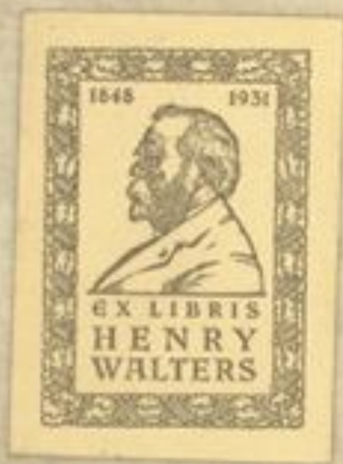
Manuscrit Byzantin

Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου· ἤτοι τῶν πρώτου ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν βασιλείου τοῦ μεγάλου:

Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου· εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας:– Δέσποτα εὐλόγησον:–

Ἀγαπητοί· οὐκ ἦν ἀπεικὸς ἀγνώμονας υἱούς· τὴν τοῦ πατρὸς ἐπιγνωμάζειν ἀποβι-
ώσιν· καὶ δάκρυσιν αὐτὴν χαρίζεσθαι δίκαιον· ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν ἅπαντες· συμπα-
θῶς πεπόνθαμεν· ὅπη μὴ καὶ δεῖ νῦν τοῦ πένθους ἀχλὴν κατὰ τὸ γεγραμμένον ἀπε-
σεισάμεθα· καὶ πρὸς ἀχάριστον ἱκεσίαν, πρὸς τὸν τῶν ὅλων δεσπότην Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν
θεὸν ἡμῶν συνεκινήθημεν· ἀναγκαῖον ᾠήθημεν· τὸν πανάοίδιμον αὐτοῦ βίον καὶ
ἀγηθῆ· καὶ μεγάλα θαύματα· τοῦ ἡμετέρου ποιμένος καὶ διδασκάλου Βασιλείου,
γραφῇ παραδοῦναι· ὅπως μὴ τῇ χρονίᾳ παραδρομῇ, λήθης βυθοῖς παραδοθῶσι·
τριῶν γὰρ πανιερῶν ἀνδρῶν· λέγω δή, Γρηγορίου τοῦ ἐν θεολογίᾳ διαπρέψαντος·
καὶ Γρηγορίου τοῦ ἀοιδίμου τῆς Νυσσαέων πόλεως· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἐφραὶμ τοῦ πα-
νολβίου· ἀμφοτέρων τε ἀμφοτέρως ἐπιταφίοις τὸν ἄνδρα πρεσβεία πρὰ ταῦτα ἔδοξε κἀμοὶ ὡς Η
πρωτοεκτρώματι ἀποστολικῶς φάναι· ἐπιχειρῆσαι ἐληλυθότι· τὰ παρὰ τῶν ἑκατέρ-
ων ἀνδρῶν θαυμασίων, λελεγμένα διηγήματα, ὡς ἀγνώμονι ἐγὼ πατρί· καὶ χρέος ἀπο-
πληροῦν πάνυ θέμενος ὡς οἴεσθαι παρακολουθηκότι, καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν εἰληφότι·
οἶδε γὰρ οἶδε καὶ νεφέλη κρύπτειν τὸν ἥλιον· καὶ χρονία παραδρομὴ τῶν καλῶν
διηγημάτων, ἀχρεῶς εἰσαγαγεῖν τὴν λήθην· ἐπεὶ οὖν ὁ μέγας ἡμῶν ποιμήν·
καὶ περιβόητος τῷ κόσμῳ Βασίλειος· ὁ τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων συνόμιλος· ὁ τῶν

ἀρχαγγέλων τάξεων συλλειτουργός· ὁ διάπυρος τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος· ὁ ἀρραγὴς
τῶν ὀρθοτόμων δογμάτων στῦλος· ὁ τὴν φύσιν τῶν ὄντων πραγματευσάμενος· ὁ τὸν ἔχθιστον τῆς
τριάδος προσευχῇ καταβαλών, ἰουλιανὸν τὸν ἀποστάτην· ὁ τοῦ λέοντος στόμα ἐμφρά-
ξας· ὁ τὴν τῶν ἀρειανῶν πραγμάτως πορθήσας κακοδοξίαν· ὁ τὴν τῶν χριστιανῶν σαφ-
ῶς ἑδράσας ὀρθοδοξίαν· ὁ ποιμὴν τοῦ περιουσίου λαοῦ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· τὸ βα-
σίλειον ἱεράτευμα· ὁ πεποικιλμένος τῶν Χριστοῦ προβάτων κριός· ὁ τῆς θείας πίστεως
διδάσκαλος ἀκλεής· ὁ καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον μεγάλως ἀπαστράψας τοῖς θαύ-
μασι· διὰ τὴν μετὰ προσευχῆς αὐτοῦ γενομένην ὡς λέλεκται· κατὰ ἰουλιανοῦ τοῦ θεο-
στυγοῦς διαφθοράν· τοῦ ἄραντος κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν· ὃν ἄλις ὁ τούτου θεῖος, ἐπιλαβό-
μενος ἀναξίως τῆς βασιλικῆς ἁλουργίδος· καὶ τῆς τῶν ἀρειανῶν προστάτων κα-
κοδοξίας, ἥπερ ἐπὶ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς καισάρος στεφανὴ πόλιν, ταύτην καταστρεψά-
μενος· καὶ τὸ ὅπως μὲν καὶ διὰ τί, ὃ τοῦ παρόντος καιροῦ τὸ διήγημα· οὐκ ἐπὶ τὸ
προκείμενον ἐπανέρχομαι· τὰς ἐκ παιδὸς αὐτοῦ· καὶ μέχρι τέλους ἀρετὰς δι-
ηγούμενος. βασίλειος μόνος ἐπὶ γῆς ἴσον ἀπέδειξε καὶ ἐμπρεπῆ τὸν βίον
τοῖς λόγοις καὶ θείας σοφίας τὸν βίον φαιδρύναντα· πάντα χῶ δὶς ψυχὴν καὶ
σῶμα· λόγον· παλαμᾶς· διὸ καὶ τὴν ἑλληνικὴν πλάνην, ὡς ἱστὸν ἀράχνης
διέσπασεν· οὗτος ἐπταέτης γενόμενος, ἐκδίδοται ὑπὸ τῶν τεκόντων ἐς γράμ-
ματα σχολάσας δὲ ἐν τοῖς μαθήμασι, πέντε ἐτῶν χρόνον· καὶ μὴν κατὰ μαλακῇ
ἀθλεῖς τούτοις, καὶ γίνεται πλείστην ἐν φιλόσοφον ἐπιστήμην· τῶν μάλιστα
τῆς φύσεως. αὖθις οὖν ἐγκαταλείψας τὴν ἐμεγκαμένην, καὶ παιδεύσεις γ'
Ἦν τῷ γὰρ ἔτει· καταλαμβάνει τὴν μητέρα τῶν λόγων, τὰς ἀθήνας· ἀγχινοίᾳ τε πο-
λλῇ καὶ ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ κεκοσμημένος· προσφοιτᾷ τῷ καθηγου-
μένῳ τῆς τῶν ἑλλήνων φιλοσοφίας, ἀβούλας τοὔνομα· καὶ οὕτως ἑαυτὸν
ἐπέδωκε τοῖς μαθήμασιν, ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ
τῶν αὐτοῦ συμφοιτητῶν λίαν· γεγόνασι γὰρ τούτου συμπράκτορες, γρηγόριος
ὁ μέγας τῆς ναζιανζοῦ γενομένης ἐκκλησίας ἐπίσκοπος· καὶ τοῦ ἀποστο- λικοῦ
θρόνου τὰς οἴακας ἐπὶ δύο καὶ δέκα κυβερνήσας χρόνους· ἰουλιανὸς ὁ προ

βραχὺ χριστιανὸς καὶ Λιβάνιος. οὕτως δὲ παρὰ πάντων θαυμαζόμενος ὁ ἀνήρ, ὅθεν ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ μὴ μεταστρέφοντος τοῦ νοῦ μου· μέχρις ὅτου, ἐκ τῆς ἄνωθεν προμηθείας νοήσει
τῆς θείας σοφίας τὰ ἀπόρρητα. ἐνδιατρίψας δὲ ἐν τοῖς παιδεύμασι πέντε καὶ δέκα ἔτη.
— δαιμόνια ἀρ[illegible] καὶ πᾶσαν τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν ἐπιδραμὼν εἰς τέλος· ἀστρονομίας τε τὰ μάλιστα συλλεξάμενος —
[illegible] μὴ διὰ τῶν τὸν πάντων δημιουργόν. ἐν μιᾷ νυκτὶ διαγρυπνοῦντος αὐτοῦ, θεία τις ἔλλαμ-
ψις γίνεται αὐτῷ, διελθεῖν ἐπὶ ξένης θρησκείας τὴν γραφήν. ἀναστὰς οὖν ᾤχετο ἐν Αἰγύπτῳ.
καὶ προσελθὼν ἑνὶ τῶν ἀρχιμανδριτῶν, Πορφύριος τοὔνομα· ᾔτησε δοῦναι αὐτῷ
βίβλους ἱερὰς πρὸς κατάληψιν τῶν θείων δογμάτων· καὶ τούτου τυχών, ἔμεινεν ἐκεῖ
ἐντρυφῶν τῇ μελέτῃ τῶν θείων λογίων· ὕδατι καὶ λαχάνοις τρεφόμενος· ἐνιαύσιον χρό-
νον διατρίψας ἐκεῖσε. καὶ τὸν τῆς ἀληθείας λόγον πίστει κατανοήσας, διέμεινεν ἐρανῶν
τὸν τῆς ἀληθείας λόγον. καὶ ἠξίωσεν ἀπολυθῆναι αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, εὐχῆς χάριν.
καὶ τὰ ἐκεῖσε τελούμενα θαύματα. ὁ δὲ ἐπευξάμενος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ἐπανελθὼν δὲ,
ἔνθα τὴν τῶν ἑλλήνων σοφίαν ἐπαιδεύθη· ἤρξατο πείθειν πολλοὺς φιλοσόφους· καὶ πλή-
θει πολλὰ τῶν ἑλλήνων προσφέρειν τῷ Χριστῷ. ὑποδεικνὺς αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας. ἐπε-
ζήτει δὲ καὶ τὸν αὐτοῦ καθηγητὴν Ἄβουλον· ἦν γὰρ ἡγούμενος τοῦ λόγου· διὰ τὴν μάθησιν
τῶν πονηθέντων παρ' αὐτοῦ. προσαγαγεῖν αὐτῷ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. ὡς αὐτοῦ
ἀνθυδρομοῦντος πρὸς τὴν αὐτοῦ πίστιν. πάντας ἔπεισεν αὐτῷ ὡς διδασκάλῳ. τοὺς ἐν φι-
λοσοφίας καταγομένους. ἐπεζήτησε δὲ αὐτὸν ἐν πᾶσι τοῖς παιδευτηρίοις, εὗρεν ἐν
προαστείῳ συζητοῦντα· λόγον μετὰ καὶ ἑτέρων φιλοσόφων. οὐδὲν γὰρ ἦν παρ' αὐτοῖς
τὸ σπουδαζόμενον, ἢ λέγειν τι ἀκούειν καινότερον. διαλεγομένου οὖν αὐτοῦ, ἐλά-
βετο αὐτοῦ ἐπιστὰς ὁ βασιλεὺς· καὶ τίς τῶν συνόντων ἔφη, ἔλαβε τόσου τίς ὦ φιλό-
σοφε. ὁ δὲ φησίν, ἡ βασιλεία ἡ βασιλέως. ἀναχωρήσας οὖν αὐτῷ καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ
ἀποπεμψάμενος, συνεῖν τῷ βασιλείῳ· καὶ τρεῖς ἡμέρας ἄσιτοι διαμείναντες.

Συνεζήτουν πρὸς ἀλλήλους. ἐρωτήσαντος οὖν ὁ Ἄβουλος τὸν βασιλέα· τίς ὅρος φιλο-
σοφίας ὦ βασιλεῦ. ὁ δέ φησι· πρῶτος ὅρος φιλοσοφίας, μελέτη θανάτου. ὁ δὲ θαυ-
μάσας ἔφη, τί ὁ κόσμος. ὁ δὲ ἔφη, ὁ ὑπὲρ κόσμον· καὶ γλυκὺς μὲν ὁ τοῦ κόσμου
λόγος· πικρὸς δὲ πάνυ ὁ κόσμος. ὅστις αὐτῷ περιέρχεται ἐμπαθῶς. καὶ ἀληθῶς ἐστὶν

ἡ ἡδονὴ τοῦ σώματος· καὶ ἄλλη ἡ τῆς ἀσωμάτου φύσεως· καὶ ἅμα ταῦτα συνυπάρξω πρίν,
τῶν οὐκ ἐνδεχομένων ἐστίν· οὐδεὶς γὰρ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν πλὴν ὅσον δύ-
ναμις· διαθρύπτωμεν τοῖς πεινῶσι τὸν ἄρτον τῆς γνώσεως· καὶ τοὺς διὰ πενίαν ἀ-
στέγους, δι' ἀρετῆς ἄγωμεν ὑπὸ στέγην· ἐὰν δὲ καὶ γυμνὸν ἴδωμεν, περιβάλλομαι
καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματος οὐχ ὑπεροψώμεθα· ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐξεικονίσας
αὐτῶ παραβολικῶς τὴν τοῦ σωτῆρος πρὸς ἡμᾶς διὰ μετανοίας φιλανθρωπίαν· τρεῖς πίνακας ἱστῶ
Γαῶ προστίθησιν ἐν προθύραις τοῖς μετανοίας· τὸν μὲν κατὰ τὸ ὕπαιθρον τῶν πυλῶν
τὴν ἀρετὴν φέροντα· τὴν φρόνησιν· τὴν ἀνδρείαν· τὴν δικαιοσύνην· τὴν σωφροσύ-
νην· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον μέρος, τὴν ἀπάτην· ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῆς, ἀκρασίαν·
ἀκολασίαν· μέθην· ἀναίδειαν· ῥαθυμίαν· διαβολήν· γλωσσαλγίαν· καὶ τινα τοι-
ούτων θεσμῶν κακῶν· τὴν δὲ μετάνοιαν ἀτρεμές πως ἐσταλμένην ἀτρέμα· μειδιῶ-
σαν, προσιμῆ· τοῖς μέν, ἐναντίοις ἐπιστομίζουσα· τὸν δὲ οἰκεῖον ἐπιδεχομένην
λαόν· πλησίον δὲ αὐτῆς, ἐγκράτειαν· ἀγρυπνίαν· ἐπιείκειαν· σεμνότητα· αἰδῶ· φι-
λανθρωπίαν· καὶ πολλῶν ἀγαθῶν δῆμον· ὁ δὲ ταύτης τῆς ἱστορίας νοῦς· τοῖς μέν, θεο-
μένοις ἀσφάλεια· τοῖς δὲ ἀκούουσι, ζῆλον τῶν ἀμεινόνων πρόφασις· ταῦτά τοι
καὶ αὐτὸς ἐγώ· ἡ γαλήνη καὶ εἰς τὸ δεῖγμα ἰῶ ἀβουλεῦ· εἰσὶ γὰρ ἐν ἡμῖν οὐκ εἰκόνες·
οὐδὲ αἰνίγματα· ἀλλ' αὐτὴ σαφῶς ἡ ἀλήθεια ὁδηγοῦσα πρὸς σωτηρίαν· ἀναστησώμε-
θα γὰρ πάντες οὗτοι, εἰς ζωὴν αἰώνιον· καὶ οὗτοι, εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον
καὶ αἰσχύνην· καὶ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· καθὼς διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ μεγα-
λοφωνότατοι προφῆται· Ἠσαΐας· Ἱερεμίας· καὶ Ἰεζεκιήλ· Δανιήλ· Δαβὶδ ὁ βασι-
λεύς, καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος· μετὰ δὲ τούτους· αὐτὸς ὁ τῆς μετανοίας δοτήρ· καὶ τῶν
αὐτῆς ἀμοιβῶν κύριος· ὁ τὸ πρόβατον ἐπιζητήσας τὸ ἀπολωλός· ὁ τὸν ἀποστάν-
τα παῖδα τοῦ πατρῴου κόλπου, σὺν πολλῷ πλούτῳ, καὶ τοῦτον ἀσώτως δα-
πανήσαντα· ἔπειτα ἐπανελθόντα· καὶ λιμῷ τετηκότα γνησίως ἀσπαζόμενος·
ἐσθῆτι λαμπρᾷ κοσμήσας καὶ δακτυλίῳ ἐσθίᾳ πολυτελεῖ· πρὸς θ' ἦτε τὸν μὲν δὲ
ἡμαρτηκότα παῖδα· μὴ καταφρονεῖν καὶ χαλεπαίνειν· ἀλλ' ὡς ἀδελφῷ συγ-
γνώμην νέμειν· οὕτως ὁ δεσπότης ἀφθόνως ὑπερβάλλων τῇ ἀγαθότητι,

τὸν ἴσον μισθὸν τοῖς περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν δίδωσι· καὶ δεχομένοις τὴν ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος ἀναγέννησιν δωρήσεται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε· καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τούτου οὖν ἐμαθὴς γενόμενος, ὁ Εὔβουλος ἔφη πρὸς αὐτόν· ὦ Βασίλειε ὁμωφάντορ τῆς Τριάδος. διὰ σοῦ πιστεύω ὃν ἔμαθον πατέρα παντοκράτορα καὶ τὰ ἑξῆς· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν· καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀμήν· ἔργῳ δὲ τὴν ἐν ἐμοὶ πίστιν δεί-

Κνυμί σοι· καὶ πάντα τὰ προσόντα μοι, ἐγχειρίσω σοι ἐπιδοὺς τὸν λοιπὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου· σύν σοι ἔσομαι· ὃ ἀρεστὸν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστι· δέχομαι τὴν ἐξ ἁγίου ὕδατος καὶ πνεύματος ἀναγέννησιν· ὁ δὲ Βασίλειος ἔφη· εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ὦ Εὔβουλε· ὁ καταυγάσας τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἐν τῇ διανοίᾳ σου· καὶ μεταστήσας σε ἐκ τῆς πολυθέου πλάνης· εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας· ἐπειδὰν δὲ ὡς ἔφης, συνεῖναί με βούλει· ἐπειδὴ ζῶσι ποίῳ τρόπῳ τῆς σωτηρίας ἡμῶν φροντίσωμεν· τῶν δεσμῶν τοῦ τῆδε ἐλευθερούμενοι· διαπωλήσωμεν πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν, καὶ διαδῶμεν τοῖς δεομένοις· ἀθοῦτως ἐπὶ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐξελασόμεθα· αὐτόπται τῶν οἰκείων γενόμενοι θαυμάτων· καὶ τὴν πρὸς θεὸν κτησώμεθα παρρησίαν· καὶ οὕτως ἑκάτεροι· τὰ προσόντα αὐτοῖς εὐσεβῶς διανομίσαντες· τὰ πρὸς τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀμφί- α μόνον ἐξ αὐτῶν ὠνησάμενοι, ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ᾤχοντο· ἐπιστρέφοντες ἐπὶ κύριον πλήθη Ἑλλήνων πολλά· φθάσαντες δὲ ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου πόλιν, κατήντησαν ἐν πανδοχείῳ τινί· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ πανδόχου, ᾧ ὄνομα Φιλόξενος.

Ἐκάθητο πρὸ τῶν πυλῶν ἐν ἀμηχανίᾳ πολλῇ· οὗτος δὲ ἦν μαθητὴς Λιβανίου τοῦ σοφιστοῦ· λαβὼν παρ᾽ αὐτοῦ στίχους ὁμηρικοὺς εἰς τὸ μεταβαλεῖν αὐτοὺς εἰς ῥητορικούς· καὶ ἐν ἀδολεσχίᾳ πολλῇ ὑπάρχων, ἔπραττεν οὐδέν· ὃν θεασάμενος ὁ μέγας Βασίλειος φησὶ πρὸς αὐτόν· τίνος ἕνεκεν σκυθρωπάζεις ὦ νεανίσκε; ὁ δὲ ἔφη· τί μοι τὸ ὄφελος ἐὰν εἴπω σοι· ἐπιμένοντος δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπαγγελλομένου ὠφελεῖν· εἶπεν αὐτῷ τόν τε σοφιστὴν καὶ τοὺς στίχους· καὶ ὅτι τούτου ἕνεκεν ἀγωνιῶ· ὁ δὲ λαβὼν τοὺς αὐτοῦ στίχους, ἤρξατο λέγειν πρῶτον

μεταβολήν. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ νεανίας καὶ περιχαρὴς γενόμενος, οἷς ἐγγράφως εἶδε
θεάσασθαι αὐτὰ παρεκάλει. ὁ δὲ ἔγραψε τὴν τούτων λύσιν, ἐν τρισὶ μεταβολαῖς. ὁ
δὲ παῖς ὑπεδέξατο αὐτοὺς χαίρων· καὶ ἕωθεν ἀπέρχεσθαι πρὸς Λιβάνιον, καὶ ἐπι-
δίδωσιν αὐτῷ τὴν τῶν στίχων μεταβολήν. δεξάμενος δὲ ὁ Λιβάνιος, καὶ ἐκπλα-
γεὶς ἐν τῇ μεταβολῇ ἔφη· μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, οὐδεὶς γὰρ τῶν νῦν σοφιστῶν
ἑρμηνεῦσαι τὸ τοιοῦτον δύναται. πόθεν νῦν ὁ τούτων νεουργός, ἔφη. ὁ παῖς· ξέ-
νος τις χθὲς ἐλθὼν ἐν τῷ πανδοχείῳ μου, ἑτοιμότατα διεσάφησέ μοι τὴν τούτων λύ-
σιν. μὴ μελλήσας οὖν ὁ Λιβάνιος, δρομαῖος ἐν τῷ πανδοχείῳ παραγίνεται· καὶ ἰδὼν
Τὸν Βασίλειον ἅμα τῷ Εὐβούλῳ καὶ ἐπιγνούς, ἔκθαμβος ἐγένετο. τῷ ἀπροσδοκήτῳ
τῆς ἀφίξεως αὐτῶν· καὶ ἠξίου καὶ ἐσκευασμένης μεταλαβεῖν αὐτοὺς τροφῆς.
οἱ δὲ ἄρτου καὶ ὕδατος μεταλαβόντες μετρίως κατὰ τὴν κρατοῦσαν παρ᾽ αὐτοῖς
ἀκολουθίαν· εὐχαρίστησαν τῷ τῶν ὅλων θεῷ καὶ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν. ἑτοιμο-
τάτα οὖν ἤρξατο ὁ Λιβάνιος συζητεῖν αὐτοὺς καὶ προσκυνεῖν φιλημάφους ἐν
τοῖς εἰκοῖς. οἱ δὲ προσέβαλλον τῷ αὐτῷ τὸν περὶ πίστεως λόγον. ὁ δὲ Λιβάνιος ἡ-
σθεὶς τῶν λεγομένων· οὔπω καιρὸς ἔφη τῆς τοιαύτης πραγματείας. κελεύ-
σεις δὲ τῆς προνοίας, οὐκ ἔστιν ὁ ἀντερῶν. ἀλλ᾽ ἐπεὶ τὰ μέγιστά με ὠφέλησας
ὦ Βασίλειε διαλεχθῆναι καὶ τοὺς παρ᾽ ἐμοὶ νέους· ἐδίδασκε μὲν αὐτοὺς ψυχῆς
καθαρότητα, καὶ ἀπάθειαν σώματος· βάδισμα πρᾶον· φωνὴν σύμμετρον·
λόγον εὔτακτον· τροφὴν καὶ πότον ἀθόρυβον· ἐπὶ πρεσβυτέρων ἀκρόασιν·
πρὸς τοὺς ὑπερέχοντας ὑποταγήν· πρὸς τοὺς ἴσους καὶ ἐλάττονας, ἀγάπην ἀνυ-
Πόκριτον· ὀλίγα φθέγγεσθαι· πλείονα δὲ νοεῖν· μὴ θρασύνεσθαι λόγῳ· μὴ
περισσεύειν ὁμιλίαις· μὴ προχείρους εἶναι πρὸς γέλωτα· αἰδοῖ κοσμεῖσθαι·
κάτω τὸ βλέμμα ἔχειν, ἄνω δὲ τὴν ψυχήν· φεύγειν ἀντιλογίας· μὴ διδασκα-
λικὸν μεταδιώκειν ἀξίωμα· μηδὲ ἡγεῖσθαι τὰς παρὰ πάντων τιμὰς εἰ
δέ τις ἐξ ὑμῶν δύναται ὠφελεῖν τὸν πλησίον· τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ μισθὸν ἐκδεχέ-
σθω, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ταῦ-
τα εἰπόντος τοῖς μαθηταῖς Λιβανίου ὁ Βασίλειος, καὶ θαυμασθεὶς παρὰ πάντων.

ὡς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. καταλαβόντες οὖν τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ πάντα τόπον ἱερὸν πί-
στεως, καὶ πόθῳ ἀναζητήσαντες. καὶ ἐν αὐτοῖς τὸν πάντων θεὸν προσκυνήσαντες.
ἐμφανεῖς γίνονται τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, τοὔνομα Μαξιμίνῳ. καὶ τούτῳ προσ-
πεσόντες, ἠξίουν συντυχεῖν τῆς θείας ἀναγεννήσεως. ἐν τῷ Ἰορδάνῃ πο-
ταμῷ. οὓς θεασάμενος ὁ ὅσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ. πλήρεις πίστεως ὑπάρχοντας,
πληροῖ τὴν αἴτησιν αὐτῶν. καὶ ἅμα τοῖς ἀνδράσι παραγίνεται ἐν τῷ ποτα-
μῷ Ἰορδάνῃ. ὁ δὲ Βασίλειος πλησίον τῆς ὄχθης γενόμενος ῥίπτει ἑαυτὸν
εἰς τὸ ἔδαφος. καὶ μετὰ δακρύων καὶ κραυγῆς ἰσχυρᾶς ᾔτησε σημεῖον ἀπο-
καλυφθῆναι αὐτῷ τῆς πίστεως. καὶ διαναστὰς ἔντρομος, ἐκδύεται τὰ ἱμά-
τια καὶ σὺν αὐτοῖς ἀληθῶς τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον. οὕτως τε κατελθὼν ἐν τῷ ὕδα-
τι ηὔχετο. καὶ προσελθὼν ὁ ἱεράρχης ἐβάπτισεν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἀστραπὴ πυρὸς
ἐπέστη αὐτοῖς. καὶ περιστερὰ ἐξελθοῦσα ἐξ αὐτῆς. κατῆλθεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. καὶ
ταράξασα τὸ ὕδωρ, ἀπέπτη εἰς τὸν οὐρανόν. οἱ δὲ ἑστῶτες ἔντρομοι γενόμενοι.
ἐδόξασαν τὸν θεόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Βασίλειος, ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος. θαυμάσας δὲ
ὁ Μαξιμῖνος τὴν Βασιλείου πρὸς θεὸν ἀγάπην. καὶ ἐπαξάμενος αὐτὸν ἐν-
διδύσκει τὰ τῆς ἀναστάσεως ἄμφια. ἐβάπτισε δὲ καὶ τὸν Εὔβουλον καὶ ἔχρι-
σεν αὐτοὺς τὸ ἅγιον μύρον. καὶ μεταδοὺς αὐτοῖς τῆς ζωοποιοῦ κοινωνίας,
ᾔτησε τὸν τοῦ θεοῦ ἱερέα, δι' ἀρχῆς μεταλαβεῖν τροφῆς. ὃ καὶ ἐποίησεν εἰπών.
Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν. οὕτω πιστεύω τῇ ἀγγελικῇ σου φωνῇ. καὶ ἐπιζῶ εἰς τὴν
σὴν ἀγαθότητα. ἐσθίων καὶ πίνων νικήσω τὸν ἀνταγωνιζόμενον διά-
βολον τῇ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου σου πνεύματος. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ τοῦ θεοῦ ἱεράρχης ἐπὶ τῇ
πίστει αὐτοῦ, ὑπέστρεψε σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. ἐνιαύσιον δὲ
χρόνον ἐκεῖσε διατρίψαντες. κοινῇ γνώμῃ ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ ὁ
Βασίλειος ὑπὸ Μελετίου τοῦ τῶν ἐκεῖσε ἐπισκόπου. εἰς τὴν τοῦ διακό-
νου τάξιν προχειρισθείς. καὶ τὸν τῶν παροιμιῶν λόγον ἑρμηνεύσας,
ἐθαυμάσθη. μετ' οὐ πολὺ δέ, ὥρμησεν ἅμα τῷ Εὐβούλῳ ἐπὶ τὴν αὐτῶν
Καππαδόκων χώραν. καὶ μελλόντων εἰσιέναι ἐν τῇ τῶν Καισαρέων
πόλει.

ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, ἀπεκαλύφθη τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, Ἀσεβίων
τοὔνομα· ἡ τούτων παρουσία· καὶ ὅτι μέλλει Βασίλειος διάδοχος αὐτοῦ γίνε-
σθαι. ὁ δέ, διυπνισθεὶς προσκαλεῖται τὸν ἄρχοντα τῆς ἐκκλησίας καί τινας τῶν
ἀπὸ τοῦ κλήρου· καὶ ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἀνατολικὴν πύλην τῆς πό-
λεως, εἰρηκὼς αὐτοῖς τὴν ὀπτασίαν. ἀπελθόντες οὖν ἐν τῇ πύλῃ, συνήντησαν αὐτοῖς
ἐρχομένους· οὓς θεασάμενοι καὶ ἐπιγνόντες παρεκάλεσαν ἅμα παραγαγεῖν
πρὸς τὸν ἐπίσκοπον. εἰσελθόντων οὖν αὐτῶν· καὶ τούτους θεασάμενος
ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ ὁμοιώματι τῆς ὀπτασίας, τῷ θεῷ ηὐ-
χαρίστει. ἠρώτησέν τε πόθεν ἔρχονται· καὶ τίνες αὐτῶν αἱ προσηγορίαι.
καὶ μαθὼν ἔφη τοῖς διακόνοις τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτῶν παρασχεῖν. οἱ δέ,
ἀναγόντες αὐτοὺς ἐν ἐπισήμῳ διέτει, πάντα πρὸς θεραπείαν προσήνεγκον.
κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν μεταστειλάμενος ὁ ὁσιώτατος ἀνήρ. τοὺς λογάδας τοῦ
κλήρου καὶ τῆς πόλεως· ἐξηγήσατο αὐτοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῷ ἀποκαλυφ-
θέντα. οἱ δέ, μιᾷ φωνῇ εἶπον· ἀληθῶς καὶ τοῦτο ἄξιον τοῦ καθαροῦ σου βί-
ου. θείῳ πνεύματι ἀποκαλυφθῆναι τὸν μετά σε μέλλοντα· τὸν ἀρχιερατικὸν
θρόνον κοσμεῖν. ὁ θέλεις μηδὲν διαναβαλλόμενος· ποίει τὸ δοκοῦν σοι. ὁ δέ,
προσκαλεσάμενος τὸν Βασίλειον ἅμα τῷ Εὐβούλῳ, ἤρξατο διασκοπεῖν αὐτοῖς
τὰς γραφάς. θαυμάζων δὲ τὸ πέλαγος τῆς ἐγκειμένης αὐτοῖς σοφίας. καὶ
ἔχων αὐτοὺς δεξιοὺς παραστάτας. μετ' οὐ πολὺ τὸν βίον μετήλλαξεν ὁ ἐπίσκο-
πος. τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνεργείᾳ· ψηφίζονται Βασίλειον εἰς τὸν τῆς ἐπισκο-
πῆς θρόνον. καὶ χειροτονηθείς, ἐκυβέρνα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ θείᾳ προ-
νοίᾳ. μετὰ δὲ χρόνον τινά, ᾐτήσατο τὸν θεὸν ἵνα παράσχῃ αὐτῷ χάριν καὶ
σοφίαν καὶ σύνεσιν· ἐπὶ τὸ δι' οἰκείων αὐτοῦ ῥημάτων, προσφέρειν τὴν
ἀναίμακτον θυσίαν τῷ θεῷ· καὶ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτῷ χάριν καὶ ἐπιφοίτησιν τοῦ
ἁγίου πνεύματος. καὶ μετὰ ἓξ ἡμέρας ὥσπερ ἐν θάμβει γενόμενος, ἤρξατο λειτουρ-
γεῖν τῷ θεῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ μετά τινα χρόνον· πίστει καὶ ἀγάπῃ πολλῇ,
ἤρξατο ἰδιοχειρί, γράφειν τὰ τῆς λειτουργίας μυστήρια. καὶ ἐν μιᾷ νυκτί,

ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κ(ύριο)ς ἐν ὀπτασίᾳ σὺν τοῖς ἀποστόλοις· τὴν πρόθεσιν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ
ποτηρίου ποιησάμενος ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ. διαναστῆσαι τὸν βασίλειον ἱερατικῶς αὐ-
τῷ· κατὰ τὴν σὴν αἴτησιν πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως· ὅπως ἀνθ' οἰκεί-
ων ῥημάτων, προσενέγκειν ἀναίμακτον θυσίαν· ὁ δὲ μὴ φέρων τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ
θέαμα, ἀνέστη ἔντρομος· καὶ προσελθὼν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ· ἤρξατο λέγειν·
γράφων ἐν τῷ χάρτῃ οὕτως· πλήρωσόν μου τὸ στόμα αἰνέσεως ὅπως ὑμνήσω
τὴν δόξαν σου· κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην· καὶ τὰς λοι-
πὰς εὐχὰς τῆς ἁγίας λειτουργίας· καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν εὐχῶν· ὑψῶν τὸν ἄρτον ἐκ-
τενῶς ηὔχετο καὶ λέγων· πρόσχες κ(ύρι)ε ἰ(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν ἐξ ἁγίου κατοικητη-
ρίου σου· καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ ἁγιάσαι ἡμᾶς· ὁ ἄνω τῷ π(ατ)ρὶ συγκαθήμενος· καὶ ὧδε ἡμῖν
ἀοράτως συνών· καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράν-
του σώματος· καὶ τοῦ τιμίου αἵματος· καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ· τὰ ἅγια τοῖς ἁ-
γίοις· ὁ λαὸς, εἷς ἅγιος εἷς κ(ύριο)ς ἰ(ησοῦ)ς χ(ριστὸ)ς εἰς δόξαν θ(εο)ῦ π(ατ)ρὸς ἀμήν· καὶ διελὼν τὸν ἄρτον
εἰς τρεῖς μερίδας· τὴν μὲν μίαν μετέλαβε φόβῳ πολλῷ· τὴν δὲ ἐφύλαξε συντα-
φῆναι αὐτῷ· τὴν δὲ τρίτην ἐνθεὶς περιστερᾷ χρυσῇ, ἐκρέμασεν ἐπάνω τοῦ
θυσιαστηρίου· ὁ δὲ εὔβουλος ἅμα τῶν ἀρχόντων τοῦ κλήρου ἑστῶτες πρὸ τῶν πυλῶν
τοῦ ναοῦ, ἐθεώρουν φῶς ἐν τῷ ναῷ· καὶ ἄνδρας ἐνδόξους λευχειμονοῦντας·
καὶ φωνὴν λαοῦ δοξολογούντων τὸν κ(ύριο)ν· καὶ βασίλειον τῷ θυσιαστηρίῳ παρεστά-
μενον· καὶ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ ὀπτασίᾳ· ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον μετὰ δα-
κρύων δοξολογοῦντες τὸν θ(εό)ν· ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλείου, ἔπεσαν εἰς τοὺς πό-
δας αὐτοῦ· ἠρώτησε δὲ τὴν αἰτίαν τῆς προσκυνήσεως καὶ παρουσίας αὐτῶν· οἱ δὲ
εἶπον τὸ παράδοξον θέαμα ὅπερ εἶδον ἐν τῷ ναῷ· τότε βασίλειος ἀχαριστή
ἐκτενῶς τῷ κ(υρί)ῳ· διηγήσατο αὐτοῖς τὰ παράδοξα· καὶ προσκαλεσάμενος χρυσοχόον,
ἐποίησε τὴν περιστερὰν ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ· καὶ ἐν αὐτῇ κατέθετο τὴν μερί-
δα· κρεμάσας ἐπὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν· ἀντίτυπον τῆς ἁγίας ἐκείνης περιστε-
ρᾶς τῆς φανείσης ἐν τῷ ἰορδάνῃ· τοῦ κ(υρίο)υ βαπτιζομένου· τούτου δὲ γενομένου
ἐπηγγείλατο λόγον παρακλήσεως· λέγων πρὸς τὸν λαόν· καὶ συνήχθη ἐπὶ πλῆ-

θος ἄπτερον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ μέγας ἀσκητὴς Ἐφραίμ· περὶ
οὗ ὕστερον διηγήσομαι τό, πῶς ἐκ θείας ἐπιφανείας αὐτόπτης ἐγένετο
τοῦ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου: Τῆς μέντοι θείας λειτουργίας ἐπιτελου
μένης· ἑβραῖός τις, ἑαυτὸν ὡς χριστιανὸν τῷ λαῷ κατέμιξε τὴν τάξιν τῆς λει
τουργίας· καὶ τὴν δωρεὰν τῆς ἀποκαλύψεως κατασκοπῆσαι θέλων· καὶ θεω
ρεῖ βρέφος μελιζόμενον ἐν ταῖς χερσὶ Βασιλείου· καὶ μεταλαβόντων πάντ(ων),
ἦλθε καὶ αὐτός· καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ ἀληθῶς σὰρξ ὑπάρχουσα· εἶτα προσελθὼν τῷ
ποτηρίῳ, αἵματος πλῆρες ὄντα, καὶ αὐτοῦ γέγονε μέτοχος· καὶ ἐκ τῶν ἑκατέρων φυ
λάξας λείψανα· ἀπελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· ὑπέδειξε τῇ συμβίῳ αὐτοῦ πρὸς βεβαί
ωσιν τῶν λεγομένων· διηγησάμενος· ἅπερ οἰκείοις ὀφθαλμοῖς ἐθεάσατο· πιστεύσας
οὖν ἀληθῶς φρικτὸν καὶ παράδοξον εἶναι τὸ τῶν χριστιανῶν μυστήριον· παραγί
νεται πρὸς Βασίλειον ἱκετεύων αὐτόν, ἀνυπερθέτως λαβεῖν τὴν ἐν Χ(ριστ)ῷ σφραγῖ
δα· ὁ δὲ μὴ μελλήσας· ἀλλὰ τὴν συνήθη εὐχαριστίαν τῷ Θ(ε)ῷ προσάγων· τῷ θέλον
τι πάντας ἀν(θρώπ)ους σωθῆναι· ἐβάπτισεν αὐτὸν πανοικεί· περὶ τῆς πιστικῶς τῶν χ(ριστιαν)ῶν·
καὶ ἐξερχομένου τοῦ ἁγίου πρόσεισιν αὐτῷ γύναιον· πρόνοιαν αὐτῇ αἰτοῦσα γενέ
σθαι· ὡς δυναμένῳ παρὰ τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι· ὁ δὲ λαβὼν χάρτην, διεχάραξε τῷ
ἄρχοντι ~~λαβὼν~~ τῆς χώρας ταῦτα· γύναιον πενιχρὸν προσῆλθέ μοι φάσκον·
ὡς δύνασθαί μοι παρὰ σοῦ· εἰ οὖν δύνασαι δεῖξον· καὶ ἐπιδίδωσι τῷ γυναίῳ τὸν χάρ
την· ἡ δὲ πορευθεῖσα ἀπέδωκε τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἄρχοντι· ὁ δὲ ἀναγνοὺς ἀντιγρά
φει ταῦτα· δι' ἡμᾶς ὦ πάτερ ἅγιε ἐβουλήθην συμπαθῆσαι τῷ γυναίῳ· ἀλλ' οὐκ ἐδυνή
θην· διὰ τὸ δημόσια αὐτὴν ὀφείλειν· ὁ δὲ ἀντιγράφει αὐτῷ· εἰ μὲν βουληθεὶς οὐκ ἠ
δυνήθης· εὖ ἔχει· εἰ δὲ δυνηθεὶς οὐκ ἠβουλήθης· ἄξει σε τὸ θεῖον εἰς τὸν χορὸν τῶν
δεομένων· ἵνα ὅταν βουληθῇς μὴ δυνηθῇς· καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τὰ χαράγματα
γράμματα· οὐ μετὰ πολὺ γάρ, βασιλικῆς ἀγανακτήσεως πειραθείς· [illegible]
δέσμιος· ἀπολογούμενος τοῖς ἀδικηθεῖσι παρ' αὐτοῦ· τότε γίνεται οἰκέτης Βασι
λείου· ὅπως διὰ προσευχῆς αὐτοῦ ἥμερον ἐπ' αὐτῷ, τὸν βασιλέα ποιήσει· ὃ
καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ ἕκτην ἡμέραν ἦλθε τύπος ἐλευθερῶν αὐτὸν τῶν δεσμῶν.

ὁ δὲ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτῷ φιλανθρωπίαν οὐκ ἀγνοήσας· παραγίνεται πρὸς
βασίλειον ἐπευχαριστῶν αὐτῷ· προσκυνησάμενος δὲ τὸν γέροντα· ἀπεκα
τέστησεν αὐτήν· ὑπὸ φαιδροτέρως ἐκ τῶν οἰκείων: κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν.
Ἰουλιανὸς ὁ ἔχθιστος βασιλεὺς· ὁρμήσας κατὰ περσῶν· ἦλθεν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς
καισαρέων πόλεως· ὁ δὲ βασίλειος ἅμα τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ· ὑπήντησεν αὐ
τῷ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἶπε· κατέτι φιλοσοφεῖς σύ, ὦ βασίλειε· ὁ δὲ ἀ
πεκρίθη αὐτῷ· ὡς φιλοσοφεῖς· καὶ προσήγαγεν αὐτῷ τρεῖς ἄρτους· ὁ δὲ βασι
λεὺς ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις αὐτοῦ· λαβεῖν μὲν τοὺς ἄρτους· ἀντιδοῦναι δὲ αὐτῷ
χόρτον· ὁ δὲ δεξάμενος ἔφη αὐτῷ· ἡμεῖς μέν, ὦ βασιλεῦ, ἐξ ὧν ἐσθίομεν ἐκομίσα
μέν σοι· σὺ δέ, ἐξ ὧν τρέφεις τὴν ἀλογίαν ἀντέδωκας ἡμῖν· ἑκουσίως μὲν ἐπιτε
λῶν· ἀκουσίως δὲ ἡμᾶς ἐν μομφῇ πεποίηκας, ἐν τῷ δὲ τῷ χορτοκοπίῳ· ὁ δὲ
ἰουλιανὸς ἐμμανεὶς γενόμενος, ἔφη πρὸς αὐτόν· νῦν μὲν νομὴν τοῦ δὲ χορτοκο
πίου ἀναφερέτωσαν δὲ δῶρα ταῖς σε· ὅταν δὲ πέρσας ὑποτάξας ἀναλύσω, ἐν
δαφίῳ τὴν πόλιν σου καὶ ἀροτριάσω αὐτήν, ἵνα γένηται σιτοφόρος μᾶλλον, ἢ ἀν
θρωποφόρος· οὐ γὰρ ἠγνόησα τὴν αὐθάδειαν τοῦ ὑπὸ σοῦ ἀπατωμένου λαοῦ· ὅ
πως τὴν παρ' ἐμοῦ προσκυνουμένην θεὰν μετὰ τὸ πεσεῖν με αὐτήν· μὴ
φέροντες τὴν βασκανίαν ἐλέπτυναν εἰς τέλος· καὶ ταῦτα εἰπὼν ᾤχετο ἐπὶ τὴν τῶν
περσῶν χώραν· εἰσελθὼν δὲ ὁ βασίλειος καὶ προσκαλεσάμενος ἅπαν τὸ πλῆθος.
Ἀπήγγειλε τὰ τοῦ βασιλέως ῥήματα· καὶ σύμβουλος αὐτοῖς γίνεται ἀγαθός· εἰ
ρηκὼς αὐτοῖς τὰ χρήματα ἀδελφοί, εἰς οὐδὲν λογισάμενοι· τῆς σωτηρίας ἡμῶν πρό
νοιαν ποιήσατε· ἵνα εἰ καὶ ἔλθῃ καιρὸς τῷ τυράννῳ δώροις αὐτὸν ἐκμειλίξομεν.
οἱ δέ, ἀπελθόντες εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, ἃ εἶχον ἕκαστος αὐτῶν· εἰς τὰς χεῖρας αὐ
τοῦ μετὰ προθυμίας ἤγαγον πρὸς αὐτόν· ἔν τε χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ· καὶ λίθων
πολυτελῶν· ἄπειρον πλῆθος· ὁ δὲ ἰδὼν τὴν προθυμίαν· καὶ τὸν πόθον αὐτῶν
ἀπέθετο αὐτὰ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· ὑπογράψας ἑκάστου τὸ ὄνομα εἰρηκὼς αὐτοῖς·
ὅπου τῶν προθέσεων ἧς· ἰσχύει κατ' ἐκεῖνον διαχειρίσασθαι· καὶ μὴ ἀποκατάστη
σε τὰ ἴδια· παραυτὰ οὖν προστάττει τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ τῆς πόλεως σὺν

γυναιξὶ καὶ παιδίοις ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει τοῦ διδύμου. ἔνθα τιμᾶται καὶ προ-
σκυνεῖται τῆς θεομήτορος ὁ πάνσεπτος ναός. καὶ τρεῖς ἡμέρας νηστεῖς προσκαρ-
τερήσαντες. αἰτῶν τὸν θεὸν διασκεδάσαι τὸν τοῦ παρανόμου βασιλέως σκοπόν.
καὶ ἐπιδεχομένων αὐτῶν καὶ διαγρυπνούντων μετὰ συντετριμμένης καρδίας,
Ὁρᾷ Βασίλειος κατ' ὄναρ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου ἔνθα καὶ ἔνθα ἐν τῷ ὄρει.
καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου καθημένην τινὰ ἐν γυναικείῳ σχή-
ματι. καὶ τοῦτο πῶς εἶπεν. πρὸς τοὺς πλησίον αὐτοῦ ἑστῶτας γαλιλαίους ἄν-
δρας. καλέσατε δή μοι Μερκούριον. καὶ πορεύσεται ἀνελεῖν Ἰουλιανόν. τὸν
εἰς τὸν υἱόν μου καὶ θεὸν ὑπέρογκα βλασφημήσαντα. ὁ δὲ ἅγιος μετὰ τῆς πανοπλί-
ας αὐτοῦ παραγενόμενος. καὶ ἐπιτραπεὶς παρ' αὐτῆς τάχιστα ἐπορεύθη. προσκαλεσα-
μένη δὲ τὸν μέγαν Βασίλειον. ἐπέδωκεν αὐτῷ βιβλίον. ἔχον ἐν ἱστορίᾳ πᾶσαν
τὴν κοσμοποιΐαν. εἶτα, τὸν ἄνθρωπον πλαττόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ βι-
βλίου, ἐπιγραφὴ ἦν. εἶπε. ἐν δὲ τῷ τέλει αὐτοῦ ἔνθα ἔπλαττε τὸν ἄνθρωπον, φεῖσαι.
δεξάμενος δὲ τὸ βιβλίον ἐν παρρησίᾳ αὐτῆς, ἀνέγνω μέχρι τῆς ὑπογραφῆς
τοῦ φεῖσαι. καὶ ἀθρόως ἔξυπνος γενόμενος ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς συνεχούσης αὐ-
τὸν χαρᾶς. τοῖς οὖν δυναμένοις δὲ ἐθεώρει τῇ αὐτῇ νυκτί. καὶ Λιβάνιος ὁ σοφιστὴς συ-
νὼν αὐτῷ ἐν προσόδῳ. καὶ τὴν τοῦ κοιαίστορος ἀξίαν διακοσμῶν. ἐκπλαγεὶς
οὖν ὁ μέγας Βασίλειος τῇ ὀπτασίᾳ. τὸν ἄβουλον μόνον δὴ ὑπνώσας, καὶ τοῦ σου-
ναυτῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ παραγίνεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ~~[illegible]~~ μερκουρίου. ἔνθα καὶ αὐ-
τὸς κατέκειτο καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ. ἀπεξήτησε τοῦ σοροῦ χώρας. καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν φύλακα, ἐπυνθάνετο ποῦ ἂν εἴη ταῦτα. ὁ μὲν θορυβούμενος ἔλεγεν ἑσπέρας αὐ-
τὰ ἐκεῖσε εἶναι, ὅπως δὴ γενικῶς ἐφυλάττοντο. ἐπιστάσης μου ὁ δὲ ἑκάντων γνώμη
ὁ θεάρεστος πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος ὅτι ἀληθής ἐστιν, ἡ ὀπτασία καὶ δοξάσας τὸν θεόν,
τὸν μὴ παρορῶντα τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτόν. ἐν σπουδῇ δὲ πολλῇ καὶ χαρᾷ
ἀνεκαλεῖτο. ἀνέδραμεν ἐν τῷ ὄρει ἔτι πάντων ὑπνούντων. οὓς διαναστήσας,
καὶ εἰς ἀγρυπνίαν προτρεψάμενος. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως ἀπήγγειλε τοῦτο αὐτοῖς τὴν θεό-
θεν αὐτῷ ἀποκάλυψιν γενομένην. καὶ ὅτι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀνῃρέθη ὁ τύραννος.

πρᾶγμα πᾶσι καὶ χαριστήριον ἔστησεν τῷ θεῷ. ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει· προστάξας πᾶσι γὰρ αἱρεθῆναι·
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ· καὶ μὴ μετασχεῖν τῆς θείας λειτουργίας. τούτου δὲ γενομένου·
Καὶ τὰ ἅγια ὑψοῦντος αὐτοῦ· σημεῖον οὐ γέγονε καθὼς ἦν συνείθισται τὴν περιστεράν.
καὶ διαλογιζομένου αὐτοῦ τί ἂν εἴη τοῦτο· θεωρεῖ ἕνα τῶν ῥιπιζόντων διακόνων δι-
ανεύοντα γυναικί· καὶ κατακύπτουσα ἐν τῷ ἄμβωνι· ὃν καὶ ταστήσας αὐτὸν ἐκ τοῦ βή-
ματος, ἔνδον τῆς ἐκκλησίας φυλάττεσθαι προστάξας· οὕτως τε θεασάμενος τὴν τοῦ
ἁγίου πνεύματος ἐπιφοίτησιν· προέτρεψε τὸν λαὸν ἅπαντα, ἑπτὰ ἡμέρας προσμένειν τῇ
ἐκκλησίᾳ. τὸν δὲ διάκονον νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καθυποβαλάς· καὶ τὸ ἐκ τοῦ
περίσσευμα, εἰς τὸ τῶν δεομένων ὑστέρημα δίδοσθαι προστάξας· καὶ οὕτω τὸ θεῖον
ἐξιλεώσασθαι· καὶ εἰ θ' οὕτως κατατολμήσας τῆς ἱερουργίας. βῆλά τε πλατέα χρήματα
κελεύσας κρεμασθῆναι ἐν τοῖς κατηχουμενείοις· διαστελλόμενος ταῖς γυναιξίν· ὡς
εἴ τις τῶν βήλων ἀφαιρεθῇ διακύπτουσα τῆς θείας λειτουργίας γινομένης, ἐξωθεῖσ-
θαι τῆς λειτουργίας καὶ τῆς ἐκκλησίας· καὶ ἀκοινώνητον μένειν. τοῦ δὲ λαοῦ τὴν πάν-
δημον ἑορτὴν ἄγοντος ἐπὶ τῷ τέλει τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν· πάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συν-
ηγμένων· ὁ Ἰουλιανοῦ κοιαίστωρ φυγῇ χρησάμενος· εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει· καὶ
μαθὼν τὸ τοῦ λαοῦ ἄθροισμα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι ἐκεῖσε παραγέγονε. ἀ-
παγγέλλων τὸν ἔχθιστον θάνατον Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου· καὶ προσπεσὼν τοῖς
ποσὶ τοῦ ἀρχιερέως ἠξίου δέξασθαι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα καὶ τούτου τυχὼν· μονα-
χὸς γέγονε Βασιλείου· καὶ τῇ ἑξῆς προστάξας ἕκαστον ἀπολαβεῖν τὰ ἴδια χρή-
ματα· οἱ δὲ, μιᾷ φωνῇ εἶπον πρὸς αὐτόν· ἔθνη τῷ βασιλεῖ καὶ ἀσεβεῖ ταῦτα πάντα
χαίρειν ἠβουλήθημεν ἐπὶ τὸ μὴ πορθῆσαι ἡμῶν τὴν πόλιν· πολλῷ μᾶλλον χρὴ τῷ
ἀθανάτῳ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ προσενεχθῆναι αὐτά· τῷ ἐκ τηλικούτου θανάτου
λυτρωσαμένου ἡμᾶς· ἰδοὺ οὖν ἐν χερσί σου ἐστὶ πάντα, ὡς ὅπως ὑπαγορεύσοι πράτ-
τε. ὁ δὲ θαυμάσας τοῦ πιστοτάτου λαοῦ τὸ μεγαλόψυχον· πρώτην μοῖραν καὶ μὴ
θέλουσι παρέσχε τοῦτο αὐτοῖς· καὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἠμφίασε μὲν ἅπαντα τὸ ἱερα-
τεῖον· μετὰ τοῦ κιβωρίου τοῦ θυσιαστηρίου· χρυσίῳ καθαρῷ καὶ λίθοις τιμί-
οις κατακοσμήσας· καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος τῶν οἰκητόρων, πρᾶγμα

τὴν ἱερὰν τράπεζαν· τρεῖς ἡμέρας ἐκέλευσεν ἑορτάζειν· τούτου οὕτως ἐπιτελουμένου,
τινὲς τῶν ἐν τῇ πλάνῃ τῶν ἑλλήνων ὄντες· ἰδοὺ διὰ χρόνου τὴν πόλιν ἡμῶν αἰχ-
μαλωτίζεσθαι μέλλουσαν ἐλυτρώσω· καὶ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὑπερφυῶς κατεκόσμη-
σας· λείπεται οὖν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς πληροφορηθῆναι· τὰ τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ σου· ὁ δὲ
διὰ βραχέων ῥημάτων ὑποδείξας αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας· πείσας καὶ κατη-
χήσας ἐβάπτισεν· ἐπελθούσης οὖν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς· τὴν θείαν ἐκείνην
τῆς ἑξαημέρου ἑρμηνείας τῷ λαῷ ἐξηγήσατο· πάμπολλα πλήθη ἑβραίων τε
Καὶ ἑλλήνων προσενέγκας τῷ χριστῷ. τινὸς δὲ τῶν καταλειφθέντων ἑλλήνων· ὁμοῦ,
ἅμα καὶ ἀρειανῶν· διέβαλλον αὐτὸν πρὸς οὐάλεντα τὸν βασιλέα· ὡς τὴν τοῦ ὁ-
μοουσίου πίστιν δοξάζει· βδελυξάμενος καὶ διαπτύων τὴν τῶν ἀρειανῶν αἵρεσιν.
τούτοις πεισθεὶς ὁ κοῦφος τὴν γνώμην οὐάλης· ἀποστέλλει τοῦ παραγενέσθαι
αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀντιόχου πόλιν· ἀναστασίου δὲ τοῦ προκτήτορος· τὴν καισάρειαν
πόλιν καταλαβόντος· καὶ δῆλα τῷ βασιλεῖ πεποιηκότος· τὰ προσαχθέν-
τα αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ· ὁ δὲ ἔφη· κἀγὼ τέκνον πρὸ ὀλίγων ἡ-
μερῶν ἔγνων· ὡς ὁ βασιλεὺς πείθεται ἀνοήτοις ἀνδράσι· τρεῖς καλάμους συνέ-
τριψε· καὶ βουλόμενος τὴν ἐξορίαν μου διαχαράξαι, καὶ τὴν συνήθειαν ἀ-
μαυρῶσαι· οἱ δὲ ἀναίσθητοι κάλαμοι· ἐπέσχον τὴν ἀκάθεκτον αὐτοῦ ὁρμήν·
συντριβῆναι μᾶλλον ἑλόμενοι· ὑπουργῆσαι τῇ παρανόμῳ αὐτοῦ ψήφῳ· καὶ
καταλαβὼν τὴν ἀντιόχειαν, εἰς τὸ τῶν ὑπάρχων εἰσάγεται δικαστήριον· ἐρωτη-
θεὶς δὲ τίνος χάριν μὴ τὴν τοῦ βασιλέως ἀσπάζοιτο πίστιν, σὺν πολλῇ παρρησίᾳ
ἀπεκρίνατο· μή μοι γένοιτο τὴν ὁδὸν καταλεῖψαι τῆς ἀληθείας· ἢ τὴν πεπλα-
νημένην τῶν ἀρειανῶν ἀσπάσασθαι κακοδοξίαν· τὴν γὰρ τοῦ ὁμοουσίου πί-
στιν ἐκ τῶν πατέρων παρέλαβον· ἐπεὶ δὲ ὁ ἔπαρχος θάνατον αὐτῷ διηπείλησεν·
ἔφη βασίλειος· γένοιτό μοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ἀπαλλαγῆναι τῶν δεσμῶν τοῦ
σώματος. τοῦτο γὰρ ἐκ πολλοῦ ὀρέγομαι εἴγε ὑμεῖς μὴ ἀτονήσητε περὶ τὴν
ὑπόσχεσιν· ὁ δὲ ἔπαρχος τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης
ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ λέγων· ἡττήμεθα βασιλεῦ ἡττήμεθα· ὑψηλότερος ὢν

ἁπλῶν ὁ ἀνήρ· ἄκαμπτον καὶ ἀμείλικτον κεκτημένος τὸ φρόνημα· τοῦ οὖν
βασιλέως θυμοῦ ζέσαντος καὶ διασκεπτομένου ποίῳ θανάτῳ τοῦτον διαχει-
ρίσεται· συνέβη τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γαλάτην νόσῳ περιπεσεῖν· ὥστε ἀπογνωσθῆ-
ναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ ἀμφιβάλλουσα ἔλεγεν·
ὡς κακῶς διετέθης τὰ πρὸς τὸν θεόν· καὶ τὸ βασίλειον θνήσκει διὰ τὴν εἰς Βασί-
λειον τοῦ θεοῦ ἀρχιερέα γενομένην ὕβριν· ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεύς, μετεκα-
λεσάμενος τὸν Βασίλειον, ἔφη πρὸς αὐτόν· εἰ ἀληθῆ τυγχάνει τὰ δόγματά σου,
καὶ θεὸς ἐπ' αὐτοῖς χαίρει, τὸν υἱόν μου τῆς νόσου ἀπάλλαξον· ὁ δὲ ἔφη· ἐὰν
πιστεύσῃς βασιλεῦ τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει· καὶ ἑνωθῇ ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ζήσε-
ται ὁ υἱός σου· τοῦ δὲ συνθεμένου μὴ μελλήσας ὁ μέγας Βασίλειος ἅμα τῇ παρου-
σίᾳ αὐτοῦ· ῥᾷον τῆς νόσου ἐποίησεν· οἱ δὲ κακόδοξοι ἐπίσκοποι τὴν αἰσχύ-
νην τῆς ἥττης μὴ φέροντες, ἔπεισαν τὸν βασιλέα, μὴ μεταπεσεῖν τοῦ σκοποῦ·
ἀλλὰ τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν προσδραμεῖν· καὶ δι' αὐτῶν τὴν θεραπείαν προ-
πορίσασθαι· καὶ τούτου γενομένου· εὐθέως τὸ παιδίον ἐν ταῖς χερσὶν ἐξέψυ-
ξε· ταῦτα δὲ θεασάμενος ὁ βασιλεύς:- μετὰ τὴν λατηνουάλι, ἐπήγγειλε
τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ τὰ ἀριστεῖα τοῦ ἀνδρός· ὁ δὲ ἐκπλαγείς, ἐδόξα-
σε τὸν θεόν· δούς τε πολλὰ χρήματα τῷ αὐτῷ προκήτορι· εἰς χρείαν τῶν δεομένων,
ἀπέστειλεν αὐτὸν πρὸς Βασίλειον· ὁ δέ, τὸ μεγαλόψυχον τοῦ ἀνδρὸς ἀποδεξά-
μενος· οἰκοδόμησεν οἴκους διαγεῖς ἔν τε τῇ πόλει· καὶ παντὶ κλίματι τῆς
ἐπαρχίας· εἰς ἀνάπαυσιν τῶν ἀσθενῶν· καὶ ἐνέκλεισε πλῆθος ἀνδρῶν
τε καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων· πλείστην ἐπιμέλειαν καὶ ἀνάπαυσιν πα-
ρέχων αὐτοῖς· ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεύς· προσόδους πολλὰς ἐδωρήσατο
εἰς διατροφὴν αὐτῶν· σέβας πνευματικὸν ἀπονέμων τῷ ἱεράρχῃ τοῦ Χριστοῦ:

Διηγήσατό μοι καὶ τοῦτο· ὁ προρρηθεὶς ἀοίδιμος ἀνὴρ Ἑλλάδιος· ὅτι ἐν μιᾷ
τῶν ἡμερῶν· ἐλλαμφθεὶς ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν καὶ μέγας Βασίλειος· ἐξορμῆσαι
ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως· μηδενὶ εἰπεῖν ποῦ μέλλει ὑπάγειν· καὶ ἑστὼς θεωρῶν
ἔμπροσθεν πάντων ἡμῶν, εἶπεν ἡμῖν· τεκνία μου ἀκολουθήσατέ μοι

ὅπως ὄψεσθε ἅμα ἐμοὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· καὶ θαυμάσωμεν ἐκ τῶν μαθητῶν τὸν
διδάσκαλον· ὅτι πηνίκα οὖν ἐξώρμησεν ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως· ὁ κοινὸς ἡ-
μῶν πατήρ, ἔγνω τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου πνεύματος· ὁ πρεσβύτερος Ἀναστάσιος· καὶ χ
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ὀνόματι Μόνω, ἀδελφῇ τῇ Χρήστῃ· ἐγὼ ἀπέρχομαι γκη πο-
μῆσαι κυρία ἀδελφή· ἀλλὰ ἀνάστα καὶ κόσμησον τὸν οἶκόν σου· καὶ πρὸ τῆς ὥρας
ἐν ματην, λαβοῦσα θυμιατὸν καὶ κηρούς· ὕπαν τὴν θη πη μόνω τῷ ἁγίῳ βασι-
λείῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ· ἔρχεται γὰρ καὶ ταλύ(?) εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν τῶν ἁμαρτω-
λῶν· ἡ δὲ σύντρομος γενομένη ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἐξ..., ἐποίησεν ὡς ἐδιδάχ-
θη· ἦν δὲ αὕτη παρθένος σεμνῶς βιώσασα τεσσαράκοντα δύο(?) ἔτη χρό-
νους· σὺν τῷ συνοικεσίῳ αὐτῆς· καὶ φυλάξασα τὸ μυστήριον· στεῖρα γὰρ ἐ-
χρημάτιζε τοῖς ἀνθρώποις· ὑπαντήσασα δὲ αὐτὸν μετὰ τῆς πρεπούσης σεμνότητος·
καὶ τὴν προσήκουσαν προσκύνησιν ἀπονείμασα, πρῶτον μὲν ἀλογεῖται
παρ' αὐτοῦ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν· ποῦ ἐστιν ὁ κύρις Ἀναστάσιος ὁ πρεσβύτερος ὁ ἀ-
δελφός σου, λέγει αὐτῷ ἀμνημονοῦ(?) ὑπάρχει δέσποτα, καὶ ἀπῆλθεν πορνῆσαι·
ὁ δὲ εἶπεν ἐν τῷ οἴκῳ σου ἐστὶ καὶ μὴ σκύλλου· ἐκπλαγεῖσα οὖν ἡ γυνὴ ἐπὶ τῷ
ῥήματι τούτῳ· τῇ τε κλήσει τοῦ ὀνόματος αὐτῆς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ πεῖραν
τὴν τὸν θεοφόρον πατέρα ἡμῶν· ὅτι μὲν γυνὴ ὑπάρχει τῷ ὀνόματι· ἀδελφὴ δὲ τῇ
Χρήστῃ· καὶ ἔκθαμβος γενομένη, τρόμῳ συσχεθεῖσα· ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
κράζουσα καὶ λέγουσα· εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ τῆς ἁμαρτωλῆς, ὅτι μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ ὁρῶ ἐν σοὶ πράγματα· ποιήσας ἐπ' αὐτῇ εὐχὴν ἔμπροσθεν πάντων
ἐπορεύετο· καὶ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρεσβυτέρου, ὑπήντησα
αὐτῷ καὶ αὐτός, καὶ κατεφίλησε τοὺς τιμίους αὐτοῦ πόδας· καὶ δεδωκὼς
αὐτῷ τὸν ἐν κυρίῳ ἀσπασμόν· λέγει αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· πόθεν τοῦτο ἵνα ἔλ-
θῃ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ πρός με· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ ἡμῶν· καλῶς σε εὕρομεν μα-
θητὰ τοῦ Χριστοῦ· ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρεσβύτερος νηστεύων καθ' ἡμέραν· ἐκ-
τὸς σαββάτου καὶ κυριακῆς· μὴ ἀπτόμενος τινός, ἄνευ ἄρτου καὶ ὕδα-
τος· καὶ ἀπελθόντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσετρέψατο τὸν πρεσβύ-
τερον λειτουργῆσαι· ὁ δὲ φησὶ πρὸς αὐτόν· ὡς διδάσκαλε πάτερ· τὸ ἔλαττον

ὑπὸ τοῦ κρείττονος ἀλογεῖται. λέγει αὐτῷ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν· μετὰ πασῶν τῶν ἀ-
ρετῶν, ἔχε καὶ τὴν ὑπακοήν. καὶ ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος ἔστη εἰς τὴν ἁγίαν λειτουρ- (10)
γίαν· καὶ τῷ καιρῷ τῆς ὑψώσεως τοῦ ζωοποιοῦ σώματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶδεν ὁ ἅγιος
τοῦ θεοῦ· καὶ ἕτεροι τῶν ἀξίων, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατελθόντα ἐν εἴδει πυρός· καὶ κυκλώ-
σαντα τόν τε πρεσβύτερον καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον. μεταλαβόντων δὲ ἡμῶν καὶ
εὐχαριστησάντων τῷ κυρίῳ, ἀπήλθομεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πρεσβυτέρου· καὶ μεταλαβόντες
Τροφῆς· εἶπεν αὐτῷ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ· διήγησαί μοι πόθεν σοι ὁ θησαυρὸς οὗτος, ὦ τρισ-
όλβιε. λέγει ὁ πρεσβύτερος· ἐγὼ ἀγροῖκός εἰμι ἁμαρτωλός, ὑποκείμενος δημοσίοις τελέ-
σμασιν· ἔχω δὲ ζευγάρια βοῶν δύο· καὶ τὸ μὲν ἓν ἐργάζομαι αὐτὸς, τὸ δὲ ἕτερον ὁ μίσθιός μου· καὶ
τὸ μὲν ἐν ἔστιν εἰς ὑπουργίαν τελεσμάτων· καὶ ἔστιν ἡ σύνδουλός μου αὕτη ἡ γυνή μου δια-
κονοῦσα τοῖς ξένοις καὶ ἐμοί. λέγει αὐτῷ· καλεῖς αὐτὴν ἀδελφήν σου καθώς ἐστι. καὶ εἰπέ
μοι καὶ ἄλλας τὰς σὰς ἀρετάς. λέγει αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· οὐκ ἐκτησάμην ἑτέραν ἀρετὴν κα-
λὸν ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς· ξένος εἰμὶ πάσης ἀρετῆς. τότε λέγει αὐτῷ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν·
ἀνάστα καὶ περιπατήσωμεν ὁμοῦ. καὶ ἀποφέρει αὐτὸν εἰς ἕνα τῶν κελλίων αὐτοῦ· καὶ
λέγει αὐτῷ· ἄνοιξον τὴν θύραν. εἶπε δὲ αὐτῷ· μὴ ἅγιε τοῦ θεοῦ μὴ κελεύσῃς εἰσελθεῖν,
ὅτι χρεία τοῦ οἴκου ἐστί. λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· καὶ ἐγὼ διὰ τὴν χρείαν ταύτην ἦλθον. μὴ θέ-
λοντος οὖν τοῦ πρεσβυτέρου ἀνοῖξαι τὴν κλεῖδα, λόγῳ αὐτὴν ἤνοιξεν ὁ θεῖος ὅ-
σιος πατὴρ ἡμῶν· καὶ εἰσελθὼν ἐκεῖσε εὗρεν ἄνδρα λωβὸν ἀπορρυέντα τὰ πλεῖστα
τοῦ σώματος μέρη· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ᾔδει ἐκεῖ εἶναι, εἰ μὴ ὁ πρεσβύτερος καὶ ἡ τούτου
ἀδελφή. λέγει αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· ὁ ξένος ἐπειδὴ ἀπὸ γάμου καὶ ὑβριστής· καὶ ἐπτοήθην
μή ποτε παρὰ πάντων εἰς ῥῆμα. λέγει αὐτῷ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν, καλῶς ἠγωνίσω εἰς αὐτόν.
Ἀλλ' ἔασον κἀμὲ ταύτῃ τῇ νυκτὶ διακονῆσαι αὐτῷ· ἵνα κἀγὼ διὰ σοῦ μισθὸν κομί-
σωμαι. καὶ ἐάσαντες τὸν ἅγιον μετὰ τοῦ λωβοῦ ἐν τῷ κελλίῳ, μηδὲ φωνὴν ἔχον-
τα τοῦ λαλῆσαι· τῇ αὐστηρίᾳ τοῦ πάθους· καὶ κλείσαντες τὴν θύραν, ἀπήλθα-
μεν. ὁ δὲ ἰατρὸς τῶν τραυμάτων ποιήσας ἑαυτὸν ἄγρυπνον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ἱκέτευε
τὸν θεόν· τὸν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰώμενον, ἐθεράπευσεν αὐτόν.
λέγει οὖν ἡμῖν ὁ πρεσβύτερος· δόξα σοι ὁ θεὸς ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐ-
τὸν καὶ ἐπακούων· ἰδοὺ ὁ ἰατρὸς τὸν ἀσθενῆ ἐποίησεν ὑγιῆ. καὶ αἴφνης ἐφώνησεν ἡμῖν

ὁ ἅγιος ἀνοῖξαι τὴν θύραν ἐξήγαγε τὸν λωβὸν ὁλόκληρον ὑγιῆ· μὴ ἔχοντα μώλωπα
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ· λαλοῦντα τρανῶς καὶ δοξάζοντα τὸν θεόν· τούτου δὲ τοῦ
θαύματος γενομένου· ὑπέστρεψεν εἰς τὴν αὐτοῦ πόλιν μετὰ χαρᾶς αἰνοῦντες καὶ ἀλα-
λάζοντες τὸν θεόν· ἑτέραν διήγησιν βούλομαι, ἀγαπητοί, διηγήσασθαι· φαμὲν δή,
βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου, καὶ ἐφραὶμ τοῦ σύρου· καὶ τὰ μὲν τοῦ πατρὸς ἡμῶν θεα-
σάμενοι· τοῦ δὲ τοῦ ἁγίου θεσπεσίου ἐφραὶμ· τοῦ ἀχα δι' αὐτοῦ στόματος ἀκού-
επιδόντος· ἐφραὶμ ὁ ἀοίδιμος ὢν ἐν τῇ ἐρήμῳ· τὰ μὲν, τῇ ἐλλάμψει τοῦ ἁγίου πνεύματος
θεώμενος· τὰ δὲ ἐκ πόθου καὶ ἐπερωτήσεως μανθάνων· τὰ θαυμάσια ἔργα τοῦ
ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν βασιλείου· ἐν τέλει ὡς παρεκάλει τὸν θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ
τὸ ποῖός ἐστιν ὁ μέγας βασίλειος· ἐν ἐκστάσει οὖν γενόμενος, ὁρᾷ στύλον πυρός·
οὗ ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ φωνὴν ἄνωθεν λέγουσαν πρὸς αὐτόν·
ἐφραὶμ, ἐφραὶμ· ὃν τρόπον ἐθεάσω τοῦτον τὸν στύλον τοῦ πυρός, τοιοῦτός ἐστι
καὶ ὁ μέγας βασίλειος· καὶ ἀθρόως παραλαβὼν ἑρμηνέα· διὰ τὸ μὴ γινώσκειν
αὐτὸν λαλεῖν τῇ ἑλληνίδι γλώσσῃ· καὶ ἰδοὺ παραγίνεται εἰς τὴν μεγάλην
ἐκκλησίαν τῆς μεγαλωνύμου καισαρείας· φθάσας οὖν ἐν αὐτῇ τῶν ἁγίων
θεοφανίων· καὶ εἰσελθὼν λάθρα ἐθεάσατο εἰσερχόμενον τὸν μέγαν βασίλειον· καὶ
λέγει τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ, ὅτι εἰς κενὸν ἐκοπιάσαμεν ὑπολαμβάνω ἀδελ-
φέ· οὗτος γὰρ ~~αὐτὸ~~ ἐν τοιαύτῃ τάξει ὑπάρχων, οὐκ ἔστι καθὼς ἐθεασάμεθα· εἰ
δὲ γὰρ αὐτῷ περιβεβλημένον στολὴν λαμπρὰν· καὶ τὸν ~~ἐν~~ περὶ αὐτὸν ἅγιον
κλῆρον λαμπροφοροῦντα, καὶ ὀψικεύοντα αὐτόν· καὶ στὰς ἐν τόπῳ κρυπτῷ
τῆς ἐκκλησίας· κατέγνω τῆς ὑποθέσεως λέγων ἐν ἑαυτῷ· ἡμεῖς οἱ βαστάσαν-
τες τὸ βάρος καὶ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας οὐδὲν ὠνησάμεθα· καὶ οὗτος ἐν
τῇ αὐτῇ ὢν δορυφορίᾳ καὶ τιμῇ ἀρίμη· στύλος ὑπάρχει πυρός; θαυμάζω.
ταῦτα οὖν αὐτοῦ διαλογιζομένου, πέμπει πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος τὸν ἀρχιδιάκονον
αὐτοῦ εἰπών· ἄπελθε κατὰ τὴν πύλην τὴν δυτικήν, καὶ ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς
ἐκκλησίας εὑρήσεις ἀββᾶν, ἔχοντα κουκούλιον μετ' ἄλλου τινός· σὺν αὐ-
μικρὸν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὄψεως αὐτοῦ· καὶ ἐρεῖς αὐτῷ· κέλευσον εἰσελθεῖν εἰς

τὸ ἱερατεῖον· καὶ λέγει σοι ὁ πρόεδρος ὁ ἀρχιεπίσκοπος· καὶ μαθὼν διὰ τοῦ ἑρμηνευ
τοῦ λεγόμενον· ἀπελογήσατο λέγων· ἐπλανήθης ἀδελφέ· ἡμεῖς ξένοι τυγχάνομεν·
καὶ ἀπελθὼν ὁ διάκονος, ἀπήγγειλε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ταῦτα· τοῦ δὲ μεγάλου
βασιλείου τὰς ἱερὰς βίβλους ὑπαναγινώσκοντος τῷ λαῷ ὁρᾷ ὁ ὅσιος ἐφραὶμ γλῶσ
σαν πυρίνην διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ φθεγγομένην· λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ἀρχιδιάκο
νον πάλιν ὁ ἅγιος· ὕπαγε καὶ εἰπὲ αὐτῷ· κύριε ἐφραὶμ κέλευσον εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερα
τεῖον· καὶ λέγει σοι ὁ ἀρχιεπίσκοπος· καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀρχιδιάκονος καὶ φιλήσας τὰ ἴχνη
αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε ἐφραίμ· κέλευσον εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερατεῖον, καὶ λέγει σοι ὁ ἀρ
Χιεπίσκοπος, ἐξεπλάγη οὖν ὁ ὅσιος ἐπὶ τῇ τοῦ ὀνόματος κλήσει· καὶ ἐπὶ τούτοις δο
ξάσας τὸν θεόν· καὶ ποιήσας μετάνοιαν· καὶ ἀπολογησάμενος αὐτῷ εἶπεν· ἀληθῶς
μέγας βασίλειος· ἀληθῶς τὸ ἅγιον πνεῦμα λαλεῖ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ· παρεκάλε
σε δὲ τὸν ἀρχιδιάκονον ἀπολογήσασθαι αὐτῷ· καὶ ὅτι μᾶλλον ἐν τῇ λειτουργίᾳ
ἀσπάζομαι αὐτὸν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· μετεκαλέσατο τὸν ἅγιον ἐφραίμ·
καὶ τὸν ἐν κυρίῳ ἀσπασμὸν δίδωσιν αὐτῷ· λέγει αὐτῷ· καλῶς ἦλθες ὁ πατὴρ τῶν τέκνων
τῆς ἐρήμου· καλῶς ἦλθες ὁ πληθύνας τοὺς μαθητὰς τοῦ χριστοῦ ἐν αὐτῇ· καὶ
τοὺς δαίμονας ἀπελάσας χάριτι χριστοῦ· εἰς τί ἐκοπίασας πάτερ· ἦλθες θεάσασθαι
ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν· δώσει σοι ὁ θεὸς τὸν μισθὸν κατὰ τὸν κόπον σου· καὶ ἀπολογη
σάμενος αὐτῷ ὁ τίμιος ἐφραίμ· καὶ ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ γεωργηθέντα· ἅμα τῷ σὺν αὐτῷ ἀββᾶ· μετέλαβεν ἐκ τῶν ἁγίων
αὐτοῦ χειρῶν· καὶ ποιήσαντος αὐτοῦ ἀγάπην· εἶπεν ὁ ὅσιος ἐφραίμ· πάτερ τι
μιώτατε, μίαν αἰτῶ χάριν παρὰ σοῦ· καὶ ταύτην ἐπίνευσον δοθῆναί μοι· ὁ δὲ εἶ
πεν αὐτῷ· κέλευσον εἰπὲ τὰ δοκοῦντά σοι· πολλὰ γάρ σοι χρεωστῶ· καὶ μάλι
Στα διὰ τὸν κόπον σου τῆς εἰς ἐμὲ παρουσίας· λέγει αὐτῷ ὁ τίμιος ἐφραίμ· οἶδα
πάτερ ἅγιε· ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ παρέχει σοι· καὶ θέλω ἵνα παρακα
λέσῃς τὸν θεόν, καὶ λαλήσω γραικιστί· ὁ δὲ εἶπεν ὑπὲρ τὴν δύναμιν ἐζήτησας·
ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πιστῶς ᾐτήσω· δεῦρο πάτερ ἁγιώτατε καὶ τῆς ἐρήμου καθηγητὰ καὶ

δεηθῶμεν τοῦ κυρίου. δυνατὸς γάρ ἐστι ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. γέγραπται γὰρ θέλημα τῶν
φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει.. καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται καὶ σώσει αὐτούς.
καὶ ποιησάντων τὴν προσευχὴν ἐπὶ πλείστην ὥραν καὶ ἀναστάντων εἶπεν ὁ βασί
λειος. διὰ τί κύριε ἐφραὶμ οὐ λαμβάνεις τὴν χειροτονίαν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅπερ ἁρμό
ττον σοι. λέγει αὐτῷ διὰ τοῦ ἑρμηνέως ὅτι ἁμαρτωλός εἰμι. ἀπεκρίθη αὐτῷ. εἴθε τὰς
ἁμαρτίας σου ἐγὼ εἶχον. καὶ λέγει αὐτῷ ποίησον μετάνοιαν. καὶ κειμένων αὐτῶν
ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. ἐπέθηκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὅσιον ἐφραὶμ ὁ μέγας ἀρχι
ερεὺς τοῦ χριστοῦ. καὶ εἶπε τὴν εὐχὴν τοῦ διακόνου. καὶ λέγει αὐτῷ κέλευσον ἔγειρον ἡ
μᾶς. τρανωθείσης οὖν τῆς γλώττης αὐτοῦ. λέγει ὁ ὅσιος ἐφραὶμ τῇ ἑλληνίδι γλώσ
σῃ. σῶσον ἐλέησον ἀνάστησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῇ σῇ χάριτι. καὶ
ἐπληρώθη τὸ γεγραμμένον. τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός. καὶ τρανὴ ἔσται
γλῶσσα μογιλάλων. καὶ λαλήσαντος αὐτοῦ παραχρῆμα γραικιστί. πάντες αὐτῇ
τῇ ὥρᾳ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν πάντα δυνάμενον. καὶ εἰσακούοντα τῆς δεήσεως
τῶν φοβουμένων αὐτόν. καὶ πνευματικῶς εὐφρανθέντες ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. καὶ χειρο
τονήσας τὸν ἑρμηνέα διάκονον. καὶ τὸν ἐφραὶμ πρεσβύτερον. ἀπέλυσεν αὐτοὺς
ἐν εἰρήνῃ δοξάζοντας τὸν θεόν. ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον. καθὼς ἐλαλήθη παν
ταχοῦ.

βίος ϗ πρ

a

ὁ θαυμάσιος οὗτος· τῆς
ταύτης προκειμένων ἀομτ·
παρ' ὅλον τὸν τοῦ διωγμοῦ
καιρόν· φιλοφρόνως δὲ
ξενίζε· ταῦτα πρὸς τὴν
χρείαν δαψιλῶς παρε-
χόμενος· καὶ τὸν πρὸς
χ(ριστὸ)ν πόθον ἐπαύξων αὐτοῖς·
ὧν ἀνὴρ δὴ καὶ τιμόθεος
τῶν θείων· ἀνὴρ οὗτος.

Πολίτης ἀντιοχέας· χρι-
στιανῶν δὲ κηδεμὼν καὶ
διδάσκαλος· καὶ γὰρ
τοὺς προστάτας τῆς πλά-
νης· παρ' οὐδὲν ὅλως τι-
θέμενος· ἐν παρρησίᾳ ἅ-
πασιν ἐκήρυττε τὴν ἀ-
λήθειαν· παρ' ὃ καὶ ὑπὸ
κ[illegible]μων κατασχεθείς.
δέσμιος ἤχθη μέχρι ῥώ-
μης αὐτῆς· ὃς καὶ καθειρ-
χθεὶς ἐπὶ ἐφ' ἱκανὸν χρό-
νον· παρὰ ταρκυΐνου
ἐπάρχου τῆς πόλεως.
ὁ μακάριος σίλβεστρος
παραμένων ἦν· καὶ τοῦ

εἰς διακονίαν ἀποστολι-
κῶν· ἔπειτα δὲ καὶ τὴν κε-
φαλὴν ἀποτμηθείς· μετὰ
π[illegible]σάμων καὶ μαρ-
τύρων πολλῶν· διὰ τὸ τῆς
πίστεως ἀμετάθετον· τὸ
τούτου σῶμα τὸ ἅγιον· με-
σονυκτίων· τῆς φυ-
λακῆς· εἰς τὸν ἴδιον ἐξε-
κόμισεν οἶκον· ἔχων δὲ
καὶ μελτιάδην τὸν μακάριον·
ὃς τῆς ἐκκλησίας με-
τὰ κυρίων τὸν θεῖον δι-
[illegible] τοὺς οἴακας συ-
ναιρόμενον· ναὸν τοῦ
μακαρίτη τιμοθέου· ἐξ
αὐτῶν κρηπίδων ἐδεί-
ματο· ἐν ᾧ τὸ ἐκείνου
σῶμα τὸ τίμιον· τιμί-
ως ἅμα καὶ ἐντίμως κα-
τατίθεται· τοῦτο

Τὸν ἔπαρχον εἰς γνῶσιν
ἐλθὸν· πολλὴν ἐνῆκε
καὶ ἀκάθεκτον τὸν θυ-
μόν· εὐθὺς οὖν ἀχθῆναι
κελεύει τὸν σίλβεστρον·

καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν· εἰ
μὴ παράσχῃς μοι τὰ χρήματα
τοῦ μακαρίου Τιμοθέου ὑφ' ὃν ἐμφα-
νῆ κατέστησας· πλου-
τεῖν γὰρ ἐκεῖνον ὁ τύραν-
νος ὑπελάμβανεν· εἶτα
καὶ τοῖς θεοῖς τὰς νενο-
μισμένας προσενέγκῃς
θυσίας· κακὸς κακῶς ἀπ-
ολῇ· πρὸς ὃν ὁ ἅγιος·
εὐαγγελικῶς σοι προσ-
φθέγγομαι· εἴρηκε τὴν
φωνήν· ταύτῃ τῇ νυκτὶ
τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦ-
σιν ἀπὸ σοῦ· ἵνα γνῷς
ὡς οὐκ ἐτιμωρήσω Τιμό-
θεον· οὐ μακρός· ἀλλ' αὐ-
τὸς μάρτυς Χριστοῦ ἱερὸς ὄντως
καθέστηκεν· οὕτως
εἰπὼν τῇ εἱρκτῇ σιδηρό-
δετος παραπέμπεται·
Τὸ δὲ ὑπ' αὐτοῦ προρρηθὲν
εὐθέως ἐσφράγισεν ὁ
θεός· ἐσθίοντος γὰρ τοῦ
ἐπάρχου ἰχθύος ἄκαν-
θαι τῷ αὐτοῦ λάρυγγι ἐμ-

παγεῖσαι· ἐλεεινῶς κα-
ταστρέψαι τὸν βίον πε-
ποίηκεν· ἐφ' ᾧ χαρᾶς πλη-
σθέντες οἱ εὐσεβεῖς· τὸν
μακάριον Σίλβεστρον· ἅμα
καὶ τῶν δεσμῶν καὶ τῆς φυ-
λακῆς· μάρτυρα τῇ προ-
αιρέσει· καὶ ἀναίμακτον
ὑπάρχοντα στεφανίτην·
Ἐντεῦθεν· πολλοὶ τῶν αὐ-
τόθι τὴν εἰδωλολα-
τρίαν ἐξομοσάμενοι· πρὸς
τὴν Χριστιανῶν ηὐτομό-
λησαν πίστιν· τοῦτον
δὲ τριακοστὸν ἄγοντα ἔτος
τῆς ἡλικίας ὁ μακάριος
Σίλβεστρος διάκονος
παρὰ τοῦ ἀρχιερέως
Μιλτιάδου ἀξιωθεὶς χει-
ροτονεῖται· μικρὸν ὕ-
στερον· τὸν ἀποστολικὸν
καὶ αὐτοῦ θρόνον· μέλ-
λων κοσμεῖν· οὐ πολὺ
γὰρ τὸ ἐν μέσῳ· καὶ κατ' αὐτὸν
πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος·
οἵ τε τοῦ κλήρου πάσ-

ὁ λαός· ἀρχιερέα σίλβεστρον ἐψηφίζοντο· τοῦ δὲ τὸν νέον τῆς ἡλικίας προβαλλομένου, καὶ ἀνάξιον ἑαυτὸν τοῦ θρόνου μετριοφρόνως ἀποκαλοῦντος, τὸ πλῆθος οὐκ ἠνείχοντο· ἀλλὰ καὶ ἄκοντα τοῦτον θεοῦ πάντως συνευδοκοῦντος, τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρίσματι τελειοῦσιν. ἐγχειρισθεὶς δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ὅλος τῆς τοῦ ποιμνίου φροντίδος ἐγένετο· πάντας τοὺς κοσμικοὺς ἀποσχέσθαι τῶν ἐθῶν· προσέχειν δὲ ταῖς εὐχαῖς· πρῶτος γὰρ σίλβεστρος τὸ ἐν ψαλμοῖς γεγραμμένον ἐνομοθέτησε· σχολάσατε λέγων καὶ γνῶτε· ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου· οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις· ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. καὶ τὰς ἑπτὰ δὲ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας τοῖς ὀνόμασι τῶν πλανητῶν ἀστέρων· παρὰ τοῖς ἕλλησι καλουμένας τὸ πρίν· ὁ μακάριος οὗτος μετωνόμασε· τὴν μὲν τῆς σελήνης ἡμέραν δευτέραν καλέσας· τὴν δὲ τοῦ ἄρεος· τρίτην· τετράδα δὲ τοῦ ἑρμοῦ· καὶ πέμπτην τὴν τοῦ διός· τὴν δὲ τῆς ἀφροδίτης· παρασκευήν· καὶ τὴν τοῦ κρόνου σάββατον· ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης· τὴν δὲ τοῦ ἡλίου· οἷα δὴ τῇ ἑορτῇ κεκοσμημένην τῆς ἀναστάσεως· τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου χριστοῦ· κυριακὴν ὠνόμασεν·

ἔστι δὲ καὶ ἀμφισμήτησις
οὐ μικρὰ τοῖς πρὸς ἕω
καὶ τὴν ἑσπέραν ἀνακύ-
πτει· τῶν ἑσπερίων μὲν
τῷ σαββάτῳ νηστεύειν
νομοθετούντων· τῶν
δὲ πρὸς ἀνατολὰς ὡς
ἰουδαϊκὸν τοῦτο παραι-
τουμένων· ὁ θεῖος ἐ-
κεῖνος ἀνήρ· ἐν τῷ σαβ-
βάτῳ νηστεύειν ὁρίσας
ἅπαντα τὸν βουλόμενον.
τῇ πέμπτῃ μὲν μὴ νηστεύειν
ἐνομοθέτησε· διὰ τὸ
κεκοσμῆσθαι αὐτὴν τῇ
δεσποτικῇ ἀναλήψει· ϛ
τρόπον τινὰ κοινωνοῦμεν
τῇ ἀναστασίμῳ ἡμέρᾳ·
πρὸς δὲ τούτοις· ὅτι καὶ
τὸ ἅγιον χρίσμα· ἐν ταύ-
τῃ κατασκευάζεται· ϛ
οἱ ἐν ἐπιτιμίοις· τὴν
συγχώρησιν τῶν πταισ-
μάτων αὐτῶν εὑρίσκουσι·
Ταῦτ' ὀλίγα τῆς ἐκείνου
διδασκαλίας ἐκ πολ-
λῶν παρεθέμεθα· λοι-
πὸν· καὶ τὸν εἰς δόξαν
θεοῦ παρ' αὐτοῦ γενόμε-
νον, μνημονεῦσαι κα-
λόν· ἐν τῷ Ταρταρίῳ
καλουμένῳ ὄρει· πρὸς
ᾧ τὸ καταστι τῷ λίον ἵδρυ-
το· δράκοντός τινος μέγα
χρῆμα ἐμφιλοχωροῦν ἦν·
Τούτῳ τοίνυν τῷ δρά-
κοντι· τροφήν τινα
ὡς μιαρὰν τελετήν· τῶν
γοητείαν ἀσκούντων τι-
νές· μετὰ φαρμακίδων
παρθένων· τοῦ μηνὸς
ἅπαξ ἐκόμιζον· πέν-
τε καὶ ἑξήκοντα καὶ
τριακοσίοις κατιόντες
σταθμοῖς· καὶ ὡς ἐν αὐ-
τοῖς τοῖς καταχθονίοις
γινόμενοι· ὁ μὲν οὖν
δράκων· ἀπρόϊτος ἦν·
τοῖς δὲ γειτονοῦσι τὰς
θανατηφόρῳ ἄσθματι
ἐλυμαίνετο· καὶ μάλ-
λον τὰ νήπια· τῶν

γοῦν εἰδωλομανοῦντες
τιμὲς προσελθόντες.
εἴπωμεν τῷ Σιλβέστρῳ· εἰ
βούλει πρὸς τὴν σὴν κἀμὲ
ἐπισπάσασθαι πίστιν.
κατελθεῖν πρὸς τοὺς
χηραμοὺς τοῦ δὲ τοῦ δρά-
κοντος· καὶ εἰ διὰ τοῦ ὀ-
νόματος τοῦ Χριστοῦ σου· τὸ
τοσαύτην λύμης τοῦτον
ἀποσχέσθαι παρασκευ-
άσεις. ὁμολογήσομεν
αὐτὸν σὺν σοὶ καὶ ἡμεῖς
θεὸν ὄντως ἀληθινόν·
Ὁ δὲ μακάριος μελλήσας
οὐδέν· πάσῃ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ τριήμερον νηστείαν
ἐκήρυξε· καὶ σὺν τῷ
πιστοτάτῳ κλήρῳ καὶ
τῷ λαῷ· ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ·
τοῦ ὀλεθρίου θηρὸς ἐκεί-
νου· τὸ ἴδιον πλάσμα
ἐλευθερῶσαι· περὶ δὲ
τὴν τρίτην νύκτα· μι-
κρόν τι διαναπαύσασθαι
βουληθέντος ὁ μέγας· ὁ μακ

ὁρᾷ· τὸν κορυφαῖον τῶν
ἀποστόλων Πέτρον αὐτῷ
ἐπισκήπτοντα· πρὸς
ταῖς καταδύσεσι γενέσθαι
τοῦ δράκοντος· ἅμα πρε-
σβυτέροις καὶ διακόνοις
τῶν εὐλαβῶν· καὶ πρὸς
τῇ τούτων εἰσόδῳ· τὴν
ἀναίμακτον θυσίαν προ-
σενεγκεῖν τῷ θεῷ· εἶτα
τὸ σπήλαιον καταλαμβάνειν·
ὅπερ ὁ δράκων κοιτά-
ζεται· καὶ τὰς ἐκεῖ χαλ-
κᾶς πύλας ἐπικλεισά-
μενον ἀσφαλῶς. οὕτως
εἰπεῖν· τάδε λέγει ὁ ἀ-
πόστολος Πέτρος· αἱ πύ-
λαι αὗται οὐκ ἀνοιχθήσον-
ται· ἄχρι τῆς φοβερᾶς
ἡμέρας τῆς κρίσεως·
Οὕτως εἰπόντα καὶ πρά-
ξαντα· τὰς κλεῖς δι' ὧν
ἠσφαλίσατο τὰς πύλας·
ἔνθα ἂν βούληται κα-
ταθέσθαι· τὸν ὕπνον
τοίνυν ἐκ θεοῦ ἀποτινα-

ζάμενος ὁ μακάριος Σίλ-
βεστρος· καὶ παρὰ τοῦ
ἀποστόλου ἐντεταλμέ-
ναι καταπαραζάμενος·
τοῖς ἐνεργοῦσιν πᾶσαν τὰς ἐ-
λευθερρὶ τῆς κλάσης
τοῦ φονίου θηρός· δι-
ελθόντος τοῦ ἑνὸς
καὶ δευτέρου μηνός· οἱ
τοῦ δράκοντος ὑπηρέται·
ἐπὶ τοῦτον ἀγανακτήσαντες ἡτ-
τηθέντα τοῦ θείου ἀν-
δρός· ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ·
καὶ τῇ αὐτοῦ προσετέθη-
σαν ἐκκλησίᾳ· ὑπὸ δὲ

Τὸν χρόνον ἐκεῖνον· δόγμα
ἐξετέθη παρὰ Κωνσταν-
τίνου· τοῦ Κώνσταντος
καὶ Ἑλένης υἱοῦ· τὸ κε-
λεῦον· χριστιανοὺς ἅπαν-
τας προσκυνεῖν τοῖς
εἰδώλοις· ὁ θεῖος μα-
κάριος Σίλβεστρος ἐκχω-
ρήσας τῆς πόλεως· ἐ-
νόρει τινὶ κατεκρύπτε-
το· ὁ δὲ ῥηθεὶς βασιλεύς·

πολλὴν κατὰ χριστιανῶν
χρησάμενος τῇ ὠμότη-
τι· θεόθεν ἐπλήγη· ἅ-
παν τὸ σῶμα δεινῶς λε-
πρωθείς· [illegible] ὡς οὖν·
φαρμακοί τε καὶ ἐπαοι-
δοὶ συνεκαλοῦντο· καὶ
οἱ κατὰ τὴν Περσίδα
γνῶν ἔμπειροι τῆς ἰατρι-
κῆς· πρὸς θεραπείαν
τῆς νόσου· ἤνυον δὲ ὅλ-
ως οὐδέν· ἔπειτα δὲ καί τι-
νες τῶν ναῶν τῶν κατὰ
πόλιν ἱερεῖς· κολυμ-
βήθραν γενέσθαι συνε-
βούλευον· ἐξ αἵματος
παίδων ἔτι νηπίων καὶ
καθαρῶν· ἐν ᾧ ζέοντι
καὶ ὡσανεὶ καταπίζο-
τι· διεβεβαιοῦντο λου-
σάμενον καθαρισθῆναι
τὸν βασιλέα· παῖδες
πολλοὶ· ἐξ ἐπαρχιῶν
πολλῶν αὐτοῦ κελεύ-
σαντος· ἤχθησαν ἐς τὴν
ῥώμην· ἐν ἡμέρᾳ τοίνυν

ρῃ τῇ· ἀφοσιοῦν τι τῷ βασι
λεῖ πρὸς τὸ καλὸν τὸ πόλι
ον· τελέσαι τὴν ὑποθή
κην τῶν κατ' αὐτὸν ἱερέων·
αὐτῶν ἅμα αἱρεθῆναι μελ
λόντων παίδων μητέρες·
τούτων προσιοῦσαι τῷ στρατηγῷ·
ἀπογυμνοῦσαι τοὺς μα
ζούς· λύουσαι τοὺς βο
στρύχους τῆς κεφαλῆς·
θρήνου τε καὶ κωκυτοῦ
τὸν ἀέρα πληροῦσαι·
γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς· ὅ
τι χάριν τῶν παίδων
αὐταῖς τὸ ὀδύρεσθαι· ἔ
παθε δεινῶς τὴν ψυχήν·
καὶ ἀποκαταστῆναι τοὺς
παῖδας ἐθέλων ταῖς μη
τράσιν ἐκέλευσεν· οὕτω
φήσας σὺν δάκρυσι· βέλ
τιον μᾶλλον τὴν νόσον με
τρύχεσθαι· ἢ διαφθορὰν
τοσούτων παίδων ἀθώ
ρων· ἀπαλλαγὴν αὐτῆς
ἐφευρεῖν· οὕτως ἐπαν
ελθὼν ἔκει πρὸς τὰ βασί
λεια· καὶ ταῖς μητράσι
ἅμα τοῖς φιλτάτοις παι
σὶ· καὶ χρήματα προσ
δοῦναι κελεύει· ὥστε τὰς
μετὰ δακρύων παραγενο
μένας· εἰς τοὺς οἴκους πά
λιν νοστῆσαι μετὰ χαρᾶς·

Καὶ τοῦτο μὲν ὡς ἐκέλευσε
γέγονε· νυκτὸς δὲ
καθεύδοντι ὁ πάντας
θέλων σωθῆναι· καὶ εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν· ἐξαποστέλλει
τούτῳ ὡς εἰ θέαν ἐξαισίου·
Πέτρος γὰρ καὶ Παῦλος·
οἱ πρῶτοι τῶν αὐτοῦ μα
θητῶν· ὁρῶνται αὐτῷ ἐπι
στάντες· καὶ τίνες
εἰσὶν γνωρίσαντες τὸν
μακάριον Σίλβεστρον·
τὸν διὰ τὸν αὐτοῦ διωγμὸν
κρυπτόμενον· ἐπέσκη[illegible]
ψαν ἀναζητῆσαι τὸν σω
[illegible]· οὗτος γὰρ
ἐστιν· ὑποδείξει σοι
κολυμβήθραν ἀφ' ἧς ἐνίψω

ἐμηλουσάμενος· Τά τε
τοῦ σώματος τραύματα·
καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἀποσμή
ξας· καὶ ζήσας καλῶς· ἀν
θ᾽ ὧν σὺν τοῖς ἀφθόροις
παισὶν· χαρίσαι τὸ ζῆν·
Παραχρῆμα τοίνυν διυ
πνισθεὶς ὁ βασιλεὺς· ἐ
πεὶ παραδοξότατον μίαν
τροπὴν ἐθεάσατο· τὸν ἐν
μελλόμενον τῶν τραυ
μάτων αὐτοῦ· ἀπεφαίνε
τo τοῦτο μεῖζον· οὐ
κἂν θεραπείην μοι τέχνη
τοῦ λοιποῦ· ἀλλ᾽ ἡ χεὶρ
τοῦ παντοκράτορος ὑο
νηθήσας θεοῦ· εἶπεν· καὶ
τὸν ἄλλον σιλουάτρον κε
λεύει ἅμα ζητήσαντας
ὡς αὐτὸν ἀγαγεῖν· ἐν
πάσῃ δορυφορίᾳ καὶ
τιμῇ· ὃν καὶ ἀχθέντα
πρὸ τῶν βασιλέων ὑ
παντήσας· ἠσπάσατο
φάμενος· ὑγιαίνοντά
σε ὑποδεξάμενοι χαί

ρομεν· καὶ ὁ ἄλλος· εἰρή
μης σοι ἐφήκοι τὸ θεόθεν δω
ρηθεῖη καὶ νίκη· πρὸς
ὃν ὁ βασιλεύς· ὁρκίζω
σε τὸν θεὸν ὃν σέβῃ· γνώ
ρισόν μοι εἴ γε θεοὺς
τιμᾷς ἔχειν· Πέτρον
καὶ Παῦλον καλουμένους·
Καὶ ὁ ἄλλος· ὃν σεβόμεθα
καὶ προσκυνοῦμεν
θεόν· εἷς ἐστιν ἐν προσώ
ποις τρισὶ γνωριζόμενος·
Πέτρος δὲ καὶ Παῦλος·
θεοὶ οὐκ εἰσίν· ἀλλὰ
δοῦλοι τοῦ ὄντος θεοῦ·
οἳ διὰ πίστεώς τε καὶ
καλῶν ἔργων τούτῳ
εὐαρεστήσαντες· πρῶ
τοι τῶν αὐτοῦ μαθητῶν
καὶ ἀπόστολοι κατέστη
σαν· καὶ τὴν θεότητα
τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ
θεοῦ κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
τοῦ διὰ τὴν ἡμετέραν
σωτηρίαν ἐνανθρω
πήσαντος· τοῖς ἔθνεσι

πᾶσι μὲν ἐκήρυξαν· καὶ
ὑπὲρ αὐτοῦ μαρτυρήσαν-
τες καὶ θανόντες. σὺν τῷ
τῷ νῦν ἐν ὁσίοις βασιλεύ-
ουσι· τούτων ὁ βασι-
λεὺς ὡς ἤκουσεν· ἐπλή-
σθη χαρᾶς· καὶ τοῦ ἁγίου
ἐδεῖτο· τῶν ἀποστόλων
τὰς εἰκόνας ἰδεῖν· εἴ
περ εἰσίν. ὡς καὶ θεα-
σάμενος ἐνεγκόντος
αὐτοῦ· οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ θάτε-
ρον ἔφη τῶν εἰκόνων
τούτων· τὰ γὰρ αὐτῶν πρω-
τότυπα· καθ᾽ ὕπνον εἶδον
ἄρτι· παρ᾽ ὧν καὶ ἤκουσα·
μεταπέμψασθαι εἰπόντων
τὸν ἐπίσκοπον Σίλβεστρον·
καὶ ὑποδείξειν σοι κολυμ-
βήθραν εὐσεβείας· ἐν
ᾗ λουσάμενος· καὶ
καθαρθήσῃ τό τε σῶμα
καὶ τὴν ψυχήν· πρὸς
ὃν ὁ ἅγιος· βασιλεῦ ἔφη·
εἰ θεὸν εἶναι τὸν δεσπότην
Χριστὸν ἀπὸ καρδίας πιστεύ-

εις· ταύτης δ᾽ ἐπιτεύξῃ
τῆς κολυμβήθρας· ὡς
δὲ πιστεύειν ὁ βασιλεὺς
ὡμολόγησεν· ὁ μακάριος·
σάκκον περιθέσθαι·
καὶ ἐγκλαυθμῶν τοῦ θεοῦ
δεηθῆναι· ἐξομολογή-
σασθαί τε τὰ κατὰ τῶν
τοῦ Χριστοῦ δούλων πεπρα-
γμένα κακῶς· καὶ τοὺς
διὰ τὴν εὐσέβειαν ἐξο-
ρίαις καὶ μετάλλοις κα-
κουμένους· ἀνακαλέσα-
σθαι τούτων· τοῖς τε
δεσμίοις ἀπολῦσαι· καὶ
ἁπλῶς· πάντα τὰ ὁσί-
ως δὴ πράττειν αὐτῷ
ὑποθέμενος· ἔπειτα πε-
σόντα καταμένοντα
ἔσχε· τῇ τούτου κεφα-
λῇ τὴν χεῖρα ἐπιθείς·
εὐλογήσας τε αὐτὸν
καὶ ποιήσας κατηχούμε-
νον, ἀπέλυσεν· εἶτα
σὺν παντὶ τῷ κλήρῳ νη-
στείᾳ σχολάζων καὶ προ

σαρκί· ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ θ(εο)ῦ·
τῆς τε νόσου ἀπαλλάξαι
τὸν βασιλέα· καὶ πρὸς
τὴν αὐτοῦ ὁδηγῆσαι ἐπί
γνωσιν· ἐπιστάντος
δὲ τοῦ καιροῦ· καθ' ὃν ὥ
ριστο τὴν δι' ὕδατος καὶ
πν(εύματο)ς τοῦτον ἀναγέννησιν
δέξασθαι· προσελθὼν
αὐτῷ ἔφη· ἴσθι τὸ ὕδωρ
τοῦτο βασιλεῦ· τῇ ἐπι
κλήσει τῆς ἁγίας καὶ ὁ
μοουσίου καὶ ζωοποι
οῦ τριάδος· ἐξαίρετον δύνα
μιν προσλαμβάνειν·
καὶ μετὰ τοῦ σώματος.
ὅσω παντὸς ῥύπου κα
θαίρειν καὶ τὴν ψυχήν·
διό· εἰσελθὼν νῦν ἐν
τῷ ἡγιασμένῳ τούτῳ
λουτρῷ· καθαρισθησό
μενος σὺν τῇ νόσῳ· καὶ
πάντων ὧν ἐπλημμέ
λησας· ταῦτα εἰπὼν
εὐλόγησε τὸ ὕδωρ· καὶ
χρισθέντα ἐλαίῳ καὶ

ταῦτα σὺν κ(αὶ) θ(ε)ῷ· βαπτίζει
τὸν βασιλέα· ἐν δὲ
τῷ βαπτίζεσθαι τοῦτον·
φῶς ἄρρητον ἔλαμψε·
καὶ ἦχος μέγας ἐγένετο·
καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεύς.
ὅλος ὑγιής· τὸ ὕδωρ
πεπληρωμένον λεπίδων·
ὡς ἀλεπίδων ἰχθύων·
εἶπε δὲ· ὡς ἐν τοῖς
ὕδασιν ὢν· ᾐσθόμην
ὅτι χείρ τις ἥψατό μου,
ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατελθοῦσα·
Ἐπεὶ δὲ τὴν ἐμφώτιον
ἐσθῆτα περιεβάλετο·
νόμον ἐξέθετο· τοὺς
παρακελευόμενον·
πάντα τὸν βλασφημῆ
σαι τολμῶντα τὸν δε
σπότην χ(ριστὸ)ν· ἢ τινὰ τῶν
χριστιανῶν ἀδικῆσαι·
δημεύσει τῶν ὄντων
ὑφίστασθαι· ἵνα δὲ πᾶ
σιν ἡ αὐτοῦ πίστις φα
νερωθῇ· λαμπρὸν δι
κέλλαν· μέσον τοῦ πα

λατίου αὐτοῦ ὀρύσσειν ἤρ-
ξατο· καὶ διαγραφὴν ποι-
ησάμενος, προσέταξεν
ἐκκλησίαν οἰκοδομηθῆ-
ναι· ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μετὰ ταῦ-
τα· κελεύσας πάντα τὸν
μηται βουλόμενον γε-
νέσθαι χριστιανὸν· ἐκ
τῶν βασιλικῶν χρημά-
των λαμβάνειν· τά τε
ἀναλώματα καὶ τὴν
χρείαν καὶ τὴν ἐσθῆτα·
ἐγένετο δὲ τῶν βαπτισθέν-
των ὁ ἀριθμὸς· ἐν τῷ
ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ· δώδεκα
χιλιάδες ἀνδρῶν· χω-
ρὶς γυναικῶν καὶ παιδί-
ων· ὁ δὲ βασιλεὺς·
Τὰς μὲν τῶν εἰδώλων
λατρείας διαρρήδην
ἀπέπαυσεν· πολλάκις
τὰ δια μηνύσας αὐτῶν·
προσκυνεῖσθαι δὲ τὸν Χριστὸν
πάντα τοῦ Χριστοῦ διετάξατο·
τὸν δὲ ἑρμαίων δῆμον·

ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἐν τῷ
παλατίῳ ἀθροίσας· κή-
ρυξ πᾶσιν ἐκήρυξε τῆς
δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ· ὅτι
καὶ πάντων μιᾷ φωνῇ·
θεὸν αὐτὸν ἀληθινὸν ὁμο-
λογησάντων· τοὺς ἔτι τῇ τῶν
εἰδώλων λατρείᾳ προ-
σανέχειν ἐθέλοντας·
ὡς τοῦ βασιλέως ἐχθροὺς·
τῆς πόλεως ὑπερορί-
ζεσθαι κελεύοντος·
Εἰρήνης δὲ γενομένης· ὁ
θειότατος ἔφησε βα-
σιλεύς· ἡ μὲν ἀνθρω-
πίνη δουλεία· ἐξ ἀνάγκης
εἴωθε γίνεσθαι· ἡ δὲ
θεία· ἐκ προαιρέσεως·
ὁ γὰρ θεὸς· εἰλικρινῆ καὶ
καθαρὰν διάνοιαν· προ-
σκυνεῖσθαι βούλεται
παρ' ἡμῶν· ὅθεν· οὐκ ἄ-
κοντας· ἢ ποιουμένους
ἡμᾶς· τοὺς ὁμοίους χρι-
στιανοὺς ἐθέλομεν γί-
νεσθαι· σωφρονεῖ δὲ

μᾶλλον τῶν λογισμῶν Χριστοῦ
μεμνημένοις· πρὸς τὴν ἡμε-
τέραν πίστιν αὐτομολοῦσιν·
Οὕτως ἀνθρώπων τὸ παλαι-
τιομείσασιν· ἐφημού-
μενος ὑπὸ πάντων· ς̀
μᾶλλον τῶν νομοθετήσαν-
των δόγματι τῆς θρησκεί-
ας αὐτοῦ ἄκοντες μετα-
τίθεσθαι· διὸ καὶ κα-
θ' ἑκάστην ἐπιστεύον
ἀναρίθμητοι· καὶ κα-
τὰ πᾶσαν χώραν ὃ δηλοῦται.
ηὔξανεν ἡ εὐσέβεια·
κηρύσσων ἰδεῖν ἀγαλλίασιν
καὶ χαράν· πανταχοῦ
τῆς Ῥωμαίων ἐπικρα-
τείας· τῶν ἐκκλησιῶν
κοσμουμένων· τῶν
ἐν ὑπερορίαις τε ὁμο-
λογητῶν· εἰς τὰς
πατρίδας ἀνακαλου-
μένων· καὶ φίλων γι-
νομένων τοῦ βασιλέ-
ως· ἡ μὲν δὴ κατὰ τό-
τε ἅπαντα ἱστορῶν·

τοῖς ἐντυγχάνοντας
ἀποκναίοιμι τῷ μή-
κει τοῦ λόγου· τῶν ἀλ-
λων πάντων ἀφέμενος·
τὰ καθ' Ἑλένην τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα
παρίστημι· αὕτη τοί-
νυν σὺν τοῖς ἄλλοις·
κοσμήσασα τε καὶ
κοσμήσασα τὴν κατὰ τὴν
μεθ' ὧν διατρίβουσα·
ὅπερ ἐστὶ τῶν τὰ ὑπέ-
ρ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἑκάστο-
ων δὴ πῶς γράψασα αὐτῶν·
Τὴν ἀλήθειαν τούτων
ὁ σοφὸς οὐκ ἀπωθεῖτο
λογισμός· τῇ θείᾳ τοί-
νυν ἐπιγραφόμενος φι-
λανθρωπίᾳ· τὸ λοιπὸν μὲν
τὴν ματαίαν τῶν ἐθνῶν
εἰδώλων θρησκείαν·
τὴν πλάνην δὲ λογισ-
ον· τὸ πιστεῦσαι δὲ ἰα-
θῆναι Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου·
ὃς Ἰουδαῖος γενόμενος·
ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου·

προμηθέως κακοῦργος καὶ
τακριθεὶς. ἀνῃρέθη·
τὴν δὲ σὴν εὐσέβειαν·
τούτου χάριν σωτηρίας καὶ
θαρσεῖν μαι τῆς νόσου· ὅ
τι πρῶτος βασιλέων
ἁπάντων· τοῖς εἰδώ
λοις ἀφθῆς ἀποσταζό
μενος· πιστεύων τοί
νυν· τῷ ἀληθεῖ καὶ μόνῳ
τῶν ἰουδαίων θεῷ. ἀ
πόσχου τοῦ σεβάσθαι τε
καὶ προσκυνεῖν. ἰησοῦν τὸν
τῆς μαρίας υἱὸν καὶ τὸν
τέκτονος· οὕτω γὰρ ἂν
ἐκράτησεν μῆκος τῆς
τοῦ δαβὶδ βασιλείας καὶ
τοῦ σοφοῦ σολομῶντος·
ἀχθὼν μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς
προφήτας. οἷς ἐλάλη
σεν κ(ύριο)ς ὁ θ(εό)ς· διὸ καὶ ἀλη
θῆ· πάντα τὰ κατὰ
θέλησιν· ἔρρωσο σε
βάσμιε δέσποτα· καὶ
ὑπὸ πανθημότατε· θάλ
λων ἐν αἰσίαις σεβασμίοις·

ταῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς δὲ
ξάμενος διῆλθε τὰ γράμ
ματα· ἐκ τῆς ἀγαθῆς
καρδίας εὐθύς· ἀγαθὰ
προήνεγκε ῥήματα· τοι
οῖς δὲ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῖς
ἀντιγράφοις χρησάμενος·
ὅσῳ τὸν ὑψηλότερον τῶν
ἐν γῇ πάντων· ὡς εὐσεβεία
σημείαν μετὰ καὶ δυνάμει μαι
τὸ πῶν ὑπερέχομεν· το
σοῦτον καὶ πάντων μᾶλλον
ὑψηλότερον τι φρονεῖν
ὀφείλομεν· ὡς ἂν καὶ
τοῖς ὑπὸ χεῖρας. μικρὰ
ἀκη· σοφίαν δὲ προξενοῦν
τας φαινοίμεθα· τοῦ
το μὲν οὖν ὁ πρεσβείτων.
ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀπό
κειται διοικήσεσι· θεῖ δὲ
νοῆσαι. τῶν μαθημάτων
καὶ ὑπερήμας ὅλως ἐστί·
διὸ δὴ· σχολάζειν τῆς
ἡμῶν αὐθαδείας ἐπὶ τὸλ
μαι· καὶ παρὰ τῶν σαν
μᾶλλον ἐν ταῦθα οἱ τῶν

53

ἰουδαίων διδάσκαλοι
ἦν ἐφ' ἧ μαθὼν ἀπὸ τῶν μετὰ τοῦ
τῶν χριστιανῶν ἐπισκόπ(ων)
ὑπὲρ τῆς πίστεως αὐτ(ῶν)
ἡ συζήτησις γέγονεν καὶ ζ
ταῖς τούτων δικαιολογί-
αις· τὴν ὀρθὴν πίστιν
καὶ ἡμεῖς καταμαθόντων·
καὶ πάντα τὸν κόσμον.
θεοφιλῶς ὁ πάντων ὑπόδη-
λοῦμεν· ἔρρωσο καὶ
αὐτὴ δέσποινα καὶ μετ-
ουσίας ἑκάστου θάλ-
λουσα· τότε οἱ τῶν ἰου-
δαίων γραμματεῖς συνελ-
θόντες· ἐξελέξαντο πε-
παιδευμένους ἄνδρας ἐν
πάσῃ σοφίᾳ· καὶ σὺν τῇ
βασιλίδι ἐξελθεῖν πρὸς
τὴν ῥώμην ἀπέστειλαν.
ἄχρι τῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν
ἀριθμουμένους· ὧν οἱ
ἐξάρχοντες ἦσαν δύο δεῖ καὶ
τῆς ἑαυτῶν ματαίας ἐν
τάξεως· ἔχοντες τὸν
ζαμβρὴν ἢ μόδικον· ὃς κ

τὴν μαγικὴν τέχνην μάκρως
ἐξήσκητο· ὅσα ἦν τῶν ἔργων
ἑκάστοις ἐπέδειξεν· ἐκ δὲ
διαφόρων ἐπαρχιῶν ἐλη-
λύθασιν ἐπίσκοποι· τέσ-
σαρες πρὸς τοῖς εἴκοσιν·
Οἱ καὶ τοῦ μακαρίου σιλβέ-
στρου αὐτῶν ἡγουμένου·
εἰς λόγους τοῖς ἐλλογί-
μοις τῶν ἰουδαίων κατέ-
στησαν· μᾶλλον δὲ ἐκείνου
μόνου διαλεχθέντος αὐτοῖς·
καὶ ἐν τῷ θεῷ ποιήσαντο
δύναμιν· τὴν νικῶσαν
ἡμῖν κατὰ τό· καί τοι τῶν
θεοκτόνων ἰουδαίων·
σφόδρα τῇ πιθανολογίᾳ
χρωμένων· τῶν ταῖς ῥή-
σεις τῶν θεηγόρων προφη-
τῶν· ἐξ ἀνοίας ἐκλαμβά-
νειν κακῶς· ἀλλ' ὅμως
ὄντως· καὶ τὴν γλῶτταν
ἀήττητος σιλβέστρος·
ἐκ τῶν ἰδίων τούτους γρα-
φῶν· ἀχρεώσας πεπεικ-
ὼν· εἰς μοναρχίαν θεοῦ

β

τὰ τέλ(η) προ(?)

τὰ τρία πρόσωπα τῆς
μιᾶς θεότητος περι-
γράφοντας· τὸν υἱὸν τε
ἀρνουμένοις καὶ τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον· αὐτὸς τὰς μαρ-
τυρίας ἀπὸ τῶν θείων
παραθεὶς γραφῶν· τελέ-
ως τούτοις κατηχῶν·
ἓν ἀμενὲν φάσκων θεὸν· καὶ
παρ' ἡμῶν τῶν χριστια-
νῶν ὁμολογεῖσθαι καὶ σέ-
βεσθαι· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔ-
ρημον λέγων αὐτοῦ τὴν θε-
ότητα· ὥστε μὴ ἔχειν
υἱοῦ ἀγαλλίασιν· περὶ οὗ·
καὶ ὁ προφήτης ἔφη δαυίδ·
τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστε-
ρεώθησαν· ἀλλὰ καὶ τὸ
ἅγιον πνεῦμα· θεὸν ἐδίδαξε
εἶναι· τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ·
σύνθρονον καὶ ὁμότιμον·
μαρτυρῶν τῷ προειρημένῳ
ἁγίῳ προφήτῃ· καὶ τῷ
πνεύματι γὰρ ἐκεῖνος ἔφη τοῦ
στόματος αὐτοῦ· πᾶσα
ἡ δύναμις αὐτῶν· καὶ

τὴν μωσέως δὲ ἔρησιν
παραθέμενος λέγοντα· ποι-
ήσωμεν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα
ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίω-
σιν· πρὸς τὸν υἱὸν ἐκ
τοῦ προσλεγομένην· τὴν
θεότητα τοῦ μονογενοῦς
υἱοῦ τοῦ θεοῦ· τόν τε βασι-
λέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν
ἐδίδαξεν ἅπαντας·
ὃν καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡ-
μερῶν διὰ τὴν ἡμετέραν
σωτηρίαν· ἐκ πνεύματος ἁγίου· καὶ
ἐκ τῆς ἀειπαρθένου μα-
ρίας γεννηθέντα ἐκή-
ρυξε· θεὸν τέλειον· καὶ
ἄνθρωπον τέλειον· σαρκὶ τὸ
διὰ σταυροῦ πάθος πα-
θόντα· καὶ τριήμερον
ἀναστάντα· εἰς οὐρανοὺς
ἀνελθεῖν μετὰ τοῦ προσ-
λήμματος· ὅθεν δὴ καὶ
κατῆλθεν· αὖθις δὲ
μετὰ δόξης ἐλευσόμενον·
κρῖναι πᾶσαν πολιν·
πάντων τοιμων τῶν

ἰουδαίων· ἱμάτια τὰ ὑμῶν μέσον
σου τε μέσον τὴν μάχην τῶν ὁμο-
λογούντων· ὁ ζαμ-
βρῆς· ἀμφοτέρας ἐσχάτη καὶ
τῶν καταγνώσκει ἔφη· εἰ
ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς· καὶ
ἀποδείγμασι σίλβεστρος
ἀπορεῖ· τοῖς πατρῴοις δὲ
νόμοις ἡμεῖς καταγει-
ταμένοι ἀκολουθήσομεν
τοῦ ἰυ· ἀμφοτέρας θεότητα
τολμηρῶς ἑαυτῷ περι-
άπτει· καὶ διὰ τοῦτο ὑ-
πὸ τῶν πρώην ἡμῶν ἀρ-
χόντων παραδοθεὶς τῷ θα-
νάτῳ; οὕτως ἔφη·

Καὶ πρὸς τὸν βασιλέα
ἐπιστραφεὶς· κέλευσον
εἴ περ ὦ βασιλεῦ ταῦρον
ἄγριον ἐνεχθῆναι· οὐ γὰρ
ἐν λόγοις· ἀλλ᾽ ἐν ἔργοις
αὐτὸς νικᾶν βούλομαι·
τοῦτο ὁ μακάριος σίλβε-
στρος· ἐνδεῖ τοῦ βασι-
λέως· πρὸς τὴν αἴτη-
σιν ἐπινεῦσαι τοῦ μάγου·

σαφῶς εἰδὼς· ὡς καὶ
ταύτην τὴν νίκην ἑαυτῷ
περιφανῶς ἐνεργά-
σεται· καὶ ὁ βασιλεὺς·
ἀχθῆναι ταῦρον ἐκέλευ-
σεν· ἐν δὲ τῷ μέσῳ ξυ·
τοῦ μάγου ὁ θεὸς ἀμβου-
θάμβους ὁ σίλβεστρος· τίνος
ἕνεκεν κεκέλευκας· ἀχθῆναι
τὸν ταῦρον ὃν ἐζήτησας;
ὁ ζαμβρῆς ἔφη· τὸ ὄ-
νομα τοῦ ἡμετέρου θυ·
οὐδὲ μία δύναται φέρειν
ἰσχύς· ἡνίκα γὰρ οἱ πατέρες
ἡμῶν αὐτῷ θύειν ἔμελ-
λον· παμμεγέθεις καὶ
ἀγρίους ταύρους εἰς τὴν
θυσίαν ἦγον τῷ· πρὸς
οἷς τὸ τοῦ θυ ἐλέγομεν ὄνο-
μα· καὶ παραυτίκα
κηθμὸν ἂν ἀποθνήσκοντ
μέγιστον· ἔθνησκον· καὶ
ὁ ἅγιος· εἰ αὐτῶν οὐδεὶς ἀκού-
σας δύναται τοῦτο [illegible]
τὸ ὄνομα· πῶς αὐτὸς
μὴ ἀκούσας μεμάθηκας;

ὁ δὲ Μάρος· οὐκ ἔξεστιν ἀπίστοις γνῶ-
ναι φησί τοῦτο δὴ τὸ μυ-
στήριον· ἀπόθετον μόνοις
τοῖς Ἰουδαίοις· καὶ ὁ βα-
σιλεύς· κἂν γοῦν ἐμοὶ τοῦ-
τον γνώρισον· ὅπως σὺ
μεμάθηκας· πότερον
ἀναγινώσκων· ἤ τι ἄλλο
ποιῶν; καὶ ὁ Μάρος· οὔτε
χάρτης ἔφη· οὔτε ξύλον·
οὔτε λίθος· οὐδ' ἄλλο τι
σῶμα τοῦτο γεγραμμένον·
ἀνέχεσθαι δύναται· ὅ τε
γὰρ γράφων· εὐθὺς ἀναι-
ρεῖται· καὶ πρὸς ὃ ἂν
ἐγγραφῇ· διαλύεται·
Ὁ δὲ βασιλεύς· ἀξιοῦν
ἔφη· σὺ δὲ διδάξον ἡμᾶς·
τὸν τῆς μαθήσεως τρό-
πον τῆς αὐτῆς· εἶπε δὲ
ὁ Ζαμβρῆς· ἐπειδὴ ἡμέ-
ρας μικρὰς σχολάσαι
εἶναι· ἐν ἀγρῷ ῥέαλε
κἀν τῇ πηγῇ μυδρῷ ἐρεμ-
ιλκηθεν· εὐλογήθη·
καὶ οὕτως ἐν τῷ ὕδατι·

δακτύλῳ τινὶ γάρ μου γράμ-
ματα· τὸ τοῦ θ(εο)ῦ διδά-
σκον τὰ ὀνόματα σιωπῶν-
ται τὸν λογισμόν· ἐπει-
θόμην ὡς ἐπιβὰς· γρα-
φέντος τοῦ ὀνόματος
ἐν τῷ ὕδατι· μόλις ἐδυ-
νήθην αὐτὸς παρακατα-
θέσθαι τῶν μοῦ· ἀλλά τις
χρεία λόγοις ἀμελίπειν
μακροῖς· δείξον ὑμᾶς· ἐπι-
γνῶ περὶ τούτου μαθεῖν·
Ταῦτα τοῦ Μάρου λέγοντος·
ἤχθη καὶ ὁ ταῦρος· οὗτος
ἄγριος· ὡς μόλις ἕλκε-
σθαι σχοινίοις δεδεμέ-
νον αὐτόν· ἀπ' ἀνδρῶν ἑ-
κατὸν ὡς λόγος· ἰσχυρῶν
σφόδρα· τότε ὁ Ζαμβρῆς·
ἐπιβαίνων τῷ σιλ(ε)
προσφωνήσας· ἐν ταύταις
τῶν σῶν λόγων ἰσχύς· τὸ
μηδὲ ἐν ἐλεγχθήσεται· ἡ γὰρ
αὐτὸς τῇ ἀκοῇ τοῦ ταύρου·
τὸ τοῦ θ(εο)ῦ σου ὄνομα προ-
σειπών· τοῦτον θανατώσω·

ὡς ἂν τὴν αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς
γνωσόμενοι δύναμιν· ἢ ἐμοῦ
τοῦτο πράξαντος· πάν-
τως τῇ τῶν Ἰουδαίων θρη-
σκείᾳ καθυποταχθήτωσαν·
Θέρους οὖν ἐπὶ τούτῳ κατέ-
σχε τὸ πλῆθος· τὸ γὰρ
περὶ τὴν πίστιν ἔτι νεοπα-
γές· πάνυ τούτοις ἐταράτ-
τετο· ἀλλ' ὁ μακάριος
Σίλβεστρος· ἀπτόητος
ἑωρᾶτο κἂν τούτῳ· καὶ ὥσ-
περ ὄρος Σιών· πεποιθὼς ἐ-
πὶ κ(ύριο)ν· τὰς μεγάλας λέγω
τῶν δαιμόνων ἐπιδείξεις·
μείζοσι ταῖς παρὰ θ(εο)ῦ
ἰσκ θείαις ἐξαφανίζεσθαι·
ὁ δὲ μάγος· πάντων ἐπι-
μενόντων τὴν αὐτοῦ δο-
κιμασθῆναι ὑπόσχεσιν·
προσοίσω τῷ ταύρῳ εἰπὼν
ἀνώνυμος ἤδει αὐτός· πέ-
σεν παρευθὺς νεκρὸν εἰς
γῆν περιεκλάσε· πρό-
τερον· τρόμῳ τε συσχε-
θέντων· κ(αὶ) μάλα τι καὶ φρι-

κτὸν μυκησάμενον· ὥσ-
τε καὶ ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς
ὀφθαλμοὺς· τοῦ ἰδίου τό-
που τοῦ περὶ ὄντι τῆς ὠ-
ας ἐκπηδῆναι· τότε πάντες
οἱ Ἰουδαῖοι· τῷ ἀγῶνι ἐπι-
καγχάζοντες ἐπανέστησαν·
καὶ πολλοὶ τοῦ πλήθους
αὐτοῖς προσετίθεντο·
Ὁ δὲ μακάριος Σίλβεστρος·
τὰ ὄμματα κλίνας εἰς οὐ(ρανόν)·
ἐφ' ἱκανὸν ἐδεῖτο τοῦ δε-
σπότου ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· τὸν
τῆς κακίας πρόμαχον
καταισχῦναι· καὶ γενομέ-
νης σιγῆς τῇ κελεύσει
τοῦ βασιλέως· ἐφ' ὑψη-
λοῦ τόπου στὰς· πρὸς τὸ
πᾶσι φαίνεσθαι τοῖς συ-
νειλεγμένοις· ἀκούσα-
τέ μου φησὶ νῦν παρόντες·
ἐγὼ τὸν δεσπότην ὑμῖν
τῶν ἁπάντων κηρύσσω·
Ἰ(ησοῦ)ν τὸν Χ(ριστό)ν· ὃς τυφλοῖς
τὸ βλέπειν· κωφοῖς τὸ
ἀκούειν· κ(αὶ) τὸ λαλεῖν ἀ-

λάλοις ὡς θεὸς ἐχαρίσατο·
οὐ ῥήματι μόνον· χωλοῖς
εὐδρομίαν· λεπροῖς κά-
θαρσις· παραλυτικοῖς ἀ-
νόρθωσις· καὶ νεκροῖς
ἐδόθη ζωή· ἴστω τοίνυν
ἕκαστος ὑμῶν· ὡς εἰ μὴ
τὸν ἀναιρεθέντα ταῦ-
ρον ὃν ἀνελὼν ἂν ἀναστήσει·
προσλαλήσας τῇ ἑτέρᾳ
τῶν ἀκοῶν· τοῦ διαβό-
λου ἐστὶν οὐ τοῦ θεοῦ· τὸ αὐτὸ
ῥηθὲν προσοίσομαι·
Ἐκεῖνος γὰρ ἀποκτένων
μόνον ζωοποιεῖν οὐ δύ-
ναται· ὁ δὲ μακάριος τὴν νί-
κην ἑαυτῷ περιάπτων·
ἔφη τῷ βασιλεῖ· δίκαι-
ον ἐστὶν ἐπιεικέστατε δε-
ῶσται· τῷ μὴ δεδυνημένῳ ἔρ-
γον τεράστιον δεῖξαι τι
τοιοῦτο· μηδὲ λόγον ἐπιδί-
δοσθαι χώραν· ἵνα μὴ λί-
αν ἀπελεγχθῶν· ἀποκναί-
ῃ τὸ κράτος ἡμῶν· πρὸς
ὃν ὁ ἅγιος ἔφησεν· ἄκουε

ἰουδαῖε ἀπὸ τῶν σῶν
γραφῶν τὴν ἀλήθειαν·
ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ λεγομένην·
ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ
οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ· ἐ-
γὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποι-
ήσω· εἰ οὖν ἐπικαλεσά-
μενος τοῦτον· ἀναστήσαις
τὸν ταῦρον· σοὶ πειθαρ-
χήσω μὴ ἀπατῶντι· ἐνδοῦν
ἐγὼ τῇ ἐπικλήσει τοῦ δε-
σπότου μου χριστοῦ· ἀναστήσω
αὐτόν· ὡς ἄν· οὕτως μὲν
δειχθῇ θεὸς ἀληθής· ὁ τοῦ
θανατοῦν καὶ ζωογονῶν·
ὁ δὲ σοὶ ἐπικαλούμενος·
διάβολος· ὁ τὸ κακὸν μὲν
ἀεὶ ἐργαζόμενος· ἀγαθὸν
δὲ μηδ' ὁπωστε· τότε ὁ
ζαμβρῆς· κατὰ τῆς σωτηρί-
ας ὀμόσας τοῦ βασιλέως·
οὕτως εἰπών· εἰ τὸν νε-
κρὸν ταῦρον σιλβέστρος
ἀναστήσει· πάντες πρὸς
τὴν χριστιανῶν πίστιν
αὐτομολήσομεν· ὁ δὲ ἅγιος·

αὖθις ὅτι πολὺ δὴ τῆς
τοῦ θ(εο)ῦ· εἰς ἐπήκοον ἔφη
σαν τοῖς τοῦ λαοῦ πλησί
ον τοῦ σταυροῦ γενόμενος·
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κ(υρίο)υ ἡ
μῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· τοῦ σταυρωθέν
τος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου·
ἆρον καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς
πόδας σου· μετὰ πάσης
ἡμερότητος· εὐθὺς οὖν
ὁ σταυρὸς ἀνεστάθη· τῆς ἰδί
ας ἐκλαθόμενος ἀγρι
ότητος· ὁ δὲ ἄλλος προ
σελθὼν· λύει τοῦ τὸν
τῶν συνεχόντων δεσμῶν·
καὶ ὅθεν ἤχθη· ἐπανιέναι
κελεύει· τούτου δὲ γι
νομένου τοῦ παραδόξου·
οἱ τῶν σιλιάτρων τὸ πρὶν
δὴ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων·
πεσόντες αὐτοῦ εἰς τοὺς
πόδας· ἠξίουν λαμβάνειν
τὸ ἅγιον βάπτισμα· καὶ
αὐτὴ δὲ ἡ βασιλὶς ἐλεήμ
των παραδοξασμάτων
αὐτὴ θεατὴ· ἐξέστη πάντ

ὁρώντων· καὶ προσπε
σοῦσα τῷ μακαρίῳ· ἡ ἐν
τῇ πόλει δοξάσαι τὴν
ἐν Χ(ριστ)ῷ σφραγίδα· ἧς δὴ καὶ
τυχοῦσα· μεγίστοις ἐλάμ
πε τοῖς κατορθώμασι·
ἀλλὰ καὶ τὸ τίμιον τοῦ
σταυροῦ ξύλον· ὑπὸ γῆν κε
κρυμμένον αὕτη ἐφα
νέρωσεν· ὡς ταῖς ἐκ
κλησιαστικαῖς ἱστορίαις
ἐμφέρεσθαι· ὁ δὲ λόγος ἐ
χέσθω τῶν ἐφεξῆς·
Μετὰ τὸ ἀναπεισθῆναι τοὺς
διδασκάλους τῶν Ἰου
δαίων· ὁ βασιλεὺς· ὑπο
θήκαις τοῦ θείου σιλβέ
στρου· τὰ μὲν τῶν εἰδώ
λων τεμένη καθεῖλε·
ναοὺς δὲ μεγίστους τε καὶ
λαμπροὺς· ἵστησι μὲν Χ(ριστο)ῦ
τοῦ θ(εο)ῦ· τῆς αὐτοῦ τιμῆς.
καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀ
μίσησι· πολλαχοῦ τῆς
ἰδίας ἐπικρατείας· ἐ
πεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐσχάτην

γονε· καὶ τὴν ἐκείνου βασιλεύουσαν τῶν πόλεων ἐκτήσατο· καὶ ἔκτοτε ἤρξατο μᾶλλον
πλειοτέρως μεγαλύνεσθαι παρὰ τοῦ δήμου τῶν ῥωμαίων ὁ μακάριος σίλβεστρος·
καὶ παρὰ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ ἀκουσάντων τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· τοῦ δὲ βα-
σιλέως κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πάσης τῆς συγκλήτου μεγαλυνόντων
δοξαζόντων τὸν μακάριον καὶ ὅσιον πάπαν σίλβεστρον διὰ τὰ ἐκτελεσθέντα ὑπ' αὐ-
τοῦ παράδοξα τεράστια, αὐτὸς ἐδίδασκεν αὐτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ λόγια
τοῦ θεοῦ· καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ πολλὴν φιλανθρωπίαν· καὶ τὰ ἄπειρα αὐτοῦ θαύματα· οὕ-
τως οὖν ποιῶν καὶ διδάσκων αὐτοὺς ὁ ὅσιος μακάριος σίλβεστρος μετὰ χρόνον τινά,
πρὸς κύριον ἐξεδήμησε· μηνὶ ἰαννουαρίῳ δευτέρᾳ· τὸν δρόμον τελέσας· τὴν πί-
στιν τηρήσας· λοιπὸν δέ, καὶ τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης ἀπολαβών· καὶ πρεσβεύ-
ων ὑπὲρ ἡμῶν πάντοτε, πρὸς χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα· τιμή·
κράτος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:~

καὶ διδάσκαλον· ὡς μέγαν
ἱεραρχὴν δηλωθήσεσθαι· λε
γέσθω τοιγαροῦν τὰ ἐκείνου·
καὶ ἀκοαῖς ἐπιφέρω τὰς
φιλοθέοις· ἄρτι τῶν
ἰουδαίων τοὺς τῆς αἰχμα
λωσίας ἀμεθέντων ζυ
γοῦ· ἀποκαταστάντων
δὲ τοῖς οἰκείοις θυσιαρ
ρητων προνοίᾳ· ὃς παι
δεύει μὲν τοῖς ἁμαρτά
νοντας ἐπαιτῶν μαστι
ζόμενος· ἰᾶται δὲ τού
τοις πάλιν μετὰ φιλανθρώπως·
εἰ γενόμενος οὖν τῶν ἁμαρτια
ταφαίνοιντο· ὁ μέγας οὗτος
προφήτης· τῆς μητρικῆς
νηδύος προσληφθεὶς φῶς·
ὁ φωτὸς ὄντως καὶ ἱμέ
ρας χρηματίσας υἱός·
λευιτικῆς δὲ φυλῆς·
ἐκλεκτὸς κλάδος καθέστη
κε· πατρὶς αὐτοῦ· σοφε
ρὰ ὄνομα κώμη· κατὰ
τὴν διακειμένην τὴν ἰου
δαίαν· ἐγεννήθη δὲ

καὶ τραφεὶς· καὶ τοῖς πα
τρίοις ἤθεσι καὶ παιδεύ
μασιν· ἀμαρίσας ἐκ πο
νηθάς· οὐ μόνον τῆς κοι
νῆς κατὰ τοὺς πατέρας ἐσ
τέλλος παραμένων ἐδεί
κνυτο· οὐδὲ τὸν μωσαϊ
κὸν καὶ ἰουδαϊκὸν νόμον·
τοῦ οἰκείου υἱοῦ καὶ μόνα
μόνον ἐπέθετο· ἀλλὰ πρὸ
τοῦ τούτου ἀμπέχεσθαι· ς
θεῖον τέρας ζωῆς ἐπεμέ
λετο· ἰουδαῖοι μὲν γὰρ τὸ
σωματικὸν νόμον διώκον
τες· ὥσπου τὸν θεολό
γον καὶ μέγαν φάναι γρη
γόριον· εἰς τὸν πνευματικὸν
φθάσαι ἀδυνατοῦσι πα
ντάπασιν· ὁ δὲ· τοσοῦ
τον ἀπέσχε τοῦ μέχρι
τῆ μαι τοῦ γράμματος·
ὥστε καὶ προχάραγμα
δειχθῆναι καὶ τύπος
πολλοῖς· τῆς κατ' ἀρετὴν
τελειότητος· πολιὰν
γὰρ οὐκ ἔσω δαρόγλιας

τῶν αἰσθήσεων· τί δὲ
τῶν βλάπτειν ἐγνωσμένων
ψυχήν· οἷα θηρίον ἐπανα-
στῆναι τῶν λογισμῶν κατό-
λιπε διαμονὴ μαι· ἐξ ἔτι ἡλι-
νέων· τῶν μισοπονήρων
τούτων ἤθους ἀποκλίνας περὶ
τὸν θεάρεστον βίον· οὐδὲν
ἠγάπησε κοσμικὸν καὶ
περίγειον· οὐ δόξαν τὴν
φθειρομένην· οὐ τρυφὴν
τὴν τῇ σαρκὶ ποιοῦσαν
τὴν ψυχὴν ὑποχείριον·
καὶ τὴν δέσποιναν ἀτιμάζου-
σαν κακῶς τὴν θεράπαι-
ναν· οὐδὲν ἄλλο τῶν ὅσα
θεοῦ διασπεύει καὶ ἀποστρέ-
φεται· ἀλλὰ πάντα δὴ
τὰ ἐκείνῳ θυμήρη φρονῶν·
λέγων τε καὶ πράττων.
ὁ ἀοίδιμος ἦν· ὅθεν καὶ
τὸν Μαλαχίαν ἔσχεν ἐπώ-
νυμον· ἄγγελον ὑπάρχον-
τα κατὰ τὴν Ἑβραίων φω-
νήν· ἦν γὰρ αὐτοῦ τὸ πρό-
σωπον εὐπρεπές· καὶ χα-
ρίτων θείων ἀνάμεστον·
θυμηδίαν τε φέρον τοῖς
θεωμένοις πολλήν· τῆς
ψυχικῆς ὡραιότητος
οἶμαι· καὶ πρὸς τοῦτο δι-
αδραμούσης· εἰκόνα τε δει-
κνυούσης τῶν ἀφανῶν·
τὰ φαινόμενα· ἀλλὰ καὶ
ὅσα προφητεύων ὁ ἀοίδι-
μος οὗτος ἐφθέγγετο· ὡσεὶ
αὖ δι' ἀγγέλου θεοῦ ἀπεδείκνυτο·
Ὑπ' ἐκείνου γὰρ πάντα λέ-
γων προοιμιαζόμενος·
πληρῶσαι τὴν τούτων αὐτῶν
εἶχεν ἀεί· καὶ μέγιστον τῇ
ἀπαράγραπτον· καὶ μηδεὶς
ἀπιστείτω ἄγγελον ἀ-
κούων· ὑποφήτην τῶν
ἀλληγοριῶν· τὸν μακάριον
τοῦτον προφήτην· τοῖς
γὰρ ἀξίοις· ἐν ἀγγέλοις ὁ ἄγγε-
λος τούτων ὢν διεδεί-
κνυτο· τοῖς δὲ μὴ καθα-
ροῖς τὴν καρδίαν καὶ τὴν
διάνοιαν· προσφωνῶν
μόνον αὐτῷ δὴ ἤκουετο·

κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας τῆς
ἀναρχίας· ἡ ἀκμὴ τοῦ κα
τὰ θ(εὸ)ν ὑιοῦ· τοῦ θαυμαστοῦ
μαλαχίου προσῆν· ὃς τῇ
τῶν κριτῶν μνήμῃ συμφέ
ρεται· ἢ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν
ἑκάστου παραχωρήσαντ(ες)
λέξειν· ἐπὶ τὴν τούτου τε
λευτὴν τὸν λόγον ἡμεῖς να
διούμεθα· οὐδὲ γὰρ πάν
τα τὰ ἐκείνου κατὰ μέρος
εἰπεῖν προῃρήμεθα· ἀλ
λ' ὅσον τὸν πρὸς αὐτὸν ἡμῶν
πόθον ἀφοσιώσασθαι· ἄλ
λως τε· οὐδὲ ἀν(θρώπ)ινος νοῦς
ἢ λόγος διαλαβεῖν ἐξισχύει·
τὰς θαυμαστὰς αὐτοῦ προ
φητείας. καὶ τἆλλα δὴ
προτερήματα· ὧν καὶ
ἀμοιβὰς τὰς ἀξίας ἀν
τείληφε παρὰ τοῦ μισθα
ποδότου θ(εο)ῦ· τοῦ μόνου
τὰ ἔργα τοῖς πόνοις ἀντι
μετρεῖν δυναμένου· καὶ
τῇ ἐκεῖθεν μακρᾷ ἀνα
παύσει· τὴν ἐν ταῖς θαυμ

κρᾶν κακοπάθειαν· πλου
σίως καὶ δαψιλῶς θερα
πεύοντος· μετὰ τὸ πολ
λοῖς τοῖς ὁμοεθνέσι προα
νεῖλαι καὶ τοῖς μετέπειτα·
προθεσπίσαι τε τὰ χρό
νοις πολλοῖς ὕστερον ἐκ
βησόμενα· ταῖς τοῦ ἄλλου
πρὸς ἐπιπορείαις τε καὶ
ἐλλάμψεσι· τῶν ὁμολογ
τουργῶν τῆς ἡμῶν θνητ(ῆς)
φύσεως· καὶ ὁ ἔνδοξος
οὗτος προφήτης· τὸ πρὶν
μὲν· χερσὶ πιστευθεὶς θ(εο)ῦ· τοῦ
καὶ πλάσαντος αὐτόν· καὶ
ἐκ κοιλίας μητρὸς ἁγιάσαντ(ος)·
τὸ σῶμα δὲ καταλιπὼν
τῇ γῇ· ὡς ἐκ ταύτης ληφ
θέν· ὃ καὶ μετὰ τῶν πρὸ ὧν
αὐτοῦ παρὰ τῶν προση
κόντων· ἐντίμως ἅμα
καὶ σεβασμίως· ἐν ἰδίῳ
ἀγρῷ κατατίθεται· καὶ
νῦν ἐπὶ ἐν ὑπερῴοις σκηνώ
μασιν ὁ μακάριος οὗτος·
χορείαις τῶν κατ' αὐτὸν

θεηγόρων προφητῶν· ὃ ἐπαι
ξίως τῆς αὐτοῦ καθαρᾶς πο
λιτείας σὺν διαιτώμενος·
ἀγαθῶν· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶ
δεν· οὔτε οὖς ἤκουσεν· οὐ
τε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
ὅλως ἀνέβη· ἐν μεθέξει
γινόμενος· δόξαν τε τὴν
ἐν οὐρανοῖς· τὴν ἀκήρα
τόν τε καὶ ἄληκτον· ἀ
μέσως θεώμενος· καὶ
θὴν· ὢ ἐπαρέτως ζῆσαι πα
ρ' ὅλον τὸν βίον· διαφερόν
τως οὕτως ἐσπούδασε· τῶν
ὀρθοδόξως καὶ εὐσεβεστάτως
ἢ μόνον βασιλεῖ· διὰ πάν
τος ἐξευμενιζόμενος·
Μακρὰν τούτου ζωὴν ἐξαι
τούμενος· Ἱλασμὸν καὶ
λύτρον τῶν παραπτωμάτων·
Χαρὰν μετὰ τελευτὴν τὴν οὐ
ράνιον· Ἀδιάδοχον βασι
λείαν καὶ ἀδιάρρηκτον·
Ἥτις ὄντως ὑπάρχει· τὸ θεῖ
ον μόνον ὁρᾶν· Λαμπροὺς στεφά
νους τοῖς ἀξίοις παρέχοντα·

Πάντων τε τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν·
τὴν εἰς αἰῶνας τρυφὴν
καὶ ἀπόλαυσιν· ἐξ ἧς ὀ
δύνη πᾶσα καὶ λύπη καὶ
στεναγμὸς ἀπελήλαται·
ἧς καὶ ἡμεῖς ἐπιτύχοι
μεν ἅπαντες· μετὰ τὴν
ἐκ τοῦδε τοῦ φθαρτοῦ βί
ου μετάθεσιν· χάριτι καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυ(ρίου)
ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· μεθ' οὗ τῷ
ἀνάρχῳ πατρί· ἅμα τῷ
παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ
αὐτοῦ πνεύματι· δόξα·
κράτος· τιμή· αἴνεσις
μεγαλωσύνη τε καὶ
μεγαλοπρέπεια·
νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς
τοὺς
αἰ
ῶ
νας τῶν αἰώ
νων
ἀ
μήν +.

† ἄθλησις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μ(αρτύ)ρ(ων) Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ:

Πολλοὶ μὲν καὶ πολλάκις καὶ
τὰ χριστιανῶν βασιλεῖς ἐ-
κινήθησαν· καὶ ὡς θῆρες
ἄγριοι τὰ τοῦ ἀληθινοῦ καὶ
πρώτου ποιμένος Χ(ριστο)ῦ δι-
εσπάραξαν πρόβατα· τῶν
ἀλλοτρίων πάντως ἀκολου-
θοῦντες· ὃν καὶ ἀνθρωπο-
κτόνον ἐξ ἀρχῆς εἶναι ὁ Κ(ύριο)ς
ἀπεφήνατο. τούτων δὲ
πάντων· τὴν πονηρίαν ἐ-
πισημότατος γὰρ ἦν Διο-
κλητιανὸς ὁ παράνομος
τύραννος· καὶ τοσοῦτον· ὥσ-
τε καὶ τὰ τῶν ἄλλων κατὰ
τῶν εὐσεβῶν τῶν ἐπινοη-
μάτων· καὶ ποικίλα βασανι-
στήρια· τοῖς τούτου παρα-
τιθέμενα φιλανθρωπίαν αὐτοῖς
προσμαρτυρεῖν καὶ πρα-
ότητα· φιλοτιμότερον
γὰρ ἐχθρὸν ὁ ἀλιτήριος· περὶ
τὸ πάντων δειχθῆναι τῶν
κατὰ Χ(ριστο)ῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαι-
νέμ[illegible]των· ἢ καὶ μαν σομένων
των· ὠμότερός τε καὶ
φονικώτερος· ὃ καὶ ἀνυμν-
τοῖς ἐπιχειρῶν γὰρ ἰδ[illegible]σ
δι[illegible]κτο[illegible] [illegible]φ περὶ

τὸν δεσπότην χ(ριστὸ)ν οἱ τούτου
δοῦλοι τοῦ θ(εο)ῦ ἐκπυρούμενοι·
ψυχρότερον καὶ αὐτοῦ σιδή-
ρου· τὸν ἀμάραντον τοῦτον ἀπέ-
δειξαν· καίτοι θερμότα-
τον οἷον τῆς ἀσεβείας γά-
νοτα προαγωνιστὴν καὶ
ὑπέρμαχον· τὸν γὰρ νῦν
ἡμῖν προκείμενον ὡς
δικήσιν ἀρχιερέα καὶ μάρ-
τυρα· τὸν μακάριον λέγω
θεόπεμπτον· θεόπεμ-
πτον φερωνύμως· αὐτὸν μὲν
τῶ τυράννω συμφορὰν
καὶ κατάλυσιν· τοῖς δὲ εὐσε-
βέσι δὲ χαρὰν· ἰσχυράν τε
παράκλησιν πρὸς τοὺς
δι᾽ αὐτὸν ἀγῶνας· ὁ φιλάν-
θρωπος ἀνέδειξε κ(ύριο)ς· πρῶ-
τος γὰρ πάντων τῶν ἄλλων
ὁ μακάριος οὗτος θεόπεμ-
πτος· ἐν τῷ παρ᾽ αὐτοῦ ῥη-
θέντος τυράννου διω-
γμῷ· τὸ τῆς ἀθλήσεως
ἔδραμε στάδιον· καὶ αὐτὸν
ὡς λέοντα ὠρυόμενον

κατὰ χριστιανῶν ἁπάντων
ὁμοῦ· καταφρονήσας τοῦ-
του καὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιμοιῶν
καὶ βασάνων πάντα τὰ πά-
σιν· οἷα δὴ δέλεαρ ἀλλ᾽ ὧν πε-
κεφαλαιότατα διαπαύ-
ζων εὐφραίνει· τοῖς μετ᾽ αὐτὸν
ὑπεραθλῆσαι χ(ριστο)ῦ· τοῦ δι᾽
ἡμᾶς σαρκὶ παθόντος
θελήσασιν· ἐπεὶ γὰρ τὸ
παράνομον ἐκεῖνο θέσπισ-
μα· τοῦ παρανόμου τούτου
βασιλέως· τοῖς αὐτοῦ
παρανομωτέροις κατὰ
τόπον ἐπεφοίτησεν ἄρ-
χουσι· μὴ θ(εὸ)ν ὁμολογεῖν
τὸν χ(ριστό)ν· ἢ πολυειδέσι βα-
σάνοις· καὶ τελευταῖον
χαλεπωτάτῳ κατακρί-
νεσθαι θανάτῳ· ἦν ἰδεῖν
τοῖς ἅπασι ταχὺ τῆς ῥω-
μαϊκῆς ἐπικρατείας
χριστιανοῖς· μυρίαν τὴν
ζάλην ἐφισταμένοις· ὁ
πολυμόντος τὸν τάραχον·
οἱ μὲν γὰρ ὁρῶν καὶ ἔκλαιον·

καὶ τὰς ὁ πᾶς τῆς γῆς οἰκει-
εἵλοντο· τῶν διωκτῶν τὰς
ἐπιθέσεις ποιούμενοι· οἱ δὲ
τὴν πλάνην κἂν ἀσπάζεσθαι προ-
ποιούμενοι· οἷς ἡ πρὸς τὰς
βασάνους δειλία· οὐδαμῶς
ἐδίδου παρρησιάζεσθαι.
τὰ χριστιανῶν λαθραίως με-
τήρχοντο· οὐδεὶς γὰρ ὅλως
ἐτόλμα παρρησιάσασθαι
τὴν εὐσέβειαν· πάντων
τῆς ὀκνηροῖς ἐκείνης τύχης
τρεμόντων τὴν ἀγριότητα·
τότε τοίνυν ὁ ἀοίδιμος οὗτος
θεόπεμπτος τοῦ λαοῦ τοῦ
Χ(ριστο)ῦ προστῆναι παντὸς.
ἀνδρειόφρονός τε καὶ γεν-
ναίως ὁμοῦ διέκειτο·
οἷα δὴ καὶ θύτης ἐκείνου
τελῶν· τοῦ μεγάλου καὶ ἀρ-
χιερέως καὶ θύματος· ἐ-
πισκοπικῷ γὰρ ὁ μακάρι(ος)
ἐτίμητο ἀξιώματι· πά-
ς καὶ τῷ τυράννῳ ἐν μέσ-
οις ἐναντίος γενόμενος.
ακῶς ὦ βασιλεῦ ἔφη· κα-
κῶς ἀμείβῃ Χ(ριστό)ν· τὸν καὶ πλά-
σαντά σε ἅμα καὶ βασιλεύ-
σαντα· μὴ τοίνυν τῷ δι-
αβόλῳ χαρίζου· λαὸν τῶν
χριστωνύμων ἐπιτιθέμενος·
μὴ δὲ σὺ θεοὺς σέβου· ταυ-
τὶ τὰ ἄψυχα ξόανα· καὶ
πάσης αἰσθήσεως ἔρημα·
τῶν λιθοξόων τὸ τοῦ προ-
φήτου· θ(εό)ς μου εἶ σύ· καὶ
τῷ ξύλῳ· σύ με ἐγέννησας·
τὰ γὰρ ἀνθρωπίνων χειρῶν
πρὸς τὸ εἶναι δεόμενα·
πάντων προσκυνεῖσθαι ὅλως
ἀθέμιτον· καὶ ἄλλως δέ·
ἡ τῶν εἰδώλων θρησκεία·
προσκύνησις δὲ μᾶλλον
εἰπεῖν· δαίμονας οἱ δὲ
θεραπεύειν τοὺς πονηρούς·
καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως
πολεμήτορας· ὥς που φ(ησὶ)
θεοκινούμενος πάλιν ὁ θεῖ-
ος πάτωρ καὶ προφήτης Δα(υὶ)δ·
Πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν· δαι-
μόνια· ὁ δὲ κ(ύριο)ς τοὺς οὐρανοὺς
ἐποίησεν· ἐπεὶ γνῶθι τοίνυν

χ(ριστο)ῦ· τὸν ποιητὴν ὁμοῦ οὐ(ρανοῦ) τε
καὶ γῆς καὶ τοῦ κόσμου παν-
τός· ὃς πρὸ πάντων αἰώνων
ὡς ἐξ ἡλίου φῶς· τοῦ θ(εο)ῦ καὶ
π(ατ)ρ(ὸ)ς γεννηθείς· ἐπ' ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν καὶ τὸ ἡμέτερον
ἀνέλαβε φύραμα· ἐκ παρ-
θένου ἁγίας καὶ σεμνῆς· δι-
ὰ λόγον ἀγγέλου ὑπὲρ λόγον
τεχθείς· καὶ θ(εὸ)ς μείνας τέ-
λειος ὅπερ ἦν· καὶ ἄνθρω-
πος χρηματίσας τέλειος·
ἵνα τοῖς ἅπασιν ὑπὸ τοῦ δια-
βόλου κλαπεῖσι τῆς θε-
ίας ἐλπίδος· καὶ τὸν παρά-
δεισον ἀπολέσασι· πρὸς
τὴν ἀρχαίαν αὖθις ἐπανα-
γάγῃ εὐγένειαν· διὰ τοῦτο τὰ
ἡμέτερα πάντα προσέλα-
βε· μόνης ἁμαρτίας χωρίς·
Καὶ ὑπέμεινεν σαρκὶ τὸ δι-
ὰ σταυροῦ πάθος παθὼν· ἀν-
έστη τριήμερος· τὴν πε-
πτωκυῖαν διὰ τῆς ἁμαρτίας
τῶν ἀνθρώπων φύσιν ἑαυτῷ
φιλανθρώπως συνανα-

στήσας· εἰς οὐρανούς τε μεθ' ἑ-
αυτοῦ ἀνυψώσας· καὶ τῷ θ(ε)ῷ
καὶ π(ατ)ρὶ παραστήσας τὴν ἐν-
ωμένην· τὴν διὰ σαρκὸς αὐ-
τοῦ πρὸς γῆν ἐπιδημίαν· τοῦ-
Οὖν· τὸν τοσαῦτα ἡμῖν ἀγαθὰ
χαρισάμενον· σὺν τῷ εἶναι
θ(εὸ)ν ἀληθῆ· ἤδη δείξομεν ἡμεῖς καὶ
αὐτοῖς· ὅτι περὶ τῶν σῶν εἰ-
δώλων τοιοῦτον ἐπίφασιν
ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν· μὴ
σῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως· μὴ δὲ
βούλου κατὰ σεαυτοῦ τὸ
ξίφος ὠθεῖν· ἀφροσύνης
γὰρ τοῦτο· καὶ παραπλησί-
ας ἔργον ἐσχάτης ἐστί· τοῦ-
τον ἐπεὶ ὁ Διοκλητιανὸς ὁ
παράνομος ἤκουσεν· ἀκαί-
ρως ὁμοῦ καὶ σφόδρα κα-
λῶς ὑπαρρησιασθέντων· τῶν
τοῦ χ(ριστο)ῦ ἀρχιερέως τε καὶ μάρ-
τυρι· οὐδὲ λόγον αὐτῷ
μεταδοῦναι· ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀ-
ἡμερον ἐπερωτήσεως· οὐ-
δὲ γὰρ ὑπε[illegible]ζομένω
ὁ τύραννος· ἐρεθῆναι τ

Γ Ἰωράπαι

τῶν ἁπάντων τὰ χ(ριστο)ῦ χριστιανῶν·
τοῖς τούτου προστάγμασιν ἀν-
τιπίπτοντα· πρὸς τὸν δὲ
τοῦτον ἰδών· παρ' οὐδὲν αὐτὰ
τιθέμενον· καὶ φανερῶς ἀν-
τιλέγοντα· συσχεῖν αὐτὸν
κελεύει τοῖς δημίοις εὐθύς·
καὶ σκοπεῖ τό· οἷον αὐτοῦ
χαλεπώτατον καὶ ταχύ-
τατον· τῷ περιόντι τοῦ
θυμοῦ· μηχανᾶται τὸν θά-
νατον· κλιβάνῳ γάρ· πυρὶ
ἐκκαυθέντι σφοδρῶς· ἐν-
κλεισθῆναι τοῦτον προστάτ-
τει· ὡς μηδὲ λείψανον ἀ-
ρεθῆναι· ἢ κἂν χοῦν ὅλως
αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ δι' ὃν τὴν τιμω-
ρίαν ταύτην ὑποστῆναι ἠ-
θέλησεν κ(ύριο)ς· ἀπαθῆ καὶ ἄκαυ-
τον αὐτοῦ δοῦλον ἐν τῷ κλι-
βάνῳ ἐγκλεισθέντα διασώζει·
Ὑπὲρ τῷ παρανομωτάτῳ
τυράννῳ· μείζονα παρὰ
πολὺ τῆς ὀργῆς ἀνῆπτε
τὴν κάμινον· σπουδῆς γὰρ ἐ-
κεῖθεν ἐγκλεισθεὶς ὁ θεῖος

θεόπνευστος. Τὸν ἕτερον τῶν
ὀφθαλμῶν ἐξορύττεται·
εἶτα θανατηφόρα φάρμακα
ὑπὸ μάγου τινὸς δολερῶς
κερασθέντα· πιεῖν ὁ μα-
κάριος κατακρίνεται· ἀλ-
λ' ἡ μάλιστα ἄρα· ὁ πρὶν ἐν
εὐαγγελίοις εἰρηκὼς τοῖς εἰς
αὐτὸν πιστεύουσι συμμαί-
νειν ὁ κ(ύριο)ς· κἂν θανάσιμόν
τι πίωσιν· οὐ μὴ αὐτοὺς βλά-
ψη· οὐ μόνον γὰρ οὐδὲν δεινὸν
τοῖς δηλητηρίοις ἐκείνοις
φαρμάκοις· τὸν ἅγιον ὑπο-
στῆναι κατέλιπεν· ἀλλὰ
καὶ σωτήριον αὐτοῦ ἔδειξε
φάρμακον· τὸν πανοῦργον
αὐτὸ σκευάσαντι μάγον· ὃς
γὰρ εἶδε θεσμὸν ἀσ· τοῦτο γὰρ
ἦν ἐκεῖνος τὸ ὄνομα· μηδὲ
ἀχαριστεῖ πῶς τῶν θανα-
τηφόρων ἐκείνων φαρμάκ(ων)
ὑποστάντι τὸν μάρτυρα·
μάγος ὁ τῶν χ(ριστ)ιανῶν
θ(εο)ῦ· ὅς· τὸν αὐτοῦ δοῦλον
θεόπνευστον [illegible]

θανατηφόρου τῆς διὰ τῶν
φαρμάκων δὲ εἵλετο· μεγάλη
ὡς εἶχε καὶ λαμπρῶ ἐνιό
νος τῆ φωνῆ· ὁ δὲ τύραννος·
Ἐκπλαγεὶς ἐπ' αὐτοῦ σφόδρα τὴν
ἀθρόαν μεταβολήν· καὶ φο
ινθεὶς· μὴ παρέλκων τὸν
χρόνον εἰς ἐρωτήσεις τε
καὶ βασάνοις πολλὰς καὶ
ἄλλοις συχνοῖς τῶν αὐτοῦ·
ταῖς εἰς τὸν μάρτυρα πα
ραδόξως γινομέναις θε
οσημείαις ζημιωθεὶς· κα
τ' ἀμφοτέρων δὲ αὐτῆς ἀ
ποφαίνεται· τὸν θαυμαστὸν
μὲν θεόπεμπτον· τοῖς δὲ
ἀξίφοις παραδοθῆναι
θανάτω· θεωρῶν δὲ τὸν
ἀοίδιμον· ὀρύγματι ζωὸν
τοῦ ἐμβληθῆναι καθεῖ·
καὶ πλεῖστον ἄνωθεν ἐπιφε
ρηθέντα χρῶ δέξασθαι·
παρακελευσάμενος· καὶ
οὕτως ἐτελειώθησαν οἱ
καλλίνικοι μάρτυρες· τῇ κγ'
ἰαννουαρίου μηνὸς· τέταρ

τὴν ἡμέραν ἐπέχοντος·
ὧν ταῖς εὐχαῖς· φυλαττό
μενος εἰκότως πρὸς βασιλεῖς·
κακῶν πάντων ἀμέτοχος·
Μυρίοις τοῖς κατὰ τῶν ἐναντι
ταμένων τροπαίοις κοσμούμενος·
Ἰσχὺν κατὰ βαρβάρων κρα
ταιὰν αὐτὸς ἐπαιρόμενος·
Χαίρειν ἐροῦντας πολλὴ παρὰ τῶν
φιλανθρωποδεσπότης τῶν θεῶν·
Ἀνθρώπων τὸν πρᾶον μόνον καὶ δι
εὐσεβῆ βασιλέα πρῶτον κατηξίωσεν·
Ἤνοιξαν τὰς πύλας πολλοῖς· τῆς
ὑπὲρ Χριστοῦ μακαρίας ἀθλήσεως·
Λαμπρὸς καὶ ἀμαράντοις στεφά
νοις αὐτοῖς προξενήσαντες·
Πάντων τῶν αἰωνίων ἀ
γαθῶν· τρυφῆς τὴν ἀκή
ρατον· χάριτι καὶ φιλαν
θρωπία· τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα
δόξα· τιμὴ κράτος· μεγα
λωσύνη τε καὶ μεγαλο
πρέπεια· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ
ώνων· ἀμήν +

† Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν· Παύλου τοῦ Θηβαίου:

Καὶ ζωγράφοις τῶν ἀρχετύπων ἐκεῖναι πρὸς μίμησιν αἱρετώτεραι· ὅσαι μετὰ τῆς ἀκριβείας καὶ ἀρχαιότεραι· καὶ ἡμῖν δὲ τῶν παραδειγμάτων· ἐκεῖνα μᾶλλον τοῖς φιλοκάλοις ἄξια ζηλωτά· ὅσα μετὰ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ κατὰ χρόνον εἰσὶ πρεσβύτερα· καὶ ἐνθένδε καὶ εἶναι λέγεται τὸ ἀρχαῖον τι διαφέρον· αἰδέσιμον· διὸ δὴ καὶ τὰ Παύλου τοῦ θαυμασίου διηγητέον· καὶ οὐ παρ' ὅσον ἄνδρα τοιοῦτον· οὐ μόνον τῶν μὲν ὡς δοκιμώτατόν τε καὶ ἀκριβέστατον· ἀλλὰ καὶ τῷ χρόνῳ τῆς μοναδικῆς πολιτείας· καὶ τῆς ἐν ἐρημίᾳ φιλοσοφίας πρῶτον· καὶ μόνον σχεδὸν μὲν εἰς παράδειγμα· οἱ γὰρ πολλοὶ τῆς κατὰ μοναχοὺς πολιτείας·

Ἀντώνιον ἀρχηγὸν μὲν εἶναι νομίζουσιν· ἀλλ' οὐκ ἀληθεύουσιν· ὅπερ εἰκὸς μὲν οἱ Ἀντωνίου φοιτηταὶ περιόντος ἐφ' ὃν καὶ ἔφη.

Γ

αὐτοῖς ἰουδαίους· παῦλον τη
ναῦ θηκαῖον ἄρξαι τοῦ πρά
γματος· καὶ ἡμεῖς δὲ τῶ
λόγω συγκαταβαίνομεν· χρὴ
οὖν· κραχθαι περὶ παύλου·
ταύτης ἀρχῆς φημὶ καὶ τοῦ
τέλους διαλαμεῖν· ὅπως
γὰρ ἐν μέσῃ τῇ ἡλικίᾳ δι
έζησε· καὶ τίνας ὑπὸ τοῦ
πάντων ἐχθροῦ τοῖς πει
ρασμοῖς ὑπέστη· τὴν μὲν
διαφεύγει γνῶσιν· οἶμαι
δὲ καὶ τὴν τῶν πολλῶν·
Ἦν τοίνυν ὅτε δέκιος μὲν καὶ
βαλλεριανὸς· πολλῷ τῷ
θυμῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας
ἐχώρουν· πολλοὶ δὲ καὶ
ἡ τοῦ θυ ἐκκλησία καται
γνομένη τε καὶ θηκαιίδια
τοῖς πειρασμοῖς ἐκυμαί
νετο· πᾶς δὲ χριστιανὸς·
πρόθυμος ἦν ἐπὶ πρὸς κιν
δύνους τε καὶ σφαγήν· ὁ
τε δὴ καὶ κορνήλιος μὲν
ἐν ῥώμῃ· κυπριανὸς δὲ
ἐν καρχηδόνι· μακαρίως

ἐτελειοῦντο· ὁ δὲ διάβολος·
ἤτ ἄπο περιφανῶς· οὐδὴ
καὶ μίαν τῶν πολλῶν ἣν ταῦ·
ὁ λόγος κατὰ πάροδον δια
λαμεῖν βούλεται· ἐν αὐ
τοῖς τῶν μελῶν τοῦ ξύλου
προσηλωμένον· καὶ μηδὲ
φροντίζοντα τῶν κολά
σεων· μέλι τι προσέβαλ
λον οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ·
δι᾽ ὅλου τοῦ σώματος χρίεσθαι·
εἶτα· τοῦ ἡλίου διακαῶς
φλέγοντος· ὑπὸ δριμυτά
την μᾶλλον τὰς ἀκτῖνας κα
ταθεῖναι· δεδεμένον ὀπί
σω τὰς χεῖρας· ἵνα μὴ δὲ
τῶν μυιῶν τε καὶ τῶν με
λισσῶν τὰς μύλης· ἀπώσα
σθαι δύναιτο· ὁ δὲ καὶ οὕτ
ἔχων· καὶ τοῦτο μὲν ὑπο
μένων δακνόμενος· τοῦτο
δὲ τοῖς κέντροις τῶν
σφηκῶν βαλλόμενος· ἀ
μεταθέτως εἶχε τῆς εὐσε
βείας· καὶ ταῦτα· νέος ὤν·
καὶ τὴν ὄψιν ὡραῖος ὁ καὶ

τῆς κακίας οἱ πονηροὶ ἐ-
ρῶν τῶν ἠθέλησαν· οὐ τῷ
σώματι μόνον· ἀλλὰ καὶ
τῇ ψυχῇ τοῦ γενναίου λυμή-
νασθαι· τί οὖν ποιοῦσιν· ἐν
κήπῳ τινὶ τοῦτον ἤγαγον· μα-
λακῷ καὶ καλὸν ἀνθοῦντι·
Ἔνθα· καὶ ῥοδωνιαὶ· καὶ κρί-
νων χάριτες ἐπεφύκεσαν·
καὶ εὐωδία τις ἐπέπνει χα-
ριεστάτη· παρέρρει δὲ καὶ
ὕδωρ ἡσύχως· διαυγὲς οἷον
καὶ ποτιμώτατον· καὶ ὅλ(ως)
ὀφθαλμῶν ἦν ὁ κῆπος τρυ-
φή· ἐνταῦθα· καὶ στρω-
μνὴ μαλακή· καὶ ἁβρῶς τὸ
σῶμα διαναπαύουσα πα-
ρατίθεται· ἐν ᾗ τὸν ἀθλη-
τὴν ὕπτιον ἀνακλίναντες·
καὶ μηδὲ τὰς χεῖρας τῶν
δεσμῶν ἀνέντες· λείπου-
σι μόνον· ἐπελθοῦσα δὲ αὐ-
τοῖς ἡ ἐπιτήδεια· εἰς πρᾶγμα
βέβηλόν τε καὶ βδελυκτόν·
εἰσηγεῖτο γὰρ μετὰ τὴν ἐκεί-
νων ἐξέλευσιν κόρη τις

τὸ εἶδος μὲν εὐπρεπής· τὴν
ψυχὴν δὲ· λίαν δυσειδὴς καὶ
ἀκόλαστος· ἥτις τοῦ γενναί-
ου ἐκείνου· φθᾶσα συναπακλι-
θεῖσα· τά τε ἄλλα τὸν εὐπρα-
τῶν μιαρώτατα· περιέ-
φυε τοῦ αὐτοῦ σώματος·
περιεργῶς ἡ ἀσώτως· καὶ
τότε· ὡς μιαρᾶς χειρός.
αἰδοῖον ἥπτετο· διὰ πάντων
ἐκκαλουμένη πρὸς ἡδονήν·
ὁ δὲ ἔρωτα ἔρωτι ἀντι-
τήσας· τῷ ἀκολάστῳ τὸν
θεϊκόν· ἔδειξεν ὅτι· ῥᾶον
ἂν ὁ καθαρὸς καὶ φιλόθεος·
οὐδὲ μέλλοι οὐδὲ σαρκὸς
φείσαιτο· ἵνα τὴν σωφρο-
σύνην ἑαυτοῦ διαφυλάξῃ·
δήγματι γὰρ τὴν ἑαυτοῦ
γλῶτταν ἐκκόψας καὶ
διαμασησάμενος· ἀντὶ φι-
λήματος τῇ ὄψει τῆς πόρ-
νης προσπτύει πρᾶγμα
δείξας τοῖς σωφρονεῖν
βουλομένοις· ἄξιον τοιοῦτο
συμμονὴν παθεῖν θαυ-

μάσαι μὲν ῥᾴδιον· ἀδύνα
τον δὲ μιμήσασθαι· ὁ γέ
ρων ταῦτα κατὰ τὰς αἰ
γυπτίοις ἐπράττετο θή
κας· τότε καὶ ὁ μέγας
παῦλος διέλαμπεν· ἀρ
τι γὰρ αὐτοῦ τῶν γονέων·
ἐπὶ μόνῳ τούτῳ καὶ θυγα
τρὶ τὸν βίον ἀπολιπόντων·
τὴν μὲν ἀδελφὴν αὐτοῦ·
γαμουμένην ὡραίαν· ὁ τοῦ
γάμου ζυγὸς ἤδη κατεῖχε·
ὁ δὲ μόνος καταλέλειπτο·
οὐ πλείονα χρόνον· ἢ ἑκ
καίδεκα ἔτη· πολλὴν δὲ
τὴν ἐκ τῶν πατέρων ἔχων
οὐσίαν· οὐχ ὡς νέος καὶ
αὐτεξούσιος εἰς ἡδονὰς
ἐκλέτεν· ἀλλὰ τὸν μὲν
πλοῦτον· εἰς τὰ κάλλι
στα καὶ ὠφελιμώτατα
ῥέπειν ἐποίει· τὴν δὲ τύχην·
πραότητι καὶ σωφροσύ
νῃ ἐκόσμει· καὶ τὴν γλῶτ
ταν ἐκ παιδίων· ἑλλη
νικοῖς τε καὶ αἰγυπτια
κοῖς γράμμασιν· εἶτα
τοῦ διωγμοῦ σφοδρότε
ρον κινηθέντος· ἰδιάζον
αὐτὸν χωρίον ἐδέχετο·
ἀλλὰ τῶν μὲν ἐξ ἀμφοῖν ὀ
χλήσεων· ἐλεύθερον ἦν·
ἐπιβουλαῖς δὲ δαιμόνων·
οὐδαμῶς ἄβατον· ὁρμη
θεὶς γὰρ ἐκεῖθεν· ὁ ἐπὶ τῇ ἀ
δελφῇ γαμβρός· αὐτὸ τῶν
αὐτοῦ πάντων κύριος κα
ταστῆναι βουλόμενος·
ἔσπευδε τοῦτον τῷ τυράν
νῳ προδοῦναι· μὴ συγγέ
νειαν· μὴ γυναικὸς δά
κρυα· μὴ αὐτὸν τὸν πάν
τα ἐφορῶντα θεόν· πρὸ
τοῦ κέρδους ὁ μιαρὸς θέ
μενος· οὐ τὴν ἐνέδραν·
ὁ τὴν φρόνησιν πολιὸς
οὗτος νέος· ἐκεῖ μὲν οὖν με
τοικίζεται τοῦ χωρίου·
ἐπὶ τὰ ὄρη δὲ κατὰ τὸ γε
γραμμένον· ὡς στρουθί
ον μονάζον οἰκεῖ· τὸ πέρ(ας)
τοῦ διωγμοῦ προσδεχόμενος·

ἦν δὲ τὸ ὄρος τραχὺ καὶ πετρῶ-
δες. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ σπήλαι-
ον· λίθῳ μεγάλῳ ἠσφαλισ-
μένον· ὃν ἐκκυλίσας. εἰ-
σῆλθεν τὸ σπήλαιον· ἐντὸς
δὲ τούτου· καθαρὰν εὑρίσκει
πηγήν· χαρᾶς οὖν πλη-
σθεὶς· ἐκεῖ καταμένει λοιπὸν
παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν
εἰληφώς· τροφὴν μὲν οὖν καὶ
στολήν· ἐκ φοινίκων τῶν
παραπεφυκότων ποιού-
μενος· ἵνα δὲ μηδὲ ἓν τὸ
λεχθὲν ἄπιστον δόξῃ· καὶ
ἕτερόν τι θαυμάσιον· ὅπερ
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν τοῖς ἐ-
μοῖς εἶδον· ἐρῶ· ἐν αὐτῷ
τούτῳ τῆς ἐρήμου τῷ τό-
πῳ· δύο τινὰς εὕρηκα
μοναχούς· ὧν ὁ μὲν εἷς·
Ἐπὶ χρόνοις τριάκοντα
ἐγκλείσας μὲν ἑαυτὸν
ἐν τινὶ μιᾷ πέτρᾳ· ἄρτου κρι-
θίνου μόνου διέζη καὶ θολε-
ρῷ ὕδατι· οἷς οὐχ ὡς
τρεφόμενος μᾶλλον· ἀλ-
λ' ὡς τρυφῶν ἦν· τοῦ δὲ
ἑτέρου· λάκκος σμικρὸς
καὶ ζοφώδης ἡ οἴκησις ἦν·
καὶ πέντε μόνον ἰσχάδες
ἑκάστης ἡμέρας· ἀντὶ πά-
σης ἄλλης εὐωχίας καὶ τρυ-
φῆς· ἐξήρκουν· πολλὰ δὲ
καὶ ἄλλα τις εὑρήσει τοιαῦτα·
παλαιὰς διεξιὼν ἱστορίας·
Ἡμῖν δὲ καὶ αὖθις ἐστὶ τὸν
θαυμάσιον Παῦλον μα-
δι[illegible]ον· Παῦλος τοίνυν
ὁ θεῖος· τριάκοντα ἤδη
καὶ ἑκατὸν ἔτη γενόμενος.
τὴν ἡλικίαν ὄντως ἐπὶ
γῆς ἤνυε διατριβήν· ὅτε
καὶ Ἀντώνιος ὁ πάνυ· κα-
τὰ τὴν ἐσωτέραν ηὐλίζετο
ἔρημον· ἐνενήκοντα καὶ
αὐτὸς ἤδη τοῖς ἔτεσιν ἀνυό-
μενος· ὃς πολλάκις κα-
θ' ἑαυτὸν διηπόρει· εἴ τις
ἄρα καὶ ἕτερος εἴη τῶν μο-
ναχῶν· κατὰ τὴν ἐνδοτέ-
ραν ἔρημον· νυκτὸς οὖν
οὕτω διαποροῦντι· θεί-

αὐτῆς ἐφίστατο ὁ ἥλιος· καὶ
ἄλλον αὐτῷ δηλοῦσα μοναχὸν
ἐνδοτέρω τῆς ἐρήμου δι-
άγειν· πολλῷ τούτου τὴν
ἀρετὴν κρείττονα· παῦ-
λος ἦν οὗτος ὁ θεῖος· πρὸς
ὃν καὶ δεῖν ἔφησι τάχιστ-
α ἀπελθεῖν· πολλὴν γὰρ δι'
αὐτοῦ ἕξεις ὠφέλειαν·
Τοῦτο εἶδεν ἐκεῖνος· καὶ
ἅμα τῷ φανῆναι τὴν ἡ-
μέραν· ὁδοῦ εἴχετο· καὶ
ὁ γέρων· τῇ προθυμίᾳ
τὸν πόνον ἐνίκα· καίτοι
τὴν πρὸς παῦλον φέρου-
σαν ἀγνοῶν· ὡς δὲ ἐν
οἷον βακτηρίᾳ τὸ πολὺ
τῆς ἀσθενείας ὑποστη-
ριζόμενος· ἐρρωμένος
τε καλῶς τῇ ἐλπίδι· καὶ
πιστεύων τῷ θεῷ λέγοντι· ὅσ-
ου τῷ τὸν ἐπικαλούμενον
ὄψεσθαι θησαυρόν· οὔτ-
ἄχρον· ὁρᾷ τι καινὸν θηρί-
ον ἐν τῇ ὁδῷ ἐξ ἀνθρώπου καὶ
ἵππου τὴν μορφὴν κε-
κραμένον· ὃς καὶ οἱ ποι-
ηταὶ τὸν ἱπποκένταυρον
παραδεδώκασι· τοῦτο
συναντήσας ὁ μέγας ἀν-
τώνιος· καὶ μηδὲν διὰ
ταραχθεὶς· ὅτι πού μοι φησί·
ἐν ποίῳ τόπῳ παῦλος
ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ κατοικεῖ·
Ὁ δὲ ἀπολελημμένῃ χρώ-
μενος τῇ φωνῇ· τὴν χεῖρα
ἀντὶ γλώττης ἐπειρᾶ-
το διερμηνεύειν· ἣν καὶ
προτείνων· ἐδείκνυ τὴν
ζητουμένην ὁδόν· θαυμά-
ζοντα δὲ τὸν ἀντώνιον
ἐκεῖνος λιπὼν· καὶ διά
τινος πεδίου πλατέ-
ος διαδραμὼν· ἀφανὴς
ἦν· τοῦτον εἴτε πρὸς
ἔκπληξιν ὁ πονηρὸς ἀν-
τωνίου παρέδειξεν· εἴ-
τε καὶ ὡς ἔθος τοιοῦτον
ἡ ἔρημος τέρας ἔτρεφεν·
εἴτε δὲ καὶ θεός· τῷ ἰδί-
ῳ θεράποντι τοῦτον εἰσ-
ὁδηγὸν παρεσκεύασε· λέγ-

57.

οὐκ ἔχων. θαυμάζοντι
δὲ ὡς ἐφῆκεν τῷ ἀντωνίῳ·
περαιτέρω φαίνεται ἅμα ἀνθρωπο-
ειδὲς ὄν τι· καὶ δ᾽ ἕτερον συ-
ναντᾷ θέαμα· οὐκ ἔλατ-
τον τοῦ προτέρου· ὁρᾷ γὰρ
ἐν κοιλάδι τινὶ· τὸν θρυλού-
μενον παρὰ ποιηταῖς τὸν
τὸν σάτυρον· κατὰ ποιητι-
κοὺς μὲν τὴν ἡλικίαν ὑ-
περέχοντα· καὶ τἄλλα δὲ·
ἀκριβῶς ἀνθρωπόμορφον·
ὅτι μὴ μόνον κέρατα ἐπιπε-
φυκέναι τῷ μετώπῳ·
οἱ πόδες δὲ αὐτῷ· αἰγὸς εἶχον
ὁμοίως· τοῦτον γοῦν τὸν
ἀντώνιον ἐντυχόντα·
ἔκπληξις ἔλαβεν ἅμα καὶ
δειλία· ὅμως δὲ θαρσήσας·
ἠρώτα τίς ὁ καλούμενος·
ὁ δὲ· θνητὸς μὲν ἔφη κἀγώ·
καὶ εἷς τῶν οἰκούντων
ταύτην τὴν ἔρημον· ὡς
δὲ ἡ ματαία τῶν ἐθνῶν κα-
λεῖ δόξα· σάτυρος μὲν
ὀνομάζομαι· θεὸς δὲ εἶναι·

νομίζομαί τε καὶ σέβομαι
ἀνοήτως· ἥκω δὲ παρὰ σοῦ
δεήσει τοῦ θεοῦ· πρεσβείαν ὑ-
πὲρ ὅλης τῆς ἀγέλης κομί-
ζων· δεῖσθαι ἡμᾶς τοῦ
κοινοῦ δεσπότου ὑπὲρ ἡμῶν·
ὡς αἰτίαν οὐδεμίαν ἔχοντι·
τὴν γὰρ σωτηρίαν τοῦ κόσμου
ἥτις ἐστὶ· πάλαι καὶ αὐτοὶ
μεμαθήκαμεν· καὶ μόνον
ἀληθῆ δεσπότην· τὸν Χρι-
στὸν εἶναι γινώσκομεν·

Τοιαῦτα τοῦ φαινομένου
τοῦ μεγάλως διομιλοῦντος·
ἐκεῖνος θαυμάζων τε
ἅμα καὶ χαίρων ἐπὶ τῇ Χριστοῦ
δόξῃ· τὴν ὁδὸν ἤνυε· δακρύ-
ων δὲ· καὶ τῇ βακτηρίᾳ
τύπτων τὴν γῆν· ὡς ἔθος
τοῖς ἀδημονοῦσιν· αἴγυ-
πτόν τε καὶ τὴν ἀλεξάνδρει-
αν ἀπωδύρετο· οἴμοι λέγων·
ἀλεξάνδρεια· ἥτις ἀντὶ θεοῦ
ζῶντος· θνητοῖς κτίσμα-
σι προσκυνεῖς· οὐαί σοι
πόλις πόρνη καθ᾽ ἣν τοῦ γε

γεγραμμένον· τίσι πρὸς
ἀπολογίαν εἰκαζόμεθα· ὅτι
καὶ θηρίοις αὐτῶν· καὶ δαι
μόνων τῶν παρ' ὑμῶν τι
μωμένων· θεὸν εἶναι τὸν χριστὸν
ὁμολογούντων· ἡμεῖς δὲ ὄν
οντως προσκυνεῖται τοῖς
κτίσμασιν· οὗ πρὸς τέλος
εἶχον οἱ λόγοι· καὶ ὑπό
πτερον τὸ ζῶον ὀξὺ ὀφθαλ
μὸν ἀνθρωπίνου γὰρ ὄμματος.
ὀξύτερον· ὁ δὲ ταύτων θη
ρίων ἡ μίχλη· σημεῖα τῆς
ὁδοῦ ποιούμενος· καὶ ἄλ
λην ἡμέραν εἰς τὴν ὁδοι
πορίαν ἀναλώσας· ἀπο
ρούμενοι· διὰ τίνα τοῦτο
ποῦ ἀγνοίαν· καί τοι πλη
σιάζων αὐτῶν· ἐλπίζων
δὲ· μὴ ἤδη καταληφθῆναι
ὅλως ὑπὸ θεοῦ· ὁ δὲ ὅσον
οὖν· ὁρῶν θηρίον ὕαιναν·
πρὸς τοῦ ὄρους τὴν κορυφήν.
μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους
καὶ τοῦ ἄσθματος ἦν ἰοῦσα·
ἡ καὶ ἀκολουθῶν· τοῦ σπη
λαίου πλησίον καί τοι ἀ
τῃ ὅσον γίνεται· τοῦ δὲ θη
ρίου πρὸς τὸ σπήλαιον
ποδηγοῦντος ἐλθὼν· καὶ αὐτὸς
ἠκολούθει· τῆς τελείας
ἀγάπης· ὅ φησιν ἡ θεία γρα
φή· τὸν φόβον ἔξω βάλλουσα·
Μόλις οὖν ὡς ἐνέφηνε τὸ
ἄντρον φθάσασα ἀμφοῖν·
σπουδῇ πρόσεισι· καὶ τῷ
τάχει προσβάλλουσα· καὶ περι
κρούει λίθῳ τινί· τοῦ
φόβου δὲ γενομένου· ὁ μα
κάριος παῦλος αἰσθόμενος.
ἀποκλείει τοῦ ἀντρομίου
τὴν θύραν ἐλθών· ὁ δὲ
τοῦ καμάτου τῆς ὁδοῦ κα
ρούμενος· καὶ μὴ δὲ ἐγεν
ναιδωσάμενος· ἑαυτὸν τῇ
γῇ καταβάλλει πρὸς τὴν
εἴσοδον· καὶ μέχρι κλι
νούσης ἡμέρας κείμενος·
καὶ ἀνοιγῆναι τὴν θύραν
αὐτῷ· μυρίοις πάθεσι ἐ
ξαιτούμενος· ὁ δὲ μα
κάριος παῦλος· ἔνδοθεν

ἠρώτα· τίς τε εἴη· καὶ πό-
θεν· καὶ τίνος χάριν ἐν-
ταῦθα φησὶν ἐλήλυθας·
τοῦ δέ· πάντα τὰ τε διασα-
φήσαντος καὶ προσθέντος·
ὅτι περ· οἶδα μὲν ἐμαυτὸν
ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ τῆς σῆς ἀνά-
ξιον καὶ θέας καὶ ὁμιλίας·
Ἀλλ' ἴσθι· μὴ πρότερόν με
τῶν ὧδε ἀναχωρήσοντα·
ἢ τῶν σῶν ἠξιῶσθαι λόγων·
καὶ τῆς ὄψεως ἀπολαῦσαι
τῆς ποθουμένης· ὧν χάρι-
ν καὶ ἦλθον· οὐ τὸν μὲν ἐκ τῆς
ὁδοῦ κάματον· οὐ τὸν δὲ ἐκ τῶν
θηρίων λογισάμενος φό-
βον· τί γὰρ ὅτι καὶ θηρία
μὲν ἄγρια κοινωνικῶς ὑ-
ποδέχῃ· ἄνθρωπον δὲ ὁμογενῆ·
εἰ καὶ ἁμαρτωλόν· ἀλλὰ
κατ' εἰκόνα θεοῦ γενόμενον
ἀποστρέφῃ· καὶ ἀνεγράφη
μοι τὰ τῶν θείων ῥημάτων·
ζητῶν γὰρ οὐχ εὑρίσκω· καὶ
κρούων τί μοι οὐκ ἀνοίγεται·
ἀλλ' ἔγωγε τὸ ἐμαυτοῦ ποιῶν·

οὐ καθέζομαι· κἂν μὴ τοῦτ-
τύχω· πρὸ τῶν θυρῶν σου
τεθνήξομαι· καὶ ἴσως τὸ
σῶμα τὸ ἐμὸν ὁ τὲ μένος
θάψεις· καὶ νεκρὸν ἕξεις·
ἀσπλαγχνίας κατήγορον·
Τοιαῦτα λέγοντος ἀντωνί-
ου· καὶ ὥσπερ διαπειλου-
μένου· μόλις ὁ θεῖος Παῦ-
λος ὑπολαβὼν ἔφη· ἀλ-
λ' οὐδεὶς αἰτῶν ἀπειλεῖ·
οὐδὲ κλαίων κατηγορεῖ·
οὕτω πράως καὶ χαριέν-
τως εἰπών· διανοίγει τὴν
θύραν· εἶτα προσπεσόντες
ἀλλήλοις· ψυχαὶ καθαραὶ
καὶ προφητικαί· ἑκάτερος
αὐτῶν ἑκάτερον ἀπὸ τοῦ
ἰδίου καλῶν ὀνόματος· ἠ-
σπάζοντο καὶ προσηγό-
ρευε φιλικῶς· εἶτα παρα-
καθησάμενοι διωμίλουν·
λόγου δὲ Παῦλος ὁ μακάριος ἀρ-
ξάμενος· τίνος χάριν ἔφη
ἀδελφὲ ἀντώνιε· τὸν
τοσοῦτον ἠνέσχου τῆς ὁδοῦ
κάματον·

χαλεπὸν γὰρ εἰ πάντα ὑ-
πέστης· ἕνεκα γέροντος
ἀθλίου· καὶ χρόνον καὶ
τρόπον σαπροῦ· ὃν καὶ
χοῦν ὄντα μετ᾿ οὐ πολὺ γενό-
μενον· ἀλλ᾿ ὅτι Χριστὸς ἦν ὁ τοῦ
θυγάτηρ ἐνταῦθα ἦν γάρ·
εἰπέ μοι παρακαλῶ·
πῶς ὁ χρημάτων τοῦ ἀνθρώ-
που γενόμενος· πῶς δὲ
ὁ σύμπας κόσμος διοι-
κεῖται καὶ βασιλεύεται·
καὶ προπάντων. εἰ καὶ
ἐπὶ τοῦ αἰῶνος οἱ ἄρχον-
τες τούτου· τὴν περὶ ἣν κα-
τέχονται λύσσῃ· καὶ ὑ-
πὸ τῶν δαιμόνων αἰχμα-
λωτίζονται· ὁ δὲ
Ἀντώνιος· πάντα κα-
τὰ μέρος αὐτῷ διηγεῖτο·
μεταξὺ δὲ τῶν λόγων·
θαυμαζόντων ἅμα καὶ
δοξαζόντων τὸν κύριον· κό-
ραξ ἐπιφαίνεται ὄρνις·
φυτῶν μὲν τινὶ ἐπικαθε-
ζόμενος· ἄρτον δὲ ὁλό-

κληρον ἐπὶ στόματος φέ-
ρων· τοῦ φυτοῦ δὲ κατα-
βάς· τὸν ἄρτον ἐπ᾿ ὄψει
καταβάλλει τῶν μακα-
ρίων· θαυμαζόντων δὲ
ἀμφοτέρων τὴν καινοτο-
μίαν τοῦ πράγματος· ὁ
μέγας Παῦλος· ἀληθῶς
ἀδελφὲ ἔφη Ἀντώνιε·
ὁ φιλάνθρωπος κύριος· οἰκτίρμων
καὶ ἐλεήμων ἐστίν· ἀνοί-
γων τὰς χεῖρας· καὶ πάν-
τα ζῶον ἐμπιπλῶν εὐδο-
κίας· ἰδοὺ γὰρ ὁ κόραξ
οὗτος· εἰς ἑξήκοντα
ἤδη ἔτη· τοῦτόν μοι τὸν
δεῖπνον κομίζει· ἀλ-
λὰ πρότερον μὲν ἐξ ἡ-
μισείας αὐτὸν ἑκάστης
ἡμέρας καὶ ἡμίτομον
ἐδίδου μετέχειν· νυνὶ δὲ
διπλοῦν ἡμῖν τὸ σιτη-
ρέσιον ὁ ἀγαθὸς χορη-
γεῖ τροφεὺς καὶ δε-
σπότης· ἀμφοτέρων
ὡς ἀνδρῶν τὴν πρόνοιαν

ποιησάμενος· ἀρχὴ θε-
μένοιν· ὅτε τὸν κόσμον
κατέλιπον. ἐφ' ὃ λατρι-
άκοντα ἔτη φοίνιξι νέ
τρεφόμην· ἐξ ἐκείνου δὲ
καὶ μέχρι τοῦ νῦν· οὗτος
μοι ὁ ὄρνις· διάκονος τῆς
ἐκ θεοῦ πεμπομένης τρο-
φῆς γίνεται. ταῦτα ἐ-
λέγε μὲν παῦλος· ἤκουε
δὲ ἀντώνιος· ἀχαριστῶ-
τος δὲ παρ' ἀμφοτέρων
ὁ θεός. ἐπεὶ δὲ καὶ πλη-
σίον ἀμφότεροι τῆς ἐκεῖ-
σε πηγῆς ἐγένοντο· ὥσ-
τε καὶ τροφῆς γεύσασθαι·
Πολὺ μέσον ζῆτος ἐγένετο αὐ-
τοῖς φιλονεικήμα καὶ φι-
λοσόφημα· τίς ὁ πρῶτος
διακλάσων μέλλει τὸν ἄρτον·
εὐλογήσων τε· καὶ τῷ
ἑτέρῳ μεταδώσων τροφῆς·
οὕτω γὰρ παράδοξος ἐκεῖ-
νος αὐτῶν προτιθεῖν ἐσπού-
δαζε· διὰ τοῦ μετρίου φρο-
νήματος. ταύτην οὖν

τέλος καλὴν ἅμιλλαν ἀμφότεροι
ζομένοις· κατέλαβεν ἡ
ἑσπέρα· καὶ οὕτω μόλις
ἀλλήλοις εἴξαντες· καὶ
κοινῶς τοῦ ἄρτου ἐπιλα-
βόμενοι· ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου·
διακλῶσι τε καὶ μεταλαμ-
βάνουσι. μετὰ δὲ τὴν
μετάληψιν εὐχαριστήσαντες·
παννυχοῦσι ταῖς πρὸς
θεὸν ἐπαγρυπνοῦντες εὐχαῖς
καὶ δοξολογίαις. ἡμέρας
δὲ γενομένης· λόγων καὶ
αὖθις ὁ παῦλος ἤρξατο·
πάλαι λέγων μαθὼν θαυμαστὲ
ἀντώνιε· ἐνταῦθα σε
κατοικεῖν ἔνδον· καὶ πάλαι
μοι τὸν ὁμόδουλον ὁ χριστὸς ἐ-
πηγγείλατο· πρὸ τῆς τοῦ
μου τελευτῆς ὄψεσθαι· σὺ
οὖν· ἐπεί μοι τῆς ἀναλύσε-
ως ὁ καιρὸς ἐπὶ θύραις.
αὐτὸς παρὰ χριστοῦ ἀποσταλμέ-
νος· κάλυψον μου τὸ σῶμα
τῇ γῇ· μᾶλλον δὲ τὴν γῆν
ἀπόδος τῇ γῇ. τούτων

ὁ μάγιστρος ἀκούσας αὐτῶν τὸν μι-
σήγαμον· διὰ δὲ τῆς τῶν
δακρύων ἐπιρροῆς ἐφθέγ-
γετο· καὶ τὸν χωρισμὸν αὐ-
τῶν ὠδύρετο· εἶτα καὶ ἠ-
ξίου μᾶλλον θερμῶς· διὰ
εὐχῆς ἐκείνου· συνοδοιπό-
ρος αὐτοῦ γενέσθαι· ὁ δὲ
παράπαν ἀνακόπτων καὶ ὁμα-
λῶς· οὐκ ἔστιν ἔφησεν φέ-
ρον ἀδελφὲ ἀντώνιε· ἡμῖν
δὲ τὸν ὧδε λιπεῖν· ἀλλὰ
στηριχθῆναι δεῖ καὶ τοῖς
ἄλλοις τῶν ἀδελφῶν δι-
ὰ σοῦ· ὥστε καὶ αὐτοῖς
ἴσοις σοι γενέσθαι τὴν ἀρετήν·
Τὸ δὲ νῦν ἔχον· πορεύου καὶ
τὴν στολὴν ἣν ἀθανασίου τοῦ
ἐπισκόπου· ἣν ἡ ἐπ' αὐτοῦ
δωρεὰν εἰλήφας· ἐντάφι-
ον ἔνεγκε τοῦ ταπεινοῦ
σώματός μου γενέσθαι·
ταῦτα δὲ ἔλεγεν· οὐ τοῦ ἐν-
δύματος ἀληθῶς χρή-
ζων ἐκείνου· ἀλλ' ὡς πρό-
φασιν ἔλαβε τοῦτο· τοῦ

μὴ παρόντα τὴν τελευτὴν
τὸν ἀντώνιον· πλέον δὲ
αὐτὸν πόθον ἢ πληγῆναι
τοῦ χωρισμοῦ τοῦ θεάμα-
τι· ὁ δὲ ἀντώνιος· τῆς
μεγίστης αὐτὸν ἐκπληττ-
τόμενος διοράσεως· καὶ
τὸ λοιπὸν ὡς ἄλλος προ-
σέχων· οὐδὲν προσετίθει·
χεῖρας δὲ καὶ ὄμματα
τοῦ μεγάλου κατασπασά-
μενος· ἐπὶ τὸ μοναστήριον
θαυμάζων ἀπῄει· φθά-
σαντι δέ· συναντήσαντες
οἱ διακονοῦντες αὐτῷ δύ-
ο τῶν ἀδελφῶν· ἐπηρώτ-
ησαν ὥρα τὸν τοσοῦτον δι-
ηνέγκε χρόνον· καὶ τίς ἡ αἰ-
τία τῆς ἀπολείψεως·
Ὁ δὲ πρὸς αὐτοῖς· οἴμοι λέ-
γει φίλτατα τέκνα· τὸν
ἐπὶ πλαστῶν μένοντι μο-
ναχόν· μηδὲν δὲ κατὰ
μοναχοὺς παρατὸν τί·
εἶδον ἠλίαν· εἶδον ἰωάν-
νην· εἶδον ἄλλον παῦλον

ἀληθῶς, ὡς ἐν παραδείσου τὴν ἔρημον διάγοντα. τοῦτ᾽ εἰπὼν· καὶ στόμα πιέσας μυκόπ-
πα πλήσιος ὢν τοῖς ὑπὸ ἐκπλήξεως πολλῆς ἐννεωφωμένοις· τὴν πολλὴν αὐτοῖς μα-
προσεμμένειν· καὶ λαβὼν ἐξῆλθε· δεομένων δὲ τῶν μαθητῶν ἐντελέστερον αὐτοῖς
περὶ τούτου διασαφῆσαι· τοσοῦτον μόνον ἐξαρχόμενος καιρὸς ἔφη τοῦ λέγειν· καὶ
καιρὸς τοῦ σιγᾶν· οὕτως εἰπὼν· καὶ μηδὲ τροφῆς ὅτι μὴ μόνον βραχύ τι ταύτης μετα-
λαβὼν· ἐπὶ τὸν ἐρώμενον καὶ αὖθις ὁρμῆς πλήρης ἠπείγετο· Παῦλον δὴ λέγων· Παῦ-
λον βλέπων· Παῦλον δὴ λέγων· Παῦλον βλέπων· Παῦλον προφωνῶν τε καὶ προη-
γούμενος· καὶ ὅλον αὐτὸν εἰς τὴν διάνοιαν ὑπογράφων· καὶ αὐτὴν μόνην τὴν φαν-
τασίαν ὡς ἀλήθειαν ἀσπαζόμενος· οὕτως ὁ κατὰ θεὸν πόθος εἰς ψυχὴν ῥαγεὶς, πολλοῦ
τοῦ φυσικοῦ καὶ παντὸς ἄλλου δείκνυται θερμότερος τε καὶ βιαιότερος. πλὴν
ἐδεδίει· καὶ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ γενόμενον ἐφορᾶτο· μήπως ἀπόντος αὐτοῦ, τῆς
φθάσῃ ὁ Παῦλος τῆς φύσεως ἀποδοὺς· καὶ τὸ πνεῦμα παραθεὶς τῷ [illegible] ζημίαν αὐτῷ χα-
λεπὴν ἐπενέγκοι μὴ παρὼν τὸ πρὸς θεὸν ἤδη ἀποδημῶν· καὶ τὰ ἔσχατα πνέων. ὁ
μὴ ῥήματος ἀκούων τε ἐξοδίων· μηδ᾽ ἄλλων· μηδ᾽ ἄλλο ὁρῶν τῶν ἐκείνου τυγχάνοντι.
ἑτέρας οὖν ἐπιγενομένης ἡμέρας· περὶ τρίτην ὥραν σχεδὸν ὁρᾷ κατὰ τὴν
ὁδὸν· ὀφθαλμοῖς οἷς [illegible] ταῦτα βλέπειν ἠξιωμένοι· ἀγγέλων τάγματα·
ἀποστόλων χορὸν· προφητῶν χοροὺς· μαρτύρων τάξεις· καὶ μέσον αὐτῶν τὴν
τοῦ Παύλου ψυχὴν· χιόνος λαμπρότητα νικῶσαν· καὶ φαιδρότερον αὐτὴν
ἀπολάμπουσαν· εἰς οὐρανοὺς μετὰ πολλῆς ἀνιοῦσαν τῆς ἀφοσιώσεως. τοῦτο ἐκεῖ-
νος ἰδὼν· καὶ πρηνὴς ἐπὶ γῆς πεσὼν· ψάμμον τε τῆς κεφαλῆς καταχεάμενος.
καὶ τὸ τῆς θείας φάναι γραφῆς· ἐν σποδῷ τριβῆς [illegible] ὀλολύζων· τὸ συμβὰν πενθῶν
ὠδύρετο· καὶ ἑαυτὸν ἀπεκλαίετο· οἴμοι λέγων· ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Ἰώβ, φόβος ὃν
ἐλαβούμην ἦλθέ μοι· καὶ ὃν ἐδεδοίκειν συνήντησέ μοι· διατί με ὦ μακάριε Παῦ-
λε τὸν σὸν ἐρημοῦ ἀχωρὰ ἀπολέλοιπας· ἵνα τί ποίησῃ· μηδὲ τὸν τελευταῖον ἀσπα-
σμὸν ὑφ᾽ ἡμῶν δεξάμενος· τί ἦν ὅσω [illegible] καὶ ἐγώ· τί μᾶλλον μὴ προαπῆλ-
θον· ἀλλ᾽ οὕτω κληθεὶς ἀθυμίας θᾶττον [illegible] εἶτα καὶ τὰ τοῦ Ἰὼβ
προστίθει· ἵνα τί δέδοται λέγων τοῖς ἐν πικρίᾳ ψυχῆς φῶς· ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύ-
ναις ψυχαῖς· οὕτω λέξαντα· καὶ οὕτω συσχεθέντα τῷ πάθει ὁρμή τις ὑπελά-

βεβαιωτέρα· καὶ τοσαύτῃ συντομίᾳ καὶ τάχει πρὸς τὸ λοιπὸν ἐχρήσατο τῆς
ὁδοῦ· καθὼς ἐκείνου αὐτοῦ τὸ φιλαλῆθες ἐξηγήσατο στόμα· ὅσπερ μὴ δ' ἀγγέλου σῶμα
κ Καὶ ἀνικήτου· ἐπεὶ δὲ καὶ ἔφθασεν ἤδη· καὶ πρὸς αὐτῷ γέγονε τῷ σπηλαίῳ· ὁρᾷ
τὸν μακάριον Παῦλον, ἐπὶ γόνυ μὲν κεκλιμένον· αὐχένα τε καὶ χεῖρας, τὸν μὲν ὄρ-
θιον ἔχοντα· τὰς δὲ ἅμα πεπετασμένας πρὸς οὐρανόν· καὶ ὅλως εἰς προσευχὴν αὐτῷ ἐσχη-
ματισμένας· ἀμέλει καὶ ζῆν αὐτὸν ἔτι ὑπολαβών· ὃ γὰρ βούλεταί τις τοῦτο καὶ οἴεται·
συνηύχετο καὶ αὐτός· καὶ πρὸς τὸ στόμα καὶ τὰς χεῖρας ἀτενῶς ἔβλεπεν· εἴ πού τι καὶ
κινηθῇ· καὶ τεκμήριον λάβοι τοῦ ζῆν ἀσφαλές· ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν ἀκινήτως εἶ-
χε τῶν ὁμοίως τῶν τεθνηκότων· ἑώρα δὲ τὸ στόμα τὴν σιωπὴν ἢ θηλατουργίαν καὶ μὴ τὴν
τῆς ψυχῆς διάστασιν προσφέρειν θεῷ· ἢ μᾶλλον οὕτως εἰπεῖν· ὁ ποιῶν ὁ δίκαιος ἐπι-
λατα, τοῦτο καὶ μετὰ τέλος ἔμενε τῷ σχήματι καθορώμενος· συνεὶς ὁ ἀντώνιος
πρόσεισι τῷ λειψάνῳ· καὶ διαγκαλισάμενος αὐτό. καὶ διὰ τέλους μεθ' ὅσης ἂν
εἴποι τις εὐλαβείας· δάκρυα ἐπικαταστείρας τὸ σύμβολον τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγά-
πης καὶ τοῦ πόθου· καὶ τῆς ἀληθῶς πρὸς ἔθος περιελίξας· τοὺς νενομισμένους
ἐπιλέγει ἐνταφιασμούς· εἶτα καὶ θάψαι βουληθείς, ἄθυμος ἦν ὅτι μὴ ἐπήγετο σκαλίδιον
ἢ σκαπάνην· ἢ παρ' ἄλλων ὀργάνων πρὸς γῆν ὀρύττειν ἐπιτηδείων· ἐφ' ὧν καὶ πλέον ἀ-
ς Γωνιῶν· ὡς ἐθελήσοι πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν παλινδρομῆσαι μονήν· τεσσάρων ἡμε-
ρῶν ὁδὸν ἀνδείαζόμενον διέχουσαν· μήπη καὶ ἐπεὶ τὸν νεκρὸν καὶ μονότομηθῇ· καὶ πα-
τουμένου τὸ σῶμα ἀφαιρεθῇ· ἀπολειφθῇ δὲ ἐκεῖνος ὥσπερ ζώων τῆς ἀρχῆς· οὕτω καὶ
ταφῆς μετὰ θάνατον. ἔστενέ τε πρὸς τὸν θεόν· καὶ πικραῖς ὀδύναις τὴν καρδίαν ἐ-
βάλλετο· καὶ ἐπαποθανεῖν αὐτῷ ηὔχετο· ἢ τοῦτον ἀπολιπὼν ἀπελθεῖν· ζῶν
δὲ ταῦτα διενοεῖτο· θηρία ποθὲν λέοντες δύο ἐρήμου τῆς ἐνδοτάτης ἀθρόον προ-
φανέντες, ἅμα σφίσι καὶ δρόμοις ἐχρῶντο· καὶ πρὸς αὐτὸν εὐθύμως ἐφέροντο·
οὓς ἰδὼν ὁ ἀντώνιος· τὴν μὲν ἀρχὴν ἔφριξεν ὁμοίως φύσεως· τὴν δ' ὁρμὴν αὐτῶν
ἐκπλαγείς· εἶτα λογισμῷ δοὺς ἑαυτὸν καὶ φόβῳ θεῷ τὴν καρδίαν ὁ σοφὸς
ἐπιρρώσας, ἀτρεμίσατο· καὶ τὸ

Ἄμιμον ὑποστάσεως· καὶ τὸ ὑπερ-
άνω μεῖναι διὰ τῆς φρουρού-
σης χάριτος ἐπιδείξας· ἵστα-
το οἷον ἄδηλος· τὸ πρὸς αὐτῶν
γινόμενον καθορῶν· οἱ δὲ
προσελθόντες· πρῶτα
μὲν· τὸ λείψανον περιΐσταν-
το· καὶ ταῖς οὐραῖς ἔσαινον·
καὶ τοῖς γόνασι περιέλει-
χον· θρηνωδῶς ὠρυόμενοι·
καὶ θεραπεύοντες· οἷα
γνήσιον δοῦλον δεσπότου
κοινοῦ· ἐπεὶ δὲ καὶ νεκρὸν
αὐτὸν ἔγνωσαν τὴν ὄψιν τε-
θὲν ἠρεμίᾳ· ὀδυρομένοις
ἐοίκεσαν· ὠρυχηθμόν τε
ἐκέχρηντο· καὶ σὺν κατη-
φείᾳ πρὸς τοὺς ἱεροὺς
αὐτοῦ πόδας κατέπιπτον·
Ὡς ἐντεῦθεν δῆλον Ἀντω-
νίῳ γενέσθαι· οἵαν καὶ τὰ
θηρία συμφορὰν ἐποιοῦν-
το· τὴν Παύλου πρὸς θεὸν
ἀνάλυσιν· εἶτα· καὶ
ταὐτοῖς σωματοῖς τῶν ἀμφοῖν·
τοῦ πάθους ἀνενεγκόντες.

τὸ τῷ καιρῷ προσῆκον ἐ-
ποίουν· καὶ ποσὶ τὴν γῆν
διορύττοντες· τὸν τε χοῦν
ἐξέφερον· καὶ βόθρον ἐ-
ποίουν αὐτάρκη· τὸ ἱερὸν
κρύψαι λείψανον· τὸν
τάφον οὖν ἑτοιμάσαν-
τες· Ἀντωνίῳ προσῆλ-
θον· μισθὸν ὥσπερ τοῦ
κόπου· τὴν παρ' αὐτοῦ
εὐλογίαν ἐπιζητοῦν-
τες· ἀντὶ φωνῆς τε καὶ
λόγων τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς σχήμασιν· εὐ-
χὴν ἐξαιτούμενοι· ὁ δὲ
παρευθὺ· τὰς χεῖρας
ἄρας εἰς οὐρανούς· ἔφη· κύριε
ὁ θεός· οὗ τῷ βουλήματι
πάντα ὑπόκειται· σὺ αὐ-
τὸς καὶ τοῖς θηρίοις τού-
τοις τὸν μισθὸν ὧν οἶδας
παράσχου· οὕτως εἰπών·
καὶ τῇ χειρὶ σημήνας
ὑποχωρεῖν· πειθό-
μεναι εἶχον· καὶ ἀκριβῶς
δεικνῦνται· οἷον ἦν τοῦ

ἀνθρώπων· τὸ κατὰ
πάντων ἀρχικὸν πρὸ
τῆς παραινέσεως· ς̀
ὅπως ἀντώνιος· δι'
ἀρετὴν τοῦτο ἐκέκτητο·
Ἐπειδὴ δὲ οἱ θῆρες ἀπήε-
σαν· αὐτὸς τὸ ἱερὸν λεί-
ψανον· ἐγκλαύσας ἅμα δὴ
ἀναστάσας· καὶ ἐν τῷ
τόπῳ· ἐν ᾧ οἱ λέοντες
ὤρυξαν καταθεὶς· ἔ-
γνω μίαν προσμεῖναι
ἡμέραν· ὡς καὶ τὸ πε-
ρὶ τὸν κόρακα θαῦμα
κατίδοι· ἐπειδὴ οὐδ' ἐκεῖ-
νος ἦλθε· τὴν συνήθη κο-
μίζων τροφήν· διὰ τὴν
μετάθεσιν τοῦ παύλου·
καὶ αὐτὸς τῆς ὑπηρεσίας
ἀπολυθείς· ὁ θεῖος ἀν-
τώνιος· τὸ τοῦ μακαρί-
ου παύλου λαβὼν στιχά-
ριον· ὅπερ ἦν ἐκ βαΐων
φοινίκων· οἷα γνήσιος
καὶ τῆς στολῆς καὶ τῆς
ἀρετῆς κληρονόμος·

ἐπὶ τὸ μοναστήριον ἔρχε-
ται· καὶ πάντα τοῖς
μοναχοῖς ἐξηγεῖται· ς̀
τὴν στολὴν ἐπιδεικνύς·
οὕτως δὲ τὸν παῦλον ἐ-
τίμα· ὡς ἐν ταῖς μεγίσταις
τῶν ἑορτῶν· τὸν ἐκεί-
νου χιτῶνα φορεῖν· θεὸς
δὲ ὁ ἀμφοτέρους προσ-
λαμβανόμενος· ἐδίκη τῶν πιστῶν
βασιλεὺς· πάντα δι' ἣν ταῦτα ἐτίμα·
Μήκιστον καὶ ἄλλων χρόνον ζῶντες·
Ἰσχὺν κατὰ τῶν ἐπανισταμένων ἐχθρῶν·
Χαρὰν μετὰ τέλος· τὴν ἐν ὁσίοις·
Αἰωνίων μισθὸν ἐξ ἣν ἀγαθῶν·
Ἣν λάβοιμεν πάντες χριστιανοί·
Λαμπρύναντες ἑαυτοὺς ἀρεταῖς·
Πρὸς δόξαν χριστοῦ τοῦ φιλανθρώ-
που θεοῦ ἡμῶν· ὅτι αὐτῷ
πρέπει δόξα κράτος· σὺν
τῷ ἀνάρχῳ πατρί· καὶ τῷ
παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ
αὐτοῦ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων:
† ἀμήν †

† Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἔνδοξον προφήτην Μιχαίαν:

Ὁ προφήτης τῶν ἀπ' αὐτῶν μὲν ὑ-
πέρτερος Μιχαίας· ἐκ
τῆς Ἰουδαίων μὲν χώρας·
οἷά τις ἀγαθὸς ὄρπηξ ἐ-
βλάστησεν· ἐκ δὲ τῆς φυ-
λῆς Ἐφραὶμ ὁρμώμενος·
ἡμῖν παραδέδοται· καὶ
τοσαύτῃ δόξῃ περικαλλὴς
ὤφθη τὸν οἰκεῖον προπά-
τορα· ὥστε· μικροῦ καὶ
τὴν αὐτοῦ προσγενομένην
κατηγορίαν· οἷα δὴ παροι-
τρήσαντι· κατὰ τὸν τοῦ νόμου
ζυγὸν ἀτιμάσαντι· τοῦ
περιόντι τῆς ἀρετῆς ἀ-
παλεῖψαι· ἢ μᾶλλον ἐναν-
τίον δεῖξαι πᾶσιν· ἀπρό-
σιτόν τε καὶ ἀπαράμιλ-
λον· ὅσοι μέντοι μὲν
γὰρ· καὶ οἱ παρὰ πατέρων·
οἷά τινα κλῆρον τὴν ἀρε-
τὴν ἐκδεξάμενοι· καὶ ταύ-
την εἰς τέλος φυλάξαν-
τες· ὁ δὲ οὐκ προγόνων ἔχων·

Τὸ μὴ κατ' αὐτὸν ὅμως εἴπερ
βούλοιτο πολιτεύσασθαι·
διὰ δὲ τὸν πρὸς τὰ καλὰ
πόθον· καὶ τὸ τοῦ ἤθους
δὴ μισοπόνηρον· τοῦ

θεαρέστως ἰῶσαι προσχῶν·
καὶ τελέως διαπεσσά-
μενος· ἀξιοῦται μετὰ τῶν ἑτέρων
ἀπάντων εἰκότως κρι-
θήσεται· οὐ γὰρ τὸν μόνον
κατ' αὐτοὺς ἀτιμάζειν ἠ-
θέλησεν· ἀλλὰ καὶ τοὺς
αὐτὸν παραινεῖν πει-
ρωμένους κακῶς· ἐπει το-
μίζων ἦν ὁ μακάριος· καί-
τοι βασιλέας ὄντας καὶ
κυρίους αὐτῆς τῆς ζωῆς·
ὡς ἂν δὲ τοῦτο δειχθῇ πᾶ-
σι σαφέστερον· χρὴ τὴν ἀ-
πὸ γεννήσεως αὐτοῦ μέ-
χρι καὶ τελευτῆς ἱστορίαν·
διὰ βραχέων εἰπεῖν· οὗ-
τος γεννηθεὶς κατὰ τὴν ἔρη-
ται γῆν· ἀξίως τῶν μνημονι-
κῶν ἐν τῷ λαῷ ἐγράφη τὸ
καὶ ἀνήχθη· ἔπειτα δὲ καὶ
εἰς ἄνδρας τελῶν ἐγνω-
ρίζετο· προφήτης χάρισ-
μα θεόθεν δεδέξατο· δι-
ὰ τὸ τοῦ υἱοῦ θεοφιλέστατον·
ἡ γὰρ ἀμελητὴς ὁ τοῦ δεσπότου

λόγος ὡς ὥσπερ δὴ ἐξ ἀμηθής·
τὸ τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ
θεὸν ὁρᾶν δίδωσθαι· φανερὸν
ἄρα καθέστηκεν· ὅτι καὶ μι-
χαίας τὸν θεῖον· ὁ ἀνεπί-
ληπτος ὢν καὶ καθαρός.
θεοπτίας ἠξίωται· τὸ γὰρ
προλαβὼν ὡς ἐσόμενα τὰ
μέλλοντα· μόνου ἔργον θεοῦ·
ὃς διὰ τοῦ θεηγόρου τούτου
προφήτου· ὧδέ πως φησί·
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις·
συνάξω τὴν συντετριμμέ-
νην· καὶ τὴν ἀπωσμένην
εἰσδέξομαι· καὶ θήσομαι
τὴν συντετριμμένην εἰς ὑ-
πόλειμμα· καὶ τὴν ἀπωσ-
μένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν·
ταῦτα μὲν φησὶ κύριος ὁ θεὸς
δι' αὐτοῦ· τὴν σωτηρίαν καὶ
ἀνάκλησιν τῶν ἀνθρώ-
πων αὐτήν· αἰνιττόμενος·
οὐ καὶ τὴν διὰ σαρκὸς ἐπι-
δημίαν προαγορεύων λίαν
φανερῶς. ὁ ἀοίδιμος οὗτος
προφήτης· καὶ οὐ

θλεὲμ οἶκος τοῦ Ἐφραθά·
μὴ ὀλιγοστὸς εἶ· τοῦ εἶναι ἐν
χιλιάσιν Ἰούδα· ἐξ οὗ γάρ
μοι ἐξελεύσεται· τοῦ εἶναι
εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ἰσραήλ·
αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς·
ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος· τὸ ἄναρ-
χον οἶμαι αὐτοῦ καὶ ὑπέρ-
χρονον ἐν τούτοις δηλῶν·
Ὁ δὲ καὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ μαρ-
τυρίοις λαλῶν ἐναντίον
βασιλέων καὶ μὴ αἰσχυνό-
μενος διεφαίνετο· ὑπὲρ
ὧν καὶ θαρρεῖν αὐτῷ ἐξεγέ-
νετο· λέγειν ἤδη ὁ λόγος ὁρ-
μᾶται· ἤδη μὲν Ἀχαὰβ
βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ προκε-
χείριστο· ἤδη δὲ καὶ πᾶ-
σα παρανομία δι' αὐτοῦ
ἐπαρρησιάζετο· καὶ γάρ·
οὐ μόνον ἐκεῖνος· ἀλλὰ
καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἅπαντ(ες)·
ὅλοις χερσὶ ταῖς ἀδικίαις
προσέκειντο· Μιχαί-
ας δὲ ὁ ἀοίδιμος· οὐχ ὑ-
φειμένως πως ἢ λα-

θραίως· ἀλλ' ἀπαρρη-
σιάστως· καὶ πάντων
ἐνώπιον· τὸν βασιλέ-
α διήλεγχε· καὶ τομώ-
τερον ξίφους αὐτῷ ἐπε-
τίθετο· παρὸ καὶ εἰς
θυμὸν ἐκινεῖτο σφοδρόν·
Ἐμίσει γὰρ ἀληθῶς ὁ ἀνό-
ητος ἐν πύλαις ἐλέγχο-
ντα· πλὴν ὁ θυμὸς αὐ-
τῶ· οὐ μέχρι τοῦ· καί τι
κακὸν διαθέσθαι τὸν
προφήτην ἐχώρει· εἰ
γὰρ καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις
πολέμιος ἦν· ἀλλὰ τὴν
ἀρετὴν αὐτοῦ· καὶ τοὺς
δικαίους ἐλέγχους αἰδού-
μενος· ὑπερεβάλλετο· καὶ
ὡς θεοῦ ἄνθρωπον· τοῦτον ὑπερ-
χε τηρῶν· θανόντος
δὲ Ἀχαάβ· Ἰωρὰμ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ· τῆς βασιλείας
κρατεῖ· ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς
παρανομίας αὐτῆς· ἣν
καὶ ἐπαυξῆσαι βουλό-
μενος τὸν θαυμαστὸν

τοῦτον προφήτην. καὶ
τὰ κρημνοῦ διωθεῖ· τὸ
γὰρ νέον τῆς ἡλικίας
προσλαβὼν καὶ τὸ αὐτε-
ξούσιον· εἰς μὲν τὸν αὐ-
τοῦ λείας ἐλέγμους αὐ-
τὸν κατὰ κρημνισμοῦ· τί
γὰρ προφητοκτόνου ἐ-
λεεινότερον· ἀλλ' ὁ γε
θεῖος προφήτης· οὐ κρη-
μνὸν τὸν κρημνὸν· κλί-
μακα δὲ τοῦτον μᾶλλον
εὑρίσκει· τῆς μακαρίας
πρὸς θεὸν ἀναβάσεως·
Διαζυγεὶς γὰρ τοῦ σώμα-
τος· πρὸς ἐκεῖνον φοι-
τᾷ· μακάριος ἀληθῶς
τοῦ τέλους γενόμενος· ἀν-
τέσχε μέχρι θανάτου· πρὸς
τὴν ἁμαρτίαν ἀντικα-
ταστάς· καὶ τὸν ἴσον δρόμον
γάρ· ὁ βίος τοῦ πατριάρχου
αἷμα παρωμοίωται ἐλέγ-
χων· ὃν εἴρηται τρόπον
ὥσπερ αὐτὸν ἀνῃρέθη· θεὸν
δοξάσας κἀν τῷ τέλει.

ὃν καὶ παρ' ὅλον τὸν βίον
δοξάζειν ἔργον εἶχε θε-
ὸς ταῖς εὐπροσδέ-
κτοις αὐτοῦ παρακλήσεσι
Μακρότητα ἡμερῶν καὶ υἱὸν
χαρμόσυνον· ἱλασμὸν πλημ-
μελημάτων καὶ ἄφεσιν·
Χάρακα κραταιὰν ἐν ὥραις καὶ στε-
ριζωθεῖσιν ἀκήρατον μετὰ
τέλος ζωὴν καὶ ἀθάνατον·
Ἣν ἐκλεκτοὶ πάντες ἀξιωθεῖεν τῶν
πράξεων λυθέντες τοῦ
δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἀπολήψονται·
Παράσχοι τοῖς πιστοῖς ταῦτα
ἡμῶν βασιλεὺς φιλάν-
θρωπος· εἰς δόξαν αὐ-
τοῦ καὶ ἄληκτον αἴνεσιν·
ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα
δόξα· τιμὴ κράτος·
μεγαλωσύνη τε καὶ
μεγαλοπρέπεια·
τῷ πατρὶ καὶ
τῷ υἱῷ καὶ τῷ
ἁγίῳ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
+ ἀμήν +

† τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγου· λόγος εἰς τὰ ἅγια φῶτα·

Πάλιν Ἰ(ησοῦ)ς ὁ ἐμὸς· καὶ πάλιν μυστήριον· μυστήριον οὐκ ἀπατηλὸν οὐδὲ ἄκοσμον· οὐδὲ τῆς ἑλληνικῆς πλάνης καὶ μέθης· οὕτω γὰρ ἐγὼ καλῶ τὰς ἐκείνων σεμνά· οἶμαι δὲ καὶ πᾶς ὁ σωφρονῶν ἕκαστος· ἀλλὰ μυστήριον ὑψηλόν τε καὶ θεῖον· καὶ τῆς ἄνωθεν λαμπρότητος πρόξενον· ἡ γὰρ ἁγία τῶν φώτων ἡμέρα· εἰς ἣν ἀφίγμεθα· καὶ ἣν ἑορτάζειν ἠξιώμεθα σήμερον· ἀρχὴν μὲν τὸ τοῦ ἐμοῦ Χ(ριστο)ῦ βάπτισμα λαμβάνει· τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς· τοῦ φωτίζοντος πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον· ἐνεργεῖ δὲ τὴν ἐμὴν κάθαρσιν· καὶ βοηθεῖ τῷ φωτί· ὃ παρ' αὐτοῦ λαβόντες ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐζοφώσαμεν τε καὶ συνεχέαμεν·

Τοιγαροῦν ἀκούσατε θείας φωνῆς· ἐμοὶ μὲν καὶ λίαν σφοδρῶς ἐνηχούσης·

τῷ μυστηρίῳ καὶ μυσταγωγῷ τῷ τοιούτῳ· εἶν δὲ καὶ ὑμῖν· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· καὶ διὰ τοῦτο· προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε· καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ· τῷ ἀληθινῷ φωτὶ σημειούμενα· καιρὸς ἀναγεννήσεως· γεννηθῶμεν ἄνωθεν· καιρὸς ἀναπλάσεως· τὸν πρῶτον ἀδὰμ ἀναλάβωμεν· μὴ μείνωμεν ὅπερ ἐσμέν· ἀλλ᾽ ὅπερ ἦμεν γενώμεθα· τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει· τῷ ὧδε τούτῳ καὶ τῷ σαρκίῳ· καὶ ὑπὸ τῆς σκοτίας διώκεται μέν· οὐ καταλαμβάνεται δέ· τῆς ἀντικειμένης λέγω δυνάμεως· τῷ φαινομένῳ μὲν ἀδὰμ· προσπηδώσης ἐξ ἀναιδείας· τῷ θεῷ δέ· περιπταιούσης καὶ ἡττωμένης· ἵν᾽ ἡμεῖς τὸ σκότος ἀποθέμενοι· τῷ φωτὶ πλησιάσωμεν· εἶτα καὶ φῶς γενώμεθα τέλειον· τελείου φωτὸς γεννήματα· ὁρᾶτε τῆς ἡμέρας τὴν χάριν· ὁρᾶτε τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν· οὐκ ἀπὸ γῆς ἤρθητε; οὐκ ἄνω τεθεῖσθε σαφῶς ὑψωθέντες ὑπὸ τῆς ἡμέρας φωνῆς καὶ ἀναγωγῆς; καὶ ἔτι μᾶλλον τεθήσεσθε· ὅταν δ᾽ ἂν εὐοδώσῃ τὸν λόγον ὁ λόγος·

Μή τις τοιαύτη κάθαρσις νομικὴ καὶ σκιώδης· πρόσκαιροις ῥαντίσμασιν ὠφελοῦσα· καὶ σποδῷ δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους; μή τι τοιοῦτο μυσταγωγοῦσιν ἕλληνες· ὧν λῆρος ἐμοὶ πᾶσα τελετὴ καὶ μυστήριον· δαιμόνων εὑρέματα σκοτεινῶν· καὶ δι

ἀμοίας ἀνάπλασμα κα
κοδαίμονος· χρόνῳ ἐκθεού
μενον καὶ μύθοις κλεπτό
μενον· ἃ γὰρ ὡς ἀληθῆ
προσκυνοῦσιν, ὡς μυθι
καὶ συγκαλύπτουσι· δέον·
εἰ μὲν ἀληθῆ· μὴ μύθους
ὀνομάζεσθαι· ἀλλ' ὅτι μὴ
αἰσχρὰ δείκνυσθαι· εἰ δὲ
ψευδῆ· μὴ θαυμάζεσθαι·
μηδὲ οὕτως ἱταμῶς ἐναν
τιωτάτας ἔχειν δόξας
περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος·
ὥσπερ ἐν ἀγορᾷ μειρακίοις
παίζοντας· ἢ ἀνδρῶν
κακοδαιμόνων ὡς ἀλη
θῶς· ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι δι
αλεγομένοις νοῦν ἔχουσι·
καὶ λόγου προσκυνηταῖς·
κἂν τὴν ἔντεχνον ταύτην
καὶ ῥυπαρὰν πιθανότη
τα διαπνέωσιν· οὐδ' ἔστι
ταῦτα γοναὶ καὶ κλοπαὶ
τοῦ κρητὸς τυράννου·
κἂν ἕλληνες ἀπαρέσκω
ται· οὐδὲ κουρήτων ἦχοι

καὶ κρότοι· καὶ ὀρχήσεις
ἔνοπλοι· θυκλαίοντες
ἠχῇ καὶ συγκαλύπτουσαι· ἵ
να πατὴρ λάθῃ μισό
τεκνον· δεινὸν γὰρ ἦν ὡς
παιδίον κλαυθμυρίζε
σθαι· τὸν ὡς λίθον κατα
ποθέντα· οὐδὲ φρυγῶν
ἐκτομαὶ καὶ αὐλοὶ καὶ κο
ρύβαντες· καὶ ὅσα περὶ
τὴν ῥέαν μαίνονται·
τελοῦντες τὴν μητέρα τῶν θεῶν
καὶ τελούμενοι· ὅσα τὴν μητέρα
τῶν τοιούτων εἰκός·
Οὐδὲ κόρη τις ἡμῖν ἁρπά
ζεται· καὶ δημήτηρ πλα
νᾶται· καὶ κελεούς τινας
εἰσάγει· καὶ τριπτολέμους
καὶ δράκοντας· καὶ τὰ μὲν
ποιεῖ· τὰ δὲ πάσχει· αἰσχύ
νομαι γὰρ εἰς ἡμέραν δοῦναι
τὴν νυκτὸς τελετήν· καὶ
ποιεῖν τὴν ἀσχημοσύνην
μυστήριον· οἶδεν ἐλευσὶς
ταῦτα· καὶ οἱ τῶν σιωπω
μένων καὶ σιωπῆς ὄντως

ἄξιον ἐπιστῆναι· οὐδὲ
διόνυσος ταῦτα καὶ μη-
ρὸς ὠδίνων ἀτελὲς κύ-
ημα· ὥσπερ ἄλλο τι κε-
φαλὴ πρότερον· καὶ θεὸς
ἀνδρόγυνος· καὶ χορὸς
μεθυόντων· καὶ στρατὸς
ἔκλυτος· καὶ θηβαίων
ἄνοια τοῦτον τιμῶσα.
καὶ σεμέλης κεραυνὸς
προσκυνούμενος· οὐ
δὲ ἀφροδίτης πορνικὰ
μυστήρια· τῆς αἰσχρῶς
ὡς αὐτοὶ λέγουσι· καὶ γε-
νομένης καὶ τιμωμένης·
Οὐδὲ φαλλοί τινες καὶ ἰθύ-
φαλλοι· αἰσχροὶ καὶ τοῖς
σχήμασι καὶ τοῖς πράγμα-
σιν· οὐδὲ ταύρων ξενο-
κτονία· καὶ λακώνων
ἐφήβων ἐπιβώμιον αἷ-
μα· ξαινομένων ταῖς
μάστιξι· καὶ τοῦτο μόνον
κακῶς ἀνδριζομένων·
οἷς τιμᾶται θεά· καὶ
ταῦτα παρθένος· οἱ
γὰρ αὐτοὶ καὶ μαλακίαν
ἐτίμησαν· καὶ θρασύτη-
τα ἐθειάσθησαν· ποῦ
δὲ θήσεις τὴν πέλοπος
κρεουργίαν· τὴν λιμώττοντας
θεοὺς ἑστιῶσαν· καὶ φι-
λοξενίαν πικρὰν καὶ
ἀπάνθρωπον· ποῦ δὲ
ἑκάτης τὰ σκοτεινὰ
καὶ φοβερὰ φάσματα·
καὶ τροφωνίου κάτω
παίγνια καὶ μαντεύμα-
τα· ἢ δωδωναίας δρυὸς
ληρήματα· ἢ τρίποδος
δελφικοῦ σοφίσματα·
ἢ κασταλίας μαντικὸν
πόμα· τοῦτο μόνον οὐ μαν-
τευσάμενα· τὴν ἑαυτῶν
σιωπήν· οὐδὲ μάγων
θυτικὴ· καὶ πρόγνωσις
ἐν τομαῖς· καὶ χαλδαίων
ἀστρονομία· καὶ γενεθλι-
αλογία· τῇ τῶν ἀστέρων κι-
νήσει συμφέρουσα τὰ ἡ-
μέτερα· τῶν μηδὲ ἑαυτοὺς
ὅ τί ποτέ εἰσιν ἢ ἔσονται

γμῶν αἱ δ' ὡς ἀμέμπτων· οὐ
Θρᾳκῶν ὄργια ταῦτα· πα
ρ' ὧν καὶ τὸ θρησκεύειν ὡς
λόγος· οὐδὲ Ὀρφέως τελε
ταὶ καὶ μυστήρια· ὃν το
σοῦτον Ἕλληνες ἐπὶ σοφί
ᾳ ἐθαύμασαν· ὥστε καὶ
λύραν αὐτῷ ποιοῦσι· πάν
τα τοῖς κρούμασιν ἕλ
κουσαν· οὐδὲ Μίθρου κό
λασις ἔνδικος· κατατολ
μεῖσθαι τὰ τοιαῦτα ἀνε
χομένων· οὐδὲ Ὀσίριδος
σπαραγμοί· ἄλλη συμφορὰ
τιμωμένη παρ' Αἰγυπτί
οις· οὐδὲ Ἴσιδος ἀτυχή
ματα· καὶ τράγοι Μενδή
σιοι καὶ δεισιδαιμονέστεροι· ϛ
Ἄπιδος φάτνη· μόσχου κα
τατρυφῶντος τῆς μὲν
φρενὸς τῶν εὐηθεστέρων· οὐδὲ
ὅσα τὸν Νεῖλον ταῖς τι
μαῖς καθυβρίζουσι· τὸν
καρποδότην ὡς ἀνυμνοῦ
σιν αὐτοὶ καὶ εὔσταχυν· ϛ
μετροῦντα τὴν εὐδαιμο

νίαν τοῖς πήχεσιν· ἐῶ
γὰρ λέγειν ἑρπετῶν καὶ
κνωδάλων τιμάς· καὶ
τὸ τῆς ἀσχημοσύνης φι
λότιμον· ὧν καθ' ἕκαστον
ἰδία τις πολιτεία καὶ πα
νήγυρις· καὶ κοινὸν τὸ
τῆς κακοδαιμονίας ἐφ' ἅ
πασιν· ὥς γε τοσαύτη
αὐτοῖς ἐστιν πάντως· ϛ
τῆς τοῦ θεοῦ δόξης ἀποστε
ρηθῆναι· εἰς εἴδωλα κατε
νεχθέντας· καὶ τέχνης
ἔργα· καὶ χειρῶν πλάσ
ματα· μὴ ἂν ἄλλο τι καὶ
ταῦτα ὑβρίζεσθαι τοὺς
προσκυνοῦντας· ἢ τοιαῦτα
σεβασθῆναι καὶ οὕτω τι
μῆσαι· ἵν' ᾖ τιμῶν ἂν τῇ μα
θείᾳ ἦ μὲν δὲ εἰ τῆς πλά
νης· ὥς φησι Παῦλος
ἀπολαμβάνωσιν· ἐν οἷς
σέβονται· οὐ μᾶλλον
τιμῶν τὰ δι' ἑαυτῶν τὰ
σεβάσματα· ἢ δι' ἐκεῖνα
ἀτιμαζόμενοι· ἵνα δὲ λυκτοὶ

τῆς πλάνης· ὡς δ' ἐλυκτό
τεροι τῆς ἀτελείας τῶν
προσκυνουμένων καὶ σε
βομένων· ἵνα καὶ αὐτῶν
τῶν τιμωμένων ὦσιν μᾶλ
λον αἰσθητότεροι· τοσοῦτον
ὑπερμάλλον τῆς ἀνοίας·
ὅσον ἀτέλεια τὰ προσκυ
νούμενα· ταῦτα μὲν οὖν·
παιζέτωσαν ἑλλήνων
παῖδες καὶ δαίμονες· πα
ρ' ὧν ἐκείνοις ἡ ἄνοια· τὴν
τοῦ θεοῦ τιμὴν εἰς ἑαυτοὺς
μεθελκόντων· καὶ ἄλ
λος ἄλλως κατατεμνό
των· εἰς αἰσχρὰς δόξας
καὶ φαντασίας· ἀφ' οὗ
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἐκ
καλοῦντες ἡμᾶς· τοῦ ξύ
λου τῆς γνώσεως οὐ κατὰ
καιρὸν οὐδὲ ἐπιτηδεί
ως μεταληφθείσης·
Ὡς αὐθέντην ἀνθρώπου ἤδη κα
ταδραμών· τὸ μὴ ἡγεμόνα
μόνως συναρπάσαντα·
καὶ τοῖς πάθεσι θύραν ἀ
νοίξαντα· οὐ γὰρ ἔμφθονον
φύσις ὂν τὸ φθονερὸν καὶ
μισάνθρωπον· μᾶλλον δὲ διὰ
τὴν ἑαυτῶν κακίαν γενό
μενοι· τοῖς κάτω τῶν μὰ
νων τυχεῖν· αὐτοὶ τῶν ὄν
των ἐπὶ γῆς ἀμαθῶν· οὐδὲ
τοσαύτην μετάστασιν ἐ
μέσθαι τῆς δόξης καὶ τοῦ
προόντων φιλοσόφων· τοῦ
τὸ ἐπιμόδιον γνώμης τοῦ πλάσ
ματος· διὰ τοῦτο· ἡ εἰκὼν
τοῦ θεοῦ καθυβρίσθη·
Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκιμάσα
μεν φυλάξαι τὴν ἐντο
λήν· παρεδόθημεν τῇ
αὐτονομίᾳ τῆς πλάνης·
Καὶ καθὼς ἐπλανήθημεν·
ἠτιμάσθημεν· ἐν οἷς ἐτι
μάσθημεν· οὐ γὰρ τοῦτο
μόνον δεινόν· τὸ πάθει
ημῶν τ' ἐπ' ἀγαθοῖς ἐγγρίς·
εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον
τοῦ πεποιηκότος· καὶ θεοῦ
μιμήσιμον ὅσον ἐφικτόν·
ὁρμητήριον γενέσθαι

παντοίων παθῶν· ὡς κω
μῳδουμένων καὶ δαιμο
νούντων τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις·
Ἀλλ' ὅτι καὶ θεοὺς ἐγκρίναντας
συνηγόρους τοῖς πάθεσιν·
ἵνα μὴ μόνον ἀνεύθυνον τὸ
ἁμαρτάνειν· ἀλλὰ καὶ θεῖ
ον νομίζηται· εἰς τοιαύ
την καταφεύγοντα ἀπολογί
αν τὰ προσκυνούμενα·
ἡμῖν δὲ ὅσοις ὑπὲρ χάριτος ἤδη
τὸ φυγοῦσι τὴν δεισιδαί
μονα πλάνην· μετὰ τῆς
ἀληθείας γενέσθαι· καὶ δου
λεύειν τῷ ζῶντι καὶ ἀλη
θινῷ· καὶ τὴν κτίσιν
ὑπεραναβῆναι· πάντα
ὑπεραίρουσιν ὅσα τὸν χρό
νον καὶ τὴν πρώτην κίνη
σιν· οὕτω καὶ εἰδῶμεν καὶ
φιλοσοφήσωμεν τὰ περὶ
θεοῦ καὶ τὰ θεῖα· φιλοσο
φῶμεν δὲ ὅθεν ἄρχεσθαι
ἄμεινον· ἄμεινον δὲ ὅθεν
Σολομῶν ἡμῖν νενομοθέτηκεν·
ἀρχὴ φησὶ σοφίας· κτήσασθαι

σοφίαν· τί τοῦτο λέγων; ἀρ
χὴ σοφίας τὸν φόβον· οὐ
γὰρ ἀπὸ θεωρίας ἀρξαμέ
νους· εἰς φόβον χρὴ κα
ταλήγειν· θεωρία γὰρ ἀ
χαλίνωτος· τάχα ἂν καὶ
καὶ κατὰ κρημνῶν ὤσει
εν· ἀλλὰ φόβῳ στοιχει
ουμένους καὶ καθαιρο
μένους· καὶ ἵν' οὕτως εἴπω
λεπτυνομένους· εἰς ὕ
ψος αἴρεσθαι· οὗ γὰρ φόβος·
ἐντολῶν τήρησις· οὗ δὲ
ἐντολῶν τήρησις· σαρκὸς
κάθαρσις· τοῦ ἐπιπροσ
θοῦντος τῇ ψυχῇ νέφους·
καὶ οὐκ ἐῶντος καθαρῶς
ἰδεῖν τὴν θείαν ἀκτῖνα·
οὗ δὲ κάθαρσις· ἔλλαμ
ψις· ἔλλαμψις δὲ πόθου
πλήρωσις· τοῖς τῶν μεγί
στων· ἢ τοῦ μεγίστου· ἢ
τοῦ ὑπὲρ τὸ μέγα ἐφιεμένοις·
διὰ τοῦτο καθαρτέον πρῶ
τον· εἶτα τῷ καθαρῷ
προσομιλητέον· ἵνα μὴ

μὴ μέλλοιμεν τὸ τοῦ ἰσραὴλ
πείσεσθαι· μὴ φέροντος
τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
μωϋσέως· καὶ διὰ τοῦτο
δεομένου καλύμματος·
Ἢ τὸ τοῦ μανωὲ καὶ πείσε-
σθαι καὶ λέξειν· ἀπολώ-
λαμεν ὦ γύναι θεὸν ἑωρά-
καμεν· ἐν φαντασίᾳ θεοῦ
γενομένου· ἢ ὡς πέτρος
τοῦ πλοίου τὸν ἰησοῦν
ἐκπέμψασθαι· ὡς οὐκ ἄξι-
οι τοιαύτης ἐπιδημίας·
πέτρον δὲ ὅταν εἴπω· τί-
να λέγω· τὸν κατὰ κυμά-
των περιπατήσαντα· ἢ
ὡς παῦλος τηνικαῦτα πλη-
γήσεσθαι· πρὶν καθαρ-
θῆναι τὸν διωγμόν· τῷ
διωκομένῳ προσομιλή-
σας· μᾶλλον δὲ βραχεῖ
αὐτοῦ μεγάλου φωτὸς
λαμπηδόνι· ἢ ὡς ὁ ἑκα-
τόνταρχος· τὴν μὲν θε-
ραπείαν ἐπιζητεῖν·
τῆς οἰκίας δὲ τὸν θερα-

πευτὴν οὐκ εἰσδέξασθαι·
διὰ δειλίαν ἐπαινουμέ-
νην· λεγέτω τις καὶ ἡμῶν
ἕως οὔπω καθαίρεται·
ἀλλ' ἔστιν ἑκατόνταρχος
ἔτι· πλειόνων ἐν κακίᾳ
κρατῶν· καὶ στρατεύεται
καίσαρι· τῷ κοσμοκρά-
τορι τῶν κάτω συρομένων·
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου
ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς·
Ὅταν δὲ ἰησοῦν θεάσηται· καί-
τοι μικρὸς ὢν τὴν πνευματικὴν
ἡλικίαν· ὡς ὁ ζακχαῖ-
ος ἐκεῖνος· καὶ ὑπὸ τὴν
συκομοραίαν ἀρθῇ· νε-
κρώσας τὰ μέλη τὰ ἐ-
πὶ τῆς γῆς· καὶ ὑπερά-
ρας τὸ σῶμα τῆς
ταπεινώσεως· τότε
καὶ εἰσδεχέσθω τὸν λόγον·
καὶ ἀκουέτω· σήμερον σωτη-
ρία τῷ οἴκῳ τούτῳ· καὶ λαμ-
βανέτω τὴν σωτηρίαν· καὶ
καρποφορείτω τελει-
ότερα· σκορπίζων

καὶ διαχέων καλῶς· ἀκά-
κως ἐξελωμένης ἐν· ὁ γὰρ
αὐτὸς λόγος· καὶ φοβερὸς
τοῖς οὐκ ἀξίοις διὰ τὴν φύ-
σιν· καὶ χωρητὸς διὰ φι-
λανθρωπίαν· τοῖς οὕτως εὐτρε-
πισμένοις· ὡς οἱ τὸ ἀκά-
θαρτον καὶ ὑλικὸν πάν-
των ψυχῶν ἀποβαλόντες·
καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς
τῇ ἐπιμελείᾳ σαρώσαντές τε
καὶ κοσμήσαντες· μὴ ἀρ-
γὴν· μηδὲ ἄπρακτον εἰ-
άσαντες· ὡς τὸ μετὰ πλεί-
ονος τῆς παρασκευῆς
αὖθις καταληφθῆναι ὑ-
πὸ τῶν ἑπτὰ τῆς κακίας
πνευμάτων· ὅσαι καὶ τῆς
ἀρετῆς ἀπηρίθμηνται· τὸ
γὰρ δυσμαχώτερον· πε-
ρισπουδαστότερον· ἀλ-
λὰ πρὸς τῷ φυγεῖν τὴν
κακίαν· καὶ τὴν ἀρετὴν
ἐργάζονται· ὅλον Χριστὸν· ἢ
ὅτι μάλιστα ἑαυτοῖς εἰ-
σοικίσαντες· ὥστε μη-

δὲν ἰκενῶ τὴν πονηρὰν
δύναμιν ὁμιλήσασαν· ἐ-
αυτῆς πάλιν πληρῶσαι·
καὶ γενέσθαι τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων·
διὰ τὸ τῆς καταδρομῆς
σφοδρότερον· καὶ τὸ τῆς
φρουρᾶς ἀσφαλέστερον
καὶ δυσαλωτότερον·
Ὅταν δὲ πάσῃ φυλακῇ τη-
ρήσαντες τὴν ἑαυτῶν
ψυχήν· καὶ ἀναβάσεις ἐν
τῇ καρδίᾳ διαθέμενοι·
καὶ νεώσαντες ἑαυτοῖς
νεώματα· καὶ σπείραν-
τες εἰς δικαιοσύνην· ὡς
Σολομῶντι καὶ Δαυὶδ καὶ
Ἱερεμίᾳ δοκεῖ· φωτί-
σωμεν ἑαυτοῖς φῶς γνώ-
σεως· τηνικαῦτα λαλῶ-
μεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστη-
ρίῳ τὴν ἀποκεκρυμ-
μένην· καὶ τοῖς ἄλλοις
ἐκλάμπωμεν· τέως
δέ· καθαιρώμεθα καὶ
προτελώμεθα τῷ λόγῳ·

ἡμῖν ὅτι μάλιστα ἡμᾶς αὐτοὺς
εὐεργετοῦμεν θεοῦ δι᾽ ἡμᾶς
ἐργαζόμενοι· καὶ ἡ κομ-
τατον λόγον ὑποδεχόμε-
νοι· οὐ μόνον δὲ· ἀλλὰ καὶ
κρατοῦντες καὶ τοῖς ἄλ-
λοις προφαίνοντες·
Ἐπειδὴ δὲ ἀνεκαθήραμεν τῷ
λόγῳ τὸ θέατρον· φέρε
τι περὶ τῆς ἑορτῆς ἤδη
φιλοσοφήσωμεν· καὶ
συνεορτάσωμεν ταῖς
φιλεόρτοις καὶ φιλοθέ-
οις ψυχαῖς· ἐπειδὴ δὲ
κεφάλαιον ἑορτῆς μνή-
μη θεοῦ· θεὸν μνημονεύσωμεν·
καὶ γὰρ τὸν ἐκεῖθεν τῶν
ἑορταζόντων ἦχον· ἔν-
θα εὐφραινομένων πάν-
των ἡ κατοικία· οὐκ ἄλ-
λο τι ἢ τοῦτο εἶναι νομί-
ζω· ἢ θεὸν ὑμνούμενόν τε
καὶ δοξαζόμενον· τοῖς
τῆς ἐκεῖσε πολιτείας ἠ-
ξιωμένοις· εἰ δέ τι τῶν
ἤδη προειρημένων ὁ νῦν

ἔσται λόγος· θαυμάσετε μη-
δέν· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ φθέγ-
γομαι μόνον· ἀλλὰ καὶ πε-
ρὶ τῶν αὐτῶν· φρίττω
καὶ γλῶσσαν καὶ διάνοιαν·
ὅταν περὶ θεοῦ φθέγγωμαι·
ὃ καὶ ὑμῖν ταὐτὸ τοῦτο συνεύχομαι·
τὸ ἐπαινετὸν πάθος καὶ μακάριον·
Θεοῦ δὲ ὅταν εἴπω· ὑμεῖς φωτὶ πε-
ριαστράφθητε καὶ τρισί·
τρισὶ μὲν· κατὰ τὰς ἰδι-
ότητας εἴτουν ὑποστά-
σεις· εἴ τινι φίλον κα-
λεῖν εἴτε πρόσωπα·
οὐδὲν γὰρ περὶ τῶν ὀνομά-
των ζυγομαχήσομεν· ἕ-
ως ἂν πρὸς τὴν αὐτὴν
ἔννοιαν αἱ συλλαβαὶ φέ-
ρωσιν· ἑνὶ δὲ· κατὰ τὸν
τῆς οὐσίας λόγον εἴτουν
θεότητος· διαιρεῖται
γὰρ ἀδιαιρέτως ἵν᾽ οὕτως
εἴπω· καὶ συνάπτεται
διῃρημένως· ἓν γὰρ ἐν
τρισὶν ἡ θεότης· καὶ τὰ
τρία ἕν· τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης·

ἢ τοῦτο ἀκριβέστερον εἰπεῖν.
ἀνηθεότητος· ταῖς δὲ ὑπερ
βολαῖς καὶ ἐλλείψεσιν. ἐλ
λειπόμενοι· οὔτε τὴν ἕνω
σιν σώζουσιν ἐργαζόμενοι·
οὔτε τὴν διαίρεσιν μᾶλλο
τριοῦσιν· ἀπόδειξις γὰρ ἡ μοῦ
ἐξίσου· καὶ ἡ σαβελλίου
συναίρεσις· καὶ ἡ ἀρείου
διαίρεσις· τὰ ἐκ διαμέ
τρου κακά· καὶ ὁμότιμα
τὴν ἀσέβειαν· τί γὰρ δεῖ
θν̄· ἢ συναλείφειν κακῶς·
ἢ κατατέμνειν εἰς ἀνισό
τητα· ἡμῖν δὲ εἷς
θς̄ ὁ πατὴρ ἐξ οὗ τὰ πάντα·
καὶ εἷς κς̄ ἰς̄ χς̄· δι' οὗ τὰ
πάντα· καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον·
ἐν ᾧ τὰ πάντα· τὸ ἐξ οὗ
καὶ δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ· μὴ φύ
σεις τεμνόντων· οὐδὲ γὰρ
ἂν μετέπιπτον αἱ προθέ
σεις· ἢ αἱ τάξεις τῶν
ὀνομάτων· ἀλλὰ χαρα
κτηριζόντων μιᾶς καὶ
ἀσυγχύτου φύσεως ἰδιό

τητας· καὶ τοῦτο δῆλον·
ἐξ ὧν εἰς ἓν συνάγονται
πάλιν· εἴ τῳ μὴ πάρερ
γος ἐκεῖνος ἀναγινώσκεται
παρὰ τῷ αὐτῷ ἀποστόλῳ·
τὸ ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ
εἰς αὐτὸν τὰ πάντα·
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰ
ῶνας ἀμήν· πατὴρ
πατὴρ· ... ἄναρχος· οὐ γὰρ
ἔκ τινος ὡς ὁ υἱός· καὶ
οὐκ ἄναρχος· ἐκ τοῦ πατρός·
γάρ· εἰ δὲ τὴν ἀπὸ χρό
νου λαμβάνοις ἀρχήν· καὶ
ἄναρχος· ποιητὴς γὰρ
χρόνων· οὐχ ὑπὸ χρόνον·
πνεῦμα ἅγιον ἀληθῶς· τὸ
πνεῦμα· προϊὸν μὲν ἐκ τοῦ
πατρός· οὐχ υἱϊκῶς δέ· οὐ
δὲ γὰρ γεννητῶς· ἀλλ' ἐκ
πορευτῶς· εἰ δεῖ τι καὶ
καινοτομῆσαι περὶ τῶν
ὀνομάτων σαφηνείας
ἕνεκεν· οὔτε τοῦ πατρὸς
ἐκστάντος τῆς ἀγεννησί
ας· διότι γεγέννηκε

οὔτε τοῦ υἱοῦ τῆς γεννήσε-
ως· ὅτι ἐκ τοῦ ἀγεννήτου·
πῶς γάρ· οὔτε τοῦ πνεύματος
ἢ εἰς πατέρα μεταπίπτο-
τος ἢ εἰς υἱόν· ὅτι ἐκπο-
ρεύεται· καὶ ὅτι θεός· κἂν μὴ
δοκῇ τοῖς ἀθέοις· ἡ γὰρ
ἰδιότης ἀκίνητος· ἢ πῶς
ἂν ἰδιότης μένοι κινουμέ-
νη καὶ μεταπίπτουσα;
Οἱ δὲ τὴν ἀγεννησίαν καὶ
τὴν γέννησιν φύσεις θεῶν
ὁμωνύμους τιθέμε-
νοι· τάχα ἂν καὶ τὸν ἀ-
δὰμ καὶ τὸν σὴθ· ὅτι ὁ μὲν
οὐκ ἀπὸ σαρκός· πλάσ-
μα γάρ· ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀδὰμ
καὶ τῆς εὔας· ἀλλήλων κα-
τὰ τὴν φύσιν ἀλλοτριώ-
σουσιν· εἷς οὖν θεὸς ἐν
τρισί· καὶ τὰ τρία ἕν· ὥσ-
περ ἔφαμεν· ἐπεὶ δὲ
οὕτως ταῦτα ἢ τοῦτο· ἔδει
δὲ μὴ τοῖς ἄνω μόνον
τὴν προσκύνησιν περι-
γράφεσθαι· ἀλλ' εἶναί

τινας καὶ κάτω προσκυ-
νητάς· ἵνα πληρωθῇ
τὰ πάντα δόξης θεοῦ· ἐπεὶ
καὶ θεοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἄν-
θρωπος χειρὶ θεοῦ τιμηθεὶς
καὶ εἰκόνι· τοῦτον δὲ
φθόνῳ διαβόλου καὶ πι-
κρᾷ γεύσει τῆς ἁμαρτίας·
θεοῦ τοῦ πεποιηκότος ἐ-
λεεινῶς χωριζόμενον
παριδεῖν οὐκ ἦν θεοῦ· τί γίνε-
ται· καὶ τί τὸ μέγα περὶ
ἡμᾶς μυστήριον· καὶ-
νοτομοῦνται φύσεις· καὶ
θεὸς ἄνθρωπος γίνεται· καὶ ὁ ἐ-
πιβεβηκὼς ἐπὶ τὸν οὐ-
ρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀ-
νατολάς· τῆς ἰδίας δό-
ξης τε καὶ λαμπρότη-
τος· ἐπὶ δυσμῶν δοξά-
ζεται· τῆς ἡμετέρας εὐ-
τελείας καὶ ταπεινό-
τητος· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ·
δέχεται καὶ υἱὸς ἀνθρώπου γε-
νέσθαι τε καὶ κληθῆναι·
οὐχ ὃ ἦν μεταβαλών· ἄ-

τρέπεται γάρ· ἀλλ' ὃ οὐκ ἦν
προσλαμβάνων· φιλάνθρω-
πος γάρ· ἵνα χωρηθῇ ὁ ἀ-
χώρητος διὰ μέσης σαρ-
κὸς ὁμιλήσας ἡμῖν ὥς-
περ διὰ παραπετάσματος· ἐ-
πεὶ δὴ καθαρὰν αὐτοῦ τὴν
θεότητα φέρειν οὐ τῆς
γενητῆς ἦν καὶ φθαρτῆς φύ-
σεως· διὰ τοῦτο τὰ ἄμι-
κτα μίγνυται· οὐ γένεσις
μόνον θεῷ· οὐδὲ σαρκὶ νοῦς·
οὐδὲ χρόνῳ τὸ ἄχρονον·
οὐδὲ μέτρῳ τὸ ἀπερί-
γραπτον· ἀλλὰ καὶ παρ-
θενίᾳ γέννησις· καὶ ἀ-
τιμίᾳ τὸ καὶ τιμῆς ἁ-
πάσης ὑψηλότερον· καὶ
πάθει τὸ ἀπαθές· καὶ
τῷ φθαρτῷ τὸ ἀθάνατον·
Ἐπειδὴ γὰρ ᾤετο ἀήττητος
εἶναι τῆς κακίας ὁ σοφι-
στὴς θεότητος ἐλπίδι
δελεάσας ἡμᾶς· σαρ-
κὸς προβλήματι δελε-
άζεται· ἵν' ὡς τῷ Ἀδὰμ

προσβαλὼν τῷ θεῷ περι-
πέσῃ· καὶ οὕτως ὁ νέος ἀ-
δὰμ τὸν παλαιὸν ἀνασώ-
σηται· καὶ λυθῇ τὸ κα-
τάκριμα τῆς σαρκός· σαρ-
κὶ τοῦ θανάτου θανατω-
θέντος· τὴν μὲν οὖν γέν-
νησιν τὰ εἰκότα προε-
ορτάσαμεν· ὅ τε τῆς ἑ-
ορτῆς ἔξαρχος· καὶ ὑμεῖς·
καὶ πᾶν ὅσον ἐγκόσμιον
τε καὶ ὑπερκόσμιον·
Μετὰ ἀστέρος ἐδράμομεν·
καὶ μετὰ μάγων προσεκυ-
νήσαμεν· καὶ μετὰ ποι-
μένων περιελάμφθη-
μεν· καὶ μετὰ ἀγγέλων ἐ-
δοξάσαμεν· μετὰ συμεὼν
ἐνηγκαλισάμεθα· καὶ
μετὰ ἄννης ἀνθωμολογη-
σάμεθα τῆς γηραιᾶς καὶ
σώφρονος· καὶ χάρις τῷ
εἰς τὰ ἴδια ἐλθόντι
ἀλλοτρίως· ὅτι τὸν ξέ-
νον ἐδόξασεν· νυνὶ δὲ
πρᾶξις ἄλλη Χριστοῦ· καὶ ἄλ-

λον μυστήριον· οὐ δύναμαι
κατέχειν τὴν ἡδονήν· ἔν
θους γίνομαι· μικροῦ καὶ
ὡς Ἰωάννης εὐαγγελίζο
μαι· εἰ καὶ μὴ πρόδρομος.
ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς ἐρημίας·
Χριστὸς φωτίζεται· συναστρά
ψωμεν· Χριστὸς βαπτίζεται·
συγκατέλθωμεν· ἵνα καὶ
συνανέλθωμεν· βαπτί
ζεται Ἰησοῦς· τοῦτο μόνον; ἢ
καὶ τὰ ἄλλα τηρεῖν ἡμῖν
μᾶλλον ἀναγκαῖον· τίς
ὤν· καὶ παρὰ τίνος· καὶ
πηνίκα· ὁ καθαρός· καὶ
παρὰ Ἰωάννου· καὶ τῶν
σημείων ἀρχόμενος· ἵ
να τί μάθωμεν καὶ τί παι
δευθῶμεν; προκαθαί
ρεσθαι· καὶ ταπεινοφρο
νεῖν· καὶ κηρύσσειν ἐν
τελειότητι καὶ τῆς πνευματι
κῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἡ
λικίας· ἐκεῖνο πρὸς
τοὺς τὸ βάπτισμα σχε
διάζοντας· καὶ μὴ προ
ευτρεπιζομένους μηδὲ
τὸ ἀσφαλὲς τῇ λυτρώσει
χαριζομένους διὰ τῆς
εἰς τὸ καλὸν ἕξεως· καὶ
γὰρ εἰ ἀφθονίαν ἔχει τῶν
παρελθόντων ἡ χάρισ
μα· χάρισμα γάρ· ἀλλ᾽ αὐτὸ
τοῦτο μάλιστα ἐπιμελείας ἄ
ξιον· μὴ πρὸς τὸν αὐτὸν
ἔμετον ἐπανέλθωμεν·

Τοῦτο πρὸς τοὺς ἐπαιρομέ
νους κατὰ τὴν οἰκονομίαν
τοῦ μυστηρίου· ἀναξίαν
τισὶ προσέχουσι· τὸ τρίτον·
πρὸς τοὺς θαρροῦντας
νεότητι· καὶ πρὸ τοῦ
καιροῦ οἰομένοις εἶναι
διδασκαλίας ἢ προεδρί
ας· Ἰησοῦς καθαίρεται·
καὶ σὺ καταφρονεῖς τῆς
καθάρσεως; παρὰ Ἰω
άννου· καὶ σὺ κατεξα
νίστασαι τοῦ σοῦ κήρυκος;
τριάκοντα ἐτῶν· καὶ
σὺ πρὸ τῆς γενειάδος
διδάσκεις τοὺς γέροντας·

ἢ τὸ διδάσκειν πιστεύεις·
οὔτε παρὰ τῆς ἡλικίας·
οὔτε παρὰ τοῦ τρόπου
τυχὸν ἔχων τὸ αἰδέσιμον;
Εἶτα ὁ Δανιὴλ ἐλέγχει ταῦτα·
καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα
νέοι κριταί· καὶ τὰ πα-
ραδείγματα ἐπὶ γλώσ-
σης· πᾶς γὰρ ὁ ἀδικῶν·
εἰς ἀπολογίαν ἕτοιμος·
ἀλλ' οὐ νόμος ἐκκλησίας
τὸ σπάνιον· εἰ ὅτι μηδὲ
μία χελιδὼν ἔαρ ποι-
εῖ· μηδὲ γραμμὴ μία
τὸν γεωμέτρην· ἢ πλοῦς
εἷς τὸν θαλάττιον·
πλὴν Ἰωάννης βαπτίζει·
πρόσεστιν Ἰ(ησοῦ)ς· ἀλλ' ἄσσων
τυχὸν μὲν καὶ τὸν βα-
πτιστήν· τὸ δὲ πρόδηλον·
πάντα τὸν παλαιὸν
Ἀδὰμ ἵν' ἐνθάψῃ τῷ ὕ-
δατι· πρὸ δὲ τούτων καὶ
διὰ τούτοις· τὸν Ἰορδάνην·
ὥσπερ ἦν πν(εῦμ)α καὶ
σάρξ· οὕτω πν(εύματ)ι τελειῶ(σαι)

καὶ ὕδατι· οὐ δέχεται
ὁ βαπτιστής· ὁ Ἰ(ησοῦ)ς ἀγωνί-
ζεται· ἐγὼ χρείαν ἔχω
ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι· ὁ
λύχνος τῷ ἡλίῳ φησί·
ἡ φωνὴ τῷ λόγῳ· ὁ φίλ(ος)·
τῷ νυμφίῳ· ὁ ἐν γεννη-
τοῖς γυναικῶν ὑπὲρ ἅ-
παντας· τῷ πρωτοτό-
κῳ πάσης κτίσεως· ὁ
προσκιρτήσας ἀπὸ γα-
στρός· τῷ ἐν γαστρὶ προσκυ-
νηθέντι· ὁ πρόδρομος καὶ
προδραμούμενος· τῷ
φανέντι καὶ φανησομένῳ·
ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βα-
πτισθῆναι· πρόσθες καὶ
τὸ ὑπὲρ σοῦ· ᾔδει γὰρ τῷ
μαρτυρίῳ βαπτισθησόμεν(ος)·
ἢ ὡς Πέτρος· μὴ τοὺς πόδας
μόνον καθαρθησόμενος·
Καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με· καὶ
τοῦτο προφητικόν· ᾔδει
γὰρ ὡς μετὰ Ἡρώδην Πι-
λάτον μανήσομενον· οὕτ(ως)
αὐτῷ προαπελθόντι Χ(ριστ)ῷ

86

ἠτοίμενον· τί δὲ εἰς· ἀφθ
ἄρτι· τοῦτο γὰρ ἡ οἰκονομί
α· ἔδει γὰρ μετὰ τὸ λίγον αὐτοῦ
βαπτίσασθαι τὸν βαπτιστήν·
Τί δὲ τὸ πῦρ· ἡ κάθαρσις·
τί δὲ τὸ πῦρ· ἡ τοῦ κούφου
δαπάνη καὶ ἡ ζέσις τοῦ
πνς· τί δὲ ἡ ἀξίνη· τῆς
ἀθεραπεύτου ψυχῆς ἡ ἐκ
τομὴ καὶ μετὰ τὴν κόπρον·
τί δὲ ἡ μάχαιρα· ἡ τομὴ τοῦ
λόγου· ἡ διαιροῦσα τὸ χεῖ
ρον ἀπὸ τοῦ κρείττονος· καὶ
διχοτομοῦσα τὸν πιστὸν καὶ
τὸν ἄπιστον· καὶ ἐπαγείρου
σα τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγα
τέρα καὶ τὴν νύμφην·
τῷ πρὶ καὶ τῇ μρὶ καὶ τῇ
πενθερᾷ· τὰ νέα καὶ
πρόσφατα· τοῖς παλαι
οῖς καὶ σκιώδεσι· τί δὲ
ὁ σφαιρωτὴρ τοῦ ὑποδή
ματος· ὃν οὐ λύει ὁ βα
πτίζων· ὁ τῆς ἐρημίας
καὶ ἄτροφος· ὁ νέος ἠλίας·
ὁ προφήτου περισσότερος·

ὅσος καὶ τὸν προφητευόμενον
εἶδε· ὁ παλαιᾶς καὶ νέ
ας μεσίτης· τί τοῦτο· τυ
χὸν ὁ τῆς ἐπιδημίας λόγου
καὶ τῆς σαρκός· οὐ μὴν δὲ
τὸ ἀκρότατον ἀδιάλυτον·
μηδ' ὅτι τοῖς σαρκικοῖς ἔτι
καὶ νηπίοις ἐν Χριστῷ· ἀλλ' οὐ
δὲ τοῖς κατὰ Ἰωάννην τῷ
πνι· ἀλλὰ καὶ ἄνεισιν
ἴσ ἐκ τοῦ ὕδατος· συνα
ναφέρει γὰρ ἑαυτῷ τὸν
κόσμον· καὶ ὁρᾷ σχιζο
μένους τοὺς οὐνοὺς· οὓς
ὁ Ἀδὰμ ἔκλεισεν ἑαυτῷ
τε καὶ τοῖς μετ' αὐτόν· ὡς
περ καὶ τῇ φλογίνῃ ῥομ
φαίᾳ τὸν παράδεισον·
Καὶ τὸ πνα μαρτυρεῖ τὴν
θεότητα· τῷ γὰρ ὁμοίῳ
προστρέχει· καὶ ἡ ἐξ οὐνῶν
φωνή· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ μαρ
τυρούμενος· καὶ ὡς πε
ριστερά· τιμᾷ γὰρ τὸ σῶ
μα· ἐπεὶ καὶ τοῦτο τῇ θεώ
σει θεός· σωματικῶς

ὁρωμένη· καὶ ἅμα πόρ
ρωθεν ἐφίστασθαι περιστερά·
κατακλυσμοῦ λύσιν εὐαγγε
λίζεσθαι· εἰ δὲ ὄγκοις
καὶ σταθμοῖς κρίνεται θε
ότης· καὶ διὰ τοῦτο μικρό(ν)
σοι τὸ πνεῦμα· ὅτι ἐν εἴδει πε
ριστερᾶς ὦ μικρολόγε πε
ρὶ τὰ μέγιστα· ὥρα σοι καὶ
βασιλείαν οὐρανῶν ἀτιμά
ζειν· ὅτι κόκκῳ σινάπε
ως ἀπεικάζεται· καὶ τῆς
ἰ(ησο)ῦ μεγαλειότητος ὑπεραί
ρειν τὸν ἀντικείμενον· ὅτι
ὁ μὲν ὄρος μέγα καλεῖται·
καὶ λευϊάθαν· καὶ βασιλεὺς τῶν
ἐν τοῖς ὕδασιν· ὁ δὲ ἀμνὸς
καὶ μαργαρίτης καὶ σταγὼν· καὶ τὰ
τοιαῦτα προσαγορεύεται·
Ἐπεὶ δὲ βαπτίσματος ἡ πα
νήγυρις· καὶ δεῖ μικρόν τι
προσκακοπαθῆσαι τῷ
δι᾽ ἡμᾶς μορφωθέντι· καὶ
βαπτισθέντι καὶ σταυρωθέν
τι· φέρε τι περὶ διαφορᾶς
βαπτισμάτων φιλοσοφή

σωμεν· ἐβάπτισε μω
ϋσῆς· ἀλλ᾽ ἐν ὕδατι· καὶ πρὸ
τούτου· ἐν νεφέλῃ καὶ θα
λάσσῃ· τυπικῶς δὲ τοῦ
το ἦν· ὡς καὶ παύλῳ δοκεῖ·
ἡ θάλασσα· τοῦ ὕδατος· ἡ
νεφέλη· τοῦ πνεύματος· τὸ μάν
να· τοῦ τῆς ζωῆς ἄρτου· τὸ
πόμα· τοῦ θείου πόματος·
Ἐβάπτισε καὶ ἰωάννης· οὐκ ἔ
τι μὲν ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ
ἐν ὕδατι μόνον· ἀλλὰ καὶ
εἰς μετάνοιαν· οὔπω δὲ ὅλον
πνευματικῶς· οὐ γὰρ προστί
θησι τὸ ἐν πνεύματι· βαπτίζει
καὶ ἰ(ησοῦ)ς· ἀλλ᾽ ἐν πνεύματι· τοῦτο ἡ
τελειότης· καὶ πῶς οὐ θ(εό)ς
ἵνα τι παραθεωρήσω μικρὸν
ἐξ οὗ σὺ θ(εό)ς· οἶδα καὶ τέταρ
τον βάπτισμα τὸ διὰ μαρτυ
ρίου καὶ αἵματος· ὃ καὶ αὐτὸς
χ(ριστὸ)ς ἐβαπτίσατο· καὶ πολὺ
τῶν ἄλλων αἰδεσιμώ
τερον· ὅσῳ δευτέροις ῥύ
ποις οὐ μολύνεται· οἶδα
καὶ πέμπτον ἔτι· τὸ τῶν δακ

κρύσιν· ἀλλ' ὁ μὲν πρό-
τερον· ὡς ὁ λούων καθ'
ἑκάστην νύκτα τὴν κλί-
νην αὐτοῦ· καὶ τὴν στρω-
μνὴν τοῖς δάκρυσιν·
Ὢ τῆς κακίας· προσοβό-
σι καὶ οἱ μᾶλλον πόρνοι· ὁ δὲ
πενθῶν καὶ σκυθρω-
πάζων πορεύεται· καὶ
μιμεῖται τὴν ἐπιστρο-
φὴν Μανασσῆ· καὶ τὴν
μίμησιν τῶν ἠλεημένων
ταπείνωσιν· ὁ δὲ φθέγ-
γεται τὰς τοῦ τελώνου
φωνὰς ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ
δικαιοῦται παρὰ τὸν
μεγαλαυχοῦντα Φαρισαῖον·
ὁ δὲ συγκύπτει κατὰ τὴν
Χαναναίαν· καὶ ζητεῖ
φιλανθρωπίαν· καὶ
τυγχάνει κυνὸς τροφήν·
ἄλλος λιμὸν τότε τοσοῦτον· ἐ-
γὼ μένω ὧν· ἄλλος γὰρ εἶ-
ναι ὁμολογῶ· ζῶν ἔτρε-
πον καὶ ῥάκη σφύζοντας·
κεῖμαι τοῦτο προθύμως·

καὶ προσκυνεῖ τὸν δε-
δωκότα· καὶ τοῖς ἄλλοις
μεταδίδωσι· καὶ προ-
εισφέρει τοῦ ἐλέου
τὸν ἔλεον· οἶδα γὰρ ὅτι
αὐτὸς ἀσθένειαν περί-
κειμενος· καὶ ὡς ἂν
μετρήσω μετρηθήσομαι·
Οὐδὲ τί λέγεις· τί νομοθε-
τεῖς· ὦ μέγα Φαρισαῖε· ὅτι
καθαρεῖ τὴν προσηγορί-
αν. οὕτω προαίρεσιν·
καὶ φυσῶν ἐπιμέμφῃ τὰ-
ναυτοῦ· μετὰ τῆς αὐτῆς
ἀσθενείας· οὐδ' ἔχει με-
τάνοιαν; οὐ δίδως ὀδυρ-
μοῖς χώραν; οὐ δάκρυ-
σι δάκρυον; μὴ σὺ τοῦ
τοιούτου κριτοῦ τύχοις.
οὐκ αἰδῇ τὸν Ἰν̄ φιλάνθρω-
πον· τοῦ τὰς ἀσθενεί-
ας ἡμῶν λαβόντος·
καὶ τὰς νόσους βαστά-
σαντος· τοῦ μὴ δικαί-
οις ἐλθόντος· ἀλλὰ
ἁμαρτωλοῖς εἰς μετά-

νοιαν· τοῦ ἔλεον θέλον-
τος μᾶλλον ἢ θυσίαν·
τοῦ ἑβδομηκοντάκις
ἑπτὰ συγχωροῦντος τὰ
ἁμαρτήματα; ὡς μα-
κάριόν σου τὸ ὑψηλὸν
εἰ καθαρότης ἦν· ἀλ-
λὰ μὴ τῦφος· νομοθε-
τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον· καὶ
λύων τῇ ἀπογνώσει
τὴν ἐπανόρθωσιν·
Ὁμοίως γὰρ ἐπὶ κακῷ
ἄνεσις ἀσωφρόνιστος·
καὶ κατάγνωσις ἀσυγ-
χώρητος· ἡ μέν· ὅλην
ἐφιεῖσα τὴν ἡνίαν·
ἡ δέ· τῷ σφοδρῷ κατάγ-
χουσα· δεῖξόν μοι τὴν
καθαρότητα· καὶ δέ-
χομαί σου τὴν θρασύ-
τητα· νῦν δὲ δέδοι-
κα· μὴ ὑγρὸν ἑλκώσῃς·
εἰσάγῃς τὸ ἀνιάτρευ-
τον· οὐδὲ τὸν Δαυὶδ
δέχῃ μετανοοῦντα· ᾧ
τὸ προφητικὸν χά-
ρισμα ἡ μετάνοια συ-
νετήρησεν; οὐδὲ τὸν
Πέτρον τὸν μέγαν παθόν-
τα τι ἀνθρώπινον πε-
ρὶ τὸ σωτήριον πάθος·
Ἰησοῦς δὲ ἐδέξατο· καὶ τῷ
τρισσῷ τῆς ἐρωτήσεως
καὶ τῆς ὁμολογίας· τὸ
τρισσὸν τῆς ἀρνήσεως
ἐθεράπευσεν· ἢ οὐδὲ
τελειωθέντα διὰ
αἵματος· ἐπεὶ γὰρ καὶ τοῦ-
το τῆς σῆς ἀπονοίας·
Οὐδὲ τὸν ἐν Κορίνθῳ πα-
ρανομήσαντα· Παῦλος
δὲ καὶ ἀγάπην ἐκύρω-
σεν· ἐπειδὴ τὴν διόρθω-
σιν εἶδε· καὶ τὸ αἴτιον·
ἵνα μὴ τῇ περισσοτέρᾳ
λύπῃ καταποθῇ· μα-
ρηθεὶς τῇ ἀμετρίᾳ τῆς
ἐπιπλήξεως· οὐδὲ
τὰς νέας γαμίζεις χή-
ρας· διὰ τὸ τῆς ἡλικί-
ας εὐάλωτον; Παῦλος
δὲ τοῦτο ἐτόλμησεν·

οὐ. οὐδὲ Παῦλος ὁ διδάσκαλος· ὃς ἐπὶ τὸν τρίτον οὐρανὸν φθάσας, καὶ ἄλλον παράδεισον, καὶ ἀπορρητοτέρων ἀκούσας, καὶ μείζονα κύκλον τοῦ εὐαγγελίου περιλαβών· ἀλλ' οὖν μετὰ τὸ βάπτισμα ταῦτα· τίς ἡ ἀπόδειξις· ἢ δεῖξον· ἢ μὴ κατάκρινε· εἰ δὲ ἀμφίβολον, νικάτω τὸ φιλάνθρωπον· ἀλλὰ Ναυάτος οὐκ ἐδέξατο φησὶ τοὺς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντας· τί τοῦτο· εἰ μὲν οὐ μεταγνόντας· δίκαιος· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ δέχομαι τοὺς μὴ καμπτομένους· ἢ μὴ ἀξίως· μηδὲ ἀντισηκοῦντας τοῦ κακοῦ τὴν διόρθωσιν· καὶ ὅταν δέξωμαι· τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς ἀπονέμω χώραν·

εἰ δὲ τοὺς ἐκτακέντας τοῖς δάκρυσιν· οὐ μιμήσομαι· καὶ τίς μοι νόμος ἡ Ναυάτου μισανθρωπία· ὃς πλεονεξίαν μὲν οὐκ ἐκόλασε τὴν δευτέραν εἰδωλολατρίαν· πορνείαν δὲ οὕτω πικρῶς κατεδίκασεν· ὡς ἄσαρκος καὶ ἀσώματος· τί φατέ· πείθομεν ὑμᾶς τοῖς λόγοις τούτοις; δεῦρο στῆτε μεθ' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων· μεγαλύνωμεν ἅμα τὸν κύριον· μή τις ὑμῶν εἰπεῖν τολμήσῃ· μηδὲ εἰ λίαν ἑαυτῷ τεθάρρηκε· μή μου ἅπτου· καθαρὸς γάρ εἰμι· καὶ τίς οὕτως ὡς ὑπὲρ ἐγώ· μετάδοτε καὶ ἡμῖν τῆς λαμπρότητος· ἀλλ' οὐ πειθόμεθα· καὶ ὑπὲρ ὑμῶν δακρύσομεν· οὗτοι μὲν οὖν· εἰ μὲν βούλονται·

τὴν ἡμετέραν ὁδὸν καὶ Χ(ριστο)ῦ·
εἰ δὲ μή· τὴν ἑαυτῶν πο-
ρευέσθωσαν· τυχὸν ἐκεῖ
τῷ πυρὶ βαπτισθήσονται
τῷ τελευταίῳ βαπτίσμα-
τι· τῷ ἐπιπονωτέρῳ καὶ
μακροτέρῳ· ὃ ἐσθίει ὡς
χόρτον τὴν ὕλην· καὶ δα-
πανᾷ πάσης κακίας κου-
φότητα· ἡμεῖς δὲ τι-
μήσωμεν τὸ Χ(ριστο)ῦ βάπτισμα
σήμερον· καὶ καλῶς ἑ-
ορτάσωμεν· μὴ γαστρὶ
τρυφῶντες· ἀλλὰ πνευματικῶς
εὐφραινόμενοι· τρυφήσω-
μεν δὲ πῶς· λούσασθε
καθαροὶ γένεσθε· εἰ
μὲν φοινικοῖ τὴν ἁμαρτί-
αν ἐστέ· καὶ ἧττον αἱμα-
τώδεις· λευκάνθητε ὡς
χιών· εἰ δὲ κόκκινοι καὶ ἄν-
δρες αἱμάτων τέλειοι·
κἂν ἐς ἐρίου λευκότητα φθάσατε·
Πάντως δὲ καθάρθητε καὶ
καθαίρεσθε· ὡς οὐδενὶ
τοσοῦτον χαίρει θ(εὸ)ς ὅσον

ἀν(θρώπ)ου διορθώσει καὶ σωτηρί-
ᾳ· ὑπὲρ οὗ λόγος ἅπας· καὶ
ἅπαν μυστήριον· ἵνα γέ-
νησθε ὡς φωστῆρες ἐν
κόσμῳ· ζωτικὴ τοῖς ἄλ-
λοις ἀν(θρώπ)οις δύναμις· ἵ-
να φῶτα τέλεια· τοῦ με-
γάλου φωτὸς παραστῆτε·
καὶ τὴν ἐκεῖσε μυηθῆτε
φωταγωγίαν· ἐλλαμπό-
μενοι τῇ τριάδι καθα-
ρώτερον καὶ τρανότερον·
ἧς καὶ νῦν μετρίως ὑποδέδε-
χθε τὴν μίαν αὐγὴν ἐκ μιᾶς τῆς
θεότητος ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ κ(υρί)ῳ ἡμῶν· ὃς
καὶ παράσχοι τοῖς πιστοῖς ἡμῶν βασιλεῦσι·
Μήκιστον καὶ ἄλυπον χρόνον ζωῆς·
Ἰσχὺν κατὰ πάντων τοίνυν ἐχθρῶν·
Χώραν μετὰ τὸ λύειν τὴν ἐν ἔρωσι·
Αἰωνίων ἀπόλαυσιν ἀγαθῶν·
Ἡμῖν λαοῖς μὲν πᾶσι δὲ τοῖς χριστιανοῖς·
Λαμπρὸν ὠφελεῖσθαι ἑαυτοῖς ἀρετῶν·
Πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἀπαύστως ὑμνεῖν
μένειν· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·

† Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον
καὶ ἔνδοξον τοῦ Χριστοῦ προ-
φήτην πρόδρομόν τε καὶ
βαπτιστὴν Ἰωάννην:

Τὸν θεῖον τοῦ Χριστοῦ προφήτην
πρόδρομόν τε καὶ βαπτιστὴν
Ἰωάννην, τὸν πάνυ, τὸν
παλαιᾶς καὶ νέας μεσίτην
ἐγκωμιάζειν βουλόμεθα
μέν· οὐ δυνάμεθα δὲ ὡς
ἄξιον. ποῦ γὰρ ἂν καὶ
λόγος δυνήσεται παραστῆ-
σαι τὰ κατ' αὐτόν· ἢ μόνος δὴ
ἀλλ' ἐκεῖνον ὅλως ἀνθρωπικὴν
ὑπεξῃρημένον αὐτὸν ὄντα.
καὶ πάντων ἀνθρώπων ἀνώτερον· εἰ
γὰρ μείζων αὐτοῦ ἀληθῶς
ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
οὐκ ἐγήγερται· καθὼς ἡ
αὐτοαλήθεια Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν
ἀπεφήνατο· ἄδηλον ἄρα
ὡς οὐδεὶς ἀρεθήσεται
λόγος· ἀξίαν αὐτοῦ τὴν
εὐφημίαν προσάξαι δυ-
νάμενος. τί οὖν· σιγή-
σομεν διὰ τοῦτο; οὐδαμῶς·
οὐδεὶς γὰρ ἀποτυχίας
φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων
ἀμελεῖν καταβιάζεται·
μᾶλλον μὲν οὖν τὴν γλῶτ-
ταν πρὸς τοὺς ἐπαίνους
αὐτοῦ ὡς ἐγχωροῦν πα-

ρορμήσομεν· ἐκεῖνος ἀ-
φέσθωσαν ἐπιστάμενοι· ὅτι τῶν
τούτου προτερημάτων·
καὶ πάντων ὁ λόγος τῶν
ἐγκωμιάζειν αὐτὸν βου-
λομένων ἀπολειφθήσε-
ται· καὶ τοσοῦτον· ὅσον
ἐκείνων τοῦ λόγου· ὁ ἡμέ-
τερος κατόπιν ἐνεχθήσεται·
Τίμων μὲν οὖν οὗτος καὶ ὅ-
πως προῆλθε. σαφῶς δι-
δάσκει ὁ θεηγόρος Λουκᾶς.
εἰς ὅπερ αὐτὸς ἀνετάξα-
το εὐαγγέλιον· οὗ δὴ καὶ ἀρ-
χὴν ἐποιήσατο· τήν τε
σύλληψιν αὐτοῦ· καὶ τὴν
παρ' ἐλπίδας γέννησιν·
ἐξ ἀκάρπου καὶ γεραλέας
ἤδη μητρός· ὃς καὶ τὴν
τοῦ πρὸς ἀφωνίαν· Ζαχα-
ρίου τοῦ θείου φημὶ· ἣν
ἀπιστήσας τοῖς λόγοις
τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ
εὐαγγελιζομένου αὐτῷ
τὴν παράδοξον τοῦ θεί-
ου προδρόμου γέννησιν·
κατακέκριται· παραδο-
ξοτέρως λύσαντα δεί-
κνυσι· τὸν προφητῶν ἁ-
πάντων ὑπέρτερον· πα-
ρ' αὐτὸν δηλαδὴ τὸν καιρὸν
τῆς ἰδίας γεννήσεως·
Ὅθεν τὴν γλῶτταν· τῶν
τῆς σιωπῆς λυθεῖσαν
δεσμῶν· εἰς εὐχαριστίαν
θεοῦ πρῶτον κινήσας·
Εὐλογητὸς γάρ φησι κύριος
ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπε-
σκέψατο καὶ ἐποίησε λύ-
τρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ·
εἶπε· καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ
προφητεύων οὕτως ἔφη·
καὶ σὺ παιδίον προφή-
της ὑψίστου κληθήσῃ· προ-
πορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώ-
που κυρίου· ἑτοιμάσαι ὁδοὺς
αὐτοῦ· ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἕ-
καστα· καλῶς καὶ φιλα-
ληθῶς ὁ εἰρημένος τοῦ
κυρίου μύστης καὶ εὐαγγελιστὴς
ἡμῖν παραδίδωσιν· ὧν
αὐτοῖς ἐν καιρῷ τῷ προ-

σῆκον τι ἡμῖν ἡμονέσομεν·
τὰ δὲ ἐμῶ· χαρμοσύνως ἑ-
ορτὴ τοῦ βαπτιστοῦ καὶ
προδρόμου· καὶ δεῖ· μικρό-
τι συγχωρῆσαι τῶν λόγων.
τῶν ἐκείνου κατατρυφῆ-
σαι καλῶν· τοῖς γὰρ φι-
λεόρτοις καὶ φιλοθέοις·
ζημία πάντως οὐχὶ τυ-
χοῦσα φανεῖται· τὸ τῶν
αὐτοῦ θείων χαρίτων
ἀγεύστοις καταλειφθῆ-
ναι παντάπασι· και
ταύτην σήμερον τούτων
παρ' αὐτῶν συγκροτουμέ-
νην πανήγυριν· οὗτος
οὖν ἡ τοῦ θεοῦ λόγου φωνή·
ὁ τῆς στείρας ἐκ παρα-
δόξου βλαστός· ἄρτι
τὰς ἐρήμους λιπών· ἐ-
κεῖσε γὰρ τὰς διατριβὰς
ἐποιεῖτο· ἐκ σπαργάνω-
ν αὐτῶν ὡς εἰπεῖν. θεια-
μενος πρὸς ἰορδάνην φοι-
τᾷ· κηρύσσων βάπτισμα
μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁ-

μαρτιῶν· ὡς ἀριδήλως
διδάσκει τὸ εὐαγγέλιον·
καὶ πάντας εἶχεν ἰου-
δαίους πρὸς τὸ βάπτισ-
μα σπεύδοντας· ἀλλὰ
καὶ ἱεροσολυμιτῶν αὐ-
τῶν τὴν πληθύν· οὐ καὶ
μετεῖχον· τὰς ἰδίας
ἐξομολογούμενοι ἁμαρ-
τίας· καὶ διδάσκαλος
αὐτοῖς τοῦ κατὰ θεὸν βίου·
καὶ λόγοις μὲν στερεῶν δὲ·
πολλῶ δὲ πλέον τοῖς
ἔργοις ἐνεδείκνυτο· τὸ γὰρ
τῆς στολῆς καὶ τῆς ζω-
νης ἀκόμψευτον καὶ ἀ-
φιλότιμον· τό, τε τῆς
τροφῆς εὐτελὲς καὶ σχέ-
διον· παρηλλαγμένον δὲ
μᾶλλον· καὶ ἡ τοῦ παρό-
ντος βίου τελεία παρό-
ρασις. τιμᾶς ἀπ' οὐκ ἐῶσ-
ας· καὶ τῶν πάνυ ῥαθύ-
μων· πρὸς ζῆλον διανα-
στῆναι καὶ μίμησιν.
τῆς ἀρίστης αὐτοῦ πολι-

τείας; δίκαιος καὶ ἠξίωται
αὐτὸν ἰδεῖν τὸν προφη-
τευόμενον· καὶ οὐκ ἰδεῖν
μόνον· ἀλλὰ καὶ βαπτίσαι
ποταμίοις ἐν ὕδασι· τὴν
ἡμῶν καθαιρόμενον κά-
θαρσιν· δι᾽ ἄβυσσον πάν-
τως φιλανθρωπίας τε καὶ χρη-
στότητος· καὶ τὸ μεῖζον·
αὐτῆς ἀκοῦσαι τῆς τοῦ θεοῦ
καὶ πατρὸς ἄνωθεν φερομένης
φωνῆς· πᾶσι τρανῶς
διακηρυσσούσης τὸν ὑπ᾽ ἐκεί-
νου βαπτιζόμενον· υἱὸν
αὐτοῦ ἀγαπητὸν χρηματί-
ζοντα· καὶ θεὸν προαιώνιον·
Ὃν καὶ αὐξάνειν ὁ βαπτιστὴς
ἔλεγε τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς·
τὴν φύσιν τῆς θεότητος αἰ-
νιττόμενος· τὴν ὡς ὑπὸ πα-
ραπετάσματι τῇ σαρκὶ κεκρυ-
μμένην· ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν
ἐλαττοῦσθαι. οὐδ᾽ ὅλως ἠρνή-
σατο· ἀλλ᾽ ἀνωμολόγηται· καὶ πο-
λὺ τοῦ ὑπ᾽ αὐτοῦ βαπτισθέν-
τος λειπόμενον· ὁ γὰρ ὀπί-

σω μου ἐρχόμενος· ἔμ-
προσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶ-
τός μου ἦν· ἀλλ᾽ ὅμως καὶ οὗτος
ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ δεσπότου τῶν
προφητῶν ὑπερτέθειται· καὶ
περισσότερος εἶναι προφήτου
κεκήρυκται· ταῦτα μὲν οὖν
ἐκ πολλῶν ὀλίγα· ὅμως οὖν λόγου
παρέχουσιν· ὅσον τιμῆσαι μό-
νον. τὴν εἰς τιμὴν τοῦ θείου προ-
δρόμου τελουμένην πανήγυ-
ριν· σὺ δὲ ὁ τοῦ πρὸς ἀποστόλου ὁ τοῦ
υἱοῦ βαπτιστὴς· καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
θεατής· φύλαξ ἡμῖν τοῦ βασι-
λεῖ ἡμῶν ἄνακτι ἀσφαλέστατος·
Μεσίτης πρὸς Χριστὸν τὸν θεὸν ἀκαται-
σχυντος· Ἰσχυρὰ τῆς αὐ-
τοῦ βασιλείας ἀσφάλεια·
Χεὶρ τοῖς πολεμίοις πάντας
ἐκτρέπουσα· Ἀρωγὸς ἐν
πολέμοις ἀήττητος·
Ἠρεμαίαν ζωὴν αὐτῷ χαριζό-
μενος· Λύσιν τῶν δυσ-
χερῶν ἡμῖν γινόμενος.
Παρὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ ἡμῶν·
ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος· εἰς τοὺς
αἰῶνας· ἀμήν +

† Βίος καὶ πολιτεία καὶ
μαρτύριον τοῦ ἐν ἁ-
γίοις πατρὸς ἡμῶν Ζω-
τικοῦ τοῦ
πτωχοτρό-
φου †

Πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων πολυει-
δῶς· τοῦ θεοῦ ἀνηρτήσαν· ὁ μὲν
γὰρ πρᾶξιν μαρτυρικήν· ὁ δὲ
θεωρίας ἀκρότητα· καὶ ἄλ-
λος τὸν μοναδικὸν καὶ ἡσύ-
χιον τόν· καὶ ἕτερος· τὸν
διὰ μαρτυρίου ἀσπασάμενοι
θάνατον· κεχαρισμένως αὐτ-
οῦ ἀπολέλαυκται· πρὸς τιμά-
σαν τοὺς κατασκηνώσας.

τῶν ναῶν ἁγίων καὶ μακαρίων
μονῶν· ὡς ὁ δὲ ἀπό τινος ἐκά-
στου· κατ' ἀξίαν διαμένει
τῶν πραξέων· ὁ δὲ νῦν
ἡμῖν προκείμενος εἰς δι-
ήγησιν Ζωτικὸς ὁ θαυμά-
σιος· οὐχ ἕν τι τρόπον τῶν
ἀρετῶν· μυρίοις δὲ τοῦ θεοῦ
ἀνηρτήσεν· ἐγκράτεια
γὰρ αὐτοῦ ἡ καθόλου κατορ-
θοῦτο· καὶ ἡ ἀκραταιωτεινώ-
σις· στολὴ καὶ κόσμος πο-
λυτελὴς ἠγνωρίζετο· τὴν
δὲ φιλαργυρίαν· τὸ δεῖ λέ-
γειν ὅσον ὁ μακάριος ἀπεσ-
τρέφετο· ἐν ὑποδίωμα ἀλλ

μονωθείην τοῖς φιλαρέτοις·
τῆς πρὸς ὁμοίους ἀμαιμάκε-
ως· πτωχοτροφίαν δέ·
καὶ τὴν πρὸς τοὺς πένητ-
ας χρηστότητα καὶ συμ-
πάθειαν· τοσοῦτον ἐκεῖνο
ἠγάπησεν· ὥστε καὶ διὰ
τὴν πρὸς αὐτοὺς κηδεμο-
νίαν· χαλεπώτατον
ὡς εἰπεῖν τὸν θάνατον· ὡς
τὰ τοῦ λόγου προϊόντα δη-
λώσει· οὐδὲ καὶ ἀρχὴν
ποιησόμεθα· τὴν αὐτοῦ
πρὸς τὸν υἱὸν παραγγελίαν·
Τῶν θαυμαστῶν τοιγαροῦν
τούτων καὶ μακαρίτη πρι-
ζωτικῶν· ἡ πρεσβυτέρα
Ῥώμη πατρίς· πατέρες
τῶν ἐπιφανῶν· καὶ πρώ-
τοις τῆς συγκλήτου βουλῆς·
πλουτοῦντες πρὸ τῶν χρη-
μάτων· τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν·
τὸν ἀναφαίρετον καὶ πολύ-
ολβον θησαυρόν· ὅθεν
[illegible] ὁ μάρας ἐλέχθη· οἰκουμέν
ποιῆσαι ἐπεθύμει τοῦ θεοσοφι-

λῶς ἐμήνυτο· τὸν ἀρραβῶ-
να τῆς θεοσεβείας ἐξ ἁπα-
λῶν ὀνύχων ἐκδεξάμενος·
τὸ θεῖον δηλαδὴ βάπτισ-
μα· ὅτε δὲ καὶ πρὸς μα-
θημάτων ἀνάληψιν καὶ-
ρὸν ἔσχε τὸν ἐπιτήδειον·
διδασκάλοις ἐκδίδοται·
τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν
ἐν γνώσει ὀνομαστοῖς χρη-
ματίζουσιν· ὁ γὰρ πατὴρ
αὐτοῦ· λόγων εἰς κόρον
κατατρυφήσας· καὶ σο-
φίας ἀνεπαρκής· τῶν ὁ-
μοίων αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν
μετέχειν ἐσπούδασεν·
Ἐν τοσούτῳ ὀλίγου χρόνου·
πλεῖστην μάθησιν τῶν μα-
θημάτων ἐκαρπώσατο
τὴν ἀσφάλειαν· οὐδὲ γὰρ
ἦν αὐτῷ ἀγαθόν· ὁ μὴ τῇ
καρδίᾳ παρακατέθετο·
διὸ καὶ ἀρετῶν τύπον
καταγώγιον· ἑαυτὸν κα-
τεσκήσατο· ἔτι δὲ καὶ
τὴν παιδικὴν ἡλικίαν

παραδραμὼν εἰς ἐφήβους
ἐτέλει· τοῦτον μὲν ἡ τριὰς ὡ-
ἀξιώματος κατηξίωται·
παρὰ τοῦ τότε ῥωμαίοις
τὸ βασίλειον σκῆπτρον δι-
έποντος· ὃς πλέον τῶν ἐ-
ξάρχων κύκλῳ· ἢ τῷ δια-
δήματι τοῦ κράτους· καὶ
τῇ πορφυρίδι αὐτῇ· δια-
λάμπων ἐδείκνυτο· Κων-
σταντῖνος ἡμῖν οὗτος ὁ μέγας·
καὶ πρῶτος χριστιανῶν
βασιλέων· ὃς· ἐκ θείας ἀ-
ποκαλύψεως· τὴν βασι-
λείαν ἐν Βυζαντίῳ με-
ταθέσθαι βουλόμενος· καὶ
τοὺς τὰ πρῶτα φέροντας
παρ' αὐτῷ· πλούτῳ καὶ
συνέσει καὶ ἀξιώμασι· συ-
ναποδήμους ἔχειν· καὶ τῷ
σκοπῷ τούτου συμπράτ-
τοντας· μεθ' ὧν καὶ ὁ
θαυμάσιος Ζωτικός· πρὸ(ς)
τὴν ἑσπέραν ἠπείγετο·
ἄρτι γενομένων ὑπάρχων λαμ-
πρῶν· καὶ γένει· καὶ πλούτῳ·

καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον
ἀγαθοῖς σεμνυνομένων·
ὡς ἤδη δεδήλωται· τοῦ
τοίνυν εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου
σὺν αὐτοῖς καταλαβόντος
τὴν Βύζαντος· καὶ ταύτην
ἐξ ἀτελοῦς καὶ μικρᾶς· πε-
ριφανῆ καὶ μεγάλην τελέ-
σαντος· οἴκους τε δειμα-
μένου· κάλλει τε καλλίστους
καὶ μεγέθει μεγίστους· ἀλλὰ
Καὶ τοὺς εἰς κατοικίαν βα-
σιλεῦσι προσήκοντας· καὶ
ὅλως πᾶσι τὴν πόλιν τῶν
ἄλλων ὑπερτέραν ποιή-
σαντος· Κωνσταντινούπο-
λιν τε καὶ νέαν Ῥώμην
αὐτὴν ὀνομάσαντος· χρι-
στιανῶν μὲν ἤδη πλεόνων· καὶ πλα-
τυσμὸν αὐτῷ τὸ κράτος τῆς
βασιλείας ἔλαμψε· τῶν
γὰρ τῆς ἑλληνικῆς πλάνης
προμάχων ἐκποδὼν
γενομένων· καὶ τῶν υἱῶν
κακῶς συγκαταλυσάντων
τῇ τυραννίδι· πᾶσι γὰρ

ὁ ἐν βασιλεῦσι μάλιστα ἀοίδιμος
οὗτος καὶ μάλιστα ἀντετά
ξατο· καὶ τελέως τούτοις
κατηγωνίσατο. μόνος γὰρ
αὐτὸς θεοῦ δόντος τὴν βασι
λείαν· πάσης ἐχθρὸν τῆς
εἰδωλομανίας· τῶν δὲ ὑπὸ χεῖρα
σφόδρα κηδόμενος· καὶ προ
μήθειαν τούτων ἐκ φιλανθρώπου
τρόπου· μεγάλην τε ποιού
μενος πρόνοιαν. ἔλαθεν ὅτι
καὶ τῶν οὐκ ἀλόγων ὡς ἄνθρωπος
καὶ οὗτος διαπραξάμενος·
μόνου γὰρ ὄντως θεοῦ· φησί
τις τῶν θεηγόρων ἀνδρῶν·
τὸ παντελῶς ἀναίτιον
καὶ ἀναμάρτητον πάθειν· ἀλ
λὰ καὶ τῶν ἀρχῆθεν νόμων
στοιχῶν· ἐκεῖνος δὴ τὸ τῶν
αὐτοῦ βασιλικῶν προσώπων
μᾶλλον ἀνάξιον ἐθέλησε
διαπράττεσθαι· τί δὲ τοῦ
το· ἐν θερμῷ θέρει· πάντας
τοὺς τὸ σῶμα λελωβημέ
νους· καὶ τῇ ἱερᾷ καλουμέ
νῃ νόσῳ παλαίοντας. δὲ

ἀξιοῖ τῆς πόλεως ἀπε
λαύνεσθαι· ἢ καὶ κατὰ θα
λάσσης ἐκδίδοσθαι. οὐκ ἀν
θρωπότητος μᾶλλον· ἢ προμη
θείας ἔργον ὑπονοῶν δεῖν
πράττεσθαι· προνοῶν
γὰρ τοῦ μή τινα τῶν ὑγιαι
νόντων τῇ τοιαύτῃ νόσῳ γενέ
σθαι κατάσχετον. τὸ τοιοῦ
τον κατὰ τῶν ἐλεεινῶν ἀξι
ῶν μᾶλλον ἐνομοθέτησε·
Τί οὖν ὁ θεοφιλὴς οὗτος ἀ
νήρ· οὐ πρότερον τοῦ λόγου
ἀπέθετο· τίνα λύσιν
εὑρίσκει τῆς κατὰ τῶν δυσ
τυχούντων ψήφου. ἀκού
σατε· τῷ βασιλεῖ προσελ
θὼν· χρυσὸν αἰτεῖται
πλεῖστον αὐτῷ παρασχεῖν·
ἵνα φησὶ μαργαρίτας καὶ
λίθους τιμίους ἀπὸ τῆς ἱερᾶς
αὐτῶν ἀγορὰν πολλήν· τῷ
κράτει σου ἐμπορεύσωμαι·
τοῦτο γὰρ συνῄδει καθεστά
τον ὁ σοφώτατος· ὡς τὴν
κατὰ τῶν ἀσθενῶν τοῦ

βασιλέως μόνον ἐθέλει ἀλ-
λὰ τοῦ βασιλέως ἀνασκευ-
άσαι τὰ χρήματα· τὸ μὴ
ἁμαρτῆσαι εἰς θεόν· τὸν ἀ-
ληθῶς καὶ μόνον καὶ φυ-
σικῶς βασιλεύοντα· τῷ
βασιλεῖ προξενήσουσιν·
Ὁ γὰρ βασιλεὺς μελήσας οὐ-
δέν· πλεῖστον ὅσον ἐκ τῶν μα-
καρίων χρυσόν· ἐπὶ τοὺς
μαργαρίτας κατὰ τὴν ὑ-
πόσχεσιν ἐξωνήσασθαι·
καὶ ὅσ λαβὼν τὸν χρυσόν·
τοὺς ἀληθῶς τιμίους αὐτῶν
μαργαρίτας ἐνεπορεύ-
σατο· περιερχόμενος
γὰρ πᾶσαν τὴν πόλιν·
καὶ ἀνασκοπῶν ἀκριβῶς·
εἴ πού τινα κατίδοι τῶν
λελωβημένων τὰ σώ-
ματα· τῆς πόλεως ἐ-
ξωθούμενον· κατὰ τὸ
βασιλέως διάταγμα·
ἢ καὶ πρὸς βυθὸν θαλάσ-
σης ἀγόμενον· χρήματα
τοῖς κατάγουσιν οὐκ ὀ-
λίγα παρέχων· ἐξωνεῖτο
τούτοις· ἄνδρας τε καὶ γυ-
ναῖκας· καὶ τῶν ἐπὶ μηκί-
στων τῇ νόσῳ ταύτῃ τρυ-
χομένων· καὶ εἰς τὸ πέραν
ἀπάγων τῆς πόλεως ὄρος·
ἐλεῶν τοῦ τότε καλού-
μενον· πάσης ἠξίου προ-
νοίας· σκηνὰς γὰρ αὐ-
τοῖς καὶ καλύβας ἐκ δέν-
δρων κλάδων κατασκευ-
άζων ὁ μάκαρ· ἐκεῖσε τού-
τοις καταμένειν ἐποίει·
τὰ πρὸς τὴν χρείαν διδούς·
καὶ φάρμακα λυτήρια
τῆς νόσου· καὶ τῆς ἀρρω-
στίας ἐπισκευάζων αὐτοῖς
βοηθήματα· εἶχε γὰρ τὸ
ἐκ βασιλέως αὐτῷ δε-
δομένον χρυσόν· καὶ τὸν
ἐκ πατρικοῦ κλήρου τούτῳ
περιελθόντα· κατὰ γνώ-
μην αὐτοῦ· πρὸς τὴν ἐ-
κείνων ἀναλισκόμενον
πρόνοιαν· τὴν οὖν θεο-
κερδῆ καὶ πολύολβον ταύτην

ὁ ἐμπορίαν· ἐφ' ἱκανὸν μὲν
πορευόμενος ὁ μακάριος·
ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ φθόνου κα-
θ' ἑαυτοῦ ἐδίδου· τοῖς γὰρ
παρὰ βασιλεῖ τὰ μέγιστα
δυναμένοις ὑπέκνιζε·
καὶ πρὸς τὰς κατ' αὐτοῦ
διαβολὰς διηρέθιζεν·
Οὐ μὴν δὲ τούτοις ἡ κατὰ
τοῦ μεγάλου ἐπιβουλὴ ἐ-
ξηρτύετο· καὶ ὁ φιλόχριστος
βασιλεὺς κωνσταντῖνος·
υἱοῦ τοῦ παρόντος μεθί-
σταται· τῆς δὲ βασιλείας
εἰς κωνστάντιον τὸν ἐκεί-
νου παῖδα περιελθούσης·
ἀπὸ ψυχῆς καὶ τῆς περὶ κῆς
εὐσεβείας· τὴν γὰρ ἀρεί-
ου κακοδοξίαν κακῶς ὁ
κωνστάντιος ἠνάγκαζό-
μενος· ὁ πᾶσι τοῖς ἀγα-
θοῖς βασκαίνων διάβολος·
τοὺς μάτην τῶν ἀγίων διὰ
φθόνου ὄντας ἐκείνους· ϛ
αὖθις ὑπελθὼν· διάβο-
λον κατ' αὐτοῦ κινῆσαι

πλῶσαν· καὶ πρὸς βασι-
λέα τοῦτον κατειπεῖν
παρεσκεύασεν· ὡς ἄρα τὰ
ἐναντία τούτῳ φρονῶν·
καὶ ὅτι παρὰ τοῦ πρὸς αὐ-
τοῦ χρημάτων πλῆθος αἰ-
τησάμενος ἀναρίθμητον·
ἐπὶ τοῖς λίθοις καὶ μαργά-
ροις λαμπροῖς ἐξωνήσα-
σθαι· τούτων μὲν οὐδεμίαν
ἔσχε φροντίδα· τὸν δὲ
χρυσὸν εἰς οὐδὲν δέον ἀνα-
λίσκων ἐστί· λεπροῖς
γὰρ θεραπόντοις ἀπόλ-
λυσθαι χρῇ· ἢ καὶ τῆς πό-
λεως ἔξω ἐᾶσθαι· πρὸς
τὸ μὴ μεταδίδοναι καὶ
τοῖς δεκτοῦσι τῆς νόσου.
Μέχρι τί ποιεῖν οἴεσθαι καὶ
φιλανθρωπον· ἀλλ' οὐδὲ πε-
ριττὴν ποιεῖσθαι φησὶν
φρονῶν ἐστί· ταῦτα τὰς
ἀκοὰς τοῦ μακαρίου ἐλ-
θόντα· οὐδεμίαν ἐνέ-
καλεν αὐτῷ δειλίαν· ἢ ϛ
φόβον τὸν παρὰ τοῦ βασιλ·

ὃ καὶ σαφῶς δεῖξαι βουλό-
μενος· πρὸς τὸν ἴδιον οἶ-
κον ἀπελθὼν ἐν τάχει· καὶ
λαμπρὰν ἐσθῆτα περι-
βαλλόμενος· πρὸς τὸ πα-
λάτιον ἀνέστη· καὶ τῷ
βασιλεῖ προσελθὼν· ἠ-
ξίου τοῦτον ἀκολουθεῖν·
ὡς ἄν· οὓς αὐτῷ λίθους
καὶ μαργαρίτας ἐνεπορεύ-
σατο καπηλεύων· χαρᾶς με-
γάλης ἐπὶ τῇ τούτων κτή-
σει πλησθῇ· καὶ ὡς ἀληθῆ
δόξας εἶναι τὰ παρὰ τοῦ
ὁσίου λεγόμενα· μετ' εὐ-
φροσύνης αὐτῷ ἀκο-
λουθεῖν ἐπηγγείλατο.
Τούτου τοίνυν ὁ θεῖος ἀνὴρ
προδραμὼν· καὶ πάντας
τοὺς ἐν τῷ ἐλαιῶνι ὄρει
λαοὺς καὶ τῶν σκηνῶν ἔ-
ξω γενέσθαι παρασκευα-
σάμενος· λαμπάδα τε
κηροῦ τούτων ἑκάστῳ ἐγ-
χειρισάμενος· πρὸς ὑ-
πάντην τοῦ βασιλέως

καλῶς τούτοις διέταξε.
Ἔτυχε δὲ καὶ θυγατέρα ἔχων
ὁ βασιλεύς· ἐξῶσαι ταύτην
τῶν ἀνακτόρων ἠθέλησεν
ἅτε δὴ λεπρωθεῖσαν· ὁ
δὲ θαυμάσιος Ζωτικός·
καὶ ταύτην ἐξωνησάμενος
χρήμασι· τοῖς ἄλλοις τῶν
νοσούντων ἅμα προνοη-
τικῶς ἐθεράπευεν· ἐξι-
έναι καὶ ταύτην εἰς συνάν-
τησιν τοῦ πατρὸς· λαμπρὰν
ἔχουσαν μετὰ χεῖρας λαμ-
πάδα προστάττει· ἐ-
πειδὴ δὲ διαπεράσας ὁ βα-
σιλεὺς τὸν πορθμὸν πρὸς
τὸ ὄρος ἀνῄει τοῦ ἐλαιῶνος.
προηγουμένου τοῦ μακαρίου.
εἶδεν ὅτι μακρὰν ἀπέχων
λαμπαδηφόρους· τοὺς
τιμίους ὡς ἀληθῶς μαρ-
γαρίτας· τοὺς νοσοῦντας
φημί· προσυπαντῶντας
καὶ ἀφικνοῦντας αὐτόν· πυ-
θόμενος δὲ τοῦ ἁγίου· τί-
νες οἱ δὲ οἱ μετὰ λαμ-

πάθων προσάγουσαν τῶν τε
ἡμῖν· ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ· τῆς
μακαρίας καὶ τυχῆς καὶ τελεώ
σης· οὗτοι εἰσὶν ἀληθῶς δὲ
ωσται· οἱ τίμιοι λίθοι καὶ
διαφανεῖς μαργαρῖται· οἱ
τὸ διάδημα τῆς ἐπουρανίου β
ασιλείας λαμπρύνοντες·
ἣν ἀρχαίως τούτων κληρονο
μήσας αὐτός· εἰς τὴν
γὰρ τυχικὴν ὁρίαν· τούτους
ορίασθαι δι' ἐκείνων ἡμέρα·
Ὁ δὲ βασιλεύς· μυκτηρισμὸν
καὶ χλεύην τοῦ ὁσίου τοὺς
λόγους ὑπολαβών· καὶ μη
δὲ τῆς λοιποῦ τούτων προσφθέγ
ματος ἢ λόγου· τὸν περι
όντι τοῦ θυμοῦ μεταδοῦναι
θελήσας· ἀλλ' ὥς τε καὶ
τοῖς ἀρειανοῖς χαριζόμενος·
ὧν τὴν κακόδοξον αἵρεσιν·
ἀεὶ παραδειγματίζων ὁ
μέγας ἀναθέματι παρεδί
δου· κελεύει θηρίων ἀγρίων
ἡμιόνων ἀποδεθέντα·
πρὸς τὸ κάταντες ἕλκεσθαι·

ὅτι πιτοσοῦτον· ὅσον ἂν τοῦ
τὸν μὴ τῆς τυχῆς ἀπολείποι· ὡς
τὸ σῶμα μου εἰς μέλη καὶ με
ρη τεμνόμενον· τέλεον
διαφθαρῇ· τούτου δὲ γε
νομένου συντάχει πολ
λῶν· αἱ ἡμίονοι μὲν ὑπὸ
τῶν δημίων ἠλαύνοντο·
Τῇ δὲ φυσικῇ ἀγριότητι·
προσλαμβάνουσαι καὶ τὴν
ἀπὸ τῶν τρέχειν και
τέως γ' ὁμῶν ὀδύνην· ἄλ
κον πρὸς τὰ κάτω ὡς αἵ
ως τὸν ὅσιον· ἡνίκα δὲ
τὸν ναὸν κατέλαβον· τὸν
ἐν μάρτυσι φαιδρὸν ἀπο
λάμποντος τοῦ θείου
λέγω παντελεήμονος·
τῶ καίω τῶν ἑλκυσμῶν
ὁ μακάριος· τὸν δεξιὸν ἀ
ποβάλλει τῶν ὀφθαλμῶν·
ἐθνῶν ἀδικία θεοῦ· τὴν
μὴ ἐλάττονος ἀναδίδοται·
παντοίων μοσχμάτων
φραδευτήριον· κατ' αὐτὸν
ἐκεῖνον τὸν τόπον· τὸν

τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ μεγάλου
δεξάμενον· ἐντεῦθεν
αἱ ἡμίονοι· οἱ ἄτιμοι ἀορά-
τως ταύτας μαστίζοντες·
δρόμον ἄσχετον πρὸς τὸ
ὄρος τοῦ ἐλαιῶνος ὑπέ-
στρεψαν· πρὸς δὲ τῷ
λόφῳ τούτου γενόμεναι·
ὧ τοῖς ἀνθρώποις τὰς σκη-
νὰς ὁ μάρτυς ἐπήξατο· ἀ-
κινήτως εἶχον λοιπόν·
ἤδη τοῦ ὁσίου· τὸν τῆς ἀ-
θλήσεως δρόμον ἀνύσαν-
τος· καὶ τὴν μακαρίαν αὐ-
τοῦ ψυχὴν· εἰς χεῖρας ἐ-
ναποθεμένου τοῦ δεδωκό-
τος θεοῦ· τοῦ πολυάθλου
τούτου σώματος ἐπισυμβάν-
τος· ς τῶν μελῶν αὐτῷ·
πλὴν τοῦ ἐκκοπέντος ὀ-
φθαλμοῦ· μηδενὸς λεί-
ποντος· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς ἔ-
τι πράττειν τὰς ἡμιόνους
οἱ δήμιοι τοῖς μάστιξιν
ἤπειγον· θαυματουργί-
τι κἀνταῦθα θεοῦ· τῆς

αὐτοῦ δικαιώσεως ἄξιον·
τὸν δι' αὐτὸν ἀθλήσαντα κἀν
τούτοις δοξάζων· ζωτικό-
τερον ἀοίδιμον· ἡ γὰρ ἄλογος
φύσις ἐκείνη τῶν ἡμιόνων·
οἷα περιμὸ καλουμένη· ὅμως
τοῦ μάρτυρος· ἀνθρωπί-
νην λαβοῦσα θεόθεν πα-
ράδοξος φωνήν· αὐτοῖς
τε τοῖς δημίοις· ὡς ἄν ἤ-
μύνοις ἐπιχειροῦντας διή-
λεγχε· καὶ ὡς πρὸς αὐτῷ
καταταθῆναι τῷ ὄρει θεοῦ
ἄνωθεν ἐψηφίσατο· τὸ
τίμιον σῶμα τοῦ ἰδίου θε-
ράποντος· διετείνετο·

Τούτων ὁμοῦ τῶν καινῶν θε-
αμάτων καὶ ἀκουσμάτων·
ἀκουστὴς ὁμοῦ καὶ θεατὴς
ὁ βασιλεὺς γέγονε· ἔτι
γὰρ ἐκεῖσε παρῆν· συντε-
τριμμένος τὴν ψυχὴν πα-
ραυτίκα· καὶ θεόθεν ἡ-
τεῖ τοσαύτῃ μανίᾳ ἐλαύνει·
τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης
τῶν ἄλλων θανατηφόρου

ἐπιβουλῆς· κελεύει δὲ καὶ
τὸ σῶμα τούτου τὸ τίμιον·
τιμίως ἄραν καὶ εὐλαβῶς
κατατεθῆναι ἐκεῖ· καὶ τὰς
ἐκ θαλλῶν δὲ δένδρων σκηνὰς
καθελών· οἶκον τοῖς ἀσθε-
νοῦσι μὲν σπουδῇ ἐδομήσατο·
ἀφιερώσας αὐτῷ τοῦ ὁσίου
πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν πολυ-
τάλαντον οὖσαν· ἀλλὰ καὶ
χρήματα πολλά· τῶν βα-
σιλικῶν ἐνομοθέτησεν ἀεὶ
χορηγεῖσθαι· καὶ κτήματα
δὲ τῶν μεγίστων προσόδοις·
εἰς ἀποτροφὴν καὶ χρεί-
αν τῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ
ἀπέταξεν· ἃ καὶ διέμει-
ναν ἄχρι τῶν Τιβερίου
χρόνων τοῦ βασιλέως
οὕτως ἔχοντα· τῶν δὲ
βαρβάρων τότε· βαρεῖ
στρατῷ τὴν Θράκην κατα-
δραμόντων· καὶ τὰ μὲν αὐ-
τῆς ληϊζομένων· τὰ δὲ
καὶ πυρπολούντων· συν-
έβη καὶ τὸν ἐπώνυμον τοῦ ὁσίου

οἶκον ὑπὸ τῶν ἀνοσίων ἐ-
κείνων· ἔργον γενέσθαι πυρός·
Μαυρίκιος δὲ μετὰ Τιβέριον
τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ἐγ-
χειρισθείς· αὖθις αὐτὸν
ἀνεγείρει· μεγαλοπρεπέστε-
ρόν τε καὶ ὡραιότερον· τῆς
δὲ βασιλείας κατὰ διαδο-
χὴν περιελθούσης· εἰς Ἰου-
στῖνον καὶ Σοφίαν τοὺς εὐσε-
βεῖς· τὸ ἐπώνυμον ἀποστόλου
τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς
Παύλου· ὃ δὴ καὶ ὀρφανοτρο-
φεῖον προσφυῶς ὠνομάσθη·
δομηθὲν ὑπ' ἐκείνων ἐκ
κρηπίδων αὐτῶν· καὶ εἰς
ὃ νῦν ὁρᾶται μέγεθός τε καὶ
κάλλος ἐλθόν· τῷ τοῦ ὁσίου
καὶ μάρτυρος οἴκῳ· τὰ πρὸς
χρείαν τῶν νοσούντων δα-
ψιλῶς ἀφορίσαι χορηγίαν· καὶ
μέντοι κατὰ τὴν ἐκείνων θε-
οφιλῆ καὶ βασίλειον ὄντως
διάταξιν· ἐκεῖθεν αὐτοῖς
ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν·
τὰ τῆς χρείας πορίζεται·

καὶ πάντες δὲ οἱ μετ' αὐτὸν
τοὺς σκῆπτρα τῆς ῥωμαίων
βασιλείας διαλαχόντες
θεόθεν· οὐκ ἐπιμεῖ περὶ ὅσον
ἐνδέχεται σπουδασμὸν
καὶ φροντίδα· περί τε τὸ
τοῦ μεγάλου ναὸν Ζωτικοῦ·
καὶ τὴν τῶν ἐκεῖσε πρόνοιαν
ἀδελφῶν· πλὴν γὰρ ὀλίγων
τῶν φιλοχρύσων μᾶλλον
ἢ φιλοχρίστων τὸ ἀεὶ ποιεῖ-
τοῖς ἐκεῖσε· τὴν νόσον τε εἰς
δύναμιν μνησθεῖν· καὶ πρὸς
ταύτης χρείας αὐτοῖς δα-
ψιλῶς ἐπαρκεῖν· ἐρρωμένε-
θεν τὸ πρῶτον καὶ σπουδαι-
ότατον· εἰδότες· ὅτι τού-
των ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς τῶν
ἀπάντων μέλει θεῷ.
ω̂ καὶ προσάγει μὲν δι' αὐτῶν
πρὸ τῆς κρίσεως ἐλέου
χρήζοντας· τὸν ἔλεον ἀπο-
διδοῦσιν· ὧν γὰρ καὶ μέ-
χρι θανάτου προκειμένου
νεσθαι ἢ θέλησις Ζωτικοῦ
ὁ ἀοίδιμος· πάντες οὗτοι·

μὴ φρον[illegible]τίδα ποιεῖ-
σθαι· δυνατοὶ ὄντες ὅ-
λως ἀνασχοῖντο· ἄλλως τε
καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ μεγά-
λου διηνεκῶς γινομένας
θαυματουργίας τε καὶ πα-
ραδοξοποιίας· ὁρῶντές τε
καὶ ἀκούοντες· παρορμῶν-
ται· πρὸς τὸν περὶ τούτους
οἰκτιρμὸν καὶ τὸν ἔλεον.
α ἀπὸ γὰρ τῶν χρόνων· τῆς
αὐτοῦ πρὸς θεὸν διαμαρτυ-
ρίου· μακαρίας πορείας
καὶ ἀναλύσεως· ἄχρι τῶν
νῦν· οὐκ ἐξέλιπε τὰς ἰά-
σεις παρέχων· τοῖς τὴν λώ-
βην τῶν σωμάτων τρυ-
χομένοις καὶ κάμνουσι·
ἴσως γάρ· ὅτι καὶ παρ' ὅλον
τὸν χρόνον τῆς κατὰ ζω-
ῆς· τὰ πρὸς θεραπείαν
αὐτοῖς τελῶν ἦν· ὡς οὐ-
δεὶς ἄλλος τῶν πώποτε.
μνῶ δέ· ἄνω πρὸς θν̅
μεταναστὰς οὐχ ὑπερηθέλησε·
καὶ ἐν αὐτῷ ζῶν· ἐπολλήν

πρὸς αὐτὸν ἔχων τὴν παρ-
ρησίαν· πῶς ἂν εὐεργετῶν
ἐλλίποι· τοῖς αὐτοῦ ἱκέταις
καὶ προσφύγαις· οἷς καὶ
βασιλεῖς αὐτοῦ ὡς προλέ-
λεκται· οἱ φιλευσεβεῖς καὶ
φιλόθεοι· θεραπευτικῶς
ἅμα καὶ φιλανθρώπως προσ-
φέρονται· οἰκητήρια αὐτοῖς
μάλιστα τούτοις συνιστῶν-
τες· καὶ περιφανῆ καταγώ-
για· λυτήρια αὐτοῖς τῆς
νόσου· διὰ χειρῶν ἰατρι-
κῶν μηχανώμενοι· καὶ λου-
τροῖς· τὰ τῇ πικρᾷ νόσῳ
τιτρωσκόμενα σώματα·
τῶν συνεχόντων ἰχώρων
καὶ τῶν ἑλκῶν· χριστομι-
μήτως ἀποκαθαίροντες·
ἢ γὰρ οὐ χριστομίμητον ἔργον
τὸ χερσὶν οἰκείαις τὸν εὐσεβῆ
βασιλέα ἡμῶν· ἐν τοῖς τοῦ
βαλανείου γινόμενον· ἐπι-
χέειν τὰ θερμὰ ὕδατα
λουομένοις τοῖς κατὰ θεὸν ἡ-
μῶν ἀδελφοῖς· καὶ τοῖς πόδας

αὐτοῦ τὸ δουλοπρεπὲς ἀπο-
νίπτειν· ἀσπάζεσθαί τε αὐ-
τούς· καὶ μέχρι τῆς κλίνης
ἀποκομίζειν ἐξερχομένους τοῦ
λουτροῦ; διὸ καὶ πάντα
τὰ κατ᾽ ἔφεσιν λήψεται· πρε-
σβείαις τοῦ ὁσιομάρτυρος ζω-
τικοῦ καὶ θείαις ἐντεύξεσι·
Μακρότητα ἡμερῶν· πλατυσ-
μόν τε τοῦ κράτους καὶ αὔξησιν·
Ἰσχὺν κατὰ βαρβάρων πάν-
των· καὶ σθένος ἀήττητον·
Χεῖρα κραταιὰν πρὸς ἐπανισταμένους ἄρδην ἐκτρέπουσαν·
Αἰώνιον μετὰ τὸ τέλος βίου
ζωὴν καὶ ἀνάπαυσιν·
Ἧς ὀδύνη· λύπη τε πᾶσα καὶ
στεναγμός· ἀπελήλαται·
Λαμπρότης δὲ ταύτῃ καὶ εὐ-
φροσύνη συνέζευκται·
Πρὸς ἣν καὶ ἡμεῖς καταντή-
σαιμεν· χάριτι καὶ φι-
λανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος· νῦν καὶ ἀεί· καὶ εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν +

† Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ Πολυεύκτου:

Εἴπερ τις ἄλλη καλλίστη τῶν διηγήσεων· καὶ ἡ τοῦ θαυμαστοῦ μάρτυρος Πολυεύκτου· ἔχει γὰρ μετὰ τῆς ὠφελείας πολλὴν καὶ τὴν ἡδονήν· εἰς μέσον τοιγαροῦν προτιθέσθω τοῖς φιλοθέοις· διεγειρομένοις τὸν λογισμὸν· πρὸς τὴν ταύτης ἀκρόασιν· κατὰ τοὺς Δεκίου καὶ Οὐαλεριανοῦ χρόνους τῶν βασιλέων· ἦν τις Νέαρχος καὶ Πολύευκτος· στρατιῶται μὲν τὸ ἐπιτήδευμα· οὗτοι δὲ φίλοι ὄντες ἀλλήλοις· ὡς πολλῷ πλέον αἵματός τε καὶ συγγενείας ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης· καὶ τὰς ψυχὰς συνηρμόσθαι αὐτοῖς· ἦν δὲ ὁ μὲν Νέαρχος Χριστιανὸς· καὶ περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβής· Πολύευκτος δὲ ὁ καλὸς· ἕλλην μὲν τὴν θρησκείαν· ἀρετὴν δὲ πᾶσι κομῶν· καὶ ἐλαία μὲν κατάκαρπος ὤν· τὸ δὲ ἐμοὶ καθ᾽ ὃ εἰ

καὶ μόνον λειπόμενος·
ἐπειδὴ δὲ οἱ ῥηθέντες βασιλεῖς·
ἐγγράφοις διατάγμασι τὸν
κόσμον ἅπαν πρὸς τὴν εἰ
δωλολατρίαν ἐξεκαλοῦν
το· θεοῖς οἴμοι τάδε εἰς καὶ
ματαίοις· εἰς τὴν τοῦ ἀλη
θινοῦ θεοῦ χώραν ἣν καθιστῶν
τες· σέβειν τε τούτοις καὶ
προσκυνεῖν ἀναγκάζοντες·
καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις·
τιμαί· δωρεαί· χρήματα·
τοῖς δὲ ἀπειθοῦσιν· ἀπαραλαί
κολάσεις· καὶ τὸ τελευταῖον
κακόν· ὁ θάνατος· ἐφο
βήθη περὶ τοῦ φίλου Νέαρ
χος· μήπως ἡ περὶ τὸ σέ
βας διαφορὰ· διαλύσῃ τὸν
τοῖς καὶ τὴν φιλίαν· ἣν μὴ
αὐτοὶ οὕτω ἰσχυρῶς· λάθρα τὸν
φίλον ἀνακλαιόμενος·

Πολύευκτος δὲ ὁ πάντα καλὸς·
ἠρώτα προσιὼν· τὴν αἰτί
αν τῆς λύπης· ἦν λύπη γὰρ καὶ
αὐτὸς οὐκ ἐλάττων· τὸν ὁ
μότυχον ὁρῶν ἀνιώμενον·
ὁ δὲ Νέαρχος· ἐβουλεύετο μὲν
εἰπεῖν· εἰ μὴ ὅτι μόνον αἰτί
αν ὅτι δι' ἣν καὶ λύπην θέ
λων· ἀναγκάζεται σιωπᾶν·

Ἐπεὶ δὲ ὁ θεῖος Πολύευκτος
ἄφιλον τοῦτον ἐκάλει· καὶ
τοῦ ἀπορρήτου ἀπαιτεῖν τὴν
δήλωσιν· ὁ Νέαρχος· δα
κρύων ὑποπλήσας τοὺς
ὀφθαλμούς· καὶ στενάξας
βαθὺ τὴν ἔνδον φλόγα
τῆς ψυχῆς ὑποσημήνας·
τὸν μέλλοντα χωρισμὸν
ἔφη φίλτατε τῆς ἀγάπης
ἡμῶν ἐμνήσθην· ἀναγκά
ζομαι ἤδη εἰ ἀπορρῆξαι καὶ
τὴν ψυχήν· τούτοις ἐκεῖ
νος βαρύτατα πλήγας
τὴν καρδίαν· πῶς ἔπαθες
ἔφη Νέαρχε πῶς· καὶ
πόθεν ἡμῖν μόνος ἔσται ὁ
χωρισμός· ταῦτα εἰπὼν
καὶ ἅμα ἀναστὰς ἐκεῖθεν· καὶ τὸν
φίλον περιβαλών· καὶ
θερμότατα τοῦτον περι
χυθείς· εἰπέ μοι σαφῶς

ἔφη Νέαρχε ὁ πῶς οὗτος
ὁ χωρισμός ἐστι· οὐ γὰρ ἔ-
πι πλέον ἀμφοτέρων σου τὴν
σιωπὴν εἰδότων· ἀλλ᾽ ὅτι
με Πολύευκτον μὲν δὴ τὸν
σὸν· νεκρὸν καὶ ἄπνουν
πρὸς τῇ γῇ κείμενον· καὶ
ὁ Νέαρχος· ὦ φίλτατε λέ-
γε Πολύευκτε· τουτὶ τὸ
βασιλικὸν ἐπίταγμα· τὸν
χωρισμὸν ἡμῖν μὲν ποιήσει
καὶ τὴν διάζευξιν· ὁ δὲ σο-
φὸς ταῦτα Πολύευκτος·
γνοὺς ὅσῃ περὶ τὸ σέβας
ἀμφοτέρων διαφορὰ· πρὸς
ἐξέτασιν ἐρχομένη καὶ ἀρ-
χόντων μαρτυρίας· δια-
ζεύξει αὐτούς· πρὸς ἄλλην
τινὰ διάνοιαν ἀνέφερε
θειοτέραν· καὶ ἣν καθ᾽ ὕ-
πνον εἶδεν ὄψιν ἀνανεού-
μενος· συνάδουσαν τῷ
τοῦ καιροῦ κρίνων αὐτήν·
χαρίεντος δὴ γεῖτο τῷ
φίλῳ· ἐπεὶ τὴν ἀρχὴν λέγω·
ὃ τάχα τοῦτον ἡμῖν καὶ

λύσεσθαι γενέσθαι τὸν χωρισμόν·
εἶδον γάρ φησι τὸν Χριστὸν ὃν σὺ
προσκυνεῖς· προσελθόντα
μοι· καὶ τὸ ῥυπαρὸν μὲν τοῦ-
το ἱμάτιον ὃ περιεβεβλή-
μην ἀποδύσαντα· ἕτερον
δέ τινα τιμίαν στολὴν· ὡ-
τις ἂν ἐκείνης ἐστί ποι τὸ
κάλλος καὶ τὴν φαιδρότητα·
χρυσῆν περόνην κατὰ τὸν ὦ-
μον συνεχομένην ἀμφιά-
σαντα· ἀλλὰ καὶ ἵππον μοι
πτερωτὸν ἐγχειρίσαντα·
καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ὄψις ἣν ὁ θεῖ-
ος εἶδε Πολύευκτος· τὸ
μέλλον ἀκριβῶς εἰκονίζου-
σα· ἡ μὲν γὰρ ἀμφίεσις
καλλίστη ἐκείνη στολὴ ἐδήλου
τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ
τὸ κρεῖττον ἐδήλου μεταβολήν·
Δικαίως μάρτυς· τοῖς μαρτυ-
ρικοῖς χοροῖς μέλλοι συντάτ-
τεσθαι· ὁ δὲ πτηνὸς ἵππος·
τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ γενέσθαι
πρὸς Θεὸν ἀνάβασιν·
ταῦτα ἀκούσαντα Νέαρχον·

εὐφροσύνης πληρωθῆναι
καὶ εἰπεῖν· τὸν χριστὸν ἀρνῇς τὸν
χριστὸν πολύευκτε· τὸν ὄντως
ὄντα θεόν· τὸν δὲ φάναι
πρὸς ταῦτα· πότε δὲ τοῦ
τον ἠγνόησα; ἢ πότε σοῦ πε
ρὶ αὐτοῦ λέγοντος· τρόπον
οὐκ ἐσκλήθη μου τὴν ψυχήν·
ἢ ἀναμιμνήσκοντος οὐ τοῖς
λόγοις ἐθαύμαζον; μόνον
γὰρ ἐδεόμην ὀνόματος· ἐ
πεὶ τἆλλα· χριστιανὸς ὑ
πῆρχον· καὶ δοῦλος ἀπο
δον γενέσθαι τοῦ δεσπότου
χριστοῦ· πῶς οὖν μὴ φανερῶς ἐπι
δεικνύμενον ὦ νέαρχε· τὴν
εἰς αὐτὸν ἡμῶν ὁμολογίαν;
Ὁ δέ· ἐμοί ἔφη πολύευκτε·
οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου καλῶν·
τῆς ἐν χριστῷ ζωῆς προτιμό
τερον· καὶ ὁ νέαρχος πολύ
ευκτος· ὥσπερ ἀποπειρώ
μενος τοῦ φίλου τῆς γνώ
μης· τί δέ· οὐκ ὀργῆς ἔφη τοῦ
παρόντος τοῦ δέ σοι ἀξιώ
ματος; ὁ δὲ νέαρχος ἔφη·

ἄρνησιν μοι δοκεῖς φίλτατε·
τὸ ἀληθὲς ἐν χριστῷ ἀξίωμα·
καὶ τὴν παρ' ἐκείνου δόξαν
τὴν οὐδέποτε λήγουσαν·
Πολύευκτος δὲ ὁ καλὸς· καὶ
τι χαριέντως πρὸς τὸν φί
λον ἐθέλων εἰπεῖν· σὺ μὲν
ἔφη ἄρνησιν μὲν ὑποπτεύ
σας· τὴν ἐν χριστῷ δόξαν τε καὶ
μακαριότητα· ἐγὼ δὲ καὶ
προσυφαίνομαι προκό
ψας· καὶ βασιλικὴν χλα
μύδα καὶ οὐσίαν ὅσην οἶδας.
δι' ἀποκαλύψεως κομισά
μενος· πλήν· ἀλλὰ δέδοι
κα· μὴ ἄρα τελεσθῶ ἤτοι
καὶ μυστηρίων προσελθὼν
τῶν ἱερῶν· ἀπρόσδεκτος ὀφθῶ
ἡμᾶς αὐτῷ καὶ οὐκ ἄξιος στρα
τιώτης· καὶ ὁ νέαρχος·
μηδὲ τοῦτο φίλτατε λέγε· πε
ρὶ τούτου ἀγωνιᾶς· σοι διστάζμός·
γέγραπται γάρ· δύνασθαι τὸν
θεὸν καὶ ἐκ τῶν λίθων τούτων
ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἀβραάμ·
ὅπερ καὶ πᾶσιν ἐν δήμοις ἀπλῶς.

112

ηόωιος ἴσως οἱ καὶ αἱ πύλαι· δι
ὃ καὶ ὁ πιστεύων· πολλῷ τὸν
μισθὸν κομιεῖται τῆς πί
στεως. ὅθεν καὶ τοῖς
πρώτην καὶ τρίτην· ἕκτη
τε καὶ ἐνάτην ὥραν προ
σελθοῦσι τῷ ἀμπελῶνι.
ἴσος ἀφορίζεται ὁ μισθός·
καὶ ὁ θεῖος Πολύευκτος. ἠ
κούσας οὗ ἔφη ποτὲ φίλ
τατε Νέαρχε· λαθραίως
περὶ τούτου ἀναγλμάσκομεν·
Ὁ δὲ· καὶ ἕτερον εἶπεν εἰκοῦ
λε θαυμάσιε. πολλῶν
τοιούτων ἀπορήσεις ὑ
ποδειγμάτων· αὐτίκα γὰρ
ὁ συσταυρωθεὶς τῷ σωτῆρι λῃστής·
μυρίοις ἐγκλήμασιν ἐνοχ
ὤν· ὀλίγου καὶ βραχέος ῥή
ματος· μεγίστην ἀρετῶν ἐπί
δοσιν τὸν παράδεισον· ἐ
πεὶ καὶ μικρὰ πίστις· ὄρη
μεγάλα μεθιστᾶν δύναται·
τούτων ἀκούσας ὁ θεῖος
Πολύευκτος. ἀθεωροῦ
ται τὴν ψυχὴν· κοσμηθῶμεν

θαι τῷ Νεάρχῳ φησὶ· ἱκανὸν
ὅτερον ταῖς δεδογμένοις φυ
λάξαι· ἐγὼ γὰρ τοῖς ἀμείνοσι
πράγμασι τὸ λοιπὸν ἀπο
τάττομαι· τί γὰρ δὲ ἡμῶν
ὑπεραθλῆσαι δεῖ τοῦ Χριστοῦ·
δῆλον ἤδη γέγονε· ἰδοὺ
γάρ μου ταῖς ἐμοῖς ὤτοις κάλλη
φαντάζεται ἡ διάνοια· οἱ
ἀνδρόμοι παρεστῶ ταί καὶ τὸ
Χριστὸν ὁρῶ· καὶ τὴν τῆς ὀφθείσης
αὐτοῦ μαρμαρυγῆ· τὸ πρό
σωπον καταλάμπομαι·
πλὴν· καιρὸς καὶ τὸ δεῖσθε
καὶ πρόσταγμα τῶν βασι
λέων ἀναγλμάσκειν· καὶ
λαιῶν· δηλῶν· ἀναγλ
μάσκων δὲ· δυνατὸν ἐ τοῦτο·
ἔτι καὶ διαρρήξας. αὐραις
ἐδίδου· καὶ γραφεῖσ· ὁρᾶ
διασκεδαζόμενα εἴδωλα·
ἃς προσκύνησιν τὲ τοῖς
ἀνοήτοις παρὰ τοῖς κα
μοῖς ἀναφερόμενα· ὧν φο
δρα καταβαλάσας· πρότε
ρον μὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται

q

προσκυνῶσα

προσκυνῆσαι· εἶτα· καὶ θεὸν
ταῦτα λαμβάνων· καὶ εἰς γῆν
προσαράσσων· πάντα συ-
νέτριψε· καὶ λεπτὴν κόνιν με-
θέτο· τούτων γενομένων·
Ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ Φίληξ προ-
σελθών· ἤδη γὰρ ὑπὸ τῶν
βασιλέων· τῶν χριστιανῶν
διώκτης κατέστη· καὶ ἰδὼν
ἃ Πολύευκτος εἴργασται·
φεῦ ἔλεγεν· ἄτεκνος Φί-
ληξ καθίσταται· ὁ περιμένων
τέκνοις περιέ[...]ς· οὐ-
δεὶς γὰρ Πολυεύκτων· οὔτε
θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐ[...]σαι δύ-
ναται· εἰς τοὺς θεοὺς τοι-
αῦτα τολμήσαντα· ὁ δὲ
ὡς περὶ τῶν γενομένων μᾶλ-
λον ἐπεὶ καυχώμενος· ἔφη·
μῶν μὲν γὰρ ὅπως εἰσὶν ἀν-
θρώπειοι οἱ θεοί σου· τοῖς ἔρ-
γοις αὐτοῖς ἔδειξαν· εἰ δὲ καὶ
ἕτεροί τινες εἰσί· προσαχθήτω-
σαν· καὶ ὁ Φίληξ· αἷμα
ἐς περιττῶν θεῶν φθεγγόμενος
πρὸς τοὺς ἄλλους· ἀλλὰ δὲ

λησον ἔφη· κἂν μικρόν τι-
θεὶς ζη[...]ται Πολύευκτε·
ἕως τῆς γυναικὸς θεάσῃ
τὴν σήν· ὁ δέ· ποίας δέ μοι
ἔτι φησὶ γυναικὸς καὶ τέκνων
φροντίς; ὃς πάντα τὰ
ἀνθρώπινα ἀποστρέφομαι· πε-
ρὶ τὰ ὅσια μόνα τὴν δι-
άνοιαν ἔχων· ἡ δὲ σὴ θυ-
γάτηρ· εἰ μὲν ἐμοὶ ἀκολου-
θήσει· μακαρία γενήσεται·
εἰ δ' οὔ· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ σὺν
τοῖς θεοῖς ὑμῶν· κακὴ
κακῶς ἀπολεῖται· δά-
κρυα ἐπὶ τούτοις εἶχε τὸ
Φίληκι· καὶ οἴμοι λέγει Πο-
λύευκτε· ὅτι καὶ σὲ ἡ αὐτοῦ
Χριστοῦ μαγεία ἐξηπατήκασιν·
Ὁ μάρτυς δέ· ὁ Χριστὸς ἐπιμάλη-
θῶς ἔφη· ὃς ταῖς οἰκείαις
χάρισι τὴν ἐμὴν κατα-
θέλξας ψυχήν· ἀπὸ σκό-
τους εἰς φῶς ἐπανήγαγε·
ὑμῶν δὲ ταῦτα λεγόντων· οἱ
τῶν μαγίων διῶκται προ-
σελθόντες· καὶ συλλαβόν-

τῶν τὸν μάρτυρα· τὸ ἱερὸν
αὐτοῦ στόμα ἐπέσχον· μισοῦν-
των ὄντως τοὺς ἐν πύλαις ἐ-
λέγχοντας. πολλάκις
δὲ ὁ γενναῖος· τῶν μὲν
πλησίων οὐκ ἐφρόντιζε·
πρὸς ἄλλην δὲ διετέ-
λει τέχνην τοῦ πονηροῦ·
Παραστήσας γὰρ οὗτος αὐτῷ
μετὰ τοῦ κηδεστοῦ καὶ τὴν
γυναῖκα· δακρύοντας καὶ
παθαινομένους· ἐπέτρε-
πε δι' ἐκείνων τῆς ψυχῆς
αὐτοῦ τὸν τόνον ἐκλύειν·
ὁ δὲ τὸ γενναῖον τε καὶ θυ-
μοειδὲς τῆς ψυχῆς ἀντι-
στήσας· ταῖς ἐκ τῶν δα-
κρύων ἐπαγομέναις μα-
λακίαις τε καὶ θηλύτησι·
πρὸς μὲν τὸν κηδεστὴν·
ὦ μιαρὲ ἔφη· καὶ δυσκλεῶν
εἰδώλων θεραπευτά·
τί με τοιούτοις· καὶ τοῖς
τῆς θυγατρὸς δάκρυσιν
ἀποστῆσαι σπεύδεις χ(ριστο)ῦ·
τί δὲ δακρύεις πολύευκτε·
δέον θρηνεῖν σεαυτόν·
ὅτι διὰ προσκαίρων θε-
ραπείαν ἀρχόντων· αἰω-
νίως μέλλεις κολάζεσθαι·
Ἐπεὶ δὲ καὶ πάλιν τὴν
γυναῖκα ἑώρα περιπαθῶς
δακρύουσαν· καὶ ὢ τί πέ-
πονθας πολύευκτε λέ-
γουσαν· πῶς δὲ καὶ ἀπάτῃ
προήχθης τοὺς δώδεκα
ἡμῶν συντρίψαι θεούς·
ἡδὺ λίαν γελάσας ὁ ἅγιος·
εἰ μόνους εἶχον τοὺς δώδεκα
σου θεοὺς ἔφη· συνέτριψα
πάντας θεῶν γὰρ μας
ἔρημος· δεῦρο σὺ ὦ τά-
λαινα· καὶ γνωρίσω σοι θ(εὸ)ν
ἀληθῆ· ὃν αὐτὴ προσκυνήσα-
σα· τῆς φθαρτῆς ταύτης
ζωῆς ἀνταλλάξῃ τὴν αἰ-
ωνίαν· τούτοις τοῖς λό-
γοις πολλῶν ἀπίστων τῷ
χ(ριστ)ῷ πιστευόντων· καὶ τῶν
διωκτῶν· τοῦτο μὲν ἀγαθῶν
ὑποσχέσει· τοῦτο δὲ καὶ
ἀπειλαῖς μεταπεῖσαι πει-

δόντων τὸν ἄλλον· ὁ μὲν [illegible]
ἀμετάθετος ἦν· τὸν διὰ ξίφους
ἀποτμηθῆναι θάνατον κατα-
κρίνεσθαι· ὁ δὲ ὥσπερ ἐκ
σκότους καὶ θλίψεως πρὸς
χαρὰν μεταβαίνων καὶ φῶς·
φαιδρὸς ὡρᾶτο καὶ εὔθυμος·
οἷα τῆς ἐκεῖθεν μακαρι-
ότητος. ἀπολαύειν ἤδη
ἀρχόμενος. διὸ δὴ καὶ
οὗτος δὲ καὶ τοὺς παρόντας·
νεανίσκον τιμαὶ ἐλέγετο
αὐτῷ προσιόντων· καὶ παν-
τοίοις τρόποις παρασκευάζον-
ται· πάντων τῶν ἐπιγείων
καταφρονεῖν. μέλλων
δὲ τελειοῦσθαι· οὐδὲ οὕτως
τῆς νεάρχου φιλίας κα-
τεφρόνησεν· ἀλλ' ἐμμελέ-
στατα αὐτῷ· νέαρχε· ὑγίαινε
λέγει· καὶ μέμνησό μοι τῶν
συνθηκῶν. ταύτην ὁ γεν-
ναῖος τὴν φωνὴν οἷόν τι τε-
λευταῖον δῶρον τῷ φίλῳ
λιπών· τὴν κεφαλὴν ἀπο-
τέμνεται. οὕτως οὖν μα-

καρίως τελειωθέντος
τοῦ μάρτυρος· τὸ τίμιον
αὐτοῦ σῶμα· οἱ σπουδαιό-
τεροι τῶν ἀδελφῶν· ἐν
μελιτηνῇ κατατίθενται
πόλει τῆς ἀρμενίας· αἰω-
νίαν οὕτω κληρονομίαν
ἑαυτοῖς πορισάμενοι·
Νέαρχος δέ· τὸ τοῦ φίλου καὶ
μάρτυρος αἷμα λαβών·
καὶ λαμπρᾷ ὀθόνῃ ἐν-
θεὶς· εἰς τὴν καμανέων τῶν
ἐκόμισε πόλιν· τοῦ δὲ
μάρτυρος πολλαὶ πολλά-
κις καὶ μετὰ τέλος· αἱ ὑπὲρ
χριστιανῶν πρὸς θεὸν προ-
στασίαι· φανερῶς πᾶσι δει-
κνύμεναι· μία δὲ τούτων
καὶ ῥηθήσεσθαι μέλλουσα·
μάρκος τοῦ βασιλέως· βαρβά-
ροις τισὶν ἐπιστρατεύσαν-
τι· συνεστρατεύοντο καὶ οἱ
τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς ἑ-
ταιρίας ὄντες τῷ μάρτυρι·
ἐν καύματι δὲ ὁ τῶν ῥωμαίων
στρατὸς. ὕδατος ἀπορίᾳ·

καὶ ὁ βασιλεὺς ἰάσατο· τῶν
μὲν πολεμίων ἐπικρατοῦν
των· τῆς δὲ δίψης δὲ μετὰ τῶν
ἄλλων· καταπονούσης τοὺς
ἡμετέρους· οἱ δὲ τοῦ χ(ριστο)ῦ οὗ
τοι ἀξιόμαχοι στρατιῶται·
οἱ τὴν αὐτὴν τῷ θείῳ μάρτυ
ρι πολυεύκτῳ λάτρευμα
πληροῦντες· μικρὸν ἐκχω
ρήσαντες τοῦ στρατοῦ· χεῖ
ρας ὁσίας αἴρουσι πρὸς θ(εὸ)ν·
δεόμενοι τῶν αὐτοῦ οἰκτιρ
μῶν· φιλανθρώποις ὄμ
μασιν ἐπιβλέπεται· καὶ τὴν
ποθοῦσαν ταύτην λῦσαι τὸ
πλῆθος ἀνάγκην· τῆς γοῦν
ἐλπίδος οὐ διήμαρτον· οὔπω
γὰρ πέρας εἶχεν αὐτοῖς· καὶ
νέφος ἀθρόον τὸν οὐρανὸν ὑ
πελθόν· ὑετὸν τῶν μὲν τὸ
ἀέρα ἐπλήρου· ἀστραπαὶ
δὲ διαφανῶς ἐξ ἑτέρων το·
ὄμβρος τε κατερράγη πολύς·
ὡς ἐν τῇ τοιαύτῃ τῶν κεραυ
νῶν φορᾷ καὶ τῶν ὑδάτων·
τοὺς μὲν χριστιανοὺς δίψαν

κτήσασθαι· τῶν βαρβάρων
δέ· πλείστους διαφθαρῆναι· καὶ
τὴν λεγεῶνα τήνδε· φερω
νύμως κληθῆναι κεραυνοβό
λον· εἰς δεῦρο γνωριζομένην·
ἀπὸ τῆς τοῦ μεγάλου τούτου
θαύματος ἐνεργείας· ὁ θ(εὸ)ς ἐ
ξετέλεσεν· εἰς τιμὴν τοῦ
σεπτοῦ αὐτοῦ μάρτυρος πο
λυεύκτου· ὃς καὶ αὐτὸν ἀεὶ ἐξευμε
νίζεται· τοῖς πιστοῖς ἡμῶν βασιλεῦσι·
Μακρὰν τούτοις ζωήν· παρασχεῖν
δυσωπῶν· Ἱλασμὸν καὶ λύτρον
τῶν ἐν βίῳ πλημμελειῶν·
Χαρὰν μετὰ τὴν τελευτήν· τὴν ἐν
οὐρανοῖς· Ἀδιάδοχον βασιλεί
αν· σὺν πᾶσι τοῖς ἐκλεκτοῖς·
Ἥτις ἐστὶν ἀληθῶς· τὸ θεῖον μό
νον ὁρᾶν· Λαμπροῖς στεφάνοις
τοῖς ἀξίοις παρέχοντες·
Πάντων τε τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν· τὴν
εἰς αἰῶνας ἀπόλαυσιν· ἧς καὶ ἡ
μεῖς ἐπιτύχοιμεν ἅπαντες· χάριτι
καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ·
ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν †

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου
πατρὸς ἡμῶν Μαρκιανοῦ
πρεσβυτέρου καὶ οἰκονό-
μου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας:

Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ταύτην
βασιλίδα ταύτην σεμνύ-
νουσι τὴν πόλιν· θρόνοι τε βα-
σιλέων· καὶ πλοῦτος· καὶ
κάλλη παντοδαπά· θέ-
σις τε καὶ μέγεθος· καὶ τεί-
χη· πολεμίας χειρὸς κρατ-
τόνα· οὐδὲν δὲ οὕτως αὐ-
τὴν ὡς ἄνδρες φιλάρετοι
ὡς σεμνύνουσιν· οὗτοι γάρ·
πλέον μὲν ἐμποιοῦσι
τὸ τερπνόν· πλεῖον δὲ ταύ-
τῃ προσεδρεύουσι καὶ τρέφε-
σθαι· πολλοὺς μὲν οὖν ἤνεγ-
κεν ἡ πόλις οἵους ἄνδρας·
τῷ ποικίλῳ κόσμῳ τῶν ἀ-
ρετῶν αὐτὴν ὡραΐζοντας·
οἷς εἴ τις καὶ τὸν Μαρκια-
νοῦ ὅλον συναγάγῃ· ἢ καὶ
προστιθέναι θελήσει· οὐκ ἂν
ἐκπέσοι τοῦ δέοντος· ὅτι ἀ-
ληθὴς ὁ λόγος· αὐτόφασις δείξει.

Μαρκιανὸς τοίνυν οὗτος ἦν μὲν
σεμνὸς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ
ἀοιδίμου καὶ ὁμωνύμου τούτου
βασιλέως Μαρκιανοῦ· πρί-
ν δὲ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώ-
μην ἐκ προγόνων ἔχων· ἐκ ταύτης

γὰρ προελθόντος ἐκ γάμοι·
τὴν κώμην ταύτην τιμοῦ ταύτῃ
καὶ μέγαν μετοικήσαν· ἀκολού-
θως· καὶ γονεῦσιν ὑπάρχει
πλουσίοις τε καὶ λαμπροῦ·
καὶ βασιλικοῦ· τυχὼν δὲ
γονέων εὐσεβῶν· καὶ αὐτὸς
εὐσεβῶς τρέφεται· καὶ παι-
δείαν καλῶς ἐκδιδάσκεται·
τὴν ἑλληνικήν τε καὶ ἡμετέραν·
Εἶτα· καὶ τῇ ὡς ἂν τις ἴδοι φοι-
ρήσας· πρὸς τὴν ποι-
κίλην ἐπιστήμης σοφίαν· ἐξ ἧς·
ὡς οὕτω λαμπρότης· καὶ
λόγου χάρις ἐκείνῳ προσ-
γενομένη· περίβλεπτον
ἐποίει τὸν ἄνδρα ἐν πᾶσι
τοῖς λαϊκοῖς· ὕστερον δὲ
καὶ εἰς τὸν τῶν ἱερέων ἀξίως
ἀναβαθμὸν· παρὰ τοῦ ἀρ-
χιερέως καθίσταται τῆς
πόλεως· διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς
περιόν· τοῖς οὖν μεταξὺ
τῶν ἱερέων βαθμοῖς πάν-
τας ἐν ὑπεροχῇ διελθὼν· τῷ
καταλόγῳ τῶν πρεσβυτέρ-
ων ταύτῃ τάττεται· εἶτα· καὶ οἰκο-
νόμος τῶν ἐκκλησιῶν τῆς
μεγίστης· ἐκ τύφου κοινῆς·
οὐκ ἀναγκάσας· ἀλλ' ἀναγ-
κασθεὶς γίνεται· ἀλλὰ τοῦ-
το μὲν ὕστερον· ἄρτι δὲ
μέσος ὢν· καὶ τὴν ἱερατείαν
ἐγχειρισθεὶς· τῶν γονέων
αὐτοῦ ἤδη τὸν βίον ἀπολι-
πόντων· τὸν πλοῦτον ἐγ-
κείμενον παραλαβών· τὰ
μὲν τῆς νεότητος σωφρό-
νως· τὰ δὲ τῆς ἱερωσύνης
κοσμίως· τὰ δὲ τοῦ πλού-
του· φιλοθέως οἰκονομῶν
ἐγνωρίζετο· συγκληρονό-
μοις αὐτοῦ· τοῖς δεομένοις
ποιῶν· καὶ διὰ τῶν μικρῶν·
τὰ μεγάλα ἀντικτώμενος·
Τὰς μὲν οὖν ἄλλας ἐνίκα
τῶν ἡδονῶν· ἑνὸς δὲ μόνου
ἔρωτος ἡττᾶτο· τῆς ἀναγ-
νώσεως φημὶ τῶν θείων
γραφῶν· πρὸς γὰρ ἐκείνας
ἀεὶ· στρέφων τε καὶ τρέφων
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἦν· ὅθεν·

οὐδὲν κρυπτὸν αὐτῷ μηδὲ
σόρετον ἦν· ὃ μὴ τούτῳ ἐγνώσ-
θη τῇ φιλοπόνῳ προσεδρεί-
ᾳ· γαστρὸς δὲ καὶ ὀφθαλ-
μῶν· ἰσχυρῶς ἐκράτει· εἰ-
δὼς δι᾽ αὐτῶν ὀλισθηρὰν γί-
νεσθαι τὴν νεότητα· ἀγχαῖς
δὲ καὶ ἀγρυπνίαις· πάντ-
ων ἐκράτει σχεδόν· τῶν δὲ
τῆς ψυχῆς φιλοκάλως· καὶ
τῶν ἱερῶν οἴκων τῶν τοῦ χριστοῦ
μαρτύρων· ἐραστὴς ἦν· τοὺς
μὲν γὰρ αὐτῶν πεπονηκό-
τας· ἰᾶτο· τοὺς δὲ· καὶ ἐκ
κρηπίδων ἀνίστη· ὁ δὲ τέ-
λος τῆς ἐπιθυμίας ἐνόμι-
ζε· τοῦτο ἦν· ὥστε τῇ με-
γαλοδόξῳ καὶ περικαλλεῖ
τῶν μαρτύρων ἀναστασίᾳ·
λαμπρὸν ἀναστῆσαι ναόν·
ἔκαμνε μὲν οὖν τόπον ζητῶν
προσήκοντα τῷ ναῷ· οὕτω
δὲ διαμεριμνῶντος· γυνή
τις· ἐκ τῆς σύρων ὁρμωμέ-
νη ἀντιοχείας· νικὼ τοὔ-
νομα· ἄρτι τὸν σύζυγον

ἀποβαλοῦσα· οἶκον ἔχου-
σα τῶν ἐπισήμων· κατὰ
τὴν μέσην τῆς ὡς ζαψτίδος
ἀγοράν· διαπιπράσκειν
ἐβούλετο· καὶ πρὸς τὴν
πατρίδα ἐπανελθεῖν· τοῦ-
το μαθὼν ὁ θεῖος μαρκι-
ανὸς· ὡς τὸν τόπον ἰδὼν ἁρ-
μόζοντα τῷ σκοπῷ· τῇ
γυναικὶ προσελθὼν· πε-
ρὶ τῆς τιμῆς διαλέγεται·
Καὶ χρυσοῦς δισχιλίους κα-
ταβαλὼν· ἀποδόσθαι πεί-
θει τὸν οἶκον· οὕτω ποι-
ήσας· καὶ ἔργου ἤδη ἔμελ-
λεν ἅπτεσθαι· ἀλλ᾽ ὁ πᾶ-
σι τοῖς ἀγαθοῖς ἀντικείμενος
δαίμων· ὑπελθὼν τὴν
γυναῖκα· μεταμέλον ἐ-
ποίει· σφόδρα τοῖς λογισμοῖς
διασείων· καὶ ὥς τι μηχά-
νημα· τὴν αἰσχύνην ἐπάγων
αὐτῇ· ὡς ἄρα κωμῳδοῖτο
ὑπὸ πολλῶν· τὰ κάλλιστα
τῶν κτημάτων ἀπεμ-
πολοῦσα· καὶ γὰρ ἦν ὁ οἶκος—

τῶν ἀρχαίων καὶ μεγαλο-
πρεπῶν· καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ
μεγάλου κωνσταντίνου δο-
μηθέντων· τούτοις ἡγου-
μένη τὰς φρένας διαστραφεῖ-
σα· λύειν τὸ συνάλλαγμα
ἐπεχείρατο· καὶ ὁ μαρκιανὸς
μηδὲν ἐθέλων λυπεῖν·
τῶν οἰκείων ἐξ ἀδίκου ἢ δικαί-
ων· καὶ τοῦ κτήματος παρ-
εχώρει τῇ γυναικί· παρα-
ζεται ἱερὸς ἱερὰν εἶναι
καὶ τὴν κρηπῖδα ζητῶν·
Ὁ μὲν οὖν ἱερῶν πρὸς ἐνταῦθα
ἐπιδόκει μικρῶν· ἀλλ' ἦν τ' αὐ-
το περιφανῶς· θεὸς γὰρ ὁ
πάντα πρὸς τὸ συμφέ-
ρον οἰκονομῶν· οὗτος καὶ
τὴν περὶ τούτου ἀπόνοια-
σιν λαμπρότερον ποιεῖ·
οὗτος γὰρ ὁ μαρκιανὸς θάλ-
πων τὸν ἔρωτα· καὶ πο-
θῶν τοῖς λογίοις· τοῦ καὶ
λόγοις καὶ τρόποις καὶ
θεολογίᾳ διαλάμψαντος
ὁμιλῶν· γρηγορίου φημὶ

τοῦ σοφοῦ· καὶ γνούς τι περ-
ὶ τοῦ ναοῦ τῆς μάρτυρος
ταύτης ἐκεῖνος φησίν· ὅσ-
κατὰ μὲν ἐν τοῖς οὕτω κα-
λουμένοις δομνίνου ἐμβό-
λοις· ὁρμητήριον δὲ τό τε
τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τῶν
ἀρειανῶν ἐτύγχανεν ὤν·
Περὶ τούτου τοίνυν τοῦ ναοῦ
γνοὺς οἷα προεῖπεν ὁ μέγας
γρηγόριος θείως κινούμε-
νος· ὡς αὐτὸς τε αὔξηθή-
σεται· καὶ ὁ περιούσιος λα-
ὸς τοῦ θεοῦ καὶ ὀρθόδοξος.
ἐπειδὰν γένηται τοῖς λόγοις
ἐξεναγεῖν· τὴν πᾶσαν
δύναμιν εἰσάγει θαρρήσας
καὶ τὸν μικρὸν μὲν καὶ παλαι-
ὸν ἐκεῖνον ναὸν· ἐπὶ τοῦ
περὶ σχήματος καταλιπὼν
ἵνα δι' αὐτοῦ γλώσσης τρα-
νότερον τὴν τοῦ θεολόγου
προφητείαν ἀνακηρύττῃ·
ἄλλον δὲ αὐτῷ ἐπεγείρει μέ-
γιστόν τε καὶ κάλλιστον· οὐ
τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν

λαμπρότητα· καὶ τὴν τῆς
ὕλης πολυτέλειαν· ἥτις
ὀφθαλμοῖς κατιδεῖν· οὐκ ἔστιν
εἰπεῖν· ὅσον ἂν ἐκπλαγείη
τε καὶ θαυμάσειε· ὁ γὰρ λόγος
ταῦτα παραστῆσαι ὅλως ἀ-
δύνατος· τὸν γε μὴν τοῦ
σεβασμίου βαπτίσματος οἶκον·
καὶ αὐτὸν τὸν πρὸς ἀπόθεσιν
τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀνα-
θημάτων· πῶς ἄν τις ἐπαινέσαι
ἀξίως ἐπαίνοι· καὶ ταῦτα μὲν γὰρ
οὐκ ἐνδεῶς· πάντων μὲν οὖν
συνελθόντων ὡς ὑπερεῖκος·
εἰς ταὐτὸ καὶ μία τοῦ νέου
τούτου ναοῦ· καθ' ἣν ἡμέραν
καὶ ἡ μάρτυς ἐτελείου τὴν
ἄθλησιν· κατ' αὐτὸν φημὶ
τὸν δεκέμβριον· καὶ βασι-
λέως αὐτοῦ καὶ τῆς συγκλήτου
βουλῆς· καὶ πάσης τῆς πό-
λεως ὡς ἐπεῖν· φανεροῦ-
ται ὑπὸ θεοῦ· λανθάνειν ἐθέ-
λων ὁ θεῖος μαρκιανός· οἷος
ὑπῆρχε τὴν ἀρετήν· τῶν
γὰρ ἄλλων πλήθει καὶ τῶν

δεομένων συντρεχόντων·
πένης τις προσελθὼν τῷ
γενναίῳ· ὑπελθὼν ἐβιάζετο πρὸς
τὴν αὐτοῦ δεξιάν· καὶ ἤτει
δέξασθαί τι τοῦ λιμοῦ φάρ-
μακον· ὁ δὲ μηδὲν τότε
φέρων εἰς κόλπον· τί ποι-
εῖ· εἰς τινα λανθάνοντα
τόπον ἀποχωρήσας· ἐπεὶ
χαμαὶ δὲ ἑνὶ χιτωνίσκῳ σκε-
πόμενος· ὅπερ καὶ σύνη-
θες αὐτῷ δι' αἰῶνος μὴ δύ-
σι χρήσασθαι ἱματίοις·
Οὕτως οὖν ἔχων ὁ θεῖος ἀ-
νήρ· τοῦτον ἀποδυσάμενος·
τῷ πένητι δίδωσι· καὶ
λοιπὸν· τὴν ἱερατικὴν μό-
νην ἔχει στολήν· καὶ τὸν φε-
λώνην· τὸ σῶμα κρύπτο-
ντα· ὃν καὶ πανταχόθεν
συνέλκων· ὡς δυνατὸν·
πάντας λαθεῖν ἐβούλετο·
ἔδει δὲ καὶ τὸ ἱερὸν αὐτὸν
ἔνδον μετέχειν· τούτῳ δὲ τὴν
θείαν τελεῖν μυσταγωγί-
αν ὁ ἱεράρχης ἐβούλετο·

ὁ μὲν ὁμοίως τὸν ὀφθαλμὸν
συνῆγε· λαθεῖν πειρώ-
μενος ἐφήμερον· οἱ δὲ παρε-
στῶτες· καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ
ἀρχιερεύς· τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς αὐτῶν προσερείσαν-
τες· ὁρῶσι θαῦμα τι και-
νὸν καὶ ἀπόρρητον· βα-
σιλικὴν τινὰ στολήν· ὡς
χρυσίῳ λαμπρῷ κατά-
στικτον· ἐν τοῖς περιβε-
βλημένον· ἢ καὶ τότε φα-
νότερον τῶν χειρῶν
διεφαίνετο· ὅτε τοῦ θεί-
ου σώματος μετεδίδου τοῖς
προσιοῦσι· ταῦτα ὁρῶν-
τες· οἱ μὲν καθ' ἑαυτοὺς
ἐθαύμαζον· οἱ δὲ καὶ ἀλ-
λοις ἀπήγγελλον· θαυ-
μάζοντες καὶ φθονοῦντες
πλέον· οἱ καὶ γενναδίῳ
τῷ ἀρχιερεῖ προσελθόν-
τες· ὡς ἀγνοοῦντι δῆθεν
τὸ πρᾶγμα ἐγνώριζον·
διαβολὰς κινοῦντες·
Κατὰ τῆς μακαρίας ψυχῆς·

καὶ ὃς ἰδεῖν μὲν καὶ αὐτὸς
ἔλεγε· τὸν τρόπον δὲ ἀγνοεῖ-
κἂν τούτῳ διαπορεῖν· τε-
λεσθείσης οὖν τῆς μυσταγω-
γίας· μετακαλεῖται τοῦ-
τον ὁ πατριάρχης· καὶ μό-
νος ἐντυχὼν· περὶ τῆς στο-
λῆς ἐνεκάλει· καὶ ὅτι βα-
σιλεῦσι μᾶλλον· ἀλλ' οὐχὶ
ἱερεῦσι ταῦτα προσήκει·
ὁ δὲ συσχεθεὶς ἀπορίᾳ· πί-
πτει πρὸς τοῖς ἐκείνου πο-
σί· καὶ σὺν δάκρυσιν ἀπηρ-
νεῖτο· ἀπάτην ὀφθαλμῶν·
τὸ πρᾶγμα καλῶν· τὸ γὰρ
ἐννοῆσαι μόνον τοιοῦτον
τι φησί· μανίας σαφής· ἀ-
θεὶς οὖν ὁ πατριάρχης αὐτά-
μενος ἰδίᾳ χειρί· ἀναστέλ-
λει τὸν φελώνην σὺν τῇ ἱ-
ερατικῇ στολῇ· αὐτόπτην γὰρ
ἐπελάμψαι μὲν εἶναι· ὀφθαλ-
μοῖς τοῖς ἰδίοις διαπιστεῖ·
ἐκεῖνος μὲν οὖν ὁ χρυσοῦς
χιτών· ὁ πρὶν [illegible]·
οὐδαμοῦ· γυμνὸς δὲ ὁ ἄλλος

ὥσπερ καὶ ἦν· δίχα τῆς ἱε-
ρατικῆς στολῆς καθωραϊσ-
μένος· ὁ χρυσοῖς ὄντως
τῆς ἀρετῆς χιτῶσι κοσμού-
μενος· τοῦτο ἐξίστησι μὲν
τὸν ἀρχιερέα· ἐξίστησι δὲ
τοὺς κρατοῦντας· τὸν λό-
γον ἀκούσαντας· ἵστησι
δὲ τρόπαιον ἐμφανὲς
κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἅμα καὶ τῶν
Ἀρειανῶν· τῶν γὰρ πιστῶν
τὸ πλῆθος ἀναθαρσῆσαν
τῷ θαύματι· τοῦ Ἀρείου
μὲν· ὑπὸ τιμωρὸν φθαρεὶς εἰς
ἐπιτιμωμένων· ὡς λήρους
διέπτυον· αὐτοὶ δὲ παν-
πληθεὶ πρὸς τὸν ναὸν ἔ-
τρεχον· τό τε κάλλος αὐτοῦ
θεασόμενοι· καὶ τῶν ὀρθῶν
λόγων ἐπακουσόμενοι· καὶ
ἑορτάζοντες ἦσαν χρό-
νον ἐπὶ συχνόν· καὶ θαύ-
ματα γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγάλου·
ἐτελεῖτο συχνά· ὧν καὶ ὁ
λόγος· ἓν μὲν βούλεται παρι-
στᾶν· ἱκανὸν ὑπάρχον

δεῖξαι· τὴν μετὰ τοῦ με-
γάλου Μαρκιανοῦ χάριν·
καὶ τὸ κατὰ γνώμην θεοῦ γε-
νέσθαι τὸν ἱερὸν τοῦτον
σηκόν· ἐμπρησμὸς χα-
λεπὸς τοῖς Δομνίνου
ἐμβόλοις δ' ἐπελυμαίνετο·
τὸ γὰρ πῦρ· τὸ πᾶν πρὸς
τὴν ἀρκτῴαν θάλασσαν τό-
πον ἐπιλαμβανόμενον· καὶ
ἄχρι τῆς ἐν μεσημβρίᾳ
ἕρπον· πάντα τὰ μετα-
ξὺ διεβιβρώσκετο· ἀκόλου-
θος οὖν· καὶ τὸν ἱερὸν οἶ-
κον τοῦτον περιελάμ-
βανεν· ἕκαστος οὖν· τῶν
οἰκείων συμφορῶν ἀμε-
λήσαντες· ἐχώρουν πρὸ
τὸν ναόν· ὁ δὲ τοῦ θεοῦ
ἄνθρωπος· τῇ πρὸς αὐτὸν πί-
στει θαρρήσας· καὶ μηδὲ εἰ
κυκλόθεν αὐτῷ περιχα-
νοῖ τὸ πῦρ δειλιάσας τι
ὑπολογισάμενος· τὰ
ἱερὰ λαβὼν εὐαγγέλια·
ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ὀροφῆς

ἔχουσι· καὶ μέσος τῆς φλο-
γὸς παρεστῶσι· ηὔχοντο λέγοντες·
Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν·
ὁ τὴν θυσίαν ἀβραὰμ προσ-
δεξάμενος· καὶ τὸν ἰσαὰκ
σφαγῆς παρ᾽ ἐλπίδα ῥυ-
σάμενος· ὁ τῆς ἐν βαβυ-
λῶνι καμίνου τρεῖς αἰ-
χμαλώτους παῖδας δια-
σωσάμενος· αὐτὸς ἐν δυ-
νάμει σου τὸν οἶκον τοῦτον·
ὃν ἡμεῖς πόνῳ πολλῷ καὶ
πόθῳ τῷ σῷ κατηρτίσα-
μεν· ἀπαθῆ πυρὸς δια-
φύλαξον· ἵνα μὴ ταύτων
ἐπιζώντων ἡμῖν ἐμφραγῶσι
στόματα· ὧν γὰρ δι᾽ ὅσων ἡμῖν
μᾶς· ἀλλὰ δεῖξόν τι καὶ-
νὸν ἄξιον· τῆς σῆς μεγαλω-
σύνης· εἰς δόξαν τοῦ ὀνόμα-
τός σου· καὶ ἡμῶν τῶν ἐν ἀ-
ληθείᾳ σοι πιστευόντων
καύχημά τε καὶ ἀγαλλίαμα·
ταῦτα σὺν δάκρυσι λεγόντων
ἐκείνων· καὶ τὸ ἀμὴν εἰ-
πόντος· ἑώρων ἅπαντες

οἱ παρόντες· τὰ μὲν πρῶτα
τὸ πῦρ κύκλῳ τὸν οἶκον δια-
συρίζον· καὶ ὥσπερ δοκεῖ
νομὴν ὁρμῶν· εἶτα ὑπο-
χωροῦν καὶ ἀνακοπτόμενον·
ὥσπερ ὑπό τινος ἀμάχου
δυνάμεως· διὸ καὶ ὁ ἱερὸς
οὗτος οἶκος· ὅλος ἀπαθής
τε καὶ ἄψαυστος· ἐν πυρὶ
τοσούτῳ χρόνου ὑπερδιετηρήθη·
οὐ τοῦτο μόνον ὡς φέρεται·
ἀλλὰ καὶ ἄλλα πάμπολλα
θαύματα· ἐν τῷδε τῷ ναῷ
δείκνυται· πολλὰ μὲν ἤ-
δη τότε διὰ μαρκιανοῦ· πολ-
λὰ δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐ-
κείνου· τὰ μὲν τῆς μεγά-
λης ἐν μάρτυσιν ἀναστασίας·
τὰ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ἀχράντου
θεοτόκου δι᾽ ἐνεργούσης· ἢ καὶ
τοῖς ἀξίοις ὄναρ φαινομένη
ὄναρ τε καὶ ὕπαρ· μετὰ τοῦ
συνήθους σχήματος·
Παθῶν τε καὶ δαίμοσι καὶ νο-
σήμασι· φαρμακεύουσα τε καὶ
ἄλλοις κακοῖς· ψυχῆς αἰτία

καθίσταται· ἀλλὰ ταῦτα μὲν
καθεξῆς λέγειν ὁ λόγος ἀδυ-
νατεῖ· ὅτι δὲ οὐ ζώντων
μόνον τὸ εὖ ζῆν· ἀλλὰ καὶ
θανόντων τὸ ζῆν ἐν τῷ δὲ
τῷ ἱερῷ ἀνεστηλήφασιν· ὁ λό-
γος ἤδη δηλῶσαι βούλεται·
γυνή τις· τῆς ὑπερῴου στοᾶς
τῶν εὐωνύμων μερῶν ὑπερ-
κύπτουσα· καὶ πλέον αἰω-
ρηθεῖσα τοῦ ἀσφαλοῦς· κα-
ταπίπτει τοῦ ὕψους· καὶ νε-
κροῖ μὲν ἑαυτήν· νεκροῖ δὲ
καὶ τὸ ἐν γαστρὶ αὐτῆς ἔμβρυον·
ὁ περιιδόντες ὅ τε θεῖος Μαρ-
κιανὸς καὶ τὸ πλῆθος· φέ-
ρειν οὐκ εἶχον· ἀλλὰ τὰ τῆς
ἑορτῆς· εἰς κατήφειαν
μεταβάλλεται· πλὴν οὐ-
κ εἴασεν ὁ φύσει χρηστὸς ἐπὶ
πολὺ κρατῆσαι τὸ πάθος·
ἀλλὰ πρὶν ἢ τὸν ναὸν ἐξελ-
θεῖν τοὺς συνειλεγμένους
ὑ τοῦ τὰς χεῖρας Μαρκιανοῦ
ἄραντος· καὶ σὺν τῷ πλήθει
κοινῶς εὐχομένου· ἡ τε γυνὴ

παραδόξως ἀνίστατο· καὶ
τὸ βρέφος ἔνδον θαυμαστῶς
ἐκινεῖτο· ἀλλὰ τὰ μὲν
τῶν θαυμάτων οὕτως· δεῖ
δὲ τῷ λόγῳ διαλαβεῖν καὶ
περὶ τῶν ἄλλων ναῶν· ὧν
ἐκεῖνος φιλοθέως ᾠκο-
δομήσατο· εἰρήνης φημὶ
τῆς θαυμασίας ἐν μάρτυ-
σιν· ὃς πρὸς θάλασσαν
ἀνακείμενος· καὶ τοῦ σύ-
νεγγυς τούτου Ἰσιδώρου τοῦ
θείου· οὗτος γὰρ ὁ τῆς
μάρτυρος εἰρήνης ναὸς·
μικρὸς μὲν καὶ ἀκαλλὴς ἐ-
τύγχανε τὴν ἀρχήν· ἀλ-
λ' ἔμελλε τῷ θεῷ πάντως
εἰς οἷον νῦν ὁρᾶται μέγε-
θός τε καὶ κάλλος αὐτὸν ἀ-
ναστῆσαι· ὅθεν καὶ γέμμα
διὰ τῶν πρὶ ἀρχῇ· θέα-
τις ἐπιφαίνεται ὄψις· λύ-
σον τὸν ναὸν λέγουσα τοῦτον·
μέλλω γάρ φησιν ἐπὶ τοῦ-
το μεγαίος· πάλιν αὐτὸν ἀνι-
στᾶν· ὁ μὲν οὖν τὸ προ-

ταχθὲν ἅμα καὶ τὸν ὤνιον
ἐπλήρου· μαρκιανὸς δὲ
ὁ θαυμάσιος· πλὴν ὅτι τὴν
ταύτην ἀκήκοας· ἀλλὰ
καὶ τὴν οἰκονομίαν ἤδη τῆς
μεγάλης ἐκκλησίας ἐγ-
χειρισθεὶς· εἰς αὐτὸν
φέρειν τὸν ὄνειρον οἰηθεὶς·
διελογίζετο· πῶς ἂν καὶ
τοῦτο τελειώσῃ τὸ ἔργον
λάθρα τοῖν ὠν μετ' ὀλίγων
τιμῶν· ἐκεῖ γίνεται· ἀντὶ τα-
ὡς αὐτοῖς κελεύσας ὑπο-
χωρεῖν· οὕτως ηὔχετο
τοῦ θεοῦ· τὸ γόνυ κλίνας καὶ
τὴν τύχην· ἔνθα νῦν τὸ ἅ-
γιον θυσιαστήριον ἵδρυται·
Καὶ ὁ θεὸς· ὁ θελήματι μόνῳ
τὰ μιαρὰ τῶν εἰδώλων
τεμένη καταστρεψάμενος·
ναοὺς δὲ ἁγίοις ἀναστῆναι
κελεύσας· ἐν οἷς καὶ θαυ-
ματουργεῖς· αὐτὸς καὶ
νῦν κατὰ ταύτην ἀπεδίδου
ἐπαγγελίαν· ἐπιπλέον
ἐπὶ τὸν δὲ τὸν τόπον κα-
γίας ὃν αὐτόν· ἀνιστῶν δὴ
μῶν· τὸν ἤδη σοι προφανῶς
μένον οἶκον· εἰς δόξαν σήν·
εἰς ἐμὸν ἀγαλλίαμα· εἰς
σωτηρίαν τῶν ἐπικαλου-
μένων· οὕτως αὐτοῦ
ἀξιουμένου· ὕπνος ἐπῆλθε·
καὶ δι' ὀνείρου δείκνυσιν αὐ-
τῷ ὁ θεὸς· τὴν τε θέσιν τοῦ
ἱεροῦ· καὶ τὸ μέγεθος· καὶ
τὴν οἰκοδομίαν· εἶτα· καὶ
θείας ὡς ἐν ὀνείροις ἀ-
κούει φωνῆς· μαρκιανέ·
πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύ-
οντι· ἀναστὰς οὖν φόβου
καὶ χαρᾶς ἐμπλέως· τῷ
ἀρχιεπισκόπῳ πρόσεισι·
καὶ τὸ ὅραμα ἐξηγεῖται·
κἀκείνου συνδοκοῦντος
τυχών· τοῦ ἔργου ἄρχεται·
Εὐθὺς οὖν τὴν ἐγγυτάτω θά-
λασσαν· πόνοις καὶ δαπά-
ναις πολλαῖς ἀναχώσας·
ἄχρι τότε τὰς θύρας τοῦ
ἱεροῦ ἐπικλύζουσαν· οὕ-
τως τοῖς θεμελίοις τοῦ να-

οὐ καταβάλλεται· μετ' αὐτὸς
δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς οἰκο
δομῆς ἐπεδίδου· κίονας
δὲ διαπρεπεστάτους στιχηδὸν
ἑκατέρωθεν στήσας· καὶ
τούτοις ἄλλους ἄνωθεν ἐ
πιθεὶς· τάς τε κάτω στο
ὰς καὶ τὰς ὑπερκειμέ
νας εἰργάσατο· εἶτα δὴ
ἀλλαχόθεν ὑπαίθροις τὸν
οἶκον· οὕτω τὴν ὀροφὴν ἐ
πιτίθησι· ξύλοις αὐτὴν
μεγίστοις περιλαβὼν καὶ
μολύβδῳ καλύψας· τί
ἄν τις εἴποι περὶ τῆς τῶν
τοίχων στερρότητος· περὶ
τῆς τοῦ ἐδάφους περ
πρότητος· περὶ τῆς τῶν
ἄλλων πάντων ἀκριβοῦς
εὐκοσμίας· οἷος δὲ καὶ ὁ
δαίμων ἐπῆλθε τῷ κα
λῷ τούτῳ ἔργῳ βασκαί
νων· τῶν γὰρ μεγάλων
δύο κιόνων· τῶν τοῦ σε
πτοῦ προεστώτων θυσια
στηρίου· ἀναστῆναι ἤδη

μελλόντων· ἅτερος
αὐτῶν ἐπὶ πολὺ ταῖς
χερσὶν ἡ παρατεθέντων τε
χνιτῶν· ὁ πέτρος ἄλλος
γνοὺς· ἐπὶ τὸν τόπον ἦλ
θεν· εὐξάμενος δὲ καὶ
τὸν τοῦ θείου σταυροῦ τύπον
ἐπισημήνας· τῷ ἐμπο
δίζοντι δαίμονι ἐπετί
μησεν· εἶτα καὶ αὐτὸς
τοῦ ἔργου τοῖς ἄλλοις συ
νεφαπτόμενος· χερσὶν
ἤδη γεγηρακυίαις· πολ
λὴν ἔδωκε τὴν ῥοπὴν·
ἐκ τοῦ πνεύματος· οὐ τοῦ σώ
ματος· καὶ ἡ στάσις εὐθέ
ως ἐνδόσιμος ἦν· τὸ δὲ
θαῦμα μέχρι καὶ νῦν· τῷ
κίονι ἐπιφαίνεται· διὰ
τῆς ὀλίγον τοῦ ὀρθοῦ πα
ρεκκλίσεως· κίονα δὲ
τοῦτον φαμὲν· τὸν ἐκ δε
ξιῶν ἱδρυμένον τοῦ θυ
σιαστηρίου· τῆς δὲ τοῦ
κατασκευασθέντος
αὐτῷ παρακάλου φωτι

στηρίου καλουμένη· ὃ δὴ
καὶ ἀποστηρίαν καλεῖν εἰ
ώθαμεν· αὐταῖς ὄψεσι
χρὴ καθορῶντας κατα
μανθάνειν· ἔστι καὶ
κρείττω λόγου· τοῦ ἐν αὐτῷ
νομίζω· διὸ καὶ ταῦτα
μὲν παραλείψω· τὸν δὲ
ἤδη μοι διὰ μνήμης γενό
μενον ἰσίδωρον τοῦ θείου
ναὸν· ἐν μνήμῃ καὶ ἐπὶ
διαρκεστέρᾳ ποιήσομαι·
Δριμύς τις ἔσχε πόθος
τὸν θεῖον μαρκιανὸν· τὰ
ἱερὰ λείψανα συγκομίσαι
τοῦ μάρτυρος· καὶ ἐν αὐ
τῷ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀναστῆ
σαι· κἀκεῖ ἀναμένειν ἤδη σὺν
μαρτύρων καὶ σορὸν κατα
θέσθαι· φυλάττων μὲν ἐν
τῷ καιρῷ τούτῳ τὸν ναὸν
τῆς μάρτυρος· αὐτὸς
δὲ πάντα τὸν πόνον ἀνα
θεωρῶν· ἐν κόπῳ· οὐ
δὲ τελέσας τοῦ ναοῦ τὴν
οἰκοδομήν· ἔτι δὲ

μετὰ μαρκιανοῦ ἐπεχείρει μετα
θεῖναι τὰ λείψανα· οὐκ ἐ
χέσμω ἐδόκουν τὸν
μάρτυρα· οὔτε γὰρ αὐτός·
οὔτε ἄλλη πολυχειρία
διασαλεύειν ἐπὶ τὴν θή
κην ἐδύνατο· διὸ τὸν πλη
σίον τοῦ τῆς μάρτυρος εἰ
ρημένης ναοῦ· κατασκευάσας ἐν
οἶκον· ἐν ᾧ πρότερον μάρας
ἰσίδωρος· τὰ μεγάλα τῶν
θαυμάτων ἐνεργάζεται· ταῦ
τα τελέσας ὁ θεῖος μαρκι
ανός· καὶ τούτοις ἑτέροις
χρυσοῖς τεχνίτοις κόσμου
καὶ ἀσφαλίσας ἐν ἐκ τῆ
πόλει ἐν εἰλαμπρύνας· κα
ταλύει τὸν βίον· ἐν γήρᾳ
καλῷ· πρὶν μέγα κανεῖσαι
τὸν μέλλοντα τῆς ἐρήμης μα
όν· τοῦτο καθάπερ τι ἐ
τήριον προσειπών·
Ἄμφω ταῦτα· εἰς χεῖρας
ταῖς σαῖς παρατίθημι
κε· ἣν τε ψυχὴν αὐτὸς
ἔκτισας· καὶ ὃν ναὸν

ὠκοδόμησα

ᾠκοδόμησαν· ταῦτα γὰρ ἀπὸ
ἐπιτελεῖται· Ἰαμμουαρίου τοῦ
τε δεκάτην ἐπέχοντος· συ
νερχομένων δὲ πάντων· τὴν
τοῦ λειψάνου πομπὴν ποι
ησάμενοι· αὐτός τε ὁ ἀρχι
ερεὺς σὺν τῷ κλήρῳ· καὶ
τῶν ἐν τέλει· ὅσον εὐσεβὲς
καὶ φιλόθεον· τὸν μὲν
οὖν ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον·
ἡ τοῦ μακαριστοῦ Ἰσαάμμου μο
νὴ δέχεται· ἡ καὶ τοῦ Δανι
ὴλ λέγεται· ἔργον ἐκείνου
καὶ αὕτη οὖσα· τοῦ δὲ ἐδο
μηθέντος αὐτῷ οἴκου τῆς
μεγάλης Εἰρήνης· ἡ ἐστὶ
μετὰ τὴν κηρίμαν· γυμνὴ δὲ
αὕτη τοῦ μεγάλου Λέοντος
ἦν· τινῶν πρόνοιαν ἀναδέ
χεται· ἡ ταύτης πρὸς κόσ
μον ἐλλείπονται· σπουδαί
ως ἀποπληροῖ· καὶ τὴν
ὀροφὴν χρυσίῳ φιλοτίμως
κατακοσμεῖ· τὰ δὲ μὴν ἐγ
καίνια τοῦ ναοῦ· κατὰ τὴν
εἰκάδα τελεῖται τοῦ Ἰ

αμμουαρίου· ὅτε καὶ πολ
λοὶ συντρέχοντες· τὸν θεῖ
ον Μαρκιανὸν μεγαλύνου
σιν· ὡς ἔτι μᾶς· καὶ χαι
ριέντως πρὸς ἀλλήλους
λέγειν· ἰδοὺ καὶ ἄλλη θυ
γάτηρ αὕτη· τοῦ μεγάλου
Μαρκιανοῦ· τό τε κάλλος
καὶ τὴν πολυτέλειαν.
ἀδελφὴ τῆς μεγάλης Ἀ
ναστασίας· ὁ δὲ καὶ
κᾶμος ἔφη περὶ τοῦ να
οῦ τῆς θείας Ἀναστασίας.
πῶς ἄν τις παραλ(ίποι)· πῶς
ἀξιώσειε· τὸν γὰρ συ
νήθων αὐτοῦ τινός· τὸ
πολὺ τῆς δαπάνης θαυ
μάζοντος· ὁ ἅγιος· εἰ δὲ
πρὸς γάμον εἴ τινα θυγα
τέρα κατεγγυᾶν ἔμελλον·
οὐκ ἂν τὰ πρὸς ἐπάρκει
αν αὐτῇ καὶ κόσμον φιλο
τίμως παρέσχον; νυνὶ δὲ
πρὸς ναὸν Χριστοῦ νύμφης καὶ
μάρτυρος προθέμενοι
δαπανᾶν· οὐ πολλῷ μᾶλ

λον καὶ προθυμότερον
ἀναλίσκειν ἐμέλλομεν·
καὶ κόσμου παντὸς καὶ
χαρίτων ἄλλ᾽ ἔτι μηδέν;
Οὕτω φιλότιμος ἦν ἐν ἔρ-
γοις τοῖς θεοφιλέσι Μαρ-
κιανός· καὶ γὰρ οὐ τού-
των μόνον· ἀλλὰ καὶ πολ-
λῶν ἄλλων ἱερῶν οἴκων
νεουργὸς καὶ θεραπευ-
τὴς ἐχρημάτισεν· οἷα
δὴ καὶ τοῦ μεγάλου μάρ-
τυρος Θεοδώρου τοῦ
ἐν ταιμάρω· στρατομίκου
τὸ τοῦ μάρτυρος· τοῦ
ἐν τῷ ῥησίῳ· καὶ τὸ
δὴ θαυμαστόν· ὅτι περ
οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς
οἴκοις τὴν χεῖρα πο-
λυαρκῆ σχών· πολλῷ
πλέον αὐτὴν ῥέουσαν
ἐν ταῖς τῶν πενήτων
παρεῖχεν ἐπιμελείαις·
διὸ καὶ μεγίστων ἠξιώθη
τῶν χαρισμάτων· ὡς
ὁ λόγος ἤδη γνωρίσει·

νύκτωρ ὁ θαυμάσιος τάς τε
πλατείας τῆς πόλεως καὶ
τοὺς στενωποὺς διερχόμενος·
ἐπιμελὲς ἐποιεῖτο· ποῦ πο-
τε ἂν εὕροι νεκρόν· ὑπὸ πολ-
λῆς πενίας παρερριμμέ-
νον· καὶ ὃν ἂν ἴδοι τοιοῦτον·
σπουδῇ λούσας καὶ ἀμφι-
έσας· καὶ πάντων τῶν
νενομισμένων ἀξιώσας
αὐτόν· τέλος· καὶ ὡς ζῶν-
τι προσεφθέγγετο· δεῦρο
λέγων· καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγά-
πης κοινώνησον ἡμῖν
ἀδελφέ· οὕτω λέγοντος· ὑ-
πακούοντα τὸν κείμε-
νον ἔχειν· ἀνίστατο γὰρ
ὢ θαύματος ἀπορρή-
του· καὶ Μαρκιανὸν ἀ-
σπαζόμενος τὸν χρηστόν·
πάλιν νεκρὸς ἦν· τοῦ-
το δὲ γνώριμον μὲν καὶ
ἄλλως γέγονεν· ἐκ τού-
του δέ· φανερώτερον·
Μέσων νυκτῶν πρός τινα
σωὴν θητραπεζίτην·

τὸ χρυσίον καταλλάξων
ἐφοίτα· καὶ κέρμα λαμ-
βάνων πλεῖον ὧν χαλ-
κῶν εἰς διάδοσιν τῶν
πενομένων· ὑπέρε-
φεν· ὁ γοῦν τραπεζίτης·
εἰς κέρδους πρόφασιν
τὴν νύκτα λαμβάνων·
ἀδίκως τοῖς χρυσοῖς ἐ-
σταθμᾶτο· ὡς δὲ πολ-
λάκις τούτου γινομένου·
ὁ ἅγιος τὸν μὴ συνιέντα
ὑποκρινόμενος· οὐδὲν
ἐνεκάλει τῷ τραπεζί-
τῃ· αὐτὸς δὲ ἐβούλετο·
καί τινα τῶν δούλων ἀ-
κολουθεῖν ἐκέλευσεν
αὐτῷ δεξιόν τι· ὥστε
μαθεῖν· ποῦ τὰ τοῦ κέρ-
ματος ἐκεῖνος χωροῦσιν·
Ἐπιδεξίως γὰρ ὁ μάκαρ τὴν
ὁ τίμιος ἐπικρυπτόμενος.
ὅστις ἦν τὸν τραπεζί-
την ἐλάνθανεν· ὁ μέν-
τοι παῖς ἠκολούθει· ἐ-
πεὶ δὲ μακρὰν πένητι

ἐντυχὼν ὁ θεῖος ἀνὴρ
ἐπὶ κλίνης κειμένῳ·
λαιῷ ἐν ἐκτίμοσ οἰκίσκου
καπηλικοῦ· ἔλουσέ τε
καὶ ἠμφίασε· καὶ ἀνα-
στάντα ἠσπάσατο· εἶτα
κατακλίνας ἀπῆλθε.
ὁ παῖς ταῦτα ἰδών· φρί-
κῃ κατεσχέθη· καὶ στρα-
φεὶς· τῷ πέμψαντι πάν-
τα διεσάφει· ὁ δὲ με-
τακλαίων ἦν· ἐφ᾽ οἷς
πρὸς τὸν ὅσιον ἀδίκως
ταῦτα διενοήθη· διὸ καὶ
παραγενόμενος πάλιν
ἐπὶ τῷ πρᾶξαι τὰ ὅμοι-
α· προσπεσὼν· διω-
μολόγει τὰ πραχθέντα
κακῶς· καὶ πᾶν τὸ πλέ-
ον ἐκτιθεὶς ἀπεκρίθη·
Ὁ μέντοι θεῖος Μαρκια-
νὸς· μηδὲν ἠδικῆσθαι
φήσας· τοῦτο διδομέ-
νου καὶ αὐτοῦ τοῦ διδόν-
τος· τὸ λοιπὸν ἀπεσχέ-
το· οἱ χρῶς τιμᾶν το

132

νηρὸν ἐκτρεπόμενος·
πῶς γὰρ ὁ καὶ συγγνώ
μην δοὺς· καὶ φίλτατον
ἔχειν ὁμολογήσας· ἀλ
λ' οὐδὲ μὴ θέλων ἂμ πωμ τὰ
ἑαυτοῦ δηλαγήμεσθαι· ἀλ
λ' οὗτος γοῦν ὁ τῆς εὐποι
ίας λόγος· καὶ ἑτέρου
ἤδη ἀναμιμνήσκει κα
λοῦ· τοσοῦτο γὰρ περὶ
ταύτην ἐσπούδαζεν· ὡς
τὸ χάριν αὐτῆς· καὶ τὰς
πορνικὰς οἰκίας φοι
τᾶν· καὶ γυναιξὶ φαύλαις
τὰ σωτήρια παραινεῖν
αἷς ἡ ἀπορία· ὑπόθε
σις ἀπωλείας ἐτύγχα
νεν· ἀπὸ τοῦ ἰδίου φα
σώματος· πορίζεσθαι
βουλομέναις· πρὸς
ταύτας οὖν ὁ χρηστὸς τὰ
πάντα Μαρκιανὸς· πλέ
ομ αὐτὴν φιλανθρωπί
αν ἐπεδείκνυτο· καὶ μᾶλ
λον εἰ τύχῃ τὴν δεσποτικὴν ἑ
ορτὴν ἄγεσθαι· τότε γὰρ

πλείους παρέχων· λου
τρὸν τὸ χρήσασθαι· καὶ
ἀμμαύτοις φυλαχθῆ
ναι τὴν αὔριον ἕως ἐθέ·
εἶτα· τῇ ἐκκλησίᾳ
προσελθεῖν· καὶ τῶν
προλαμβανόντων ἐπιμνη
σθεῖσας· δάκρυσι τὸν θεὸν
ἐξιλεώσασθαι· τοῦτο
πολλάκις ποιῶν· πολ
λὰς αὐτῶν παρεσκεύα
σεν ὁ μακάριος· οὐ πόρ
ναις μόνον· ἀλλὰ καὶ
κόσμον πάντα ἀποτα
ξαμένας· εἰς μονα
στήρια φοιτᾶν· τινὰς δὲ
τούτων· καὶ εἰς Ἱεροσό
λυμα παρέπεμπον τοῖς
ἐφοδίοις ἀπὸ τοῦ μεγά
λου δαπάνας λαμβάνου
σαι· αἳ καὶ βίον καθαρὸν
ἀσπασάμεναι· οὐδὲ τοῦ
τοῦ ἀγαθοῦ τῶν χαρισμά
των ἀπέτυχον· ἀλλὰ αἱ
μὲν αὐτῶν· προσευχῇ μό
νοις ἔλυσαν· αἱ δὲ καὶ δαί

μόνας δὲ ἀνθρώπων ῥα-
δίως ἀπήλλαξαν. ταῦ-
τα ἐκεῖνος ἐποίει. οὐχ ὡς
ἄν τις τῶν σφόδρα πλου-
σίων τὸ περιττὸν ἀ-
ποκενῶν. ἀλλὰ διὰ τὴν
πολλὴν περὶ τοὺς δεομέ-
νους ῥοπήν. μηδὲ αὐτῶν
τῶν ἀναγκαίων φειδόμε-
νος. ὥστε μετὰ τῶν
ἄλλων ὧν εἶχε καλῶν.
καὶ ἀκτήμων σύμπασι μη-
δενὶ τῶν προτείνων πα-
ραχωρεῖν. σημεῖον δὲ
τοῦ λόγου. λέγεται γάρ.
ὡς δεξιὸν τῆς ἀγίων ὑπο-
στρέφων ποτέ. ἐπ' αὐτὸν
ὑετὸν καταρραγῆναι συμβῆ-
ναι. διάβροχος γὰρ ὤν.
εἰσελθὼν τὴν οἰκίαν καὶ
ἐγκλεισάμενος. εἶτα
τὸ ἱμάτιον ἀποδύς. ἐ-
πὶ μετρίοις ἄνθραξιν
ἀνεξήραινε. κατὰ συγ-
κυρίαν δέ. ὁ τότε θεο-
φιλέστατος ἀρχιερεύς. Τοῦ-
τον μετακαλεῖται. οἱ
δὲ σταλέντες. κεκλεισ-
μένην εὑρόντες τὴν θύ-
ραν. κρούοντες. ἐκέ-
λευον ἀνοῖξαι. τὸν δὲ.
ἢ τοῦ φανῆναι γυμνὸν
αἰσχύνη. ἐν τοσούτῳ μένειν
ἐποίει. τῷ μὴ ἕτερον
ἔχειν ἱμάτιον. ὥστε
περιβαλλόμενον προ-
ελθεῖν. διό. ἐπεὶ ἀνεβάλλε-
το μὲν τὴν ἔλευσιν. ἔ-
μελλε δὲ ἔτι. εἷς τῶν
παρόντων εἴσω περι-
εργότερος. διὰ τῆς
ὀπῆς τὸ γινόμενον θε-
ασάμενος. αὐτός τε ἐ-
θαύμαζε. καὶ τοῖς ἄλ-
λοις τοῦτο ἰδεῖν παρε-
σκεύασεν. ὡς οὖν ἐξε-
πλήχθη πάντας τὸ θέ-
αμα. ἐπανῄεσαν. καὶ
τῷ πατριάρχῃ πάντα
μετὰ θαύματος διηγοῦντο.
Ὁ δὲ μικροῦ καὶ τοῖς ἀν-
δράσιν ἐνεμέμφετο. εἰ

ἐκ μικρῶν οὗτος μαρκι-
ανὸν θαυμάζουσιν· ἔ-
ργον ἐκ πολλῶν ἑτέρων
καὶ μέγιστον. θαυμαστὸν
τοῦτον λογίζεσθαι καὶ
μακάριον· ὅσης δὲ
τῆς αἰδοῦς ὁ μέγας οὗτος
ἀπέλαυε παρὰ πάντων
ὁμοίως· δήμου· βουλῆς·
βασιλέως αὐτοῦ· μαρ-
τυρεῖ μὲν καὶ ἡ φήμη·
μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ δυ-
νατώτατοι τῶν τότε.
ἄσπαρ καὶ ἀρδαβούριος.
οἳ καίτοι τοῖς ὀρθοδό-
ξοις ἐχθραίνοντες ὡς
ἀρειανίζοντες· ὅμως
μαρκιανὸν τὸν θεῖον.
οὐδὲ προσιλέως [illegible]
δύναντο διὰ τὴν αὐτοῦ
ἀρετήν· ὅθεν· πολλά-
κις τούτῳ τιμὴν ἀπο-
νέμων· καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ
κτισθέντα ναὸν τῆς
μεγάλης ἀναστασίας.
σκεύεσι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου

πολυτελέσιν [illegible] ἐφαίδρυναν·
Καὶ ὅτι τῆς δωρεᾶς αὐτοὺς
διαμειβόμενος· διετυ-
πώσατο· ταῖς ἐπισή-
μοις ἡμέραις· τῆς πα-
τρίου αὐτῶν γλώττης· γό-
τθοι γὰρ ἦσαν· τὰς θεο-
πνεύστους γραφὰς ἐν τῷ
ἱερῷ τῷδε ἀναγινώσ-
κεσθαι. ἀλλ' [illegible]
πίοις μὲν οὕτως αἰδέσι-
μος ἦν ὁ ἀνήρ· ἐκάλει δὲ
ἡ φήμη καὶ τοὺς ἁπαν-
ταχοῦ· καὶ συνέρρεον·
οἱ μὲν· ἁμαρτημάτων·
οἱ δὲ καὶ νοσημάτων τὴν
θεραπείαν τρυγήσοντες·
ϛ οὐδὲ οἱ τῆς [illegible]
ρας ἀπεβίλιμ[illegible]
ρώμης· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προ-
σῄεσαν· ἐν οἷς· καὶ μνή-
μης ἄξιόν τι γενόμενον
διηγήσομαι· γυνὴ γάρ τις·
αἱμορροίᾳ πιεζομένη
χρονίᾳ· τὴν ῥώμην κα-
ταλιποῦσα· καὶ γὰρ ἐκα-

λουν αὐτὴν αἱ Μαρκιανοῦ
θαυματουργίαι παρ' αὐτῶν
τῶν μαθουμένων· τὴν
κοσμικὴν τιμίου καταλαμ
βάνει· καὶ οὐκ ἐμέμφετο
ἑαυτὴν τῆς ὁδοιπορίας·
ὡς μὴ ἀξίων τυχοῦσα
κακοπαθείας τοσαύτης·
Ἅμα γὰρ προσῆλθε τοῦ
δικαίου· καὶ τὴν νόσον ἐ
γνώρισεν· ἤτοι τὴν πηγὴν τοῦ
αἵματος ἐδήλωσε· καὶ εὐ
θὺς ἡ τῆς θεραπείας αὐ
γὴ ἐπέλαμψε· τοιοῦτος γὰρ
ὁ θεῖος ἀνήρ· ὡς μὴ δὲ ἅπαξ
πολλάκις· ἀλλ' ἀεὶ χειμῶνι
καὶ τῷ λοιπῷ ἐλέμματι· τοὺς
προσιόντας ἀπαλλάττειν
τῶν ἐνοχλούντων· τό
σοῦτος μὲν ὁ Μαρκιανὸς
τοῖς θαύμασι· τοσοῦτος
δὲ καὶ τοῖς ἐν ἀρετῇ κα
τορθώμασι· κατὰ τὴν
τοὺς δοξάζοντάς με
δοξάσω θεολόγον ἐπαγ
γελίαν· οὕτως

πρὸς θεὸν παρακλήσε
σιν· ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν καὶ
πιστὸς βασιλεὺς ἔργοις·
ὅσα ἐλπίζει καὶ εὔχεται·
Μακρὰν ζωὴν καὶ ἀνώδυνον· εἰ
ρηναίαν τε καὶ ἀτάραχον·
Ἰσχὺν κατὰ τῶν ὑπεναντιουμέ
νων· καὶ σθένος ἀήττητον·
Χαρὰν μετὰ τελευτὴν οὐρά
νιον καὶ ἀνώλεθρον·
Ἀγαθῶν τῶν διαιωνιζόντων
τρυφὴν τὴν ἀκήρατον·
Ἧς ἀγγέλων πάντων χοροὶ
ἐν μεθέξει γενήσονται·
Λάμψοντες ἐν τῇ ἀναστάσει
καὶ αὐτοῦ ἡλίου φαιδρότερον·
Περὶ ἧς καὶ ἡμεῖς καταν
τήσαιμεν· χάριτι καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ
πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι
δόξα· κράτος· τιμή· με
γαλωσύνη τε καὶ μεγαλο
πρέπεια· νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν ✝

† Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου †

Ἡδὺ στόμα μὲν ἔαρ· ἐν ὥραις·
κάλλιστος δὲ ἐν ἄστρασιν
ἥλιος· ἄριστος δὲ καὶ ἐν
ὁσίοις ὁ τοῦ μεγάλου θε-
οδοσίου βίος· Θεοδοσί-
ου φημὶ· τοῦ τὴν κλῆσιν
ἐκ τῶν πραγμάτων ἐξενηνοχό-
τος ἀληθῶς· Θεοῦ γὰρ δό-
σις ἐχρημάτισεν ὄντως·
καὶ ψυχῶν πάντη φιλαρέτων·
κοινὸν ἀρχεῖον ὤν· διὸ
καὶ ἄλλον ἢ δι' αὐτὸ κοινοβίου
ἄρξαι· κοινοβιάρχης ἅμα τε
καὶ ἀγαθοῦ δίκαιος· τοῦ-
τον τοιγαροῦν τὸν μακάριον
Θεοδόσιον· κώμη τις ἐπι-
λεγομένη Μογαριασσός· κατὰ
τὴν τῶν Καππαδοκῶν
χώραν διακειμένη· ἥ τό-
τε μὲν τοῖς πολλοῖς ἄ-
γνωστος ἦν· νῦν δὲ καὶ
πᾶσι σχεδὸν δι' αὐτὸν γνώ-
ριμος· γενέτορες δὲ
τούτῳ· καὶ τὸ σέβας εὐ-
σεβεῖς· καὶ τὸν τρόπον
θεοφιλεῖς· ἀπ' αὐτῶν τε
τῶν ὀνομάτων· τὸ ἀγα-
θὸν καὶ ἄριστον συμβαλεῖν

γόμενοι· ἐκαλεῖτο γὰρ
ὁ μέν· προαιρέσεως ἀλο
γίᾳ δέ· ἡ γεννησαμένη·
ἢ καὶ ὕστερον τὸν μοναδικὸν
βίον ἀσπασαμένη· τὸν μὲν
οὖν εἶχε παρὰ τῶν πατρικόν· ἀν
τιλαμβάνουσα καλῶς· γεν
νήσεως σαρκικῆς· πατρι
κὴν ἀναγέννησιν· ἐκ
τοιούτων μοιῶν προελθὼν
ἐκεῖνος· τὸ ἅγιον ἐκεῖνο φυτὸν
καὶ μακάριον· τρέφεται
τε φιλοσοφικῶς καὶ αὔξε
ται· τὴν σωματικὴν ἀκμὴν
καὶ τὴν πατρικὴν ἡλικίαν·
Ἤδη δὲ φρονούσης ἀπτόμε
νος ἡλικίας· ἔργοις ἐπεδείξα-
ως οὐδένος εἶχε πόθον·
τῶν περιγείων καὶ κοσ
μικῶν· ἐρᾶται γὰρ φιλο
σόφου ζωῆς ἐπιδημήσας·
τόπους ἐπεθύμησεν ἐ
κείνους ἰδεῖν· ἐν οἷς ὁ
πάντων δημιουργὸς καὶ
θεός· τὰ πάσαν τοῦ κόσμου
σωτήρια ὑπέμεινε πά

θη· πόθον δὲ τῆς ἀ
ποδημίας ταύτης εἶχε
τὰς ἀφορμάς· ὁ λόγος ἤ
δη διελθεῖν βούλεται· δέ
ξιος πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν
θείων γραφῶν ἐπεί τις
ἕτερος· ὁ καλὸς ἐπεδείκνυ
το θεοδόσιος· διὸ καὶ τὰς
ἱερὰς ἀναγνώσεις κειμη
λίοις τοῦ λαοῦ διατέτα
κτο· ὡς καὶ μετὰ τῶν ἐν
μέλλουσι· καὶ γνοὺς ὅτι αὐτ(οῖς)·
ὡς ὁ μὲν κόσμος καὶ τὰ ἐν
κόσμῳ πάντα καταλι
πών· καὶ ἀκολουθήσας
θεῷ ἀνάξιος ἐκείνου ἐστί·
διεθερμαίνετο τὴν ψυχὴν·
καὶ πολλῷ ἔρωτι εἶχε·
ἀκολουθῆσαι χριστῷ· ἀρχὴν
οὖν ποιεῖται τῆς καλ
λίστης ὁδοῦ προοίμιον·
Ὁδήγησόν με κύριε ἐν
τῇ ὁδῷ σου· καὶ πορεύσομαι
ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ἔστι
τῆς πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα
φερούσης ἀπεβόσι· ὁ γὰρ

138

μαρκιανὸς μὲν ὁ βασιλεύς·
ἤδη περὶ τὰς τοῦ βίου δυσ-
μὰς ἦν· ἡ ἐν χαλκηδό-
νι δὲ σύνοδος· τετάρτην
δὲ αὐτὴν καὶ ἄλλην εἶναι
γινώσκομεν· κατὰ τῶν διοσ-
κόρου καὶ τῶν ἄλλως αἱρε-
τιζόντων συνεκροτεῖ-
το· κατὰ δὲ τὴν ἀντι-
όχου γενόμενος· πρὸς
συμεὼν ᾔει τὸν πάνυ φοι-
τᾶν· θεάσασθαί τε αὐτὸν·
καὶ τῶν ἐκείνου λόγων
ἀκοῦσαι· ἀρχῆς τε τοῦ τ-
ῆς εὐλογίας γλιχόμενος
μετασχεῖν· πρὸς τοῦτον
ἀπιὼν· σύμβολον μὲν θεῖον
μέγιστον τῆς πρὸς θεὸν ἐ-
κείνου δέχεται παρρησί-
ας καὶ οἰκειότητος· περὶ
γὰρ τοῦ ἱεροῦ στύλου προ-
σελθεῖν καὶ δεδιὼς ἀφω-
νήν· αὐτὸς ἤκουσεν ἄνω-
θεν ἐκείνου καλοῦντος
αὐτὸν ἐξ ὀνόματος· κα-
λῶς ἦλθες ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ

θεοδόσιε· ἐκπλαγεὶς
οὖν ἐκεῖνος· εἰς γῆν ἐ-
θεὶς ἑαυτὸν καταβάλλει·
φιλοτιμοτέραν κλῆσιν
ταύτης ὁ τότε σχήματι
ἀμειβόμενος· εἶτα καὶ
πρὸς αὐτὸν ἀνιέναι ἐκείνου
κελεύσαντος· καὶ ἀσπαζό-
μενον κατησπάσατο· ὡς
θείαν τινὰ σφραγῖδα τὸν
τούτου δεχόμενος ἀσπασμόν·
μεγαλοῦσαν αὐτοῦ τὰς πε-
ρὶ ἀρετὴν διανοήματα· πάν-
τα γὰρ ἐκεῖνος αὐτοῦ τοῖς
συμβησομένοις θεοπτικῶς
προηγόρευσεν· ἃ καὶ κα-
τὰ καιρὸν προϊὼν ὁ λόγος
δηλώσει· τούτοις οὖν
πλέον ἐπιρρωσθεὶς τὴν
διάνοιαν· ἅμα τε τοῦ
θαυμασίου συμεὼν ὡς τι-
μας ὁδηγὸς καὶ φρουροὺς
δεξάμενος· εὐθυμότερον
ἢ τὸ πρόσθεν· εἴχετο τῆς
ὁδοῦ· καὶ τὴν ἄλλην καὶ
τὴν ἔλαβε πόλιν· ἰουδα-

ναλίου τότε· τὴν ἀρχι-
ερωσύνην Ἱεροσολύμων ἐπι-
τεταγμένου· πάντας
δὲ τοὺς θείους τόπους πε-
ριελθών· καὶ ἄλλως τοὺ
ἅγια προσκυνήσας· ἐσκό-
πει καθ' ἑαυτόν· πότερον ἄ-
ρα τοῦ φιλοσοφεῖν ἄρξαι-
το· καὶ ποίαν τῶν ἀγωγῶν
ἕλοιτο· τὸ μὲν γὰρ κατα-
μόνας ἡσυχάσαι ὑψηλότερον
ὄν τι· σφαλερὸν κατεφαί-
νετο· τὸ δὲ ἄλλοις πρότε-
ρον μαθητευθέντα τὴν πα-
τράσιν· εἶτα καὶ τοῖς
ἀπὸ τῆς ἡσυχίας φυομέ-
νοις καρποῖς κατὰ και-
ρὸν δρέπεσθαι· τοῦτο ὡς ὠφε-
λιμώτερον ἅμα καὶ κάλλιστον
ἔκρινεν· οὕτω διανο-
ηθείς· Λογγίνῳ τῷ μακα-
ρίῳ γέροντι· ὃς καὶ δια-
φορώτατος τῶν καθ' ἑ-
αυτὸν πρώην ἐτύγχανεν
ὤν· φέρων ἑαυτὸν δίδω-
σιν· ὁ μαθητευθεὶς τότε αὐτῷ

ς σύνοικος γίνεται· ἦν δὲ
ὁ θαυμάσιος οὗτος Λογ-
γῖνος· ἐν οἰκίσκῳ τινὶ
τοῦ πύργου τοῦ θεσπεσίου
Δαυίδ· ἑαυτὸν ἐγκλεισά-
μενος· κἀκεῖ φιλοπό-
νως τὸ ἡδὺ μέλι τῆς ἀ-
ρετῆς ἐργαζόμενος·
παρ' οὗ καὶ τὰ αἰσθητήρι-
α πάντα ὁ θεοφιλὴς
Θεοδόσιος ὥσπερ ἔδει
ἐγγυμνασάμενος· καὶ τὴν
περὶ τὰ ἀρετὰ καὶ φα-
κτὰ διάκρισιν ἄκρως
ἐκπονηθείς· μετανίστα-
ται ἐπὶ τὸ παλαιὸν κάθισ-
μα· τοῦτο γὰρ καλοῦσι
τὸν τόπον· ἐπειδὴ κα-
τὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ Βη-
θλεὲμ φέρουσαν· τίς
δὲ καὶ ἡ αἰτία τῆς μετα-
στάσεως· γυνή τις·
λίαν ἐσθῆτι καὶ κοσμί-
α· τοὔνομα Ἱκελία·
πλουσία τὸν νοῦν τε καὶ
τὴν ἀρετήν· αὕτη· συ

νεωκόρος μὲν ἀνδρὶ προ-
τέρῳ· ὕστερον δὲ καὶ
Χριστοῦ διάκονος κατα[illegible]
[illegible] γίνεται· καὶ τὸν
ἐκεῖ γὰρ ναὸν τῇ δεσποί-
νῃ πάντων καὶ θεοτό-
κῳ ἱδρῦσαι λέγεται·
Ταύτης οὖν δεηθείσης
τοῦ γέροντος· ὥστε
τῷ παρ' αὐτῆς ἱδρυθέ-
ντι τῷδε ναῷ ἐγκατοική-
σαι τὸν Θεοδόσιον· πεί-
θεται μὲν ἄκων ἐκείνῃ·
πεισθεὶς δὲ πολλῷ μᾶλ-
λον οὐκ ἔχοντα τὸν μα-
θητὴν· παραδέξασθαι
τὴν μετάθεσιν· πεισθεὶς
οὖν καὶ μετατεθεὶς· καὶ
τὸν θεῖον ναὸν ἐκεῖνον
οἰκήσας· ὡς ἡ φήμη
τοῦτον μέγαν τοῖς πα-
τράσιν ἐκήρυττεν· οὐ-
κὲν ᾐκόων τὰς ἐκείνου
διατριβάς· εἰς τὸ δὲ
τὸ ὄρος καὶ τὸ ἱερὸν σπή-
λαιον μεταναίει· ὃ κ(αὶ)

εἰς δεῦρο τὸ τίμιον αὐτοῦ
πλουτεῖ λείψανον·
Λόγος δέ τις εἰς ἡμᾶς ἐκ
πατέρων ἄνωθεν ἀ-
φιγμένος· τοὺς πιστοὺς
ἐκείνους μάγους φησί·
οἳ ἐξ ἀνατολῶν εἰς Βη-
θλεὲμ ἐληλύθασι δῶ-
ρα φέροντες· τῷ δι' ἡμᾶς
σαρκὶ τεχθέντι Χριστῷ· ἐν
τῷ ὑποστρέφειν δι' ἀλ-
λης ὁδοῦ εἰς τὴν χώραν
αὐτῶν· ἐν τῷδε κατα-
λῦσαι τῷ σπηλαίῳ· ὁ
μέντοι σοφὸς Θεοδόσιος
ἐνταῦθα γενόμενος·
ζηλωτὴς τοῦ θείου ἀ-
ποστόλου Παύλου καθί-
στατο· πασῶν μὲν ὁμοί-
ως τῶν ἱερῶν ἔργων ἐν-
τολῶν· πλέον δὲ τῆς
θείας ἀγάπης· ταῖς γὰρ
νοεραῖς τῆς ψυχῆς ἐ-
νεργείαις· οἷα μουσικὸς
ἔμπειρος· ὁ θεοφιλὴς
οὗτος ἐρρύθμως κινῶν

εἰς ἃ δεῖ· καὶ ὅτε· καὶ ὅ-
φθόσον δεῖ· καὶ συναρμότ-
των ἑκάστῳ καιρῷ πρόσωπον
ἀεί· πᾶσαν ἁρμονίαν·
ἐμμελεστάτην τιμῶν καὶ ἡ-
δίστην· τοῦ καθ' ἑαυτὸν μ-
ουσαν ἀποτελεῖ κρᾶσιν· πρὸς
ἓν τοῦτο μόνον βλέπουσα·
ὅπως ἂν ἀξίως τῆς τοῦ
θεοῦ ἀγάπης ᾖ πολιτευομένη·

Τίς γὰρ οὕτως πρὸς τοὺς ὑ-
πὲρ αὐτοῦ κινδύνους γεν-
ναίως ὤφθη καὶ ἀνδρικὸς
ὡς μετ' οὐ πολὺ δηλωθήσε-
ται; τίς δὲ οὕτω κρίνειν
λογισμοὺς καρδίας· καὶ
τεχνάσματα εἰδέναι τοῦ πονη-
ροῦ· διὰ τῶν δεξιῶν κλε-
πτοντος ὡς ἐκείνη ἠπί-
στατο; τίς οὕτω συνεστάλη
μὲν τύχην· συνετρίβη δὲ
καρδίαν· καθεῖλε δὲ πᾶν
νόημά τε καὶ ὕψωμα· κα-
τὰ τῆς τοῦ θεοῦ γνώσεως
ἐπαιρόμενον· καὶ συνε-
λόντα φάναι· πῶς ἄν τις

τὰ ἐκείνου μιμήσαιτο·
ἃ μηδὲ ἀξίως ἐπαινεῖν
δύναιτο; τὸ τῆς νηστείας
ἄτονον· τὸ τῆς ἀγρυπνί-
ας ἑτοίμονον· τὸ τῆς προ-
σευχῆς ἀνυβρίαστον· τῆς
ψαλμῳδίας τὸ ἄτακτον·
τὸ τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς
δάκρυα γονιμώτατον· τὰς
παννύχους στάσεις· τοὺς
κρυφῆ κρεμαστῆρας· οἷς
διὰ τὸ χαμοῖ ἵσθαι τῶν ὕπνων·
καὶ τὰς τῶν γονυκλισιῶν
ὀδύνας· ὑπεστηρίζετο·
τὸ δὲ ταπεινὸν τοῦ σχήματος·
τὸ δὲ σύμμονον καὶ προσε-
κτικόν· τὸ δὲ τῆς διανοί-
ας ὀξὺ καὶ πρὸς θεὸν ἀνα-
πτάμενον· ταῦτα ἀξι-
ασθαι μὲν δυνατὰ καὶ ἄλ-
λοις· μιμήσασθαι δὲ χαλεπά·

Γαστρὸς δὲ τίς οὕτως ἐκρά-
τησεν. ὅς; οἱ ἀδούλωτοι ταύτῃ ἐ-
χρῆτο· ὅπως τε αὐτὸς κε-
λεύοι· τροφῆς κοινωνοῦσα·
μετέχουσα δέ· οὐχ ὅσον αὐτῇ

κωλύοιτο· ἀλλ' ὅσον μὴ ἐκστῆναι τὸ
σῶμα διακρατεῖν. ἢ προ-
φημένοι· φοινίκων καρ-
ποί· ἢ τῶν κερατίων ὀλί-
γα· ἢ ὄσπριόν τι· βραχὺ ὕ-
δατι· ἢ καὶ τῶν ἀγρίων βο-
τανῶν· αἱ ἐδώδιμοι· ἔστι δὲ
μή τι τούτων παρῆν· ὅσα
φοινίκων διαβραχέντα· φι-
λότιμος ἦν ἐν τούτῳ τροφή·
Ἄρτου δὲ καὶ ἐς τριάκοντα
παρέτεινε χρόνοις· μηδὲ
βραχὺ γευσάμενος. οὕτω
δὲ περὶ τὴν χρείαν τοῦ σώ-
ματος ἐνδεῶς ἔχων· οὐχ ὁ-
μοίως καὶ περὶ τὴν τῆς
ψυχῆς διέκειτο. ἀλλ' ἐκτενὴς
καὶ περὶ τὰς εὐχὰς ἐτρέφετο· ἡμέ-
ρας τε καὶ νυκτός· τὴν με-
λέτην δηλαδή· τῶν θείων λο-
γίων· τὸν δὲ ῥηθέντα
νόμον τῆς ἐγκρατείας. καὶ
μέχρι βαθυτάτου διέσωσε
γήρως· ὥσπερ τινὰ σύμ-
πλουν ἐν χειμῶνι καὶ ζά-
λῃ τὴν μετριότητι διαφυλά-
σαντα· κἂν τῷ λιμένι γε-
νόμενος ἤδη τῷ γήρᾳ· αἰ-
δεσθεὶς ἀποθέσθαι· ὁ θεῖ-
ος οἷά τις ἀστὴρ χαριέστατος·
πάνυ λαμπρόν τε καὶ κάλ-
λιστον ταῖς ἀκτῖσι βάλλων
ἐφαίνετο· εἰ καὶ λανθά-
νειν πάντως ἐσπούδαζεν·
Εἵλκετο γὰρ οὖν πρὸς ἑαυτὸν
ὥσπερ τις ἡρακλεία λίθος
τὸν σίδηρον· τῶν φιλαρέτων
πολλούς· ἐπόθουν γὰρ οὖν
αὐτοῦ μᾶλλον τὴν ἐρημίαν·
ἢ τὰς λαμπρὰς πόλεις με-
τὰ βασιλέων οἰκεῖν· οἷς καὶ
μασάμενοι· μόλις μὲν·
πείθουσι δὲ ὅμως· μὴ τὰ ἑ-
αυτοῦ μόνον. ἀλλὰ καὶ τὰ
τῶν πλησίον σκοπεῖν· καὶ
διδάσκαλον τοῦτον ἄριστον.
τοῦ κατὰ θεὸν βίου παρα-
λαμβάνουσι· καὶ τέως
μέν. ἕξ που καὶ ἑκατὸν τὸν ἀ-
ριθμόν. ὁ περὶ αὐτὸν χορὸς
ἦν. ἔφασκε δὲ ὁ μέγας· ὅ-
τι τοῖς κατὰ θεὸν ζῆν ἐθέλο-

μένοις· οὐδὲν μόνον συνερ
γῆν δύναται· πρὸς τὸ καὶ
κτήσασθαι ἀρετήν· καὶ φυ
λάξαι κτηθεῖσαν ὡς μὴ μέλ
λειν θανάτου. τί ποιεῖ· τά
φον κατασκευάσαι τοῖς οἰ
κείοις μαθηταῖς ἐπιτρέ
πει· ἵνα ζῶντας μὲν ἐ
ναγωνίους ποιῇ· προορω
μένους τὸν θάνατον· θνή
σκοντας δὲ αὐτοῖς· ὑποδέ
χοιτο· πλήν· ἀλλ' ὡς
προειλέσθων τί τῶν μελ
λόντων· ἅτε καὶ προφη
τικοῦ χαρίσματος ἤδη ἀπολαυ
μένος. ἐκέλευσε τὸ μνῆμα
γενέσθαι· τούτου δὲ τελε
σθέντος· παρίστατο μὲν
αὐτοῖς ἄνωθεν· οἱ μαθηταὶ
δὲ αὐτὸν περιίσταντο·
Καὶ ὅς· ὀξυτέρω τῆς διανοίας
ὄμματι τὸ ἐκκινούμενον
καθορῶν· χαρίεντας φη
σὶ πρὸς αὐτοῖς· ὁ μὲν τά
φος ἤδη ἕτοιμος· τίς δ' ἂν
εἴη ὁ τοῦτον ἐνδυσόμενος ὑμῶν ἐκεῖ
νίσων· μασίλειος δ' ἔπιε·
τὸ μὲν ἀξίωμα ἱερεύς· τῶν
δὲ περὶ τὰ καλὰ ζηλωτῶν
ἀφανεῖς ὤν· ζῶν μὲν ἑαυτοῦ
τοῖς χαρακτῆρας τοῦ διδασ
κάλου· ἔτι δὲ τό· μὴ μάτην
εἰρῆσθαι τῷ μεγάλῳ τὸ
προείλημμα· προσθεὶς τὸν
λόγον ἀπαντήσας· ἕτοιμος
περὶ τὸν θάνατον ἡμῶν· ἀ
θεὸς οὖν εἰς γόνυ κλιθείς·
καὶ προσευξάμενος τὸ
πρόσταγμα· ἐλόγκισον δή
με περιφησίν· ἕως δέ οἱ
τοῦ δὲ τοῦ τάφου· προσ
τάξαι μικρὸν ἔσομαι·
Ὁ μὲν οὖν ἤτει· ὁ δὲ ἐδίδου·
καὶ ὁ μὲν τάφος εἶχεν αὐ
τόν· ἐκέλευε δὲ ὁ πατὴρ
πάντα τὰ ἐπ' αὐτῷ ποιεῖν· τὰ
ἐν τοῖς τεθνεῶσι γινόμενα·
τρίτα φημὶ καὶ ἔνατα
καὶ τεσσαρακοστά· ἤδη δὲ
τῶν τεσσαράκοντα τε
λεσθεισῶν ἡμερῶν· ὡσ
πὼς ἀπὸ λόγου δηλώσει·

τὸ λίαν μεγάλη ἦν· λίαν
δὲ πιστευθῆναι διὰ τὴν ὑπερ
βολὴν δυσχερές· ὁ βασιλεὺς
μὴ τὸ πῦρ ἐπιλήψεσθαι·
μὴ τὴν κεφαλὴν· ἢ ἄλλο τι
τῶν τοῦ σώματος μελῶν
ἢ μερῶν ἀλγήσας μηδέν·
ὥσπερ ὕπνον τινὰ μα
λακὸν καὶ ἥδιστον ἀφυπνώ
σας· πρὸς κύριον ἐκδημεῖ·
ἆθλον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς
ὑπακοῆς· τὸ πρῶτος ἐμ
φανισθῆναι θεῷ· καὶ στε
φθῆναι πρῶτος ἀπὸ
μ(ετὰ) κάμνος· οὕτως οὖν
τῶν τεσσαράκοντα τελει
ωθέντων· τῷ θαύματι
θαῦμα συνῆπτο· τεσ
σαράκοντα γὰρ ἐφεξῆς ἡ
μέρας κατὰ τὰς ἐπιβρί
ους ᾠδάς· μετὰ καὶ τοῦ ἱ
εροῦ τῶν μαθητῶν χοροῦ
ὁ θεῖος οὗτος βασιλεὺς
ἐπαοῦς καὶ συνᾴδων· τῷ
μεγάλῳ θεοδοσίῳ μόνῳ.
ἐπὶ λόγου ἐπιτελοῦ κοινοῦ ἔργου·

αὐτίκα δὲ ἐπισάμενος· τὴν τοῦ
διδασκάλου ἀρετὴν παρε
στάμενος· ὁρᾶν μὲν οὐκ εἶ
χεν αὐτόν· τῆς δὲ φωνῆς
ἤκουεν· ἠρώτα οὖν τὸν
διδάσκαλον· εἰ καὶ αὐτὸς
τῆς τοῦ τελευτήσαντος ἀ
κούοι φωνῆς· ὁ δὲ καὶ ἀκού
ειν ἔφησε καὶ ὁρᾶν· καὶ εἰ
βούλοιτο· καὶ αὐτῷ δεῖξαι
καθ' ὃν ἂν φανείη καιρόν·
Ἦν μὲν οὖν νὺξ ἐπιβλάμμα
νε· καὶ ἡσυχία ξυνεστέλ
λετο· καὶ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος·
ἐθεώρα πάλιν ἀκριβῶς
τὸν βασίλειον· τοῖς ἀδελ
φοῖς συνεστῶτα καὶ συνᾴ
δοντα· καὶ τῷ δακτύλῳ
τοῦτον τῷ ἀξίῳ δεικνύς·
εἶτα καὶ ἀχλὴν συνῆπτεν·
ἀνοίξων κελεύων καὶ τοὺς
δὲ τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ
ἰδέσθαι τὸ μέγα τοῦτο
τεράστιον· τοῦ δὲ αὐτίκα
θεασαμένου καὶ ἐπιγνόν
τος· πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ δρα

αὐτομάτη

αὐτὸν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάγειν· καὶ χρό-
νον συνδιατρίψας συχνόν·
μάλιστα δὲ τῆς ἐκείνου
γλώττης τοῦ καθαρωτά-
του ποιῶν· οἷα τινα μόσσην
τὴν αἵρεσιν διέσμει· καὶ πρὸ
τῆς ἁγίας πίστιν ἐπανάγειν·
Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἁμα-
χωρικτῶν ἕτεροι· τῆς θε-
οδοσίου τούτων τῶν τρόπων
κλαυθμῶν ἀπέστησαν κοι-
νωνίας· δύο δὲ παρελ-
θόντων μὲν ἰαυτῶν· οἳ χέε-
ται μὲν δεξιὰν ὡς μόνον θεοδόσι-
κάτεισι δὲ πρὸς τὴν λαύ-
ραν ὁ μέγας· καὶ τότε μετὰ
τῶν σωμάτων· ὁ μὲν τὴν
ἀναίμακτον θυσίαν προ-
σήνεγκε θεῷ· διακονίας δὲ
πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ τῆς
μυστικῆς ῥιπίδος παρί-
στατο· τὸ λῆγον δὲ μέλ-
λοντος ἤδη τοῦ τρισαγίου·
τὸν ἐπινίκιον ὁ σαρακηνὸς ς
ὁ προφήτης γαμρικλιος·
ὁ μὲν πλησίον· ὁ δὲ τοῦ

θυσιαστηρίου ἔνδον ἑστώς.
τῆς πολλῆς οὔσης περὶ τὸν ἄν-
θρωπον Χριστοῦ χάριτος· ὁρᾷ σι-
πῦρ ἐξαίφνης ἄνωθεν κα-
τιόν· ὥσπερ ἐπί τινος δι-
ακεχυμένον ὀθόνης· καὶ
τὸν μέγαν ἀνθύμιον μετὰ δὲ
μεγαλύνοντα ἔνδον περιλαμπ.
καὶ ἀπὸ τοῦ τρισαγίου μεῖ-
ναν περὶ αὐτούς· ἄχρι τοῦ
τέλους τῆς ἁγίας λειτουρ-
γίας· φοινιχθεὶς δὲ ὁ τερέ-
μων· ὑποχωρεῖ τοῦ θυσια-
στηρίου· καὶ τοῦ λοιποῦ κα-
τὰ τὴν σύναξιν· ἐν τοῖς τοῦ
ναοῦ προπυλαίοις· μετὰ
πολλῆς ἑστὼς ἦν τῆς ἀγα-
νακτήσεως· καὶ τοῦτο δὲ τὸ χά-
ρισμα πρὸς θεοῦ ἐδόθη τῷ
εὐθυμίῳ· ὥστε τὰς ἐν-
δον τῆς ψυχῆς κινήσεις· αὐ-
τὸ τῆς ἐκτὸς ὄψεως ὡς
διαυγῆ μὲν ἔσοπτρου κατα-
νοεῖν· καὶ ἀκριβῶς γινώσκειν·
Τίσι λογισμοῖς ἕκαστος πα-
λαίων ἐστί· κ(αὶ) οἷων μὲν π(άθ)ων

ριγίνεται· οἷον δὲ ἦν τῶν
δείκνυται· φασὶ δὲ αὐτόν·
Καί ποτε πρός τινας τῶν
ἀδελφῶν κατὰ μόνας εἰ
πεῖν· ὡς φοβερὰν ἴδοι πολ
λάκις ὅτι μὲν ἀγγέλων συλλει
τουργοῦσαν αὐτῷ· καὶ ὡς
ἐν τῇ τοῦ διακονικοῦ σώμα
τος μεγαλειότητι· τινὰς μὲν
τῶν προσιόντων φωτι
ζομένους ὑπ' αὐτῆς ὁρᾶν·
τινὰς δὲ οἷον ἀμαυρουμέ
νους καὶ νεκρουμένους· ὅ
σοι δηλονότι· ἀναξίως μετέ
χον τοῦ φωτὸς ἐκείνου
καὶ τῆς λαμπρότητος· δι
ὃ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς οὐκ ἔ
ληγε διαμαρτυρόμενος·
καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου κα
λῶς παραινῶν· προσέ
χειν ἕκαστον καὶ ἑαυτὸν δο
κιμάζειν· καὶ οὕτω τῶν
ἁγιασμάτων μεταλαμβά
νειν· εὖ εἰδότα τὸν προ
σερχόμενον· ὅτι κρίμα
ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει· τοῦ

των ἀναξίως μετέχων·
ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ πλεί
ω τούτων διεμαρτύρετο
τοῖς ἀδελφοῖς ὁ μέγας Εὐθύ
μιος· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον·
ἐπὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν
προλαβόντων τρέψαι τὸν
λόγον· ἥλω μὲν οὖν ὡς ἤ
δη δεδήλωται ταῖς Θεο
δοσίου τοῦ μοχθηροῦ πα
γαῖς ἡ μακαρῖτις Εὐδοκί(α)·
καὶ τῆς εὐσεβείας διέπεσε· ἐ
πηγάγετο δὲ καὶ πάντας·
τούς τε κατὰ τὴν ἔρημον
καὶ τὴν ἄλλην πόλιν μονα
χούς· πρὸς τὸ αὐτῆς φρό
νημα· ἐπεὶ δὲ Θεοδόσιος
μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο· Ἰου
βενάλιος δὲ τὸν αὐτοῦ θρό
νον ἀπολαμβάνει· καὶ ταῖς
ἐκκλησίαις τὰ λυπηρὰ
διαλύονται· γράμματα
πολλάκις τῇ βασιλίδι· Οὐα
λερίου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ
Ὀλυβρίου τοῦ γαμβροῦ πέμ
πονται· παραινοῦντα·

τῆς εὐτυχοῦς ἀφεμένη κακο-
δοξίας· συμφωνῆσαι τῇ
καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· ἡ
δέ· πρῶτα μὲν τὴν μετὰ
ιολημῶν κμει καὶ ἀνεψιάλ-
λεω· ἐπεὶ δὲ μάθοι· τὸ
γαμικὸν μὲν αὐτῆς ἐν Θρά-
κῃ ἀναιρεθῆναι· τὴν θυγα-
τέρα δὲ καὶ τοὺς παῖδας
αἰχμαλώτους ὑπὸ τῶν
πολεμίων εἰς Καρχηδόνα
ἀπάγεσθαι· σφόδρα πληγεῖ-
σα τὴν καρδίαν· διδάσκα-
λον εὑρίσκει τὴν συμφο-
ρὰν τοῦ καλοῦ· καὶ πρὸς τὴν
ἀληθῆ πίστιν δι' ἐκείνης ὁ-
δηγηθεῖσα· σχολάσαι τὸ
λοιπὸν ἐν τοῖς θείοις ἀνδρά-
σι χειραγωγοῖς χρωμένη
πρὸς σωτηρίαν· ὅθεν καὶ
τὸν χωρεπίσκοπον Ἀνα-
στάσιον· μέγα τίμιον ὑπη-
ρετούμενον αὐτῇ· παρὰ
τὸ θαῦμα τῆς οἰκουμένης
τὸν Συμεὼν· [illegible]
ἐκπέμψασα· σημάνασα

διὰ γραμμάτων αὐτῷ· τὸ
τῆς καρδίας σκότος· ἀ-
ξιοῦσα τὸ παρ' ἐκείνου πάλι
γνώμην λαβεῖν· ἀκούει
τοίνυν παρ' αὐτοῦ· γίνωσ-
κε λαβὼν τὸ ὡς τὸν πλοῦ-
τον τῶν σῶν ὀρῶν ἅπαντων
ἀρετῶν· ἐξῃτήσατο σινιά-
σαι ὡς τὸν σῖτον· καὶ
πολλάς σε διὰ τοῦ λυμεῶνος
ἐκείνου Θεοδοσίου· τὴν
θεοφιλῆ σου ψυχὴν ἐλυμή-
νατο· ἀλλὰ θάρσει· οὐ γὰρ
ἐξέλιπέ σου ἡ πίστις· ἄγαν
δὲ θαυμάζω· ὅτι περὶ
γῆς ἔχουσα τὴν πηγὴν·
πόρρωθεν ζητεῖς τοῦ
αὐτοῦ ἀρύσασθαι ὕδατος·
ἔχεις τοίνυν τὸν θεοφόρον
Εὐθύμιον· οὗ ταῖς διδασκα-
λίαις ἑπομένη· οὐχ ἁμαρ-
τήσεις τοῦ σώζεσθαι· πρὸ
πάντων οὖν κἂν ἐλεήσῃς τὴν ἀ-
δοκίαν· ἀλλ' ἐκείνῳ διερευ-
νήσαμεν ᾗ περὶ τοῦ ἀνδρὸς·
μαθοῦσα ὡς οὐ πόλει

τημὴ προσφοιτᾶν· πύργον
ἐφ' ὑψηλοτάτης ἀκρωρεί-
ας ἐν τῇ ἐρήμῳ οἰκοδομεῖ·
τριάκοντα σταδίοις τῆς
λαύρας ἀπέχοντα· καὶ κα-
τὰ μὲν ἀνεισιν ἐπ' αὐτόν· ὥσ-
τε ἀκωλύτως ὑπὸ τοῦ Εὐ-
θυμίου διδάσκεσθαι· πέμ-
πει δὲ κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ
Κοσμᾶν τε τὸν σταυροφύ-
λακα· καὶ τὸν εἰρημένον
χωρεπίσκοπον Ἀναστάσιον·
Οἱ δὲ καὶ πρὸς τὴν λαύραν
ἐλθόντες· ὡς ἐπύθοντο
μεταναστῆναι τὸν μέγαν ἐκ
πολλοῦ ἤδη πρὸς τὸν Ῥου-
βᾶν· ἅμα τῷ μακαρίτῃ Θε-
οκτίστῳ ἀπίασι πρὸς αὐ-
τόν· καὶ πείθουσι πολ-
λὰ δεηθέντες παρὰ τὸν
πύργον ἐλθεῖν, ἔνθα νῦν
ἡ Σχολαρίου μονὴ ᾠκοδό-
μηται· ὃν καὶ εἶδεν ἡ βα-
σίλισσα Εὐδοκία· ὡς ἐν θέ-
ρει ἐδίψων ὕδωρ· καὶ προ-
σπεσοῦσα τοῖς ἐκείνου

ποσί· μὴ ὡς ἀγνωμονήσασιν· ὅτι
ἐπεσκέψατο ὁ μέγας ὁ κ(ύριο)ς· ὁ δὲ
συνήθως αὐτὴν εὐλογήσας·
ἀλλὰ προσέχειν αὐτῇ τὸ λοι-
πὸν τὸ ἔκνομον ἔφη· ὅτι γὰρ καὶ
μικρὸν συναπήχθης Θεο-
δοσίῳ· διὰ τοῦτό σοι καὶ τὰ λυ-
πηρὰ συνέβη περὶ τὰ φίλτατα·
Δεῖ οὖν σε πρὸς τὸ δέξασθαι
τὰς τέσσαρας ἁγίας καὶ οἰ-
κουμενικὰς συνόδους· καὶ
τῆς Διοσκόρου κοινωνίας
ἀπορρήξασαν, Ἰουβεναλίῳ
τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσο-
λύμων πρὸς ἅπαντα συμ-
φρονεῖν· ταῦτα ὁ μὲν εἰ-
πὼν καὶ τῆς βασιλίδος
ὑπεραγασάμενος· εἶτα καὶ
συνταξάμενος αὐτῇ· ἐκ-
χωρεῖ· ἡ δὲ παρευθὺ τὴν
ἁγίαν εἰσελθοῦσα πόλιν·
Ἰουβεναλίῳ καὶ τῇ καθο-
λικῇ ἐκκλησίᾳ κοινωνεῖ·
πολλοὺς τῶν μοναχῶν τε
καὶ λαϊκῶν ἐπαγομένη· ὧν
ἦν· ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἐλ-

πεδίοις ἦν. γερόντιος γὰρ
τοῦ κακοῦ μᾶλλον ἐπιγηρά-
σαι θελήσας· οὐχ ἑαυτοῦ
μόνον· ἀλλὰ καὶ πολλοῖς
ἑτέροις αἴτιος ἀπωλείας
κατέστη. ἡ μέν τοι μακα-
ρῖτις εὐδοκία· τοῖς τοῦ
σταυροφύλακος ἀδελφοῖς·
χρυσίππῳ μέν τε καὶ γαβριη-
λίῳ· ὧν ὁ τῆς λαύρας μέ-
τα καλεῖται· καὶ πρεσβυ-
τέροις χειροτονηθῆναι πα-
ρασκευάζει· καὶ χρύσιπ-
πος μὲν τοῦ πρεσβυτερίου
διαπρέψας. συγγράμματα
μνήμης ἄξια καταλέλοι-
πε· γαβριηλίῳ δὲ τὴν τοῦ
φροντιστηρίου ἐπιστασίαν
ἐπιστασίαν στεφάνου τοῦ
πρωτομάρτυρος· δευ-
τέρῳ δὲ τῆς εὐθυμίου ἡλι-
κίας ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα
ἔτει· πρόσεισιν ὁ μακαρίτης
σάβας· μέσος ὢν ἐτῶν καὶ
μήπω γενειῶν· καὶ ὑπ' αὐ-
τοῦ μὲν ἐφίετο ἀσκεῖσθαι τὴν

ἀρετὴν ἀξιοῖ. ὁ δὲ τοῦτο
δεξάμενος· πρὸς τὸν μα-
καρίτην θεόκτιστον παρα-
πέμπει· δέξασθαι τὸν νεανί-
αν εἰπών. καὶ φιλοπόνως
ὑπὸ σοὶ ἀσκεῖσθαι τὸ ἅμα
καὶ ἀμφαδόν· ὡς γὰρ ἐμοὶ
δοκῶ· τὰ μάλιστα ἐν τῇ
ἀσκητικῇ πολιτείᾳ καὶ
κατορθώμασι διαπρέψει.
Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ τοῦ
σάβα προσέφη· ἃ δὴ καὶ
εἰς ἔργον ἐξέβη. ὡς ἡ κα-
τ' αὐτὸν ἱστορία διαλαμβά-
νει σαφῶς. δεῖ δὲ καὶ
τὰ κατὰ τὸν μέγαν γέρασι-
μον παραπλέξαι τῷ λόγῳ.
οὗτος τὴν κατὰ τὸν ἰορδά-
νην οἰκήσας ἔρημον· καὶ
λαύραν ἐκεῖσε μεγίστην ἑ-
βδομήκοντα τοῖς ἀναχω-
ρηταῖς ἔχουσαν συστησάμε-
νος· κοινόβιόν τε μέσον
αὐτῆς καθιδρύσας. τοῖς
μὲν εἰσαρχομένοις τῶν μο-
ναχῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ μέ-

μειν· ἐν αὐτῷ τε τῷ μονα-
χικῷ ὅρῳ ἀσκεῖσθαι διαφορὰν ἣν
παρασκευάζειν· ὅσοι δὲ
τῶν τῆς τελειότητος ἤδη
μέτρον ἐπετύχησαν· τού-
τοις ταῖς καλουμέναις
κέλλαις ἐγκατοικίζων·
ὑπὸ τοιούτῳ ζῆν ἐκέλ-
ευε τῷ κανόνι· ὥστε τὰς
μὲν πέντε τῆς ἑβδομά-
δος ἡμέρας. ἕκαστον τὴν ἰ-
δίαν κέλλην ἐφησυχάζειν·
ἄρτου τε καὶ ὕδατος καὶ
φοινίκων μόνον ἀπογευ-
όμενον· σαββάτου δὲ καὶ
κυριακῆς· τῇ ἐκκλησίᾳ
παραβάλλοντας· μετα-
σχόντας τε τῶν ἁγιασμά-
των. εἰς τὸ κοινόβιον ἐτι-
τῶς χρῆσθαι· καὶ οἴνου με-
ταλαμβάνειν ὀλίγου· τῇ
δὲ ἀκτημοσύνῃ καὶ ταπει-
νοφροσύνῃ μάλιστα ἐκοσμοῦντο·
Ἕκαστος μὲν τοίνυν τὸν πόνον
τῶν οἰκείων χειρῶν· σαβ-
βάτου ἀποφέρων εἰς τὸ
κοινόβιον· περὶ δείλην
κυριακῆς· τὸ ἀνάλωμα
τῆς ἑβδομάδος λαμβά-
νων· ἄρτους φ[illegible] καὶ
φοίνικας· καὶ ὕδωρ ἐν
ἀγγείῳ τινὶ καὶ ναΐαν. ἐς
τὸ κελλίον ἀπῄει·
Οὕτω δὲ ἦσαν τῶν ἀνθρω-
πίνων ἁπάντων ἀνώτεροι· ὥστε
μηδὲ θατέραν ἔχειν ἱμά-
τιον περιβολαίων· ἢ στρω-
μνὴν δὲ ψίαθος· καὶ ἀκεν-
τώνιόν τε καὶ ἐμφυμίο-
σιν ἔθος καλοῦσι· σκεῦ-
ός τε κεραμεοῦν εἰς ἀγγεῖ-
ον· ὅπερ εἰς πόσιν καὶ
προχὴν ὁμοῦ τῶν ναΐων
ἐξήρκει· μόνος δὲ οὗτος
αὐτοῖς. ὁ ἀπὸ Γερασίμου
ἄριστα παραδεδομένον·
ἐξιόντας· ἀνεῳγμένας
ἀφιέναι τὰς κέλλας· ὥς-
τε δύνασθαι τὸν βουλό-
μενον· εἰσιόντα λαμβά-
νειν ἀκωλύτως ὃ βούλοι-
το· ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ὅσοι

στολικῶς μιμοῦντας ὁρᾶσθαι·
καὶ εἶναι τούτοις ὥσπερ
τοῖς ἐν ἐρήμοις οἰκοῦσι· τὴν
καρδίαν τε καὶ τὴν ψυχὴν
μίαν· προσελθόντων
δέ ποτε τούτων τινῶν· καὶ
ἀξιούντων· ἔνδοθεν τε θερ-
μαίνειν καὶ ἐπὶ τοῦ μετέ-
χειν καὶ ἀπολύχνον ἀνα-
γνῶναι σκηνήν· ὁ μέγας ἔφη Γε-
ράσιμος· εἰ οὕτω ζῆν βού-
λεσθε· ἐν κοινοβίῳ διάγετε·
ἐγὼ γὰρ οὐδαμῶς ἐφήσω πα-
ρ' ὅλην μου τὴν ζωήν· ταῦτα
παρὰ ἀναχωρηταῖς γίνεσθαι·
Ὥστε τοῖς Ἱεριχουντίοις·
ἀκούοντας τῶν παρὰ τοῦ
ἀββᾶ Γερασίμου τὴν πολι-
τείαν οὕτω κατηναγκασμέ-
νην εἶναι καὶ ἀπαράκλητον·
σαββάτου τε κυριακῆς
ὡς αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ
παράκλησιν τούτοις μετα-
κομίζειν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν
δεῖγμα φιλαρέτων ψυχῶν·
πολλοὶ δὲ τῶν ὑπὸ τὸν

μέγαν Γεράσιμον ἀρομι-
στῶν· ὁρῶντες ἐπισκόπους
τοιούτους τοὺς κοσμικοὺς
ἐρχομένους· ὡς τὰ μέ-
γαλα ὑλάψοντας μᾶλ-
λον· φθέγγεσθαι ἐσπούδαζον·
ᾔδεσαν γὰρ ἐκεῖνοι καλῶς·
μητέρα πασῶν μὲν εἶναι τῶν ἀ-
ρετῶν τὴν ἐγκράτειαν· αὐ-
τὸν λόγοις τε καὶ ἔργοις.
ἀπὸ τοῦ πρὸς ἄριστα τοῦ-
το μαθόντες· ἐκεῖνος
γάρ· τοσοῦτον ἠσπάζετο
τὴν ἐγκράτειαν· ὥστε τὰς
τεσσαράκοντα τῆς
νηστείας ἡμέρας· ἄσιτον
εἶναι τῇ μεταλήψει μόνῃ
τῶν μυστηρίων ἀρκούμενον·
Οὗτος οὖν ὁ μακάριος Γερά-
σιμος· τὸ κοινὸν ἐπέστη τέ-
λος· πέμπτην τοῦ μαρ-
τίου μηνὸς ἄγοντος· ἡμῖν
δὲ πάλιν ἐπανιτέον ὅ-
θεν ἐξέβημεν· Λέον-
τος ἤδη τοῦ εὐσεβοῦς
τε καὶ φιλοχρίστου τὴν μοναρ-

κιανοῦ βασιλείαν ἐκδεξα-
μένου· Τιμόθεός τις ὁ ἐ-
πίκλην Αἴλουρος· τὴν
Ἀλεξανδρέων διαρπάζει·
ται καὶ αὐτὸν τὸν τῆς πό-
λεως πατριάρχην· ἐν
αὐτῇ τῇ κολυμβήθρᾳ
τοῦ θείου βαπτίσματος
ἀνελών· ἀναισχύντως
ἐπεμβαίνει τοῦ θρόνου·
θορυβουμένων τοίνυν
τῶν κατ᾽ αἴγυπτον πάντων·
διότι μετὰ ἀναχώρησιν τοῦ ἡ-
λίας τε καὶ μαρτύριος
τοῦ τῆς Μητρίας ὄρους
ἀπάραντε· ἦλθον πα-
ρὰ τὸν μέγαν Εὐθύμιον· ὁ
συχνὸν δὲ διέτριψαν παρ᾽ αὐ-
τῷ χρόνον· οἷς καὶ ἠγάπα-
ζετο σφόδρα· καὶ συνε-
χῶς ὡμίλει· καὶ τῆς
πρὸς τὸν Κουτιλᾶν καὶ
τὸν Ῥουβᾶν ἀναχωρήσε-
ως· κοινωνοὺς ἐποιεῖτο·
προσεώρα δὲ τῷ διορα-
τικῷ τῆς ψυχῆς ὀφθαλ-
μῷ· ὅτι τὸν θρόνον Ἱερο-
σολύμων καιροῖς ἰδίοις
ἕκαστος αὐτῶν διαδέξεται·
τί τὸ μετὰ ταῦτα· Ἰουβε-
νάλιος μὲν ὁ πατριάρχης
τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν
τῆς ἀρχῆς ἐνιαυτοῦ· κατα-
λύει τὸν βίον· Ἀναστάσιος
δὲ ψήφῳ τοῦ κοινοῦ πα-
ντός· εἰς τὸν ἐκείνου θρό-
νον ἀνάγεται· ἐφ᾽ ὧν αὐτοῦ
εὐθυμίου προρρήσεως· ὧν
οὗτος εὐθέως ἀναμνησ-
θείς· φθάνει τὸν εἰς τὴν
λαύραν σὺν αὐτῷ παραγε-
νόμενον καὶ τῶν προρρή-
σεων ἀκούσαντα· διά-
κονον χειροτονήσας· πρό-
τον μέγαν μετὰ τοῦ σταυροφύ-
λακος ἀποστέλλει· τήν τε
τῆς προφητείας δηλῶν
ἔκβασιν· καὶ ἀξιῶν ἐπι-
τρέψαι αὐτῷ τὴν πρὸς αὐ-
τὸν κάθοδον· ὁ δὲ ταυτὶ
ἀποκρίνεται· ἐμοὶ ἀεὶ
ἐφετόν· τὴν ἐμὴν ὁρᾶν

τελειότητα. ἀλλὰ τὰ
μὲν τῆς πρώην σου ἐπιδημί-
ας. ἔξω παντὸς ἡμῖν ὄχλου
καὶ πάσης ἀπραγμοσύνης·
μῶν δὲ τὸ τῆς ἀρχῆς μέγε-
θος. ἑτέραν ἡμῖν [illegible] δι-
δωσι τάξιν. ὥστε ὑπερ-
βαίνειν τὴν ἐμὴν ἀσθένει-
αν. τὴν σὴν μόνην παρουσίαν.
διὰ τοσούτων χρόνων. [illegible]
πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐλθεῖν.
ἀλλ' ἐγὼ μὲν δέχομαι προ-
θύμως ἐρχόμενον. ἀναγ-
κη δὲ καὶ τοὺς ἄλλους οὐκ ἀ-
ποστερεῖσθαι. καὶ τὸ λοιπὸν.
οὐκέτι διατρίβειν ἐνταῦ-
θα δυνήσομαι. τῷ πλή-
θει τῶν ἐρχομένων στενο-
χωρούμενος. ἀλλὰ τὰ
μὲν τοῦ μεγάλου πρὸς τὸν
πατριάρχην. τοιαῦτα
οὕτως ἔχοντα. βούλεται
δὲ ὁ λόγος. ἐπὶ τὸν Τερέ-
βωνα καὶ αὖθις ἐπανελ-
θεῖν. Τερέβων τοίνυν οὗτος
ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρ-
χος. εἰς Βόστραν κατά
τινα χρείαν ἐλθὼν. καὶ
παρά τινος συμφυλάρ-
χου. πρὸς τὸν ἄρχοντα
τῆς χώρας διαβληθείς.
κατεσχέθη τε καὶ εἰς δε-
σμωτήριον ἐνεβλήθη. χρό-
νον ἐφικανόν. ὁ περιγνοὺς
ὁ μέγας Εὐθύμιος. γρά-
φει αὐτίκα πρὸς τὸν τῆς
Καισαρέων ἐκκλησίας πρό-
εδρον συναποστείλας τοῖς
γράμμασι καὶ Γαϊανόν.
τὸν ἀδελφὸν Στεφάνου
τοῦ Ἰαμνίας. ὥστε
σπουδὴν εἰσενέγκασθαι
πᾶσαν. ἀνεθῆναι τοῖς
δεσμοῖς τὸν Τερέβωνα·
Ὁ δὲ· τοῦτον μὲν πάσης κα-
τηγορίας ἐλευθερώσας·
καὶ ὅσ' ἔχρῃζε πρὸς τὴν
ὁδὸν μεταδοὺς. ἐπὶ τὸν μέ-
γαν ἀφίησι· Γαϊανὸν δὲ
παρακατασχὼν. τῆς Μη-
δάβων πόλεως ἐπίσκο-
πον χειροτονεῖ· ἡ γὰρ μὴ

μακαρῖτις Εὐδοκία· μα
οῖς ὅτι πολλοῖς τῷ θεῷ
δειμαμένη· γηροκομεῖα
τε καὶ πτωχεῖα καὶ μο
ναστήρια· μηδ' ἀριθμὸν
ὑπεραλλόμενα· φιλο
θέως συστησαμένη· προ
σέτι καὶ ζ ἐν ἔντιμι τῶν ὑπ' αὐ
τῆς οἰκοδομημένων ναῶν
ὧν περ τῶν κορυφαί
ων τῶν ἀποστόλων· ἀν
τικρὺ τῆς εὐθυμίου λαύ
ρας διακειμένων· λάκ
κον μέγιστον ἀνορύξαι· χρεί
ας τινὸς ἀναγκαίας χά
ριν· ὥς ποτε κατὰ θέαν
αὐτοῦ ἐλθοῦσα· ὁρᾷ τὴν
εὐθυμίου λαύραν ἐν ἐρή
μῳ μέσον διακειμένην·
Καὶ τὰ τῶν μοναδελφῶν κελ
λία ἀπ' ἀλλήλων ἀπῳ
κισμένα· σφόδρως δὲ
τὴν ψυχὴν καταμυγεῖ
σα· πέμπει πρὸς τὸν
μέγαν· δεομένη αὐτοῦ
προσελθεῖν· καὶ ἀπολαῦ

σαι τῆς ἐκείνου διδασκα
λίας· οὐκ ἐξῆν γὰρ καὶ
τὴν λαύραν προσόδοις ἀ
πομένειν τιμίας· ὥστε
διαρκεῖν τοῖς ἀδελφοῖς
εἶναι· τὴν ἀναγκαίαν τὴν
χορηγίαν· ὁ δὲ προσανα
φωνεῖ αὐτῇ ἐπὶ θύραις οὖ
σαν τὴν τελευτήν· τί φρο
ντίζεις εἰπὼν μάτην μό
Καὶ περὶ πολλὰ ἀσχολῇ·
Ἐκεῖ μὲν μόνον ἐπιτρέπει ζε·
ταν πρὸς τὴν τῆς ζωῆς
ἐκδημίαν· ἡμῶν δὲ· μὴ
ἐπὶ προσόδοις μηκυνθῆς
μηδὲ χρήμασιν· ἀλλ' ἐ
πὶ τοῦ κοινοῦ μνησθῆτι
δεσπότου· τούτων ἐκεί
νη ἀκούσασα ἐκπλήττεται
καὶ λύπη τὴν ψυχὴν ἐ
μερίζετο· τὸ μέν· διὰ
τὴν πρόγνωσιν τοῦ με
γάλου· τὸ δέ· διὰ τὴν τῶν
ἑαυτῆς ἐλπίδων ἀπο
τυχίαν· ἐν ταῦθεν πρὸς
τὴν ἁγίαν ἔρχεται πόλιν·

καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ πατριάρ
χης ὑπὸ τοῦ Εὐθυμίου δη
λωθέντα γνωρίσασαι·
ἀδελφαὶ τοῖς προτέ
ροις ἐποίκοις· καὶ πρῶτα
μὲν· τὸν ἐπὶ Στεφάνῳ τῷ
πρωτομάρτυρι τοῦ Χριστοῦ
ναὸν· ἐλλιπῶς ἔτι τῆς
κατασκευῆς ἔχοντα ἀγ
καινίζει· καὶ πολλὴν αὐ
τῶν πρόσοδον ἀπονεί
μασαι· καὶ τὴν τούτου
πρόνοιαν ἀναθεῖσαι γα
ιρικλίῳ· οὐδὲ τῶν ἄλ
λων ἠμέλησαν ἐκκλησιῶν·
ἃς ᾠκοδόμηκεν· ἀλλὰ
καὶ αὐτὰς περιήρχετο
φιλοπόνως· ἀνακαινίζον
σαι τε καὶ τὴν ἀρκοῦσαν
ἑκάστῃ πρόσοδον ἀφο
ρίζουσαι· τεσσάρων δὲ
ἤδη παρελθόντων μηνῶν·
καὶ αὐτὴ πρὸς κύριον ἐκδη
μεῖ· μετ' οὐ μέντοι συχνὸν
δὲ ἐκεῖνον χρόνον ἐπιμε
μηκόντα τοῦ Εὐθυμίου

γνομότος ἔτη· καρτερίᾳ τε
ρι πίπτει νόσῳ· καὶ ὁ ἐν ἁ
γίοις Θεόκτιστος· καὶ γεί
τονοῦσιν θανάτῳ· καθοὺ
ταῦτα ἤδη γνωρίσας· καὶ
τὸ πλῆθος τῶν μοναχῶν εἰς ἐπίσκ
ψιν αὐτοῦ ὁμαδὸς Εὐθύμιος·
καὶ οὕτως ἰδὼν ἐπικινδύ
νως ἔχοντα· ἀγνὸν καὶ
ἀρχείας αὐτῷ ἡμέρας
συμπαραμεῖναι· ὡς τῷ
σώματι τὰ νομιζόμε
να λειτουργήσειν· πρὸς
κύριον ἤδη τῆς ἄλλας ἐκδημο
σης τυχεῖν· γνοὺς δὲ τοῦ
το ὁ πατριάρχης· καὶ πρό
φασιν οὐκ αὖ καιρὸν εἶναι
νομίσας τῆς πρὸς αὐτὸν
ἀφίξεως· ἤδη τοῦ μακα
ρίου Θεοκτίστου πρὸς
κύριον ἐκδημήσαντος κατὰ
τὴν τρίτην τοῦ Ἰανουαρίου·
καταλέξας πρὸς αὐτὸν· καὶ
σὺν αὐτῷ θάψας τὸ λείψα
νον· εἶτα καὶ πρὸς Εὐθύ
μιον τὰ τοῦ θέρμου τοῦ θεοῦ

156

ὁ πατριάρχης ἐποίει· καὶ
ἤδη ἔνδον τῶν ἐκείνου χειρῶν
λαμβανόμενος· περιεχεῖτο
ταύταις· θερμῶς ἀσπαζό-
μενος· καὶ πόθου ῥήματα
τοῖς ἀσπασμοῖς ἐπιλέγων·
ἐκ πολλοῦ τῶν ἁγίων σοῦ
τούτων ἐπεθύμουν χειρῶν·
καὶ ἰδοὺ πεπλήρωκέ μοι
τὴν ἔφεσιν ὁ θεός· ἀλλὰ δέ-
ομαί σου τίμιε πάτερ· πρῶ-
τον μὲν εὔχεσθαι τῷ θεῷ· τὰς
σὰς ἐν ἐμοὶ προρρήσεις
εἰς τέλος συντηρηθῆναι·
εἶτα καὶ γράφειν μοι συν-
μάχους περὶ τῶν δοκούντων·
ὡς τέκνῳ ἰδίῳ πατήρ· ὁ δὲ
μετὰ τῆς συνήθους ἐπιει-
κείας· τοῦτό φησιν ἐγὼ μᾶλ-
λον παρὰ τῆς σῆς αἰτοῦ-
μαι μακαριότητος· τὸ
ἐν ταῖς πρὸς θεὸν σου λι-
ταῖς καὶ ἡμῶν μνημονεύ-
ειν· κἀκεῖνος ὑπολαβών·
Τοῦτο παρὰ σοῦ πρῶτος
ἐγὼ πάτερ ἀπολαμβάνειν ἀξιῶ·
ἐπεὶ καὶ πεπείραμαι ἤδη
τῶν ἐν σοὶ θείων χαρισμά-
των καλῶς· καὶ ὅς· συγ-
χώρησον τίμιε πάτερ φησί·
παρακλήθητι δὲ πρόνοι-
αν μᾶλλον ποιεῖσθαι τοῦ
παρόντος μοναστηρίου·
Πρὸς ταῦτα ὁ πατριάρχης·
καὶ θεόκτιστον εἶπεν ἐπι-
περιόντος τοῦ ἐν ἁγίοις·
σὺ τῆς ἐρήμου ταύτης
προΐστασο· καὶ νῦν πάλιν
ἐκείνου τὸν βίον λιπόν-
τος· σὺ τὰ αὐτοῦ κατα-
λέλειψαι· ὁ μὲν οὖν ταῦ-
τα εἰπὼν καὶ συνταξά-
μενος τοῖς ἁγίοις· πρὸς τὰς
οἰκείας ἐπανῆλθε δια-
τριβάς· Εὐθύμιος δὲ
ὁ μέγας· Μάριν τὸν Τερέ-
βωνος θεῖον φιλαρέτως
ζῶντα· καὶ τὴν ἡλικί-
αν ἤδη προήκοντα· ἡγού-
μενον τῆς μονῆς κατα-
στήσας· εἰς τὴν οἰκείαν καὶ
αὐτὸς λαύραν ἐπανήει·

τοῦ δὲ· δύο τῇ προφητεί-
α χρόνοις ἐπιζήσαντος·
εἶτα θανόντος· κατελ-
θὼν αὖθις ὁ μέγας· τὸ μὲν
ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα· σὺν τῷ
θεοκτίστου τοῦ μεγάλου
κατατίθεται· λογγίνῳ δέ τινι
ἀξιεπαίνῳ τὸν βίον ἀνδρά-
σιν· τὴν τῆς μονῆς προνοίαν
ἐγχειρίζει· καὶ ὀλυμπίου
δὲ τοῦ σκυθοπόλεως ἐ-
πισκόπου τὸν βίον ἀπολι-
πόντος· κοσμᾶς μὲν ὁ
σταυροφύλαξ ἐπίσκοπος
ἀντ' ἐκείνου χειροτονεῖται·
χρύσιππος δὲ τὴν τοῦ σταυρο-
φύλακος ἐγχειρίζεται λει-
τουργίαν· κατὰ τὴν πρόρ-
ρησιν εὐθυμίου· ὁ μέντοι
τούτων ἀδελφὸς γαβρι-
ήλιος· πρεσβύτερος γε-
νόμενος ὡς εἴρηται
καὶ ἡγούμενος· μεγίστοις
ἔλαμψε σημείοις καὶ
κατορθώμασι· τὰ μὲν
δὴ τῶν μαθητῶν εὐθυμίου

τοιαῦτα· ἄγε δὲ πρὸς τὰ
ἐκείνου πάλιν ἐπανάγωμεν·
Ἐτῶν πέρ ὁ μέγας· σάβαν τὸν
θεῖον ἑταῖρον καὶ δομετια-
νόν· προθύμως ὄντας
πρὸς τὴν ἐνδοτέραν ἔ-
ρημον αὐτῷ συναπέρχε-
σθαι· παραλαβὼν ἀμ-
φοτέρους· διήρχετο δι' αὐ-
τῆς· τροφὴ δὲ τούτοις ἦ-
σαν· αἱ τῶν μελαγρίων
ῥίζαι· εἶτα κατέλα-
βόν τινα ξηρὰν καὶ ἄνυ-
δρον γῆν· ὁ τοίνυν σά-
βας· ἀσυνήθης ὢν ὅλως
τῶν ἐν ἐρήμῳ διατριβῶν·
δίψει συσχεθεὶς σφοδρο-
τάτῃ· λειποψυχήσας·
οὐδὲ βαδίζειν ἔτι ἐδύ-
νατο· τοῦτο ἰδὼν ὁ μέ-
γας εὐθύμιος. ἔπαθέ τι
τυχὼν· καὶ μικρὸν αὐτὸν
διαστὰς εἰς γόνυ κλιθεὶς·
ηὔχετο· κύριε λέγων· δὸς ὕ-
δωρ ἐν γῇ διψώσῃ· τὴν τοῦ
ἀδελφοῦ δίψαν παραμυ-

θούμενος· καὶ μετὰ τὴν
ἀρχὴν τοῦ σκαφείου λοιπόν·
ὅπως τῶν μοσχαμῶν ἐκτε-
μνομένων ῥίζας προφθὴν
ἐποιοῦντο· ἀποχὺ κόπτει
τὸ ἔδαφος· καὶ εὐθὺς ὕ-
δωρ ἀνῆκεν ἡ γῆ· οὐ πέρ
ὁ σάκκος πιών· καὶ τοὺς
μόχον δ' ἐφ' οὓς ἀπωκαλῶν.
εὐχαριστήσας τῷ παράδο-
ξα δι' αὐτῶν αὐτοῦ θερα-
πόντων θαυματουργοῦν-
τι θεῷ· οὕτως οὖν ἄχον-
τι πρὸς τὸν θεὸν παρρησί-
ας τοῦ ἀθυμίου. οὐδὲ τῆς
τελευτῆς αὐτοῦ ὁ καιρὸς
ἀπεκρύβη· φασὶ γὰρ ὁ-
γδόην τότε μετὰ τὰ φῶ-
τα ἡμέραν· καθ' ἣν εἴθι-
στο πρὸς τὴν ἐνδοτέραν
ἀποχωρεῖν ἔρημον· συνελ-
θεῖν τοῖς τε προπέμ-
ψαι μέλλοντας. καὶ τοῖς
κοινωνήσοντας αὐτῷ
τῆς ἀποδημίας· μεθ' ὧν
ἦσαν· ὁ μαρτύριος καὶ

ἡμέρας· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν
προσῆκεν μακρὰν ἀναχω-
ρῆσαι· ἀλλὰ παρασκευὴν
τὸν μέγαν κατέλαβον· ἐ-
πωνθύμοντο εἰ μὴ αὔριον
ἀποθνῄσκειν μέλλοι· ὁ δὲ πᾶ-
σαν ἔφη τὴν ἑβδομάδα·
συνέσομαι ὑμῖν ἐν τῇ λαύ-
ρᾳ· καὶ τοῦ σαββάτου με-
σονυκτίου ἀφ' ὑμῶν χω-
ρισθήσομαι· τρίτη γὰρ ἦν
τὸ μετὰ ταῦτα ἡμέρα·
Καὶ τῆς ἀμτωμίου τοῦ θείου ÷ ἤδη
ἑορτῆς ἐπιστάσης· πάν-
νυχον μαρτυρίαν ἐν τῷ
ναῷ παραβάλλει· καὶ
τῶν νυκτερινῶν ὕμνων
συντελεσθέντων· τοῖς
πρεσβυτέροις ἐν τῷ δια-
κονικῷ καλουμένῳ πα-
ραλαιῶν. οὐκέτι φησὶν ἀδελ-
φοὶ μεθ' ὑμῶν μαρτυρί-
αν διατελέσω· καλεῖ
γάρ με ἤδη ἀπὸ τῆς πα-
ρούσης ζωῆς ὁ Χριστός· ἅμα
ὑμῶν μὲν δὲ ἐξελθόντων. Κα

82 159

λέγοντες μοι ἰδὼν μεθ᾽ ἡμῶν· ἐ-
σθίειν δέ· πάντες συνελ-
θόντες αὐτοὶ πρὸς· ἅμα τοῦ
πρωΐ· πάντες συνέρρεον
πρὸς αὐτόν· καὶ μικρὸν
ἐπισχὼν· ἤρξατο πρὸς αὐ-
τοὺς λόγου τοιοῦδε· πατέρες
ἐμοὶ καὶ ἀδελφοὶ ἐν κ(υρί)ῳ
τέκνα· ἐγὼ μὲν ἤδη πορεύ-
ομαι τὴν τελευταίαν ὁδὸν
τῶν πατέρων μου· ὑμᾶς δὲ
χρὴ τὸ πρὸς ἐμὲ φίλτρον
διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ θ(εο)ῦ
δὲ φυλακῆς ἐπιδείξασθαι·
Ὧν προηγουμένως ἐστίν· ἡ ἀ-
γάπη· σύνδεσμος οὖσα
τῆς τῶν ἀρετῶν τελειότη-
τος· ἐπεὶ καὶ ἀρετὴ πᾶσα
δι᾽ ἀγάπης κατορθοῦται
καὶ ταπεινοφροσύνης· ἡ
μὲν γὰρ ταπεινοφροσύνη·
πρὸς ὕψος ἀνάγει κατορθω-
μάτων τὸν μετιόντα· ἡ δὲ
ἀγάπη συνέχει τε ἀσφαλῶς·
καὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου δι-
απεσεῖν οὐκ ἐᾷ· μάλιστα

δὲ ἡ ἀγάπη τῆς ταπει-
νοφροσύνης· διὰ ταύτην
γὰρ καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς καθ᾽ ἡ-
μᾶς γενόμενος ἑαυτὸν ταπ-
είνωσεν· χρὴ οὖν
ἐξομολογεῖσθαι τούτους
διὰ παντός· καὶ ὕμνους
προσφέρειν· καὶ πάν-
τας μὲν ἀνθρώπους· πρὸ δὲ
πάντων ἡμᾶς· διὰ τὸ
τὰς πρὸς αὐτὸν συνθή-
κας· καὶ ὅτι πραγμάτων
ἀπηλλαγμένοι κοσμι-
κῶν· ἀποτρίψασθαι γὰρ
μὲν ἡμῶν τὴν ζωὴν ἤδη·
Ἀγωνιστέον ὑμῖν ἀεὶ καὶ σω-
ματα καὶ ψυχὰς ἀδελ-
φοί· καὶ τὸν ἄνωθεν ἡμῖν
παραδεδομένον κανόνα·
πάσῃ φυλακῇ τηρητέον·
τῶν ἐνθλίψει μεῖον δὲ
μᾶλλον ἐπιμελητέον· ὁ
ἐξ ἡμῶν ἀπὸ συλλογιζό-
μενος· ἑαυτὸν ἀσφαλιζέ-
σθω διὰ παραινέσεως
καὶ διδασκαλίας διηνεκοῦς·

[illegible] κατὰ μικρὸν
ἀποσκεδασθεὶς· καὶ πο
μου χαλεποῦ τοῦ διαβό
λου γενόμενος· καὶ ταύ
την δὲ τελευταίαν ὑμῖν
ἐντολὴν δίδωμι· ὅπου
λοῦν μηδέποτε τοῖς πα
ριοῦσιν ἀποκεκλεῖσθαι·
ἀλλ' εἰς ὑποδοχὴν ἑτοίμως
ἄγεσθαι· καὶ ἡ στέγη δὲ αὐτή.
κοινὴ τοῖς ξένοις ἤτω·
καὶ τὰ ὄντα πάντα.
τοῖς δεομένοις προκεῖ
σθαι· οὕτω γὰρ ἄν· ἀφθό
νου τῆς χορηγίας ἄνω
θεν ἀπολαύοιτε· ταῦ
τα τοῖς ἀδελφοῖς ἐπι
σκήψας. ἱερᾶται καὶ τιμᾶ
ἂν βούλοιντο ἀρχὰς αὐτοῦ·
Πάντων δὲ ὁμοῦ· Δομετιανὸν
ἀποκρίνονται· καὶ ὅμως·
ἀλλ' ἀδύνατον τοῦτο φησί·
Δομετιανὸς γὰρ ἐπὶ ἡμέ
ρας ἐνταῦθα διάγων
τῆς ἑβραΐας ἀκολου
θήσειεν· ἀπογνόντα

οὖν Δομετιανοῦ· Ἡλίαν μὲν
τοῦ σιτίων· τῆς κατα
μονῆς οἰκονόμον· τὸν δὲ
μος ἱεραρχοῦντιον· ἐπι
γραφεὶς οὖν ὁ ἄλλος πρὸς
αὐτόν· ἰδοὺ φησὶ πάντες
οἱ πρὸ σοῦ· ποιμένες σε ἐ
αυτῶν καὶ προστάτην ἐπι
φίζονται· σὺ δέ· πρό
σεχε σεαυτῷ καὶ παντὶ
τῷ ποιμνίῳ· καὶ τοῦτο
πρὸ τῶν ἄλλων εἰδώς·
ὅτι κοινωνὸν γενέσθαι με
τὰ ἐμοῦ ταύτην τὴν λαύ
ραν ηὐδόκησεν ὁ θεός· εἶ
τα· καὶ ὅπου χρὴ αὐτὸ οἰ
κοδομηθῆναι· περὶ τῆς
ξενοδοχίας τε καὶ ψαλ
μῳδίας· καὶ τῆς εἰς τὸ
κανόνα σπουδῆς· ἐπι
σκήπτει τῷ Ἡλίᾳ· καὶ τὸ
μὴ τῶν ἀδελφῶν ἀμε
λεῖν· καὶ πλέον· τῶν
λογισμοῖς αὐτοῖς βα
ρυνομένων· εἶτα· καὶ
προσθεὶς τὰς τελευταίας

ē 12

T ἔρχεται

δέχεται τὴν ἐπιτιμίαν ὡς
καλῶς γενομένην· καὶ οὐ
πρὶν τῶν θείων ἐκοινώνη
σε μυστηρίων. ἕως αὐτὸς ὁ
δήσας. τὴν λύσιν ἐπήγα
γε. μωσέως γὰρ ἦν ζηλω
τής. φοβερὸς μὲν καὶ ἀπα
ραίτητος. τοῖς πρὸς θεὸν ἁ
μαρτάνουσιν· ἐπιεικὴς δὲ
καὶ ἥμερος. τοῖς εἰς αὐτὸν
πταίουσι γνωριζόμενος·
οὐ μωσέως δὲ μόνον. ἀλλὰ
καὶ παρὰ τοῦ ἄλλου τὸ δι᾽ ἀ
φθόνον εἰς ἀρετὴν ἐμιμεῖτο·
οἷον ἀμέλει τὸ πρὸς πάν
τα θεῷ πειθαρχεῖν· καὶ
δι᾽ ἐκεῖνον. τῶν ἐν κόσμῳ
πάντων καταφρονεῖν· ἰ
σαάκ. τὴν πρὸς τοὺς πνι
κοὺς πατέρας μέχρι καὶ θα
νάτου ὑπακοήν· καὶ
τὴν εὐάρεστον θυσίαν αὐ
τοῦ τοῦ σώματος· ἰ
ακὼβ τὸ ἄπλαστον· καὶ ἀ
κριβῶς μισοπόνηρον· ἰ
ωάννου τὴν ἐρημίαν· καὶ
ἀτροφίαν· πέτρου. τὸ θερ
μὸν μετὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως·
παύλου. τὸ ἐνεργὸν διὰ
παντὸς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ· καὶ
ταλαιπωρικὸν καὶ φερέ
πονον· καὶ τὸ πᾶσαν ὡς
ἐκεῖνος τὴν οἰκουμένην·
τὴν μὲν ποσί· τὴν δὲ λό
γοις· τὴν δὲ τῇ φήμῃ δι
αδραμεῖν· καὶ συνελόν
τα φάναι. οἷα τις γραφεὺς
ἄριστος. τὰ κάλλιστα παν
ταχόθεν τῆς ἀρετῆς χρώ
ματα συλλεξάμενός τε
καὶ κεράσας καλῶς. ἀρ
χέτυπον ὅμοιον τὸν ἑαυτοῦ
βίον τοῖς φιλαρέτοις προ
έθηκεν. οὐδὲ ὁ μακάριος ἰω
β ἔξω τοῦ χοροῦ τῶν αὐτῷ
ληφθέντων εἰς μίμησιν·
ἀλλὰ κἀκείνου τὴν ὑπομο
νήν. καὶ ἀεὶ μέν· πρὸς
τῷ τέλει δὲ, πρᾳότερον
ἐμιμήσατο. ἐπεὶ γὰρ ἔ
μελλεν ἤδη τὸν ἄμεινον
ὑποδέχεσθαι βίον· καὶ

ἀντικόπτον ὁ μὲν εἶδεν· ἀ-
μοιβὰς ἀπολαμβάνειν ὧν ἤλ-
πισεν. ἐνόσει τις αὐτοῦ
τὸ τελευταῖον νόσος καὶ
χρονία· καὶ οὐδὲ μὲν
καὶ ἀκμάζον τι φορητή·
διὸ καὶ ὅλον ἐνιαυτὸν κλι-
νοπετὴς ἦν. ὀδύναις ἀ-
μάχοις παλαίων· τό-
τε γὰρ δέρμα τῆς λαγόνος
ὑποσυρεὶς διὰ τὴν ἐκ τῆς
νόσου τῆξιν· καὶ τὸ τοῦ
λόγου· σκιᾶς εἴδωλον
γέρων ὡς· ὡς μηδὲν αὐτῷ
πλὴν τῶν ὀστῶν ὑπολεί-
πεσθαι. ὅμως· οὐδὲν μα-
λακόν· οὐδὲν ἀγεννὲς· ἢ
ἀνάξιον ἑαυτοῦ ἔδρασεν
ἢ ἐφθέγξατο· ἀλλὰ καὶ
τινος γέροντος· πρὸς τὸ
σφοδρὸν τῆς νόσου καὶ μα-
κρότατον ἐλθόντος· καὶ
δεηθῆναί τι τοῦ θ(εο)ῦ εἰρηκότος
στῆναι τὴν νόσον· μὴ σύ
γε πρεσβύτ' ἔφη· μηδὲν πε-
ρὶ τούτου· κάρω γὰρ πολ-
λάκις τοῦτο λαμβάνων κα-
τὰ νοσῶν. αὖθις ἀποκρου-
σαμένη. ὑπολαβών· ὡς
τῶν μὲν τοῦ παρόντος ὡ-
ς οὐ καλῶν. ἱκανῶς ἀπε-
λαύσαμεν. δόξης δηλα-
δὴ καὶ ὀνόματος· χρόνου

Καὶ κακοπαθῆσαι πάντως.
καί τινα μοῖραν ἔχειν ἀ-
ξίαν τῆς ἐκεῖ παρακλή-
σεως· πρὸς ταῦτα τὸν
γέροντα ἐγκαλυψάμενον·
μηδὲν ἀποκρίνασθαι
πλήν· ἀλλὰ τῆς ὑπομο-
νῆς ἐκείνου καὶ καρτε-
ρίας. πολλὰ μὲν καὶ ἄλ-
λα τεκμήρια· μαρτυ-
ροῦσι δὲ καὶ οἱ κατὰ τὸν
καιρὸν τῆς ἀρρωστίας
ὑπηρετοῦντες αὐτῷ· ὅ-
τι μηδὲν μήτε τὰς τῆς
ψυχῆς ἐνεργείας ὑπὸ τῆς
νόσου ἠλλοίωκε· μήτε
τὸν ἔρωτα τῶν θείων
καταλελοίπει λόγων· ἅ
γὰρ καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτῷ

ὕπνου πολλάκις γεύσαιτο·
καμφθεὶς ὑπὸ τῆς πάντα
νικώσης φύσεως· ἀλλὰ
τὰ χείλη τὰ ἑαυτοῦ· τὰ
συνήθη ἐκίνει· διὸ καὶ ἅμα
φέρων ἀπὸ τοῦ ὕπνου·
τὴν πρὸς θεὸν ᾠδὴν ἐν τοῖς
χείλεσι κατελάμβανε·
Πολλὰ μὲν οὖν καὶ τὴν τελευ
τὴν φασὶ τὸν ἄνδρα ἐπιθει
άσαι· πολλὰ δὲ καὶ περὶ
τῶν μελλόντων διὰ τοῦ
συνοικοῦντος αὐτῷ πνεύματος
προειπεῖν· ἐπειδὴ
γὰρ περιστάντες αὐτὸν πάν
τες οἱ ἀδελφοί· τῷ μὲν δο
κεῖν ἐκεῖνον· τῇ δὲ ἀ
ληθείᾳ· ἕκαστος ἑαυτὸν
ἀπωδύρετο· παρὰ τοιοῦ
τον φῶς ἀποβάλλοντες·
ἱκανῶς αὐτοῖς παραι
νέσας· ἐπιμονὴν τὴν ἐν
τόπῳ· πειρασμῶν τε τῶν
ἐπερχομένων ἄχρι καὶ τέ
λους ὑπομονήν· ἔτι δὲ καὶ
πρὸς τοῖς μετ' αὐτὸν τῆς μο
νῆς ἐξηγησομένοις ὑπα
κοήν· πάντα τε τὰ κα
ταληψόμενα προειπών·
τελευτᾷ ὃν ἐκεῖνος φησί·
Εἰ μὲν γὰρ μετὰ τὴν ἐμὴν
εἴπερ τελευτὴν αὐξόμε
νόν μοι τὸ ποίμνιον ἴδοιτε·
δεῖ τηνικαῦτα καὶ περὶ
τῶν ἄλλων ἐλπίδας εἶ
ναι ὑμᾶς· εἰ δ' οἰῶ· οὐδὲ τὰ
λειπόμενα περασθήσε
ται· ἅπερ· εἰ καὶ ταῖς
αὐτοῦ προρρήσεσι ἐξέβη·
αὐτὰ πρὸ τῶν ἄλλων μαρ
τυρεῖ τὰ ὁρώμενα· μέ
γεθός τε τῶν τῆς μονῆς
οἰκοδομημάτων· πλῆ
θός τε τῶν ἐνοικούντων·
καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ἀπαρά
μιλλον· τὴν δὲ ζῶσαν
ἐκείνου δόξαν καὶ μετὰ
θάνατον· καὶ τὴν πρὸς
θεὸν παρρησίαν· σαφῶς πα
ριστῶσιν· ὀφθαλμοὶ μὲν
τυφλῶν· πόδες δὲ χω
λῶν· καὶ χεῖρες πηρῶν·

αἰμένων· τὸ κινεῖσθαι· οἱ δὲ τὸ
πράττειν· οἱ δὲ δι' ἐκ τάφου· τὸ
μελετεῖν ἀπολαμβάνοντες·
καὶ πρὸ τούτων· αὐτὴ τῶν λα-
τάφων ἡ σορὸς μύρα πηγά-
ζουσα· ἀλλ' ἐν ταῖς θαυμάτων ὁ
λόγος ἡμᾶς· ὥσπερ τι ῥεῦ-
μα φερόμενον παρήνεγκε· δεῖ
δὲ καὶ πλέον ἐπισημαίνειν τὴν
τελευτὴν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πα-
ρακολουθήσαντα· τρανό-
τερον ἐξειπεῖν· ἐπεὶ γὰρ
πλησιάζουσαν αὐτὴν ὁ μάκαρ
ἑώρα· πρὸς μόνους τῶν ἐ-
πισκόπων ἐπὶ προφάσει κοι-
νῆς χρείας μεταστειλάμενος·
τὸν ὄχλον γὰρ ἀεὶ καὶ τοὺς
θορύβους ἐκεῖνος ἐξέκλι-
νεν· ἅμα δὲ ἵνα καὶ δι' αὐ-
τῶν δείξῃ· ὅτι τῶν τριῶν
ἡμερῶν οὐ πλείονος ἐπιμέ-
νει· τούτοις οὖν μεταστειλά-
μενος· ἀσπάζεται· χαίρων·
ἀνιωμένοις· δακρύοντας·
οὐ δακρύων· εὐφραινόμενος·
ἀθυμοῦντας· ὥσπερ ἀ-

κόλουθον ἰών· οἱ μὲν γὰρ τὸ
ποθούμενον ἀφῃροῦντο· ὁ
δέ· πρὸς ὃν ἐπείγετο μᾶλλον
ἀνήγετο· εἶτα· χεῖρας εἰς
προσευχὴν ἀνασχὼν· ταῖς χεί-
λεσι τὸ ἠρέμα ὑποκινήσας·
ὡς τοῖς παρεστῶσιν ὑπο-
νοεῖν ὅτι τὰ τῆς ἐσχάτης
φθέγγεται πρὸς θεὸν ἐκδημί-
ας· καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν κα-
τὰ τὸ εὔσχημον αὐτὸς ἐπι-
θεὶς τῷ σχήματι· τὴν γενναί-
αν ἐκείνην ψυχήν· καὶ δαί-
μοσιν ὄντως φοβερὰν καὶ
ἀήττητον· εἰς χεῖρας
θεοῦ παρατίθεται· ἔτη πέν-
τε πρὸς τοῖς ἑκατὸν· τὰ
πάντα βιώσας· καὶ ὀλίγῳ
πλέον· ἢ ἔλαττον· τιμᾷ
δὲ καὶ θεὸς αὐτίκα τὴν τε-
λευτήν· θαῦμά τι θαυμάσιον·
τὸ δὲ ἦν· ἀνήρ τις τοὔνομα
Στέφανος· τὸ γένος Ἀλεξανδρεύς·
Πολλῶν ἤδη χρόνων τῶν μηρ-
ῶν κάτοχος ὤν· καὶ περι-
μένων θεραπευτοῦ τυχεῖν τοῦ

μεγάλου δεόμενος· καὶ διὰ
τοῦτο μέχρι καὶ τέλους αὐ-
τοῦ παραμείνας· οὐ τυχὼν
δὲ θειοτέρας πάντως οἰκο-
νομίας· ὡς μετὰ τέλος τοῦ
μακαρίου πρὸς καὶ τοῦ πονη-
ροῦ πάντως ἀποθλασθησομένου·
Οὕτως οὖν τῇ φθειρούσῃ τὸν νε-
κρὸν κλίνην παρεστηκώς· ἐ-
τύγχανε γὰρ τότε τὸ μὴ φρονεῖν καὶ
ταῖς φρέναις καθεστηκώς·
ὃ καὶ μᾶλλον αὐτῶν σφοδρό-
τερον ἀνῆπτε τὸ πένθος·
λογιζομένων γὰρ οἵαν ὁ ἄθλι-
ος συμφορὰν περιπέσοι· καὶ
ὅπως ἣν εἶχε μόνην ἀπαλ-
λαγῆς ἐλπίδα καὶ ταύτην
ἀφῄρηται· μεμένηκε δὲ τὸ λοιπὸν
ἄχρι τέλους· τὴν χαλεπὴν
ὑφιστάμενος τοῦ δαίμονος
τυραννίδα· ταῦτα ἐμμο-
νῶν· καὶ καλῶς σιωπῶν· ὡς
οὐδὲ μία τὸ λοιπὸν ἐλπίς.
τὰ σπλάγχνα πυρὶ διεσμή-
χετο· βαρυτάτως τὴν τύχην
πένθει κατείχετο· τίλλων

τὰς τρίχας πικρῶς· πλήτ-
των τὰ στέρνα σφοδρῶς· τὸ
μέτωπον τὸ ἔδαφος κόπτων
δεινῶς· καὶ σὺν δάκρυσιν·
ὡς ζῶντι τῷ κειμένῳ δι-
αλεγόμενος· ἡ μόνη λοιπὴ
ἐλπίς· ὁ μόνος σωτὴρ· οἴχε-
ται· καταλέλοιπεν· ἐκ-
δέδοται ἡμᾶς ἀφῆκε τῷ δαί-
μονι· τίς ἔτι καταφυγὴ καὶ
προσδοκία· μὴ ὢν ἐπὶ ξίφος
ἑκόντα κρεῖττον ἐλθεῖν·
ἢ πῦρ ἢ θάλατταν· καὶ οὐ
τὸ φυγεῖν δαίμονος ἐπιθέσεις·
Τοιαῦτα ὁ δυστυχὴς ὀδυρόμε-
νος· τῷ λειψάνῳ περιε-
πλέκετο· συνταφῆναι μᾶλ-
λον ᾑρεῖτο· ἢ φῶς ὁρᾶν τοι-
οῦτος τυράννῳ δουλεύων·
τί οὖν ὁ τῶν θαυμασίων θεός·
κινεῖ μὲν ὁ δαίμων μετα-
ξὺ τοῦ θρήνου τὸν ἄθλιον· κα-
ταβαλὼν δὲ εἰς γῆν· καὶ
πάντων διασπαράξας ἐ-
νώπιον· φυγαδεύεται· οὐ
τοσοῦτον δὲ τῷ μεγάλῳ· καὶ ζῶντι

καὶ μετὰ θάνατον. μήτε καὶ
ὅπως· θάλασσαν τε καὶ ἀέ-
ρα καὶ δαίμονας. ὑποτάττον-
τα· γῆ μὲν θηρίων. ὅπως
δὲ ἄχνου· θάλασσαν κιν-
δύνων· ἀήρ. ἀκρίδος καὶ βρού-
χου· δαίμονας δὲ πληγῶν
τοῖς ἀνοίοις ἐλευθέρους τε·
Τῆς φήμης οὖν πάντα διαλ-
λαλούσης· ὅτι τε ὀνόματος
πρὸς τὴν ἐξεδήμησε. καὶ δὴ
καὶ τοῦ κατὰ τῶν δαιμόνων
τοῦ θαύματος ἀκουσθέντος
πέτρος ὁ τὸν ἀποστολικὸν
θρόνον τῶν ἱεροσολύμων
τιμῶν καὶ ταῦτα διδάσκων· πέτρος
ἐκεῖνος· ὁ πολὺς μὲν τὴν
φήμην. μείζων δὲ τῆς φήμης
τὴν ἀρετήν. μετὰ πολλῶν καὶ
ἄλλων ἐπισκόπων· πρὸς τὴν
τοῦ λειψάνου ταφὴν παρα-
γίνεται. συντρέχει δὲ πάντα-
χόθεν καὶ πλῆθος μοναχῶν καὶ
μιγάδων καὶ πάντες ἐγγίζειν ἐβούλοντο·
καὶ τιμὸς ἅπτεσθαι μέρους· ἢ τοῦ τε
φίλων ἐκείνου τριχῶν· ἢ τε τῆς
ἱερᾶς ἐσθῆτος· ἢ καὶ τὴν μα-
καρίαν ὅτι μὴ ἰδεῖν ἀπούδα-
ζον. ὅσοι τε μηδὲ τῷ λειψά-
νῳ τὴν ταφὴν συγχωρεῖσθαι·
ἀλλὰ κρεῖττον αὐτὸ καὶ ταῦ-
της μονῆς ζῆσθαι. μόλις δὲ
ποτὲ τοῦ πλήθους ἐνδόντος·
τιμίως τε καὶ λαμπρῶς
τῇ γῇ δίδοται τὸ τίμιον ἐ-
κεῖνο καὶ ὅσων ἄξιον σῶμα
τοῦ θεσπεσίου τούτου πρὸς ὃ
γένοιτο τῶν ψυχῶν ἡμῶν βασιλεῖ·
Μαΐτης πρὸς χριστὸν θεῷ ἀκα-
τάσχετος· Ἰσχυρᾶς τῆς
αὐτοῦ βασιλείας ἀσφαλεῖας·
Χεὶρ τοῖς πολεμίοις πάντας
ἐκτρέπουσα. Ἄρρηκτος ἐν πο-
λέμοις ἀνίκητος·
Ἠρεμαίαν ζωὴν αὐτῶ χαρι-
ζόμενος. Λύσιν τῶν δυ-
σχερῶν μνηστευόμενος·
Πρὸς βασιλείαν τε τὴν ὄντως χει-
ραγωγῶν αὐτὸν βρισα (?). χάριτι καὶ
φιλανθρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος. νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

† μηνὶ ἰαν(ουαρί)ῳ ιβ †

† ἄθλησις τῆς ἁγίας καὶ
ἐνδόξου παρθενομάρ
τυρος τατιανῆς:

Οὐδὲν ἀληθῶς ἐμπόδιον γί
νεται τοῖς τὸν θεὸν ἀγαπῶσιν
ζημιουμένοις· ὅταν
γὰρ καὶ γυναῖκες τοῦ πρὸς
ἐκεῖνον πόθου ἀρρενωθῶ
σι τὸ φρόνημα· κατ' ἄνδρας
γενναίως ἀγωνίζονται· μέ
χρι θανάτου πρὸς τὴν ἁ
μαρτίαν ἀντικαθιστάμε
ναι· τί χρὴ λέγειν περὶ ἀν
δρῶν· εἰ γὰρ αὗται· οὔτε
τοῦ γένους τὸ ἀσθενές· οὔ
τε τῆς γνώμης τὸ ἐκλυ
τον· προσιστάμενον ἀ
φῆκε πρὸς τὸν θεὸν ζῆσαι
κεχαρισμένως· πολλῷ
μᾶλλον ἄνδρες· μηδὲ προφά τοῦ
σεις ἐν ἁμαρτίαις προφα
σίζονται κατὰ τὸν τοῦ
θεοπάτορος Δαβὶδ λόγον·
οὐδὲν ὅλως προσίσταται·
ἢ κώλυμα ἔσται· τῆς κα
τὰ θεὸν ἀγωγῆς, τοῦ ὑπὲρ
ἐκείνου ἀποθανεῖν· εἴ πο
τε καλοίη καιρός· ὅτι
δὲ καὶ γυναῖκες ἀνδρείως
διὰ τὸν κύριον ἠγωνίσαντο· δη
λοῦσι μὲν καὶ ἄλλαι πολλαί·
Δηλοῖ δὲ πάντως τα

νότερον. καὶ ἡ κατὰ τὴν
τοῦ χριστοῦ παρθένον καὶ μάρ
τυρα τατιανὴν ἱστορία·
τὰ πρότερα αὐτῆς γὰρ ὁ λόγος
τὰ μὲν δὴ ἀναμνήσειν προ
ήρηται· αὕτη· πατρίδα
μὲν ἔσχε· τὴν πρεσβυτέ
ραν ῥώμην· πατέρας δὲ·
τῶν ἐπιφανῶν καὶ πλούτῳ
κομώντων πολλῷ· λό
γος γὰρ τρὶς ὑπατεῦσαι.
τὸν ἐκείνης πατέρα· τοῦ ἀ
μαιαίνοντος εἰς τὸ τῶν
ὑπάτων ἀξίωμα· ἐπὶ
τῶν τότε χρόνων· τὴν
δευτέραν ἄγοντος μετὰ καί
σαρα τιμήν· ῥωμαίοις
γὰρ τὴν βασιλείαν ἐκ
τρεπομένοις διὰ τὸ ἐπα
χθὲς τῶν κρατούντων
ἴσως καὶ φορτικόν· καὶ
ὅτι πολλάκις εἰς τυραν
νίδα τὴν βασιλείαν ἐξή
γον· οἱ τῶν ἀρχόντων ἀ
νεπιλήπτως [illegible] τὸ
τὴν ὑπατείαν ἐγχειριζό
μενοι· ὅσα καὶ βασιλεῖς
τῶν πραγμάτων ἀντείχον
το· ὅλον μὲν ἐνιαυτόν· τὴν ἀρ
χὴν ταύτην διδόντες·
Ἀλλὰ ταῦτα μὲν· οὕτως
εἶχε τὸ πρίν· ἡ δὲ παρ
θένος μάρτυς τατιανὴ· τό
τε τῆς ἱερικῆς μηδύος προ
κληθεῖσα [illegible]· ὅτε καὶ ἀ
λέξανδρος ὁ μαμαίας·
τῆς βασιλείας ῥωμαίων
ἐγκρατὴς ὢν ἐτύγχανεν·
ὃς καὶ κατὰ τῶν εὐσεβούν
των ἐπιφορώτατος ἦν·
· πάντας τοὺς τὸν χριστὸν σε
βομένους· πολυτρόποις
βασάνοις· καὶ τελευταῖον τῷ
χαλεπωτάτῳ θανάτῳ παρα
διδούς· ἀντὶ γὰρ τοῦ κτί
στου· τοῖς κτίσμασι λα
τρεύων ὁ δυσσεβής· ἐπὶ τὴν
ἴσην αὐτῷ πλάνην· καὶ τοὺς
ὑπὸ χεῖρα πάντας ἐξε
καλεῖτο· εἰ μὴ καὶ ἄλ
λοις μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸ
τῆς ἀποστασίας ὠθῶν κα

τεμάχικοι· τὰ μάλιστα ζημιοῦ-
σθαι ἡγούμενος· τοιοῦτον
γὰρ ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἐκτρα-
πεῖσα ὁδοῦ· οὐ τὸν ἴδιον ὄλε-
θρον ἀγαπᾷ· πολλοῖς δὲ καὶ
ἄλλοις αὐτοῦ μεταδίδωσιν·
ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς γε πάντως· οἷς
πολλοῦ τιμᾶται τὰ τοῦ πονηροῦ
τοσμίου· καὶ μάλιστα φαίνεται· τοῖς
δὲ θεὸν μόνον κερδῆσαι σπουδά-
ζουσι· καὶ ἀφορμὴ γίνεται τῆς τα-
χείας πρὸς αὐτὸν ἀναλύσεως·
οἷα δὴ καὶ τῇ μακαρίᾳ Ταπιανῇ·
Ἔστι γὰρ τὰ κατ' αὐτὴν ὧδε· ἀσε-
βὴς ἐστὶ θεῷ βασιλεύς· ὅτι τε
τὸν Χριστὸν ἐπισεβομένη· καὶ ὅτι
ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινω-
νοῦσα διαμένει ἡμέρας τε καὶ
νυκτός· διάκονος γὰρ τῆς ἐκ-
κλησίας ἡ ἀοίδιμος ἦν· ταῦ-
τα ἐκεῖνος ἐνθυμηθείς· καὶ ὡς
τὸν πατρικὸν ἅπαντα πλοῦτον
εἰς περιποίησιν τῶν ὁμοδόξων
ἀδελφῶν ἐκκενοῖ· ἀχθεσθεὶς
τὴν ἀθεότητα τοῦ νῦν καὶ προσέ-
ταξεν· ὡς ὑπερβαίνει τῶν

ἀδελφὰς ἀπαιτήτως ἐντυγχάνειν
δεκτῶν· καὶ ἁπλῶς γυναικί· πα-
ρ' αὐτὸν τῶν θεσμῶν ἀνοιγο-
μένων φησί· τὰς νενομισμένας
θυσίας τούτοις προσοίσοντες·
ἁμαρτωλὸν ὄντος· οἷα ἂν ἔμελλε
τὴν αἰσχύνην μὴ ὀφλῆσαι· ἡ μάρ-
τυς γάρ· ἀνδρῶν δέ τι καὶ γεν-
ναῖον καὶ μηδὲν ὑπὸ θηλυφρο-
φρονήσασα· πρὸς μὲν τὸν μα-
ομένοιμον σὺν ἅμα τῷ τυράν-
νῳ ἀχθεσθεῖσα καὶ πλήθει πολλῷ·
στᾶσα δὲ τῶν ἀδελφῶν λαομένων πισ-
τῶν ἐπὶ πολὺ τούτων κατηύχετο· καὶ
ἄθεος· ὡς ἡμῶν τι μάλιστον χρῆμα
ἐπιγνόμενον· ὡς γὰρ πάντα κα-
τέρραξε· καὶ εἰς κόνιν ἐλάκτισεν·
διὸ καὶ κατὰ τῶν παρθένων ἀδελ-
φῶν ἡ ἀοίδιμος τύπτεται· ὡς
κακουργίαν τὴν θαυματουρ-
γίαν ἐκκαλουμένη· τί γὰρ ἦν
καὶ νοσοῦσι μὲν ὀφθαλμοῖς πι-
κρὸς ἐστὶν ὁ γλυκὺς ὄντως ἥλι-
Ἐπεὶ δὲ σὺν παρρησίᾳ τὸν τύραν-
νον ἤλεγχε· τήν τε ἀσέβειαν
αὐτοῦ πικρῶς ὀνειδίζουσα· καὶ

τὸ ἀνίσχυρον τῶν εἰδώλων προ-
φέρουσα· ὄγκίμοις ταῖς κεφα-
λαῖς διαρρήγνυται· καὶ τὰ τῶν ξύλ(ων)
ἀναρτηθεῖσα· ξέεται σφόδρα
ἀνηλεῶς· ὡς ἂν δὲ τῶν ἐναλ-
λήλως καμόντων κολαστῶν·
ἐκελεύσθη τὴν ἐσθῆτα ἐξομό-
σασθαι· καὶ τὴν κεφαλὴν ξυρᾶ-
ται· εἶτα· καμίνῳ πυρὸς ἐκ-
δίδοται· καὶ ἀβλαβὴς ὑπὸ θ(εο)ῦ
φυλαχθεῖσα· εἰς κρημνὸν
θηρίοις προτίθεται ἀφ' ὧν
καὶ αὐτῶν μηδὲν ὅλως ἀχα-
ρι ὑπομείνασα· ἕως τῶν
ὁ κολάζων μᾶλλον ἀπαγο-
ρεύων· ἡ αὐτὴ ταῖς βασάνοις
ἐφισταμένη· τὸν διὰ ξί-
φους θάνατον κατακρίνεται·
Καὶ παραχρῆμα· ἔξω τῆς χώρ(ας)
ἐκινηθεῖσα· καὶ ἀχθεῖσα αὐτὴ
κατέτεμε· πρὸς τὸν μὲν τὴν
αὐτοῦ κληρονομίαν Χ(ριστο)ῦ τὸν θ(εὸ)ν
ἰδὼν· φιλανθρώποις ἰδεῖν ὀφθαλ-
μοῖς ἐκτείνουσα· καὶ στῆσαι τοῦ
διωγμοῦ· τὴν δὲ τὸ πρόσωπον φο-
ραν· καὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἐκ

τῆς πολλῆς καὶ ἐπιστρέψαι πρὸς
τὴν ἀλήθειαν· καὶ τελευταῖον·
τὴν μακαρίαν αὐτῆς ψυχὴν·
εἰς τὰς αἰωνίους αὐτοῦ σκη-
νὰς ὑποδέξασθαι· ταῦτα
ηὔξατο· καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς ἀ-
ποτμηθεῖσαν κεφαλήν· περὶ
Χ(ριστὸ)ν τὴν πάντων κεφαλὴν
διαμείνης· τὸ δὲ τίμιον αὐτῆς
σῶμα οἱ Χριστιανῶν οἱ φιλο-
μάρτυρες ἀνελόμενοι· καὶ ὅσα
νόμος ἐν τούτῳ τελέσαντες·
ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ κατέθεν-
το· δωδεκάτην τοῦ Ἰαννου-
αρίου ἐπέχοντος· δι' ἧς
Χ(ριστὸ)ς ὁ θ(εὸ)ς παράσχοι τοῖς πιστο-
τάτοις ἡμῶν βασιλεῦσι·
Μήκιστον καὶ ἀπήμονα χρόνον ζωῆς·
Ἰσχὺν κατὰ τῶν ἐπανισταμένων ἐχθρ(ῶν)·
Χαρὰν μετὰ τελευτήν· τὴν ἐν ὁσίοις·
Αἰωνίαν ἀπόλαυσιν ἀμαράντων·
Ἥμεροι μὲν τοῖς Χριστιανοῖς·
Λαμπρυνάντων ἑαυτοὺς ἀρεταῖς·
Πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυστον αἴ-
νεσιν· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος· εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν +

+ ἄθλησις τῶν ἁγίων
καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ
μαρτύρων. Ἑρμύ-
λου καὶ Στρατονίκου:

Βασιλεύοντος Λικιννίου τοῦ
δυσσεβοῦς· πολλὴν τὴν πε-
ρὶ τὴν εἰδωλολατρίαν τὴν
σπουδὴν ποιουμένου· χα-
λεπὸς πᾶσι Χριστιανοῖς ἐ-
πήρτητο θάνατος· πόλεις
γὰρ καὶ χῶραι· κῶμαί τε καὶ
ἀγροὶ καὶ οἰκίαι. δι' αὐτοὺς ἠ-
ρημοῦντο· καὶ πᾶς ὅστις
Χριστιανὸν ἐμήνυε τῷ βασιλεῖ
προσήγγελεν. ὅμοιος οὗτος
ἐδόκει καὶ μάλιστα τιμῶν
ἄξιος· ποτὲ γοῦν ἐπὶ [illegible]
ματος ὑψηλοῦ τοῦ [illegible]
[illegible] τοῦ Λικιννίου προκα-
θημένου· προσελθόντες
τῶν [illegible] [illegible]
[illegible] τις ἀνὴρ [illegible] Ἑρμύ-
λος ὄνομα· τὴν τάξιν δι-
άκονος· ἐκ πολλοῦ [illegible] τὰ
Χριστιανῶν τιμῶν [illegible]
δὲ καὶ σ(ὺ) παρ' οὐδὲν ὅλως τι-
θέμενος ... τοῦ [illegible]
σας ὁ τύραννος· κελεύει τοῖς
παρεστῶσιν [illegible] συλλαβόν-
τας αὐτὸν [illegible] [illegible]
παραστῆσαι τῷ βήματι·

Οὗτοι μὲν οὖν πάντα ταχὺ δὲ

ρευνησάμενοι· καὶ τοῦτον μὲν
χόμενόν που καταλαβόν-
τες· τὸ βασιλικὸν αὐτῷ γνω-
ρίζουσι πρόσταγμα· ὁ δὲ
πρόθυμος προθύμοις εὐθὺς
ἠκολούθει· ἐπεὶ δὲ καὶ
παρέστη τῷ βασιλεῖ· ἐκεῖ-
νος ἀποκριναμένῳ λέγει· εἴ γε
χριστιανὸς εἶ· ὥσπερ ἠ-
κούσαμεν· ὁ δὲ· οὐ μόνον
ἔφη τοῦτο εἶναι ὁμολογῶ·
ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦ ἀοράτου θεοῦ
καθιέρωμαι· διάκονος ὑ-
πάρχων αὐτοῦ· καὶ ὅτι τύ-
ραννος· ἀρχί μου ὡς ἑαυτὸν δεῖ-
ξαι βουλόμενος· οὐκοῦν ἔ-
φη τοῖς θεοῖς διακόνησον·
καὶ ὁ μάρτυς· κωφεύεις ἄν-
θρωπε βασιλεῦ· ἢ καὶ μωραί-
νεις· [illegible] ἔφη τῷ ἀο-
ράτῳ διακονεῖν· μὴ γὰρ δὴ
τούτοις τοῖς ἀτύχοις τε καὶ
κωφοῖς; οἳ γελᾶσθαι μᾶλ-
λον ἢ προσκυνεῖσθαι τυγχά-
νουσιν ἄξιοι· οὐκ ἤνεγκε
τὴν παρρησίαν ὁ βασιλεύς·

ἀλλ' ἀθέως ὀργάνοις τισὶ
χαλκοῖς πρὸς τιμωρίαν ἐξ-
ειργασμένοις· κελεύει τὰς
σιαγόνας μὲν τὸν μάρτυρα
τύπτεσθαι· τὸν δὲ κήρυκα·
τοιαῦτα ἐπιφωνεῖν· φείδου
τὰ πολλὰ γλώττης ἑρμύλε·
τίμα τὸν αὐτοκράτορα· θῦ-
ε τοῖς θεοῖς· καὶ ἀπαλλαγή-
σῃ τῆς τιμωρίας· ὁ δὲ· καὶ
οὕτως ἀνηλεῶς τυπτόμενος·
λαμπρᾷ ἐβόα κατὰ τὴν φωνήν·
Πληγῶν με κατάπαυσον ὦ τύ-
ραννε· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ὄντως
θεοῦ στρατηγέ· ὅτι τοῦτον
καταλιπὼν· τοῖς μὴ οὖσι
προσανέχεις θεοῖς· καὶ τὸ δὴ
χαλεπώτερον· ὅτι καὶ τοὺς
ἄλλους πρὸς τὴν ἴσην ἀσέβει-
αν ἐφέλκυσαι φιλονεικεῖς·
ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἔδοξεν ἔχειν
τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς τιμωρίας·
δεσμωτηρίῳ παρεδίδου τὸν
μάρτυρα· καὶ ἐς τρίτην
ἐν αὐτῷ διαμένειν ἐκέ-
λευεν· ἴσως ἄν ποτε, μετα-

μελλήσοι τοῦ τωτῆς ματαίας
ἐμσταθέως· ὁ μάρτυς οὖν
πρὸς τὴν ὑπερκτὴν ἀπειλήν· ἀν-
ταλλε· κ(ύρι)ε ἐμοὶ βοηθός· καὶ
οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
μοι ἄνθρωπος· καὶ ὁ μὲν
οὕτως τὰς λαμπρὰς πάσχειν
διὰ Χ(ριστὸ)ν προῄρητο· ὁ δὲ ἄγ-
γελον αὐτῷ εἰς παράκλησιν
ἐπιπέμψας· Ἑρμύλε λέγον-
τα· θάρρει καὶ μὴ φοβοῦ· ἀλ-
λὰ καὶ μὴ σιώπα· ἀγωνίζου·
καὶ μὴ δειλία· νικήσεις γὰρ
ὅσον οὔπω τὸν τύραννον· καὶ
λαμπρὸν ἄνωθεν κομίσῃ
τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον·
Μετὰ γοῦν τρίτην ἡμέραν ἤ-
ματος αὖθις προτεθέντος
τοῦ Λικιννίου· τὸν θεῖον Ἑρ-
μύλον αὐτίκα παραστησά-
μενος· ἢ πεισθεὶς κἂν ἄρ-
τι θῦσαι τοῖς θεοῖς ἔφη ὡς·
καὶ τῶν ἐπηρτημένων βα-
σάνων ἀπαλλαγήσῃ· ἢ καὶ
ἔτι κατὰ κρημνοῦ φέρῃ·
πρὸς ταῦτα ὁ τοῦ Χ(ριστο)ῦ μάρτυς·

ἀνταζάτως πάμμην σοι βα-
σιλεῦ ἔφη· καὶ χρὴ μὴ αὖ-
θις περὶ τούτων μὲν ἀ-
μακινεῖν· ἔστι γάρ μοι θ(εὸ)ς ἐ-
μὸς ᾧ οἷς· ᾧ ζῶ· καὶ ᾧ παρα-
τυθῆναι· καὶ παρὸν· μάλιστα
ἤδη μοι προσδοκῶ τὴν μακ-
θεῖαν· καὶ ὁ βασιλεύς· οὐκοῦν
ἴδωμεν φησὶν· εἴπερ οὕτως ἱ-
κανὸς ἐστί σοι βοηθός· αὐ-
τίκα ῥῶ ἐκείνου κελεύσαν-
τος· ἐξ ἄνδρες· ῥωμαλέοι
τὰς χεῖρας· ἀπηνεῖς τὴν
τύχην· φόνιόν τι καὶ μανι-
κὸν πνέοντες· κατὰ γῆς τὸν
μάρτυρα διατείναντες· ῥά-
βδοις ᾐκίζοντο ὠμοτάτως·
ὁ δὲ μάρτυς ἀλγεινῶς πάνυ καὶ ἠ-
ρεμαίως· οὕτω προσηύχετο·
Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου· ὁ δι' ἐμὲ μάστιγας
ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ
σταυρὸν ὑπομείνας· αὐτὸς διὰ
σὲ πάλιν ἐμὲ πάσχοντα·
τὸν παρόντα τελέσαι
δρόμον ἐνίσχυσον· ὁ σὰν
κόσμον κτίσας τοῦ πα-

θως. ἀξίως θεοῦ κοινωνῆσαι
Καὶ τῆς λαμπρότητος. ϛ
τοιαύτη μὲν ἡ ἀρχή. φωνὴ δὲ
ἐνθένδε ἠκούετο ἄνωθεν. ἀ-
μὴν ἀμὴν ὑμῖν λέγουσα.
μετὰ τρεῖς ταύτας ἡμέρας.
ἀπαλλαγήσῃ μὲν τῶν πα-
ρόντων μάγων ἱερέων. δαψιλῶς
δὲ παρ' ἐμοῦ λήψῃ τῶν πό-
νων τὰς ἀμοιβάς. καὶ ἡ φω-
νή, θάρσος μὲν πολὺ τῷ
μάρτυρι καὶ ἀνδρείαν. τοῖς
δημίοις δέ. δεῖμον ἐνέβα-
λε φόνον. Καὶ πρὸς γῆν
πεσόντες ὑπότρομοι καὶ πε-
ριδεεῖς κατηνέχθησαν. οὐ
δ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ
τῶν ἄλλων φεισαμένων τοῦ
πάθους. κἂν ἐκεῖνος τῆ
φλογὶ τρόπον ὑπὸ τῆς ἀσεβεί-
ας καὶ μανίας. οὐκ ἠβου-
λήθησαν εἶναι τοῦ ἀγαθῦναι.
οὐδὲ μικρὰν τιμὰν τοῦ ταύ-
ται θαυματουργοῦντος θεοῦ
λαμπρὴν ὁμόνοιαν. ἀλλὰ
φυλακῇ καὶ τοῖς ζόφοις δὲ

Καὶ ἀλαμπεῖς. τὸν μάρτυ-
ρα παρεδίδου. πλήν. ἀλ-
λὰ προσέκτεινον. ἐνθένδε
γὰρ καὶ προκύπτει τοῦ λό-
γου τὸ χαριέστατον. καὶ συ-
νάπτει μνήμην καὶ τοῦ ἀθλητοῦ. τὸν
συστρατιώτην. ὁ γὰρ τὸν
ἅγιον ἐπιστατῶν δεσμοφύλαξ
στρατόνικος ὄνομα. φίλος
ὢν αὐτῷ καὶ συνήθης. ἕ-
ως καὶ μὲν ταὐτὰ τούτῳ
φρονεῖν. καὶ περὶ τὸ σέ-
βας εἶναι ὁμόδοξος. οὔπω
δὲ καὶ τὴν εὐσέβειαν τολ-
μᾶν παρρησιάσασθαι. συμ-
πάσχων δὲ ὅμως τῷ φίλῳ
κολαζομένῳ. δῆλος γίνε-
ται πολλοῖς ὀφθαλμοῖς.
ἀλλ' αὐτὰ μὲν στρατονίκου
τοῦ θείου. τέως ἀναμεμά-
τω. τὰ δὲ κατὰ τὸν μα-
κάριον ὑπὲρ μῶλον. ἀκολού-
θως λέγεται. εἰσιόντι
τοίνυν αὐτῷ τὸ δεσμωτή-
ριον. ἀκαίρως καὶ συνε-
τῶς ὑπέβαλλε. κ(αὶ) τὸ φῶ(ς)

τισμός μου καὶ σωτήρ μου· τίνα
φοβηθήσομαι καὶ τὰ ἑξῆς·
μετὰ δὲ τὴν εὐχήν· φωνῆς
ἄνωθεν αὐτῷ θαυμαστῆς
ῥήγνυται πρὸς ὑμνῳδὸν
σιν τῆς ᾠδῆς· καὶ φωνὴ
πάλιν ἐκεῖθεν ἠκούσθη· θαρ-
ρεῖν τὸν ἀθλητὴν ἐκε-
λευομένη· καὶ ὡς πρότερον.
ἥξειν τὸ τέλος μετὰ τρίτην
αὐτῷ προλέγουσα· τῇ δὲ
ἑξῆς ὁ Ὀλικίμμιος προκα-
θίσας ἐπὶ τοῦ βήματος· ἄ-
γεσθαι τὸν Ἑρμύλον ἐκέλευ-
σε· καὶ ὃς ἤγετο πλήρης
ἡδονῆς τὴν καρδίαν· τοῦ-
το γὰρ ἦν ὅπερ ἐδήλου· ὑπο-
γελῶν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν
κινῶν ὁ Ὀλικίμμιος· καὶ
ὥσπερ καταφρονούμενος
τοῦ ἄλλου· δεῦρο δή ἔφη·
πῶς φράσοις τὸ σκοτεινὸν
ἐκεῖνο συνεβάλετο φρού-
ριον καὶ τὸ μεταξὺ διά-
στημα· φράσοι μετὰ πολλὴν
τιμὴν τῆς γνώμης ἐργά-
σατο· ἡ χρεία καὶ ἐπιμασα-
νων ἡμῖν· πρὸς πολλὴν
οὕτω καρδίας ἄν τι ποίαν;
καὶ ὁ μάρτυς· ἐμοὶ μὲν
ἔφη καὶ τὸ πονηρὸν ἐκεῖ-
νο οἴκημα καὶ ζοφῶδες.
μέγα φῶς προσεξένησε· καὶ
μὴν γαλήνην μου καὶ ἡδονὴν
τὴν ψυχὴν ἔχει· λογιζομέ-
νην· τὰ διαδεξόμενα
αὐτὴν ἀγαθά· ἐγὼ δὲ
ἐπὶ σοὶ καὶ λίαν θαυμάζω·
Πῶς ἄρα τυφλώττων τοῖς
τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς· οὐ-
δαμῶς διαβλέπειν βούλει
πρὸς τὴν ἀλήθειαν· ὁ δὲ
τύραννος· μετὰ πολλῆς
πικρίας ὑπολαβών· ὡς
ἔοικεν ἔφη, ἡμερίζειν μόνον
ἐξ ἀπονοίας μεμάθηκας
πλάνην· ἀλλὰ λέγε σαφῶς·
θύσεις τοῖς θεοῖς ἢ χρῆσθαι
σοι προσήκει καθὼς ἄξιον·
καὶ ὁ μάρτυς· ἔχεις ἔφη τὰς
ἀποκρίσεις ὦ βασιλεῦ·
ποίας λοιπὸν βούλει· ἐμ-

τῶν θεῶν ὀξύχολος θεράπων ὁ λι-
κίμμιος· κελεύει ῥάβδοις
αὐτόν· τὸ σχῆμα τριγάμοις
ὕπτιον διαταθέντα· καὶ
τὰ τῆς γαστρὸς τύπτεσθαι·
ἡ μὲν οὖν μάσαμος αὐτὴ
χαλεπὴ λίαν· αἱ γὰρ γωνί-
αι τῶν ῥάβδων· οἷά τις ἠ-
κονημένη μάχαιρα· καὶ ἀθρό-
δρως ἔκοπτον τὸ τῶν σαρκῶν·
πληκν· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀ-
μηλέως τυπτόμενος τῷ
ἀθλητῇ ἦν παραμύθι-
ον ἕν· τὸ καταμόνας ἄχθε-
σθαι καὶ ἀτενίζειν Χ(ριστ)ῷ·
Ὃς καὶ τάχιον αὐτῷ παρίστα-
το· τάς τε ὀδύνας κουφί-
ζων· καὶ τὴν τελείωσιν
εὐαγγελιζόμενος· ὁ βασιλεὺς
οὖν· τὴν ὑπὲρ τῆς ἀσεβεί-
ας τοῦ μάρτυρος ἔνστασιν·
ὀλιγωρίαν εἶναι τῆς αὐ-
τοῦ ἐξουσίας ὑπολαμβά-
νων· ἐμμένειν ἔτι τοῦτον κο-
λάζων· ὁ θεόν· καὶ ὀνύξι
ἀετῶν· τὴν αὐτοῦ γαστέρα
προσέταττε διαστρέφεσθαι·
μέχρις ἂν ὀφθαλμοῖς ἴδοι
φησὶν αὐτὸς ἑαυτοῦ καὶ τὰ
ἔγκατα· ἐφ' οἷς ὁ ἅγιος·
ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου
ἔλεγεν· ἠγαλλιάσατο ἐπὶ
θ(εὸ)ν ζῶντα· ζ· ταῦτα μὲν
οὕτως· τὰ δ' ἐντεῦθεν·
ὁ τύραννος μὲν ἐκέλευε τῇ
φυλακῇ καὶ αὖθις δοῦναι
τὸν ἀθλητήν· ὡς τὸ πάλιν
πικρότερον τιμωρήσασθαι·
Στρατόνικος δέ τις καλός· ἦν
κ(αὶ) γὰρ ὁ λόγος τὴν ἐπαγγε-
λίαν πληρῶσαι· οὕτως
πάσχοντα τὸν Ἑρμύλον ὁρῶν·
ζωνηθεὶς μοῦ κάτων· ἢ λίαν πι-
κρῶς· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν
ἀφανῆ προΐει τὸ δάκρυον·
ὃν ὑπερτιμῶν τῶν συστρα-
τιωτῶν θεασάμενοι· τῷ
βασιλεῖ προσαπέλθον·
Στρατόνικος λέγουσιν ὁ δε-
σμοφύλαξ ὦ βασιλεῦ· δῆ-
λος ἐστὶν Ἑρμύλου τῆς πλά-
νης κ(αὶ) τοῦ χριστιανισμοῦ

Γαι

κοινωνῶν·

κοινωνῶν· φαίνεται γὰρ ὑ-
πὲρ αὐτοῦ σφόδρα λυπού-
μενος· ὁ δὲ· μεταστειλά-
μενος αὖθις τὸν Στρατόνι-
κον· εἰ φίλος εἶ τοῦ Ἑρμύ-
λου δὴ ἔσω θάρρει· καὶ ὁ
μαθητὴς τῆς ἀληθείας.
οὐδαμῶς δὲ ἐδείσατο· ἀλ-
λὰ φίλον ἑαυτὸν Ἑρμύλου
καὶ χριστιανὸν ἀδεῶς αὐ-
τὸν ὡμολόγει· καὶ πολλὴν
τῶν εἰδωλολατρῶν κατα-
γνώσκει τὴν ἄνοιαν· φο-
βοῦμαι γὰρ ἔφη μόνον θεὸν·
τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν· ὁ δὲ βασιλεὺς
καὶ αὐτὸν ὁμοίως τῷ Ἑρ-
μύλῳ κελεύει ταῖς ῥάβδοις
ἐκείναις μαστίζεσθαι· ἕ-
ως καὶ αὐτὴ τούτων ἐπι-
λείποι φησὶν ἡ φωνή· ὁ δὲ
μάρτυς τυπτόμενος· ἀ-
τενὲς εἰς τὸν φίλον ἑώ-
ρα· καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς πρὸς
Χριστὸν ἐχρῆτο· Ἑρμύλε λέγων·
εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ τὸν Χριστόν·

ἵν' ἀσφαλῆ τὴν πρὸς αὐτὸν
φυλάξω ὁμολογίαν· δυ-
νηθῶ περιγενέσθαι ῥᾳδί-
ως τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ
τυράννου· μετὰ ταῦτα δὲ·
καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάγονται
τὸν Λικίννιον· θεοῖς τε
ἀναγορεύων θύειν τυφλοῖς·
καὶ θεοῦ ἀληθινοῦ ἀμνημονεῖν αὐ-
τοῦ ἐπείγων· ὁ δὲ τραυ-
ματίαν ἰδὼν τοῦτον γενό-
μενον· τῇ εἱρκτῇ παρα-
πέμπει· ἵνα δῷ καὶ χώ-
ραν τῇ μετανοίᾳ· τῇ βα-
σάνῳ φροντίσας προτέρου·
Ὁ μάρτυς δὲ καὶ φρουρού-
μενος· παράκλησιν ἐποι-
εῖτο τὸν Ἰησοῦν· καὶ αὐτῷ δι' ἀγχῆς
ὁμιλεῖ· κελεύων· μὴ μνη-
σθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαί-
ων· βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς
ὁ σωτὴρ ἡμῶν· ἕνεκεν τῆς
δόξης τοῦ ὀνόματός σου·
καὶ ἅμα· φωνὴ οὐρανόθεν ἠκού-
ετο· τὸν δρόμον τετέλε-
κας λέγουσα· τὴν πί-

στὴν τετήρηκα τε· λοιπὸν
ἀπόκειται ὑμῖν ὁ τῆς δικαι-
οσύνης στέφανος· ὃν αὔρι-
ον ἀπολήψεσθε· ἡμέρας
δὲ ἤδη γενομένης· τὸν
ἑρμύλον ὁ λικίννιος ἀγαγών·
Ὡς ἀμετάθετον εἶδεν· ἐπὶ
ξύλου τὸν ἁμαρτηθῆναι
κελεύει· καὶ τὰς σάρκας σφο-
δρῶς κατατέμνεσθαι· ὁ
δὲ· μονηθεὶς μου γένου κε̄
καὶ λυτρωτής· ἐπέμενε
λέγων· καὶ οἱ ὑπὲρ φθεγγόμε-
νοι τοῦ πρὸς αὐτὸν θεὸν ἀκού-
ειν ἔδοξε· μὴ φοβοῦ· μετὰ
τὰ σοῦ γάρ ἐσμεν· καὶ ὁ θεός σου
ἐστὶν ἡμῶν· ὁ δὲ τύραννος
συνταραχθεὶς πρὸς τὴν
ἀκοήν· τὸν μάρτυρα τοῦ
ξύλου καταγαγών· καὶ ἐν τῷ πο-
ταμῷ τῷ ἴστρῳ ῥιφῆναι προ-
σέταξε· πρὸς τὸ μὴ δὲ
τὸ τίμιον αὐτοῦ σῶμα εὑ-
ρεθῆναι· παραστήσας μέ-
μος γρῶν τὸν στρατόνικον·
τὰ συμφέροντα δῆθεν

αὐτῷ συμβουλεύειν· καὶ πώ-
σθη τί μοι ἔλεγεν ἄθλιε· καὶ
θῦσον κἂν αὐτὸς τοῖς θεοῖς·
ἵνα μὴ τὰ ὅμοια πάθῃς τῷ
φίλῳ· ἀπολαύων δὲ ὁ στρα-
τόνικος· ἄθλιος ἂν ἤμην
ὡς ἀληθῶς ἔφησεν· εἰ σοὶ
πεισθόμενος αἰσχρῶς ἐ-
λόμην ζῆν· καὶ ὁ λικίννιος·
τί δέ· βούλει συναποθανεῖν
ἑρμύλῳ; πάνυ μὲν οὖν ὦ
θεῖος ἔφη στρατόνικος· καὶ
γὰρ εἰ κοινοὺς τοὺς φίλους
ἔχειν δεῖ καὶ τὰς συμφορὰς
προσήκει πάντως κοινὰς
ποιεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀ-
γαθῶν ἀπόλαυσιν· τί δ' ἂν
ἡμῖν τοῦ διὰ χριστὸν παθεῖν· ἢ
δυτέρον τί καὶ τιμιώτερον·
Ἔφη οἷς καὶ στρατόνικον μετα-
πέμπεσθαι πλεῖον ἀναγορεύσας
ὁ βασιλεὺς· τὴν ὁμοίαν κα-
τ' αὐτοῦ δίδωσι ψῆφον· καὶ
ἴσον ἀμφοτέρων κατα-
κρίνει τὸ τέλος· οἷς καὶ
ἴσον ταῖς ἀληθείαις τὸ

λος ἐδέχετο· καὶ κοινὴ μακαριότης καὶ ἀγαλλίασις·

Ἡγοῦντο οὖν οἱ μάρτυρες τὴν ἐπὶ θανάτῳ δόξαν ἐν ὑψίστοις τῶν λεγόντων· καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία· ὡς δὲ ἤδη τὸν ποταμὸν κατέλαβον· ἐν σαργάνῃ παρὰ τῶν δημίων ἐμβληθέντες· τοῦ ἰωθοῦ παραπέμπονται· δεξάμενος μέντοι τὰ σώματα τῶν ἁγίων ὁ ποταμός· καὶ ὅσον ἐδεῖτο τὸ ῥεῖθρον ἀγλαισθείς· χερσὶ πιστῶν ταῦτα πάλιν ἐκδίδωσι· τηλικοῦτον ζημιῶσαι αὐτοὺς ἀγαθοῦ· τῆς πρὸς τὰς ἀγαθότητος οὐκ ἀνασχομένης· μετὰ γοῦν τρίτην ἡμέραν· τῇ χέρσῳ κείμενα τὰ μαρτυρικὰ σώματα καθοράθη· καί τινες ἄνδρες θεοφιλεῖς περιτυχόντες αὐτοῖς· χερσί τε ποθούσαις ἐρασμίως ἀνελόμενοι· καὶ ὕμνοις ἐπᾴσαντες ἱεροῖς· καὶ ὅσα νόμος χριστιανοῖς τελέσαντες· ἔν τινι τόπῳ· σταδίοις ὀκτὼ καὶ δέκα τῆς πόλεως σιγγηδόνος ἀπέχοντι· ὁμοῦ ταῦτα κατέθεντο· ἵνα κοινὰ τούτοις ᾖ πάντα καὶ φιλικά· ἡ πρὸς Χριστὸν ὁμολογία· ἡ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ κατοίκησις· ἡ ἐς τὸν ποταμὸν κατάδυσις· ἡ ἀψολῆξις· ἡ ἐφ' ἑνὶ τόπῳ τούτων κατάθεσις· ὧν πρεσβείαις τε καὶ τὰ κατὰ φθάσιν μέροις ὅπως τύχωμεν ἀσί-

Μυρίας κατ' ἐχθρῶν νίκας καὶ τρόπαια· Ἱλασμὸν πλημμελημάτων καὶ ἄφεσιν·

Χαρὰς μετὰ τέλος αἰωνίου τὴν μέθεξιν· Ἀγγέλων ποθεινὴν ταύτην εἰς αἰῶνας ἀνάπαυσιν·

Ἧς ὀδύνη πᾶσα καὶ στεναγμὸς ἀπελήλαται· Λαμπρότης δὲ ταύτης καὶ εὐφροσύνη δεδώρηται·

Παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν +

+ Βίος καὶ πολιτεία καὶ
ἄθλησις· τῶν ὁσίων
π(ατέ)ρων ἡμῶν τῶν ἐν Σι-
νᾷ καὶ Ῥαϊθοῖ ἀναιρεθέν(των):

Καὶ ἕτερος ἴσως τις διαγρά-
φειν βουλόμενος τῶν θε-
αρέστως ζῆσαι προελο-
μένων· πολλῷ οἷον τὸν
ἀγῶνα ὑφίσταται· τὸ τοῦ
πράγματος ὑψηλὸν ὑφο-
ρώμενος· καὶ τὸ μὴ κα-
τ' ἀξίαν τοῦ λόγου διεξελ-
θεῖν ὀκνῶν· ἐμοὶ δὲ μὲν·
ὁ ποῦ δὲ τοσούτων ἀνδρῶν
πολιτείαν διηγήσασθαι
πρόκειται· τά τε ἆθλα
σοφῶν· καὶ ἴσον ἐστὶ δείξα-
μενον ἀγγελικὸν καὶ πᾶ-
σι λογίοις ἀπρόσιτον· τί
χρὴ καὶ λέγειν· ὅς μὴ μόνον βου-
λόμενος τοῖς κατ' αὐτοὺς
παραινέσαι· καὶ φιλοθέ-
οις ἀκοαῖς ταῦτα χαρί-
σασθαι· τὴν πρὸς τὸν λό-
γον ἐξ ἀγωνίας δειλίαν· ἐάσαι
μετρήσουσαν ὡς τὰ πολ-
λά· καὶ πάντη δ' ἀνέγκλητον·

Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ θ(εο)ῦ καὶ τοῖς αὐ-
τοῦ μιμηταῖς φίλον ὑ-
πάρχει τὸ κατὰ δύναμιν·
διὰ πραχθέντων ὡς οἷόν τε
διεξελθεῖν πειρασόμεθα.

ται κατὰ τοῖς ἔθεσι τού-
τοις πατέρας· οὐδὲ ἄλλως
ἁρμοσταὶ ὄντες· καὶ στηλι-
τευόμεναι· ἀλλὰ λόγου ἠ-
ξιωμέναι καὶ πρὸ ἡμῶν.
ὑψηλοῦ τε καὶ ὄντος ἑκατέ-
ροις προσήκοντος· μέγα-
λος γὰρ ὁ μακάριος· ὁ καὶ
συνασκήσας αὐτοῖς καὶ
τῆς κατὰ Θεὸν ὑπάρξας κοι-
νωνὸς ἀγωγῆς· τήν τε φι-
λήσυχον τούτων ζωὴν· καὶ
τὸ ἐρημικὸν τοῦ βίου· καὶ κο-
σμικῶν πάντων θορύβων
ἐκτός· τάς τε πρὸς τοὺς
ἀοράτους ἐχθροὺς αὐτῶν συμ-
πλοκὰς καὶ πολυειδεῖς
νίκας· καὶ τὴν αὐτῶν διὰ
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀναίρεσιν
καὶ τελείωσιν· καλῶς ἂν
παρίστησιν· ἀντὶ μὲν ἀκοαῖς·
ὀφθαλμοῖς δὲ ταῦτα πα-
ραμαιῶν· ὃς καὶ πρόφασιν
μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ τοῦ λόγου·
χωρεῖ δὲ διὰ πάσης σχε-
δὸν διδασκαλίας θεοφι-

λοῦς· πρὸς ἄσκησιν ὑπα-
λείφων καὶ ἱκανῶς πα-
ραθήγων· τοὺς τὴν σάρκα
βουλομένους ὑποτάξαι
τῷ πνι· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὸ ὑψη-
λὸν τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ τὸ
μῆκος ἐκτεταμένον· ἀπρό-
σιτον ἐστὶ τοῖς πολλοῖς καὶ
ὅλως ἀνεπιχώρητον· συν-
τετμημένως καὶ σαφεῖ λόγῳ
ταῦτα καὶ αὐτοῖς παραθήσομεν·
Οὗτοι· ἐκ διαφόρων μὲν πα-
τρίδων ὁρμώμενοι· πρὸς
δὲ τὴν μίαν καὶ ἄνω· τὴν
παύλου λέγω καὶ τὸν κα-
τ᾽ αὐτὸν πάντως μᾶλλον κα-
τασκηνῶσαι βουλόμενοι·
τὰς κάτω καὶ παρερχο-
μένας ἀπολιπόντες ὁ-
μοῦ· ὁμόσε δὲ πρὸς τὸν
μονήρη βίον ἐχώρησαν·
πατέρας καὶ μητέρας· ἀδελφούς
τε καὶ ἀδελφάς· τινὲς δὲ
καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα· ὧν
καὶ Νεῖλος ὁ θαυμάσιος
ἦν καταλείψαντες· πα-

182

σαν τὴν κοσμικὴν περι
φάνειαν· καὶ πλοῦτον· τὸ
ἴσα καὶ ὕδατι ῥέοντα·
ἐμφρονέστατα διαπτύσαντες·
Ἐμάκρυναν τοίνυν κατὰ τὸν
θεοπάτορα δαδ φυγαδεύ
οντες· καὶ ηὐλίσθησαν ἐν
ἐρήμοις καὶ ὄρεσι· προσ
δεχόμενοι πάντως ἐκεῖ
νον· τὸν ἀπὸ ὀλιγοψυχί
ας καὶ καταιγίδος σώζειν
τοὺς αὐτοῦ δούλους δυνά
μενον· καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ.
ἡ Ῥαϊθοῦ· τί σοι δὲ καὶ τὸ Σι
ναῖον ὄρος· ἀνενόχλητον
ὡς παντελῶς ἀπερίσπα
στον ἐποίει τὴν ἄσκησιν·
ἄλλοις· ἡ ἀπὸ ἀραβίας τε
ὡς αἰγύπτου καὶ θαλάσ
σης ἐρυθρᾶς διήκουσα
ἔρημος· ἐν δὲ ταύτῃ μὲν ἦν·
ἐν δὲ διαφερόντως πᾶ
σιν αὐτοῖς ἐσπουδάζετο·
τὸ θεῷ καταδούλωσιν ζῆν·
καὶ ὑπὸ ἐκείνῳ μάρτυρι
πολιτεύεσθαι· προφη

τούτοις· τῶν μὲν βοτανῶν
αἱ ἐδώδιμοι· σπάνιος δὲ
καὶ ἄρτος βραχύτατος. τὴν
ἀσθένειαν παρεμυθεῖτο
τῆς φύσεως· ὕδωρ δὲ πό
τιμον· καὶ τοῦτο οὐκ ἐς
κόρον· μεμετρημένως
δὲ λαμβανόμενον· καὶ
τί δεῖ ἕκαστα λέγειν· τού
τοις· βραχεῖα μὲν ἢ οὐδὲ
μία τοῦ σώματος ἦν ἡ
φροντίς· ὅλη δὲ ἦν σπου
δή· πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς
ἐγίνετο ἐπιμελεῖσθαι· καὶ
τὸ καθαρὰν ταύτην φυλά
ξαι· παθῶν τε ψυχοβλα
βῶν καὶ λογισμῶν ῥυπα
ρῶν· ὡς ὁ ἀοίδιμος Νεῖλος
τρανότερον ἀποδείκνυ
σιν ἐν ᾧ περ ἀνετάζατο
λόγῳ· διό· μικρὸν ἢ οὐδὲ
τῆς ἀγγελικῆς ἀϋλίας ἀ
ποδέοντας ἐμφαίνεσθαι τοῖς
μακαρίοις τούτοις πρά
οὕτως εἴπως λέγων· τε
λευταῖον τοῦτο καὶ πρῶτον

τεκμήριον τῆς τῶν ἀνδρῶν
καρτερίας· ἐκείνην ὁ κοῦ
διὰ μέσου τὴν ἔρημον· ἣν
ἰσραηλῖται παρελθόντες
μόνον ἐγνώρισαν· τροφὴν
ἐξ οὐρανοῦ σιτούμενοι· καὶ
τὴν τράπεζαν μεμφόμενοι·
Οἱ δὲ πάντα τὸν χρόνον
ἐμφιλοσοφοῦσι τῇ ἐρη-
μίᾳ· τῶν ἀναγκαίων σπα-
νίζοντες· οὕτως δὲ ζών-
των αὐτῶν θεοφιλῶς ὡς
δεδήλωται· μαρμάρων
πλῆθος οὕτω λεγομένων
βλεμμύων ἐφίσταται·
οἳ ὅμως οὐδὲν τῶν θη-
ρίων ἀπολειπόμενος·
νομάδαι γὰρ ζῶντες καὶ
πλανῆτιν ζωὴν· ἐκ φό-
νων καὶ λῃστείας τὰς ἀ-
φορμὰς αὐτῆς ἔχουσιν·
οὔτε γὰρ πόνοις γεωργικοῖς
προσανέχουσι· καὶ τὸ ἄλ-
λο τι ἐργάζεσθαι· μισή-
τὸν (τοῦ τοῖς) ἐστὶ καὶ ἀποτρόπαιον·
ἄρτι τοίνυν τῶν ἱερῶν

πᾶσι μόνοις ἡμῶν·
ἐπελθόντες τοῖς φθάσασι με-
σημβρία ἄνομοι· καὶ αὐτίκα
μαινομένων δίκην κυ-
νῶν εἰσδραμόντες· φω-
νῶν ἀσκημονη τὸν ἀέρα
ἐπλήρουν· διήρπαζον-
τες· καὶ ὅσα χειμῶνος εἰς
τροφὴν ἀπέθεντο τοῖς
ἄγγοις· ἐξήραινον γὰρ ἐ-
κεῖνοι τῶν ἀκροδρύων
τὰ διαμένειν δυνάμε-
να· οἷς καὶ παρεμπιθοῦ-
το πλὴν ἀνάγκην τῆς φύ-
σεως· αὐτοῖς οὖν ἐκείνους
ἐξάγειν ταῦτα ποιήσαν-
τες· ὡς ὁ θεὸς μᾶλλον
φησίν· ἐξάγουσι πάν-
τας τῆς ἐκκλησίας· καὶ
γυμνοὺς πρὸς σφαγὴν
στοιχηδὸν διατάττουσι·
τοὺς ἡλικίᾳ προέχοντας·
Εἶτα περιστάντες· ἐλ-
κοῦσι τὰ ξίφη· καὶ τὸν
ἱερέα τοῦ ἁγίου τόπου
πρῶτον διαχειρίζονται·

μὴ δὲ μόλως ἀποδειλι-
ῶν τοῦτον τὸν θάνατον· σφρα-
γισάμενον δὲ μόνον· καὶ
τὸ ἐμὸν γν τοῦ κ(υρίο)υ· ἐπιθυ-
ρισμοῦ προσάπτοντα
τοῦ στόματος· τὸν δὲ θά-
νατον αὐτοῦ· μικροῦ δεῖν
ἐν τῇ ἑσπέρᾳ· καὶ πρά-
γμασι καὶ ῥήμασι προ-
εφήτευσεν ὁ θεῖος ἐκεῖ-
νος ἀνήρ· φιλοφρονησά-
μενος τοὺς παρόντας
δεῖπνον παρ' αὐτὸ συνή-
θως· καὶ εἰπών· τί γὰρ
οἴδαμεν· εἰ μὴ πάλιν
πρὸ τοῦ θανάτου συνα-
γάγῃ πάντας ἡμᾶς εἰς
ἓν· ἑστία καὶ τράπεζα·
Ε εἶτα μετ' ἐκεῖνον· ἀναιροῦ-
σι τὸν συνοικοῦντα τῷ
γέροντι· καὶ αὐτὸν τοῖς
τῆς ἀσκήσεως πόνοις
καταγηράσαντα· καὶ
αὖθις· τὸν τούτῳ δι-
ακονούμενον παῖδα·
τοῖς δὲ λοιποῖς· ἀπε-

λαύνουσι· φειδὼ ἐν τῷ σχή-
ματι τῶν χειρῶν ἐπι-
τρέψαντες· μεθ' ὧν καὶ
τὸν μακάριον Μεῖλον· τὸ
αὐτοῦ παῖδα. αἰχμά-
λωτον ἕλκοντες· ὁ μὲ-
ν ὅσιος ὁ θεῖος· φιλανθρώπως τῶν
μιαιφόνων ἐκείνων χει-
ρῶν ἐξελόμενος· ταῖς
πρὶ καὶ αὖθις ἀποκα-
τέστησεν· ἐκ τῶν αὐτοῦ
λόγων οἱ βουλόμενοι
μανθανέτωσαν· ἡμῖν δὲ
πρὸς τὰ ἑξῆς καθιστέον
τοῦ λόγου· καὶ τέλος αὐ-
τοῦ ποιητέον· τὴν τῶν
μακαρίων ἐκείνων προ-
ταφήν· οἱ μακάριοι γὰρ
ἐκεῖνοι· πολλοὺς καὶ
ἄλλους κατὰ τὴν ἔρη-
μον ἀνελόντες τε καὶ αἰ-
χμαλώτους λαβόντες· εἰ
καὶ μὴν ἐπῆλθον ὁδόν·
Καὶ ἐπεὶ τὰ μὲν ἐξήλαυνεν· ἀ-
δελφῶν ἀρχὴ ἤδη τοῦ ὁδεύ-
ειν ἀθρόως· οἱ παρ' αὐτ

κελευσθέντες φυγεῖν· κα
τελθόντες οἴκοι τοὺς ὅρους·
ἐν αὐτῷ γὰρ καταφυγόν
προσταχθῆναι τῶν μαρτύρων σω
μάτων ἐγένοντο. καὶ
τοὺς μὲν ἔρημον πάλαι θα
νόντας· τὸν δὲ ἄλλον ἐθε
λόδουλον ἔτι ἐμπνέοντα·
καὶ λαλεῖν δυνάμενον ὁ
ποσοῦν· παρακαθεσθέν
τες οὖν αὐτῷ. καὶ ἐπὶ
τοῖς συμβᾶσι θρηνοῦν
τες· διέμενον νυκτε
ρεύοντες· παρακαλοῦν
τες αὐτοὺς τοὺς γέροντας.
μὴ ξενίζεσθαι τοῖς τοι
ούτοις· ἔθος γὰρ εἶναι τῷ
σατανᾷ· ἐξαιτεῖσθαι πα
ρὰ θεοῦ τοὺς πειραζομέ
νους· πόσοις λέγοντος τοῦ
ἰὼβ ἀμέλει· τοῖς μὲν
πυρί· τοῖς δὲ ξίφει· τοῖς
δὲ καταστροφῇ τῆς οἰκί
ας παραπολέσας· ἀλ
λὰ μὴ σαλεύσῃς φησὶ ταῦ
τα ὑμᾶς· οἱ δὲ γὰρ ὅλως

νοθέτης· οἷς κρίματι
τοῖς ἀθληταῖς τοὺς ἀντι
πάλους ἐκδίδωσι· προ
θεὶς ἆθλα καὶ βραβεῖα
λαμπρά· τοῖς ἀγωνιζο
μένοις τὰς πληγὰς δε
χομένοις· καὶ τοιαῦτα.
οἷα δ' ἐκ μυστηρίων μάρτυσιν ἴσως·
Δι' ὧν καὶ πάντα λαμβάνομεν. τὰ
δόξαντα ἤδη ἀπολωλέ
ναι· μᾶλλον δὲ πολλῷ
πλέον· καὶ ἀσυγκρίτως
ὑπερέχοντα· ἃ γὰρ
ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε· καὶ
οὖς οὐκ ἤκουσε· καὶ ἐπὶ
καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη·
ταῦτα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς
τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγωνι
σμένοις· καὶ ἄθλοις ἀσθενεί
ας τὸν υἱὸν ἐκλεκτοῖς τε
φανεῖσι· ταῦτα καὶ
πλείω τούτων ὁ μακάριος
λέγων· ἐπανῆγε τοὺς
παρόντας· ἐν ὅσῳ φθέ
γγεσθαι καὶ τὴν γλῶσσαν
κινεῖν· παρεῖχε τοῦτο

λζβ

ἠδίωσαν· τελευτήσαντα
γὰρ αὐτὸν δάκρυσι πολλοῖς τι-
μήσαντες μετὰ τῶν ἄλλων παρέ-
δωκαν. τῶν δὲ ἀνῃρημέ-
νων· οἱ μὲν δύο· παῦλος
ἐκαλοῦντο καὶ ἰωάννης·
θεόδουλος δέ· ὁ πρεσβύτερος·
Ἐτελειώθησαν δὲ μετὰ τα-
ἀγαιφοῦνται. ἑβδόμην ἡμέ-
ραν· ἥτις ἐστί· τεσσαρεσ-
καιδεκάτη τοῦ ἰαννουα-
ρίου μηνός. ἀνῃρέθη-
σαν δὲ καὶ ἄλλοι· πλεῖστοι
πρὸ τοῦ χρόνοις· ὁ τε διο-
κλητιανὸς ὁ δυσσεβής·
τῆς ῥωμαίων βασιλείας
ἔλαχε τὰ σκῆπτρα διδε-
τεμ· ὧν καὶ αὐτῶν ἡ μνήμη
ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῖς εὐ-
σεβέσι τελεῖται. ἐκα-
λοῦντο δὲ οὗτοι· πρόκλος
καὶ ὑπάτιος· ἰσαάκ· μα-
κάριός τε· καὶ μάρκος·
βενιαμίν· ἠλίας τε καὶ
εὐσέβιος. ἀνῃρέθησαν
δέ· οἱ μὲν ξίφει κατὰ τὴν

ἔρημον· οἱ δέ· ἐν ῥαϊθᾷ ἐν
ἱερῇ καὶ γῇ καὶ ἐν τῇ μονῇ σα-
λαηλ· οἱ δὲ ἐν ἐλεεὶμ καὶ
πολλαῖς. θεὸς δὲ· ὁ τούτοις
τε κἀκείνοις εἰς τιμὴν αὐ-
τοῦ προσλαμβανόμενος βα-
σιλείαν· ἱκετείαις αὐτῶν·
παράσχοι τῷ εὐσεβεῖ ἡμῶν
βασιλεῖ· ὅσα ἐλπίζει καὶ εὔχεται·
Μακρότητα ἡμερῶν· πλατυ-
σμόν τε τοῦ κράτους καὶ αὔξησιν·
Ἰσχὺν κατ' ἐχθρῶν· καὶ παντε-
λῆ τούτων καθαίρεσιν·
Χαρᾶς τῆς ἐπουρανίου με-
τὰ τέλος ἀπόλαυσιν·
Αἰωνίων καὶ θείων ἀγαθῶν·
τρυφὴν τὴν ἀκήρατον·
Ἣν λήψονται πάντες οἱ
θεῷ εὐαρεστήσαντες·
Λαμπρὰ ἐνδύματα τοῦ ἐκεῖ
γάμου· ἐν αὐτοῖς περιθέμενοι·
Πρὸς ὃν καὶ ἡμᾶς πάντας κλη-
θείημεν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν +

† Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ διὰ Χ(ριστὸ)ν πτωχοῦ·

Τυραννικόν τι χρῆμα τοκόντων στοργή· καὶ δεσμὰ φύσεως ἄφυκτα· καὶ πόθος ἀείζωος. καὶ συνάθροισμα τὸ μηδὲν μαμωνός· ἀλλ' ὅ γε δεσπότης. καὶ τούτων ἀκόλως κελεύει καταφρονεῖν· καὶ τὴν προαίρεσιν ἑπομένων. καὶ αὐτῷ προθύμως ἀκολουθεῖ· ὡς πλέον γεννητόρων. τῶν πρὸς ἡμᾶς φίλτρον ἐπιδειξαμένων. Ἰωάννης δὲ ἐμὸν ἡ τοῦ λόγου ὑπόθεσις. πληρ ἠδέως τιμὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐνδείκνυται. Ἰωάννης ἐκεῖνος. ὁ πτωχὸς μὲν ἐπικληθείς· πλούσιος δὲ γεγονώς. τὸν πλοῦτον τοῦ π(ατ)ρ(ὸ)ς διόπερ ἀμφόθεν τῶν ἐκ γῆς λαθών· καὶ φιλοθέοις τυχών. οἷον γάρ τις ὁδὸς εἰς ἀρετὴν προτιθέασι· ἀλλὰ δὲ οὕτως·

Ἐν τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ καὶ βασιλίδι τῶν πόλεων· τῇ Κωνσταντίνου φημί· ἀνήρ τις ἐκόμα πλούτῳ πολλῷ· ζῶν ἐπισήμως· καὶ τῷ τοῦ στρατηλάτου τιμώμενος ἀξιώματι· ὄνομα

τῷ ἀνδρὶ· Εὐτρόπιος· τῇ
γυναικὶ· Θεοδώρα· εὐσε-
βεῖς ἀμφότεροι· καὶ οὐ κα-
τὰ κόσμον περίβλεπτοι
μόνον· ἀλλὰ καὶ τρόπων
χρηστότητι κοσμούμενοι·
Τούτοις· γίνονται παῖδες
τρεῖς· ὧν καὶ τοῖς μὲν δύ-
ο· ἀξιωμάτων εἶχον
λαμπρότητας· ὁ δὲ
νεώτερος· ὁ καλὸς οὗ-
τος Ἰωάννης ἦν· παρὰ
τοῖς τεκοῦσι μὲν διετρί-
βε· καὶ μαθημάτων ἀν-
τείχετο· καὶ τούτοις πλοῦ-
τον ἡνύχετο μᾶλλον ἢ χρή-
μασιν· ἔτος δὲ ἤδη
τῆς ἡλικίας δωδέκατον
γεγονώς· τοῖς μαθήμα-
σι καὶ ταῖς ἐκκλησίαις·
νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν
ἐνησχολεῖτο· καθάπερ
τι φυτὸν εὐγενές· τῇ ἀ-
κροάσει τῶν θείων λο-
γίων ἀρδευόμενος· καὶ ἀρε-
τῆς καρπὸν ἥδιστον προ-
καλλόμενος· ποτὲ οὖν
τις· τῶν ἐν τῇ τῶν Ἀκοιμή-
των μονῇ μοναχῶν· θεί-
ῳ πόθῳ ληφθεὶς τοῦ γε-
νέσθαι παρὰ τὰ Ἱεροσό-
λυμα· καὶ ὁδοῦ μέλλων
ἅπτεσθαι· κατά τινα χρεί-
αν τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν εἰσελθών· ἐπιξενοῦ-
ται που πλησίον· τῆς
τοῦ στρατηλάτου οἰκίας·
Ὃν ὁ Ἰωάννης ἰδών· ἐρωτᾶν
ἤρξατο· ἐφ' ὅτε ἥκοι· καὶ
ὅθεν εἴη· καὶ τίς ἡ τοῦ δὲ
μονή· καὶ τίς ὁ ταύτης λο-
γικῶς προϊστάμενος· Τοῦ
δὲ· καὶ τὴν μονὴν εἰπόν-
τος· καὶ τὸν προεστηκό-
τα· καὶ τὴν καλέσασαν
εἰς τὴν Κωνσταντίνου
χρείαν· καὶ τὸν σκοπὸν
τῆς ἀποδημίας διασα-
φήσαντος· ὁ Ἰωάννης·
ὅπως τε διάγοι κατὰ τὴν
μονήν· καὶ ὅπως αὐτοῖς
ἔχει τὰ τῆς ἀσκήσεως.

πάλιν ἠρώτα· ἐπειδὴ δὲ καὶ
ταῦτα κατὰ μέρος ὁ μο-
ναχὸς διηγήσατο· ἡ δὲ πᾶσα
ἀμείβεται τούτοις ὁ Ἰωάννης
διέκειτο· τὴν ἄσκησιν
τε ἐπῄνεσε· καὶ ἱδρῶτας
ἠρανωνικούς· ὅθεν καὶ
ὅρκοις τὸν μοναχὸν ἀσφα-
λίζεται· μετὰ τὴν Ἱερο-
σολύμων ἐπάνοδον· μη-
δὲ αὐτοῦ λάθρα τῶν γο-
νέων παραμεῖναι· εἶτα
καὶ τῇ μονῇ διὰ τάχους
ἐμπαρακατέρα· ἡ δὲ γὰρ
μὲν καὶ γυναικὶ συζάζασθαι ἤ·
οἱ γονεῖς μελετῶσι· κο-
σμικῇ τε προσηλῶσαι δό-
ξῃ καὶ φαντασίᾳ· ἀλλὰ τε-
γμῶ· τὸ ὑμῖν συναριθμη-
θῆναι μᾶλλον· τιμὴν
ἡγοῦμαι μεγίστην· καὶ οἱ-
ον τὴν σφραγῖδα τῆς ἐκεῖθεν
μακαριότητος· συντιθεμέ-
νου δὲ αὐτοῦ τοῦ μοναχοῦ·
καὶ ὅρκοις τὰς συνθήκας
πιστωσαμένου· αὐτὸς μὲν
ἤρχετο τῆς προκειμένης
ὁδοῦ· ὁ δὲ ἀπηνθήρ τοῦ
κατὰ θηρῶν ὄρους τοσ· ὑπέστρε-
ψε ἐπὶ τὸ καὶ ηὔξανεν ἐν
τῇ τοῦ Ἰωάννου τύχῃ·
Τίων ποιεῖ· θεῖον ἐπαγγέλλ-
ομαι αὐτῷ γραφῆναι παρὰ
τῶν τεκόντων ἐπιζητεῖ·
κατὰ τοῖς θερμοῖς ἐρα-
σαῖς· οἱ καὶ αὐτοῖς τοῖς
τῶν ἐρωμένων λόγοις
ἱκανὸν τοῦ πόθου μείζου-
σι παραμύθιον· οἱ γοῦν
τεκόντες· καὶ μᾶλλον ἡ μήτηρ·
τὸ θερμότατον χρῆμα
περὶ τὰς τῶν παίδων ἐ-
πιθυμίας καὶ προχειρό-
τατον· ἀσμένως τὴν
τοῦ παιδὸς αἴτησιν δεξά-
μενοι· καὶ πολλῶν πλέον·
ὅτι θεοφιλὴς ἦν· ταχέ-
ως τὸ εὐαγγέλιον ἀπαρτί-
ζουσιν· ὕλης πολυτε-
λείᾳ· καὶ τέχνης ἐκοσμί-
ᾳ· καὶ θαυμαστῇ τινι καλ-
λιγραφίᾳ· τὰ ἔνδον τε

καὶ τοῦ ἔξω καταφανῆ δρύ-
μαντος· ὡς ἐφέλκεσθαι
ἐν μόνῃ τῇ ὄψει. πρὸς διηνε-
κῆ τριβὴν καὶ μελέτην
τὴν Ἰωάννου ψυχήν. οὐ
κ ἦν δὲ τοῦτο· ὅτι καθ' ἑαυτ(ὴν)
ἐποίουν τὸ πρᾶγμα· ἡ
γὰρ συνεχὴς τοῦ εὐαγγελί-
ου μελέτη· καὶ αὐτῆς ἔ-
μελλε τῆς φυσικῆς περὶ
τοὺς γεγεννηκότας στοργῆς.
μετὰ βραχὺ λήθην αὐτῷ
ἐμποιήσειν· ἀλλ' ὁ μὲν ὡς
ἐπόθει· λαμβάνει παρὰ
τῶν τεκόντων τὸ εὐαγγέ-
λιον. ἤδη δὲ καὶ ὁ μο-
ναχὸς ἐπανήκε· μὴ ψευ-
σάμενος τὰς ἐπαγγελί-
ας· ἐπεὶ δ' εἶδεν αὐτὸς ὀφθαλ-
μοῖς ἐλάφου τοῦ Ἰωάννη
φθέντος· τὸ εὐαγγέλιον μοῦν
ἐκ τῆς οἰκίας ἀναγαγών·
παραλαβὼν δὲ καὶ τὸν
μοναχόν· οἷα σὺν αὐτῷ
πρὸς τὴν διατριβὴν ὡς
χθὲς καὶ πρώην ἀπιέναι

μέλλων· κλέπτει τὴν ἀνα-
χώρησιν· καὶ πρὸς τὴν δι-
ατριβὴν μὲν οὐκ ἀπῄει·
παρὰ δὲ τὴν θάλασσαν
χωρεῖ τὸ τάχος· καί τι-
να δὲ τῶν παίδων ἀκο-
λουθοῦντα· ὁ Ἰωάννης·
ἐκπέμπει δῆθεν ἐπί
τινα χρείαν· σοφῶς
πάντα λαθεῖν ἐπινοῶν·
αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μοναχῷ
πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἀφι-
κόμενοι· πλοίου τε τὴν
ἀθρόως ἐπιτυχόντες· καὶ πν(εύματο)ς
ἐπιφόρου τυχόντες· εἰς τὴν
μονὴν μὸ ξένος καταίρουσι·
χρυσίον τοῦ Ἰωάννου τὰς
τῶν ναυτῶν ἐπιρρώσαν-
τος χεῖρας· καὶ οὕτω τα-
χὺ γενέσθαι τὸν ἀπό-
πλουν παρασκευάσαντος·
Ἀποβάντων δὲ τῆς νηός·
καὶ πρὸς τὸν ἀφηγούμενον
τῆς μονῆς ἀπελθόντων·
ὁ μοναχὸς μὲν ἀπαγγέλ-
λει· τὰ τοῦ Ἰωάννου πάντα

ται κατὰ μέρος αὐτοῦ· καὶ
τέλος. τὴν φυγὴν καὶ τὴν
ἀναχώρησιν. ἰδὼν δὲ
καὶ αὐτὸς τὸν ἰσαμμηνὸ
τῆς μονῆς προεστῶτος. καὶ
δείσας· μή ποτε μέσος
ὢν· πόνου τε καὶ κακο
παθείας [illegible]. οὐδ᾽ ὡς ἠ
θέλη πρὸς οὕτως ἐργώδη
διαφυγὴν ἀντιστῆναι· ἀλ
λὰ ταχέως ἀπορρήξας·
περικοπὰς αὐτοῦ παρῄνει·
καὶ οὕτως ἀσφαλίζεσθαι τὸ
ἐκείνου πρόθυμον ἐπιστρα
το· ἐναντίον ὡς ἰλίγγων καὶ
τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀρε
τῆς τεκμήριον. παραπολὺ τὸ
ἐγχείρημα. οὐ μὲν γὰρ
ἐπιπαῖς. τό τε μέτρον το
σόν. πολλῆς ἀπήλαυσεν
ἐπιπόνου καὶ δι᾽ ὅλου μαλισμέ
νης ἀνατροφῆς. ὁ δὲ καὶ
θαυμασίως ἐπίπονος
καὶ τραχύς. καὶ ταλαι
πωρίαν δὴ μὲν ἐκεῖ προ
σανέχων· χρηστῶς ἐπὶ τὸ

σαρκῶν ταῖς ἡμέραις τὸ
ἐπίπονον οὐδὲ τὴν μονὴν δια
τρίψαι. καὶ ἔτι γε ταῖς ἐν
αὐτῇ κατασκηνίοις χω
ροῦνται γυμνάσμασι καὶ δύ
ναμιν. τὴν καὶ ταῦτα δή·
καὶ τὴν μετὰ μικρὸν διαφυγὴν
ἀπελθεῖν. καὶ τυχεῖν τῆς
ἐφέσεως. πρὸς ταῦ
τα. ἡ μὲν αὐτὸς σφοδρῶς ὅτε
περὶ καὶ θερμὸς ἰσαμμηνὸς·
καὶ οὐδὲν ὅσος ἀπείχετο·
τοῦ μαλάξαι καὶ κάμψαι
ψυχὴν δυναμένων. ἄξι
ον αὐθημερὸν αὐτὸν ἀπο
κεῖραι. ἵνα καὶ τῆς
πρὸς αὐτὸν ἐπιθυμίας
τῶν γονέων περιγένη
ται. τῶν ἀκολουθιῶν αἰδεῖ
ἀπεκρατημένος. τὴν ὑπο
τροφὴν αὐτοῖς ἀπελπίζων·
Οὐκ ἀγνοῶ ὅτι καὶ δράστη
ε πρὸς τὰς πολλὰς αὐ
τοῦ δὲ κόσμος ὁ τῆς μονῆς
προεστῶτος· τὰς συνήθεις
ἀρχὰς αὐτοῦ ἐπιτάττων.

κείρει τε παραχρῆμα τὰς
τοῦ μειρακίσκου τρίχας· καὶ
σὺν αὐταῖς κείρει, φιλαλήθως
εἰπεῖν, πᾶν ὅσον κοσμι-
κόν τε καὶ περίεργον φρό-
νημα· καὶ τὸ μοναχικὸν
αὐτῷ περιβάλλει σχῆμα·
ὥστε τῆς αὐτῆς ἡμέρας
ὁ Ἰωάννης καὶ τῇ μονῇ
προσδραμὼν ὤφθη· καὶ
μοναχὸς ἀπεδείχθη· οὐ
τῷ σχήματι μόνον, ἀλλὰ
κρίσει καὶ τῷ πράγματι·
Πάντως δέ· οὐ χρὴ προσθεῖ-
ναι καὶ περὶ τῶν γονέων
εἰ τοῦ παιδὸς ζήτησιν
ἐποιοῦντο· δῆλον γάρ· ὅτι
περαιτέρω μὲν γονεῖς· οὗτοι
δὲ παῖς ἐκείνων· καὶ παί-
δων ὁ φίλτατός τε καὶ
σπουδαιότατος· ἀλλ' ἐλάν-
θανε· καίτοι μὴ μακρὰν ὢν
παρ' ἐχόντων τῆς πόλεως· τοῦ
θεοῦ τοῦτον κρύπτοντος·
ἵνα μὴ λάθῃ τυχὴς ἀγε-
νείας καὶ προαιρέσεως ἀγαθῆς.

κατορθοῦν τοιαῦτα καὶ
βουλομένην καὶ δυναμένη-
ιγ Θ μένοις· ὁ Ἰωάννης· ἐκ τοῦ ὅλου
κόσμου χρόνον συνδιατρίψας
τοῖς μοναχοῖς· ἀρετῆς πά-
σης κανὼν γενόμενος· καὶ
ἀρχέτυπον· πᾶσι μὲν θαυ-
μαστόν· ὀλίγοις δὲ μιμη-
τόν· ἀπεστρέψατο σφοδρῶς
τὸν κοινὸν τοῦ γένους ἐχθρόν·
διὸ καὶ τῶν συνήθων εἴχετο·
δόλοις πλέκων αὐτῷ καὶ
πειρασμούς· καὶ ἐπισκε-
λίσαι φιλονεικῶν· ἀλλὰ
διαπαντὸς ὁμοίως ἀπε-
κρούσθη· ἀσφαλὴς γάρ
ὁ Ἰωάννης τῇ τε ἄνωθεν
[illegible] καὶ τοῖς ὅπλοις
τῶν ἀρετῶν. ἕτερον αὐτῷ πό-
λεμον ἐπάγει χαλεπὸν καὶ
δυσφύλακτον· ἀνάμνησις
γὰρ αὐτὸν γονέων φιλοστορ-
γίας· καὶ τῆς φιλτάτης τοῦ-
των ὁ [illegible] ἔρως ταῖς ἐμμα-
λῶν· ἐπέτριψε αὐτῷ τὸ
σῶμα καὶ ἰσχυρῶς ἐδαπάνα.

τὴν πολλὴν ἐγκράτειαν τοῦ ἡγου-
μένου· ὡς σχεδὸν ἐπὶ νεκρῶν
ἤδη αὐτὸν καὶ βραχὺ τὸ μέσον
τι· ἐπικρέμασθαι τοῦ τοῦ-
τον τὴν ψυχήν. ὁ γοῦν τῆς
μονῆς προεστὼς· οὕτως
αὐτὸν ἐκτετηκότα ὁρῶν·
τῆς πολλῆς ἐπετίμα μηδ-
ας· οἷα μόνης αὐτῆς ἡμαρτ-
τῆ ζημιδοκῶν· τὸ μαίεσθα-
νάτως περιμαλεῖν ἑαυτόν·
οὐ κατ' ἀρετῆς ἡμαλέων· ἀλ-
λ' ἀπονοίας ἐσχάτης· ὁ δὲ
οὐκ ἀσιτίας ἐπέρων ὑπὲρ
ἢ ἐγκρατείας· ἡ πολλὴ τή-
ξις αὐτῇ τοῦ σώματος· ἀλ-
λὰ πολέμου χαλεπωτά-
του ὁμόζ αὐτῆς μοι τῆς φύ-
σεως· ὁ ἐχθρὸς ἀνερρίπισε·
Ἀριμνῶ γάρ μοι οὐκ οἶδ' ὅπως
ἔρωτα τῆς τῶν γονέων μό-
τέζως ἐμμαλῶν· δαπα-
μῶν ὡς ὁρᾷς ἐχθρὰς καὶ τήκε-
μαι· καὶ ἠρεμεῖν ὅλως τὴν
ψυχὴν οὐκ ἐᾷ· διὰ τοῦτο δὲ
ὁμαίσου πέρ· ἐπιτρέπεται

μοι τὴν πρὸς ἐκείνους ἐπ-
άνοδον· πείθομαι γὰρ
ταῖς σαῖς ἁγίαις εὐχαῖς· ὅ-
τι καὶ τὸν πρὸς τοὺς γεγεν-
νηκότας πόθον ἀφοσι-
ώσομαι· καὶ τοὺς ἐχθροὺς συμ-
μαχοῦντος μοι τοῦ χριστοῦ,
περιτρέψω τὴν ἧτταν·
Τοῦτον ἀκούσας παρέλ-
πιδα πᾶσαν ὁ τῆς μονῆς
ἀφηγούμενος· ἀθυμίᾳ
δεινῇ τὴν ψυχὴν συνεχέ-
θη· καὶ τῆς προτέρας
ἤρξατο τὸν ἴσαμμην ἄμα-
μιμνήσκειν θερμότητος·
ὅπως τὸ αὐτὸς οὐκ ἐδέ-
χετο τοῦτον εἰς τὴν μονήν·
ὅ, τὸ ποῖα παρῄνει καὶ ὑπε-
τίθετο· εἶτα ὀλίγον ἐπι-
σχὼν· καὶ τοῖς εἰρημέ-
νοις ἐπιδακρύσας· καὶ
τοῦτο συμμολόνδιος τῆς
λυπουμένης καρδίας· ἐ-
ωθεν ἀθροισθεὶς τοῖς ὑπ' αὐ-
τὸν μοναχοῖς· καὶ κοινὴν
ποιησάμενος ὑπὲρ αὐτοῦ δ-

ζαμένων· σὺν δάκρυσιν
ὁ πρόεδρος· τοιοῦτον γὰρ
ὁ ἰωάννης αὐτῶν πόθου
κέντρον ἐνῆκεν εἰς τὴν
ψυχήν· πορθοῦ φησιν ἡ τῶν
τέκνων ἀπὸ τῶν τῆς παρ-
ας ταύτης εὐφόρων καὶ ὁ δή-
μων· ὁ δέ· κλαίουσι κλαί-
ων τοῖς ἀδελφοῖς συν-
ταζόμενος· καὶ ὥσπερ
οὐκ ἀφιέντας μὴ ἀφιείς·
ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πόθου τῶν
γονέων καὶ ἀκοὴν αὐτῶν
διαπτοούμενος· ἐξίσι τῆς
μονῆς· συνεχῶς περιτρε-
φόμενος πρὸς αὐτήν.
Ἕως οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξικμοῦν-
το· ἕως δὲ οὐκέτι αὐτῶν
ἡ μονὴ καθεωρᾶτο· κατὰ τὸ
λίγον τῆς πολλῆς ἀμα-
ρτίας ἀθυμίας τε καὶ
συγχύσεως· περιέπεσεν
τύχων ῥακοδυτοῦντι περὶ
τῆς ὁδοῦ· καὶ χαίροις ἀδελ-
φὲ προσειπὼν καὶ συνο-
δοιπόρε· ἀποδύεται μὲν

αὐτὸς τὸν ἑαυτοῦ χιτῶνα
καὶ τὸν πένητα ἀμφιέν-
νυσι· τὰ ῥάκια δὲ τούτου
ἀντιλαβὼν ἑαυτῷ πε-
ριβάλλεται· χαιρομένων ἀμ-
φότεροι· ὁ μέν· πρὸς τὰ
παρόντα ἐλπίδας· ὁ δέ·
πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα·
Ἤδη δὲ καὶ τὴν θάλασσαν δι-
απεράσας ὁ ἰωάννης καὶ
τοῦ πατρῴου οἴκου πλη-
σίον γενόμενος· μάλιστα μὲν
εἰς ἔδαφος ἑαυτόν· σὺν
δάκρυσι δὲ οὕτως προσηύ-
ξατο· κύριε ὁ θεὸς ὁ τὴν θαυ-
μασίαν ταύτην καὶ πα-
ναρμόνιον κτίσιν παρα-
γαγών· ὁ καὶ φίλτρον τῆς
φύσεως πρὸς τοὺς τεκόντας
ἐνθεὶς ἰσχυρόν τε καὶ ἄ-
μαχον· καὶ σὺ πάλιν καὶ
αὐτῆς προτιμᾶσθαι νομο-
θετήσας τῆς φύσεως·
ὁ πλάσας κατὰ μόνας
τὰς καρδίας ἡμῶν· σὺ
τὰ μὲν ὄφρα ἐξετάζεις

τοῖς υἱοῖς τῶν μάγων. οὐκ ε
οἶδας· ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἔτι
τῆς ἡλικίας ἐδεήθης τῆς σῆς
ἠτυχήμου· καὶ φύσεως ἐ-
πιλέλησμαι δι' αὐτ· καὶ
στοργῆς πατρικῆς· καὶ τῶν
ἐν κόσμῳ πάντων· αὐτ
οἶον καὶ νῦν· ἀπὸ τοῦ πονη-
ροῦ τυραννουμένῳ. πα-
ράστηθί μοι καὶ μὴ ἐγκα-
ταλίπῃς με· ἀλλ' ἐνδέ-
κησον· δι' ἐκείνων αὐτὸ
γενναίως καταπαλαίειν·
δι' ὧν τινῶν καθηκόντων ἐσοι
μου λιτῶν συνεκβαλεῖν·
Οὕτως ἐζημιωμένος. ῥίπτει
καθ' ἀπόρρητον ἑαυτὸν· καὶ
ἄστρος ἐλεεινὸς ἑαυτόν·
πρὸς τοὺς τῶν γονέων πο-
λεμιῶν· ἀναστὰς οὐκ ἀνα-
στῆναι βουλόμενος·
Οὕτως σοφῶς θεραπεῦσαι
τὸν ὦμον καὶ νικῆσαι τὴν
μανίαν τῆς φύσεως. ὄρ-
θρου δὲ λήγοντος ἤδη· καὶ
τοῦ πυλῶνος ὡς ἔθος δι-

ανοιγέντος· ἰδὼν αὐτὸν
ὁ τὴν φροντίδα τοῦ οἴκου
πεπιστευμένος ῥακοδυ-
τοῦντα δεινῶς. τίς τ'
εἴη· καὶ ὅθεν ἥκοι· διηρώ-
τα θάμβει· ἡ μαύρωσις γὰρ
ἡ πολλὴ τοῦ σώματος τῆ-
ξις. τὰ γνωρίσματα τῆς
μορφῆς· πῶς οὖν φησι
οὕτως κατεκλίθης πρὸ τῆς
εἰσόδου· δηλοῖ σοι δεσπόται
τοῦ δὲ τοῦ οἴκου προΐασι·
ὁ δὲ· πένης εἰμὶ ὁμο-
λογῶ· καὶ τὴν στολὴν εἶχε
τούτοις συμφθεγγομένην·
ἐλεεινὸς δὲ διακόνου πάντ
καὶ τῆς ἐνδείας. ὥστε
καταλῦσαι. μὴ οὖν ἀν-
τιός φησι· σοὶ γὰρ ἐγκα-
ταλείψει με ὁ πτωχός·
ἀλλ' οἶκτον τῆς ἐμῆς πε-
νίας λαβών· ἔασόν με οὕ-
τως τὸν ἄθλιον ἐν ταύτῃ
μετὰ τῆς γωνίας καθῆσθαι· τοι-
αῦτα ὁ δεσπότης ἐδέετο τοῦ
δούλου· ἐκεῖνον μὲν μοναχ

τὸν πλοῦτον τῆς θεότητος
καὶ δεσποτείαν ἐν τῷ παχεῖ
ᾳ σαρκὸς κρύψαντα·
Ἐλεήσας οὖν αὐτὸν ὁ τῆς
πατρικῆς οἰκίας ἐπιμελού
μενος· τῆς τε ῥακώδους
περιβολῆς· καὶ τῆς σκιώ
δους ἐκείνης καὶ ταπεινῆς
ὄψεως· παραχωρεῖ τού
τῳ τῆς ἐκεῖ κατακλίσε
ως· ὁ μὲν οὖν ἔρριπτο
παρὰ τῷ πυλῶνι τῶν
γεγεννηκότων· ὑφ' αὐτῇ
τινὶ καλύβῃ σκηνούμε
νος· ἀρχὴν δὲ αὐτῷ ἀγῶ
νων καὶ γυμνασίων· ἀλ
λήλοις μαχομένων· τοῦ
θεϊκοῦ πόθου φημὶ· καὶ
τοῦ φυσικοῦ· ἀπὸ τοῦ φυ
σικοῦ μὲν· ἐν ταῖς ἐξό
δοις τε καὶ εἰσόδοις τῶν
γονέων· συστρέφοντος
αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα· καὶ
εἰς ἀναγνωρισμὸν ἐλ
θεῖν ἀναγκάζοντος· τοῦ
θεϊκοῦ δὲ πάλιν ἀντι

πράττοντος· καὶ παθαινο
μένην αὐτοῦ τὴν ψυχήν·
οἷα χαλινῷ τῷ λόγῳ ἀνα
χαιτίζοντος· καὶ παρα
δόξως οὕτω νικῶντος· οἱ
ον δὲ καὶ τὸν σάλον ἐφίστα
το τῆς καρδίας· τρυφῶν
τας μὲν τοὺς οἰκέτας ὁρῶν
ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς·
ἑαυτὸν δὲ· πεινῶντα· ῥυ
πῶντα· γυμνὸν ἀποροῦντα
καὶ περιβλήματος· ἐνι
αυτοῦ δὲ διαγαρμότος ἤδη
αὐτῷ· ἐθαύμαζε καθ' ἑ
αυτὸν ὁ πατὴρ τὴν ὑπομονήν·
οὐκ εἰδὼς ὅλως· ὅτι πατὴρ
ἦν ἐκείνου· εἶτα καὶ
ἐνενόει· μὴ οὐκ ἄνευ λόγου
τινὸς θειοτέρου· πρὸς
τῷ πυλῶνι αὐτοῦ ἔρριπται·
Διὸ· προνοίας τε τὸ λοι
πὸν ἠξίου τὸν παῖδα· καὶ
σιτία τῶν ἴσων ἅμα καθ' ἑκά
στην ἀπὸ τῆς
αὐτοῦ τραπέζης ἐπιπέμ
πειν· ἀλλ' ἐκεῖνος· ὅσα

τὸ σῶμα συνιστᾶν ἔδει ὥσ-
τε προσιέμενος. τὰ λοι-
πὰ· πράττειν ἐξὸν ἑκοῖς τὸ
πενήτων· ἀλλ' ὡς μὲν εἶναι
τὸ τρυφᾶν βουλόμενος·
αὐτὸς δὲ· τοσοῦτον ἐπῆξε
ἀκρατείας τὴν σάρκα· ὥσ-
τε καὶ τὴν ἔνδοθεν πολα-
σιν καθάπερ διά τινος κα-
τόπτρου· τῆς ἐκτὸς ἐπι-
φανείας σχεδὸν ὑποφαί-
νεσθαι· ὑμένι τοι μικρ·
ὀδυνηρότατα διακειμένη
καὶ τὰ σπλάγχνα μυττομένη
πικρῶς. ἐλάνθανε τοῦτο
αὐτὸς ἔχουσα· οὐ στερηθεῖσα·
τὴν ψυχὴν ἀποβαλέσθαι· οἱ-
ον δὲ καὶ συνέχη ταύτη· δεῖ-
νον ἀλλὰ θεοῦ μρι· καὶ πο-
λὺ ἔχον μετὰ τὸν ἀναγνω-
ρισμὸν τὸν μετὰ μέλλον·
καὶ ταῦτα· μὴ δὲ μίαν δε-
χομένου τό γε τοῦ πρά-
γματος θεραπείαν· καὶ
γάρ ποτε· σεμνὴ σεμνῶς
ἐξιοῦσα τῆς οἰκίας·

ὑπὸ προπομποῖς τε
καὶ θεραπαίναις· ὁρᾷ κα-
τακλινόμενον τὸν ἴσα ἀμμη·
σαπρὰ καὶ διερρωγότα
ἠμφιεσμένον· ῥυπῶ-
ντε ὑπὸ δυσοδίας καὶ τοῦ
αὐχμοῦ· καί τι καὶ σκυ-
θρωπὸν ὑπὸ τῆς ἀκρα-
τείας καὶ ἄγριον μὴ λέπον-
ται· ἀηδὲς οὖν. κελεύ-
ει τοῖς προηγουμένοις ἐκ
μέσης αὐτὸν ἑλκύσαντας
τῆς ὁδοῦ· πρόσωπον πα-
ρασθῆσαι γωνίαν· ὥστε
μὴ πολλῆς φησὶ παριοῦ-
σαν· ἐμπλησθῆναι με
τῆς ἀηδίας· ταῦτα δὲ
ἔλεγεν· ἀγνοοῦσα παν-
τως ὅτι αὐτὸν ἀποθη-
ται· οὐ μὲν μετὰ τὴν ψυχὴν δι-
απασαν τὸς ἔφερεν· οὔ-
πω μὲν οὖν οἷος ἀμμηκ· ἀ-
ληθείας ἐξεπλήγη τῆς
μητρικῆς ὁ τέως· ἀλλ' οὐχὶ
καὶ τῆς παρὰ τὸν οἶκον κα-
τακλίσεως· ἀλλ' ἀγνοοῦσα

καὶ αὖθις ἐκέκραγε τό· κραχθῆ-
ναι τινὰ καλύψιν ὡς ὁ ἐ-
φημέραν χορτάσας· καὶ
περὶ τὸν μόνον τοσοῦτον διελθόντα
χρόνον ὁ ἀθλητής· φιλ-
τρωγόμενος ἰσχυρῶς τυ-
ραννούμενος· καὶ ὑπὸ αὐ-
τῶν ἀπωθούμενος· ὑπὸ
τῶν οἰκετῶν παρορώμενος·
ὑπὸ τῶν οἰκετῶν ὑβριζό-
μενος· τὸ πάντων ἀφο-
ρητότατον· ὑπὸ μηδενὸς ἐκ-
λυπούμενος· καὶ οὐδὲ οὕ-
τως ὅμως ἐμέμψατο ἤ τι ἠθύμησε τῆς
φύσεως· τοῦτο γὰρ ἦν
ὑπερβολὴ τοῦ θαύματος·
ὅτι περ οἷς ὑπὸ θεοῦ· καὶ
ὑφ' ὧν αὐτὸς ὑπὸ θεοῦ τὸ πλέ-
ον· ὑπὸ ἑκάστων διὰ μοι-
ρῶν ἀτιμαζόμενος· καὶ
ταῦτα λόγον μόνον λῦσαι
δυνάμενος· ἢν μὲν ἐχθρὸν φθέ-
ρων· πρὸς πόλεμον
οὕτω μέγαν φύσεως ἀν-
θιστάμενος· ταῦτα
ὁρῶν ὁ τῶν ἀδήλων

ἐπόπτης· ὁ μὲν παρ' αὐτοῦ ἐπι-
φαίνεται· καὶ χαίρειν
ἐμμένειν ἐντέλλεται προστάττων·
μετὰ τρίτην ἐξῆς ἡμέ-
ραν εὐαγγελίζεται τὴν
ἀνάλυσιν· καὶ διατελεῖ
τῶν πόνων ἄθλα· καὶ
λαμπροῖς αὐτοῦ στεφά-
νοις· φιλοτίμους τε ἀ-
μοιβὰς καὶ πολυτελεῖς
ἐπαγγέλλεται· διαπαντὸς
οὖν ἀθέως μετὰ τὴν ὅτι
ἐκεῖνος· ἐκλαίε παρ-
παθεῖν καὶ ἥδιστον· καὶ
ὁμοῦ μὲν· εὐχαριστῶν
εὐαγγελίων τοῦ θεοῦ καὶ
τῆς σωτηρίας· ὁμοῦ δὲ
καὶ τῶν τοκόντων μὲν ἐκ τύ-
χης ὑπερηύχετο·
Εἶτα μετακαλεῖται τὸν
τῆς οἰκίας ἐπιμελούμε-
νον· καὶ ἀξιοῖ σημᾶναι
τῇ κυρίᾳ· ὡς ὁ πρὸ τοῦ
πυλῶνος ἐρριμμένος
οὗτοσὶ πένης· δεῖται
σου τῆς ἀμενηνᾶς ἕως

ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἀφικέσθαι·
τὸν χ(ριστὸ)ν αἰδεσθῆσαν· ὃν οἶδε·
τοῖς τῆς δεξιᾶς μερίδος
λέγοντα φανερῶς· ὅτι ἀ-
σθενὴς καὶ πτωχὸς ἤμην· καὶ
ἐπεσκέψασθέ με· πλὴν· ἀλ-
λὰ καὶ ἔτι μοι φησί τις λόγου
πρὸς σέ· ὅσα οὖν περὶ τοὺς
οἶδα δόξης· οὐδὲ ἀμόνητος·
Οἱ μὲν μόνον τοῖς τοῦ πένητος
εἴξας λόγοις· τῇ δὲ ποίμνῃ
πάντα διασαφεῖ· ἡ δὲ τοῦ-
τον ἀκούσασα· σκέπτεται
μὲν ἐπὶ πλεῖον καθ᾽ ἑαυτήν·
τί ποτε ἂν εἴη τὸ παρὰ
τοῦ πτωχοῦ λεχθησόμενον·
τὸ πρᾶγμα δ᾽ οὖν ὅμως τῷ
ἀνδρὶ προσαγγέλλει· καὶ εἰ
συγχωρηθέντα αὐτῇ τὴν τοῦ
πτωχοῦ ἐπίσκεψιν· ἐπει-
θάρρει· καὶ ὁ σὲ ἄξιος· ἐπι-
τρέπει ταύτην τὴν γυναῖκα·
τοῖς πτωχοῖς συγγενέσθαι·
ὁ θ(εὸ)ς ἐξελέξατο· ἐπεὶ δὲ καὶ
οὕτως ἡ μεγαλοψυχία τῷ πτω-
χοῦ καταλαμβάνουσα ὁ φησι

ὁ θεὸς δαδ. ὁ ἰωάννης·
ὁρῶν ἤδη ἐπὶ θύραις τὴν
τελευτήν· ἄλλως τε καὶ
μετ᾽ αὐτήν· ὁρῶν τοῦ τα-
πεινοῦ καὶ ἀδόξου ὡς μὲν
ταῦτα ἀρχὴν δηλωθήσεται.
μηνύσει τῇ μ(ητ)ρὶ καὶ αὖθις·
ὡς ἀρχόμενον ἤδη· τὴν τελευ-
ταίαν ἀπαίρειν ἐκδημίαν·
οὐδέ· εἰ μὴ θεάσομαι μὴν
ἀξιώσεις· ἑτέρων· καί-
τοι πολλὰ μεταμελομέ-
νη ἡ ὁμηνσεις οὐδέν· πρὸς
ταῦτα λογισμοῖς ἡ μήτηρ πε-
ριπεσοῦσα· ἐπάταξε
γὰρ αὐτὴν ἡ καρδία· μήτι
περὶ τοῦ παιδὸς ὁ πένης
ἔχῃ τοῦ φιλτάτου διασα-
φῆσαι· κελεύει τοῖς ὑπηρέ-
ταις· τὸν πτωχὸν ἐκ τῆς
καλύβης ἀνελομένοις·
ἔσω αὐτῆς ἀγαγεῖν· πλησίον
οὗ ὁ παῖς τῆς μητρὸς γενό-
μενος· τῆς ποθουμένης
ὁ διαφέρων τοσοῦτον πόθου
μηνος· καὶ ὄμμασι νόμμα

200

ταῖς ἰδίαις· καὶ προσρήσεως πρόσ-
ρησιν· ἔτι γὰρ κρατούσης τῆς
γλώσσης τε καὶ καρδίας.
ἡ μεγάλη κόντως καὶ θαυ-
μασία τύχη· εἶτα· ἐν
τελευταίῳ φθέγματι καὶ
προσχήματι. ταῖς παρ' ὑμῶν
εἰς ἐμὲ φήσει τὸν πένθη-
ται καὶ ξένον γεγενημένα.
πρὸς τὸν κοινὸν οἶδα τε
διαμεῖν μεμνῆσθαι δεσπότην· αὐ-
τοῦ γὰρ ἡ φωνή· τὸ· ἐφ' ὅσον
ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
ἐλαχίστων· ἐμοὶ ἐποιή-
σατε· πλὴν· ἀλλ' ἐμοὶ
μὲν τὸ τοῦ βίου τέλος ἐγ-
γύς· βούλομαι δὲ τελευ-
ταίαν ταύτην αἴτησιν. ὑ-
πὸ θεοῦ μαρτυρία αἰτήσα-
σθαι παρὰ σοῦ· ἡ δέ ἐστι·
τὸ· μὴ τοῖς ἄλλοις περιστε-
λαί μου τὸν νεκρὸν ἐντα-
φίοις· μήτε μὲν ἑτέρῳ με
καταθάψαι τόπῳ· ἀλ-
λ' αὐτοῖς οἷς ἔχω τοῖς ῥά-
κεσι τούτοις συνθάψαι· ὅ-
που τὴν καλύβην αὐτὸς ἐ-
μαῖς χερσὶν ἐπηξάμην·

Ταῦτα τῇ μητρὶ ἐπισκήψας. πει-
θομένην εἶχε· καὶ πίστεις
αὐτῷ δέδωκεν ἀσφαλεῖς.
οὕτω γινώσκουσα ὅτι μήτηρ
ἦν· εἶτα· δίδωσιν αὐτῇ
τὸ εὐαγγέλιον· ἔχου τοῦτο ἀ-
πὸν σοί τε καὶ τῷ κυρίῳ
μου τῷ ἀνδρί σου· πρός τε
τὴν παροῦσαν ζωήν· φυ-
λακτήριον ἀσφαλές· καὶ
πρὸς τὸν μέλλοντα αἰῶνα·
σωτηρίας ἐχέγγυον· ἡ δὲ μήτηρ·
ἀσμένως τοῦτο παρ' αὐτοῦ
δεξαμένη· ἐθαύμαζε· καὶ
διηπορεῖτο· πόθεν ἄρα
καὶ ὅπως τοιοῦτον ὄν. τοιού-
τῳ πένητι περιέλθοι· ἄ-
νω γοῦν καὶ κάτω ταῖς χερ-
σὶ περιστρέφουσα· πολ-
λὴν ἔλαβεν ἐκ τοῦ διασώ-
ζειν ὁμοίωσιν· ὅπερ αὐ-
τοὶ τοῦ ἰωάννη κατεσκε-
ύασαν· καὶ ἅμα τοῖς μου

τὸν παῖδα λαμβάνουσα·
περιπαθέστερον αὐτὸν ἀνε-
κάλει· καὶ οὐδὲ οὕτως ὁ
Ἰωάννης ἡττήθη τῆς φύσε-
ως ὥστε ὁμολογῆσαι τὴν οἰκει-
ότητα· ὀψὲ δὲ δή καὶ
μόλις ἑαυτὴν ἀναλαμβά-
νουσα· πρόσεισι τῷ ἀνδρί·
τὸ δῶρον ὑποδεικνῦσα· καὶ
σφόδρα ἐοικέναι τοῦτο τοῦ
φιλτάτου λέγουσα· ἢ καὶ
αὐτὸ εἶναι· τὸ ὑφ' ἡμῶν
γενόμενον· ὡς δὲ ἐκεῖνον
εἶδεν αὖθις ἐπέγνω· καὶ
τοῦτο ἐκεῖνο ἔφησεν ἀναγνῶναι.
καὶ οὐδαμῶς ἕτερον· ἀλ-
λ' ἴσως μὲν δὴ πρὸς τὸν πό-
μηται· μάθωμεν ὅθεν αὐ-
τὸ ἔχει· καὶ ὅσος ὁ μεταξὺ
χρόνος· ἐξ οὗ δὲ ἀπὸ τῆς αὐ-
τοῦ κατέθηκε· τάχα γὰρ ἄν
τι καὶ ἄλλο τῶν ζητου-
μένων ἐξ αὐτοῦ γνοίημεν·
Ἐνθεὶς οὖν ἐπιστάντες τῷ Ἰ-
ωάννῃ· ἀνηρώτων· ὁ δὲ ἤ-
τει ζητῶν· ὅρκων ἀνάγκην

ἐπάγων· μηδὲν αὐτοῖς ἀ-
ποκρύψαι τῆς ἀληθείας·
Ὁ δὲ· καὶ ὑπὸ τῆς τελευτῆς
ἤδη τὸ μᾶλλον καταμαραινό-
μενος· καὶ τοῖς ὅρκοις
αὐτοῖς δυσωπούμενος.
καθύτι καὶ πεσὼν πρὸς
ἀνοιμώξας· μετὰ δακρύ-
ων· ἐγὼ εἰμι ἔφη· ὁ ζητού-
μενος ὑμῖν Ἰωάννης· καὶ
τὸ ἐγκόλπιον αὐτὸ ἐκεῖνό ἐστιν·
ὃ περιῦμεις περὶ αὐτὴν
ἤδη μοι τὴν ἀποδημίαν
κατασκευάσαντι· τούτων
οἱ γονεῖς ἀκούσαντες· ὀφθαλ-
μόν τε περιεργότερον
τῷ χαρακτῆρι τοῦ παιδὸς
ἐμβαλόντες· καὶ ἀκριβῶς
αὐτὸν· ἀπό τε τῆς θέας·
ἀπό τε τῆς φωνῆς καὶ τῶν
ἄλλων ἀναγνόντες σημεί-
ων· οὐκ εἶχον ὅτι καὶ γέ-
νοιντο· εὐφροσύνῃ τε ἅμα
καὶ λύπῃ περιληφθέντες·
εὐφροσύνῃ μέν· ἐφ' οἷς
τὸν οὕτω ποθούμενον

αὐτοῖς ἂν εὕρισκον· λυ-
πηρὸν δέ· ὅτι ὁμοῦ τε εὕρισκον
καὶ ἐκ μέσων αὐτῶν τῶν χει-
ρῶν ἀφῃροῦντο· τοι-
γάρτοι καὶ περικαλὸν
τε αὐτὸν τὰ ἔσχατα καὶ
ὅλως περιχυθέντες
λίαν περιπαθῶς ἂν ἐ-
καλοῦντο καὶ ἀνεκλαίον-
το· ὡς περιπόθητον καὶ
περιώδυνον ἡμῶν τέκνον
λέγοντες· ὡς δαπάνη σπλάγ-
χνων· ὡς γονέων πληγή·
ὡς πικρότερον ἡμῶν
εὑρέθης· ἢ ἀπολωλὼς
πρότερον ἐπλήξας τῇ
τύχῃ· τότε μὲν γὰρ καὶ
σφοδρὸν τῆς λύπης· τῇ
ἐλπίδι τῆς ἐπανόδου ὑ-
πελεαίνετο· νῦν δὲ καὶ
αὐτὴν ἡμᾶς ἀφαιρεῖς
τὴν ἐκ τῶν ἐλπίδων πα-
ραμυθίαν· εἴθε σοι
σῶν ἐτελεύτας· ἢ γε καὶ
θνήσκων ἐλάνθανες ὥσ-
περ ζῶν· οὕτω γάρ·

οὐκ ἂν ὀξύτερον τὸ πάθος
ἐποίησας· οὐκ ἂν ἐρυτέραν
τὴν πληγὴν ἂν ἐτόμισας·
Π ερ ἐπέσας ἀπολέξας δυ-
στυχεστέρας· ὡς δῆ γὰρ
πάντας· ἢ μετὰ τὴν ἐπά-
νοδον ἐλθὼν ἀγνωρισθῆ-
ναι· ἢ λαθόντα τὸν θά-
νατον ὑπελθεῖν· νῦν δὲ
δεσμὸν ἢ ἀγνοίαι· τί πρότε-
ρον δῆ· τῇ ἐπανόδῳ χαίρει·
ἢ τὴν τελευτὴν ἀποδύρε-
σθαι· ὡς δὲ κλαίοι δὲ κλαίων
ἡμεῖς· πῶς οὖν πάντα-
χοῦ γῆς ἐζητοῦμεν· τοῦ-
τον ἐν χερσὶν ἔχοντες ἀ-
πολλύμενον· ὦ κύκλος
ἀστέρων· ὦ πάντα ἐφο-
ρῶν ἥλιε· οἷον ἰδεῖν ἠνέ-
χθη θέαμα· ποῖαι
καρυῆται στεναγμῶν·
ποῖαι πηγαὶ δακρύων· πρὸς
τοσοῦτον ἀρκέσουσι πάθος·
τίς λίθος· τίς σίδηρος·
ποία φύσις ὅλως τοιοῦ-
τον καρτερεῖ κακοῦ· οἱ

μὲν δὴ ταῦτα· καὶ ὅσα τὸ
πάθος ἐδίδου. περικε-
χυμένοι τῷ νεκρῷ ἀμφεθρή-
νουν τε καὶ τὸν θρῆνον εἰς
πλήθοις καὶ τῶν σαρας πα-
ρεστημον ὥρας· τὸν δὲ κα-
τὰ μικρὸν ἐπιὸν τὸ τέλος.
ἀφῄρει τὴν αἴσθησιν· εἶ-
πε καὶ αὐτὴν ὁ καλλίνικος
τὴν τύχην. ὑπὸ φίλαις
τοῖν τεκόντοιν ἀφῆκε
χερσί. καὶ τὴν πόλιν εἶ-
χε πάθος τι σύμμικτον
καὶ καινόν· ἡδονή· θαῦμα·
δάκρυα· ἔχαιρον ἐπὶ με-
ου ἀνδρείας περιφανοῖς·
ἐθαύμαζον τὸ παράμιλ-
λον ὑπομονὴν ἀσκητοῦ·
συνεθρήνουν πατράσιν
ἠγοῦ τέλος ὡς ποθεινοτάτου·
ἡ μέντοι μήτηρ· τοῖν τοῦ παι-
δὸς ἐν τῷ λόγῳ ἐπιλαθομέ-
νη διὰ τὸ φίλτρον. ἀπο-
δύεται μὲν ἄλλων τὰ ῥάκια·
περιβάλλει δὲ τοῦτον.
πολυτελῆ καὶ λαμπρά·

λὴν αὐτίκα παρ' αὐτῆς τῶν
μελλόντων ἐλλαμψαμένην· οὐ
προσιεμένου τὸ γὰρ μὲν ὁ σ
τοῦ παιδὸς· ὁ γοῦν
πατήρ· οὕτω παρθενευούσα
τὴν γαμετὴν ἐθεασάμενος.
τῶν τοῦ παιδὸς ἐν τῷ λόγῳ
ἀναμιμνήσκε· καὶ ἅμα
ὁ παῖς τὰ πολυτελῆ
ἐκδυθεὶς τὰ συνήθη πε-
ριεβάλλετο· καὶ ἡ μήτηρ
τὴν παρεστημᾶ ἀπεδύετο·
καὶ ὁ παῖς ὁ πατέρων μονῶν
φροντιστικήν· δεικνύων τοὺς
οἰκέτας τοῦ θεοῦ· ὅτι
μὴ μόνον ἐν τοῖς ἡγουμένοις
ποιεῖ σὺ φυλακῆς ἀξιοῦ-
ται· ἀλλὰ καὶ πατρά-
σιν· ἐπισκήπτεις παιδί·
ὅταν δηλονότι σκοπῶ
τοῦ κατὰ θεὸν ἔχων ται·
Θ ἀπατᾶται μὲν ὁ νῶ ὁ γραμμα-
ος ἀγωνιστὴς ἐν αὐτῇ τῇ
καλύψει· ὥσπερ ἐκε-
λεύσαμεν· ἤδη γὰρ· ὅτι
τὸ οὕτω ταῦτα γνῶναι μᾶλλον·

ἡ λαμπρότης τῶν ἀγώνων
ἐκ τῆς μνήμης διαδέχεται· καὶ
ναὸς αὐτῶν παρὰ τῶν
τόκων τῶν ἱερὸς ἀνεγεί-
ρεται· καὶ τοῦ ἐκείνου
πάντα· παρ' αὐτῆς τό-
τῆς ὑποδεξαμένης μο-
νῆς· καὶ τῶν θεραπειῶν
τῶν πᾶσιν ἀναχέον-
ται· μετὰ ταῦτα δὲ καὶ
οἱ τούτου γεννήτορες·
καλῶς τὸν καθ' ἑαυτοὺς
διατιθέμενοι βίον ἀλλάτ-
τονται· τῆς αὐτῶν οὐσί-
ας. τὰ μὲν καθιεροῦσι
τῷ ναῷ· τὰ δὲ διαδι-
δόντες τοῖς δεομένοις·
Ἵν' ἔχοι τι καὶ τὸ δένδρον ἀ-
κόλουθον τοῦ καρποῦ·
ἀλλ' ὦ πάντων ἀσκητῶν
καὶ ὁσίων Χριστοῦ καλλονὴ καὶ
ὑπερβᾶσα ἴσων ἀνυμνου-
μένην δόξαν· ὁ τὴν ἑκούσιον
τούτου παρασχὼν καὶ τὴν
ἀμοιβὴν ταύτης ... ἐμῶ-
ς πάντη μιμησάμενος.

Μὴ ἐλλίποις αἰτῶν, αὐτὸν ὡς
φιλάνθρωπον· Ἰσχὺν κατὰ δαι-
μόνων καὶ θάρσος ἀήττητον·
Χεῖρα τὸ κραταιὰν καὶ ἀ-
πρόσμαχον· Ἄνακτι τῷ πι-
στοτάτῳ ἡμῶν παρασχεῖν·
Ἡμαρτημένων τε λύτρον καὶ
ἄφεσιν· Λαμπρότητα
τὴν ἐν ὁσίοις καὶ ἀπαύγασμα·
Πᾶσι τοῖς τὸν ἐκ ἀγαθῶν
τιμῶσιν αἰώνιον καὶ ἀκήρατον
μέθεξιν· ἧς καὶ ἡμᾶς
μεταλαβεῖν· εἰς δόξαν
πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος·
τῆς μιᾶς θεότητός τε
καὶ βασιλείας· ᾗ πρέ-
πει πᾶσα δόξα τιμὴ κρά-
τος μεγαλωσύνη τε καὶ
μεγαλοπρέπεια· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
σύμπαντας
αἰῶνας
τῶν
αἰ-
ώνων.
ἀμήν

† Λόγος εἰς τὴν προσκύνη
σιν τῆς τιμίας ἁλύσε
ως τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαί
ου τῶν ἀποστόλων Πέτρον:

Ὅσοι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀπο
στόλων τῷ θείῳ ἔρωτι γε
νόμενοι κάτοχοι· πανηγυ
ρίζειν αὐτῷ προτεθύ
μηνται· καὶ τοῖς αὐτοῦ πνι
κοῖς ζωγρηθέντες δικτύ
οις· τῷ τῆς ἐκείνου θεο
λογίας φωτὶ καταλαμ
φθέντες· κοινὴν πανήγυ
ριν συστησάμενοι σήμερον·
πρὸς τοῖς ἐπαίνοις αὐτοῦ
τὴν γλῶτταν εὐθύνομεν·
διὰ πολλὰς μὲν γὰρ τὰς
αἰτίας ἑορτάζειν τοῦ
τον δίκαιον· πλέον δὲ
καὶ διὰ τὸ ἀποστολικὸν ἀ
ξίωμα· καὶ τὸν τοῦ κη
ρύγματος δρόμον· καὶ
τὴν τοῦ εὐαγγελίου διδα
σκαλίαν· καὶ τὰ λοιπὰ ἃ
πάντα τὰ νῦν γινωσκό
μενα· ἀπορεῖς ἀφορμὴν
ἐπαίνων κρινόμενα τὰ
ἐς λαμπαδόμενα· πρὸς
τὸ ἀκρότατον τοῦ τῶν ἀψα
μιάσματος τῆς ἀθανασίας·
Εἰ δὲ πολλοὶ τῶν μαθη
τῶν κατὰ τὸν ἀπόστολον

206

ὑπερμικαὶ πάντα
μοιῶ τὸ καὶ λόγον ἄμιμον.
ἀλλὰ συγκαταμίσγεται
οὗτος μέχρι τῆς ἡμετέρας
ἐσχατιᾶς· οὐ διὰ τὴν
προσοῦσαν αὐτῷ μόνον
συμπάθειαν. ἀλλὰ καὶ
τὸ τοῦ διδασκάλου μι
μητικόν· ὃς μορφὴν
δούλου λαβών· τὸ με
τριοφρονεῖν καὶ συντα
πεινοῦσθαι τοῖς ταπει
νοῖς. τοῖς ἑαυτοῦ μαθη
ταῖς ἐξεπαίδευε· φαι
δρὰ μὲν γὰρ καὶ ἡ τῆς
τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἑορ
τή· καὶ πολλοῖς φωτὶ
καταλαμπομένη τοῦ
πνς· ἔρως προσπη
γνύμενος· ἀμαμασις
πρὸς αὐτὸν πρόθυμος·
X ἄρεν ἐκτάδην προσεν
φωτολούμεναι. καὶ τὸ
δικαστικὸν πάθος αὐ
τῆς κομίζουσαι· σχῆ
μα τρόπαιος. οὐκ ὀρθιο

ἀλλ' ἀντίστροφον· ἐλλαμψ
άσης τῆς πρὸς τὸν διδάσκα
λον ἀναμίγματι· φαιδρὰ
δὲ καὶ ἡ σήμερον ἐπιστᾶσα
πανήγυρις· ἀλλ' ὅσον γὰρ
αὐτοῦ τὴν τιμίαν ἐμφαί
νει· φανέρωσιν καὶ προσ
κύνησιν· αἷς δὲ μαθητάς·
τὰς πολυπλόκους τοῦ
ἀρχεκάκου διαλύσεις μη
χανάς· καὶ τοῖς ὑπὸ κά
μου δεσμουμένοις ἀφηρ
πασε· ταύτας εἰς τὸ
ἑορτῆς ὑπόθεσιν ἄγοντες·
ὡς προξένοις τῆς ἐν τῷ
τῶν ἀδελφῶν ἄρτι γαμέ
νοι· οὐ πόρρω τὴν παροῦ
σαν πανήγυριν τῆς ἱερᾶς
τῶν ἀδελφῶν λογιούμεθα.
ἀλλὰ μίαν δι' ἀμφοτέρων
συγκροτήσαντες σήμερον.
τοῖς ἐκλόγοις τιμαῖς
πιστῶς ἐσδιοῦντες κα
ταλαμπρυνόμενοι· τοὺς
μὲν οὖν περιγενομένους
καὶ περιδόξους τοῦ ἀποστόλου

καὶ τῶν προαγαγόντων πρῶτον.
παρίστασθαι τῷ μνω̃· συνημμέ-
νον καὶ αὐτῷ μόνον καὶ
ἀξίωμα ἀκούεσθαι· ἀπηλλαγ-
λοιώτων δὲ τὸν νοῦν· καὶ
μὴ ἐνόντων πρὸς τὰ κρείτ-
τω καὶ ὠφελιμώτερα
τὸν λόγον προσεκτείνε-
σθαι· οὗτος· μετὰ τὴν
ἐν τῷ πατρῴῳ θρόνῳ τοῦ
μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θ(εο)ῦ αὐ-
τοῦ κατάστασιν καὶ καθίδρυ-
σιν· συνῆν μὲν καὶ συνδι-
ῃτᾶτο τοῖς ἀποστόλοις· ἐ-
κοινῇ μετ᾽ αὐτῶν ἐποιεῖτο τὸ
τοῦ εὐαγγελίου κήρυγμα·
καὶ οὐκ ἦν ὅπου μὴ συνῆν τοῖς
ἀποστόλοις καὶ τοῖς ἐκεί-
νων ἐκοινώνει παθήμα-
σιν· μὲν οὖν τῶν πρά-
ξεων ὕλος· πολλῶν
θαυμάτων αὐτοῦ μνημο-
νεύει· καὶ πολλοῖς τούτων
ὑμνῳδοῖς διέξεισι καὶ
θεοσόφοις διδασκαλίας·
Ἡμᾶς δὲ τῶν πάντων χα-
λεπώτατον καὶ δυσδιά-
φευκτον μετὰ θαυματουρ-
γίας ἐνεργηθέντα κίν-
δυνον· ὑφορᾶται· πολλὴν
ἔχοντα καὶ τὴν κατ᾽ αὐτοῦ
τῶν ἰουδαίων ὠμότητα.
καὶ τῆς ἐκ θ(εο)ῦ συμμαχί-
ας τὴν ταχυτῆτα· ἡ-
ρώδης γὰρ ἐκεῖνος· ὁ τοῦ
πρῶτον ἐν ἱερουσαλὴμ
βασιλεύσαντος ἀπόγονος·
αὐτὸς τοῦ ἰουδαϊκοῦ καὶ
σπέρματος ὢν καὶ φυρά-
ματος· καὶ ζηλοτυπῶν
ἐπὶ τῇ καταλύσει τῶν πα-
τρίων ἐθῶν καὶ νομίμων·
αὐταῖς τῶν ἀποστόλων
ἀνατέτραπται διδαχαῖς.
προῶται μὲν ἰάκωβον
τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου διὰ
μαχαίρας ἀνελεῖν· τῆς
γραφῆς τὸ θηριῶδες αὐ-
τοῦ καὶ ἀπάνθρωπον· διὰ τῆς
μαχαίρας ὑποδηλούσης·
ἐξῆν γὰρ αὐτῷ καὶ ἑτέρῳ
θανάτῳ τὸν ἀπόστολον

καταθῦσαι· καὶ ἰδὼν ὅτι
ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις.
προσέθετο συλλαβεῖν καὶ
πέτρον· ὃν καὶ πιάσας ἔ-
θετο ἐν φυλακῇ· παρα-
δοὺς τέσσαρσι τετραδί-
οις στρατιωτῶν φυλάσ-
σειν αὐτόν· βουλόμενος
μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐ-
τὸν τῷ λαῷ· διὰ τούτων
ὁ συγγραφεὺς τῶν ῥημάτων·
τὸ αἱμοχαρὲς καὶ φονι-
κὸν τοῦ ἡρώδου παρίστησι·
οὐδὲν γὰρ αὐτῷ ἑωρᾶτο
τὸ δίκαιον· ἀλλ' ὅσαπερ
ἀρέσκειν τῶν ὁμοφύλων·
Τὸ γὰρ τὸν ἀπόστολον κρα-
τῆσαι καὶ εἱρκτῇ παρα-
δοῦναι· καὶ τὸν θάνατον
αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον
ἐπιστῆσαι τῆς ἰουδαϊκῆς
ἀρεσκείας συμπεράσμα-
ἦν· ἐδόκουν γὰρ τοῦτον
ἀνελόντες· εὐχερῶς τῶν
ἄλλων ἀποστόλων πε-
ριγενέσθαι· αὐτὸς γὰρ ἦν

ἀντιπίπτων αὐτοῖς καὶ
ἐν πᾶσιν ἀντιμαχόμενος·
καὶ τῇ τοῦ ἰησοῦ ἐπικλήσει
τὸν λαὸν τοῦ ἐξαιρεῖται· εἰς
τέσσαρας δὲ τετράδας
τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁ ἡρώ-
δης ἀφώρισε φυλακήν·
καὶ ἐν πλείοσι τόποις καὶ μι-
κρὸν διεστήκουσι μὴ ἵνα ἦ τῷ
ἀσφαλεστέρα εἶναι ὀχυρωτέ-
ρα· καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν
ἀφύκτοις ὑπάρχει· ἀλ-
λ' ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ φυλακῇ
κοιμώμενος μεταξὺ δύ-
ο στρατιωτῶν· καὶ δεδε-
μένος ἁλύσεσι δυσί· προ-
σευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς ὑπὲρ
αὐτοῦ· ὑπὸ τῆς ἐκκλησί-
ας γινομένη πρὸς τὸν θεόν.
Καὶ τίνος χάριν οὐ παρὰ
θεοῦ τὸν θάνατον ἐπῆγον
τοῦ κορυφαίου· ἀλλ' ἐπὶ πο-
λὺ ἐφρουρεῖτο· κατὰ
μὲν τὸν νοῦν τοῦ συγγρα-
φέως· διὰ τὰς τῶν ἀζύ-
μων ἡμέρας· ἐν αἷς ἰού-

δαίοις πάντως αὐτὸ πάνυ χαρι-
ζόμενοι ἔργου. τὴν τοῦ πά-
σχα δεικνυομένην ἑορτήν. καὶ
τὰ δὲ πρότερον εἰρημένα· λυσ-
σῶν ὁ ἡρώδης κατὰ τοῦ ἀ-
ποστόλου· εἰς παρέκτασιν
ἡμερῶν τὴν αὐτοῦ κάθειρ-
ξιν διωρίσατο· ὡς ἂν ἐπι-
πλέον αἰκίζοιτο· καὶ τι-
μωροῖτο· τῇ τε τῶν ἀλύ-
σεων βαρύτητι· καὶ τῇ ἐκ
τοῦ λιμοῦ θανατώσει· ὡς
γε ἤλπιζε· καὶ τῇ τῶν
σωζόντων αὐτὸν στρατιωτῶν.
ἀπανθρώπως διαθέσει·
·Πολλαὶ γὰρ ὡς εἰκὸς ἐπενήνεγ-
καν τούτοις ταλαιπωρίαι· ὡς
τὰ τῶν ὁμοφύλων ἀνατρέ-
ποντι· καὶ βασιλικοῖς προσ-
τάγμασιν ἀντιλέγοντι· ἀλ-
λὰ διαπαντὸς· εἰς ὕδωρ
γράφοντος· καὶ εἰς ἀέρα
πυκτεύοντος διηλέγχον-
το· στερρότερος γὰρ μᾶλλον
τῇ παρατάσει τῆς καθείρ-
ξεως· ὁ ἀπόστολος ἀπεδεί-

κνυτο· τούτων οὕτως ἐ-
π' αὐτοῦ τελουμένων· ἡ
μὲν παρὰ τῆς ἐκκλησίας
γινομένη εὐχή. πρὸς τὸν θεὸν
ἀνεφέρετο· ἀθρόον δὲ ἄγγελος
ἐκ θεοῦ πρὸς τὴν εἱρκτὴν
ἐξεπέμπετο· καὶ ταύτην
ἐπλήρου φωτός· ἵν' ἀκραι-
φνῆ τὴν ὅρασιν ἔχῃ τῶν θαυ-
ματουργουμένων ὁ κορυφαῖος·
Νύξας δὲ τοῦτον κατὰ πλευ-
ράν· ἀνάστα φησὶν ἐν τάχει·
καὶ ἅμα τοῖς λόγοις· ἐξέπεσ-
ον αἱ ἁλύσεις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
χειρῶν· ὡς τὸν ἀπόστολον.
ἄγγελον ἀμελῆ· καὶ μὴ δύ-
ναμιν ἀποστολικήν. εἰκά-
σασθαι τὸ φανέν· πολλά-
κις γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ σατανᾶς.
εἰς ἄγγελον φωτὸς μετασχη-
ματίζεται· τούτων δὲ
οὕτως προβαινόντων· ὁ ἀπό-
στολος· ἐνόμιζεν εἶναι περι-
δεὴς ἦν καὶ ἔντρομος· οὐ
μόνον τῷ ἐνδοιάζειν πε-
ρὶ τοῦ φανέντος· ἀλλὰ

καὶ τὸ φροντίζειν· πῶς
ἂν διέλαθοι τὰς τεταγμέ-
νας τῶν στρατιωτῶν φυ-
λακὰς ἐπαγρυπνούντων τῶν
αὐτῶν· φησὶν ὁ φανείς· ὑ-
πόδησαι τὰ σανδάλιά
σου· καὶ περιβαλοῦ τὸ ἱ-
μάτιόν σου καὶ ἀκολούθει
μοι· ἐπεὶ γὰρ ἔτι φησὶ δε-
δοικὼς τὸν τε βασιλέα
καὶ τοὺς φυλάσσοντας στρα-
τιώτας· οὐκ ἀχερῶς πι-
στεύεις τοῖς παρ' ἐμοῦ λε-
γομένοις· τοσαύτης σε
συμμαχίας καὶ βοηθείας
ἐμπιπλῶ· ὡς καὶ αὐτὸ
τὸ ἱμάτιον ἀφόβως περι-
βαλέσθαι· καὶ τὰ σανδά-
λια ὑποδήσασθαι· εἰ
δέ τις διαπορεῖ· διατί μὴ
πρὸς αὐτῷ τῷ συλληφθῆ-
ναι γενόμενον τὸν ἀπόστο-
λον ὁ διδάσκαλος ἐρρύσα-
το· ἀλλὰ δεσμοῖς καὶ φυ-
λακῇ· καὶ πολυημέρῳ
κακώσει περιπεσεῖν συγ-

κεχώρηκεν· ἴσως· ὥστε οὐ-
χ' οὕτως εἰς ἀπορίαν καὶ
θαῦμα τοῖς ἐχθροῖς ἐμβα-
λεῖν· τὸ μὴ παραχωρῆ-
σαι τὸν θεὸν συλληφθῆναι
αὐτόν· ὡς τὸ ἐν χερσὶ
τοῦτον ἔχοντας· καὶ πρὸς
αὐτὸν ἀγαγόντας τὸν θάνα-
τον· παραδόξως ἀνασώσα-
σθαι· τὸ μὲν γὰρ πόρρω
γενέσθαι συλλήψεως· φαν-
τασίαν ἂν ἐνομίσθη· τὸ δὲ ἐκ
τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ ἀπο-
δρᾶναι τοῦ ᾅδου· θαυμα-
τουργίαν τοῦ ἀποστόλου σαφῆ·
Ἄλλως· οὕτως· καὶ μετὰ τοσαύ-
την δύναμιν καὶ προτροπὴν
ἀγγελικήν· οὐκ ᾔδει ὅτι ἀ-
ληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ
τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει δὲ ὅρα-
μα βλέπειν· ἠλάγχθη γὰρ
ἐπὶ τῆς ἀμιμήτου φύσεως ἡ
αἴσθησις· τί οὖν ὁ ἄγγελος·
εἰς πεῖραν ἄγει αὐτὸν
τοῦ τελεσθέντος θαύματος·
τὴν μὲν πρώτην καὶ δευτέραν

φυλακὴν τῶν στρατιωτῶν·
οὕτως σὺν αὐτῷ διῆλθεν αὐ-
τοφυεῖ· ὡς μηδ' αἴσθησι-
ν λαβεῖν τοὺς φύλακας, τῶν
θέων ἐν ὀνόματι τοῦ ὕπνου
τούτους πεδήσαντος·
ὡς δὲ πρὸς τὴν σιδηρᾶν ἀ-
φίκετο πύλην τὴν φέρου-
σαν εἰς τὴν πόλιν, ἡ μὲν
αὐτομάτη τούτοις ἠνοί-
χθη· τοῦ θεοῦ τὸ τοῦ ἀπο-
στόλου περιδεὲς κατὰ
μικρὸν ὑποξαίροντος· καὶ
πρόθυμον δεικνῦντος πρὸς
τὸ ἑξῆς· ἐπεὶ δὲ ἐξελθόν-
τες προῆλθον ῥύμην μί-
αν· ὁ μὲν ἄγγελος ἀφανὴς
ἦν· ὁ δὲ τοῦ θαύματος
ἐν συναισθήσει γενόμενος·
καὶ γνοὺς ὡς οὐ φαντασία
ἦν τὸ ὁρώμενον· ἀλήθει-
α δὲ· τοιάνδε μετὰ χαρι-
στίας ἀφίει φωνήν· νῦν
οἶδα ἀληθῶς· ὅτι ἐξαπέ-
στειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ·
καὶ ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς

Ἡρώδου· καὶ πάσης τῆς
προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
Ἰουδαίων· τί φῂς ἀπο-
στόλων ὑπέρτερε· νῦν οἶ-
δας; νῦν πεπίστευκας; νῦν
ἐπιχαίρεις τῷ θαύματι;
ποῦ σοι ταύτης θερμότη-
τος μεγίστη; ποῦ ταύτης
τοσαύτης καὶ τηλικαύτης
πίστεως; ἐπελάθου τῶν
παρὰ τοῦ διδασκάλου
τελεσθέντων τερατουρ-
γημάτων; ἐπελάθου τῶν
ὑπὸ σοῦ γεγενημένων θαυ-
μάτων διὰ τῆς αὐτοῦ ἐπι-
κλήσεως; εἰ μὴ τοῖς
πρὶν ἐπιστώθης. πῶς τῷ
ἐνὶ πιστωθήσῃ· νῦν φῂς·
οὐ γὰρ τοιαῦτα ταύτης ἐθ-
άς δυνάμεως· ὡς τερατωδ-
ῶς καταλαμβάνεσθαι·
Τοῦτο γὰρ οὐ θαυμαστὸν ἐπ'
αὐτῶ τῆς ψυχῆς ἐκόλασε
ἀπαλλαγόμενον· τὸ δὲ
μετὰ ... καὶ λογισμῶν
ἀμφιβόλων πολλάκις

δοκιμασθῆναι· πιστὸν καὶ ἀ-
ληθὲς αὐτῇ καταφαίνεται·
παγίαν τε καὶ ἰσχυρὰν ἐρ-
γάζεται μονιμότητα·
ἐν τῷ δὲ ἐν τῇ τῶν συνηθροι-
σμένων οἰκίᾳ πιστῶν προ-
σελθεῖν· καὶ τὴν πύλην
πατάξας· γνωρισθῆναι μὲν
τῇ παιδίσκῃ καὶ τοῖς ἔν-
δον κατεμηνύετο· ἡ πι-
στὴ τοῦ δέ· ὡς οὐκ ἐκεῖνος πα-
ρών· ἀλλ' ὁ αὐτοῦ ἄγγελος·
Ὡς δὲ τῆς πύλης διανοιγεί-
σης εἰσῆλθεν· ἐξέστησαν
ἅπαντες τὸ τῆς ἀπολυ-
τρώσεως ὁρῶντες ἀνέλπιστον·
ὁ δ' ὅσιος αὐτοῖς τὰ συμβάντα
κατὰ μέρος αὐτοῖς διηγήσατο·
ὧν καὶ ἀκούσαντες· ἐφ' ἑ-
αυτῶν οὐκ ἐδύναντο μένειν·
τῆς χαρᾶς συγκραθείσης
τῷ θαύματι· σὺ δέ μοι
σκόπει· τὴν μετριοφρο-
σύνην τοῦ ἀποστόλου· οὐ
γὰρ ἐσάλπισε τοῖς πολλοῖς τὰ
τοῦ θαύματος· ἀλλὰ

τοῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μό-
νοις· ἡσυχῇ προσαπηγγέλ-
λε· μεθ' ὧν καὶ Ἰακώβῳ καὶ
τοῖς σὺν αὐτῷ· ἣν ἀκούσαντες
ἐξ οἵων δεσμῶν ἀνέλπι-
στως ἐρρύσθη· πλαττόμενος
διαναστῆσαι πρὸς τὸ τῆς
πίστεως κήρυγμα· τῇ τοῦ
θαύματος ἐλπίδι νευρούμενοι·
καὶ ἅμα οἱ τῆς Ἰουδαϊκῆς
ἀποστάντες ἄρτι κακοπι-
στίας· καὶ τῆς θεογνω-
σίας πεφωτισμένοι φω-
τί· ἀναρρωσθεῖεν καὶ ἅμα
κληθεῖεν τῆς ἐνδομυχού-
σης αὐτοῖς περὶ τὴν θείαν
πίστιν ἀμφιβολίας· καὶ
παλαιότεροι πρὸς τὸ καλὸν
διαμένοιεν· ἀλλ' ὢ τῆς
τοῦ Ἡρῴδου ψυχικῆς πωρώ-
σεως· ἣν ἔσχε πρὸς τὴν δύ-
ναμιν τοῦ ἀποστολικοῦ θαύματος·
Ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν ἐπαισχυνθῆ-
ναι· πιστωθέντα· ἔκ τε τῶν
φρουρῶν· ἔκ τε τῶν ἁλύ-
σεων· ἔκ τε τῶν [illegible]

σιδηρῶν πυλῶν· τὴν παρά-
δοξον ἀπολύτρωσιν τοῦ
ἀποστόλου· ὁ δὲ ἵνα καὶ
μᾶλλον αὐτῶν τὸ θηριῶδες
καὶ ἀπάνθρωπον αὔξοιτο.
τῇ τοῦ θανάτου ψήφῳ τοὺς
ἀνευθύνους ὑπέβαλε στρατι-
ώτας· καὶ ταῦτα· μηδὲν
περὶ τὴν φυλακὴν ἀμβλή-
σαντας· εἰ δέ τις διαπο-
ρεῖ· πῶς μὴ τοῦ θανάτου
τούτους ὁ ἀπόστολος θαυμα-
τουργήσας ἐξείλετο· δι'
αὐτὸ μὴ θνήσκειν κατακρι-
θέντας· διὰ τὸν ἀχάριστον
λόγον τῆς ἐπιλύσεως· ἐ-
ναμμένην· τὸ ἀπάνθρωπον καὶ
θηριῶδες αὐτοῖς κεχρῆσθαι
τῷ ἀποστόλῳ· δριμυτέ-
ρας τῶν δεσμῶν τὰς ἐκ
τῶν λόγων προσφέρον τὰς
μάστιγας· ἕτερον δὲ τὸ μὴ
περὶ μόνον τὸν κορυφαῖον
τὴν λύσσαν ἐνδείκνυσθαι·
Ἢ γὰρ ἂν καὶ φιλανθρωπίας ἠξίουν
τὸ· ἅπαξ τῶν τοιούτων.

περιολισθήσαν τῷ πτώ-
ματι· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ πρὸς
τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις
ὁμότιμοι ἦσαν· καὶ πολ-
λοῖς ἄλλοις τῶν πιστῶν
θανάτου θήρατρα παν-
ταχόθεν περιεπήγνυον·
διὰ τοῦτο τὸν θάνατον κα-
τεκρίθησαν· παλαιᾶς καὶ
συντρόφου καὶ ἀνιάτου
κακίας. τιμωρῶν τὴν ἀντί-
κτισιν· τοῦτο τοῦ κο-
ρυφαίου τῶν μαθητῶν
κατὰ τοῦ διαβόλου· τὸ πε-
ριφανέστατον τρόπαιον·
τοῦτο τῶν εἰς αὐτὸν τελε-
σθέντων θαυμάτων· τὸ
ὑπερφυέστατον τερατούρ-
γημα· οὗτος περιουσί-
α πίστεως· τὴν ἐκ Θεοῦ
καὶ πρὸς δόξαν ἀμείνονος ἀποκά-
λυψιν· υἱὸν τοῦ ζῶντος
Θεοῦ τὸν Χριστὸν ἀνεκήρυξε· καὶ
τὸ τῶν δύο φύσεων ἀληθὲς
ἐπιστώσατο· οὗτος· ὑπερ-
βαλλόντως πόθων τὸν

διδάσκαλον πόρρωθεν
αὐτοῦ προαινιττομένου
τὸ πάθος· ἵλεώς σοι φη-
σὶ κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο·
καὶ ὡς τὰ τῶν ἀνθρώπων τι-
μῶν καὶ οὐ τὰ τοῦ θεοῦ ἐπι-
τιμηθεὶς· σιγᾶν ἐδιδά-
σκετο· οὗτος τοῦ πλοίου
θαυματουργοῦντα τὸν δι-
δάσκαλον ἀπεπέμπετο·
ἁμαρτωλὸν ἡγούμενος
καὶ καλῶν ἑαυτόν· καὶ με-
ταμορφουμένων καὶ πα-
θῶν ἐπαγγελομένων σκηνήν·
ἐν πᾶσι δεικνὺς τὸ ζέ-
ον τῆς πίστεως· καὶ ἵνα
μὴ πρὸς τὸ λίαν ἀσυμ-
παθὲς καὶ ἄσπλαγχνον
φέροιτο· ἀρνήσεως περι-
πεσεῖν συγκεχώρηται· καὶ
κλαυθμῷ ταύτην ἰάσασθαι·
ἐῶ τἆλλα· ὅσα πρὸ τοῦ
πάθους καὶ μετὰ τὴν ἀ-
νάστασιν ἀπιστοῦντι τῷ
καὶ πιστεύοντι διεπράχθη·
ἅπερ ἐάσθω· τὸ μὲν ἀμε-
κτατο· τὸ χαῦνον τούτου
καὶ ἀσθενές· ἐάσθω τὸ δέ· τὸ
αὐστηρὸν καὶ θρασὺ τῆς αὐ-
τοῦ γνώμης ἀπορραπίζον-
τα ἡμῖν· [illegible] μόροις με-
σότητος ὡς ἄθροον τα· ὅσον
ἀπέχειν· θερμότατος
ἂν ἐπισκέπτου· καὶ ταπει-
νότητος μικροψύχου·

Καὶ μάρτυς δὲ τῶν τοῦ Χριστοῦ
παθημάτων γνωρίζεται·
καὶ τῆς μελλούσης ἀπο-
καλύπτεσθαι δόξης κοινω-
νός· ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιστολῶν
παραινεῖ τὰς σωτηρίας τοῖς
ἐν τῇ διασπορᾷ πιστεύουσι
ἰουδαίοις· διὸ καὶ τὴν ἐκ
τοῦδε τοῦ σκήνους προσκ-
μαίνει μετάθεσιν· ἐμφό-
νως τε καὶ περιδεῶς πᾶ-
σας ἐργάζεται· τῆς δευτέ-
ρας παρουσίας ὑπομι-
μνήσκων· ἔτι μὴν καὶ φησί·
τοῖς ὁμοίοις μὲν παρε[illegible]-
λάσθαι· στοιχεῖα δὲ καυ-
σούμενα διαλυθήσεσθαι·

τοῦτον· καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς
τοῦ θεοῦ ἐμακάρισε· καὶ ὁ τού-
του πατὴρ ἐξεφάνωσε· καὶ
τὸ συγγενὲς καὶ παράκλητον
πνεῦμα καθαγιάσαν· θεόπνευ-
στον ἔδειξεν ὄργανον· τοῦτον ἐ-
πευφήμησαν ἄγγελοι· ὑπε-
ρηγάσθησαν ἀπόστολοι· καὶ
ὡς οἰκεῖον στόμα· περιεπτύ-
ξαντο καὶ ἀνύμνησαν· τοῦ-
τον· οἱ χριστῷ πιστεύσαντες· ὁ-
δηγὸν καὶ διδάσκαλον ἔχον-
τες· τοῖς τῆς ἀπιστίας προσ-
κόμμασιν οὐ προσπταίουσι·
αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τῶν σαλευο-
μένων στηριγμός· ὁ τῶν πι-
πτόντων ἀνορθωτής· ὁ τῶν
ἐστηριγμένων συντηρητής·
τὸ τῆς ἐκκλησίας καύχη-
μα· τὸ τῶν μαθητῶν σεμνο-
λόγημα· τὸ τῶν ὀρθοδόξων
ὡραΐσμα· τὸ στόμα χριστοῦ· ὁ
μοιῶσ ὁ ὅσιος· τὸ τῆς τριάδος
καθαρώτατον σκήνωμα·
ὁ παντὸς ὁσίου καὶ ἐπιγείου
ἐπαίνου καὶ πάσης εὐφημίας

ἐπάξιος· τούτου ἀμέλει
σκιαὶ καὶ τὰ σουδάρια· νό-
σους ἐδίωκον· αἱ δὲ τοῦ
τιμίου σώματος προσ-
ψαύσασαι ἀλύσεις· ὅσον
πλῆθος ἀφορμὰς ἔσχον τῆς
προσψαύσεως· τοσοῦτον
ἀνθρώποις ἐνεργοῦ-
σι τὰ θαύματα· ἁλύσεις
ἐκεῖναι· αἱ πάνσεπτοι· αἱ
πάντιμοι· αἱ τὸ ἀποστολι-
κὸν ἐκεῖνο καὶ μακάριον
συνδεσμήσασαι σῶμα·
αἱ τὰς θαυματουργοὺς αὐ-
τοῦ περισφίγξασαι χεῖρας
αἱ τῆς θείας χάριτος ἐ-
ξ αὐτοῦ ἐμπλησθεῖσαι·
τὰ θαύματα ποταμη-
δὸν ἀναβλύζουσαι·
Ταύτας ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὁ τοῦ
πρὸς συναΐδιος καὶ συνά-
ναρχος λόγος· εἰς ἀνάμνη-
σιν τῆς ἐκείνου ὁμολογίας
ἐξευρὼν ἐδίδου· ὁ τῷ ἡσαΐ-
ᾳ προφανεὶς θεοπτικώ-
τατος ἄνθρωπος· τὸ δὲ

παράκλητον πν͞α· τὸ δὲ ζῶν
τοῦ θείου πῦρ ἀναφυσῆσαι.
πρὸς ἐργασίαν ἐναπετέ-
λεσε· διὰ τοῦτο· κἂν σιδη-
ρᾶς οὐσίας τυγχάνωσι. θε-
ϊκῆς πεπλήρωνται χά-
ριτος καὶ δυνάμεως· ὑ-
πὸ τούτων τὰ τῶν δαιμο-
νίων πονηρὰ δεσμούμε-
να πνεύματα· θανατοῦται
καὶ ἀποπνίγεται· ὑπὸ τού-
των ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων
συρόμενος. ὡς αἰχμάλω-
τος ὑπὸ πιστῶν ἀνδρῶν
καταπαίζεται· ὑπὸ τού-
των οἱ τοῖς τῶν πταισμά-
των μοχλοῖς γενόμενοι
κάτοχοι. λέλυνται ταύταις καὶ
ἠλευθέρωνται· αὗται·
τὰ τῆς θ͞υ κληρονομίας
ὅρια περιζωννῦσαι καὶ
περιφράττουσαι. ἀνάλω-
τα τοῖς ἐχθροῖς ἀπεργάζον-
ται· αὗται τὰς τῶν χρι-
στωνύμων κορυφὰς στεφα-
νοῦσαι. ἀγλαΐζουσι τηροῦσι

ἐκ πάσης ἐπιβουλῆς· ταύ-
τας ὁ ἀπόστολος ὡς βασί-
λειον κόσμον περιφέρων ἠ-
γάλλετο· αἰτίας τε κολά-
σεως. καὶ στεφάνων γινώσκων·
ταύτας καὶ νῦν ἡ νύμφη τοῦ
θ͞υ ἐκκλησία· ὡς περιτί-
μους μαργαρίτας ὁρμίσκους
καὶ χρυσηλάτους κόσμους
περικειμένη. ἐκ δεξιῶν τοῦ
μον τοῦ νυμφίου περίσταται·
Ταύτας καὶ ἡμεῖς ὁ χ͞υ λαός.
Κατασπαζόμεθα σήμερον·
καὶ προσκυνοῦμεν τὰς ἁγίας.
ὡς ψυχῶν ἀναπλάσιν λογι-
ζόμεθα· ταύταις πᾶ-
σαν αἴσθησιν καὶ πᾶν μέλος
προσάπτοντες. ἁγιαζόμε-
θα αὐτῶν· καὶ μόνης τῆς τ(ού)-
των χάριν· ἐν ταῖς ψυχαῖς
εἰσδεχόμεθα· ἔδει γὰρ τὸν
ἀπόστολον· τοῖς δι᾿ αὐτοῦ
πιστεύσασι τῷ χ͞ω· ἑαυτὸν
διανεῖμαι· καὶ ῥώμην μὲν
τὴν παλαιάν. τὴν τοῦ παν-
σέπτου σώματος δωρήσασθαι

Κατάθεσιν καὶ ταφήν· τῇ
δὲ βασιλευούσῃ καὶ μέγα
τὰ τῶν παθῶν αὐτοῦ σύμ
βολα· ἄπερ ἐθῶν προμοία
ταύτῃ πάντως ἐφοίτησε·
παλαιὸς γάρ τις λόγος καὶ
βιβλίοις αὐτοῖς ἐναπόγρα
φος. φθάνει μέχρις ἡμῶν·
ἀλλὰ τὸν τοῦ ἡρώδου βασι
λέως, ὃν κεκλεισμένον φρου
ρεῖσθαι τὸν κορυφαῖον· ὡς
ἂν πάντοθεν σχοίη τὸ ἀ
ναπόδραστον· ἐπεὶ δὲ
πολλοὶ τῶν ὑπηρετουμένων
τῷ βασιλεῖ· δι' αὐτοῦ πιστεύ
σαντες τῷ χριστῷ· τὸ πρὸς
αὐτὸν καὶ τὸν ἀπόστολον
φίλτρον ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν περιέφερον· πα
ραδόξως τῆς ἀπολυτρώ
σεως διὰ τοῦ ἀγγέλου ἐνερ
γηθείσης· ἐκεῖνος μὲν
διέδρα τὸν κίνδυνον· τὰς
ἁλύσεις δὲ περὶ τὴν φρου
ρὰν καταλειφθείσας· οὗτοι
κρυφῇ ἀνελόμενοι· καὶ

παρ' ἑαυτοῖς θησαυρίσαν
τες· τὸ περὶ αὐτὰς τέως δι
ήγημα τοῖς ἐφεξῆς πα
ραπέμψαντες. ἐν ἀσφαλεῖ
κατέκρυπτον· ἕως τῶν
ἰουδαίων ἔργον γενομένου τοῦ
πολέμου· καὶ τῆς εἰδω
λολατρίας περιαιρεθείσης.
ὑπὸ βασιλεῦσι πιστοῖς τὰ
ῥωμαίων γενομένης σκῆπτρα·
ἐφ' ὧν ἡ ἀποστολικὴ ταύτη
ἅλυσις. πρὸς τὴν βασι
λεύουσαν τῶν πόλεων με
ταφέρεται· καὶ τῷ τοῦ ἀπο
στόλου ἱερῷ τεμένει ἐγκα
τατίθεται· ἣν ὡς τὸ θαυ
ματουργὸν αὐτοῦ σκῆνος.
καὶ τιμῶμεν καὶ ἀσπαζόμε
θα· ταύτην γὰρ βλέπον
τες· ἐκεῖνον νοοῦντες κα
τοπτεύομεν· καὶ ταύτης περι
ψαύοντες· ἐκείνου προσ
ψαύειν οἰόμεθα· τί δὲ ἡ
μάχαιρα· οὐδὲ γὰρ ταύτην
παροπτέον· ὅτι καὶ αὐτὴ
χειρὶ σπωμένη ἀποστολικῇ.

ὅλην ἐκεῖθεν τοῦ παρα-
γίου πνς τὴν χάριν ἐκπλού-
τησας· δι' ἧς· καὶ κατὰ τὸν
τοῦ πάθους καιρὸν παύ-
σας τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦ-
λον· καὶ τὸ τούτου ἀφελὼν
ὠτίον· ἔδειξε μὲν τὸ θερ-
μὸν τῆς πρὸς τὸν διδά-
σκαλον πίστεως· ἐδίδαξε
δέ τι μάζον καὶ ὑπέραμον·
διὰ τοῦ διδασκάλου· τὸ
τὴν θείαν ἀποκαταστῆσαι
αὖθις τῷ πεπληγότι· ἵν'
ἐντεῦθεν γνῶσιν οἱ μαι-
φόνοι· τοῦ προδιδομένου
τὸ παντοδύναμον· αὕτη
ἡ μάχαιρα· ἡ πρὸς πάντα
μὲν κίνδυνον τὸν ὑπὲρ
χυ· τὸν ἀπόστολον ἤλαστε
καὶ ἐπέρρωσε· πλέον δὲ·
καὶ πρὸς τὸ περιθέσθαι
τὰς ἱερὰς ἁλύσεις· τὴν
τε κατάδικον οἰκῆσαι εἱρ-
κτήν· καὶ τὴν διὰ ξίφους τε-
λείωσιν δέξασθαι· ὁ θεῖ-
ος τοῖς ἀποστολικοῖς

χερσὶ καὶ ὑπουργήσασα
καὶ πρὸς παύσασα· καὶ πρὸ
ἰσότητα τῶν παντίμων
ἁλύσεων τιμωμένη καὶ
σεβομένη· τῆς ἐν βασιλεί-
οις ἔλαχε καταθέσεως·
Ἐν οἷς· τέμενος ἱερὸν ἱδρυ-
μένον τῷ ἀποστόλῳ· ὡς
θησαυρὸν ἱερὸν καὶ ὅσιον
ταύτην ἐνεκολπώσατο·
καὶ νῦν ἐν βασιλεῦσι πι-
στοῖς· καὶ θεραπεύεται βα-
σιλέων καὶ πᾶσι χριστια-
νοῖς· πηγὴ πολλῶν ἀγαθῶν·
ἡ δὲ μάχαιρα τίς ὁρᾶται
καὶ ἄμορφος· οὐ διὰ τοῦτο
παρορατέον· τὴν γὰρ ἀ-
ποστολικὴν ἐν ἑαυτῇ πε-
ριέχει τῶν θεραπειῶν ἰσχύν·
καὶ τἆλλα δὲ τῶν ἀποστο-
λικῶν περιλημμάτων·
πολλῆς γέμει τῆς εὐλαβεί-
ας καὶ τιμιότητος· ἀλ-
λὰ πρὸς τὴν μονὴν τῶν ἀ-
περείστων καὶ μεγαλειότη-
τα τῆς ἀπιδῶν· ἔρχομ

ταῦτα πεπληρωμένα θε-
ϊκῆς καὶ θείου χάριτος·
ἔργα· καὶ αὐτὴν τὴν φρουράν·
ποίας ἀξιοῦται εὐφημίας·
ὡς τηλικοῦτον ἀγαθωσύνης
γενόμενος· ἐν δὲ μείζονι δόξα-
μένην· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ
ἔδαφος ἐφ' οὗ ἀνακλιθεὶς
ἐκαθεύδησε δέσμιος· τῆς
ἀποστολικῆς ἀπολαμβάνων
χάριτος μέτοχον· ἀλλ' ἀμ-
φιβάλλει τις· μὴ οὕτως
ἔχειν αὐτά; αἱ σκιαὶ τοῦτο
θαυματουργοῦσαι ὡσαύ-
τως ἄν· καὶ τὰ σιμικίνθια·
Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην ἱερὰν μά-
χαιραν· ταῖς ἀποστολικαῖς
ἐπισυνάπτομεν ταῖς ἀλύσεσι·
αὐτὸν ἐκεῖνον ὁρᾶν πιστεύ-
ομεν· καὶ οὐ πάντη τῶν τοσού-
του χαρίτων ἀμέτοχοι κα-
θεστήκαμεν· εἰ γὰρ καὶ
τῇ παλαιᾷ ἐμφιλοχω-
ρεῖ ἐρρωμένη· διὰ τῆς τοῦ σώ-
ματος ἀποκηρώσεως.
ἀλλ' οὐδὲ μικρὸν ἀπολιμ-
πάνεσθαι μόνον λείπεται· διὰ
τῆς αὐτοῦ μαχαίρας καὶ
τῶν ἁλύσεων· οὐκ ἄν
πιστὸν γάρ· μὴ οὐκ ἕνεκα
τούτων· ἄρτιον καὶ ὁ-
λόκληρον συμπαρεῖναι
τὸν κορυφαῖον· καὶ τοῖς
πιστοῖς προσιοῦσι καὶ πε-
ριπτυσσομένοις· πρὸς
τὸν πόθον ἀντιμετρεῖν
τὴν ἀντίδοσιν· οὗτος
γὰρ εἷς ἐστι· καὶ πολλοῖς
μεριζόμενος· οὐκ ἠλάτ-
τωται· ἀλλὰ καὶ καθ' ἑ-
αυτὸν ὤν· τῆς ὁλότητος
τὸ ταυτὸν ἐπιδείκνυται·
κἂν τοῖς τοῦ πάθους αὐτοῦ
συμβόλοις μεταποιούμενος
καὶ διαιρούμενος· ὁ αὐτὸς
ἐστιν· ἐνεργῶν καὶ θαυμα-
τουργῶν· καὶ τῇ ἀποστολι-
κῇ ἐκκλησίᾳ· τερατουρ-
γῶν τὰ παράδοξα· οὕτω·
Οὐδὲν τῶν προσόντων τοῦ
κορυφαίου· κενόν τε καὶ
ἀνενέργητον· οὐδὲ γὰρ

ἀδόξαστον· οὐδὲν τῶν ἐκ
θεοῦ θαυμάτων ἀμέτοχον·
Σὺ δέ μοι Πέτρε· Χριστοῦ ἐκκλη-
σίας πέτρα καὶ στήριγμα·
ἡ κορυφαία τῶν ἀποστό-
λων ἀκρότης· ὁ τοῦ Χριστοῦ
διάπυρος μαθητής· ὁ
πλέον τῶν ἄλλων παρρη-
σίαν ἔχων τὴν πρὸς αὐτόν·
ὁ θεοῦ υἱὸν ζῶντος τοῦτον
ἀνακηρύξας· ὁ τὰς κλεῖς
τῆς οὐρανῶν βασιλείας ἐγ-
χειρισθείς· καὶ τοῦ δε-
σμεῖν καὶ λύειν τὴν ἐξουσί-
αν λαβών· ὁ τῆς ἐνανθρω-
πήσεως Χριστοῦ μεγαλοφω-
νότατος κῆρυξ· ὁ πάντα-
λιπὼν δι' αὐτόν· ὁ τοῖς
ἐκ περιτομῆς νομικῆς.
πρὸς τὴν ἀκροβυστίαν τῆς
τοῦ θεοῦ ἐπιγνώσεως με-
ταθέμενος· ὁ τοῦ ζωο-
γονεῖν καὶ θανατοῦν τὴν
ἐνέργειαν εἰληφώς· διὰ
ὁ διδάσκαλος αἰτίας σοι
ἀπεκάλυπτεν· ὁ τὴν ἐ-

ποδῶν ἐκείνην καθ-
πος ἐπὶ σταυρῶσιν· ἵνα μὲν
μηδενὶ τῶν τούτου παθῶν
καθυστερήσῃς· ὁ τὰς ἀλύ-
σεις ταύτας ὡς κακοῦργος
φορέσας· καὶ τὴν γλῶτταν ἅμα
τῶν ἀποτελέσας. πάρε-
σο σήμερον συμπαθῶς·
ἐπιδήμησον ἐνταυθοῖ ἀ-
οράτως· ἐπίστηθι τῷ θαυ-
ματουργῷ σου τούτῳ τε-
μένει· ἐν ᾧ σου τὰς τιμίας
ἁλύσεις θησαυρισθῆναι
ἐδοκίμασας· ἐν ᾧ ταμιευ-
θῆναι αὐτὰς ὡς ἱερώτατα
κειμήλια κέκρικας. Καὶ
ταύταις κατάδησον τὰ τῶν
ψυχῶν ἡμῶν τραύματα·
καὶ τὰς ἐκ πταισμάτων
ὀγκώσεις καὶ φλεγμονὰς
ἀνατεμών. μόνη τοῖς φαρ-
μάκοις συνούλωσον·
Ταύταις ὡς ὅπλοις εὐδοκίας.
τὸ τοῦ Χριστοῦ στεφάνωσον ποί-
μνιον· ταύταις μαργα-
ρίταις πάντας δεσμώτας

ἀνάδειξον· δοριαλώτους
ἀπεργάσασθαι· καὶ τῇ τιμίᾳ
σου πόλει· δούλους
ἀντὶ ἐλευθέρων· ταπει-
νοὺς ἀντὶ ἀγαζομένων· καὶ
ὅλως· λάφυρον πολέμι-
ον ἀποτελέσαι· πρόσδεξαι
πάντων· τὴν δέησιν καὶ
πιστότατον ἡμῶν αὐτο-
κράτορα· ἀντιστρατιω-
τικῶν ὅπλων· τῶν πρὸς
ἄμυναν ἐχθρῶν ἐπαρκεῖν
δυναμένων· ἰσχυροτάτοις
ταύταις καθόπλισον· ἀ-
σφαλῶς περίφραξον·
ἐσαεὶ περιφρούρησον·
νίκαις καὶ τροπαίοις
λαμπροτάτοις καταί-
στεψον· φοβερὸν πολεμί-
οις ἀνάδειξον· ποθει-
νὸν τοῖς ὑπηκόοις ἀπεργά-
σαι· παρ᾿ ὅλην τὴν κα-
τὰ ζωήν· ἤρεμον καὶ
ἡσύχιον· ἐρημαίαν τε
καὶ ταραχῆς ἁπάσης
ἐκτός· ταύτην παρέχομαι

τος· καὶ μετὰ τὴν τοῦ
φθαρτοῦ σκήνους ἀπό-
θεσιν· ταῖς αὐταῖς πρὸς Χ(ριστὸ)ν
τὸν Θ(εὸ)ν ὡς ἐκκλήσεσι· τῶν
τῶν οὐρανίων ἁπάντων· ὅ-
σα ἐλπίζει καὶ εὔχεται·
Μονὰς τὰς αἰωνίους· καὶ δι-
αιωνίζουσαν εὔκλειαν·
Ἱλασμὸν τῶν ἐμῶν πλημ-
μελημάτων· καὶ ἄφεσιν·
Χαρὰν ἀγήρω· καὶ παντοίων
δὲ ἐχθρῶν ἀπαράδεκτον·
Ἀγαθῶν ἀπορρήτων ἀπό-
λαυσιν τὴν ἀδιάπαυστον·
Ἧς οἱ τυχόντες μακάριοι
ὡς ἀληθῶς καθεστήκασι·
Λαμπρότεροι καὶ αὐτῶν
ἡλιακῶν ἀκτίνων δεικνύμενοι·
Πρὸς ἣν καὶ ἡμᾶς καταντῆ-
σαι μέν· εἰς δόξαν πατρὸς καὶ
υἱοῦ καὶ ἁγίου πν(εύματο)ς· τῆς μι-
ᾶς θεότητός τε καὶ βασι-
λείας· αὐτῇ γὰρ πρέπει
πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύ-
νησις· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν +

† Ἐγκώμιον εἰς τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν καὶ θαυματουργὸν Ἀντώνιον:

Φαιδρὸν ὑμῶν ὁρῶν τῶν παρόν-
των τὸν σύλλογον· λαμπρὰ
τε οἵαν καὶ θεοστεφῆ τὴν
πανήγυριν· ἡδονῆς ἀρ-
ρήτου ἐμπίπλαμαι· καὶ
τοῖς ὑπὲρ ἀξίαν καὶ δύ-
ναμιν τὴν ἐμὴν, ἐγχει-
ρεῖν διασκέπτομαι· εἴω-
θε γὰρ ὡς τὰ πολλὰ εὐ-
φροσύνης ὑπερβολή· καὶ
μᾶλλον ὅτε τύχοι ἐπὶ θεοῦ
ἀρέσκουσι γίνεσθαι· τοὺς
αὐτῆς μετέχοντας ἐκκα-
τῶν οἰκείων ὅρων ἐξάγειν· καὶ
τὸν θερμότερον τούτων
καὶ σπουδαιότερον· ἐπὶ τὸ
πολυπλασιάζειν τὴν
τιμὴν καὶ θυμηδίαν τοῖς
ἑτέροις διαχαρίζειν· δέ-
δοικα δὲ· μή τις τῶν πάν-
των προχείρων ἀλαζονεί-
ας με γράψηται· καὶ ἑ-
τέρω φημίας ἑτέρων οἰηθή-
σεται· τοῦτον ἀμαθῶς
ἐγκωμιάζειν βουλόμενος·
Ὃν ὑπὲρ ὅτεν σώματι ὥσ-
περ μικροῦ τὸ πρᾶσσω μάταιον
μόνων φαίνεται παραπο-
μένος· ὃς δὴ κ ποιῶν τῶν

εἰκότως τοίνυν ἀσκήσας
θεωρίας καὶ πράξεως
εὐαρεστησάντων τῷ κτί-
στῃ· ὑπερφέρειν πιστεύ-
εται· ἄλλως τε δὲ· σὺν ἔπος
ἐμοὶ τὴν ἐπιτίμησιν ὀφει-
λόμενος ἐπιφέρειν ἐλεγ-
χθήσεται· ἐκεῖνα δια-
γράφειν ἐθέλοντι· ἃ πρὸ
πολλοῦ πεφιλοσόφηται
κάλλιστά τε καὶ ὑψηλότα-
τα· κατὰ τὴν ὄντως
τὴν θεολόγον φωνήν· τῶ
τῆς ἀθανασίας ἐπώνυ-
μος πρι· ὃν καὶ ζωῆς ἀ-
θανάτου ἠξιῶσθαι πιστεύ-
ομεν. δογμάτων ἀσεβειῶν
πάντως ἀθυτήτι· καὶ
μόνου θεαρέστου τῇ καθαρό-
τητι· πλήν· οὐδὲ ξαμε
γὰρ τὴν παρ᾽ ἀνθρώπων θηρώ-
μενος· πῶς γάρ· ὅς γε
μηδὲν ἀγαθὸν ἑαυτῷ σύ-
νοιδεν· πιστεῖ δὲ μᾶλλον
τῇ πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον
κινούμενος· ἤδη καὶ ὁ

ρημένη ἐστὶν ἡ αὐτοαλήθει-
α Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀληθῶς
ἀπεφήνατο· τὴν παροῦ-
σαν τοῦ λόγου ἠρετισάμην
ὑπόθεσιν· τρία πληρῶν
ὁμοῦ κατὰ ταὐτὸν ὀφει-
λήματα· ὑμᾶς τοὺς τῶν
καλῶν ἐραστὰς· ὡς οἷόν
τε φιλοφρονούμενος·
πιστότητι καὶ ἀκίνητα
κινούσῃ προθυμότατα
χαριζόμενος· καὶ τῷ τῆς
πασῖν γνωρίσεως ἡμῖν αἴτιος
Ἀντωνίου φημὶ τοῦ μεγάλου
πρι· τὸν πόθον ἀφοσιού-
μενος· ἀλλ᾽ ὡς δὲ ἀμέ τοῦ
λόγου γενόμενον· ἐκεῖ-
μος συμμαίνει πάσχειν ἁρ-
μοδιώτατα· ὅ τοῖς ἐστ
πολύφορον καὶ ἐκεῖ δὴ πα-
ράδεισον ἐστιοῦσιν ἐγγίνε-
ται· ἐκ τῆς μοίρας· τὴν ὁ τι-
μὴν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ
καρποῖς ἐπικαλλύνουσι·
τῷ λίχνῳ ταύτης ἐπόμενοι·
δύο δὲ τούτων ἢ καὶ τρία.

τῷ οἰκείῳ προσφέρων τῷ
στόματι· τὴν ὄρεξιν αὐτοῖς
περιγράφουσι· τῶν δ' ἄλ-
λων ὁ λόγος ἐχθρῶν ἀποσχόμενοι·
ὡς ἐκ μόνης τῆς θέας
αὐτῶν· τὴν γαστέρα πλη-
ρώσαντες· ἐγὼ τε ὡς αὐ-
τὸς· τοῦ θεοφόρου πρὸς
ἀντωνίου· ὡς εἰς λει-
μῶνα θεῖον τὸν βίον ἐ-
νόμενος. οὐκ ἔχω τί μι-
τῶν τούτου κατορθωμά-
των· τὸν λόγον ὡς γνῶσιν
χαρίσομαι· πολλῶν γὰρ
ὄντων αὐτῶν· μᾶλλον δὲ καὶ
τυχὰς θέλγων· ἢ μᾶλλον
τὴν θείαν τρέφειν τρο-
φὴν ἱκανῶν· καὶ λόγου γε
ἢ μέτρου παντάπασι
ἀτόμου καὶ χαμερποῦς.
μᾶλλον σιγὴν ἀνατίθε-
μαι· πρὸς τὸ πλῆθος αὐ-
τῶν ἀφορῶν ὁμοῦ καὶ τὸ
μέγεθος· ἀλλ' ἐπεὶ μοι χρεὼ
αὐτὸς ὁ ἐν ἐπιστάτης λό-
γος τοῦ θεοῦ καὶ θεοῦ ἱερός.

ταῖς τοῦ σεβασμίου τοῦ
δὲ πρὸς ἱκετηρίαις κάμ-
πτόμενος· αὐτῷ γὰρ μό-
νῳ θαρρῶν· τὸν παρόν-
τα λόγον ἐνεστησάμην·
Ὅθεν δὴ καὶ ἀρχὴν ποιήσομαι.
ἦν καὶ οὗτος ἀρχὴ τοῦ θε-
αρέστου υἱοῦ κρηπίδα τε
καὶ θεμέλιον· οὗτος
τοίνυν ὁ τῆς ἐρήμου πο-
λιστής· καὶ ζωῆς τῆς ἀ-
μίκτου καθηγητής· ὁ πο-
λιτείας τῆς θεοῦ συναγωγοῦ-
σης ὑφηγητής· καὶ ἀγα-
θῶν πράξεων· ἀγαθὸς
ὑποτυπωτής· αἰγύπτου
ἔφυ· ἐκείνης· ἣν Νεῖλος
μὲν ὁ κάλλιστος ἄρδει τῶν
ποταμῶν· θεὸς δὲ πᾶσι
ἀγαθοῖς· ἐθήνησθαι ποι-
εῖ· ὧν καὶ τοῦ μετρίου ἑτέ-
ρα· τῶν πανταχοῦ γῆς
καθέστηκε πονηροτέρα·
τοῖς γὰρ δὴ λαχοῦσι φρο-
νήματα· καὶ ὡς μόνον
τὰ ποθοῦσι τὰ παρα

τρέχοντα· ἀλλ᾽ ὁ μέγας οὗ
τος καὶ μεγάλως μάλιστα
ἐφιέμενος· ὡς τὸ πολί
τευμα ἄγειν ἐν οἷς οὐ γῆ
προσάγειν βουλόμενος· οὐ
μὲν οὖν τοῖς μικροῖς προ
σέχει καὶ τὸ ὅλον φθαρ
τοῖς· ἀλλὰ τῶν ὑψηλῶν
ὄντων καὶ ἀφθάρτων γε
ρῶν ἀγαθῶν· ἄλλοις ἐλι
πόμενος ὁμήγρασι καὶ βε
βαίοις τοῖς αἰωνίοις καλοῖς·
Ἐφ᾽ οἷς μὲν χαίρει τύχη· τοῖς
γεννήτορσι παρεπόμενος·
θέσαις λέγω συναύξει· καὶ
ταῖς εἰς τὸ κυριακὸν ἀ
παρτήσεσιν· εὐσεβεῖς
γὰρ αὐτοῦ καὶ θεοφιλεῖς· ἐ
πὲρ τιμῆς τῶν κατ᾽ αἴγυπτον
οἱ γεννήτορες· τῶν δὲ σω
ματικῶν ἀπάντων· ὀλί
γον· ἢ οὐδὲν ὄντως ἐπιστρε
φόμενος· οὐ μὲν ἀλλ᾽ ὁμιλ
αὐτῶν ἰῶν· ποικίλης
τροφῆς· οὔτε μὴν ὅλως
ἐσθῆτος ἔρως τῆς ἁβρᾶς

λῆς· ἧς τὸ περιρρέον·
θυμῆρες ἄρα τοῖς πολλοῖς
καὶ τύχης αὐτῆς πλέον
τάχα τιμώμενον· ἀλ
λὰ μόνοις ἐν τε χρώμα
σι καὶ ἐνδύμασι τοῖς ἀ
ναγκαίοις ἀρκούμενος·
τὰ περιττὰ πάντα δι
έλυεν· ὡς ἄχρηστα πάν
τως· τοῖς εὐσεβεῖν μόνον
ἐθέλουσι· παιδεία
δὲ καὶ μαθημάτων ἀ
σκήσει· οὐδὲ βραχὺ προ
σομιλήσειεν· οὐχ ὡς ἄ
πιστον· τὴν γνῶσιν
αὐτὴν μισούμενος·
ἢ τὴν περὶ τὸ μανθάνειν
σπουδὴν ἐκτρεπόμενος·
ἀλλὰ τὸ καθαρὸν τοῦ νοῦ·
ταῖς ἀκόσμοις ἑταιρί
αις καὶ ὁμιλίαις τῶν
νέων· οὐδὲ ὀλίγον ἐπι
θολοῦσθαι βουλόμενος·
Θῦ τὸ διδακτὸς εἶναι·
κατὰ τὸν παῦλον τοῦ
θεοῦ κήρυκος λόγον δια

νοούμενος· ὃς δηλα-
δὴ σοφοῖ καὶ τυφλοῖς·
ὡς ὁ θεῖος ἐν πνεύματι Δαυὶδ
ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν·
οὗ καὶ συνῄει τὰ δέον-
τα· ἐκ πρώτης ὡς εἰ-
πεῖν τριχὸς καθεστηκὼς
ὀξύτατος· καὶ ταῦτα ἐ-
λέσθαι τῶν ἀπάντων
σχεδόν. ἐφαίνετό τε καὶ
ἦν προχειρότατος· ἀν-
τὶ δὲ τῶν πατέρων αὐτῶ·
τὸν βίον μεταλλαξάντων·
αὐτὸς μετὰ μιᾶς ἀδελ-
φῆς περιελείφθη τοῦ ζῆν·
Ἡ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας·
πολλῆς ὅσης ἐδεῖτο κη-
δεμονίας· καὶ μέντοι
οὐκ ἠμοίρησεν· οἵας εἰκὸς
τὴν τοιούτου τυχεῖν ἀ-
δελφήν. ἀδελφοὶ γὰρ
ὁ μέγας Ἀντώνιος τοῖς
πρότερον ἐγέγονεις. καὶ
μετὰ τὴν τῶν πατέρων τε-
λευτὴν διετέλει ποιοῦ·
αὐτὴν μὲν γὰρ τὴν σύγ-

γονον σεμνείῳ θεοῦ· Κα-
θιερωμένων παρθένων
ἐνέταξεν· ἣ καὶ παρθέ-
νος τούτου τοῦ καθαροῦ
νυμφίου τὸν καθαρὸν
τυχεῖν ἔμεινε· τοῦ περὶ
ὄντι τῆς ἐγκρατείας ἐσ-
ώτερον· τοῦ σεμνείου ἐ-
κείνου κατάρξασα· πᾶ-
σαν δὲ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
χρημάτων ἀπεμπολή-
σας· πτωχοῖς ταῦτα δι-
έδωκε· τὴν δ' αὐτοῦ τι-
κὴν πληρούμενον τὸ λῆν·
ὡς δοῦλος ὄντως· θε-
ραπεύειν δ' αὐτὴν μελ-
λόμενος· ἀρούρας μέν-
τοι πολλάς τε καὶ πολυ-
φόρους οὔσας τὰς πατρι-
κάς· τοῖς γειτόνοις
περιοίκοις παρέσχετο· τὸ
ἀπερίσπαστον ἑαυτοῦ
καὶ τῆς ἀδελφῆς πάντα
τρόπον πραγματευόμενος·
καὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ
τυχὴν σπεύδων τὴν μόνης

γινόμενος· τὴν γὰρ ἀκτη-
σίαν ὡς μέγιστον κτῆμα·
καὶ βασιλείαν ὑπὲρ πᾶσαν αὐ-
τῶν μνηστευόμενον. ὁλοτρό-
πως ὁ μακαρίτης ἐπόθη-
σε· καὶ τὸ μηδὲν ἔχειν κό-
σμου τε καὶ τῶν κόσμου. ὃν ὑ-
πὲρ κόσμον ἠγάπησε· νε-
κρῶσαι δὲ πάντα τὰ ἐ-
πὶ τῆς γῆς μέλη βουλόμε-
νος· τοῖς ἄπωθεν μνή-
μασι τῆς θρεψαμένης
κώμης ἐφοίτα· καὶ τὴν
αὐτῶν κατοικίαν· ὥς τι-
νων θαλάμων λαμπρῶν
ἐνετρύφα· τῶν μὲν
συνήθων τινὶ διὰ πολ-
λοῦ ἄρτον αὐτῷ κομίζειν
ἐπισκήψας· αὐτὸς δὲ ὡς
στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώ-
ματι· κατὰ τὸν θεοπάτο-
ρα δαδ ἐν τῷ μνήματι·
καθῆτο ἀγρυπνῶν τε καὶ
ταῖς πρὸς θν̄ εὐχαῖς ὁ μα-
κάριος οὗτος ἐκαρτέρει·
πν̄ς θείου ἀθέμενος περιε-
ζώσατο· Καὶ τῶν τῆς
πονηρίας πνευμάτων, τὸ λε-
ως τὸ θράσος ἐτρέψατο·
Ἐλύπει ταῦτα τὸν τῆς κα-
κίας σοφιστὴν καὶ πονηρόν·
καὶ τὴν ἐμμελῆ μάλιστα τὴν
τοῦ ὁσίου κάθαρσιν· ὅθεν
τοῦτον ὀμίζειν ἐπεχείρει θεμε-
κρῶσιν· ἤδη γὰρ πολλά-
κις αὐτὸν ποικίλοις τρό-
ποις ἐπεχείρησε καλῶν· καὶ
τῆς αὐτοῦ πρὸς τὰ καλὰ
ὁλικῆς ἐπιδόσεως ἀπο-
στῆσαι· ἀορίστων ποτὲ
τῶν νυκτῶν ἐπιστὰς· με-
τὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πονη-
ροῦ στίφους· τοσαύταις
περιοδυνίαις πληγῶν
τὸν ἀσκητὴν ὁ μισόθεος
ὑπέβαλε καθ' ὑπερβολὴν
ὡς καὶ θανεῖν ὀλίγου δεῖ-
ῆσαι· τὸν μόνης τῆς ἀμ
καὶ ἀληθοῦς ζωῆς ἐφι-
έμενον· ἀλλ' ὅδιον ταύτας
ὑφίστατο κσ. οὐ μεθῆκε
τὸν αὐτοῦ στρατιώτην

ὡς παρηγόρητον· ἀλλ᾽ ἀθρό-
ον ἐπιφανεὶς ὁ φιλάνθρωπος.
τάς τε τῶν πόνων ὀδύ-
νας αὐτοῦ κατεκοίμισε·
καὶ πρὸς τὸν κατὰ τῶν
ἀοράτων ἐχθρῶν πόλε-
μον κραταιότερον ἔδει-
ξεν· ὅθεν καὶ νευρούμε-
νος· καὶ τῇ παρ᾽ αὐτοῦ ῥω-
σθείσῃ ὡσεὶ στερρᾷ παν-
ταχίᾳ περιφραττόμε-
νος, ἀτρέπτῳ τῆς φρο-
νήματι· τοῖς παλαμναί-
οις ἐκάλει πρὸς ἑαυτὸν
ὁ θαυμάσιος· ἀλλ᾽ ἐκεί-
νοις μέν· ὅλως ἀπρόσι-
τος ἦν· καὶ ἄλλως φιλο-
πολέμοις οὖσι· μᾶλλον δὲ
καὶ φιλαμαρτήμοσι·
Τῆς δὲ φερούσης πρὸς
ὃν ἐκεῖνος ἐπόθει· θαρ-
ραλεώτερον εἴχετο· καὶ
τῆς αὐτοῦ μόνης ῥοπῆς.
ὡς μόνου δυναμένου σώ-
ζειν ἐξήρτητο· ᾔδει
γὰρ ὅσος φόβος· ὡς οὕτω δι-
ακειμένῳ αὐτῷ· οὔποτε
κακοῦ προσβλαβήσεται· αἱ
γὰρ ἐπιστασίαι αὐτοῦ τῷ σκη-
νώματι τῶν πονηρῶν ἐ-
χθρῶν μάστιγες· ἀκαρῆ φρο-
ῦδοι γεγόνασι· τῇ θεϊκῇ ἐκεί-
νῃ ἐπιφανείᾳ καὶ χάριτι·
Τίς οὖν τὰ ἐντεῦθεν ὑπὸ πόθος
αὐτὸν ἀπήλαυσε τῆς ἐρημο-
πόλεως· καὶ τὴν ἡσυχίαν
ὡς θεωρίας θείας μητέρα·
ὡς δι᾽ ἣν ὁ μακάριος· ἀλ-
λ᾽ ἑτέραν πρὸς αὐτὴν καὶ παν-
δοτρίῳ ἦν πλουτήσας·
ἄνδρα· τῷ σώματι μὲν
παρηκμακότα· καὶ πόνοις
ἐγκρατείας καταγηράσαν-
τα· τῇ δὲ ψυχῇ πρὸς τοὺς
δι᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτας ἀκμά-
ζοντα· καὶ περὶ τὰς τῶν
ἀφανῶν ἐχθρῶν συμπλο-
κάς· ὡς ἐπὶ παμμεγαζόντα·
οὗ καὶ κατ᾽ ἴχνος ἰαίνων
οὗτος ὡς δυνάμεως· καὶ λύ-
χνον ἔχων τὰς ἀρετὰς αὐ-
τοῦ τρίμοις καὶ τὸν νόμον Κυρίου.

σιν διαιτᾶσθαι τούτοις ἠξί-
ου μάλα θερμότατα.
Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν βάρος τῆς ἡλικί-
ας ἐπειγόμενον ἑώρα
τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον καὶ
ἡλικίᾳ καὶ ἐξαυάνθαι. καὶ
τὸν μεγάλα υἱὸν ὡς φορτι-
κὸν καὶ ἀηθῆ οὐδαμῶς
προσδεχόμενον. αὐτὸς ὅ-
λως ποδὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐχώ-
ρησεν. ὄρος ἐκεῖνο. ὡς τὴν
μακρὰν αὐτοῦ καὶ πολυ-
χρόνιον ἄσκησιν ὁ μάκαρος ἐ-
πιδειξάμενος. ὅρον τοῖς
μονάζειν βουλομένοις.
τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἅπασιν
ἔδειξεν. ἀλλ' οἷα πρὸς
τὴν ἔρημον ἐπειγομένῳ
γενέσθαι ὁ πονηρὸς ἐπεκτή-
ματο. καὶ οἵοις δελεάσμα-
σιν ἀποκλῦσαι τὸν τόνον
αὐτοῦ τῆς ψυχῆς διεσκέ-
ψατο. δίσκου γάρ τι χρυσί-
ου χρῆμα παμμέγεθες. τῇ
πρὸς τὸ ὄρος ἐνδείκνυται
ἀσκητῇ διαφαίνοντι. ζος

μὲν ἀγνοήσας τοῦτο τὸν
σκαιωρήσαντα. καὶ ὡς
μάσαμος ἀρετῆς καὶ παρα-
τὸ ὁρώμενον φάντασμα.
διεμυκτήρισεν. τὸν ἐ-
κεῖνον τοῖς τοιούτοις ἐ-
πιχειρήμασι. τῆς πρὸς
θεὸν ἀρύσης ἀποτρέπειν
πειρώμενον δαίμονα.
Καὶ τὴν ὁδοιπορίαν ἐπέ-
λει. τῶν δεδογμένων οὐ-
κ ἐξιστάμενος. εἶτα
χωρήσαντι πρὸς τὰ ἔμ-
προσθεν. αὖθις χρυσὸς
ἀληθῶς παρ' αὐτὴν ὡρᾶ-
το τὴν ὁδὸν τοῦ τόπου ἐμ-
πιος. ἄδηλον μέν τοι
τίς ὁ τὸν χρυσὸν ἐκεῖ κα-
ταθεῖναι θελήσας. ἀλλὰ τὸ
θεῖα δύναμις. τὴν πρὸ
αὐτὸν καταφρόνησιν τοῦ
μεγάλου δεικνῦσα τῷ
πονηρῷ κοσμοκράτορι. ἀλ-
λ' οὗτος αὐτός. ὁ καὶ πρὸ
τούτου τῷ φαντασιώδει
δίσκῳ ἐκείνῳ σαίνειν

δολιώτερος ἐστι χειρῶν· τὸ
πολλάκις αὐτὸν ἀνατρέ-
ψαντα· κἀκεῖνον γὰρ τὸ
χρυσοῦν· ὡς πῦρ διελθὸν
τὴν ψυχὴν φλέγει ἡδονῶν ἀμέτρων·
ὁ πῦρ καταναλίσκον τὴν
μοχθηρίαν ἐν καρδίᾳ δὲ
ζάμενος· παρ' αὐτοῦ πῦρ
ἐλθόντος καλεῖν ἐπὶ τὴν
γῆν· καὶ τὴν ἄνω τιμὴν
ποι ἀποδόντος· καταλα-
βὼν δὲ τὸ ὄρος· μόνος
κὴν μόνῳ θεῷ προσλαλῶν·
ταῖς πρὸς αὐτὸν τε ἀνα-
βάσεσιν ἐντρυφῶν· καὶ
νίον ζῶν μετὰ σώματος
ὄντος ἀσώματον· τρο-
φὴ δὲ αὐτῷ ἄρτος μόνος·
καὶ οὗτος βραχύτατος·
ποτὸν δὲ· ὃ μηδὲν πονοῦ-
σιν ἡμῖν γεωργοῦσι πη-
γαί· πυρὸς δὲ χρῆσιν ἢ
ἐλαίου· καὶ πρὸ τῆς τοῦ
κόσμου φυγῆς ἀπετρέ-
φετο· περὶ δὲ ἱερῶς ἄστος
τῶν θυσίμων· τί δεῖ καὶ

λέγειν· ὁ που γε· καὶ αὐτὴ
τὴν περὶ δὴ ἔνδειαν αὐτὸς μετρῶν·
ἀχθρῶς αὐτῆς καταφρό-
νησεν· τοῖς δὲ πρὸς τὴν
ἄσκησιν πόνοις τὸ σῶ-
μα τρύχων· καὶ ὥσπερ τι νέ-
φος ἀπολεπτύνων· τοὺς
μοὺς παρεῖχεν ἐλευθερί-
αν· πρὸς τὴν τοῦ ὄντος
ἐφετοῦ κατανόησιν· τὴν
γὰρ ἐγκράτειαν τὴν σάρκα
ὑποπιάζων· καὶ μάχαι-
ραν οἷα στομῶν· πρὸς τὸ
συγκόπτειν τοὺς ἐχθροὺς
ἐνεργὸν ταύτην ἐργάζεται·
Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἔρημον
πρὸς τοὺς ἀποστάτας θεοῦ
καὶ ἡμῶν πολεμήτορας
παλαίσματα τούτου καὶ
τρόπαια· μᾶλλον δὲ καὶ
τὰ ἐν κόσμῳ κατ' αὐτῶν
ἀριστεύματα· ποία γλῶσ-
σα ἱκανὴ διηγήσασθαι·
λόγος δὲ ποῖος περιλα-
βεῖν ἐξισχύσειεν· ἢ πάν-
τας ἐκείνου μόνου· ὅς

ἀγωνίαν τε τὴν ἐκ παίδων
αὐτοῦ· καὶ τοῖς ὑπὲρ ἀρε-
τῆς πόνοις· τό τε πλῆθος
τῶν θαυμάτων· καὶ τοῖς
ἄχρι δὴ τοῦ τέλους τῆς το-
του μακρᾶς καὶ θείας ζω-
ῆς καμάτοις, ἀνεν[illegible]·
Ἀθανάσιον φημὶ τὸν στερρὸν
τῆς ἐκκλησίας πρόμαχον·
Καὶ σοφὸν μόνον μαθητὴν τοῖς
ἀσκηταῖς χρηματίσαντα·
αὐτὸς γὰρ σοφὸς ὄντως·
ὡς τὰ θεῖα σοφός· τοῖς
κατὰ τὴν ξένην μονάχοις.
ἐν γῇ δὲ ἐπιστολῆς τὰ κα-
τ᾽ αὐτὸν ἀνατάξας ἐξέπεμ-
ψε· θείας ἐκείνης ἐπι-
στολῆς· καὶ ψυχὴν διδά-
ξαι τε δυναμένης τὰ κάλ-
λιστα· καὶ πεῖσαι παροπτέ-
α κρίνειν τὰ γεηρὰ καὶ ἐ-
πίκηρα· καλὸν δὲ καὶ ἡμῖν.
ὀλίγα ἐκείνων τῷ παρόν-
τι λόγῳ διαλαβεῖν· καὶ
ὡς ἡδύσματα τούτῳ ἐπεμ-
βαλεῖν· τὰ καρδίας οὐχ ἧττον·

τον· ἢ ἀκοὰς ἐπιστῶν κα-
θηδύνοντα· ἔστι γὰρ ταῦ-
τα· τοῖς μὲν εἰδόσιν· ὑπ-
όμνησις· τοῖς δὲ ἀγνο-
οῦσι· διδασκαλία· οὔτε
γὰρ πάντα τὰ τῶ[illegible]
τοῦ μεγάλου ἐμφερόμε-
να διελθεῖν δεδοκίμα-
σται· οὔτε πάντα πα-
ρελθεῖν ἐκεῖνον κέκριται·
τὸ μὲν γάρ· ἀπειρόκαλον·
τὸ δὲ, πρότερον· τοῖς
καθ᾽ ἡμᾶς ὅλως ἀδιώλα-
τον· ἀλλ᾽ οἷα λεχθέντα
μὲν εὐφρᾶναι τοὺς ἀκοῦ-
σαι θελήσαντας· πα-
ρεθέντα δὲ ζημιῶσαι
τὰ μέγιστα· ταῦτα δὴ δι-
ηγήσομαι· μετὰ τὴν
εἰς ἔρημον τοῦ παμμά-
καρος Ἀντωνίου ἀποδη-
μίαν· καὶ τὴν κατὰ δαι-
μόνων ἀριστείαν αὐτοῦ στρα-
τηγίαν· πολλάκις γὰρ αὐ-
τῷ προσ[illegible]λόντες οἱ
δαίμονες ἀν[illegible]·

καὶ πάντα τὰ προσόντα ἐν αὐ-
τῷ ἐξεκαθέρησαν. ἡ τοῦ
θ(εο)ῦ χάρις· ἡ πάντα τὸν νοῦν
ὑπερέχουσα· μυσταγωγὸν
αὐτὸν τῶν σώζεσθαι βου-
λομένων εἰργάσατο· καὶ
λόγων τυχὼν φθεγγομένων χορη-
γὸν· λόγων. οὐ κομπείαις
καλλωπιζομένων· σωτηρί-
αν δὲ παρέχειν δυναμέ-
νων· καὶ πρὸς τὸ μέλ-
τιον ἐσομένων· ἐκεί-
νοις· οἷς ἀγαθῶν ἀκρότα-
τον τὸ σωθῆναι καὶ μέ-
νομεν καὶ πιστεύεται·
καὶ μή τις καθ' ἑαυτὸν μὲν
ἐνδιάσῃ· τὸν λόγον κοσ-
μικῶν μὴ γευσάμενον· δι-
δάσκαλον ἀκούων γενό-
μενον· ἡ γὰρ τοῦ θείου
πν(εύματο)ς χάρις καὶ δύναμις·
ὅ τε μὲν ὑλεῖται ἀόρατος
ἐπιφοιτῶσα τοῖς πρὸς
ὑποδοχὴν αὐτῆς ἑτοίμα-
σθεῖσι· τῇ τοῦ νοῦ δηλα-
δὴ καθαρότητι· οὐκ ἐ-

ξ ἀμαθῶν μόνον διδασκά-
λοις· ἀλλὰ καὶ προφήτας
τὸ μεῖζον· ἀποκαθίστησι·
ἐξ ὧν δι' ἃ τὸ ὁ θεὸς πάντας·
καὶ ἀμώμως ὁ θεσπέσιος· ὧν
ὁ μὲν ἐκ ποιμένος· ὁ δὲ
ἐξ αἰπόλου προφῆται θαυ-
μαστοὶ ἀπεφάνθησαν·
οὐ ξένον οἶμαι· οὐδὲ θαύ-
ματος ἀνάξιον. τὸ δεῖ-
ξαι καὶ τὸν μέγαν τοῦτον ἀν-
τάξιον τῆς ἐκείνων χάρι-
τος μέτοχον· οἵας δὲ καὶ
τὰς παραινέσεις πρὸς
τοὺς αὐτοῦ παραβάλλοντας
ἀδελφοὺς χάριν τυχεῖν
ἐποιεῖτο. ἐν τῷ ἐνθένδε ἐρῶ·
Ε ψεύδη ποτέ· τοῦτον μὲν
ἔχει τῇ πρὸς θ(εὸ)ν ἑαυτὸν
ἐπιδοῦναι· τοὺς δὲ πα-
ρόντας· ταῦ τῆς ἀρχῆς γὰρ
αὐτοῦ παραγενομένου· θαυμά-
ζειν καθ' ἑαυτοὺς τὴν ἐπὶ
πολὺ προσεδρείαν τοῦ
μακαρίου. ζ τὸν, ὁ δὲ πρὸς
ἑαυτὸν ἐλθόντα· ἐξ ὧν γὰρ

ἣν τῆς σαρκός· καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ παρατείνειν τὰ τῆς ἀρχῆς πρὸς τῶν ἀδελφῶν ἐρωτώμενον· ἐπεὶ πρὸς αὐτοὺς· πολλῆς οὖν τὸ κἂν μὴ τέως χρεία· τοῖς σωτηρίας ἐπιθυμοῦσι τυχεῖν· καὶ δὴ πάντως ἡμᾶς προσέχειν· παρ' ὅλην τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν ἑαυτοῖς· ὅσα γὰρ καὶ οἷα λογοθετοῦνται μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ σώματος αἱ ψυχαὶ παρὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου μοι δεσπότου δεδήλωται νῦν καὶ πρότερον· φυλάττωμεν οὖν ἑαυτοὺς ἀμιγεῖς ῥυπαρῶν λογισμῶν· μηδὲ τοῖς ἀποτελέσμασι τούτων προσέχωμεν· ἀλλ' ὅταν ὄρεξις πάθους ἐν τῷ φανταστικῷ τοῦ νοὸς ἀναφανῇ, σπουδάζωμεν ταύτην μηδὲ τὴν ἀρχὴν παραδέξασθαι· εἰ δὲ καὶ συγκατάθεσις ἀπροσεξίᾳ πάντως ἡμετέρα προσγένηται· φυλαξώμεθα τὴν πρᾶξιν ὡς δύναμις· μεγάλη γὰρ ἀντικρυς ἁμαρτία καὶ δυσεξάλειπτος· τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πάθους καθέστηκε· προσῆκον οὖν· μὴ θύραν ἀνοίγειν ὡς κλέπταις τοῖς πονηροῖς ἐνθυμήμασι· μηδὲ ὡς λύκοις ἐν μάνδρᾳ· τῇ ψυχῇ ἡμῶν αὐτοὺς παραδέξασθαι· εἰ δὲ τοῦτο συμβῇ· τὸ παραδέξασθαι δηλαδὴ τοῦ πάθους τὴν ἔφεσιν· τὴν ἠπειλημένην τοῖς ἁμαρτάνουσι γέενναν ἑαυτοῖς ἡμᾶς ἐπισύροντας· καὶ φοβερὰς μάστιγας συνεχῶς ἐπιφέροντας· προσήκει φυγαδεύειν τῆς διανοίας

αὐτήν. μόνας γὰρ οὕτως
τὰς τῶν ἁμαρτιῶν
ἐργασίας φραζόμεθα·
καὶ τῶν ἐντεταλμένων
τοῖς ἀπᾶσιν ὡμωμάλλοις
δωρημάτων ἐπιταζό-
μεθα. ὡς ἄρα γε τούτων
μὴ τύχωμεν. βέλτιον
ἦν ἡμῖν μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεν-
νηθῆναι. μήτε μὴν ἐν
κόσμῳ ἀναστραφῆναι.
Τί γὰρ ζῶμεν καὶ ἀναπνέ-
ομεν. τί δὲ ἐσμέν. ἂν
τῆς δόξης ἐκείνης τῆς
ἀϊδίου καὶ ἀφθάρτου
ἐκπέσωμεν. οὐδὲ γὰρ
ἐπὶ τούτῳ ἐστὸν δὲ τὸν κόσ-
μον παρήχθημεν. ὥσ-
τε ποιεῖσθαι τῆς σαρκὸς
μόνης τὴν πρόνοιαν. ψυ-
χῆς δὲ μᾶλλον ἐπιμε-
λεῖσθαι. τῆς ἀθανάτου.
ἢ καὶ αὐτὴν ἀπαθανα-
τίσαι τὴν σάρκα. κατὰ
τὸ ἀρέσκον μοῦσαι τῷ
πάντων θεῷ. ψυχῆς δὲ

δήπου τροφὴ καὶ ζωή.
ἡ ἐπίπονος ἐργασία τῶν
ἀρετῶν. οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ὅ-
λως εἰς σωτηρίαν ἀρκεῖ
τὸ χρόνον ὀλίγον μὴ
μόνον τε καὶ ἡμερῶν παρολ-
κῆ ταῖς ἀρεταῖς μετέρχεσθαι.
ἔσται παλιμορτον ἐστὶ τὰ ἔρ-
γα τῆς αἰσχύνης τὰ ἀτι-
μότατα. τότε γὰρ μᾶλ-
λον μακροτέρας ἀξιούμε-
θα τῆς κολάσεως. ὅτε
τῆς γλυκείας τῶν ἁμαρτιῶν
ἁπτόμενοι πράξεως. τὸν
τῶν ἐκόντες ἑαυτοὺς μα-
κρύνειν ἐθέλομεν. ὥσ-
δε. καὶ θεοῦ τοῦ ἡμῖν ἐνοι-
κεῖν καὶ ἐμπεριπατεῖν
καὶ υἱοθετεῖν ἑαυτῷ φι-
λανθρώπως ἐθέλοντος.
Ὥσπερ οὐδὲ διὰ τοῦ προφήτου
ἐπέσχετο. ἀμέλει. καὶ
προσηκόντως ἀπολλύ-
μεθα. ἰδοὺ γὰρ ἔφη ὁ
ψαλμῳδός. οἱ μακρύνον-
τες ἑαυτούς. ἀπολοῦνται

λ πόσου ἀπολαύουσι· ἡμῖν
δὲ καὶ ἐκεῖνον αὐτὸν· τὸ
προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀ-
γαθόν ἐστιν· οὐκ ἄλλως δὲ
θεῷ κολληθῆναι μὲν ἢ ἀλή-
κτως ἄσκησις τῶν ἀρετῶν·
πόνοις τε καὶ ἱδρῶσιν.
ὅτι πολλοῖς· στενὴν γὰρ
εἶναι τὴν ἀποφέρουσαν εἰς
τὸ πλάτος τῆς αἰωνίου
ζωῆς ὁδὸν διδασκόμεθα καὶ
πεπείσμεθα· ὁδεύσωμεν
τοίνυν αὐτὴν ἀκλινῶς
τὸν ὅλον χρόνον τῆς ἐπι-
κήρου ζωῆς· ἵν᾽ ἐκείνην
τὴν ἀθάνατον κληρου-
χίαν πλουτήσωμεν·
Ὀλίγα πονήσωμεν· ἵνα
πολλῶν ἀπολαύσωμεν·
τὸν πλάνον κόσμον καὶ
κοσμοκράτορα φύγωμεν.
ἵνα θεῷ πλησιάσωμεν·
τί δὲ ταύτης τῆς πραγμα-
τείας γένοιτ᾽ ἂν σωτηριωδέστε-
ρον ἢ κερδαλεώτερον·
μικρὰ πονοῦντας· με-
γάλα λαμβάνειν· καὶ ἀλή-
κτου καὶ αἰωνίου χαρᾶς· πό-
νοις βραχυτάτοις ἀξιω-
θῆναι· ταῦτα καὶ πλεί-
ονα τούτων τὸ μακάριον
ἐκεῖνο στόμα τοῖς ἅπαν-
τας προσάγον αὐτὸν ἀποτιθέ-
μενον· τῶν αὐτῶν τοῖς
προτέροις καὶ αὖθις ἔ-
χετο· ταῦτα δὲ ἦν, ὡς
ἂν ἀνεπίληπτος· τρόπος
ἀκατάστατος· λόγος ἀ-
μεταπλαστος· ἐν τάξει
εὔρυθμος· προαίρεσις
ἀκόμψευτος· διάθεσις ἀ-
νεπίχρωστος· σῶμα ἄ-
ογκον· ἦθος ἀγαλήνευτον·
στόμα ἀχάριστον· καὶ ἀ-
πλῶς λόγου θεοῦ ἀνοιγόμενον·
ὃς δὴ καὶ τοῦτον ἐδόξα-
σε· θαυμάτων δείξας
φρικτῶν αὐτουργόν· καὶ
ξένων τεραστίων δημι-
ουργόν· ἐρχόμενος οὖν ὁ
περιεχόμενος ἔφθην
τοῦ λόγου· πάντοτε δ᾽ αὖ

γίνομαι· καὶ τῇ δὲ κακίᾳ
μεταφέρομαι· τῶν τοῦ
πρὸς κατορθωμάτων καὶ
χαρισμάτων· πάντη
παρακαλούντων με
τρέπεσθαι· καὶ ἑκάστου
αὐτῶν· τοῦτο πρῶτον
ἐστὶν κατεπείγοντος·
Οἶδα δὲ ὑμᾶς· τῶν αὐ-
τοῦ θαυμάτων γλιχο-
μένους ἀκούσεσθαι· προ-
σῆκον οὖν· τὰ κατ' αὐτὸν
ἅπαντα ἐκείνων· λέγειν
ἀφέντας· τὰ πάντα
καλῶς ἔδοξέ τι καὶ σοφῶς
διαγράφοντι· τῶν αὐτοῦ
θαυμάτων ταῖς ὑμε-
τέραις ἀκοαῖς ὀλίγα
χαρίσασθαι· ὡς ἐξ ἀέν-
νάου καὶ ἀθολώτου πη-
γῆς τῶν τοῦ μεγάλου λό-
γων ἀθαυμασίου ἀρυο-
μένοις αὐτά· τί γὰρ
παρ' ἐκείνου ἡμεῖς ἐν-
μονήσομεν· μᾶλλον δὲ
πῶς τὸν παρόντα λό-
γον καλῶς διαθήσομεν·
εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν μελετῶ-
μεν· καὶ ὡς πρὸς σταθμὴν
ἀκριβῆ ταύτην μετέραν δι-
ϊθύνομεν· Ἐπεκώμα-
ζέ ποτε τὰ τῶν θηρίων
ἀτίθασα· τοῖς λαχά-
νοις τοῦ μάκαρος· αὐτὸς
δὲ· τούτων μὲν ἱλαρῶς
κατασχὼν· δι' αὐτοῦ πα-
ρηγγύησε πᾶσι τῶν αὐ-
τοῦ πόνων ἀπέχεσθαι·
τοῦ ἀπ' ἐκείνου δὲ· μέχρι
τέλους οἱ θῆρες τὸ τοῦ
μεγάλου πληροῦντες ἐ-
πίταγμα· τῆς τῶν λα-
χάνων λύμης τελέως
ἀπείχοντο· οὐχ ὁρωμέ-
νοις δὲ μόνον θηρίοις·
ἀλλὰ καὶ νοουμένοις ἐ-
πιτιμῶν· ἃ δὴ καὶ θη-
ρία καλάμου παρὰ τῆς
γραφῆς ὀνομάζονται·
δραπετεύειν ἐποίει· δι' αὐ-
τὴν πρὸς θηρῶν μένειν τὸ
κοίτασιν· ὥσπερ πυρὶ

γὰρ τῇ φοβερᾷ ἐπικλήσει
Χριστοῦ καὶ ταῖς αὐτοῦ προσευ-
χαῖς οἱ πολεμήτορες ἀνθρώπων
καταφλεγόμενοι δαίμονες·
ἂν ἀκράτως ἐνδείκνυται φα-
νόντες· καὶ τί δεῖ λέγειν·
τὰ πᾶσι τυγχάνοντα γνώ-
ριμα· τὸ γὰρ περὶ τὴν
Μαρτινιανοῦ θυγατέρα τοῦ
μεγάλου τούτου γενόμενον·
καὶ ὅτι δαιμονίας ταύτην
ἠλευθέρωσε μάστιγος·
πᾶσιν ἐγνωσμένον καθέστη-
κε· τὰ κατὰ Φρόντωνά
τε τὸν συγκλητικόν· καὶ
τὸ πάθος ἐκείνου τὸ χα-
λεπὸν ἢ καὶ δυσίατον· ἴστε
πάντες καὶ μέμνησθε·
τὴν γλῶσσαν οὗτος κατή-
σθιε· καὶ αὐτοῖς ὀλίγου τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἐστέρητο·
ἀλλ' ἀμφοτέρων τούτων
ἀπήλλακτο· ἐπεὶ πρὸς Ἀν-
τώνιον τὸν μέγαν ἤγετο·
Τὸ δὲ παράδοξον· ὅτι κατὰ
τὴν Αἴγυπτον ὑποστρέ-
ψας· ὡς ἡ τοῦ μεγάλου ἐ-
βούλετο πρόρρησις· τῆς
θεραπείας ἠξίωτο· ἐ-
ῶ τἆλλα· τὴν ἐκ Βουσί-
ρεως τῆς κατὰ Τρίπο-
λιν ὁρμωμένην παρθέ-
νον· καὶ τὸ περὶ αὐτὴν
παράδοξον γενόμενον·
τὴν ἐν Λαοδικείᾳ τε ἀ-
σκουμένην· πονηρῶς
τοῦ σώματος ἔχουσαν· καὶ
πρὸς αὐτοῦ τὴν θεραπεί-
αν τρυγήσασαν· ἧς τὸ
μεῖζον· ὅτι δι' ἄλλου ταύ-
την ἐφέρετο· ὃς καὶ προ-
σταξαμένου τοῦ παμμά-
καρος· τὴν τῆς προσευ-
χῆς ὥραν ἐσημειώσατο·
Καὶ εἰς Λαοδίκειαν φθάσας·
ἵνα καὶ τὴν παρθένον
ἀσκεῖσθαι συνεβούλευε· κα-
τὰ τὴν ὥραν τῆς προσευ-
χῆς καὶ τὴν θεραπείαν
αὐτῇ προσγενέσθαι ἐπύ-
θετο· οἷον δὲ καὶ τὸ ἐν
πορείᾳ τούτῳ πραχθέν· ὡς

μένα τε καὶ θαυμάσιον· ἐπεὶ
ὡς ἐπὶ γὰρ ὁ μέγας πρὸς ἐπί
σκεψιν τῶν ἀδελφῶν τοῦ
ἀσκητηρίου ἐξέρχεσθαι·
πλοίον ὅμοιον ἦγε μετὰ καὶ
ἄλλων αὐτὸν· τὸν ποτα
μὸν διαπεραιούμενον· χα
λεπῆς δὲ δυσωδίας πε
ριαγούσης αὐτῶν· τοῖς συμ
πλέουσι τοῦτο ἐγνώριζε·
ὅτε κακεμφῶν ἰχθύων τῆς
δυσωδίας λεγόντων εἶναι
τὸν αἴτιον· ἀλλ' ἧς αὐτὸς
δυσωδίας· ὀσφραίνεσθαι
διετέλεσεν· καὶ παρθέ
νε ανίας τις· πονηρῷ
πνεύματι κάτοχος· ἐπὶ
παραμείζων τῆς ὁλκάδος
κρυπτόμενος· τῷ δαιμο
νικῷ κινηθεὶς ἀθρόον ἐπὶ
πάντων ἀνέκραγε· πα
ραυτὰ δὲ τούτου τὴν ἀ
πολύτρωσιν ἀχθεὶς τοῦ
θεοφόρου πρὸς· ὁ ἐνεργού
μενος ἐλαύνε· καὶ ἄλλος
μέντοι· τὸ γένος ἐπιφα

νῆς· τῆς συμφορᾶς δὲ δι
ηγήσεως· τῶν περιττῶν γὰρ
τοῦ ἰδίου κατεσθίων ἐφαί
νετο σώματος· δαίμονος
ἐπηρεία πρὸς τοῦτο ἀγό
μενος. τῆς βαρείας ἐκείνης
ἠλευθέρωτο μάστιγος· ὁ
τε δὴ καὶ τὸν ὅσιον ὁ δαί
μων μαθήσας· ἐμαρτύρη
τον τοῦτο σημεῖον τῆς ἰδί
ας φυγῆς ἀνταιτούμενος
ὁ θεῖος ἐφ' ἧ παρέδειξε·
Τὴν δὲ περὶ τὸ ὕδωρ θαυ
ματουργίαν αὐτοῦ· καὶ ὅπως
τούτῳ καὶ τῶν ἀδελφῶν
τοῖς συνοῦσι ταῖς αὐτοῦ
πρὸς τὸν δεσπότην ἐντεύ
ξεσι μὴ ξηρὰ γῆ καὶ ἀφικοῦ
διεδέχετο οἷον καὶ ποτιμώ
τατον ἐπέλυσεν· οὐ χρὴ κα
ταλιπεῖν ἀμνήμονας· ἀλλὰ τὸ
περὶ τοὺς δύο τῶν ἀδελ
φῶν φρικτῶς αὐτῷ θαυ
ματουργηθὲν καὶ προ
γνωσθέν· ὧν πρὸς ἐκείνων
μελλόντων φοιτᾶν· ἀπὸ

ἐπὶ διττοῖς ἐξαιρέτοις· τοῦ
λοιποῦ δι' αὐτοῦ τῇ ζωῇ πα-
ραμείναντος. πῶς καὶ με-
τὰ τῆς προφητείας καὶ
τῆς φιλανθρωπίας πε-
πλήρωται· ἀποστολὴ γὰρ
ἀδελφῶν τε καὶ ὕδατος·
τὸν μὲν παρ' ὀλίγον θανόν-
τα. δι' αὐτῶν ἀνεκτήσατο·
τὸν δὲ ἤδη θανόντα. τα-
φῇ παραδέδωκεν· οἷ-
ον δὲ καὶ τὸ πρόσταγμα αὐ-
τὸν ἀμείνω τοῦ μεγάλου·
τὴν ἐκ τοῦ υἱοῦ μετάστασιν
τοῖς προστυχοῦσι τῶν
ἀδελφῶν· πολλῶν ἑκά-
μου ἡμερῶν ὁδὸν διειργόμε-
νον· ὡς μέγα τε καὶ θαυ-
μαστόν· καὶ προφήταις μό-
νοις προσῆκον τοῖς θεο-
λήπτοις καὶ θεοφάντορσιν·
Ἀλλ' αὐτῶν τοιούτων θαυ-
μάτων καὶ χαρισμάτων
οὐχ ἧττον θαυμάζειν
μοι ἔπεισι. καὶ τὸ περὶ τὴν
πίστιν εἰλικρινὲς τοῦ

μεγάλου καὶ καθαρὸν ταυ-
τονί· ἐξ οὗ δογμάτων ὀρθῶν
καὶ λόγων θεοσόφων ἐ-
πλούτησε θάλασσαν· ἢ
ποταμηροῖς χειμάρροις αἱ-
ρέσεων ἀπεξήρανε· καὶ
τῶν σχηματικῶν τὰς κε-
νοφωνίας. ἄρδην κατέ-
κλυσεν· ἀρείου τε τὸ
βλάσφημον στόμα ἐνέ-
φραξε· καὶ μελετίου
τοῦ δυσσεβοῦς· τὴν κα-
τὰ τῆς εὐσεβείας τὸρ θρά-
σαν ἀπέπαυσεν· ὁ γὰρ
δοξάζων τοὺς αὐτὸν δο-
ξάζοντας κύριος· καὶ τοὺς
ἐξουθενοῦντας ἐξουθε-
νῶν ὡς κριτὴς μόνος
δίκαιος· καὶ τοῦ μεγάλου
τούτου περιπρὸ καιροῦ
τὴν δυσσεβῆ τῶν ἀρεια-
νῶν αἵρεσιν· καὶ τὴν κα-
τὰ τῆς εὐσεβείας λύσσαν·
ἀριδήλως παρέδειξε·
ὅτε δὴ καὶ κτημῶν λαυ-
κτίσματα αὐτὰ καὶ τὰ.

τῆς ἱερᾶς φωνῆς καὶ θεάσας
τραπέζης τοῦ θυσιαστη-
ρίου καθυλακτοῦντα
τοῦτον ἀφαιρούμενον· ἔφη
καὶ δακρύων τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς χρηματίσας ὑπὸ
πλήθους. μέλλω μὲν ἀλγεῖ
τοῖς παροῦσι μᾶλλον τέκνα
ἀποθανεῖν. ταύτης
μὲν οὖν προειρημένης θεωρίας·
Ἀλλ' οὐ μέχρι πολλοῦ ταῦ-
της λύπης ἔφη παρα-
ταθήσεται· θᾶττον δὲ
μέσον πάντως καταλυ-
θήσεται· καὶ εἰς τὸ μη-
δὲν ἐκεῖνα προβήσε-
ται· ἃ δὴ χρόνοις ὕ-
στερον· ὡς αὐτὸς προ-
εἶπε καὶ γέγονεν· ἥ τε
γὰρ τῶν αἱρετικῶν ἐφθά-
ρη δυσσέβεια· καὶ
αὖθις κατελύθη δυ-
νάμει θεοῦ λόγου καὶ
πνς· ἀλλὰ τὰ κατὰ
τὸν μέγαν τοῦτον ἀντώ-
νιον· εἴ τις διεξιέ-

ναι πρὸς μέρος ἐπιχει-
ρήσειεν· οὐκ ἀγνοεῖ οἶμαι
τοῦ σκοποῦ ἀπόδεκτος
λογισθήσεται· διὸ δὴ καὶ
ἡμῖν· οὐ τοῦτο σπουδάσαι.
τῶν τοῦ μεγάλου ἀντω-
νίου ἕκαστα διαγρά-
φειν· πιστεύσας δὲ τῆς πρὸ
αὐτὸν· τὸν παρόντα λό-
γον τὸ ἐγκώμιον ἐκθεῖναι
διηγήσασθαι· ὃς οὐκ οἶδε πῶς
εἰσέτι τοῖς αὐτοῦ προτε-
ρήμασιν· ἐντρυφᾶν
προτεθύμηται· εἰ καὶ
πῶς ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα
πηδῶν καταφαίνεται· τὰ
γὰρ ἤδη ῥηθέντα τοῖς μὴ
πολλαχθεῖσι παρεντιθέ-
μενα· εἰ καὶ μάλιστα πέ-
φυκεν· ἀλλὰ παρὰ πο-
λύ γε τούτων φανεῖται
λειπόμενα· τὸ γὰρ ὡ-
ομῶς ἄϋλον ἐν ὑλικῷ
σώματι ζῆν· πονηροῖς
τε πνεύμασιν ἐνίκα
τούτου καιρὸς ἐπιτιμᾶν·

τῆς εὐσεβείας ἐστί· τὸ πάντα
πρόσωπον προΐστασθαι· ταῦ
τα πάντα καὶ ἄλλοις τῶν
ἀνθρώπων πάντη δῆλον κα
τορθοῦται· τὸ σῶμα δὲ
περικείμενον· ἐκτὸς τοῦ
σώματος γίνεσθαι· καὶ
τὰ ἐν οὐρανῷ ἐπιτελούμενα
μόνος ὄμμασι καθορᾶν σὺν
οὐδενὶ τῷ κωλύοντι· ἀλ
λὰ τοῦτό γε μόνῳ δηλα
δὴ ἀνθρώπων ἑνὶ παρὰ τῆς
προνοίας κεχάρισται· καὶ
τῶν ἁπάντων οὐδεὶς
μετὰ παῦλον τὸν θεοκή
ρυκα· τῆς τοιαύτης ἠ
ξίωται χάριτος· τὰ γὰρ
ἐπὶ τέλει πᾶσι συμβαί
νοντα· πρὸ τέλους οὗτος
μεμυσταγώγηται· καὶ πολ
λάκις ἠρμένος ἀέριος
δέδεικται· τὸ δὲ πάν
των παραδοξότατον· ὅ
τι τὸ σῶμα μὲν εἶχεν κάτω·
τὸ ὕψος δὲ τοῦ ἀέρος· τὸν
νοῦν μετέωρον ἔφερεν·

ὅτε δὲ καὶ τοὺς κοσμοκρά
τορας δαίμονας ὑπ' ἀνδρα
μανίας ἐχθρούς· λύκους
τε τοῦ λόγου μαστίγων χα
νόντας τῶν ἀμπέλων τοῦ
υἱοῦ εἰργάσατο· ἔστι γὰρ
ἂν καὶ ἐπιβλάψιμον τῆς
ἁγίας ἐκείνης καὶ μακα
ρίας τυχεῖν; ὅπου γε καὶ
μικρά τις πονῶν· τὴν
θείαν ἔχων φιλανθρω
πίαν συναιρομένην· ὑ
πὲρ τέρας αὐτῶν γίνεται·
καὶ δικαίων χοροῖς ἐνα
ριθμεῖται καὶ συναγά
λεται· ἀλλ' ἐκεῖνος· αὐτὸς
μὲν ἔσχε θεοφιλῶς· ἀ
ληθῶς ἀφθῆ τοῖς λα
μπρὸν λόγον ἐθέλουσιν· ἡ
μῖν δὲ τοῖς ἁμαρτωλοῖς·
ἐν σκότει πορευομένοις·
οἷς καὶ σάρκας ἐστὶν ἂν
ὁ θεὸς τῆς αὐτοῦ δούλους
σαρκὸς χρηματίζοντας
τὰς αὐτοῦ ὑποθήκας καὶ
παραινέσεις ὡς λαμπὰς

Τελ

κατὰ τῶν μαρτύρων παλαιῶν
ἀποστολικῶς· ταύταις δὲ
πειθαρχοῦντες φαιμοί-
μεθαι τῆς αὐτῶν τυραν-
νίδος ἀμφότεροι κατὰ τὸ
κεῖμον δειχθείημεν·
Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ μεγάλου
τοῦ δὲ πρὸς ἀντικρὺς
χάρισμα· ἐνόρει γὰρ δι-
αιτώμενος· εἴ που πέ-
τρων ὑψηλῶν καὶ θεί-
ων μαθεῖν ἐπόθει τινός.
τὴν πρόνοιαν εὐθὺς
ἐναργῶς εἶχεν ὑπὸ δὲ
κρύσαν αὐτῷ τοῦ πο-
θουμένου τὴν δήλωσιν·
ὥστε καὶ θεοδίδακτον
εἶναι· καὶ μηδενὸς τῶν
θεϊκῶν χαρισμάτων
ἀμέτοχος· ταῦτα δὲ
παρὰ ἄκοντος αὐτοῦ· οἱ
τούτῳ φοιτῶντες τῶν
ἀδελφῶν· κατέμαν-
θανον πυνθανόμενοι·
ἐκεῖνος γὰρ πολλοῦ δὲ
δεῖ τοῖς τοιούτοις ἐγ-
καλλωπίζεσθαι· διὰ
μετριοφροσύνης ὑπερ-
βολήν· ἀλλὰ καὶ ἀπαντα-
χῶν ἐκφαίνειν αὐτὰ
τοῖς μανθάνειν σπεύ-
δουσιν. οὐδαμῶς πα-
ρῃτεῖτο· μὴ κἂν τούτῳ
δοξάζεσθαι παρ' ἀνθρώπων
βουλόμενος· οἷον δὲ
Καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ γαληνόν
τε καὶ μέτριον καὶ τα-
πεινοφροσύνῃ κοσμού-
μενον· ἔξον τοῦτο μα-
θεῖν· εἴποτε γάρ τις
αὐτῶν τῶν ἱερωμένων
παρέβαλεν· ἐπισκόπω
μὲν ὄντι καὶ πρεσβυτέ-
ρῳ· τὴν κεφαλὴν ἑτοί-
μως ὑπεῖχεν· εὐλογίας
ἀξιῶν μετέχειν τῆς πα-
ρ' αὐτῶν· διακόνοις δὲ
πρὸς αὐτὸν ἀπαντῶσι·
τὰ πρὸς ὡς ἀδελφοὺς ἀμε-
διελέγετο· τοῖς δὲ τῆς
ἀρχῆς· αὐτοῖς ἐπιτρέπειν
ἐβούλετο· ἀλλ' οὐδὲ

μανθάνειν ἐστὶν ἠδεῖτο· καὶ ὁ
φθέγγεσθαι πολὺ διεστήμε
το· εἴτιμος τῶν θείων
ἐπακροᾶσθαι τούτων συ
νέωμεν· τὸ δὲ τοῦ προ
σώπου ἐπίχαρι· καὶ πλή
θεσμὸν χρόνων συνωμόνται·
πολλοῖς οὐκ εἰδοῦσι πρό
τερον· γνώριμον καθί
στη καὶ ἀξιάγαστον· τὸ τῆς
τύχης γὰρ κατάστημα·
πρὸς τὴν μορφὴν αὐτὴν δι
ϊκνούμενον· ἱλαρὰν αὐ
τὴν ἐπιθεὶς καὶ οὕτως χα
ρίεσσαν· καὶ τοῦτον αὐτὸ
εἶναι τοῖς μήπω τεθε
αμένοις· ἐδήλου παρα
δοξότατον· τὴν δὲ ποιεῖ·
τί χρὴ λέγειν· ὅσον ἐκόσ
μει τοῖς ἀσυνέτοις δό
γμασι καὶ τοῖς ῥήμασι·
Τὸ πάντων δὲ τούτων και
νότερον· ὅτι γράμμασι
οὐδὲ ὀλίγα προσχών.
τοῖς ἐπιμαρτύρεσθαι του
τοις ἐθέλοντας ἐπετρό
μιζεν· ὅτε δὴ καὶ τὸν
μόνων αἴτιον τῶν γραμ
μάτων ἐστερῶν· τοῖς ἀσο
φοις ἐκείνοις φιλοσό
φοις θαυμάζοντας ἐ
ξαποστέλλειν· ἅμα καὶ
τὴν μυστηρίαν ἑλλήνων
θρησκείαν· τῇ παραθέσει
τῆς καθαρᾶς τῶν χρι
στιανῶν πίστεως. μυκτη
ρισμὸν καὶ χλεύην ἐπιθέσθαι·
Καὶ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ ἐγκαυ
χώμενος. κατὰ τὸν παῦ
λον τὸν μέγαν ἐνδείκνυ
το· καὶ τοῖς αὐτοῦ λόγοις.
τοῖς θαύμασι πιστού
μενος ἐθαυμάζετο·
χρήζουσι γὰρ ὡς ἐπὶ πᾶν
τῶν θαυμάτων οἱ ἄνθρω
ποι· καὶ τούτοις αὐτο
μολοῦσι πρὸς θεοσέ
βειαν· ἤδη καὶ προσ
τιθεὶς ὁ μέγας ἀντώνιος.
ἑαυτῷ προσεξένιζε τὸν
πρὸς θεὸν μαθὼν πολλα
πλάσιον· τοῖς γὰρ δόξα

ζοντας μέν φησιν ἐκεῖ-
νος δοξάζεσθαι· δόξα δὲ πά(ν)-
τως θεοῦ· τὸ πάντας ἐπι-
θεῖν ἀμοίρους μόνον τοῦτον
ἡγεῖσθαι θεόν· καὶ κατὰ τὸ
αὐτῶν ἀρεσκόμενον· ὃ καὶ
ποιοῦμεν δὴ ἐπιτελεῖ· καὶ τοὺς
ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὁδοὺς χω-
λαίνοντας· πρὸς αὐτὴν
ἐποδηγεῖ· καὶ πάντα τρό-
πον· πρὸς τὸ τῷ θεῷ ἀρεσκό-
του· παρακαλοῦμεν δὴ ἐπιτελεῖ·
Ἐκ δὴ τούτων καὶ τῶν τοι-
ούτων· τί γὰρ δεῖ πολλὰ
λέγοντα διατρίβειν· οὐδὲ
τὸ τὸ κράτος ἐπὶ τῆς ῥω-
μαίων ἀρχῆς· ἀνήκοος
ἦν· σάλπιγγος γὰρ ὁμοίως
ἡ αὐτοῦ ἐπὶ μεγαλοφωνότε-
ρον ἀνακηρύττει μοι δέ· τὰς
αὐτῆς ἀρετάς· ὅσαι περὶ
ἐρῶ χρωμένη· τῶν μεγαρ-
σίων καὶ ὑψηλῶν τῆς αὐτοῦ
πολιτείας· ἀπ' ἄκρων
τῆς γῆς ἕως ἄκρων τὸ σέ-
βας αὐτοῖς ἐξαπλοῦσα·

καὶ τὴν ἐκ πάντων προξε-
νοῦσα τιμήν· καὶ μᾶλλον·
εἰ θέλεις ἀκοῦσαι ἐντυχεῖς·
οἵας ἔλαχε καὶ Κωνσταντῖ-
νος ὁ μέγας καὶ πρῶτος χρι-
στιανῶν βασιλέων· οὗτος
γὰρ τὴν καὶ τὰ Ῥωμαίων
κράτη· οὐκ ἔφει μόνον
βασιλικῶν· ἀλλὰ καὶ τῶν
πολλῶν λαμπροτέρων τοῦ-
του τοῦ κύκλου λέγω τῶν μαρ-
τύρων· ἐτύγχανε λαμπρυνό-
μενος· τοίνυν· φίλος ὢν
ἀρετῶν· τοῖς ἐργάταις αὐτῶν
διὰ πολλῆς ἦγε τιμῆς· καὶ
τῶν μεγάλων τούτων περὶ· γράμ-
μασιν ἀτύχοις· ἀσκίμου
μένοις χείλεσι προσεφθέγ-
γετο· πατέρων καὶ τοῖς υἱοῖς·
ταὐτὸν τοῦτο ποιεῖν· μικρὸν
γὰρ ὄντως ἡγεῖτο τὴν βασι-
λείαν· καὶ οὐδὲ λόγου τοῦ
τυχόντος ἐπάξιον ἢ πρὸς
κτῆσιν ἀρετῆς καὶ τῆς περὶ
αὐτῶν μνήμης τὸν μεγάλων τιμῆς·
ἀλλ' ἐκεῖνος ταῖς βασιλεῖ-

οἷς ὅτι σχολαῖς ἄχθεσθαι μᾶλ-
λον ἢ οὐκ ἀγάλλεσθαι τῷ
περιόντι τῆς ταπεινώσε-
ως· ὅπερ δὴ καὶ τοῖς εἰσ-
μοῖς βεβαμμένοις λόγοις
τούτοις· προσφωνεῖ τοῖς
ἀδελφοῖς· μὴ θαυμάζετε
λέγων· ἐὰν ὡς ἀσιλεὸς ἡμῶν ἐν-
τυγχάνει γραφαῖς· ἀλλ' ἐπὶ
τούτῳ μᾶλλον θαυμάζετε·
τὸ ὑμῖν λαλῆσαι τοῖς ἀ-
μοῖς θεοῦ· καὶ μόνον αὐτοῖς
δοῦναι· καὶ τρόποις ὑπο-
θεῖναι· σωτηρίοις δι' ὧν ζω-
ῆς· ἀντιβάλλετε δὲ τοῖς
κρατοῦσιν· ἐκκλη παρου-
των τῶν ἀδελφῶν· οὐχ ὡς
ἄν τις ὑπολάβοι τοῦ τι-
μᾶν ἑαυτόν· τῶν πενήτων
δὲ παραινῶν προνοεῖν·
ἐς τῆς τῶν ὑπηκόων προ-
μηθείας· ὑποτιθέμενος μὴ κα-
ταφρονεῖν· βασιλικῶς τε
διδάσκων ζῆν· καὶ ὅλως
θεοφιλῶς· οὐ βασιλεῦσι
δὲ μόνον· ἀλλὰ καὶ τοῖς κα-

τ' αἴγυπτον ἄρχουσι τοῦ δι-
καίου παραινεῖ ποιεῖσθαι
λόγον· καὶ μὴ τὰς κρίσεις
δεκάζειν· ἢ πρόσωπα
λαμβάνειν· διδάσκων· ὡς
ὧν κρίνουσι· κριθήσονται
κρίματι· τὴν δὲ πρὸς
τοὺς ὁμολογητὰς χριστοῦ καὶ μάρ-
τυρας αἰδοῖ συγκρατοῦν θε-
ραπείαν· ὡς δὲ τῆς ὑπηρεσίας
αὐτοῦ· τίς δ' ἰσχύσει διαλα-
βεῖν· ὅτε γὰρ μαξιμῖνος
ὁ δυσσεβής· τὸν καὶ τὰ τῶν
ἐθνικῶν ἀνερρίπιζε δό-
γμαν· αὐτὸς τὸ ὄρος καὶ τὴν
ἡσυχίαν ἐκλελοιπώς· πρὸς
τὰς κωμοπόλεις ἀγόμενος·
τοῖς καθειργμένοις τῶν ἀ-
θλητῶν ὑπηρέτει· προθυ-
μοτέροις τε τούτοις ἐτέλει·
πρὸς τὸν περιτυχῆσαν ἀγῶνα
καὶ κίνδυνον· ὑπερευλογουμέ-
νοις μὲν καὶ μαστιγουμέ-
νοις· θείοις λόγοις ἀμφοῖν
καὶ ἀμαχητώτατος· τέλει-
ουμένοις δέ· τοῖς προσπεμ-

πηρίοις λόγοις ἀφθόνως
ταῦτα χαριζόμενος· εἰ δὲ
μὴ χάριν πολλῶν· ὁ θέλων
πάντας σωθῆναι· τοῦτον
διεφύλαττε κύριος· καὶ πό-
νοις ἀναθλητικοῖς· ἀ-
σκητικοῖς ἱδρῶσιν ἀνέμι-
ξεν· οὐδὲ γὰρ κεκρυμμέ-
νος ἰῦ χῦ μαθητής· ἀλ-
λὰ καὶ αὐτοῖς δήπου τοῖς
τῶν εἰδώλων θεραπευταῖς
ἐγνωρίζετο· παρὼν καὶ
ἀπαλειφόμενος ἤδη δὲ
δηλοῦται· τοῖς τὸν δρόμον
τοῦ μαρτυρίου ἀνύονται·
Τάχα πέρα τοῦ καθήκον-
τος ἡμῖν ὁ λόγος προέβη·
Καὶ δεῖ πάντως αὐτῷ τέ-
λος ἐπιθεῖναι· τὸ τῆς ζω-
ῆς τέλος τοῦ θεοφόρου
τούτου προσ· τὸ κατὰ
τὸν ἀστρατήγητον τὸ φρό-
νημα στρατηλάτην πρό-
τερον εἰπόντας ιαλά-
κιον· ὁ δὲ γὰρ τοῖς ἐσε-
βοῦσιν ἐπιφορώτατος

ἦν· τοῖς δ᾽ ἴσως εὐμενέσι μάρ-
αμοῖς χαριζόμενος· ὡς
τῆς αὐτῆς ὁ φασὶ κεραμεύσας·
ἄνδρας οἵους ἁγίους· καὶ τῶν
θεῶν καθιερωμένοις γυ-
μνῶν· ποικίλαις κολάσε-
σι καθυπέβαλε· καὶ οὐδὲ
παρθένον αἰδῶ καθυβρί-
ζειν ὁ ἀναιδὴς κατῃσχύνε-
το· ἀποδύων γὰρ τῆς ἐσθῆ-
τος τὰς τὸν χν̄ ἐν-
δεδυμένας· ἀπάνθρω-
πος ᾔκιζέ τε καὶ λίαν κα-
κῶς ὁ κακὸς διετίθει· ὅτε
δὴ καὶ πρὸς τοῦ μεγάλου
πρσ̄ τὴν καταληψομένην
ὀργὴν ἐπιστολῇ διδαχθεὶς
καὶ τῆς κατὰ τῶν ὀρθο-
δόξων παροινίας λῆξαι
ἐπιτραπείς· αὐτὴν τὸ-
τὴν ἐπιστολὴν διασύρων ὁ
κατάπτυστος· καὶ εἰς ἔ-
δαφος ἀφανῶς ἀτίμως· τὴν
κόμην δὴ τιμίαν ἀποῤῥί-
ψεν· ἀποστείλας· ἡμῶν
αὐτὸν τὸν μέγαν ἀντώνιον.

ὡς τῶν μοναχῶν προμηθού-
μενον μετελεύσεσθαι· ἀλ-
λ' ἡ θεία δίκη· οὐ μέμου ὢ· οὐ
κ' εὐρᾳδίως· δι' ὀλίγου τοῦ
τον ἱπποθυτομως προσή-
κον ἦν· ἀποδείξασα· ὡς
ἂν μὴ κατὰ τῆς ἀρετῆς ἡ κα-
κία ὁπλίζηται· μηδ' ἄπρε-
πτος οὖσα καὶ ἀτιμώρητος·
ἐπὶ τὸ χεῖρον προκόπτοι·
ἀλλ' ὁ μαλάκιος μέν· ὁ καὶ
τὴν ψυχὴν νεκρὸς χαλε-
ποῖς ἱππουδήγμασιν· ἀ-
θλιώτατα τὸν βίον κατέ-
στρεψεν· ὡς ἂν τῶ μιος ὁ μέ-
γας αὐτῷ προηγόρευσεν·

Ὁ δὲ Χριστὸν ζηλώσας οὗτος μᾶλ-
λον δὲ ζῶν τῷ Χριστῷ· ἐν αὐ-
τῷ κατὰ Παῦλον δείξας
τὸν θεῖον ἀπόστολον· οὐ
δὲ τὴν οἰκείαν ἠγνόησε τε-
λευτήν· πῶς γὰρ ὁ τὴν ἑ-
τέρων πολλάκις καὶ προϊδὼν
καὶ προειπών· δι' ὑπερβολὴν ἁ-
γνότητός τε καὶ καθαρότη-
τος· ἦς γὰρ τὸ ὄρος τὸ ἐξ...

πρὸς ἐπίσκεψιν ποτὲ τῶν
ἀδελφῶν ἀφικόμενος·
παρὰ τὸ εἰθισμένον· τὴν
πρὸς τὴν ἔρημον ἐπιστροφὴν
ἐπετάχυνεν· ἐπισχόντων
δὲ τοῦτον αὐτῶν· καὶ τὴν
αἰτίαν πυνθανομένων
τῆς ταχινῆς αὐτοῦ δια-
τάξεως· καὶ τὴν τελευ-
ταίαν αὐτοῖς ἀριδηλότα-
τα προεμήνυσεν· ὁ καὶ-
ρὸς ὢν τὸ κμαει ποὸν τῆς
ἐμῆς ἐφέστηκε πρὸς θεὸν
ἐξαναλύσεως· ἀλλ' οἵας
καὶ πρὸς τῷ τέλει γενόμε-
νος ἀρετῆς ὑποθήκας
τοῖς μοναχοῖς ἐπετίθετο·

Καὶ οἵας διατιθεὶς ἀγαθὰς
διαθήκας ἐφαίνετο· προ-
σήκει διαλαβεῖν· ἐκεῖνοι
μὲν· ἐν κοπετῷ καὶ κλαυ-
θμῷ· τὸν τελευταῖον ἠσπά-
ζοντο· οὗτος δὲ ὡς εἰς
πατρίδα ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀ-
παίρων· χαίρειν ὑμᾶς αὐτὸς·
χαίρων αὐτοῖς διελέγετο·

καὶ παρήνει τὰ δέοντα·
μὴ ὀλιγωρεῖν παραγγέλλων
τὸν νόμον· μηδὲ μαλα-
κίζεσθαι πρὸς τὴν ἄ-
σκησιν· ἀλλὰ μελέτην
θανάτου ὅλον τὸν βίον
τίθεσθαι· τοῦτο γὰρ ἔλε-
γεν ἀληθοῦς εἶναι φιλο-
σοφίας· καὶ τῆς πρὸς θεὸν
νεύοντος γνώρισμα· δι'
οὗ καὶ ἁμαρτιῶν πάντων
ἀπέχεσθαι δύνανται· οὐ-
δὲ γὰρ τῶν ἐσχάτων τις μι-
μνησκόμενος· ἁμαρτῆσαι
δυνήσεταί ποτε· κἀ-
κεῖνα δὲ προσετίθει τὰ
μείζω καὶ τελεώτερα·
τοῖς ἀγαθοῖς ὁμόνοιαν ἀλλήλοις ζη-
λοῦν· καὶ τὴν αὐτῶν ἀνδρεί-
αν· πρὸς τοὺς ἀντικαθι-
σταμένους ἡμῖν δαίμονας
ἐνθερμίζεσθαι· αἱρετι-
κῶν τε πάντων ἀποσχοι-
νίζεσθαι· καὶ τῆς πρὸς
αὐτοὺς κοινωνίας μα-
κρύνεσθαι· φυλάττειν

τε τὴν τῶν θείων πατέρων
διδασκαλίαν· καὶ πρὸ πάν-
των τὴν ὀρθὴν πίστιν καλ-
λωπίζεσθαι· ἣν πολλά-
κις φησὶ παρ' ἐμοῦ ἐδιδά-
χθητε· καὶ ἐκ τῶν θείων
γραφῶν πρὸ ἐμοῦ μεμαθή-
κατε· ταῦτα καὶ πολ-
λὰ ἕτερα τῆς αὐτῆς ἐχόμε-
να διανοίας ὁ καλὸς τοῦ
συμφέροντος τῶν ψυχῶν
οἰκονόμος τελευταῖον ἐ-
πισκήψας τοῖς ἀδελφοῖς·

Πρὸς δὲ καὶ συνταξάμενος·
τὸ ἐνδότερον κατέλαβεν
ὄρος· καὶ μετ' οὐ πολὺ· νό-
σος σωματικὴ· περιέσχεν
αὐτόν· ἔχων δὲ παροῦσαν
ὅσον οὔπω ἐγγὺς τὴν
τελευτήν· τοῖς διακονουμέ-
νοις αὐτῷ διὰ τὸ γῆρας ἀ-
δελφοῖς· ἱκανὸν ἤδη χρόνον
δύο τυγχάνουσιν μετακα-
λεσάμενος· ἐκεῖνα ἐπι-
τίθησι ποιεῖν· ἅπερ καὶ τοῖς
ἐν ὄρει τῷ ἔξω παρηγγύη

τοῖς ἀδελφοῖς· ἐπέσκηψε δὲ
μηδενὶ συγχωρῆσαι τὸ ἅγιον
αὐτοῦ σῶμα λαμβάνειν εἰς Αἴ-
γυπτον· ἀλλὰ καταθέντας
αὐτόθι καὶ κρύψαντας ὑπὸ
γῆν· φυλάττειν μηδενὶ τὸν
τόπον γνωρίσαντας· καὶ
γὰρ Αἰγυπτίοις ἔθος τὰ τῶν
ἁγίων ἁπάντων σώματα
μὴ κρύπτοντας ὑπὸ γῆν
μετὰ θάνατον· ἀλλὰ τοῖς
εἰωθόσι σκευάζοντας εἰς
τὸ διαρκεῖν· παρ' ἑαυτοῖς
κατέχοντας· οὗ χάριν· πολ-
λὰ τούτοις ἐπιτιμῶν οὐκ ἀ-
νῆκε· μαχόμενος ἄντικρυς
τῇ δεσποτικῇ ἀποφάσει· τῇ
δ' εἰληφούσῃ· καὶ εἰς ἡμᾶς
ἀποβολάς· οὕτως εἰπών·
Καὶ ταῦτα τοῖς ἀδελφοῖς
ἐπιτρέψας· τοῦ τῆς διαφα-
άστως μετάδοξως κεμάσσασμοῦ·
Καὶ πόδας ἐκείνους ὁ ζάραξ·
τοὺς ἐκ πρώτης ἡλικίας
τὰ κατὰ ψυχὴν ἀνύσαντας
διαυλήματα· οἷς καὶ ὡραίους

ἔστιν εἰπεῖν κατὰ τὸν προφή-
την καλόν· ὡς πολλοῖς εἰ-
ρήνην εὐαγγελισαμένοις
καὶ ἀγαθά· ὥσπερ συνή-
θεις καὶ φίλους τοὺς ἐπ' αὐ-
τὸν ἐλθόντας ὁρῶν ἀγγέλους·
χερσὶν αὐτῶν ἁγίαις· ἁγίως
παρέθετο· τὴν ἁγίαν αὐτοῦ
καὶ μακαρίαν ψυχήν· ἤδη
δὲ πρὸ τοῦ διαζευχθῆναι
τοῦ σώματος· τοῖς οὐρανί-
οις ἐντρυφᾶν θεάμασί
τε καὶ κάλλεσι· τὸ δὲ τούτου
σῶμα τὸ καθαρόν τε καὶ
τίμιον· χερσὶ περισταλὲν
ὁσίαις τῶν ἀδελφῶν· πα-
ρεδόθη ταφῇ· ὅλον ἄρτι-
ον· ὅλον σωστικός· ἄσι-
μες ὅλον· καὶ μόνην τὴν ταφὴν
θάψειν ἐπιστάμενον· ὃς καὶ
τῇ ζωῇ τοῦ μεγάλου περι-
όντος πρός· οὐδέποτε τοῦ
περὶ τὴν ἄσκησιν μήτι τῇ θη-
σαυτὸ μονιοῦ θόλοσάπο
μονήσαμε· καίτοι τοσαύτῃ
χρωμένου σκληραγωγίᾳ

τοῦ μάκαρος· ὅσῳ μηδὲ καὶ
τοὺς πόδας ὕδατι ἀπονί-
ψασθαι· ἡμεῖς μὲν οὖν·
τοῖς εἰρημένοις ἤδη
περιγράψαι τὸν λόγον
προθυμούμεθά τε ὁμοῦ
καὶ βουλόμεθα· κατὰ
τὸ μικρὸν πρόσθεν ὑπο-
σχόμενοι ὑμῖν· ὁ δὲ
τῶν ἀκουόντων θερμὸς
βιάζεται τοῦτον συγκρί-
ναι τε καὶ παράλληλα
θεῖναι· τοῖς ἀρετῆς ἐ-
ρασταῖς· καὶ τὸν ἔπαινον
εἰς δύναμιν ἐξυφᾶναι·
ὃ δὴ καὶ ποιοῦσι μὴ μι-
κρὸν ἐπὶ τὰς ἀκοὰς
χαρίσασθαι προθυμη-
θῆτε· οὐδὲ γὰρ βλάβην
οἶδα τὴν περὶ τὴν ἀκρό-
ασιν ἡ ἀσχολία φέρει·
ἀλλὰ δὲ μᾶλλον ἀνερήσετε·
Οὗτος τοίνυν ὁ μέγας καὶ
ἀκριβὴς διδάσκαλος τῆς
ἀσκήσεως· τοῖς μεγάλοις
ἐκείνοις· ἠλιοῦ τε

τοῦ θεσβίτου· καὶ τοῦ χ(ριστο)ῦ προ-
δρόμου καὶ βαπτιστοῦ ἰωάν-
νου· κατ' ἴχνος ἐβάδιζεν·
καὶ ὅπως· ὁ λόγος σαφῶς
γνωριεῖ· ἡλίας πυρὶ τρε-
φόμενός τε καὶ πυργα-
μούμενος κατ' αὐτὸν ἐφά-
νη τὸν καιρὸν ὃν τῆς μητρι-
κῆς νηδύος προῆλθεν
εἰς φῶς· καὶ ἡλικίας τε-
λείας ἀντάμενος· τιμωρὸς
ὑπῆρχε τῶν ἀσεβῶν· ζη-
λωτὴς τοῦ θ(εο)ῦ καὶ καλούμενος·
Ὁ δὲ μέγας ἀντώνιος· πυρὶ
μὲν οὐδαμῶς· ὕδατι δὲ καὶ
πν(εύματ)ι ἁγίῳ ἐξ ἁπαλῶν ὥσπερ
τῶν ὀνύχων θαυμαστῶς ἀ-
ναγεννηθείς· οὐ πυραγωγηθείς·
τροφὴν ἔσχεν ἀδάπανον
τὸν θεῖον ἔρωτα μόνον· ἡλίας
ἐν πυρὸς σχήματι εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν ἀνήχθη φρικτῶς ἅρ-
ματι πυρίνῳ καὶ ἵπποις αἰ-
ρόμενος· καὶ οὗτος· ἄχρις
αὐτῶν τῶν οὐρανίων ἀψίδων·
μόνῳ ἔρωτι δὲ ἀναβέβηκεν· ὅτε

καὶ τὰς τῶν ψυχῶν ἀναιδεί-
ας κατεῖδε σαφῶς· καὶ
τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο κατέ-
μαθε λόγον θεῖον· Ἠλίας.
ζῆν μὲν ὅς ἔτι πιστεύεται· ἀλλ' οὐ
δὲ οὗτος νεκρὸς ὑπάρχει
παντάπασι· θεῷ γὰρ ζῆν
πάντας τοὺς κατὰ θεὸν ζή-
σαντας· ὁ τῆς θεολογίας
ἔφη ἐπώνυμος· καὶ ἵνα
μὴ τὰ καθ' ἕκαστον λέγω· Ἠ-
λίας· ἄνδρας ἀνομοῦντας
ἀπέκτεινεν ἐνδικώτατα·
ὁ δὲ· τοὺς ἀνόμων ἀσπόνδους
ἐχθροὺς· τὰ τῆς πονηρίας
δηλαδὴ πνεύματα· παντε-
λῶς ἐξ ἐμβρύου· καὶ τὴν
αὐτῶν καθεῖλε τελέως
ἰσχύν· οὐδ' ἑαυτοῦ μόνον·
ἀλλὰ καὶ διὰ πάντων τῶν
κατὰ ζῆλον τούτου καὶ
μίμησιν· τὸν ἀσκητικὸν
βίον ζῆσαι προελομένων·
ὥστε· οὐ πρὸς καιρὸν τοὺς
κακοὺς ὀλίγον κατὰ τὸν μέ-
γαν Ἠλίαν· εἰς πολλὰς δὲ·

καὶ μέχρι τῆς συντελείας
αὐτῆς· τοὺς ἐργάτας τῆς κα-
κίας τιμωρούμενος δείκνυ-
ται· διὸ δὴ καὶ συνώνυμος
τοῦ προφήτῃ, εἰκότως
ἂν ὑπάρχοι καὶ λέγοιτο· ὁ
δὲ γὰρ τῆς προφητικῆς ἀ-
μοιρῶν ὤφθη χάριτος· ὡς
ὁ λόγος μικρῷ πρόσθεν ἐγνώ-
ρισεν· τῷ δὲ μακαριστῇ
Ἰωάννῃ· καὶ στολῇ καὶ τρο-
φῇ καὶ διαίτῃ καὶ πᾶσι τοῖς
ἄλλοις οὐ παρόμοιος ἐστὶν
ὁ μακάριος; πάνυ μὲν οὖν·
Ὡς εἰς κανόνα γὰρ καὶ στάθ-
μην ἀκριβῆ· τὸν ἐκείνου
βίον ἀεὶ καθορῶν· πρὸς
αὐτὸν ἀποβλέπων ταῖς ἰ-
δίαις τρίβοις ἐφαίνετο·
καὶ τὴν ἔρημον ἣν αὐτὸς
ᾤκησε παρ' ὅλον τὸν βίον·
πόλιν οὗτος τῷ πλήθει
τῶν ἀσκητῶν ἀπειργάσα-
το· τὸν ζήσαντα τοῖ-
μῶ κατ' αὐτοὺς δὴ τοὺς
μεγάλους· καὶ πρὸς τοὺς

252

τρόπους αὐτῶν· τοῖς ἰδί-
οις ἐξακριβῶσαι θελήσα-
ντα· ὅτι μὴ τῶν ἄλλων ἀσκη-
τῶν παρατίθεμαι καὶ συγ-
κρίνειν βουλόμενος· οὐ
κἀγὼ γε οἶμαι κρίσεως ὀρ-
θῆς ἔχων φανεῖται· κἀκεί-
νοις γὰρ οὗτος διδάσκαλος
χρηματίσας τῆς ἀσκήσε-
ως· Παύλου μόνου χω-
ρίς· ὃς θηριῶν ὁρμητοτῶν
καταγώγιον· ὡς καὶ ὑπο-
πλακίοις ἡ ποίησις ἡμῖν
παραδίδωσιν· οὗτος
γὰρ χρόνοις μὲν ὅλοις ἑ-
ξήκοντα κατὰ τὴν ἐσω-
τέραν ἔρημον ἤσκησε· καὶ
πρῶτος ἐφευρεῖν τὸν μο-
κοινων ἢ τὸν βίον πεπίστευ-
ται· αὐτόν τε τὸν θεῖ-
ον Ἀντώνιον θείᾳ προ-
νοίᾳ τεθέαται· καὶ τού-
τῳ λόγων μεταδοῦναι καὶ
λαβεῖν ὡμολόγηται· ἀλ-
λὰ καὶ οὗτος ἐμοὶ δοκεῖ·
αὐτῶν τῶν πρωτείων ἐ-

δέ ὡς ἂν παραχωρήσειε·
ἐπιτρέχομεν· ἑξήκοντα ἔτεσι·
ὁ δὲ μέγας Ἀντώνιος πολ-
λῷ πλείοσι τὴν ἄσκησιν πα-
ρατάγμασι γνωρίζεται· ἐπὶ δὲ
τι κόρακα τῆς τροφῆς ὁ μα-
κάριος Παῦλος κατὰ τὸν
ἐν προφήταις ἐπίσημον Ἠ-
λίαν ἐπλούτησεν· ἀμφὶ
συντεταγμένων Ἀντωνίῳ τῶν πρώ-
των πολλοῖς νομισθήσεται·
τοῦτο δὴ ἐννοεῖν· ὡς καὶ
Ἀντωνίῳ· τοιούτους ἡ πρό-
νοια τῆς τροφῆς ὑπηρέτας
ἀνέδειξεν· οἷς ἄνω ὥρος
μὲν ὁ σκοπός· ὁ δὲ τρόπος·
ὅμως· καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ· ἀρ-
παγὴ καὶ λῃστεία· τὸν ὅλον
βίον συνῶν· ἢ γὰρ οὐ τοιούτοις
οἱ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ χρήμασι χαί-
ρουσιν; οὗτοι γοῦν· οὐ κάρ-
πον μόνον Ἀντωνίῳ φέρον-
τες ἐγνωρίζοντο· ἀλλὰ καὶ
τύχης μᾶλλον βελτίωσιν·
παρ᾽ αὐτοῦ λαμβάνοντες
ἀνηλλάττοντο· τὸ δὲ μέγ-

τὸν καὶ πάντων ἀνθρώπων πρῶτον·
ὅτι καὶ Παῦλον αὐτὸν δι' Ἀν-
τωνίου τοῦ θείου ῥήμασιν
ἀθεάτοις ἡ πρόνοια πᾶσι
ἀνθρώποις γνώριμον ἔθετο· καὶ
τοῦτον καὶ ἐκεῖνον· διὰ τοῦ
κόρακος θρέψασα· πάντ-
των τοιγαροῦν τῶν μετ' αὐτὸν ἀσκη-
σάντων ὁ μέγας Ἀντώνιος.
καθηγητής ἐστιν ὁμοῦ καὶ
διδάσκαλος· λάμπων μὲν
ὑπὲρ αὐτοὺς ὥσπερ ὑπὲρ πάν-
τας ἀστέρας ὁ λαμπρότα-
τος ἥλιος· ἀλλ' ὦ πρῶτον
ἀπερίτρεπτε στάθμη καὶ
πολιτείας θεοῦ συναγούσης
ἀρχηγὲ καὶ διδάσκαλε· ὦ
ἀγγέλων συνόμιλε καὶ δαιμό-
νων ἀντίπαλε· ὦ Αἰγύπτου
γέννημα καὶ καλλώπισμα·
καὶ ἐκκλησίας ἔρεισμα καὶ
ἑδραίωμα· ὦ πᾶσι πάν-
τα γενόμενος κατὰ Παῦ-
λον τὸν μέγαν· ἵνα πάντας
σώσῃς θεῷ· μὴ τῶν παρόν-
των δέησιν τῇ πίστει δὲ προσευχῶν.

ἀσμενέστατα τοῦτον δ' ἔ-
χοιο· θερμῶς ἐν πᾶσι· κἂν
τούτῳ μιμούμενος· ὃς δὲ
τὴν ἀξίαν τοῦ διδομένου·
τῇ διαθέσει δὲ τοῦ καρπο-
φοροῦντος· μετρεῖ ὡς ἀγα-
θὸς τὴν ἐπίδοσιν· καὶ δε-
χόμενος τοῦτον· τὴν συμμέ-
τροις χάριν ἡμῖν· καὶ ἀνα-
λήψῃ ἡμῶν τῶν πιστῶν· πάντα
τὰ κατὰ γνώμην καὶ θέλησιν·
Μακαρισμὸν τὸν ἄνω· καὶ δόξαν
αἰώνιον· Ἱλασμὸν ἁμαρ-
τημάτων καὶ ἀπολύτρωσιν·
Χαρὰν ἐκείνην τὴν πάντα νοῦν
ὑπερέχουσαν· Ἀγήρω τε ζωὴν
καὶ τρυφῆς θείας ἀπόλαυσιν·
Ἣν τοῖς αὐτοῦ φίλοις ὁ δεσπότης
ἡτοίμασε· Λαμπάδας ὥσ-
περ κοσμήσασι ταῖς ψυχαῖς·
Πάσαις ταῖς ἀρεταῖς· ἃς ἐν-
δυναμοῦσι· τοῦ ἐν νυμφῶσι
γάμου ἐπάξιον· οὗ καὶ ἡμᾶς
ἀπολαύσαιμεν· χάριτι καὶ φι-
λανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος· εἰς τοὺς αἰῶνας·
ἀμήν +

254

+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ
ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν καὶ ὁμο-
λογητοῦ Ἀθανασίου ἀρ-
χιεπισκ(ό)π(ου) Ἀλεξανδρείας:-

Ἄλλοι μὲν ἄλλα τῶν μακα-
ρίων ἀνδρῶν ἐπισημήνων-
ται· πρὸς ἀρετῆς ὑπόδειγ-
μα καὶ ζῆλον· τοῖς φι-
λοθέοις διηγείσθωσαν· ἀ-
πὸ γὰρ τοῦ σωφρόνως μὲν μιμεῖ-
σθαι τῶν φιλαρέτων· ἀ-
ρετὴν προσγίνεσθαι πέφυ-
κεν· ἐγὼ δὲ ἣν πασῶν
ἀρίστην κατὰ θεὸν πολι-
τείαν οἶδα· ἀνέφικτον
μὲν οὖσαν πρὸς μίμησιν·
κἂν ἐκ τῶν ὀλίγων δὲ ὅμως κα-
τορθωθῇ· οὐκ ἐλάχιστον ἡ-
μῖν κέρδος παρεχομένην·
Ἀθανασίου φημὶ τοῦ με-
γάλου· ταύτην ὥσπερ τι-
να στήλην ἀρετῆς ἔμψυχον
καὶ ἀθάνατον· γνώριμον
πᾶσι καταστῆσαι πειράσομαι·

Ἀνδρὸς γὰρ τοιούτου ὡς ὃς
τοσαύταις μὲν διὰ τὴν πλη-
γέντος ταῖς συμφοραῖς· το-
σαύτας δὲ μετὰ πολλὰς ὑπο-
στάντος· καὶ οὕτως αὐτὰς
ἀλλεπαλλήλοις καὶ ἀγχιστρό-
φοις· οὐ μόνον ἱκανὸς ἔτι
ὃς ἐπολλῶς ἀκουόμενος·

θαῦμα μεθ᾽ ἡδονῆς ἐνθεῖναι
ταῖς φιλαγάθοις ψυχαῖς·
ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν αὐτὰς
παιδεῦσαι· μετὰ τῆς ἄλλης
ἀρετῆς· ἐπιτηδειότατος·
Πάντα μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον τὰ
ἐκείνου διεξιέναι· ἐστὶ γὰρ
οὐ μιμήσασθαι μόνον διὰ
τὸ μέγεθος χαλεπά· ἀλλὰ
καὶ τῷ πλήθει διελθεῖν δυ-
σχερῆ· ὅσα δὲ καὶ ἀκοῦσαι
ὠφελιμώτερα· καὶ τοῖς
πολλοῖς τῶν ἄλλων ἐπιγνω-
ριμώτερα· Ἀθανασίῳ
τοίνυν· πατρὶς μὲν ἦν· ἡ καὶ
τὰ ἄλλα ὀνομαστοτάτη
πόλεων Ἀλεξάνδρεια· πα-
τέρες δὲ· τῶν μὲν ἄλλων
διενεγκόντες τῇ ἀρετῇ·
μόνου δὲ τοῦ παιδὸς λειπό-
μενοι· ὡς ἐκ τοῦ καρποῦ
μᾶλλον τὸ φυτὸν· καὶ τὴν
ῥίζαν ἐκ τοῦ κλάδου μα-
καρίζεσθαι· οὗ καὶ ἡ πρὸς
θ(εὸ)ν [illegible]· ἥ τε περὶ τὰ
πν(ευματ)ικὰ ἔρωτι· ἐκ παιδὸς
διεφαίνετο· ἄρτι γὰρ τὴν
τῶν νηπίων ἀμείψας ἡ-
λικίαν· καὶ οἷα πέφυκεν
αὕτη· παιδιαῖς ἀεὶ χαί-
ρειν δι᾽ ἁπαλότητα· ἔρ-
χεται καὶ οὗτός ποτε με-
τὰ τῶν ὁμηλίκων ἐπί τι-
να τῆς θαλάσσης ἀκτήν·
καὶ συμπαίζειν μὲν αὐτοῖς
παρὰ ταῖς ὄχθαις ἐδόκει·
σπουδὴ δὲ ἦν ἀληθὴς ἡ παι-
διά· τύπος τῶν μελ-
λόντων· καὶ ἀπαρχὴ τούτων·
τῆς πρὸς θ(εὸ)ν οἰκειώσεως·
Ὑποκρινάμενοι γὰρ ἐν τῇ
παιδιᾷ ταύτῃ τὸν ἱερέων
οἱ παῖδες· Ἀθανάσιον
μὲν ἐπίσκοπον δῆθεν χει-
ροτονοῦσιν· αὐτοὶ δὲ
εἰς πρεσβυτέρους καὶ δι-
ακόνους ὥσπερ ἀφορίζον-
ται· προσῆγον αὐτῷ παῖ-
δας ἑτέρους· ἔτι ἀφωτί-
στους· ὡς τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ βα-
πτισθῆναι· ὁ δὲ· πάντα
τελῶν ἐπ᾽ αὐτοῖς τὰ με-

νομισμένα· καὶ θαλατ-
τίοις τοὺς παῖδας βαπτίζον
ὕδατι· ἐδόκει καὶ παραι-
νεῖν αὐτοῖς βούλεσθαι·
Ὁρῶν τῆς Ἀλεξανδρέων τη-
νικαῦτα προεστὼς θεῖος
Ἀλέξανδρος· σχολὴν τότε
ἐν χερσὶν ἄγων· καί τινι
μετρίῳ διδοὺς ἑαυτὸν ἀνέσει·
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐ-
ληλύθει· παιδιᾷ δὲ τοι-
αύτῃ χρώμενον ἰδὼν Ἀ-
θανάσιον· καὶ σφόδρα
θαυμάσας καθ' ἑαυτόν· ἄ-
γει τοὺς παῖδας ἐνθένδε·
τούτων· ὅσοις μὲν αἱ κα-
θαραὶ χεῖρες Ἀθανασί-
ου· ὥσπερ τινὰ τύπον
τῆς ἐν Χριστῷ σφραγῖδος ἐπέ-
βαλον, τούτοις καὶ αὐτὸς
ἐπιχρίει· καὶ πρὸ τῆς ἡλι-
κίας ὥσπερ τὸν μέγαν
δυσπειθές· καὶ τελει-
οῖ διὰ τοῦ βαπτίσματος·
εἰ γὰρ ἦσαν ἀμύητοι· ὡς
προείρηται· αὐτὸν δὲ Ἀ-

θανάσιον· τὸ γλυκὺ τῆς
ἀρετῆς ἄνθος· τὸ τερπνὸν
ταύτης φυτόν· ἤδη τοῖς
καρποῖς καὶ πρὸ τῆς ὥρας
βρύον τοῦ πνεύματος· παραδίδω-
σι τοῖς τοκεῦσιν· ὡς τὸ
γράμμασι τέως αὐτὸν ἐκ-
πονεῖν· εἰς ἡλικίαν δὲ ἥ-
κοντα· πάλιν τούτου προ-
σάγειν· τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ
μᾶλλον καὶ τῷ Θεῷ· καθά-
φησι καὶ ἡ Ἄννα τὸν Σαμου-
ήλ· οὕτως οὖν Ἀθανάσιος
τοῖς θείοις ἐμμελετήσας
μαθήμασι· καί τινα καὶ
τῶν ἐγκυκλίων ἀσκήσας·
Ἤδη δὲ καὶ τὴν ἡλικίαν προ-
σηκὼς ὤν· τῷ ἀρχιερεῖ πά-
λιν ἀπὸ τῶν τεκόντων προ-
σάγεται· ὁ δὲ τοῦτον ἀσ-
μένως δεξάμενος· ᾔδει γὰρ
οἷον ἀγαθὸν ἔσεσθαι ταῖς ἐκκλη-
σίαις· τοῦ κλήρου συγκα-
ταλέγει· τὸν σύμμαχον· τοῖς
ἀγωνισταῖς· τὸν ἀριστέα· τῇ
παρατάξει· πολλὰ μὲν

ὧν ἀθανασίῳ τῶν μὲν προτέρων
πλέον ἐκτήμαται· πολλὰ
δὲ καὶ λόγων ἄξια κατορ
θώματα· ὧν οὐδὲν μὲν οὕτω τὸν
ἄνδρα γνωρίζει· ὡς οἱ πε
ρὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀ
γῶνες· καὶ τὰ κατὰ τῆς ἀ
σεβείας τρόπαια· ἅπερ
ἀριθμεῖν πάντα ὁ ζητῶν· ἐ
πίσης ἐστὶ καὶ κοτύλαις.
ὕδωρ θαλάσσης ἀναμετρεῖν·
Ἀλλ' ἡμῖν μὲν ὀλίγα τῶν μὲν
κειμένου λεκτέον· ὥσπερ
γὰρ τὸ πάντα διεξελθεῖν ἀ
δύνατον, οὕτω τὸ πάντα
καταλιπεῖν, προφανῶς
ἄδικον· ἐλύσσα μὲν ἄ
ρειος ὁ πολὺς τὴν μανίαν·
Καὶ πᾶσαν ἐκλόνει τὴν ἐκ
κλησίαν· ἤδη δὲ· καὶ τὴν
οἰκουμένην αὐτήν· ὅρον
γὰρ τῆς κακίας οὐδένα
οὐδὲ καιρὸν ἐποιεῖτο· ἀλ
λὰ καὶ ὑπερορίαν κατα
κριθεὶς· καὶ τῆς ἐκκλη
σίας ἐκκηρυχθεὶς· ἡ χθὲς δὲ

ἡμιθνὴς ὁ δράκων γενόμενος·
ἔπαιρε τοῦ οὐρανοῦ· καὶ
τοῖς ὁμόφροσιν ἐνέβαλε
μαθηταῖς· δι' ὧν καὶ τὸν
μέγαν τὴν εὐσέβειαν κων
σταντῖνον· τὸ μέγα φρόνη
μα συναρπάσας· οὐδὲν
γὰρ οὕτως ὡς ἐλεύθερα
τύχη πρὸς δόλον ἀνύπο
πτον· τὴν ὁδὸν τῆς ὑπερο
ρίας ἀνάκλησιν πραγμα
τεύεται· ὅρκοις καὶ γράμ
μασιν ὑποφθείρας αὐτόν.
Καὶ τὸ οἰκεῖον δόγμα ἐκ
θέμενος· ῥήμασι μὲν ὑ
ψηλοῖς· ὁμοίως ἔχον τῶν ἡ
μετέρων· πράγμασι δὲ καὶ
γνώμῃ, παραπολὺ δια
λάττον· οὕτω δὲ τῶν μι
αρῶν ἐκεῖνος τὴν ἀλεξάν
δρέων ἐπὶ κακῷ τοῦ κοι
νοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας
καταγαμοῦντι· αὖθις ὁ στερ
ρὸς ὁ πολίτης Χριστοῦ προσ
βάλλει ἀθανάσιος· καὶ
τὸν ἀρχιερέα πρὸς τὸν

κατ' αὐτοῦ πόλεμον διε-
γείρων. ὃς περιττὸς στρα-
τηγόν. ὑπάρχων τις γεν-
ναιότατος. ἠξίωτο γὰρ
ἤδη καὶ τοῦ τῶν ἀρχιδι-
ακόνων ἀναβαθμοῦ. ἐφ' οἷς.
ἐστασιάζετο μὲν Αἴγυπτος.
ἐστασιάζετο δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀ-
ρειανιζόντων πληθύς.
γράφονται πρὸς βασιλέ-
α. καὶ ὑποποιοῦνται αὐτοῦ
τὴν ἁπλότητα. Ἀθα-
νάσιος δὲ. οὐκ ἠρέμει.
ἀλλ' ἀντὶ Ἀλεξάνδρου καὶ
αὐτὸς. οὐκ ἔληγε τοῖς βα-
σιλεῦσιν ἐπιστέλλων. καὶ γράμ-
μασιν αὐτοὺς πλήττων αὐ-
στηροτέροις. τὴν περὶ τοὺς
σκολιωτέροις ἀκεραιότη-
τα. ὅτι τὸν ὑπ' αὐτοῦ θεοῦ
καὶ πάντων ἐκκηρυχθέ-
ντα πρῴην. πλάσμασιν
αὖθις ἀπατηθεὶς παρα-
δέχοιτο. καὶ ὅρια πρώην κι-
νοίη κατὰ τὸ γεγραμμένον
ἀκίνητα. ὅτε δὴ καὶ βα-

σιλεὺς οὐκ ἐνεγκὼν μετρίως
τὴν ἐπιτίμησιν. αὐστηρὰς
δίδωσι τὰς ἀποκρίσεις.
ἀπειλήσας αὐτοῖς καὶ κα-
θαίρεσιν. εἰ μὴ τοῖς δε-
δογμένοις ἐφησυχάσειαν.
Ταῦτα δὲ ἐποίει. τὸ μὴ δια-
σπασθῆ καὶ τὴν ἐκκλησί-
αν πραγματευόμενος. ὁ
μὲν οὖν Ἀλέξανδρος. τοι-
αῦτα σὺν Ἀθανασίῳ δεξά-
μενος γράμματα. χρόνον
ὀλίγον ἐπιβιούς. ἐν τέλει
καλῷ καταλύει τὸν βίον.
ὁ δὲ τοῦ πρόπου διάδοχος
Ἀθανάσιος. ἀξιὸς καὶ τοῦ
θρόνου γίνεται. καὶ ψήφῳ
τοῦ λαοῦ παντὸς. τὴν ἱ-
ερωσύνην πιστεύεται. μύ-
ρου τοιούτου. δοχεῖον ἀπο-
δειχθεὶς ἄξιον. οἱ δὲ
μὲν τοι τῆς ἀσεβείας
προστάται. ἐπηρμένοι αὐ-
χήματος. καὶ Ἀθανασί-
ῳ πολεμεῖν φανερῶς.
ἀνεβάλλοντο. ἔσωθεν.

ὥσπερ ὑπὸ τοῦ λαλοῦν
τος αὐτοῖς εἰς καρδίαν πο
νηροῦ λαμβάνοντες τὸ σύν
θημα· καὶ τὴν ἀδικίαν τῆς
ψυχῆς ἀναρρήξαντες· ἐπι
βουλὰς αὐτῷ πάντοθεν
ἐπισυνῆγον χαλεπωτάτας·
οὐ τοῦ θρόνου μόνον· ἀλ
λὰ καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν
ἐκβαλεῖν τοῦτον σπεύδον
τες· ἀλλ' ἐκεῖνος· ὥσπερ
ἦν· μετὰ τοῦ Δαυὶδ ψάλλων·
ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐ
μὲ παρεμβολή· οὐ φοβη
θήσεται ἡ καρδία μου· ἦρχε
δὲ τῆς πονηρᾶς ταύτης
ἐπιβουλῆς τὸ τῆς ἀσεβεί
ας ὄργανον ὁ Εὐσέβιος·
Οὗτος γὰρ ἐπελθὼν σὺν
τοῖς περὶ αὐτὸν τῷ βα
σιλέως ἀπολόγηται· πάν
τα κινῶν καὶ ταράσσων
ἦν· ὥστε, καὶ Ἀθανάσιον
τοῦ θρόνου μετακινῆσαι·
ταύτῃ γὰρ καὶ τὸν Ἀρεια
νισμὸν κρατύνειν ἐνόμι

ζεν· συσκευάζεται γὰρ ὡς κα
τὰ τοῦ ἀνδρὸς· μισθωσά
μενος καὶ τῆς Μελετίου
αἱρέσεως· Ἰσίωνά τε· καὶ
τὸν πλούσιον ἐν πονη
ρίαις Εὐδαίμονα· καὶ
τὸν ἐν κακίαις νικῶντα
Καλλίνικον· ἐγκλήμα
τα δὲ Ἀθανασίου· τὸ μὲν·
ὅτι λινῆν ἐσθῆτα τοῖς Αἰ
γυπτίοις· τῇ Ἀλεξανδρέ
ων ἐκκλησίᾳ τελεῖν ἐπα
ναγκάσειε· τὸ δὲ· ὅτι βα
σιλικὸν ἐπιβουλεύσειε
γράμμασι· τρίτον· ὅτι φι
λοχρηματίᾳ ὅτι καὶ λάρ
νακα τινὰ χρυσίου με
στὴν· πρός τινα τῶν αὐτοῦ
φίλων ἐκπέμψειε· τέ
ταρτον ἐπὶ τούτοις· ὁ Ἰσχύ
ρας παρήγετο· ἀνὴρ αἰσ
χίστων μὲν καὶ δεινότατα
εἰργασμένος· ποικίλος
δὲ τὸ ἦθος· καὶ περιτρέ
πει τὰς αἰτίας τοῖς ἐγ
καλοῦσι δεινῶς ἀμείνων· ὃς

ἱεροσολύμων τιμαῖς πλασά-
μενος· καὶ ὄνομα πρεσβυ-
τέρου περιθεὶς ἑαυτῷ·
ὅσα καὶ ἱερεὺς πράττει
ἠξίου· μαθὼν δὲ τὰ κα-
τ' αὐτὸν ἀθανάσιος· οἷος
ἐκεῖνος ἀκριβὴς ἀεὶ τῶν
τοιούτων ἐξεταστής· τὸν
πρεσβύτερον μακάριον
εἰς μαρεώτην ἐκπέμ-
πει· ἔνθα ὁ ἰσχύρας διέ-
τριβεν· ἐπιτρέψας αὐ-
τῷ· τὴν τοῦ πράγματος
ἔρευναν· ἐπεὶ δὲ φωρα-
θεὶς ὁ ἰσχύρας ἦν· καὶ
οὐκ εἶχεν ὅτι καὶ δράσει-
εν· ἀποδρὰς ἐκεῖθεν·
τὴν νικομήδους κατα-
λαμβάνει· καὶ τοῖς πε-
ρὶ εὐσέβιον πρόσεισι· κα-
τὰ μὲν ἀναισχύντως ἀ-
θανασίου· καὶ πικρῶς
αὐτὸν διαλοιδορούμενος·
Οἱ δὲ τιμῶσιν αὐτὸν ὡς ἱ-
ερέα· καὶ γνησίως ἀγαπ·
τὸν μὲν ἀποστάτην κατὰ θεοῦ καὶ
νόμων· Καὶ κανόνων ἱερῶν
ἀποδέχονται· τὸ γὰρ ὁμοί-
ως φασὶ τὸ ὅμοιον· ἄλλως
τε καὶ τὴν πρὸς ἀθανάσιον
διαφορὰν ταῖς ψυχαῖς φλεγ-
μαίνοντες· μετ' οὐ πόσης
ἂν εἴποις τὸν ἰσχύραν ἀ-
δρα περιχαρείας· καὶ τῷ
μεγάλῳ τῆς ἐπισκοπῆς
ἀξιώματι τιμήσειν αὐτὸν
ὑπισχνούμενοι· μόνον· εἰ
κατηγορίαν ῥάψειε κα-
τὰ τοῦ δικαίου· ὁ δὲ καὶ
γὰρ ἦν οὐ συσκευάσαι πρά-
γματα μόνον· ἀλλὰ καὶ συγ-
χέαι ταῦτα καὶ περιτρέψαι
δεινότατος· ἀθανασίῳ μᾶλ-
λον ἀνατίθησι τὸ ἔγκλημα·
ὡς ἄρα τῇ αὐτοῦ γνώμῃ μα-
κάριος ὁ πρεσβύτερος· τῇ
ἐκκλησίᾳ λῃστρικῶς ἐπελ-
θὼν· καθέλοι τὸ μὲν ὅλον
θέμα τοῦ θυσιαστηρίου·
τράπεζαν δὲ ἀνατρέψοι τὴν
ἱεράν· ποτήριον τε συν-
τρίψοι τὸ μυστικόν· ἔτι δὲ

ἱερὰς ὕλαις περικατα-
καύσοι· καὶ τοιαύτη μὲν
τοῦ δράματος ἡ διασκευὴ
τοῖς ἰσχυρά· ἤδη δὲ καὶ δι-
απάντων συσκευασάμε-
νοι τὴν ἐπιβουλήν· προ-
σίασι τῷ βασιλεῖ Κωνσταν-
τίνῳ· ταύτην τὴν ἐπὶ Ἀθανα-
σίου λέγοντες· καὶ εἰς τὸν
κατ' αὐτοῦ θυμὸν τοῦτον ἐ-
ξάπτοντες· οὐδὲ γὰρ τὸ σὸν
φησὶ γράμμα προσήκατο·
οὐδὲ τὴν Ἀρείου κοινωνί-
αν ἠνέσχετο· ὧν ἀκούσας
ὁ βασιλεὺς· εἰς ἀμηχανί-
αν ἐμπέπτωκε· μὴ ἔχων ὅτῳ προσ-
τεθήσεται· τῆς μὲν Ἀθα-
νασίου ἀρετῆς· πάσης ὑπο-
νοίας κρείττονος οὔσης· τῆς
ἐκείνων δὲ πάλιν διαβολῆς·
πολὺ τὸ πιθανὸν καὶ παρό-
μοιον ταῖς ἀληθείαις ἐχού-
σης· τοιγαροῦν τὴν μέσην
ἐχώρει· μήτε τοῦ Ἀθανασίου κα-
ταγινώσκων· μήτε πάλιν
ἀπογινώσκων τὴν ἐρήμην·

ἀλλ' ὅ δὴ πη τό γε τοῖς ἱεροσο-
λύμοις ταῖς γε καὶ μιᾷ ἐβου-
λεῖτο· καὶ εἰς ταὐτὸ σχε-
δὸν ἐπίσκοποι πάντες συ-
νῆλθον· κελευσθέντες κατὰ τὴν
τύρον ὁδοῦ πάρεργον γε-
νομένοις· ὥστε καὶ κατὰ τὸν
μέγαν Ἀθανάσιον ἐξετάσαι·
καὶ τὰ κατ' αὐτὸν δὲ Ἀρεί-
ου· ἵν' εἰ μὲν ὡς αὐτός φησιν
ὀρθὰ φρονῶν διὰ φθόνον
ἀπεκηρύχθη· παραδε-
χθῇ πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ·
Καὶ συναφθῇ τὸ μέλος τῷ
λοιπῷ σώματι· εἰ δὲ
τὸ ὅλον μὲν κημάτων ἐστὶ πη-
θὸς κλέπτουσα τὴν ἀλήθει-
αν· κατὰ τοὺς ἱεροὺς κρι-
νοιτο νόμους· παρῆσαν
οὖν ἐκ διαφόρων πόλεων
οἱ ἐπίσκοποι· παρεγένε-
το δὲ καὶ ὁ πρεσβύτερος Μα-
κάριος· ὑπὸ στρατιωτῶν
χερσὶ δέσμιος· παρῆν δὲ
καὶ αὐτὸς ὁ ἄρχων· συνδι-
κάσων τοῖς ἐπισκόποις·

παρεστηκότων δὲ καὶ οἱ συ-
κοφάνται· καὶ τὸ μὲν δι-
καστικὸν ἀμεπτύσσεστουμή-
μαι· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀθανά-
σιος· καὶ προστάμενον· τὰ
περὶ τῆς λιμνῆς ἐθῆτος·
καὶ τῆς φιλοχρηματίας
εἰσηνέχθη διαβολή· ἀλ-
λ' ἀληθής· καὶ τοῦ ἐγκλήμα-
τος ἡ λύσις ἐπηκολούθει·
ἐλέγχουσα τὴν ἐκείνων
ἀπόνοιαν· γράμματα γὰρ
τότε τοῦ βασιλέως ἐπε-
φοίτα τῷ δικαστηρίῳ· ἀ-
πομεμφόμενα μὲν σφόδρα τῶν
κατηγόρων· αἰτίας δὲ Ἀ-
θανάσιον ἀφιέντα· καὶ
πρὸς αὐτὸν γνησίως μετα-
καλούμενα· ἐπεὶ δὲ αὐ-
τοῖς τότε καὶ Μακάριος ἕτε-
ρος· τῆς Ἀλεξανδρέων
ἀμφότεροι πρεσβύτεροι· μικο-
μηδεῦσιν οὕτως συμμαλ-
επιστάντες· καὶ τοῦ βασι-
λέως προσελθόντες· πάλ-
λιν τὰ κατὰ τοῦ ἁγίου ψευ-

δῆ εἶναι γνωρίζουσιν· οἷς
καὶ πιστεύσας ὁ βασιλεὺς
καὶ πεισθείς· μᾶλλον δὲ
τὴν ἀλήθειαν διασαφηθείς·
τὰ τοιαῦτα ἐξέθετο γράμ-
ματα· ὧν ἐπὶ τοῦ δικα-
στηρίου ἀναγνωσθέντων·
ἀφορμία τοῖς περὶ Μελέτιον
ἀθεῖς καὶ δέος κατέσχε·
Πλὴν ἀλλ' οὐδὲ ἐν ταύτῃ τῆς
μανίας ἵσταντο· ἕτερον γὰρ τὸ
δὲ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας κα-
τηγορίας· ἦν τὰ κατὰ τὸν
πρεσβύτερον Μακάριον δὲ
κινεῖτο· καὶ παρῆγον κα-
τήγορος μὲν ὁ Ἰσχύρας· μάρ-
τυρες δὲ οἱ περὶ Μελέτιον·
οἷς· πρῶτον μὲν Ἀθανάσι-
ος ἀθρόοις παρεγράφετο·
ἔπειτα· καὶ εἰ ὁ κατήγορος
Ἰσχύρας· ἱερεὺς εἴη ταῖς ἀ-
ληθείαις· δείκνυσθαι ἠξί-
ου· καὶ τότε λόγοις ὑφέ-
ξειν ἔμελλε καὶ αὐτὸς τοῦ ἐγ-
κλήματος· οἱ δικασταὶ δὲ
οὐκ ἠνείχοντο· ἀλλ' ἐκρο

πεῖ τὸ μὲν γὰρ κατὰ τοῦ Μα-
καρίου δίκη· ἀτόπως ἀπάντων
δὲ τῶν ἐλέγχων· ἀναιδῶς ἡ
ἐλάμβανεν ἡ ἀκρόασις·
ὥστε· καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ
σπουδῆς ἐδέημαι ζητήσεως·
Ἐπειδὴ δὲ οἱ σὺν Ἀθανασίῳ παρε-
γράφοντο· τούτοις ἑτέρας
ποιουμένοις πρὸς τὴν
ἐξέτασιν· τότε οὐδὲ σπου-
δαῖον ἔκριμεν· ἀλλὰ ποτὲ
μὲν τὸ δίκαιον ἐβιάσαντο· ποτὲ
πάντη ταῖς ἀληθείαις· νόμος
ἀκρίβεια καὶ δικαστῶν· οἴ-
χεται· πῶς γὰρ φησὶ νοῦν
κάτοπτον· τὸν μὲν ἀπολο-
γησόμενον· δεσμώτην τη-
ρεῖσθαι· τὸν κατήγορον δὲ
καὶ τοῖς ἐχθροῖς· πιστωθῆ-
ναι τῆς δίκης τὴν ψῆφον·
ταῦτα τοῦ μεγάλου ὑμῶν
τος· διαμαρτυρομένου
δὲ καὶ τῆς συνόδου πάσης·
ὡς οὐδὲν μὲν λόγον τούτοις
ἑτέρας· ποιουμένοις· αὐ-
τοῦ τε καὶ τῆς ἀληθείας.

ὁ μὲν ἀναχωρεῖ· καὶ πρὸς
τὸν βασιλέα λαθὼν ἐπα-
μείσιν· ἡ σύνοδος δὲ αὐ-
τίκα· ἢ τὸ πρὸ μικροῦ φάναι
συνέδριον· καὶ ἀπόντα
τοῦτον κατακρίνει· ὡς
δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ Μαρεώτῃ
πεπραγμένα πέρας εἶχε·
καὶ πάντα κατεγνωσμένα
τοῖς ἐχθροῖς ἔκειτο· κα-
θαίρεσιν Ἀθανασίου πα-
ντελῆ ψηφίζονται· εἶτα·
ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐ-
τρέχον· ἔνθα καὶ τὸν δὲ
ομανῆ δέχονται Ἄρειον·
Ὅσοι γλώσσῃ μόνον ἀσθενεῖ
εἵλοντο· κἂν τῇ κατὰ
Νίκαιαν συνόδῳ· προσ-
ποιητῶς τῷ ὁμοουσίῳ
συγγράφουσιν· οἱ δὲ
τῆς ὀρθῆς πίστεως· ὁρί-
σαντες ἐπὶ τῆς ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ συνόδου τὸν Ἄρειον
ἐξετάζεσθαι· καὶ τοῖς τῶν
ῥήμασι καὶ ταῖς διανοίαις
προσχόντες τὸν νοῦν· ἐφω

ῥῶσι τὸν δόλον· ὑπὸ πολ-
λοῖς κρυπτόμενον τοῖς
παρασκευάσμασι· τοῖς
ἐκ τῶν ἐννοιῶν φημὶ καὶ
τῶν λέξεων· καὶ τὸν ἀθρό-
αν ῥοῦσι τῆς ἀληθείας·
Εἶτα γράμματα καὶ πά-
λιν ἕτερα τοῦ βασιλέως
ἐπικαταλαμβάνει· Ἀθα-
νάσιον καὶ αὐτοὺς πρὸς
αὐτὸν ἥκειν· ταχέως δια-
κελεύοντα· ἀπερήκουν μο-
δὸς ἐφοιτήθη· μή ποτε
φωραθῶσιν ἐπὶ τοῦ βασι-
λέως· συνήγοροί τε τοῦ
ψεύδους· καὶ προδόται τῆς
ἀληθείας γενόμενοι ποτὲ
ὡς· καὶ τὰ μὲν πρὸς
χάριν· τὰ δὲ καὶ ἀπέχθει-
αν κρίναντες· ὧν χάριν·
οἱ πλεῖστοι μέν· εἰς τὰ οἰκεῖ-
α ὑπέστρεψαν· οἱ δὲ περὶ
Εὐσέβιον· πιθανὰς προ-
φάσεις πλασάμενοι· ὥσ-
τε κατὰ χώραν μένειν· οὐ-
κ ὀλίγην τοῦ χρόνου δια-

τρικλίνῳ ἐν βεσίου· τοῦ βασι-
λεῖ διὰ γραμμάτων ἀπολο-
γούμενοι· ἐν ᾧ δὲ ταῦτα
ἐπράττετο· κατὰ πρόσω-
πον τοῦ βασιλεῖ πάλιν· ἐν
τῇ Νικομηδείᾳ παραστὰς Ἀ-
θανάσιος· καὶ τὸ περὶ τοῦ
χρυσίου ἔγκλημα, φανε-
ρῶς ἀπολύεται· ὡς δὲ ς'
ἔτι μᾶλλον οἱ περὶ Εὐσέβιον
ἀνεκάλλοντο· γράμμασι
ὁ βασιλεὺς Ἀθανάσιον; ἐ-
πὶ τὴν Ἀλεξανδρέων προ-
πέμπει· καὶ τὴν ἐπισκο-
πὴν αὐτῷ ἐγχειρίζει· σα-
θρὰ φανῆναι σημήνας τὰ
τῶν διαβόλων· καὶ ἀνίσχ-
ρα· οὕτως οὖν Ἀθανα-
σίου· κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρει-
αν γενομένου· καὶ τῶν Ἀ-
ρείου συγκροτουμένων· πολ-
λή τις εἶχε τὸ πλῆθος
σύγχυσίς τε καὶ ταραχή·
οἷα τῶν πολλῶν μὴ φερόν-
των ὁρᾶν ἀναδικαζόμενα·
τὰ ὑπὸ τοσούτοις ἐπισκό-

ποις δοκιμασθέντα· ἐ
πὶ τούτοις ἀγανακτῶν ὁ Ἀθα
νάσιος· μηνύσας ταῦτα τῷ βα
σιλεῖ· καὶ πρὸς ἄμυναν αὐτὸν
τὴν τοῦ Ἀρείου παρακαλεῖ·
Εὐθὺς οὖν διὰ γραμμάτων κε
λεύει· μετάπεμπτον γενέσθαι
Ἄρειον· δι' ἣν ἀκολάστου γλώσ
σης καὶ γνώμης ὑπόζοντα·
ὡς οὖν ἤγετο παρὰ βασιλέα
τῆς Ἀλεξανδρείας Ἄρειος·
γέγονε κατὰ Καισάρειαν·
καὶ τοῖς περὶ Εὐσέβιον· Θεό
γνιν τε καὶ Μάριν συνήγορον ἐ
ἐν τῶν θαμὰ σκοπῶν δεῖ·
ὅθεν ὁ μέγιστος Ἀθανάσιος
κλύδωνα ὑπέστη τῶν πει
ρασμῶν· κοινωνεῖ μὲν λό
γων αὐτοῖς· ὁ κοινωνὸς καὶ
τῶν τρόπων· κοινωνεῖ δὲ
καὶ τραπέζης· ὁ κοινωνὸς
καὶ τῆς πρὸς Θεὸν μάχης·
καὶ συμβούλους ἀλλήλοις
ποιοῦνται· τοῦ μὴ τεθῦ· φα
τῆς μανίας· μὴ τὸν Ἀθανα
σίου φείσασθαι· ῥάπτου

σι τοίνυν ἑτέρας καὶ πάλιν
συκοφαντίας· ὥστε τοῦ
θρόνου τοῦτον καθελεῖν·
καὶ τοῦ κατὰ Χριστιανῶν
πολέμου· τὴν Ἀλεξάνδρει
αν ποιήσασθαι ὁρμητήρι
ον· ἦλθον οὖν παρὰ βα
σιλέα· Ἄρειος μὲν ἀπο
λογησόμενος· οἱ δὲ περὶ
Εὐσέβιον· Ἀθανασίου καὶ
τῆς ἀληθείας καταμαρ
τυρήσοντες· ἐπεὶ δὲ τῷ
βασιλεῖ παρ' αὐτῶν τὰ
εἰκότα περὶ τῶν τῇ
συνόδῳ πεπραγμένων με
ρῶς τεθεῖεν· περὶ μὲν τῶν
ἄλλων ἑτέρων ὁ βασιλεύς·
οὐχ οὕτως ἀνιᾶσθαι·
Τὸ δὲ τῆς ἱερᾶς τραπέζης·
τὸ δὲ τοῦ μυστικοῦ ποτη
ρίου· ὅπως ἀνατρέπεται μὲν
ἐκείνην· κατάξαι δὲ
τοῦτο καὶ εἰς λεπτὰ διεῖλε·
ὅπως δὲ καὶ τὸν ἐκ τῆς
Ἀλεξανδρέων τῇ πόλει
σιτηθέντος ἐκπεμπόμενον

σι τὸν διάλεω λύσας ἢ
πελήσας· ταῦτα λέγουσι·
ταῦτα δακρύει· ταῦτα. τί
νος οὐ τύχης ἀπαιτεῖται καὶ
ἀδαμαντίνης· τούτων
μάρτυρες· τῶν ἐπισκό
πων πολλοί· παρόντων δὲ
ἐξελεγχθεὶς· δίκην μὲν
τὴν ἀξίαν ἀποδρᾶναι· δι
αδρᾶναι δὲ καὶ τὴν ἀπο
κήρυξιν οὐ δεδύνηται· ἀλ
λὰ κοινῶς ὑπὸ τῆς συνό
δου πάσης ἐκκεκήρυ
κται· τούτων ἀκού
σας ὁ βασιλεὺς ὀργίζεται·
καὶ τὴν ἐν γαλλίαις ὑ
περορίαν τοῦ δικαίου κα
ταψηφίζεται· ἐνταῦ
θα μόνον καὶ ἦθος καὶ
γνώμην διαφθαρεὶς· καὶ
ἀμφοτέρας τὰς ἀκοὰς
τοῖς περὶ Εὐσέβιον δοὺς·
καίτοι τὴν ἑτέραν ἀκέ
ραιαν ἀεὶ τῷ κατηγορου
μένῳ φυλάττων· ὅπερ
οἷον μέν τις αὐτὸν [illegible]

ἤγετο καὶ ἄπιλος· ἀρύσων
ἑαυτὸν τά τε ἄλλα καὶ κα
θαρὸν τηρήσαντι· εἰσὶ δὲ
οἵ φασι μακρινώτερον· ὡς
οὐ καταγνωσμένως κοινῇ Ἀθανα
σίου· τοῦτον ὑπερορίσαι
προήχθη· ἀλλ' ὡς τὸ κατα
στεῖλαι ταῖς ἐκκλησίαις
τὴν ζάλην· καὶ κοιμίσαι
τὸν συνέχοντα θόρυβον·
ταύτῃ γάρ· τοῖς ἄλλοις ἐπι
σκόποις θεραπεῦσαι· καὶ
εἰς ταυτὸ συναγαγεῖν πάν
τας ἐσκέψατο· εἰ φανερῶς
ὑπερορίσειε τὸν ἄνδρα τῆς
πόλεως· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τού
τοις καταλύει τὸν βίον·
τριακοστὸν μὲν τῆς βασι
λείας ἔτος· πέμπτον δὲ
καὶ ἑξηκοστὸν τῆς ἡλικίας·
τὴν βασιλείαν τοῖς υἱοῖς.
καταδιελών· Κωνσταν
τίνῳ μὲν γὰρ τῷ μείζονι
τῶν υἱῶν· μείζονα καὶ
τὴν ἀρχὴν καταλείπει·
τὴν δὲ διαθήκην· πρεσβυ

τέρως τινὶ παρατίθησι.
κρύφα τὴν ἀρείου νόσον
νοσοῦντι· ὃς ἐκρύπτε καὶ
ταύτην μετὰ τῆς νόσου καὶ
παρὰ πολλῶν ἐρωτώμε-
νος· εἰ ἐπὶ διαθήκαις
ὁ βασιλεὺς τελευτήσειεν·
εἰ πέρ τι μάμμην ἐβάλλετο· γνω-
ρίζει δὲ τοῦτο. τοῖς οἰκει-
οτάτοις τῶν βασιλέως
εὐνούχων· ἐπεὶ δὲ ὑρα-
δίωντος κωνσταντίνου πε-
ρὶ τὴν ἄνοδον· ὁ τρίτος τῶν
υἱῶν κωνστάντιος· πρῶτος
παραγένοιτο ἐξ ἀντιοχείας.
ἐγχειρίζει λάθρα τούτῳ
τὴν τοῦ πρεσβυτέρου διαθήκην μετὰ
τὸ μόνην παρ᾽ αὐτοῦ καὶ μίαν
αἰτῆσαι χάριν. ὥστε τοῖς ἀ-
ρείου· κακοῖς μὴ συμπαρα-
χθῆναι· ὃ καὶ ἐποίησε·
Μία δὲ τοῖς κακοδόξοις ἀ-
ρείου τε σύστασις· καὶ τῆς
ἀληθείας ἐδόκει κατά-
λυσις· εἰ τὴν ἀθανασί-
ου καὶ κωνστάντιος ὑπόρο-
ρίαν ὑπογραφῇ σφραγίσαιτο· ὡς
δικαίως γεγενημένην·
Πρὸς ὃ καὶ ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος
αὐτοῖς ἱερεὺς συνελάμβανε-
το· ὃς μετὰ τῶν ἄλλων·
καὶ τὸν ἐν τοῖς βασιλεί-
οις πραιπόσιτον ὑπο-
φθείρας. μέρος οὐ μικρὸν
τοῦ ἀρειανισμοῦ κἀκεῖνον
ἀπέδειξεν· ἐκ τούτου
γὰρ διέβαινεν καὶ εἰς
τοὺς λοιποὺς τῶν εὐνού-
χων ἡ νόσος· ἀχρεῖος
ὄντας φύσει· καὶ μεγάλας
μεῖν κακίας καὶ μετα-
δοῦναι· καὶ ἡ τοῦ βασιλέ-
ως δὲ γαμετή· ταῖς αὐτῶν
ὁμιλίαις διαφθαρεῖσα·
τῆς ἴσης λύμης ἀπολαύ-
το· μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ
βασιλεὺς οἶμαι· πάντων
πονηρῶν ἑτεροδούλων·
εἰς τὸν αὐτοῦ κακῶς ὅτε
ξυνωρίσας βασιλέα· καὶ
τῷ ἀρείου συναπαχθεὶς
φρονήματι· κελεύει τοι

μων τὰ ἐκείνου κρατεῖν· καὶ ὅσα περ δὴ ἐπιτάγματος τοῖς ἐπισκόποις καὶ ἄκοντας φρονῆσαι κακῶς· κυβερνῆται δὲ τῶν ἐκκλησιῶν ἐν οὕτω χειμῶσι μεγάλοις καὶ κλύδωσι· Μάξιμος μὲν Ἱεροσολύμων· ὁ θαυμάσιος δὲ Ἀλεξανδρείας· ὃς κἂν τῇ ὑπερορίᾳ ὢν· οὐ μεθίετο τῶν οἰάκων· καὶ Ἀλέξανδρος δὲ· τῆς Κωνσταντίνου πόλεως ὄντες ἐτύγχανον· Εὐσέβιος δὲ· θερμόν τι πνέων ὑπὲρ τῆς ἀσεβείας· εἰς ἐπίθεσιν τῆς ἀληθείας· τοιόνδε τι ἐπινοεῖται· εἰσάγει τὸν Ἄρειον εἰς τὴν Κωνσταντίνου· μετὰ πολλῆς πάνυ τῆς αὐθεντίας· ὥστε τὴν ζήτησιν ἐμβάλλεσθαι πάλιν γενέσθαι· ὄντος μὲν ἔτι τῆς ὑπερορίας Ἀθανασίου· μηδενὸς δὲ παρόντος· τοῦ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀνθεξομένου· ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν τέλει προστεθησομένων· διὰ τὴν τοῦ ἀντιτείνοντος ἐρημίαν·

Ταῦτα· ὁ μὲν ἐσκόπει καθ' ἑαυτόν· ἕτερος δὲ πάλιν ὁ σοφὸς ἄνωθεν οἰκονόμος· μετεσκεύαζε τὰ τοιαῦτα· τὴν κακίαν ἐκκόπτων· καὶ ὅσῳ περ Ἀρείου μᾶλλον ἔρρει κατὰ τῆς εὐσεβείας ἡ γλῶσσα· τοσούτῳ πλέον αὐτοῦ καὶ τὰ ἔνδον μετ' ἀρχῆς συνερρύη· καὶ κενὸς μὲν ἐγκάτων· κενὸς δὲ σπλάγχνων· ἐν βεβήλοις τόποις ἄθλιος ἐρρίπτο· δίκη δικαία στόματος ἀκολάστου· καὶ σωτηρίας γενόμενος πονηροῦ σκεύους· ἀξία κένωσις· οὕτως οὖν αὐτοῦ καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ἐλεεινῶς ἀπορρήξαντος· οἱ περὶ Εὐσέβιον· τὸν πάντα πόλεμον κ

τὴν μάχην ὑπέρχονται·
παραπέμπειν ἅπασαν τὰς ἑαυ-
τῶν χεῖρας· σὺν ἔργῳ τῶν ἀρχόντων·
καὶ τοῖς τῶν βασιλέων εὐ-
νούχοις· τὰ μοχθηρὰ δὴ
ταῦτα καὶ θερμουργά· καὶ
πραγμάτων μεταβολαῖς ἀεὶ
καὶ συγχύσεσι χαίροντα·
Καὶ οἱ μὲν εἶχον τὸ τοῦ πά-
λαι σκοποῦ· καὶ θρόνων καὶ
λόγων καὶ διδασκαλίας καὶ
παρρησίας· Ἀθανάσιον δὲ
ἀποδημάτων ἐκκλείεσθαι·
ἔτερα δὲ πάλιν ἡ σοφία πρό-
μοια ποικίλλουσα ἡμῖν· καὶ
κινήσασα τὴν Κωνσταντί-
νου τύχην· ὃς τῶν τοῦ με-
γάλου Κωνσταντίνου υἱῶν·
ἡλικίᾳ καὶ βασιλείᾳ πρῶ-
τος ἐτύγχανε· ῥώμης γὰρ
τῆς πρεσβυτέρας ἐκράτει·
λῦσαι μὲν Ἀθανασίῳ
παρασκευάζει τὴν ἐξορί-
αν· ἐπιστεῖλαι δὲ Ἀλεξαν-
δρεῦσι· καὶ αὐτὸν συνεκ-
πέμπεται τοῖς γράμμασιν·

οὕτως ἔχουσι· νικητὴς
Κωνσταντῖνος· Ἀλεξαν-
δρέων τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ
τῷ λαῷ· οἶμαι μηδὲ ὑμᾶς
ὑμῶν ἀγνοεῖν· τὰ κατὰ
τὸν ἱερὸν κήρυκα τῆς εὐ-
σεβείας Ἀθανάσιον προ-
ην συμβεβηκότα· ὅπως
τε κατ' αὐτοῦ κοινὸς ὑπὸ
τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν
ἀνηρέθη πόλεμος· καὶ
ὡς ἐν ταῖς Γαλλίαις πρὸ
καιροῦ σὺν ἐμοὶ διάγειν ἐκε-
κέλευστο· διὰ τὸν ἐπηρτη-
μένον αὐτῷ κίνδυνον·
Οὐ γὰρ ὅλως ἀειφυγίαν καὶ
ταῦ δεδίκασται· ἀλλὰ καὶ
τὸν μεταξὺ χρόνον· πολ-
λῆς ἀπολαύει παρ' ἐμοῦ
θεραπείας· ὡς μηδὲ ἓν
αὐτῷ γενέσθαι τῶν ἀβου-
λήτων· εἰ καὶ καρτερι-
κὸς ἦ ὑπέρ τις ἄλλος ὑ-
πὲρ τῆς ἀληθείας ἐστὶ
καὶ φερώνυμος· καὶ ὁ
μακαρίτης δὲ Κων

σταντῖνος ὁ ἐμὸς πατὴρ·
ἀποκαταστῆσαι τοῦτον·
ὅσον οὔπω τοῦ ἰδίου θρό
νου ἐβούλετο· ὃς ἐπὶ τέ
λει ὢν· καὶ μὴ φθάσας
τὸν σκοπὸν ἐκπληρῶσαι·
ἐμοὶ κατὰ διαδοχὴν τὸ
πρᾶγμα καταλέλοιπε· κε
λεύομεν οὖν ὑμῖν· νῦν με
σεβασμίως αὐτὸν καὶ
λαμπρῶς ὑποδέξασθαι·
μετὰ ταῦτα δέ· πρὸς ἡμᾶς
παραγένηται· ὅς· ἐπει
δὰν ἔλθοι· ὅσης τεύξε
ται παρ' ἡμῶν· αἰδοῦς
τε καὶ θεραπείας· ἡ ὑ
μῶν εἴσεσθε· τούτοις
θαρρῶν τοῖς γράμμασιν
Ἀθανάσιος· εἰς Ἀλε
ξάνδρειαν ἥκει· καὶ ἤδη
σαμένη αὐτὸν ὑποδέχον
ται οἱ ὀρθόδοξοι· ὅσοι δὲ
ἀρειανίζοντες ἦσαν· και
θ' ἑταιρίας συστάντες· πο
λέμοις αὖθις κατ' αὐτοῦ
ἐνεβρίπιζον· καὶ τοῖς

περὶ ἀσεβῶν· ἄλλας τε
κατὰ τοῦ ἁγίου παρεῖχον
διαβολάς· καὶ ὅτι μὴ τῆς φι
σαμένης αὐτοῦ τῆς συμο
δουτὴν ἀπὸ τῆς ὑπερο
ρίας κάθοδον· αὐτὸς ἐπα
νῆλθεν· εἶτα καὶ νε
κράν τινα τοῦ ἁγίου κατέ
τάσαν τὴν χεῖρα· συλλαμ
βάνεσθαι λέγοντες αὐτοῦ ταύ
την θαυμάτων καὶ γοη
τείας· τὴν δὲ χεῖρα· εἶ
ναί τινος Ἀρσενίου τῶν
ἀλεξανδρέων ἐμοῦ· ἐκ
μηχανῆς φησὶν ἐκτμη
θεῖσαν Ἀθανασίου· οἷς
ὁ βασιλεὺς ταῦτα κλα
πτὰς ἀκολουθῶν· ἀπεπι
θανῶς συγκειμένοις· ἀγ
φυγὴν μὲν ἐκ πρώτης οὐ
κατακρίνει Ἀθανασίου·
τοῦτο γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ἀπο
δάζετο· ἀλλ' ὡς τε μόνοις
εἰς κρίσιν τῶν πραγμάτων
ἀχαριζομένων· μονί
μως αὐτὸν κολασθῆναι· εἰ

ἐστὶ τοιούτοις ἄλλων ἁμαρ-
τήμασιν· ἀρχέλαον ὁ ἰῶ·
τιμαὶ τῶν οἰκειοτάτων·
αἷμα καὶ μόνον τῶν τῆς φοι-
νίκης ἄρχοντι· κατὰ
ζήτησιν τῶν τοιούτων
ἐκπεσόντος· ἐπειδὲ οὐ-
τοι πρὸς τὴν τύρον ἠγόρασι·
ἐν ᾗ τοῖς περὶ τῆς γοητεί-
ας ἐλέγχοις ἐμμένειν ἀθα-
νάσιος. ὑπερετίθετο μι-
κρὸν ἢ ὀξυτάσεις· τῶν μὲν
δοκεῖν· τοῖς ἀπὸ τῆς ἀλε-
ξανδρείας κατηγόροις ἐκ-
διδομένην. ὡς δὲ τὸ τέλος
ἔδειξεν· ὅτι θεὸς ἦν ἀμύνων τε
τὴν ἀναπολὴν φιλανθρώ-
πως οἰκονομούμενος· ὥσ-
τε καὶ αὐτὸν ἀρσένιον ἐπι-
στῆναι· οὗ ἡ μὲν κρατοῦσα χεὶρ. καὶ
ἡ ἄδικος ἐκτομή· ἀρσέ-
νιος γὰρ οὗτος· εἷς μὲν ἐ-
τύγχανε τῶν ἀναγνωστῶν·
διατριβὴν δὲ παρ' αὐτῶν
ἀθεμίτων· τιμωρηθῆ-
ναι μέλλων. φησὶν ἄσθαι

νασίου καὶ τῆς ἐκκλησί-
ας καθίστατο· οἱ γὰρ ὦ
σοφοὶ τὴν κακίαν ἐκεῖνοι·
μηδὲ ὅσον τε τολμῆσαι ἀρ-
σένιον· οὐχ ὅπως εἰς δι-
καστήριον ἐλθεῖν· ἀλλ' οὐ-
δὲ αὐτῆς προκύπτειν μικρὸν
τῆς οἰκίας οἰόμενοι· δι'
αὐτὸ τῆς παραύξεως ἐμα-
νον· διὰ τοῦτο· αὐτῶν τε
τὴν χεῖρα ἐπέγραφον·
Καὶ τὸ ὄνομα συνεχῶς ἀρ-
σενίου προτεῖνον· τὰ
τάχους τοῖς ὡς τῆς φήμης
διαρρυείσης· ὡς ἄρα μέλ-
λοι δι' ἀρσένιον ἀθανάσιος
κρίνεσθαι γοητείας· οἶ-
κτον ἐκεῖνος ἀθανασί-
ου καὶ τῆς ἀληθείας λα-
βὼν· ἣν τις ἔμελλεν αὐτοῦ
προαπόλλυσθαι· κακῶς
τὸ κακὸν ἰᾶται. καὶ τὰ
καθ' ἑαυτὸν ἐν οὐδενὶ
θέμενος· τὴν τύρον ἐ-
ν ὀλίγῳ καταλαμβάνει·
ἢ μόνος πρόσεισι μόνος ἀ-

θανασίῳ· ὁ δὲ τοῦτο αὐτῷ
συμβουλεύει καὶ ὑποτί
θησιν· ὡς τὸ μὴ πρὸ τῆς
δίκης ὅλως ἐμφανισθῆ
ναί τινι· ὅπως μή τι κα
κὸν ἴσως αὐτὸν οἱ κακοὶ
δράσειαν· εἰ δὲ μὴ τοῦ
το· ἀλλ' αὐτὴν δίκην τέως
ἐκκλίνωσιν· ὁ μὲν οὖν
ἀραξίνιος· ἄφαντος ἦν κρυ
πτόμενος· ὁ φθόνος δὲ
οὐκ ἠρέμει· ἀλλὰ καὶ
πρὸς ἑτέρας οἱ ἐχθροὶ ἐχώ
ρουν ἐπιβουλάς· καὶ
τοῦ δράματος συγκροτη
θέντος· γυναῖκά τινα
παράγουσιν· ἀναιδῆ τὴν
ὄψιν· ἀσελγεστέραν τὴν διά
νοιαν· χρήμασιν αὐτὴν
πείσαντες· συκοφαντῆ
σαι τὸν μάκαρα· ἣ καὶ ἔλεγε·
ὡς ὑποδέξαιτο μὲν τῇ
οἰκίᾳ τὸν Ἀθανάσιον· ἀ
λαμείας χάριν καὶ ἀρετῆς·
Ν ὥρᾳ δὲ νυκτῶν· τοῦ ἐ
ναντίου εὖν ὑπολαβε,

καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν ἡ πα
ρ' αὐτοῦ· ταῦτα τῆς κα
τηγόρου λεγούσης· παρῆν
ἀκούων καὶ Ἀθανάσιος·
συμπαρῆν δὲ αὐτῷ καὶ Τι
μόθεος ὁ πρεσβύτερος·
ἔξω παρ' αὐτῇ τῇ πύλῃ ἑστῶτες·
ὃς ἐπιμογῆταί τι πρὸς τὴν
διαβολήν· συνετὸν καὶ
ἑρμαῖον· ἄφνω γὰρ σὺν
Ἀθανασίῳ ἐπιστὰς τούτῳ·
κἀκεῖνον ὑποκριθείς·
γύναι φησίν· ἐγώ σε νύκτωρ
ἐβιασάμην ὡς αὐτὴ λέ
γεις ἐγώ; ἡ δὲ πρὸς τοὺς
δικαστὰς ὡς εἶχεν εὐθὺς
ἀναισχύντως ἐπιγραφεῖ
σα· οὗτός μου φησὶν ὁ φθο
ρεὺς τῆς ἀγνείας· οὗτος
οὐκ ἄλλος ὁ παρ' ἐμοὶ κα
ταλύσας· καὶ ἀντιδοὺς
τὴν ὠνὴν τῆς χάριτος· τῆς
ἀκολάστου τοίνυν ἐκείνης
οὕτως ἐξελεγχθείσης· καὶ
ὅπου δὲ αὐτὸν ἐγνώριζε
τοὺς κατηγορουμένους·

ηφ αρι…

ὡς φανερὸν τοῦ πλάσματος·
οἱ δικασταὶ ᾐσχύνοντο καὶ
γαλήνην ὁμμειδιῶσιν· ὅπερ
εἰώθεν ἀμηχανίαν ποιεῖν·
αἰσχύνην κρύπτεται μηχανωμέ-
νη· οἱ γὰρ αὐτοὶ πάντα ἦσαν
Ἀθανασίῳ· καὶ κριταὶ καὶ
μάρτυρες καὶ κατήγοροι·
Διὸ καὶ πρὸς τὸ τῆς γοητείας
ἔγκλημα τρέπονται· τὴν
συκοφαντίαν λιπόντες·
τοῖς δ' ἑτέροις οἱ ἄρχοντες·
παραμυθήσασθαι τὴν περὶ
αἰσχύνην σπουδάζοντες·
τὸ δὲ ἦν ἔλεγχος μᾶλλον τοῦ
τ' ἀδίου ἐπιφανέστερος· προ-
σάγουσι μόνον τὴν χεῖρα· μό-
νος· οἰκτίρμονος μὴ ὀφθαλ-
μοῖς· οὐδὲ φίλος ἰδεῖν ἀν-
ηνέκτον· ἣν ἀναιδῶς ἐκεῖ-
νοι ἐπισείοντες τοῖς ἄλλοις· αὐ-
τῆς οὖν φησὶν Ἀθανάσιε· ὅ-
σιγῶσα κατηγορεῖ· ταύτῃ
οὐ λόγοις· οὐ τέχνῃ· οὐκ ἄλ-
λῃ τινὶ μηχανῇ διαφεύξῃ·
οἴδασι πάντες Ἀρσένιον·

οὗ σὺ ἀδικεῖς καὶ ἀφόσιε τὴν
χεῖρα ταύτην ἐκκόψας·
λέγοις ἂν ἤδη· πρὸς τί ἄ-
ρα τὴν ἐκτομὴν ἔδρασας;
Ὁ δὲ παραυτὰ φωνῇ· καὶ ὡς σὰ
ἔποις τύχῃ τοιαύτῃ· καὶ
ταχὺ πάντα ζηλοῦν ἀπα-
δουσα· τίς οὖν ἐστὶν ὑμῶν
φησὶν ὁ Ἀρσένιον ἐγνωκώς·
ἢ τίς ὁ ταύτην αὐτοῦ τὴν
δεξιὰν ἐπιγνωσάμενος· πολ-
λῶν δὲ πρὸς ταῦτα τῆς
καθέδρας διαναστάντων·
καὶ Ἀρσένιον αὐτὸν καὶ τὴν
χεῖρα διαπειρωμένων ἐγ-
δέναι· λύσας ἐνθεὶς τὴν
σκηνὴν Ἀθανάσιος· κε-
λεύει παρελθεῖν εἰς μέ-
σον τὸν Ἀρσένιον· ἐπεὶ δὲ οὗ-
τος εἰσήχθη· ζῶντι καὶ
ὑγιεῖς τὰς χεῖρας· δριμύ-
τερον ἐμβλέψας τοῖς κα-
τηγόροις καὶ τοῖς κριταῖς
ὁ μακάριος· οὐχ οὗτος ἐστὶν
Ἀρσένιος; οὐχ οὗτος ὁ παρ' ὑ-
μῖν νεκρὸς καὶ τὴν χεῖρα

καθ' ὑμᾶς ἀποκεκηρυκώς;
οὐχ οὗτος ὁ πᾶσι μάλιστα ἀν-
δράσι γνώριμος; καὶ ἀνι-
ὼν πρὸς τὸ μέσον αὐτὸν
ἐπισπασάμενος τοῦ δικα-
στηρίου· ὅσ' ἂν καὶ πᾶσι
φανῇ· πρῶτον ἀπεκάλ-
λυψε τὴν δεξιάν· εἶτα κε-
λεύει· πρὸς ὑμᾶς ἀνατεῖναι
ἐπὶ τὴν λαιάν· καὶ ἱματί-
ωνήσας. οὗτος μὲν ὦ ἄνδρες
ἀριστεῖος ἔφη· αὐτοῦ δὲ
χεὶρ ἐκείνου· τὴν ἐκ το-
μῆς ἁρμονήσασαι· τὸν δὲ
παρ' αὐτοῖς ἀριστεῖον· ἀπέ-
δωκαν πρὸς τοὺς κατηγόρους·
Ὦ θαυμάσιοι θεῶν δικασταί·
ἀξιῶ· πῶς τὸ ἐπιδεῖξαι·
καὶ τίμιος ἡ ἐκτμηθεῖσα
χεὶρ αὐτή· δι' ἣν ἡμᾶς ἀ-
καλούμεθα· τὸ τέως οὐ-
κέτι οὐδὲ αὐτὴ ἂν ἐκ τῶν
τοῖς δικασταῖς ἡ καθέδρα·
ἀλλὰ καὶ ταύτην μετὰ δο-
ρυφόρων ἀπολιπόντες
σκυθρωποὶ καὶ κατηφεῖς

ἀνεχώρουν· οὐκ ἰδόντες
τὸ πλῆθος σὺν αἰσχύνῃ τοῦ
δικαστηρίου ἀποφοιτῶν-
τας· καὶ ὡς ὑπὲρ ὑπὲρ ἐ-
κείνων καὶ τῆς κοινῆς
ἀσθενείας ζηλώσαντες·
ἤδη γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀρχαΐζον-
τες ἦσαν· ἄλλως τε δέ·
καὶ τοῖς ἐπισκόποις καὶ
βασιλεῖ χαριζόμενοι·
βλάπτειν Ἀθανάσιον ἐ-
πεχείρουν· καὶ περικυκλοῦν-
τες αὐτόν· ῥήμασι μάλλο-
τε· χεῖρας ἐπιφέροντες· ὁ
λῆρος· ὁ γόης· ὁ κακῶς ἀ-
πολούμενος· καὶ πολλὰ
ἕτερα ἑαυτῶν ἄξια τὸν
μακάριον ἀποκαλοῦντες· τοῖς
τε δικασταῖς διαλοιδορού-
μενοι· ὅτι μὴ ποιναῖς καὶ
τιμωρίαις· ἀλλὰ τοῖς ἐκ
τῶν νόμων ἐλέγχοις· τὴν
ψῆφον ἐπέτρεψαν· καὶ θά-
νατον αὐτοὶ πάλιν ἀπει-
λούμενοι τῷ δικαίῳ· ὡς
εἰ κἂν προθυμεῖτο κακὸν

περαιτέρω· ἐπεὶ μὴ ἀρχέλα
ος κατανοάς· παρῆλθοι τε λό
γων καὶ ἡμερότητι· κατα
λεαίνει τὸ πλῆθος· καὶ
μέλλοντα διαπράσσεσθαι τὸ
ἄλλον ἔργα· καὶ λαθραίως
αὐτὸν ὑπεξάγει τῆς πόλεως·
Ἦν δὲ ὁ ἀρχέλαος οὗτος τοῦ
κριτηρίου μὲν πρῶτος·
τἆλλα δὲ σώφρων καὶ πρᾶ
ος. καὶ εἰ πείνη καιρός· ἐπεὶ
δὲ καὶ θανάτου δέοι κατα
φρονεῖν· ἑτοιμότατος· ἀθα
νασίου τοίνυν διὰ τὴν στάσιν
τοῦ δήμου τὴν πόλιν ἀπο
λιπόντος· οἱ δικαιότα
τοι δικασταὶ συνελθόντες·
καταψηφίζονται τούτου·
ὑπεύθυνον τοῖς ἐγκλήμα
σι ποιοῦνται· γράφουσιν
ὑπομνήματα· πάντα
χοῦ διαπέμπουσιν· ἐκ
κλείουσιν αὐτὸν πάσης
χώρας· πόλεως· ἐκκλη
σίας· παντὶ προσώπῳ δεί
κνύουσιν οἱ τοῦ σκότους υἱοί.

μακρὰν ἐπιμαιουλέσθαι τοι
ούτου φωτός· ἐξορίζου
σι δὲ καὶ κωνσταντίου κα
τ' αὐτοῦ· τοσοῦτον· ὥστε
καὶ χρήματα καὶ τιμὰς ὑ
ποτείνειν· τοῖς ζῶντα
τὸν ἄνδρα μηνύσουσιν· ἢ
ἀναιρεθέντος τὴν κεφα
λὴν οἴσουσιν· ὁ δέ· ὥσ
περ ἔξω τῆς οἰκουμένης
τὴν φυγαδείαν κατακρι
θείς· ἐκ τῶν μὲν ἔτος· ἐν
λάκκῳ τινὶ ξηρῷ καὶ ἀνύ
δρῳ· λανθάνων ἐκρύπτε
το· ἐπεὶ δὲ τῆς ἐπιού
σης ἔμελλεν ἁλίσκεσθαι·
πανταχοῦ ζητούμενος·
θείᾳ τινὶ προνοίᾳ καὶ ὁ
τῆς τοῦ λάκκου ὑπεξελθών·
ἀλλαχοῦ μεταναίει· κἀ
κεῖθεν· πρὸς τὴν ἑσπέραν
μεταφοιτᾷ· ἧς ἦρχε τό
τε κώνστας· ὁ κωνσταντί
ου ἀδελφός· ὃς ἐπεὶ τὸν ἀ
δελφὸν κωνσταντῖνον δια
δεξάμενος· τὴν ἑσπέρα

τοιγαροῦν ἀθανάσιος ἐπι
στὰς· ἰουλίῳ τῷ ῥώμης ἐ
πισκόπῳ· καὶ αὐτῷ βασι
λεῖ κώνσταντι. τὰ κατ᾽
αὐτὸν διηγεῖται· μαθὼν
δὲ· τὴν ἐπὶ καταστροφῇ
μὲν ἑαυτῶν· διαστροφῇ δὲ
τῆς ὀρθῆς πίστεως· ἐν ἀν
τιοχείᾳ συγκροτηθεῖσαν ὡς
μὴ ὤφελε σύνοδον· καὶ
ὅτι γεώργιός τις· πονη
ρὸν τοῦ ἀντικειμένου γε
ώργιον· εἰς τὸν αὐτοῦ θρό
νον μέλλοι ἀντικαθίστα
σθαι. φέρειν οὐκ εἶχεν·
ἀλλ᾽ ἔγραφεν ἁπανταχοῦ
τῆς αἰγύπτου· τῷ κλήρῳ·
τοῖς ἐν τέλει· τῷ δήμῳ·
παρακαλῶν· ἀπειλῶν·
νουθετῶν· ὥστε· μὴ τὸν
ἀρειανισμὸν παραδέξασθαι·
Οἱ δὲ περὶ εὐσέβιον· ὡς πολ
λὴν εὐπορίαν τοῦ ἀπολογη
σομένου τὴν ἐρημίαν·
πειθοῖ καὶ δεινότητι λό
γων· τὸν ἄκολον κατέβαλ

κωνστάντιον ὅλον ἐπισπα
σάμενοι· καὶ ὁμόψηφον αὐ
τοῖς θέμενοι. ἀθανασίου
μὲν καθαίρεσιν καὶ μὴ πα
ρόντος· καταψηφίζονται·
Γρηγόριον δέ τινα τῇ ἀλεξαν
δρέων· λύσσης πεπλησ
μένον ἀρειανικῆς ἀντεισά
γουσι· κατὰ πολλὴν δὲ τὴν
ἐξουσίαν· καὶ δόγμα οἰκεῖ
ον εἰσφέρουσι· γρηγόριος
δὲ· μήπω τῆς ἀλεξανδρέ
ων ἐπιβάς· ὡς ἤδη τῆς
ἐκκλησίας προεστώς· γράμ
μασιν ἰδίοις καὶ αὐτὸς ἐπι
στοῦτο τὰ δεδογμένα· εὐ
σέβιος δὲ· ὁ τῆς ἀσεβείας
προασπιστής· κατὰ γνώμην
τὰ πράγματα διαθέμενος.
παρασκευάζεται πρὸς ἰούλιον·
πολλὴν μὲν ἀθανασίου κα
ταδρομὴν ἐν τοῖς γράμ
μασι ποιησάμενος· πέμ
ψας δὲ καὶ ἃς ἔρραψε κα
τ᾽ ἐκείνου συκοφαντίας· καὶ
δικαστὴν καθίζων τοῦ

ἄνδρος τὸν ἰούλιον· ὁ δὲ
ὁ ξυνὼν πλάσματα γνοὺς
καὶ δόλους· τοῖς ἑῴοις γράμ-
ματα κομισάμενος καὶ δι-
ελθών· καὶ σαφῆ φλυαρί-
αν ὄντα κατανοήσας· τοὐ-
ναντίον· αὐτὸς ἀντεψηφισά-
μενος· καὶ γράμμασιν ἀθα-
νάσιον ὀχυρώσας· ἐκπέμ-
πει πρὸς ἀλεξάνδρειαν· οὐ-
κ ὀλίγον καὶ τῶν προεστώτων
αὐτὸν καθελόντων ματαιωσάμε-
νος· τοῦ δὲ πρὸς ἀλεξάν-
δρειαν ἥκοντος· οἱ ἐναντί-
ον χεῖρα συνειλεγμένοι· δεί-
σαντες μὴ προληφθείσης
ἀθανασίου τῆς ἐκκλησίας·
ἀποτειχισθῇ τούτοις ἡ πρὸ-
ς ἀλεξάνδρειαν πάροδος· τὸ
μὲν οὖν ἀνεῖλεν τὴν ἄνοδον· τὸν
θρόνον δὲ γρηγόριον ἀνατε-
στῆσαι· διὸ καὶ τάχιον αὐτὸν
κατήγαγον εἰς ἀλεξάνδρειαν·
μετὰ συριανοῦ τοῦ στρατη-
γοῦ· οὕτω κελεύσαντος τοῦ βα-
σιλέως· ἵνα ἀθανάσιον μὲν

θάνατον· τὸν δὲ. τὴν ἐπι-
σκοπὴν πραγματεύονται·
Ὅπως δὲ καὶ διέφυγεν αὐτοὺς
ἀθανάσιος· ὁ λόγος δηλώ-
σει· ἤδη περὶ δύσιν ὄντος
ἡλίου· ἡ μὲν πόλις ἑόρτα-
ζεν· ἐκεῖ δὲ ὡς ἐν μάχαις
ὁ στρατηγός· καὶ τὸ στρατό-
πεδον τὴν ἐκκλησίαν διελάμβανεν·
ὁ περιορῶν ἀθανάσιος· καὶ
φροντίζων· οὐχ ὅπως
ἂν αὐτὸς διαφύγοι· ἀλλ' ὅ-
πως ἂν μηδὲν ἀδικηθῇ τοῦ
λαοῦ· κελεύσας μὲν εὐχὴν
κηρύξαι τὸν διάκονον· τὴν
ἀρχὴν δέ· ᾠδή τις διεδέ-
χετο· εἶτα· ψαλμὸς τε τοῦ
πλήθους πολλῆς· καὶ συμ-
φωνίας ὡς εἰκὸς γενομέ-
νης· διὰ τῆς αὐτῆς ἀπάν-
των ἐξιέναι πύλης· ὁ μέ-
γας ἐκέλευεν· οἱ μὲν δὴ
οὖν στρατιῶται· οὐδὲ μὴ τοῦ-
των χεῖρας ἔσχον· ἀλλὰ
πρὸς μόνον πᾶσι ὀφθαλμοὺς
ἑώρων τὸν ἀθανάσιον δή·

ὅπουπερ ἂν αὐτὸν ἴδοιεν τὸ
ἀναβάλοιεν· ὁ δὲ τοῦ λαοῦ
μέρος γενόμενος· ὡς τῶν
πολλῶν εἰς διαμάχην τοῦ πλή-
θους ἐλθόντων· καὶ ταύτῃ
τοὺς στρατιώτας λαθών.
εἰς ῥώμην ἀνεχώρει το·
Γρηγόριος δὲ· τῆς ἐκκλησί-
ας ἤδη κρατήσας. καὶ κα-
τὰ τῆς ὀρθῆς ὡς πλεῖ ζέω-
ν πίστεως· ἂν μὴ φέρων ὁ
τῶν μάλιστα ἀνδρείων λαός.
στασιάζουσί τε· καὶ τὸν κα-
λούμενον διονυσίου ναὸν
ἐνέπρησαν· παραπέλαυ-
σε δὲ τῆς συγχύσεως ταύ-
της διὰ χ(ριστό)ν. καὶ ὁ μέγας ἐ-
ν ἁγίοις παῦλος· ὁ τῆς ἐν
κωνσταντίνου πόλει προε-
στὼς ἐκκλησίας· τοῦ θρό-
νου καὶ αὐτὸς καθαιρεθείς·
εἰς ῥώμην τε φοιτήσας·
καὶ κοινωνήσας ἀθανασίῳ
τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν
κινδύνων· κωνσταντί-
νῳ μὲν καὶ ἰουλίῳ γνωρίζου-

σιν· ὅσα τε αὐτοὶ πάθοιεν·
καὶ ὅσα κατ᾽ αὐτῶν καὶ τῆς
ἀληθείας. οἱ περὶ εὐσέβιον
δράσειαν· κώνστας δὲ ὁ
βασιλεύς. περὶ τούτων ἀ-
κούσας τῷ ἀδελφῷ ἐπιστέλλει·
ὡς δὲ οὐδὲν πλέον ἠνύετο·
σύνοδον ἑτέραν κοινὴν οἱ πε-
ρὶ ἀθανάσιον καὶ παῦλον
γενέσθαι ἠξίουν· πρὸς γὰρ
καθαίρεσιν τῆς ὀρθῆς πί-
στεως. τὰς καθαιρέσεις αὐ-
τῶν ἐλέγχειν ἐπιμεμόνησθαι·
Γνώμῃ τοιγαροῦν τῶν βασι-
λέων ἀμφοῖν· κοινῇ τε ἅ-
μα καὶ οἰκουμενικῇ· κα-
τὰ τὴν σαρδικὴν ἀθροίζε-
ται σύνοδος· καὶ τῶν μὲν
ἑσπερίων· ὡς αὐτὸς φησὶν ἀθα-
νάσιος. συνῆλθον ἐπίσκο-
ποι· πλείους ἢ τριακόσιοι·
τῆς ἑῴας δὲ· ἑβδομήκον-
τα μόνοι· οἷς καὶ αὐτὸς ἰσχύ-
ρας ὁ τοῦ μαρκέλλου ἠρί-
θμητο· οὗτοι μὲν οὖν. οὐ-
δὲ εἰς ὅτι μὴ τῶν ἑσπερίων

ἐλθεῖν ἔλεγον· εἰ μὴ παῦλον
καὶ ἀθανάσιον ἐκβάλλωσι
πρότερον τοῦ συλλόγου·
τῶν δὲ μὴ ἀνεχομένων· αὐτοὶ
ἐκεῖνοι ἀνέστρεφον· καὶ
φθάσαντες εἰς πόλιν φι-
λίππου τῆς θράκης. ὡς ὁ-
φθόνον ἐμάθου πρότερον.
ἐκεῖ ποιοῦνται συνέδριον·
Καὶ τὸ μὲν ὁμοούσιον οἱ πρό-
δηλοι τὴν ἀσέβειαν· τῆς
σῆς ἀνοχῆς χριστοῦ βασιλεῦ. φα-
νερῶς ἀναθεματίζουσι·
ἐν ἑτέροις δὲ τὴν τοῦ
ἑτεροουσίου δόξαν ἐκτίθεν-
ται. καὶ πανταχοῦ τοῖς ἐν
αὐτοῖς διαπέμπονται·
ταῦτα μαθόντες οἱ ἐν τῇ
σαρδικῇ· πρῶτα μὲν αὐτῶν
ἐρήμην δικαίως κατα-
ψηφίζονται· εἶτα καὶ
τοῖς κατηγόροις ἀθανασί-
ου. τῶν μὲν οἰκείων ἐξωθοῦσι
βαθμῶν· τὸν ὅρον δὲ τῆς
πίστεως τὸν ἐν νικαίᾳ
κρατύναντες· καὶ τὸ ἀνό-

μοιον ἀναθεματίσαντες.
κηρύττουσι τρανότερα
πλέον τὴν τὸ ὁμοούσιον· καὶ
γράψαντες ἐν ὑπομνή-
μασι καὶ αὐτοί· πᾶσι
τούτοις σχεδὸν τὴν οἰκου-
μένην διαλαμπάνουσιν·
αὐ. πρότερον κώνστας μαθών·
ὡς τῷ ἀδελφῷ κωνσταν-
τίῳ γνωρίσας. ἀποκα-
ταστῆναι παῦλον καὶ ἀθα-
νάσιον· τοῖς οἰκείοις θρό-
νοις αὐτὸν ἠξίου· τοῦ
δὲ ἀναδυομένου πρὸς
τοῦτο· αὖθις ἑτέροις αὐ-
τῷ διὰ γράμμα-
σι· καὶ ὡς εἰ μὴ ἐκεῖνον εἴξει-
εν· ἀλλὰ καὶ ἄκοντος αὐ-
τοῦ ἐκεῖνος θέλει ἑκάτερον
ἀποδοῦναι τῇ κατ' αὐτοὺς
ἐκκλησίᾳ· κωνσταντί-
ῳ· τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἐν-
στασιν ποιηθεὶς. οἰκείοις
αὖθις μετακαλεῖ τοῖς γράμ-
μασιν ἀθανάσιον· τοῦ
δὲ ὑποπτεύοντος

πρὸς τὴν κλῆσιν· οὐδὲ
γὰρ θαρρεῖν αὐτὸν ἔφασαν τὰ
προλαβόντα· διὰ τῶν ἑτέροις
αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπέρχεται
γράμμασι· πολὺ τὸ πρᾶ-
ον καὶ θεραπευτικὸν ἔχου-
σιν· ὡς δὲ μηδὲ πρὸς
ταῦτα καθαρὸς ἦν ὑπο-
ψίας· καὶ πάλιν αὐτῷ ἐπι-
στέλλει· προσθεὶς τοῖς
γράμμασιν ἔτι τὸ πρᾶον·
καὶ ἀπολογησάμενος
ὑπὲρ τῶν προτέρων·
Ταύτας Ἀθανάσιος δεξά-
μενος τὰς ἐπιστολάς· ἐκ-
βαλλόμενος τῆς ψυχῆς· εἴ
τι περιδεὲς ἦν καὶ ὕπο-
πτον· ὑποδείξας δὲ καὶ
αὐτῷ Κώνσταντι καὶ Ἰουλί-
ῳ· πολλῆς τούτους τε καὶ
τὴν ὑπ' αὐτοῖς πᾶσαν· ἡ-
δονῆς πληροῖ καὶ φαιδρό-
τητος· βασιλέως μέν-
τοι παραχρῆμα Κώνσταντος·
καὶ αὐτὸς Ἰούλιος· ὁ μὲν
βασιλικοῖς ὑπασπισταῖς

καὶ δορυφόροις· ὁ δὲ τοῖς
ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξανδρεῦσι
κληρικοῖς τε καὶ λαϊκοῖς·
Ἀθανασίῳ τὴν προπομ-
πὴν ἐφιλοτιμοῦντο· ἐλ-
θόντα δὲ ἀσμένως αὐτὸν
Κωνστάντιος ὑποδέχεται·
καὶ ἤδη [illegible] τῇ Ἀλεξανδρέ-
ων ἀποκαθίστησιν ἐκκλησίᾳ·
Ὁμ[illegible] δὲ πρώτως τὴν ἐκ
τοῦ δικαστηρίου καθαίρεσιν
ὑποχώρησιν· ὅμως τοῦ-
τον ἀπάντων Ἀθανάσιος
χάριν αὐτῷ ἔσχεν· τῶν μιᾶς
τῶν ἐκκλησιῶν· τοῖς ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ φοιτηταῖς
Ἀρείου παραχωρῆσαι· ὁ δὲ
προθύμως ἐκπληρῶσαι
τὸ αἴτημα θέλων ἐπηγγείλατο·
εἴπερ καὶ αὐτὸς ἑτέραν ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἀπονεί-
μειε τοῖς ὀρθοδόξοις· ἐπεὶ
βραχεῖαν τινὰ ζύμην· ὅ-
λης τῆς ἀληθοῦς πίστεως·
τοῦ δὲ πρὸς τὴν αἴτησιν
ἐπινεύσαντος· λίαν πολ-

λὴ κατέσχε τοὺς ἐναντίους·
ὅτι καὶ πᾶσι νῦν ὅλως ἔσ-
ται κωνσταντίνου πολιτῶν·
ἀθανασίῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ
κοινωνοῖς· κωνσταντίῳ
δέ· καὶ ἔτι μᾶλλον θαυμα-
στὸς ὤφθη τὴν σὺν ἐπὶ ν
ἀθανάσιος· καὶ λέγεται πο-
τε θαυμάσαντα· μετ' ἐκ-
πλήξεως φάναι τὸν βασι-
λέα· οὐ μάτην οἱ τῆς ἀ-
ρείου αἱρέσεως· πάσας
κεκινήκασι μηχανὰς· πρὸς
ἄνδρα τοιοῦτον ἔχοντες·
τοιγαροῦν· προσομιλήκει
αὐτῷ χαριεστάτην ποιεῖται
Γράφει τε τῷ δήμῳ ἀλεξαν-
δρείας· καὶ τοῖς κατ' αἴ-
γυπτον ἐπισκόποις καὶ
ἄρχουσιν· ἅμα καὶ νεστο-
ρίῳ αὐγουσταλίῳ· μετὰ πολ-
λῆς αὐτὸν τῆς θεραπείας
καὶ τῆς αἰδοῦς ὑποδέξα-
σθαι· καὶ μὴ μόνον αὐτῷ
τὸν οἰκεῖον θρόνον· ἀλλὰ
καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῦ κοινω-
νοῖς· τὴν τάξιν καὶ λει-
τουργίαν ἀποδοθῆναι·
Ταύταις ἐκεῖνος ὀχυρω-
θεὶς ταῖς ἐπιστολαῖς· διὰ
τε συρίας καὶ παλαι-
στίνης ἔρχεται· τὴν ἱερο-
σολύμων τε καταλαμ-
βάνει· καὶ μαξίμου τοῦ ἐ-
πισκόπου καὶ ὁμολογητῆ
συγγίνεται· ἀκούει τε ὅσα
κἀκεῖνος πάθοι διὰ χριστόν·
καὶ διηγεῖται πάλιν αὐτός·
τά τε κατ' αὐτοῦ πρίν· τά
τε ὑπὲρ αὐτοῦ νῦν πρα-
χθέντα· καὶ αὐτὴ σύνο-
δος κυρωθέντι καὶ βα-
σιλεῖ· μάξιμος οὖν·
οὐδὲν μελλήσας· μετα-
πέμπεται πάντας τοὺς
τῆς ἀνατολῆς ἐπισκό-
πους· καὶ κοινῇ πάν-
τες ἀθανασίῳ· τήν τε
κοινωνίαν καὶ τὴν ἀξί-
αν ἀποδιδόασιν· οὕτως
οὖν τὸ τρίτον αὐτῷ· καὶ
μετὰ τοιαύτης τιμῆς τῆς

καὶ πανηγυρέως τὴν ἀλε-
ξάνδρειαν καταλαμβάνοντι·
καὶ ὥσπερ τῶν μυρίων ἐ-
κείνων πόνων μικρὸν ἀ-
ναπνεύσαντι· τῶν μετὰ δ' ἐ-
κεῖνα· γαλήνης αὐτῷ ἤρξατο
τὸ ταὐ δεξῆς τοῦ υἱοῦ· τὸ δ' ἀ-
ληθές· ἡ μεγίστη τῶν συμ-
φορῶν αὐτῷ μᾶλλον ἐπε-
κύμαινε θάλασσα· κω-
στάντι γὰρ ἄρτι μαγγανευθέντος
ἐπαναστάντος καὶ αὐτομα-
θελόντος· δεινὸς ὑπὸ τῶν
ἀρχόντων αὖθις ἐξήπτετο
πόλεμος· καὶ πάλιν ἀθα-
νασίῳ ἐπιβουλαὶ καὶ δι-
αβολαί· καὶ τὸ μέγα καὶ πα-
λαιὸν αὐτῶν κακὸν ὁ κωνστάν-
τιος· πάλιν οὖν διατάγ-
ματα· πάλιν φόνοι· καὶ ἡ δι-
ὰ πάσης θαλάσσης ὁμοῦ
καὶ γῆς ἀναζήτησις·

Μάμμοτον βυζαντίων ασσω-
ρὸς γόρμος· πᾶσαν τὴν
ὅσον παραίτιον· καὶ μη-
δαμοῦ χωρητὸς ὢν τὴν
μανίαν καὶ τὴν ἀσέβειαν·
πάλιν μακάκιος ὁ πολὺς τὴν
κακίαν· καὶ πατρόφιλος· ὁ
τοῦ τῆς ἀσεβείας προστάτου
φίλος· ἱεροσολύμοις
ἐπιφοιτῶντες· καὶ μάξι-
μον ἐξωθοῦντες· καὶ ἀντι-
καθιστῶντες κύριλλον τοῦ-
τοις τοῖς ἀσεβέσιν ὁμόφρονα·

Τὰ γὰρ ὕστερον δὲ τὰ κατὰ
τὴν ἀλεξάνδρου πραχθέν-
τα· τῆς ὄντως γλυκείας
γλώσσης τοῦ μεγάλου παρα-
χωρητέον οὕτως οἱ πολλοὶ
γεγόνασι· καὶ γὰρ εἰς τὴν
ἀλεξάνδρειαν πάλιν· ἐ-
πεφύησάν τινες ἐκ τοῦ
τὸν ἡμᾶς ἀποκτεῖναι· καὶ
γὰρ μετ' αὐτῶν· χειρῶν ἀτῶν
πρώτων· στρατιῶται γὰρ
ἐξαίφνης τὴν ἐκκλησίαν
ἐκύκλωσαν· εἶτα σταλ-
θεὶς τῇ ἄλλα τῷ στρατοπεδαρχῇ·
ὁ παρὰ τῶν ἀρειανῶν ἀπο-
σταλεὶς καππαδόκης γεώρ-
γιος· ἡ ὕζηνα μᾶλ παρ' αὐτῶν

μὴν μαθητικοὶ κακά· μετὰ
γὰρ τὰ ἑβδόματα τοῦ πάσχα·
παρθένοι εἰς δεσμωτήρια
ἐνεβάλλοντο· ἐπίσκοποι
ὑπὸ στρατιωτῶν ἤγοντο δε-
δεμένοι· ὀρφανῶν καὶ χη-
ρῶν ἡρπάζοντο οἰκίαι· καὶ
νύκτωρ οἱ χριστιανοὶ κατε-
φέροντο· ἐσφραγίσθησαν
οἶκοι· καὶ ἀδελφοὶ κληρι-
κῶν ὑπὲρ ἀδελφῶν ἐκιν-
δύνευον· καὶ δεινὰ μὲν
ταῦτα· δεινότερα δὲ τὰ ἑ-
ξῆς· μετὰ γὰρ τὴν ἁγίαν πεν-
τηκοστὴν ὁ λαὸς νηστεύσας·
ἐξῆλθε περὶ τὸ κοιμητή-
ριον εὔξασθαι τοῦ ἁγίου πέ-
τρου τοῦ ἐπισκόπου καὶ μάρ-
τυρος· διὰ τὸ ἀποστρέφε-
σθαι τὴν πρὸς Γεώργιον κοινω-
νίαν· ὁ δὲ παμπόνηρος
οὗτος· παροξύνει τὸν στρα-
τηλάτην κατ' αὐτῶν σεβα-
στιανὸν μανιχαῖον ὄντα·
Ὃς μετὰ πλήθους στρατιωτῶν
ὁπλοφόρων· ὥρμησε κατὰ
τοῦ λαοῦ· καὶ ὀλίγους
εὑρὼν εὐχομένους· οἱ γὰρ
πλεῖστοι ἀναχωρήσαντες
ἦσαν· τὰ πάντων δεινό-
τατα ὁ μιαρὸς κατεπράξατο·
Πυρκαϊὰν γὰρ ἀνάψας· καὶ
παραστήσας παρθέ-
νους· ἠνάγκαζε λέγειν
αὐτὰς τῆς ἀρείου πίστε-
ως εἶναι· νικωμένας
δὲ γυμνώσας· οὕτως αὐ-
τῶν κατέκοψε τὰ πρόσω-
πα ταῖς πληγαῖς· ὥστε
μετὰ παρολκὴν χρόνου·
μόλις παρ' αὐτῶν οἰκείων
ἐπιγνώσκεσθαι· ἄνδρας
τε κατασχὼν τεσσαράκον-
τα· καινοτέρῳ τρόπῳ
κατέκοψε· ῥάβδοις γὰρ
φοινίκων ἠκανθωμέναις·
τὰ νῶτα τούτων οὕτως
ἐξέδειρεν· ὥστε τινὰς μὲν
πολλάκις χειρουργηθῆ-
ναι· διὰ τοὺς ἐμπαγέντας
αὐτοῖς σκόλοπας· τινὰς
δὲ καὶ μὴ φέροντας· οὕτως

ἐναποθανεῖν ταῖς πλη-
γαῖς· πάντας μὲν οὖν τοὺς
περιλειφθέντας καὶ τὰς
ῥηθείσας παρθένους·
ὑπερορίζει περὶ τὴν με-
γάλην ὄασιν· τὰ δὲ σώμα-
τα τῶν τεθνηκότων· οὐ-
κρυφαν αὐτοῖς ὡς ἠθέλη-
σαν ἄταφα· μὴ τοῖς προ-
σήκουσιν ἀποδόντες·
Ἐξ αἰγύπτου δὲ καὶ λιβύης·
ἐξώρισαν μὲν ἐπισκόπους·
ἐννέα καὶ δέκα· καὶ πρεσ-
βυτέρους δύο· καὶ οὕτως
πικρῶς ἤλασαν· ὥστε τι-
νὰς μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς ὁ-
δοῖς· τινὰς δέ· καὶ ἐν
τῇ ὑπερορίᾳ ἀποθανεῖν·
ἀειφυγίαν δὲ κατεδίκασαν
ἐπισκόπους· πλείους τῶν
τριάκοντα· σπουδὴ γὰρ
ἦν αὐτοῖς κατὰ τὸν ἀχαάβ.
εἰ δυνατὸν ἐξᾶραι πάσης
γῆς τὴν ἀλήθειαν· ταῦ-
τα ἡ μεγάλη σάλπιγξ τῆς
ἐκκλησίας περὶ τῶν

ἐν ἀλεξανδρείᾳ κακῶν. φω-
ναῖς οἰκείαις διεξῆσιν· ἡμῖν
δὲ καλὸν προσθεῖναι τοῖς
εἰρημένοις καὶ τὰ λειπόμενα·
Κωνστάντιος τοίνυν· τοῦ ἀ-
δελφοῦ τελευτήσαντος ὡς
δεδήλωται· ἐπειδὴ μηδένα
εἶχε τὸν ἐμποδίζοντα·
τὴν ἑαυτοῦ κακίαν· κατὰ
πολλὴν εἰς μέσον προῆγε
τὴν αὐθεντίαν· καὶ τὰ πρό-
τερα πάντα δυσσεβείας
πληρώσας. ἠρεμεῖν οὐκ ἠ-
γάπα· ἀλλ' ἤμελλε καὶ τὴν
ἑσπέραν συνδιαφθεῖραι. μι-
κρὰν αὐτῷ εἶναι τὴν βασι-
λείαν ἐνόμιζε· διὸ καὶ
τοὺς κατὰ δύσιν ἐπισκό-
πους· ἐπὶ κοινωνίαν τῶν
ἀρείου δογμάτων. σπου-
δαίως μετεκαλεῖτο· ὧν
καὶ ἀσφάλειαν εἶναι· τὴν
ἀθανασίου καθαίρεσιν ὑ-
πετίθει· ἔφθασε· καὶ σύνοδον
συνεκρότει· κατὰ μεδιό-
λανα. πόλιν τῆς ἰταλίας.

Καὶ πολλοὺς οἴμοι καὶ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ γεγηραιῶν ποι-
κίλως παρήγαγον· πρὸς
τὸ οἰκεῖον μετήνεγκε· μᾶλ-
λον δὲ κατήνεγκε βούλημα·
καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνος ὤρυξε βό-
θρον ταῖς τῶν ἀθλίων ψυ-
χαῖς· ταύτην τὴν προσ-
βολήν· Εὐσέβιός τε καὶ
Διονύσιος καὶ Ῥοδανὸς· Παυ-
λῖνός τε καὶ Λουκίφερ· ἐ-
ξέκλιναν· τὴν γὰρ Ἀθα-
νασίου καθαίρεσιν· ὥσπερ
ἠμμονίσαντο τῆς ὀρθῆς
πίστεως· τὴν τε ἀπάτην
ἐφώρων· καὶ συνδίκην τῶν ψη-
φισαμένων κατεψηφίσαν-
το· ἀλλ᾽ αὐτοῖς μὲν ἐν ἀ-
ριμήνῳ περιορίζει κων-
στάντιος· Ἀθανάσιος δὲ·
τὸν βασιλέα γνοὺς· οὕτω
συσκευαζόμενον· διέφθο-
ρός τε τὸ δικαστήριον· ἐπι-
όντας δὲ καὶ τοὺς ἐπαρχι-
κοὺς· ὥστε συλλαβεῖν
αὐτόν· κατὰ θείαν ὅτιν

Καὶ πάλιν· μέσων νυκτῶν
τοῦ ἐπισκοπείου ὑπεξελ-
θών· ἐπιτιμᾶν μὲν κατα-
φ᾽ ἀγγ᾽ παρθένον· εἰκοστὸν ἄ-
γουσαν ἔτος τῆς ἡλικίας·
ὡραίαν δὲ ἄρα χρῆμα καὶ
τὸ ἐπ᾽ ὦμον ἡ παρθένος· καὶ
καθαρὰν ὑπονοίας τὴν
μετὰ τῶν ἀρρένων συνοί-
κησιν· παρεχείμου δ᾽ ὠσα-
μένη· ἠπίστατο δ᾽ ὁ κἀκ τοῦ-
του πράγματος ἐκπλαγῆ-
σαι· τὴν αἰτίαν ζητῇ· κἀ-
κεῖνος ὑπολαβών· ἐπειδή-
περ· οἱ τῆς Ἀρείου μὲν κοινω-
νίας ζητοῦσι· δείσας ἐγὼ·
μὴ συλληφθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν
καὶ ἀναιρεθείς· τιμωρί-
αν αὐτοῖς Ἀθανάτον προ-
ξενήσω· φυγὴν ἐννοῶ·
θὲς δέ μοι· τῆς νυκτὸς ταύ-
της ἀνακαλύπτῃ· παρ᾽ ᾧ σοὶ
μόνῃ τὴν σωτηρίαν ἀρεῖν·
Τούτων ὡς ἤκουσεν ἡ παρ-
θένος· ὑπτίαις αὐτὸν ὁ δὴ
λέγεται· δέχεται ταῖς χερσί·

ὂν καὶ εἰς ἕκτον ἐξ ἐκείνου
χρόνον· ἐφ' ὅσον δηλονό-
τι καὶ Κωνστάντιος τῆς βα-
σιλείας περιῆν· ἐν τῷ οἴκῳ κα-
τέκρυπτε· κοινοῖς καθ' ἑ-
κάστην ἅλλας παρατιθεῖ-
σα· ὠλοις τε ἀλλαχό-
θεν λαμβάνουσα· καὶ αὐτῷ
πρὸς ἄσκησιν καὶ μελέ-
την παρέχουσα· καὶ οὕ-
τως αὐτοῦ φιλοθέως σῶ-
μα καὶ ψυχὴν ἀπιῶσα· νί-
πτουσά τε χερσὶν οἰκείαις
τοὺς πόδας· μᾶλλον δὲ
τὰς χεῖρας. τὴν πρὸς ταύ-
τας αὐτοῦ ψηλάζουσα· σπου-
δαίως τε εἰς πάντα διακο-
νοῦσα· κἀκείνου μᾶλ-
λον ἢ ἑαυτῆς. ταῦτά τε ὂν τὰ
καὶ τὴν οἰκίαν εἶναι παρα-
σκευάζουσα· ἐν τοσού-
τῳ δὲ Ἀλεξανδρέων ὁ δῆ-
μος· κατὰ ζήτησιν Ἀθα-
νασίου πανταχοῦ περι-
ῄεσαν· οὕτως ἐπιμελῶς.
ὥστε καὶ τύχης ἂν αὐτῆς

ἕκαστος· τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν
ἠδέως ἐπρίαντο· ἀλλ' ἦν ἄ-
πολις· ἄοικος· ἄγνωστος·
τῇ παρθένῳ δὲ μόνῃ καὶ
θεῷ γνώριμος· ὥστε καὶ
πολλὴ τότε τὴν ἐκκλησί-
αν εἶχε κατήφεια· πλὴν
γὰρ ὀλίγων· οἱ μὲν καὶ πράγ-
ματι καὶ ὀνόματι. μετήρ-
χοντο τὴν ἀσέβειαν· οἱ δὲ·
ὀνόματι μόνον τὸν χριστι-
ανισμὸν τιμήσαντες· ἔρ-
γῳ δὲ τοῖς πρώτοις συγκα-
κιανικήσαντες· τὸν Ἀρει-
ανισμὸν κρατύνειν ἐσπού-
δαζον· μόνος μέντοι τῆς
τοιαύτης ἀσεβείας οὐ μι-
κρὸν ὁ Κωνστάντιος· ἄρχων
καὶ τὴν ἐξουσίαν συναιρο-
μένην· παρεκελεύετο οὖν·
πρός τε τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ ἐ-
πισκόποις· καὶ τοῖς ἁπαν-
ταχοῦ· διαμαίνειν τὴν
νάσσον· ἢ μὴ ὑπογράφον-
τας τῷ ἑτεροουσίῳ· ἐξω-
θεῖσθαι μὲν αὐτοῖς τῶν

ἐκκλησιῶν· ἑτέροις δὲ τοῖς
θρόνοις αὐτίκα καθίστασθαι·
ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ὁσίοις λι
βέριος· μετὰ ἰούλιον τὸν
τοῦ μακαρίου σιλβέστρου δι
άδοχον· τὸν κατὰ ῥώμην
θρόνον δεξάμενος· ὑπερο
ρίαν καταδικάζεται· φι
λῆξ δέ τις ἀντ᾽ αὐτοῦ παρὰ
τῶν αἱρετικῶν αἱρεθεὶς· θε
ηλάτως ποιμήν· τὴν δίκην
ἀξίως δίδωσι· νῦν μὲν τῶν
ὀφθαλμῶν στερηθεὶς· νῦν
δὲ λοιμικῇ νόσῳ· χρόνον
ἐπὶ συχνὸν διαφθαρεὶς· καὶ
κακῶς τὸν βίον ἀπολιπών·
Γεώργιος δὲ· ἢ τῶν ἀλεξαν
δρέων μέριμνα· ἐπιπεμφθεὶς αὖτις·
τὰς συνήθεις πάλιν περὶ
τὴν πόλιν ἐποίει· θερμό
τερος αὐτὸς ἑαυτοῦ· καὶ
τοὺς τῆς ὀρθοδοξίας φανείς·
ἐν τούτῳ δὲ καὶ μελέτιος
ὁ ἀντιοχείας ἐπίσκοπος·
τῇ εὐσεβείᾳ συνηγορῶν· τοῦ
θρόνου καθαιρεῖται· ζ

ὑπερορίζεται· οἱ πολλοὶ
τῶν ὀρθοδόξων ἐπακολου
θοῦσι· τὴν τῶν ἐναντίων
κοινωνίαν ἐκκλίνοντες·
εὐζώϊος δὲ ὁ ταῖς ἀληθεί
αις κακόνους· εἰς τὴν ἀν
τιοχέων αὐτίκα καθίσταται·
Εὐδόξιος τε ὁ λίαν κακόδο
ξος τῆς κωνσταντινουπό
λεως ἐπιβαίνει· οὕτως
ἡ κακία· οὕτως ὁ φθόνος·
πάντοθεν τὰ τῆς ἐκκλη
σίας συνταράξας τε
συγχέας· καὶ πρὸς τὰ πο
λιτικὰ χωρεῖν ἄρχεται·
ὃς ἰουλιανὸν ἀναδείκνυσι
καίσαρα· ἐν γαλλίαις· ὑπ᾽
αὐτοῦ κωνσταντίου προ
χειρισθέντα· ὁ μέν τοι
κακοδοξότατος εὐδόξιος·
τοῦ θρόνου ἐπιβάς· τε
λουμένων ἤδη τῶν ἐγκαι
νίων τοῦ τῆς σοφίας ἐπω
νύμου ναοῦ παρὰ κωνσταν
τίου· πρὸς τὴν ταύτην ἀ
φῆκε φωνήν· ὁ πατὴρ ἀσεβής

σὴν ἐκείνην καὶ τὴν ψυχήν·
ὁ πηρασευνής· ὁ υἱὸς ἀσεβ-
ευνής· πάντων οὖν ἐπὶ τού-
των τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θο-
ρυβηθέντων· ἐκεῖνος·
κοιμίσαι τὸν σάλον βουλό-
μενος· μὴ παραιτεῖσθε ἔφη
ὦ οὗτοι πρὸς τὸ λεχθέν· ὁ
μὲν γὰρ πηρασευνής· ὅτι
οὐδένα σέβει· ὁ δὲ υἱὸς
ἀσεβευνής· ὅτι σέβει κακῶς
τὸν πατέρα· πρὸς ταῦτα·
γέλως ἔλαβε τοὺς παρό-
ντας· ὥστε· καὶ ληρεῖν αὐ-
τὸν ἡγησάμενοι· τῆς ἐκ-
κλησίας ὑπεχώρησαν· ἔ-
μελλε δὲ ἄρα καὶ κωνστά-
ντιος· δίκας ἀξίας ὑπο-
σχεῖν· τῆς εἰς θεὸν ὕβρεως·
ὁ γὰρ ἰουλιανὸς· ἐπιθυμί-
αι τῆς τοῦ παντὸς ἐξου-
σίας· τὴν ἁλουργίδα πε-
ριθέμενος· αὔγουστος ἐν
γαλλίαις ὑπὸ τοῦ στρατοπέ-
δου ἀναρρέεται· κων-
στάντιος δὲ πρὸς τὸν

περσικὸν ἑτοιμαζόμενος
πόλεμον· ὑπὸ δὲ τοῦ θε-
ομάχου ἐξωσίου· πρὸς τὴν
κατὰ ἰουλιανοῦ μάχην
ἐρεθιζόμενος· στρατι-
ὰν κατὰ τοῦ ἀνεψιοῦ συγκι-
νεῖ· μεταξὺ δὲ καππαδο-
κῶν καὶ κιλίκων· ἐν μόψου
κρήναις τῷ χωρίῳ γενό-
μενος· καταλύει μετὰ τῆς
ἀρχῆς καὶ τὸν βίον· νοσή-
σας ἀποπληξίαν· ἀλλὰ
τοῦτον μὲν οὕτως ἡ δίκη με-
τῆλθεν· ὅπως δὲ καὶ τὸν
ἀσεβῆ γεώργιον· διὰ χειρῶν
ὁμοίων ἐπάταξεν· ἐν θεῷ φρω·

Ἦν τις ἐν τῇ ἀλεξανδρέων τό-
πος· πάλαι μὲν ἀνακεί-
μενος μίθρᾳ τῷ τῶν ἑλ-
λήνων θεῷ· καὶ ταῖς αὐτοῦ
τελεταῖς· νῦν δὲ κόπρου
καὶ σαπρίας ἐμπλέως·
τοῦτον τοιγαροῦν ὁ κωνστάν-
τιος· ὡς ἀργόν τε καὶ ἄ-
χρηστον· ἀπονέμει τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· γεώργιος δὲ· ναὸν ἐ-

ναὸν τῷ δεῖ

ν αὐτοῦ δὲ εἰμαθεῖν οὐ λήθεται.
πλὴν κόπρον ἐγκειμένην καὶ
τὸν συρφετὸν ἐκφορηθῆναι
προστάττει· ἤδη δὲ ἀ-
νακαθαιρομένου τοῦ τόπου·
εὑρίσκεταί τι τῶν ἀδύτων
ἐν βάθει τῆς γῆς· ἐν ᾧ τὰ
τῶν Ἑλλήνων μυστήρια κέ-
κρυπτο· οἷς τινὲς τῶν
χριστιανῶν ἐντυχόντες·
γέλωτα τῷ δήμῳ ταῦτα
φανερὸν ἐποιοῦντο· καὶ πᾶ-
σιν ἐπεδείκνυον· ὅπερ οὐκ ἐ-
νεγκόντες Ἑλλήνων παῖδες·
ἀλλ' ὑπὲρ τῶν θεῶν καὶ ἱε-
ρῶν τῶν ἰδίων· ἀθλίως
ζηλώσαντες· ἐπερχόμενοι ἐπ' αὐ-
τοῖς· οἱ μὲν ξίφεσι παίοντες.
οἱ δὲ λίθοις· καὶ πολλοὺς
ἀνεῖλον χριστιανῶν· τοὺς
δὲ καὶ ἀνεσταύρωσαν· καὶ
ἄλλοις ἄλλως ἀπέκτειναν·
Τὸν μέντοι διὸ σεβῆ γέρ-
ον· τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγόν-
τες· καί τινος καμήλου ἐκ-
δήσαντες· ἐπεὶ σφοδρῶς

αὐτὸν ἡ κάμηλος ἐσπάρα-
ξεν· καὶ διεσπάσατο· χόρ-
τον πολλὴν συμφορήσαν-
τες· καὶ πῦρ ἐγκοιμήθε-
ν ὑφάψαντες· αὐτὴν κα-
μήλους τούτων κατέκαυ-
σαν· οὕτως ἐν ἑνὶ μὲν τρό-
πῳ· διαφόροις δὲ ταῖς
αἰτίαις· οἱ μὲν μακάρι-
οι τοῦ τέλους· ὁ δὲ ἄθλιος
τοῦ θανάτου τὸν βίον με-
τήλλαξαν· καὶ τὰ μὲν κα-
τ' αὐτούς· εἰς τοῦτο ἐχώρησε·
Ἰουλιανὸς δὲ πάντων
οὕτως κρατήσας· καὶ ἀνα-
τρέψαι μὲν ἐθέλων τὰς Κων-
σταντίου πράξεις· ἅμα
καὶ τοὺς ἐν ὑπερορίαις ἀ-
νακαλεῖσθαι· ὁ μακάριος
Ἀθανάσιος· καὶ δείσας μὴ
καὶ Ἰουλιανὸν οἱ τῆς ἀρε-
τῆς μοίρας φθάσαντες ἐ-
παγάγονται· ἠγνόει γὰρ
ἔτι καὶ τούτου δυσσέβειαν·
ὑπὸ νύκτα μαθητῶν· τοῦ
οἴκου τῆς παρθένου ἀ-

πάρας· ἐν ἐκκλησίᾳ μὲν
σκη τῇ ἀλεξανδρέων ἀρίσ
κεται· πάντων δὲ· κατὰ
θέαν ἐκείνου πανταχό
θεν ἠθροίζοντο· ὁ κλῆ
ρος· ἡ πόλις· ὁ δῆμος· οἱ
μὲν, ἀχαριστοῦντες τῆς
ἐπανόδου· οἱ δὲ· τὴν ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον στέρησιν
ὀνειδίζοντες· εἶτα·
τὴν πρὸς αὐτὸν δεικνύ
οντες ἄμοιαν· ἄλλος τε
δὲ· καὶ ἀπὸ μόνης τῆς τοῦ
καλοῦ ποιμένος παρου
σίας θαρρήσαντες· ἐξω
θοῦσιν ἀθέους τοὺς ἀρεια
νοὺς· καὶ τὴν πόλιν ἀθα
νασίῳ καὶ ἑαυτοὺς χα
ρίζουσιν· οἱ δὲ· καὶ αἰ
σχρῶς ἐλαυνόμενοι· οὐ
δὲ οὕτως τῆς δυσσεβείας
ἀπέληγον· ἀλλὰ καὶ γε
ωργίου δίκας ὑπέχον
τος ἀξίας ὡς εἴρηται·
λούκιον αὐτοῖς ἀντι
καθιστῶσι· καὶ πᾶσαν

αὐτοῦ πάλιν τὴν περὶ τὰς
αἱρέσεις σπουδὴν ἐπιτρέ
πουσι· βούλεται δὲ κατὰ πά
ροδον ὁ λόγος καὶ τῶν ἰουλι
ανοῦ ἀσεβημάτων ἐπιμνη
σθῆναι· καὶ ἅμα τὰ κα
τὰ τὸν μέγαν ἐπισυνάψαι·
καὶ δεῖξαι ὅπως οὐδὲν ἦν
αὐτοῦ τῆς ζωῆς μέρος
τῶν διὰ χριστὸν ἀγώνων ἐλεύ
θερον· ἄρτι γὰρ τοῦ δυσ
σεβοῦς τούτου τὴν βασι
λείαν λαβόντος· καὶ τὰ
ἑλλήνων τιμᾶσθαι θεσπί
σαντος· πᾶσα μὲν χρι
στιανῶν ἐκκλησία· κα
θῃρεῖτο καὶ ἀνετρέπετο·
Πᾶς δὲ τόπος ἱερὸς τῶν ἑλ
λήνων ἀνιέρως ἐδέχετο·
καὶ ναοὶ τούτων· οἱ μὲν
ἠνοίγοντο· οἱ δὲ ἀνεκτί
ζοντο· οἱ δὲ ἐκ νέας ἀθρόως
ἠγείροντο· καὶ κνίσαι παν
ταχοῦ καὶ θυσίαι· καὶ αἵ
ματα· καὶ πρὸς αὐτῇ δὲ
οἴμοι κωνσταντίνου πόλει·

τὸ τῆς τύχης ἄγαλμα ἐθυ-
μιᾶτο· ἡνίκα καὶ μάρις
αὐτῷ προσελθών· ὁ τῆς
ἐν βιθυνίᾳ χαλκηδόνος
ἐπίσκοπος· φανερῶς
διελοιδορεῖτο· ἀσεβῆ
τοῦτον καὶ ἀποστάτην καὶ
ἄθεον· καὶ τὰ τοιαῦτα
καλῶν· ὁ δέ· καὶ γὰρ
ἦν πήρωσιν ὀφθαλμῶν
ὑποστὰς ὁ μάρις· ἅτε
γηραιὸς ὤν· λῆρον αὐτὸν
καὶ τυφλὸν ἀπεκάλει·
ἔφη δὲ παρ᾽ αὐτῷ· τοῦ τῶν
γαλιλαίων θεοῦ· τί μὴ ὡς
τυχεῖν θεραπείας δυ-
νάμενον· καὶ ὅς· θερ-
μοτέρᾳ τῇ παρρησίᾳ
ὑπολαβών· εὐχαριστῶ ἔφη
τῷ θεῷ· τῷ πηρωθῆναί
με ταῖς ὄψεσιν οὕτω συμ-
φερόντως οἰκονομήσαν-
τι· ὅπως μὴ τὸ ἀ-
ναιδὲς ἴδω πρόσωπον σου·
ἰταμῶς οὕτως ἐκπεπτω-
κὸς εἰς ἀσέβειαν.

ὁ τοίνυν βασιλεύς· τοῖς
τότε σοφοῖς τὴν κακί-
αν· γόητάς τε καὶ μάν-
τεις συνάγων· γνώμην
ἀποφαίνεσθαι ἠξίου·
πῶς ἂν χριστιανῶν πε-
ριγένοιτο· ἔδοξε δὲ
πᾶσιν αὐτοῖς· ἀθανά-
σιον ἐκ μέσου ποιῆσαι·
ὑποσπασθέντος γὰρ
ἐλέγχου τοῦ θεμελίου·
ἀκόλουθος καὶ τὰ λοιπὰ
τῆς αὐτῶν πίστεως με-
ρη καταβληθήσεσθαι· πά-
λιν οὖν δικαστήρια συγ-
κροτοῦνται· καὶ κα-
ταψηφιζόμενοι δικα-
σταί· καὶ στρατὸς ἐκπεμ-
πόμενος· καὶ ἀλεξάν-
δρεια κυκλουμένη· καὶ
πορθουμένη ἡ ἐκκλησία.
καὶ ἐζητεῖτο μὲν ἡ τὸν
ἀθανάσιον· ἐπεὶ δὲ
τὴν ἄνωθεν ἐκεῖνος χά-
ριτι χαριζόμενος· ἀλή-
πτος ἦν τοῖς ἐχθροῖς. κ

ὥσπερ οὐδενὸς κωλύον-
τος· οὗτος ἐπὶ πάσης ἀ-
δείας ἐξῄει τῆς πόλεως·
τὴν μὲν Ἀλεξανδρέων· αὖ-
θις ὀδυρμὸς ἐπὶ τῇ τοῦ
ἀνδρὸς ἀποδημίᾳ κα-
τῆχεν· ὁ δὲ νύκτωρ
ἐπὶ τὸν Νεῖλον ἐλθὼν·
καί τινος ἐπιβὰς ὁλκά-
δος· εἰς Θηβαΐδα πόλιν
ἐπιφόρως ἀνήγετο· ἠπεί-
γετο δ' εἰς ὄπισθεν αὐτοῦ
καὶ σατράπης· ἀμελεῖ
ὅπως καὶ καταλάβοι τοῦ-
τον· ὑπὸ τοῦ τυράννου
προστεταγμένος· ἐπεὶ
δ' εἰς τοὺς Ἀθανασίου συμ-
πλεόντων τοῦτο γνοὺς·
τοὺς ἐρέττοντας ἐπετά-
χυνε· μικρὸν ὁ μέγας ἐ-
πισχὼν· καί τι κεκρυμ-
μένον ὡς ἔοικε τοῖς ἐν-
τὸς ἰδὼν ὀφθαλμοῖς· ἀ-
ναστρέφειν ἐκέλευε τοῖς
ἐρέταις πρὸς Ἀλεξάνδρει-
αν· τῶν δὲ θορυβηθέν-
των ὡς ἄκος· ἐκεῖνος θεῖ-
όν τι τὸ πραττόμενον εἶ-
ναι εἰπών· ἔπεισε· καὶ τὴν
ναῦν εἰς τοὐπίσω περι-
άγοντες· ἔπλεον αὖθις τὴν
Ἀλεξανδρέων· μεταδιώ-
κοντες τοὺς διώκοντας.
τὸ καινότατον· ὡς δὲ
πλησίον ἤδη τοῦ σατρά-
που γεγόνασιν· οἱ διώκο-
ντες μέν· οἷα μηδέμα τῶν
ὁρωμένων ὁρῶντες πα-
ρέπλεον· Ἀθανάσιος δέ·
τίνα ζητοῖεν ἐπυνθά-
νετο· τῶν δὲ Ἀθανάσιον
ἀποκριναμένων· μικρὰ
προσάγειν ὑμῶν ἔφη καὶ
ταὐτὸν πλοῦν· οἱ οὖν ἅτε μᾶς
αὐτὸν διώκοντας φάγον-
ται· οὕτως ἀπατηθέν-
τες οἱ τὰς φρένας τυφλοί·
μετεδίωκον ὃν ἐν χερσὶν
ἔχοντες οὐκ ᾐσθάνοντο·
Ὁ δὲ ταχέως εἰς Ἀλεξαν-
δρειαν καταχθεὶς· τῇ
πόλει τε ἀθρόον ἐπιδη-

μήσας. ἡβδομηκοστὸς αὐτῇ
ἐν μυσοὶ πολίχνῃ. εἶτα ἡ
σχίσας δι᾽ ἑαυτόν. ὅσος
ὁ ἑξῆς χρόνος τῆς Ἰουλι
ανοῦ βασιλείας ἐκρύπτε
το. μετὰ δὲ ταῦτα Ἰου
λιανὸς ὁ μιαρώτατος
τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος
εἰς ἀσέβειαν. μετὰ μυ
ρίους τοὺς κατὰ χριστια
νῶν πολέμους. εὑρίσκει
καὶ τέλος ἐν Περσίδι. τῶν
πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων
οὐ παντελῶς ἀνάξιον. ἐνι
αυτὸν ἕνα καὶ μῆνας ἄρ
ξας ὀκτώ. ψήφῳ δὲ τοῦ
στρατοῦ παντὸς Ἰωβια
νὸς τὴν βασιλείαν περιτί
θεται. ὃς μῆνας ἑπτὰ κρα
τήσας. τοῦ ὀρθοδόξου ἐπαγγε
λατία γενόμενος. ἄφνω
τελευτᾷ τὸν βίον. ὕπνῳ
κεράσας θάνατον. οὐ
αλεντινιανὸς δὲ μετ᾽ αὐτὸν
τῆς βασιλείας κρατεῖ.
ὃς τὸν ἀδελφὸν οὐάλεντα.

κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς ποι
εῖται. καὶ τὰ πρὸς ἕω
παραδοὺς ἐκείνῳ. αὐτὸς
ἐπὶ τὴν ἑσπέραν καὶ τὰς
γαλλίας ἀφίκετο. πα
ραλαβὼν μόνην τὴν βασι
λείαν οὐάλης. οὐδενὸς
ἄλλου ἐφρόντισεν ἢ ὅ
πως. τὰ μὲν τῶν ἀρεια
νῶν αὐξήσοι. τὰ δὲ τῶν
ὀρθοδόξων. παντὶ τρό
πῳ καθέλοι. διὸ καὶ πάν
τας σχεδὸν ἀρχιερεῖς τε
καὶ ἱερεῖς. διακονουμέ
νους τε. καὶ τοὺς τοῦ μο
ναδικοῦ βίου. ἐσχάτοις
κακοῖς περιέβαλε.
καὶ τοῦτο μέν. μελέτιον.
ἄνδρα τὴν ἀρετὴν ἀπα
ράμιλλον. τοῦ θρόνου
τῆς ἀντιοχέων καθαιρεῖ.
τοῦτον δέ. καὶ τὸν μέγαν
τοῦτον ἐν ἀθληταῖς ἀ
θανάσιον λαμπρὸν ἐπεζή
τει. ὅσοι οὖν προστάγμα
τα μὲν τῶν ἐπάρχων

πουδὴ τῇ εὐδοξίου εἰς
ἀλεξάνδρειαν κατέπεμ
πετο· ἐδιώκετο δὲ πάλιν
ὁ μέγας οὗτος τρισαριστεὺς
ἀθανάσιος· καὶ ὅσον οὐ
πω ἁλώσιμος ἦν. ὑπέστη
σι μὲν λάθρα τὴν πολι·
εἰς τιμὰ δὲ πατρῷον
καταδὺς τάφον· καὶ μῆ
νας τέσσαρ τὸν ἐν αὐτῷ δι
αμείνας. οὕτω διέφυγε
τοὺς διώκοντας· τα
τιανοῦ γὰρ τηνικαῦτα τῆς
αἰγύπτου ἡγεμονεύοντος.
δεινὰ χριστιανοὺς ἅπαν
τας καὶ μυρίαις κολάσεσιν
ἐλαύνοντος· καὶ πολλοὶ
δι' αὐτοῦ· τὸν μαρτυρικὸν
ἐδέχοντο στέφανον· ἀλλ' ὁ
μέν. τὴν ἀξίαν ἐκ θεοῦ ἐ
δέξατο δίκην. τῆς τε γὰρ
οὐσίας ἅμα καὶ τῆς ἀξί
ας ἀφαιρεθείς· πρὸς δὲ
καὶ νόσσοις ὀφθαλμοὺς
ἀποτυφλωθεὶς δημοσί
α προσαιτῶν ἐλεεινῶς

καταστρέφει τὸν βίον· ἀ
λλὰ καὶ κατὰ τὸν ὀρθόδο
ξον ἐπὶ τῆς κωνσταντι
νουπολιτῶν ἐνδόξως ἐ
πεδείκνυτο. ποία γλῶσ
σα ἂν ἀρκέσοι τὰ ἂν διηγήσασθαι
Διὸ· καὶ ταῖς ἄνωθεν πλη
γαῖς ἔσται δέον τὸ ἄνω· σει
σμὸς γὰρ ἐπισκήψας οἷος
σφοδρότατος. πολλάς τε
ἄλλας ἀνέτρεψε τῶν πό
λεων· καὶ τῶν ἐν κρήτη·
πλείους ἢ ἑκατόν. χαλε
πὸν πτῶμα καὶ τὴν μ[illegible]κε· ς
ἡ θάλασσα δὲ τοὺς οἰκεί
ους ὅρους ἀπολιποῦσα·
τινὰς μὲν τόπους οὕτως
ἐπέκλυσεν· ὥστε πολ
λοὺς καὶ τῶν πρὸς κμάρο
σίμων πλοΐμους εἶναι·
πρᾶγμα καινότατον· ἑ
τέρωθι δέ· τοσοῦτον ἀ
πέστη πάλιν· ὡς καὶ κα
τὰ μέσον τῶν πλοίων· ἐπὶ
ξηροῦ τοῦ ἐδάφους εὑρεθῆ
ναι τοὺς πλέοντας· ἀλ

λοῦ δὲ οὕτως οἱ κακοὶ ἐσω-
φρονίζοντο· θερμότε-
ροι δὲ μᾶλλον τὴν κακίαν
ἐγίνοντο. ἐπεὶ δὲ τὸ θεο-
τοῦ πρὸς ἀθανάσιον· ἅπας
ὁ τῶν ἀλεξανδρέων δῆμος·
ἐτραχύνετό τε πρὸς τοὺς
κρατοῦντας· καὶ ἤδη πρὸς
ὅπλα καὶ στάσιν ἑώρα·
Μαθὼν ὁ βασιλεὺς οὐάλης·
καὶ δείσας τὴν ἀναρχίαν
αὐτῶν καὶ τὸ θράσος· ἠναγ-
κάσθη καὶ αὖθις ἀθανα-
σίῳ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἐ-
πιτρέψαι. τοῦτο δὲ· οὐ θε-
ραπεύων ἐκεῖνον ἐποίει·
ἀλλ' ὅτι μηδένα εἶχε πει-
θαρχοῦντα τῶν ὑπηκόων·
ὅπερ ἅμα τῷ γνῶναι τοὺς
περὶ ἀθανάσιον τέως τοῦ-
σιν χρόνων πεποίηκε διωγ-
μῶν. ἐκράτει γὰρ πανταχοῦ
τῆς ἀνατολῆς τὰ δει-
νά· καὶ ὁμοφύλοις αἵμα-
σι χριστιανοὶ κατεχραίνον-
το. οὐάλεντος δὲ πρὸς

τὴν ἀντιόχειαν ἐπειγο-
μένου· μεγάλα ἀπειλεῖ μὲν
τὸν μὲν εὐδόξιος· ὁ τῶν
ἀρείου δογμάτων μυσταγω-
τὴς καὶ προστάτης· ἀντι-
καθιστῶσι δέ· οἱ μὲν ἀρεια-
νίζοντες· δημόφιλον·
οἱ δ' εὐσεβοῦντες· εὐάγριον·
ἄνδρα· θεῖον καὶ λόγῳ καὶ
τρόποις ἐπίσημον. οὐά-
λης δὲ τὴν ἀντιόχου κα-
ταλαβών. τοὺς ὀρθοδόξους·
ἐπολιόρκει φανερῶς καὶ
ἀπήλαυνεν· οὐ μόνον
ἐκκλησιῶν ἢ συνάξεως
ἢ κοινωνίας· ἀλλὰ καὶ αὐ-
τῶν καὶ οἰκιῶν. καὶ πόλεως
ἁπάσης σχεδόν· ἤδη δὲ
καὶ τῆς ἑῴας αὐτῆς· οἷς
σφοδραί τε κολάσεις· καὶ
θάνατος χαλεπὸς ἐξεδέ-
χετο· ὁ δὲ ποταμὸς ὀρό-
της ταῦτα· καὶ στένων ποι-
τῆς ἀντιόχου· καὶ φορεῖ
ὁδοὶ καὶ προάστια· ὁ μὲν
αἵμασιν ἐρυθραινόμενος

τὸ ῥεῖθρον· ταῦτα δὲ μετὰ μὲν
κρατῶν σωμάτων γενόμενα μικρά·
Ἐν τοσούτοις τοίνυν χειμῶσι·
καὶ οὕτως μεγίστοις καὶ σφοδρο-
τάτοις· καὶ ὁ λαμπρὸς οὗτος
καὶ μέγας τὴν κατὰ θεὸν πολι-
τείαν καὶ ἀρετὴν ἀθανά-
σιος· μετὰ τοὺς μακροὺς
ἐκείνους διὰ Χριστὸν ἱδρῶτας·
καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξί-
ας ἄθλους· καὶ τὰς ἀιδί-
μους φυγάς τε καὶ ἐξορίας·
καὶ τὰ περιφανῆ τρόπαι-
α· πολλοὺς τῶν τοῦ θρόνου
διαδόχους πέρας προφθάν-
των μελλόντων· ἐκ τῶν
καὶ τεσσαρακοστῇ τῆς ἱ-
ερωσύνης ἔτει· ὀγδόῃ καὶ
δεκάτῃ μηνὸς ἰανουα-
ρίου· καταλύει τὸν βίον·
ὡς περὶ καμὼν σαυτὸν τῶν
πόνων ἀρχόντων· καὶ διὰ
τοῦτο πρὸς ἑαυτὸν ἄνω-
θεν τοῦ ἀγωνοθέτου μετα-
καλεσαμένου τὸν ἀθλη-
τήν· ἵνα ταῖς παρ' αὐ-
τοῦ λαμπρότησι καὶ τοῖς
στεφάνοις· ἄξιος τούτων
ἀμείψηται· ὡς καὶ ταῖς αὐ-
τοῦ παρακλήσεσιν [illegible]
ὡς [illegible] τῶν ὑπ' αὐτοῦ
προκριθέντι τῆς τούτου
βασιλείας κληρονομίας· ἅ-
παντα δῆτα καταφέρεσιν
Μακρότητα ἡμερῶν πλατυς-
μόν τε τοῦ κράτους καὶ αὔξησιν·
Ἰσχὺν κατ' ἐχθρῶν· καὶ πάντε-
λῆ τούτων καθαίρεσιν·
Χαρᾶς τῆς ἐπουρανίου μετὰ
τὴν τέλος ἀπόλαυσιν·
Αἰωνίων καὶ θείων ἀγα-
θῶν τρυφὴν τὴν ἀκήρατον·
Ἡ μλήτον ται πάντες· οἱ θεῶν
εὖ ἀρέσαι πράττοντες·
Λαμπρὰ ἐνδύματα τοὺς
κατὰ γάμον ἑαυτοῖς περιθέμενοι·
Προσὸν καὶ ἡμεῖς πάντες
κληθείημεν· χάριτι καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας
ἀμήν +

+ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ε':–

+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ
ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου
ἀρχιεπισκόπου Ἀλε-
ξανδρείας:–

Πολλοὺς μὲν κατὰ διαφόρους
χρόνους ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλη-
σία προανέστησε καὶ δι-
δασκάλους ἐπλούτησε·
τῶν ὀρθῶν τε καὶ καθα-
ρῶν δογμάτων τῆς εὐσε-
βείας ὑπερμαχοῦντας·
καὶ τὰ κίβδηλα καὶ τοῦ
ἀληθοῦς δὲ παρεκκλίνον-
τα τῶν αἱρετικῶν ἐπινο-
ήματα καὶ διδάγματα.
καθαιροῦντας ἄρδην
καὶ ἀνατρέποντας· ἀλ-
λ' οὐχ οὕτως τοῖς πᾶσι·
ὡς τῷ θεσπεσίῳ τούτῳ
πατρὶ Κυρίλλῳ· ἐλλαμ-
πρύνεσθαι καὶ καθωρα-
ΐζεσθαι· οὐ γὰρ ὑπὲρ
μικρῶν· οὐδὲ μικρὰ
ὁ μακάριος ἠγωνίσατο·
ἀλλὰ τὰ μέγιστα καὶ ὑ-
περμεγίστων· ὡς προϊ-
ὼν ὁ λόγος δηλώσει·
τούτῳ τοίνυν πατρὶς. ἡ
κατ' Αἴγυπτον περιφανὴς
Ἀλεξάνδρεια· γένος.
τῶν ἐπισήμων τε καὶ
λαμπρῶν· πρὸς. τῶν

ἀσεβειῶν· ἐπεὶ δὲ τὰς
μητρικὰς λύσας ὠδῖνας
προκληθὲν εἰς φῶς· ὁ
φωτὸς ὄντως χρημα-
τίσας καὶ ἡμέρας υἱὸς·
ἐκ πρώτης τριχὸς ὡς
εἰπεῖν τῇ πάντων μη-
τρὶ τῇ ἐκκλησίᾳ δηλα-
δὴ· καθιέρωται· ἀρκα-
δίου μὲν τηνικαῦτα τῆς
ῥωμαίων βασιλείας τὰ
σκῆπτρα διέποντος·
Θεοφίλου δὲ τῆς ἐν ἀ-
λεξανδρείᾳ ἐκκλησίας
τοὺς οἴακας διιθύνον-
τος· οὗ δὴ καὶ ἀδελφι-
δοῦς οὗτος· ὁ μὲν δὴ καὶ
τοῦ θρόνου διάδοχος γέ-
γονεν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν
ὕστερον· ἄρτι δὲ θε-
όφιλος τῷ θεῷ· παρὰ
τῶν τεκόντων ἤτι τῇ ἐκ-
κλησίᾳ καὶ τῷ μᾶλλον
δι' ἐκείνου ὁ θαυμαστὸς
κύριλλος οἷα δῶρον θεῖ-
ον προσενεχθεὶς· γραμ-
μάτων τε διδασκάλοις
ἐκδοθεὶς· καὶ γνώσεως
πλοῦτον τὸν ἀναφαίρετον
συλλέγειν ἐπιτραπεὶς·
ἔδειξεν ἐκ προοιμίων
ἀθιος· ὅπως εἶχε πρὸς
τοὺς λόγους φιλίως· οὐ-
δὲ γὰρ ὀλιγωρίαν ἔσχε
ποτὲ τῆς καλλίστης
αὐτῶν ἐμπορίας· ὅλος
δὲ τούτων ἦν ἐσω· δαλὸς
εἰς πῦρ· καὶ ξηρὸς εἰς
ἀκόνην τὰ μαθήματα·
καθιστάμενος· ὅθεν
καὶ τοσαύτην αὐτῶν ἐν
ὀλίγῳ χρόνῳ καρπωσά-
μενος ὤφθη τὴν ὠφέ-
λειαν ὁ ἀοίδιμος· ὡς
μηδὲν εἶναι τῶν ἀγαθῶν·
τῆς τε θείας γραφῆς
ὁμοῦ καὶ τῆς θύραθεν·
ὃ μὴ διὰ στόματος εἶχε
κείμενον καὶ τῇ διανοίᾳ
περιφερόμενον· βιβλι-
οθήκη γάρ τις ἦν ὡρί-
ζουσ᾽ ἔμψυχος· τα

μεῖον τὲ πάσης σοφί-
ας καὶ συνέσεως· ἀλ-
λὰ καὶ ὀξεῖς φορᾶσαι ἦ-
θος ἀνδρῶν· καὶ τὰ κα-
τὰ λογισμὸν αὐτοῖς με-
λετώμενα εἰς τοὐμφα-
νὲς ἐνεγκεῖν· τούτου τὴν
τε πᾶσιν αὐτοῦ προθυ-
μίαν ὁποία ποτ᾽ ἂν ἦ· ὡς
μετὰ βραχὺ δηλωθήσεται·
Τοιγαροῦν οὕτως ἔχων· ὑπὸ
τοῦ θείου τοῦ κλήρου τῆς
ἐκκλησίας καταλέ-
γεται· οὐχ ὡς ἄν τις οἴοι-
το χαριζομένου αὐτοῦ· αὐ-
τὸ κατὰ γένος προσῆκον-
τι· ἀλλὰ τῆς ποίμνης
μᾶλλον προμηθουμέ-
νου· καὶ τοιοῦτον αὐτῇ τὸν
ποιμένα θ(εο)ῦ πάντως
συνευδοκοῦντος μηχαν-
ωμένου θεάρεστον· διελ-
θὼν γὰρ πρὸς τάξιν ἅ-
παντας τοὺς τῶν ἱερέων
βαθμοὺς καὶ διαλάμψας
ἐν πᾶσιν ὡς οὐδεὶς ἄλ-

λος τῶν πώποτε· εἶ-
ται· καὶ πρὸς τὸν ὑψηλό-
τατον τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον
ἀνάγεται· θεοφίλου τοῦ
θείου· πρὸς κ(ύριο)ν ἐκδημή-
σαντος· ἀνάγεται δὲ ὑ-
πὸ τῶν συνειδότων αὐ-
τοῦ τὸν βίον· καὶ προστα-
σίας τοιαύτης ἐφιεμέ-
νων· ἐν ᾧ καὶ προκα-
θίσας ἀξίως ὥσπερ
ἀπό τινος ὑψηλῆς σκο-
πιᾶς· τὴν ποίμνην ἐ-
πεσκόπει καλῶς· εἰς
χλόην ἀγαθὴν ὀρθοδοξίας·
ταύτην τε ποιμαίνων αὐτήν·
καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσε-
ως ἐκτρέφων ὡς ἄριστα·
Τῇ σύριγγι τοῦ λόγου τῆς
ἀληθείας· εἰς μονάδα ἄ-
γων τριάδι εἰς· ἐξάγων τε
πάλιν αὐτήν· ἀπὸ τῶν
λυμαίνεσθαι δυναμένων
ἁπάντων· καὶ τοὺς
ἀρειολύκους ἀπελαύ-
νων τῇ ποιμαντικῇ

ιακτηρίαι· τοῖς τῶν αἱρέ-
σεων ἐξάρχοις φημί· καὶ
μακρὰν ταύτης ἀπωσο-
μένων γέννημα ὀπτᾶται· καὶ
ὅτι τοῦτο ἀληθές, ἐναργὴς ἡ
ἀπόδειξις· Νεστορίου
γὰρ τοῦ δυσσεβοῦς· καὶ
κακοδόξου δίκην καὶ ἀνοχῇ θεοῦ·
ϛ οἱ τῆς ἐκκλησίας ἐπάνω
τοῦ τυραννηθέντος μό-
μοι· τῆς βασιλίδος τῶν
πόλεων ἐγχειρισθέντος
τὴν προεδρίαν· καὶ τοῦ
βδελύγματος τῆς ἐρη-
μώσεως κατὰ τὸν Δανιη-
τικὸν λόγον ἐν τόπῳ ἑστῶ-
τος ἁγίῳ· δεινῶς τὸ τῆς
ἐκκλησίας ἐταράττετο
πλήρωμα· μᾶλλον δὲ
πᾶσα ἡ οἰκουμένη καὶ ὅσην
ὁ αἰσθητὸς ἥλιος ἐφορᾷ·

Κατὰ Χριστοῦ γὰρ αὐτοῦ πρώτου
τοῦ ἀληθινοῦ καὶ μόνου
θεοῦ ἡμῶν, τὴν βλάσφη-
μον αὐτοῦ καὶ μιαρὰν γλῶσ-
σαν ἐκίνησεν· ἀκονήσας
αὐτὴν ὡς ὄφεως ὁ πατὴρ
ὁ θεοπάτωρ ἔφη Δαβίδ· αὐ-
τὸς δὲ ὑπὸ τὸ χεῖλος φέρων ἀ-
σπίδος ἰόν· τὰς πονηρὰς
λέγων κατὰ τῆς ὀρθοδόξου
καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως
καινοτομίας καὶ ἐπινοίας·

Τῶν γὰρ ἁγίων ἀποστόλων καὶ
πάντων τῶν ὀρθοδόξων
πατέρων· αὐτὸν τὸν ἐκ θεοῦ καὶ
πατρὸς κατὰ φύσιν γεννη-
θέντα πρὸ πάντων τῶν
αἰώνων υἱὸν μονογενῆ· τὸν
ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ θεὸν ἀληθι-
νόν· τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φω-
τός· τὸν δι' οὗ τὰ πάντα
πεποίηκεν ὁ πατὴρ κατελ-
θεῖν ἐκ οὐρανῶν διδασκόντων·
ἐνανθρωπῆσαί τε καὶ πα-
θεῖν· ἀναστῆναί τε τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ· καὶ ἀνελθεῖν εἰς οὐ-
ρανούς· καὶ ὅσα τῶν συμ-
βόλων τῆς ὀρθῆς ἐμφέρε-
ται πίστεως. ὁ δυσσεβὴς
οὗτος Νεστόριος· τὴν τοῦ θεοῦ
λόγου φύσιν μεταποιηθῆν(αι)·

καὶ σάρκα γεγενῆσθαι· καὶ
εἰς ὅλον ἄνθρωπον μεταβληθῆ-
ναι τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώ-
ματος· δυσσεβῶς ἔφαν
καὶ ἀθέως ἐδίδασκεν·
Ὡς αὐτὸς καὶ δύο υἱοὺς ἐφρό-
νει τε καὶ παρῆγεν· ἕνα
ἐκ τοῦ θ(εο)ῦ καὶ π(ατ)ρ(ό)ς· καὶ ἕνα
ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας
γεννηθέντα· ἀλλὰ καὶ
ταύτην οὐ θεοτόκον ὅπερ ἐστὶν
ἀληθῶς· χριστοτόκον δὲ
μᾶλλον ὁ βέβηλος ἠξίου
εἶναι καὶ λέγεσθαι· οὗ περ
ἀνατρέπων τὰ μιαρὰ ταυ-
τὶ δόγματα· ὁ τοῦ ὀρθοῦ
λόγου προστάτης καὶ τῆς
ἐκκλησίας ὀρθὸς διδάσκα-
λος Κύριλλος· οὕτω σύ πως
αὐτῷ ταῖς αὐτοῦ θεοσόφοις
ἐπιστολαῖς διαλέγεται· δι-
δάσκων ἃ μὴ μεμάθηκε(ν)
ὁ ἀσύνετος· ἢ καὶ μαθὼν
ἀφρόνως ἠθέτησε· καὶ
πείθων αὐτόν· ὅτι ὁ θ(εὸ)ς
λόγος· σάρκα ἐψυχωμέ-
νην ψυχῇ λογικῇ ἑνώσας
ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν· ἀ-
φράστως τε καὶ ἀπερινο-
ήτως γέγονεν ἄν(θρωπ)ος· καὶ ὡς
δύο μὲν αἱ πρὸς ἑνότητα
τὴν ἀληθινὴν συνενεχθεῖ-
σαι φύσεις αὐτοῦ· εἷς δὲ ἐ-
ξ ἀμφοῖν Χ(ριστὸ)ς καὶ υἱός· οὐχ ὡς
ἀναιρουμένης τῆς τῶν φύ-
σεων διαφορᾶς διὰ τὴν
ἕνωσιν· ἀποτελεσασῶν
δὲ μᾶλλον τὸν ἕνα κ(ύριο)ν καὶ
Χ(ριστὸ)ν καὶ υἱόν· θεότητός τε
καὶ ἀνθρωπότητος· διὰ
τῆς ἀφράστου καὶ ἀπορρήτου
πρὸς ἑνότητα συνδρομῆς·
Οὕτω γὰρ λέγεται· καίτοι πρὸ
αἰώνων ἔχων τὴν ὕπαρ-
ξιν καὶ γεννηθεὶς ἐκ π(ατ)ρ(ό)ς·
γεννηθῆναι καὶ κατὰ σάρ-
κα ἐκ γυναικός· οὐχ ὡς
τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως
ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαβούσης
ἐν τῇ ἁγίᾳ παρθένῳ· οὔ-
τε μὴν δεηθείσης ἀναγκαί-
ως δι' ἑαυτὴν δευτέρας

γεγεννημένος· μετὰ τὴν ἐκ
πατρός· ἐπειδὴ δὲ δι᾽ ἡμᾶς
καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν·
ἑνώσας ἑαυτῷ καθ᾽ ὑπό-
στασιν τὸ ἀνθρώπινον προῆλ-
θεν ἐκ γυναικός· ταύτῃ
τοι λέγεται γεννηθῆναι σαρ-
κικῶς· οὐ γὰρ πρῶτον ἄν-
θρωπος ἐγεννήθη κοινὸς ἐκ
τῆς ἁγίας παρθένου· εἶ-
θ᾽ οὕτως καταπεφοίτη-
κεν ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ λόγος· ἀλ-
λ᾽ ἐξ αὐτῆς μήτρας ἑνω-
θεὶς· ὑπομεῖναι λέγεται
γέννησιν σαρκικήν· ὡς
τῆς ἰδίας σαρκὸς τὴν γέ-
ννησιν οἰκειούμενος· οὕ-
τω φαμὲν αὐτὸν καὶ πα-
θεῖν καὶ ἀναστῆναι· οὐχ ὡς
τοῦ θεοῦ λόγου παθόντος
εἰς ἰδίαν φύσιν· ἢ πληγὰς
ἢ διατρήσεις ἥλων· ἤγουν
τὰ ἕτερα τῶν τραυμά-
των· ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖ-
ον· ὅτι καὶ ἀσώματον·
ἐπειδὴ δὲ τὸ γεγονὸς αὐτοῦ

ἴδιον σῶμα πέπονθε ταῦ-
τα πάλιν αὐτὸς λέγεται πα-
θεῖν ὑπὲρ ἡμῶν· ἦν γὰρ ὁ
ἀπαθὴς ἐν τῷ πάσχον-
τι σώματι· κατὰ τὸν ἴσον
δὲ τρόπον· καὶ ἐπὶ τοῦ τε-
θνάναι νοοῦμεν· ἀθάνατος
μὲν κατὰ φύσιν ἐστὶν ὁ
τοῦ θεοῦ λόγος· ἐπει-
δὴ δὲ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σῶμα
χάριτι θεοῦ· καθά φησιν
ὁ παῦλος ὑπὲρ παντὸς
ἐγεύσατο θανάτου· λέγεται
παθεῖν αὐτὸς τὸν ὑπὲρ
ἡμῶν θάνατον· οὐχ ὡς
εἰς πεῖραν ἐλθὼν θανά-
του τό γε ἧκον εἰς τὴν
αὐτοῦ φύσιν· ἀποπλη-
ξία γὰρ τοῦτο λέγειν ἢ φρονεῖν·
ἀλλ᾽ ὅτι ἡ σὰρξ ἡ αὐτοῦ ἐγεύσα-
το θανάτου· οὕτω καὶ ἐγη-
γερμένης αὐτοῦ τῆς σαρ-
κός· πάλιν ἡ ἀνάστασις
αὐτοῦ λέγεται· οὐχ ὡς πε-
σόντος εἰς φθοράν· μὴ
γένοιτο· ἀλλ᾽ ὅτι τὸ αὐτοῦ

πάλιν ἀνεγήγερται σῶμα·
οὕτως Χριστὸν ἕνα καὶ Κύριον αὐτὸν
ὁμολογήσομεν· ὅτι μὴ
ἀλλότριον τοῦ λόγου τὸ σῶ-
μα αὐτοῦ· μεθ' οὗ καὶ αὐτῷ
συνεδρεύει τῷ πατρί· οὐ διαι-
ρετέον τοίνυν εἰς υἱοὺς δύο
τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· οὐ γὰρ
εἴρηκεν ἡ γραφὴ ὅτι ὁ λό-
γος ἀνθρώπου πρόσωπον ἥνω-
σεν ἑαυτῷ· ἀλλ' ὅτι γέγονε σάρξ·

Τὸ δὲ σάρκα γενέσθαι τὸν
λόγον· οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰ
μὴ ὅτι παραπλησίως ἡ-
μῖν μετέσχεν αἵματος καὶ
σαρκός· ἴδιόν τε σῶμα
τὸ ἡμῶν ἐποιήσατο· καὶ
προῆλθεν ἄνθρωπος ἐκ γυναι-
κός· οὐκ ἀποβεβληκὼς
τὸ εἶναι θεὸς καὶ τὸ ἐκ θεοῦ γεν-
νηθῆναι πατρός· ἀλλὰ καὶ
ἐν προσλήψει σαρκὸς με-
μενηκὼς ὅπερ ἦν· τοῦ-
το πρεσβεύει πανταχοῦ
τῆς ἀκριβοῦς πίστεως
ὁ λόγος· οὕτως εὑρήσο-
μεν· καὶ τοὺς ἁγίους πεφρο-
νηκότας πατέρας· οὕτω τε-
θαρρήκασι θεοτόκον εἰπεῖν τὴν
ἁγίαν παρθένον· οὐχ ὡς
τῆς τοῦ λόγου φύσεως ἤ-
τοι τῆς θεότητος αὐτοῦ
ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαχούσης
ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου·
ἀλλ' ὡς γεννηθέντος ἐξ αὐ-
τῆς τοῦ ἁγίου σώματος· ψυ-
χωθέντος λογικῶς· ᾧ καὶ
καθ' ὑπόστασιν ἑνωθεὶς
ὁ λόγος· γεγεννῆσθαι λέ-
γεται καὶ κατὰ σάρκα·

Ταύτῃ τῇ θεολόγῳ ἐπιστολῇ
καὶ πλείοσιν ἄλλαις τὸν
δυσσεβῆ Νεστόριον καὶ φρε-
νόληπτον· ταῖς τῆς εὐσεβεί-
ας δόγμασιν ὁ θεόληπτος
ἐκδιδάσκειν πειρώμενος
Κύριλλος· ὡς ἀμεταπεί-
στον ὅλως ἑώρα καὶ μη-
δέν τι τῆς δυσσεβείας
ὑφιέντα· διὰ μόνην πάν-
τως ἀλαζονείαν καὶ κα-
κοήθειαν καὶ τὸ συνηγο-

ῥοῦνται κεκτῆσθαι· τὰ
ἀσεβῆ Θεοδωρίτου συγγράμ-
ματα· ἔτι δὲ καὶ τὰ Θεοδώ-
ρου τοῦ Μοψουεστίας· καὶ τὴν
Ἴβα λεγομένην ἐπιστολήν·
ἣ πρὸς Μάριν αὐτῷ τὸν Πέρ-
σην γέγραφε· μετὰ τὸ δὶς
αὐτῷ καὶ τρὶς καὶ πολλάκις
διαμαρτύρασθαι· ἅμα
τῇ ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθείσῃ
πάσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ· τοῦτο
σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ
ἀπεκήρυξε· καὶ ἅμα
θέματι ἐνδίκως παρέ-
δωκε· καθελὼν αὐτὸν ἐκ
τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιερω-
σύνης· οὐ παραμαζίως ἐ-
πεὶ ὁ ἐπίρρητος δηλα-
δὴ καὶ κατάπτυστος· οὐ
διὰ τὴν τῆς ὀρθοδόξου πί-
στεως μόνον ἀθέτησιν·
ἀλλὰ καὶ δι' ὃν ἐμφανῶς εἰρ-
γάσατο φόνον· Φλαβιανοῦ
τοῦ θεόφρονος· ὃς ἀρχιερεὺς
ἦν τῆς λαμπρᾶς καὶ βασιλι-
κωτάτης τῶν πόλεων·

ὅσην μὲν δὴ καὶ φροντίδα ἐπι-
θέτο τοῦ μή τινα πώποτε τῶν
ἀσεβῶν μαλῶμαι ταῖς δυσ-
σεβέσιν αἱρέσεσιν· ὃ τὰ δώ-
δεκα τούτου κεφάλαια
τὰ κατὰ πάσης σχεδὸν
αἱρέσεως θεοφιλῶς γρα-
φέντα ἐμμελῶς διερχό-
μενος· σαφῶς ἂν διαγνῶ-
ναι δυνήσεται· καὶ τί δεῖ
πολλὰ λέγειν· οὗτος τοῖς
τῆς κακοδοξίας διδασκά-
λοις καὶ ἀρχηγοῖς ἐκποδὼν
μόνος πεποίηκε· τῆς ἁ-
γίας τε καθολικῆς καὶ ἀ-
ποστολικῆς ἐκκλησίας
δικαίως ἀπήλασε καὶ τῆς
ἱερωσύνης ὡς ἀνιέροις
ἀληθῶς, αὐτοῖς ἀποψήφισ-
σε· καθαρᾶς ἀπολαύει
γαλήνης τῇ ποίμνῃ παρα-
σχών· καὶ πᾶν τι τῶν τῶν
ὀρθοδόξων πληρώματι·
καὶ τὴν θείαν φωνὴν ἐκ
μέσου γενέσθαι μικροῦ κι-
δυνεύουσαν· ὁ εὐσεβόφρων

καὶ ὀρθοδόξως ὁμοῦ διεπρά-
μωσε· πάντας ἀμοιβῆς τῆ
τὸν θεὸν λόγον σαρκὶ τεκοῦσαν
ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοιαν· παρ-
θένον ἀληθινήν· κυρίως καὶ ἀ-
ληθῶς θεοτόκον· διδάξας καὶ
δοξάζειν καὶ λέγειν καλῶς·
Ὑπὲρ ἅπαντι τῶν πολλῶν ἐξαρκεῖ
τούτῳ εἰς ἔπαινον πάντως
κατὰ λόγον οἰόμενοι· τὸν
κατ' αὐτὸν λόγον τελέως πε-
ριγράφεται διηγούμενον· ἔτι
γὰρ ἕκαστα τῶν τοῦ μεγάλου
προτερημάτων τούτου πε-
ριλαμβάνειν πειρασόμεθα.
τῆς συμμετρίας ἂν ἐκπέ-
σοιτο· καὶ ἅμα οὐκ ἐξαρκέσω
φανεῖται πρὸς τὴν ἀκριβε-
στάτην τούτων διήγησιν·
καὶ γὰρ ἀληθῶς μεγάλα ἀεὶ
καὶ ἐξαίσια τὰ αὐτοῦ κα-
τορθώματα· ὡς ὑπὲρ
ἐκ σώματος ἤτοι μόνος
συμφωνίας πρὸς τὸν ἀ-
οίδιμον τοῦτον κύριλλον
καὶ θαυμάσιον. τὰ χρηστὰ
πάντα συνέδραμεν· οἷς
δὴ καὶ κομῶν· καὶ τῶν τελῶν
παρ' ὅλην τὴν κάτω ζωὴν
ἔνθεον καὶ σφόδρα τὸν
πόνον οἰκητήριον· ἐν ἡμέ-
ρᾳ μαθητεῖ πρὸς θεὸν ἐκδη-
μεῖ· ὅνπερ ἐκ νέου
περιαλλόντως ἠγάπησεν·
ἐφοβοῦ καὶ φυλαττόμενος
ἔζη· ὁ θεσπέσιος ἡμῶν μα-
λὸς· κακῶν πόνων ἀμέτοχος·
Μακρότατον βίον καὶ ἀλυ-
πότατον ζῶν· Ἰσχὺν πλοῦτον
κατὰ τῶν ἐπανισταμένων ἐχθρῶν·
Χεῖρα κραταιάν· κατὰ βαρβά-
ρων ἐθνῶν· Ἀκαταγώνιστον
ἀθέμος κατὰ πολλῶν δεομένων·
Ἡσυχίαν πολεμίων περιφανῆ
καὶ λαμπράν· Λαμπρότητος
ὁσίου ἀπόλαυσιν καὶ τρυφήν·
Προσηνῆ καὶ ἡμᾶς καταρτίσαι-
μεν· ἧς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγί-
ου πνεύματος· τῆς μιᾶς θεότητος καὶ
βασιλείας· ᾗ πρέπει πᾶσα
δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν

† Βίος καὶ πολιτεία καὶ
μαρτύριον τοῦ ἁγίου
ἱερομάρτυρος Θεοδότου ἀρχιεπι-
σκόπου πόλεως Κυρηνίας
τῆς Κύπρου:-

Λικιννίου τοῦ δυσσεβοῦς
βασιλεύοντος· καὶ τὴν μι-
αρὰν τῶν εἰδώλων θρησκεί-
αν πᾶσι τρόποις αὔξειν
ἐθέλοντος· δόγματά τε
πανταχοῦ τῆς ἰδίας ἐπι-
κρατείας ἐκπέμποντος·
τὰ διακελευόμενα θυσί-
ας πολυτελεῖς καὶ σπον-
δάς· παρὰ τῶν ὑπηκό-
ων ἁπάντων προσφέ-
ρεσθαι τοῖς μὴ οὖσι θεοῖς.
ἦν ἰδεῖν· τὰ μὲν τῆς εὐσε-
βοῦς καὶ ἀμωμήτου τῶν
χριστιανῶν πίστεως. ἀ-
πανθοῦντα τὸ ὅσιον καὶ μα-
ραινόμενα· τὴν ἀσέβει-
αν δὲ καὶ μιαρὰν τῶν εἰδωλο-
λατρειῶν· ἐπὶ μᾶλλον ἐξαιρο-
μένην καὶ θάλλουσαν· ὥσ-
περ τοι οὕτω μονίμοις πονη-
ρῶν φυτηκόμων· ἐπιμε-
λείας ἀξιουμένην. τῶν τῆς
ἀσεβείας λόγων προασπιστῶν·
Οἱ γὰρ κατὰ τόπους καὶ πά-
σας τὰς κοσμοπόλεις ἄρ-
χοντες τοῦ δυσσεβοῦς κα-

σιλέως· τὸ τῶν κρονῶν αὐτοῦ
πρόσταγμα πληροῦντες καὶ
κρατύνειν πειρώμενοι·
πᾶσαν χριστιανοῖς ἐπῆγον
ἀνάγκην· καὶ πᾶν τοῖς οἷς αὐ-
τοῖς βασάνων εἶδος περι-
έβαλλον· καὶ τελευταῖον
θανάτοις χαλεποῖς παρε-
δίδοσαν· πολλοὶ δὲ τού-
των τὴν εὐσέβειαν ἐξομνύ-
μενοι φόβῳ τῶν ἐπηρτημέ-
νων κολάσεων· τοῖς τοῦ
κρατοῦντος ἐλεεινῶς ὑπ-
έκυπτον δόγμασι· καὶ
ἄλλοι· ὄρεσι καὶ σπηλαίοις
καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς
ἀπέκρυπτον· ὅσοι δηλα-
δὴ μὴ δυνατῶς εἶχον παρ-
ρησιάσασθαι τὴν εὐσέβει-
αν· τὸ μετὰ θηρῶν ἀγρίων
διαιτᾶσθαί τε καὶ αὐλί-
ζεσθαι· τῆς ἅμα τοῖς ἀ-
σεβέσι διατριβῆς ἀνθελόμενοι·
Κακουχίαν τε πολλὴν καὶ
τὴν ἐπ' ἐρημίας ταλαιπω-
ρίαν ὑφίστασθαι κρίναν-
τες παρ' ὅλον τὸν βίον· ἤ
τι τῆς εὐσεβείας ἀνάξιον
διαπράξασθαι· οἱ δὲ.
Καὶ τοῦ παρανόμου βασιλέ-
ως καὶ τῶν αὐτοῦ παρα-
νομωτέρων ἀρχόντων·
ὀλίγον ἢ οὐδὲν ὅλως φρον-
τίζοντες· ἐλευθέρᾳ καὶ
ψυχῇ καὶ γλώττῃ· αὐτοί
τε χριστιανοὺς ἑαυτοὺς
ἀνεκήρυττον· καὶ τοῖς ὁ-
μοφύλοις ἅπασι τὸ αὐ-
τὸ ποιεῖν ὑπετίθεντο·
τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον προ-
θύμως αἱρεῖσθαι παρα-
σκευάζοντες· ὧν ἐκλε-
κτῶν τις καὶ πάσης εὐ-
φημίας ἐπάξιον· τού-
των εἷς ἦν καὶ ὁ μακάριος
οὗτος Θεόδοτος· ἐκ
νοῖς μὲν ῥίζης ὑπάρχων
ἐλαφρός· βίον δὲ ζήσας
ἐκ πρώτης ἡλικίας θε-
άρεστον· καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς
ἔργοις κατακοσμούμενον· δι' ὃν
καὶ τῆς φιλοθείας τοῦ θρόνου

θεόδοτος

τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπε-
λη· τῆς κατὰ Κύπρον κυ-
ρηνίας τὴν ἐκκλησίαν ἐγ-
χειρισθεὶς· καὶ τὴν ἐκεῖ-
σε τοῦ Χριστοῦ ποίμνην ἐπαξί-
ου ἀξίως ἄρα ποιμαί-
νειν ἐπιτραπείς· ἦν καὶ
περιβόητος μέν· ἅτε ποι-
μὴν ἀγαθός· καὶ τοῦ κα-
λοῦ ποιμένος· μᾶλλον
δὲ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ μι-
μητής· εἰς νομὰς ἀγαθὰς
τῆς εὐσεβείας· καὶ πά-
σης ποάσμος ἐρᾶς τε
καὶ θαυμασίμου· τῶν τῆς
πλάνης φημὶ δογμάτων
καὶ διδαγμάτων· πόρρω
μένων αὐτήν· τῆς μι-
αρᾶς τε τῶν εἰδώλων
λατρείας· ὡς ἱερὸς Χριστοῦ
θύτης πείθων ἀπέχε-
σθαι· καὶ τἄλλα πάν-
τα ποιῶν· οἷς ἂν ὁ τῷ
Χριστῷ ἐπιμέλειαν ποιστά-
θεὶς τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὠ-
φελήσειεν· ὅθεν οὐ

δὲ λανθάνειν τοῦτον ἐξῆν·
ἐν τῷ περιφανεῖ τὸ τῆς
ἀρετῆς ἐξόντα· καὶ ὡς
λύχνον φανότατον ἐπὶ τῆς
λυχνίας· τῆς ἐκκλησί-
ας Χριστοῦ διαλάμποντα·
Ταχὺ γὰρ τοῖς τοῦ σκότους
υἱοῖς κατάδηλος γίνεται·
καὶ Σαμούτῳ ἡγεμα-
τιτῷ τηνικαῦτα τῆς
Κυπρίων νήσου ἡγεμο-
νεύοντος· γνώριμος γί-
νεται· ὃς πρὸ τὰ μὲν
αὐτὸν λόγοις ἐπαγωγοῖς
ἐπεχείρατο πείθειν· ἀρνή-
σασθαι τὴν εὐσέβειαν·
ὡς δὲ μηδὲ μικρὸν τού-
των ἑώρα φροντίζον-
τα· πρὸς ἀπειλὰς ἐ-
χώρει ταῖς τῶν κολάσε-
ων· ἐπεὶ δὲ καὶ οὕτως
ἀνένδοτος ἦν· μυρί-
οις ἐπὶ πολὺ τοῦτον ἐ-
κέλευε τύπτεσθαι· τυ-
πτόμενος δὲ καὶ τὰς
σάρκας ὠμῶς ταῖς

μάστιξι δαπανώμενος ὁ
μακάριος· ὡς ἑτέρου δῆτε
κἀτὸ πάσχοντος· διὸ καὶ
κρεμασθεὶς· ὄνυξι σιδη
ροῖς καταξαίνεται· καὶ ἐ
πὶ κραβάτου σιδηροῦ πυ
ρωθέντος ἁπλοῦται· ἐ
πειδὴ δὲ ἄφλεκτος ἦν τῇ τοῦ
Χριστοῦ δυνάμει καὶ χάριτι· καὶ
ὡς ἐπὶ στρωμνῆς μαλακῆς
ἀνακείμενος· ἥλοις ἐγ
χοίσαις κρηπῖσιν· ὑπο
δήσας αὐτοῦ τοὺς πόδας
ὁ τύραννος· διὰ τῶν οἰκεί
ων δορυφόρων τρέχειν ἠ
νάγκαζε· πολλῷ τὸ ὑπο
κείμενον ἔδαφος αἵμα
τι ῥαίνοντα· ὡς δὲ καὶ
ταύτην τὴν τιμωρίαν γεν
ναίως ἑώρα τὸν ἀήττητον
μάρτυρα φέροντα· σιδη
ροδέτον τῇ εἱρκτῇ παρα
δίδωσιν· ἀγνοῶν γὰρ ὁ τάλας
τοῦ ὁ ἀμόκτος· εἰς ἄνδρα
δέρων· καὶ πρὸς ἄνδρα
ἄγων· νικᾶν πολ

τρόπον καὶ θεοπειθῶν
ἀπάσας ὧν καταφρονοῦν
ται· καὶ μηδὲ τὸν τυχόν
τα λόγον τιθέμενον· διὸ
καὶ τὴν ἐν τῇ φυλακῇ τού
του πολυήμερον καρτε
ρεῖ ὑφίζεσθαι κάκωσιν· λι
μῷ καὶ δίψῃ πιέζεσθαι σφό
δρα χαλεπῶς αὐτὸν πα
ρακελευσάμενος· ὁ δὲ
χρόνον ἱκανὸν τῇ φυλακῇ
προσκακοπαθῶν ἦν· καὶ
πολλοῖς δι' αὐ παλαιῶν
καιροῖς· μόνῃ τῇ ἄνωθεν
συμμαχίᾳ παρακαλούμενος·
καὶ ἀμβροσίᾳ τινὶ τῇ τοῦ
χάριτι τοῦ ἀγαθοῦ τρεφόμε
νος πνσ· οὐ γὰρ ἐπ' ἄρτῳ
μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος· Χριστὸς
φησὶν ἡ πάντων ζωή·
οὗ καὶ τὰ ῥήματα θαυμά
του παραδόξως ἀνώτε
ρον ἔδειξεν τὸν μάρτυρα·
Τὸ δὲ μετὰ ταῦτα τί· τέ
λος τῶν δεινῶν ἐπεὶ Λικι
νίῳ· ὁ κατὰ Χριστιανῶν

καὶ τῆς εὐσεβείας ἐλάμ
βανε πόλεμος· καὶ τέλος
αὐτῷ ταῖς τῆς ζωῆς εἶχε
οἰκτρότατον· κωνσταν
τῖνος γὰρ ὁ κώνσταντος ϗ
ἑλένης υἱὸς· ἅμα θεῷ τῷ
θείῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ κλη
θεὶς· τῆς πρὶν μὲν πλά
νης ἀφίσταται· τῇ ἀσε
βείᾳ δὲ τῶν χριστιανῶν πί
στει προστίθεται· καὶ
τοὺς τυράννους νικήσας
τῇ τοῦ σταυροῦ συμμαχίᾳ· τὸν
τε δλοισθιμῆ τοῦτον λι
κίννιον κεφαλικῇ δοὺς
τιμωρίαν· καὶ ταύτη δί
κας αὐτὸν εἰσπραξάμε
νος τῆς κατὰ χριστι
ανῶν μανίας καὶ λύσσης·
καθαρᾶς ἀπολαύειν γα
λήνης· μικροῦ πᾶσιν
ἀνοις παρέσχετο· καὶ
πάντας τοὺς διὰ χυ καὶ
θειργνυμένους· τῶν φυ
λακῶν καὶ τῶν περικει
μένων αὐτοῖς ἀλύσεων κ(αὶ)

δεσμῶν ἠ· καὶ πρὸ πάντων,
τὸν καὶ πρῶτον ἁπάντων
τῇ ἀρετῇ· καὶ τοῖς ὑπὲρ
χυ πάθεσί τε καὶ ἄθλοις
θεόδοτον· ὃς ἀπολυ
θεὶς τῆς φρουρᾶς· καὶ τῇ
ποίμνῃ καὶ ἀποδοθεὶς· τῆς
προτέρας αὐτὴν ἢ καὶ μεί
ζονος ἠξίου φροντίδος·
Ἐνιαυτοῖς δὲ δύο τὴν νίκην
ἐπιβιοὺς· καὶ μάρτυς χρη
ματίσας τῇ προαιρέσει
λαμπρός· βαθύτατόν
τε γηράσας· καὶ πλήρης
ἡμερῶν γενόμενος· ἐν εἰ
ρήνῃ· τὸ πνεῦμα μὲν· τῷ
τῆς εἰρήνης θεῷ· τὸ σῶμα
δὲ, τῇ ποίμνῃ αὐτοῦ πα
ρατίθησιν· ἵν᾽ ὥσπερ ζῶν
τος ταῖς θεοπρεπέσι δι
δασκαλίαις· οὕτω καὶ με
τὰ θάνατον ταῖς τούτου θαυ
ματουργίαις ἔχουσα χαί
ρῃ τε καὶ λαμπρύνηται·
θεοῦ δόσιν αὐτὸν φερω
νύμως πλουτήσασα·

ὑπὲρ οὗ καὶ ἀθλῆσαι γενναι-
ότατα προείλετο· ὃς καὶ
πολλοὺς προσήγαγε μάρτυ-
ρας. Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς
τῶν διωκτῶν ἐπιθέσεως·
Ὃν καὶ κατὰ ψυχὴν ἑαυτοῦ
θέμενος· πασῶν τῶν ἐ-
πενεχθεισῶν αὐτῷ τιμωρι-
ῶν καὶ κακώσεων· ἰσχυρό-
τερος γέγονε. Καίτοι θαύ-
ματος ὅλων δεισαμένων
ἐπαγὰν· ἢ καὶ μιᾶς αὐτῶν·
ἐκκαλεῖν ἐξαρκούσης τοῦ
βίου τὸν ἀθλητήν· ἀλλ᾽ ὅμως
ὑπὲρ οὗ σαρκοφορῶν· ἀλ-
λ᾽ ἔξω ταύτης καὶ τῶν αὐτῆς
παθῶν τελῶν ὁ μακάριος.
τάς τε βασάνους αὐτάς·
καὶ τὴν χρονίαν ἐκείνην
ἐν φυλακῇ κακοπάθειαν
ῥαδίως ἠνέσχετο· Καὶ τῶν
δεσμῶν δὲ ἀνεθεὶς ὑπὸ τοῦ
μεγάλου καὶ πρώτου χρι-
στιανῶν βασιλέως· ὡς ἤ-
δη δεδήλωται· οἷα τυχὼν ἀν-
τὶ πολλῶν παθῶν καὶ

μῶν· ἀνάπαυσιν ἐνδιδοὺς
τῷ σώματι· ἀλλὰ ταῖς ὑ-
πὲρ τοῦ ποιμνίου φροντί-
σιν αὐτὸ κατεδαπάνα·
καὶ σκιὰν σώματος· οὐ σῶ-
μα περιφέρων ἐδείκνυ-
το. Διὸ καὶ μετὰ τέλος.
πολλὰ τῶν παραδόξων
τελεῖ. Καὶ θεῷ προσάγει.
τὴν παρὰ πάντων εὐχα-
ριστίαν· ὃν καὶ διὰ τοῦτο ἐκτε-
μῶν ὁ ἀοίδιμος· τῶν ὀρθο-
δόξων ἡμῶν βασιλέων παρα-
σχεῖν. Τὰ κατ᾽ ἐκεῖνον ἅπαντα·
Μήκιστον δ᾽ ἄλλως τὸν χρόνον ζήσας·
Ἰσχὺν κατὰ παντοίων ἐχθρῶν·
Χαρὰν μετὰ τελετὴν τὴν μεμυημένοις·
Αἰωνίων ἀπόλαυσιν ἀγαθῶν·
Ἣν λάβοιμεν πάντες οἱ χριστιανοί·
Λαμπρύναντες ἑαυτοὺς ἀρεταῖς·
Πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἀπαυστον
αἴνεσιν· ὅτι αὐτῷ πρέπει
πᾶσα δόξα τιμὴ κράτος·
μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέ-
πεια. νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων ἀμήν +

+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ
ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου +

Καὶ παντὸς μὲν ἄλλου πράγ-
ματος ἄσκησις· ἐπιτηδεύ-
ματος ἀμελείᾳ· ἔργον δ' ἑτέρῳ
ἄρχει καὶ δι' ἰσχὺν ἥττων κα-
τορθοῦσιν· πολλῷ δὲ μᾶλ-
λον ἡ τῆς ἀρετῆς ἐργασία,
ὅσῳ καὶ χαλεπωτέρα ἐστὶ
καὶ ἐπίπονος· καὶ καμά-
του συχνοῦ καὶ μόχθου
διὰ παντὸς ἐνδεής· δι'
αὐτὸ τοῦτο· πολλῶν μὲν ὑ-
ποδειγμάτων· πολλῆς
δὲ καὶ ἱστορίας χρεία
τοῖς φιλαρέτοις· εἰ γὰρ
καὶ μὴ θρέψαντι σχοίη τύχη
καὶ ῥᾴθυμον καὶ ἐπιτιμίαν·
ἀλλ' αὐτοπρόσωπον ἐν αὐτοῖς
εὑρίσκων καὶ ὑποθήκας·
δι' ὧν πολλοῖς ἡ τῆς ἀρετῆς
κατόρθωσις γέγονεν· δια-
μαστῆναί ποτε θελήσειε
καὶ ἀποδύσασθαι πρὸς
τὴν μίμησιν· ὃ ποιόν εἶ-
ναί μοι δοκῶ καὶ τὸν τοῦ με-
γάλου πρὸς Εὐθυμίου βίον·
ἅμα μὲν χαριέστατον καὶ
φιλοπονώτατον· ἅμα δὲ
ἱκανώτατον· ἡδύναται
τε· καὶ πρὸς τὴν τῶν ὁ-
μοίων ἐπὶ μέλλειν ἀνδραγα-

ραι τοῖς ἐντυγχάνοντας·
ὥστε. εἴ τις αὐτὸν βουλη-
θείη μιμήσασθαι. καὶ ζῶν
ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ θανὼν ὀνο-
μαστότατος γένοιτο. ἤδη
γοῦν τῶν κατ' αὐτὸν μνεία ἀρκτέ-
ον. καὶ ἀκοαῖς φιλοθέοις
ταῦτα διηγητέον. ἄρτι
τοῦ δυσσεβοῦς ἰουλιανοῦ·
μετὰ τῆς ἀρχῆς ἀθλίως καὶ
τὴν ζωὴν καταστρέψαν-
τος. εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ
εἰς οὐάλεντα τῆς βασι-
λείας ἐλθούσης. πόλεμοι
πανταχόθεν τὰς ἐκκλησί-
ας. ὑπὸ τῆς πικρᾶς ἀρεί-
ου κοινωνίας χαλεποὶ περι-
ειστήκεσαν. ἦν δέ τις ἀνήρ·
ἐν τῇ πρὸς εὐφράτην με-
λιτινῇ τῆς ἀρμενίας. ὄνο-
μα παῦλος. γυναικὶ διονυ-
σίᾳ καλουμένῃ συζῶν·
Ἐπιφανὴς ἄμφω καὶ τὴν
ἀρετὴν καὶ τὸ γένος. στεῖ-
ρα δὲ ἡ γυνὴ καὶ ἄτεκνος
οὖσα. οὐ μετρίως ἠνιῶντο τὸ

πάθος. ἀλλὰ τὰ σπλάγ-
χνα καὶ τὴν καρδίαν. τῷ
τῆς ἀπαιδίας πυρὶ διε-
πίμπραντο. καρποῦ κοι-
λίας ἐφιέμενοι. ὃ πρᾶγ-
μα γυναιξὶ ταῖς πλείοσιν
εὐκταιότατον. εὐφραίνον-
τες καὶ δοξάζον καὶ μετὰ
παρρησίας ὁρᾶν. εἰς τὰς
τῶν ἀνθρώπων ὄψεις παρα-
σκευάζον αὐτάς. οὕτως
οὖν ἔχουσα. πρὸς τὸν πλη-
σίον πολυεύκτου τοῦ θείου
μάρτυρος ναόν. μετὰ τοῦ
συζύγου ἀφικομένη. ἐπὶ
πολλαῖς ἡμέραις ἐν τούτῳ
προσηύχοντο. λυθῆναι
τε αὐτοῖς δεόμενοι τὴν
στείρωσιν· καὶ καρπὸν ὠ-
δίνων οἰκείων ἰδεῖν ἀξιοῦ-
Νυκτὸς δὲ ποτε δεομένοις
αὐτοῖς. θεία τις ἐπιφαίνε-
ται ὄψις. εὐθυμεῖτε λέγου-
σα εὐθυμεῖτε. ἰδοὺ γὰρ
δίδωσι παῖδα ὑμῖν ὁ θεός·
εὐθυμίας τὸ φερώνυμον.

καὶ τοῖς προτέροις ἐγκειμένης
ἐπάζον· ἐπεὶ δὲ τῇ τούτου
γυμνήσει· καὶ ἀθυμίαν πα-
ράσχῃ ταῖς ἐκκλησίαις
αὐτοῦ· οἱ μὲν οὖν τὸν και-
ρὸν τῆς ἀποστασίας· διὰ τὸ
παράδοξον τῆς θέας ἐπι-
σημήναντες· ἀνέστρεφον
οἴκαδε· τὸ γυμνηθὲν· ἐ-
παλλάμενοι τοῦ θεοῦ ἀ-
ναθεῖναι· μετὰ μικρὸν
δὲ καὶ ὁ τῆς γαστρὸς ὄγκος·
ἠγωνᾶτο τὴν κύησιν· καὶ
χαρᾶς ἡδονὴν οὐσίαν τὴν τύ-
χην ἐπληροῦτο· εἶτα γεν-
νηθέντος αὐτοῖς τοῦ παιδὸς·
ἐπὶ τῆς τετάρτης γρατιανοῦ
μοῦ ὑπατείας. τοῦτον μὲν
συνᾴδοντα τῆς ἀποστασίαν
ποιοῦν τὸ ἀθύμιον ὀνο-
μάζουσι· τὴν ἀποστασίαν δὲ.
καὶ τὸ ἔργον ἐπηκολούθει
καὶ ὁ κατὰ τῶν ὀρθοδό-
ξων πόλεμος διελύετο·
Ἀπὸ γὰρ τῶν κωνσταντίου
χρόνων· ἕως τῆς τελε-

τῆς οὐ ἀλέγοντος τοῦ διωσσε-
μοῖς· οὐκ ἔλαττον ἢ τεσσα-
ράκοντα χρόνοις τῶν ἀρει-
ανῶν ἐπιθεμένων τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· κατὰ τὴν γύμνησιν
ἀθυμίου τοῦ φερωνύμως
κληθέντος· τὰ σκυθρωπὰ
πάντα τῶν ἐκκλησιῶν διελύετο·
Τρίτῳ δὲ μετὰ ταῦτα ἐνιαυ-
τῷ· παῦλος μὲν ὁ τοῦ ἀθυ-
μίου πατὴρ καταλύει τὸν βίον·
ἔρημος δὲ μετὰ τοῦ παιδὸς
ἡ μήτηρ καὶ χήρα καταλειφθεῖ-
σα· τοῦ ἀδελφοῦ πρόσεισι
ἀλοξίῳ τὸ τέκνον ἐπαγομέ-
νη· ὁ τρηΐος συνεδρεύοντι·
τῷ προεστῶτι τῆς κατὰ με-
λιτηνὴν ἐκκλησίας· καὶ
πρὸ τῶν γονάτων αὐτοῦ
θεῖσα τὸν παῖδα· ἐδεῖτο
μετὰ δακρύων· προσαγα-
γεῖν ὁ τρηΐος τὸν παῖδα·
καὶ δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ· καθά-
περ πολλῷ πρότερον ἡ ἀ-
πὸ τῆς ἄμμης ὁ σαμουήλ·
ὁ δὴ καὶ γέγονεν· ὁ τρήϊος δὲ·

οὐχ ἁπλῶς εἶδε τὸν παῖ-
δα· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ βάθος
εἰσέδυ τε τῆς τύχης· μα-
θὼν δὲ· καὶ τὴν στείρωσιν
τῆς μητρὸς· καὶ τὰ τῆς θείας
ἐπιφανείας· ὅπως τε δι᾽
εὐχῆς συνελήφθη· καὶ ὡς
εὐθὺς αὐτὸν οἱ γονεῖς καὶ
πρὸ τοῦ τόκου καθυπεσχό-
μενοι τῷ θεῷ· προφήτης
τοῦ μέλλοντος ἀποδειχθεὶς ἦν·
καὶ ὄντως· ἐπαναπαύσε-
ται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· ἐπὶ τὸ
παιδίον τοῦτο φησίν· εἶτα
βαπτίσας αὐτὸν· καὶ τῶν
τριχῶν ὅσας νόμος τοῖς παι-
σὶν ἀποκείρας· τὰ τῶν
ἀναγνωστῶν ἐντάττει κα-
θμῶ· τὴν μὲν οὖν μητέρα δι-
ονυσίαν· οἷα δὴ συνεχῶς
περὶ τὰ θεῖα σχολάζου-
σαν· διάκονον τῆς ἐκεῖ αὐ-
τὸν ἐκκλησίας χειροτονεῖ·
Τὸν δὲ παῖδα εἰς οἰκεῖον ποιησά-
μενος· πάντα ἦν αὐτῷ·
οὐκ ἐκείνοις μᾶλλον· ἢ ἐ

αὐτῷ χαριζόμενος· καὶ
παιδὸς εἶναι τοιοῦδε κη-
δεμὼν ἐφιέμενος· Εὐ-
θυμίου τοίνυν οὕτως ἐκ
πρώτης ἡλικίας ἅμα
τεθέντος θεῷ καὶ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· καὶ τὰ παιδὸς εὐθὺς
καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας τῆς
βασιλείας κρατεῖ· καὶ οὗ-
τος ἐν ταὐτῷ· τοῖς τε πο-
λιτικοῖς πράγμασιν ὁ
θεὸς καὶ ταῖς ἐκκλησίαις·
εἰρήνην παράδοξον ἐπι-
βραβεύει· τοῖς μὲν· τὸν
Θεοδόσιον· ταῖς δὲ· τὸν
Εὐθύμιον χαρισάμενος·
ὥστε συμβαίνειν ἐπ᾽ αὐ-
τοῖς ἀκολούθως τοῖς ὀνό-
μασι καὶ τὰ πράγματα·
Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου·
καὶ τοῦ παιδὸς ἤδη τὴν
νηπίαν ἀμείψαντος ἡλι-
κίαν· γραμματοδιδασ-
κάλοις αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος
ἐγχειρίζει· οἱ δὲ ἦσαν· Ἀ-
κάκιος καὶ Συνόδιος· ἐγὼ

μείωται καὶ γνώσεως καὶ
ἀρετῆς· ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν
χορῶν διαλαμπόντων· οἱ
μετὰ πολλοῖς τοῖς διὰ χρῦ
ἀγῶμασ· καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς
κατὰ μεγάλην τὴν ἡμῶν ἐκκλησί-
ας· ἰδίᾳ· καὶ κατὰ καιρὸν
ἑκάτερος αὐτῶν ἐγχειρί-
ζονται· ὧν πολλοῖς καὶ ἀ-
γαθοῖς ἡ μεγάλη τῆ ἡμῶν πόλις.
εἰς ἔτι καὶ νῦν ἐντρυφᾷ
διηγήμασι· παραδέδοται
τοίνυν τούτοις ὁ παῖς.
πολλὴν ἐν ὀλίγῳ τὸν τῆς δι-
δασκαλίας καρπὸν καὶ
ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν προη-
νέγκεν· ὡμίλει μὲν γὰρ
φιλοπόνως ταῖς θείαις
γραφαῖς· ἡνίκα δὲ ταύ-
τας ἑώρα μνήμην τινὰ
ποιουμένας τῶν παλαι-
ῶν καὶ θείων ἀνδρῶν· ἐν-
θεὶς πρὸς τὸν ἐκείνων ζῆ-
λον διεθερμαίνετο·
Τοιοῦτον γὰρ ἀγαθὴ ψυχὴ καὶ
φιλόκαλος· ἀρετῆς πρό-

φασιν λαμβάνουσα καὶ με-
τρίαν· ξῦρος εἰς ἀκόμην ἔτι
δαλὸς εἰς πῦρ· ἴσως κα-
τὰ πεδίου ταῦτα δὴ τὰ ᾀδόμενα·
Ὥστε· διηνεκῶς ἐρευνεῖν εἶχε·
τὸ τῶν θείων γραφῶν ἐντε-
μαι τοῖς ψιλοῖς· καὶ τὴν
τῶν ἐγκειμένων δύναμιν
ἀναγράφειν τῇ διανοίᾳ· ζη-
λωτὴς δὲ καὶ τῶν ἀκακίου
τρόπων τοῦ διδασκάλου
καθίστατο· καὶ ὥσπερ
μελλῶν τι τὴν ἀκοήν· οὕ-
τως δὲ καὶ ποιῶν τι τὸν ὀ-
φθαλμὸν ἐμμελῶς ἐδίδου·
τροφὴν μέν· τὴν ἀπερίεργον
καὶ ἀναγκαίαν καὶ ἀπλῆ χρώ-
μενος· φιλότιμος δὲ τὴν
ψυχήν· τοῖς τοῦ πνεύματος τρο-
φῶν λογίοις· καὶ τὴν μὲν
θείαν λειτουργίαν τοῦ ἐκ-
κλησιαστικοῦ κανόνος· κα-
τὰ τοὺς ὡρισμένους και-
ροὺς ἐκτελῶν· οὕτω τα-
πεινῶς καὶ προσεκτικῶς·
ὡς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ κοινοῦ

δεσπότου καὶ βασιλέως πα-
ρεκτικῶς· καὶ αὐτῶν προσλα-
λῶν· τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον
οἴκοις σχολάζων· καὶ τὸν
τοῦ θυμόμον· ἡμέρας τε
καὶ νυκτὸς μελετῶν· καὶ
κατὰ τὰ πεφυτευμένα
δένδρα παρὰ τοῖς ψαλ-
μικοῖς ἔδασι· τὸν οἰκεῖον
ἐν καιρῷ προφέρων καρ-
πόν· ὁ θεῖον πασῶν ὑπερ-
χων τῶν ἀρετῶν καταγώγιον·
τῆς ἀντιθέτου κακίας· ἐ-
κάστη τούτων ἐμφρόνως
προπούμενος· τραφεὶς
δὲ οὕτω καὶ παιδευθεὶς·
καὶ διὰ πάσης τῆς τῶν
βαθμῶν ἀκολουθίας ἐλ-
θών· ὑπὸ τοῦ τηνικαῦτα
τῆς μελιτηνῆς ἐπισκόπου·
πρεσβύτερος διὰ τὴν ἀ-
ρετὴν ἀκουσίως χειροτο-
νεῖται· καὶ τὴν φροντί-
δα· τῶν περὶ τὴν πόλιν
μοναστηρίων καὶ ἀσκητη-
ρίων πιστεύεται· ἀλλ' ἐπεί-
περ ἐκ παίδων ἐπόθει τὴν
ἡσυχίαν· πρὸς τὸ τοῦ θείου
μάρτυρος πολυεύκτου σε-
μνεῖον· καὶ τὸ τῶν ἁγίων τρι-
ῶν καὶ τριάκοντα μαρτύ-
ρων φοιτῶν συνεχῶς· καὶ
πλεῖστον ἐν αὐτοῖς χρόνον
διατρίβων· ἀναχωρεῖ δὲ ἐκ
τῆς πόλεως· μετὰ τὴν με-
γάλην τῶν φώτων ἑορτήν·
καὶ τὰς ἀκόσμους τῶν νη-
στειῶν ἡμέρας· ἐν τῷ πλη-
σίον ὄρει διήνυεν· ὃ τό-
τε μὲν ἔρημος ἦν· καὶ τῆς
ἀναλήψεως παρὰ τοῖς
προσοίκοις ὠνόμαστο· νῦν
δὲ· μοναστήριον ἐστὶν οὐκ ἀ-
θαύμαστον· ἀγχοτάτω τῆς
πόλεως ᾠκοδομημένον·
Ἐπεὶ οὖν οὕτως ὁ εὐθύμιος
ἠράσθη τῆς ἡσυχίας· ἐμπό-
διον αὐτῷ τῆς ἀρετῆς εἶναι
νομίσας· τὴν τῶν μονα-
στηρίων ἐπιστασίαν· δρασ-
μὸν ἐννοεῖ· καὶ λάθρα τῆς
πόλεως ἐξελθών· ἐν αἱ

τος καὶ εἰκοστοῦ τῆς ἡλικί
ας ἐνιαυτοῦ· κατὰ προ
σκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων
εἰς Ἱεροσόλυμα ἔρχεται·
Ἐντυχὼν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ
ἐρήμῳ πατράσι· καὶ τὴν
ἑκάστου πολιτείαν κα
ταμαθών· καὶ ὥσπερ ὑπὸ
τοῦ κέντρου· πρὸς τὸν τῆς
ἴσης διαγωγῆς ζῆλον πα
ραστάς· Φαρὰν ἐκεῖθεν τὴν
λαύραν καταλαμβάνει· μι
λίοις ἓξ Ἱεροσολύμων
διέχουσαν· καί τι κελλί
ον ἔξω ταύτης εὑρὼν πρὸς
ἡσυχίαν ἐπιτήδειον· ἐν
τούτῳ διετέλει· φοινίκων
μὲν κλάδους ἐκεῖ διαπλέ
κων· καὶ κοινοῖς ἑαυτοῦ
καὶ τοῖς πένησι τοὺς τῶν
χειρῶν πόνους ποιούμε
νος· πάσης δὲ τῶν γηΐ
νων φροντίδος τὴν ψυ
χὴν ἀπολύσας· ὅλος τῶν
μελλόντων γίνεται· ἦν
δέ τις ἐν γειτόνων αὐτῷ Θε

όκτιστος ὄνομα· τὸν αὐτὸν
ἐκείνῳ ὡς ὁμασκῶν· ὁ γοῦν
τῶν νομίμων μέρος· καὶ ἡ
τῶν πόνων κοινωνία· οὕ
τως αὐτοὺς τῷ θείῳ δεσμῷ
τῆς ἀγάπης συνέδησεν· ὡς
ἑκάτερον τούτων ἐν τῇ
τοῦ ἑτέρου κεῖσθαι ψυχῇ· καὶ
ἀμφοτέρων ἕτερος αὐτῶν φρο
νοίη· ταὐτὰ καὶ θατέρῳ ἀρέσκειν·
Οὕτως οὖν ἀδελφοὶ φρονοῦν
τες ἀλλήλοις· ἐπὶ τὴν ἔρη
μον τοῦ Κουτιλᾶ κατ᾽ ἐ
νιαυτὸν ἐφοίτων· ὀγδόη
μετὰ τὰ φῶτα ἡμέρα· καὶ
πάντα τὸν μεταξὺ χρόνον
ἐκεῖσε διετέλουν· ἄχρι τῆς
τῶν βαΐων ἑορτῆς· τηνι
καῦτα γὰρ εἰς τὸ κελλίον
ὑπέστρεφον· συχνὸν ἐπαγό
μενοι τὸν πλοῦτον τῆς ἀ
ρετῆς· ἐπλεονέκτει μέν
τοι τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ καὶ
τῇ ταπεινοφροσύνῃ· ὁ
μέγας Εὐθύμιος· καὶ διὰ
τοῦτο ἤνυε μετὰ καθ᾽ ἑκά

στὴν αὐτῷ ἡ πρὸς θεὸν παρρη-
σίας· καὶ διὰ τὴν λευθέραν ἐξε-
καλεῖτο τὴν χάριν τοῦ πνς·
πέμπτον δὲ χρόνον εἰς
Φαρὰν διατρίψας· ἀπαί-
ρει κἀκεῖθεν ἅμα Θεοκτί-
στῳ· κατὰ τὸν ἐθισμένον
καιρὸν τῆς ἀναχωρήσεως·
Καί τινα διὰ τῆς ἐρήμου χεί-
μαρρον κρημνώδη καὶ μα-
θὼν περιιόντες· καταλαμ-
βάνουσί τι σπήλαιον μέγα
πρὸς τῷ βορινῷ τοῦ χει-
μάρρου κρημνῷ· ὥσπερ
ὑπό τινος ὁδηγούμενοι·
ὃ καὶ μετὰ χαρᾶς οἰκοῦσιν·
ὡς ὑπὸ θῦ τούτοις ὑπο-
δειχθέν· τοῦτο δὲ θη-
ρίων καταφύγιον πρότερον
ὄν· ναὸς ἱερὸς ὕστερον· καὶ
ἀγγέλων κατοικητήριον γέ-
γονεν· ἐλάνθανον μὲν
οὖν ἐν τῷ σπηλαίῳ μέχρι
πολλοῦ· μηδενὸς αὐτοῖς
παραβάλλοντος· ἢ τὰ χρεί-
ας κομίζοντος· μόναις
οὖν ταῖς πέτραις πεφυκυί-
αις τοῦ σπηλαίου βοτάναις
ἐτρέφοντο· κρύπτεσθαι
δὲ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν
ἐπὶ πολὺ τοῦ θῦ ἀνασχο- ÷ μη
μένου· πόλις γάρ· ὅ τι μὴ
δὲ κεκλεισμένου κήπου
μὴ δὲ πηγῆς ἐσφραγισμέ-
νης ἐπὶ πολλοῖς ἡ ὠφέ-
λεια· οἰκονομεῖται τι
τοιοῦτον περὶ αὐτούς·
Περσάρυσί τι μετὰ τῶν τοῦ
Λαζαρίου ποιμένων τὰ
πρόβατα ποτε τῷ χει-
μάρρῳ· ἰδόντες δὲ αὐ-
τοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ
σπηλαίου· καὶ τῷ ἀσυνή-
θει τῆς ὄψεως διαταρα-
χθέντες· οἱ μὲν ἀνακρά-
τως ἔφευγον· ἐκεῖνοι δὲ·
τὴν δειλίαν αὐτῶν ἀφαι-
ροῦντες πραείᾳ τῇ φω-
νῇ· μὴ φοβεῖσθε ἀδελ-
φοὶ ἔλεγον μὴ φοβεῖσθε·
ἄνθρωποι γὰρ καὶ αὐτοί εἰ καὶ
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

τὸν παρόντα τόπον οἰκεῖν
εἱλόμεθα· τότε γοῦν
οἱ ποιμένες· τὴν ὥσαν-
τοις θαρρήσαντες ἀμόθεν·
τὸ σπήλαιον εἰσελθόν-
τες· καὶ μηδὲν ὅλως εὑ-
ρόντες τῶν χρησίμων
τῷ σώματι· ὑπερεκφό-
τε θαυμάζοντες· καὶ
τοῖς ἰδίοις ἐγνώριζον·
Εἶτα τὸ δῆλος· οἱ τοῦ Λαζα-
ρίου διάκονοι τούτοις
ἤσαν τῶν ἀναγκαίων· θεοῦ
ταῦτα πάντως οἰκονο-
μοῦντος· ἵνα καὶ αὐτοὶ
τὰ πρὸς χρείαν τοῦ σώ-
ματος ἔχωσι· καὶ τοῖς
τούτων μεταδιδοῦσι πρὶ-
ν ἐπιτυχεῖν τὸ πολλοῦ κρατ-
τον παρέχωσι· μαθόν-
τες δὲ καὶ οἱ τῆς Φαρὰν
ὅπου διάριθμον· συνεχῶς
παρ' αὐτοῖς ἐφοίτων· καὶ
προσῆλθον μέν· δύο τῶν ἀ-
δελφῶν αὐτοῖς· Μαρῖ-
νος τε καὶ Λουκᾶς πρό-

ιθ

σελθόντες· οὐδαμῶς
ὑπερέθεσαν· ἀλλ' ὡς πα-
τράσιν αὐτοῖς καὶ τυχὸν
ἐπιμεληταῖς· ἑαυτοὺς
ἐγχειρίζουσιν· οἷς καὶ
χερσὶ δεξάμενος ἐπι
ασμένως ὁ μέγας Εὐθύμιος· πᾶ-
σαν ἐκπαιδεύει πολιτεί-
αν ἀσκητικήν· οὕτω καλ-
λῶς· ὥστε καὶ χρόνοις
ὕστερον οἱ αὐτοὶ μονα-
στήρια συνεστήσαντο· καὶ
Θεοδόσιον ἐκεῖνον τὸν
μέγαν τὸν κοινοβιάρχην
ἐπικληθέντα· εἰς μο-
ναχικὴν προήγαγον τε-
λειότητα· πανταχοῦ
δὲ τῆς Εὐθυμίου φή-
μης διαλαμπούσης· πολ-
λοὶ πρὸς αὐτὸν ὥσπερ
ὑπό τινος ὀσμῆς μύρου
κινούμενοι· καὶ καθ' ἑ-
κάστην συνέρρεον· ὑπ' αὐ-
τῷ καθηγεμόνι ζῆν· καὶ
ταπεινοὶ καὶ δεόμενοι ἐκ-
παιδευθῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνον

τὴν ἡσυχίαν ποθῶν· πᾶ
σαν τοῦ μακαρίτη Θεοκτί
στου τὴν τῶν προσιόντων
ἐπιμέλειαν ἀνετίθει· καὶ
ὃς· τὴν ἐντολὴν αἱρού
μενος· πάντα κατὰ
γνώμην Εὐθυμίου διὰ
πραττόμενος ἦν· εἶτα
συνοικίσαι τὸν τόπον·
καὶ παρὰ τῷ σπηλαίῳ
συστήσασθαι λαύραν· κα
τὰ τὸν τύπον Φαρὰν ἐσκέ
πτοντο· ἀλλ' ἡ ἐνοῦσα τῷ
τόπῳ τραχύτης· ἀπεῖρ
γεν αὐτοὺς τοῦ σκοποῦ·
Πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ τοῦ κρημνοῦ
προσβάσει· κοινόβιον οἰ
κοδομοῦσι τοῖς ἀδελφοῖς·
καὶ τὸ σπήλαιον εἰς ἐκ
κλησίαν μετασκευάζουσι·
οὗ καὶ προσεδρεύων ὁ μέ
γας Εὐθύμιος· τυχὼν μὲν
ἐπιμελητής· καὶ ὧν ἐ
κεῖνοι δέχονται πληγῶν
ἀπὸ τῆς κακίας· ἰατρὸς
ἐμπειρότατος· προσι

όντων γὰρ αὐτῷ καθ' ἑ
κάστην τῶν ἀδελφῶν· καὶ
τοὺς λογισμοὺς ἀνακαλυ
πτόντων· τὸ κατάλληλον
ἑκάστῳ πρὸς τὴν τοῦ κα
κοῦ θεραπείαν ἐδίδου
φάρμακον· διὸ καὶ πα
ρῄνει πατρικῶς πολλάκις·
καὶ κοινῇ πρὸς αὐτοὺς δι
ελέγετο· ὡς ἄρα δεῖ τοὺς
ἀποτασσομένους ἴσως
καὶ τοῖς ἐν μέσῳ· ὑπακο
ῆς πανταχοῦ φροντίζειν
καὶ ταπεινοφροσύνης·
κατενθυμουμένους ἀεὶ τὸν
θάνατον ἔχειν· καὶ τὴν μέλ
λουσαν κόλασιν δεδοικέναι· τῆς
βασιλείας δὲ τῶν οὐρανῶν
ἐφίεσθαι· πάντα τὸν τοῦ
χρόνον ἐργασίᾳ προσκεῖ
σθαι· καὶ μάλιστα· ὁ μέσος
οὗτος ἐστί· τό τε γὰρ χρῆ
πολλῇ τὸ σῶμα ταλαιπω
ρίᾳ καταπονεῖν· ὡς
ἂν ἀπειθὲς τὸ εἶναι τῷ λό
γῳ· καὶ τὸ ... πῦρ ... ἀπομα

321

ραίνοιτο τῆς νεότητος·
ἄλλως τε δὲ· καὶ ἄτοπόν
ἐστι· τοῖς μὲν μωσαϊκοῖς
τῶν νάμων· γυναῖκα καὶ
παῖδας καὶ οἰκίαν ὅλην
ἐκ τῶν χειρῶν διατρέ
φειν· καὶ τὸν ἐτήσιον φό
ρον τελεῖν· ἀλλὰ καὶ ἀ
παρχὰς τῷ θεῷ φέρειν
καὶ ἄλλα ποιεῖν κατὰ δύνα
μιν· ἡμᾶς δὲ· μὴ ἄλλοις
τοῦ τῶν χειρῶν ἡμῶν καρ
πῶν κοινωνεῖν· καὶ ταῦ
τα δὲ τῶν ἐκείνου πα
ραγγελμάτων· παρήνει
γὰρ τὴν ἄκοσμον ἀσπά
ζεσθαι σιωπήν· ἐν ναῷ
κυρίου δὲ παντός· καὶ ἐν ἀ
ριστηρίοις δὲ· τῶν ἀδελ
φῶν εἰς δεῖπνον συνει
λεγμένων· μηδένα ἐφι
έναι τῇ γλώττῃ· ἀπηρέ
σκε δὲ αὐτῷ· καὶ τὸ πλέ
ον ἅμα τῆς νενομισμένης
ἐν τῷ κοινωνοῦσι· καὶ φα
νερὰν ἐπιδείκνυσθαι

νηστείαν· τιμᾶς τῶν ἀδελ
φῶν· καὶ μάλιστα νέους
ὄντας· οὐδὲ γὰρ σαλπί
ζεσθαι τὸ ἀγαθόν· ἀλλ' ὡς
οἷόν τε λανθάνειν βού
λεσθαι· διὰ τοῦτο· ἀρίστην
ἔλεγεν ἐγκράτειαν εἶναι·
τὴν μὴ ἐμφανῶς ἂν κορέννυ
σθαι· κρυφίως δὲ πρὸς
τὰ τῆς σαρκὸς ἵστασθαι
πάθη· καὶ ἀσφαλῶς πάν
τοθεν συμπεφράχθαι
τοῖς ὅπλοις τῶν μοναχῶν·
ἄνωθεν ἐστι· ταπείνωσις·
σωφροσύνη· μελέτη· δι
άκρισις· καὶ ἡ κατὰ θεὸν
ὑπακοή· ἐξ ὧν ἴσως θεομίμητος
ἀρετή· τοιαύτης μὲν ἡμῖν οἱ
ἀδελφοί· παρὰ τῆς ἡδί
στης γλώττης ἐκείνης·
καθ' ἑκάστην ἀπήλαυ
ον τῆς διδασκαλίας·
Ἡμῖν δὲ· χωρεῖν ἤδη λοι
πὸν ὁ λόγος πρὸς τὰ τοῦ
παλαιοῦ τερθρεύματος ἄρ
χεται· αὐ· καὶ πάντα μὲν

οἱ πρεσβύτεροι τῶν πα
τέρων ἡμῶν διηγήσαντο·
ἀκριβέστερον δὲ τερέβων
ἐκεῖνος· ὁ τοῦ παλαιοῦ
τούτου τερέβωνος ἐκγο
νος· χρὴ δὲ τὴν ἀρχὴν ἀ
ναθέμενον φάναι τοῦ διη
γήματος· ἵν' οὕτω μᾶλλον
εὐσύνοπτος ὁ λόγος ἡμῖν
γένηται· ἦν τις πα
ρὰ πέρσαις ἐλλόγιμος ἀσπέ
βετος ὄνομα· σαρακηνῶν
ἀρχων φυλῆς· διωγμοῦ
δὲ κινηθέντος παρ' αὐ
τῶν μάγων κατὰ χριστια
νῶν· περὶ τὰ τέλη τῆς
ἰσδιγέρδου βασιλείας·
σπουδάζοντες ἐκεῖνοι πάν
τας θηρᾶσαι χριστιανοὺς·
τοῖς ὑπ' αὐτοῖς φυλάρχοις
καὶ αὐτὸν ἀσπέβετον φύ
λακας ταῖς ὁδοῖς ἐφιστᾶ
σιν· ἐφ' ὧν μηδένα χριστι
ανῶν λαθόντα ῥωμαί
οις προσφυγεῖν· ὁ
γοῦν ἀσπέβετος οὗτος· οἰ
κτείρων χριστιανοὺς· οὐ
μόνον οὐκ ἀπεῖργεν αὐτοὺς
τῆς φυγῆς· ἀλλὰ καὶ συ
νήργει πρὸς ταύτην· ἐφ' οἷς
τῷ βασιλεῖ διαβληθεὶς
ἰσδιγέρδῃ καὶ φοβηθεὶς
τὴν οὐσίας ἀφαίρεσιν καὶ συγ
γένειαν· καὶ τερέβωνα
τὸν παῖδα παραλαβὼν·
ῥωμαίοις προσχωρεῖ·
οὓς δεξάμενος ἀνατόλιος·
ὁ τότε στρατηγῶν τῆς ἑῴας
αὐτὸν εἰς τὴν ἀράβων τὸ
κατοικίζει· καὶ τὴν ἐκεῖ
ῥωμαίοις ὑποτελῆ τῶν
σαρακηνῶν φυλαρχίαν·
ἐγχειρίζει τῷ ἀσπεβέτῳ·
δούλου καθαρεύουσαν οὕτω
ποιῶν αὐτοῦ τὴν ὑποδοχήν·

Τερέβωνα δὲ ὁ ἀσπεβέτου
παῖς ἐτύγχανεν ἐκ πρώ
της ἡλικίας σχεδὸν δαι
μονία πληγεὶς μάστιγι
τὸ τοῦ σώματος ἥμισυ
ξηρὸν εἶχεν καὶ νεκροῖς ὅ
μοιον· ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι

323

πόδων· ὥσπερ καὶ τοῦ
πρὸς τὸ πολὺ τῆς οὐσίας
εἰς ἰατροὺς ἀναλώσαντος.
μηδὲν ἀπόνασθαι τὸν τε-
ρέουσαν· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν
Ἀραβισσὸν μετῴκησαν· ὁρᾶν-
τι ὄναρ ὁ παῖς· καὶ δι' ὕπνι-
αθεὶς πρὸς τὴν ὄψιν. ταύ-
την τῷ πατρὶ γνωρίζει· καὶ
ὃς ἐλθὼν τὸν παῖδα καὶ
πολλοὺς τῶν ὑπ' αὐτῷ
μαρμάρων παραλαβών.
παρὰ τὸν Ἀνθιμίου καὶ Θε-
οκτίστου κατέλαβον οἶκει.
ὡς ἡ φανεῖσα ὄψις ἐπέ-
σκηπτε· τοὺς μὲν οὖν ἀ-
δελφοὺς τὸ πλῆθος ἰδόν-
τας. ἀπορία συνεῖχε· καὶ
οὐκ εἶχον ὅτι καὶ γένωνται.
Ἀλλ' ὁ μακαριώτης Θεόκτιστος·
θαρρεῖν αὐτοῖς ἐπιθέ-
μενος. κάτεισι πρὸς τοὺς
μαρμάρους· καὶ τὴν χρεί-
αν ἥτις αὐτοὺς ἀγάγοι δι-
ερωτᾶν ἤρξατο· οἱ δέ· κατὰ
θέαν εἶπον ἥκομεν ὁ

θυμίου· καὶ ὁ μακαριώτης
Θεόκτιστος· ἀλλ' ἐκεῖνος φησίν.
ἡσυχάζει νῦν· καὶ οὐκ ἂν
οὔτε εἰς θέαν οὔτε εἰς ὁ-
μιλίαν ἔλθοι τινί· μέχρι
καὶ τοῦ σώματος· τότε
δὴ ὁ Ἀνθιμος· ὑποδεί-
κνυσιν αὐτῷ τὸν υἱόν· ὡς
περιεπόμενον ἔχοντα· εἶ-
τα· καὶ ταῖς ὀφρύσι τοῦ-
τον ἐπινεύει· κἀκεῖνος
ἀρξάμενος. ἀκολούθως
ἅπαντα διεξῄει· φάσκων
ἐν περιόδῳ ταύτην δοξά-
μενος τὴν πολυκίνην· καὶ
πολλαῖς ἰατρικαῖς τε καὶ
μαγικαῖς τέχναις καταν-
τριψάμενος· οὐδὲν ἐκεῖθεν ἐ-
καρπωσάμην· ἢ τὸ καταν-
γνῶναι μόνον αὐτῶν· ὡς
δὲ πρὸς τὴν Ἀραβισσὸν ἤλ-
θομεν· τῇ προτέρᾳ κἂν
ταῦθα πάλιν ἐνέβαλλον ξθ
συμφορᾷ· νυκτὸς δὲ
ποτε προσχὼν ἐμαυτῷ.
καὶ σκοπῶν· εἰ ποῦ τοῦ πα-

θους τινὰ λύσιν ἐφεῦρον·
ἐστὶ γὰρ τὰ παρ' ἡμῖν· οὐδὲν ὅμ-
των ἔμφρον· ὥσπερ ἐνίων
πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφον· τοῦ
μῶν εἰσὶν αἱ παρ' Ἕλλησι καὶ
βαρβάροις ἰατρικαί τε καὶ
μαγικαί· καὶ ἡ θρυλουμέ-
νη τούτων ὠφέλεια· ποῦ
δ' αἱ τῶν ἐμπείρων σεμνασ-
μάτων μυθοποιΐαι καὶ
ἀφόρητοι ἐπικλήσεις· ὄν-
τως ἀπάτη πάντα καὶ
ψεῦδος ἐπιφανής· οὐδὲ
ἂν ἓν τούτων μόλον δημι-
ουργοῦ καὶ δεσπότου ἀμύνειν
δυνάμεθα· ταῦτα πρὸς
ἐμαυτὸν διαλεχθείς· ἐδε-
όμην θερμότατα τοῦ θεοῦ·
καὶ παρ' αὐτοῦ τὴν τοῦ πά-
θους ᾔτουν ἀπαλλαγήν·
ἀντιδοὺς αὐτῷ πάλιν αὐτὸν·
τὸν χριστιανισμὸν ἐγγεγραμμένον·
Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐποίουν τε
καὶ ἔλεγον· εἰς ὕπνον ἠρέ-
μα κατενεχθείς· ἐδόκουν
ὁρᾶν τινα μοναχόν· καθὼν
τὸν παλαίγονον καθήμενον·
ἤδη γηρῶντα καὶ πολιόν·
ἤ τις ἡ νόσος διερωτῶν-
τά με καὶ πυνθανόμενον·
Ἐμοῦ δὲ τὸ πάθος αὐτῷ ὑπο-
δείξαντος· ἐκεῖνος· ἀλλὰ
πληροῖς φησὶν αὐτὸς ὅσα
τοῦ θεοῦ ἐστιν ἄλλως; ἐμοῦ δὲ
πάντα πληρώσειν ὑπο-
σχομένου· φέρειν εὐθύ-
μως ἔφη· ὁ πρὸς τὴν ἀνα-
τολικὴν ἐρημίαν οἰκῶν· ἐν
τῷ κατὰ νότον τῆς πρὸς
ἴβρι χῶραν τὰ ὁδοῦ χειμάρ-
ρου· εἰ πρὸς ὃν βούλει τοῦ
κακοῦ λύσιν εὑρεῖν· ἐλθὲ
πρός με φησί· καὶ ἰᾶταί
σε δι' ἡμῶν ὁ θεός· ταῦτα
ἰδὼν καὶ διυπνισθείς· τοῦ
τῷ ἠριαυτί καὶ διηγησάμην· καὶ
ἰδοὺ δ' ἑτέρα θέμενοι πάν-
τα· ὡς ἡ ὅτι ἐσεσκηφε
κατελαυνόμενον μνῶν· καὶ
δεόμεθα δεῖξαι τὸν διὰ τῆς
ὀπτασίας ἡμῖν μηνυθέν-
τα· θέζομόντος καὶ παράδο

ζον ἰατρόν· τοῦτον ὡς
ἤκουσεν ὁ μακαρίτης θεό-
κτιστος· τὴν τοῦ θ(εο)ῦ χά-
ριν ἐκπλαγεὶς· διακόπτει
τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἀθυμίου·
καὶ πάντα κατὰ μέρος
αὐτῷ διηγεῖται· ὁ δὲ· καὶ
τάσιν ἐλθὼν πρὸς τοὺς
μαρμάρους· καὶ ἐπιβράζα-
μενος θερμῶς τοῦ παι-
δὸς· καὶ αὐτὸν τὸν τοῦ σταυροῦ
τύπον ἐπικαλῶν· ὑγιᾶ
παραχρῆμα ἐργάζεται·
Οἱ μάρμαροι δὲ· τὸ θαῦμα
καταπλαγέντες· πρη-
νεῖς ἐπ' ἐδάφους πεσόντες.
δέονται τῆς ἁγίας ἐκείνης
ψυχῆς· τῇ τοῦ χ(ριστο)ῦ σφραγῖδι
σημειωθῆναι· ἰδὼν δὲ
τούτους ὁ μέγας· καρδίᾳ
μᾶλλον ἢ στόματι τὸ ἱερὸν
βάπτισμα αὐτοὺς μυηθῆναι.
κελεύει μικρὰν ἔν τινι τῶν
σπηλαίων γωνίᾳ κολυμ-
βήθραν σχεδιασθῆναι· ἣ
καὶ εἰς δεῦρο σώζεται·

τοὺς συνήθεις ἀγῶνας ἐπι-
πονῶν· καὶ ὅσα νόμος ἐπ' αὐ-
τοῖς τελέσας· πρὸ πάντων
μὲν τὸν ἀσθενοῦντα βαπτί-
ζει· πέτρον μετονομάσας·
ἑξῆς δὲ μάριν ἀδελφὸν
τῆς αὐτοῦ γυναικός· εἶτα
τερβεύνομαν· καὶ μετ' αὐτὸν
τοὺς λοιποὺς· ὅσους δὴ ποτε
καὶ τεσσαράκοντα παρ' ἑ-
αυτοῦ κατασχὼν ἡμέρας·
παραινέσας τε· καὶ τὴν εὐ-
σέβειαν αὐτοῖς ἐξακριβω-
σάμενος· ἀφίησιν ἐπὶ τὴν ἔρημον·
Ὁ μέντοι μάρις· ὁ καὶ θεῖος
πρὸς μικρὸν τοῦ τερβεύνου·
οὐδὲ ἀποστῆναι τῆς μο-
νῆς ὅλως ἠνέσχετο· ἀλλὰ
πᾶσαν καθιερώσας αὐ-
τῇ τὴν οὐσίαν πολλὴν
οὖσαν· μόνος προσκολλᾶ-
ται θεῷ· τῷ μεγάλῳ καθη-
γητῇ χρώμενος· τοῦ
θαύματος δὲ πολλαχοῦ
τῆς ἐρήμου διαδοθέντος·
πολλοὶ πρὸς τὸν θεῖον

ἀθύμων πάθεσι καὶ νό-
σοις κατειλημμένοι· πολ-
λαχόθεν συνέρρεον· καὶ
οὗτος ἀμισθόν τε καὶ ἀ-
χερῆ τὴν θεραπείαν τρυ-
γῶντες· χαίροντες ἀπε-
μήεσαν· ὥστε· οὕτως ἐν
βραχεῖ δι' ὅλης ἐξέλαμψε
τῆς ἐρήμου· ὡς μὴ δὲ πᾶ-
σαν τὴν παλαιστίνην τὸ
αὐτοῦ χωρεῖν ὄνομα· ἀλ-
λὰ καὶ πρὸς τὰς κύκλῳ
διαβαίνειν ἐπαρχίας· ὁ
δὲ σφόδρα δυσχεραίνων
ἦν· οὐ μόνον ὅτι τὴν ἀνθρωπίνην
ἀπεστρέφετο δόξαν· ἀλλ' ὅ-
τι καὶ τὴν προτέραν ἡσυ-
χίαν ἐπόθει· διὸ καὶ λά-
θρα πρὸς τὸν ῥουβᾶν ἀ-
ναχωρῆσαι διεμελέτα·
Ἀλλ' ὁ θεῖος θεόκτιστος αἰ-
σθόμενος τοῦ σκοποῦ·
πάντας ἀθροίζει τοὺς
ἀδελφούς· καὶ σὺν αὐτοῖς
δεῖται θερμῶς· ἔλεον
τούτων τῆς ὀρφανίας

λαβεῖν· καὶ μὴ περιιδεῖν
ἡμᾶς αὐτὸς συναγήοχα τὸ ποί-
μνιον· δεινῶς παραχθῆ-
ναι μέλλουσαν ὑπὸ τοῦ
κοινοῦ πάντων ἐχθροῦ· με-
τὰ τὴν αὐτοῦ ἀναχώρησιν·
Ταῦτα εἰρηκότες καὶ ἐπεισαν·
μὴ ἀποστῆναι τοῦ γενομένου ἀχ-
αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἔτι θερ-
μὸς ἦρα τῆς ἡσυχίας· μὴ
ἔχων ὅ τι καὶ δράσει· συμ-
παραλαμβάνει τινα μαθη-
τοῦ αὐτοῦ δομετιανὸν ὀνόματι·
μελιτηνὸν μὲν τὸ γένος
φίλον δὲ ἀρετῆς· ὃς ἐστὶ μά-
λα τούτου μηδενὶ γνωσθέν-
τα κἂν τῇ πρὸς μόνον ἐρήμου
τοῦ ῥουβᾶ· παρὰ τὴν νε-
κρὰν θάλασσαν ἀφικνεῖται·
εἰς τι δὲ ὄρος ὑψηλὸν τὸ
μαρδᾶ καλούμενον· ἀ-
μεισιν· ἐν ᾧ φρέαρ εὑρὼν·
καὶ οἰκοδομὰς εἰς ἔδαφος
καταβεβλημένας· μα-
ὄντε ἀγγάρας καὶ θυσι-
αστήριον τῇ χάμενος·

ὧδ' ἤδη καὶ εἰς δεῦρο ἑστήκασι. διατρίψει μὲν τινὰ χρόνον ἐν αὐτῷ· ταῖς ἐκεῖσε ὡς τάγμασι· ὡς ἱερατικοῖς λιπαρῶς χρώμενος· εἶτα καὶ εἰς τὴν ἔρημον Ζηφῶν· ἐχόμενον κώμης Ἀριστουλιάδος· καταθέμενος ἐκεῖ μονὴν ἐν τῶν σπηλαίων· ὃ δὴ πάλαι τὸν Δαυὶδ ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ ὑπεδέξατο. ἀφικνεῖται· καὶ τῷ τόπῳ ἡσθείς· μοναστήριον ἐκεῖ συνεστήσατο· ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε·

Ἔπασχε δεινῶς τις τῶν κατὰ τὴν κώμην Ἀριστουλιάδα υἱὸς· πονηρῷ συνεχόμενος πνεύματι· καὶ τὸ τοῦ ἀθυμίου ὄνομα· λαμπρὰν τὴν φήμην ἔχουσα· οὐχ ἑκὼν· ἀλλ' ὁ τυραννούμενος δὲ αὐτοῦ φανερῶς τυραννούμενος· ὁρῶντες οὖν αὐτὸν οἱ προσήκοντες· οὕτως ἐπὶ γλώσσης ἀεὶ τὸ τοῦ ἀθυμίου στρέφοντα ὄνομα· τίς ἂν ὁ ἀθύμιος οὗτος εἴη περιιόντες ἀνηρεύνωντο· μικρὰ δὲ περὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν καμόντες· μεστὴ γὰρ ἡ οἰκουμένη πᾶσα τῆς ἐκείνου φήμης· μανθάνουσι τὸν τόπον· ἐν ᾧ διάγων ὁ μακάριος ἦν· ἐλθόντες δὲ τὸν παῖδα παραλαβόντες· πρὸς αὐτὸν ἦσαν· τὸ δὲ ἐνοικοῦν αὐτῷ πονηρὸν πνεῦμα· προαισθόμενον ὥσπερ τῆς τοῦ ἐνοικοῦντος ἀγαθοῦ νῦν ἐνεργείας τοῦ ἀθυμίου· εἰς φυγὴν ἐβάλετο· καθάπερ τοῖς δειλοῖς τὸν ἀντίπαλον καὶ ἀρρενεῖς οἱ τοὺς ὁπλίτας καὶ πρὸ τῆς συμπλοκῆς ἐξίστανται· σπαράξαν οὖν ἀθρόως τὸν μελίσκον ἀφανὲς ᾤχετο·

Ὁ δὲ μὴ φὼν ἀθλίως ἑωρᾶτο καὶ σωφρονῶν· ἐν βραχεῖ δὲ τοῦ θαύματος τὴν ἐ

ρημον πᾶσαν περιλαμβάνον-
τος· συχνοὶ πρὸς αὐτὸν ἐκ
τε Ἀριστοβουλιάδος καὶ τῶν
πέριξ κωμῶν συντρέχουσι.
καὶ μοναστήριον οἰκοδομοῦ-
σιν αὐτῷ· ἐν ᾧ καὶ πολλοὶ
τῶν ἐκ κωμῶν εἵλοντο πα-
ραμένειν· τοῦ θ(εο)ῦ ἄφθονα τε
ἐπιχορηγοῦντος τὰ πρὸς
τὴν χρείαν τοῦ σώματος·
Οὐ μόνον δὲ τὰ νοητὰ θηρί-
α· τὰ πονηρὰ φημὶ πνεύμα-
τα· οὕτως αὐτῷ ὑποτέ-
τακτο· ἀλλὰ καὶ τῶν αἰ-
σθητῶν· ὅσα τε σαρκοφό-
ρα καὶ ἰοβόλα εἰσίν· οἷς
κατὰ τὰς ἐρήμους ἀεὶ συ-
ναναστρεφόμενος· οὐδὲ
μίαν παρ' οὐδενὸς ἐπιβου-
λὴν ἢ κακίαν ὑπέστη·
τούτοις ἀπιστείτω μηδείς·
εἰδὼς ὅπως ἄμαχόν τι χρῆ-
μα· ἡ τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς θ(εὸ)ν δύνα-
μις· γίνεται δὲ καὶ ἄλλο
κατὰ τὴν τῶν Ζηφῶν ἔ-
ρημον· ἄξιον τῆς ἀκο-

μίου καὶ γνώμης καὶ εὐσε-
βείας· ἔρων γάρ τινας αὐ-
τόθι τὴν τοῦ Μάνεντος
νοσοῦντας μανίαν· καὶ ταύ-
την ἀεὶ ἐπαύξοντας· τῷ
μὴ δύνασθαι προσίεσθαι τῶν
θεραπεῦσαι τοῦτο δυνά-
μενον· ἰατρὸς ἐμμελέστα-
τος αὐτοῖς καταστάς· οὕ-
τως μετῆλθεν ἀτέχνως·
καὶ οὕτως ἀποθέσθαι τὴν
νόσον ἀληθῶς παρεσκεύ-
ασεν· ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ἐ-
κείνης προμάνεντα·
φανερῶς ἀναθεματίσαν-
τας· μέρος αὐτοὺς τῆς ἀ-
ποστολικῆς καὶ ὀρθοδόξου
γενέσθαι πίστεως· ἐπεὶ
δὲ πολλοὶ κἀνταῦθα πά-
λιν ἕτεροι συρρέοντες· κύ-
κλω γὰρ αὐτὴ ταῖς κώμαις
ἡ ἔρημος ἐστεφάνωτο· τὸ
οἰκεῖον μαθητὴν αὖθις
παραλαμβάνων Δομετιανόν·
πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐπα-
νήκει ἐκ τὸν μακαρίτην Θε-

όκτιστον· πρᾶγμα· τοῖς
αὐτῶν ποθουμένων ὀφθαλ-
μοῖς. ὡς ἐν θέρει ὕδωρ.
τοῖς δίψει πιεζομένοις:
Ἐν τῇ μιᾷ δὲ τούτων τρισὶ ση-
μείοις διέγνω ὅτι τοῦ κοι-
νοβίου γενόμενος· καὶ τοῦ
τόπου [illegible] τε καὶ
ἀέρος καλῶς ἔχοντα· καὶ
πολλὴν πάντοθεν γαληνι-
ῶντα τῇ ἡσυχίᾳ. μικρὸν
ὕστερον ἦλθεν ἐκεῖσε σὺν τῷ
μαθητῇ σπήλαιον· καὶ τὰς
διατριβὰς ἐν αὐτῷ ἐποι-
εῖτο. μαθὼν δὲ ὁ θεό-
κτιστος τὴν ἐκείνου ἐπι-
δημίαν, οὐκ ἔτι καθεκτὸς
ἦν· ἀλλ' εὐθὺς ἄνεισι πρὸς
αὐτόν· ἰδὼν δὲ καὶ ὀφθεὶς
ἡδέως καὶ ἀσπασάμενος.
οὐκ ἠθέλησε τούτου διαζευ-
χθῆναι. δεσμοῖς ἀφύκτοις
τοῦ φίλτρου πεπεδημέ-
νος· ἐδεῖτο οὖν καὶ πρὸς
τὸ κοινόβιον καὶ τοῖς ἀ-
δελφοῖς κατελθεῖν.

καὶ κοινὴν αὐτοῖς προΐστασθαι
τὴν ἄσκησιν· ὁ δὲ τὴν ἡσυ-
χίαν ποθῶν· τοῦτο μὲν οὐ-
κ ἐνέδωκεν· ὑπέσχετο δὲ
καθ' ἑκάστην κυριακὴν πα-
ρ' αὐτοῖς ἱέναι. καὶ τῇ συνά-
ξει παρεῖναι. μηνυθεί-
σης δὲ τῆς αὐτοῦ παρουσί-
ας· καὶ [illegible] τοῦ καὶ
πέτρος [illegible] τι-
σὶ [illegible] εὐθὺς τῶν
ἀγαρηνῶν ἀθροιζόμενον·
πολλοὶ γὰρ αὐτῶν ἐκεῖ [illegible]
[illegible]· οἷα καὶ προστάτου
τοῦ καλοῦ γευσάμενος. προ-
σῆλθε τῷ εὐθυμίῳ. ὁ δὲ τοὺς
ἄνδρας ἱλαροῖς ἰδὼν ὀφθαλ-
μοῖς. [illegible]
αὐτοῖς [illegible]· κατάγει
πρὸς τὸ μοναστήριον· εἶτα
βαπτίσας αὐτοὺς ἐκεῖσε
καὶ τελειώσας. μεθ' ἡμέ-
ρας ἑπτὰ. πρὸς τὴν συ-
νήθη καὶ πάλιν ἐπάνει-
σιν ἔρημον. ὁ πέτρος
οὖν οὕτως αὐτὸν ἀγαπῶν

τε καὶ ἄπορον εἶναι τῆς ἐρη-
μίας ὄντα ὑδάτων. ὁ οἰκοδό-
μος μέγας καλεῖται· καὶ
λάκκον ἐν τῷ κήπῳ μέγαν
τε καὶ διέστομον ἀνορύσσει·
ἀρτοποιεῖον τε παρ' αὐ-
τὸν λάκκον οἰκοδομεῖ· καὶ
τρία τούτων κατασκευά-
ζει κελλία· μέγα ξὺν δὲ
αὐτῶν· καὶ οἶκον εὐκτήριον
ἀνεγείρει· ὥστε μηδὲν
τῶν εἰς χρείαν ἐπιδεῖν τὸ
μέγαν καθίστασθαι· τὸ μέν-
τοι τῶν Ἀγαρηνῶν πλῆθος
ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ ἐκκαπτίσαι
το· οὐδὲ μικρὸν τούτου ἀ-
ποστῆναι ἠνείχετο· ἀλλὰ
παρ' αὐτῷ μένειν ἐδεῖτο·
τρυφὴν καὶ ζωῆς ὕδωρ.
τοὺς αὐτοῦ λόγους ποιούμενοι·
Ὁ δέ· ἀποτρίψασθαι ἑαυτῶν
τὴν ἡσυχίαν τηρῶν. ἐκεῖ-
νον αὐτοῖς οὐκ ἐᾶν διατρί-
βειν· ἑτέρωθι δὲ ἀγρὸν ἐς
νας αὐτοῖς καὶ σκηνὰς
κύκλῳ διαχαράξας· ἐπεὶ
δὲ ὁ τόπος μέγα ξὺν τῶν
δύο φροντιστηρίων. δεῖ-
σθαι ταύτας κατὰ τὸ
σχῆμα τῆς γραμμῆς καὶ
τὸ μέγεθος ἐπισκέπτει· καὶ
μένειν ἐκεῖσε παρασκευάζει·
Τούτου δὲ γενομένου· ἐφοί-
τα συνεχῶς αὐτοῖς ὁ μέγας
εὐθύμως· καὶ ὅπως εἶχον
ἀεὶ ἐπεσκέπτετο· καὶ ὑπό-
τερον ἀναγκαίου τὸ ποιῶν.
ἐπεκαθήρευε καὶ ἤσκη-
σεν αὐτοῖς τὰς ψυχάς· καὶ
τῶν πρεσβυτέροις καὶ δι-
ακόνοις τάττεσθαι παρε-
σκεύασεν· ὥστε διαμέ-
νειν ἐκεῖ· τούτοις τε καὶ
πολλοῖς ἑτέροις· τῶν καὶ
ἐθεκάστην προσιόντων αὐ-
τῷ καὶ βαπτιζομένων· οὐ
τοσοῦτον σφόδρα πληθυνο-
μένων τῶν τῆς Ἀγαρηνῶν·
καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ ἐπιμένει-
αν μεταποιουμένων· εἰς
διαφόρους τὸ πλατυνο-
μένων παρεμβολάς. πέμ-

ταφ πρὸς ἰουβενάλιον τὸν
πατριάρχην ἱεροσολύμων
ὁ θεῖος εὐθύμιος· ἐπίσκο
πον αὐτοῖς τιμαὶ χειροτο
νηθῆναι ζητῶν· καὶ ὃς·
πέτρον αὐτῶν τὸν πρὸ τοῦ τέ
ρεβασμος ἀποστέλλει· ἵνα
μὲν σχῶνται προστασίαν ἐγ
χειρισθῆναι τυχών· πέ
τρος μὲν οὖν οὕτως ἐπίσκο
πος τῶν παρεμβολῶν ἐν
παλαιστίνῃ πρῶτος χειρο
τονεῖται· ἡ δὲ τῶν σαρα
κηνῶν πληθὺς· ἴσα καὶ πο
ταμοῖς ἀεννάοις ἐπέρρει·
καὶ οἱ μὲν προσιόντες· τοῖς
φθάσασι προσετίθεντο·
καὶ πάντες τῇ σφραγῖδι τοῦ
βαπτίσματος σημειούμε
νοι· τῇ τῶν χριστιανῶν ποί
μνῃ συνηριθμοῦντο· ἀλ
λὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦ
τον· ἡμῖν δὲ λοιπὸν ἐπε
κείμενα τοῦ λόγου ἀναδιστέον·
ὅθεν ταῦτα εἰπεῖν ἐξέ
βημεν· οὐκ εἶχε γὰρ ὁ

μης ὁ μακάριος εὐθύμιος· οὐ
τε κοινόβιον ἐκεῖνος· οὐ
τε λαύραν συστήσασθαι·
διὸ καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἥκο
ντας· εἴτε μονάσαι βουλο
μένους· εἴτε τοῖς ἀδελ
φοῖς τὰ πρὸς χρείαν κο
μίζοντας· τῷ μακαρίτῃ
θεοκτίστῳ πάλιν παρέπεμ
πεν· ἤδη δὲ τὴν ἔρημον
οἰκισθῆναι ταύτην σοφῶς
ἄνωθεν τῆς προνοίας οἰ
κονομούσης εἰς πολλῶν
σρίαν· προσίασιν αὐτῷ τι
νὲς τὸν ἀριθμὸν τρεῖς· ἀ
δελφοὶ κατὰ σάρκα· φύ
τὰ μὲν τῆς καππαδοκῶν
ὄντες· ἐν δὲ συρίᾳ τρα
φέντες ἅμα θεοφιλῶς·
κοσμᾶς· χρύσιππος· καὶ
γαβριήλιος· ς ὅς. οὐ δὲ
τούτοις συνήθως προσίετο·
Τήν τε μέντοι τῶν ἀνδρῶν
αἰτιώμενος· καὶ τὸν πρὸς
ἀλλήλους πόθον τῆς φύ
σεως· ὃς καὶ τέρι ὡσὰν ἕως

θαι τὸ σύντομον τῆς ἀσκή-
σεως· καὶ μάλιστα τὸ μή-
πω κατὰ τὸν πώγωνα τρί-
χας ἔχειν ἔτι τὸν γαβριήλιον·
Διὰ ταῦτα τοίνυν οὐ δεχόμε-
νος τοὺς ἀδελφούς· φαίνε-
ταί τις ὄναρ αὐτῷ τῆς νυκτὸς
ἐκείνης· δέξασθαι τούτους αὐ-
τοὺς ἐπισκήπτων παρὰ θεοῦ
ἀπεσταλμένους· καὶ τὸ λοι-
πὸν ἕτοιμον εἰς ὑποδοχὴν
εἶναι τοῦ προσιόντος καὶ
βουλομένου παντός· ἔ-
ωθεν τοίνυν τοὺς ἄνδρας
ὑποδεξάμενος ὡς ἡ ὄψις
ἐκέλευσε. φησὶ τῷ πρώτῳ
τούτων κοσμᾷ· ἐγὼ μὲν κα-
ταυτὰ ἐνταλμένα μοι πα-
ρὰ θεοῦ· ἐνταῦθα εἰσοικί-
σας ὑμᾶς· σὺ δὲ· τὸν νε-
ώτερον ἀδελφὸν γαβριήλιον·
μηδαμῶς ἔξω τοῦ κελλίου
προϊαίνειν· σφόδρα γὰρ ἐ-
στι σφαλερὸν καὶ ἐπίβουλον
τοῖς τῶν ἄλλων ὀφθαλμοῖς.
ἢ τὸν ἀγένειον ὄντα ἔτι μ·

εἶπεν· καὶ τὸν σύμμικτον με-
νομαθητῶν τιμᾶν παρεδήλου·
ἀλλ᾽ οὐκ οἶμαι δὲ λαθεῖν πολὺ
ἐνταῦθα χρόνον διαμένειν·
τὴν προστασίαν γὰρ ἐγχειρι-
σθεὶς τῆς ἐν σκυθοπόλει
ἐκκλησίας· τὸ ἀπόκεί-
μον τοίνυν· ἕτοιμος ἦν ὑπο-
δέχεσθαι· πάντας τοὺς φοι-
τῶντας αὐτῷ· καὶ πρὸ τοῦ
μὲν. δὲ δήμων τιμᾶ· ἰωάννου
τοῦ τῆς ἀντιοχέων ἐκκλ(ησίας)
προέδρου ἀδελφιδοῦν ὑπε-
δέξατο· εἶτα· καὶ τρεῖς ἑ-
τέρους ἀδελφοὺς τὸ γένος·
τὴν πατρίδα μελιτηνούς·
συνωδίου ἀνεψιοὺς ἐκείνου·
τοῦ σὺν ἀκακίῳ τὸν εὐθύμι-
ον ἀναθρεψαμένου· στέφανος
αὐτοῖς καὶ ἀνδρέας καὶ γα-
ϊανὸς τὰ ὀνόματα· μετὰ
δὲ τούτους· ἰωάννην ἀπὸ
τῆς ῥαϊθοῦ· καὶ κυρίωνα
ἐκ τιβεριάδος· ἀμφοτέ-
ρους συνετέρους· ἐξῆς δὲ καὶ ἀ-
νατόλιον ἐκ γαλατίας τὸν

τούτοις οὖν δὲ ἀξιάμενος·
τὸν ἐπίσκοπον μὲν παρεμβολῶν πρό-
τερον πέτρον· δι' ἃ μαθηταί τε
αὐτοῖς κελλία μικρὰ. καὶ
τὸν ναὸν ἐπὶ τερπνῶς ἅμα·
διακοσμῆσαι· καὶ οὕτως ἐν
ἀρχῇ εἰ· λαύραν ἐκεῖσε ἵ-
στησι τῆς ἐν φαρὰν οὐδὲν ἀ-
πολειπομένην· ἰουβενά-
λιος δὲ ὁ πατριάρχης· πᾶ-
σαν ῥίωμαι τὸν ἐν ἄλλοις χω-
ρεπίσκοπον ἅμα πᾶσι καὶ ἡ-
σύχιον τὸν πρεσβύτερον
παραγαγὼν· καὶ τῇ ἐπὶ
τὴν λαύραν· καὶ τὸν ἐν αὐ-
τῇ ναὸν ἐκαινίζει· δι' οὗ
ὁ καὶ πενταετέσι χρό-
νοις γὰρ ὁ μέγας τοῦ εὐθυμίου·
χειροτονεῖ δὲ καὶ διακόνους
δομετιανόν τε καὶ δόμνον·
ἡ δὲ πρεσβυτέρους αὐτῶν
ἀποκεκληρωμένων· ἴσ-
αμμον καὶ κυρίωνα ἐ-
τέρους ταύτῃ· μεθ' ἣν μάχε-
ται τυχὴν εὐθυμίας. ὁ μέ-
γας εὐθύμιος. καὶ μᾶλλον·

ὅτι καὶ πᾶσα σαρίωμαι σὺν
τῷ πατριάρχῃ καὶ ἡσύχιον·
τοῖς τοῦ μᾶλλον ἀσκητῶν
τινι καὶ ταῦτα προλαμβάνον-
τας· ἐν τῇ λαύρᾳ διάρμ-
τας ἐθεάτο· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν
ἄλλοις πᾶς σαρίων· ἐν
ἕβδομον δὲ ἐκεῖνον μῆνα
διαμονῆς. ἐγκρατευθεὶ
καταλύει τὸν βίον· τοῦ
δὲ θαυμαστοῦ εὐθυμίου
μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ
ταύτην μέσαν· ἐκείνην
λαύραν· πολλάκις τῶν αὖ
μα καὶ ὦν ἐνδείᾳ πιεζο-
μένων· ἡ ἀνοιγομένη χάρ-
τοῦ θεοῦ· καὶ πᾶν ζῶον εὐ-
δοκίας πληροῦσα. καὶ
τῶν ὧν θαυμαστῶν διηγοῖ-
μαι· πληθὺν γὰρ ἀρμενί-
ων· περὶ τετρακοσίους
τὸν ἀριθμὸν· ἐπὶ τὸν ἰορδάνην
μηνὶ ἐκ τῆς ἁγίας πόλεως
κατιοῦσαν· ἐγκλίναι τε
συμβαίνει τῆς ὁδοῦ δεξι-
ᾶς εἰς τὴν λαύραν ἐκείνην

παραγενέσθαι. θεοῦ πάντως
προνοίᾳ· ὡς τότε τὴν με-
γάλην τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν
λαμπροτέραν ἔτι κατα-
φῆναι. οὓς ἰδὼν ὁ μέγας
ἐκεῖ καταλύσαντας· ὡς
τέως ὑπάρχοντι δίαιταν παύσα-
σθαι· κελεύει δομεστικῷ τῷ
τὰ τῆς λαύρας οἰκονομοῦν-
τι· τράπεζαν αὐτοῖς πα-
ραθεῖναι· τοῦ δὲ προβαλ-
λομένου τὴν ἔνδειαν· ὡς
οὐδὲ τὴν ἐφήμερον ἔχοι-
τῶν ἀδελφῶν τροφὴν ἀ-
ποκριναμένου· ἐκεῖνος·
πορευθῆναι παρὰ τὸ
ἀρτοφυλακεῖον ἐντέλ-
λεται δομεστικῷ· ὁ δὲ
γὰρ ἔφη· τί μὲν ἀνθρώ-
πινοι οὗτοι λογισμοί·
τί δὲ θεοῦ παράδοξος οἰκονομία·
ὁ δὲ παραγενόμενος· τῶν
ἀνεκδιηγήτων σου χριστὲ θαυ-
μασίων· εὑρίσκει τὴν οἰ-
κίαν οὕτως ἄρτων μεστήν·
ὡς μηδὲ τὴν θύραν μι-

κρόν τι διανοιχθῆναι δύνασθαι
διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἔν-
δον· καλέσας οὖν καὶ ἄλ-
λους τῶν ἀδελφῶν· καὶ
τὴν θύραν σὺν αὐτοῖς ἀ-
ναπετάσας· ὁρᾷ τὰ ἔνδο-
θεν πολύ τι πλῆθος ἄρτων·
οἴνου τε καὶ ἐλαίου πολ-
λὴν ἀφθονίαν· καὶ ἀνά-
λογον τοῦ μεγάλου τὴν προ-
αίρεσιν· ταῦτα δὲ μεν
πανὸς ἰδὼν καὶ τῆς θεί-
ας χάριτος γνοὺς τὴν
ἐνέργειαν· πίπτει πρὸς
τοῖς ποσὶ τοῦ πρεσβυτέρου· συγ-
γνώμην αἰτῶν· κἀκεῖνος
ἀναστήσας αὐτὸν· ὡς τέ-
κνον ἔφη· ὁ σπείρων ἐπ' εὐ-
λογίαις· ἐπ' εὐλογίαις καὶ
θερίσει· ἐντεῦθεν ἀγα-
θῶν σπορὸς τὸ τοῦ λόγου
σὺν αὐτῇ· καὶ τὰ τῆς λαύ-
ρας εὐθηνεῖν ἤρχετο καὶ
πληθύνεσθαι· ὅτε τῶν
ἀδελφῶν ἀριθμὸς εἰς
πεντήκοντα περιέστη·

ἕκαστος τε αὐτῶν κελλίον
ᾠκοδομήθη· καὶ τὰς τῆς
ἱερᾶς καθ' ἑκάστην ἐπε-
λεῖτουν [illegible]·
ἐννοῶν δὲ ὁ τὴν οἰκονομίαν
ἐγχειρισθεὶς· ὅτι πρὸς
αὐτοὺς πολλοὺς ἀδελφοὺς
πολλῆς αὐτοῖς καὶ ὑπηρεσί-
ας δεήσει· προσεκτήσα-
το τῇ λαύρᾳ καὶ ἡμιόνους·
Ἦν δέ τις ἐν αὐτῇ· τὸ γένος
ἀσιανός· τὴν κλῆσιν αὐ-
ξέντιος· ἐπιτηδείως ἔ-
χων πρὸς τὴν τῶν ἡμιό-
νων διακονίαν· οὗτος οὖν
ὑπὸ τοῦ οἰκονόμου πρὸς
ταύτην παρακαλούμε-
νος· οὐχ ὑπήκουεν· ἀλλὰ
καὶ οὐδὲ τοῦ πράγματος
ὄντος· ὁ οἰκονόμος· σὺν
τοῖς πρεσβυτέροις καὶ
αὐτοῖς ἰωάννῃ τε καὶ κυ-
ρίωνι· τὴν διακονίαν ὑ-
πελθεῖν τὸν αὐξέντιον
ἠξίου· ἐπεὶ δὲ καὶ οὕτως
ἀνήκοος ἦν· ὁ σαμμαί
τοῦ διαγνώμονος ἦν· καὶ
τῷ μεγάλῳ ὁ ζηκὴν ἐντυχεῖ.
ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν αὐ-
ξέντιον αὐτῷ πάντα ὁ
οἰκονόμος· ὁ δὲ τοῦτον
μεταστειλάμενος· ὑπα-
κούειν παραινεῖ· καὶ μὴ οὕ-
τως ἀνενδότως μεῖναι τῷ
ἰδίῳ στοιχοῦντα θελήμα-
τι· τοῦ δὲ καὶ οὕτως ἀνα-
δυομένου· καὶ μὴν μέν·
τὸ ἀλλοδαπὸν μεῖναι καὶ
τῆς ἐπιχωρίου φωνῆς
ἀνομίλητον αἰτιωμένου·
μῶν δέ· τὰς τῆς σαρκὸς ἐ-
πιβουλὰς καὶ τὰς ποικί-
λας τοῦ πονηροῦ τέχνας·
μήποτε δι' ἡμῶν ὁ ἐχθρὸς
ἐρρωμένον ὑποσκελίσῃ.
πάλιν ὁ μέγας εὐθύμιος·
ἀλλὰ δεησόμεθα τέκνον,
φησὶ τοῦ θεοῦ· ὥστε· μηδὲ
σε [illegible] διὰ τὴν ὑπα-
κοήν· αὐτὸς γὰρ εἶπεν·
Οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι·
ἀλλὰ διακονῆσαι· καὶ

ποιῶ τό

ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν·
ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
ψαντός με πατρός· πρὸς ταῦ-
τα ἔτι μᾶλλον τραχυνομένου
τοῦ αὐξεντίου· καρέως
αὐτῷ προσενεχθεὶς ὁ θεῖ-
ος εὐθύμιος· ἡμεῖς μὲν
ὦ τέκνον εἶπεν· τὸ συμφέ-
ρον σοι ὑποτιθέμεθα· σὺ δὲ
μένων ἐν τῇ αὐτῇ ἀπειθεί-
ᾳ· ὅσον οὔπω τὸν ταύτης
λήψῃ καρπόν· οὕτως εἰπόν-
τος· καὶ μόνον οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ
αὐξέντιος ὑποστάς· ἀθλί-
ως εἰς γῆν καταπίπτει·
Θιγῶν παρόντων τῶν ἀδελ-
φῶν· ἐπικλασθέντων αὐ-
τῶν τῆς τύχης· ἐδέοντο τοῦ
πατρὸς οἰκτηθῆσαι τοῦ διὰ πα-
ρακοὴν κινδυνεύοντι· καὶ
ὁ ἅγιος· λαβόμενος αὐτοῦ
τῆς χειρός· ἀνίστησιν ὑπό-
τρομον ἔτι· καὶ δι' ὅλου τοῦ
σώματος τὴν τιμωρίαν
ὑπέχοντα· εἶτα καὶ τὸ
τοῦ σταυροῦ σημεῖον τού-
τῳ ἐπιβαλών· ὑγιᾶ δεί-
κνυσι παραχρῆμα· ὁ δὲ
προσπίπτει τοῦ εὐθυμίου·
τούτου μὲν συγγνώμην τῆς
ἀπειθείας αἰτῶν· τοῦτο
δὲ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀ-
σφάλειαν· τοῦ δὲ καὶ
συγγνόντος ἀθρόως αὐτῷ·
καὶ τὸ μέλλον δι' εὐχῆς ἀσφα-
λισαμένου· μεθ' ἡδονῆς ὁ
κᾶμος καὶ προθυμίας· τὴν τῶν
ἡμιόνων ἄρχεται διακονίαν·
Ταῦτά μοι ὁ ἀναχωρητὴς Κυ-
ριακὸς διηγήσατο· ὃς ἐκ
μέσου μὲν τῶν τοῦ μεγάλου εὐ-
θυμίου ἐν μαθητῶν κράτος κοι-
νωνίας· ὕστερον δὲ πρὸς τὴν
λαύραν τοῦ παλαιοῦ σουκᾶ·
παρ' ὅλους ἑβδομήκοντα χρό-
νους ἠσκήσεν· ἀρετῇ πάσῃ
καὶ κατορθώμασι διαλάμ-
ψας· κἀκεῖνος δὲ ὁ αὐτός μοι
ἀνωρίσεν· ὅτι δύο τινὲς
τῶν ἀδελφῶν· μάρων τε
καὶ κλημάτιος· πρὸς τὸ
τραχὺ τῆς κατὰ τὴν λαύ-

337

ραμάρου γῆς καὶ δι' αἰτίας ἀ-
παρρεύσαντα· λαθραίως
ἐκεῖθεν ἐκφυγεῖν ἐμβλέ-
πων· ἀλλ' ὅ ἂν καμμύ-
ων καθέατε καὶ ἀποκρυφαῖ
τοῖς τούτων ἀνακειμένοις.
αὐτὸς δὲ ἔκδηλον καὶ τοῦτο
ποιεῖ. τῷ οἰκείῳ θεράπον-
τι· ποιεῖ δὲ οὕτως· ἡσυ-
χάζοντι ποτὲ τῷ μεγάλῳ
τούτῳ πατρί· ἐν ᾧ ἔκειμάρω
μίτῳ καὶ κλημάτιον· χα-
λινὸν ἐμμάσσειμένον μηρ.
καὶ εἰς παῖδα τούτοις
ἕλκειν χαλεπωτάτην.
Ὁ δὲ γνοὺς τὴν ἐπιβουλὴν μέ-
τακαλεῖται τούτους· πα-
ραινῶν αὐτοῖς διαλεγόμε-
νος· μακροὺς περὶ ὑπο-
μονῆς ἀποτείνων λόγους·
καὶ τὸν ἀδὰμ αὐτοῖς ὑπό-
δειγμα παράγων. καὶ τὸν
ἰώβ. τὸν μὲν ἐν παραδεί-
σῳ τὴν ἐντολὴν ἀθετήσαν-
τα· τὸν δὲ τὴν ἀρετὴν κἂν
τῇ κοπρίᾳ διαφυλάξαν-
τα· οὐδὲ αὐτὰ παραλεί-
πων· ὅτι δεῖ τὸν μοναχὸν
τοῖς ἐπιβαλλομένοις αὐ-
τῷ λογισμοῖς ἐκ τοῦ πο-
νηροῦ διακρούεσθαι καὶ
ἀπωθεῖσθαι τῆς διανοίας·
καὶ ὅλως αὐτῶν ἀπαράδε-
κτον εἶναι. μήποτε λάθῃ
διὰ μεθοδείας τῶν μαρί-
τας ἡμᾶς· δακρύων ἄξι-
ον· εἰ δέ τις ὧδε τυχὸν
ἀρετὴν ἀσκῆσαι μὴ δύναιτο·
μὴ νομιζέτω ἀλλαχοῦ μετα-
νάς· ῥᾷον αὐτὴν κατορθῶ-
σαι. οὐ γὰρ ὁ τόπος· ἀλλ' ἡ
προαίρεσις αἰτία τοῦ ἀγα-
θοῦ· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ σφα-
λερὸν τοῦτο τοῖς μοναχοῖς·
οὐδὲ γὰρ φυτὸν καρποφο-
ρεῖ· συνεχῶς μεταφυτευ-
όμενον· πρὸς πλείονα
δὲ τῶν λόγων πίστιν. καὶ
τι μνημονεύει τῶν αὐτοῖς
ἐπεξηγεῖ διήγημα·
Ἐλεγόμενου· ὡς ἦν τις ἀδελ-
φὸς κατὰ γνώμην ἐν κοινο-

ὡς διάφορον· ὅς· συναχθεὶς ὑπὸ
θυμοῦ ἐκφερόμενος· καὶ γὰρ
οὗτος καὶ ἐταράττετο· λα-
κοῦσας δὲ εἰς αὐτὸν μετὰ με-
λείας· ὡς εἴη διὰ τῆς ὀρ-
γῆς ἑαυτοῦ πολεμῶν· καὶ
εἴ πού τι καὶ καλὸν προε-
κτήσατο· καὶ τοῦτο προ-
σαπολλύς· πείθει τοῦ
κοιμωμένου ἀναχωρῆσαι· καὶ
μόνον ἡσυχάσας ἐν ἐρημίαις
διαιτῶμαι· δοκῶν· ὡς μη-
δενὸς ὄντος πρὸς ὃν ἂν
ὀργισθείη· συνεθισθήσεται μὲν
ἠρεμεῖν τὸ πῦρ τοῦ θυμοῦ·
καὶ τὸ λοιπὸν ἥμερος
αὐτὸς ἔσται καὶ γαληνός·
Ταῦτα λογισάμενον καὶ ἀ-
ποταξάμενον τοῦ κοιμωμένου·
μόνον ἐφ' ἡσυχίας διάγειν·
καί ποτε κατὰ χρείαν τινὰ
πλήσαντα τὸ ποτήριον
ὕδατος· καί τι μικρὸν αὐτὸ
τῇ γῇ καταθεῖναι θελήσαν-
τα· τέχνῃ τινὶ τοῦ πονη-
ροῦ τοῦτο περιτραπῆναι·

οὐχ ἅπαξ· ἀλλὰ δίς τε
καὶ τρίς· ἐφ' ᾧ· θυμωθῆναι
τε τὸν ἀδελφόν· καὶ ὡς εἶχε
χειρῶν ἐλθεῖν· εἰς γῆν τὸ πο-
τήριον κατενεγκόντα συν-
τρῖψαι· καὶ οὕτως παλαιομά-
ζομαι τοῦ ἐχθροῦ πάντως
ὀφλῆσαι τὸν γέλωτα· πρὸς
ταῦτα· γελῶν μὲν ὁ κλημα-
τιος· διαθερμανθεὶς τῇ
τύχῃ· τοῦ ἀστείου τοῦ δι-
γήματος· προσχὼν δὲ
ὁ θεῖος ἐνθύμιος· ἢ που ὑπὲρ
ἐπὶ τιμῇ τοῦ ἀδελφοῦ πονη-
ροῦ καὶ οὐκ ἐκίνησαι δαί-
μονος· ὅτι καὶ γελασθεὶς αὐτὸς
ἀναιδῶς· δεόμενος ὑπερθέσθαι
καὶ θρηνεῖν· τὴν ἐκ θεοῦ
παράκλησιν ἐκδεχόμενος·
Ἄλλος τε δὲ καὶ ἀπαιδευσί-
αις ἀφ' ἧς· τὸ τὸν μοναχὸν
πολλὰ λαλεῖν· ἢ πρὸς ὅ-
τιοῦν κινεῖσθαι· εἶτα μὴν
καὶ παρρησιάζεσθαι· μέγα
γὰρ οἶμαι πρὸς τὴν παρρησίαν·
πάντων τῶν παθῶν μόνο

μάζουσι· ταῦτα ὁ μὲν
ἐπιτιμήσας τῷ Κληματί-
ῳ· εἰς τὸ ἐνδότερον εἰσῆλθε
κελλίον· τὸν δὲ παραυτὰ
ἡ δίκη μετῆλθε· καὶ πρηνὴς
πεσὼν ἐπὶ γῆς· κλόνῳ τε ἐνε-
μεῖτο καὶ φρίκῃ συνείχετο·
Δομετιανὸς οὖν τοῦτο ἰδὼν· συ-
μαθ τιμὰς τῶν πατρῶν· ὑπὲρ
τοῦ ἀδελφοῦ παρακαλέσοντας·
καὶ τούτοις εἰσάγει σὺν τῷ
μάρωνι πρὸς εὐθύμιον· ὁ
δὲ· καὶ φύσει εὐΐλατος ὤν·
καὶ τὴν αὐτῶν παρουσίαν
τιμῶν· ἐφίσταται κειμένῳ
τῷ Κληματίῳ· καὶ τῷ τοῦ
σταυροῦ σημείῳ· τήν τε φρίκην
αὐτοῦ καὶ τὸν κλόνον εὐθὺς
ἵστησι· καὶ τοῦ πάθους τέ-
λεον ἀπαλλάττει· προ-
σέχε σεαυτῷ λοιπὸν ἔφη πρὸς
καὶ μὴ περιφρόνει πατέρων
διδασκαλίας· ἀλλ᾽ ἔστω σου
ὁ ὀφθαλμὸς ὅλος· οἷα πε-
ρὶ τῶν χερουβὶμ ἠκούσα-
μεν· πανταχόθεν περισκο-

πῶν ἑαυτόν· ὡς ἐν μέσῳ πα-
γίδων διαβαίνοντα· τοι-
αῦτα τῷ Κληματίῳ παραι-
νέσας· καὶ δι᾽ ἐκείνου τοὺς
ἄλλους ἀσφαλισάμενος· ἐν
εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἄνδρα·
πολλήν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοιοῦ-
τον· τὸ δ᾽ ἑξῆς λεχθησόμενον·
πολὺ μεῖζον καὶ χαριέστατον·
Ἄρτι τῆς μεγάλης ἐν ἐφέσῳ
καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου
πρώτον συγκροτουμένης·
συνόδιος ὁ σὺν ἀκακίῳ χρη-
ματίσας τοῦ μεγάλου διδάσ-
καλος· κατὰ προσκύνησιν
τῶν σεβασμίων τόπων μετ-
ὰ παλαιστίνην ἐλθών· καὶ
εἰς τὴν λαύραν ἔρχεται·
τόν τε θεῖον εὐθύμιον· καὶ
τοὺς ἀμφ᾽ ἐτίους· στέφανον ἄν-
δρεαν καὶ γαϊανόν· ὁ τόμεν-
νός τε καὶ ἀσπασάμενος·
ὡς καὶ διηγεῖτο· τὰ κατὰ
τὸν μακάριον ἡγεμόριον· τὸν
ἀλλοσίως σοῦ δίκῃ καὶ ἱερέ-
ων αἰδοῦς· ἐπ᾽ ὀλίγον τῆς

Κωνσταντινουπόλεως προ-
καθίσαντα· καὶ τοῖς βε-
βήλοις αὐτοῦ δόγμασι τὴν
οἰκουμένην πᾶσαν συντα-
ράξαντα· διηγεῖτο δὲ αὐ-
τῷ καὶ περὶ Κυρίλλου τοῦ
Ἀλεξανδρείας· καὶ τοῦ Με-
λιτηνῆς Ἀκακίου· ὅπως
τε θερμῶς τῆς ὀρθοδοξί-
ας ὑπεραγωνίζοιεν· καὶ
ὅτι ὅσον οὐδέπω· καὶ σύνο-
δος οἰκουμενικὴ ἐν Ἐφέσῳ
κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς ἐ-
κείνου συγκροτηθήσεται·
Τούτων παρὰ τοῦ Συνοδίου
λεχθέντων· ἐπάλλετο τὴν
ψυχὴν ὁ Εὐθύμιος· τοιαῦτα
περὶ Ἀκακίου τοῦ διδασκά-
λου μαθών· Συνόδιος δὲ
αὐτῷ συνταξάμενος· εἰς
τὴν ἁγίαν ἄνεισι πόλιν ἅ-
μα Στεφάνῳ τῷ ἀνεψιῷ· καὶ
πείθει τὸν πατριάρχην συ-
ναριθμῆσαι καὶ Στέφανον
τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διακόνοις·
ὁ δὲ τοῦτόν τε καὶ Κοσμᾶν
τὸν Καππαδόκην χειροτο-
νήσας· τοῖς διακόνοις ἐν-
τάττει· ἀθροιζομένων
δὲ πρὸς τὴν σύνοδον ἤδη
τῶν πανταχοῦ ἐπισκόπων·
μελλόντων δὲ καὶ τῶν Πα-
λαιστίνης ἐκεῖσε ἀπελ-
θεῖν· ἐντέλλεται ὁ μέγας
Εὐθύμιος· Πέτρῳ τῷ τῶν
Σαρακηνῶν ἐπισκόπῳ· Κυ-
ρίλλῳ καὶ Ἀκακίῳ προστί-
θεσθαι· καὶ τὰ ἐκείνοις δο-
κοῦντα κυροῦν· ὁ δὲ τῆς
συνόδου τελεσθείσης· πρὸς
τὸν Εὐθύμιον ἀναστρέψας·
πάντα τὰ ἐν αὐτῇ συμβάν-
τα κατὰ μέρος αὐτῷ διηγήσατο·
Μαθὼν δὲ ὁ μέγας· ὡς Ἰωάννης
ὁ τῆς Ἀντιόχου πρόεδρος ὁ
ὀρθόδοξος ὢν· τοῖς Νεστο-
ριανοῖς συναπήχθη· τὴν
καρδίαν ἐπλήγη· ἀλλὰ καὶ
Δόμνος ὁ ἐκείνου ἀνεψιός·
ὃς καὶ ἐδεῖτο τοῦ Εὐθυμίου·
συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὴν
ἐν Ἀντιοχείᾳ κάθοδον·

ὥστε ὑποσκελισθέντα τὸν θεῖον ἀναλαμβάνειν· ὁ δὲ· ἀσύμφορον αὐτῷ τὴν ἐκεῖσε ἄφιξιν προειδὼς· οὐ χρή σε τέκνον ἔφη τῆς λαύρας ὑποχωρῆσαι· οὐ δεῖται γὰρ ἐκεῖνος τῆς σῆς παρουσίας· ἀλλ᾽ εἰ καὶ βραχὺ τῆς εὐσεβείας ἐξέκλινεν· ὁ θεὸς τὴν ἐκείνου καρδίαν ὀρθῶς εἰδὼς ἔχουσαν· πρὸς αὐτὴν ἐπιστρέψει· καὶ σὺ μέν· εἰ μὲν ᾧ ἐκλήθης τόπῳ παραμένεις εἰς τέλος· προκόψεις καὶ δοξασθήσῃ δόξαν τὴν ἀληθῆ καὶ κατὰ θεόν· εἰ δὲ ἀποστήσῃ τῆς λαύρας· τῆς μὲν τοῦ θείου τοῦ σοῦ ἀρχῆς ἐγκρατὴς ἔσῃ· πλὴν ἀφαιρήσονταί σε πάλιν αὐτὴν πονηροὶ καὶ γόητες ἄνθρωποι· πρότερον ἀγνοίᾳ τούτοις συναπαχθέντα·

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ πατήρ· ὁ δόμνος δέ· παρ᾽ οὐδὲν αὐτὰ θέμενος· ἀπαίρει πρὸς Ἀντιόχειαν· μηδὲ συνταξάμενος τῷ ἁγίῳ·

Ἐκεῖσε μὲν τοιγαροῦν γενόμενος· πάντα τὰ προειρημένα συνέβη· κἀκεῖνος· πολλὰ μεταμελόμενος· ἐπὶ τῇ παρακοῇ· πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφει· τὰ πολλὰ χαμαὶ δεινῶς παραιτούμενος· καὶ πικρῶς ὀδυρόμενος· Ἰουβενάλιος δέ· τὸν ἐκ Μελιτηνῆς Στέφανον· ἐπίσκοπον Ἰαμνίας χειροτονεῖ· Κοσμᾶν δὲ τὸν Καππαδόκην· πρεσβύτερον καὶ τὴν φυλακὴν αὐτῷ τῶν σταυρῶν ἀνατίθησι· καὶ ταῦτα δὲ ὁ προλεχθεὶς Κυριακὸς ἡμῖν διεσάφησεν· ὃς οὐδέποτε σαββάτου χωρὶς ἢ κυριακῆς· ἐσθίοντα τὸν Εὐθύμιον εἶδέ ποτε· οὐ συλλαλοῦντά τισιν ἢ ἐντυγχάνοντα· πλὴν εἰ μή που χρεία τις ἀναγκαία κατήπειγεν· οὐκ ἐπὶ πλέον

καθευδήσαντα· ἀλλ' ἢ κα-
θήμενον καὶ μικρὰ τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἐπιμύοντα·
ἢ σχοινίου τοῦ κελλίου τῆς
στέγης ἐκκρεμαμένου·
ταῖς χερσὶν ἐξεχόμενον·
καὶ οὕτως ὕπνου μετρίως
παραλαβόμενον· τὸ τοῦ με-
γάλου τυχὸν Ἀρσενίου· δεῦ-
ρο κακὲ δοῦλε πρὸς ἐκεῖ-
νον ὑποφθεγγόμενον· τοῦ-
τον γὰρ ἐν πᾶσιν ἐζήλου
λίαν ἐμμελῶς ὁ Εὐθύμιος·
καὶ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου φοιτῶ-
σι μοναχοῖς· καί τι τῶν ἐ-
κείνου διηγουμένοις ἠδέ-
ως προσέχων· τοῖς πι-
μαζιμῶν ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ
ψυχῆς μεταγράφειν ἔσπευδε
τὰ ἐκείνου καλά· διὸ καὶ
τῶν αὐτοῦ χαρισμάτων
γέγονεν ἄξιος· μᾶλλον δὲ
καὶ μειζόνων· πλὴν
ἀλλὰ τῶν ἄλλων τέως ἀ-
φέμενοι· ὅπως περὶ τῶν
μελλόντων ἐγίνωσκε

καὶ προηγόρευε δείξομεν·
Ἐπόθει σφόδρα τοῦτον ἰδεῖν
Ἀναστάσιος· ὁ τῶν ἱερῶν
σκευῶν τῆς ἁγίας Ἀναστά-
σεως πεπιστευμένος τὴν
φυλακήν· χωρεπίσκο-
πός τε ὤν· φοιτητής τε
καὶ ζηλωτὴς Πασσαρί-
ωνος τοῦ ἐν μεγάλοις γενομένου·
Φιδῷ τοίνυν τῷ ἐπισκό-
πῳ Ἰόππης καὶ Κοσμᾷ τῷ
σταυροφύλακι· τὴν καλὴν
ἐκείνην ἐπιθυμίαν κοινω-
σάμενος· ἄνεισιν σὺν αὐ-
τοῖς πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύ-
μιον· ὡς δὲ πλησίον ἦ-
σαν ἤδη τῆς λαύρας· τότε
μὲν ἄλλους οὕτως κατα-
μανθάνοντες ἐλάνθανον· Εὐθύ-
μιον δὲ οὐδαμῶς· κα-
λέσας οὖν Χρύσιππον τὸν
οἰκονόμον τῆς λαύρας·
ἑτοίμασον φησὶ τὰ πρὸς
ὑποδοχήν· ἰδοὺ γὰρ ἅμα
τῶν σῶν ἀδελφῶν· καὶ ὁ πα-
τριάρχης παρ' ἡμᾶς·

ἔρχεται. ἤδη δὲ καὶ αὐτῶν
παραγενομένων. θεόθεν μό-
μάρας κινούμενος. οἱ ἀν καὶ
ἱεροσολύμων πατριάρχη
τοῦ ἀναστασίου διελέγετο.
Οἱ μὲν οὖν παρόντες ἐθαύ-
μαζον. χρύσιππος δέ·
πρὸς οἷς ἐπικύψας τοῦ εὐ-
θυμίου. ἀλλ' οὐχ ὁ πατριάρ-
χης ἐμιάσμε ὑπὲρ φησὶ
παρ' ἡμῖν. ὁ δὲ φύλαξ τῶν
ἱερῶν σκευῶν ἀναστάσιος.
ὁρᾷς αὐτοῦ τὰ ἱμάτια
λαμπρά τε ὄντα καὶ ση-
ρικά; ἃ πατριάρχην ἱε-
ροσολύμων ἐνδύεσθαι.
ὅλως ἀθέμιτον. ἐπισχὼν
δέ τινα χρόνον ὁ γέρων. ἀλ-
λὰ πίστευσόν μοι τέκνον
φησί. λευκὴν αὐτὸν εἰς τό-
δε στολὴν φοροῦντα ἑώ-
ρων. καὶ οἵαν εἰκὸς πατρι-
άρχην ἐνδύεσθαι. καὶ οἶ-
μαι μὴ ἠπατῆσθαι. ἀλ-
λ' ὁ προφήτης θεοῦ καὶ τελε-
ος. ἅμα ταῦτα μὲν ἐλέγετο γὰρ αὐ-
τοῦ τὰ χαρίσματα. τού-
των πολλῶν παρόντων μό-
μάρας ἔφησε. καὶ ἡ ἐπὶ τῶν
ἔργων ἑκάστοις ἠκολούθησε.
Τερέβων ἐκεῖνος ὁ Σαρακη-
νός. χεῖρα γυναικὶ συνοι-
κῶν. ἄτεκνος ἦν. ὁ πατὴρ ἀ-
ώς τὸν αὐτοῦ τὸν υἱὸν ἐποίει.
Πρόσεισι μὲν οὖν μετὰ τῆς γυναι-
κὸς πρὸς τὸν τοῦ θαυμαστοῦ
εὐθυμίου. δεόμενος λυ-
θῆναι τὴν ἐκ τῆς φύσε-
ως πήρωσιν. ὁ δὲ τρί-
τον αὐτοῖς τὸ τοῦ σταυροῦ
σημεῖον ἐπιβαλών. καὶ
τῆς λιθώδους ἐκείνης
γαστρὸς ἁψάμενος. ἄπι-
τε φησὶ χαίροντες ἐν κυρίῳ.
τριῶν γὰρ παίδων πατέρες
ὀφθήσεσθε. οἱ μὲν οὖν τοῖς
ἔργοις τοῦ λόγου θαρρήσαν-
τες. οἱ καὶ δὲ χαίροντες
ἀνεχώρουν. ἤδη δὲ καὶ ὁ
τῶν ὠδίνων καιρὸς ἐφε-
στήκει. καὶ πρῶτα μὲν
τίκτει πέτρον τινὰ τὸν

παρατεινόμενος· μετὰ
δὲ χρόνον συχνόν· ἡ ἀψευ-
δὴς Εὐθυμίου ὑπόσχε-
σις· καὶ τοῖς ἄλλοις δύο
παρέσχεν· ἀδελφὸς ἦν
ἐν τῇ λαύρᾳ ῥωμαῖος τὸ
γένος· αἰμιλιανὸς τὴν
κλῆσιν· βίον φιλάρετον ζῶν·
καὶ σωφροσύνην τὴν κα-
λήν· ἐκ νεότητος ἀσπα-
ζόμενος· τούτῳ νυκτός
ποτε διαγινομένης κυ-
ριακῆς· χαλεπὸν ἐκ τῆς
σαρκὸς ὁ ἐχθρὸς ἐκίνησε
πόλεμον· πρὸς ὃν ἀντέ-
χειν ἀπαγορεύσας· ἐνεδί-
δου τοῖς λογισμοῖς ἤδη
καὶ ὑποκατεκλίνετο·
Οὕτως οὖν ὑπὸ τοῦ πάθους
πολιορκούμενος· ἐντυ-
χάνει περὶ τὸν ὄρθρον ἐρ-
χόμενος πρὸς τὴν σύνα-
ξιν τῷ ἁγίῳ· καὶ τισ ὁ ἐξ αὐτοῦ
προσέβαλλε διανοίᾳ τὸ
πάθος τῷ μεγάλῳ δηλοῦ-
σαι· ἧς ὁ σφραγισθεὶς ὁ θε-
ος ἀθύμως· καὶ γνοὺς τὴν
ἐπιβουλήν· ἐπιτιμᾷ τῷ
διενοχλοῦντι πονηρῷ δαί-
μονι· καὶ παραχρῆμα ὑ-
γιασμένῳ ἐπὶ γῆς ὁ ἀδελ-
φὸς ἔκειτο· παρ' αὐτὸν
ἑαυτὸν καὶ κλονῶν· καὶ ἀ-
φρὸν ἐκπτύων τοῦ στόματος·
συνέδραμον δὲ καὶ πολ-
λοὶ τῶν μοναχῶν· φῶσ
τοίνυν ὁ μέγας ἀθύμως
ἐνεχθῆναι κελεύσας·
Ἦν γὰρ καὶ ὁ τόπος ἀφεγγής·
ὁρᾶτε τὸν ἀδελφὸν ὦ πατέρες;
φησὶ πρὸς αὐτούς· ὅπως
ἐν ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ
ζῶν ἐκ παιδός· μὴ διὰ
τὸ μικρὸν ἐνδοῦναι τοῖς
τῆς σαρκὸς λογισμοῖς·
κεῖται θέαμα θρήνων
ἄξιον; διὸ πάσῃ φυλα-
κῇ τὴν διάνοιαν ἡμῶν τη-
ρητέον· μὴ λάθῃ καὶ διὰ
φαντασίας τινὸς κλέψας
ἡμᾶς ὁ ἐχθρός· καὶ εἰς τὸ
τῆς ἀπωλείας καταγάγῃ

βάραθρον· εἰ γὰρ ἀπό ποσ-
τισοῦν ἐγγένηται λογισ-
μὸς· καὶ τῇ διανοίᾳ τοῦτον
παραδεξόμεθα· οὐ μὲν
οὖν ἐλεύθεροι κακίας ἐ-
σόμεθα· ἀλλὰ καὶ σώ-
μασι μὴ πλησιάζοντες.
ὡς ἐκπεπορνευκότες κατὰ
διάνοιαν κριθησόμεθα.
Διηγεῖτο δέ τι καὶ τοιοῦτον
αὐτοῖς· ὁ πατὴρ ἡμῶν φησί·
Αἰγύπτιός τις γέρων πο-
τὲ διηγήσατο· ἦν τις
ἐν πόλει· υἱὸς μὲν παρὰ
πᾶσι θαυμαστοῦ νομιζό-
μενος· πυκνῶς δὲ ταῖς
ἀληθείαις τὸν θεὸν παρορ-
γίζων ἐν τῇ καρδίᾳ· διὰ
τῆς πρὸς τοὺς φαύλους
λογισμοὺς ταχείας συγκα-
ταθέσεως· ὥστε κἂν
μὴ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ τῇ δια-
νοίᾳ πλημμελεῖν· ἱε-
ρείᾳ γρῶν οὗτος μόνος πε-
ριπατῶν· ἤδη πρὸς θά-
νατον ἐμπελάζων· ὀδυρ-

μὸς δὲ κατεῖχε τὴν πό-
λιν· καὶ τοῦ ἀνδρὸς εἰδό-
ματον· προσαναπαυθῆ-
ναι πάντες ἐπηύχοντο·
Τῶν δὲ διορατικῶν δέ τις· ἐν
τοσούτῳ τῇ πόλει παρα-
βαλών· καὶ τὸ πάνδημον
ἐκεῖνο πένθος ἰδών· πάν-
των οὕτως ἐκεῖνον ἀνα-
κλαιομένων· ὁ ἄλλος· ὁ
πατήρ· ὁ σωτὴρ ὁ ἱμερέστερος· οὗ
τῇ πρὸς θεὸν πρεσβείᾳ
πάντες σωζόμεθα· ποί-
αν λοιπὸν ἢ μὴν ἑταιρίας
ἐλπίς· ταῦτα ὁ διορα-
τικὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἰδών
τε καὶ ἀκούσας· σπουδῇ
παρ' αὐτὸν ἀπῄει· ἄχθος
ἄξιος ἐνταῦθα τιμῆς καὶ εὐ-
λογίας καταφερόμενος·
ὡς δὲ πλησίον ἦν· ὁρῶ-
μεν τοὺς λαμπροτάτους
τῶν πολιτῶν· ὁρᾷ δὲ καὶ
αὐτὸν τὸν ἐπίσκοπον σὺν
τῷ κλήρῳ· λαμπάδας
διὰ χειρὸς ἔχοντας.

τὴν τοῦ σώματος προ-
σομιλίαν ἀναμένοντας·
Εἶτα πρὸς τὸν κείμενον
εἰσελθών· εὑρίσκει μὲν
αὐτὸν ὀλίγον ἔτι ἐμπνέον-
τα· ἡλίκον δὲ ἐπιθέαμα
κρυεροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ
ἰδεῖν φοβερόν· καὶ ἀκοῦσαι
δακρύων ἄξιον· ἐδόκει
γάρ τις αὐτόν· πύρινον
οἷον τριόδοντα εἰς τὴν με-
κείμου καθιέναι καρδίαν·
καὶ τὴν ψυχὴν μόλις· μᾶλ-
λον ἐκεῖθεν καὶ πικρῶς
ἀνασπᾶν· εἶτα καὶ φωνῆς
ἄνωθεν ἀκούει λεγούσης·
ὃν τρόπον οὐκ ἐπαύσα-
μεν ἡ ψυχὴ αὕτη οὐδὲ μίαν
μόνην ἡμέραν· οὕτω μη-
δὲ σὺ παύσῃ σπαράττων
αὐτήν· καὶ σφοδρῶς ἕλ-
κων καὶ τιμωρούμενος·
ταῦτα πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς ὁ Εὐθύμιος διεξῆλθε·
εἶτα καὶ παραινεῖ· πε-
ρὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἔξοδον

ἐκτρέπεσθαι· αἰμυλι-
ως λέγων ὑμῖν ὄντος·
ὑπόδειγμα ἔχοι· ὃν διὰ
τοῦτο πάντας ὁ θεὸς περι-
εῖδεν ὑπὸ τιμωρίαν· οὐ-
τως αἰσχρῶς καὶ ἀθλίως·
ὑπὸ τοῦ τῆς φιληδονίας
κατεργασθεῖσαν δαίμονος·
ἵν' αὐτοὶ γένησθε βελτίους·
ἀλλὰ γὰρ δεηθέντων μὲν φη-
σὶ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς·
καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τοῦ ἀδελ-
φοῦ ὑπερηύχετο· ὁ δὲ
τόπος ἅπας· δυσωδίας
ἐπεπλήρωτο· ὡς θείου
τινὸς ὑποκαιομένου· καὶ
φωνὴ τῇ δυσωδίᾳ ἐπηκο-
λούθει· ἀρξάμενοι τὸ τῆς πε-
μείας λέγουσα πᾶν· καὶ
τὸ ἔργον· σωφρονῶν ὁ ἀδελ-
φὸς καὶ μὴ φωνὴν ἀνίστατο·
σκεῦος ἐκλογῆς καὶ αὐτὸς
κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον·
τὸ ἀπὸ τοῦδε γενόμενος·
Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον·
καὶ τῆς γῆς ἀνομβρίᾳ πι-

ἐζομένης· καὶ τῶν μὲν τῇ
λαύρᾳ λάκκον αἰχμαλώτων πε-
πληρωμένον καὶ κόνεως.
ἐκεῖ μὲν ἡ θλῖψις συνεῖχε τοὺς
ἀδελφούς· καὶ σὺν τῷ μα-
καρίτῃ προσελθόντες θε-
οκτίστῳ· τοῦ μεγάλου δὲ
ὄντος ἀθυμίου· δι᾽ ἀχῆσαι αὐ-
τοῖς ἐδωροῦντο θεὸν κατε-
μαγκεῖν· σφόδρα τῶν αἰχμα-
λώτων κάμνουσιν· ὁ δέ· οὐκ ἠνείχε-
το· παιδείαν θεοῦ τὸ πρᾶγμα
καλῶν καὶ πύρωσιν· δι᾽ ἁ-
μαρτίας ἐπηρμένην· ἀλ-
λως τε καὶ διὰ μετριοφρο-
σύνης ὑπερβολήν· τὴν ὑ-
πὲρ τούτου πρὸς θεὸν δέη-
σιν ἀνεβάλλετο· ἐπιτει-
νομένης δὲ τῆς ἀνομίας
καὶ τῶν πειρασμῶν ἀ-
νάγκης σφοδροτέρας συνεχο-
μένων· ἐπεὶ περὶ ὀγδόην
τῶν μεγάλων θεοφανείων ἡ-
μέραν ἦν· καθ᾽ ἣν ἐπὶ τὴν
παρ᾽ ἔρημον ἐξιέναι εἴθιστο
τῷ μεγάλῳ· συντρέχει μὲν
τι πλῆθος πρὸς αὐτὸν ἀ-
ναρίθμητον· σταυροὺς ἐν
χερσὶν ἔχοντες· καὶ τὸ κ(ύρι)ε
ἐλέησον συνήθως ἐπιβο-
ώμενοι· ὁ δὲ ταῖς λιταῖς
ἐκείνων ἐπικαμφθείς· ἐ-
ξεισι πρὸς αὐτούς· ἐμοὶ
μὲν οὐδὲ μίαν λέγων ὦ τέ-
κνα πρὸς θεὸν παρρησία
ἐστίν· ἁμαρτωλὸς γάρ εἰμι
καὶ αὐτός· καὶ πάντως μᾶλ-
λον χρῄζων φιλανθρωπίας·

Καὶ μάλιστα νῦν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμῶν
ὀργῇ· τολμηρὸν μοι θεῷ προ-
σενεγκεῖν δέησιν· αἱ γὰρ ἁ-
μαρτίαι ἡμῶν· διϊστῶσιν
ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ἡμῶν·
πλήν· ἀλλ᾽ ἐπεὶ φιλάνθρωπος ἡμῶν
ὁ δεσπότης· καὶ προφάσε-
ως δεόμενος μόνης πρὸς
τὸ διδόναι τὸν ἔλεον· προσ-
πέσωμεν αὐτῷ καὶ δεηθῶ-
μεν· καὶ οἶδ᾽ ὅτι σύμμοιος·
ιροχὴν ἀφοριεῖ· καὶ περὶ
ἡμῶν προνοήσεται· τὸ δὲ
πλῆθος ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος·

αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν δὲ ἐθελη-
τι τιμῶμεν ὑπὲρ· τὸ γὰρ θέλη-
μα τῶν φοβουμένων αὐτὸν
ποιεῖν οἶδε πάντως ὁ κ(ύριο)ς·
Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παρι-
δεῖν οὐκ ἔχων ὁ θεῖος ἄνθρωπος·
τῷ πλήθει μὲν ἱκετηρίαν με-
κτέον ἢ παραγγέλλει· αὐτὸς δὲ
σὺν τοῖς μοναχοῖς· εἴσεισι
τὸ ἀσκητήριον· καὶ πεσὼν
εἰς γῆν· ἐδεῖτο σὺν δάκρυ-
σι τοῦ θ(εο)ῦ· ἀθρόως οὖν ἦχος
πισμαίου πρὸς ἐξηκούετο·
καὶ νεφῶν ὁ ἀὴρ ἐπληροῦτο·
καὶ βρονταὶ κατερρήγνυν-
το· καὶ λαμπρὸς ὑετὸς κατε-
φέρετο· καὶ ὕδασιν ἀφθόνοις
ἡ γῆ ἐμεθύσκετο· ἐξελθὼν
οὖν πρὸς τοὺς ὄχλους ὁ μέ-
γας· ἰδού φησι κ(ύριο)ς τῶν ἀγαθῶν
ἡμῶν ἐπακούσας· τὴν γῆν
ἐπεσκέψατο· καὶ τὰς αὔλα-
κας αὐτῆς ἐμέθυσεν· εὐ-
λογήσει δὲ καὶ τὸν στέφανον
τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου ὑπὲρ
τοὺς ἄλλους· κ(αὶ) πολ καθήσω

ται μὲν ταῖς προσδίαις ποιότη-
τος· παραμυθήσονται δὲ τὰ
ὡραῖα τῆς ἐρήμου· καὶ
πληθυνοῦσιν αἱ κοιλάδες
σῖτον· ὁ μὲν οὖν ταῦτα
εἰπὼν· διαλύει τὸ πλῆθος·
ἡ δὲ πρόρρησις ἔργον ἐγένετο·
ὁ μέντοι ῥαγδαῖος ὑετὸς ἐ-
κεῖνος· ἐφ᾽ ἱκανὸν μόνον κα-
τηνέχθη· ὡς ἐπισχεῖν ἄ-
χρι πολλοῦ· καὶ τὴν ἐπὶ τὴν
ἔρημον τοῦ ἀνδρὸς ἀναχώρησιν·
Ἀπόχρη καὶ ταῦτα τῶν ἀ-
θυμίου καλῶν· ἢ δεῖ καὶ τὰ
λοιπὰ τοῖς φιλοθέοις
γνωρίσαι· ζημία γὰρ ὄντως
τὸ ταῦτα καταλιπεῖν·
κἀκεῖνα τοῖς ὠδίνουσι τὸ
ὄν· πολλοῖς ἄλλοις· καὶ
αὐτοῦ δήπου τοῦ θείου περὶ
σώματα διὰ θαύματος ἦν
ἀεὶ· ὁ θαυμαστὸς ὄντως
εὐθύμως· ὅπως ἡμέρι-
ων καὶ ἐπιστήμης· τοσοῦ-
τον ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας
εἰσήνεγκε ζῆλον· ὥστε τὸν

αὐτὸν μὲν ἀληθείᾳ πρᾶον
εἶναι καὶ μαχητήν· καὶ
ἁπλῶς μὲν πᾶσιν αἱρετι-
κοῖς ἀπεχθάνεσθαι· μανι-
χαίοις δὲ μάλιστα· καὶ
τοῖς τὰ ὠριγένους τιμῶσι·
Οἷς πολλοὺς τότε ὄντας ἐν
καισαρείᾳ τῆς παλαιστί-
νης· καὶ προσχήματι ἀμα-
θείας αὐτῷ φοιτῶντας·
ταῖς ἐκ τῶν θείων γραφῶν
ἀποδείξεσιν· ἤλεγχεν ἰσχυ-
ρῶς καὶ ἀπεδίωκε· λέων
δεικνύμενος πρὸς ἀλώ-
πεκας· ἑβδομηκοστῷ δὲ
καὶ πέμπτῳ τῆς εὐθυμί-
ου τοῦ μεγάλου ἡλικίας ἐ-
νιαυτῷ· καὶ ἡ ἐν χαλκηδό-
νι συνεκροτήθη σύνοδος
κατὰ διοσκόρου τοῦ δυσ-
σεβοῦς· τῶν τριάκοντα
καὶ ἑξακοσίων πατέρων· ἐξ ὧν
ἦσαν· καὶ οἱ εὐθυμίου μα-
θηταὶ τοῦ πάνυ· στέφα-
νος τε ὁ ἰαμνίας· καὶ ὁ τῶν
σαρακηνῶν ἐπίσκοπος

ἰωάννης· πέτρου μὲν ἤδη
θανόντος· τοῦ δὲ μετ' αὐ-
τὸν αὐξολάου· τῷ διοσκό-
ρῳ προστεθέντος· καὶ διὰ
τοῦτο ἐν ἀπεχθείᾳ τὸν μ-
ομοίμοι τότε πρὸς τὸν μέ-
γαν εὐθύμιον καταστρέ-
ψαντος· στέφανος τοίνυν
καὶ ἰωάννης τῇ συνόδῳ
παρόντες· ἐπειδὴ ὑπὲρ τῆς
πίστεως ὅρος ἐν γράμμα-
σιν ἦν· λαβόντες αὐτὸν· τά-
χιον πρὸς εὐθύμιον ἦλ-
θον· εἰ καὶ αὐτὸς στοιχοίη
τοῖς γεγραμμένοις· μαθεῖν
ἐθέλοντες· ἐθορύβει γὰρ
αὐτοὺς οὐ μετρίως τὸ κα-
τὰ τὸν αὐξόλαον· ἐπεὶ
δὲ ὁ μέγας καλῶς ἔχοντα
εὗρε τὰ γεγραμμένα καὶ ε-
ὐσεβῶς· ἀθρόον ἡ φήμη παν-
ταχοῦ τῆς ἐρήμου διέδρα-
μεν· ὅτι καὶ ὁ θεῖος εὐθύμιος
τῇ ἐν χαλκηδόνι συνόδῳ στοιχεῖ·
Τοῦτο δὲ· πάντας ἀνέχεσθαι
πρὸς αὐτὴν τοὺς μοναχοὺς

ἐπεσπάσατο, ἐμή τις Θεοδόσιος· τὸ σχῆμα μὲν μοναχός· τὸν δὲ τρόπον γόης καὶ ἐπι-
τριπτότατος· καὶ διεφθαρμένος τὴν γνώμην ἐπιεικῶς· ὃς πάλαι στίμην ἐθῶν· καὶ
τοιαῦτα πράγματα κακουργῶν· περὶ τῆς ῥηθείσης συνόδου πλασάμενος· ὡς ἀναιροίη μὲν τὸ
τῆς ὀρθῆς πίστεως δόγμα καὶ ἀνατρέποι· ἐσάγοι δὲ μᾶλλον καὶ ἀνακαλοῖτο τὰ Νεστορίου.
εἷλέ τε τὴν Αὐγοῦσταν Εὐδοκίαν τῇ Παλαιστίνῃ τηνικαῦτα ἐπιδημοῦσαν· καὶ ἀπ-
δι᾽ αὐτῆς ὑπηγάγετο τὸ μοναχικόν· ἐπεὶ ταύτῃ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνῳ ἱταμῶς ἐν-
δίκη καὶ ἀναισχύντως ἐπιπηδᾷ· καὶ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀνομίαν περιλαβών, ἐπ-
εστράτευε τοῖς θείοις καὶ ὁσίοις νόμοις· καὶ τὸ ἐν τῷ θέρει· ἀνθ᾽ οἱ μὲν ἐπιεικεῖς καὶ σώφρον(ες)·
τῶν θρόνων ~~ἀπὸ~~ τῶν ἱερῶν ἀπηλήλαντο· ὅσοι δὲ οἱ καὶ ἀνῃροῦντο παρ᾽ αὐτοῦ· καὶ
τὰς χεῖρας ὁ μιαρὸς φόνῳ ἐμίανεν αἵματι· κακοῦργοι δὲ καὶ γόητες καὶ λοιμοί· καὶ
δεσμωτηρίου μᾶλλον ἢ θρόνων ἄξιοι· ἱεροφάνται καὶ ἱερεῖς ἀνεδείκνυντο·
καὶ πολλῆς παρὰ τῷ λυμεῶνι τούτῳ καὶ μιαρῷ τῆς παρρησίας ἀπήλαυον· οὕτω δὲ
αὐτοῦ πάντας ἀνηρτημένου τοὺς μοναχούς, καὶ ὅποι βούλοιτο ἄγοντος· μόνοι
τὴν αὐτοῦ κοινωνίαν καθάπερ ἄγος τι καὶ μίασμα οἱ περὶ τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἀπ-
εστρέφοντο· ἐπεὶ δὲ καὶ τούτῳ πεῖραν προσῆγεν ὁ δυσσεβὴς Θεοδόσιος καὶ
μετεκαλεῖτο πρὸς ἑαυτόν· ἐκείνου μηδὲ ἀκοῦσαι τὸν λόγον ἀνεχομένου· πέμπει
πρὸς αὐτὸν πάλιν πρεσβείαν, ἐς τὸ ἴδιον συγκρότιον· ὧν οἱ μὲν τοῦ μεγάλου Πασ-
σαρίωνος· ὁ δὲ τῆς μακαρίας Μελάνης διάδοχος ἦν· ἀξιοῦντας· καὶ εἰ μὴ παρ᾽ αὐτὸν
ἀφικέσθαι βούλοιτο, ἀλλ᾽ οὖν ἔν τινι τόπῳ συνελθεῖν ἀμφοτέρους· καὶ περὶ
ὧν ἑκάτερος ἔχοι πρὸς ἀλλήλους διαλεχθῆναι· καὶ ὃς δὲ μηδαμῶς καὶ πρὸς ταῦτα σχε-
τλιάσας, μὴ μοι γένοιτο εἰπεῖν· μήτε τοῦ ἀδίκου τῶν ἱερέων αἵματος· μήτε τῆς αἱ-
ρέσεως κοινωνῆσαι Θεοδοσίῳ· οἱ δὲ, ἀλλὰ τοῖς τοῦ Νεστορίου φασὶ κοινωνεῖν δόγ-
καιον· ὅτι τε δύο φύσεις πρεσβεύει· ὅπερ οὐδέπω μέχρι καὶ νῦν ἔν τινος περιειλή-
φαμεν· καὶ ὅτι περὶ αὐτοῖς καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος ἠκολούθησεν· ὑπολα-
βὼν δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος· τὰ μὲν ὑπὸ τῆς συνόδου δογματισθέντα οὔπω φησί,
κατὰ μέρος ἐπέσκεμμαι πάντα· πλὴν ὅσον ἐπὶ τῷ παρ᾽ αὐτῶν ἐκτεθέντι ὅρῳ,
οὐκ ἔχω τῶν δεδογμένων ἐπιλαβέσθαι· τά τε γὰρ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ
καὶ τῶν ἁγίων πρὸ αὐτῶν κατὰ Νίκαιαν συνελθόντων, καὶ αὐτοὶ δοξάζειν ἐνομοθέτησαν.

τήν τε τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν σύνοδον ἀσπά-
ζεσθαι παραινεῖ· καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου συνελθοῦσι τοῦ δυσσεβοῦς ἀκολου-
θεῖν ἐπιτρέπει· Κύριλλον δὲ τὸν Ἀλεξανδρείας ὡς ὁμόδοξον ἑταιρίζεται· καὶ τῆς ὀρ-
θῆς πίστεως διδάσκαλον ἀνομολογεῖ· Θεοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον καὶ ἀθεραγλώτ-
τῃ κατονομάζει· καὶ τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ υἱὸν ἐξ αὐτῆς γεννηθῆναι πρεσβεύει· ἄχρον-
μὲν καὶ ἀσωμάτως ἐκ τοῦ πατρός· ὑπὸ χρόνον δὲ καὶ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς μητρός· ἕνα Χριστὸν ἡμῶν
ἀσυγχύτως ἀτρέπτως καὶ ἀδιαιρέτως· ἐν δυσὶ ταῖς φύσεσι γνωριζόμενον· διά τε τοὺς
διαίρεσίν τινα τολμῶντας ἐπὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἐν τῇ μήτρᾳ γεγενημένης ἀ-
φάτου καὶ ἀπορρήτου ἑνώσεως· καὶ τοὺς κατὰ τροπὴν λέγοντας σάρκα γεγενῆσθαι
τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον· καὶ τὴν τοῦ μονογενοῦς σάρκα ὁμοούσιον τῆς θεότητος ἀποφαι-
νομένους· ὁμοίως τε δὲ καὶ διὰ τοὺς μὴ ἕνωσιν τοῦ λόγου καθ' ὑπόστασιν πρὸς τὴν σάρ-
κα ὁμολογοῦντας· ἀλλὰ σύμφυρσίν τε καὶ σύγχυσιν· εἶτα καὶ συνουσίωσιν ἀσεβῶς
τερατευομένους· οἵτινες τήν τε τῆς θεότητος καὶ τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν μίαν γεγενῆ-
σθαι φασίν· ὡς μὴ κἀπιδώασθαι κατὰ τὰ ὑπ' ἐκείνων ἀλόγως εἰρημένα· μήτε τὸ
παθητὸν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸ ἀπαθὲς σώζεσθαι διὰ τὸ παθητὸν αὐτοῦ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος.
κατὰ τοῦτον τοίνυν τὸν τῆς ὀρθῆς διανοίας σκοπόν· τὸ ἐν δυσὶ φύσεσιν ὑπὸ τῆς συνό-
δου τῷ ὅρῳ προστέθειται· οὐχ ὡς ἰδίᾳ καὶ ἀνὰ μέρος τὸν Χριστὸν γνωριζούσης· ἀλλὰ τὸν
αὐτὸν ἐν ἑκατέρῳ διομολογούσης, καὶ ἐν ταυτῷ τὸ ἑκάτερον· ταῦτα τοῦ Ἀνθίμου
δεξιοῦντος· ὁ μὲν ἐπίδιος ἐπήνει· καὶ ὀρθῶς ἔχειν ὡμολόγει τὰ εἰρημένα· εἰ καὶ μὴ τῆς
Θεοδοσίου κοινωνίας ἀπέστη· καὶ τὴν μεταβολὴν ἀθικὲς ἐπεδέξατο· ὁ δὲ γερόν-
τιος, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἔμενε γνώμης· καὶ οὕτως ἀσύμφωνοι ἀλλήλοις ἐπανελθόν-
τες, ἀπαγγέλλοντες Θεοδοσίῳ τὰς ἀποκρίσεις· ἀκούσας δὲ τούτων ἐκεῖνος· ἐπεὶ
πάντων ἐγκρατὴς ἤδη τῶν κατὰ Παλαιστίνην ἐγένετο, πλέονι τῇ σπουδῇ ἐχρῆτο
καὶ αὐτὸν ἴσως τῆς οἰκείας συναγωγῆς λαβεῖν· ἢ παγίδας ἔκρυπτε τῶν μεγάλων πάν-
ταχοῦ καὶ δελεάσματα· καί τινας αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν· οἱ τὰ χρηστὰ δῆ-
θεν αὐτῷ καὶ λυσιτελῆ σοι ἐβούλοντο· ἀποστῆναι μὲν τῶν καλῶς καὶ ὡς Θεῷ φίλον
αὐτῷ δεδογμένων· Θεοδοσίῳ δὲ συνθέσθαι καὶ τὴν ἐκείνου κοινωνίαν ἀσπάσα-
σθαι· ὁ δὲ τὰς καθημερινὰς ἐκείνων προσελάσεις δυσχεραίνων καὶ βαρυνόμενος,

ἠποίει·

~~ἐπιτιμήσας αὐτοῖς~~ τί ποιεῖ· τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοὺς συγκαλέσας· καὶ πολλὴν αὐτοῖς
ἀσφάλειαν παραγγείλας· τοῦ μηδαμῶς ἐνδοῦναι, μηδὲ συνθέσθαι τῇ θεοδοσίου
κακοδοξίᾳ· οὐ γὰρ ἐπιστομίζειν μᾶλλον τοὺς οὕτω φρονοῦντας· καὶ ὅσον δύναμις ἐξα-
γωγεῖν ἐσ ἠθέλησεν· ἀπαίρει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πανέρημον· πολλοὺς καὶ ἄλλους γε-
νέσθαι παρασκευάσας ζηλωτὰς τῆς αὐτοῦ ἀναχωρήσεως. ἦν δέ τις ἀναχωρητὴς
Ἐκεῖ μέγας πρὸ μικροῦ· ἐν ἄλλοις μὲν παραβαλὼν ἀπὸ τῆς λυκίας· γεράσιμος δὲ κα-
λούμενος· ὃς πᾶσαν ἐν τῇ πατρίδι τὴν μοναχοῖς πρέπουσαν ἐπιδειξάμενος πολι-
τείαν· πολλοὺς καὶ κατὰ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων εἰσήνεγκε τοὺς ἱδρῶτας· οὕτως οὖν
ἐν τῇ παρὰ τὸν ἰορδάνην ἐρήμῳ καλῶς ἀσκούμενος· καὶ πολλὰ τοὺς δαίμονας πλήττων,
βάλλεται καὶ αὐτὸς σκανδαλίζεται μᾶλλον ὑπὸ τῆς αὐτῶν κακουργίας· καὶ τοῖς αἱρετικοῖς συ-
ναπάγεται· ἀκούων δὲ παρὰ πάντων μικροῦ τῶν ἀναχωρητῶν τὰ γε τοῦ εὐθυμίου·
καὶ τοῖς περὶ αὐτοῦ ᾀδομένοις τὰ ὦτα πληρούμενος, ἧκέ ποτε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῥουβᾶν·
καὶ χρόνον συνδιατρίψας συχνόν· ῥεύματός τε τῆς ἐκείνου γλώττης τοῦ καθαρωτά-
του πιών, οἷα πυρὸς ὅσον τὴν αἵρεσιν ἐξεμεῖ· καὶ πρὸς τὴν ὑγιᾶ πίστιν ἐπάνεισι·
πολλὴν τῆς ἀπάτης μετάνοιαν ἔχων· καὶ τὴν διαφθαρεῖσαν ὑπὸ κενῶν λόγων καρ-
δίαν· καὶ τῷ λύπης κολάζων καὶ τιμωρούμενος· τούτῳ δὲ αὐτῷ καὶ ἀναχωρη-
ταὶ ἕτεροι· πέτρος ὁ γουρρίτης ἐπίκλην· καὶ μάρκος· καὶ ἰούλων· καὶ σιλουανὸς ἠκο-
λούθησαν· καὶ τῆς θεοδοσίου καὶ αὐτοὶ βλαβερᾶς ἀπέστησαν κοινωνίας· δευ-
τέρου δὲ μετὰ ταῦτα γεγονότος ἐνιαυτοῦ, οἴχεται μὲν ἐξ ἀνθρώπων ὁ θεοδόσιος· κάτ-
εισι δὲ ἀπὸ τοῦ ῥουβᾶ πρὸς τὴν χαίραν ὁ μέγας· καὶ δή ποτε μιᾶς τῶν σαββάτων
Ὁ μὲν ἦν ἱερουργῶν καὶ τὴν ἀναίμακτον αὐτῷ προσῆγε θυσίαν· δομετιανὸς δὲ
πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ τῆς μυστικῆς ἐκείνης ῥιπίδος παρίστατο· ἠξιώθη ἤδη μέλλοντος
τῆς τρισαγίου δοξολογίας· τερέβων τε ὁ σαρακηνὸς· καὶ ὁ χρυσίππου ἀδελ-
φὸς γαβριήλιος· ὁ μὲν πλησίον· ὁ δὲ τοῦ θυσιαστηρίου ἔνδον ἑστώς· τῆς πολλῆς
σου περὶ τὸν εὐθύμιον κεχαρίτος· ὁρῶσι πῦρ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου καθάπερ ἐ-
πίπυρος διακεχυμένον ὀθόνης, ἄνωθεν κατιόν· καὶ αὐτόν τε τὸν μέγαν εὐθύ-
μιον· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ δομετιανὸν ἔνδον περιλαβών· καὶ οὕτω περὶ αὐτοὺς
διαμεῖναν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ τρισαγίου ἄχρι καὶ συμπληρώσεως τῆς ἱερᾶς λειτουργίας.

δὲ ἐκδειληφθέντα φησὶ τὸν Τερέβωνα καὶ ἐπειδὴ δηλούμενον καὶ κατάφοβον ὑποχω-
ρῆσαι τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ τοῦ λοιποῦ μηκέτι παρ' αἰδῶ ὡς εἶχε καὶ θρασέως τῆς τῶν
ἀδύτων εἰσόδου κατατολμῆσαι· ἀλλ' ἐν τοῖς τοῦ ναοῦ προπυλαίοις μὲν πολλάκις κατὰ τὴν
σύναξιν ἑστάναι τῆς εὐλαβείας· ὡς ὁ ἀναχωρητὴς ἐμοὶ Κυριακὸς διηγήσατο· παρὰ Τε-
ρέβωνος αὐτὰ καὶ Γαβριηλίου τῶν ἑορακότων ἀκηκοώς· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ταῦτ' ἐ-
πεὶ Γαβριηλίου μοι διεξῄει· ὡς ἦν μὲν εὐνοῦχος ἐκ φύσεως· παραβάλοι δέ ποτε πρῶ-
τον διὰ πέντε καὶ εἴκοσι χρόνων τῇ τῶν ἀδελφῶν συνάξει· ἔτι καὶ τοῦτό μοι πατέ-
ρων πρῶτον ἀπήγγελλε πρὸς θεοῦ δεδόσθαι τῷ ἀθυμίῳ· ὥστε τὰς ἔνδον τῆς ψυχῆς
Κινήσεις, ἀπὸ τῆς ἐκτὸς ὄψεως οἱονεὶ διά τινος ἐσόπτρου κατανοεῖν· καὶ ἀκριβῶς
ἐχέγγυος εἶναι· τίσι μὲν ἄρα παλαιοῖς λογισμοῖς ἕκαστος· καὶ οἵων μὲν περιγίνεται· οἵων
δὲ ἥττων ὑπὸ τοῦ πονηροῦ γίνεται· φασὶ δὲ αὐτὸν καί ποτε πρός τινας τῶν ἀδελφῶν
κατὰ μόνας αὐτῷ συνόντας εἰπεῖν· ὡς ἄρα φοβερὰν ἴδοι πολλάκις ἀγγέλων ὁ
θεῖος λειτουργὸς συναυτῷ καὶ τῶν ἱερῶν συνεφαπτομένην· καὶ ὡς τῇ τοῦ δε-
σποτικοῦ σώματος μεταλήψει· τινὰς μὲν τῶν προσιόντων φωτιζομένους ὑπ' αὐ-
τῆς ὁρῴη· τινὰς δὲ οἷον ἀμαυρουμένους καὶ νενεκρωμένους· ὅσοι ἀναξίως δη-
λονότι εἶχον τοῦ φωτὸς ἐκείνου καὶ τῆς λαμπρότητος· διὸ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς οὐκ ἔλη-
γε διαμαρτυρόμενος· ἢ τὸ τοῦ ἀποστόλου ἄριστα παραινῶν· προσέχειν ἕκαστον
καὶ ἑαυτὸν δοκιμάζειν, καὶ οὕτω φρικτῶς τοῦ ἄρτου τε καὶ τοῦ ποτηρίου μεταλαμ-
βάνειν· ἀλλ' εἰδότα τὸν προσερχόμενον· ὅτι κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει,
ἀναξίως ποιούμενος τὴν μετάληψιν· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὴν πρώτην ἀθεὶς
προσάγων τὴν δὲ τὴν θυσίαν ὁ ἱερεὺς· οἷον ἐν τὸ πλῆθος προασφαλίζεται· ἀνορ-
θῶν μὲν τὰς καρδίας αὐτοῖς ἐπιφωνῶν· καὶ τὴν παρ' ἐκείνων λαβὼν ὑπόσχεσιν,
οὕτω τὴν προσαγωγὴν θαρρεῖ τῆς ἀναφορᾶς· ἧς καὶ ἔσω τελεσθείσης, τὰς
χεῖρας ἐκεῖνος πάλιν ἔξωθεν ἀνατείνων· ἤγουν ὥσπερ αὐτοῖς ὑποδεικνὺς τὸ ἐν αὐ-
τῷ γενόμενον τῆς θείας χάριν τῆς ἡμετέρας μυστήριον· μεταλαμβάνειν οὕτω φησὶ τῆς
Φωνῆς· τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις· ὡς ἂν εἴποι τις· ἐπειδήπερ ἐγὼ ἄνθρωπος ὁμοιοπαθὴς
ὑμῖν· ἀγνοῶ τὰ ἑκάστῳ βεβιωμένα, διὰ τοῦτο τοῦτο δὴ φανερῶς προδιαμαρτύ-
ρομαι· καὶ κοινὸν τὸ δοκίμιον τοῦτο τῷ ὑμετέρῳ συνειδότι καθίημι· εἴ τις ὑπο-

μνησικακίας, ἢ μίσους· εἴ τις ὑπὸ φθόνου, ἢ ὀργῆς, ἢ ὑπερηφανίας ἑάλω· ἢ ὑπὸ
λοιδορίας, ἢ ἀτόπου ἐπιθυμίας· ἢ ἑτέρου πάθους κατείληπται, μὴ πρότε-
ρον προσίτω, πρὶν ἂν διὰ μετανοίας ἐκκαθαρθῇ τοῦ μιάσματος. τὰ γὰρ ἅγια ὁ αὐτ-
ός φησιν, οὐχὶ τοῖς βεβήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἁγίοις ἀνεῖται. ὅσοι τοίγαροῦν θαρρεῖτε τῷ
συνειδότι, προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ
μὴ καταισχυνθῇ. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἡ γλυκύτης με τῆς Εὐθυμίου διδασκαλίας πα-
ραλαβοῦσα καὶ μὴ βουλόμενον, διέκοψε τὴν ἀκολουθίαν τῶν προλαβόντων. καὶ
σύγχυσιν ὀλίγου δεῖν ἐνεργάσατο. οὐκοῦν ἀνάγκη καὶ πάλιν ὑμᾶς ἀναμνῆ-
σαι τοῦ διηγήματος. ἴσμεν οὖν ὡς ἤδη φθάσαντες ἐδηλώσαμεν. ταῖς Θεοδο-
σίου τοῦ μοχθηροῦ πάγαις ἡ μακαρῖτις Εὐδοκία καὶ τῆς καθολικῆς κοινωνίας
διέστη. καὶ τὸ λοιπὸν σπουδῇ πάσῃ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων διηγωνίζετο. ἐπηγά-
γετο δὲ καὶ πάντας τοὺς μοναχούς· ὅσοι τε τὴν ἔρημον, ὅσοι τὴν ἁγίαν πόλιν κα-
τῴκουν. καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνῃ πρεσβεύειν ἔπεισεν. ἐπεὶ δὲ ἡ δίκη μετῆλθε τὸν Θε-
οδόσιον. καὶ ὁ μὲν ἐκποδὼν ἤδη γίνεται. Ἰουβενάλιος δὲ τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἀπο-
λαμβάνει. καὶ ταῖς ἐκκλησίαις τὰ λυπηρὰ διαλύονται, γράμματα πολλάκις τῇ
βασιλίδι Οὐαλερίου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ Ὀλυβρίου τοῦ γαμβροῦ πέμπονται. παραιν-
ῶστε τῆς τῶν Εὐτυχιανιστῶν ἀφεμένης κοινωνίας, τοῖς τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ
δεδογμένοις ἀκολουθῆσαι. ἡ δὲ πρῶτα μὲν τὴν μεταβολὴν ὤκνει καὶ ἀνεβάλλετο.
καὶ οὐκ εἶχεν ὅπως ἂν τὰ ἤδη δόξαντα καταστρέψηται. ἐπεὶ δὴ δὲ ἔμαθε τόν τε
γαμβρὸν αὐτῆς ἐν Θράκῃ ἀναιρεθῆναι. τὴν θυγατέρα τε καὶ τοὺς παῖδας ὑπὸ
τοῖς πολεμίοις ἤδη γενέσθαι. καὶ αἰχμαλώτους εἰς Καρχηδόνα ἀπάγεσθαι,
σφόδρα πληγεῖσα τὴν καρδίαν. καὶ ἀνταπόδοσιν εἶναι τούτων τὴν τῶν
φιλτάτων ἀποβολὴν κρίνασα, διδάσκαλον ἀρίσκει τὴν συμφορὰν τοῦ κα-
λῶς ἔχοντος. καὶ ἡ παιδεία γάρ σου φησίν, αὐτή με διδάξει. καὶ πρὸς τὴν ὀρθο-
τομοῦν καὶ ἀληθῆ πίστιν δι' ἐκείνης ὁδηγηθεῖσα, σχολάσασα τὸ λοιπὸν ἐν-
θέοις ἀνδράσι τυπουμένη. καὶ χειραγωγοῖς χρωμένη πρὸς σωτηρίαν. ταύτῃ τοι
καὶ τὸν χωρεπίσκοπον Ἀναστάσιον μετὰ πιγώνων ὑπηρετουμένων αὐτῇ καὶ
ὁμῶν εἰς Ἀντιόχειαν. παρὰ τὸν κοινοβίτην Συμεὼν τὸν ὑψωθέντα τῇ ἀρετῇ

253

πολλῷ μᾶλλον ἢ τῷ κίονι, τὸ θαῦμα τῆς οἰκουμένης ἐν ταῖς ἐμπιπτ(?)· σημάνασα διὰ γραμ-
μάτων αὐτῷ τὸν τῆς καρδίας σκοπόν· ἀξιοῦσα τὴν παρ' ἐκείνου πάλιν γνώμην
λαβεῖν· ὁποία σοι ἡ παρ' ἐκείνου γνώμη καὶ τίς ἡ ἀπόκρισις, γίνωσκε φησὶν ὡς ὁ
πονηρὸς τὸν πλοῦτον ὁρῶν τῶν σῶν ἀρετῶν, ἐξῃτήσατο σινιάσαι σε ὡς τὸν σῖτον· καὶ
πολλά γε διὰ τοῦ λυμεῶνος ἐκείνου Θεοδοσίου τὴν θεοφιλῆ σου ψυχὴν ἐμμήνατο·
ἀλλὰ θάρσει· οὐ γὰρ ἐξέλιπε σοῦ ἡ πίστις· ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο λίαν ἔπεισι θαυμάζειν· ὅτι
περ ἐγγὺς τὸ νᾶμά σοι τῆς πηγῆς οὔσης, αὐτὴν μὲν παρορᾷς· πόρρωθεν δὲ ζητεῖς τοῦ
αὐτοῦ ἀρρύεσθαι ὕδατος· ἔχεις τοίνυν τὸν θεοφόρον Εὐθύμιον· οὗ ταῖς διδασκαλί-
αις ἑπομένη, οὐχ ἁμαρτήσεις τοῦ σώζεσθαι· πρὸς ταῦτα οὐκ ἀμελὴς ἡ Εὐδοκία·
οὐδὲ ὑπτία περὶ τὴν τοῦ καλοῦ ζήτησιν· ἀλλ' αὐτίκα μάλα διερευνησαμένη περὶ
τοῦ ἀνδρὸς καὶ μαθοῦσα· ὡς ἀπηγόρευται δῆλα αὐτῷ πόλει τινὶ παραβάλλειν,
πύργον ἐν τῇ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐρήμῳ ἐφ' ὑψηλοτάτης ἀκρορείας οἰκο-
δομεῖ, οὐ πλέον ἢ τριάκοντα σταδίους τῆς λαύρας ἀπέχοντα· ἵν' ἡ μὲν ἀνάψυξιν
ἐπ' αὐτόν· ὥστε μηδενὸς εἴργοντος ἀπολαύειν εἰς κόρον τῆς Εὐθυμίου διδασκαλίας·
πέμπει δὲ κατὰ ζήτησιν εὐθέως αὐτοῦ Κοσμᾶν τε τὸν σταυροφύλακα καὶ τὸν
ἀμφοτέρω μοι εἰρημένον χωρεπίσκοπον Ἀναστάσιον· οἱ δὲ τῇ πολλῇ θερμότητι
τῆς ἐπιταγῆς ἴσην ἄρα καὶ τὴν ὑπουργίαν εἰσενεγκόντες, καταλαμβάνουσι
μὲν εὐθέως τὴν λαύραν· μαθόντες δὲ ὡς παρὼν εἴη· ἀλλ' ἐκ πολλοῦ ἤδη μετα-
βαίη πρὸς τὸν Ῥουβᾶν, οὐδὲ οὕτω τῆς ὁρμῆς ἔστησαν· ἀλλὰ τὸν μακαρίτην
συμπαραλαβόντες Θεόκτιστον, ἄπιασι πρὸς αὐτόν· καὶ δέονται κοινῇ ἤδη
σὺν ἐκτενῇ καὶ πάσῃ δεήσει καὶ ἄλλοι παροῦσι· καὶ τέλος, πείθουσι μετὰ τὸν πύρ-
γον ἐλθεῖν· ἔνθα νῦν ἡ σχολαρίου μονὴ ᾠκοδόμηται· ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ βασι-
λὶς Εὐδοκία· οὐχ ἁπλῶς εἶδεν· ἀλλ' ὡς ἐν θέρει διψῶσα ψυχρὸν ὕδωρ· καὶ τοῖς ἐκείνου
ποσὶν ἡδονῆς ὅλη πεσοῦσα, νῦν ἔγνων ὅπερ ἐπισκοπὴν μου φησὶν ἔθετο κύριος·
κἀκεῖνος τῆς συνήθους αὐτῇ μεταδοὺς εὐλογίας· ἀλλὰ πρόσεχε σεαυτῇ ἔλεγε τοῦ λοι-
ποῦ, σεαυτῇ τέκνον ἔφη· καὶ τὸ μέλλον ἀκριβῶς ἀσφαλίσασθαι· ὁ γὰρ ἐμ-
προσθεν ἀπήχθης Θεοδοσίῳ· διὰ τοῦτο σοι καὶ τὰ λυπηρὰ συνέβη περὶ τὰ
φίλτατα· ἀλλ' ὅπως ἀπόσχῃ διὰ βίου τῆς ἀλόγου ταύτης φιλονεικίας· δεῖ γὰρ

Σὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶν ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις· τῇ τε ἐν Νικαίᾳ δη-
λονότι· τῇ σὺν πλήθει κατὰ Ἀρείου· καὶ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθροισθείσῃ δ᾽ αὖ τῇ κατὰ
Μακεδονίου· καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου τὸ πρότερον, δέχεσθαι καὶ τὸν ἐκ-
φωνηθέντα ὅρον ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συγκροτηθείσης· καὶ τῆς Διοσκόρου κοι-
νωνίας ἀπορραγεῖσαν· Ἰουβεναλίῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων κοινωνεῖν
ὅλως ἢ πρὸς ἅπαντας συμφορεῖν· ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν καὶ τῆς βασιλίδος ὑπερφρα-
ξάμενος· καὶ συνταξάμενος αὐτῇ, ἀνεχώρει· ἡ δὲ αὖθις εἰς ἔργον τὰ ἐπιτεταγμένα ἐ-
δίδου· καὶ τὴν ἁγίαν εἰσελθοῦσα πόλιν· Ἰουβεναλίῳ τε καὶ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ
κοινωνεῖ· πολὺ δὲ καὶ πλῆθος μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἀθρόως ἐπάγεται· καθά-
περ αὐτοῖς ὑπόδειγμα τῆς διαστάσεως· οὕτω καὶ τῆς κοινωνίας ἀρίστη γενομένη.
ὧν εἷς καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἐλπίδιος ἦν· ἐπεὶ τοῖς γέρουσι τῶν κακῶν μᾶλλον ἐπι-
γηράσαι θελήσας· οὐχ ἑαυτῷ μόνον· ἀλλὰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἀπωλείας κατέ-
στη αἴτιος· ὧν γε καὶ δύο τινὲς τῆς Ἐλπιδίου συνοδίας· Μαρκιανός τε καὶ Ῥωμα-
νός, τὴν πρὸς ἀπώλειαν φέρουσαν ὁμοίως ἐβάδισαν· κοινόβιά τε ἑκάτερος,
ὁ μὲν περὶ τὴν ἁγίαν Βηθλεέμ· ὁ δὲ ἐν τῇ Θεκώων κώμῃ συνεστήσαντο· ἡ μέν-
τοι μακαρῖτις Εὐδοκία· τοὺς τοῦ σταυροφύλακος ἀδελφοὺς Χρύσιππόν τε
καὶ Γαβριήλιον, ἀπὸ τῆς λαύρας μετακαλεῖται· καὶ πρεσβυτέρους χειροτονη-
θῆναι παρασκευάζει· ὁ Χρύσιππος μὲν τῷ πρεσβυτερίῳ διαπρέψας, συγγρά-
μματα μνήμης ἄξια καταλέλοιπε· Γαβριηλίῳ δὲ τὴν τοῦ φροντιστηρίου πι-
στάδε ἐπιστασίαν Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος· βάσαγμένη ἡ θεοφιλὴς
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Στεφάνου τοῦ Ἰαμνείτου ἐκ τῆς λαύρας καὶ αὐτὴ μεταστειλα-
μη΄ μένη· ποιμένα τοῦ ὑπ᾽ αὐτῆς ᾠκοδομημένου φροντιστηρίου· ἐπ᾽ ὄνομα δὲ τοῦ
Μηνᾶ τοῦ μάρτυρος οἰκοδομηθὲν ἦν, καὶ ἡγούμενον ἀποδείκνυσι· διατρέφων
δὲ τῆς Εὐθυμίου ἡλικίας ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα ἔτη· πρόσεισιν ὁ μακαρίτης
Σάββας νέος ὢν ἔτι· καὶ μήπω γενειῶν μηδὲ πρώτῳ ἄνθει παρειῶν ὥραν
ἐπικαλύπτων· καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν μὲν ... καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν ἀσπάσασθαι, τὴν ἀρετὴν
ἄξιοι· ὁ δὲ ὑποδέχεται μὲν τὰ πρῶτα· Δομετιανῷ δὲ τῷ μαθητῇ παραδίδωσιν·
ἐπικαλέσας αὐτόν· οὐ χρή, τέκνον, ἔφη, νέον οὕτως σε καὶ ἀγένειον ὄντα

διατρίβειν κατὰ τὴν λαύραν. λυσιτελὴς γὰρ μᾶλλον τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἡ κατ' ἰδίαν
βίου διαγωγή. ταῦτα εἰπών, πρὸς τὸν μακαρίτην Θεόκτιστον διά τινος αὐτῶν
τῶν ἀδελφῶν παραπέμπει. δέξαι τὸν νεανίαν εἰπών, καὶ φιλοπόνως ἐπισκιάσθω
σκείασθω τὸ πρᾶγμα καὶ ἀναγκαῖον. ὡς γὰρ ἐμοὶ δοκοῦσι τὰ μεγάλα ἐν πάσῃ τῇ πνευματικῇ
πολιτείᾳ καὶ κατορθώματα διαπρέπει. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ τοῦ Σάββα προ-
έφη. τῇ προρρήσει δὲ ἄρα σύμφωνος καὶ ἔκβασις ἠκολούθησεν. οὐ γάρ ἐστιν ὧν
οὐκ ἔστιν οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐκ ἔρημος, ἔνθα τὰ κατὰ τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἄνδρα
οὐκ ᾄδεται. καὶ ἡδὺ μὲν ἦν ἅμα τῷ πλέον παρέχει καὶ τοῖς ἀκούουσιν. ὧν οὐχ οἷον
πάρεργον τῶν ἀθυμίου διηγημάτων ἐπιμνησθῆναι. ἀλλ' εἴπερ θεῷ φίλον
ἐν τῇ ἰδίᾳ πραγματείᾳ αὐτὰ ποιησόμεθα. ἐπεὶ μηδὲ ἀπρεπὲς μηδὲ ὅσιον τὰ μὴ
γνωρίμων βίους στήλαις τιμᾶσθαι παρὰ τοῖς ἔξωθεν καὶ γράμμασιν. ἡμεῖς δὲ με-
γάλα οὕτως ἐργασαμένους ἄξια κρίνειν. καὶ λήθης αὐτῶν ἀγωνίαν κα-
ταψηφίζεσθαι. λέοντος ἤδη τὸ τηνικαῦτα τοῦ εὐσεβοῦς τε καὶ φιλοχρίστου
τὴν Μαρκιανοῦ βασιλείαν ἐνδεξαμένου. Τιμόθεός τε τις ἐπίκλην Αἴλουρος
τὴν Ἀλεξάνδρειαν διεστὲ καὶ σύμπασαν ταράσσει πάλιν. ἐπεὶ τὰ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν
τῆς πόλεως πατριάρχην. ἐν αὐτῇ φεῦ ἀνόμων χειρῶν ἐκείνων καὶ ἀνοσίων τῇ
κολυμβήθρα τοῦ θείου βαπτίσματος ἀνελών, ἵνα πῶς οὕτω καὶ ἀναισχύν-
τως ἐπιβαίνει τοῦ θρόνου. θορύβου τοίνυν τῶν κατὰ τὴν γῆν πλείονα πάντων,
δύο τινὲς ἀναχωρῆται Μαρτύριος ὄνομα αὐτοῖς καὶ Ἠλίας, ὁ μὲν Καππαδόκης,
ὁ δὲ Ἄραψ. τοῦ τῆς Νιτρίας ἀπάραντες ὄρους παρὰ τὸν μέγαν ἦλθον. καὶ τούτων
ἕκαστος ἐνιδιάζοντι κελλίῳ συχνὸν παρ' αὐτῷ διέτριψαν χρόνον. οἷς καὶ ἠ-
ξίου τῆς ὁμοφιλίας ὁ θεῖος οὗτος ἀνήρ. καὶ συνεχῶς εἰς ὁμιλίαν προεκαλεῖτο.
καὶ τῆς πρὸς τὸν Κουτιλᾶν καὶ τὸν Ῥουβᾶν ἀναχωρήσεως κοινωνοὺς ὁμοί-
ως ἐποιεῖτο καὶ τῆς καθόδου. οἷς καὶ μετὰ Γερασίμου καὶ τῶν ἄλλων ἑξῆς ἀναχω-
ρητῶν ἁγναῖς χερσὶν ἐκείναις τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἑκάστης κυριακῆς
ἐκοινώνουν. προεώρα δὲ ὁ μέγας τῷ διορατικῷ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῷ. καὶ
ἃ Μαρτυρίῳ καὶ Ἠλίᾳ συμβαίνειν ἔμελλε. καὶ ὅτι τὸν Ἰακώβου θρόνον τοῦ
τῷ χορῷ τῶν μαθητῶν διαλάμποντος. κατὰ καιροὺς ἰδίους αὐτῶν ἕκαστος διαδέξεται.

μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἠλίας ἐπὶ τὴν Ἱεριχὼ κατελθὼν, κελλίον ἑαυτῷ πρὸ τῆς
πόλεως οἰκοδομεῖ· ὃ ταῖς κατὰ μικρὸν προσθήκαις ὑπ' αὐτοῦ πλατυνθὲν,
εἰς ταῦτα ὁρώμενα μετεσκεύασται μοναστήρια· Μαρτύριος δὲ σπήλαιόν τι
πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου δύσεις, πέντε πρὸς τοῖς δέκα σταδίοις ἀπέχον τῆς λαύρας,
εἰσέρχεται· καὶ χρόνον ἱκανὸν ἐν αὐτῷ περιμείνας, μέγα τι καὶ περιφανὲς
ἐκεῖ καὶ οὗτος συνίστησι μοναστήριον· τοῦ δ' ἐπαγομένου ἔτους· Ἰουβενάλι-
ος μὲν ὁ πατριάρχης· τετάρτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ τῆς ἀρχῆς ἐνιαυτῷ καταλύει τὸν
βίον· Ἀναστάσιος δὲ ψήφῳ τοῦ κοινοῦ παντὸς εἰς τὸν θρόνον ἀνάγεται· Ἀναστά-
σιος ἐκεῖνος· ἐφ' ὃν αἱ τοῦ Εὐθυμίου προρρήσεις· ἐφ' ὃν αἱ φιλαλήθεις ἐπαγγε-
λίαι· ὧν οὗτος ἀθρόως ἀναμνησθεὶς, Φῖδον τὸν εἰς τὴν λαύραν σὺν αὐτῷ παρα-
γεγονότα· καὶ τῶν προρρήσεων ἐκείνων ἀκούσαντα· διάκονον χειροτονεῖ· καὶ πρὸς
τὸν μέγαν αὖθις μετὰ τοῦ σταυροφύλακος ἀποστέλλει· τήν τε τῆς προφητείας μη-
νύων ἔκβασιν· καὶ ἀξιῶν ἐπιτραπῆναι οἱ τὴν πρὸς αὐτὸν κάθοδον· ὁ δὲ ταύτας δί-
δωσι τὰς ἀποκρίσεις· ἐμοὶ δὲ ἐπιθυμίας ἐστὶν ἀεὶ τὴν ὑμετέραν ὁρᾶν τελειότητα·
καὶ κέρδος οὕτως ἀπολαύειν πνευματικοῦ· ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῆς προτέρας ὑμῶν ἐπιδη-
μίας, ὅπως ἦν ἔξω παντὸς ὄχλου καὶ πάσης ἀπραγμοσύνης· νῦν δὲ τὸ τῆς ἀρχῆς
μέγεθος ἑτέραν ὑμῖν σὺν θεῷ δίδωσι τάξιν· ὥστε ὑπερβαίνει τὰ πολὺ τὴν ἐμὴν
ἀσθένειαν ἡ ὑμετέρα δηλαδὴ παρουσία· δυσωπῶ γοῦν μηκέτι σκυλῆναι πρὸς
τὰ ἐνταῦθα ἐλθεῖν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν δέχομαι προθύμως ἐρχόμενον· εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις
πάντως ἀναγκαῖον οὐ κατωθεῖσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν οὐκέτι διατρίβειν ἐνταῦθα
δυνατὸς ἔσομαι τῷ τῶν παραβαλλόντων πλήθει στενοχωρούμενος· ἀλλὰ τὰ μὲν
τοῦ μεγάλου πρὸς τὸν πατριάρχην τοιαῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα· βούλεται δὲ νῦν ὁ λό-
γος ἐπὶ τὸν Τερέβωνα καὶ αὖθις ἐπανελθεῖν· Τερέβων τοίνυν οὗτος ὁ τῶν Σα-
ρακηνῶν φύλαρχος· εἰς Βόστρας κατά τινα χρείαν ἐλθών· καὶ παρά του συμ-
φυλάρχου τῷ τὴν ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένῳ διαβληθεὶς, κατεσχέθη τε
καὶ δεσμωτήριον οἰκεῖν κατεκρίθη πολὺν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνον· γνοὺς οὖν
τὸ δρᾶμα τῆς συμφορᾶς πάσης ὁ μέγας Εὐθύμιος, γράφει Ἀντιπάτρῳ τῷ τηνικαῦ-
τα τὴν ἐκκλησίαν Βοστρηνῶν ἰθύνοντι· συναποστείλας τοῖς γράμμασι καὶ

γαϊανὸν τὸν ἀδελφὸν στεφάνου τοῦ ἰαμνείας· ὥστε σπουδὴν ἔσχε γενέσθαι τινά,
ἀνεθῆναι τῶν δεσμῶν τὸν στέφανον· ὁ δὲ τὰ γράμματα εὐλαβῶς δεξάμενος ἐπὶ
καὶ γαϊανόν· τὸν μὲν στέφανον πάσης κατηγορίας ἐλευθερώσας· καὶ ὅσον
αὐτῷ ἐνδεδαπάνηται πρὸς τὴν ὁδὸν κομίσας, ἐπὶ τὸν μέγαν ἐξαπέστειλε·
γαϊανὸς δὲ ὥσπερ τι ζώπυρον τῆς εὐθυμίου διδασκαλίας ἔχων παρακατέ-
χων· καὶ τῆς μηδαύρων πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονεῖται· ἡ γὰρ μνήμην μακαρίτης
Δομνῖνα· μάλιστα ὅτι πλείστοις τῶν θαυμαζομένων· γηροκομεῖα τε καὶ πτωχεῖα
καὶ μονὰς ἤρια μηδ' ἀριθμῷ ὑποβληθῆναι ῥᾳδία φιλοθέως συστησαμένη·
προσέταξεν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ᾠκοδομημένων· ὃς πέτρῳ μὲν τῷ κορυφαίῳ
τῶν ἀποστόλων ἀνεῖται· ἀντικρὺ δὲ τῆς εὐθυμίου λαύρας διάκειται· οὐκ ἔ-
λαττον ἢ ὅσον σταδίους διεστηκώς· λάκκου μέγα βάθος ὁμοῦ καὶ μῆκος χρεί-
πρὸς ἀναγκαίας χάριν, ἀνορύξαι· ποτὲ δὲ κατὰ θέαν αὐτοῦ ἀφιγμένη ὁρᾷ
τὴν εὐθυμίου λαύραν ἐν ἐρήμῳ μέσῃ διακειμένην· ὅπως τε τὰ τῶν ἀδελφῶν κελ-
λία ἀπ' ἀλλήλων ἦν σφᾶς ἀπῳκισμένα· ἡ τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο λογισαμένη· ὡς καλοὶ
οἱ οἶκοί σου ἰακὼβ αἱ σκηναί σου ἰσραήλ· σφοδρῶς τε τὴν ψυχὴν ἐνταῦθεν κατανυγεῖσα,
πέμπει γαβριήλιον εὐθὺς πρὸς αὐτόν· δεομένη ἐπιτραπῆναι καὶ αὐτὴ προσελθ(εῖν)·
καὶ λόγων ἀπολαῦσαι τῶν ἐκείνου καὶ τῆς διδασκαλίας· ὁμοῦ δὲ καὶ προσαπο-
νέμειν τῇ λαύρᾳ ἐξ αὐτῶν προσόδους, ἐπὶ μόνῳ εἶχε· ἡ αἰτία· ὥστε διαρκῆ
τοῖς ἀδελφοῖς εἶναι τοῦ λοιποῦ τῶν ἀναγκαίων τὴν χορηγίαν· ὁ δὲ πρὸ ἀνα-
φωνῆσαι αὐτὴν ἐπὶ θύραις οὔσης τῆς τελευτῆς· τί φροντίζεις λέγων ὦ τίμιον καὶ
Περισπᾶσαι περὶ πολλά· ἐκεῖνα σοι μόνον ἀπρεπῆ γε μετὰ θεὸν τὰ πρὸς τῆς ζωῆς
ἐνδημίαν· ἡμῶν δὲ μὴ ἐπὶ προσόδοις τισὶ μεριμνᾶτε μηδὲ χρήμασιν· οὐ γὰρ ἐ-
πὶ τούτοις κοινοῦ μεριμνᾶτε παρὰ τοῦ τοιούτου· ὅπου δὴ καὶ μεριμνᾶσθαι ὑπὲρ ἡμῶν ἀξι-
οῦμεν· τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, δυσὶ πάθεσι τούτοις ἐμπλῆξα καὶ λυ-
πητὴν ψυχὴν ἐμερίζετο· τὸ μὲν τῇ προγνώσει τοῦ μεγάλου διδοῦσα· καὶ
ὅπως ἄπρακτον αὐτὴν κατὰ τὸν νοῦν ἐσκόπει περὶ αὐτοῦ, πόρρωθεν ἐκεῖνος συνιείς·
τὸ δὲ διὰ τὴν τῶν ἐπ' αὐτῷ ἐλπίδων ἀποτυχίαν· ἐβούλετο γὰρ ἐκ χρημάτων
καὶ ἀφορμὰς αὐτῷ προσόδων καταλιπεῖν ὡς προέφημεν· ἐνταῦθεν πρὸς

τῶν δὲ παρὰ ἀφικνεῖται πόλιν· ἅμα ἀσπάσονται μετ᾽ ἀγάλλης λαμβάνει τὸν πατριάρχην· καὶ ἅπα
ρ σα τοῦ θείου Ἀθυμίου μαθοῦσι πρὸς τοῦτον διασαφῆσαι, ἀδελφὰ τῇ προτέρᾳ γνώ
μην ἐποίει· καὶ πρῶτα μὲν τὸν ἐπὶ Στεφάνῳ τῷ πρωτομάρτυρι τοῦ Χριστοῦ ναόν· ἐλλι
πῶς ἔτι τῆς κατὰ τὰς ἀκτὰς ἔχοντα, πέμπει πρὸς ἐγκαινισμὸν καὶ δὴ κατὰ τὴν μηνὸς Ἰαννουαρίου· γ'
εἶτα καὶ πολλὴν αὐτῷ πρόσοδον ἀπονεῖμαι· καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πρόνοιαν ἀνα
θεῖναι Γαβριηλίῳ, οὐδὲ τῶν ἁγίων ἠμέλει ἐκκλησιῶν ὅσαι παρ᾽ αὐτῆς ᾠκοδόμηντο·
ἀλλὰ καὶ αὐτὰς περὶ πλεῖστον ἐποιεῖτο δὴ φιλοπόνως· ἐγκαινίζουσά τε καὶ τὴν ἀρκοῦσαν
ἑκάστῃ πρόσοδον ἀφορίζουσα· τεσσάρων ἤδη μηνῶν μετὰ τὸν ἐγκαινισμὸν πα
ρελθόντων, καὶ αὐτὴ τὸν ἀνθρώπινον ἐκλιποῦσα βίον, πρὸς τὴν ἐκεῖ ἐνδημεῖ· μετὰ μι
κρὸν οὖν χρόνον ἐμμεμενηκότα τοῦ Ἀθυμίου ἤδη γεγονότος ἐνιαυτῶν· βαρεία
περιπίπτει νόσῳ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόκτιστος· καὶ τοσοῦτον γέγονε τοῦ μὴ σὺν θανάτῳ, ὥστε καὶ
αὐτὸν ὅσον οὔπω προσαγγέλλειν δῆλον· βαθύτατα ἤδη γηράσας· καὶ πλήρης ἡμε
ρῶν καὶ αὐτὸς τῶν ἁγίων γενόμενος· κατελθὼν τοίνυν ἐπισκεψόμενος αὐτὸν
ὁ μέγας Ἀθύμιος· καὶ οὕτως ἐπικινδύνως ἔχοντα θεασάμενος, ἔγνω καὶ βραχὺ
αὐτῷ τινὰς ἡμέρας συμπαραμεῖναι· ὡς ἂν ἤδη πρὸς τὴν τῆς ἁγίας ἐνδήμου
ψυχῆς, αὐτὸς τῷ σώματι ταφὴν μιξόμενος ἀλειτουργήσῃ· καὶ ἅπερ ἔθος ἐπ᾽ αὐτῷ
πάντα πληρώσῃ· γνοὺς δὲ τὴν Ἀθυμίου πατὰ Θεοκτίστῳ προσεδρείαν ὁ πατριάρ
Χ χης· καὶ πρόφασιν τοῦτο τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως οὐκ ἄκαιρον εἶναι νομίσας·
ἤδη τοῦ μακαρίου Θεοκτίστου πρὸς Θεὸν ἐκδημήσαντος· τρίτην ἔχοντος τοῦ
σεπτεμβρίου μηνός, καὶ ἔτι παρ᾽ αὐτόν· καὶ κοινὴ τῆς τοῦ λειψάνου ταφῆς
ὑπ᾽ αὐτῶν γενομένης· ἔπειτα δὲ πρὸς Ἀθύμιον ὁ θερμὸς ἐκείνου πόθος, ὁ
πατριάρχης ἐποίει· καὶ ἤδη ὡς τῶν ἱερῶν ἐκείνου χειρῶν λαβόμενος· καὶ αὐ
ταῖς ὡς εἶχε περιχυθείς, ἠσπάζετό τε θερμῶς· καὶ πόθου τοῖς ἀσπασμοῖς ἐπι
λεγε ῥήματα· ἐκ πολλοῦ τῶν ἁγίων ἐγὼ τούτων ἐπιθυμῶν χειρῶν· καὶ ἰδοὺ
πεπλήρωκέ μοι τὴν ἔφεσιν ὁ Θεός· ἀγαθὲ ὁ μάκαρ σου τιμιώτερ· καὶ σφόδρα
δέομαι· πρῶτα μὲν εὔχεσθαι τῷ Θεῷ· τὰς σὰς ἐπ᾽ ἐμοὶ προρρήσεις διὰ τέλους σω
τηρηθῆναι· ἔπειτα δὲ καὶ γράφειν μοι συνεχῶς περὶ τῶν δοκούντων ὅσα
καὶ τὸν ἐμὸν ὀνόματος διακελεύεται· ταῦτα τῷ Ἀθυμίῳ λίαν ἀμεμφὲς ὧν μι
λέγει καὶ διελέγετο.

καὶ ὡς ἐπεὶ πρὸς ὁ καιρὸς τὰ ἀπῄτει· καὶ ἡ διὰ μακροῦ συντυχία τοῦ ἀνδρὸς ὑπῆγεν
μιμνήσκειν· ὁ δὲ μετὰ τῆς συνήθους ἐκείνης ἐπιεικείας· τοῦτο μᾶλλον ἐγὼ παρὰ τῆς ἁγιω-
σύνης αἰτοῦμαι τῆς σῆς μακαριότητος, ἀπεκρίνατο· τὸ ἐν ταῖς πρὸς θεὸν πρεσβείαις συγ-
καὶ λιταῖς, καὶ ἡμᾶς κεῖσθαί σοι διὰ μνήμης· κἀκεῖνος ὑπολαβὼν οὔτοι ὦ πάτερ
φησὶν οὐδαμῶς παραχωρήσω σοι τοῦ αἰτήματος· τοῦτο γὰρ ἐγὼ παρὰ σοῦ πρῶ-
τος λαβεῖν ἀξιῶ· ἐπεὶ καὶ πεπείραμαι καλῶν ἤδη τῆς ἐν σοὶ τῶν θείων χαρισμάτων
Ἐνεργείας κομιδῇ καὶ δυνάμεως· καὶ ὅς, ὁμαλῶς ἄγαν καὶ πράως· συγχώρησον
τί με πάτερ ἔφη· παρακλήθητι δὲ πρόνοιαν τοῦ παρόντος μοναστηρίου χάριν
ἐμήν τε καὶ σήν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἀδελφῶν ἕνεκα ποιεῖσθαι· καὶ κήδεσθαι ἐν
αὐτοῦ ὡς πατρικός· πρὸς ταῦτα ὁ πατριάρχης· καὶ Θεοκτίστου φησὶν ἐπιπεφοιτηκότος
τοῦ ἐν ἁγίοις· σὺ ἦς ὁ τῆς ἐρήμου ταύτης προεστώς· καὶ πόλιν αὐτὴν τῶν ἐνοίκων
πλήθει καὶ τῇ ἀρετῇ κοσμήσας ἀποδείξας· ἡγούμενον πρὸς ἀναθ... τῶν χω-
παραστήσας· καὶ νῦν πάλιν ἐκείνου τὸν βίον ἀμείψαντος, σοὶ τὰ σαυτοῦ κατα-
λείπεται, ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν καὶ συντάξάμενος τῷ ὁσίῳ, πρὸς τὰς οἰκεί-
αὖθις ἐπανῆλθε διατριβάς· ἄθυμος δὲ ὁ μέγας· Μάριν τὸν τοῦ Τερέβωνος θεῖον
φιλαρέτως ζῶντα· καὶ τὴν ἡλικίαν ἤδη προήκοντα· ἡγούμενον τῆς μονῆς
καθίστησιν, ὅστις ὢν οἰκέτης καὶ αὐτὸς λαύραν ἐπανῆλθε· τοῦ δὲ δύο ἔτη τῆς μονῆς
προστασίᾳ χρόνους ἐπιβιοῦντος· εἶτα τὸν βίον καὶ αὐτοῦ μεταλλάξαντος· κατὰ
θῶν αὖθις ὁ μέγας· τὸ μὲν ἱερὸν τούτου σῶμα ἐν τῇ τοῦ μεγάλου Θεοκτίστου θή-
κῃ θεοφιλῶς κατατίθεται· Λογγίνῳ δὲ ἐπὶ μικρὰ ζήσαντι μόνῳ τὸν βίον ἀνδρὶ τὴν
Τῆς μονῆς πρόνοιαν ἐγχειρίζει· κατὰ πόδας δὲ τῆς Θεοκτίστου τελευτῆς τοῦ μεγά-
καὶ Ὀλυμπίου τοῦ Σκυθοπόλεως ἐπισκόπου τὸν βίον ἀπολιπόντος· Κοσ-
μᾶς μὲν ὁ σταυροφύλαξ ἐπίσκοπος ἀντ᾽ ἐκείνου χειροτονεῖται· Χρυσίππῳ
δὲ τὴν τοῦ σταυροφύλακος ἐγχειρίζεται λειτουργίαν· μηδὲν ταῦθα διαπεσούσης
τῆς Εὐθυμίου προρρήσεως· ἀλλ᾽ ὁ μὲν μακαρίτης Κοσμᾶς τριάκοντα ὅλους ἐ-
νιαυτοὺς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς διαμείνας· μεγάλοις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τέρατα τῶν παλαιῶν
ἐπαρχίας διέλαμψε κατορθώμασι· Χρύσιππος δὲ καὶ ἀδελφὸς ἦν ἐκείνου·
δωδέκατον τῇ τοῦ σταυροῦ φυλακῇ χρόνον διακονήσας, ἐπὶ συγγράμμασι τοῖς

πλήθουσι πολλοῖς· καὶ τὴν πραγματείαν ἐπ᾽ αὐτοῖς, κατέλυσε τὸν βίον· ὁ μέντοι τοῦ
ἀδελφὸς Γαβριήλιος πρεσβύτερος καθάπερ μικρῷ πρόσθεν εἴρηται· ὁ ἡγούμενος
τε παρ᾽ αὐτῷ ἐπὶ τοῖς ἕκτοσιν ἔτεσι γεγενημένος· βραχύ τι φροντιστήριον ἐν τῇ πρὸς ἕω
κοιλάδι τοῦ σεβασμίου ναοῦ· ὃς ἀπὸ τῆς ἁγίας ὠνόμασται ἀναλήψεως, ἐδείματο ἑαυ-
τῷ· οὗ δὴ μετὰ ὀγδόην κατὰ μίμησιν Εὐθυμίου τῶν θείων θεοφανίων ἡμέραν ἀνα-
χωρῶν· ἕως τῆς τῶν βαΐων διέτριβεν ἑορτῆς· φιλομαθὴς δὲ ὤν, εἶχε καὶ τὴν φύ-
σιν αὐτῷ συναιρομένην· ἔνθεν τοι καὶ τὴν γλῶτταν πρός τε τὴν ἑλλήνων φωνὴν
καὶ τὴν ῥωμαίων καὶ σύρων ἤσκητο· τελευτᾷ δὲ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας
ἐν τῷ μοναστηρίῳ· καὶ τάφος ἐκεῖ τῷ ἀνδρὶ γέγονεν· ἐπισήμοις λάμψαν τὸ μέγιστον·
τὰ μὲν δὴ τῶν μαθητῶν Εὐθυμίου τοιαῦτα· καὶ τοιαύτης ἕκαστος ἔτυχε καὶ τῆς τε-
λευτῆς· ἐγὼ δὲ πρὸς τὰ ἑξῆς τῶν τοῦ ἀνδρὸς κατορθωμάτων ἐπάνειμι· ἐνταῦθα
ἁρμοῖ μετὰ τῶν ἄλλων Ἰωάννης ὁ ἡσυχαστὴς καὶ ἐπίσκοπος καὶ Θαλέλαιος ὁ πρεσ-
βύτερος διηγήσαντο· ἔφασκον γὰρ ὡς ἄρα διατρίβουσί ποτε αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἐρήμου·
ὁ μακαρίτης Σάββας ἐντυχὼν διωμίλει· ἔπλεγον μὲν ἐν τῷ κοινοβίῳ ὡς ἂν ἔλ-
θοι μετὰ τὴν θεοκτίστου τελευτὴν ἅμα λογίμῳ τῷ ἡγουμένῳ πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύ-
μιον· ἡμέρας δέ τινας περὶ τὸν Ῥουβὰν διατρίψαντες ἅμα τοῖς περὶ Μαρτύριον
καὶ Ἠλίαν· καὶ Γερασίμου τοῦ ἐν ὁσίοις συμπαρόντος ἡμῖν· ἐπεὶ φησὶ προθύμως
ὁ μέγας ἐμέ τε καὶ Δομετιανὸν ἑώρα· παραλαβὼν ἀμφοτέρους διὰ τῆς ἐνδοτέ-
ρω ἐρήμου διήρχετο· τροφὴ δὲ ἦν ἡμῖν αἱ τῶν μελιάγρων ῥίζαι· εἶτα καταλαμ-
βανόμενοί τινα γῆν ἀνήμερον ἐπὶ πολὺ καὶ ξηρὰν καὶ ἀτεχνῶς ἄνυδρον· ἐγώ τε
οὖν ὡς ἀσυνήθης ὢν παρὰ τὰ πᾶσι τῶν ἐν ἐρήμῳ διατριβῶν· δίψει τε σχεδὸν σφο-
δροτάτῳ, λειποψυχίᾳ τε συνεχόμενος· καὶ οὐδὲ τοὺς πόδας εἶχον ἔτι πρὸς τὴν
πορείαν δυναμένους ὑπηρετεῖν· ἐπιστρέψας δέ φησιν ὁ μέγας Εὐθύμιος·
καὶ οὕτως ἐκλείποντα ἤδη καὶ ἀπειρηκότα με θεασάμενος· ἔπαθε τὴν ψυ-
χὴν ἐπ᾽ ἐμοί· καὶ μικρὸν ἀφ᾽ ἡμῶν διαστάς· καὶ τῇ γῇ προσκαταλαβὼν ἑαυτόν,
ηὔχετο· κελεύων δὸς ὕδωρ ἐν γῇ διψώσῃ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ δίψαν παραμυθού-
μενος· καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἀναστάς, ἐπιλαμβάνεται τοῦ σκαφείου· ᾧ τὰς τῶν
βοτανῶν ἐκτέμνοντες ῥίζας τροφὴν ἐποιούμεθα· καὶ κατὰ μικρὸν βραχὺ τοὔ-
δαφος·

Καὶ εὐθὺς ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδίδοται· εἶτα καλεῖ με πρὸς ἑαυτόν· καὶ ὑποδεί-
κνυσι τὸ ὕδωρ, καὶ πιεῖν ἐπιτρέπει· πιὼν τοίνυν καὶ τοσοῦτον ἔχων τοῦ δίψους ἀπο-
βαλών, ηὐχαρίστησα τῷ παραδόξως διὰ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων τὰ τοιαῦτα θαυμα-
τουργοῦντι θεῷ· οὕτως ἔχοντι πρὸς τὸν θεὸν παρρησίας τῷ Εὐθυμίῳ καὶ τοσαύτην
ἄνωθεν ἐπισπωμένῳ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, οὐδὲ τῆς κοιμήσεως αὐτῷ τελευτῆς ὁ καιρὸς
ἀπεκρύβη· οὐδὲ ὅσα κατὰ τὴν αὐτοῦ λαύραν συμβαίνειν ἔμελλεν· ὡς οἱ θεῖοι
πατέρες οὗτοι καὶ περὶ αὐτῶν ἐμοὶ διηγήσαντο· φασὶ γὰρ ὅγ' ἔθος ἦν τότε μετὰ τὰ φῶ-
τα ἡμέραν, καθ' ἣν ἀν' αὐτῷ συνῆθες ἦν ἐπὶ τὴν ἐνδοτέραν ἀπαίρειν ἔρημον· συ-
νῆλθον μὲν οἵ τε προπέμψαι μέλλοντες· καὶ ὅσοι κοινωνῆσαι τὸ παράπαν αὐτῷ
τῆς ἀποδημίας ἐβούλοντο· ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ περὶ Μαρτύριον καὶ Ἠλίαν· ἐπεὶ
δὲ οὐδὲν εὐπρεπέστερον· οὐδὲν ἕτοιμον· οὐδὲ προσῆκον ἀναχωρῆσαι· ἀλλὰ
παρασκευὸν ὅλως τὸν ἄνδρα κατέλαβον· ἐπυνθάνοντο εἰ μὴ αὔριον ἀπιέ-
ναι βούλοιτο· ὁ δὲ πᾶσαν, ἔφη, τὴν ἑβδομάδα, σὺν ἔσομαι ὑμῖν ἐν τῇ λαύρᾳ· καὶ
τοῦ σαββάτου μέσων νυκτῶν ἀφ' ὑμῶν χωρισθήσομαι· τοῦτο δὲ εἶπε· τὴν ἐν-
ταῦτα τελευτὴν προσημαίνων· τρίτη γοῦν τὸ μετὰ ταῦτα ἡμέρα· καὶ τῆς Ἀντω-
νίου ἤδη τοῦ θείου ἑορτῆς ἐπιστάσης, ἀγρυπνίαν διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ἐν τῷ
ναῷ παραγγείλας· καὶ τῶν νυκτερινῶν ὕμνων αὐτοῖς ἐκείνων συντελεσθέν-
των· τοὺς πρεσβυτέρους ἐν τῷ διακονικῷ καλουμένῳ παραλαβών· καὶ

Κ' ἔτι φησὶν ἀδελφοί μεθ' ὑμῶν ἀγρυπνίαν διατελέσω· καλεῖ γάρ με ἤδη ἀπὸ
τῆς παρούσης ζωῆς ὁ θεός· ἀλλὰ νῦν μὲν ἐξελθόντες καλέσατέ μοι Δομετιανὸν·
ἕωθεν τῶν πρώτων ἅπαν τὸ σύστημα συνελθέτω· ἅμα γοῦν πρωῒ συνέρρεον
μετὰ σπουδῆς ἅπαντες πρὸς αὐτόν· καὶ μικρὸν ἐπισχών, ἤρξατο πρὸς αὐτοὺς
λόγους τοιούσδε· πατέρες ἐμοὶ καὶ ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ ἐν κυρίῳ τέκνα· ἐγὼ μὲν πο-
ρεύομαι ἤδη τὴν τελευταίαν ὁδὸν τῶν πατέρων μου· ὑμᾶς δὲ χρὴ τὸ πρὸς ἐμὲ
φίλτρον διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν τῶν δὲ φυλακῆς ἐπιδείξασθαι· ὧν προηγου-
μένως ἐστὶν ἡ ἀγάπη· σύνδεσμος οὖσα τῆς τῶν ἀρετῶν τελειότητος· ὥσπερ γὰρ
οἱ ἅλες τῷ ἄρτῳ, τοῦτο ταῖς ἀρεταῖς ἡ ἀγάπη· ἡ χωρὶς αὐτῆς, ἀρετὴν ὡς χρὴ
κατορθῶσαι ἀμήχανον· ἐπεὶ καὶ ἀρετὴ πᾶσα διὰ ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης

βεβαίαν γνωρίζεται. ἡ μὲν γὰρ ταπεινοφροσύνη, πρὸς ὕψος οἶδε κατορθωμάτων ἀναγαγεῖν τὸν μετιόντα. ἡ δὲ ἀγάπη συνέχει τε ἀσφαλῶς. καὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἀποπίπτειν οὐκ ἐᾷ. μείζων δὲ ἡ ἀγάπη τῆς ταπεινοφροσύνης. ὅπερ καὶ ἀπὸ τοῦ δῆλον τοῦ κυρίου· τὸν δὲ αὐτὴν καὶ δημιουργὸν ὑποδείγματος. διὰ γὰρ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, ἐταπείνωσεν ἐκκενώσας ἑαυτόν, καὶ καθ' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος· ὧ ἐξομολογεῖσθαι τούτῳ διὰ παντὸς καὶ ὕμνους προσφέρειν. ταῦτα μὲν γὰρ καὶ πάντας ἂν οἷς ἁπλῶς μετιέναι καλόν. πρὸ δὲ πάντων ἡμᾶς· διά τε τὰς πρὸς

Αὐτὸν συνθήκας. καὶ ὅτι συγχύσεως ἁπάσης καὶ πραγμάτων ἀπηλλαγμένοι βιωτικῶν, ἀπερίσπαστον ἄγομεν ἡμῶν τὴν ζωήν. καὶ μόνοι κατὰ μόνας προσέχομεν ἑαυτοῖς. ἀγωνιστέον ὑμῖν ἀεὶ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἀδελφοί. καὶ τὴν συνήθη πρὸς τὰς συνάξεις δοξολογίαν. καὶ τὸν ἄνωθεν ὑμῖν παραδεδομένον κανόνα, πάσῃ φυλακῇ τηρητέον. ὁ λογισμοῖς ἀτόποις προσπαλαίων τῶν ἀδελφῶν, ἀσφαλιζέσθω παρ' ὑμῶν ἀεί, καὶ παραινέσεως ἀπολαβέτω διηνεκοῦς καὶ διδασκαλίας καὶ ὑποθήκης. μὴ λάθῃ κατὰ μικρὸν ὑποσκελισθείς, καὶ πτῶμα χαλεπὸν τῷ διαβόλῳ γενόμενος. καὶ ταύτην δὲ τελευταίαν ὑμῖν ἐντολὴν ἐπιτίθημι. ὁ πυλὼν μηδέποτε τοῖς παριοῦσιν ἀποκεκλείσθω. ἀλλ' ἀναπεπταμένος ἀεὶ παντὶ προσιόντι παρέστω. καὶ οἷον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμότατος. καὶ αὐτὴ δὲ ὑμῖν ἡ στέγη, κοινὴ τοῖς ξένοις καὶ παροδεύουσιν ἤτω. κοινὰ δὲ καὶ τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις προκείσθω. οὕτω γὰρ ἂν ἀφθόνου τῆς χορηγίας ἄνωθεν ἀπολαύοιτε. ταῦτα

Πρὸς αὐτοὺς ἐπισκήψας· εἶτα καὶ ὃν βούλοιντο ἀφηγεῖσθαι μετ' αὐτὸν παρ' αὐτῶν ἀναπυνθάνετο. οἱ δὲ καθάπερ ὑπὸ συνθήματι πάντες, Δομετιανὸν ἀπεκρίναντο κοινῶς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀδύνατον ἔφη. Δομετιανὸς γὰρ οὐκέτι μετ' ἐμὲ πολὺν ἐνταῦθα ὑπομένει χρόνον. ἀλλ' ἑβδόμην μόνην ἡμέραν διαγαγών, τῆς ὑστεραίας ἀκολουθήσει μοι. τοῦτο πάντας ἐξέπληξε τοὺς παρόντας· φανερῶς οὕτω καὶ πεπαρρησιασμένως λεχθέν. ἀπογνόντες δ' οὖν ὅμως Δομετιανοῦ, Ἠλίαν αἰτοῦσί τινα τῆς κατ' αὐτὸν μονῆς οἰκονόμον· τὸ γένος Ἱεριχούντιον, ἐπιστραφεὶς οὖν εὐθὺς πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας· ἰδοὺ φησὶ πάν

Πάντες οἱ πρὸς ποιμένα σε αὐτὸν ἑαυτοῖς καὶ προστάτην ψηφίζονται, καὶ σοῦ δεῖ ὅπως ἑαυτῷ τε προσέχειν καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ· δεῖ δέ σε καὶ τοῦτο πρὸ τῶν ἄλλων εἰδέναι· ὅτι κοινόβιον γενέσθαι ταύτην οὐ διὰ μακροῦ τὴν λαύραν ἀδύνης τινὸς· ἑξῆς δὲ καὶ ὅπου τὸ κοινόβιον οἰκοδομηθῆναι· καὶ ὅπως συστῆναι δέοι· περὶ τῆς ξενοδοχίας τε καὶ ψαλμῳδίας· καὶ τῆς εἰς τὸν καθ᾽ ὄνομα ἀσουδῆς, ἐπέσκηψε περὶ τῷ ἡλικίᾳ· καὶ τοῦ μὴ τῶν ἀδελφῶν ἀμελεῖν· καὶ τοῦ [illegible] τῶν πλεόντων λογισμοῖς ἀτόποις βαρυνομένων· ἔπειτα καὶ πρὸς ἅπαντας τὸ τελευταῖον τόδε φησίν· ὡς εἴπερ ἄρ᾽ οἶμαί τινα πρὸς θεὸν παρρησίαν, ταύτην αἰτήσω πρώτην παρ᾽ αὐτοῦ τὴν χάριν, ὥστε συνεῖναι ὑμῖν ἀεὶ καὶ τοῖς μεθ᾽ ὑμᾶς τῷ πνεύματι, ἄχρι καὶ τοῦ αἰῶνος. ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε πάντας, πλὴν Δομετιανοῦ· καὶ τρίτην ἐν τῷ διακονικῷ μείνας τὸ μετὰ ταῦτα ἡμέραν. τῷ σαββάτῳ νυκτὸς ἐν εἰρήνῃ κοιμᾶται, καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν διαβαίνει μακαριότητα· πρεσβύτης ὄντως καὶ πλήρης ἡμερῶν· εἰκάδα τότε τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς ἄγοντος· ἐν ἔτει τῆς μὲν τοῦ κόσμου κτίσεως κατὰ τοὺς συγγραφέντας χρόνους Ἱππολύτῳ τε τῷ παλαιῷ καὶ ἀποστόλοις αὐτοῖς γνωρίμῳ· Ἐπιφανίῳ τε τῷ ἐν Κύπρῳ· καὶ Ἥρωνι φιλοσόφῳ καὶ ὁμολογητῇ· πέμπτῳ τε καὶ ἑξηκοστῷ ἐπὶ ἐνακοσίοις καὶ πεντακισχιλίοις· τῆς δέ γε τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνσάρκου ἐπιδημίας, πέμ-

Πτῳ ἐπὶ ἑξήκοντα καὶ τετρακοσίοις· ἔσω δὲ καὶ ταῦτα περὶ Εὐθυμίου εἰδέναι· ὡς τὴν μὲν ἕξιν, ἄπλαστος καὶ πρᾳότατος· τὴν δὲ ὄψιν στρογγύλος τε καὶ λευκός· φαιδρός τε κομιδῇ καὶ ἄοπτος· πολιὸς καθάπαξ· τὴν ἡλικίαν βραχύτερος· πολὺς τὸν πώγωνα· καὶ μέχρι ζώνης αὐτὸν καὶ γαστρὸς καθειμένος· ἀκέραιος τὰ μέλη καὶ ὑγιής· οὐ δάκτυλον· οὐκ ὄνυχα· οὐκ ὀδόντα· οὐ μικρὸν οὐ μεῖζον τοῦ σώματος μέρος ἐπιλιπής· γράμματα μὲν οὖν ἐξ ἀποκαλύψεως ὡς πρόσθεν καὶ ἤδη μοι εἴρηται· τριάδι γεγονὼς ἔτη καὶ θ᾽ ἱεροῦται θεῷ· κατ᾽ ἀρχὰς τῆς βασιλείας Θεοδοσίου δὴ τοῦ μεγάλου· διελθὼν δὲ διὰ πάντων ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν· εἰς ὕστατον ἔρχεται περὶ τὰ ἐννέα που καὶ εἴκοσι ἔτη τῆς ἰδίας ζωῆς· ὀκτὼ δὲ πρὸς τοῖς ἑξήκοντα χρόνους ἐν ἐρήμῳ διενεγκών· ἐνάτῳ μὲν καὶ ἐνενηκοστῷ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας· εἰκοστῷ δὲ καὶ δεκάτῳ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος βασιλείας ἔτει, καταλύει τὸν βίον· τῆς δὲ φήμης ὀξέως κατὰ πάσης τῆς περιχώρου διαδοθείσης· πλῆθος μοναχῶν τε καὶ λαϊκῶν οὐδ᾽ ἀριθμεῖσθαι ῥᾳ

διὸν ἀθροισθῆ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἀναστάσιος ὁ τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχης ἑσμὸν
ἅμα κληρικῶν τε καὶ στρατιωτῶν συμπαραλαβὼν ἐφοίτα. παρῆν δὲ καὶ Χρυσί-
ππος σὺν αὐτῷ καὶ Γαβριήλιος· ἅμα καὶ ὁ διάκονος Φεῖδος· οἵ τε κατὰ τὰς ἐρήμους
ἀναχωρηταί, καὶ αὐτοὶ πανταχόθεν συνῄεσαν· ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ θεῖος Γεράσιμος· ἐξέ-
πληττε δὲ πάντας ἡ τῶν θαυμάτων συνέχεια· πλήθους δὲ ἀπείρου κομιδῆ συν-
δραμόντος, εἴργετο τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα ταφῆς· ἤδη καὶ ἐνάτης ὥρας καταλαβού-
ἕως οἱ στρατιῶται κελευσθέντες αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τὸ πλῆθος ἀποσοβοῦσι· καὶ μό-
λις οὕτω γοῦν τοῖς θείοις πᾶσιν ἡ πάροδος δίδοται· ὥστε τὸ ἀθλητικὸν ἐκεῖνο καὶ πολυ-
παθὲς σῶμα πάντα τὰ νενομισμένα τελέσαι· καὶ μετὰ τῶν προσηκόντων ὕμνων αὐτὸ
τῇ πολυπλούτῳ καταθέσθαι σορῷ· πᾶσι μὲν οὖν τὸ πάθος τῆς Εὐθυμίου στερήσεως,
πολλῶν δακρύων αἴτιον ἦν· μαρτυρεῖ οὐδὲ καὶ ἡλικία ἰσχυρότερον· πολλῶν καθίκετο.
καὶ σφοδρῶς ἔκλαιον· ἀλλ' ἐκείνους μὲν παρηγορήσας ὁ πατριάρχης διὰ Χρυσίππου
τοῦ σταυροφύλακος· καὶ τὰ εἰκότα παρακαλέσας, συντομώτερον παραβάλλειν
αὐτῷ προσετρέψατο. Φεῖδον δὲ εἰς τὴν χώραν τὸν διάκονον καταλελοιπώς, ἐ-
πισκήπτει αὐτῷ περὶ τῆς οἰκοδομῆς· καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐπανελθὼν· τεχνίτας
πρὸς τὸ ἔργον καὶ ὕλην ἐξαποστέλλει· ὥστε τὸ μακάριον ἐκεῖνο τοῦ Εὐθυμίου
λείψανον ἐν ᾧ ἔχοντι καὶ ἐπιτηδείῳ κατατεθῆναι τόπῳ· ὁ μὲν τάφος· ὁ δὲ τοῦ με-
γάλου μέγας οὕτως καὶ γνήσιος μαθητής· ἅτε δὴ καὶ τοῦ βίου μιμητὴς ἀκριβέστατος.
ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα τῷ ὁσίῳ διακονησάμενος ἔτη, οὐ καθέστηκεν τοῦτο που· ἀλλὰ παρέ-
μεινε τῇ σορῷ μέχρι λοιπὸν ἐν τῇ ὀξεῖ ἐκείνου ἡμέρας· ὥσπερ οὐ βιωτὸν αὐτῷ τὸ
λοιπὸν κρίνας· οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ φῶς ὁρᾶν ἀνεκτὸν ὅλως· διαγενομένης δὲ ἤδη τῆς
ἑβδόμης, ἐπιφαίνεται αὐτῷ φαιδρὸς τὴν ὄψιν γεγηθὼς ὁ Εὐθύμιος· δεῦρο λέγων
ἀπολαύσων τῆς ἡτοιμασμένης σοι δόξης· ἰδοὺ γὰρ ἐχαρίσατο φησὶν ὁ θεὸς κοινὴν
ἡμῖν εἶναι καὶ τὴν ἐνταῦθα διαγωγήν· ταῦτα ὁ δὲ μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν σύναξιν ἐλ-
θὼν, τοῖς ἀδελφοῖς ἀπαγγέλλει· καὶ οὕτως ἐν χαρᾷ καὶ αὐτὸς καὶ τῇ τῶν μελλόντων
ἀγαθῶν ἐλπίδι καταλείπει τὸν βίον· ὁ μὲν δὴ διάκονος Φεῖδος· χεῖρας συχνῶν καὶ πα-
λλὴν ὅπως εἰς μέγιστον τὴν σπουδήν· τὸ σπήλαιον ὃ παρὰ τὴν ἀρχὴν ἡσυχά-
ζοντα εἶχε τὸν Εὐθύμιον· εἰς οἶκον κάλλιστόν τε καὶ μέγιστον ἀπαρτίζει· οὗ τὸ μέσον

τα τὸν τῇ θήκῃ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἀπονείμας. παρ' ἑκάτερα πρεσβυτέρων ἡγουμένων
καὶ λοιπῶν ὁσίων ἀνδρῶν φιλοπονεῖ θήκας. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἀπήρτιστο, τὴν μὲν
τῷ ἐπικεῖσθαι τῷ τάφῳ πλάκα. καὶ τὴν ἀργυρᾶν χώνην. καὶ τὴν κιγκλίδα. καὶ τὰ ἄλλα
ὅσα τὸν ναὸν οἶδε κοσμεῖν. ὁ τηνικαῦτα ἀρχιερεὺς ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἐλθὼν ἀποστέλλει. ἐπεὶ τὰ
καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος κάτεισι πρὸς τὴν λαύραν. καὶ τὸ τίμιον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάκα-

Ρος ὑπὸ λαμπάσι καὶ ψαλμοῖς χερσὶν ἰδίαις πιστάκης (?) πρὸς ὃν αὐτὸς ἐνεούργησε μετὰ φό-
ρφοίκον (?). καὶ τῇ ἱερᾷ θήκῃ ἀσφαλῶς κατατίθεται. ὡς μηκέτι παραμοιχῆναί ποτε δύ-
νασθαι. μηδέ τι μικρὸν ἐκεῖθεν ὑφαιρεθῆναι τοῦ ἀνδρὸς λείψανον. ἐπιθεὶς μέντοι τὴν
πλάκα. τὴν χώνην ἄνωθεν αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ στῆθος πήγνυσιν. ἡ δὲ παντοδαπαῖς ἐξ ἐκεί-
νου καὶ εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν τοῖς πιστῶς προσιοῦσι δωρεῖται ταῖς χάρισιν. ὁ μὲν οὕτω λαμ-
πρῶς κατὰ τὴν ἑβδόμην μαΐου τὴν τοῦ μεγάλου μετάθεσιν ἐργασάμενος, μαρτύριον
μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἡλίαν παραλαβών, εἰς τὴν ἁγίαν καὶ αὖθις ἐπάνεισι πόλιν. καὶ πρεσβυ-
τέρους αὐτοὺς χειροτονεῖ. καὶ τῷ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως καταλέγει κλήρῳ. καὶ ταῦτα μὲν
οὕτως. ὥρα δὲ λοιπὸν ἐκεῖνα διεξελθεῖν, ὅθεν εἰς κοινόβιον καὶ ὅπως ἡ τοῦ Εὐθυμίου λαύρα
μετεσκευάσθη. μικρὸν δὲ ἄνωθεν τὸν λόγον ἀναγαγεῖν ἀναγκαῖον. ἵν' οὕτω σαφῶς
ἔχουσαν ποιησώμεθα τὴν διήγησιν. ἔτους ἤδη πρώτου μετὰ τὴν Εὐθυμίου τοῦ μεγά- λγ
λου τελευτὴν διαγεγονότος. Λέων ὁ μέγας καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς καταλύει τὸν βίον.
Λέοντα τὸν οἰκεῖον ἔγγονον ἐπικομιδῇ νήπιον ὄντα, διάδοχον τῆς βασιλείας κα-
ταλιπών. τὸν δὲ βραχύ τι τῆς βασιλείας ἐπιβιώσαντα, Ζήνων ὁ πατὴρ διαδέχεται.
ὃν ὁμοῦ ἐξ ἐπιβουλῆς Βασιλίσκου τοῖς βασιλείοις ἐπιδημήσαντος, φεύγει πρὸς
Ἰσαυρίαν. Βασιλίσκος δὲ τὴν ἀρχὴν κατασχών, ἐγκύκλιον κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀθροισθείσης
συνόδου ποιεῖται. ᾧ δὴ καὶ τὸ περιλειφθὲν ἀνὰ τὴν ἁγίαν πόλιν τῶν ἀποσχισάντων με-

Ρος ἐπερειδόμενον. καὶ γερόντιόν τινα εἰς ἀρχιμανδρίτην ἑαυτῶν προστησάμενοι,
πολλὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας νεωτερίζουσι. ἡ οὐδὲ γνῆσιν τῶν ὑπὸ Θεοδοσίου πρότε-
ρον τολμηθέντων. πέμπτῳ δὲ μετὰ ταῦτα ἐνιαυτῷ, θνήσκει μὲν Ἀναστάσιος ὁ πατρι-
άρχης. ἀρχομένου ἤδη μηνὸς Ἰαννουαρίου. Ζήνων δὲ τῆς φυγῆς ἀνατρέψας χει-
ροῦται μὲν τὸν Βασιλίσκον. ἐγκρατὴς ἔτι τῆς βασιλείας ὑπάρχοντα. ἀνακτᾶται δὲ λγ
πάλιν τὴν ἀρχὴν ἣν ἀπετίθετο. καὶ διαδέχεται τὸν θρόνον Μαρτύριος ὁ ἀπὸ μονῆς τοῦ Χο-

πολλάκις μνημονευθεὶς· ὃς αὐτῷ τε τῷ βασιλεῖ Ζήνωνι· καὶ Ἀκακίῳ τῷ Κωνσταντινουπό-
λεως τὰ περὶ τῶν ἀποσχιστῶν καὶ τῆς ἐκείνων βλασφημίας καὶ φαντασιαστῆς αἱρέσεως ἐπι-
στέλλει· καὶ Φείδῳ τὰ γράμματα ἐγχειρίζει τῷ διακόνῳ· οὐκ ὀλίγα δὲ περὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ
διὰ γλώττης ἐντέλλεται· ὁ δὲ τὴν Ἰόππην καταλαβών· καὶ πλοίου τινὸς καταίροντος εἰς
Κορύκιον ἐπιβάς· ἐπεὶ κατ᾽ αὐτὸ ἤδη τὸ Παρθενικὸν ἐγένετο πέλαγος· χειμῶνι μεγάλῳ
Καὶ κλύδωνι συντυχών, μέσης νυκτὸς ὑφίσταται τὸ ναυάγιον· καταδυόμενος ἤδη καὶ οὐ-
δ᾽ ὅπως σώσει ἑαυτὸν ὑπερέχων τοῦ κλύδωνος· ἀλλ᾽ οὕτως ὑπὸ μέσου πελάγους καὶ ἀσφαρυ-
κτὸς ἀπολλύμενος, ξύλῳ τινὶ ἐκ παραλόγου μᾶλλον δὲ θεοῦ δόντος περιτυγχάνει· καὶ ἀπρ-
ηξάμενος ἐπὶ τούτου· καὶ τὴν μικρὸν ἐν τηλικαύτης ἀμεγέθους συμφορᾶς· εἰς ὑπόμνη-
σιν ἦλθε τοῦ θαυμαστοῦ Εὐθυμίου· καὶ αὐτίκα βοηθὸν ἐκεῖνον καὶ τοῦ κινδύνου ἐκάλει·
καὶ ἀμφοτέρας ὤρεγε χεῖρας αὐτῷ· καὶ τὸ ὄνομα τὸ ἐκείνου πολλάκις ἐπιβοᾶτο· οὕτως
οὖν πονήρως αὐτῷ ἔχοντι· ἐπιφαίνεταί ποθεν ὁ μέγας Εὐθύμιος διιὼν ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης· καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς κύμασιν ἀσφαλῶς ἐπιπορευόμενος· ἰδὼν τάδε ἄθροον, εἰς ἔκ-
πληξιν ἐμβάλλει τὸν Φεῖδον· καὶ τῆς ἀγωνίας πάλιν ἀθεὶς· καὶ τοῦ δέους αὐτὸν ἀπο-
λῦσαι βουλόμενος, τῇ συνήθει ὡς εἶχε καὶ πρότερον ἐν τῷ ζῆν· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι Εὐ-
θύμιος ὁ τοῦ θεοῦ δοῦλος ἔφη· γίνωσκε δὲ ὡς οὐκ ἀρεστή σοι ἡ ὁδὸς αὕτη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ·
οὐδὲ γὰρ ὄνησίν τινα οἴσει τὴν περὶ τῶν ἐκκλησιῶν· διὰ ταῦτα ἐπιστρέψας σε δεῖ πρὸς
τὸν ἀποστείλαντά σε· καὶ παρεγγυᾶν αὐτῷ παρ᾽ ἐμοῦ· μὴ μεριμνᾶν μηδὲν περὶ τῆς
τῶν ἀποσχιστῶν διαστάσεως· οὐκ εἰς μακρὰν γὰρ ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς σῆς ἱεραρχίας ἔσται ἕνω-
σις· καὶ μία ποίμνη πάντες οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ὑφ᾽ ἑνὶ ποιμένι γενήσονται· σὲ δὲ
Πρὸς τὴν ἐμὴν ἀφικέσθαι λαύραν χρή· καὶ τὰ μὲν κελλία τῶν ἀδελφῶν, ἐκ βάθρων αὐ-
τῶν καθελεῖν· κοινόβιον δὲ ἀνοικοδομῆσαι, ἔνθα τὸ ἐμὸν ᾠκοδόμησας κοιμητήριον.
οὐδὲ γὰρ λαύραν, ἀλλὰ κοινόβιον μᾶλλον εἶναι τὸν τόπον, τῷ θεῷ δοκεῖ· ταῦτα ὁ μὲν ἐπι-
σκήπτει τῷ Φείδῳ. καὶ τῷ παλλίῳ αὐτὸν τῷ ἑαυτοῦ περιβάλλει· ὁ δὲ ὑπαρουκόνας
παραχρῆμα ἀναρπασθεὶς, οὐκ ἀνομοίως τάχα τῷ Ἀμβακούμ, ῥᾷον οὕτω καὶ
ἀκαρῆ τῷ αἰγιαλῷ δίδοται· καὶ οἷον τοῦ ὕπνου διαναστάς· ὢ θείας οἰκονομίας, ἐπὶ
τῆς ἁγίας εὑρίσκεται πόλεως· οὕτω δὲ παραδόξως εἰς τὴν οἰκίαν ἀνασωθεὶς, ἀποτί-
θεται μὲν τὸ θεῖον ἐκεῖνο τοῦ Εὐθυμίου πάλλιον· ὃ πρὸς οὖν μᾶλλον πέλαγος διαπτῆναι

τοσοῦτον ἀξιῶν φόβον τε καὶ ἀσφαλέστερον αὐτὸν παρεσκεύασε· τὴν συνήθη δὲ ἐξελθὼν
περιβάλλεται· ἐκεῖνος δέ· ἀλλὰ προσεκτέον· ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ θαύματι θαῦμα συγγενές·
οἷον καὶ ἅπαντα πλησίον· καθάπερ ὑπὸ πνεύματος διαρπασθεὶς χερός, ἀφανὴς ἐκ τοῦ μέσου γί-
νεται· ἐπανελθὼν τοιγαροῦν εἰς ἑαυτὸν ὁ Φεῖδος· ἢ διανοίᾳ καταλαβὼν αὐτὸν διαλογισά-
μενος· τὰς τρικυμίας· τὴν νύκτα· τὴν ἀπόγνωσιν· καὶ ὅσα τοῦ χειμῶνος τούτου καὶ ἃ ἐ-
πῆλθε τὰ τῆς ἀθρόας τῆς ἀμάχου ταύτης συμφορᾶς λύσιν· τὸν μέγαν Εὐθύμιον· καὶ ὅπως
ἀπαγορεύσαντι ἤδη καὶ ἀποπνιγομένῳ ὀδυρμῶς, ἐπιφαίνεται παρ' ἐλπίδα κατὰ κῦμα·
καὶ οἷον χεῖρα ὀρέγων· τὴν ἱλαρὰν ἐκείνην καὶ ὅσα ῥήματα πραχθῶσι καὶ φωνήν· καὶ τὰ ἐ-
ῥημένα ἐπ' ἐκείνῳ παρ' αὐτῷ· καὶ τέλος τὸ πάλλιον περιτεθεὶς καὶ πέλαγος τοσοῦτον ὑπό-
πτερον ὥσπερ ἀερίως διαβιβάζων· καὶ τῷ οἰκείῳ ἀποδίδους τῷ οἰκείῳ· ταῦ-
τα λογισάμενος καθ' ἑαυτὸν ὁ Φεῖδος, ἐκεῖνα σαφῶς ἧκε μετὰ τῆς πλήξεως τὰς φωνάς·
μῶν οἶδα ὁ γνήσιος θεοῦ θεράπων ὁ μέγας Εὐθύμιος· καὶ παρ' αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐξείλετο
με τῆς συμφορᾶς· ἑξῆς δὲ τῇ μετ' ... ἐγένετο ταῦτα· ἤδη τοῦ ... αὐτῆς ἡ δ' ὡς ὑπέχουσα
ἐφίλει γὰρ τὸν γέροντα μόνον· ἀλλὰ καὶ τὸν θεόν· καὶ διὰ ταῦτα τοῦ σώζοντός τε καὶ τοῦ σωζομένου
τῇ διηγήσει μάλιστα ἡδομένη· καί που καὶ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν ἀποστάζουσα· ἐμ-
πληροῦται οἷον καὶ ἅπαντα τῶν ὑπ' αὐτῶν συνεβούλευεν· ἐπεὶ ταμεῖον τοι καὶ πρὸς τὸν πατριάρχην δια-
βάς, ἀπήγγελλε καὶ αὐτῷ πάνθ' ὁ Φεῖδος· κἀκεῖνος ἄγαν καταπλαγεὶς τῷ παραδόξῳ τοῦ
διηγήματος, ἦ μὴν προφήτης τοῦ θεοῦ εἶπεν ὁ μέγας Εὐθύμιος· καὶ πολλὴ καὶ ἄφατος
αὐτῷ πρὸς ἐκεῖνον ἡ παρρησία· τὰ περὶ τῆς λαύρας· καὶ ὑπομαρτυροῦσι πᾶσιν ἡμῖν προ-
ορᾶσαι μέλλων ἐν χώρᾳ θειοῦσθαι· ταῦτα εἰπὼν· ἐπιτρέπει τῷ Φείδῳ καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ
κοινοβίου οἰκοδομήν· καὶ τὴν ἐκεῖσε κάθοδον αὐτῷ δίδωσιν· ἐπαγγειλάμενος ἅμα ἑ-
αυτόν, πάντη τι καὶ τοῦ ἔργου συνεφαψόμενον· χεῖρα ποιμένων πολλὴν ὁ Φεῖδος ὑπη-
ρετῶν τε καὶ οἰκοδόμων· καὶ τῶν μηχανικῶν ἕνα παραλαβών, κάτεισιν εἰς τὴν λαύ-
ραν· καὶ τὸ κοινόβιον οἰκοδομήσας· καὶ φραγμῷ κύκλῳ καὶ τείχει περιβαλών, τὸν
μὲν παλαιὸν ναὸν εἰς ἀριστήριον τοῖς ἀδελφοῖς ἀπονέμει· ἕτερον δὲ ὑπεράνω νέον οἰκο-
δομεῖ· πύργον δὲ τοῦ κοινοβίου ἔνδον οἷον ἔτι τῆς ἐρήμου ἔρυμα πάσης περιφανῶς
ἀνεγείρει· καὶ κατὰ μέσον αὐτοῦ ἀποτάττει τὸ κοιμητήριον· τὴν δὲ τοῦ τόπου θέσιν ἐ-
φ' ἧς τὸ ἱερὸν τοῦτο κοινόβιον ἵδρυται· ὅτι τε ὥρας ἔχουσαν διὰ πολλῶν ὁμαλότητα·

ἡ μὲν καὶ ἄλλοις πρὸς ἄσκησιν οὐ τὴν ἐπιτηδείαν δι' ἀέρων οὐχ ἥκιστα εὐκρασίαν καὶ θέσιν
ὅσον τε διαγράφω τῷ λόγῳ· ἔστι τις λόφος βραχύτατος· μεταξὺ δύο κοιλάδων· ἐξαίρεται
χώρων καὶ δύσεων συνιουσῶν ἠρέμα πρὸς τὸ αὐτό· καὶ ἀνήλατος κατὰ τὸ νότιον ἐπιμι
γνυμένων· τὰ μέντοι πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ δὴ ἥπλωται λαμπρὰ πεδιὰς ἐπὶ τρισὶ μάλιστα
κεχυμένη σταδίοις· ἣ πρὸς ἡδονὴν κάλλιστα καὶ τρέφειν ἐπιγεγονημένη· διαρρεῖ δὲ διὰ
μέσης αὐτῆς ὁ χείμαρρος· ἄνωθεν ἐκ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς βουνοῦ κατιών· καὶ ὥσπερ τι
ζώνη τῷ τόπῳ γινόμενος· πρὸς αὐτῇ γε μὴν τῇ τελευτῇ τοῦ λόφου πρὸς τὸ πεδίον ἐπικλινεῖ·
καὶ τῆς συνώρατο τούτων μίξει καὶ συναφῇ· ὅ τε πύργος ἀνέστη[illegible]δίου τῇ κορυφῇ καὶ
καὶ ἀκρόπολις· καὶ τὸν πύργον ἑξῆς ἡ πρὸς τὸ πεδίον διαδέχεται πύλη· παραπέμ
πουσα τοὺς ἐξιόντας μεθ' ἡδονῆς· καθάπερ ἀπό τινος περιωπῆς τοῖς καλοῖς ἐκείνοις
τῆς πεδιάδος θεάμασιν ἐπικύπτοντας· ἀλλὰ γὰρ τί τὴν τοῦ τόπου καταλέγω φύσιν·
ὅπως μὲν ἥμερός τε καὶ εὔγειος· οἵῳ δὲ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρι κέκραται· καὶ οὔτε τῇ θερ
μότητι πλεονάζει τῆς χρείας, οὔτε τῷ ψύχει κέχρηται· ἀλλ' ἀμφοτέρων τὰ λυποῦντα φεύγων,
τὴν ἐκ μέσου πλουτεῖ μεσότητα· καὶ ἔτι τῶν μὲν ψυχροτέρων θερμότερος· τῶν δὲ θερμο
τέρων, ἠρέμα πάλιν ψυχρότερος· ἀκολούθως τε τῶν λίαν ὑγρῶν, ξηρότερος· καὶ τῶν ἀ
μέτρως ξηρῶν, ὑγρότερος· μετὰ τῆς ἁρμοζούσης ἐφ' ἑκάτερα συμμετρίας· τῆς γοῦν τοιαύ
της ὅλης τοῦ κοινοβίου οἰκοδομῆς ἅμα καὶ διακοσμίας· οὐ πλέον ἢ τριῶν ἐτῶν δεηθεί σης
διὰ πολλὴν χεῖρα καὶ συνέντονον ὑπουργίαν, ἐβούλοντο μὲν οἱ θεῖοι πρέσβεις ἐκεῖνοι μετὰ
τῆς ἄλλης διακοσμήσεώς τε καὶ τέχνης ἀποδοῦναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὰ ἐγκαίνια·
ἔργον δὲ πάλιν αὐτοῖς ἡ τοῦ ὕδατος σπάνις· ὕεται μὲν γὰρ ἡ ἔρημος ἐκείνη μόνου χειμῶνος·
Τούτου δ' ἀνύδρου τὸ πλέον καὶ ξηροῦ διαγενομένου, ἐπιλέλοιπε τοὔδωρ αὐτοῖς πε
ριττῶς? μάλιστα τὰς ἐαρινάς· πλὴν εἰ μή που ἄρα ἐν τοῖς κοίλοις τῶν λάκκων συ
εστηκὸς ἦν ὑετοῦ τι βραχὺ λείψανον· ὅπερ αὐτοὺς εἰς ἀμηχανίαν καθίστη· ταῖς ἀπα
ραιτήτοις ἀνάγκαις πιεζομένους τῆς φύσεως· ἀμέλει καὶ δηλοῦσιν οἱ περὶ τὸν ἡγού
μενον Ἠλίαν καὶ τὸν διάκονον Μορφεῖδον? · Λογγίνῳ τῷ τῆς κατὰ τὸ μονῆς ἢ Παύλῳ τῷ τῆς τοῦ
μαρτυρίου προεστῶτι· συνάρασθαι διὰ τῶν ὑποζυγίων αὐτοῖς πρὸς τὴν τοῦ ὕδα
τος ἀπὸ Φαρῶν μετακομιδήν· τῆς οὖν ἐπιούσης ἄρτι νυκτὸς τὸ περὶ ὄρθρον ἑτοι
μαζομένοις πρὸς τὴν πορείαν· καὶ τῶν ὑποζυγίων αὐτοῖς ἤδη συναθροισθέντων,

ἐπιφαίνεται τῆς νυκτὸς ἐκείνης Ἠλίᾳ τῷ μακαρίτῃ ὁ μέγας Εὐθύμιος· τί βούλεται αὐ-
τοῖς σήμερον πυνθανόμενος ἡ τῶν ὑποζυγίων συναγωγή· τοῦ δὲ δι᾽ ὕδατος ἀπορίαν
μετακομιδὴν ἀποκρινομένου· διὰ τὸ παρὰ πάντων ἡμᾶς ἐπιλελοιπέναι, ἐπιτιμῶν
ἐκεῖνος εἰπών· ὀλιγόπιστοι· ὅτου δὲ χάριν μὴ ἐδεήθητε τοῦ Θεοῦ· μὴ γὰρ ὁ ἐξ ἀκροτόμου
πέτρας ἀναδοῦντα ποτίσας λαόν· καὶ ὕδωρ ἀπὸ σιαγόνος ὄνου βλύσας ποτὲ τῷ Σαμ-
ψών· ἀπορεῖ καὶ πρὸς τὴν χρείαν ὑμῖν ἐπιχορηγεῖν, εἰ πίστει μόνῃ τῇ αἰτήσει μέσος
γένηται· εἶτα καὶ τὴν ἐπιφορᾶς ὁδὸν ὡς οὐκ ἀναγκαίαν αὐτοῖς ἀπηγόρευε· πλησθή-
σονται γὰρ ὑμῖν ἔφη, μηδὲ τρίτην παραμεινάντων τὰς ὥραν, οἱ μέγιστοι τῶν λάκκων ὕδατος.
διυπνισθεὶς δὲ πρὸς τὴν ὄψιν ὁ μακαρίτης Ἠλίας· καὶ φειδὼ ταύτην θεὶς καὶ τοῖς λοιπ(οῖς)
ἀπαγγείλας, τὰ μὲν ὑποζύγια τῆς προκειμένης ἀπέλυε λειτουργίας, ἄρτι δὲ νυκτὸς
οἰχομένης, καὶ ἡλίου πᾶσαν ὅσην ὁρᾷ γῆν ταῖς τῶν ἀκτίνων βολαῖς καταλάμπον-
τος, νεφέλη ποθὲν περισχοῦσα τὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοβίου αἴφνης ἀέρα· εἰς ὑετὸν ἀ-
θρόως ἐξερράγη· καὶ τὰ μὲν κύκλῳ πάντα ἡ ὁμοία καὶ ἐπὶ τῆς ἀνομβρίας ἐκόλαζε μά-
στιξ· οἱ δὲ ἐν τῷ κοινοβίῳ μόνοι τοῦ ὕδατος παραδόξως ἀπήλαυον· καθάπερ τινὸς
τὸν ὑετὸν περιγράψαντος· καὶ παραιτέρω πάλιν προελθεῖν οὐκ ἐῶντος· ἐπεὶ δὲ οἵ τε
λάκκοι μεστοὶ γεγόνασιν ὕδατος· καὶ οὐκέτι χρεία τῶν ἐξ οὐρανοῦ ὄμβρων αὐτοῖς,
διέσχεν ἀθρόως τὸ νέφος· καὶ ἡ σφοδρὰ καταιγὶς τῶν ὄμβρων εἰς αἰθρίαν αὖθις κα-
θίστατο· τοῦ θαύματος δὲ τὴν ἔρημον ἐν ὀλίγῳ πᾶσαν περιλαβόντος· καὶ εἰς αὐτὸν
δὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Μαρτύριον ἤδη διαβάντα· κατελθὼν ἐκεῖνος μετὰ πολλῆς
τῆς δαψιλείας πρὸς τὸ κοινόβιον· λαμπρὰν μὲν ἄγει τὴν σύναξιν· καὶ τὴν ἀγρυ-
πνίαν ὑπὸ πολλαῖς λαμπάσι καὶ θυμιάμασι· φιλότιμον δὲ καὶ πολυτελῆ τὸν ἐγ-
καινισμὸν ποιεῖ· καὶ μέρη τινὰ τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων Ταράχου, Πρόβου
καὶ Ἀνδρονίκου ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον κατατεθειμένος· ἑβδόμην τότε τοῦ Μαΐου ἐπι-
όντος· ὃς ἤδη δωδέκατος μετὰ τὴν Εὐθυμίου τελευτὴν ἐνιαυτὸς περιῄει·

Χρόνου δέ τινος διελθόντος· καὶ ὁ διάκονος Φειδὸς τῆς πόλεως Δώρων οὕτω καλου-
μένης, τὴν ἐπισκοπὴν ἐγχειρίζεται· ὃν ἐνταῦθα μετὰ τοῦ λόγου γενόμενον τὸ περὶ
τῶν ἀποσχιστῶν ἐκεῖνο διέρχεται· ὃ δὴ καὶ αὐτὸ λόγου ἄξιον εἶναί μοι δοκεῖ
προσθεῖναι τοῖς εἰρημένοις· ὡς ἂν ἐναργέστερον ἐντεῦθεν καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης

[illegible] τοῦ θείου προφήτου διαλεχθῆ· ἤδη μὲν γὰρ ὁ πατριάρχης Μαρτύριος τῇ πα-
ραδόξῳ πίστει ... ὁ πλασία τοῦ φθόνου· καὶ οἷς αὐτὸς ἐπὶ τοῦ πελάγους ὁ μέγας προέφη·
περὶ τῶν ἀποσχιστῶν τούτων φροντίδας ἀνήνυε τοὺς λογισμούς· χρόνος δὲ οὐ πο-
λὺς ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ὥσπερ ἐκ πρεσβυτέρας ἐπισκοπῆς· Μαρκιανὸς οὖν μικρὸν πρὸς
θεὸν ἐμμύηθην· κινηθεὶς τὴν ψυχὴν, συγκαλεῖ πάντας αὐτοὺς ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ συστ-
άντι περὶ τὴν ἁγίαν Βηθλεὲμ κοινοβίῳ· καὶ λόγου ἀρξάμενος· ἕως πότε φησὶν ἀδελ-
φοὶ εἰς πολλὰ μέρη τὸ τῆς ἐκκλησίας σῶμα φιλονικοῦμεν διατέμνειν· καὶ ταῦτα μὴ δὲ
δῆλον ἡμῖν, τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ λογισμοῖς οὕτως ἰδίοις τὸ πρᾶγμα καταπιστεύοντες·
τοιγαροῦν σκεπτέον ἡμῖν· μή ποτε τῷ ἀθ[illegible] θαρσούμενοι οἱ δὲ λέν, ἀνοδίαις συμβαί-
νει πταίειν· λογισμοὶ γὰρ ἀνθρώπων δειλοί· τὰ τῆς γραφῆς λόγια· καὶ δοκεῖ τῷ ἀποστολικῷ
ἐκείνῳ ἀκολουθοῦντες· καὶ ὡς ὑποδείγματι χρώμενοι, βάλωμεν κλήρους ἐπὶ προ-
σώπου τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν μοναχῶν· καὶ εἰ μὲν ὁ κλῆρος ἐπὶ τοὺς μοναχοὺς ἔλθοι, ἐμμέ-
νωμεν δὴ πάντως ἐφ' οἷς ἤδη καὶ νῦν μὲν ὁμοῦ τε καὶ στέργομεν· εἰ δὲ ἐπὶ τοὺς ἐπισκόπους,
αὐτοῖς κοινωνεῖν· ταύτην δὲ στέρξαντος τὴν γνώμην Μαρκιανοῦ· οὐδεὶς ἦν τῶν πα-
ρόντων, ὅστις οὐκ ἐπαινῶν ἦν· βληθέντα τοιγαροῦν τὸν κλῆρον, οἱ μὲν μοναχοὶ τοῦτον
εἶχον· πάντες δὲ αὐτοῖς ἀθρόως ἐκοινώνουν· ὡς ἐνθέου τὸ πρᾶγμα γνωσθὲν νομίσαντες,
πλὴν Γεροντίου μόνου καὶ Ῥωμανοῦ· καὶ πάντες φέροντες ἑαυτοὺς παρέχουσι τῆς
ἐκκλησίας ἑνώσει· καὶ γνησίαν αὐτοῖς ἀκριβῆ δῆλον τοῦ λοιποῦ ποιοῦνται τὴν κοι-
νωνίαν· καὶ πῶς δὲ αὐτοὺς ὁ πατριάρχης· καὶ ὡς ἂν εἴποις· οὐ χερσὶ μόνον ὑπτίαις· ἀλλὰ
Καὶ καρδίας κόλποις δεξάμενος· λαμπρὰν ἄγει καὶ πάνδημον ἑορτήν· ἀνέτελλε γὰρ
τῇ πόλει τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν σφόδρα καλῶς· καὶ αἱ πλατεῖαι Ἱερουσαλὴμ ηὐφράν-
θησαν· καὶ θεὸς ἦν διὰ πάντων δοξολογούμενος· Γερόντιος μέντοι καὶ Ῥωμανός· ὁ μὲν
πέμπτον ἐπὶ τοῖς τεσσαράκοντα ἔτος τῶν τῆς μακαρίας Μελάνης μοναστηρίων ἀφη-
γησάμενος· ὁ δὲ ἐν τῇ Θεκώων ὡς ἄνω τοῦ λόγου φθάσαντες ἔφημεν μοναστήριον συ-
στησάμενος· εἶτα καὶ αὐτῶν ἀπελαθέντες αἰσχρῶς διὰ τὴν τῶν δεδογμένων ἀσέ-
βειαν· καὶ κοινῶς τῇ δεκάδι εἰς πεῖράν τε ἀπῴχοντο· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ
τῶν τοῦ Ζήνωνος καιρῶν ἐγεγόνει· τοῖς δὲ ἐξῆς ἐνιαυτοῖς Ἀναστασίου μετ' αὐτὸν τὴν
βασιλείαν παραλαβόντος· ἐπιδραμόντες οἱ βάρβαροι· καὶ πολλὴν τῆς ἐρήμου κα-

ραν τε στηλωβησάμενοι, κατέστρεψαντο ἢ αὐτὰς τὰς τῶν ἀγαρηνῶν σκηνάς· ἃς ὁ μὲν
αὐτοῖς Ἀθύμιος πρώην πηξάμενος ἦν· ἔπειτα οἱ μὲν τούτων ἐπιφανέστεροι ἐπὶ ῥαστώνην τ
ἀριστῶσι περὶ τὴν τοῦ μεγάλου μαρτυρίου μονήν· καὶ ναοὺς ἀνεγείρουσιν· οἱ δὲ βάρβαροι
Δεύτερα καὶ αὖθις ἐφόδῳ χρησάμενοι· τοὺς μὲν ἀναιροῦσι· τοὺς δὲ κατάγουσιν αἰχμαλώτους·
τοὺς δὲ καὶ εἰς ἑτέρας ὡς ἐλαύνουσι κώμας· ὅσοι κρείττονες ἐκ παραδόξου τοῦ κινδύνου
τοῦ δὲ κατέστησαν· μεγάλης σφόδρα καὶ χαλεπῆς τῆς καταδρομῆς ταύτης τῶν βαρβάρων
ἐκείνων γενομένης· ὁ μέντοι μακαρίτης Ἠλίας· ὁ καλῶς τῶν Ἀθυμίου προβάτων ἡγε-
μονεύων· ἐν ὀκτὼ τοῖς ὅλοις ἐνιαυτοῖς καὶ τριάκοντα τὴν τῆς μονῆς προστασίαν ἐγ-
χειρισθείς· καὶ πολλὰ μὲν γενναῖα καὶ λαμπρὰ κατ' αὐτὴν ἐπιδειξάμενος ἔργα·
πολὺ δὲ καὶ φίλτρον πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς· καὶ εἰς ἐπιεικῆ μὲν ἐν ἀκμάζον καταλιπών,
τὴν μακαρίαν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν δεσπότην ἐνδημεῖ πορείαν· Συμεὼν δὲ πρὸς
ἀπαμείψας τὴν ἀρχὴν μετ' ἐκεῖνον ἐνδεξαμένου· εἰς τρίτον αὐτὴν μόνον ἔτος ἐπι-
βιώσαντος· Στέφανος ἄραψ τὸ γένος· διάδοχος ἐκείνου καθίσταται· ὅς τε τε-
λευτηκότος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ Προκοπίου· ἑξακοσίους ἐκ τῶν πατρῴων χρυ-
σοῦς τῇ μονῇ ἀπονέμει· ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοῦ χρόνους Καισάριός τις ἀπὸ χαλάς· ἐν πο-
λιτικαῖς ἀρχαῖς πολλάκις ἀδοκιμήσας· εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν παρα- βαλών·
ἢ χρόνον ἐκεῖσε κατασκευάσοι καιρόν, πάθει περιπίπτει τῷ πλεῖστῳ σώματι πικρῷ σφό-
δρα χαλεπῷ· ἐπεὶ δὲ τοῦτο χρόνος ἤπορ θεραπευούσης καρτερίας τε πάσης·
Καὶ τῆς ἐκ φίλων παραμυθίας ἦν ἰσχυρότερον· οὐκ ἔχων ὅ,τι χρήσαιτο λοιπὸν ἑαυ-
τῷ, παρὰ τὸν τάφον καταφεύγει τοῦ θαυμαστοῦ Ἀθυμίου· ἢ τὴν ἐκεῖθεν ἔλαιον
ἀπαλλαγὴ τοῦ πάθους αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται μόνον ἐπιχρισθέν· ὁ δὲ χάριτας ἀπο-
διδοὺς τῆς εὐεργεσίας· χρήματα τῇ τοῦ ὁσίου μονῇ τὰ μὲν παρεῖχεν ἤδη μεγαλο-
ψύχως· τὰ δὲ καὶ αἰτησίως ὑπισχνεῖτο παρέχειν· οἴκαδε γοῦν ἐπανιών· ἢ στε-
φάνῳ ἐν Τριπόλει τῷ ἐπισκόπῳ παραβαλών· οἷα φιλεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ τύ-
χη τῶν ἤδη φθασάντων ἀνιαρῶν ἡδέως ἀναμιμνήσκεσθαι· διηγεῖτο αὐτῷ
τὰ καθ' ἕκαστον· ὅπως μὲν κατασκήψειε τὸ κακὸν εἰς αὐτόν· ὅπως μετὰ πᾶσαν
ἰατρικὴν χεῖρα καὶ παρουσίαν τῶν συνήθων· αἱ μὲν εἰς θεραπείαν· οἱ δὲ εἰς παρα-
μυθίαν οὐδὲν ἴσχυσαν· ὅπως τε πάντων ἀπογνοὺς τῷ τοῦ Ἀθυμίου τάφῳ προσ-
δράμοι·

ἐκεῖ θερμαίῳ χρησάμενος· τὰ ἀπὸ δ' αὖθις πρὸς οὐδὲν τὸν πρ-
τεροῦντες, πίσσαι μόνον, ἀλλ' οὐδ' ἐξάψασθαι λόγων τεθάρρηκεν, ὢ ῥευστῶν θεραπειῶν.

Ταῦτα ὁ μὲν διηγεῖτο κατὰ μέρος τῷ ἐπισκόπῳ· Λεόντιος δέ τις ἐκείνου ἀνεψιός· κο-
μιδῆ νέος τὴν ἡλικίαν ὑπάρχων· παρατυχὼν οὕτω κατὰ συντυχίαν τῷ διηγή-
ματι· καὶ παραχρῆμα τὴν ψυχὴν ὡς ἤκουσε διαθερμανθείς· καὶ μεῖζόν τι καὶ πρεσ-
βύτερον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν φρονήσας· καὶ καταγνοὺς τῶν τοῦ κόσμου πάντων ὑ-
φῶν ἐξαπατητικῶς ὡς τὸ πολὺ νεότης ἐστὶ καὶ ἁλώσιμος, εἰς τὴν τοῦ μεγάλου μονὴν
ὡς εἶχεν αὐθις ἀφικνεῖται· καὶ τὸν μονήρη βίον ἀσπάζεται· ἐν δὴ που καὶ ἀρε-
τῇ περιφανῶς διαλάμψαντα· μεταστειλάμενος ὁ ἐπίσκοπος Στέφανος, τὴν τῆς μο-
νῆς αὐτῷ πρόνοιαν ἐγχειρίζει· ἥτις ἐπὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος καὶ αὐτὴ συνέστηκε
Λεοντίου· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου καταλιπών· Σάτειρα καὶ ἀρετῇ
μηνὸς Ἰαννουαρίου, καταλύει τὸν βίον· ἐν ᾧ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τῇ τοῦ κοινοβίου προστα-
σίᾳ τοῖς ὅλοις διαπρέψας ἐνιαυτοῖς· καὶ Λεόντιος δὲ ὁ τούτου ἀνεψιός· μέλλοντά τινα τοῦ
κοινοβίου πρεσβύτερον ἦσαν πολλὰ ἀπιόντα· καὶ αὐτῷ ἐπιξενωθέντα, ἱκανῶς
ἐκ τῶν παρόντων δεξιωσάμενος, ἐπίσκοπον ὀρθωσιάδος χειροτονεῖ· καὶ ταῦτα μὲν
οὕτως· ἐπὶ περιττὸν δὲ καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν ἀθυμίου τοῦ μεγάλου μονήν, καὶ τὰ ἑξῆς αὐ-
τῇ προσθετέον τοῦ διηγήματος· μετὰ τὴν Στεφάνου τοῦ ἐπισκόπου τελείωσιν· Θωμᾶς
αὐτὴν ἐξ Ἀπαμείας ἔχων τὸ γένος· ἀθηνουμένην καὶ ἀγαπημένην καὶ ἀνθοῦσαν παραλαβών,

Ἠλάττωσέ τε καὶ περιέκοψεν· ἐν οἷς δὲ τὴν τῆς μονῆς ἀρχὴν αὐτὸς εἶχε χρόνοις, ἀφι-
κνεῖται πρὸς αὐτὴν ὁ ἀντιοχὰς παλιννησάριος· ἠξιώθη παρ' ἐκείνου καὶ φιλο-
φρόνως ἀποδεχθείς· καὶ εἰς κοινὴν ἑστίασιν αὐτῷ συγκατακλιθείς· εἶτα λόγων οἷα
φιλεῖ μεταξὺ κινηθέντων· ἀκούσας ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἄρα εἴη μὲν ἐκείνου μέρη τοῦ ξύ-
λου τινὰ παρὰ τῷ διακονικῷ· ἐν ᾧ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δεσπότης ὑπέστη σταύρωσιν,
αἰτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν τῶν τιμίων ἐκείνων ξύλων προσκύνησιν· καὶ ὥς τι βραχὺ
τι μέρος τούτων λαβεῖν· ἐπινεύσας οὖν ὁ τῆς μονῆς προεστώς, ἅμα τε τὰ μὲν αὐτῆς
ὥρας ἀμφοτέρας αὐτῷ τὰς τοῦ διακονικοῦ πύλας· ἀνοίγει δὲ τὰς τῶν κειμηλι-
οθήκας· θερμότερόν τι ποιῶν δῆθεν καὶ φιλικώτερον· καὶ εἰσέρχεται μετὰ τῶν περὶ
αὐτὸν ὁ παλιννησάριος· προσκυνήσαντες δὲ καὶ περιπτυξάμενοι, λαμβάνουσί τι

καὶ μέρος τοῦ σταυρώδους ἐκείνου ξύλου καὶ σεβασμίου· ἔπειτα καὶ πρὸς τὸ ἕτε-
ρον τοῦ διακονικοῦ κελλίον εἰσελθόντες, εἰς φιλοτιμίαν καὶ αὖθις τρέπονται. Θεό-
δοτος δέ τις αὐτοῖς γαλάτης διακονούμενος· ἐξιὼν τε πυκνὰ διὰ τοῦ διακονικοῦ,
καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσιών· τῶν ἱερῶν θηκῶν ἐκείνων ἀνεῳγμένων· τοὺς ἤδη πρὶν τεθέντας
ἑξακοσίους ἐν τρισὶ βαλαντίοις κειμένους ὑφαιρεῖται χρυσοῦς· εἶθ' οὕτως ὁ μὲν ἡγού-
μενος τοῖς περὶ Καισάριον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν προσέχων τὸν νοῦν, οὐκ ᾔσθετο τοῦ γε-
γενημένου· ἔξωθεν δὲ ἀνασπάσας ὁ Θεόδοτος, προσποιεῖται τὸν ὀργιζόμενον· καὶ ἀγανα-
κτεῖν ἔσκηπτε σφόδρα. ~~καὶ ἀγανακτεῖν~~ καθάπερ ἡσυχίας ἀπολαύειν αὐτῷ
μὴ παρόν· ἔνθεν τοι καὶ ἀπανίσταται τοῦ μοναστηρίου. τῷ μὲν δοκεῖν ἐπιθυμίᾳ
καθαροῦ θορύβων χωρίου· τῇ δὲ ἀληθείᾳ σπουδῇ τοῦ λαθεῖν ἑαυτόν τε καὶ τὸ χρυ-
σίον ἀφανίσαι· ὁρμηθεὶς τοίνυν πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν· καὶ τῆς ἐπ' αὐτὴν πορεί-
ας γενόμενος· ἐπειδὴ ἐν τῇ τοῦ μοναχοῦ μαρτυρίου μονῆς ἄν τι κρύγοιτο· καθίσας ἠ-
ρέμα καὶ τὰ βαλάντια θεὶς ἐπὶ τῶν γονάτων· καὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν χρυ-
σοῦς ἀφ' ἑνὸς τούτων λαβών, τίθησι τοὺς λοιποὺς ὑπὸ λίθῳ τινὶ μεγάλῳ· καὶ τὸν
τόπον ἐπισημήνας· καὶ γνώριμον ὡς ἐνῆν ἑαυτῷ θέμενος, ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων
ἐχώρει· ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Ἰόππην ἄλογα μισθωσάμενος· καὶ ἀρραβῶνα καταλα-
βών, ἐπάνεισι πρὸς τὸν λίθον ὑφ' ᾧ τὸ χρυσίον ἐκρύπτετο· καὶ πλησίον ἤδη γε-
νόμενος ὢ πάντα βλέποντος ὀφθαλμοῦ· ὢ κριμάτων δικαιοτάτων· ὁρᾷ τινὰ
τοῦ λίθου μεγέθει μέγιστον τῇ μορφῇ φοβερὸν ἐξερπύσαντα ὄφιν· καθάπερ φύ-
λακα τὸν τοῖς χρυσοῖς τεταγμένον, καὶ ἀπείργειν αὐτὸν πειρώμενον πράγμα-
τος ἀλλοτρίου. δείσας οὖν ἐκεῖνος· τηνικαῦτα μὲν, κεναῖς ἐπανήει χερσί· κά-
τεισι δὲ πάλιν εἰς τὴν ἑξῆς· καὶ πάλιν εὑρίσκει τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον τοῦ χρυσοῦ
φύλακα ἐγρηγορότα λίαν ἐπιμελῶς. καὶ οἷον ἐπαγρυπνοῦντα τῷ χρήματι·
ὡς μηδὲ πλησιάζειν ὅλως ἐξεῖναι τῷ λίθῳ· ὅμως ἀλλὰ καὶ προσβαλόντα, διωχθῆναι

σκώτομως ὑπὸ τοῦ ὄφεως ἄχρι πολλοῦ· ἠγάπησαι γε καὶ μόνον σῶος ἐξ ἐκείνου
ἀναχωρῆσαι. τῆς γοῦν ὑστεραίας ἀφικνεῖται καὶ αὖθις ἐπὶ τὸν τόπον· καὶ πα
ραχρῆμα δύναμίς τις ἐναέριος ἐπιπεσοῦσα· καὶ ὥσπερ πυρὸ πάλω τοῦ θεοδό
του κατενεγκοῦσα· καὶ πληγὴν αὐτῷ καιρίαν ἐντείνασα· ἐκεῖνον μὲν ἀνα
τρέπει· καὶ πολὺ τὸ νεκρῶδες ἔχοντα τῇ γῇ καταβάλλει· λαζαριῶται δὲ πρες
Ἐκ τοῦ παρήκοντος ἐπιστάντες· καὶ οὕτως ἐρριμμένον ἀθλίως ἄραντες καὶ χαμαὶ
κείμενον, ἀναλαμβάνουσί τε καὶ εἰς τὸ κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν νοσοκομεῖον κο
μίζουσιν· ἐκεῖ συχνοῖς ἐπὶ πολὺ κείμενος· ὄναρ ὁρᾷ τινὰ πρεσβύτην αὐτῷ
χαλεπαίνοντα· καὶ ἀναστῆναί σε ἄλλως οὐκ ἐμὶ λέγοντα· εἰ μὴ τοῦ ὑφαιρε
θέντος χρήματος πρότερον τῇ τοῦ ἀθυμίου μονῇ ἀποδώῃς· μεταστειλάμενος οὖν
ἐκεῖθεν τὸν πανδοχέα· τήν τε κλοπὴν ἀνομολογεῖ· καὶ τὸν δόλον ἀνακαλύ
πτει· καὶ τὴν κρυπτομένην τέως αἰτίαν τῆς ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἀναχωρή
σεως, δημοσιεύει· καὶ φωτὶ δίδωσιν ἀληθείας· ὅπως τε ὑπὸ λίθῳ τινὶ κατάθοι
το τὸν χρυσόν· καὶ ὅπως αὐτὸν προσβαλόντα πολλάκις καὶ ἀνελέσθαι πει
ρώμενον· πρῶτα μὲν ὄφις· φοβερὸς τὸ μέγεθος αὐτὸν καὶ τὸ εἶδος· ἐξερπύσας
τοῦ λίθου παραδόξως ἀπήλασεν· ἔπειτα δέ τις πόθεν καὶ δύναμις ἐπικα
ταπτᾶσα, οὕτω διέθηκε· ταῦτα μαθόντες οἱ περὶ τὸν ἡγούμενον θωμᾶν καὶ
λεόντιον, ἀνέρχονται πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν αὖθις· καὶ τινι φορείῳ τὸν θεό
Δοτον ἐπιθέντες· ὥστε ὑποδεῖξαι τὸν τόπον αὐτοῖς οὗ φησιν ὁ χρυσὸς κρύπτοιτο,
εὑρίσκουσι μὲν αὐτὸν ὑπὸ τῷ λίθῳ κείμενον· ὁ δὲ φρικτὸς ἐκεῖνος φύλαξ· ὢ
τοῦ θαύματος, οὐδαμοῦ· καθάπερ τοῖς ἀληθινοῖς δεσπόταις εἴξας τοῦ θησαυ
ροῦ· αὐτίκα γοῦν οἱ μὲν τοὺς χρυσοῦς ἀναιροῦνται· μικρὰ τῶν ὑπὸ θεοδότου
ἤδη δαπανηθέντων φροντίσαντες· αὐτὸς δὲ κακῶν ἦν ἀπαθὴς καὶ ὑγιῶς
ἔχων τοῦ σώματος· τὸν μὲν οὖν θωμᾶν, ὄγδοον ἔτος τῇ ἀθυμίου μονῇ ἡγη

σάββατον· πέμπτῃ δὲ ἐπὶ ταῖς εἴκοσι τοῦ μαρτίου μηνός· ἑβδομηκοστῷ μετὰ τὴν
Ἀθυμίου ἐνδημίαν ἐνιαυτῷ· φιλάνθρωπος ὁ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν τῇδε μετανίστα-
ται· Λεόντιος δὲ μετ' αὐτὸν τῆς μονῆς προστασίαν παραλαμβάνει· ὑφ' οὗ καὶ

Ὁ γραφῇ ταῦτα παραδοὺς ἐγώ, τῷ τῶν ἀδελφῶν χορῷ τῆς τοιαύτης ποίμνης ἐγ-
καταλέγομαι· ἀμέλει οὖν περὶ τοῦ θεοφόρου τούτου καὶ θαυμαστοῦ Ἀθυμίου
οἱ πρέσβεις διηγήσαντό μοι κατὰ τὸν θεῖον Φαμαιδᾶν, οὐ κατέκρυψα
ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν· δεῖ δὲ πάντως καὶ τὰ ἐπὶ
μνήμῃ γενόμενα μὴ παριδεῖν· τῶν ἀεργετηθέντων ἐπὶ περιιόν-
των· ~~καὶ τὴν οἰκείαν ὄψιν μάρτυρα κεκτημένων~~
καὶ τοῖς πραττομένοις αὐτοῖς παρόντων· καὶ τὴν οἰκείαν
ὄψιν μάρτυρα κεκτημένων· ἐπεὶ ἀκοὴ καὶ εἰς ἐπὶ τῶν πα-
ραδόξων τούτων θαυμασίων ἐνεργουμένων· ἀλλ'
πίστις ἐπὶ τῶν φθασάντων καὶ σφραγὶς ἀκρι-
βής· τοῦ μὴ δὲ ὅλως περὶ ἐκείνων διαμφι-
βάλλειν· ἔτει τοιγαροῦν ἑξηκοστῷ καὶ δεκάτῳ τῆς
βασιλείας Ζήνωνος· τὸ τῶν μοναχῶν
ὑπελθὼν σχῆμα· διὰ μόνον τε ἡσυ-
χίας ἔρωτα· καὶ τὴν ἔρημον
οἰκῆσαι καὶ αὐτὸς ἐρῶν·
ἀπρόσωπον ἄγων
ἀφορμὴν

ἐδεῖτο ὥστε τούτου
τυχεῖν· ἀπορῶν δὲ ἑτέ
ρας. ἐκ κηπτόμην ἐπιθυ
μεῖν. τοὺς τῆς ἱεροσολύ
μων ἐκκλησίας ἐγκαι
νισμοῦ· καὶ τὴν ἐκεῖσε
κάθοδον ᾔτει· ἀπο
λυθεὶς οὖν παρὰ τοῦ
καθηγουμένου· πρὸς
τὴν ἁγίαν ἔρχεται πόλιν·
καὶ προσκυνήσας μὲν
τοὺς ἱεροὺς τόπους·
προσκυνήσας δὲ καὶ
τὸ τοῦ θείου σταυροῦ ξύ
λον· πρὸς ἰορδάνην μικρὸν
ἡσυχαστὴν διαιτώμε
νος· καὶ ἄλλα μὲν σπορία
δημοσίως ἐπιούλαε· Τε
λευταῖον δὲ καὶ τοῦτο· ὡς
εἰ περιουλεῖς ὡς ἔθημαι
φησὶν ἐλθὲ παρὰ τὴν
τοῦ ἁγίου εὐθυμίου τοῦ μεγά
λου μονήν. καὶ ταύτην
οἴκησον· πρὸς ἣν ἐλθὼν
αὐθις. ἀσωδ χθην πα
ρὰ λεοντίου· οὗτος

γὰρ αὐτῆς τηνικαῦτα
προΐστατο· ἐκεῖ τοι
γαροῦν διατρίβων· ὁρᾷ
τιν' αὐτοῦ αὐτοῦ θέρους·
κίλικα τὸ γένος· τὸ σχῆ
μα μοναχόν· παῦλον
ὄνομα· τῆς τοῦ μαρτυ
ρίου μονῆς ὡρμημένον·
πνι πονηρῷ συνεχόμε
νον· ὑπὸ τῶν οἰκείων
δὲ· τῷ τοῦ ἁγίου εὐθυμίου
μνήματι προσαγόμενον·
Παρῶν τεθέντος αὐτοῦ·
ἐπιφθεὶς ὁ μέγας μετὰ
σῶν νυκτῶν. ἀπελαύ
νει τὸν δαίμονα· αὐ
τῆς δὲ νυκτὸς ἀνελ
θὼν ὁ παῦλος περὶ
τὴν ὀρθρινὴν ψαλμῳ
δίαν. εἰς τὸ τῶν ἀδελφῶν
τῶν γίνεται· καὶ ἐπὶ
πάντων ἡμῶν. θεοῦ
τὴν ἴασιν ἐξομολογεῖ
ται· καὶ τὸ λοιπὸν. ἐ
μεῖνεν ἐν τῷ κοιμου
ω· μὴ πρὸς τὴν οἰκεί

ἂν ἀναστρέψας μονήν·
Πότε νόσῳ συμβάντων τῶν
τροφῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἢ δὲ κ(ύριο)ν· αὐ μαμούθιαν
σίων κ θεὸν ὀνομάζειν:
ἐπωθανόμεθα τοῦ
παύλου συνόντος ἡμῖν·
ὅτι τὸ πάθοι· καὶ ὁ θε(ὸς)
εἰς τὸ κοινὸν ὡμον ἔλθοι·
καὶ ὅπως θεραπευθείς
ἢ· ὁ δὲ· συνήθως ἡμῖν
ἄχθομαι ἤδη· φανερῶς αὐ
παντα διδάξῃ· ἆρα δὴ
ἀκονίαν λέγων· ἐν τῇ τοῦ
μαρτυρίου μονῇ πιστὰ
θέσ. φιλοχρηματίας
ἔρωτι οὐκ οἶδ' ὅπως ἐ
άλων· ὡς δὲ οὐκ εἶχον
ὃ θεῖν ἀφ' οὗ δὲ δραχμὴν
κτήσωμαι. λογισμὸν
ἔσχον· τῶν ἱερῶν σκευ
ῶν ὑφελέσθαι τινά·
καὶ τιμήσασθαι ἀποδόμενος
χρήματα ἐμαυτῷ πε
ριποιήσασθαι· ὑφαι
ροῦμαι τοίνυν τὰς κλεῖς

ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ
διανοίξας ἔνθα τῶν
ἱερῶν σκευῶν ἡ ἀπόθε
σις. τὰ μὲν αὐτῶν καὶ
κούριγγος ἐνοσφισά
μην· τὰ δὲ καὶ ἄλλοις
διένειμα· πρᾶξις
δὲ μετὰ τιμῆς ἀδελ
φῶν ἐπιδεῖ πωλῶν· καὶ
εἰς κόρον ὁμοίως ποιῶν.
ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἄθλι
ος κατακλίνομαι· καὶ
αὐτίκα· πᾶσα ἀκολα
σίας λογισμὸς κατα
χεῖται μου τῆς ψυχῆς·
οὕτως δὲ διεξελθὼν ὥσ
τε καὶ γυναικὸς αἰσθά
νεσθαι συμπαρούσης·
καὶ ταύτῃ συναναπαύε
σθαι δοκεῖν· ἀφ' ὧν οὖν
προσβάλλει μοι μετὰ
σκότους ὄν τι καὶ ἄλλων
πολλῶν· ὁ πειρασμὸς ἐπὶ τη
δήσας μοι μαρὸς δαί
μων· ἀφ' οὗ χαίρω θεὸς
ἐμαυτὸν χρόνον ὑπ' αὐ

τοῦ συχνῶν τιμωρούμε-
νος· ὅσος ἐλεήσαν τὸν
με οἱ ἀδελφοί· παρ' αὐ-
τὴν τοῦ ἁγίου θήκην κο-
μίζουσι· παρ' αὐτὴν ἑτοί-
μως τεθεὶς· καὶ ἐν ὀνόματι αὐ-
τοῦ παραχρῆμα ἀλγού-
μενος· ἐδεόμην σὺν δά-
κρυσι τοῦ μεγάλου· ἀ-
φθόρας αὐτῆς· τῆς ἐ-
πηρείας με τοῦ δαίμονος
ἀπαλλάξαι· μέσον δὲ
νυκτῶν· ἔδοξά μοι πα-
ρὰ τιμίᾳ διατριῶν τὸν π-
θέα καὶ θαυμαστόν· οὗ
τὴν θέαν· τὸ κάλλος
τὴν χάριν· ἄξιον τὸ μὲν
ἄν τις ἰδεῖν· λόγος δὲ
εἰπεῖν οὐ δυνήσεται·
Ἑώρακα δὲ· καὶ κουκούλι-
όν τι μέλαν καὶ μαλλοῦ
πλῆρες· ἐπικεῖσθαι τῇ
κεφαλῇ· ὁ δὲ μαλλὸς
αὐτοῦ· ἀλεξίκακε θε-
ράπων θεοῦ Εὐθύμιε·
μή τι μᾶλλον ἐπὶ τὸ δέ

ἡ· ἐκόμαμεν τὰ ἐ-
δομάκαμεν θαυσαντι μα-
λλου· τοῖς τῶν γναφι-
κῶν μεγαλάγων κέντροις.
τὸ μέγεθος καὶ τὸ μῆκος
ὁμοίως· ὁ κὲν τὸ δὲ
μονοφόδρος τὴν κεφα-
λήν· καὶ οὐδὲ χαίνειν
ὅλως οὐδὲ ἀναπνεῖν
συνεχώρει· τοιούτω
τοίνυν κακῷ πιεζόμε-
νος· διὰ τελευτῆς ἐρε-
φθῆ μὲν δὲ κοινῶ τὸ τοῦ Εὐ-
θυμίου ὄνομα καὶ δόξαν
αὐτοῦ· καὶ ὁ ὅσιος ἐπι-
φαίνεταί μοι πλήρης
φωτός· πολιὸς τὴν
τρίχα· στρογγύλος τὴν
ὄψιν· φαιδρὸς τοῖς ὀ-
φθαλμοῖς· τὴν ἡλι-
κίαν βραχύς· τὸν πώ-
γωνα βαθύς· μανδύαν
μέλαιναν περικείμενος·
ῥάβδον τῇ χειρὶ κατέ-
χων· καὶ τί βούλει ποι-
ήσω σοι φάσκων μοι·

ἐμοῦ δέ· ὑπὸ τρόμου
πάντως κρινομένου· τὸν
χαλεποῦ δαίμονος ἀ-
παλλάξαι με αὐστηρό-
τερον ἐκεῖνος ὑπολα-
βών· οὐ δὲ ἀλλ᾽ ἐπιστάθης
φησὶν ὀξέως ἔπαθες· ὅ-
τι τῶν γινομένων οὐ-
δὲν τὸν θεὸν λαθεῖν δύ-
νατον; ἔμαθες· ὅσον
κακὸν ταῖς τῆς ἐκκλησί-
ας μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ θεοῦ
ἀφαιρεῖσθαι; πλήν· εἰ
συνθήκας δίδως μὴ-
κέτι πράγμασιν ἱεροῖς
ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας·
μήτε μὴν φαύλοις λο-
γισμοῖς παραδέχεσθαι.
παρακαλεῖται φησὶν
ὁ θεὸς καὶ ἰᾶται· φιλάν-
θρωπος γάρ· ἐστι· καὶ
διὰ τοῦτο σοι τὰ πα-
ρόντα συνέβη· ὅτι
πραγμάτων ἱερῶν
διακονίαν ἐγχειρισθείς.
οὐκ ἐπίστευσας αὐτὸν τῷ

θεῷ διεφύλαξας· ἐν-
ταῦθεν ἡ παρ᾽ αὐτοῦ γὰρ κα-
ταλλαγή τις· ἐντεῦθεν
ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπήρεια·
καὶ τὸ δεινὸν δὲ τοῦτο
παρ᾽ αὐτῶν δαιμόνων
κλυδώνιον. ἐντεῦθεν
σοι φησὶν ὑπερεκύμηνε·
Τούτων ἀκούσας ἐγώ. συν-
θήκας πρὸς αὐτὸν ποι-
οῦμαι τῆς εἰς τὸ λοιπὸν
φυλακῆς· καὶ τότε τοῦ
μιαροῦ ἐμμεμηνότος
δαίμονι· καὶ λαμβάνο-
μένος μου τῇ χειρὶ τοῦ κου-
κουλλίου· μόλις μὲν αὐ-
τὸ καὶ σὺν αὐτῆς κε-
φαλῆς ἀφαιρεῖται· τὸ
δὲ ἄρα μετ᾽ ἐκείνης ἡ θεία
θύρα· καί μοι τις ἐν τῇ
τοῦ ἁγίου χειρὶ ὑπερχιὸς
αἰθίοψ ἑωρᾶτο· πυ-
ρὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅ-
μοιος· ἐκ καρδίας ἐπισμώ-
θρος· πρὸ τῶν ποδῶν
αὐτοῦ διορύχθαι μι-

θύτατος· καὶ τὸν μὲν
ἀφῆκε κατὰ τοὺς μόθρυ·
στραφεὶς δὲ πρός με·
τοῦτο φησὶν ὁ πρὸς τὸν
παράλυτον ὁ χριστὸς· ἴδε
ὑγιὴς γέγονας μηκέτι ἁ-
μάρτανε· ἵνα μὴ χεῖρον
τί σοι γένηται· ἀλλ' εὐθέως
δὲ τοῦ πάθους ἐμέ· καὶ
τῷ θεῷ εὐχαριστήσας. ἀ-
πῆλθον ἐξ ἐκάμνον καὶ ὥσ-
περ κακοῦ παντὸς ἐλευ-
τετήρημαι· ταῦτα
ἐμοὶ παῦλον διασαφή-
σαντος. κοινὴν ἐγὼ πᾶ-
σι παρέθηκα τὴν διή-
γησιν· πλήν· ἀλλ' ὁ λό-
γος πάλιν ὁρμᾷ καὶ
ἑτέροις ἐπιάσαι τὰς ὑ-
μῶν ἀκοάς· τοὺς γὰρ
δύο λάκκους· οὓς λόγος
ὑπὸ τῶν ἀμαρραίων
διορυχθῆναι· δυσὶ τοῦ
κοινοβίου σταδίοις ἀ-
πέχοντας· ἀλλ' ἀμφοῖν
μὲν ἐπιζώων ὁμάδας ἀθέ-
μους τῶν προσάρηται· καὶ
τὸ τοῦ ἐμοῦ στόματι εὐ-
ραμιαίως τοῖς ἐπὶ θεῷ. ἀνω-
μένει πρὸς ὑδρείαν
τὴν λαύρα· θάτερον δὲ
παραχωρεῖ τοῖς ὑπ' αὐ-
τοῦ βαπτισθεῖσιν ἀγα-
ρηνοῖς· ἀλλ' ὁμμυρίας
δέοντος ταῦ ἐκεῖ κατα-
σχούσης· οἱ τῆς λαύρας·
τὴν τοῦ λάκκου θύραν
ὑποκλείουσι καὶ μοχλοῖς
ἀσφαλίζονται· τῶν δὲ
ὑπὸ ῥωμαίους φυλάρχων
μαχομένων ἀλλήλοις·
οἱ βάρβαροι· πολλαχοῦ
τῆς ἐρήμου διασπαρέν-
τες. ὅσα ἱερὰ καὶ τυ-
ραννικὰ διεπράττοντο·
Ποτὲ γοῦν· καθημένων
ἡμῶν πρὸ τῆς εἰσόδου
τοῦ κοινοβίου· προσέρ-
χονται τινὲς βάρβαροι
δύο· ἕνα τῶν ὁμόφυ-
λον ἐπαγόμενοι. δαιμο-
νίῳ χαλεπῷ κάτοχον

381

συνῆν δὲ τούτοις καὶ
Χριστιανός· θαλάσσιος ὄ-
νομα· ὃς καὶ τὴν αἰτί-
αν ἐζήτει αὐτό· ποτὲ λαφῶν
τῶν βαρβάρων παρὰ
τὴν λαύραν ἐλθόντων
ποτίσαι τὰς ἑαυτῶν κα-
μήλους· καὶ τοῖς λάκκοις
τὴν θύραν ἐπικειμένην
εὑρόντων· ὁ δαιμονῶν
ὅλος βαρβαρικώτερον
κινηθείς· τὴν μὲν λίθον
βαρεῖ κατακλᾷ· τὸν δὲ
δαίμονα ἀθλίως ἀντιπαί-
ει πολλῷ δεινότερον·
ὑπὸ λοιπὸν ἑκάστοτε σπα-
ραττόμενος· καὶ ἀφροῦ
τὸ στόμα πληρούμενος·
Ἐγνωσαν οὖν ἀδελφοί· καὶ
οὕτως ἀθλίως ἰδόν
ἔχοντα· τῇ τοῦ ἁγίου θή-
κης σὺν τούτοις προσή-
γον εἰς τὸ θεραπείας
τυχεῖν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ καὶ
παιδεύειν διὰ θρασύτη-
τα· καὶ θεραπεύειν διὰ

χρηστότητα· τεθεὶς
οὖν ὁ πάσχων παρὰ τῇ
θήκῃ· τάχιον· τοῦ τε δαί-
μονος ἀπαλλάττεται καὶ
τῆς ἀσθενείας· τὸ θεῖον
δεξάμενος βάπτισμα·
Τοῦ δὲ αὐτοῦ θαλάσσα καὶ
ἀδελφιδῆ τις· ἀκαθάρ-
τῳ πνεύματι συσχεθεῖσα· τὸ
ἐκ τῆς θήκης ἁγίασμα·
ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις προσ-
χριομένη· τοῦ πιέζοντος
ἀπαλλάττεται· καὶ ἕτερος
δέ τις· θρέμματα νέ-
μων δ' αἰεὶ τὴν ἔρημον· δαί-
μονος τούτῳ ἐπιπηδή-
σαντος· οὐ φρενὸς μόνον.
ἀλλὰ καὶ ὄτιν καὶ ὀφθαλ-
μοὺς διάστροφος ἦν· προ-
σαχθεὶς δὲ καὶ οὗτος τῇ
τοῦ λειψάνου θήκῃ. τῆς
θεραπείας ἀπέλαυσε·
πολλά τις ἂν ἔχοι κατα-
λέγειν τοιαῦτα· γυναι-
κὶ γάρ τινι ἀνδρὶ συνοι-
κούσῃ· μεσημερίας δὲ ἐν

τοῦ ἰδίου οἴκου τὸν καθαρμὸν
μη· χαλεπὸς ἐστὶ τοῖς πει-
δαίμοσιν· καὶ τὴν μὲν πρό-
λοις ἐκείνου προσαύλαις
ἐμήνυσας· τῷ δὲ ἀνδρὶ
πικροτέραν θανάτου
πάντως ἐργάζεται τὴν ζω-
ήν· ὃς καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν
μέγαν καταφεύγει σὺν τῇ
συζύγῳ· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπιβά-
σιμος ἡ μονὴ γυναιξί· προ-
σήδρευε τῶν πυλῶν· νη-
στείᾳ τε χρωμένη καὶ
προσευχῇ· καὶ τοῦ τῆς
θήκης ἁγιάσματος ἐκ
τῆς θύρας. σὺν ἐλαίῳ
τῆς φωταγωγοῦ ὑπομον-
σαι· τρίτη δὲ τῇ ἐξῆς
νυκτί· ἐπιφανεὶς αὐτῇ
ὁ μάρτυς εὐθύμως. ἰδοὺ
γυνὴ τὸ δρᾶμα λέγει· πορεύ-
ου ἄρτι τὸν οἶκον σου· καὶ
ἀληθῶς ἡ γυνὴ σωφρονοῦ-
σα· οἴκαδε ἐπανήκει·
ἐξ ἐκείνου δὲ ἕως ἄρτι
πομνημονεύουσα τῆς

χάριτος τοῦ ἁγίου· ἀφι-
κνεῖται τότε πρὸς τὸ μονα-
στήριον ἑκουσίως· καὶ τὴν
φλιὰν αὐτήν· καὶ τὸ πρὸ
τῆς εἰσόδου ἔδαφος κα-
τησπάζετο· καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς ἀσπίαι· καὶ ὅσοις ἠδυ-
ναμις ἀρχὴν ἐδεξιοῦτο·
Χρὴ δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν
προκοπὸν δηλῶσαι τοῦ λό-
γου· ἀνὴρ οὗτος· εἷς τῶν
ἐν τῇ μονῇ ἀδελφῶν· τὸ
γένος Γαλάτης· ὃς ἐν
πολιτικοῖς ἔτι θορύβοις
καὶ πράγμασιν ὤν· πο-
νηρῷ κατεσχέθη πνι· καὶ
τοῦτο μέχρι πολλοῦ· κρυ-
φίως αὐτὸν ἐξεδαπάνα
τε καὶ ἐτάραττεν· ὡς ἐκεῖ-
νος μοι διηγήσατο· ἐπεὶ
δὲ τῇ μονῇ προσελθὼν
εἰσεδέχθη παρὰ τῶν ἀ-
δελφῶν· καὶ τῇ τοῦ λει-
ψάνου προσεκύνησε
θήκῃ. τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο
ἀπηλλάχθη πνεῦμα ὡς

σκότος ἀπὸ φωτός. ὁ
προκόπιος δαιμονῶν
ἀνεγνωρίζετο· καὶ πάντα
πάσχων. ὅσα τῶν δαι-
μονώντων ἴδια· ὃν πατὴρ
δὴ καὶ αὐτὸν ὀνομαστὶ ἴαται·
Τούτοις ἀκόλουθον καὶ τὰ
κατὰ τὸν ξενικὸν ἐκεῖνον
διεξελθεῖν· καθημένοις
γάρ ποτε πρὸς τῇ τοῦ
μοναστηρίου εἰσόδῳ· ἐ-
πιστάντος ἡμῖν μετὰ
ῥοίζου πολλοῦ. κράζων
λαμπρᾷ τῇ φωνῇ· τί ἐ-
μοὶ καὶ σοὶ τοῦ θεοῦ θερά-
πων μάθημε· τί οὖν με
βιαίως ἕλκεις· οὐκ ἔξεστί
μοι· ἔπειτα ῥίπτει τοῦτον
πρὸ τῶν πυλῶν· μόλις
οὖν αὐτὸν ἀνελόμενοι.
πρὸς τὴν τοῦ λειψάνου
θήκην κατάρομεν· ὁ δέ·
τῶν ὁμοίων καὶ ἐπιφωνῶν
εἴχετο· ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς
τῇ θήκῃ σὺν τῷ ξενικῷ
πολλὰ καμόντων γὰρ ἅμα

μένων. καταπαύσας καὶ πά-
λιν αὐτὸν ὁ δαίμων· καὶ
πᾶσαν ἄφωνος ἐκείνην
τὴν νύκτα διαγαγών. σω-
φρονῶν ἐπανῆλθεν καὶ μη-
κέτι φωνὴν ἀνίσταται· οὐδὲ
τὸ μέλλον ἤδη ῥηθήσε-
σθαι σιωπῆς ἄξιον·
Ἦν τις ἐν τῷ μοναστηρίῳ
πρεσβύτερος ἀγαθαῖος
ὄνομα· πένητα μὲν ἐν αὐ-
τῷ καὶ τῶν σαρακοστῶν
ἔτος διαπελάσας· καὶ τῶν
τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ἐργάτης
ἀναδειχθεὶς δόκιμος·
προσῆν δέ τις αὐτῷ καὶ
ἀδελφός. ῥωμανὸς
καλούμενος· κατὰ τὴν
μηταμαίων κώμην
οἰκῶν· ἀμελῶς ζῶν καὶ
ῥαθύμως· βασκήνας
οὖν τις αὐτῷ τῆς οὐσίας·
ἐφήδρευε κακοῦργος· ὑ-
φελέσθαι ταύτην πει-
ρώμενος· μὴ δυνάμε-
νος δέ· ἐν ἐλευθεροπό-

λεγόμεται· καί τινα
παραλαμβάνει γόητα
κατ᾽ αὐτοῦ· χρυσίου πολ
λοῦ· τὴν τοῦ πλησίον
βλάβην ὁ δείλαιος ὠνη
σάμενος· ὁ μὲν οὖν
ταῖς κακουργίαις ἐχρῆ
το· ὁ ῥωμανὸς δέ· τῶ
ν γινομένων οὐδὲν πρός
δόξας. ἐν ἀγρῷ διῆγε· καὶ
τινι τὸ σῶμα νάρκη λη
φθείς· τοῦ θεοῦ διὰ τὴν
πολλὴν αὐτοῦ ῥαθυμίαν
ἐκδοθῆναι τοῦτον ταῖς
μεθοδείαις τοῦ πονη
ροῦ ἐφ᾽ ὅ τι παραχωρήσαν
τος· ὡς μηδ᾽ ἐφ᾽ ὅ τι δη
λωθήσεσθαι. τοῦ οἴκου
ἐκκομίζεται· εἶτα
σφοδρότερον· ἐν σκηνῇ τα
τος τοῦ κακοῦ· ὁ μὲν ἔ
κειτο ἐν δερίῳ καὶ θα
νεῖν προσδοκώμενος·
Οἱ προσήκοντες δὲ αὐτὸν
καὶ οἱ φίλοι· δακρυρροοῦν
τες περιεκάθηντο· ὁ δὲ·

μόλις τὸ βλέμμα διάρας.
δεῖται τῶν παρόντων
ἐκχωρῆσαι μικρόν· καὶ
μόνος καταλειφθείς·
καὶ πρὸς τὸν τοῖχον ἐ
πιστραφεὶς· ὡς ἐζεκίας
ὁ μέγας ποτέ· τοιαῦτα
ἐν συντριβῇ καρδίας
προσηύχετο· κύριε ὁ θεὸς
τῶν δυνάμεων· ὁ εἰπών·
ὅταν ἀποστραφεὶς στενά
ξῃς τότε σωθήσῃ. αὐ
τὸς ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμέ·
καὶ τῆς συνεχούσης με ταύ
της ἐξελοῦ συμφορᾶς·
Εἶτα· καὶ τὸν μέγαν ἀρτέ
μιον ἐκάλει κατὰ τὸν
πάθους· καὶ δι᾽ αὐτοῦ
τὴν ἀπαλλαγὴν ᾐτεῖτο·
καὶ παραχρῆμα· ὥσ
περ ἐν ἐκστάσει γενόμε
νος. ὁρᾷ τινα τὴν στο
λὴν μοναχόν· τὴν τρι
χα λευκόν· ἐπιστάντα.
καὶ τί με βούλει ποιήσω
σοι λέγοντα· ὁ δέ· πρέ

385

μος μόνου καὶ χαίρων·
τίς ἄρα σοῦ ἐστὶ δέδοται ἡ
ρέω· καὶ ὅς, ἀθύμως ἔ-
φη· οὐκ ἐκάλεσας αὐτὸς
πρὸ μικροῦ· ἀλλ' αὐτί-
σοι φησὶν ἀλγεῖ τοῦ σώ-
ματος· τοῦ δὲ τὴν κοι-
λίαν δείξαντος· συζεύ-
ξας τοὺς δακτύλους αὐ-
τὸς εἰς ὀρθόν· καὶ τού-
τοις, οἷα ξίφει χρησά-
μενος· τέμνει τὸ διοι-
δηκὸς τῆς γαστρὸς ἐκεί-
νου· καὶ τὸ πάθος ἐκ-
κρίνει καὶ διαχέει· ἐξαί-
φνης τὸ τῆς γαστρὸς οἱονεί
τι πέταλον κασσιτέρου
πεποιημένον· χαρακτῆ-
ρας ἔχον τιμίας· εἶτα·
καὶ τὴν τομὴν τῇ χειρὶ
συνάψας· ἀπαλλάξας
τε καὶ ὑγιάσας τὴν γα-
στέρα· τὸ δρᾶμα πᾶν
ἑξῆς αὐτῷ καταλέγει·
τὴν τῆς οὐσίας βασκα-
νίαν· τὴν τοῦ [illegible]κτος
μίσθωσιν· τὴν τῶν
δαιμόνων ἐπίκλησιν·
οὐκ ἂν δέου ἔφη· οὐδὲ οὐ-
τος περιγάρμενος ὁ ἐχθρός.
ἐμοὶ αὐτὸς αὐτῷ παρέ-
σχε τὰς ἀφορμάς· πο-
λὺς γὰρ ὁ μεταξὺ χρόνος·
καὶ οὔτε εἰς ἐκκλησί-
αν ἀπήντηκας. οὔτε
τοῖς ἀχράντοις μυστη-
ρίοις προσῆλθες· ἐ-
πεὶ ποιμὴν ἐλεγόμενος ὑ-
περοίκηται ὁ θεός. τοῦ λοι-
ποῦ πρόσεχε σεαυτῷ·
μὴ δαιμόσι ἀμελῶν
τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας·

Ταῦτα· ἐπεὶ τὸν ῥωμα-
νὸν ἀκοῦσαι. διαμαρτή-
ματων ὅσα εἶχεν ἀθλίο-
ις· καὶ συγκαλέσαντα
τοὺς οἰκείους. τὴν ἐπι-
στασίαν αὐτοῖς τοῦ ἁγίου·
καὶ πᾶσαν ἀπαγγεῖ-
λαι τὴν ὄψιν· τὴν μέν-
τοι τῆς θαυματουργί-
ας ἡμέραν. ἑορτὴν

μεγίστην ποιεῖται. δι' ὅ
τοις ἄλλοις δίδωσι τὰς ἄλλας
τὰς χάριτας· ἀλλὰ
τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον·
τὸ δ' ἐξῆς. ὃ δέδοικα μὴ
καὶ ἄπιστον δόξῃ τοῖς
πολλοῖς· καὶ τῆς χρηστό-
τητος τοῦ μεγάλου δήμα-
ξιον· τοσαύτην θερμό-
τητα κατὰ τῶν ἐπιορ-
κούντων ἔχει καὶ ζῆλον·
Ἀμηρίτης ὄνομα Κυριακός·
ἐκ τῆς κώμης Φαρὰν
ὁρμώμενος. θρέμμα-
των ποιμὴν ἦν· ὃς ἐπι-
στεύεται πρόβατα τῆς
αὐτῆς ὁρμωμένου κώ-
μης· πένητος καὶ αὐτοῦ
δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν θρεμ-
μάτων. ὅσα τε καὶ τὰ
ταῦτα τοῖς ἑαυτοῦ συμποι-
μαίνειν· χρόνου δὲ μετα-
ξὺ διαγενομένου· καὶ
ταῦτα ὁ πένης διά τι-
να χρείαν ἀπαραίτη-
τον πωλῆσαι ἠπείγετο·

γνώμης δὲ ὡς ἔοικεν
ὁ Κυριακὸς μοχθηρᾶς ὤν·
ὁ κτῶν ἀποδίδυμόνα·
τοσαῦτα λαμεῖν παρὰ
τοῦ διισχυριζόμενος·
Τοῦ δὲ καὶ τὰ ἕτερα δύο
προσαπαιτοῦντος· ὁ
Κυριακὸς ἔξαρνος ἦν· ἐξ
ἀμφοῖν σφοδρῶς ἐπιτασιά-
ζον· τὴν δὲ διόρκου
τὴν ἔριν τούτοις διαλ-
λύσασθαι συνεβούλευσ-
τοῦ Κυριακοῦ τοῖν ψόμε-
σαι προκειμένου· ὁ πέ-
νης κατὰ τὴν σπουδαστά-
μου θήκης τοῦ μεγάλου
δηλαδὴ Εὐθυμίου τὸν
ὅρκον ἀπαιτεῖ. ἐπεὶ δὲ
τὴν ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς
Ἱεριχὼ φέρουσαν ὁδὸν
ὁμοίως καὶ τὴν μονὴν ἤδη ἐ-
ώρων· ἰδὼν τὸν Κυρι-
ακὸν ὁ πένης ἐκδότον
ὅλον τῇ ἐπιορκίᾳ γενό-
μενον. ἀφεθῆναι φησί·
ἆρα στρέψομεν ἀδελφέ·

ἱκανὴ γὰρ ὑπόστασιν καὶ αὐτὴ
μόνον ἡ πρὸς τὸν ὅρκον
ὁρμή· ὁ δὲ εἰ μὴ καὶ τὴν
ἐπιορκίαν ἔργῳ τελέσ
ειεν· ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἐμὸ
ν ἐξέδραν· ὡς οὖν εἰσῆλ
θε τὸ μοναστήριον καὶ τὸ
δεινὸν ἐκεῖνο κατὰ τῆς
τοῦ λειψάνου θήκης ἐ
τόλμησε· τότε μὲν οὖν
παρετέθη οἴκαδε· τῆς
δ' ἐξῆς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐγρη
γοροῦντι περὶ μέσας νύ
κτας· ἐδόκει αὐτῷ· τῆς
τοῦ οἴκου πύλης αὐτομά
τως διανοιγείσης· γέρον
τά τινα μοναχόν. σὺν νε
ωτέροις πέντε παρα
γενέσθαι· τὴν μὲν δεξιὰν ῥά
βδον ἔχοντα· φωτὶ δὲ τὴν
οἰκίαν πολλῷ καταλάμ
ποντα· καὶ ὑλοσυρῶς πρὸ
ς αὐτὸν ὑλάγματι καὶ αὐ
στηρᾷ τῇ φωνῇ. τί ποτε
δὲ ἄρα φαρμακεύεται κα
τὰ τῆς ἀθανάτου θήκης

τετόλμηκας; τὸν δὲ φι
μωθέντα καὶ μηδὲν ἐ
ρεῖν εἰς ἀπολογίαν δυ
νάμενον. ἀθῷος ἐκδῦναι
τοῖς περὶ αὐτὸν τιμωρεῖ
σθαι· εἶτα τῶν τεσσά
ρων διατεινόντων αὐ
τόν. τῷ πέμπτῳ ἐγχειρί
σαι τὴν ῥάβδον· καὶ τύ
πτειν ἐπισκήπτει σφοδρῶς·
ὡς ἂν μὴ καταφρονητὴς
θεοῦ μηδὲ ἐπίορκος μη
δὲ ἀποστερητὴς εἴη τῶν
ἀλλοτρίων· ἐπεὶ δὲ ἱ
κανῶς ἐτύφθη· στήσας
τὴν χεῖρα τῶν νεανίσκων·
ὁ [illegible] τοῦ κυριακοῦ τῶν
τριχῶν καὶ φησίν· οὐ
τως ἀγνῶς ἀνόσιε· ὡς
ἐπὶ θεοῦ τὰ τοιαῦτα κρί
νομένη· ἰδοὺ ταύτῃ
τῇ νυκτὶ· τὴν ψυχήν σου
ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ
δὲ κακῶς ἀπεστέρησας·
τίνι ἔσται· διὰ τοῦτο δέ
σοι καὶ τὴν τιμωρίαν ἐπῆ

γαῖς ταύτην· ὡς ἂν καὶ
ἕτεροι βελτίους ἀπ᾿ αὐτοῦ
γένοιντο· καὶ τὴν ἐπιορ-
κίαν· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸ
τὸ ἀληθῶς ὀμνύειν δι-
αφεύγωσι· ταῦτα ὁ μὲν
ἀπειλήσας τῷ κυριακῷ
καὶ ἐκποδών· σὺν τοῖς πε-
ρὶ αὐτὸν ἀπηλλάττετο·
Αὐτὸς δὲ πρός τε τὴν ὄψιν
διαταραχθείς· ἄλλως
τε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν
πληγῶν ὀδύνας φέρειν
οὐκ ἔχων· ὀξυτέρᾳ φω-
νῇ τοὺς πλησίον ἐκάλει·
τὰς πληγάς τε ἀπεδεί-
κνυ· καὶ τὰς ἐπιορκίας
θερμῶς ἐξηγόρευεν· εἶ-
τα· καὶ κομισθῆναι ὑπ᾿ αὐ-
τῶν πρὸς τὴν τοῦ ἁγίου
θήκην ἐδεῖτο· ἐπεὶ δὲ
τοῦτον κομίσαντες τὰ κα-
τ᾿ αὐτὸν ἡμῖν διηγήσαν-
το καὶ τὰς πληγὰς ὑπέ-
δειξαν· τοσοῦτον τοῖς
ἀδελφοῖς ἐμβάλλουσι

φόβον· ὡς μηδένα ἐξ ἐ-
κείνου μήτε αὐτῶν κατὰ
τῆς ἁγίου θήκης ὀμνύειν·
μήτε ὅρκον ἑτέρῳ ἐπάγειν·
Ἔκαμνε μέντοι παρὰ τὴν μο-
νὴν τότε διημερεύσαντος·
ὡς ἑώρων τὸν κυριακὸν
ἀφορῶντα πρὸς θάνα-
τον· τῆς γαστρὸς αὐτοῦ δι-
αρρυείσης καὶ τοῦ στόμα-
τος μηδὲ βραχὺ τὸν ἔμε-
τον ἐπισχεῖν δυναμένου·
τοῦτον κομίζουσιν οἱ κα-
δε· ὁ δὲ τὴν νύκτα μό-
λις διαζήσας ἐκείνην
τῇ ἐξῆς ἐτελεύτησε· κα-
τ᾿ ἐκεῖνο δὲ καιροῦ καὶ
ξενικός τις ὁδοιπόρος
ἐπιξενωθεὶς τῇ μονῇ·
καὶ πρὸς τὸ μνημεῖον ἐλ-
θὼν εὔξασθαι· τὰ ἐν αὐ-
τῷ πάντα ἰδών· μεσο-
νυκτῶν εἰς τὸν τοῦ ἁγίου
τάφον παραδύς· τὴν ἐ-
φεστηκυῖαν αὐτῷ ἀργυρᾶν
χώνην ὑφαιρεῖται· καὶ

κτόριν ἢ ἐξόδων· καθ' ἅπερ ἐπὶ
τὴν ἀναχώρησιν· τοῖς
μὲν οἴκοθεν τῶν μοναστηρί-
ων ἄδηλον ἦν τὸ γινόμε-
νον· ἔσωθεν δὲ ὁ τῷ πυ-
λῶνι ἐφεστὼς προκύπτει·
μικρὸν τῆς εἰσόδου προ-
ελθών· εὑρίσκει τὸν ξενικὸν
ὡς τοῦ θαύματος τρόπαιον
τινὰ πρὸ τοῦ μοναστηρίου
ἐστηλωμένον· ὃς οὐκ ἀγνοῶν
ὅτι καὶ δράσειεν· ἐκκαλύ-
πτει τῷ θυρωρῷ τὸ ἀπόρρη-
τον· ὁ δὲ εἰς τὸ μοναστή-
ριον αὐτὸν ἀγαγών· παρασκευ-
άζει τὸ θαῦμα γνωρίσαι
τοῖς ἀδελφοῖς· διηγεῖτο
τοίνυν· ὡς ἀποσυλήσειε
μὲν ἤδη περιμείνας νύ-
κτας τὴν ἀργυρᾶν τοῦ λει-
ψάνου χώνην· ἐλθὼν δὲ τοῖς
τοῦ μοναστηρίου συνεξελ-
θοῖς λόγοις· καὶ ὁδεύσας
μὲν τὸ ἑξῆς τῆς νυκτὸς
ὀξεῖ τῷ ποδὶ σταδίοις τρι-
άκοντα· τοῖς ὁρίοις δὲ τῆς

μονῆς οὐδαμῶς παρελ-
θεῖν· ἀλλ' ἅμα φωτὶ πρὸ
αὐτῆς εὑρεθῆναι ὥσπερ πεπε-
δημένον· καὶ μηδὲ ἀρχὴν
κινεῖσθαι δυνάμενον·
Ἐκπλαγέντες οὖν ἐπὶ τού-
τοις πάντες ἡμᾶς. τὸν
ὅσιον τῆς πολλῆς δυνά-
μεως ἐθαυμάσαμεν· τὴν
δὲ ἱερὰν χώνην λαβόν-
τες καὶ τὸν ἄνδρα· πεν-
γαρίῳ· δαπανήμασι ἱκανώ-
σαντες ἐφοδίοις ἀφήκα-
μεν οἴκαδε· ταῦτα τοῦ
ἐνθυμίου τοῦ μεγάλου πρὸς
ἐκ πολλῶν ὀλίγα· ὧν τὰ
αὐτοὶ εἴδομεν καὶ ὧν παρ-
ηκούσαμεν· ἄλλως γὰρ πολ-
λῶν μὲν ἐκείνου καὶ αὐτὸς
ἀπολαύσας χαρίτων· πολ-
λαῖς δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ θή-
κην μυρίου συνεχέσι θαυμα-
τουργίαις ὁρῶν. ἐθαύμα-
ζον τὸ κατ' ἐμαυτόν· καὶ
μαθεῖν ἐπόθησα τοῦτο· τίς
ὁ τοῦ ἀνδρὸς υἱὸς· καὶ ὅθεν

ἢ τοσαύτη αὐτῷ πρὸς θεὸν οἰ-
κείωσις· πολλοῖς μὲν οὖν
τῶν εἰρημένων πρῶτον ἐπιτυ-
χών· τοῖς μὲν ταῖς εὐθυμί-
ου ἀκηκοὼς· τοῖς δὲ καὶ
τὸν μακάριον σάβαν ἰδοῦσιν·
ὅσα μοι ἐκεῖνοι περὶ αὐτοῦ
διηγήσαντο· πάντα μὲν
ἐν γραφαῖς ταμιεύων σὺν ἀκριβεί-
ᾳ· συγκεχυμένως δὲ ὡς ὁ-
μοῦ καὶ ἀσυντάκτως·
Χρόνων δὲ ὕστερον ἐν τῇ λαύ-
ρᾳ τοῦ μεγάλου εὐθυμίου
καὶ αὐτὸς γίνομαι· τῶν
πρώτων ὅθεν συγγράψασθαι με
προτρεπομένων τὴν πε-
ρὶ εὐθυμίου καὶ σάβα ἱστορί-
αν· δύο μὲν τὸ ὅλον ἤδη ἐ-
τέλεσα χρόνους ἡσυχάζων
ἐν τῇ λαύρᾳ καὶ προσκεί-
μενος τῷ συντάγματι·
ἀρχὴν δὲ τοῦ λόγου μὴ ἔ-
χων ποιήσασθαι· διὰ μη-
δὲ παιδείας μετέχειν
τῆς ἔξωθεν· ἐδάκρυον
τε καὶ τῷ μεγάλῳ ἐδεόμην
εὐθυμίου· ἤδη δὲ καὶ ἀ-
ποσχέσθαι διενοούμην τοῦ
ἐγχειρήματος· μείζονος
ὄντος ἢ καθ' ἡμᾶς· ποτὲ
γοῦν ἅμα ἡ χαρτῶν τοῖς χάρ-
ταις τε διὰ χειρὸς ἔχων
ἐκαθήμην μὲν ἀδημονῶν· καὶ
περί που δευτέραν τῆς
ἡμέρας ὥραν· ὕπνωσα
ὁ θεῖος οὖν εὐθύμιος καὶ
σάβας οἱ μακάριοι ἐπιφαί-
νονταί μοι τῷ συνήθει σχή-
ματι δεδοξασμένοι· ἀκούω τε
διαλεγομένων αὐτῶν μετὰ
κοινῆς· σάβα τοῦ ἡγιασμέ-
νου τῆς ὁμιλίας ἄρξαντος·
Καὶ ἰδοὺ πρὸς τὸν μακάριον εὐ-
θύμιον ὁ κύριλλος συνει-
ρηκότος· τοῖς χάρτας
μὲν κατέχει τοῖς τῶν ὑ-
πομνημάτων· σφόδρα
δὲ σπουδάζων· ὅπως οὖν
δὲ τὴν ἀρχὴν ἰσχύσομεν ἐ-
πιθεῖναι τῷ λόγῳ· τοῦ δὲ
εἰπόντος· καὶ πῶς ἂν ὁ
πιθῇ τῆς ἄνωθεν ἀμοι-

ρῶν χάριτος. ὁ θεῖος ἡσα
ΐας ἀπολαύων· ἀλλὰ σὺ δέσποινα
[illegible] τὴν χάριν μᾶλλον ὑπὲρ ἡμᾶς·
καὶ ὁ μάγος ἐνθύμιος ἐποίη
σάν τι οἰκείως· καὶ τὴν χεῖ
ρα τῶν κόλπων ἐνθεῖσα· ἀλλὰ
μακρόν τι μέλιτος ἀργυ
ροῦν ἐξήνεγκεν· ὅπερ μή
λην ἐμβάψας· ἐνῆκέ μοι
τρὶς εἰς τὸ στόμα· ἧς τὸ
μὲν εἶδος ἐλαίῳ ἐῴκει·
ἡ γεῦσις δέ· ἄρρητός τις ἀ
ληθῶς καὶ ἀπόρρητος·
Ἐπεὶ δὲ [illegible] ἐπιλαθ
ματα τῆς ἡδονῆς τῷ στόματι
περιέφερον· καὶ οὕτως δὴ
τοῦ παρόντος ἦρξάμην
ᾄσματος ἐμπλεῶς
ὢν τῆς θείας ταύτης ἡ
δύτητος· ἐπειγόμενον
ὡς οἷόν τε καὶ τὰ κατὰ
τὸν ἄριστον σαίαν· ἰδίαν
παραδοῦναι γραφῇ· ἐξ
πολλοῖς μεταδοῦναι τῆς
ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· θεοῦ
διδόντος πέρας αἴσιον

τοῖς κόποις· παρ' οὗ πάν
τα δὴ τὰ αἰτήματα λη
φθείη καὶ ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν βα
σιλεὺς καὶ ὀρθόδοξος·
Μακρὰν ζωὴν καὶ λύπης
ἁπάσης ἐπικειμένης·
Ἱλασμὸν τῶν ἡμετέρων ἁμαρ
τημάτων καὶ λύτρωσιν·
Χαρᾶς μετὰ τέλος τῆς
οὐρανίου τὴν μέθεξιν·
Ἀφθάρτου τε καὶ ἀρρήτου
τρυφῆς τὴν ἀπόλαυσιν·
Ἧς ἐκτὸς ἐστὶ μὲν ὀδύνη πᾶ
σα καὶ λύπη καὶ στεναγμός·
Λαμπρότης δὲ καὶ εὐφρο
σύνη καὶ θυμηδία ἔντος·
Πάντων τῶν ταύτης ἠξιω
μένων· αἰωνίως ἀγαλ
λομένων· καὶ δοξαζόν
των πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον
πνεῦμα· τὴν μίαν θεότητα
τε καὶ βασιλείαν· αὐτῇ
γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα
τιμὴ καὶ προσκύνησις· νῦν
καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ἀθλήσεις τοῦ ἁγ(ίου)

+ Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐν-
δόξου μεγαλομάρτυρος
Νεοφύτου +

Πολλοῖς μὲν ἡ Νικαέων πό-
λις καὶ ἄλλοις λαμπρύνε-
ται· ὅτι τε τοῖς πρώτοις
τῆς εὐσεβείας προμάχοις
τοῖς θείοις λέγω πατράσιν εἰς
ἑαυτὴν συνηγμένοις· καὶ ὅτι
τὰ δόγματα τῆς ὀρθῆς
πίστεως πρώτη καλῶς
δεξαμένη· καὶ ταῖς πα-
νταχοῦ τῆς οἰκουμένης
δι᾽ αὐτῶν διδομένη ταῦτα πόλε-
σιν· ἔστι γὰρ λέγειν τῶν χρόνων
τὴν γεραρότητα· καὶ θεοῦ
ὡς αὐτῆς κοσμιότητα
πλήθεσι τῶν οἰκητόρων. καὶ
τὴν ἐν καλῷ τῶν ὡρῶν
οἰκοδομὴν καὶ καθίδρυσιν·

Τούτοις μὲν οὖν ὡς ἔφην
αὐχεῖ πᾶσι καὶ ἐναβρύνε-
ται· προσέτι δὲ μεῖζον αὐτῇ τὸ
κλέος. καὶ τὴν δόξαν περι-
ποιούμενον τὸ καὶ μὴ
γενόμενον. ὁ ἐν μάρτυσιν·
οἷά τις ἥλιος ἐν ἄστρασι
φαιδρὸν καὶ ἥδιστον ἀπο-
λάμπων Νεόφυτος· ταύ-
της γὰρ οὗτος χρηματίζει
καρπός· Νεόφυτος. ὁ ἐν
νέῳ πάνυ καὶ ἁπαλῷ σώ-
ματι· τὸν παλαιὸν τὴν
κακίαν καταπαλαίσας ἡμῶν

πολεμήτορα· φυτὸν γὰρ
εὐσεβῶν γονέων γενόμε-
νος· Θεόδωρος καὶ Φλω-
ρεντία τούτοις ἦν τὰ ὀνό-
ματα. μνήσας ὡς φησὶν ἐκ
πρώτης ἑαυτοῦ τῆς ἡλι-
κίας τῶν ἀρετῶν ταμιεύ-
ματα· ἄγρας τε ἐσθλῆς
ὁσίως ἦν καὶ τοῖς καρποῖς
ἐν ἀσφαλεῖ ταμιείῳ τοῖς
ὁμοίοις κατατιθέμενος. ὡς
προϊὼν ὁ λόγος διδάξει
σαφέστερον. ἤδη μὲν
γὰρ ἐγεγόνει ἠθέος καὶ τοῦ θείου
βαπτίσματι ἀναγεννηθείς·
ἕως τὴν φρονοῦσαν ἀπα-
λαιὰν ἡλικίαν. εἰς διδασ-
κάλου φοιτᾶν ὑπὸ τῶν
γεννητόρων προτρέπεται·
καὶ γνῶσιν μαθημάτων
ἐμπορευόμενος. οὐδὲν
ἧττον καὶ ἀρετῆς ἐπεμέ-
λετο· ἀπὸ γραμμῆς ὡς
ἄν τις εἴποι· καὶ τοῦ ὡς
τῶν προοιμίων. καὶ τὴν
κτῆσιν αὐτῆς ἀσπασάμε-
νος· ἐν αὐτῷ γὰρ ἄνθει ὢν ἔτος
τῆς ἡλικίας. τοῖς συμφοι-
τηταῖς ἐξεπαίδευε τὴν εὐ-
σέβειαν· καὶ πᾶν εἴ τι κα-
λὸν καὶ θεοφιλὲς. ἐπεί-
θετο ποιεῖν δεδιδακτὸς αὐτὸ χρη-
ματίσας οὐ κατὰ τὸν Σα-
μουὴλ προηγουμένως· ἀλ-
λ' ἐκ τῆς ἰδίας μάλιστα
προαιρέσεως· ἐντεῦθέν τοι
καὶ μάλιστα παιδόθεν θείων
χαρισμάτων ἠξίωται·
Τροφὴν μὲν γὰρ τὴν παρὰ
τῶν γονέων τούτῳ διδομέ-
νην. ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συ-
σχόλων παίδων τοῖς ὀρφα-
νίαν δυστυχοῦσιν ἀπονέ-
μει· συνεστίους τε αὐτοὺς
φιλανθρώπως τούτοις ποιού-
μενος:- ποτὲ μὲν δὲ παρα-
δόξως ἐκ πήρας αὐτοῖς.
ἀν' ἑκάστης ἡμέρας
χορηγῶν ἦν ὁ μακάριος·
μωσαϊκήν τινα θαυματουρ-
γίαν τελῶν. ὡς ἐντεῦθεν
γνωσθήσεται· πρὸς γὰρ

τῶν τῆς πόλεως πεισθεὶς
τοῖς παισὶ σὺν ἅμα γινό-
μενος· καὶ τῶν ἐν αὐτῷ
λίθον ἐν αὐτῇ χειρὶ κρού-
ων· ὕδωρ ἐκ [illegible]
ποιεῖ φρικτῶς· ἥδιστον τὸ
πιεῖν, καὶ κάλλιστον ὄντως
ἰδεῖν· τὸ δὲ παραδοξό-
τερον· ὅσους ἔτρεφε παῖ-
δας· καὶ τῷ ὕδατι τούτῳ
ἐπότιζεν· οὐδενὸς ἄλλου χο-
ἑτέρου χρείαν ὑφισταμένου
ὅλως ἢ πόματος· τοῖς
παρ' αὐτοῦ μόνοις ἀρκού-
μενοι· καὶ ὡς πολυτε-
λοῦς πανδαισίας τὸ καὶ φι-
λοτησίας. τούτοις ἐνα-
φραινόμενοι· τοιαῦτα
θαυμαστῶς τελῶν· ὁ θαυ-
μαστὸς μεγαλ[illegible]·
ἀγγέλως τοῖς ὁμήλιξι πα-
ρεῖχεν αὐτοῖς ταῦτα κατέ-
χειν ἐκέλευεν·

Ἀλλ' ὁ πάντων ὑπὲρ διαφιλάν-
θρωπος ὑπάρχων· καὶ
θεὸς ἀγαθός· καὶ τῇ τούτου μη-
τρὶ δι' ὀνειράτων φανερὰ
καθίστησι· τὰ μηνύματα·
φωτὸς δὲ μᾶλλον ἐπα-
ξίας· ὄρθρου δὲ ἀναστᾶ-
σα· καὶ τὴν κλίνην τοῦ θείου
παιδὸς ἐπιστᾶσα· περι-
στερὰν ἐκ ξένου θεάματος·
ἀγγέλου θέαν ἐπικαταπτᾶσαν
ὁρᾷ· καὶ τὴν κλίνην τοῦ
υἱοῦ κύκλῳ περιπταμέ-
νην· καὶ καλῶς περιε-
ποιοῦσαν· φόβῳ δὲ συσχε-
θεῖσα μεγάλως αὐτὴ καὶ ἀ-
μίμως περιστερᾶς φθεγ-
γομένης καὶ τὰ κατὰ
τὸν ἄγγελον διδασκούσης. πρη-
νὴς εἰς γῆν καταβάλλεται·
καὶ τὴν ψυχὴν ἀφαιρεῖται
παραυτίκα. τῇ δ' ὁσίᾳ
ταύτῃ θεωρίᾳ θαμβοῦσα·

Οὐχ ὡς ἄν τις ὑπολάβοι
τοιαύτης ὄψεως καὶ φω-
νῆς ἀναξία τυγχάνουσα·
τὴν δὲ τοῦ υἱοῦ ἀρετήν. τοὺς
ἀγνοοῦντας πάντας· μα-
θεῖν θείως διδάξαι ὀφεί-

λουσα· πολλοῦ γὰρ ὄχλου
συνδραμόντος ὥσπερ εἰ-
κός· καὶ τοῦ πρὸς αὐτοὺς κο-
πτομένου τὴν τῆς γυναι-
κὸς ἄωρον τελευτήν· ὁ καλ-
λὸς τῷ ὄντι νεόφυτος·
καὶ τὰ τροφεῖα τοῖς
καλοῖς πάντως γονεῦσι
διὰ τῆς πρὸς θ(εὸ)ν παρρη-
σίας ἠξιωμένος ἀποδι-
δόναι· τὴν μητέρα· θᾶττον
ἢ τὸν ὑπνοῦντα. ἀχη-
μόνην διανιστᾷ· τοῦτο τὸ
θαυμαστὸν καὶ παράδοξον
ἐν ἑαυτῷ γενόμενος ἔτη η'. ὁ
θεῖος νεόφυτος κατεπρά-
ξατο· δεκάτου δὲ τῆς
ἡλικίας ἤδη χρόνου ἁπτό-
μενος· τὸ τοῦ ὀλύμπου
ὄρος θεόθεν κινούμε-
νός τε καὶ ὁδηγούμενος
ἀνέρχεται· ἔπειτα καὶ τὴν ὁρα-
θεῖσαν τῇ μητρὶ περιστεράν·
μεθ' ἑαυτοῦ προοδοποι-
οῦσαν ἔχων ἐδείκνυτο·
Ἑνὶ δὲ τῶν ἐκεῖσε σπηλαίων

εἰσδύς· ὃ λέοντος ὑπάρ-
χον διατριβή· τῇ τῆς πε-
ριστερᾶς εἰσελθούσης· καὶ
τῇ τοῦ θηρὸς ἐκχωρήσει·
κατοικίαν ὁ μακάριος ἐ-
ποιήσατο. δι' ὅλου τοῦ
δεκάτου χρόνου· ἐν αὐ-
τῷ διῃτᾶτο· τῇ ἀσκήσει
τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων
προσκείμενος. καὶ ἀ-
ναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ
διατιθέμενος· ἀγγέλου
περὶ δείλην ὀψίαν ὁση-
μέραι τροφὴν τούτῳ κο-
μίζοντος· ἑνδεκάτου
δὲ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ·
διαδραμόντος ἐνιαυτοῦ·
ὑπὸ ταύτην ἐκείνου τὴν
προτέραν ἡμέραν· δι' ἀ-
ποκαλύψεως θείας ἐκ-
λιπὼν τὸ ὄρος. εἰς τὸν
ἴδιον οἶκον φοιτᾷ· καὶ
τοὺς γεννήσαντας ἀσπα-
σάμενος· καὶ ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων αὐτοῖς·
ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις

σιχωρισμο[illegible] τὸν κόπον [illegible] κε αμ ερ[illegible]

πολλὰ χορηγήσας τοῖς
ἐν δὲ ἐστιν. αὖθις τῶν ῥηθέ-
τιόρ προσκαίμει· καὶ
διετήρει μὲν ἐν μὲν καὶ πρὸς
ἡμῶν ἀπολαύων. τῆς προτέ-
ρας ἀπολαύων ἡσυχίας·
καὶ πάλιν ἄλλου διακο-
νοῦντος αὐτῷ. τῆς θεί-
ας ἐκείνης μεταλαχὼν τρο-
φῆς· ἀμβροσίας δὲ μᾶλ-
λον ἢ ... οἰκειότερον·
Ταύτην δὲ παρέσχετο. ἐφ' ὅλοις
ἔτεσι πεντήκοντα χρόνον· ἐφ' ὅ-
σοις δηλονότι καὶ τὸ ὄρος
αὐτὸν διαιτώμενον εἶ-
χεν· ὡς συνάγεσθαι τού-
τοις τὰ πάντα τῆς ἡλι-
κίας ἔτη. πεντήκοντα πρὸς
τοῖς δέκα· τὰ δὲ τού-
των ἑξῆς· διωγμὸς κα-
τὰ χριστιανῶν χαλεπὸς
καὶ καρτερὸς ἐγένετο· διοκλη-
τιανοῦ καὶ μαξιμιανοῦ
τὴν ῥωμαίων βασιλεί-
αν ἐχόντων· τῶν τοῦ αὐ-
λη θεοῖς βασιλέως χυ̅.

πολεμίων καὶ διωκόντων·
γράμματά τε αὐτῶν καὶ
προθέματα κατὰ πάσης
τῆς ὑπηκόου· ταῦτα δια-
κελευόμενα πᾶσι θυσί-
ας προσφέρειν τοῖς μὴ
οὖσι θεοῖς· ἢ κακῶς τοῦ
ζῆν ἀπαλλάττεσθαι· δε-
κίου δέ τινος ἀνδρὸς μια-
ροῦ τε καὶ δεισιδαίμονος
τὴν μετὰ τῶν ἡγεμονίαν
ἐπισταμένου· καὶ σφοδρῶς
τοῖς πιστοῖς ἐπιτιθεμέ-
νου· κακώσαντος τε δὴ
καὶ ἀφορήτους κατ' αὐτῶν
ἐπιμονουμένου. ὁ γενναῖος
τοῦ χυ̅ στρατιώτης μεθόφν-
τος· προτροπῇ τοῦ τρέ-
φοντος καὶ φρουροῦντος
ἀγγέλου τοῦ ὄρους ἀποπερᾷς.
ἐπὶ τῆς νικομηδέων ἐχώ-
ρει· τὴν δὲ γὰρ ὅλως νικᾶ
γενομένων διέτριβε δέκιος.
θυσιάζων τοῖς δαίμοσι μ-
Ηδὴ καὶ κατόπιν γενομένων
παρρησιασαμένη καὶ τυχ..

καὶ φωνή· κατεμειδίαζε
τὴν ἀσθένειαν· ἐφ᾽ ὅτι τὸ
πλειόνων πολλαῖς. καὶ σκό-
τοις ἥδοντο καὶ κληρονό-
μον· ἐπὶ πολλῶν τῶν συ-
νειλεγμένων ἀποκαλῶν
θὲν καὶ τὸν ἐκείνου θυ-
μόν. ἐφ᾽ ἑαυτὸν ὅλον ἐξε-
καλέσατο· παρελθὼν γὰρ
κρεμασθέντα αὐ. νευ-
ροῖς ἐκέλευσεν ὁ κατάρα-
τος τὸν μακάριον τύπτε-
σθαι· ἐπὶ τοσοῦτον, ἕως
μίαν τούτω πληγὴν τὸ
σῶμα ἐργάσασθαι· εἶτα
κρᾶμα γενέσθαι πρὸς
τὰς ζώσας ὄξους τε καὶ
ἅλμης πολύ· τοῦ μάρτυ-
ρος ὅλου καταχέαι τοῖς
ὑπηρετουμένοις ἐπι-
τρέψας· οὐδὲ γὰρ ἐλεο-
ς ὅλως ἐν ἀνθρώποις ὄντος
ἁπαλοῦ καὶ μὴ βαροῦντος σώ-
ματος· ὁ τὴν ἀσθένειαν κα-
ταγνώσας ἐκ χαμοσύνης
τραχύτερος χειμοῦ γενόμενος·

ὡς δὲ γενναίως ἑώρα
πρὸς τὰς αὐτοῦ πονη-
ρὰς ἐπινοίας ἀπομαχό-
μενον τὸν ἀνίκητον· κλι-
βανον περιφλεγῆ τοῦτον
ἐγκλείει· καὶ εἰς τρίτην
ἡμέραν ἀφίησιν· ὡς δὲ
αὐτῷ τὸ σῶμα γενέσθαι.
ὅσον ἀπὸ τοῦ παφλάζο-
ντος ἐκείνου κλιβάνου
διόμενος· ἀσινέστερος γὰρ
ὢν μᾶλλον θάσσους συνῆκε·
οἱ ἀναιδῶς καὶ τὰ ἄλογα
πάντα τοῖς χείλεσι τοῖς λό-
γοις τεχνημένοις ἡ μὲν
ἄπειρον ἐμεῖ· ὅ τε δηλομό-
τι λογισμῶν σώφρονι χρώ-
μενοι· ταῖς προσθέρα-
πευσαν τοῦ θεοῦ λόγου καὶ
αὐτοί. ἀκροώμεθά τε
καὶ ἀσπαζόμεθα· ἐπεὶ
δὲ τέλος ἡ τρίτη ἔλαμ-
ψεν ἡμέρα· ἠνοιγμένου τοῦ
κλιβάνου τὸ στόμιον ὁρᾷ
τὸ δὲ σῶος ὁ ἀθλητής.
μηδὲ βραχύ τι τοῦ πυρὸς

ἐκεῖνον λακτίσαντος·
Τοῦτο γινόμενον τὸ παρά-
δοξον· ἄλλον μὲν τινα τὴν
κακίαν ἰάσιμον· ὡς ἄλις
αι πληγέντα. μὴ μὴν ἂν ἔμελ-
κειν παρεσκεύασεν ἄν· τοῦ
δὲ καὶ μᾶλλον ἐπεκκαύ-
μα τῆς πονηρίας ἐνδεχθη-
κυιῶν μὲν φυλακὴ τὸν μάρ-
τυρα δίδωσιν· ὡς δὲ τὴν ἐπι-
οῦσαν σαρκοβόροις θηρσὶ
ὡς τροφὴν τοῦτον προτί-
θησιν· ἀλλ᾽ ἣν καὶ αὖθις τὴν
θείαν χάριν ὁρᾶν. ταῖς σφη-
θη τὸ θρασὺ τοῦ ῥιγοῦσαν· λέ-
οντες γὰρ καὶ ἄρκτοι καὶ
ταῦροι μαινόμενοι αὐτὸν ποι-
ήσασθαι ὃ παρ᾽ ἔθησαν
ἀλλὰ ταῖς κεφαλαῖς αὐτοῦ
αὐτοῦ τοῖς προσκυνοῦντας
μιμούμενοι ταυτὶ τὰ θη-
ρία εἰς γῆν κλίναντα.
τοῦτο τοῦ Χριστοῦ καλλινίκου μάρ-
τυρι τὴν τιμὴν ὑπεδεδώκασιν·
δι᾽ ἃ πάντων δὲ ἡττώμενος
ὁ παράφορος τύραννος· ἐν

τῶν παρανόμων δικαστῶν·
ξίφει διαχειρίσασθαι προσ(τάσσει) αὐ-
τὸ τοιοῦτον κολάζοντα ἀ-
θλητήν· ὃς καὶ κατὰ (τὸ) ἑξ-
ῆς αὐτοῦ διελάσας τὸ ξίφος·
τὴν πρὸς Χριστὸν ἀναρυσάμενος ὁδὸν
ἀπελθεῖν παρεσκεύασε·
πρὸς τὴν ἐπὶ γῆς καθόδου τοῦ ἱαμουδρί-
ἐπαρχοντος· τὸ δὲ τούτου
σῶμα τὸ τίμιον Χριστιανοὶ
ἀνελόμενοι ἐν ἐπισήμῳ τό-
πῳ κατέθεντο· ἀλλὰ Χριστὸν μάρ-
τυς νεόφυτος· ἐπιστῶν ἡμῶν ἀνα-
κτᾶ· τὰ καταπέφθειν πρὸς Χριστὸν·
Μαχιμώτατον μαρτυρικὸν κα-
τάλυσιν. Ἰσχὺν ἐν πᾶν-
τοίοις πολεμίοις ἀήττητον·
Χαῖρε Θεοῦ συμμάχου σὺ μὲν περι-
στάσεσιν. Αἰωνίου μακα-
ρίας μετὰ τέλος ἀπολαύσειν·
Ἡ σὲ ἐκλεκτοὶ πάντων τῶν ἡμῶν ἐθνῶν
χιλιάδας. Λαμπρότητα θεοῦ
ἐξ ἰδίων καὶ παθῶν ἀξιούμενος·
Πρέσβευε καὶ ἡμᾶς κατὰ τὴν σαν
μνήμην· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ὧν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν +

† Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἔνδοξον ἀπόστολον τοῦ Χ(ριστο)ῦ Τιμόθεον † †

Τιμόθεον τὸν μακάρ(ιον)· ἤνεγκε μὲν ἡ Λυκαόνων· ἐθρέψατο δὲ καὶ ἤσκησεν· ἡ πάλαι περιφανὴς ἐν πόλεσι Λύστρα· οὐχ οὕτω τοῖς ἐν αὐτῇ φυομένοις· ὅσον ἐπὶ τῷ ἡδίστῳ φυτῷ τῷδε σεμνυνομένη· καὶ τοῖς ἐκεῖ ἀνθοῦσιν αὐτῶν τῶν μαρτύρων κάλλεσι· καίτοι τῆς τοῦ γένους ῥίζης· πολὺ τὸ ἐκ τῶν ἀκανθῶν τῆς ἀπιστίας ἐχούσης ἐπίμικτον· προμήτωρ μὲν γὰρ αὐτοῦ Λωΐς· γυνὴ θεοφιλὴς καὶ φιλάρετος· μήτηρ δ' αὖ Εὐνίκη· ἐξ Ἰουδαίων ἐγκεντρισθεῖσα πάλαι εἰς τὴν εὐσέβειαν· καὶ οὕτως ἐν ἀκηράτοις ἀρετῶν κήποις ἀνθήσασα· πατὴρ δέ. τῶν Ἑλλήνων ἐπισημότατος·

Ὥσπερ τι ζιζάνιον ἐν μέσῳ τ(ῷ) τοῦ καλοῦ Τιμοθέου γένους παραδείσῳ· καὶ τοσοῦτο διαφανὴς τὴν κακίαν γενόμενος· ὅσον ὁ παῖς περιφανὴς τὴν εὐσέβειαν· καὶ τὴν μαρτυρίαν

ρὰν ἄλλος· ὃς ἔτι νήπιος
ὢν· καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιστήμῃ
παιδαγωγούμενος· τὰ
ἑλλήνων καὶ ἰουδαίων ἐ-
ξέκλινε· καὶ παῦλος τῇ
τῆς ἐκκλησίας λαμπρᾷ
σάλπιγγι πρόσεισιν· ἅμα
βαρνάβᾳ τῷ τοῦ χριστοῦ μαθη-
τῇ καὶ ἀποστόλῳ· καθά φησιν
ὁ θεῖος λουκᾶς ἐν ταῖς
πράξεσιν· ἐπειδὴ μικρὰ ἐσ-
τι τῇ λυκαόνων· ἢ καὶ χώ-
λον δεξ αὐτῆς ἔχουσα τῆς εἰς
φθῶς προόδου· ἐν αὐτῇ τῇ ἐ-
κείνου παρουσίᾳ γενόμε-
νον· ὅς τε τοῦτον ἐξεπλή-
ξε τοῖς ἐκεῖ πάντας· ὡς
καὶ θεοῖς τοῖς ἰδίοις ὑ-
πολαμβάνειν παῦλόν τε
καὶ βαρνάβαν· ἐπειδὴ δὲ ἐ-
γνωσαν· ὡς θεοῦ μᾶλλον ἀ-
πόστολοι ἀληθεῖς· οὗτοι
αὐτὰς μόνον πηρώσεις
σωμάτων ἰᾶσθαι· ἀλλὰ
καὶ νεκροὺς ἀνιστᾶν δυνα-
μένου· πολλοὶ τῆς ἀπά-
της ἀποστάντες τῆς ἀσε-
βείας προσέθεντο· ἐ-
κείνου τοῦ θαύματος ἐρ-
γον· καὶ αἱ τοῦ θαυμαστοῦ
τιμοθέου πρόγονοι· τὴν
οἰκίαν τὸν παῦλον φιλο-
τίμως ὑποδεξάμεναι·
καὶ τὴν εὐσέβειαν μετὰ
ὑπ' αὐτοῦ διδαχθεῖσαι· ὥσ-
περ δὲ ἀντιδοῦσαι τὸν
θεῖον τιμόθεον· νέον
ἔτι ὄντα καὶ ἁπαλόν· καὶ
σπέρματα θεοσεβείας
ἐπιτήδειον παραδέξασθαι·

Καθὰ δὴ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τῶν
πράξεων βίβλῳ ἐμφέρε-
ται· τοῦ παύλου γάρ φησι
τὴν λύστραν καὶ δέρβην
περιιόντος· ἦν ἐκεῖ μα-
θητής τις· ὀνόματι τιμό-
θεος· υἱὸς γυναικὸς ἰου-
δαίας πιστῆς· πατρὸς δὲ ἕλ-
ληνος· ὃς ἐμαρτυρεῖτο
ὑπὸ τῶν ἐν λύστρᾳ καὶ ἰκο-
νίῳ ἀδελφῶν· οὗτος
οὖν ἐγχειρισθεὶς τῷ παύλῳ

τιμόθεος· περὶ τῶν ἱκανῶν
παῖς· τοῦ κατὰ σάρκα
προσοικειότερος· συνα-
παραμένων τούτῳ τῆς
πόλεως· περιτέμνεται
ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοὺς ἰουδαί-
ους ὧν ἡ πόλις τότε πε-
πλήρωτο· πάντες γὰρ ᾔδε-
σαν ὡς ἄρα ἕλληνος εἴη
πατρός· περικειμένου τὰς
πόλεως πάλαι· τὴν ἀ-
σέβειαν καταβαλὼν καὶ
διεφθαρμένων πάντας ἀν(θρώπ)ους·
Ἐπεὶ τοίνυν δὲ αὐτῷ καθά-
περ ἀστὴρ ἡλίῳ τιμόθεος.
προσυπομένος ἀπὸ
τῶν τεκόντων· πλήττο-
μενον αὐτῶν τὴν καρδίαν ἐ-
πὶ τῷ χωρισμῷ· πρὸς δὲ
τὴν ἐκείνων διάστασιν οὐ-
δὲν πάσχων αὐτὸς τῷ πόθῳ
τῷ περὶ τὸν παῦλον· ἐν
τεθεὶς πρὸς μάθησιν γραμ-
μάτων ὑπ' ἐκείνῳ παι-
δαγωγεῖται· καὶ γίνεται τῷ
τοσούτῳ κηδεμόνι τοῦ κόσμου δι-

αὐτὸς· ὁμοῦ δὲ καὶ διάκονος·
Εἶτα καὶ πρὸς τὴν ἀποστο-
λὴν διαιροῦνται· κοινω-
νῶν αὐτοῦ καὶ μόχθων καὶ
κινδύνων· καὶ μηδὲν ὀλίγ(ον)
ἐμποδιζόμενος ὑπὸ
τοῦ ἀπαλοῦ τῆς νεότητος.
πρὸς τὴν τῶν πόνων μα-
τιτ[illegible]ίαν· ἀλλὰ γενναίαν
προαιρέσεως δ' ὑπὲρ τὴν
ἡλικίαν τελείαν ἀναδυμα-
μένην· ὥστε καὶ μάρτυ-
ρα τῆς ἀγαθῆς ταύτης μνή-
μης καὶ τῶν ἔργων τῶν μα-
θητῶν· αὐτὸν κτήσασθαι
τὸν διδάσκαλον· οὕτως
λέγοντα· ἀλλ' εὐθέως μή τις
αὐτὸν ἐξουδενώσῃ· τὸ γὰρ
ἔργον τοῦ κυρίου ἐργάζεται
ὡς κἀγώ· εἰς τοῦτο δὲ ἀ-
ρετῆς ἐλάσας· τηλικοῦ-
τον τὸν ταύτης ἔχων τὸν
μάρτυρα· καὶ τοῦτο μὲν
τέκνον ἐν κυρίῳ πιστὸν καὶ
ἀγαπητόν· τοῦτο δὲ καὶ ἀ-
δελφὸς αὐτοῦ καὶ συνεργός·

τοῦ εὐαγγελίου καλεῖσθαι
ἠξιωμένος· ὅμως οὐδὲ
οὕτως ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐθάρ
ρει· ἀλλ' οὕτως ἐν ἁμαρτίαις
ᾔδει καὶ ἀκριβῶς· καὶ τῆ λι
καὶ τὴν εἶχε τὴν κακοπά
θειαν· ὡς καὶ τὸν διδάσκα
λον αὐτῷ παραινεῖν· μη
κέτι ὑδροποτεῖν· ἀλλ' οἴνῳ
ὀλίγῳ χρῆσθαι· διὰ τὸν στό
μαχόν σου, καὶ τὰς πυ
κνάς σου ἀσθενείας· ἀλ
λὰ καὶ οὕτως αὐτοῦ κάμνο
τος ὑπὸ τῶν ἀρρωστιῶν τὸ
σῶμα τὸ καὶ τὸν στόμαχον·
τὸ γενναῖον ἀπέβαλλε
τῆς ψυχῆς· καὶ ἦν πάντων
κουφότερος τῷ τοῦ ζήλου πτερῷ
διϊπτάμενος· καὶ νῦν μὲν
ἐφέσῳ, νῦν δὲ κορίνθῳ· αὐ
χ^γ ἐκάμ τῆς ἑλλάδος τῆς σφαίρην ἔθελ
γον· καὶ μακεδονίαν δὲ πολ
λάκις καὶ ἰταλίαν καὶ γῆν
πᾶσαν καὶ θάλασσαν μετὰ
τοῦ διδασκάλου τῷ κηρύ
γματι περιελαύνων· τί δὲ ἂν

εἰ τοῖς τοσούτοις ἐπιθυμί
αις ἀπὸ τούτοις δουλεύοντας.
τούτων ἀπήλλαξεν· οἱ
δὲ μὲν ὀλίγοι· ὃς μὴ δὲ τοῦ ἐν
κορίνθῳ πεπορνευκότος ἦν
γνοήσας τὸ ἁμάρτημα· ἦν
γὰρ ὁ θεῖος τιμόθεος· οὐ
μόνον ἦσαι μόνον ὁ νεώτατος·
ἀλλὰ καὶ εἰ πάντων προχειρό
τατος· ταύτῃ ἀξία εἰσ
ηγήσασθαι χαριέστατος·
καὶ εἰς ὅ κοσμίαν ἐκκλη
σίας καὶ κατὰ γαστὴν ἀγα
γεῖν· ἱκανώτατος· ὡς
καὶ δαψιλεστέρας ἀπολαῦ
σαι χάριτος· καὶ διὰ τοῦτο
τοῖς διδασκάλοις ἐχρή
σατο· οὐ παύλου καταπρυ
φήσας μόνον τῆς θαυμα
στῆς λύρας τοῦ πνς· ἀλ
λὰ καὶ ἰωάννῃ καὶ τῷ ἠγαπη
μένῳ συγγενόμενος μαθη
τῇ· καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὸν τῆς
ἐφέσου θρόνον ἐγχειρισθείς·
καὶ ἀκούσας παρ' αὐτοῦ
ὃ μαθὼν, ἃ πάλιν ἐκ

ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ πν(εύματο)ς·
Νέρωνος γὰρ τοῦ κακῶς εἰς
τὴν βασιλείαν ἐλθόντος·
μαρτυρικῷ τέλει τοὺς κο-
ρυφαίους τῶν ἀποστόλων
Πέτρον καὶ Παῦλον ὑποβα-
λόντος· τῶν τε σὺν αὐτοῖς
μαθητῶν ἄλλων ἀλλαχῆ
τὸν ἴσον καταστρεψάντων·
ὅτι στῆναι ποτὲ συνέβη τὸ
μέγαν τοῦτον εὐαγγελιστὴν
τε καὶ θεολόγον τοῖς ἐν
Ἐφέσῳ· ὑπὸ χειμῶνος
ἐκκρατηθέντα καὶ μάλιστα· γʹ
τῶν μέντοι μαθητῶν οἱ
[…]ῶν ἄλλοις εὐαγγελισταῖς
καὶ ἀποστόλοις ἀκολουθή-
σαντες τὰ ὑποκείμενα
συντεταγμένα κομίσαν-
τες εἰς Ἔφεσον αὐτῷ ἐγχει-
ρίζουσι· τὸν δὲ καθὰ καὶ
Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου δη-
λοῖ· ἀποδέξασθαι μὲν τὰ
γεγραμμένα ὡς ἀληθῆ·
προσθεῖναι δὲ τὰ λειπό-
μενα· οἱ γὰρ ἕτεροι τρεῖς

εὐαγγελισταὶ· μόνα τὰ με-
τὰ τὴν ἐν δεσμωτηρίῳ
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ
κάθειρξιν ἐφ' ἕνα ἐνιαυ-
τὸν πεπραγμένα τῷ σ(ωτῆ)ρι
συγγεγράφασιν· ὃ δὴ καὶ ἐπι-
σημαίνονται κατ' ἀρχὰς
τῆς αὐτῶν ἱστορίας· διὸ
τὸν ἀπόστολον φασὶν Ἰωάν-
νην παρακληθέντα· τὰ
πρὸ τῆς τοῦ βαπτιστοῦ κα-
θείρξεως τῷ κατ' αὐτὸν
εὐαγγελίῳ παραδοῦναι·
Τὴν μὲν γὰρ τῆς σαρκώσε-
ως τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν γενεαλο-
γίαν· ἀπὸ Ματθαίου καὶ Λου-
κᾶ προγραφεῖσαν ὁ Ἰωάν-
νης ἀποσιωπήσας· τῆς
δὲ θεολογίας ἀπήρξατο·
ὡς αὐτῷ παρὰ τοῦ ἁγί-
ου πν(εύματο)ς οἷα κρείττονι φυ-
λαχθείσης· ταῦτα μὲν οὖν
καὶ πλείω τούτων ὁ εἰρη-
μένος Εὐσέβιος· περὶ Ἰω(άννου)
καὶ τῶν λοιπῶν διέξεισι
εὐαγγελιστῶν· οὐκ ἦν δὲ ἄρα

τῆς αὐτοῦ ἀληθείας χριστοῦ δὲ
λόγους διαπορθμεύειν· ἐν τῷ
κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε πρὸς
τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς εἰ
ρηκότος· οὐ κοινὸν οὐδὲ δι
έπεσον· ἀλλὰ πολλοῖς ἕ
καστος· ὑπεβλήθη τοῖς
λιτηροῖς· δομετιανοῦ
γὰρ τοῦ τὰ πάντα δεινὸν
τῆς βασιλείας ῥωμαίων εἰς
φθαρέντος ὑπερορίαν τὴν
εἰς πάτμον τὴν νῆσον
μιανοῦσαν τῶν κυκλάδων·
ὁ ἰωάννης κατακρίνεται·
Τιμόθεος δὲ τῆς ἐπισκο
πῆς ἐφεσίων ἀντεποι
εῖτο· κἂν οὐδὲ αὐτὸν ἐπι
μῶν μαι τοῦ θρόνου χρόνον
ἱκανόν· ὁ ἐχθρὸς εἴασεν·
ἦν γάρ τις παρ' ἐφεσίοις
ἑορτὴ καταγώγιον ἐπ' αὐ
τῶν καλουμένη· καθ' ἣν
ῥόπαλα ἅτε λαμπάδα ὄν
τες· καὶ εἴδωλα διὰ χει
ρὸς ἔχοντες· καί τινα πε
ριτιθέντες ἑαυτοῖς προ

σωπεῖα τὴν πόλιν πε
ριήρχοντο· τιμαῖς δὲ τὸν
τοῖς ἐπάδοντες· ἀνδρά
σι τε καὶ γυναιξὶ ληστρι
κῶς ἐπιόντες· πολλῶν αὐ
τῶν εἰργάζοντο φόνον·
ταύτῃ τὸν οἰκεῖον ἡγού
μενοι δαίμονα τιμᾶν
οἱ κατάρατοι· Τιμό
θεος οὖν ὁ θεῖος ὑπερε
ως ἦν ἐπὶ τούτῳ φέρων·
καὶ πολλάκις μὲν συμ
βουλαῖς καὶ ὑποθήκαις·
πολλάκις δὲ παραινέ
σεσι καὶ διδασκαλίαις
χρησάμενος· καὶ οὐδα
μῶς τούτους πεῖσαι δυ
νηθεὶς ἀποσχέσθαι τῆς
τοιαύτης μανίας· προ
σεισιν αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ
ὁδῷ· ἄρτι τῆς ἑορτῆς
ἀρχομένης· παρακαλῶν
αὖθις· ἐπιτιμῶν· διδάσ
κων· τί μὴ ποιῶν τῶν
ἀποστῆσαι τοιαύτης δαι
μονίας δυνάμενον αὐτούς·

οἱ δ' εὐμαρέως ἐνεγκόντες
τὴν παρρησίαν· κατ' αὐτοῦ
πᾶσι μόνοις ἐν χερσὶν εἶχον
ἐκ τοῦ χρήματος· παίοντες αὐ
τόν· καὶ κατὰ γῆς ἕλκοντες·
μεθ' ὅσης ἂν εἴποις
τῆς ὠμότητος καὶ τῆς
μισανθρωπίας· καὶ τέ
λος· ὅτι ἐπὶ γῆς κείμενον·
καὶ ὀλίγον ἔτι καὶ ἀδρανὲς
ἐμπνέοντα· χριστια
νοί τινες ἀφελόμενοι· πέ
ραν τοῦ τῆς πόλεως λι
μένος κατέθεσαν· ὅπου
θεῷ τὸ πνεῦμα παραθέμε
νος. τὸ σῶμα πάλιν ἐμμε
λῶς καὶ ὁσίως· ὡς τιμὰ
κρυβῆναι τὸ πῶμα. πίομα
ὑπερεφθασίοις λαμβανόμενον·
Μετὰ δὲ χρόνους πολλούς·
ἔρωτι θείω τοῦ Κωνσταν
τίου· ὃς υἱὸς ἦν Κωνσταν
τίνου τοῦ μεγάλου φημὶ
καὶ πρώτου χριστιανῶν
βασιλέως. τὸ λείψανον
ἐκεῖθεν ἀνακομίζει·

ἐπὶ τῷ ἱερῷ τῆς ἀνακομι
δῆς. Ἀρτεμίω χρησάμενος·
Ὃς καὶ ζηλωτὴς τῆς Τιμοθέου
τῆς καλῆς ἐκείνης παρ
ρησίας γενόμενος. σύμ
μορφος αὐτῷ μετὰ ταῦ
τα κατέστη καὶ τοῦ θανά
του τῷ ὁμοιώματι· τῷ δὲ
αὐχένι μαρτυρίῳ κατακοσ
μηθείς· ἐναποτίθε
ται δὲ τῷ ἱερῷ θυσιαστη
ρίῳ. τοῦ περιωνύμου
τῶν ἀποστόλων ναοῦ· χει
ρὸς ἦν ὄντως ἔργον τῆς
Κωνσταντίου καὶ πίστεως
ἐπ' αὐτῇ τῇ μυστικῇ τρα
πέζῃ· χορηγὸς θαυ
μάτων· χαρίτων τα
μίας· θησαυρὸς ἀκένω
τος· πλοῦτος μὴ δαπα
νώμενος· καὶ Λουκᾷ
καὶ Ἀνδρέα συναριθμοῦ
ται· τοῦ θεοῦ τάχα σοφῶς
καὶ φιλανθρώπως οἰκο
νομήσαντος· ἵν' ὥσπερ
αὐτοῖς κοινὰ γὰρ ἦν ἅπα

ται· ἀστρόπτος· ἡ μαθη-
τεία· τὸ κήρυγμα· κοι-
μος ἐγήγερται καὶ ὁ τάφος·
ὅσ κοιμητοῦ τοῖς. καὶ ἡ
ἐκεῖθεν κατάπαυσις·
Τὸν μὲν τοῖς ναὸν· Ἰουστινι-
ανὸς φιλότιμος τὸ πρὶν
μετὰ τῆς χειρὸς ὕστερον
καὶ τέχνῃ μεγαλείῳ ἔργων.
ἄλλοι οἰκοδομοῦσι λαμπρῶς
καὶ μεγαλοσκευάζουσι· καὶ κάλ-
λος αὐτοῦ καὶ μέγεθος· τὸ
πέριον μὲν καὶ ὁρώμενον
ἀποδίδωσι· πλὴν τῆς
μυστικῆς καὶ θείας προ-
πόσεως· ταύτης γὰρ ἀπο-
σχόμενον ἧς καλῶς ἐκεῖ-
νος καὶ ὅσιος ποιῶν. δι-
ὰ τὴν τῶν ἱερῶν λειτου-
ργῶν καταθέσιν· διὸ καὶ
κατὰ μέσον εἰς δ' ἔρο τὸν
ναὸν ἵδρυται· ὃ ζ' ἄρ γὰρ ἔκ-
τισε πρὸ πῶς ἐν τοῦ κα-
θαρωτάτου κατασκευ-
άσας· καὶ ἐν αὐτῇ φιλο-
χρίστως τὰ τῶν ἀποστό-

λων τοῦ Χριστοῦ ἐν ἀποθησαυ-
ρίσας ἅγια σώματα· ὅσ-
τις περὶ σεμνείαις αὐτῶν
παράσχοι τῶν εὐσεβεῖ
ἡμῶν βασιλεῖ. ὁ σὰ ἐλ-
πίζει καὶ εὔχεται·
Μεγάλως τοῦτον λαμπρύν-
τοῖς κατ' ἐχθρῶν τροπαίοις·
Ἰσχὺν παράσχων. κατὰ τῶν
ἀντιπαρόντων δεσποτῶν
Χεῖρα κραταιὰ ταύτῃ καὶ
τὸν καιρὸν πολέμων ὑπερχ-
Ἀδιάρρηκτον ὅπλον βασιλεί-
αν. μετὰ τέλος προσμένων·
Ἡ μαρτυρία τῶν αὐτοῦ διδάσ-
κάλων γχ. μας τὸ λύτρον·
Λύων σειρὰς ἐν μέσῳ σ. δε-
σμωτικῶν παρὰ πτωχῶν·
Παραδείσου τε παρ' ἔχων
τὴν θέαν τρυφῆς· εἰς
δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυ-
στον αἴνεσιν· ὅτι αὐτῷ πρέ-
πει πᾶσα δόξα τιμὴ κράτος
μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλο-
πρέπεια. νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν +

† Ἄθλησις τοῦ ἁγίου ἱερο
μάρτυρος Κλήμεντος ἐπισκόπου Ἀγκύ
ρας καὶ Ἀγαθαγγέλου †

Μετὰ διακοσιοστὸν καὶ πεν
τηκοστὸν ἔτος τῆς τοῦ Κ(υρίο)υ
ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ πρὸς ἀνθρώπους ἀ
ναλήψεως· ἐπὶ τῆς βασι
λείας Οὐαλεριανοῦ καὶ Λου
κιανοῦ· ὁ μέγας ὄντως καὶ
θαυμαστὸς Κλήμης· ἐν Ἀγ
κύρᾳ τῆς Γαλατίας ἐν ἀπαρχί
ας· ὃς πατρὸς ἀγνώστου ἐπικλή
μαι. πολλοῖς πάντοθεν
ἐκόμα τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ
προσώποις· αὐτὴ γὰρ
αὐτὸν ἐναγκοῦσα· καὶ πολ
λαῖς πόλεσι καὶ ἄλλαις κα
λὸν ὑπόδειγμα προεμάστευ
σαι μαρτυρίας. καλοῖς
ἐξέθρεψεν αὐτοῦ καὶ τῆς ἀ
ληθείας ἐξήρτησε τοῖς
καρποῖς· τὸ δὲ ἔθνος ἐ
πισημότατον καὶ ἀγαθὸν ἦν·
Πατὴρ γὰρ αὐτοῦ· τὸ σέβας ἕλ
λην· μήτηρ δὲ πιστή· τοὔνο
μα Σοφία· ἣν πρὸ ἀνήρ·
πολλὰ καὶ λέγων ἄλλα καὶ
ποιῶν. ἔπειθε δὲ πρὸς τὸν
ἑλληνισμὸν μεταγαγέσθαι·
καὶ αὐτή· τοῦτο μᾶλλον ἀν
τὶ διαπτοῦ δῆς· ἀντιπροῖ
οντο. καὶ αὐτὸν ἑλκύσαι

κγ

τοῖς ἄλλοις ἀναισθήτως
πεπήγησαν· διαρρέουσι
δὲ καὶ συντρίβονται· ὥσ
περ χρόνος τὸ εἶναι· οὕτω
καὶ τὸ μὴ εἶναι λαμβάνοντες·
Ἐν μέσῳ δὲ θεὸς· ἄχρονός τε
ὢν καὶ ἀθάνατος· καὶ ἀ
μος ἐστρογγύλην ἐπαιδευμένε(?)·
ὑπὲρ ἀγόνως μαδὶ ἐκεῖνον(?)
θεός· καὶ σταυροῦται θέλων·
καὶ θάπτεται· καὶ τριήμε
ρος ἀνίσταται· καὶ εἰς οὐ
ρανοὺς ἄνεισι πάλιν· ὅθεν
δὴ καὶ κατῆλθε· συνεφεί
ρας ἑαυτῷ καὶ ἡμᾶς· καὶ
ἧς ἐκπεπτώκαμεν δόξης
διὰ τὴν παρακοὴν ἀξιώ
σας· ἐπὶ τούτοις ὀργὴν
λαμβάνει τὸν βασιλέα·
καὶ κελεύει τροχῷ τὸν μάρ
τυρα προσδεθῆναι· καὶ
τὸν μὲν τροχὸν μετὰ πολ
λῆς στρέφεσθαι τῆς ὁρμῆς·
τὸν μάρτυρα δὲ ῥάβδοις
ὠμότατα τύπτεσθαι·
οὗ γενομένου· ὁ μάρτυς·

ὅτε μὲν ὑπὸ τῷ μέσῳ τόρου(?)
τοῦ τροχοῦ ἦν· ἐκύπτετο·
ὅτε δὲ πάλιν τοῦ τόμου(?)
ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐλάμβανεν ὁ τρο
χός· κατὰ τὸ μέρος τὸ σῶ
μα καὶ τὰ ὀστᾶ συνετρίβε
το· καὶ οὕτως ἐπὶ πολλαῖς
ταῖς ὥραις κοπτόμενος·
κε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ὲ ἔλεγεν· ἐλθὲ σὺ
τὸ βοηθῆσαί μοι· καὶ τὸ μα
ρὺ τοῦτο τῆς κολάσεως
ἐπικούφισον· καὶ ἐκ τῶν
ἀδίκων χειρῶν μου ἐξάρπασον·
εἰς δόξαν σήν· εἰς ὁμολο
γίαν τοῦ σοῦ ὀνόματος· ὡς
αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν
τῶν ἐχθρῶν· εἰς πληροφορίαν(?)
πρὸς τὴν παθημάτων ὑπομονήν·
Ταῦτα τοῦ ἁγίου εἰπόντος·
ἐλύθη ὅ τε τροχὸς τῆς φορ(ᾶς)·
καὶ οἱ τύπτοντες τῶν πλη
γῶν ἐπέσχησαν· καὶ ὁ μάρτυς
μέν· αὐτομάτως ἐλέλυ
το· καὶ εἰς τὴν περιμετρίαν(?)
ἀπεκαθίστατο· τοῖς δη
μίοις δέ· παρεστὼς ἦν εἰ

μελῶν· πολλοὶ δὲ τῶν
ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θέᾳ συν-
δραμόντων Ῥωμαίων·
μέγας ὁ θεὸς τῶν χριστια-
νῶν ἐξεφώνησαν· καὶ ὁ
ἅγιος· εὐχαριστῶ σοι ἔλε-
γεν ὁ θεός· ὅτι κατηξίω-
σάς με κἂν τῇ μεγίστῃ ταύ-
τῃ καὶ πολυανθρωποτά-
τῃ τῶν πόλεων· παθεῖν
ὑπὲρ τοῦ μονογενοῦς σου
υἱοῦ· τοῦ παθόντος διὰ
τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· εἶτα
καὶ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἁγίους
ἐπῄνεσεν· ὧν Πέτρος φησὶ
καὶ Παῦλος [illegible] ἐδί-
δαξαν· καὶ ὁ συνώνυμος
ἐμοὶ Κλήμης ὁ σοφὸς τῶν
δογματιστῶν· καὶ ὁ [illegible]
ὁ θεῖος ἐξῆς ὁμολογητῶν·
δι' ὃν καὶ αὐτοὶ παθόντες·
ὑπὸ πάντων προσκυνοῦν-
ται πιστῶν· μετ' οὐ πολὺ
δέ· καὶ ὑπὸ εὐσεβῶν βα-
σιλέων προσκυνηθήσον-
ται· ἐν τούτῳ δὲ προα-

νεφώνει· τὴν τῆς ἀσε-
βείας καθαίρεσιν· ἐπὶ τού-
τοις ὁ τύραννος θυμομα-
χῶν· ξύλοις ἐκέλευσε σι-
δηροῖς τὸ μαρτυρικὸν σῶ-
μα συνθλάττεσθαι· ὅθεν
οἱ μὲν ὀδόντες τοῦ ἁγίου ἐξε-
κρούοντο· αἱ σιαγόνες δὲ
συνετρίβοντο· ἡ δὲ φωνὴ
οὐκ ἐπείχετο· ἀλλὰ καὶ
τῶν δημίων σιωπᾶν αὐ-
τῷ ἐγκελευομένων· αὐ-
τὸς μείζονι ἐκέχρητο τῇ
φωνῇ· ὥσπερ τις χαλ-
κοῦς ἀνδριὰς τῇ σφοδρο-
τέρᾳ πληγῇ· μείζονα
τὸν ἦχον ἀποτελῶν· ἐ-
φ' οἷς καὶ αὐτὸς ἀπαρρά-
σας ὁ βασιλεύς· δεσμώτη-
τοῦτον τῇ φυλακῇ παρα-
δίδωσιν· οἱ μέντοι πι-
στεύσαντες ἄνδρες· σὺν γυ-
ναιξὶ καὶ τέκνοις· νύκτωρ
εἰσελθόντες τὸ δεσμωτή-
ριον· καὶ τῶν ἐκείνου πο-
δῶν ἁπτόμενοι· θερμῶς

ἐνδόντα· τοῦ θείου κα-
ταξιωθῆναι βαπτίσματ(ος)·
Ὁ δὲ μάρτυς· κατὰ τὴν φυ-
λακὴν ἀφθονίας οὔσης
ἐλαίου· τὰς προσηκού-
σας αὐτοῖς εὐχὰς ἐπιλέγ(ων)·
καὶ πάντας τοῦ θείου βα-
πτίσματος ἀξιοῖ· μέσων
δὲ νυκτῶν. φῶς οἷον ἄρ-
ρητον καὶ ἀθέατον· ὅλον
τὸ δεσμωτήριον κατα-
στράπτον τούτοις ἐφίστα-
ται· ἐν μέσῳ δὲ τοῦ φωτὸς
τι καὶ ἀνήρ. τὴν ὄψιν φαι-
δρὸς τὴν ἐσθῆτα λαμ-
πρός· πτέρυξιν ὠκυ-
τάταις κομῶν· οὗτος
τῷ Κλήμεντι προσελ-
θὼν. ἄρτον καὶ ποτήρι-
ον ἐγχειρίζει· καὶ ὁ μὲν
ἀφανὴς ἦν· τοῖς δὲ καὶ
ἡ φωνὴ αὐτὴ ἐπιλέλοιπε
τῷ παραδόξῳ τῆς θέ-
ας· ὁ γε μὴν ἱερώτατ(ος)
Κλήμης· ἐδέξατό τε
αὐτὰ ἀγαλλιῶν· καὶ τὰς συ-
νήθεις εὐχὰς ἕως τῶν
κοινωνεῖ τούτων τοῖς ἤ-
δη βαπτισαμένοις· πλει-
όνων τοίνυν ἑκάστοτε
προσιόντων καὶ πιστευ-
όντων· καὶ τὴν φυλακὴν
ἐκκλησίαν ποιούντων·
οἱ δεσμοφύλακες ἀπαγ-
γέλλουσι ταῦτα τῷ βασι-
λεῖ· καὶ ὃς συλληφθῆ-
ναί τε αὐτοὺς κελεύει νυ-
κτὸς· καὶ εἰ μὴ τῆς εὐσε-
βείας ἀπόσχοιντο. ἀνη-
λεῶς πάντας ἀναιρε-
θῆναι· οἱ δὲ συλληφθέν-
τες διὰ τὸ τῆς εἰς Χ(ριστὸ)ν
πίστεως ἀμετάθετον
ἀνῃρέθησαν πρὸ τῆς
πόλεως· πλὴν μόνου
ἑνός· καὶ τούτου μελλι-
κώτερόν τι διὰ τὸ θέ-
τος· οὐ γὰρ ὥστε τὸν
ἀγῶνα διαφυγεῖν ἀπε-
λείφθη· ἀλλ' ὥστε μεί-
ζοσι προσπαλαῖσαι
κακοῖς· ἵνα δὴ καὶ μα-

ζομας λάμποις στεφάνους·
ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀγα
θάγγελος ἦν· περὶ οὗ καὶ
σαφέστερον ἐξῆς δηλωθή
σεται· Διοκλητιανὸς δὲ·
τὸν μέγαν μετὰ μικρὸν πά
λιν παρίστησι κλήμεν
τα· καὶ ῥήμασι μὲν τὸ πρῶ
τον καὶ κολακείαις· ἐπει
ρᾶτο περιγενέσθαι τῆς
ἀνδρείας ἐκείνου καὶ
γενναιότητος· ὡς δὲ οὐ
δὲ μοῶν ἄχοντι προσιάλ
λων· ῥίψας τὴν πεπλασ
μένην πραότητα· ὅπερ
ἦν ἀμφανδὸν κ· καὶ κόλασι
αὖθις τινὰ καινοτέρα
διενοεῖτο· ἡ δὲ ἦν· δια
ταθῆναι μὲν οὕτω καὶ ἀ
πὸ τοσούτου πλήθους τὸ
μάρτυρα· ὥστε καὶ τῶν
μελῶν αὐτοῦ τὰς ἁρμο
νίας διαλυθῆναι· δή
μιους δὲ περιστάντας
αὐτὸν· ἀποκνῶσ ἄχρι πολ
λοῦ ξηροῖς ἰουμέροις

τ' ὑπεμδιᾶ τῶν σαρκῶν·
ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ταύτην
ἐκεῖνος ἀνεγενναίως
τὴν τιμωρίαν· ὁ βασι
λεύς· οἶδ' ὅτι φησὶ μὲ κλή
μη· τυχὴν μὲν ἔχεις σφό
δρα φιλόνεικον· σῶμα
δέ· ὑπερβαίνειν ταύτην δύ
ναμιν· ἀλλ' οὐδὲ γὰρ
πάλιν ἐνδώσω· καὶ σιδη
ροῖς γάρ σου πειράσομαι
ὄνυξι· τάχα γάρ· σιδη
ροῦς τις εἶ καὶ μαρκώδης
οὐ καὶ δυσαίσθητος· εἰ
πως ἀνατούτοις ἀφυ
πνώσω. καθ' ἃ ὕπνον
καθεύδοντα· καὶ ὁ μάρ
τυς· εὖ γε ἔφη ὦ πάσ ὦ
βασιλεῦ· καθεύδω γὰρ
οἷον εἴ τινα γλυκὺν ὕπνον·
οὕτως μετὰ τοῦ ἐμοῦ Χριστοῦ πρό
τοις ὑπὲρ αὐτοῦ πόνοις
κοιμιζόμενος· μὴ φεῖσαι δὲ
πάλιν καὶ ἐγρηγορέναι
παρασκευάζοντος· ὅπερ
τὸ αὐτὸν χρὴ κηρύξαι.

καὶ ὑπὲρ ἐκείνου παρρη-
σιάσασθαι· ὁ δὲ βασιλεὺς
μετεωρίσαι τοῦτον ἐπὶ ξύ-
λου τοῖς δημίοις κελεύει·
καὶ οὕτω καταξαίνειν σιδη-
ροῖς ὄνυξιν· ἕως ἂν αἱ τῆς
σαρκὸς αὐτοῦ καθάπερ
ἀμαλλος θεῖσιν· ἐκκενω-
θῇ δὲ τὸ αἷμα. καὶ μόνα
τὰ ὀστᾶ ὑπολείπηται·
Τῶν δημίων οὖν σφοδρῶς
ξεόντων τὸν μάρτυρα·
ἐκεῖνος· πρῶτα μὲν
ἑαυτοῦ προσχών· εἶτα
καὶ πρὸς τὸν τύραννον
ἀπιδών. οὐκ ἐμὸν τὸ σῶ-
μα φησὶ τὸ παρόν· οὐδὲ γὰρ
ἀλγῶ πάντως ξεόμενον·
ἀλλ' ὁ μὲν δέδοται μοι πα-
ρὰ τῆς φύσεως. ταῖς
προλαβούσαις ἀμαλλοθή-
καις ὅμοιος· τὴν δὲ νῦν ἐ-
πιτρέχουσαν τοῖς ὄνυξι
σάρκα· καὶ τῶν μελῶν τὴν
ἁρμονίαν συνέχουσαν. ὁ ἐ-
μὸς ὃν ἐνδέδυμαι Χριστός· δι' ὃν

καὶ τὴν προτέραν ἀποδύ-
σάμενος· ἧς δή που καὶ μυ-
ριάκις ἀποξεσθήσομαι. ἕως ἂν δὲ
σε πάλιν ἑώρων· οὐδὲ
γὰρ ἄλλο ὁ πηλὸς ἐπιλείποι
τὸν κεραμέα· ὁ μὲν
οὖν ταῦτα φησὶν ἐπαύσα-
το· Διοκλητιανὸς δὲ αὐτὸν
λαμπάδας πρὸς κε-
λεύει προσφέρεσθαι· τοῦ
δὲ κἀκείνας. φέρειν ἤσκησεν·
ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὸς ἔχον-
σαι δύναμιν· ἔκπληξις
εἶχε τὸν βασιλέα λοιπόν
καὶ πρὸς τοὺς παρεστῶ-
τας ἐπιστραφείς. ἔφη·
πολλοὺς μὲν εἶπε τοῦ-
δε τοῦ ὀνόματος χριστιανῶν
ἐξαρνησαμένων τε καὶ ἀ-
μεῖλον· ἀλλ' οὐδένα τοι-
αύτης ἄνδρα τύχης καὶ
γνώμης ἐθεασάμην· ὁ
δὲ σῶμα στερρὸν οὕτω καὶ
καρτερικὸν καὶ διὰ θαύμα-
τος· παραπέμπει γὰρ
αὐτὸν εἰς τὴν Νικομήδειαν·

τέρας ὡς εἰκὸς ἀπιστο-
μαξιμιανῶ· οὐδὲ γὰρ ἄν·
οὐδὲ αὐτὸν ἄνδρί ποτε
οἶμαι τοιοῦτον περιτυ-
χεῖν· αὖθις κἀπω δειμῶς
καὶ ἰσχυρογνώμονι· ταῦ-
τα ἐν θαύματι πρὸς τοὺς
παρόντας εἰπών· ἐψη-
φίζεται κλήμεντα
δεθέντα· μαξιμιανὸς
πρὸς τὴν νικομήδους
διαπόντιον ἄγεσθαι· γρά-
ψας καὶ πάντα τὰ κα-
τ' αὐτόν· ἔτι δὲ καὶ τοῦτο ση-
μάνας· ὡς εἰ μὲν ἕλοιτο
τοῦτον δυνήσεται· αὖθις
πρὸς αὐτὸν ἀναπέμπεται·
εἰ δ' οὖν· ἀλλὰ κακῶς αὐτὸν
τοῦ ζῆν ἀπεξάγειν·
Ἐξήγετο τοίνυν τῆς ῥώμης
ὁ ἅγιος· ὑπὸ πολλῶν μὲν
χριστιανῶν προπεμ-
πόμενος· πολλοῖς δὲ
δακρύων αἴτιος καθιστά-
μενος· οἱ μὲν γὰρ ποδῶν
ἥπτοντο· καὶ χεῖρας ἠσπά-
ζοντο· οἱ δὲ τράχηλον πε-
ριεβάλλοντο· σὺν δά-
κρυσι καταφιλοῦσιν· ἄλ-
λοι τοῖς αἵμασι κατεχρί-
οντο· τοῖς τραύμασι προ-
σέφυοντο· τῶν ἱματί-
ων οὐκ ἀπεσπῶντο· ὅλαι
πρὸς ἀριστέας· ὁ γενναῖ-
ος ἀγωνιστής· ὁ σιδήρου
λάρυτος ἰσχυρότερος·
Οἱ γοῦν ἀπαγαγόντες αὐτόν·
ἐπικλασθέντες τοῖς ὀ-
δυρμοῖς· ἀνῆκαν ἄχρι
πολλοῦ· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν
πλοίου ἔμελλεν ἐπιβῆ-
ναι ὁ μάρτυς· τῶν περι-
εχομένων ἀποσπασθεὶς
ὥσπερ μέλος κοινὸν
τῇ τε πόλει τὰ εἰκότα
καὶ ἑαυτῷ ἐπευξάμενος.
οὕτως τῆς νηὸς ἐπέβη· καὶ
τοῦ πλοῦ ἤρξατο· ἀλλά τι
καὶ περὶ τὴν ναῦν ὁ σοφὸς
τῶν ὅλων κυβερνήτης
οἰκονομεῖ θεός· καὶ ὁ πρό-
τερον τὸ μαρτύριον διὰ

φυγὼν. ἔρως μᾶλλον μὲν ὢν
τὸ γένος. ἀγαθάγγελος δὲ
τὴν κλῆσιν. σὺν πολλοῖς
ἐνταῦθα τῷ μαρτυρί-
μεται· καταλαμβάνων γὰρ τὸ
πλοῖον· καὶ ὀλίγα συλλα-
λήσας τοῖς ναύταις. πα-
θεὶ ῥαδίως· καὶ εἰσελ-
θὼν. κατά τι μέρος αὐτοῦ
λανθάνων ἐκρύπτετο·
Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ μάρτυς αὐτοῦ·
καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ πλοί-
ου ἐπέβησαν· ἀπέχοντες
τῆς γῆς ὅσον σταδίους δι-
ακοσίους· ὁ ἀγαθάγγελος
προσευχόμενος κατὰ μό-
νας τῷ μάρτυρι προσῆλ-
θε· καὶ λαβόμενος αὐτοῦ
τῶν ποδῶν. τῆς ἐν τῇ
φυλακῇ ἀναμιμνήσκει
ὁμολογίας καὶ τοῦ ὁρά-
ματος· εἶτα καὶ
τὴν ἐκ τῆς σφαγῆς φυ-
γὴν διηγεῖται· ὁ μάρτυς
οὖν τὸν ἀγαθάγγελον ἐπι-
γνούς. ἡ ἀνάζητο τοῦτον

περιβαλὼν ἔφη· σὺ ἦ ὁ δὲ
μὴ περιέβαλλεν· εἶτα.
καὶ τῷ θεῷ διελθὼν· εὐ-
χαριστῶ σοι κ(ύρι)ε ἰ(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ λέ-
γων· ἡ μόνη παράκλησις ἐμοὶ
καὶ βοήθεια· ὅτι με μὴ
τὸ κατὰ γῆν μόνον τὸ κα-
τὰ θάλασσαν. ἔρημον
τῆς σῆς βοηθείας κα-
ταλιμπάνεις· περὶ
γρὸς τῇ τύχῃ μου. προ-
σομοιῶσας γινόμενος·
Ἰδοὺ γὰρ καὶ ἐν μέσῳ θα-
λάσσης· ἐν ἀγαθῷ ἀγγέλῳ
τῷ πιστῷ τούτῳ μοι ἀ-
δελφῷ ἐγνώσθης· ὅστις
ἀπ' αὐτῆς μοι τῆς κλή-
σεως. τὴν παρὰ σοῦ
ποιεῖ τοῦτο βοήθειαν· ἀ-
γαθῶν ἄγγελος· καὶ κα-
λούμενος καὶ γινόμενος·
ἀλλὰ παράσχου καὶ αὐτῷ
χ(ριστ)ὲ βασιλεῦ. τὸ σὸν ἔσπε-
ρας ἀεὶ ἐν θέλημα· καὶ
δόξασον αὐτὸν τῇ ὁμολο-
γίᾳ σου· ἵνα κἀγὼ πάλιν ἐν

αὐτῶν δοξασθῆς· ὁ μὲν
οὖν οὕτως συναγάθαλ-
λως νυκτὸς καὶ ἡμέρας
ἀρχόμενος ἦν· τροφὴν
μὲν οὐ προσιέμενοι· οὐ
δὲ γὰρ εἶχον πόθεν· τῷ
ζῶντι δὲ ἄρτῳ καὶ τῷ
ὕδατι· ἀφανῶς τρεφό-
μενοί τε καὶ ποτιζόμε-
νοι· κατελεήσαντες
τοίνυν αὐτοὺς τῆς πολ-
λῆς ἀσιτίας οἱ στρατι-
ῶται· μεταδοῦναι
βρωμάτων τούτοις ἐ-
πειρῶντο· οἱ δὲ τοὺς
στρατιώτας μὲν τῆς προ-
αιρέσεως ἀπεδέχοντο·
τὴν τροφὴν δὲ οὐκ ἐ-
δέχοντο· ἄνωθεν αὐτὴν
ἐκδέχεσθαι λέγοντες· ὃ
δὴ καὶ γέγονε· περὶ γὰρ τὴν
πρώτην φυλακὴν τῆς
νυκτὸς· οὐρανία τροφὴ
τοῖς δικαίοις ὑπὸ τῶν ἄ-
νωθεν χορηγεῖτο δυ-
νάμεων· καὶ ἀγγέλων ἄρτ(ον)

ἐτρέφοντο ἄγγελοι· μεθ' ἱ-
καμὰς δὲ ἡμέρας· εἰς
Ῥόδον κατήχθησαν· καὶ
οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐπι-
σιτίσασθαι κουληθέν-
τες· ἐξῆλθον τοῦ πλοί-
ου· τῶν δὲ φυλάκων
οὗτοι ἐδέοντο· συγχω-
ρῆσαι αὐτοῖς τὴν τῶν χρι-
στιανῶν ἐκκλησίαν πα-
ρακαλεῖν· καὶ τῶν ἀχράν-
των μεταχεῖν μυστηρί-
ων· Φωτεινὸς δὲ ὁ τῆς
Ῥόδου πρόεδρος· συ-
χνοὺς παραλαβὼν τῶν
ἐκεῖσε χριστιανῶν· εἰς
τὸν αἰγιαλὸν ἀφικνεῖται·
καὶ τοὺς φύλακας ἠτεῖ-
το ὥστε λυθῆναι τοὺς
μάρτυρας τῶν δεσμῶν·
καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἐκκλη-
σίας αὐτοῖς ἀνεθῆναι
πάροδον· ὧν καὶ τυχόν-
των ὑπὸ πολλοῖς τοῖς
εὐχαριστηρίοις ὕμνοις οἱ
μάρτυρες ἐπὶ τὴν ἐκκλη

σίαν προσπέμπονται·
καὶ ἀκολούθως τῆς ἱε-
ρᾶς τῶν εὐαγγελίων προ-
τεθείσης βίβλου. τὰ
τῷ καιρῷ προσήκον-
τα τοῖς ἄλλοις ἐδήλου
το σημαίνοντα· τίνα
δὲ ἄρα ταῦτα· μὴ φοβεῖ-
σθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεν-
νόντων τὸ σῶμα, τὴν
δὲ ψυχὴν ἀποκτεῖναι
μὴ δυναμένων· ἐφ' ὧν
διατεθέντες ἤδη ὡς οἱ
ἄλλοι. καὶ ὀφθαλμοὺς
ὁμοῦ καὶ χεῖρας εἰς οὐ-
ρανοὺς ἀνασχόντες. ὑπὸ
περιχαρείας δὲ δακρυ-
μένοι προσηύχοντο.
Ὁ δὲ θεοφιλὴς ἐκεῖνος
ἐπίσκοπος· τὴν ἄλλην
λειτουργίαν τὸν ἱερώ-
τατον Κλήμεντα. τε-
λέσαι ἠξίου· ἧς δὴ καὶ
τελουμένης· ὁρῶσι
πολλοὶ τῶν ἀξίων. φο-
βερὸν ὧδέ πως τὸ θέα-
μα καὶ φρικτόν· ἄνθρα-
κα μὲν φωτὸς ὑπερμε-
γέθη· τῆς ἀχράντου
καὶ ἱερᾶς τραπέζης
προκείμενον. λαχεῖν
μόνον οὖν τῶν δὲ πλῆθος
ἐπὶ τοῦ ἀέρος ἱπτάμενον.
Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὴν ὄψιν
οὐκ ἐνεγκόντες. πρη-
νεῖς εἰς γῆν κατέπι-
πτον· τῆς φήμης δὲ
πᾶσαν ἐν ὀλίγῳ τὴν πό-
λιν διαδραμούσης πολ-
λοὶ καὶ τῶν ἀπίστων συν-
έρρεον· τοῖς νοσοῦσι τε
αὐτῶν ἐπαιρόμενοι· ὧν
καὶ παραυτίκα θεραπευ-
ομένων. αὐτοί τε καὶ
ἐκεῖνοι τῷ θαύματι ἐ-
χειραγωγοῦντο πρὸς
τὴν ἀλήθειαν· ἐξεπλήτ-
τε ταῦτα τοὺς στρατιώ-
τας· καὶ τὸν πολὺν τῆς
πόλεως ὁρῶντες πε-
ρὶ τὸν Κλήμεντα πόθον·
εἶτα καὶ δεδιότες μή τι

καὶ τὰ αὐτῶν μὲν ὥσπερ ἰσθέ
ἡ· τὰ δὲ ἡμῶν τὸ περιτί
θουσι πάλιν τοῦ μάρτυ
ρι· καὶ εἰς τὸ πλοῖον ἀνα
παρουσιν· ἐπιφόρου τοι
μῶν τοῦ ἀνέμου τυχόν
τες· διαπλέουσι τὸ αἰ
γαῖον· καὶ εἰς τὴν νικο
μήδους κατὰρ αὐτῶν.
ὡς τὸμ μαξιμιανὸν εὐ
θέως καταίρονται· ὁ δὲ
τὰ διοκλητιανοῦ δεξά
μενος γράμματα· καὶ
τὰ πολλὰ μὲν καὶ ἀπαι
τοῦν διδαχθεὶς σιωπᾶ δὲ
ταῦ δὲ τοῖς γράμμασι
καὶ ταῦτα ἰδὼν· οἷον ὁ
τιν παραίτημα ἀγνώμες·
ἢ τοῖς ἐλευθερίαν· οἷος
ἐκεῖνος κρίνειν· τὰ τοι
αῦτα δεινὸς. ἀπαρ
ῥεῖσθαι τὴν δ' ἤγασι·
καί τινα φροντίδων
πολεμικῶν ἀσχολίαν
αἰτιασάμενος. τοῦ δὲ
παρέχων ἀγριππῖνος τὰ

κατὰ τὸν σαμμαῖον ἐπι
τρέπει κλήμεντα· ὁ δὲ
τοῦτον παραιτησάμενος.
εἰ αὐτὸς ἐκεῖνος εἰκλη
μηκὼς θρυλλούμενος
ἠρώτα· τοῦ δὲ ἐκεῖ
νο τὸ ἀποκριναμένου·
καὶ ὁ τοῦ χριστοῦ δοῦλος προσ
θέντος. ὀργισθεὶς ἀγρίπ
πῖνος ἐπλήρωσεν αὐτοῦ
καὶ τὰς κόρρας ἐν τῷ μὴ
δοῦλον ἐπιλέγων τὸν
βασιλέως καλεῖσθαι
τόν· ἀλλὰ μὴ τοῦ χριστοῦ· καὶ
ὁ μάρτυς· ὁ φθὴν ἔφη
καὶ οἱ βασιλεῖς ὑμῶν
χριστοῦ δοῦλοι ἐκλήθησαν·
ἀλλὰ μὴ κακῶς αὐτοὶ
μᾶλλον τῇ ἀσεβείᾳ
ἐδούλευον· καὶ ἡμῶν
κρατεῖν ἀλλ' ὀκνητῶς ἐ
φιλονεικοῦσιν· ἀγρίππι
νος οὖν· πρὸς μὲν τὸν
κλήμεντα τὸ περι
ὁμοῦ τῆς ὀργῆς. οὐδὲν
ἀντέφθεγξεν· πρὸς

δὲ τὸν ἀγαθάγγελον ἀπο-
δοὺν. οὐδὲ τις εἰ ἔφη· ἀ-
δεῖ γὰρ ἔγκεισαι τοῖς διοκλη-
τιανοῦ γράμμασιν· ὁ δὲ
πρὸς τὸν ὅπωσον ἄρας ὅ-
μου τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ
τὸν κλήμεντα· ὁ κατο-
ρθοῦν γὰρ ἦξειν αὐτοῦ τὴν
μονὴν θείαν ἤλπιζε. κἀγὼ
χριστιανός εἰμι ἔφη· διὰ
τοῦ δούλου τοῦ χριστοῦ κλήμεν-
τος. τῆς μακαρίας ἀξι-
ωθεὶς ταύτης κλήσεως·
Τότε ὁ ἀγριώπινος· κλή-
μεντα μὲν κελεύει με-
τεωρισθέντα. ῥαβδίζε-
σθαι· ἀγαθάγγελον δὲ. μυ-
ρίοις ὑποδημίοις ὠ-
μότατα τύπτεσθαι· ἐ-
πεὶ δὲ καὶ τὴν τοιαύτην
βάσανον ὁμοῦ μακρῶς κλήμης
ὑπέμενεν· ὑπὲρ δὲ αὐ-
τοῦ καὶ ἀγαθαγγέλου τοῦ
θεοῦ ἀνδρὶ ὠμῶς ἀχθό-
μενος· ὁ ἔπαρχος· τότε
μὲν ἀνῆκεν αὐτοὺς τῆς

κολάσεως· καὶ τῇ φυλα-
κῇ δίδωσι· θέατρον δὲ
εἰς τὴν ἐξῆς αὐτοῦ καὶ
θηρία ἑτοιμασθῆναι
κελεύει· καὶ τὸ πλῆθος
πολλά· καὶ τὸ γένος διά-
φορα· καὶ ὑπερφυᾶ τὴν
ὠμότητα· οἱ μὲν οὖν
ἄλλοι τοῦ δεσμωτηρίου ἐν-
ειληθέντες· συντόμως
τέρας εἶχον τὸ τῆς ἀρχῆς·
ἄγγελοι δὲ αὐτοῖς ἄνω-
θεν ἐφίσταντο. πρὸς
τὸν μάρτυρι ὃν ἤλειφον·
Ὅσοι γοῦν καὶ ἄλλοι κατὰ
τινας αἰτίας ᾤκουν τὸ
δεσμωτήριον· τότε τῆς
δεήσεως αὐτῶν ἐκτε-
νῶς ἰδόντες· καὶ τῆς τῶν
ἀγγέλων αἰσθόμενοι πα-
ρουσίας· καὶ τὴν θαυμα-
στὴν ἐκείνην ἐκπλαγέντες
παράκλησιν· προσπί-
πτουσί τε τοῖς ἁγίοις· καὶ
τὰ περὶ χριστοῦ καὶ αὐτοῖς
εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν ἀξι-

οὖσιν· οἱ μὲν οὖν ἄχρι με
σονυκτίων τοῖς ἀνδράσι
διαλεγόμενοι. εἰς τὴν ἀ
λήθειαν τούτους πίστιν κα
τήρτισαν· καὶ τῷ θείῳ
βαπτίσματι ἐσφράγισαν
το· εἶτα ὁ μέγας Κλήμης·
τὰς τοῦ δεσμωτηρίου πύ
λας ἀχῇ μόνῃ διανοιχθεί
σας. ἐκείνους μὲν χαί
ροντας χαίρων ἀφῆκεν·
αὐτὸς δὲ σὺν τῷ Ἀγαθαγγέ
λῳ. παρὰ τῇ φυλακῇ τοῦ
πελήφθη· τοῦτο ἰσχυρῶς
ἐκμαίνει τὸν Ἀγριππῖνον·
καὶ τοὺς ἄλλους παραγαγὼν εἰς
τὸ θέατρον· λέοντας αὐ
τοῖς· καὶ πολλοὺς τῶν θη
ρῶν ἀφεθῆναι κελεύει·
Οἱ δὲ ἅμα ἐθεῶντο. ἐκείνους
μὲν οὐδὲν ἐποίουν κακόν·
ἀγριωτέρως δὲ τὴν καρδί
αν ἐπλήττοντο ἰσχυρῶς· οἱ
μέντοι μάρτυρες· πρό
φασιν τῆς εἰς θ(εὸ)ν δοξο
λογίας ἐποιοῦντο τὸ

θαῦμα· δόξα σοι χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς
λέγοντες· ὅτι καὶ λέοντες
ἡμᾶς παραδόξως ἠδέ
σθησαν· καὶ διὰ τῶν τα
πεινῶν ἡμῶν· τὰ κατὰ
τὸν σὸν προφήτην Δανιὴλ
ἐκαινώσω· εἶτα ὁ ἄγριος
τ᾽ ἀληθῶς ἀγριωπῖνος· τὸ
χειροήθες καὶ τιθασὸν
τῶν θηρῶν· αἴτιον τοῦ
θαύματος γενέσθαι εἰπών·
κελεύει σούβλας ἰσχυρῶς
ἀνεκπυρωθείσας· δι
ὰ μέσων τῶν δακτύλων
ἑκατέρας χειρὸς ἄχρις
ἀγκώνων αὐτῶν ἐμπαρῆ
ναι· οὗ γενομένου· καὶ
τοῦ σιδήρου τῶν σαρκῶν
ἁπτομένου. δεινὸν μὲν ἐ
κεῖναι τὰ πρῶτα σιγῇ
γενναίως ὑπερηφίσαν· εἶ
τα πορφύρεος πῦς ἐκχυ
θὲν τοῖς μέλεσι σὺν αἵματι
καπνοῦντα. συνεμμύσαν τέ
τοῦ προσενόκειτη μδι
μαμιν· καὶ κηρίσκον μάτον

καὶ καπνοῦ τὸν ἀέρα ἐ-
ποίει· οἱ μὲν οὖν παρόν-
τες δυσχεραίνοντες πρὸς
τὴν πικρίαν τοῦ γινομέ-
νου· φανερὸν ἐποίουν τὸ
πάθος· καὶ ἀφεθῆναι τοὺς
ἄνδρας ἐβόων· ὁ ἀγρίπ-
πῖνος δὲ περιφλεγὴς μᾶλ-
λον καὶ ἔκφρων τῇ μανίᾳ
γενόμενος· καὶ ἄλλας κε-
λεύει σούβλας ἐκπυρω-
θείσας· ὑπὸ ταῖς μασχά-
λαις αὐτῶν ἄχρι καὶ ὤμων
διαπαρῆναι· ὁ δὴ καὶ μᾶλ-
λον αὐτοῖς τὴν ὀδύνην ἐ-
πέτεινεν· ὁ δῆμος τοίνυν·
τοῦτο μὲν πρὸς τὴν ἀγριό-
τητα τοῦ ἄρχοντος χα-
λεπήναντες· τοῦτο δὲ καὶ
τὸ γνομὸς θαυμάσαντες·
ὅπως οἱ μάρτυρες πρὸς
τηλικαύτας ἀντέσχον ἐπα-
γωγάς· πρὸς μὲν τὸν ἄρ-
χοντα λίθους πανταχό-
θεν ἀφῆκαν· μάρας δὲ ὁ θεὸς
τῶν χριστιανῶν ἐξευμενὴ

σαν· θορύβου τοιγαροῦν
ὡς ἦχος πολλοῦ γενομέ-
νου· καὶ τοῦ ἐπάρχου φυ-
γόντος· κατὰ πολλὴν οἱ
μάρτυρες ἄδειαν· ἐπὶ
τὴν πέραν μὲν τὸ ὄρος ἀνῆλ-
θον· ἐν ᾧ αἵ τε θυσίαι τοῖς
ἕλλησιν ἐτελοῦντο· καὶ
τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων
θεῶν· εἴδωλα κατέκρυ-
πτεν· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως τῆς
ὀργῆς ὁ ἀγριππῖνος ἐ-
λήγεν· ἐπεὶ μέλλων γὰρ
δι' αὐτῶν ὑπὸ χεῖρας ζη-
τήσας· εὑρίσκει μόλις
ποτὲ τοὺς ἁγίους ἐν τῷ
ὄρει· ἐν ᾧ καὶ προκαθί-
σας ἐπὶ τοῦ βήματος·
καὶ τούτοις πολλῶν πα-
ρόντων ἀγαθῶν· τί δή πο-
τε φησὶ ταῖς ὑμετέραις
μαγγανείαις· διέστησα
τε μὲν τὸ πλῆθος ἀν-
τ' ἀλλήλων· χεῖρας δὲ
καθ' ἡμῶν ἄρας· καὶ πρὸ(ς)
ἄρνησιν ἐλθεῖν τῶν θεῶν

ἂν ἐποιήσατο; καὶ οἱ μάρ
τυρες· ἡμῖν μὲν ὧν ἐπαρ
χεῖ εἶπον· οὐδὲν εἰς ἀν
ματροπὴν ἐπράχθη τὸν
δῆμον· ἀλλὰ καὶ ἡμῶν
σιγώντων. ὁ ἀληθὴς αὐ
τοῖς ἀπὸ τῆς ἀληθείας
διεγνώσθη θεός· οὐδὲ εἶ
τι μανιώδης καὶ πάλιν
ἡμῖν δι' αὐτὸν τιμωρίαν
ἐπάγειν. ταχέως ἐπάγαγε
ρε· δύναται γὰρ οὗτος
ἡμᾶς. τῶν ὑμετέρων ἐ
ξελέσθαι πάντως χειρῶν.
Οὗτος εἰπόντας. πρὸς
τὴν κορυφὴν τούτοις ἀπο
τέμνει τοῦ ὄρους· καὶ ξύ
λοις παχυτάτοις τὰ τῶν
ὀστέων συνθλάσας· καὶ τὰς
σάρκας ὁ ἱμοῖς κατατέμνων·
εἰς σάκκους ἐμβάλλει·
καὶ λίθους αὐτῶν ἐκδή
σας μεγίστοις, κατὰ τῆς
ὑπωρείας ἀφίησιν· οἱ
μὲν οὖν παρόντες. ἀπο
θανεῖν τοὺς μάρτυρας

ᾤοντο· τῆς ἐσχάτης δι
ασπασθέντας φορᾶς· οἱ
δὲ ὅσον οὕτω φέρονται.
καὶ αὐτοῦ διεκπεσόντες
τοῦ αἰγιαλοῦ. τοῖς ὕδασι
τῆς θαλάσσης κατωλίσθησαν·
Ἄνδρες οὖν ἐκ τῶν μεγαι
ων· ἐπ' ἄγραν διεξελθόντες τῶν
μαρτυρικῶν λειψάνων
ἦσαν ἀξιωθέντες· ὡς ἂν ἐκ
τῆς θαλάσσης ἐκκυμα
θέντα. ταῦτα κομίσαν
τες· καὶ μετ' οὐ πολύ. τὸν
ὠθοῦ τοὺς σάκκους ἀνα
δεθέντας ὁρῶσι· καὶ ἠ
ρέμα τοῖς ὕδασιν ἐπι
πλέοντας· μικρὸς οὖν
ἐκεῖσε ἐπιβάντες· καὶ
αὐτοῖς πλησιάσαντες.
ζῶντας· ὅσης συνεχεῖα
σιλαῖ ἡ δυνάμεις. ἀναιροῦν
ται τοὺς μάρτυρας· μη
δὲ μικρὸν ἐπὶ τῶν πλη
γῶν ἐκείνων ἴχνος ἐ
φ' ἑαυτῶν ἔχοντας· μέ
σης δὲ νυκτὸς· καὶ μάρ

τοῖς ἄλλοις ἐξ ὅπου οὐ φαῦσ
πορικῆς στρατεῦον· ἄλλοι
τε πρὸς τὴν χέρσον ἐ
ξαγαγόντες· καὶ ὠνούμε
ναι δὲ τῆς τροφῆς. καὶ
ταμευλημένην αὐτοῦ
τὴν δύναμιν τῆς συνε
χείας τῶν κακῶν ἀπεκή
σαντο· εἶτα κατὰ μό
σημοι μάρτυρες ἐλθόντες
τὴν πόλιν· τοῖς τε ἄλ
λοις πιστοῖς. τὰ μεγα
λεῖα τοῦ θεοῦ διηγοῦντο·
καὶ αὐτοί. θερμῶς αὐτῷ
εὐχαριστοῦν· πάρεργον
δὲ τούτοις τῆς εἰς τὴν
πόλιν ὁδοῦ. δύο τυφλοί
παραυτίκα ἰῶνται τῷ στοᾷ·
ἕτερος τε τὴν χεῖρα
κατεξηραμμένος. καὶ ἄλ
λος παρειμένος τὸ σῶ
μα· δι' αὐτῶν. ἀπομον
ἔρον θεραπείαν καὶ ἀ
μισθον· ἀλλὰ καὶ ἄλλοι
τῶν ἀσθενούντων πολ
λοί· μαθὼν τοίνυν

καὶ ταῦτα ὁ ἔπαρχος·
αὐτὸς μὲν οὐκ εἶχε λοιπὸν
τὸν ἀγῶνα θαρρεῖ· μα
ξιμιανῷ δὲ τῷ βασιλεῖ·
διὰ γραμμάτων γνω
ρίζει τὰ κατ' αὐτοῖς· μα
κρὰν που νικομηδείας.
σὺν παντὶ τῷ στρατῷ δι
ατρίβοντι· τά τε ἄλλα τὰ
κατὰ μέρος διεξελθών·
καὶ ὅτι· χώρας μὲν τῆς
τῶν γαλατῶν· περὶ δὲ
δὲ τῆς ἀγκυρανῶν μάρ
μηνται· δεξάμενος
οὖν ὁ βασιλεὺς τὰ γράμ
ματα· καὶ τὰ ἐγκείμε
να ἐπελθών. αὐτίκα ὁ
κνεῖ τὴν ἐξέτασιν· καὶ
τοῖς ἄλλοις· ἐν ἀγκύρᾳ
πρὸς ἡγεμόνα τινὰ κυ
ρίκιον παραπέμπει·
οὗτος ἐπιστάς· τὴν σὺν
ρηναμένην· ἔχειν τὰ αὐ
τοῖς καὶ τροφήν· καὶ τι
μωρῆσαι δίκαιον· οὕ
τως ἀμηχάνως τε κ(αὶ)

φος ὁ θεός· ὁ γὰρ τοσαύτην
ἐπεὶ ἐλθὼν γῆν τε καὶ θά-
λασσαν κλήμενος· τὴν φί-
λην μάθοις ὡς ἡ ψυχὴ ὁ ἀπο-
λαμβάνει πατρίδα· ἧς δὴ
καὶ σὺν ἡδονὴν ἐπιμνᾶς. δό-
ξας οἰκείου χάριτος ὁ θεὸς ἔλε-
γεν· ἀνθρώπων ἐπήκουσας
τῆς προσευχῆς μου· καὶ
τῇ πατρίδι καὶ τοῖς προγο-
νικοῖς με τάφοις· μετὰ
καλῆς τῆς προσθήκης.
τοῦ συνάθλου φημὶ ἀγα-
θοῦ ἀδελφοῦ ἀποδέδωκας·
νῦν ὅπου τὴν γέννησιν ἔ-
σχον· καὶ τὴν τελευτὴν ἐ-
κεῖ δέξωμαι· καὶ προ-
καθίσαντι τῷ κουρικί-
ῳ ἐν τόπῳ τινὶ καλου-
μένῳ κρυπτῷ. οἱ γὰρ ῥωμαῖοι
παρίστανται· καὶ ὅσα ἐ-
παγγέλλεται τούτοις ὡς
ἀρχίμοις δὴ θεῶν πειρώ-
μενος. Τοσαῦτα πρὸς αὐ-
τοὺς ὁ ἀδελφός· μαθὼν
ἀκριβῶς ὁ ἀνὴρ τὰ

καθ' ἡμᾶς· ὅσην τε πε-
ριῆλθε γῆν· ὅσους τε
ὑπέμεινε τοὺς κινδύνους·
καὶ ἡλίκας θανάτων
ἐπαφορὰς διέφυγε. πά-
σχω καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν
ὅσιον εἰ. κοινωνῶν ἡμῖν
καὶ τῶν συμφορῶν· διὸ
καὶ ἀρχοντικὸν πάντα
ὄγκον ἀποβαλλών. προ-
σηνῶς οὕτως ὑμῖν διαλέ-
γομαι· δοκεῖς γάρ μοι πάν-
των ἀνθρώπων θαυμασιώτατος
κλῆμα. τούτου χάριν μὴ
ἐπὶ ξένης σου λυθῆναι
θῦσαι τοῖς θεοῖς. ἀλλὰ μὴ
τῆς οἰκείας ἐπιμνῆς· ἂν
τ' ἄλλης ὡς ἔοικεν ἀμοι-
νῆς. τοῦτο τῇ πατρίδι ταμι-
ευόμενος· καιρὸς οὖν
σοι. τῇ τε πόλει χαρίσα-
σθαι καὶ ἡμῖν· συνεπέ-
σθαι δ' ἐμοὶ καὶ ὁ καλὸς ἀγα-
θὸς ἀδελφός· καὶ τάχιον θύ-
σεις θεοῖς τὰ μεμονωμένα
να· καὶ οἱ ἄλλοι· πῶς ἂν ἀπο-

κλ

ἡμῖν κοινωνήσεις τῶν ἀθλί-
τέων· τοῖς ἤδη μὴ μᾶλλον
ἔχουσι ταύτας· πάθος δὲ
καὶ συμφοράν. τὸ μὴ πα-
θεῖν ὑπὲρ Χριστοῦ πλείονα· καὶ
ἐν τῇ αὐτοῦ πίστει τελειωθῆ-
ναι· εἰ δὲ χρὴ καὶ κοινωνεῖν
ἀλλήλοις τῶν συμφορῶν.
ἡμᾶς δεῖ μᾶλλον οἰκτείρειν
ὑμᾶς· οἵτινες· τὸν ἀληθινὸν
ἀγνοήσαντες θεόν. εἰδώλοις
ἀναισθήτοις προστίθε-
σθε· πρὸς ταῦτα δεινῶς
ἐκθηριωθεὶς ὁ Κουρίκιος·
Ἐπαφίησι μοίρας ὡς ἔ-
οικεν ἀπὸ πονηρᾶς· καὶ
χαίρειν ὡς ὁρῶ τιμωρού-
μενοι· ἐπὶ τὰ κατὰ γυμνα-
σίων ὑμῖν φιλοτίμως πα-
ρέξω· σίδηρον μὲν ἐκπυ-
ρώσας σφοδρῶς· ταῖς τοῦ
Κλήμεντος ὑποβάλλει μα-
σχάλαις· ταῖς πλευραῖς
τοὺς ἀκῶνας ἐγκαταδή-
σας· ἵνα καὶ πικροτέρας
αἰσθάνηται τῆς ὀδύνης·

ξύλον τε ἴσον μήκει τῷ ἀνδρί·
κατὰ γῆς πηγνύει· καὶ τὸν
μὲν Κλήμεντα ὄρθιον ἐν αὐ-
τῷ καταδήσας· τὸν Ἀγα-
θάγγελον δὲ μετεωρίσας.
πλευρὰς αὐτῶν ὁμοῦ καὶ
κνήμας κατέξαινε· καὶ
ὥσπερ ἐπιχαλάζων. εἰ-
τα σαθάμοιν τὸ τῶν κολάσε-
ων δικρότα· πρὸς ὃν ὁ μέ-
γας Κλήμης. τὸ τοῦ Παύ-
λου κατὰ καιρὸν ἀπεκρί-
νατο· ὅσον ὁ ἔξωθεν ἡμῶν
ἄνθρωπος φθείρεται· τοσοῦτον
ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται·
Ὁ ἡγεμὼν μὲν οὖν· καὶ σιδηρᾶν
ἐκπυρώσας περικεφα-
λαίαν· τῇ κεφαλῇ τοῦ μάρ-
τυρος ἐπιτίθησι· καὶ κα-
πνὸς μὲν ᾔθροιστο· τοῦ στόμα-
τος· τῶν ὤτων· τῶν ῥινῶν
ἐξεπέμπετο· ὁ ἀθλητὴς δὲ θαυ-
μάζας ἐκεῖνος· καὶ τὸν θεὸν
ἐπικαλεσάμενος· τὸν Σωτῆρα
ὑπὲρ τὸ ζῶν Χριστὸς ὁ Θεός· αὐτὸς
ἐπιστάζοι μοι τὴν δρόσον

427

τὴν παράδοξον· ὁ ἐξαγαγὼν ἡμᾶς
τὸ πρὶν ὕδατος· ἐξάγαγε καὶ
νῦν ἐκ πυρὸς εἰς ἀναψυχήν·
Ταῦτα ἔφη· καὶ τὸ μηχάνη-
μα ἐκεῖνο κατὰ μικρὸν
ἐψυχράνθη· καὶ οἱ τὸν ἄγαν
θάλπον ζέον τῶν ἀποκρί-
ρεσθαι· ἐν φόβοις ὁ ἡγεμὼν
ἐξαπορηθεὶς· τοῖς ἄλλοις
τῇ φυλακῇ παραπέμπει
δεσμώτας· ἡ μὲν τοῖς
φιλοσοφία· ἡ καὶ μητρὸς ἤδη
δεδήλωται καὶ παιδαγωγοῦ·
καὶ πάντα γενομένη τῷ Κλή-
μεντι· διὰ χρόνου τοῦτον
ἰδοῦσα· μετὰ τοῦ κόσμου
τῆς ὁμολογίας λαμπρὸν
ἐπανελθόντα· καὶ πάλιν
λαμπρότερον ἐν τῇ περι-
όδῳ· τῇ προσθήκῃ τῶν κιν-
δύνων γενόμενον· ἔχαιρε
τῇ τύχῃ· προσδοκῶσα με-
τὰ βραχύ· καταπεμπομέ-
νοις ἅμα θεὸν καὶ τοῖς ἀδε-
λφοῖς ἰδεῖν· νυκτὸς
δὲ περὶ τὴν φυλακὴν ἐλ-

θοῦσα· καὶ τῷ Κλήμεντι
ὡς εἶχε περιχυθεῖσα·
καὶ ἡδονῆς ὑπ᾽ αὐτοῦ δάκρυ-
α καταστάζουσα· πάντα
ἐκείνου γνησίως κατεφί-
λει τὰ μέλη· εἶτα· περὶ
τῆς μεταξὺ ἀθλήσεως
διηρώτα· καὶ τίς ὁ καὶ
συναγωνισάμενος αὐτῷ ἐ-
πὶ τοῦ ἡγεμόνος· καὶ μετὰ
ταῦτα πάλιν ἀνακεκλασμέ-
νος· ὡς δὲ ὁ μέγας Κλή-
μης πάντα κατὰ μέρος
ἀπήγγελεν· ἀποστήσασα
τούτων τὸ αἷμα· καὶ κα-
θαρὰς τὰ τραύματα σιν-
δόσιν ἐκμάξασα· τροφὰς
αὐτοῖς παρατίθησιν· ἃς
παιδευθεὶς ὁ Κλήμης ἐτρέ-
φετο· ἐν τοσούτῳ δὲ σκε-
ψάμενος ὁ Κουρίκιος· καὶ
γνοὺς ὡς ἀδύνατον αὐτῷ
τῶν μᾶλλον περιγενέσθαι·
μακαρίῳ τινὶ· τὴν ἀμισ-
νῶν ἀρχὴν τότε διέπον-
τι· τοὔνομα Δομετίῳ· δὲ

μῶντας αὐτοῖς παραινοῦμ-
πει· πρὸς ὃν ἁρμοδίοις ἢ
φιλόπαις· ἢ φιλόμαρτυς
μᾶλλον σοφία. μετὰ τῶν
ὑπ' αὐτῇ τρεφομένων ἠκο-
λούθει παιδίων· ἅπερ αὐ-
τῇ πρώην ὁ Κλήμης εἰσε-
ποιήσατο· ἀπενεχθέντων δὲ
περὶ τῶν παίδων τῷ ἄρ-
χοντι· κελεύει ὥστε· εἰ
μὲν ἀποσχέσθαι Κλήμεντ(ος)
ἐθελήσειαν. ἐᾶν αὐτοὺς οἴ-
καδε ἀναστρέφειν· εἰ δὲ μή.
ἀλλὰ θανάτῳ παραδίδο-
ναι· τοῦτον οὖν οἱ στρατιῶ-
ται ἀπτόμενοι. ὡς ἀ-
πὸ τῶν ἑταίρων τοῦ μάρ-
τυρος· τὰ δὲ οὐχ ὑπομέ-
νοντα τὴν διάζευξιν· ῥί-
πτοντα ἑαυτὰ χαμαί· καὶ
χερσὶ τοῖς ἐκείνου περι-
ιάλλοντα παῖδας· οὐ πρό-
τερον μεθίεσαν. ἕως τῇ
διὰ ξίφους ἕκαστον αὐτῶν
ἐδέχετο τελευτήν· ἔργον στα-
σιν καὶ φρένας. ὑπὲρ ἡλι-

κίαν ἐπιδειξάμεναι· ὁ μὲν
οὖν τοιοῦτος· ὃς τὰ τῶν παί-
δων ἐκληρώθη σώματα.
Κάμπος ἐκαλεῖτο· ἡ δὲ
γε θεοφιλὴς σοφία· οὐ-
κ ἄξιον αὐτῆς ἐλογίσατο·
περιϊδεῖν τὰ φίλτατα
κείμενα ἐπ' ἐδάφους· καὶ
ἀκούσασα γάρ· τοῦ μεγάλου
Κλήμεντος καὶ τοῦ θείου
ἀγαθαγγέλου διΐσταται· φή-
σασα πρὸς αὐτοὺς· ὥσπε-
ρ αὐτοῦ διδόντος. πάλιν
αὐτοὺς ἀπολήψεσθαι· ὁ δὲ
Καὶ τὰ μαρτυρικὰ τῶν
παίδων ἐκεῖνα σώματα·
χερσὶν ὁσίαις τῇ γῇ κατα-
κρύψασα· ἡ μὲν. οἴκαδε
μεθ' ἡδονῆς ὑποστρέφει·
Οἱ μάρτυρες δὲ· τὴν ἀμισηνῶν
πόλιν καταλαμβάνοντες·
εἰς γῆν πεσόντες· καὶ τὴν
παρὰ θεοῦ συμμαχίαν πά-
λιν σὺν δάκρυσιν αἰτη-
σάμενοι. οὕτως ὑπὸ τῶν
στρατιωτῶν τῶν ἱκαρίων

421

προσάγονται· ἀλλ' ἐκεῖνον
περιεώρων τότε τὸ χριστι-
ανῶν ἐξέτασιν ἀσχολού-
μενος. εἰς τὴν ἑξῆς αὐ-
τοὺς ταμιεύεται· παρίστα-
ται τοίνυν αὐτῶν εἰς τὴν
ἐπιοῦσαν. μετὰ ψυχῆς
ἀτρέπτου καὶ γενναίου φρο-
νήματος· τοσοῦτον ἀπέ-
χοντες τοῦ ἀρνήσασθαι
τὴν εὐσέβειαν. ὥστε καὶ
αὐτὸν μᾶλλον πείθειν ὁ μέγας
Κλήμης ἐπιχειρεῖ τὸν δι-
καστήν· περὶ τῶν μελλόν-
των ἀγαθῶν διδάσκων. αὐ-
τοὺς διὰ Χριστὸν ἐκδέξασθαι πά-
σχοντας· διὸ καὶ ἡμεῖς
ἐλάττους τὰς παρούσας κο-
λάσεις. μεθ' ἡδονῆς ὑπο-
μένομεν· καὶ τούτων
ἔτι πλειόνων θέτων αὐτὸν
καὶ ὑποτιθείς. ἡδονῆς
ἐπλήρου τὸν Ἀγαθάγγελον·
ὥστε· πεσεῖν τὸν πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ
ἀσπάζεσθαι· περιβάλ-
λειν αὐτόν· καὶ τὸ ἤδη ἐ-
κείνου στόμα θερμῶς πε-
ριπτύξασθαι· ἀλλ' ὁ Δομέ-
τιος. ὄνος ἦν τὸ τοῦ λό-
γου λύρας ἀκούων· διό.
καὶ κατὰ τῶν μαρτύρων
ὁπλίζεται· καὶ ἅμα καθέ-
μαι πρὸς τὴν ἐξέτασιν·
ἵνα καὶ ἀσθενεστέρους
αὐτοὺς ἀπεργάσηται· ἀλ-
λ' ἐκεῖνοι· γενναιότερους
καὶ διαιρεθέντες ἀλλήλων
ἑαυτοὺς παρεσκεύασαν·
Ὁ τοίνυν ἄνομος δικαστὴς
ἐκεῖνος· λάκκον τιτά-
νου πληρώσας· ὃν συ-
νήθως ἄσβεστον ὀνομάζουσιν·
ἐν αὐτῷ καταχωννύναι
τοὺς ἁγίους· εἶπε· καὶ
στρατιώτας αὐτοῖς ἐπι-
στήσας. ἀσφαλῶς φυ-
λάττειν ἐκέλευσε· μή
που χριστιανοί φησι νυ-
κτὸς αὐτοὺς ἀποκλέ-
ψωσι· καίτοι ταῦτα μὲν
ὁ μάταιος ἐκεῖνος καὶ μά-

ταῖς οἰσομένοις ἐπὶ χειρῶν·
Οἱ δὲ μάρτυρες· δι' ἑτέρας
ὥρας ἐν τῷ τιτάνῳ ὠλη-
θέντες παρ' ὅλην ἡμέραν·
παρασκευὴ δὲ ἦν· τὸν θ(εὸ)ν
ὑμνοῦντες εἱστήκεσαν·
ἑσπέρας δέ· καὶ φῶς αὐ-
τοῖς ἄνωθεν ἐρράγη· καὶ
δι' ὅλης τοὺς τῆς νυκτὸς
περιέλαμψε· δύο δὲ
τῶν ὑπ' αὐτοῖς τεταγμένων
στρατιωτῶν· τὸ φῶς ἐ-
κεῖνο καταπλαγέντες·
ἄσμενοι τῆς ἀσεβείας
ἐμπεπηδήκασι· καὶ Χρι-
στιανοὺς ὡς εἶχον ἑαυ-
τοὺς ὡμολόγησαν· ἀρ-
τι δὲ ἡμέρας ὑποφαι-
νούσης· τεθνάναι ἤδη
αὐτοὺς προσδοκῶν ὁ
τῆς δυσσεβείας νεκρὸς Ὠ-
κάριος· ἐκκληθῆναι
τούτων τὰ σώματα τοῦ
λάκκου κελεύει· καὶ
προσελθόντες οἱ στρατι-
ῶται· ὁρῶσιν αὐτοὺς

τε καὶ τοὺς πιστεύσαντας
τῷ Χ(ριστ)ῷ ὑπηρέτας· οὐ
δὲ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσυνέ-
του χαλεπὸν ὑποστάν-
τας· θείαν δὲ τὴν χά-
ριν· ἔσωθεν τοῦσαν ταῖς ὁ-
τισιν ἐρχόμενος· ἀναφέρ-
ται οὖν αὐτοῖς ἐκ τοῦ
λάκκου· τῷ Ὠκαρίῳ πε-
ρὶ τῶν στρατιωτῶν ἀ-
παγγέλλουσι· φαιδρὸν μὲν
αὐτοῖς καὶ ἄκαρπος τὰ
ὀνόματα· κἀκείνου
κελεύσαντος· εὐθὺς ἀ-
νασκολοπίζονται· λαμ-
πρῶς καὶ αὐτοὶ τῆς ὁμο-
λογίας φαιδρότητος
περιλαμπόμενοι·
Κλήμης μέντοι καὶ Ἀγα-
θάγγελος· ἐπὶ τὸν τοῦ μαρ-
τυρίου δίαυλον ἔρχονται·
ὁ Ὠκάριος δέ· καὶ αὐ-
τοὺς ἐσπούδαζεν ἀνελεῖν·
μὴ πειθομένους ὁρῶν·
θ(εὸ)ς δὲ ἄνωθεν οὐκ ἐ-
δόκει· πλείους αὐτοῖς

τοῖς στεφάνοις πλέκων
καὶ λαμπροτέροις· ἐν
θέν τοι· δύο μὲν ἱμάντας
τῶν ἑκάστου νώτων ὁ
μακάριος διεκκοπῆναι
κελεύσας· ἀνάγεται· καὶ ῥα
βδοῖς αὐτοὺς ἀνηλεῶς.
ὅλον τὸ σῶμα τυμπανίζει·
Οἱ δὲ καὶ ταῦτα γενναίως
ὑπέμενον· ὥσπερ
ἤδη πρὸς τὴν ἀπαθῆ
μεταθέμενοι φύσιν.
μηδὲ μιᾶς ἀνάγκης τοῦ
σώματος αἰσθανόμε-
νοι· ὁ δὲ γενναῖος Κλή-
μης· καὶ ταῦτα πρὸς τὸν
θεὸν διελέγετο· κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ
λόγον· ὁ πᾶσαν πνοὴν
ἐκ πηλοῦ χερσὶν οἰκεί-
αις δημιουργήσας· ὁ καὶ
συντριβέντας πολλά-
κις ἡμᾶς ἐπιρρώσας·
καὶ καταπεπτωκότας στη-
ρίξας· καὶ ἀνορθώσας
κατερραγμένους· αὐτὸς
καὶ τὰ συντριβέντα ἡμῶν

ὀστᾶ νῦν ἀνόρθωσον· ὁ
ἐν ἡμῖν τὸν ἀγῶνα τοῦτον
ἀγωνιζόμενος· ἐπεὶ πῶς
ἂν τὸ φθαρτὸν τοῦτο σῶ-
μα· τηλικούτων περι-
εγένετο παθημάτων·
Ὁ μακάριος οὖν κρείττοις
αὐτοῖς καὶ τῶν παρόντων
ὁρῶν· δύο σιδηροῖς ἐκ-
πυρώσας κραβάτοις·
ἐν αὐτοῖς ἀνακλίνει
τοὺς μάρτυρας· κάτω-
θεν δὲ πῦρ ἄφθονον ὑ-
ποστρώσας· ἔλαιον καὶ
πίσσαν καὶ θεῖον ἄνωθεν
ἐπιχέας· καπνοῦ τοίνυν
πολλοῦ καὶ φλογὸς ἐπὶ
πολὺ τοῦ ἀέρος ἀρθέν-
των· οἱ μὲν περιεστῶ-
τες μετὰ τοῦ ἄρχοντος·
ὥσπερ ἦν καὶ τὸ πρᾶγμα-
τι καὶ τῇ φύσει ἀκόλουθον·
τεθνάναι τούτους ἐπί-
στευον· ἐκέλευε δὲ καὶ
τοῖς δημίοις ὁ μακάριος
ἤδη· συνάψαντας τὴν

πυρὰν. ῥίψας κατὰ τοῦ
ποταμοῦ τῶν ἁγίων τὰ
σώματα· τοῖς δὲ ἡμᾶς
ῥα λαιῶν ὑπομονῆς τῆς ἐλ
κὺς καὶ ἀπόρρητος· ἐ
πὶ τῶν ὑπομονῶν. καὶ ὁ τῆς
ἐφοίτα· ἡ δὲ ὁ ὅπως. αὐ
τὸς ἡμῶν ἀγαπωμένης θεῖος Χ(ριστὸ)ς·
μετὰ στρατιᾶς ἀγγέλων
ἐπιφανεὶς· καὶ μὴ φο
νεῖαθεν εἰπεῖν· ἐγὼ γὰρ
εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν· ἐκεῖνοι
μὲν οὖν δι᾽ ὑπομονῆς θέντες
ἀλλήλοις ἐκοινοῦντο
τὴν ὅρασιν· ὡς περὶ τὴν
ἀδελφότητα καὶ μᾶλλον κὴ·
ἀλλ᾽ οὐκ ἐμφλογιμένην κα
μένοι· δυνατῶς δὲ· μὴ
ἀχωμόπιλοι τῶν αὐτοῖς
χρήσεται. παραιμαξιμι
λιομένοις ταρσῶν τοιούτοις
ἐκ τῶν ἐμῶν. οἱ δὲ· ὑπὸ
στρατιώταις ἀναμένοι
τῆς ὑπερθέσεως μετὰ πολ
λῶν καὶ ἄλλων χριστιανῶν·
ἐπὶ τῶν τῆς ὁδοῦ μὴ κεῖται

σώματα τῶν ὑμῖν καθαρῶν·
ἄλλως τόδε· καὶ ἡ ὁδὸς
ἡ μὲν διοικουμένη· ἔρημος δὲ
σου καὶ ἄνυδρος. εἰς ὁ ἐξ
δὲ τοσαύτοις τε καὶ τοῖς
συμπορευομένοις ἀμ
φιλεῖ· καὶ ὅσον οὐκ ἐκ
λείπει μὲν ἔμελλον. πάν
τες εἰς γῆν μετὰ δακρύ
ων ἐπὶ πολὺ ἐδέοντο
τοῦ θ(εο)ῦ· καὶ ἔθνος· καθα
ρὸν τιμώμενα καὶ διὰ δὲ
τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ
ἀμήχανον ἡμέρας ἀλλ᾽ ἀδιδο
ται οὐ καὶ πιόντων. τῆ
ποιζουσαν αὐτοῖς διὰ
ἐκοίμισαν· τῆς φήμης
οὖν καὶ τοῖς πόρρω διά
δοθείσης. συνέρρεον πρὸς
αὐτοὺς οἱ περίοικοι· πο
λύ τι πλῆθος ἀνθρώπων
ἐπαρόμενοι· ἀλλ᾽ ἡ τῶν
μαρτυρικῶν χειρῶν ἀφὴ
μόνον. ἕκαστος τοῦ πά
θους ἦν μέγα φάρμακον·
Ὁ τοίνυν μακαριώτατος

Κλήμης· οὕτως πάσχειν δὲ
δεῖ τὰ διὰ Χριστόν· ὥστε μὴ
δὲ ὅλως προσθεῖναι ταῖς τιμω-
ρίαις τὸν χρόνον αὐτῶν τῆς
ζωῆς ἄρχεσθαι· δέσποτα
κύριε λέγων· μόνε βασιλεῦ τῶν
αἰώνων· μὴ ἀναγάγῃς με ἐν
ἡμίσει ἡμερῶν μου· τοῖς
καθημερινοῖς τούτοις
κινδύνοις ἀποφορέσαντα·
ἀλλὰ παράσχου μοι τῷ
ἁμαρτωλῷ· παρ' ὅλην μὲν
τὴν ζωὴν ὑπὲρ τοῦ σοῦ ὀνό-
ματος πάντα παθεῖν· καὶ
αὐτά σοι καταθῦσαι τὰ μέ-
λη· ὡς δ' ἂν μετὰ πλείονας
ἀπολαύσω πάλιν αὐτὰ τῆς
λαμπρότητος· ταῦτα
εὐξάμενος· φωνῆς ἤκου-
σεν ὁ ὅσιος θεόθεν λεγούσης· ἀ-
περίττως Κλῆμη· νῦν δὲ
δέδοταί σοι· ἴσχε τοίνυν καὶ
τὸν δρόμον ἐντόνως τρέχε
τὸν τῆς ἀθλήσεως· ὁ πᾶς
γάρ σοι τῆς ζωῆς ὑπόλοιπος
χρόνος· μετὰ τῶν ἤδη τῆς

ἀθλήσεως διηνυσμένων· ἔτος
ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἔτη τῶν
μαρτυρίων ἀριθμηθήσεται·
Οὕτως οὖν ὁ γενναῖος Κλήμης
ἐξ ὅλου τὸ τοῦ μαρτυρίου
λαβὼν ἐχέγγυον· τὴν παρ-
οῦσαν σὺν ἀγαθαγγέλως κατα-
λαμβάνει· Μαξιμιανὸς
δὲ παραιτησάμενος τὸ
τοῖς ἔθεσιν· ἡμέρως καὶ
προσηνῶς ἐπαγγέλλεσθαι
πρῶτον αὐτοὺς ὑπερᾶτο·
ἔοικά τε μοι λέγων τὸν ἄν-
δρα· ὅτι διὰ τοῦτο μακρὶ
μὼν ἀπειθεῖ τε· καὶ πρὸς
οἷς παρεισεμφθῆτε φιλό-
νεικοι λίαν κατασταθῆτε· ἵν'
ἔσω ἡμῶν αὐτῶν ἐλθῆτε·
καὶ ὑπὸ τοῖς αὐτοῦ βασι-
λέως ὀφθαλμοῖς μετα-
βάλησθε· οἶδε γὰρ πολ-
λάκις παρουσία βασιλι-
κή· καὶ γνώμην μεταποιεῖν·
καὶ τὸ σφόδρα πολέμιον
ἐκκαλεῖσθαι πρὸς ὁμοί-
αν· ἰδοὺ τοίνυν τῆς ἡμε-

τέρας ὅ τε ὅσος ἠξιώθητε·
οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τῆς
ἀμυνείας ἀξιωθήσεσθε.
εἴγε τοῖς θεοῖς θύσετε·
Καὶ οἱ μάρτυρες· ὅτι μὲν τῷ
σῷ κράτει παραινοῦμεν τῷ
σῷ βασιλεῖ· χαίρομεν καὶ
αὐτοί· πλὴν ἀλλ' ὡς τιμω
ρίας διὰ Χριστόν· οὐχ ὡς τιμῆς τι
μῆς ἀξιωθησόμενοι· οὔ
τως γὰρ ἂν μετὰ πολλῆς τῆς
παρρησίας· τὸν φόβον τὸν
ἐκείνου καὶ ἄλλ' ἑκάστῳ ἡ
ματι παραταίνημεν· αὐ
τὸς γὰρ ἐστι· δι' οὗ βασιλεῖς
βασιλεύουσι καὶ τύραννοι
κρατοῦσι γῆς· αὐτὸς ὁ καὶ
πᾶν ἔθνος καθαιρῶν· καὶ
τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ὑψῶν.
καὶ ἔτι μᾶλλον ὑψώσων· βα
σιλεὺς γὰρ ἂν ἀσεβὴς μεθ' ἡ
μᾶς εὐσεβεῖς· καὶ ὁ βασι
λεύς· ποίας ἔφη μάταιο
θάνατοι μαντικὰς ἀνέγνω
τε βίβλοις· τὰ τοιαῦτα
μυθολογούσας· οἱ δέ·

οὐ μαντικὰς· ἀλλὰ προ
φητικὰς μᾶλλον εἶπον
ὦ βασιλεῦ· καὶ ὁ μαξιμ
ιανός· τί δέ· οὐχ ἡμεῖς ἐσ
μὲν εὐσεβεῖς βασιλεῖς· οἱ
τοσαύτῃ περὶ τοὺς θεοὺς
εὐσεβείᾳ χρώμενοι· ὥσ
τε καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας
αὐτοῖς ὡς περὶ ἡμᾶς ἀμη
χάνοις ἐκδίδομεν κακοῖς;
ἐφ' οἷς ὁ μέγας Κλήμης τὸν
ἀγαθὸν ἀπόλουσι γόντος.
ἀλλ' ὦ βασιλεῦ εἶπεν· εἰ
μέν τις ἀγνοεῖ τῆς ἀσε
βείας μεταβολήν· ἐξ ὅτου
τοῖς προφήταις ταυτὶ
προηγόρευται. εἶχεν ἄν
σοι τὰ εἰρημένα λόγον
τινά· ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εἰ
δωλολατρείας ἔτι καὶ νῦν
ἐστι πολλαχοῦ τῆς οἰκουμέ
νης. δῆλον· ὡς ἕτερος ἂν
εἴη πάντως. ὁ τῶν ἀσε
βῶν βασιλέων καιρός·
Πρὸς ταῦτα· θυμῷ ληφθεὶς
ὁ Μαξιμιανός. τὴν

φωνὴν ἀθρόως ἐνεμύμυτο·
κάμινος τὸ αὐτίκα τῆς χαλ-
δαϊκῆς μείζων. τοῖς ἄλλοις
ἄληκτος· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐ-
τὴν ὁμιληθέντας. ἡ θεί-
α χάρις τούτοις ἐδροσίζε·
μίκται μὲν γὰρ καὶ ἡ μὲν ῥα-
όλην. αὐτοῖς ἡ κάμινος εἶ-
χεν· ἦχος δ' εἰς ἐκεῖθεν
ἑορταζόντων ἠκούετο·
καὶ καπνὸς εὐώδης καὶ
ἡδὺς ἀνεφέρετο· ταῦτα
μηνύεται μαξιμιανῷ·
κἀκεῖνος ἐπιστάς· ἤδη
τῆς φλογὸς μαραινομένης.
ὁρᾷ σώους ὄντας αὐτοὺς τοὺς
ἁγίους· ὢ τοῦ θαύματος·
μηδὲ τρίχα τούτων τῆς
φλογὸς λυμηναμένης·
καὶ τούτοις ἀθρόως τῷ
οἰκείῳ ῥήματι παραστή-
σας. κἂν τοῦτο γοῦν ἔφη
γνωρίσατέ μοι· ὁποίαις
δή ποτε ἐπῳδαῖς. τὴν
τοῦ πυρὸς ἀφαιρεῖσθε
δύναμιν· οἱ δέ· οὐκ ἐ-
πῳδαῖς εἶπον· ἀλλὰ
μόνη τοῦ εἰπόντος εὐαγ-
γέλια· ὅτι· κἂν διὰ πυ-
ρὸς διέλθῃς. οὐ μὴ κα-
τακαυθῇς· πρὸς ταῦ-
τα πάλιν ὠργίζετο μα-
ξιμιανός· καὶ σύρεσθαι αὐ-
τοὺς ἐκέλευσε δημοσίᾳ·
καὶ ὑπὸ τῶν δημίων σπα-
ράττεσθαι καὶ τὰ ἔσχατα
ὑπομένειν· ἀλλ' ἐπὶ κακῷ
καὶ ταῦτα τῷ ἐκείνου ἐ-
γίνετο· πολλοὶ γὰρ τῶν ἀ-
πίστων· φρονήματι ὁρῶν
τὸ ἀδούλωτον καὶ ψυχῆς
ἀταπείνωτον. τὴν πά-
τριον ἐξόμνυντο θρησκεί-
αν· καὶ τῷ τῶν μαρτύρων
θεῷ προσετίθεντο· ἀ-
πορίᾳ γοῦν πάντοθεν
περισχεθεὶς μαξιμια-
νός· τέταρτον ἔτος αὐτοὺς
δεσμώτας οἰκεῖν κατα-
κρίνει τὴν φυλακήν· ἕ-
ως φησί· κἂν ὁ μεταξὺ
χρόνος ἐκλύσῃ τὸν

τὸν ὁμοῦ αὐτοῖς. Καὶ τῆς προ-
θυμίας τὸ διάθερμον ἀ-
παμιλλώη· ἀλλ' ἡ μὲν ἀπὸ
μαρτίας τῆς ἐλπίδι τῶν ἀ-
παρτήσαντα· ὁ γὰρ ἐστὶ Χριστοῦ
πόθος· καὶ ἡ τῶν μελλόν-
των ἐλπίς· ὡς παλάτι-
ον αὐτοῖς τὴν φυλακὴν
οἰκεῖν παρασκευάζον·

Μαξιμιανὸς οὖν ἔτι καὶ ταῦ-
τα μαθών· ὤκνει τὴν
εἰς ἔτι πρὸς αὐτοὺς συμ-
πλοκήν· πρόφασιν μὲν,
ὡς δὴ ἀναξίαν ὂν τῶν βα-
σιλικοῦ σχήματος· τὸ δ' ἀ-
ληθές· ὅτι τὸ ἐνδεὲς αὐτοῦ
καὶ ἀταπείνωτον τοῦ
φρονήματος· ταπεινοῦ-
σθαι αὐτῷ τὴν δόξαν ἐδόκει·
οὕτως οἱ ὡς κατεγνωσμένοι
παρῄσαν· πολλοὶ μὲν καὶ
ἄλλοι ἄρχοντες ἅμα καὶ
ἡγεμόνες· ἐκ πολλῶν συν-
ελθόντες ἐπαρχιῶν·
παρῆν δὲ καὶ σακέρδως
ἐπιφανὴς μὲν τὴν γενε-

μονίαν· ὁ ἐπιφανέστερος
δὲ πολλῷ τὴν ἀσέβειαν·

Τούτω Μαξιμιανὸς τοὺς
κατὰ τοὺς μάρτυρας ἐ-
πιτρέψας· καὶ ὅσοι τοὺς
πρὸ αὐτοῦ δεῖξαι φιλο-
νεικῶν· οὐκ ἐκ τῆς τῶν
μαρτύρων ἀνδρείας· ἀλ-
λ' ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀσθενεί-
ας μᾶλλον ἡττηθέντας·
ἐπὶ τοῦ βήματος προκα-
θίσας· παρεσκευασμένος αὐτοῦ
τοῖς συμμάχοις· ποικίλως
μετῄει τὴν πρὸς αὐτοὺς
συμπλοκήν· ἄρτι μὲν
ἐπιεικείᾳ καὶ ἀγαθῶν ἐ-
παγγελίᾳ· ἄρτι δὲ αὐστη-
ρίᾳ καὶ πικρῶν ἀπειλῇ·
πλήν· ἀλλ' ὡς τὸ πρῶτον
τοὺς μάρτυρας παρεστή-
σατο. σακέρδωτι παρί-
στασθαι λέγει· ὁ μὲν οὐδεὶς
Χριστιανῶν τῶν κατοι-
κούντων τὸν τόπον καὶ Γα-
λατίαν διέφυγεν· ἀλλὰ
πολλοῖς μὲν μὴ παραθέντ.

τιμῶντες καὶ δωρεῶν ἠ-
ξίωσαν· καὶ θεοῖς τὸ μέ-
γιστον ὠκείωσαν· πολλοὺς
δὲ τῶν ἀπειθησάντων
χαλεπῷ θανάτῳ παρέ-
δωκαν· ἀλλ' ὑμεῖς θύ-
σατε τοῖς θεοῖς· ὅπως ἂν
ἀναλόγως ὧν ἐπὶ τοσού-
τοις χρόνοις ἐπράξατε
κακῶν, ἀγαθῶν ἀπολαύ-
σοιτε· πρὸς ταῦτα οἱ
ἅγιοι· ὃν μέλλομεν ἡμᾶς ἀ-
ξίως ἀμείψασθαι καὶ τι-
μᾶν, Χριστῷ ἐπιμείνωμεν· ὃς
τοιαύτας δωρεῖται τὰς
δωρεάς· ὡς μηδὲ ἄξι-
α τοῦ νῦν καιροῦ τὰ πα-
θήματα εἶναι πρὸς τὴν
μέλλουσαν ἡμῖν ἀποκα-
λυφθῆναι παρ' αὐτοῦ δό-
ξαν· ἐφ' οἷς καὶ σακέρ-
δως τοῖς προλαβοῦσιν
ὁμοίως ἐποίει· καὶ ζεῦξαι
αὐτοὺς κατὰ τῶν ὤμων
ἐκέλευσεν· ἐπειδὴ δὲ ἀ-
νενδότους ἑώρα· καὶ ἤρα-

χεῖς τοῖς ξεσμοῖς ὁμοί-
ως ἐδίδοτο· ἕως· αὐτή
τε τοῖς παροῦσιν ἡ σύν-
θεσις τῶν μορίων ὡράθη.
καὶ πᾶσα διεμερεῖτο
τῶν ὀστῶν δ' ὅλων ἡ ἁρμο-
γή· σακέρδως οὖν· οὕτ(ως)
ἀθλίως ἥττητο τῶν μαρ-
τύρων, ὥστε καὶ ἅπερ
ἦν ἐκείνοις πάσχειν εἰ-
κός, αὐτὸς ὑφίστατο μᾶλ-
λον· οἱ μὲν γάρ, βαδίζον-
τες πρὸς τὴν φυλακήν,
ᾔεσαν ἐκείνου κελεύ-
σαντος· ὁ δὲ τῇ ἐκ τῆς
ἥττης αἰσχύνῃ καὶ ἀθυ-
μίᾳ λιποψυχῶν· καὶ ὑ-
πὸ πολλῶν διαβασταζό-
μενος, οὕτως αἰσχρῶς
ἀπεχώρει τοῦ βήματος·
μεταξὺ δὲ πρὸς τὴν φυ-
λακὴν τῶν ἁγίων πορευ-
ομένων· ἐκπίπτουσαι
σὺν αἵματι τούτων αἱ σάρ-
κες· τρέχειν ἁπανταχόθεν ἐπὶ τὴν συλλογ(ήν)

αὐτῶν τοῖς πταίουσι πα-
ρεσκεύαζον· ὥσπερ ὧν
εἶχον αὐτὴν κόρην· διὰ τοὺς
ὥσπερ χερσὶν ἀναιρου-
μένοι. εὐλογίαν ἐποίησαν
ὃν λαμβάνειν τιμάν· ἐ-
πεὶ δὲ πάντα φόνον καὶ
πεῖραν· καὶ σοφίσματα
καὶ τεχνάσματα σακερ-
δῶς ἐν μέσῳ καὶ ἄπρακτος
ἦν· καὶ τὸ τοῦ λόγου εἰς οὐ-
ρανὸν τοξεύειν ἐπιχειρῶν·
μαξιμιανὸς ταῦτα μα-
θών· καὶ πλάττων τοὺς σα-
κερδῶτος ἄθλους κα-
τεχέσας. οὗτος ἐστι σακερ-
δῶς ἔφη ὁ ὑπὸ πάντων
ᾀδόμενος; μάξιμος
οὕτως καὶ αὐτὸς ἡγεμὼν
τηνικαῦτα παρεστὼς μα-
ξιμιανῷ καὶ τῶν λεγομέ-
νων ἀκούων. δέομαι τοῦ
σοῦ κράτους ἔφη βασιλεῦ.
ὥστε κἀμοὶ τοῖς ἀνδρά-
σι τούτοις ἐγχειρισθῆναι· ὡς
αὐτοῖς ἐπιθύοιντο τοῖς
μεγίστοις θεοῖς· ὡς ἡ πρὸς
σὲ πάντας αὐτοῖς. ἡ κα-
κῶς ἀπαλλάξονται τοῦ ζῆν·
ἔφη ὧν κατανεύσαντος μα-
ξιμιανοῦ. ὁ γ' οὖν αὐτὸς
τοὺς μάρτυρας διαδέ-
χεται· καὶ τι καινὸν κα-
τ' αὐτῶν πλέκει μηχά-
νημα· ἐκ διαλειμμάτων
τοῦ τοῖς ὁμιλῶν· καὶ ὑποτι-
θέμενα καὶ συμβουλεύειν
αὐτοῖς φιλικῶς· ἀλλ' οὐ
βιάζεσθαι οὐδὲ ἀναγκά-
ζειν βιαίως· χρόνον
δὲ συχνοῦ διαγενομένου·
φανερὰν ὁ μάξιμος τὴν
αἰτίαν ἐποίει. τῆς δὲ ὀ-
λεθρίας ἐκείνης φιλίας·
Προσκαλεσάμενος γὰρ τοὺς
ἁγίους· χαίρετέ φησιν ἐμοὶ
φίλοι· οἱ τῶν ἀθανάτων
θεῶν ὡς γνησίους παῖ-
δας φιλοῦσι· πολλάκις
γάρ μοι καὶ χρησμοῖς ἐπὶ
καὶ ἐνυπνίοις ἔφησαν.
τῆς καθ' ὑμῶν ὀργῆς ἀ-

ναστέλλοντες· τὴν ἡμῶν
αὐθαίρετον γενέσθαι με-
τάνοιαν ἀναμένοντες·
ἢ δὴ καὶ γενήσεται μετὰ
μικρόν. ὡς ἐμοὶ τῆς πα-
ρελθούσης νυκτὸς ὁ μέ-
γας ἐν θεοῖς Διόνυσος
ἔδειξε· φέρε τοὺς ἄν-
δρας πρὸς ἡμᾶς ἐπισκή-
ψας· ἰδοὺ τοίνυν καὶ ὠ-
μὸς ἐντρεπτικῶς. καὶ ταῦτα
θυσιῶν παρεσκεύασται·
θύεται προσελθόντων
τῇ αὐτῶν εὐμενείᾳ·
Πρὸς ταῦτα οἱ ἄλλοι· φαμὲ
ρῶς εἰ πονῶ δίκας ἀν-
διδόασιν· ὅσας γὰρ ἡμέ-
ρας σοὶ προσφθέγγονται
οἱ θεοί σου, τοσαῦτα πάν-
τως καὶ ἐμμυξί· ποῖος
δὲ σοὶ καὶ παρ' αὐτῇ Διόνυσος·
ὁ χαλκοῦς ἢ ὁ λίθινος·
εἰ μὲν γὰρ τὸν ἐκ λίθου
λέγεις, ὅ τε ἱμεταμορφωτὸν
τον· ἢ θλασθέντα καὶ
εἰς οἰκοδομὴν ἐμβλη-

θέντα, ἢ ἐκκαυθέντα
καὶ εἰς ἄσημον μετασκε-
ασθέντα· εἰ δὲ καὶ ὁ
χαλκοῦς σοι διείλεκται,
θᾶττον ἂν καὶ αὐτὸς ἰὸς
ὑπηρετικοῦ σκεύους καλῶς
ἀναχωνευθείη· ταῦτα
τῶν μελλόντων εἰπόντων· ὁ
Μάξιμος· τὸ πρόσωπον
ὁμὲ ἐκ Διός· ὁ ὑπὸ ἡμῶν θε-
ὸς ἐν φαιμένῳ· κελεύουσιν·
ὀβελίσκοις τὸ ἄκρον ὀξέσι·
ποδιαίοις τὸ μῆκος· τὰς
ἀκμὰς ἄνωθεν ἔχοντας.
τῇ γῇ ἐμπεπηγμέναις· καὶ τὸν
μακάριον κληθέντα τοῦ-
τον ταῖς ἀκίσιν ἐπιτα-
θέντα· ξύλοις παχυτά-
τοις σφοδρότατα τυπτό-
μενον ἀναθαλλόντος δὲ· μόλυ-
βδον ζέοντα κατὰ κεφα-
λῆς ἐπιχεθῆναι· τούτου
δὲ γενομένου· ὁ μὲν γεν-
ναιότατος κλήμης τὰ
σπέρματα ἀποθέντι πο-
μένος· καὶ τοῖς ναοῖς τακα-

τῶν θερμῶν τοῖς ὀβελίσκοις διαπειρόμενος· οὐδὲ οὕτως ἔπαθέ τι ἄμεινον· καὶ ἀπαθὴς ἄλλος δὲ ὡσαύτως· ὑπερφυῆ τινα τὴν καρτερίαν ἐπεδείξατο·

Μάξιμος οὖν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν σιδήρων μόνον παράλογον θέαμα· τὰ στέρνα· τὴν καρδίαν· ὅλον ἐξῆς τὸ σῶμα διαπειρόμενον ἅμα· εἶτα· καὶ σφοδρῶς προστυπτόμενον ἅμα θερμῷ· καὶ οὐ καθὼς ἀπορρήξαντα τὴν ψυχήν. ἀκατάπληκτος ἦν· ὁ δὲ ὅμως τῶν ὀβελίσκων αὐτὸν ἐξαιρεῖται· ὡς ἱμάτιον παρ' αὐτοῦ θερμῶν διερρωγότα· καὶ μόνῃ τῇ φθογγῇ ζημίαν πείθονται· Καὶ πρὸς αὐτὸν λέγοντα· ἐγὼ κατὰ τὰ κἂν ἀρτίως τὸ ἡμέτερον σῶμα ἀνθυπέχω τὸν συναρμοζόμενον· καὶ τὰς ὑμῶν ἐπιβουλὰς καταισχύνονται· ἐκπλαγεὶς τοίνυν ἀποφράσας ὁ τύραννος· τοὺς μάρτυρας μὲν διαβαστάζομεν ἐν τῇ φυλακῇ παραπέμπει· αὐτὸς δὲ σαφῶς ἕκαστα τῷ βασιλεῖ ἀναφέρει· Μαξιμιανὸς δὲ ὁμοίως αὐτῷ τοῖς ὅλοις ἀμηχανήσας· οὐχ ὅτι μὴ ἐπείσθη τοῖς ἐγκλήμασιν· ἀλλ' ὅτι μηδὲ ἀμβλεῖναι αὐτοὺς δύναιτο· κελεύει παρὰ τῇ φυλακῇ πάσης οὕτως ἐρήμους προνοίας ἀπολιπεῖν· ἄχρις ἂν τὴν ἐκ τῆς φύσεως τελευτὴν ὑπομείνωσιν· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς ἡσυχάζειν εἶχον· Ἀφροδίσιος γάρ τις πέρσης τὸ γένος·

Πολὺς τὴν ὠμότητα· ἐν|τος τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑπέρχεται πάλιν· αἰτήσας γὰρ παρ' αὐτοῦ βασιλέως τὴν κατὰ τῶν μαρτύρων

ἐξουσίαν καὶ λαμπάδων. δεῖ-
πνα κατὰ τὸν οἶκον πολυ-
τελῆ παρεσκευάσθη· καὶ αὐτοὺς
ἐκάλει πρὸς τὴν ἑστίασιν·
ἵνα κεκμηκότας δῆθεν
τοῖς ἐπιπόνοις. θεραπεύ-
σῃ τοῖς ἐδωδίμοις· καὶ τὴν
αὐτῶν γνώμην μαλακωτέραν
ἐφαρμόσῃ· τῶν δὲ ἁγίων
των· ὡς ἔχομεν τὸν ὅσιον
ἐσθίομεν ἄρτον· οὐδὲ φαγεῖν
οὐκ ἐπιούμην πειράσῃ· ἀλ-
λὰ ζήσεσθε εἰς τὸν αἰῶνα.
κύριε μακάριε Διονύσιος τοῦτο
νομίσας· ἐκείνοις μὲν
τὴν φυλακὴν δίδωσιν εἰπών·
ὡς ἄρα τὸ λοιπὸν δεῖ-
πνον. ὁ δὲ ὑμῖν πρὸς ἐπαιθά-
νατος· ὁ περαύριον
μὴν ἐγὼ παραθήσω· δύο
δὲ λίθους τῆς ἑξῆς ἀπο
μύλωνος ἐναχθῆναι κε-
λεύει· ἑκατέρου δὲ αὐ-
τῶν. ἑκατέρου τῶν τρα-
χήλων περιδεθῆναι· καὶ
οὕτω λίθοις πάντοθεν

αὐτοὺς βαλλομένους διὰ
ἀμέσης τῆς πόλεως ἑλ-
κεσθαι· τοῦτο τῶν ἑλκόν-
των ἐπιφωνούντων· τοῖς
θεοῖς καὶ τοῖς αὐτοκράτορ-
σι πείθεσθε· ἀλλὰ τοῦτο
μὲν ὁ λόγον Ἀφροδίσιος ἐποί-
ει. ὅπως ἢ τῇ ἀτιμίᾳ περι-
αγωγῇ ταύτῃ ἐνδοῦναι πα-
ρασκευάσῃ τοὺς μάρτυρας.
ἢ τὸν ὄχλον ἐρεθίσῃ αὐτοὺς
διελεῖν· ἀλλ᾽ ὁ ἅμα καὶ
λίθων μαθεῖν καὶ ἀπο-
κρύψαι. κατ᾽ αὐτὸν τὸ σό-
φισμα περιετρέπετο· οἱ τῶν
γὰρ μάρτυρες· συμμαχόμε-
νοι μᾶλλον οὐκ αἰσχυνόμε-
νοι περιήγοντο· ἢ τὸ πολ-
ὺ ἐπὶ τὴν θέαν συρρέουσα·
καὶ ὁρῶσα τούτους ἀθύ-
μους τε καὶ τὰ σώματα
ὑγιεῖς· ὡς περὶ ἀπαθεῖς
αὐτοὺς καὶ ἀθανάτους εἶ-
ναι δοκοῦντας. τῇ εὐσεβεί-
ᾳ χαίροντες προσετίθεντο·
Οὕτως οὖν αἰσχρῶς κἀφρο-

Διονυσίου

4 2:

διοσίου ἠττηθέντος· ὁ βα-
σιλεὺς· πᾶσαν ἐλπίδα με-
ταμελήσεως ἀπογνούς· ἀλ-
λως τε· καὶ ὅτι πλείους
μᾶλλον ἐντεῦθεν ἐπισπῶν-
ται πρὸς τὴν εὐσέβειαν.
διηνεκεῖ αὐτοῖς καταψη-
φίζεται δεσμωτήριον· ὡς
ἂν τὸν ἅπαντα χρόνον
τῇ ἀνεξόδῳ φυλακῇ κατα-
μαρανθέντες. οὕτω τὴν
ζωὴν ἀπορρήξωσι· τοῦ
θῦ καὶ ταῦτα οἰκονομοῦντος·
ὅπως ἥ τε τοῦ κλήμεντος
δέησις τελεσθῇ. καὶ μείζο-
νες αὐτοῖς αἱ τῆς ἀθλήσε-
ως ἀμοιβαὶ γένωνται·

Πολλὸν τοίνυν οὕτω χρόνον
ἀποκεκλεισμένων· πολλοὶ
καὶ ἄλλοι τῶν ἀσεβῶν ὕ-
στερον τοῦ μαρτυρίου ἀρ-
ξάμενοι· πρὸ τούτων ἐτε-
λειώθησαν· οἱ μὲν τοῖς φυ-
λάττειν ὑπὸ μαξιμιανοῦ
κελευσθέντες τοὺς μάρτυ-
ρας· τῇ πολλῇ περὶ αὐτοὺς
ὀκλάσαντες προσεδρείᾳ·
ὅ τε καὶ κραδέως προσι-
ασι μαξιμιανῷ· καί τι πε-
ρὶ τῶν ἀρχομένων χριστιανῶν
δεσμωτῶν χρόνοις ἤδη
πολλοῖς ἐπὶ ταύτης ἠρω-
των· διὰ θανάτου ἀλκιθῶς
ἢ ἀθανάτων· μαξιμιανὸς
οὖν· πολλὰ τοῖς ἑαυτοῦ θε-
οῖς πρότερον βλασφημή-
σας· ὅτι μὴ τούτοις τῆς
παρούσης ζωῆς ἀπεξήγα-
γον· ἐπαγγελάτας αὐτοῖς
εἶναι μάθοι καὶ τῆς ἀγκυ-
ρανῶν πόλεως· λουκίῳ
αὐτοὺς ὀξέως ἐξαποστέλλει· τῷ ἐ-
κεῖσε τηνικαῦτα ἡγεμονεύ-
οντι· θεοῦ πάντως οἰκονομίαι·

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν μετὰ χαρ-
ᾶς ἀπάραντες τῆς ταρ-
σοῦ· προθύμως πρὸς τὴν
εἰς τὴν πατρίδα φέρουσαν
ἤνυον· ὁμοῦ δὲ τὴν ἀγκυ-
ρανῶν εἰσδύον· καὶ τῷ ἡγεμόνι
λουκίῳ παρίστανται· ὁ δὲ
μηδὲ λόγου αὐτοῖς μεταδοὺς.

τοτὸ μὲν μὴ ἀσφαλῶς ἐν τῷ
ξύλῳ κατακλείεσθαι· λίθον
ἑκατέρου ἐκδήσας· ὡς μὴ
δὲ κινεῖσθαι τούτοις μὴ
δὲ ἀποτείνεσθαι τὰ σκέλη
δύνασθαι· τῆς ἑξῆς δὲ με-
ταστειλάμενος τὸν ἀγα-
θάγγελον· οἷα δὴ αὐτῷ φησὶν· ὡς
οὐ διὰ κακουργίαν ἀλλὰ
ψυχῆς ἀκολίαν καὶ τρόπων
ἁπλότητα. ὑπὸ τοῦ σοῦ
μύθοις ἠπάτησαι Κλή-
μεντος· ἀλλὰ τοῦτό σοι
τὸ ἀπόφθεγμα ἀγαθάγγελε·
χάρισαι πῶς τὸ καὶ ἡμῖν·
καὶ ἄγγελος ἀγαθὸς κατὰ
τὴν κλῆσιν γενοῦ. τιμῶ οἱ
κατὰ μὴν μικρὸν ἐπὶ προφη-
Πρὸς ταῦτα ὁ ἀγαθάγγελος·
ἐμοί φησι τὴν ἔνστασιν
ταύτην· οὔτ' ἀκολία γνώ-
μης. οὔτε κακουργία πε-
ποίηκε· καὶ δῆλον ἐν τάχει·
πῶς γὰρ ἂν πρὸς τοσοῦ-
τους ἂν ἀντέχομεν ἡγεμόνας·
ἐπειδὴ καὶ βασιλεῖς· οἳ καὶ

μετὰ Κλήμεντός μὲν· καὶ
μόνον ἀπολαυόντες. οὐδὲ
μιᾶς ἀποσχόμενοι μηχανῆς
μετὰ πάσης σπεύδοντες·
μήτε οὖν ἀκολίαν, μήτε
κακουργίαν· ἀλλὰ σοφίαν
μᾶλλον· καὶ ἀνδρείαν ὀνό-
μαζε τὰ τοιαῦτα· σοφί-
αν μὲν. διότι τῶν φθειρο-
μένων προτιμῶμεν τὰ ἄ-
φθαρτα· ἀνδρείαν δέ. διότι
ὡς ὑπὲρ ὑπομονῆς τιμὸς τοῦ
θανάτου καταφρονοῦμεν·
Οὔτε οὖν Κλήμης ἐμὲ ἀπέ-
στασέ με· ἀλλὰ Χριστός. ὁ διὰ Κλή-
μεντός με προσκαλεσά-
μενος· οὔτε ἐξηπάτησεν·
ἀλλὰ τῆς ἀπάτης μᾶλλον
ἀπέστησεν· ἧς ἀποστῆναι καὶ
ὑμᾶς εὔχομαι· ἀγαθὸς εἰ
βούλοισθε καὶ ὑμῖν ἄγγελος
τῆς ἀληθείας γενόμενος.
ταῦτα τοῦ ἀγαθαγγέλου δι-
εξελθόντος· ὁ ἡγεμὼν τῇ
μιᾷ πολλὴν ἀπειλήσας·
σιδηρᾶς περόνας ἰσχυρὰς

ἐκπυρώσας. κατὰ τῶν
ἐκείνου ὤτων ἐνέβαλλε·
καὶ λαμπάδας πυρὸς ταῖς
πλευραῖς ἑκατέραις προ
σῆγε· δριμείας οὖν ἐκ τῶν
ὤτων ὀδύνης στρεφούσης
ἔνδοθεν τὸν ἐγκέφαλον·
καὶ καπνοῦ καὶ σκοτοδίνης
αὐτὸν πληρούσης. ἐκαρτέ
ρει γενναίως ὁ μάρτυς· Χριστὸν
ὁμολογῶν· καὶ τοῦτον εἰς
ἐπικουρίαν καλῶν· δέσπο
τα κράζων Ἰησοῦ Χριστέ· μὴ στε
ρήσῃς με τῆς τῶν ἀθανά
των ἐκείνων ἀγαθῶν ἀπο
λαύσεως· ἀλλὰ δὸς ὑπομο
νήν μοι καὶ καρτερίαν ἐν τῇ
ὁμολογίᾳ σου. συναρίθμη
σόν με τοῖς δούλοις σου Κλή
μεντι· ὅτι ὁ ζῆλος ἐν ἐμοὶ ἦ
σχίσμου· ἡ δὲ ψυχή μου ὀπί
σου ἐκολλήθη· ταῦτα ὁ μὲν
ηὔχετο· θεοῦ δὲ ἅμα θεῖον
πηγὴ ἔβλυσε· καὶ γνοὺς ὁ ἡγεμὼν
ὡς οὐδὲν ἀνύει τῶν κα
τὰ γνώμην· ἀλλ᾽ ἐπιφαί

νεται ἕτερον μᾶλλον τὸν ἀθλη
τὴν ἀπεργάζεσθαι. ἀγαγὼν
αὐτὸν εἰς τὸν Κρυπτὸν κα
λούμενον τόπον· ξίφει τὸ
τοῦ τὴν μακαρίαν κεφαλὴν
ἀποτέμνει· καὶ ὁ μέν. τὴν
πρὸς θεὸν ἀπῆλθε πορεί
αν· ἀθλήσας· ἐπὶ μὲν βα
σιλέων. Διοκλητιανοῦ καὶ
Μαξιμιανοῦ· ἐπὶ δὲ ἀρ
χόντων. Ἀγριππίνου· Κου
ρικίου· Δομετίου· Σακέρδω
τος· Μαξίμου· Ἀφροδισί
ου καὶ Λουκίου· ἡ δὲ γε
θεοφιλὴς ἐκείνη καὶ φι
λόμαρτυς Σοφία· μητρικῇ
καὶ Ἀγαθαγγέλου διὰ τὸν μέ
γαν Κλήμεντα περικαι
ομένη. ἐπείπερ εἶδε μὲν αὐ
τὸν ὡς ἐπόθει τελειωθέν
τα. σὺν ἡδονῇ πολλῇ τὸ
μαρτυρικὸν ἐκείνου σῶμα
ἀνελομένη καὶ περιστεί
λασα. κατ᾽ αὐτὸν τὸν τῆς
τελειώσεως τόπον· ἐν
τάφῳ τιμιωτάτῳ

πρὸς τῇ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ εἰσόδῳ κατετέθη. Ὁ μὲν τοίνυν γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Κλήμης· τὴν τοῦ συνάθλου τελείωσιν Ἀγαθαγγέλου μαθών, ὡς εἶχεν ἐπὶ τοῦ δεσμωτηρίου πρηνὴς ἐκτάδην τῷ ἐδάφει· ἐκώλυον γὰρ αὐτὸν ἀναστῆναι τό τε ἐν τοῖς ποσὶ ξύλον· καὶ ὁ ἐκδεδεμένος λίθος τοῦ σώματος. φωνὰς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστηρίους χαίρων ἀνέπεμπεν· ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐδὲ περὶ αὐτὸν ῥαθυμότερον ἔσχεν· ἀλλ᾽ ἐν τῇ φυλακῇ πληγὰς αὐτῷ κατά τε τοῦ προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς πρὸς ταῖς ἑκατὸν ἑκάστης ἡμέρας ἐμπίπτειν ἐκέλευσεν· αἵματος μὲν οὖν καθεκάστην ἐξ αὐτοῦ κατήγοντο ῥύακες· ὡς καὶ τὸν ἐκδεδεμένον αὐτοῦ λίθον· καὶ πάντα τὸν ὑποκείμενον φοινίσσεσθαι τόπον.

Νυκτὸς δέ· φῶς τε περὶ αὐτὸν οἷον ἐξέλαμπε· καὶ ἀγγέλων ἐπιστασία ἐθεράπευε. Οὕτως οὖν αὐτοῦ τῇ φυλακῇ καὶ ταῖς καθημεριναῖς ἐκείναις πληγαῖς διακαρτεροῦντος ἐπὶ χρόνον συχνόν. ἑορταὶ μὲν ἤδη Χριστιανοῖς ἔμελλον ἐπιέναι· τὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεοφάνια· ἡ δέ γε θεοφιλὴς Σοφία· σφοδρῶς μὲν καὶ ἀεὶ τῷ τῆς εὐσεβείας κινουμένη ζήλῳ· τότε δὲ καὶ θερμότερον ζέουσα πνεύματι. τολμᾷ τι γενναῖον καὶ ἀνδρικόν· καὶ παραλαβοῦσα πλῆθος τε οἰκετῶν· καὶ τοὺς τρεφομένους ὑπ᾽ αὐτῇ παῖδας. ἔνδον τοῦ δεσμωτηρίου γίνεται· καὶ λύσασα τὸν μάρτυρα τῶν δεσμῶν. ἐξάγει τῆς φυλακῆς· εἶτα·

καὶ στολὴν αὐτῷ περιθεῖ
σα λευκήν· καὶ τὴν ἐπω
μίδα περιβαλοῦσα· καὶ
χερσὶν ἐπιδοῦσα τὸ εὐαγ
γέλιον· οὕτως ὑπὸ πολ
λαῖς αὐτὸν λαμπάσι καὶ
θυμιάμασιν. ἐπὶ τὴν ἐκκλη
σίαν παρέπεμπε· λευκὴν
Καὶ αὐτὴ στολὴν ἐνδεδυ
μένη· καὶ χειραγωγοῦσα
κατὰ τὸ ἐπώνυμον μέρος.
ὁδοιποροῦντα τὸν μάρτυρα·
Κατὰ γοῦν τὴν ὁδὸν ὁ μέγας
κλήμης ὥσπερ ἤδη τοῦ
δεσπότου πρὸς ἑαυτὸν κα
λοῦντος αἰσθόμενος· τὴν
δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα
σχών· ἣ γὰρ ἑτέρα εἶχε τὸ
εὐαγγέλιον. ὑπερηύχετο μὲν
τῆς κατὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτὸν
σοφίας· ὑπερηύχετο τοῦ
κλήρου καὶ τοῦ ποιμνίου
παντός· ᾐτεῖτο τοῖς ἐπι
καλουμένοις αὐτὸν μετὰ
τὴν ἐνταῦθεν ἐκδημίαν.
ἀντίληψιν παρὰ κυρίου καὶ σω

τηρίαν· καὶ δεόμενος ὑ
πὸ τὰ τελευταῖα. εἰσῆλ
θε μετὰ τῶν παραπεμ
πόντων τὴν ἐκκλησίαν·
Ἐκεῖνοι μὲν οὖν μοχλοῖς καὶ
κλεισὶ τὰς θύρας ἀσφα
λισάμενοι· τοὺς γὰρ ἀσεβεῖς
ἐδεδίεσαν. ἄδυτοι ἦσαν
διὰ πάσης νυκτός· ὡς δὲ
ὄρθριος ἡμέρα παρῆν φαι
δρόν τε καὶ ἡδὺ λάμπουσα
ταῖς τῶν ἀξίων ψυχαῖς.
λαμπρῶς ὁ μάρτυς τὴν ἱ
ερὰν λειτουργίαν διατε
λέσας· καὶ τῆς ἀναιμά
κτου κοινωνήσας τοῖς πα
ροῦσι θυσίας. ἔσται· καὶ
γλυκὺ αὐτοῖς τὸ τοῦ Χριστοῦ
κλῆμα τὸν οἶμον τῆς δι
δασκαλίας ἀποστάζει·
περιδεεῖς δὲ αὐτοὺς καὶ
καταφόβους ὁρῶν διὰ
τὴν τῶν ἀνοσίων ἀπειλά
σιν· τὴν δειλίαν αὐτῶν ἐκ
μειλίκε· τὰ μέλλοντα
σημαίνεσθαι προειπών·

447

θαρσεῖτε ἀδελφοί· εἷς ἐξ ὑ-
μῶν οὐκ ἀπολεῖται· δύο
δὲ τιμίως σὺν ἐμοί. διὰ Χριστὸν τε-
λειωθήσονται· ἔπειτα·
συναθήσεται μὲν ἡ κατὰ χρι-
στιανῶν λύσσα· πᾶσα δὲ
πόλις καὶ χώρα τῆς ἐπιγνώ-
σεως πληρωθήσεται τοῦ Χριστοῦ·
ὁ δὲ καιρὸς οὗτος ἐγγύς· καὶ
τινὲς ἐξ ὑμῶν τὴν κατα-
στροφὴν τῶν διωκόντων ἡ-
μᾶς ὄψονται· ταῦτα τοῦ
μάρτυρος προειπόντος·
ἡ φιλόχριστός τε καὶ φιλό-
μαρτυς σοφία· διὰ τὴν
ἐπ' αὐτοῖς χαράν. χήρας τε
καὶ ὀρφανοὺς εἰς εὐωχίαν
ἐκάλεσε· καὶ ὡς ἡ χεὶρ εἶχεν
ἐδεξιοῦτο· καὶ διὰ δέκα
ἑξῆς ἡμέρας· ἐν ἑορταῖς
ἦσαν πάντες καὶ εὐπαθεί-
αις. καὶ Κλήμεντος τὴν
ἐπιδημίαν ἑόρταζον· ἦν
δὲ καὶ ἡ προθεσμία πα-
ρῆν· κυριακὴ δὲ ἡ ἡμέρα
τὸν ἆθλον τὴν ἀπὸ τῆς πα-

ρουσίας καλοῦσα ζωῆς. ὁ
μὲν ἐντυχὼν τὴν θείαν
ἱερουργίαν ἱερουργῶν· ὡς
δὲ πάντα ἐξετελέσθη τὰ
εἰωθότα· καὶ τοῦ ζωο-
ποιοῦ μετέσχον οἱ πιστοὶ
σώματός τε καὶ αἵματος·
ἐπὶ τῶν θείων δώρων τῆς
ἱερᾶς προκειμένων τρα-
πέζης· καὶ τοῦ μάρτυρος ὑ-
ποκεκλιμένου αὐτοῖς ἄχραν-
τος τὸν αὐχένα· μετὰ πλή-
θους στρατιωτῶν· ἄρχων
τις Ἀλέξανδρος ὄνομα
ἐξαίφνης ἐπιστὰς πάντων. κε-
λεύει τῶν ὑπ' αὐτὸν μένειν
ξίφει τὴν ἱερὰν καὶ θείαν
τοῦ Κλήμεντος ἀποτέ-
μνειν κεφαλήν· εἶτα καὶ
τὴν ἄχραντον προσφο-
ρὰν· ὁ σηκὸς οὐχ ὑπασιλ-
ἡ μακροθυμία. κατὰ γῆς
ἐρρίπτουν· καὶ ποσὶ μὲν ἤ-
λοις οἱ μὲν ἦλοι κατεπάτουν·
Οὕτω μὲν οὖν θύων ὁ μέγας
Κλήμης. θῦμα δεκτὸν αὐ-

τοῦ προσάγεσθαι τῷ θεῷ· τῶν
δὲ παρεστώτων· οἱ μὲν ἄλ-
λοι δακρύοντες ὑπεχώ-
ρουν· δύο δὲ μόνοι τῶν δι-
ακόνων· ὁ μὲν χριστοφόρος·
ὁ δὲ χαρίτων καλούμενος·
αὐτοῦ που παρὰ τῇ θείᾳ
τραπέζῃ· ὡς προηγόρευ-
σεν ὁ μακάριος. τὸ μακάρι-
ον τέλος ἐδέξαντο· ἡ μέν-
τοι πατρικὴ σοφία· ἕως δὴ καὶ
τὸν χρόνον εἶδε τελεσθέν-
τα· λαμπάδων τε πλῆ-
θος ἀνάπτει· καὶ ἡ διηχήσα-
ωδίας τὸν ἀέρα πληροῖ·
θείοις τε αὐτοῦ ὕμνοις ἐπά-
δει· καὶ οὕτω τὸν πολυπα-
θῆ καὶ πολύαθλον ἐκεῖνον
τοῦ φιλτάτου ἀνελομένη
νεκρὸν· ᾄσμασί τε καθα-
ροῖς καὶ συνόδοις περιέλιτ-
τε· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κατὰ τό-
το πομμαθῷ· ὃς ἄρα καὶ κρυ-
πτὸς ἐκαλεῖτο. λαμπρὸν
λαμπρῶς κατατίθεται·
ὅπου δὴ καὶ τὸν ἀγαθάγγελον
ἐν ᾗ χαμαὶ προκαταθέμε-
νη· ὅπως καὶ τάφος εἰς
τὰ σώματα πιστὰ ἀθλητῶν
ἡ αὐτὴ σκηνή. καὶ ταῖς τύ-
χαις ἐν ὁμοίοις ὑποδέξα-
το· πλησίον δὲ καὶ αὐτὸς
θάπτεται τοὺς συναθλήσαντ(ας)
τῶν μεγάλων κληθέντι δια-
κόνοις· ἔνθα καὶ μικρά τις
οἰκοδομεῖται ἐκείνων οἰκί-
α· εἶτα· παρακαθέσαι
σαυτῷ τοῦ κληθέντος τά-
φῳ. οὕτω πῶς ὑπεφθέγ-
γετο ταῦ γενναῖα ταυτὶ καὶ
φιλάνθρωπα καὶ περι-
παθῆ ῥήματα· ἀγρῶ μὲν
ὑμᾶς ὦ τέκνα ἐν τῷ κρυ-
πτῷ κατεθέμην· ἀλλὰ χ(ριστ)ῷ
ἐν τῷ φανερῷ πάντως δὴ
ἀναπαύσει. διὸ καὶ οὕτ(ως)
ἠθλήσατε· καὶ οἶκον ὑμῖν
ἄξιον ἀναστήσω· καὶ τὰ
σώματα ὑμῶν ἐν αὐτῷ ἀ-
ποθήσομαι· κἀμὲ δὲ τὸ
γῆρας ἤδη λοιπὸν καλεῖ
πρὸς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο τῇ

ρηθεῖσαν εἰς δῶρον· ἵνα τῶν αὐ-
τῶν κοιμηθέντων ἡμᾶς. καὶ
καλὸν ἐμαυτῷ παράσχω
ἐντάφιον· ἀλλ' ὦ ζαθε-
ὑπὲρ ἐμοῦ φίλτατοι· τῆς
καὶ μητρὸς καὶ τροφοῦ καὶ ἱκέ-
τιδος. ὡς τὸ δω κηθῆναι κα-
θὰ ὑπερ ἐνταῦθα πλησιά-
ζειν ὑμῖν. ἡ μὲν οὖν πα-
ρὰ τοῦ τάφου μετὰ δακρύ-
ων τοιαῦτα ἐφθέγγετο.

Ὁ γε μὴν γενναῖος τοῦ Χριστοῦ μάρ-
τυς Κλήμης· διετέλεσεν ἀ-
θλῶν· ἐπὶ μὲν βασιλέων. Δι-
οκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ·
ἐπὶ δὲ ἀρχόντων. Δομετια-
νοῦ· Ἀγριππίνου· Κουρικί-
ου· Δομετίου· Σακερδῶτος·
Μαξίμου· Ἀφροδισίου· Λου-
κίου. καὶ Ἀλεξάνδρου· τε-
λειοῦται δὲ τρίτῃ καὶ εἰκο-
στῇ μηνὸς Ἰανουαρίου· ὡς
εἶναι τὸν πάντα τοῦ μαρ-
τυρίου χρόνον. εἰκοστὸν
αὐτῷ καὶ ὄγδοον ἔτος· ὅ-
περ ἐστὶν [illegible] τιμήματος κό-

ἰδίας ψυχῆς δεῖ ῥᾳθυμίας·
καὶ τοῖς μακροῖς τούτοις
ἄθλοις αἰδεῖσθαι· ὅσοι μὴ
δὲ βραχεῖαν τινὰ καιρὸν
ῥοπήν. ὑπομεῖναί τι τῶν
λυπηρῶν διὰ Χριστὸν ἀνεχό-
μεθα· ὃς καὶ παράσχοι
ταῖς τοῦ αὐτοῦ μαρτύρων
πρεσβείαις· τῷ πιστῷ ἡμῶν
βασιλεῖ. Τὰ κατὰ πεφ[illegible] τα·
Μακρότατον υἱὸν καὶ λυπῶν
ἀπαράδεκτον· Ἰσχυρὸν τὸν θέ-
μος καὶ ἐχθρῶν καὶ τὸν προσμάχον·
Χεῖρα κατὰ τῶν ἐναντίων δεκα-
ταρόμιστον· Ἀντὶ τὴν τοῦ τυ-
χὴν ἐν πᾶσι καὶ κατὰ πολλὴν κτῶ
Ἣν καὶ αὐτοκράτορα τῶν παθῶν
ἀναδείξειε· Λαμπρὰν αὐτῷ
ἐνδύων ἐσθῆτα πορφύραν·
Πρὸς γάμον τὸν ἄφθορον. ἐν τοῖς αὐ-
τὸν ἁγίαν πᾶσιν ἡτοίμασεν ἀ-
πᾶσιν· οὗ καὶ ἡμᾶς μεγαλά-
νοιμεν. εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ
ἀνυπομονάμενον· ὅτι αὐτῷ
ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος. εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν +

† Βίος καὶ πολιτεία τῆς
ὁσίας Εὐσεβίας τῆς με-
τονομασθείσης Ξένης †

Ὁ καιρὸς καὶ ξένος τῆς θαυ-
μασίας Ξένης ὥσπερ ἀρχαία
μὲν καὶ σιωπῇ τετιμημένη· ξέ-
νην δὲ ὅμως καὶ ἀπορωτέραν πλου-
τεῖ τὴν διήγησιν· πρός γε
ἀρώμασι καὶ πόνοις καὶ ὠφε-
λείας λόγων. σχεδὸν τοὺς
πάντας ἢ τοὺς πλείονας
ὑπερνικῶσα κεῖν· αὕτη τοί-
νυν ἡ μακαριωτάτη γυναικῶν
καὶ τὴν γνώμην ἀνδρικω-
τάτη· τὸ μὲν γένος. ὑπερ-
ιλλούστριος ἦν· ὅσα δὲ εἰς περιδέ-
ξιότητα καὶ ὥρας ἀναφέρει· καὶ
γὰρ οἱ μὲν ἐπιφανεῖς ἀπὸ
πλούτου καὶ δόξης καὶ θεοσε-
βείας ἀγγέλμασιν· ἡ δὲ ῥω-
μαϊκὴ ἦν· ἡ περιφανεστέρα φήμη
καὶ μεγαλώνυμος· τὸ μὲν δὲ
ὡς ὢν πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸ γένος
ἐπιφανής· προσόντι γὰρ καὶ
μόνη τοῖς πατράσι γενομέ-
νη. ἀξίαν τοῦ γένους ἔσχε
καὶ τὴν ἀναγωγήν· εὐσεβῶς
τραφεῖσα καὶ φιλαρέτως·
τῷ θεῷ κεχαρισμένως ὡμιλήσασα·

Ἤδη δὲ καὶ ὥραν ἄγουσα γάμου.
ζητεῖται παρά τινος τῶν
πολιτῶν· περιδόξου καὶ τὸ

45

ὄντος. καὶ κατὰ πάντα τῇ
νύμφῃ συμβαίνοντος· οἱ μὲν
οὖν τῆς κόρης πατέρες πρὸ
τὸν γάμον ἀπεσπούδαζον· ὥ-
ριστό τε ἡμέρα· καὶ πάντα
ηὐτρέπιστο· ἡ ξένη δὲ πρὸς
ἀθάνατον μᾶλλον ἀφορῶσα
νυμφίον· καὶ τῷ αὐτοῦ ἔρ-
ωτι τὰς φρένας καὶ τὴν καρ-
δίαν ἰσχυρῶς πληττομέ-
νη· τοῖς περὶ τοῦ φθαρτοῦ
τούτου γάμου λόγοις ἀκού-
σασα· λήροις ἡγᾶτο· διὸ καὶ
γονεῖς καὶ οἶκον ἔγνω ἀπο-
λιπεῖν. καὶ φυγῇ χρήσα-
σθαι· τοῦτο δὲ πρός τινων
τῶν θεραπαινίδων ἀνα-
καλύπτει· ἃς ᾔδει μάλα ὁ-
φρονούσας τε. καὶ πολλὴν πρὸ
αὐτὴν ἐχούσας τὴν εὔνοιαν·
Ὅρκοις τε αὐτὰς φρικτοῖς
περικαταλαβοῦσα· μη-
δενὶ ἐξειπεῖν τὸ ἀπόρρητον·
καὶ βουλομένας. κοινω-
νοὺς αὐτὰς ἀπισχνουμέ-
νη τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ δὲ σκο-

ποῦ παραλήψεσθαι· ταῦ-
τ' οἴω ἐλπίσι· καὶ ἅμα μουμέ-
χως διέλυε τὰ κωλύοντα·
μὴ δεῖν περὶ ἑαυτῆς λέγου-
σα δεδοικέναι· ὡς περιμέ-
νας καὶ θαλάμους τεθραμμέ-
νης· μή ποτε μεταμελή-
σῃ μοι τοῦ σκοποῦ· θαρρεῖν δὲ
ἀσφαλῶς. καὶ πεπεῖσθαι θέ-
μα· ὅτι κἂν εἴ τι τῶν χαλε-
πῶν ἐπέλθοι. οὐκ ἂν τῆς
προθέσεως ἐκστήσομαι ταύ-
της· οὕτως εἰπούσης. πεί-
θονται καὶ αὗται μάλα
προθύμως. καὶ τοῖς ὁ-
σκοποῖς συντίθενται. προς
δὲ αὗται πρὸς τὴν δέσποιναν
ἐτύγχανον· ἴσαι τὴν γνώμην
καὶ τὴν σπουδὴν χρώμεναι·
καὶ ἐφ᾽ ἑνὶ δεσπότῃ ταυ-
τὸ μέναι ὡς ὁμόδουλοι· καὶ
ὁμότιμοι. καὶ ὁμότροποι·
καὶ καιρὸν ζητοῦσαι τὸν ἐ-
πιτήδειον εἰς φυγήν· ἀλ-
λὰ καὶ τὰς μέχρι ταύτης
ἡμέρας κακοπαθείας κ

πόνοις ἑαυτὰς ἐξέδωκαν·
οἱονεὶ προγυμναζόμεναι
πρὸς τοὺς τῆς ἀρετῆς ἱδρῶ-
τας καὶ πόνους· ἡ μέν τοι
δίδωσί τις αὐτῶν ἢ μακαρί-
αι φήμη ξένη· τὸν γυναικεῖον
ἀπώσαντο κόσμον αὐτῆς ὅ-
σος τε ἐν ἐσθῆτι· καὶ ὅσος
ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ λίθοις
τε καὶ μαργάροις· διὸ ἐκεῖ-
νον δὴ τῶν θεραπαινίδων
ἐδίδου τοῖς πένησιν· ὡς
δὲ παρῆν ἤδη καὶ ὁ τοῦ γά-
μου καιρός· μεταμαλοῦσαι
τὰς ἐσθῆτας· καὶ ὡς ἔθει
τὰς τὴν τύχην ἀνδρικὰς
ἀνδρῶν στολὰς μεταμφια-
σάμεναι· οὕτω λαθοῦσαι
τοὺς πολλοὺς ἐξῆλθον· χαί-
ρουσαι τε ὁμοῦ καὶ δακρύ-
ουσαι· ἐξῆλθον ὁμοῦ· συγγε-
νοῦς μαθητῶν λέγουσαι ἡ-
ε τοῦ θῦ· καὶ γνώρισον ἡμῖν
ὁδὸν ἐν ᾗ πορευσόμεθα· ὅ-
τι πρὸς σὲ καὶ γνώμην ὅλην
ἠράμεθα καὶ τύχην· πορε-
ομένων δέ· αὖθις ἡ γνώμη αἱ
αὐταῖς θεραπαίναις πα-
ρῆν· μηδὲν ἡμᾶς ἀδελφαί
λέγουσαι τῶν γυναικῶν ἐπιστρέ-
φειν πρὸς ἑαυτό· οὐδὲν
γὰρ μακαριώτερον τῆς ὁδοῦ
ταύτης εὕροι τις ἄν· εἴτε
γὰρ τὰ παρόντα σκοποῦ-
μεν· ἔξω πάντος ὄχλου
καὶ πραγμάτων ἡμεῖς· εἴ-
τε καὶ περὶ τῶν μελλόν-
των λογιζόμεθα· οὔτε μὲν
ἀρκεῖ καταλαμεῖν οὔτε λό-
γος ἐφικνεῖν· ὅσα τοῖς τὴν ὁ-
δὸν ταύτην ἑλομένοις πε-
ριμένει τὰ ἀγαθά· τούτων
ἐκεῖναι τῶν λόγων ἐν τῇ
ὁδῷ ἀκούουσαι· διεθερμαίνον-
το τὰς ψυχάς· καὶ τὴν κατὰ
θν ἐλπίδι μᾶλλον ἐρρώνν-
υντο· πλησίον δὲ ἤδη γε-
νόμεναι τῆς θαλάσσης·
πλοῖον ἄρτι πλεῖν μέλλον
εὑρίσκουσιν· ἐν ᾧ ἐπεμ-
βᾶσαι· καὶ τὸν ἐπίφορον
τυχοῦσαι· τὴν ἀλεξάνδρε-

ἀμφθάνουσι· κακεῖθεν.
παρὰ τὴν νόσον τὴν καθ' ἡμᾶς γίνον-
ται· πάντα γὰρ ὁμοίως πρὸ
τὸ λαθεῖν· ἀλλὰ καὶ ἄλλως
ἠρεμεῖν ἡ νόσος αὐταῖς· ἀπὸ
πολλὴν ἡσυχίαν παρέχου-
σα. καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ἰγνωσ-
θῆναι ταῦτα συμβάλλονται.
ὡς οὖν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κατέ-
χησαν. τὸ γυναικεῖον αὖθις
ὑπέρχονται σχῆμα· καὶ οἴ-
κημα λαμβάνουσι μισθοῦ·
πρὸς τιμὰς δ' ἰάζονται τό-
πον. ἐκεῖ τῆς κατὰ θεὸν εἶ-
χον φιλοσοφίας· τοῦτο
δὲ τῆς ξένης τὸ σπουδαζό-
μενον ἦν· μηδὲν ἰγνωσθῆ-
ναι τὰ κατ' αὐτήν· τοῦ-
το γὰρ τὴν τῶν πρώτων ἐ-
ρευνῶν ἰσχυρῶς· διὸ καὶ
ταῖς θεραπαίναις ἀεὶ πα-
ρήγγελλε· μή τινι τὸ ἀπόρρη-
τον ἐξειπεῖν κἄν τις ἀνέφ
ὁ περὶ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος
ἐρωτῶν. μὴ ἀσθενῆ ἀφώς
περ ἄρα ξ κέκληνται· ἀλ-

λὰ ξένην εἰπεῖν τὸν μὲν καὶ
λεῖσθαι· καὶ γὰρ εἶναι ὡς ὁρᾶν
τὸ ξένη· καὶ οὕτως ἂν ἡ μὴν
γένοιτο τὸ ἔδους τὸ καθαρεύ-
ειν. καὶ ἑαυτὰς ἀγνὰς φυλάτ-
τειν· ἔοικε δὲ καὶ τὸν πρὸ
στηρίζουσιν αὐταῖς ἡγησάμε-
νον. θεὸν ἐν ... παρεῖ-
κλίνασα γόνατα καὶ καρδί-
αν. μετὰ δακρύων προσηύ-
χετο· ὁ θεὸς ἡ ἀρούσα· ὁ πάν-
των ὑπάρχων καὶ ἡμᾶς οὐ
τὰς πλανωμένας ὁρῶν μὴ
περιίδῃς· διὰ σὲ γὰρ τὸ ξε-
νιτεύειν εἱλόμεθα· ἀλλὰ
σῶσον ταῦτα καὶ ὁ δὴ γὰρ ἤδη μὲν
ἀπολαβὴ εὐδοκήσον ἐπι-
γένηται. ὥσπερ παῦλος
θέκλη τὸ πρότερον. οὕτως
περ ἀκολουθοῦσα. καὶ δὴ
σαι τὴν σοι ἀρέσκουσαν ἀ
προσκοπὸς αὐτὰς φυλάξαι
δὺς ἠθελήσατε· ταῦτα προ-
σευχομένης. ἄθρους ἀνὴρ
τις ὁρᾶται τοῦ λιμένος
ἄρτι πρὸς αὐτὰς ἀνιών.

πολιὸς τὴν τρίχα· τὸ εἶ
δος ἀσκητικός· καὶ τὴν ὁ
μιλίαν. ὅσα ἄν τις ἀπολάβῃ ἐκ
ὃν μὴ τοῦ χριστοῦ παρθένος ἰδοῦ
σα. σὺν ἡδονῇ προσπίπτει
τοῖς ἐκείνου ποσί· καὶ μετὰ
τῶν δακρύων ἱκετεύει· μὴ
παριδεῖν αὐτὰς σωτηρίας
ἐφιεμένας· καὶ ὁ μοναχός·
τίνες τὸ εἶδος μαθεῖν ἠρώτα·
καὶ ὅπως οὕτω μόναι πλα
νῶνται περὶ τὴν ἔρημον·
Μαθὼν δὲ ὅτι Ῥωμαῖαι μὲν
τὸ γένος· ξέναι δὲ καὶ δι
ὰ θεὸν πλανώμεναι. κἀγὼ
ἔφη ξένος ἀπὸ τῶν ἐνταῦ
θα· ἄρτι τῶν ἱερῶν ἀνα
πλεύσας τόπων· ἐκεῖ γὰρ
γενόμενος προσευχῆς
χάριν. νῦν ἄπειμι πρὸς
τὴν πατρίδα· ἠρώτησεν
ἡ μακαρία· καὶ ποίας ἂν
εἴη πόλεως· τί δὲ καὶ τὸ
ἀξίωμα ὃ περιβέβλη
ται· καὶ γὰρ ἔδοξεν αὐτὸν
ἐπίσκοπον εἶναι. ὅσον ἀ
πὸ τοῦ σχήματος· ὁ δέ·
πατρὶς μὲν ἐμοὶ ἔφη Κα
ρία· πόλις δὲ Μύλασσα·
σχῆμα δέ μοι τοιόνδε. τῶν
πρεσβυτέρων μὲν εἶναι· καὶ
ποίμνης ἠγάσθαι μικρᾶς·
τοῦ μεγάλου φημὶ τῶν Χριστοῦ
μαθητῶν Ἀνδρέου· καλοῦ
μαι δὲ Παῦλος· ἡ δὲ τὸ
Παῦλος ἀκούσασα. ἐθαύ
μασεν· ὅπως ἂν ξαμένης
αὐτῆς. ἐπήκουσεν ὁ θεὸς
καὶ διδάσκαλον εὗρεν τε
ὁμώνυμον τὸ καὶ πράγμα
τος κοινωνοῦντα τῷ ἀ
ποστόλῳ· διὸ καὶ μετὰ δα
κρύων· πολλὴν μὲν θεῷ
τὴν εὐχαριστίαν· τῷ Παύ
λῳ δὲ προσῆγε τὴν δέ
ησιν. ὅλην ὑποδεῖξαι ἀ
ξιοῦσα τὴν αὐτῶν πρόνοι
αν· ὁ δὲ· ἐνταῦθα μὲν
οὔσας φησίν. οὐδὲν ὠφε
λῆσαι δυνήσομαι ξένος
ὢν καὶ αὐτός. καὶ κατὰ
πάροδον ὑμῖν ἐντυχών·

εἰ δέ μοι ἀκολουθήσεις ἐγὼ
ἀπιόντι πρὸς τὴν πρί-
δαν· οὐδὲν τῆς κατὰ δύνα-
μιν μικρῶν προνοίας ὀλιγω-
ρήσω· ἐπεὶ γοῦν ἀσμένως
αὐτῷ ἀκολουθεῖν ἐπηγ-
γείλατο· ταύτας λαβὼν
εἰς Μύλασσαν τὴν πόλιν
καταίρει· οἴκημα ταυτὸ ἀν-
τοῖς πρὸς ἡσυχίαν ἐπιτή-
δεια πλησίον τοῦ ἱεροῦ δι-
δωσιν· ἔνθα καὶ οἶκον ἀ-
κτήριον ἤγειρεν· τὸ ἔδαφος
τοῦ πρὸς τὸ μαρτύριον ἀνιστᾷ·
ἐν τοσῷδε χρόνου ὀλίγου.
καὶ παρθένων συνίστησι
μοναστήριον· οὐδενὶ μέν-
τοι παρ' ὅλην αὐτῆς τὴν ζω-
ὴν ἐγνώσθη· τίς τε ἦν καὶ
πόθεν· καὶ δι' ἣν αἰτίαν τῶν
οἰκείων ἀναχωρήσοι· καὶ
πῶς δ' ἂν καλοῖτο· ἀλλὰ ξέ-
νη πρὸς πάντας ἔφασκεν
ὀνομάζεσθαι· καὶ Παῦλος
δὲ ὁ μακάριος τοῖς ἐρω-
τῶσιν· ἐκ τῆς Κῶ τῆς

νήσου λέγων αὐτὰς ἀπαγαγεῖν.
ἀληθεύειν ἐδόκει· ὁ θεὸν
καὶ τὸ μοναστήριον αὐταῖς.
τῶν κόσμων ἐλάμβανεν εἶναι·
Κυρίλλου δὲ τοῦ τῆς πόλε-
ως ἐπισκόπου τηνικαῦ-
τα τὸν βίον ἀπολιπόντος·
πάντων κοινῶς ἐψηφίζον-
το· τὸν αὐτοῦ θρόνον τὸν
Παῦλον λαμβάνειν· ὃς καὶ πρό-
εδρος οὕτω Μυλάσσης ἀ-
ναδειχθείς· καὶ τὴν ξέ-
νην διάκονον χειροτονεῖ·
ἀξίως μὲν οὐχ ἑκοῦσαν
δέ· ἥ τις μετὰ τὴν διακο-
νίαν· καινόν τινα καὶ ξέ-
νον ζῆλον ἐζήλωσεν· καὶ ἀεὶ
ὡς ἄϋλον καὶ ἀσώματον·
ὡς καὶ αὐτοῖς τοῖς δαίμο-
σι· πόρρωθεν φοβερίσ-
σαν αὐτήν· ἣ λύουσα με-
πολλάκις τὴν συντονωτάτην ἄ-
σκησιν· διὰ δύο καὶ τριῶν
ἤσθιεν ἡμερῶν· ὅτε δὲ
ἠγωνίζετο· καὶ εἰς ἑπτὰ
ἡμέρας ἔμενεν ἄσιτος· καὶ οὕτω

δὲ ὑφαίνουσα πρὸς τὸ σῶ
μα διὰ τὸ μὴ σῶμα δέσμιον
βλάπτουσαι. οἴνου μὲν καὶ
ἐλαίου· λαχάνου τε φημὶ
καὶ ὀσπρίου καὶ πάντος ὁ
διὰ πυρὸς ἔχει τὴν χρῆσιν.
ὅλως ἀπείχετο· πρὸς δὲ
Καὶ ὁ περῶν μόνιμος ἀγα
θὸς ἦν· ἄρτον μόνον ἐσθί
ουσα· καὶ τοῦτον τοῖς δά
κρυσι βρέχουσα· τῷ ποδὶ
τε τοῦ θυμιατηρίου προσ
μάσσουσα· καὶ οὕτως τρό
πος τῆς ζωῆς ἐκ γραφῆς. παρ'
ὅλην αὐτῆς τὴν ζωήν· ὡς
καὶ αὐτὴν μεγάλα διὰ τοῦ θ(εο)ῦ
ου· ἀποδόμενος γὰρ ἄρτον φα
γεῖν· καὶ κιρνᾶν τὸ πόμα
μετὰ κλαυθμοῦ· ταῦτα δὲ
ποιοῦσα· οὐ καὶ τὰς ἄλλας
τῶν ἀδελφῶν· ἀλλὰ τὰς
δύο ταύτης παρέδρους
καὶ τῆς φυγῆς κοινωνούς.
λανθάνειν οὐκ εἶχεν· Καὶ
γὰρ ἦσαν κρυφίως ταῦ
τα αὐτῆς γινόμενα μᾶλλον

σαι· ἀλλὰ καὶ ζηλοῦσαι εἰσ
δύναμιν· οὕτω δὲ τρυφο
μένη κλίαν ἐνδέουσα καὶ ἦν ἀ
κασμένος. σχεδὸν καὶ ἀ
γρυπνος ἦν· καὶ οὕτω κα
τεπόνει τὴν σάρκα. ὅλη χα
ρίως ἐκθοῦσα τῷ πν(εύματ)ι· τὴν γὰρ
ἀρχὴν σῶμα ἐκθεῖσα ἑαυτὴν ἐπι
τρέπουσα ἡλίου πρὸς δυ
μὰς ὄντος· οὐ πρότερον
ἔλυε τὴν ἀρχὴν ἢ τὰς ἀδελ
φὰς συνελθεῖν περὶ τὰς
τοῦ ὄρθρου ᾠδάς· ἀλλ' ὅτε
δὲ εἰς ἑσπέραν τὰ γόνατα
δύουσαν τῇ γῇ. ἢ ὅλην νυχ
τίαν εἶχε κειμένην οὕτως
καὶ κλαίουσαν. καὶ θεῷ θερ
μῶς ἀρχομένην· καὶ τὸ πάν
των θαυμασιώτατον ὅτι
τοιοῦτον μὲν ἀσκοῦσα· οὕ
τως ἐταπεινοῦτο. ὡς οὐ
δεὶς ἄλλος τῶν τὰ πονη
ρὰ δρώντων· καὶ ἵνα τἆλ
λα παρῶ ὅσα καὶ τὴν ἀκο
ὴν ἐμὲ ὀχλήσει διὰ τὸ πλῆθος.
ἀλλὰ τὰ ἴδια ταῦτα ταῦτ

γνωρίσματα· ταῖς φιλο-
θέοις παραδοῦσα ψυχαῖς·
τὸ καθ' ὑπερβολὴν πρᾷον·
τὸ ἀόργητον· τὸ κηδεμονι-
κόν· τὸ φιλάδελφον· τὸ τῶν
ἐνδυμάτων ἀτελές· τὸ
τῆς καρδίας ἡσυχάζον τε καὶ
γαληνόν· οὕτω χωρήσαν
εἰς βάθος καὶ ποιωθέν, ὥς
δῆλον ἀπὸ τῆς ἔξω γίνεσθαι
καταστάσεως· ἐπὶ πᾶσι
καὶ πρὸ πάντων, τὸ σύννου
αὐτῆς καὶ προσευκτικὸν καὶ
ἀδιάλειπτον· ὧν παρηκολού-
θει· τὸ μηδέποτε ταύτης
τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύ-
ων ὁρᾶσθαι κενούς· ταύ-
της οὖν τὸν βίον μέλλον-
της ἀπολιπεῖν· ἑορτὴ
μὲν ἦν ἡ τοῦ μακαρίου
ἐφραίμ· τοῦτον θρονο-
φημὶ τῶν μυλασσέων
κοσμήσαντος· ὁ μέν-
τοι ἐπίσκοπος παῦλος·
σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πό-
λει· πρὸς τὴν λευκὴν

κώμην ἀπήει· ἔκειτο γὰρ
καὶ ὁ ναὸς ἦν· καὶ τὸ τοῦ
θείου ἐφραὶμ ἱερὸν ἀ-
πέκειτο λείψανον· ἡ
δέ· πάσας τὰς ἀδελ-
φὰς προσκαλεσαμένη·
λόγων ἤρχετο πρὸς αὐ-
τὰς τοιούτων· πολὺ
τὸ μέτριον ἐχόντων καὶ
τὸ φιλάδελφον· κύ-
ριαί μου καὶ ἀδελφαὶ λέ-
γουσα· ἐγὼ μὲν τὴν πολ-
λὴν ὑμῶν περὶ ἐμὲ κη-
δεμονίαν. οἶδα σαφῶς·
καὶ ὅπως ξένης καὶ πλα-
νήτιδος οὔσης ἀντελά-
βεσθέ μου. καὶ φιλανθρώ-
πως ταύτην ᾠκειώσασθε·
Ἀλλὰ καὶ νῦν ὑμῶν δέομαι.
μὴ δὲ ἀπιούσης ἐπιλα-
θέσθαι· ἀλλ' ἐγγράψαι μέν.
ταῖς ὑμῶν ὁσίαις ψυχαῖς·
καὶ ὅτε τῷ θεῷ προσεύ-
χεσθε· κἀμοῦ τῆς εὐτε-
λοῦς δούλης ὑμῶν. ἐγὼ
τε μεμνημέναι· οὕτως

ἐγὼ ζῶσα καὶ ἀθάνατος ἔ
σομαι· καὶ μετὰ τὸ τέλος ἔτι
αἰσθήσεως εὐφρανθήσομαι·
νῦν γὰρ ὡς ὁρῶ· τέλος ἔχει τὰ
καθ᾽ ἡμᾶς· καὶ δέδοικα· μή
μοι ἐμποδὼν στῶσιν αἱ πολλαὶ
ἁμαρτίαι μου· καὶ τῆς πρὸς
θεὸν τρίβου κωλύσωσιν· ἀλ
λ᾽ ἔροιμι τὰς ὑμῶν ἱερὰς εὐ
χάς· ὁδηγοὺς ἀγαθάς· κά
κεῖ μὲν δὲ πάλιν· οὐ μετρίως
θεραπεύειν τὴν τύχην· ὅ
τι οὐδὲ ὁ κοινὸς ἡμῶν πατὴρ
Παῦλος ἄρτι πάρεστιν· ὃν
περιεχόμενος μου ἀπο
δημούσης· ἀλλ᾽ ὑμεῖς ἀμ
φὶ ἡμῶν μετελθόντος δεηθῆτε·
μὴ ἐπιλαθέσθαι μου τῆς
ξένης· ἣν αὐτὸς κατὰ τὸν
τοῦ Χριστοῦ λόγον συνήγαγε· καὶ
πρὸς ταύτην ἤγαγε τὴν ὁδόν·

Ταῦτα τῆς μεγάλης λεγούσης·
ἀπρακτὶ τὸ δάκρυον πάσαις
ἐπέρρει τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ
οἷον εἰκὸς μητρὸς καὶ φιλο
παίδος ἀπιούσης· τὴν μὲν
φαμιλίαν ἅπασαν δυρομένην τὸ κύ
κλῳ περιϊσταμέναι· πλέον
δὲ τὸ πάθος ἢ πρίν· τῶν
δύο θεραπαινίδων αὐτῆς·
ἃς καὶ τῆς φυγῆς εἶχε· καὶ
τῆς ἐν ξένῃ διαγωγῆς κοι
νωνούς· πολλοὺς γοῦν ὡς
εἰκὸς κλαυθμὸν συγκινη
θέντος· εἰς δάκρυα καὶ αὐ
τὴ κατήχθη· πλὴν ἀλ
λὰ θᾶττον αὐτὴ τὸ ἀνήνεγ
κε· κἀκείναις παρῄνει τῶν
ὀδυρμῶν μὲν ἀφεμέναις ἐαυ
τὰς ἀπεβοΐζειν· καὶ τοῦτο
μᾶλλον σκοπεῖν· ὅπως μὴ
ἐν τῇ πόλει φανῶσιν ἀξιοδάκρυ
ων ἢ τὰ ἡμέτερα· δεῖ γὰρ
τὰς φρονίμους τῶν παρθέ
νων ζηλῶσαι· καὶ τὰς ψυ
χικὰς κοσμῆσαι λαμπά
δας· ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν πα
ραίνεσιν· ἔτι μᾶλλον ἐπέν
θουν· καὶ οὐδὲ μικρὸν ἀπο
στῆναι τῆς κλίνης ἐβούλον
το· αὐτὴ καὶ χεῖρας καὶ ὄμ
ματα πρὸς οὐρανὸν ἄρασα·

459

ὁ θεὸς ἐφ' ἧς ὁσίως διακρίσιν· ὁ πατὴρ
καὶ μήτηρ καὶ τροφὸς καὶ πατρὶς
καὶ πάντα μοι γεγονώς· τὸ
μόνον καὶ ἡδὺ τῆς ξένης ἐ-
μοῦ παραμύθιον. αὐτός με
καὶ νῦν εἰς τὴν ἄνω πατρίδα
παράλαβε· μνήσθητι δὲ
καὶ τούτων πασῶν. αἳ κα-
τὰ πάντα μοι ἀδελφικῶς
συνεμόχθησαν· καὶ ἀμφο-
τέρας αὐτὰς παντὸς κα-
κοῦ διατήρησον· καὶ τούτων
δέ μου τῶν δύο τῶν κατ' ἐ-
ξαίρετον ὁμοδούλων. ὁ ἀγαθὸς
μνήσθητι· καὶ ὅσα περ ἐν
τῇ προσκαίρῳ ζωῇ· τῶν ἐν
τῇ ξένῃ μοι διὰ σὲ χρεῶν ἐκοι-
νώνησαν· καὶ ἀχώριστοί μου
μέχρι τέλους διέμειναν.
οὕτω καὶ τῆς παρὰ σοὶ μα-
καρίας ἀπολαύειν ζωῆς
ἀχωρίστως ἡμᾶς ἐκεῖ κατα-
ξίωσον· ταῦτα προσευ-
ξαμένη· μικρὸν ἐφεῖναι
αὐτῇ τὰς ἀδελφὰς ἠξίου·
κἀκείνων ὑπεξελθουσῶν·

τῆς κλίνης ἡ ξένη διαναστᾶσα·
τῷ εὐκτηρίῳ προσέρ-
χεται· εἶτα ἐγκλεισαμένη
καὶ εἰς γῆν πεσοῦσα· συν-
τεταμένως προσηύχετο·
τῶν δύο θεραπαινίδων ἔ-
ξωθεν αὐτὰ θεωμένων·
Τῆς δ' ἀγίας οὖν παρατεινομέ-
νης. ἀθρόον ὁρῶσι φῶς τὸν
οἶκον περιαστράπτον· ἄρ-
ρητόν τινος αἰσθόμεναι
εὐωδίας· τὰς πύλας δι-
ανοίγουσι· καὶ εἰσελθοῦ-
σαι· τὴν μακαρίαν ὁρῶσι
ξένην μακαρίως ἐκδημή-
σασαν· ὅ ξηκλθομοῦν· καὶ τὰς
ἀδελφὰς ἐμμέσῳ ἡ καὶ κλαυ-
θμῷ συγκαλέσασαι· σὺν
αὐταῖς ἀπωδύροντο· ὁ
μέντοι θεὸς· δεῖξαι πᾶσι
βουλόμενος· οἷον φῶς
ἐν ταῖς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ
δώμασιν ἐκρύπτετο· με-
γίστῃ ταύτην θεοσημείᾳ
μετὰ τέλος τιμᾷ· καὶ γὰρ
αἰθρίας οὔσης· καὶ τοῦ ἡλίου

φαιδρότατα λάμποντος
μέσου σκοτεινῆς ἡμέρας· στέφα-
νος δ' ἐξ ἀστέρων λαμπρὸς
ἐν τῷ ὕψει διαφαίνεσθαι· μέ-
σον δὲ τούτου σταυρὸς καθεω-
ρᾶτο· λαμπροῖς καὶ οὗτος
σχηματιζόμενος ἄστρασιν·
Ὁ δὲ ἐπίσκοπος Παῦλος· ἐπι-
περὶ τὴν λάκκην καὶ μηνὶ δια-
τρίβων· καὶ τὸ παράδοξον
ὁρῶν τοῦτο θέαμα· θεϊκῷ
τινι κινηθεὶς. ἡ κυρία ξένη προ-
τοῦ συνειλημμένους ἔφηκε
κοίμηται· ταύτης γὰρ τὸ
σημεῖον τοῦτο τοῦ στεφάνου
καὶ τοῦ σταυροῦ· ἔσται δὲ καὶ
τέλος αὐτῷ ταύτης ἱερᾶς τοῦ
Χριστοῦ μυσταγωγίας· κατὰ σπου-
δὴν ἐκεῖθεν ἅμα ἦσαν πάν-
τες τῷ λαῷ· εἶτα· καὶ τῆς
πόλεως ἔνδον γενόμενοι.
θεωροῦσι τὴν ξένην· ξένην
τῶν ἐγκοσμίων γενομένην·
κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν. καὶ
θαυμάσαι καὶ τὸ σημεῖον ἔφα-
μεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦτο προ-

ηγορεύσας· συνερχομένου
πάμπολυ θεοῦ παντός· ἀν-
δρῶν δηλαδὴ καὶ γυναικῶν·
δόξας οἱ Χριστοῦ θεὸν ἡμῶν λέ-
γοντες· τοῦ μὴ λαθεῖν τοιοῦ-
τον ἀδοκήσαντι θησαυρόν·
δόξας οἱ τῶν καὶ μύλας ταύ-
την μικρὰν ἡμῶν ὕστερον μέχρι
νῦν ἄδοξον πόλιν παρα-
σκευάσαντι. τοιοῦτον κει-
μήλιον σεμνύνεσθαι· καὶ
οὕτω μὲν κοιμῶσ ἀνέπαυσαν·
Τὰ δὲ πλήθη τῶν γυναικῶν.
μεθ' ὁρμῆς ὁσίας τοῦ ἀρχιε-
ρέως προσιόντων· μὴ κρύψῃς
ἡμῶν τὴν τῆς πόλεως λέ-
γουσαι δόξαν· μὴ καλύψῃς
τὸν ἔπαινον· τὸν μαργαρί-
την μὴ καταχώσῃς· κοιμη-
ταύτην τὴν προπομπὴν
ποιησόμεθα· ἰδίως παν-
των τῶν. ὡς οὐκ ἀπώλη-
ται δῆτα γυναικῶν· ὅτι
μὴν ὅλως ἄτιμα· ὁ δὲ ἐ-
πίσκοπος· τὴν κλίνην προ-
σελθὼν· καὶ ἀνέχων ἀκλί-

μας· εὐλαβῶς τε καὶ σε-
βασμίως. τῷ στόματι προ-
σεκύνει· προσῆν δὲ καὶ ὅλοι-
πος ἅπας ὁ τῶν ἱερέων χο-
ρὸς σὺν τῷ κλήρῳ· καὶ οὕτω
τὴν κλίνην διαβαστάσαν-
τες ὑπὸ πολλαῖς λαμπάσι
τε καὶ ἀρώμασι. διὰ μέσης
ἦγον τῆς πόλεως· ὁ δὲ ζα-
γέρων στέφανος ἐκεῖνος
καὶ ὁ σταυρός. φερομένης μὲν τῆς
κλίνης ἐφέρετο· ἱσταμένης
δὲ ἵστατο· μονονουχὶ τὴν
κλίνην παραδεικνύς· καὶ
φθεγγόμενος ὅτι δι᾽ αὐτὴν
ἐκεῖνος καὶ κινεῖται καὶ ἵ-
σταται· ὁ δὲ λόγος τοῦ θαύ-
ματος. πολλοὺς ἐποίει πρὸς
τὴν θέαν συντρέχειν· ὡς
καὶ τὴν πόλιν στενοχωρεῖ-
σθαι τοῖς πλήθεσι· πᾶ-
σαν οὖν ἐκείνην τὴν νύκτα
διαγρυπνήσαντες. πολ-
λὰς ἐπωρωμίας στομὸν-
τελουμένας· πᾶσα γὰρ ὅσ-
τις ἦν νόσος χρονία· ἡ πα-

θεῖα ἣν κακῶς κεκράτητο·
τὴν κλίνην μόνον ἁψάμενος καὶ
ἀτάμενος. τοῦ πιέζοντος
εὐθὺς ἀπηλλάττετο· ἡμέ-
ρας οὖν ἤδη διαλαμψάσης·
περὶ τρίτην ὥραν· τὸν τό-
πον καταλαβόντες ὃς Σου-
κίνιον μὲν καλεῖται· πρὸς
ταῖς νοτίαις δὲ κεῖται τῆς πό-
λεως· ἔνθα δὴ καὶ ἡ ζεύκτα
φῆναι ἐπισκήπτει. θάπτουσι
ταύτην· νόμον μὲν θαυμα-
τοῦ. τῇ γῇ κρυπτομένην·
λόγον δὲ ἀρετῆς. πανταχό-
σε κηρυττομένην· ἐθεω-
ρεῖτο δὲ αὖθις ὅ τε στέφα-
νος καὶ ὁ σταυρός. συνοδεύων
τῇ κλίνῃ· καὶ ἱσταμένης
ἱστάμενος· ἅμα δὲ τῷ κρυ-
βῆναι ταύτην. καὶ αὐτὸς ἀ-
πεκρύβη· οὕτως οὖν ἐ-
κεῖ ταύτην καταθέντες καὶ
ὡς ἔδει μυρίσαντες. τὰς
ἐπικειμένας τῷ λειψάνῳ
σινδόνας· ὁ ἐπίσκοπος καὶ
οἱ παρεστῶτες διανειμά-

μένοι. πάντων τῶν λυ-
πούντων ἀπαλλαγήν. δε-
κείμενον ἐλάμβανον· ἀλλὰ
μὴν καὶ ὁ τόπος πλήρης ἦν ἀ-
σθενῶν ἦν· ὡς τὸ ἱερὸν αὐτῆς
ἐκρύπτετο σῶμα· μετὰ δὲ
χρόνον ὀλίγον· καὶ αἱ πηγαὶ
ταύτης θεραπεῖαι· ἢ τοῦ
θεοῦ μᾶλλον ἀρεταὶ δοῦλαι·
τὸν υἱὸν ἀπολιποῦσαι. πρὸ
τοῖς ποσὶ θάπτονται τῆς δὲ
ποίμνης· ἵν' ἐν ταύτῃ καὶ
τὰ τῆς στοργῆς διὰ τῆς ἁ-
γνότητος. καὶ τὰ τῆς δουλείας
διὰ τῆς τάξεως ἐμφαί-
νηται· ὧν τῆς πρώτης θα-
μούσης· καὶ μηδὲν περὶ τῆς
ἑαυτῶν φυγῆς ἀποκαλυ-
ψάσης. τὴν δευτέραν μετὰ
μικρὸν θνήσκουσαν ἕρκοις
αἱ ἀδελφαὶ καταλαμβάνουσαι
φρικτοῖς· ἀποκαλύψαι πα-
ρασκευάζουσι τὰ γενόμε-
να φίλα ἀληθῶς· ὀλίγαις
δὲ ὕστερον ἡμέραις. καὶ ὁ μα-
καριώτατος παῦλος ἐκλε-

ὡς μετατίθεται· ποιμὴν
ἀγαθὸς ὢν τοσ γενόμενος·
καὶ θαύμασι τὸν ἑαυτοῦ υἱ-
ὸν. μετὰ θάνατον πιστωσά-
μενος· οὗ ταῖς προσευχαῖς
καὶ τῆς ὁσίας αὐτοῦ· Χριστὸς ὁ πάν-
των βασιλεὺς καὶ θεός· τῶν ὀρ-
θοδόξων ἡμῶν βασιλέων παρά-
σχοι. τὰ κατὰ θέλησιν πάντα·
Μακρότητα ἡμερῶν πλατυ-
σμόν τε τοῦ κράτους αὔξησιν·
Ἰσχὺν κατ' ἐχθρῶν· καὶ παντὸς
λη τούτων καθαίρεσιν·
Χαρᾶς τῆς ἐπουρανίου μετὰ
τέλος ἀπόλαυσιν·
Αἰωνίων καὶ θείων ἀγαθῶν·
τρυφὴν τὴν ἀκήρατον·
Ἣν λήψονται πάντες οἱ θεοῦ
ἐναρέτως περάναντες τόν·
Λαμπρὰ ἐνδύματα τοῦ ἐκεῖ
γάμου. ἑαυτοῖς περιθέμενοι·
Περσῶν καὶ ἡμᾶς πάντας κλη-
θῆναι: εἰς δόξαν θεοῦ καὶ ἀ-
παυστον αἴνεσιν· ὅτι αὐτῷ
ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος. εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν +:-

† Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς
ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Κων-
σταντινουπόλεως τοῦ θεολόγου:

Συγκαλεῖ μὲν ἡμᾶς ὁ ἀνδρῶν
Γρηγόριος ὁ πάνυ· ὁ τῆς θε-
ολογίας ἐπώνυμος· εἰς
τὴν ἐπικὴν πανδαισίαν τῶν
λόγων· πρόκειται δὲ αὐτοῦ
ἄλλος κηρυκεία· καὶ τρυ-
φὴ καὶ φορᾶς ἁπάσης ὕλη
λοτόρα· μὴ θαυμάσῃ τε
δὲ εἰ πόρος τοσοῦτον θρά-
σους ἐπῆλθον· ὡς καὶ τῆς
οἰκείας ἀσθενείας· καὶ
τῆς ἐκείνου μεγαλοφυΐας
ἐπιλελῆσθαι· ὃς διὰ τοῦτ

ἀρετῆς ἀπρόσιτον· μέχρι τοῦ
σήμερον ὁ λόγιος οὐδεὶς μισοσό-
φος παρὰ πᾶσι τετίμηται·
καὶ οὐδεὶς ἀποδέδεικται
τῆς αὐτοῦ πολιτείας ἐφη-
γητὴς καὶ διδάσκαλος· ἀ-
κολουθίᾳ τινὶ καὶ τάξει·
τὰ τῷ ἀνδρὶ κατορθωμέ-
να παρασπῶμεν ἡμῖν τε
μετεωρίζεται· ὅσα περὶ αὐτοῦ
πολλοῖς ἤκουον· ἐπεὶ τὸ βασιλι-
κὸν τῷ μεγάλῳ· καὶ ἑτέροις
μακαρίοις ἐπισκόποις
καὶ μάρτυσιν· ὅλην ὑπο-
θέσιν τὸν κόπον αὐτῶν ἐκμη-
νυσάμενος· ἀλλὰ πρὸς

ταῦτα μὲν οὖν. οὐχ οἷόν τε ἦν ἄρτι
λέγειν τιμίοις σὺν ἤτορι·
τούτοις δὴ τοῖς νῦν ἡμῖν ἐνθά-
δε καθιδρυμένοις· ὥσπερ
ἄλλο τι χρέος ἀποδοῦναι τῷ
πατρὶ τοῖς λόγοις. καὶ πρὸς
τὴν τοῦ θείου Γρηγορίου
ἐφημερίαν. λίαν παρορμῶν
τι πατρικῶς τε καὶ διδασκαλι-
κῶς. καὶ τὴν ὑπακοὴν ἐγ-
κελευόμενος. καὶ οὐ μαθη-
στὴν ὄντα πείθοντι. καὶ
τῆς ἐξ ὁμοῦ γεννήσεώς τε
καὶ τροφῆς. ταύτην ἄρτι
δόσιν μὲν εἰς παραιτούμενος· ἐ-
πέστα. οὐδὲ ὅσιον δοκεῖ μοι·
τοσαύτης ἡμᾶς ἀρχῆς ἀ-
λογῆσαι. ἢ τοῖς ὑμῶν προσ-
τιθεμένων. πολλοὺς ἂν προ-
τρέψειεν εἰς τὴν μίμησιν·
καὶ οὐκ ἐάσει τὸ καλὸν ἀζή-
λον γενέσθαι. λόγοις τοῖς
καθ' ἡμέραν καινοποιούμενον·
φέρε δὴ οὖν τὴν ἀμοιβὴν
ἀποθέμενος. ἀπαρχὴν
τῶν ἐμῶν λόγων. οἷόν τι

σιν εοδρόμοις γεννήμασι·
ἐφαρμόσω τὸν θεολόγον·
εἰ καὶ τῆς ἀξίας καταδε-
έστερον· ἀλλὰ τῆς προθυ-
μίας οὐδὲν ἐλλεῖπον· οἱ-
μαι δὲ ὡς ἐν πᾶσι τέλειος
ὁ ἀνήρ. καὶ τοῦτο μετριάσας
τὸν παρ' ἐμοῦ ἔπαινον·
ἐπεὶ δὴ καὶ φίλα πατρά-
σι τὰ τῶν νηπίων ψελλίσ-
ματα· ἐξ ἀτέχνου μάλιστα
προϊόντα τῆς διανοίας·
ἢ τῶν τελείων οἱ ἐμμαριθέ-
στεροι λόγοι. καὶ τὰ σοβα-
ρὰ λαρυγγίσματα· ἔσται
δὲ αὐτῷ καὶ οἰκειοτάτη ἡ
διὰ τῶν λόγων τιμή· εἰ γὰρ
τὸ οἰκεῖον ποθεινὸν πᾶσι κα-
τὰ Πίνδαρον· οἷς γὰρ ἕκα-
στος ἥδεται· τούτοις δὴ καὶ
καὶ τιμώμενος γάννυται·
καὶ ἐξ ὧν ἐπισημαντικῶς·
πάντων κτημάτων τοὺς
λόγους ἠλλάξατο. καὶ τὴν
σοφίαν περιλαβών· καὶ
ἐρασθεὶς αὐτῆς κτηρηθὲς

ὡς αὐτῆς παροιμιακῶς
εἰπεῖν· πώλος οὐχὶ καὶ ταύ-
τῃ δὲ ἀπολειφθείς· Καὶ
πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ φρο-
νήσει πλησιάζουσαν ζω-
ὴν μικρὰ θέμενος τὰ πα-
ρόντα· τούτοις γαυριοῦν-
ταί τε πλέον καὶ ἀγάλλεται·
Ἡμᾶς δὲ αὐτοῦ μαιῶν ἱερὰ
πανήγυρις· μὴ προσακρί-
βειαν τὸ πλῆθος τῶν ἐκεί-
νων κατορθωμάτων διε-
ρευνᾶσθαι· πρῶτον μὲν
ὅτι μὴ κατὰ τὸ μὴ δύνασθαι·
ἢ ὑπέχεσθαι τοῦτο. ἢ καὶ
παραιτεῖσθαι· ἔπειτα· ὅ-
τι μὴ δὲ ἐστὶ τὰ κατ' αὐτὸν
ἡμῖν γράφουσι καταλέ-
λοιπεν· ἀλλὰ σποράδην
ἐκ τῶν αὐτοῦ συλλέξασα λό-
γων τὰ κατ' αὐτόν. μιμοῦ-
μαι τοὺς λιθολόγους· οἳ
κατὰ μικρὸν τὰς ψηφῖδας
συνηθροικότες· εἰς μίαν
οἰκουσαν πλήρωσιν ἅπαν-
τα συναρμόζουσιν· ἀρ-

χὴ δὲ τοῦ λόγου. ὁ θέμενος ἄρχε-
σθαι πρεσβύτατον· πα-
τρὶς μὲν αὐτοῦ. ἡ δευτέρα
τῶν Καππαδοκῶν· πό-
λις δέ. Ναζιανζός· ἥτις
τοσούτῳ περιφανεστέρα
γέγονεν ἐξ ἐκείνου· ὥστε μέ-
χρι τέρματος τῆς οἰκου-
μένης δι' ἐκεῖνον γνωρί-
ζεσθαι· οὐ γὰρ μᾶλλον δι'
Ἀλέξανδρον ἡ κλεινοτάτη
Πέλλη· ἢ Πέρσαι διὰ Κῦ-
ρον πρὸς δόξαν τοσοῦτον
ἤρθησαν. ὅσον αὕτη διὰ
τὸν μέγαν Γρηγόριον· ὥσ-
τε μοι δοκεῖν· καὶ ἀποδοῦ-
ναι αὐτὴν τὰ τροφεῖα. δι'
αὐτὴν ἀρετὴν τοῦ ὁσίου·
Ἰνδοῖς τε καὶ ὑπερτάτοις
τοῖς ἐκ διαμέτρου ἀφεστη-
κόσιν. ἐξίσου γνώριμον
ἐπίσημον· πατὴρ δὲ αὐτοῦ.
ὁ πατρίδα τε καὶ δίκαι-
οι· καὶ πλείω τῶν σωμά-
των καθαρότητι τυχὼν
ἀδιαίρετοι· ὧν ὁ μὲν πατὴρ

οἷόν τις ἀβραάμ· καταλι
πὼν γῆν τε πατρῴαν καὶ
εἴδωλα· γίνεται μετανά
στης πρὸς θεοσέβειαν·
καὶ τὴν τῶν ὑψισταρίων ἀ
ποσεισάμενος δεισιδαι
μονίαν καὶ πλάνην· γνή
σιος μύστης ἀνεφάνη τῆς
χάριτος· πρότατον μὲν
ἐν πρώτοις· ἔπειτα δὲ
καὶ ποιμὴν ἐπιστήμων· τῆς
ναζιανζοῦ καταστὰς ἐκ
κλησίας· ἡ δὲ μήτηρ· ἱερά τε
καὶ ἐξ ἱερῶν τῶν προγόνων·
καὶ τοῦτο μετὰ τῶν λοιπῶν
κληρονομήσασα· ἡ νόννα·
Αὕτη παιδὸς ἄρρενος ὀρε
γομένη· ἱκεσίαν προσάγ
ουσα τῷ δοτῆρι τῶν τηλικούτων
θεῷ· τυχεῖν τῆς εὐφροσύνης·
ὢ τῆς πίστεως· ὢ τῆς θερ
μότητος· πρὸ συλλήψεως
ὑποσχομένη αὐτῷ τὸν γε
νόμενον προσοίσειν· κα
θάπερ ἄννα τὸν σαμου
ήλ· τί οὖν; ὁ τὸ θέλημα

τῶν φοβουμένων αὐτὸν
ποιῶν· διὰ νυκτερινῆς
ὄψεως· προδείκνυσιν
αὐτῇ παῖδα τὸν ἐπιμέλ
λοντα· εἶδός τε καὶ κλῆ
σιν τοῦ παιδὸς ἐμφανίσας·
ἡ δὲ τεχθέντα μετ' οὐ πο
λὺ τῷ θεῷ καθιέρωσε· προ
θυμίᾳ πίστεως· νικᾶσά τε
ὠδῖνας καὶ γυναικῶν ὀλι
γωρίαν· τῇ τῆς ἐπιδόσεως
μεγαλοψυχίᾳ νικήσασα·
Ὁ δὲ παῖς ἐν τοῖς ἤθεσι τῶν
πατέρων τρεφόμενος· εὐκλη
ρίαν φύσεως· ἐκράτει τῶν
ὁμηλίκων· ἐπὶ τοσοῦτον·
ὥστε τὴν ἀωρίαν τῆς ἡ
λικίας ἐμποδὼν αὐτῷ
μὴ γενέσθαι· πρὸς ταῦτα
τελεσφορῶν ἤθη τε καὶ μαθή
ματα· παιδιὰς μὲν οὖν
καὶ τοὺς θιασμοὺς μειρακι
ώδεις· ἀπείπεν τε καὶ φέ
ρεσθαι δρόμοις πάντη δι
έπτυσεν· ὡς ἄχρηστά τε
καὶ ἀσχολίαν ἐμποιοῦντα

τῇ σπουδῇ τῶν ἀμειβομένων·
ἀρετῆς γὰρ κτῆσιν· ἐπεὶ κό
πει κακίαν ὅπερ καὶ μῦρον
ἡ μαύρωσις. διὸ σοφίαν πα
ροῦσαν ἔφη ὡς δὲ ἤδη τε
νόμενος καὶ λόγων κατα
σχεθεὶς ἔρωτι. εἰς τὴν και
σαρέων ἧκε· κἀν ταῖς θα
τοῖς ἀρίστοις τῶν παιδευ
μάτων ὁμιλήσας· καὶ παι
δείας οὐ βραχὺ συναθροίσας.
ἐπὶ τὴν παλαιστίνην ἐπῆλθε·
ῥητορικῆς ἐφιέμενος·
κάλλος φράσεως. οὐκ ἦ
θος ταύτης ἐκπαιδευθῆ
ναι· κἀκεῖθεν ἐπὶ τὴν ἀ
λεξάνδρου ἀφικνεῖται πρὸ
τὴν φάρον· πολλάς τε πό
λεις καὶ πολλῶν ἀνθρώπων
καταμαθεῖν φρόνησιν
εἰς συναγερμὸν σοφίας.
ὥς τις ἔφη σοφός· πλὴν
στὴν δὲ κἀνταῦθεν καρπω
σάμενος τὴν ὠφέλειαν.
τὴν μετὰ τῶν λόγων ταῖς
ἀθήναις μεταδιώκει:

ἐπὶ μικρὸς ἀναχθεὶς αἰγιναί
ας· πλέον τι δεινῶν τὸ
παρθενικὸν πέλαγος·
ἐν καιρῷ ταραχθέντος κ(αὶ)
οὐκ ἔχοντι ἀπόπλοιαν· ἐξαί
φνης ἐπελθὸν πνεῦμα ἐξαί
σιον. τὸν περὶ ψυχῆς ἔφε
ρε κίνδυνον· σκότος δὲ πό
τον· αἰθέρα τε καὶ οὐρανὸν
συνεκάλυπτεν· οὐδὲν τῆς
ἐναντίας τῶν αἰγυπτίων
πληγῆς ἀνεκτότερον· πάν
των μὲν τὸν σωματικὸν
ὀδυρομένων θάνατον.
αὐτὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐδε
δίει παναλεθρίαν· οὐ
δέπω γὰρ ἦν σφραγισθεὶς
τῷ βαπτίσματι· καὶ ἐ
φθανε τὴν ἐξ ὕδατος
σωτηρίαν. ὁ ἐν ὕδασι θά
νατος· τοῦ μὴ ποιεῖ ὁ με
γας ἐκεῖνος. καὶ πρὸ τῆς
ἀναγεννήσεως ἑαυτὸν
μορφώσας τὴν ἀλήθειαν·
τὴν ἀθλητὰν περιρρήξα
μενος. Κατα πτήσσω

αἷς τε καὶ ὁ δεσμοῖς τοὺς
συμπλέοντας· ὡς πάν-
τας τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀναλογή-
σαντας κινδύνου· τὸν τού-
του θρῆνον συνεργάζεσθαι·
Ὁ δὲ ἀπομνήσας θεὸν τῶν αὐτοῦ
θαυμασίων· ὅσα τε ἐν Αἰ-
γύπτῳ καὶ ὅσα κατὰ τὴν
ἔρημον· ἢ πολλαχοῦ γῆς
ἢ θαλάσσης ἐξέδρασεν· οἷον
ἐρυθρᾶς διάστασιν καὶ αὖ-
θις ἐπίκλυσιν· ὅπως τε
ἐκ πέτρας ὕδωρ ἐπήγασε·
καὶ μερρὰν ἐγλύκανεν· Ἀ-
μαλὴκ ἐθανάτωσε χερσὶν
ἀόπλοις τὸν στρατὸν μημυνοῦ-
σμος· τείχη καθεῖλεν Ἱε-
ριχούντιον· καὶ ἄνευ μηχα-
νημάτων· προφήτην ἔσω-
σεν ἐκ σπλάγχνων κήτους·
Καὶ ἄλλα ὅσα περὶ Ἑβραί-
ων ψαλμοὶ φέρουσιν· ἀποχό-
μενος ἅμα δὲ περισσοθεί-
η τοῦ πελάγους· καὶ τύχοι
τῆς ἀφέσεως τοῦ μαστίγ-
ματος· τῶν σωσάντων αὐ-

τὸν ἀναθήσειν· κάμπτει
ταῖς ἱκεσίαις αὐτόν· ἵλεω
ὄντα· καὶ ταῖς αἰτή-
σεσι φθάνοντα τὸν μειλί-
χιον τῆς φύσεως· καὶ ὁ μὲν
κλύδων αὐτίκα ἐλωφή-
σεν· ἡ δὲ καταιγὶς εἰς
αὔραν μετεποιήθη· καὶ ἡ
τέως ἀγρία κατεστορέσθη
θάλασσα· ὁ μὲν δὴ οὕτως ἦν
ἐν τούτοις· οἱ δὲ αὐτοῦ γο-
νεῖς· δι' ὀνείρου κατεμη-
νύοντο τὰ συμβαίνοντα
τοῦ παιδός· καὶ οἷα περὶ αὐ-
Τί γὰρ δεῖ πλέον εἰπεῖν· ἀλλ' ἅμα
τε καὶ δάκρυσι τὸν θεὸν ἐ-
λιπάρουν· ὡς βοηθῆσαι τῷ
κατὰ θάλασσαν κινδυ-
νεύοντι· ὅθεν οὖν μετὰ
τὴν ἱκεσίαν· καθ' ὕπνον
ἑώρων τὸν υἱόν· ἐρυμνὸν
τινα δαίμονα κολακοκρι-
ον χεῖρας σωζόμενον· ἤ τις
αὐτῷ ὁ πάντων εἰργοι ὄλε-
θρον· ταῦτα δὲ μετὰ
τὴν πρὸς αὐτοῖς ἀπο

στροφὴν αὐτῷ διηγουμέ-
νων τῶν γονέων ἀκούσας.
ἀνθωμολογεῖτο τῷ σώσαν-
τι· καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον·
Τῶν δὲ συμπλεόντων τις
νεανίας· ὃς ἦν αὐτῷ θυ-
μηρέστατος· ἑώρα νυκτὸς
ἐν ἀκμῇ τοῦ κινδύνου τὴν
μητέρα τοῦ μακαρίου· τῆς θα-
λάσσης ἐπιβᾶσαν· καὶ
τῆς νηὸς λαβομένην· ἐφελ-
κεῖν ἐπὶ τὴν ἤπειρον· ταύ-
της δὲ δειχθείσης καὶ ἐξη-
γηθείσης τῆς ὄψεως· εὐ-
θέως γαλήνην τε ἀκολουθῆ-
σαι· καὶ πάντας τοὺς
συμπλωτῆρας· τῇ πίστει
προσδραμεῖν τῇ τοῦ γρη-
γορίου θεοῦ· καὶ ἑαυτῶν εἶ-
ναι ὁμολογοῦντας ἐπίκου-
ρον· τί τοῦτο τοῦ κατὰ
τὸν μέγαν ἠλίαν θαύμα-
τος ἀτιμότερον· ὃς τῇ εἰ-
δωλομανίᾳ τῆς σιδωνίας
ἀντιτασσόμενος· ξέν-
ῳ πυρὶ κουσίως τὴν θυσίαν

ἐκδαπανήσας· εἰς πίστιν
τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἐνῆγε
τὸν ἰσραήλ· ὥς γε θαυμάσαν-
τα τὸν λαὸν εἰπεῖν· ἀληθῶς
κύριος ὁ θεός· οὗτός ἐστι θεός· τοι-
οῦτός τις ἦν ὁ γρηγόριος·
τῆς ἐκ τρικυμίας ἀδοκήτου
σωτηρίας· τοῖς πολυσχιδεῖ
πλάνῃ κατεχομένοις· εἰς
μίαν ἄγων τριῶν καὶ ὁδη-
γίαν τῆς πίστεως· ἐπεὶ
δὲ αὐτὸν ἡ ἑλλὰς εἶχε· καὶ
τὸ ἀκλεὲς ἀθηνῶν ὄνομα.
τί δεῖ λέγειν μαθήσεως προ-
σεδέχθη τῆς θυμηδίας·
κράτιστος ἐν θείοις ἐν λόγοις.
παιδευταῖς τε καὶ φοιτη-
ταῖς ἅμα κρινόμενος·
Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ πα-
ρῳχηκότος· ἐκ τοῦ βυ-
ζαντίου βασίλειος ὁ μέ-
γας ἀθήναζε παραγένε-
το· τῆς ἴσης χάριν παι-
δεύσεως· οὕς οὕτοι τὸ ὁ-
μοῦ καὶ ὁμορόφιοι καθί-
στανται ἀλλήλοις· ἤγουν

ἀμφοτέρων συζυγίαν καὶ
συμφυΐαν. οὐδὲ παραστῆσαι
ῥᾴδιον ὅσον ἑκάτερον ὤνη
σεν· ὁ μὲν γὰρ μόνος καλλισ
τιμονόσῃ· μὴ κατὰ πιστέως
ἑαυτοῦ. περιέρχεσθαι ζητῶν
μόθου νικᾶσθαι· ὅταν
δὲ συγκραθῶσιν ἄμφω
πρὸς μίαν ἐπιθυμίαν σπου
δάσωσι. ἀλλήλων ἀπο
δείκνυνται στήριγμα· τὸν
τε εὑρίσκοντα ἐν μέρει·
καὶ τὸν νικώμενον οὕτω τὴν
ἀλήθειαν. συνειληφότας
ἐν ἑαυτοῖς. καὶ ἵνα συντε
μὼν τὰ λέγομαι· ζηλωτὴ
γίνεται ξυνωρίς. πίστει τε
γὰρ ἦσαν μιᾶς πεφωτισ
μένοι. καὶ ἀρετῆς ὁμότιμοι
ἐρασταί· συνδρομαι θέον
τες. καὶ καθάπερ ἀρότη
ρες [illegible] πόνοι· ἰσοσθενεῖ
τῇ προθυμίᾳ· τὴν ἄρουραν
τῆς σοφίας τέμνοντες
τε καὶ σπείροντες. καὶ πολύ
χουν ἀμώμενοι τὸν καρπόν·

Ἀνδρείαν μὲν οὖν καὶ τὴν πρὸς
τὰ δεινὰ καρτερίαν μι
κροῦ πάντως ὁμηλίκων
ἐκράτησαν. φιλεῖ γὰρ ἡ
νεότης· ὡς οἱ πῶλοι τῶν
ἵππων πρὸς τοὺς ψόφους
καὶ τὰς σκιάς. οὕτως τοῖς
ἐπιγινομένοις αὐτὴν ἐν
σχεραίνειν καὶ ἀγριᾶσθαι·
αὐτοὶ δὲ τοὐναντίον ἦσαν·
πάλοι καὶ δυσκίνητοι· πρὸ
τὰ ἀθρόως πολλάκις
καινοτομούμενα· ὥσπερ
σεισμοῦ τὴν ἑλλάδα κα
τειληφότος· μεγαλοτύ
χοις αὐτοὺς παρὰ πᾶσι
ἀποδειχθῆναι. καὶ τοὺς μὲν
προφητικῶν ἀξίους φω
νῶν· διὰ τοῦτο οὐ φοβη
θησόμεθα ἐν τῷ ταράσ
σεσθαι τὴν γῆν· ἐγκρατεῖς
ἂν δὲ ἐκ νέου τοῦ σώματος
ἤσκησαν· τοῖς ἀναγκαίοις
ἀρκούμενοι. κατὰ ἡλίαν
τε καὶ ἰωάννην τὸν μέγα
κροδρύων ὠνοῦνται· τὰ

47[1]

δὲ ὅσα πρὸς τρυφὴν τὸ
καὶ κολακείαν γαστρὸς·
πάντα διαπτύοντος· καὶ
χαίρειν ταῖς ἡδοναῖς φρά
ζοντος· τί δ' ἂν λέγοιμι σω
φροσύνην· ἢ μέχρι παντὸς
αὐτοῖς τοῦ βίου· ἁγνοῖς τε
καθαροῖς τῶν θεῶν συνεπη
ρκόσιν· ὡς μικροῦ τούτων
ἡττᾶσθαι· τὸν Ξενοκράτην
ἐκεῖνον καὶ τὸν Πολέμω
να· ὧν ὁ μὲν ἑταιρίδος συγ
καθευδούσης· ἀκίνητος ἦν·
ὁ δὲ μικροῦ καὶ ἀπρόσιτος
ταῖς ἐκ τῶν χαμαιτυπεί
ων ὑπῆρχεν· λίαν δὲ δικαί
αις τὴν αὐστηρίαν τοῦ φιλοσό
φου· αἴρουν ταῦτα μὲν οἱ
ἄνδρες ἐπὶ τοσοῦτον κα
τορθωσάν· δικαιοσύνης
δὲ καὶ ἀκτησίας ἢ τί ὁμέ
φροντισαν; οὐ μὲν οὖν·
ἀλλὰ κἂν ταῦθα τὸν Ἀρι
στείδην μιμούμενοι· οὐ
κὰρ ζῆν ὃ ζωμούμενοι χρή
ματα· οὐδὲ μωθαρμίαν

τὴν φιλοσοφίαν ποιού
μενοι· προῖκα χρηστοῖς τοῖς
πᾶσι μὴ σὰν ἐξίσου· μειο
νεξίαν τε καὶ πλεονεξίαν
ἀποδιδράσκοντες· καὶ
ἐν μόροις τοῦ καλοῦ μόνο
τες· ἀκτησίας δὲ τοσοῦ
τον αὐτοῖς τὸ περιόν· καὶ
οὕτως τῆς ἀντιπαθέμοις καὶ
Διογένους καὶ Κράτητος
ὑπερηρθήσαν· ὥς ται
δίαν ἀποφῆναι τὰ ἐκεί
νων ἀδιολογήματα·
Ἦσαν γὰρ ἐξίσου μὲν ἐκείνοις
κτημάτων ὑπερφρονοῦν
τες· ἀλαζονείαν δὲ καὶ
κενοδοξίαν ἀποσειόμενοι·
οἷς οἱ θαυμαστοὶ κωπέ
ἁλώσαν· δημοσίοις κη
ρύγμασι· καὶ τῶν λοιπῶν
ἀνθρώπων ὑπεροψίαν. τὸ τῆς
φιλοσοφίας σεμνὸν ἀλλ
μειώσαμενοι· φρονήσεως
δὲ ἕνεκεν· τί χρὴ καὶ λέ
γειν· οἷς μία μελέτη ἅπας
ὁ βίος· καὶ ἐφ᾽ ἑνὸς ἀληκτος

περὶ τὴν αὐτῆς κτῆσιν ἐ-
τέτατο. καὶ νύκτωρ καὶ με-
θ' ἡμέραν· ὥσπερ θησαυ-
ρὸν ἀνορύττουσι. καθά φη-
σιν ὁ μακάριος Ἰώβ· εἰ γὰρ ᾔδε-
σαν οἱ γυμνάζεσθαι· ὅ ποτ' ἦν
τῇ μελέτῃ προσλαμβανθεὶς
πόνος. ἐν τῇ διανομῇ καὶ
τῷ πλήθει τῆς γνώσεως
τὴν ἰσχὺν ἀποδίδωσι·
Ὄντως μὲν οὖν ὑπερέχων αὐ-
τοῖς· τῶν τε καθ' ἑαυτὸν
καὶ πολλῷ τῶν ἀρχαιοτέρων
ἀκλεεστέρους γενέσθαι·
πόνων τε καὶ εὐκληρίας φύ-
σεως. καὶ τῶν περὶ τὰ κα-
λὰ μόνα ἐσπουδακέναι· γραμ-
ματικῆς μὲν οὖν αὐτοῖς·
οὐδ' ὁτιοῦν παρ' ἣ τὸ λαθόν·
οὐ μικρὸν ἐπιστήμην· οὐ ποι-
ητικοῖς κόποι καὶ τρόποι·
οὐχ ἱστορίας πλῆθος· οὐ
πολιτικῆς λέξεως καθα-
ρότης· ῥητορικῆς δὲ τὸ
τῆς φράσεως κάλλος ἀ-
πανθισάμενοι· τὸ τέλος
ἐξέκλιναν· φιλοσοφίας
δὲ ἠθικῆς καὶ ὅσα ἐν δόγ-
μασι· καὶ ἰατρικῆς ἐν δεί-
ξειν καὶ ἀναλογισμῶν. οὐ
μέχρις μετέσχον παιδεύ- ※ἐλευθέρου
σεως· ὡς ἂν μὴ ἰδιῶται τῶν
μόνον τὸ πλέον ἔχοιεν.
ἀλλὰ καθάπερ τινὲς παι-
δευταὶ καὶ διδάσκαλοι ἄ-
ριστοι· τῆς δὲ μουσικῆς·
ὅσον μὲν ἀρχαῖον καὶ ἐναρ-
μόνιον ἐκμαθόντες· τὸ
τῆς ψυχῆς θυμοειδὲς
καὶ δυσκάθεκτον ἐξεμά-
λαττον· τὸ δὲ ὅσον πρὸς ἡ-
δονὴν ἐκφέρει· ταῖς σκηναῖς
ἀπεπέμψαντο· ἀριθμοῖς
δὲ λογισμοῖς· καὶ γεωμε-
τρίας ἰσότητα· καὶ ἄστρων
θέσιν καὶ κίνησιν. καθά-
περ μέθοιμεν ἴσως τε καὶ
δαψιλῆ ἐκπαιδεύονται·
οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον
ἀρκούμενοι· ἀλλ' αἰχμαλω-
τίζοντες κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον. πᾶν νόημα εἰς

τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ· καλ-
λός τε καὶ σκέψιν τῆς πρώ-
της σοφίας· ταύτην τιθέ-
μενοι· καὶ διὰ πάντων ὡς
ἔθος εἰπεῖν ἐναύδισαν·
βελτιόνων τε καὶ χειρό-
νων· ὥστε τὰ μὲν ἀχειν
φυγεῖν· τὰ δὲ ἑλέσθαι
μετὰ σπουδῆς· ἔσται μὲν
γὰρ τὸν εἰπόντα· κἂν θύ-
ραθεν ἐμβέβηκε τῆς ἡμετέρ-
ας αὐλῆς· οὐ γὰρ τὸ γνῶναί τι
τῶν μὴ καλῶν ἄτιμον· ἀλ-
λ' ἴασιν ἐξ αὐτοῦ συμβαίνει
γίνεσθαι· τοῖς μὴ φθόνω
τὰ λεγόμενα· ἀλλ' ἐν ὁσία
δεχομένοις· ἀλλὰ τί πε-
πάθομεν ὦ φίλοι· μεταξὺ
γὰρ προοίμιον ὁ λόγος· συναρ-
πάσας τὸν λέγοντα· κα-
θάπερ ἵππος τὸν ἐπιβά-
την· εἰς τοὺς ἐπαίνους
κατενήνοχε Βασιλείου τοῦ
μακαρίου· μικρὸν οὖν ἐπι-
σχὼν· οἷόν τισι ῥυτῆρσιν
ἀναστείλω τὸν λόγον· καὶ
τὴν τόλμαν ἐφέξω μὴ
πρόσω φέρεσθαι· οἱ γὰρ τῶν
ὑπὲρ δύναμιν ἐφιέμενοι·
καὶ τῶν μετρίων ἀποτυγ-
χάνουσιν· ἀλλ' ἀνασιλέο-
μεν τὴν καλὴν πραγμα-
τείαν ἐμπορευσάμενος· οἱ
καδεῖ ἵετο· Γρηγόριος δὲ
ἀπορίᾳ κατείχετο τοῖς ἀ-
θηναίοις μὲν φοιτηταῖς· μή-
τε τὴν ἔξοδον αὐτοῦ συγχω-
ροῦσι· καὶ παιδεύειν αὐ-
τοῖς ἐκλιπαροῦσι· τόν
τε σοφιστικὸν θρόνον πα-
ρακαλοῦσι δέχεσθαι· ὁ δὲ
πρὸς μὲν ὀλίγον· τὴν πρὸς
αὐτοὺς χάριν ἀφοσιούμε-
νος ἐπέμεινε· μικρὸν δ' ὕστερον
ἀπάρας τοῖς ἐκεῖσε
φίλοις δὲ ἐμπωλήσας· καὶ
πείσας ὡς ἀναγκαία εἴη
αὐτοῦ ἡ πρὸς τοὺς τεκόν-
τας ἄφιξις· τριακοστὸν
ἤδη πληρώσας ἔτος ἐν
τοῖς μαθήμασιν· οὕτω
τὴν πατρίδα ἑαυτὸν ἀποδί-

κζ

δυσ ιη

δῶσι· καὶ πρῶτα μὲν τὸ
θεῖον λαμβάνει βάπτισ-
μα· ὃ καὶ πρὸ τῆς δυνά-
μει πεφωτισμένος· καὶ
τίθησιν ὅρον ἑαυτῷ μή-
ποτε ὀμόσειν· μέχρις ἂν
τῷ βίῳ τούτῳ ἐμπολιτεύ-
ηται· ὃν καὶ εἰς τέλος ἐ-
φύλαξεν· ὥστε τῶν πό-
θων γονέων καὶ φίλων ἀ-
ποπληροῖ· τῶν αὐτοῦ λό-
γων ἐφιεμένων ἀκοῦσαι·
οὐ γὰρ αὐτὸς εἶχε περὶ
τοῦτο φιλοτιμίαν· συμ-
βουλευόντων δὲ δημοσίοις
τε καὶ οἰκείοις ἐγκαλινδεῖ-
σθαι κακοῖς· οὕτω γὰρ ὀνο-
μάζων τὴν ἐν τοῖς ὑλικοῖς
περιφάνειαν· αὐτὸς δὲ
αὐτῷ συνεβούλευε· δεῖν
μὲν ἑαυτὸν καθαίρειν·
πρόσχωρον κινδυνεύων θεῷ·
κόσμου τε χωρισθῆναι.
Καὶ μόνῳ τῷ καθαρωτά-
τῳ συνεῖναι· καὶ ταῖς ἱ-
εραῖς βίβλοις καθομι-
λοῦνται· ἐκεῖθεν ἐκβάλ-
λειν τῆς ἀληθείας τὴν
ἔλλαμψιν· ὃ δὴ καὶ ποιῶν
διετέλει· μοναστικὸς ἀντὶ
κοσμικοῦ· καὶ ἀκτήμων
ἀντὶ χρηματιστοῦ εἶναι
ἑλόμενος· πολλάκις
γοῦν καὶ χρόνον ἐν ἀγροῖς δι-
ώρα ἐν ὕπνοις καὶ ἐν
μελέτῃ ἡμερονυκτερινῇ· καὶ
θεὸς φησὶν ἡ βίβλος ἦν ἱε-
ρά· ταύτην τῆς καθα-
ρότητος λαμπάδα ἀντι-
δοσιν· μακάριοι γάρ φησιν οἱ
καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐ-
τοὶ τὸν θεὸν ὄψονται· κα-
θαρὸν γὰρ τοῦτον φησὶν ὁ
κύριος· ὁποῖος ἦν ὁ μέγας Γρη-
γόριος· καταλιπὼν πό-
λεις· ἀγοράς· θέατρα·
σοφιστῶν τῦφον· ἀρχόν-
των ἀπονοίας· δικαστῶν
μετακλίσεις· δικαζο-
μένων ἔριδας· ῥητόρων
στάσεις· κλητῶν ἐπιβουλάς·
ἐμπόρων ἀπληστίαν· κα-

πολλοὺς ὅρκους· πλουσί-
ων τε τρυφὴν ἐνδεξαμένην καὶ ὕβρ-
ιας κόρον· μαθεῖν δὲ ζη-
τεῖν ἀπαντῶσαν· ἐσθῆ-
τα πολυτελῆ· κειμήλια
ἐκ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου
πεποιημένα· οἴκους
γραφῇ τε καὶ πλαξὶ μαρ-
μάρων διαπρεπεῖς καὶ
ψηφῖσι διηνθισμένους·
ἀλλά τε ὅσα ποτὲ τῆς δια-
νοίας καθαρὸν ἐπιθολοῦ-
ται. τοῖς καθαροῖς πάντως φ-
τίον κ(αὶ) ἐπιτρέπειν τὴν ἔξοδον·
Ταῦτα ἡμῖν ὁ Γρηγόριος. ἐν
νέᾳ τῇ ἡλικίᾳ· ἐπειδὴ
δὲ ὁ πατὴρ εἰς ἱερέα προ-
βάλλεσθαι τὸν υἱὸν· χειρο-
τονήσας πρεσβύτερον
ἰᾶτε καὶ μόλις ἄξαντα.
πεποίηκε· τῆς ἐκκλησίας
ὑπεξέστη· τὰς καταστά-
σας τῶν μὲν οὖν μερίμνας
ἀποδιδράσκων· καὶ τὸ-
μόνιμος ἐν πόντῳ. με-
τὰ βασιλείου τοῦ πα-

μῦ φιλοσοφεῖ· ἅμα γὰρ
παιδευθέντες· καὶ πρὸς
ὀλίγον διαιρεθέντες. πά-
λιν ἀλλήλοις προσέδρα-
μον· τρόπον τε κοινωνί-
αν. καὶ τῇ πρὸς ἑαυτοὺς
ὑποσχέσει συμμελαυνόμε-
νοι· ὡς ἐν αὐτοῖς πλη-
ρωθῆναι τὸ εἰρημένον·
ὅπου ἂν ὦσι φησὶ δύο ἢ
τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ
ἐμὸν ὄνομα. ἐκεῖ εἰμὶ ἐν
μέσῳ αὐτῶν· διετρίβον
οὖν· τὴν τε ἀρχὴν τῇ πα-
ραθήξει συναυξάνοντες·
καὶ θεσμοὺς ἀσκήσεως
τοῖς φιλοθέοις ἀσκη-
ταῖς καὶ κόσμον χωριαθῆ-
σι τιθέμενοι· τῶν λυκούρ-
γου μὲν εἰρηνικώτε-
ροις· τῶν δὲ σόλωνος
σεμνοτέροις καὶ δικαιο-
τέρους τῶν μίνωος· μᾶλ-
λον δὲ ἵνα τι λέξω περὶ
τῶν ἀνδρῶν ὑψηλότερον.
μωσέως ἴσα μιμούμεν(οι)· με-

φειτο καλυπτόμενοι· καὶ
ὅροις ἀναχωρήσει τοῦ τα
ραχώδους βίου· πόρρω ἑ
αυτοὺς καθιστῶν τῶν ἐμο
μοθετῶν· ὁ δὲ πατὴρ· πο
λιᾷ τε μαραινόμενος καὶ
φροντίσιν· ἐπειδὲ καὶ πέ
θει τὸν υἱὸν καισαρίου πι
σθῆς· μὴ φέρων τὴν μό
νωσιν· ἐπιστολαῖς διὰ τῶν
πιστικαῖς τὸν γρηγόριον
πείθει πρὸς τὴν ἐπάνο
δον· ὁ δὲ φοβερὸν κρίνας
παρακοὴν πατρὸς καὶ ἱε
ρέως καὶ πρεσβύτου· ἐ
πάνεισι· πρὶν μὲν ἄκων·
πρὶν δὲ καὶ βουλόμενος·
ἡσυχίας μὲν γὰρ πόθος.
Ἐν τῷ πόντῳ μένειν ἀναι
μ ἔπειθεν· ἀνθεῖλκυσε
δὲ σκοπὸς εὐσεβής. πρι
κῆς θεραπείας· ἐπεὶ οὖν
καισάριος ἀρχὴν μεγάλην
τῶν ἐπιτεταγμένος· ἐπιμε
λητὴς τῶν θησαυρῶν
καταστὰς καὶ ταμίας τῶν
δημοσίων χρημάτων·
ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀρχῆς
ἐτελεύτα τὸν βίον· ἔδει
δὲ κατὰ νόμους· τῆς τε
οὐσίας τοῦ παιδὸς τὸν
πατέρα κληρονόμον ἀναδει
χθῆναι· καὶ τὰς ἐνεργείας
τῶν κινουμένων κατὰ τοῦ
οἰχομένου· ἐφ' ἑαυτὸν με
ταστήσασθαι· συνέβη
πολλὰς ταραχὰς τὸν μέγαν
ἐνοχληθῆναι γρηγόριον·
πολλῶν κομιδῆ οἷα κυ
νῶν ἐπιδραμόντων τῇ
θήρᾳ. ἐρήμην οἰόμενοι
λήψεσθαι τὴν οὐσίαν τοῦ
τελευτήσαντος· καὶ ὁ μὲν
πατὴρ γήρᾳ τε καὶ νόσῳ κάμ
φθεὶς· ἐνενήκοντα ἤδη
διηνυκὼς ἔτη· τὴν ἐκ τῶν
δικαστηρίων σωτηρίαν μὴ
φέρειν οὐκ ἴσχυεν· εἰς
τοῦτον δὴ οὖν πᾶσα ἡ φρο
ντὶς περιΐστατο· πλὴν
νῦν δὴ ἡ πρὸς τὸν θεὸν θερα
πεία. καὶ τὰ διὰ χειρὸς καὶ

τὸ μακαρίζειν· ἐλπίδι τῶν
ἀποκειμένων μισθῶν.
οἱ τοῖς εἰς γενεὰς ἐσομένοις ἀπηγή-
σασιν ἐπ᾽ ἀληθείας·
Ἐγένετο δέ τι καὶ τοιοῦτον· τῆς
ἀρειανικῆς αἱρέσεως· δι-
ὰ τῶν πνευμάτων τῆς
πονηρίας ἐπικλυζούσης
τὴν ἐκκλησίαν· πολλοὶ
τῶν ἀρχιερέων τῶν πό-
λεων ὑπερορίσθησαν·
αἰκίαις τε πολυτρόποις
καὶ συκοφαντίαις ἐκδε-
δομένοι· ἱερεῖς τε καὶ
λαοῦ παμπληθεῖς συστή-
ματα· ἐν ὑπαίθρῳ ἐταλαι-
πωροῦντο· οὔτε οἴκους
προσευχῆς ἔχοντες· οὔ-
τε τῆς ἐκ τῶν νόμων
δικαιοσύνης τοῖς ἀσε-
βέσιν ἐξίσου μεταλαμβά-
νοντες· πάντα σχεδὸν
τῆς αἱρέσεως ἐπιλαμβανού-
σης τὰ πέρατα. βασι-
λικῇ τε χειρὶ καὶ ἀσεβεί-
ᾳ θρασυνομένης· ἐκδό-

θη δ᾽ οὖν παρρησία τοῖς
ὀλεθρίοις ποιμέσι· καὶ
τῶν ἡμέρων κωδίων τὸν λύ-
κον περικαλύπτουσιν.
ἐξωθεῖν τοὺς πιστοὺς ἀρ-
χιερέας· καὶ τοῦ πρώτου
ποιμένος ἀξίους Χριστοῦ·
Ταύτης γοῦν ἕνιοι μὲν φόβῳ
καταπλαγέντες· οἱ δὲ
κολακείαις μαλακισθέν-
τες· ἢ χρήμασι μετατεθέν-
τες· ἕτεροι δὲ ἁπλότητι
τρόπων φενακισθέντες.
τὸ δέλεαρ τῆς αἱρέσεως
καταδέχονται· γραφῇ
τε χειρὸς καὶ κοινωνίᾳ,
συναφθέντες τοῖς ἐναν-
τίοις· ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ
μακαρίου πατρὸς ἀκεραιό-
τητι γνώμης τῶν ἀκεραίων
περιστερῶν· τούτων οἱ τῆς
χώρας μονασταὶ μὴ ἀνα-
σχόμενοι· τῆς κοινωνί-
ας αὐτοῦ ἀποτέμνονται·
συναπεσχίσθη δ᾽ αὐτοῖς καὶ
τοῦ λαοῦ. μέρος οὐ τὸ φαῦλ

χύτατον· τὴν ἀξιοπιστίαν
τῶν ἀσκητῶν ἀτεχνῶς
ἐξακολουθήσαντος· τι
οἶμαι ὁ τοῦ θ(εο)ῦ θεράπων·
τὰ μὲν πρῶτα λιταῖς
τε καὶ παννυχίσι τὸν θ(εὸ)ν
ἐξευμενίζετο· δοῦναι λύ-
σιν τοῦ κακοῦ· καὶ τῆς δι-
αιρέσεως γενέσθαι συμβ-
λωσιν· σιωπήν τε τὸν
λαλεῖν ἑαυτῷ ἐπιτάξας.
καὶ οὕτως τὸ σκυθρωπὸν
ἐνδεικνύμενος· εἶτα
νουθετήσας τὸν π(ατέ)ρα· συγ-
γνώμην αἰτῆσαι τοῦ πταίσ-
ματος· καὶ ὁμολογῆσαι
καθαρῶς τε καὶ εἰλικρι-
νῶς τὴν ἀλήθειαν· τοὺς
τε ἀποστάτας συμπεί-
σας πρὸς συγκατάθεσιν
καὶ ὁμόνοιαν. ἀπέδω-
κε τὸν κόσμον τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· αἰδέσιμος ἀμφοτέ-
ροις φανείς. περί τε καὶ
ποιμνίῳ θεοσεβεῖ· φαι-
δρύνει δὲ λόγοις εἰρηνικ(οῖς)

τὴν πανήγυριν. συνάψας
τὰ διεστῶτα· καὶ τῷ ταυ-
χεῖ τοῦ ἰάματος λήθην
ἐμποιήσας τοῦ ἀρρωστή-
ματος· κρατήσει μὲν οὖν
λάμπεται ὁ Ἀθηναῖος· τοῖς
στασιάζουσιν οἴκοις ἐπι-
φοιτῶν. λόγοις εἰρήνης
διακρίνειν τὰς ἔριδας·
ἀλλ' ἐν τούτῳ τὸ μεῖζον
πρόσεστιν· οὐ γὰρ ἰδιώτι-
σιν ὡς ὑπερκειμένοις. ἀλ-
λὰ κοινῇ τῇ περὶ τὴν ὁ-
μόνοιαν ἐπανήγαγε· καὶ
τό γε μέγιστον· ὅτι οὐ περὶ
χρημάτων ἢ ἱερέων
ἀμφισβητοῦσιν ἐναρ-
ιδοσεν· ὅπου πολλάκις
καὶ ἡ τυχοῦσα παραίνε-
σις ῥᾳδίως ὤνησεν. ἀλ-
λὰ περὶ πίστεως στασιά-
ζουσιν· ἔνθα φιλεῖ τῷ
μεγέθει τοῦ πράγματος
συνεξισοῦσθαι καὶ τὸ φιλό-
νεικον· ὡς καὶ τοῖς ἀν-
σοφοῖς λόγοις· μικρὸν κ(αὶ)

μόλις ἂν ὕειν δύνασθαι.
πρὸς τοσαῦτα τὰ διψῶντα·
Ἐπεὶ δὲ ἡ χριστιανῶν κακί-
α καὶ ἐκκλησίας καταφρόνη-
σιν θεοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ
ἐντολῶν [illegible] σαυτὸ
καὶ μελήσασα· ἐπήγει-
ρεν ἡμῖν τὸν μισόχριστον
αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸν
τὸν λεγόμενον τύραννον· ὃς
τὴν προγονικὴν πίστιν
καὶ ἀρχὴν κοινὴν ταύτην τιμοῦ
τοῦ μεγάλου· τοῖς ἐναν-
τίοις ὑπορμήσας ἐφι-
λονεικήσας· καὶ διὰ τοῦ-
το πάντων δικαίων ἀπο-
στερεῖ χριστιανούς· εἰ καὶ
μὴ δημοσίῳ προστάγματι
τὸν τῶν χριστιανῶν διω-
γμὸν προεκήρυξας. ἀλ-
λ' οὖν τῷ βουλήματι· καὶ
οἷς τε σιωπῶν κατ' αὐτῶν
ἔδρασε καὶ οἷς ἐνομοθέ-
τησεν. ἑλληνικῶν λόγων
καὶ παιδευμάτων ἀμοί-
ρους εἶναι χριστιανούς·

ἣ οὖν ἂν σχῇ τοῦ θεοῦ ἐπὶ πο-
λὺ τὸν ἀλιτήριον ὑποθή-
ναι παραχωρήσασα·
ὡς ἑώρακε παντελῶς
αὐτοῦ τὴν πονηρίαν ἀ-
μεταμέλητον· στιλβώ-
σασα τὴν ῥομφαίαν. ἀ-
ξίαν τῆς ἀσεβείας δίκην
εἰσπράττεται· ἐν ὅροις
βαρβάρων. τὴν μαρμαρο-
αὐτοῦ καὶ θηριώδη ζω-
ὴν διαρρήξασα· αὐτί-
κα γοῦν ὁ μέγας Γρηγόριος
στηλιτεύειν μὲν αὐτοῦ τὴν
κακίαν καὶ τὴν ἀσέβειαν·
Τὰς δὲ συναριτικὰς τῶν
ἑλλήνων αἰσχρολογίας·
καὶ τοὺς παλαιοὺς μύθους·
καὶ τὴν πολύθεον πλά-
νην· ἐν ταῖς ἁπάντων
γυμνώσας ὁ θεός. κοινὸν
τοῖς σωφρονοῦσι πρού-
θηκε γελᾶσθαι· ἀλλὰ τί
δεῖ τὰ μεγάλα τοῦ ἀνδρὸς
καὶ ὑπέρογκα· μικροῖς
λόγοις ἐγχειρεῖν καθυφι-

ζειν· καὶ εἰς τὸ ἐναντίον
ἰέναι τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ σκο-
ποῦ· καὶ ταῦτα ἐν καιρῷ
ἐγκωμίων. ὅ τε δὲ γὰρ μάλι-
στα τὸν ἐπαινούμενον τῆς
ἐξόδου τῶν πεπραγμένων
ἐπιδέχεσθαι τὸν γίνεσθαι·
ἐξὸν ἐντυχόντα τοῖς στη-
λιτευτικοῖς λόγοις. θαυ-
μάσαι τό τε πλῆθος τῆς
ἱστορίας καὶ τὴν ἁρμονί-
αν· ὅσην τε εἶχε τοῦ λέ-
γειν δύναμιν· πρὸς δὲ
τὴν θαυμασίαν τοῦ τυ-
ράννου νομοθεσίαν· τὴν
προστάττουσαν· μηδὲν
χριστιανοῖς τῶν ἑλλήνων
μυεῖσθαι μαθήματα·
Ὁρᾶτε τοῦ μακαρίου τὴν
σύνεσιν· χρησάμενος ἡ-
ρωϊκοῖς μέτροις τε καὶ
ἰαμβικοῖς καὶ ἐλεγείοις·
καὶ τριμέτροις· καὶ ἑτέροις
πολλοῖς χαρακτῆρσι τρα-
γῳδίας καὶ κωμῳδίας·
κατὰ πᾶσαν συγγραφικὴν
ἰδέαν· ὀλίγου δεῖν πᾶν
εἶδος παιδεύσεως τοῖς
ἰδίοις λόγοις ἀπετυπώ-
σατο· ὑποθέσεις θεοσε-
βεῖς πανταχοῦ ἐνστη-
σάμενος· ἢ ἀρετῆς ἔπαι-
νον· ἢ ψυχῆς τε καὶ σώ-
ματος κάθαρσιν· ἢ θεολο-
γίαν· ἢ προσευχήν· ἢ τὰ
τοιαῦτα ἅπαντα λογογραφή-
σας ἐν μέτροις· φυγὼν
μὲν πάντα τὰ πᾶσιν· ἀ-
σελγείας τε καὶ λήρους
μύθων· καὶ θεῶν τερα-
τείας ὥσπερ εἰκός· πά-
σοφον δὲ διδασκαλίαν
χριστιανοῖς ἐνστησάμε-
νος· ὥστε μηδὲν ὄφελος
δειχθῆναι· τῆς τοῦ ἀσε-
βοῦς ἀθέσμου νομοθεσί-
ας χριστιανοῖς ἐπὶ τῇ παι-
δείᾳ ὡς καινὸν τόσον·
Ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀλῶ-
μαι καὶ πρὸς ζημίας θή-
μαι· τοιοῦτον γὰρ ὁ φθό-
νος· μικρὰ ἢ οὐδὲν μάθ

κήσας τοῖς φθονήσασι τάς·
μεγάλως τοὺς αὐτὸν γεννή-
σαντας ἐλωβήσατο· ἤδη
δὲ καὶ ἐν μαθήμασιν αὐτὸς δι-
ατρίβων· συνδιαλλαγεὶς
Ἰουλιανῷ κομιδῇ μέσον ὄν-
τι· καὶ οὔπω τῆς βασιλεί-
ας ἐπειλημμένῳ· εἰς
διδασκάλους φοιτῶντι·
καὶ τοῖς φίλοις προκα-
τεμήνυεν· ὕπουλον τε
καὶ ἄπιστον· καὶ ἀσεβῆ·
καὶ πρὸς πᾶσαν κακίαν
εὔκολον· προλαβὼν ἐντεῦθεν
τὸ μειράκιον· τεκμήρια
λαμβάνων· χαρακτῆρος
μέν· ταραχώδους κατάστη-
μα· καὶ γέλωτα προπε-
τῆ· βλέμματός τε θηριώδους·
καὶ ἅπαν τὸ σῶμα ἄτ-
τον τε καὶ φερόμενον.
καὶ πλήρη κἀνοίας ὁρμή-
ματα· διαλέξεις τε ἀσε-
βείας μεστάς· κἀν σχή-
ματι γυμνασίας δῆθεν
παρακαλύπτοντο· καὶ ὅ-

τι ἦσαν αὐτῷ πονηροί τε
περιγενόμενοι· καὶ οἱ τῆς ἀ-
ρετῆς ἐπαινέται κατα-
φρονούμενοι· ταῦτ' ἐνο-
ρῶν· προὔλεγεν ἅπασι
τὴν ἐκείνου κακίστην ἐ-
σομένην ἔκρηξιν καὶ φα-
νέρωσιν· δειναὶ γὰρ αἱ
καθαραὶ φύσεις τεκμηρι-
ῶσαι τὸ μέλλον· καὶ τοῖς
ἀμυδροῖς δεικνυμένοις.
ἀστοχίᾳ καὶ συνέσει τοῦ
ἐσομένου καταστοχάσα-
σθαι· ἀλλ' ὁ μὲν κακὸς ἀ-
πηλλάχθη ἀνομήσας δι-
ακενῆς· καὶ οὐδὲν ἕτερον
ἢ ὀργὴν κολάσεως ἑαυτῷ
θησαυρίσας· Γρηγόριος
δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον·
στίφους αἱρετικῶν κατα-
δραμόντος τῆς Καισαρέ-
ων· Εὐσεβίου μὲν τοῦ ὁ-
σίου ἔτι πηδαλιουχοῦν-
τος τὴν μητρόπολιν·
πρὸς δὲ τὸν μέγαν Βασί-
λειον προσεπιτρέχοντα

καὶ ἐν τῷ πόντῳ φιλοσο-
φοῦντα· ἔχθραν ἀνηρημέ-
μου· δείσας τῶν αἱρετικῶν
τὸν συνασπισμὸν καὶ τὴν ἔ-
φοδον· τοῦ προεστῶτος
μὴ σθένοντος παραιτεῖ-
σθαι· κινδυνεύοντος· εἰ καὶ
τὸν υἱὸν σεμνὸς· ἀλλ' οὖν
πρὸς θεολογίαν ἀγύμνα-
στος· ἐπιστέλλει βασιλείῳ
τῷ μεγάλῳ φωστῆρι· τῆς
ἔχθρας μέσον· ἄν τι καλῶν
ἀλογῆσαι· τὸν κίνδυνον
δὲ τῶν τυχόντων ἐννοήσαν-
τα· ταχεῖαν ἐπικουρί-
αν ἑαυτὸν κομίσαι τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τῆς μητροπόλεως·
ἅμα καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρου-
σίαν καὶ συμμαχίαν ὑποσχόμενος·

Ταῦτα εἰπὼν· πείθει τὸν
ἄριστον στρατηγὸν ἀμβλέ-
σθαι τὸν πόλεμον· ἐπ-
ελθὼν οὖν καὶ αὐτός· καὶ
συνεκστρατεύσας αὐτῷ· ὡς
τὸ ὀχύρωμα τῶν αἱρετι-
κῶν παραδοῦναι· καὶ τῶν
ἀσεβῶν δόγματα
καταστρέψων καὶ διαλύ-
σων· ἀνδραγαθεῖ καὶ τρόπαι-
ον· φυγάδας ἀπελάσας
τοὺς πολεμίους· τῆς αὐ-
τῶν ἀνανδρίας λαβόντων
συναίσθησιν· τοιαῦτα
διὰ τῶν ἑαυτοῦ θερα-
πόντων θεὸς κατεργάζεται·

Ὅσος ὅταν ἴδῃ πολλὴν ἐπιπο-
λάζουσαν τῶν ἀνθρώπων πα-
ρανομίαν· οἰκτρῶς τοῦ τι-
μιωτάτου πλάσματος·
ἐξεγείρει τελείους ἄνδρας.
ἐπικουρίαν τινὰ καὶ παι-
δαγωγίαν τοῖς κινδυνεύ-
ουσι προμηθούμενος· ἵ-
να μὴ τοῦ στηρίζοντος ἡ
ἀπορία· τὸ γένος λυμαί-
νηται· καθὰ καὶ τότε πέ-
ποιηκε· τούτοις διαναστή-
σας· καὶ οἷον τινὰ ὅπλον
τὸν ἐμβαλλόμενον γά-
λακτι τούτοις εἰς μέσον
θεὸς· τοῖς τῇ πολυσχι-
δεῖ πονηρίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ·

48β'

πλείους ἢ μᾶλλον ἀλλήλων ἀφεστη-
κότας, εἰς μίαν συνῆψε φι-
λίαν καὶ ἁρμονίαν· οὐ πο-
λὺ τὸ ἐν μέσῳ· καὶ ὁ μὲν
εἰρημένος πρόεδρος τῆς
δὲ τῆς ἐκκλησίας. πρὸς
τὴν ἀμείνω μεταναστεύει ζω-
ήν· πολὺς δὲ πόνος τῷ
Γρηγορίῳ καθίσταται γρά-
φοντι πρὸς τὴν πόλιν.
καὶ ἰδίᾳ τισὶ καὶ κοινῇ
πᾶσι· καὶ πείθοντι τὰ
μὲν διὰ τοῦ πρσ· τὰ δὲ
δι' ἑαυτοῦ. τῷ θρόνῳ τῆς
ἀρχιερωσύνης ἐγκαθι-
δρῦσαι Βασίλειον· λίαν
καὶ τοῦτο τελείως· οὐ
γὰρ ὡς φίλῳ χαριζόμενον
ὥσπερ ἄν τέμ. ἀλλὰ τοῦ κοι-
νοῦ προνοῶν· ᾔδει γὰρ ᾔ-
δει σαφῶς. τὸν τοῦ πνς
ἄξιον παρὰ ταύτην· δι'
αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀνῆκε. πρὶν
εἰς τέλος ἀγάγῃ τὸ προση-
κόντως βεβουλευμένον·
ἤκμεν τοι καὶ ἡ γραφή· ὁ

μὲν οὖν Βασίλειος. εἶχε
τῆς Καισαρέων τοὺς οἴα-
κας· φθόνου δὲ καὶ φιλαρ-
χίας ἐπαυξηθέντων·
διαιρεῖται εἰς δύο ἡ Καπ-
παδοκῶν. μέχρι τότε μί-
α γνωριζομένη· καὶ ἀν-
τιδιαιρεῖται τῆς Καισα-
ρέων τὰ Τύανα· ὡς λοι-
πὸν ἐκδικεῖσθαι παρ' ἀμ-
φοτέρων καὶ τὰς πολί-
χνας. ἀμφισβητούντων
ὁποίαν ἑκατέρας εἶναι
χρεών· πολλὴ γοῦν ἐν-
τεῦθεν ἡ ἔχθρα φιλονεικί-
α· πρόφασιν μὲν ἔχου-
σα. τυχὸν δ' ἢ τὴν κηδε-
μονίαν· σπουδὴν δὲ
πλεονεξίαν καὶ φιλαρχί-
αν· σεμναῖς κλήσεσι
πειρωμένων κατακρύ-
πτειν τὰ αἴσχη· καὶ νο-
τομούμενος δὲ· καὶ τῶν
οἰκείων ἀποστερούμε-
νος ὁ μέγας Βασίλειος.
ἐννοεῖ κατασεῖσαι τοῖς

σασίμοις ἐπίσκοπον·
ἵνα κοινωνοὺς ποιήσας τὸ σχῆ-
μα· τὴν ἀλλαχόθεν αὐτῷ
παραγενομένην ζημίαν
ἐντεῦθεν ἰάσηται· καὶ
ἅμα τὴν χώραν ἐπισκό-
ποις καταπυκνώσας·
ἐπεὶ μᾶλλον ταῖς ἐκκλη-
σίαις μᾶλλον χαρίσηται·
Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι κἀκεῖνος Βασίλει-
ος χρησιμώτερος τοῦ
Γρηγορίου καὶ ἰσχυρότε-
ρος· ἐπισκοπῆς καὶ μὴ ὀρ-
γηθεὶς ὡς ἀντιλαμβάνεσθαι·
τοῦτο βουλευσάμενος
μιμεῖται τοῦ πρὸ Γρηγορίου
τοῦ θαυμασίου· προσκα-
λεσάμενος τὴν χειρο-
τονίαν τὸν ἄνδρα· καὶ τὸ
μὲν ἔργον εἶχε τέλος·
ὁ δὲ καθάπερ πολλάκις εἰρή-
καμεν· σκοπὸν εἶχεν ἡ-
συχίας τε καὶ πραγμά-
των ἐλευθερίας· ἡ μία
τὸ· ἐδορυφόρει ἑαυτῷ
προσέχειν καὶ ἰδιάζειν· ἀλ-

μαν καὶ ὁμείμαι οἱρμένος·
πρὸς δὲ καὶ τὸ χωρίον
τὰ Σάσιμα λέγω· ἦν
αὐτόθεν ἐπιτήδειον· οἱ
ἀζαλές τε καὶ ἀστικοῦ
θορύβου πεπληρωμέ-
νον· λεωφόρου γὰρ βα-
σιλικῆς μέσον κείμενον·
καὶ τοῦ δημοσίου δρόμου
ἀγχοῦ τῶν ἱπποστασίων· δο-
μεῖται τοῖς παροῦσι πολ-
λὴν μὲν ἀηδίαν φέρον τοῖς
ἡσυχίοις· ἀπόλαυσιν
δὲ ἥκιστα ὠφέλειαν· οὐδὲ τῆ
τυχοῦσαν σχεδὸν παρε-
χόμενον· ταῦτ' ἐμοὶ δοκῶ.
εἰς φροντιστήριον ἀσθε-
νῶν καταβάλλει· διακο-
νίας τε καὶ λόγοις περικ·
τὸ διασαφηθὲν τῆς νόσου
καταπραΰνων· καὶ φι-
λοσοφίας τὸν καιρὸν ἀ-
γωνιστήριον τίθεται·
Ἀγανακτεῖ γοῦν μηδὲ προσφο-
ρὰν ἢ χειροτονίαν· ἢ ἕ-
τερόν τι τῶν συνήθων

τοῖς ἐπισκόποις. ἐν τοῖς
συνόδοις ἐστὶ τελέσαι· ἀλ
λ' ἅμα τῇ χειροτονίᾳ, τὸ
δρασμὸν ἐννοῆσαι· ὁ δὲ
πατήρ· πολλοῖς μὲν ἦν ἀντι
κολάζων αὐτόν. ταῖς αἰσί
μαις δέχεσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ
τοῦ σκοποῦ ἀποτετύχαμεν.
δεύτερον ποιεῖται· ἀν
θ' ἑαυτοῦ ἐκεῖνον. τῆς ἐκ
κλησίας Ναζιανζοῦ ἀν
μελέσθαι τὴν ἐπιμέλει
αν· καὶ τοῦτο ἐπιτάττειν·
οὐ μόνον θεσμίῳ μόνον. ἀλλ' ἤ
δη καὶ ἀρὰν τιμαῖ προσ
μιγνὺς ἐκ πρεσβυτικῆς
ὁρμωμένην καὶ ὀλιγωρίας·
Ὁ δὲ τό τε ἀπερίσπαστον
ἑαυτῷ διοικούμενος·
τῷ πατρὶ τε ἐπιτρέχειν μέ
γα κρίνων. φησὶ πρὸς αὐτόν·
ὦ πάτερ· κἂν ὅτι δυσχερῆ
μοι τὰ προσταττόμενα.
ὅμως δὲ τὴν χάριν οὐκ ἀ
ναβαλῶ. δέχομαι τὴν φρον
τίδα Ναζιανζοῦ· γι

μως κινδυνεύου ἡ ἱερὰ καὶ
θεοφιλὴς σύνοδος· ὡς
οὐχ ὅσιον τέμνεσθαι τοῦ
τῆς δὲ ἰδίου χωριζομένου.
τῆς ἐκκλησίας δὲ τέχεσθαι·
Ὑποφθάσας οὖν ὁ πατήρ· ἐ
μοὶ μὲν ἔφη ὦ παῖ· ζῶν
τι βακτηρία γενοῦ τὸν γῆ
ρας ὑποστηρίζων. καὶ ταῖς
πατρικαῖς εὐχαῖς στηριζόμενος·
τελευτήσαντι δέ· ὡς
ἂν ᾖς φίλον. διατίθε
σο τὰ πράγματα· τὸν
τοσαῦτα ἀκούσας προσέμε
νε γηροκομῶν μάλιστα
αὐτόν τε ἤδη ἑκατὸν ἔτε
σι πλησιάσαντα· καὶ
τὴν μητέρα· τοῦτον ὑπερα
χθῆ ἀποδεξοῦσαν. πολ
λῆς ὡς εἰκὸς θεραπεί
ας καὶ ἅμα παιδὸς χρή
ζοντας· καὶ μάλιστα
ἤδη Καισαρίου τὸν υἱὸν
μετηλλαχότος. καὶ Γορ
γονίας τῆς ὁσιωτάτης
ἐν γυναιξὶν ἀδελφῆς.

ἀμφοτέρων μίαν· τὸ δ' ἐ-
τῶν πρὸς τὴν ἀγήρω ζω-
ὴν καὶ ἄληκτον εὐδαιμο-
νίαν· οἷς καὶ λόγοις ἐπι-
ταφίοις ἐτίμησε· μόνον
ἀπολειφθεὶς γήρως πα-
ραμυθίαν· ἀσθενείας ἰα-
τρείαν· γονέων εὐσεβῶν
εἰ μὴ μεῖζον εἰπεῖν· ἀμεί-
νων διαδοχήν· καὶ ἀρκοῦ-
σαν τοῖς προγόνοις ἀκλε-
αι· ὥστε αὐτῶν δολιχάζ-
ειν τὴν μνήμην· καὶ τῇ
συστάσει τοῦ κόσμου συμ-
παρεκτείνεσθαι· τίς
μὲν οὖν θεοσεβεστέρων οἰ-
κείων προέστη· ἐπεὶ τὴν μὲν
οἰκονομῶν καὶ φιλοθεΐα
τὸν οἶκον· ὥσπερ τις ἀ-
ριστος οἰκονόμος ἑκάστῳ
νέμων τὰ πρόσφορα·
συγγενέσι· φίλοις· οἰκέταις·
ξένοις· τὰ δὲ τῆς ἐκκλη-
σίας οὕτως. ὡς κανόνα
προκεῖσθαι δίκαιον ἅπα-
σι τὴν ἐκείνου ποιμαντι-
κήν· προσήκοντος δὲ
εἴρηται τοῦ θείου Παύλου·
εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου προστῆ-
ναι οὐκ οἶδεν· πῶς ἐκκλη-
σίας θεοῦ ἐπιμελήσεται·
ὁ γὰρ ἐν μιᾷ παιδαγωγήσας
μετὰ συνέσεως. οὗτος δή-
που καὶ οἶκον σώσειεν· ὁ
δὲ οἶκον· καὶ ἐκκλησίαν·
ὁ δὲ ἐκκλησίαν· καὶ πό-
λιν· οἶκος τε γὰρ ἐστι πο-
λιτεία συνεσταλμένη·
καὶ πόλις ἀνειμένη. οἴκου τε-
λεωτέρα περιγραφή·
τῆς δὲ αὐτῆς ἐπιστήμης
πολλούς τε σώζειν καὶ ὀ-
λίγους· ἢ ἕνα· καὶ οὐ τοῦ ὅ-
λου καὶ παντί· ἀλλὰ τοῦ πο-
σοῦ μόνου διαφέρει. ταῦτα
τοιαῦτα· τοῦ δὲ πρὸς αὐτοῦ
Γρηγορίου· οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸ
ὁμονομάζετο τὸν υἱὸν μεγαλ-
λαύξαντος· τιμήσας τὸν
πατέρα λόγοις ἐπιταφίοις·
τήν τε θεοφιλῆ μητέρα Νόν-
ναν ἐγκωμιάσας ἐπιζῶσαν·

ὅσα ἐγὼ πεποιθώς· καὶ οἵαν
εἰκὸς τὸν φιλοπάτο
ρα τε καὶ φιλομήτορα
καὶ φιλόχριστον· καὶ ἀντι
λαμβανόμενος αὐτῆς
ἐν χηρείᾳ καὶ πολιᾷ καὶ ἀ
θείᾳ· δεομένης ἐπικου
ρίας τε καὶ ἀμύντορος· με
τὰ τὴν αὐτῆς τελευτὴν
τῆς ἐκκλησίας ὑπανε
χώρησας· καὶ καταλαβὼν
τὴν σελεύκειαν· τὸ τῆς παρ
θένου μ(άρτυρος) τῆς πανευφήμου
θέκλης ἐνδιαιτᾶται·
καιρὸν δὲ διδούς· ἐπισκο
πόν τινα καταστῆναι να
ζιανζοῦ· ὅσος δὲ ὑπεστρέ
φας ἐν τοῖς ὁμοίοις ἦν·
μήτε ποιμένος προβλη
θέντος· καὶ τοῦ λαοῦ με
τὰ δακρύων αὐτὸν ἱκε
τευόντων· οὐ κάμπτεται
πρὸς τὴν αἴτησιν· ἀλλ' ἔ
μενεν ἀκλινὴς οὐχ ἧτ
τον ἢ δρῦς τις πρὸς ἐμ
βολὰς ἀνέμων ἀτίνα

κτος· ὃ δὴ μικροῦ παρέ
δραμε τὴν ἐμὴν μνήμην
μάλιστα μόνον· τοῦτο ὑμῖν δι
ηγήσομαι· ἐκεῖνος γε
εἰς ἐφημερίαν οὐκ ἔλατ
τον ἢ ὑμεῖς ἐργασίαν·
πᾶν γὰρ καλόν· καὶ ζηλω
τὸν δήπου· τὸ δὲ ζηλω
τόν· καὶ πορνικὸν ἀρε
τῆς· ἢ δὲ πρὸς θεὸν φέ
ρει τοὺς ἑπομένους· ὁ
ρῶν μὲν γὰρ ὁ βασίλειος
τοὺς λωβουμένους ἀ
δελφούς· λίαν μὲν ἐλε
εινοὺς καὶ συμπαθείας
ἀξίους· ἥκιστα δὲ οἰκτει
ρομένους· καὶ ὅσ' ἄρ' ἔτι
καὶ μίασμα καὶ ἀποτρό
παιον τοῖς πολλοῖς ὄν
τας δι' ἀμαθίαν καὶ μισαν
θρωπίαν· καὶ εἰς ἔννοι
αν τῆς φύσεως ἐλθόν
του ἦν προτίθεσθαι ἀσφα
λῶς· καὶ τῆς ἐκείνου φι
λαδελφίας ἀξίαν· οἱ
κοις παμμεγέθεις ἀνα

δεδιμάμενος· καὶ προσόδους
ἐκκλησίας τάξας· ἃς ἐκ τῶν
ἀπόρων περιεποιήσατο·
προτρέψας συνεχῶς λό-
γοις πρὸς τὴν ἐπίδοσιν·
πάντας τοὺς ἀκούοντας
εἰς ταὐτὸν ἤθροισε· φρον-
τιστήρια ταῦτα καλέσας
πτωχῶν· τούτων συνερ-
γὸς καὶ συναγωνιστὴς ὑ-
πῆρχε Γρηγόριος· καθὰ
δηλοῖ ὁ περὶ φιλοπτωχί-
ας λόγος· ὅσην περὶ τὸ
πρᾶγμα σπουδὴν ὁ βασι-
λείος τοῦ μεγάλου συγκατε-
βάλετο· μαρτυρῆν δείξας τοῦ
ὄντως ὅλων πτωχοτροφίαν·
καὶ τῆς τοῦ θεοῦ μεγαλειό-
τητος καὶ φιλανθρωπίας ἀξί-
αν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς
τοσοῦτον. ὅσον τοῦ μὴ δόξαι
παραλελεῖφθαι τοσοῦ-
τον κατόρθωμα· τῆς
δὲ ἀρειανικῆς αἱρέσεως
ἐκ πολλῶν χρόνων πιε-
ζούσης τὴν ἐκκλησίαν καὶ

βασιλικῇ χειρὶ καταστρε-
φομένης τὰ τοῦ θεοῦ ὀχυ-
ρώματα· τῶν πρὸς ἀ-
σέβειαν ἀποσπᾶσθαι τοὺς
ἁπλουστέρους· μέγαν τὸν
θεὸν τὸν πατέρα καὶ μικρὸν τὸν
υἱόν· καὶ κτίσμα τὸ ἅγιον
πνεῦμα δογματιζούσης. ἐπε-
φύη καὶ οἷον ἐξ ὕδρας τινὸς
νεοθαλὴς κεφαλή. τῶν
πνευματομάχων ἡ αἵρεσις·
Περὶ μὲν τὸν υἱὸν εὐγνωμο-
μοῦσα· καὶ ἴσον τῷ πατρὶ τι-
θεμένη τὸν λόγον· τὸ δὲ
πνεῦμα τὸ ἅγιον βλασφημοῦ-
σα. καὶ τοῦτο διχῶς· οἱ
μὲν γάρ. κτίσμα φανερῶς
ἐδογμάτιζον· οἱ δὲ οὔτε
κτίσμα οὔτε θεόν· ἀλλὰ μέ-
θορον· οἷς ἀνταίροις ὁ
κεῖνος ἑτοίμως ὁμόσε ἐβάδιζε.
πρέπουσαν τὴν δόξαν αὐτῷ
τὴν προσηγορίαν ἐπεί-
πων· ὡς τιμῶσι μὲν τὸν
υἱόν. τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀ-
τιμάζουσι· τῆς ὅλης τοι-

489

αὐτῆς ἔριδος πᾶσαν ὑπο-
λαμούσης τὴν ὑπὸ Ῥωμαί-
οις ἀρχήν· πλέον δὲ τοῦ
Βυζαντίου κατακρατού-
σης. ἐξήγειρεν ὁ θ(εὸ)ς τὸ πν(εῦ)μα
τὸ ἅγιον Γρηγορίου τοῦ θε-
ολόγου· ἐλεήσας τοὺς ἀ-
πολλυμένους ὑπὸ τῆς φθο-
ροποιοῦ τῆς δὲ διδασκα-
λίας· καὶ οἷον πρὸς Μω-
ϋσέα φη(σίν)· ἰδὼν εἶδον τὴν
κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ
ἐν Αἰγύπτῳ· σκότος δὲ ἡ Αἴ-
γυπτος λέγεται. τῇ φωνῇ τῶν
Ἑβραίων· δηλοῖ δὲ νῦν. τῶν
αἱρετικῶν τὸν κατασχόν-
τα ζόφον· καὶ τοῦ στεναγμοῦ
αὐτῶν ἤκουσα. καὶ κατέ-
βην τοῦ ἐξελέσθαι αὐτούς·
καὶ νῦν δεῦρο ἀποστελῶ σε
εἰς Αἴγυπτον· καὶ τοιαύτῃ
παρακελεύσει κινήσας τὸν
ἄνδρα· εἰς τὸ Βυζάντι-
ον ἀποστέλλει πληρώσας
πν(εύματο)ς ἁγ(ίου)· ὑπέρμαχον τῆς
τρι(άδο)ς· ὁ δὲ αὐτίκα· βασι-

λείου τοῦ μεγάλου φωστῆ-
ρος τὴν ὁρμὴν αὐτῶν συνε-
πιτείνοντος· καὶ πρὸς
τοὺς πν(ευματ)ικοὺς ἀγῶνας ἀλεί-
φοντος· ἄλλων τε πολ-
λῶν ἀρχιερέων· καὶ τῶν
πιστῶν τῆς βασιλίδος ἀν-
τιβολούντων αὐτοῖς ἀ-
λεξίκακον εὑρέσθαι χρή-
ζουσιν ἐπικουρίας. τῇ βα-
σιλίδι παρῆν· ξένος μὲν
ἁπάσης καὶ τρυφῆς καὶ
πλούτου ἄπορος· ἀλλὰ
πν(εύματο)ς πλήρης· ὑποδε-
χθεὶς δὲ παρὰ συγγενῶν καὶ
τὸ σῶμα καὶ τὴν εὐτέλει-
αν· εὗρε δὲ τὴν ἐκκλη-
σίαν ὡσεὶ ἱστὸν ἐπ' ὄρους· ἢ ὡς
σημαίαν ἐπὶ βουνοῦ προ-
φητικῶς εἰπεῖν· βρα-
χεῖαν καὶ ἀριθμητὸν· καὶ
λανθάνουσαν. διὰ τὸ πά-
σης παρρησίας ὑπὸ τοῦ
κράτους ἀπεστερῆσθαι·
οἴκους δὲ ἱεροὺς ἅπαν-
τας. διηρπασμένους κ(αὶ)

κη

βι ηα Τε

ίαν κατεχομένοις· μόνη δὲ
ἡ ἁγία ἀναστασία τοῖς ὀρθο-
δόξοις ἀνεῖτο· τάχα μὲν
καὶ αὐτὴ καταφρονηθεῖσα
διὰ σμικρότητα περιγρα-
φῆς. ὡς εἰδεῖεν ἂν οἱ θεα-
σάμενοι τὸ παλαιὸν αὐτῆς
τὸ μέτρον· ἔθ' ἴσως οὖν αὐτ
ὥσπερ τις δαυὶδ παρατάτ-
τεται· καὶ σφενδονᾷ τὰ
ἀλλόφυλα δόγματα λό-
γων ἁδρότητι· καὶ τοῖς
πιστοῖς πιστῶς ἐπαγγέλ
τὴν παρρησίαν· καθ' ἡ-
μέραν προσλαμβάνων
καὶ αἰχμαλωτίζων μετὰ
θεοῦ. τοὺς κακῶς ἐσπαρα-
ξάντας τὴν ἀλήθειαν· ὀ-
λίγου τοίνυν χρόνου δια-
δραμόντος· τοσαύτην τὸ
πλῆθος τὴν ἐπίδοσιν ἐ-
ποιήσατο. ὥστε μὴ εἶναι
ταῦτα συγκρίνειν τοῖς πρό-
τερον· ἀλλὰ κἀνταῦθα
τὸ ἱερὸν τελειοῦσθαι γράμ-
μα· ὁ οἶκος δαυὶδ ἐπορεύετο

καὶ ἐμεγαλύνετο. ὁ δὲ οἶκος
σαοὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει·
ἦν οὖν ὁρᾶν. ποικίλην τινὰ
τῶν σωζομένων τὴν ἀ-
ταξίαν· οἱ μὲν γὰρ ἤδη ἐ-
σημάνθησαν. οἱ δὲ ἔμελ-
λον· οἱ δὲ ἤδη τελειωθέ-
ντες. ἄλλων ἦσαν θηρευταὶ
καὶ διδάσκαλοι· ἐπὶ τού-
τοις. τίς ἂν ἕτερος ἤνεγ-
κε· τῶν μὲν ἀρειανῶν τὴν
ὀργήν. τῶν δὲ πέλας τὴν
βασκανίαν· οἵτινες δέον
ἐπικουρεῖν· καὶ ἀγωνιζο-
μένοις συναγωνίζεσθαι.
τοῖς κατορθώμασιν αὐτοῦ
ἐδυσχέραινον· ὢ ζάμμα
τοῦ φθόνου. τῆς ἐκκλη-
σίας ποιούμενοι τὴν ἐ-
πίδοσιν· καὶ τοῖς ἴσοις κρα-
τεῖν οὐκ ἰσχύοντες ἠβου-
λόμενοι. κακίᾳ τὴν
ἀρετὴν ὑπερβαλεῖν ἡμιλ-
λήθησαν· οὕτως δὲ τὸν
τοῦ λωφήσαντος τοῦ κα-
κοῦ· ἐπιφύεται ὁ σίρος

ἀπολινάριος· ἰδίαν τινὰ
καινίζων κακοδοξίαν· τὴν
γὰρ ἐνανθρώπησιν μάλι-
στα μὴ δοξάζων· σαρκὸς
πρόσληψιν· καὶ ψυχῆς ἀ-
λόγου μόνον κ(αὶ) μὲν ἐδίδασκε·
ψυχῆς νοερᾶς τὴν οἰκο-
νομίαν ἀποτεμνόμενος·
Ἐλλόγιμος δὲ ὢν τὴν τῶν
ἑλλήνων παίδευσιν· κλέ-
πτει πολλοὺς τῇ ποικιλί-
ᾳ τῶν λόγων· παρῆσαν
οὖν ἁπανταχοῦ γῆς μα-
θηταὶ τῆς αἱρέσεως· ἕλ-
κοντες τοὺς ἀμαθεῖς ὥσ-
περ ἀγκίστροις εἰς τὴν ἀ-
πώλειαν· ἀνθισοῦν ἀγῶ-
νισμάχοις ὡς εἴχετο· ἐ-
λέγχων· ἐπιτιμῶν· πα-
ρακαλῶν· τοὺς μὲν ἐν
τῇ πίστει διαφυλάττων·
τοὺς δὲ ἐπανάγων· ὅθεν
ἐξενέμον· οἷα δὴ ὧν πέ-
φυκε συμπίπτειν ἐν τοῖς
τοιούτοις· ἢ τῆς τελείας
ὁμολογίας σαρκώσεως.

εἰς δύο υἱοὺς ἐνομίσθη
τοῖς ἀπαιδεύτοις διαιρεῖν·
Ἀεὶ οὖν τοῦ δήμου προσκαθε-
ζομένων τῶν φοιτητῶν
ἀπολιναρίου· καὶ ταῦτα
τοῦ ὁσίου κατηγορούντων·
ἴσχυσεν ἡ ἐπήρεια· ῥανὶς
γὰρ ἐνδελεχοῦσα κοιλαί-
νει πέτραν· καὶ ἐπειδὴ τὰ
τοιαῦτα τῆς τῶν πολλῶν
ἀκοῆς ὑψηλότερα· μηδὲ δυ-
ναμένων συνιέναι τῆς οἰ-
κονομίας τὸ βάθος· λύκοι
μὲν ἐπεφύοντο· ὁ δὲ ποι-
μὴν ὑπῆρχεν ἐν ὑποψί-
ᾳ τὴν ἀλήθειαν ἐκ παι-
δέων· οἱ οὖν τῆς ἀρείου
δόξης ὑπέρμαχοι· ὥσ-
περ οὐδὲ ἄγριοι κατὰ τοῦ
ὁσίου πάλαι τὴν ὀργὴν
παραθήγοντες· προσλα-
βόντες δὲ καὶ τὴν ἐπαλ-
γᾶσαν αὐτοῦ ταραχὴν καὶ
συκοφαντίαν ἐκ τῶν δοξα-
ζόντων τὰ ἀπολιναρίου·
ἐξάπτειν τε τὸν δῆμον

στέφανος δὲ λόγιοι λίθοις μὲν
τὸν ἄνδρα κατέλευσαν ὥσ
περ Ἰουδαῖοι τὸν στέφα
νον· πλὴν γε ἄστοχοι αὐτῶν
γράμμασι μαινόλαι· θυσκέ
παρ τος τὸν ἑαυτοῦ πρόμα
χον· συμπαιόμενοι δὲ αὐ
τὸν τῷ τοῦ ὑπατικοῦ πα
ρέργου σκάμματι· ὥς τινα
ταραχῶν καὶ στάσεων αἴ
τιον· ὡς τῆς ἀναλγησίας
ὡς τῆς ἰσχύος τοῦ στέφανος.
εἰ Γρηγόριος περὶ τοιούτων
ἐκρίνετο· ὁ καὶ τῆς τῶν ἄλ
λων ὀργῆς τε καὶ ἀταξί
ας ἠπιώτατος ἰατρός·
ὁ τῆς εἰρήνης ὑφαντής·
ὁ Χριστοῦ μαθητὴς τοῦ πρᾴου
καὶ ταπεινοῦ· καὶ μόνο
θεοῦ ὢν τοσ τὴν ἐπιείκειαν·
αὐτὸς δὲ καὶ περὶ τηλικοῦ
τοις Χαλκηδονίοις συναχόμ.
ἐκεῖνα ἐφρόνει τε καὶ ἐφθέγ
γετο· ὧν ἕνεκεν τοῦ ὀνόμα
τός σου κ(ύρι)ε· ἐὰν γὰρ καὶ
πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς
θανάτου οὐ φοβηθήσο
μαι κακά ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ·
Κἂν τοῦ θεοῦ τοιγαροῦν μα
στίγων χωρὶς καὶ αἰκίας
ἀπελύετο· μάρτυς ἂν ἀ
κινδύνως μὲν, καὶ δίχα μώ
λωπων στεφανηφόρος·
τοσοῦτον μόνον εἰσενεγ
κὼν· ὅσον ὑπομεῖναι τῇ
προαιρέσει· ἂν μὴ παθεῖν
Χριστὸς συγχωρήσῃ· τοιού
τοις οὖν διαλάμψας ἀγῶ
σιν· ἤδη πᾶσιν ἦν ὑπερχε
καταφανής· ζηλωτὸς
μὲν τῇ παρρησίᾳ τῆς
ἀληθείας ζηλωτὸς δὲ
τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς τοσοῦ
τοις πόνοις ἀπόαλε
πιστὸς δὲ τῷ πλήθει τῆς
ἐκκλησίας· ὥστε καὶ
ἕτερον ἐπίσκοπον ὄντα
τῆς Ἀλεξανδρέων μεγα
λοπόλεως· Ἀθανάσιον
τοῦ πάνυ τὴν ποιμαν
τικὴν ἐκδεξάμενον· ἐ
πιστεῖλαι Γρηγορίῳ τῷ

493

μεγάλως. τὴν Κωνσταντί-
νου πόλεως ἀρχιερω-
σύνην αὐτοῦ κενῶσαι σπουδάζει·
καὶ λίαν γε ὀρθῶς καὶ δι-
καίως τοῦτον ἐπίσκοπον
εἶναι. τὸν τοῖς πόνοις
προεισενεγκόντα τοῦ ἀ-
ξιώματος· καὶ μισθὸν ἱ-
δρώτων τὸν θρόνον. ἀλ-
λὰ μὴ χάριν ἀνθρωπίνην ἀπε-
νεγκάμενον· τὸ μὲν οὖν
πλῆθος τῶν πεπραγμέ-
νων αὐτῷ ἀθρόως ἐπεισι-
όν μου τῇ διανοίᾳ· συγ-
χεῖ τὴν ἀκολουθίαν· καὶ
καθάπερ ἐν κυμάτων
ἐπαναστάσει· τῶν δ' ἑτέ-
ρων ἡ φορὰ καλύπτει τὰ
φθάσαντα· ἀλλ' οὖν ἅ-
παξ καταστὰς εἰς τὸν λό-
γον. οὐ προαποστήσομαι
τοῦ τέλους· τὸν Γρηγορί-
ου θεῖον λαμπάδων τῆς ἀλη-
θείας ἐπίκουρον. καὶ εἰς
τὸ σύγγνωμον ἀφορῶν τῆς
ὑμετέρας ἐπιεικείας·

Ἔγνω τις ἐν τῇ βασιλίδι
Μάξιμος· τὸ γένος Αἰγύ-
πτιος· τὸν τρόπον μάρυλ-
ρος· Ἰαννῆς τις νέος. οἷ-
ον κατὰ τοῦ Μωϋσέως σ-
τρηγορίῳ παρατάττεται· ὁ μὲν
οὗτος φιλόσοφος ὢν κυ-
νικὸς· τῇ βακτηρίᾳ καὶ
τῇ κόμῃ καὶ τῷ τρίβωνι
σεμνυνόμενος· καὶ μέ-
χρι τούτου ἔχων τὸ φιλο-
σοφεῖν· τὴν δὲ γαστριμαρ-
γίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν
καὶ τὴν ἀναίδειαν· κύων
μᾶλλον ἢ κυνικός· καὶ τῶν
ἀντιθέτοις γνωρίμων
δὴν τί θηος· καὶ οἷον τὸν μα-
λακὸν ἀκούομεν. προσελ-
θὼν τῷ ἱερῷ ποιμένι καὶ
παρ' αὐτοῦ κατηχηθεὶς·
μεταμαθὼν τὴν ἀθεΐαν·
μέρος τῆς ἐκκλησίας κα-
θίσταται. ἀναγεννηθεὶς
τῷ βαπτίσματι· ἐλάμπει
ἂν δὲ ὑποκρινόμενος.
ὁμωρόφιός τε καὶ ὁμοτρά-

πόθος τοῦ ἀρχιερέως κα-
θίσταται· πάντα αὐτῷ εἶ-
ναι νομιζόμενος· Γρηγορίου
ὑπηρέτης· λόγων ἐπαινέ-
της· ὁμοίοις χριστιανοῖς
οὐ φαυλότατος· ὡς δὲ
πεῖραν τῷ χρόνῳ δέδωκεν·
ἄξιος ἐνομίσθη τοῦ μι-
ματος· τηνικαῦτα τῷ κλή-
ρῳ καταλέγεται· καὶ τὸν
Ἰούδαν ζηλώσας· ἀποστα-
σίαν ἐννοεῖ· κατὰ τοῦ διδα-
σκάλου ἐπιστρατεύων· συ-
νεργῷ χρώμενός τινι.
πρεσβυτέρῳ τῆς ἐκκλησί-
ας· ὃς μηδὲ ἐπιτιμηθεὶς
πώποτε· ἀλλὰ καὶ λίαν
ἐν τοῖς τιμίοις ὑπάρχων.
τῷ Μαξίμῳ τὸ δρᾶμα συ-
νεκαιωρᾷ· τὸ δὲ ἦν· ἐπί-
σκοπον καταστῆναι τοῦ
Βυζαντίου τὸν Μάξιμον·
Ἐπεὶ δὲ καὶ χρυσίου ἔδει
πρὸς τὰ τοιαῦτα· πόθεν
ὁ πόρος ἀκούσατε· πρε-
σβυτέρος τις ἐκκλησιάστης·

ἐκ Θάσου τῷ Βυζαντίῳ
προσορμισθείς· ἐκόμιζε
χρήματα· πλάκας μαρ-
μάρου προικονησίας ἐμ-
πορευσόμενος· τοῦτον ἑ-
λόντες· καὶ ὑποσχέσεσι
δελεάσαντες· εὔστροφον
γὰρ ἡ κουφότης πρὸς ἅ-
παντα καθίσταται· λαμ-
βάνουσι χρυσίον τῆς κα-
κουργίας συνέμπορον· καὶ
πέμπουσιν εἰς τὴν Ἀλε-
ξάνδρειαν· πείθουσι τὸν
Πέτρον ἀποστεῖλαι ἄνδρας
χειροτονῆσαι τὸν Μάξιμον·
καὶ δὴ θᾶττον λόγου ταῦ-
τα ἐπράττετο· καὶ παρῆ-
σαν ἀπ' Αἰγύπτου· οἳ τὴν
ἐπισκοπὴν ἐνδώσοντες·
οὗτος ὁ Πέτρος ἐκεῖνος·
ὁ πρὶν μὲν Γρηγόριον ἐν-
θρονίσας· νῦν δὲ χειροτο-
νῶν Μάξιμον· καὶ οὐδὲ τὸ
ἑαυτοῦ γράμμα δυσωπη-
θείς· εἰ μή τι τὴν ἀρετὴν τοῦ
ἀνδρὸς καὶ τὸ κλέος· ὡς

δῶν ἧκον οἱ παρ' αὐτοῦ στα-
λέντες· ὄρθρος ἦν· καὶ αὐ-
τοὶ παρῆσαν εἴσω τῆς ἐκ-
κλησίας· οὔτε ποιμένι ταῦ-
τα γνωρίσαντες· οὔτε πρε-
σβυτέροις· οὐ κλήρῳ· οὐ
τῶν ἐν τέλει τινί· οὐ λα-
ῶν πιστῶν· ἀλλ' αὐτίκα τῆς
χειροτονίας ἤρχοντο·
Ἀκοῆς δὲ γενομένης· ἀθρό-
ως παρῆσαν ἱερεῖς· κλῆ-
ρος· λαὸς ἔκκριτος· αἱ-
ρετικῶν σμῆνος· πάντες
γὰρ ἀθρόοι τε ὁμοίως καὶ φί-
λοι ὑπὸ μανίας ἀνήφθη-
σαν· τὴν ἀταξίαν αὐτῶν
καὶ τὴν μοχθηρίαν κατα-
πλαγέντες· κακία γὰρ ἄ-
μαχος· καὶ τοῖς ἐχθροῖς
πολλάκις τοῦ πάσχοντος·
πρὸς ἄμυναν δίδωσιν ἰσχύν [?]·
ὡς δὲ ὑπ' ἀνάγκης ἀνήνυ-
τα ἦν αὐτῶν τὰ βουλεύ-
ματα· ἡ γὰρ προπέτεια
τὰ μὲν δὴ μόνα αὐτοῖς ἐπετείχι-
σε· τί δρῶσιν· ἐξελθόντες

τὸν τῆς ἐκκλησίας· εἰς
οἶκον ἀφικνοῦνται χοραύ-
λου τινός· κἀκεῖ χειροτο-
νοῦσι τὸν Μάξιμον· συνερ-
γοὺς ἔχοντες τινὰς τοῦ λα-
οῦ καὶ συλλήπτορας· τοὺς αἰ-
τίους ἀταξίας τῆς ἐκ-
κλησίας ἐκκυβευλημένους [?]·
χαίρουσι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ταῖς
ἐφημερίοις μεταβολαῖς·
Πρὸς μὲν τὰ καθεστηκότα
τῶν πραγμάτων ἀπεχθα-
νόμενοι· ἀεὶ καινοτομίας
ἐρῶντες· ἤδη δ' οὖν ἡ πόλις
θυμῷ ζέουσα· πάντες λέ-
γοι ὁπόσας λοιδορίας τοῦ
Μαξίμου κατέχεον· μέμ-
φόμενοι καὶ αὐτῷ Γρηγορίῳ·
ὁπόσης ἀμοίας [?] τὸν Μά-
ξιμον καὶ παρρησίας ἠξίου·
περιέπων [?] ἐγρηγορὼς αὐτῷ κἂν ταῦ-
θα εἰς ἀπολογίας ἀφορμὰς τὸ
δρᾶμα· τοιγαροῦν τοῦ
δήμου τὸ φλεγμαῖνον τῇ
φαρμακείᾳ τῶν λόγων κα-
ταπραΰνων· φησὶ πρὸς

αὐτούς· μή μοι τὸν ἄνδρα
τὸν περὶ χαλκεῶνα μέμφου· ἦν
γὰρ ἴσως χρηστὸς ἐκεῖνος φα-
μεὶς· αἰτίας ἔνοχος μὴ
προεγνωκὼς τὴν κακίαν. τί
ποτ' ἂν εἰκὸς τῆς χρηστότη-
τος ἀπολαύσας καὶ ἐπι-
βουλαῖς ἁμαρτανόμενος· οὐ
γὰρ τὸ μὴ προειδέναι τὴν
κακίαν ὑπεύθυνον· τοῦτο
γὰρ μόνου θεοῦ· πρὸς δὲ καὶ
νόμος ἡμῖν ἐστιν· ἅπασι
ἀνοίγειν τὰ σπλάγχνα. καὶ
στοργῇ πατρικῇ τῶν πιστῶν
ἀντιλαμβάνεσθαι·
τὸν γὰρ ἐρχόμενον πρὸς
με, Χριστός φησιν, οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω·
Μέγα μοι ἦν ὁ Ἕλλην Μά-
ξιμος βαπτιζόμενος. καὶ
τριάδα λατρεύων ἀνθ' Ἡ-
ρακλέους· μέγα μοι ἦν Μά-
νης μεταποιούμενος αἱ-
ρέσεως. εἰ καὶ τοῖς τελευταί-
οις ἔδειξε τὴν ἐν τοῖς πρώ-
τοις ὑπόκρισιν· ἀλλ' οὐ-
χ ἡμῶν δογματίζεται·

ται· οὐ γὰρ ἐνθυμήμασιν
ἐμβατεύομεν· οὐδὲ τὸ μέλ-
λον ὁρίζομεν· πλὴν ἐπιφρο-
σύνῃ θεοῦ εἰ τοῦτο χαρίσαι-
το· ἡμεῖς μὲν οἷον ὁρῶμεν
εἰς πρόσωπον· θεὸς δὲ εἰς
καρδίαν ὁ περιηκούσατε·

Τούτοις τοιγαροῦν κατεκά-
λει τὸ πλῆθος· καὶ τῇ ἐμοί-
δι μᾶλλον τῷ ἀρχιερεῖ προ-
σετέθησαν· τοῦ δὲ βασιλέ-
ως Θεοδοσίου· ὃς ὑπῆρχεν
ἐξ Ἱσπανίας τὸ γένος· ἐν
τῇ Μακεδονίᾳ στρατοπε-
δεύσαντος· καί τισι τῶν
ἑσπερίων πολεμίων τοῖς
βαρβάρων· λαβὼν Μάξι-
μος τὸ ψῆφος τῶν Αἰγυ-
πτίων ἐπισκόπων τῶν προ-
χειρισαμένων αὐτὸν εἰς
ἱερέα· ἐλθὼν εἰς Θεσ-
σαλονίκην· τῷ αὐτοκρά-
τορι προσεισιν· αἰτῶν
τῆς βασιλίδος τὴν ἐπισκο-
πήν· ἐκ γὰρ θεσμῶν ἐκ-
κλησιαστικῶν τοῖς χεῖρ

οὐκ ἐχόντων. πρόσταγμα τι βα-
σιλικὸν ἱερατεύειν διδόμεν-
θη· ὡς προσῆκον ἱερατεύειν.
ἀλλ' αὐτῷ φαμὲν μὴ ῥημάτων
ἀπολαύοντα· τὰ δὲ ἐκεῖθεν.
τοῦ βασιλέως αὐτοῖς ὀρ-
γισθέντος καὶ ἀπειλαῖς σφο-
δραῖς ἐκδιώξαντος·
Τί οὖν ὁ Μάξιμος· δύσμαχον
γὰρ ἡ φιλαρχία· ἐπὶ τὴν Ἀ-
λεξάνδρειαν ἔπλει· καὶ τοῖς
αὐτοῖς ἐγχειρήμασι· τιμὰς
τῶν οἰκείων τοῦ Πέτρου
ὑποκλέπτας χρυσίῳ· κἀ-
κεῖ μὲν ἐκ τῆς ἴσης μοχθη-
ρίας προσφέρεσθαι· ἢ γάρ
μοι φησὶ τῆς βασιλίδος
τὴν ἐπισκοπὴν περιποι-
ήσομαι· ἢ τῆς σῆς οὐκ ἀφέξο-
μαι· καὶ δὴ ἂν ἐπὶ προῦπτον
κακὸν ἐχώρησεν ἡ τόλμα.
εἰ μὴ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας
ὕπαρχος· δείσας στάσεις
καὶ φόνους· τὸν Μάξιμον
τῆς πόλεως ἤλασεν· ὁ
μὲν οὖν οὕτως ἄξια τοῦ
θράσους ἐδέξατο τἀπί-
χειρα· Γρηγόριος δὲ τῷ
πλήθει τῶν πόνων πιε-
σθεὶς· καὶ ἀπειρηκὼς πρὸς
τὰς ποικίλας φροντίδας.
οἷα δὴ εἰκός· τὰ ἐξιτήρια
τῷ λαῷ προσφθεγξάμενος·
μόνου θεσπίσας αὐτοῖς τηρεῖν
τὴν πίστιν ἣν παρειλήφα-
σιν· ἐργάζεσθαι τὴν ἀρε-
τήν. ἣν αὐτοῖς ἔργῳ τε καὶ
λόγῳ ὑπέδειξεν· ἐπεὶ
δὴ τοῦτο ἤκουσαν κλῆ-
ρός τε καὶ λαός· μία φωνὴ
παρὰ πάντων ἤρθη. τὴν
ἐκδημίαν τοῦ ποιμένος
ὀδυρομένων· ἦν τε ἰδεῖν
ἐλεεινὸν θέαμα· ἄνδρας·
γυναῖκας· νέους· γέροντας·
ἐλλογίμους· καὶ ἀμαθεῖς·
ἄρχοντας· ἰδιώτας· ἅ-
παντας οἰμωγῇ συμφώ-
νως κατεχομένους· καὶ τὴν
ὀρφανίαν οὐ φέροντας·
ὥστε τινὰ τὴν φωνὴν
ἄραντα· τολμῆσαι εἰπεῖν·

ὧν ὑπὲρ σῶν ἐκ καλλίστοις σέβαν
τὴν τριάδα· ταύτης
ἀκούσας τῆς φωνῆς ἐγεν
μάδας. ἐλαφῆς τῆς ὁρ
μῆς· καὶ ὑπεσχόμην συμπα
ραμένειν αὐτοῖς· μέχρις
ἂν ἐπισκόπων παρουσία·
καὶ γὰρ ἦν ἐλπιζομένη. προ
καλουμένη τιμῇ τῆς ἐπι
σκοπῆς ἄξιον· ὃς αὐτῶν
φροντίδων ἐλευθερώσει.
ἐπιτρέψῃ τοῦτο τὴν ἔ
ξοδον· οὕτως οὖν διελύ
θησαν· τῇ ὑποσχέσει θαρ
ρήσαντες· ὅρκοις μὲν οὐ
βεβαιωθέντες· τῷ δὲ
ἀξίῳ τοῦ τρόπου κατα
πιστεύσαντες· τὸ μὲν οὖν
δεινῶν μεῖζον αὐτῶν· καὶ χο
λῆς ἐκδοθείσης τοῖς πράγ
μασιν· ἀνθισάμε ἔλαμπε
τῆς τριάδος τὸ δόγμα·
διδασκαλίαις καὶ πόνοις
τοῦ μακαρίου πλατυνο
μένης εἰς πάντα τῆς
πίστεως. ἣν ἀπεγεώργει καλ

λιεργάτε καὶ τῆς μὲν ἐν
εργίας τιμιωτέραν·
Γεηπόνων μὲν γὰρ τῆς ἐκκλη
σίας τὴν ἄρουραν· τὰς
μὲν τύχας οἷον ἠροτρία.
τῶν μάκαν θῶν μὲν ἀπαλλάτ
των τῆς ἀσεβείας· τὰς
δέ· ὁμάλιζε προφητι
κῶς εἰπεῖν· ἄλλας.
ἐπείρετο τὸν θεῖον λόγον·
αἱ δέ· ἀρτίως ἔφυον τό
τε καὶ ἐρριζοῦντο· αἱ δὲ
ἤδη ἐπασάζοντο· καὶ οἷον
νόμασι διεζωννύμενο· ἄλ
λαι· πρὸς στάχυν ἀναβ[illegible]
ποιοῦντο· ἕτεραι δὲ ἐπιπαί
μοντο· καὶ πρὸς ἄμητον
ἦσαν ἑτοιμότεραι· τὰς
δέ· ἅλως εἶχε· τὰς δὲ
θημώνητις· ἀλλ᾽ αἱ τηλικ
μήσει τὸ ἀχυρῶδες καὶ ἀ
λογίας ἄξιον τῶν μὲν δογμά
των ἀπέβαλλον· χῶρα κα
θαιρόμεναι· ἕτεραι δὲ ἦ
σαν· ἔνδον τῶν ἀποθη
κῶν ἄξιαι· αἱ δέ· ἀρτι

ἤδη κατειργασμένος·
τοῦτο γὰρ πέρας τῆς γε-
ωργίας· σκοπὸν ἐχούσης
τῆς τροφῆς τὴν μετάλη-
ψιν· καὶ διὰ τοῦτο πονού-
σης τὸ καὶ τὸν ἄμητον ἐν-
θυμίως κομιζομένης· ἀλ-
λ' ὁ μὲν ἱδρὼς τοῦ ἀνω
τοῦ θῦ τοσοῦτος· καὶ εἰς τὸ
σύντονον σπορίαν ἐσπουδασ-
μένος· ἡ δὲ ἀπόλαυσις
οὐχ ὁμοία· οὐ γὰρ ὅσα τοῖς
ἔργοις μετεῖχε τῶν γεν-
νημάτων· ἀλλὰ προῖκα
χρηστὸς ἦν· τοῖς μὲν πό-
νοις καταπαλλόμενος.
ἀδιάπαυον δὲ τὸ ἔμβλι-
ον ἑαυτοῦ τιθείς· ὁ θέμενος
μέναι μὲν αὐτοῦ· πλέον
στέργεσθαι· πλέον δὲ ἐστερ-
γμένος· μᾶλλον ἀκούεσθαι·
Καὶ τοῦ θῦ προσάγειν πλεί-
ονας· οὐ θυμοῦ πλήσσον-
τι· ἀλλ' ἐπιεικείᾳ τὴν ἀ-
μαθίαν ἐκμοχλεύοντι.
κ(αὶ) ἀδοξίαν ταῖς τυχαῖς ἐμ-

ποιοῦντι διὰ τοῦ λόγου·
Οἱ μὲν γὰρ τῇ γλυκύτητι
τοῦ λόγου ἡλίσκοντο· οἱ δὲ
ἠσπάζοντο τῶν δογμά-
των τὸ ἀκριβές· ἄλλοι τοῖς
πόνοις τοῦ ἀνδρὸς καὶ
τῇ καρτερίᾳ ὑπέκυπτον·
ἕτεροι δὲ τὸ πρᾶον αὐτοῦ
δι' αἰδοῦς εἶχον· τοῖς δὲ
τὸ ἀνεπιτήδευτον τοῦ ἀν-
δρὸς καὶ φιλόσοφον συν-
ῆπτε πλέον· οἱ δὲ ὡς
καλέσαντα καὶ κατέχον-
τα τὸ θήραμα ἔθαλπον·
τὴν ἑαυτῶν περιέπον-
τες τῦφον· καὶ τὸ δὴ μεῖ-
ζον αὐτὸν τῆς ἀγχινοίας·
οὐ πᾶσι μέντοι ταὐτὰ κατε-
πίστευεν· ἀλλὰ τῆς δυ-
νάμεως ἑκάστου κατα-
στοχαζόμενος· ὥσπερ τις ἄριστος
ἰατρός· τῆς τῶν καμνόν-
των ἕξεως· κατάλληλον
τὴν φαρμακείαν διανέ-
μων ἑκάστῳ· καὶ μὴ τοῦ
βεβήλοις ἢ ἀσθενέσιν

⁘ ϛοο

ἀκοαῖς καταπιστεύομεν τοῦ
μυστηρίου τὰ τέλεια. μὴ
τὸ τῶν τελειωμένων ἀνδρῶν
ἀποκρύπτων τι· οἷον μια
σκαίνων αὐτοῖς τῆς ὠ
φελείας· τοῖς μὲν ἦν λέ
γειν δημοσίᾳ· ὅσοις ἀ
σχὼν ἢ πρὸς μεγάλ μέλλον
ἦν· τοῖς δὲ ἰδίᾳ τὰ
παίσματα ἐνεσφράγιζε·
τοῖς δὲ ἐπετίμα. οἷς τὸν
τὸ εἶναι λοιπὸν τελέως ἀρκτέον·
τοῖς δὲ κατορθοῦσι τὰς
ἐπῄνει· πατρικῶς τε καὶ
κηδεμονικῶς· οὐ γὰρ πρὸς
θεωρίαν ἀπέκοπτεν· ἀλλὰ ὁδὸν
ἐποίει τὴν ἀρχήν· διὰ τῆς αὐ
τοδιδαχῆς ἀρχομένοις προκο
πήν· ταύτῃ γὰρ ἡ ῥητορι
κὴ διαφέρει φιλοσοφίας·
ἡ μὲν γὰρ κολακεία ὡς
ποικίλη. ἐφ᾽ ἑαυτὴν τοὺς
ἀκροωμένους κλέπτουσα τὸν πλ
λαστὴν ὁμοίαν· ἡ δὲ τὴν
ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων πε
ρισκοποῦσα· οἷον μὲν λι

τι τοῖς ἐπαίνοις τῶν λό
γων καταγλυκαίνουσα.
τὴν ἡδονὴν τῶν ἐπαίνων πρὸ
ἀρετῆς ἐφέλκει τοῖς ἐντυ
χάνουσιν· ἐν δὲ δογμά
των ὕψει καὶ θεολογίᾳ· το
σοῦτον μὲν αὐτῷ τὸ ὑπέριον τῆς
δυνάμεως. ὡς τῶν πολ
λῶν κατὰ πολλοὺς τοὺς
χρόνους θεολογησάντων
ἀνδρῶν ἐπὶ σοφίᾳ γνωρί
μων· μόνον τοῦτον μετὰ τὸν
εὐαγγελιστὴν ἰωάννην· θε
ολόγον ὀνομασθῆναι. καὶ
οἷον ἐξαίρετον αὐτῷ ταύτην
ἀποκληρωθῆναι προση
γορίαν· ἅπαν δὲ καλὸν
ἐν τῇ αὐτοῦ καρδίᾳ συνει
ληφότος. οὐδὲ τοῦ προφή
τ᾽ εἶναι ἀπολιμπάνεται· καὶ
τὸν λόγον μὲν οἶδα πιστοῦ
σθαι. ὅσοι τοῦ ἀνδρὸς τῆς
σοφίας κατατρυφᾶτε·
καλὸν μὲν τοῖς αὐτοῦ ῥητοῖς
καὶ τῇ συγγραφῇ τῶν αὐτῷ
πεπραγμένων. τὴν δὲ

ϛ φι'

καταικοσμεῖσθαι· ἐπειδὴ
ἡ λέξις οὕτως· ἐκ τοῦ λόγου
τοῦ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ
ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπι
σκόπων· τοσοῦτον ποτὲ
τοῦτο τὸ ποίμνιον· Καίτοι
οὗτοι νῦν· οὕτως ἐκτεταμέ
νον καὶ πλατυνόμενον·
εἰ δὲ μὴ πω τέλεως· ἀλ
λ' ἔτι τοῦτό γε ταῖς κατὰ
μέρος ἐπιδιδὸν προσθή
καις· προφητεύω δὲ ὅτι
καὶ ἐπιδιδόν· τάχα δέ μοι προ
λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· εἴ τι
προφητικὸς ἐγὼ καὶ προ
βλέπων τὰ ἐσόμενα προσθείς·
οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὸ προ
φητευόμενον ἐπληροῦτο·
μικροῦ θαλάσσης ψάμμον
τῷ πλήθει τῆς ἐκκλη
σίας μιμησαμένης· Καὶ
τὸ παράδοξον τῆς προφη
τείας· τὸ θαῦμα τῆς ἐκ
κλησίας ἐπὶ τούτῳ· ἐπεὶ
δὲ βασιλέως εὐσεβοῦς
διακηρυχθέντος τοῦ

ἡ δὲ ἀπηρημένου θεοδοσίου·
φῶς ἐλεύθερον τῇ ἐκκλη
σίᾳ ἐπέλαμψε· τί δεῖ καὶ
λέγειν· ὅσας παρηγορεῖς
λόγοις ἐφαίδρυνεν· ὅσον
ὀρθοδόξων θυμὸν κατε
πράϋνεν· ἀντιμετρῆσαι
τοῖς αἱρετικοῖς τὴν ποτὲ
κακίαν ἁμιλλωμένων· καὶ
τοὺς ἐν καιροῖς δυναστείας
διώξαντάς τε καὶ αἰκισα
μένους· ἐν καιροῖς μεταβο
λῆς τοῖς ἴσοις ἀντιλυπῆσαι·
Τί οὖν ὁ μακάριος ἔλεγεν·
οὐ ταῦτα τὸ ποίμνιον ἐ
μὸν Χριστὸς ἀπαιτεῖ· οὐδὲ τοῦθ'
ἡμᾶς διδάσκει τὸ εὐαγγέλιον·
καιρὸς οὗτος· ἐπιστρέψαι
τοὺς πεπλανημένους· γνώτω
σαν διδαχθέντες τὰ ἁ
μαρτήματα· πρὸς τὸ
σεβασθῶσαν τὸν κύριον· ἐξαλλά
ξωσαν τὴν ἀσέβειαν· Καὶ
τῇ ποίμνῃ μιχθήτωσαν·
τοῦτό μοι ἐκδίκησις· σω
θῆναι τοὺς ἀδικήσαντας·

καὶ ὁμολογῆσαι καλὰ εἶναι
ἃ πρώην ὑβρίζων ἐκάκιζεν· μακρο-
θυμήσατε τέκνα· ἂν γὰρ
μακρόθυμος· πολὺς ἐν φρο-
νήσει· καλῶς ποιήσατε
τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἀ-
φήσετε αὐτοῖς τελέως τὰ
παραπτώματα· εἰ δὲ λί-
αν ὀξύθυμος ὑβρίζει καὶ δυσ-
κάθεκτος ἡ ὀργή· γενέσθω
παρ' ὑμῶν κἂν τὸ δεύτερον·
ἐάσατε ταῦτα χ(ριστ)ῷ· καὶ
τοῦ ἐκείνου δικαστηρίου πα-
ραπέμπετε· ἐμοὶ γὰρ ἐκ-
δίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώ-
σω λέγει κ(ύριο)ς· τοιούτοις δὴ
λογίοις ἂν πείθει τὴν ἡσυ-
χίαν· τοῦ δὲ πολέμου λω-
φήσαντος· ὃς πρὸς τοὺς
ἑσπερίους σαρακηνοὺς συ-
νέστη· καταμόνας ἐκνενι-
κηκότος τῷ αὐτοκράτο-
ρι· δίκην τε αὐτοῖς εἰσ-
πραξαμένου τοῦ θράσους
ἀξίαν· αἰχμαλώτοις τε
λαμπρὸν τε καὶ φόροις ταῖς χα-

τι τοῖς ἡττημένοις· σωθεὶς
εἶναι παρεῖναι τῇ βασιλίδι
τοῖς θριάμβοις ἐπηρμέ-
νος καὶ γαυρούμενος· καὶ
τηνικαῦτα προσδέξασθαι
τὸν ἀρχιερέα γρηγόριον
ἔντιμος τε καὶ τῶν αὐτοῦ
θρόνων ἐπάξιος· καὶ δὴ
ἀλλ' ἐξ ἧς πλατυτέραν τὸ πε-
ρὶ αὐτὸν ἐνδείξασθαι πρό-
θυμον· καὶ τέλος ἀπεῖπεν·
ὢ ὕβρεως· σοί τε καὶ τοῖς ἱερεῦ-
σι τούτοις δι' ἡμῶν μόνον θεὸς ἐγ-
χειρίζει τὴν ἐκκλησίαν·
ἰδοὺ δίδωμί σοι τὸν οἶκον
τὸν ἱερὸν καὶ τὸν θρόνον·
ὁ δὲ μακάριος ὑπὸ χαρᾶς
ὡς πληρωθεὶς· ἀσπασά-
μενος τὸν αὐτοκράτορα
καὶ εὐχαῖς ἀμειψάμενος·
ἐξῄει τῶν βασιλείων· οἱ δὲ
ἀρχαῖοι· μέχρι γὰρ τοῦ χρό-
νου τοῦδε τὸν ἱερὸν καὶ
τεῖχον οἶκον· παρ' ἐκεῖ αὐ-
τὸν τοξιφήρεις· ὑπὸ βραχὺ
τοῦ πολεμεῖν ἠρημένοι

πρὸς τὸν μακάριον· καὶ
τὸν μὲν βασιλέα ἱκετεύων·
μὴ ἀφαιρεθῆναι τὸν οἶκον·
δεδοικότων ἀντιβαίνειν
τῷ κράτει· τῶν δὲ ὁσίων καὶ
τοῖς μετ' αὐτοῦ· θάνατον δὲ
ἀπειλούντων· δημοσίᾳ τε
ὁπλισθέντων· καὶ ἰδίᾳ
τινὶ ὑποθέμενοι· λάθρα
προσελθόντι· διὰ τῶν
σπλάγχνων τοῦ ἀρχιερέως
τὸ ξίφος ὠθεῖν· καὶ ἦν μὲν
σύστασις τῶν πολεμίων. τοσαύτη
περιουσίας δὲ γινομένης· ὁ
λαὸς τοῦ θεοῦ ἅμα τῷ ποι-
μένι ἤδεσαν· τὸν ἱερὸν οἶκον
ἀπολειπόμενοι· ἦν μὲν οὖν θροῦς
τε πόλις καὶ τάραχος οὐ-
χ ἥττων. ἡ πόλις πορ-
θουμένης ἐκ πολεμίων
ἐφόδου· πολλῶν ὁπλοφο-
ρούντων ἐν πλατείαις τε καὶ
διορόφοις καὶ τριορόφοις
ὄντων· πολλῆς τε οἰμω-
γῆς γυναικῶν καὶ παιδίων
συμμιγνυμένης· ἐδόκει

δεῖν καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα
τῷ μακαρίῳ εἰς τὸ μέσον·
Οἵα δὲ πολλαῖς σημαίνειν
ἀμίμοις πράγμασι· προ-
ϊούσης γίνεται σκότος.
μετ' ὀλίγης τὸν ἡλιακὸν κύ-
κλον ὑποδραμούσης· καὶ
τὸ σημεῖον ἑορτῆς τε καὶ
φαιδρότητος τοιαύτης
ὑπάρχον ἀλλότριον· τοὺς
μὲν ἀρειανοὺς ἐποίει θαρ-
σοτέρους. ὡς τοῦ θεοῦ μὴ
ἐνδοκοῦντος τῇ μεταθέσει
τοῦ οἴκου· τυχὸν δὲ πιστῶν.
ἀνίαν ἐπέδειξεν ὑποσημαί-
νουσαν· ὡς δὲ τῆς ἱερᾶς
κιγκλίδος ὁ ποιμὴν καὶ
ὁ βασιλεὺς εἰσπαρέδυ-
σαν· ἠρέθη τε φωνὴ μία πα-
ρὰ πάντων ἀθρόως· δα-
κρύων τε καὶ χειρῶν ἐκ-
τάσεις. ἀθρόως τοῦ μεθύσ-
ἐξελθόντος προνοίᾳ
θεοῦ· ἐκλάμπει ἡλιακὸν
σέλας. τὸν ἱερὸν οἶκον κα-
ταυγάσαν· καὶ τῶν ἀέρι φω-

παθεῖν τε καὶ τῶν ἄλλων διάνοιαι, τὴν δυσφημίαν εἰς φαιδρότητα συμμετέβαλον·
τόν τε βασιλέα ἱκέτευον ἐγκαθιδρῦσαι τὸν ἀρχιερέα τῷ θρόνῳ. ὁ δὲ μακάριος μὴ βου-
λόμενος ἐκεῖσε καθιδρυνθῆναι· αὐτὸς ἐν τοσούτοις ἐκφωνεῖν· ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας καὶ
τῆς ἀσθενείας οὐχ οἷός τε ὤν, προσφωνεῖ τῷ πλήθει διά τινος λέγων αὐτοῖς· ὦ τέκνα
μου, καιρὸς ἀγνωμονοῦντας τὴν χάριν ὁμολογεῖν ἐφ' οἷς ἐχαρίσατο ἡμῖν ἡ τριάς. περὶ
δὲ τοῦ θρόνου εἰσαῦθις ἀναλαβώμεθα. ταῦτα ὁ μὲν λαὸς δεξάμενος, ἐπραΰνετο. ὁ αὐ-
τοκράτωρ δὲ τῆς μετριότητος τοῦ ἀνδρὸς κατεπλήττετο. καὶ οὕτω μὲν ἡ πανήγυρις διε-
λύθη. ἀφοσιώσειν τε πλείστων παρασχομένων χρῆναι καὶ ἀσφάλειαν ὥστε καταμαθεῖν
τῶν τε ὅπλων τὴν παρασκευὴν καὶ τῆς μανίας τὸ ὀξύ. ἓν δὲ μόνον γυμνωθὲν ξίφος.
Δυνάμει τῷ πάλιν ἐμβληθῆναι τῇ ξιφοθήκῃ. πλήν γε οὖν εἰς τέλος συνεχωρήθη μὴ ἐνι-
δρυθῆναι τῷ θρόνῳ. καίπερ γὰρ οὐκ ἐθέλοντα καὶ ἰσχυρῶς ἀπαναινόμενον, ὅμως ἐνίδρυ-
σε τῆς ἀρχιερωσύνης τοῖς θώκοις ἀρχιερέων πλῆθος. τὰ δὲ μικρὸν ὕστερον. ὁ μὲν οὖν
βασιλεὺς τῷ ἀνδρὶ ἐγγενηθεὶς· πρὸς αὐτὸν τιμὴν καὶ αἰδῶ ἀπονέμων· καὶ γὰρ ἦν οὐδὲ
παιδεύσεως ἄμοιρος· ὁποῖον ὡς εὐσεβὴς ὁ ἀνὴρ καὶ πρᾶος εἴπερ τις ἄλλος. αὐτὸς δὲ θεῷ σχολά-
ζειν μᾶλλον ἢ βασιλεῖ τῶν καλῶν εἶναι οἰόμενος, οὐ συχνῶς ὡμίλει τοῖς βασιλείοις. φι-
λαργυρίαν δὲ τοὺς παρισταμένους τῷ βασιλεῖ νοσοῦντας ὁρῶν· καὶ τοὺς δῶρα χαριζομένους
ἀποδεχομένους· τῶν δὲ οἷος ἦν οὗτος μάλα καταφρονοῦντας· διά τοι ταῦτα ταῖς προ-
σευχαῖς καὶ ἀγρυπνίαις καὶ διδασκαλίαις προσεῖχε· καὶ ἀσθενῶν θεραπείαις καὶ
ἐπισκέψεσι, θεῷ τούτοις καθαίρων ἑαυτὸν καὶ τὸ ποίμνιον. ποτὲ δὲ καὶ πρὸς ἀγροὺς ὑ-
πανεχώρει τὴν ἡσυχίαν ποθῶν· καὶ τὸ συνεχὲς τῶν πόνων ταύτῃ ἰώμενος· ὡς ἂν
αὐτῷ τὸ σῶμα πρὸς τοὺς ἐφεξῆς πόνους μὴ ἀποκάμοι. αὐλαῖς δὲ βασιλέων, χρονίως
Ἐνέβαλλε· τὸ τῆς παροιμίας ᾆσαι καὶ περιπόντως ἐκμελετήσας· σπάνιον εἴσαγε
σὸν πόδα πρὸς σὸν φίλον ἵνα μὴ πλησθείς μισήσῃ σε. τοσαύτης δὲ ποιμὴν ἐκκλησί-
ας ἀποδειχθεὶς· καὶ παραλαβὼν προσόδους τε καὶ πάντοθεν τῶν κειμηλίων πλῆ-
θος, μίαν δραχμὴν ἐνταῦθεν οὐ προσεκτήσατο. καίτοιγε βουλομένῳ καὶ ταλάντων
ἀφθονίαν αὐτῷ περιποιεῖσθαι ἂν ἐξεγένετο. οὐ λογισμοὺς προσόδων ἢ διοικήσε-
ων παρὰ τῶν οἰκονομησάντων τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπεζήτησεν· οὐκ ἀναγραφὰς
σκευῶν ἱερῶν. κατὰ πολιτικῶν μᾶλλον ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τὸ ἔργον τοῦτο
(ὑπολαβών.

ἔξαρχον τῶν ἐπισκόπων. τοῦτον καὶ πάντας ἐν παιδεύσει καὶ ἠθῶν καθαρότητα ὑπερ-
φέρειν τῆς συνελεύσεως. καὶ μὴ ἀπαύστως πειρᾶσθαι λογοθετοῦντας πείθειν. συνεχεῖ δὲ
πόνῳ γῆρας τε καὶ ἀσθένειαν ἤδη καταπτόμενος, ἀρρωστήσας ἐπὶ τοὺς ἐκποδὸς ἦν.
καὶ δὴ τοῦ δήμου πλῆθος ἀθρόως ἐπεισῆλθε τῷ δωματίῳ ἔνθα κατέκειτο. οἷα δὲ φιλεῖ
συμβαίνειν τοῖς ποθουμένοις. ἐπιτρέψας ἐπὶ τοὺς ἐκποδὸς τοὺς πόδας εἰς τοὔδαφος οὕτω
σὺν καθέζετο. τί βούλεται πυνθανόμενος ἡ αὐτῶν παρουσία. οἱ δὲ χάριν ~~ἣν τῶν πόνου~~
~~σιν~~ ὁμολογήσαντες τῷ θεῷ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις. καὶ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ὑπεραξάμενοι
εἵνεκεν τοῦ νεὼ καὶ τῶν ἁγίων ἱερῶν οἴκων. καὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων. πάν-
των δὲ τούτων αἴτιον προσειπόντες τὸν ποιμένα, γεγηθότες ἀπῄεσαν. νεανίας δέ τις
ὑποληφθεὶς. καὶ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ συμπιέσας αὐτοῦ πόδας, ὀδυρμοῖς καὶ δάκρυσιν ἱκέ-
Τευε τὸν μακάριον συγγνῶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα. τοῦ δὲ πυνθανομένου τί τὸ λε-
γόμενον εἴη, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πλὴν τοῦ θρηνεῖν καὶ συγγνώμην αἰτεῖν. τῶν δὲ πα-
ρισταμένων τις ἔφη. οὗτός ἐστιν ὁ σὸς φονεὺς ὥσπερ. ὃς ἔμελλεν ἐν σκαιωρίας πρώην κα-
τὰ τῶν σῶν ἐγκάτων ἐλαύνειν ξίφος. καὶ ὁ Χριστὸς σου σαφῶς ἀντελάβετο. γνώμης δὲ τῆς
αὐτῶν εἵνεκεν, τὸ δρᾶμα ἐξετελέσθη. ταύτῃ τοι προσπίπτων βοᾷ ἐπὶ τῇ τόλμῃ μετα-
μελόμενος. αὐτίκα δὲ ὁ πατὴρ οἷα πατήρ, τάδε φησί. γένοιτό σοι Χριστὸς ἀμενηνὴς ὦ φίλτατε.
καὶ δώῃ σοι συγγνώμην αὐτός, ὁ κἀμὲ περισώσας. μόνον εἰς ἀπολογίαν τῆς τόλμης,
ἐμὸς γενοῦ. τὴν αἵρεσιν βδελυξάμενος, θεῷ τε πρόσελθε. καὶ δούλευε αὐτῷ δουλεί-
ᾳ εἰλικρινεῖ ἑκουσίῳ. ἡ οὖν πόλις ἀκούσασα τῆς ἀποκρίσεως τὸ μακρόθυμον, πλέον
ἐπ᾽ αὐτῷ ἐξήφθη φιλοστοργίᾳ. ὑπὸ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκ πάσης τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις
ἀρχῆς. πλὴν Αἰγύπτου καὶ τῆς ἑσπερίας, συνῆλθεν ἡ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγία
Σύνοδος. ἀρχιερέα καταστῆσαι τῇ βασιλίδι ἐπίσκοπον. καὶ τὰς αἱρέσεις τὰς ἐν τῷ μετα-
ξὺ τῶν Ἀρειανικῶν χρόνων ἀναφυείσας, ἐξωθῆσαι τῆς ἐκκλησίας ψήφῳ οἰκου-
μενικῆς συνελεύσεως. τὰ μὲν οὖν κατὰ τῶν αἱρέσεων. προαπεποίησεν ὁ μέγας
Γρηγόριος ἐν πολλῷ τῶν χρόνων ὡς πρὸ θῆρας ἐπιβούλους τοῦ ποιμνίου τῆς ἐκκλησίας
ἀποδιώκων. καὶ αὐτῆς δὲ παρούσης τῆς ἁγίας συνόδου ὁμοίως συνηγωνίσατο.
ἡ δὲ ἁγία σύνοδος αὐτὸν ἐνεθρόνισεν. ἡγεμόνα ἔχουσα τὸν μέγαν ποιμένα τῆς
Ἀντιοχέων Μελέτιον. ἄνδρα εὐσεβῆ μὲν τὴν πίστιν. καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἀρειανικοῦ

κράτους ἐξελαθέντα τῆς ἐκκλησίας· πλεῖστά τε κακοπαθήσαντα· σὼ ἐβη ἐξο-
ρία πολυχρονίῳ παραδοθῆναι· τὸν δὲ τρόπον, τί δεῖ λέγειν· ὁποῖός τις ὑπῆρχεν· ὁ
γὰρ αὐτὸς πρᾶός τε ἦν καὶ δραστήριος· σώφρων· δίκαιος· ἀνδρεῖος· σοφός· καὶ πρὸς
πᾶν τῆς ἀρετῆς κάλλος ἀπεξεσμένος· τούτου δὴ ψήφῳ γνώσει καὶ συμβουλίᾳ, σύνοδος ἡ
ψῆφος ἐκύρωσε τὴν προεδρίαν τῆς βασιλίδος τῷ Γρηγορίῳ· ὁ δὲ καὶ ἐπεὶ τὰ ἄλλα
δυσχεραίνων πρὸς τὴν ἐπισκοπήν· πόθῳ μὲν τῆς ποίμνης· καὶ τὸ μονάζειν ἐν τῇ τῆς
βασιλίδος κρατήσοι, δυνατὸς ἔσεσθαι τὰς ἐν κύκλῳ τῆς οἰκουμένης ἔριδας.

Ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς τινὸς καταμανθάνων διαλύειν· καὶ πρὸς ἕνωσιν ἀμφοῖν ταῖν
χεροῖν ἀγωνιζόμενος διεστώσας τὰς ἐκκλησίας, εἵλετο δέξασθαι τὴν ἐπισκοπήν· τοῦ δὲ
ὁσίου Μελετίου τελευτήσαντος τὸν βίον ἐν τῇ βασιλίδι, γίνεται αὐτῷ τιμὴ προπεμ-
πτήριος, ὥστε πᾶσαν ἐπ' αὐτῷ ἐκχυθῆναι τὴν βασιλίδα· πολλὰ δὲ καταγαγεῖν
δάκρυα· καὶ τηνικαῦτα ἐν πρώτοις ὅσον δὴ πλῆθος ἐπιγνωσθῆναι τοὺς ἄσκους·
αὖθις φιλονεικία περὶ τοῦ θρόνου· καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐξυγομαχοῦν ἐπίσκοποι·
καὶ οἱ μὲν τὰ ψηφισθέντα δίκαια εἶναι κρίνοντες, βέβαια μένειν ταῦτα ἐβούλοντο·
οἱ δὲ ἀντέπιπτον πρὸς τὰ ἤδη δεδογμένα καλῶς· ὁ δὲ Γρηγόριος ὡς ἅπαξ τὴν
καθέδραν δεξάμενος, μετεποιεῖτο αὐτῆς· πρὸς αὐτοὺς χρώμενος τοιοῖσδε λόγοις·
ἐγὼ ποιμένες ἱεροὶ καὶ τίμιοι· τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐθέλοντι τῆς βασιλίδος ἡγήσασθαι·
ἀλλὰ καὶ πόνοις τε καὶ ἱδρῶσιν ἐμοῖς ἐπάγη τε καὶ ηὐξήθη τῶν τῆς δὲ ἐκκλησιῶν,
ἤρκει μοι ταῦτα θησαυρίζειν παρ' αὐτοῦ τὴν ἀντίδοσιν ἀναμένοντι· ἐπεὶ δὲ
πόθος τε ποίμνης καὶ ὑμῶν κοινὴ ψῆφος δέξασθαί με τὴν καθέδραν ἐξεβι-
άσατο· οὐ μοι δοκεῖ τε τοῦτο ὀρθῶς νῦν πράττειν· ἀνατρέποντες τὰ οἰκεῖα· πρὸ

Τὸ μὴ δὲ ἅπαντας συμφωνεῖν· ἀλλὰ τοῖς μὲν δοκεῖν κρατῆσαι τὰ ἤδη δόξαντα·
τοῖς δὲ οὐ δοκεῖν· ἐγὼ δὲ οὐ πλούτου· οὐδὲ ὑψηλῆς ἐφιέμενος καθέδρας τάδε
φημί· οὐδὲ βασιλίδος χρηματίζειν ἐπίσκοπος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὀρφανίαν τέ-
κνων φέρειν ἀπαθῶς, δυσχερέστατον· καὶ ἠλιθίων τὸ πάθος· ἔπειτα μηδὲ ζητεῖτε
ὑμεῖς φθόνῳ τινὶ ἢ κουφότητι ἕτερα πράττειν τῶν προεγνωσμένων· εἰ δὲ
νικᾷ παρ' ὑμῖν τὰ νῦν καὶ τὰ πρώην ὡς ἔωλα καταφρονεῖται, ἀλλ' ὅπως τῆς ἐ-
πισκοπῆς ἐξίσταμαι· βουλεύεσθε· πράττετε τὰ καθ' ἑαυτοὺς περιϊστάμενα.

ἐμοὶ δὲ ἀγαπητὸν ἡ ἐρημία καὶ πάλαι καὶ νῦν. οὐ γὰρ καὶ θεοῦ ἄρξουσιν οἱ τῶν θρόνων
ἀποστερήσοντες. ταῦτα εἰπών. καὶ αἰσθόμενος τοὺς πολλοὺς προβολὴν ἄλλου
σπουδάζοντας, αὐτὸς ἀπολιπὼν τὸν οἶκον ἔνθα κατέμενεν, ἄλλον περισκοπεῖ
πόρρω τῆς ἐκκλησίας. τούς τε θορύβους ἀποδιδράσκων καὶ τὰς ὀχλήσεις τῶν συνε-
λαστῶν. πολλοὶ γοῦν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκεῖσε συνέρρεον. δακρύοντες. ἱκετεύοντες.
ἀντιβολοῦντες ἐλεῆσαι τὸ ποίμνιον. ὃ πόνοις τε καὶ ἱδρῶσι τοσούτοις ἐξέθρεψέ
τε καὶ ηὔξησε. δὸς τὴν χάριν ἔλεγον τοῖς σοῖς φιλτάτοις. καὶ ὡς τὸ ἀκμαῖον σου
τῆς ζωῆς προαναλώσας ἡμῖν, δώρησαι καὶ τὸ λειπόμενον. ἵν᾽ ἔχοιμεν λείψανον τὸ
σὸν σῶμα. οἱ τῇ σῇ διδασκαλίᾳ πεφωτισμένοι. τούτοις ὁ φιλότεκνος πατὴρ
ἐμαλάσσετο μέν, ἡ πόρ ἀδὲ ὅπερ δράσαι. καὶ τὸν θρόνον ἐξελθὼν παρὰ τὸ αὐτῷ πρέπον οἰ-
κονομῆσαι. τούτων δὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἐχόντων, παρῆσαν ἐπίσκοποι ἐκκλη-
μένοι ἔκ τε αἰγύπτου καὶ μακεδονίας εἰς τὸ βυζάντιον. ἐπὶ τῆς εἰρημένης ἐκδη-
μούσης συνόδου. καὶ δὴ οὗτοι ὡς χωρὶς τῆς αὐτῶν γνώμης καθιδρυθέντος τοῦ
μακαρίου γρηγορίου. πάθει ἀνθρωπίνῳ κατασχεθέντες, ἀντέλεγον τῇ ψήφῳ. οὐ-
χὶ γρηγόριον μισοῦντες ὡς αὐτὸν συνέπεσθον κρυφίοις δηλώμασιν. ἀλλὰ τοὺς κα-
θιδρύσαντας ἀμυνόμενοι. ὡς δίχα γνώμης αὐτῶν δεδωκότας τὸν θρόνον. ὁ δὲ
μακάριος ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντων συναθροισθέντων τῶν ἐπισκόπων. κατὰ τὰς
ἐν μέσῳ τῷ συλλόγῳ τάδε φησίν. ἄνδρες συμποίμενες τῆς ἱερᾶς ποίμνης
χριστοῦ. αἰσχρὸν μὲν ἂν εἴη καὶ παντελῶς οὐ χρηστόν. εἰς τοὺς ἄλλους εἰρήνην παιδεύον-
τες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἤρασθε. πῶς δ᾽ ἂν ὁμονοεῖν ἑτέρους πείσοντες.
αὐτοὶ ὄντες περὶ τὰ δοκοῦντα ἀσύμφωνοι. ἀλλ᾽ ἱκετεύω ὑμᾶς πρὸς τῆς τριάδος
αὐτῆς. καλῶς τε καὶ εἰρηνικῶς διαθέσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους. εἰ δὲ ἐπ᾽ ὑμῖν ἐγὼ τῆς
Διαστάσεως αἴτιος, οὐκ εἰμὶ σεμνότερος ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. βάλετέ με εἰς τὴν
θάλασσαν. καὶ παύσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ὁ κλύδων τῶν συμφορῶν. αἱροῦμαι παθεῖν
ὅ τι ἂν βούλησθε. καίπερ ἀθῷος ὤν, τῆς ὑμῶν ἕνεκεν ὁμονοίας. θρόνου ἐξω-
σατε. πόλεως ἀπελάσατε. μόνον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ὡς ὁ ζαχαρί-
ας φησὶν ἀγαπήσατε. ἔρρωσθε ἱεροὶ ποιμένες. ἢ τῶν ἐμῶν πόνων μνημο-
νεύοντες μὴ ἀπολήξητε. ταῦτα εἰπόντος. αἰδώς τις αὐτοὺς εἶχε τοῖς εἰρημένοις

καταφυγεῖν τάχιον [illegible] ἐπὶ τὴν καππαδοκῶν βαδιούμενος, ἐξῄει τοῦ συλλόγου.
συμμιγῆ χαράν τε καὶ κατήφειαν. τὸ μὲν ὅτι τῶν πόνων ἅμα ἀπαλλαγήσοιτο.
τὸ δὲ τοῦ ποιμνίου χάριν ὅπως αὐτὸ καταλείψειεν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὰ βασίλεια, ᾐ-
τεῖ χάριν τοιάνδε εἰπὼν πρότερον. σὺ μὲν ὦ βασιλεῦ ὢν τὴν ἐκκλησίαν εὐεργέ-
τήσας, ἀντιμετρήσοι σοι χ(ριστὸ)ς ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως. ἣν δὲ νῦν αἰτῶ χάριν ὦ κρά-
τιστε παρακαλοῦμαι μὴ ἀπαρνήσῃ. οὐ περὶ χρημάτων ἱκετεύω. οὐδὲ ποθῶ πολυτελῆ
θυσιαστηρίοις ὑφάσματα. οὐ συγγενῶν ἀρχάς. ἀλλ' ἱκετεύω τῶν πόνων ἀνα-
βιῶναι. ληγέτω δὲ καὶ ὁ φθόνος. εἰρηνευέτωσαν οἱ ἐπίσκοποι, σοῦ μάλιστα τοῦ
τοσοῦτον σπουδάζοντος. παῦσον τῶν ἱερέων τὸν πόλεμον. ὁ στήσας βαρβάρων θρά-
σος τὰ μέγιστα τρόπαια τοῦ σοῦ κράτους. ἐγκόσμησον τῇ συμφωνίᾳ τῶν
ἐπισκόπων. ταύτην ἐγὼ δωρεὰν αἰτοῦμαι. ταύτην τελευταίαν μοι παρέχεις
χάριν. θαυμάσας δὲ τὰ εἰρημένα ὅ τε αὐτοκράτωρ καὶ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς.
οἷα σφοδρῷ τῷ περὶ αὐτὸν πόθῳ συντετηκότες, μόλις ἀπέλυσαν αὐτόν. τὴν
ἔξοδον ἐπιτρέψαντες. ἐνδημοῦντος δὲ αὐτοῦ ἔτι τῇ βασιλίδι, καθίσταται εἰς
τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ὑπὸ τῆς συνόδου. νεκτάριός τις ἐπίσκοπος ταρσεὺς ὑπάρ-
χων τῆς κιλικίας. αὐτὸς δὲ προσκαλεσάμενος τὸν κλῆρον. καὶ τοῦ λαοῦ τοὺς ἐκ-
κρίτους. νουθετήσας τε αὐτοὺς φυλάττειν τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως. καὶ
τὰς ἐντολὰς τοῦ θ(εο)ῦ κατεργάζεσθαι. ἀσπασάμενος πολλά τε κινήσας ἅπα-
σι δάκρυα, τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο. ἔρχεται δὲ εἰς ἀριζὸν χωρίον καππαδοκίας.

Ὅπερ ἐκέκτητο ἐκ πατρικοῦ κλήρου κατέσχεν ἑαυτόν. πολλοῦ δὲ χρόνου παρω-
χηκότος. ἀφ' οὗ βασίλειος ὁ μέγας πρὸς τὸν θ(εὸ)ν ἐξεδήμησεν ἐκ τοῦ βίου τούτου
πρὸς ὑψηλοτέραν ζωήν. μεταθέμενος τὰ παρόντα. γράψας τὸν ἐπ' αὐτῷ ἐπι-
τάφιον, εἰς τὴν καισαρέων ἧκεν ἱερὰν μητρόπολιν. καὶ προσφωνήσας τὸν λόγον
τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐβάδιζεν οἴκαδε. χρόνον δὲ πλεῖστον τῆς περιόδου αὐτοῦ ἀπο-
λειφθέντος. διὰ τὴν ἐν τῇ βασιλίδι διατριβήν. δύο γὰρ καὶ δέκα ἔτη λόγος
αὐτὸν ἐν τῷ βυζαντίῳ πεποιηκέναι. συνέβη τῶν ἀπολιναρίου μαθητῶν
τινὰς εἰς τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν τῶν καππαδοκῶν. πολλοὺς μὲν ἐξαπα-
τῆσαι τοῖς λόγοις τῆς ἀσεβείας. τολμῆσαι δὲ μέχρι καὶ τοῦδε προελθεῖν.

ὥστε καὶ ἐπισκόπους ἐν τῇ χώρᾳ χειροτονεῖν. ἡ αὐτὴ δὲ τῆς Ναζιανζοῦ καθαίρειν
οὖν τὴν Ναζιανζὸν τοῦ τοιούτου ἄγους ὡς τάχιστα. λίαν δὲ ἱκετευόμενος προσθεῖναι
Τῆς πειθοῦς· οὐ δέχεται τὴν ἐπισκοπήν. μάλα γὰρ τὸν ἡσύχιον μετεδίωκε βίον·
καί τινα Εὐλάλιον τῆς Ναζιανζοῦ ποιμένα κατέστησεν· ὃν ἔσχε μάλα γ' ἐν τοῖς τιμίοις
θεράποντα περὶ αὐτὸν καὶ μέτριον τὸ ἦθος ὑπάρχοντα. αὐτὸς δὲ ἀσθενὴς ἀκριβού-
μενος ἐν Ἀριανζοῖς ἀνέψυχεν. ὅθι πορεῖν δὲ οὐχ οἷός τε ὢν ἐπέστελλε Κληδονίῳ
τῷ πρεσβυτέρῳ· ἀνδρὶ θεοσεβεῖ καὶ θεράποντι γνησίῳ θεοῦ· καὶ ἑτέροις πιστοῖς·
ὥστε μὴ παραδέχεσθαι τὸν λύμον τῆς αἱρέσεως. τάς τε χειροτονίας ἀθετεῖν τῶν
Ἀπολιναριστῶν· ὡς ἀθέσμους καὶ ἀλλοτρίας τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἤδη
δὲ οὐ μέχρι τοῦ ψιλῇ διαμαρτυρίᾳ πρὸς αὐτοὺς χρήσασθαι· ἀλλὰ καὶ διεξοδι-
κώτερον ἔγραφε καθ' ἓν ἀνατρέπων τὰ τῆς ἀσεβείας Ἀπολιναρίου ἀμβλώ-
ματα. τοῦτο δὲ δηλοῦσι σαφῶς αἵ τε πρὸς Κληδόνιον δύο ἐπιστολαί· οὐχ ἥκιστα
δὲ καὶ οἱ ἔμμετροι λόγοι οὓς καταλέλοιπε. ἐπειδὴ τῶν ἐμμέτρων ὧν ἐμνήσθην
καὶ πρώην, διττὸς αὐτῷ γέγονεν ὁ σκοπός. πρῶτος μέν, ὅπως τὴν ἄθεσμον
Ἰουλιανοῦ τοῦ τυράννου νομοθεσίαν, μικρὰν καὶ ὡς δὴ καὶ ἀνίσχυρον ἀπελέγξῃ·
κελεύουσαν μὴ μετεῖναι Χριστιανοῖς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. δεύτερος δέ· ἐ-
πεὶ ἑώρα Ἀπολινάριον γράψαντα πολυστίχους βίβλους ἐν διαφόροις μέτρων
καὶ τούτοις κλέψαντα τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν ὡς ἐλλόγιμον δῆθεν, ἀναγ-
καῖον ᾠήθη ἐν Ἀριανζοῖς ἡσυχάζων μετὰ τὴν ὑποστροφήν· καὶ σχολὴν ἄγων
διὰ πραγμάτων ἀπηλλαγμένος, τηνικαῦτα γράψαι τὰ ἔμμετρα. ὅθεν μοι
Εὕρηται ἡ πλείστη ὕλη τῆσδε τῆς ὑποθέσεως. ἐνταῦθα ἠρεμήσας χρόνον τινά·
καὶ καθάρας τὸν βίον φιλοσοφίᾳ· γενόμενός τε ἐν θεωρίᾳ μείζονι, μετατί-
θεται τὴν ἐπίκηρον ταύτην ζωὴν ἐν βαθείᾳ τῇ πολιᾷ, πρὸς τὴν ἀμείνω καὶ ὑψη-
λοτέραν κατάστασιν· ἧς ἐνταῦθα μόγις ἂν ἀρεθείη καὶ τὰ ἰνδάλματα. ἐμοὶ
μὲν οὖν τὰ τῆς εἰς αὐτὸν τιμῆς εἰς δύναμιν ἀφοσίωται· ὅσον τὸν πόθον ἀποπλη-
ρῶσαι πρὸς τὸ ἀγαθόν· ἢ τῶν τὰ ἐκείνου ποθούντων· ἢ ὥστε ἐν ὀλίγῳ συνειλη-
φότας ἔχειν βραχεῖάν τινα τοῦ βίου ἀναγραφήν. τὸ γὰρ ἅπαντα ἐνδιηγεῖ-
σθαι ἢ πρὸς ἀξίαν, οὐκ οἶδα εἴ τις καὶ τῶν ἄγαν ἐπὶ σοφίᾳ θαυμαζομένων

ποιῆσαι τὸ σχῆμα τὸ ἐν αὐτῷ θέμενος τῷ μακάριε πάτερ· καὶ τῆς σκιώδους τῆς ἀληθινῆς ἐπόπτα
ἠμύσα· ἔνθα φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σὲ ὑμνούντων μετὰ ἀγγέλων τε καὶ ἁγίων,
μέμνησο γρηγορίου τοῦ σοῦ· βραχέα σοι τάδε φιλοσοφήσαντος· εἰ γὰρ καὶ τῆς δυνά
μεως ἐνδέων τῆς ἀξίας ἀπολιμπάνομαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ σοῦ λέγων, ἀλλ' οὖν γε
μέμφη τῇ προθυμίᾳ· σοὶ γὰρ ἔστιν ἐκ μνήμης ἱερᾶς φωνῆς· καὶ θεοῦ λέγουσα φι
λονεικεῖν τὸ κατὰ δύναμιν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου Ξενοφῶντος· τῆς συμβίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀρκαδίου καὶ ἰωάννου: εὐλόγησον δέσποτα:

Ξενοφῶν ὁ θαυμάσιος, ἔφυ μὲν ἐκ ταύτης τῶν πόλεων· ἣ πασῶν τῶν ἄλλων· καὶ
λάμπει καὶ μεγέθει καὶ θέσει καὶ τοῖς ἄλλοις κρατεῖ· ἧς οἰκιστὴς ὁ πρῶτος ἐν χριστιανοῖς
βασιλεὺς κωνσταντῖνος ὁ μέγας· ὁ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως ὁμολογητὴς ἅμα καὶ βεβαι
ωτὴς εὐσεβέστατος· ὅπερ οὖν ἡ πόλις ἐν πόλεσι, τοῦτο καὶ ξενοφῶν ἐν ἀνδράσι·
πρῶτος ἐν ὡραβίου· καὶ τὴν ἀρετὴν ἀπαράμιλλος· ὃς τῆς συγκλήτου βουλῆς
ὑπάρχων· καὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων εἰς δόξαν οὐδενὸς δεύτερος, ἔτι καὶ πλούτῳ
πολὺς ἦν· καὶ κατὰ τὸν θεῖον ἰὼβ· τοῖς δοκοῦσι τούτοις ἀγαθοῖς ἀνθηρούμενος·
ὡς καὶ αὐτὸν δικαίως μετ' ἐκείνου λέγειν· ὅτι ἐχέοντό μοι αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ· τὰ
δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι· ἀλλ' ὅσῳ πλούτῳ λαμπρὸς ἦν, τοσούτῳ δὴ τῷ φρο
νήματι ταπεινός· καὶ πλούτῳ βρίθων τῆς ἀρετῆς μείζονι· οὐδὲ δεῦτο γὰρ ξενο
φῶν οὐ τῇ λαμπρότητι μόνον τῶν κατὰ κόσμον ἰὼβ· ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον
τῇ τῆς ἀρετῆς ὁμοιότητι· προσθήσω δ' ὅτι καὶ τοῖς πειρασμοῖς· καὶ τῇ παρακλή
σει καὶ λύσει τῶν πειρασμῶν· ὅπερ ἐστὶ τῆς πολλῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ· καὶ τῶν ἀ
μερὲς βλέπον τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνου πρὸς τοὺς οὕτω δι' ἀρετὴν πάσχοντας·
ὁ τοίνυν θεῖος οὗτος ἀνήρ· οὔτε τοῦ πλούτου καὶ τῆς περιφανείας μακάριον
ἑαυτὸν ἡγεῖτο· οὐδὲ καύχημα ἴδιον ὁ σοφὸς ἐποιεῖτο τὴν ματαιότητα· μᾶλλον
μὲν καὶ οὕτως ἔχοντας, ἀθλίους ἔκρινε καὶ λίαν ἐπεδεῖς τὴν διάνοιαν·

ἀλλ' ἐν τούτῳ Ξενοφῶν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν μακαρισμοῦ ἄξιον, ἐν τῷ [illegible] ἐπιγι-
νώσκειν τὸν κύριον· καὶ αὐτὸν φοβεῖσθαι· καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ περιέχεσθαι· καὶ διὰ
τοῦτο μᾶλλον δόξαν ἔσχε καὶ πλοῦτον ὥς φησιν ὁ θεῖος Δαβὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· βού-
λεται γὰρ οὗτος ἀντιδίδοσθαι καὶ ταῦτα πολλάκις τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον· πάντα τῆς
πολλὰ καὶ δυναμένης καὶ δωρουμένης τοῦ ἀγαθοῦ δεξιᾶς· συνάπτεται δὲ αὐτῷ

Καὶ νόμῳ γάμου γυνὴ τῶν εὖ γεγονότων· Μαρία ταύτῃ τὸ ὄνομα· ἣ καὶ βίου τρό-
που κοινωνὸς αὐτῷ γίνεται· καὶ δύο παῖδας τῷ μακαρίῳ γεννᾷ· ὧν τὸν μὲν Ἰωάν-
νην· Ἀρκάδιον δὲ τὸν ἕτερον ὀνομάζεις, πολλὴν εἶχε καὶ ἀμφοτέρων πρόνοιαν· ὥσ-
τε μὴ τῆς οὐσίας μόνον τῆς πατρικῆς· ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας κληρονόμους
αὐτοὺς ἀποδεῖξαι· ἢ καὶ πλοῦτον εἰδὼς οὐδὲν τοῖς κεκτημένοις· καὶ ποιεῖν ἔχειν
αὐτὸν μᾶλλον· ἢ ὑπ' ἐκείνου κακῶς ἔχεσθαι· καὶ ὅσῳ ἐστὶ ~~[illegible]~~ δουλοπρεπέ-
στερον· ἢ ἀναλίσκειν ἐπισφαλέστερον· ἀμφότερα γὰρ ἴσην ἔχει τὴν ἀτοπίαν·
λόγου καὶ καιροῦ λείποντα· ἤτοι τὸ δαψιλῶς ῥέειν ἔνθα μὴ δεῖ· καὶ τὸ φειδωλὸν εἶναι
καὶ μικρολόγον· ἔνθα τὸ σπείρειν ἐπ' εὐλογίαις ὥς φησι Παῦλος, ἐπαινετὸν καὶ
μακάριον· διὰ τοῦτο καὶ πάσης αὐτοὺς παιδείας πληροῖ· ὅση τε τῆς ἑλληνικῆς
φιλοκαλίας ἐστὶ τὴν γλῶτταν ἀσκοῦσα· καὶ ὅση τῆς καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίας· τά τε ἤ-
θη κοσμοῦντα καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς φιλοθεΐαν ἀνάγουσα· ἐπεὶ δὲ καὶ νόμων αὐτοὺς
ἐβούλετο γνῶσιν ἔχειν, πρὸς πόλιν Βηρυτὸν ἐκπέμπει· ἐκείνη γὰρ τότε
πολλὴν ἔχουσα περὶ τοὺς νόμους μελέτην ἀνδράσιν ἦν θέα· πρὸς ὄντος φιλόπαι-
δος ἐπιδείξας ἔργον· ἢ ὧν ὁμιλίας ὑπομεῖναι στέρησιν αὐτὸς ἀνασχόμενος· ἢ
ἐκείνους ἀποστερῆσαί τινος τῶν σπουδαίων καὶ ὠφελίμων· ἐπεὶ δὲ περὶ ταύτην
αὐτὴν ἄσκησιν τῶν παίδων ἀσχολουμένων· ὁ πατὴρ νόσῳ περιπίπτει δεινῇ·

Καὶ ἡ μὲν νόσος, ἦν πάλιν θανάσιμος· ἡ δὲ τῶν παίδων στέρησις, καὶ θανάτου πλέον
ἐλύπει· μὴ οὕτω φθάσας ἀθέατος ἀπέλθοι καὶ ἀνομίλητος· φίλτατα τῶν ὄψεων
ὁμιλίας ποθεινοτάτης· διὰ τοῦτο καὶ μετακαλεῖται τάχιον· καὶ αὐτοὶ παρῆ-
σαν οὐχ ὡς μακρὰν, πόθου πτεροῖς κουφιζόμενοι· καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ βρα-
χὺ τῇ θέρμῃ τῆς ψυχῆς ποιούμενοι· οὐ γὰρ ἐφιλοῦντο μόνον· ἀλλὰ καὶ οὐδὲν
ἧττον ἐφίλουν· οὐ τὸ πᾶν ἔχον τε ἁπλῶς ἐν τῆς φύσεως· ἀλλὰ καὶ ἀφορμὰς

εἰς προθυμότητα ἤλασεν· ἀπὸ τῆς ἀρετῆς γέμοντες· ὡς εἶναι τούτους φιλοπάτορας υἱούς,
περισσῶς ἀληθῶς φιλόπαιδος· ἰδὼν δὲ τοὺς παῖδας· καὶ πρὸς γλυκεῖα μὲν ὄμματα
προσβαλών, ῥάων εὐθὺς γίνεται· καὶ κουφοτέρας ὥσπερ τῆς νόσου διὰ τὴν παρ' αὐτῶν
ἡδονὴν αἰσθάνεται· λύει γὰρ πολλάκις ἀφόρητος ὑπερβολὴ νόσον σώματος· ὥσ-
περ καὶ μικροῦ δεῖν ἐκκαλεῖται, μέγεθος ἀθυμίας· περιλαβὼν οὖν τοὺς παῖδας· καὶ
ὅλος αὐτοῖς ἐκ περιχαρείας περιχυθεὶς· καὶ ἅμα μὲν ἡδονῆς πληρούμενος τῷ τοὺς
φιλτάτους ἰδεῖν· ἅμα δὲ καὶ εἰς λύπην τῆς ἐρημίας τούτων, διὰ τῆς τοῦ θανάτου μνή-
μης ἐπανιών, πολὺς ἦν καὶ παντοδαποῖς τοῖς πάθεσι μεριζόμενος· τοῦτο μὲν
ἀγαλλιῶν· τοῦτο δὲ καὶ περιαλγῶν καὶ κατηφείας μεστὸς γινόμενος· νῦν μὲν ἡ φθ
Δομῆσα ἀσπαζόμενος· νῦν δὲ δακρύων τὰς παρειὰς πληρούμενος· ἀρτιφωνὰς ἀ-
χαριστηρίους προσπέμπων θεῷ· ἀρετῆς ἀμείνονος καὶ τῆς ἐναλλαγῆς φύσεως· εἶτα καὶ λό-
γον ἤδη τεῖνε τὸ πρὸς αὐτοὺς καταρτίζειν ἔτι πρὸς ἀρετὴν βουλόμενος αἰσχύνης ἄξιον
εἶναι ὑπολαμβάνων· ἀφθάρτων μὲν πραγμάτων κληρονόμους τοὺς παῖδας καταλι-
πεῖν· μὴ πολλῷ δὲ μᾶλλον ἥσσω πλέον τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰς παραινέσεις· κλῆρον αὐ-
τοῖς ἀφεῖναι παρὰ πολὺ τιμιώτερον· ἐμοὶ μὲν οὖν ἔλεγε τέκνα ὁ ἀνθρώπινος ὡς
βίος πρὸς τέλος ἤδη χωρεῖ· εἰ βούλεσθε δὲ περὶ χάριτας ἀποδοῦναι· βούλεσθε
δὲ οἶδα πολὺ τὸ πρὸς ἡμᾶς φίλτρον ἔχοντες· ταύτην ἐμοὶ ἀπόδοτε πασῶν χα-
ρίτων προτιμωμένην· ἡ δὲ ἐστι τοῖς θελήμασιν ὑμᾶς ἀκολουθῆσαι θεοῦ· καθὸ καὶ
ἤδη ἀκολουθοῦντες ἐστέ· καὶ ὀπίσω τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θελημάτων πορεύ-
εσθαι· ὃ βούλομαι λέγειν, οὐ διὰ τὸ φοβερὸν· ἀλλὰ ἐπαγάγεσθαι πλέον ὑμᾶς γλι-
χόμενος· εἰ γὰρ βουληθῆτε καθάπερ ὑπόδειγμα τι χρήσασθαι τῷ ἐμῷ βίῳ· καὶ πρὸς
Αὐτὸν ἀφορῶντες ὡς εἰκόνα δὴ καὶ ἀρχέτυπον· οὕτω τὰ καθ' ἑαυτοὺς ῥυθ-
μίζειν· ἴσως οὐ πολλῶν ἄλλων δεήσεσθε διδασκάλων· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ πα-
ράδειγμα ἐγγὺς ἕξετε· καὶ μᾶλλον αὐτῷ πιστωθήσεσθε· εὐμαθέστεραι γὰρ
αἱ τῶν οἰκείων διδασκαλίαι· λόγῳ τε καὶ πράξει γινόμεναι· καὶ πολλῷ πλέ-
ον τῶν ἄλλων τὸ πιθανὸν ἔχουσιν· οἶδα τε γὰρ οἷα μοι πρὸς πάντας ἀναστρο-
φὴ γέγονε· καὶ ὅπως ἐκ πάντων οὐκ ἀγάπης μόνον ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἐτύγχα-
νον ἀπολαύων· οὐκ ἀλαζονείας χάριν καὶ τύφου κενοῦ· ἀλλ' ἐπιεικείας.

Καὶ τρόπων χρηστότητος· οὐκ ἐξύβρισα πρός τινα οὐδαμῶς· οὐ λαθροδήκτην ἀφῆκα
γλῶσσαν· οὐκ ἐφηλλάμην τῷ πενεστέρῳ τινί· οὐ λάθρα κατελάλησα τοῦ πλησίον.
σκανδάλου κατέστην οὐδενὶ αἴτιος· τῷ θυμῷ κατὰ τῶν ὑπηκόων οὐδ᾽ ὅλως ἐφῆκα·
ἔχθραν ἢ ὀργὴν κρυπτὴν ἐν καρδίᾳ οὐκ ἐμασσόμην· ὥσπερ δὲ τῇ γλώσσῃ, οὕτω καὶ
τοῖς ὀφθαλμοῖς φυλακὴν ἐθέμην· οὐ γυναικὶ προσῆλθον πλὴν τῆς ὑμετέρας
μητρὸς· καὶ ταύτῃ, μέχρι τοῦ τεκεῖν τοὺς φιλτάτους ὑμᾶς· εἶτα συνθήκας ἀλλήλοις πρὸς
ἁγνείαν ἐθέμεθα· καὶ τούτων δὲ τὴν μίμησιν εἴ γε βούλεσθε καρποῦσθαι τὰ ἀπὸ τῶν ἐ-
μῶν ἕξετε· ὀρφανοῖς προσέχειν· χηρῶν προΐστασθαι· νόσῳ πιεζομένους ἐπισκέπτε-
σθαι· ἀδικουμένους ἐκ χειρὸς στερεωτέρων ῥύεσθαι· μὴ ἀσεβεῖν· ἱερεῦσιν ἀπονέμειν
τιμήν· μοναχοὺς καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς
ὀπαῖς τῆς γῆς, πάσης ἀξιοῦν προνοίας· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς δούλους ἐπιει-
κῶς ἔχειν καὶ φιλανθρώπως· διὰ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν νόμοις ἀφάτου φιλανθρωπίας δούλου μορ-
φὴν ἐνδυσάμενον· καὶ τῶν μὲν νέων, ὡς ἰδίων προνοεῖν τέκνων· τοὺς γηραιοὺς
δὲ καὶ προβεβηκότας, ἐλευθερίας μὲν ἀξιοῦν· πλὴν μηδὲ οὕτως ἀπολύειν προνοί·
ἀλλ᾽ ἄχρι τέλους τὰ τῆς τροφῆς αὐτοῖς χορηγεῖν· φίλοις εἶναι πιστούς· ἐχθροῖς ἀμνησι-
κάκους· κακοῦ δὲ ἀνταποδοτικοὺς οὐδενί· οὕτω βιοῦντες, ἵλεών τε τὸ θεῖον ἐφ᾽ ὑμᾶς

Ἕξετε· καὶ μακρότητος ἡμερῶν ἀπολαύσεσθε· τούτων οἱ παῖδες ἀκούοντες,
δάκρυά τε θερμὰ τῶν ὀφθαλμῶν καταχέαντες· καὶ τὴν τοῦ πατρὸς στέρησιν φο-
ρητὴν αὐτοῖς εἶναι λέγοντες οὐδαμῶς, ἠξίουν καὶ χείλεσι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς
σχήμασι μὴ ἐγκαταλιπεῖν αὐτούς· ἀλλ᾽ αἰτῆσαι παρὰ θεοῦ καὶ ἔτι τὴν ἐν τῷ βίῳ
ζωήν· καὶ γὰρ ᾔδεσαν οἵα τῷ πατρὶ πρὸς θεὸν ἡ διὰ τῶν ἔργων τῶν ἀγαθῶν οἰκείωσις·
οὕτω γὰρ ἔλεγον καὶ τελευτὰς ἡμᾶς ὀφθῆναι παρασκευάσεις τῶν σῶν ἐντολῶν·
ἐκεῖνος οὖν μέγα τι καὶ βύθιον ἀπὸ τῆς ψυχῆς στενάξας· ἀφ᾽ οὗ εἶπεν ἡ κλίνη
με αὕτη ἔσχε τῇ νόσῳ κάτοχον, τοῦτό μοι δέησις πρὸς θεόν· καὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ
ἀμφοτέροις ἡμῖν ἐπράχθη ἡ αἴτησις· τοῦτο γὰρ εἶδον σαφῶς δι᾽ ἀποκαλύψεως.

Κελευσθεὶς ἔτι περιεῖναι τῷ βίῳ· ἤκουσαν οἱ παῖδες· καὶ καθεκτοὶ οὐδ᾽ ὅλως ὑφ᾽ ἡ-
δονῆς ἦσαν· ὥσπερ οὐ τοῦ πατρὸς εἰς ἔτι ζῆν μέλλοντος, ἀλλ᾽ αὐτῶν μηδέποτε θανεῖν
ὡρισμένων· ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς νόσου κρείττων ἦν ὁ πατήρ· καὶ ὑγείας ἀπήλαυε

καθαρᾶς· καὶ δὴ καὶ ταῦτα μετασχηματισμένων τῶν ὀνειράτων· ἐπιτρέπει αὖθις τοὺς παῖ-
δας, τὴν εἰς Βηρυτὸν ὁδεύειν· ὥστε τοῖς ἠργμένοις ἤδη τῶν μαθημάτων ἐπιθῆ-
ναι πέρας· ὑμεῖς μὲν ἄπιτε τῶν παιδεύσεων, καὶ τούτου ὑμῖν τοῦ ἔργου μελήσει·
ἐμοὶ δὲ περὶ γάμων ὑμετέρων φροντὶς ἔσται· καὶ ὅπως θᾶττον ἐπανελθόντας,
γυναιξὶν ὑμᾶς συνάψω ταῖς προσηκούσαις· ἔφη, καὶ εἰς πλοῖον αὐτοὺς ἐμβαλὼν ἀ-
πέπεμπεν· ἀλλὰ προσέχειν ἤδη τοῖς ῥηθησομένοις ἐπιμελῶς δεῖ· ἐνθένδε γὰρ προ-
κύπτον ὁρῶ τοῦ λόγου τὸ χαριέστατον· ὁμοῦ μὲν καὶ τὸ ποικίλον τῆς τοῦ θεοῦ προνοί-
ας καὶ χρηστότητος ὑπεμφαῖνον· ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν προκειμένων ἡμῖν εἰς διήγησιν τὴν θαυ-
μασίαν οἰκονομίαν· εἶχε μὲν τοὺς παῖδας ὁ πλοῦς, καλῶς μέχρι τινὸς καὶ πρᾴῳ τῷ
πνεύματι φερομένους· εἶτα λαίλαπος ἀθρόον τῇ νηῒ προσπεσούσης· κλύδων ὅτι μέγιστος
καὶ χαλεποῦ γενομένου· καὶ τῆς θαλάσσης μὲν ἐξαίσιόν τι καὶ φρικῶδες μυκησαμένης·
τῶν κυμάτων δὲ δεινῶς ἐπεγειρομένων· ἡ ναῦς ὑπέρ ἤδη τῶν ναυτῶν ἀπελοιώτων· οἱ μὲν
ναῦται σπουδῇ τὰ ἱστία καθέντες ἐφέροντο· οἱ παῖδες δὲ· καὶ ὅρα ῥίζης ἀγαθῆς ἀγαθὰ
βλαστήματα· πάντων ἀπογνόντες τῶν ἄλλων, πρὸς θεὸν ἀφεῖσαν ἔβλεψαν· τὴν μόνην ἀλη-
θινὴν βοήθειαν· αὐτὸν ἐπικαλοῦντες εἰς προστασίαν· οὐκ οἰκείων μὲν ἔργων· ἀλλὰ πατρι-
κῆς ὑπομιμνήσκοντες ἀγαθοεργίας· καὶ οὕτω μᾶλλον δυσωπεῖν ἔγνωσαν· μὴ
ἀναπλέγοντες ἔργων πατρῶν ἡμῶν δέσποτα· καὶ δι' αὐτοὺς μὴ ἐάσῃς ἐν ἡμίσει ἡμε-
ρῶν ἡμῶν εἰς βάθη τῆς θαλάσσης ἡμᾶς καταδῦναι· μηδὲ καταποντισάτω ἡμᾶς
Καταιγὶς ὕδατος· μὴ ἐπιλάθῃ τῶν οἰκτιρμῶν· μὴ ἐπιλάθῃ τῆς χρηστότητος ἀνεικάστου·
βλέψον ἐκ ναοῦ ἁγίου σου· ἐκ φρικτοῦ κατοικητηρίου σου τῆς ἀφράστου μεγα-
λειότητος· καὶ ἴδε πῶς ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως δεόμεθα ἀεὶ
τῆς ἀηττήτου χειρός· καὶ μὴ παραδώσῃς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου· ἀλλὰ ποί-
ησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου· καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου ἐξελοῦ
ἡμᾶς· εἰς δόξαν τῆς μεγαλωσύνης σου· οὐ γὰρ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε· οὐδὲ πάν-
τες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδην· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσωμεν τὸ φοβερὸν
ὄνομά σου· καὶ τοιαύτη τῶν ἱερῶν παίδων ἡ πρὸς θεὸν δέησις· παισὶν ἑτέροις πο-
λλῷ πρότερον δεηθεῖσιν ὁμοίως ἔχουσα· οὐκ ἐν πυρὸς καμίνῳ κειμένοις· ἀλλ' ἐξ ὕ-
δατος σωθῆναι θερμῶς δεομένων· ἐπεὶ δὲ ὁ κλύδων οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐνεδίδου·

θεοῦ κρίμασιν ποιεῖ αὐτὸς· οἱ δὲ τὰ ἐκείνων θαυμασίως οἰκονομοῦντος· καὶ ὁ μὲν δεινὸς ὅσον οὔπω προσδόκιμος ἦν· οἱ ναῦται μὲν ἀπεπίσαντες ἤδη τῇ ἐφολκίδι περὶ αὐτὴν ἤλλαντο· καὶ ἔνθα ἂν αὐτοὺς ἦγε τὸ πνεῦμα, διδόντες ἑαυτοὺς ἤγοντο· οἱ δὲ

Παῖδες ἐπὶ τῆς ἄνωθεν ἐπεγνώκεσαν βοηθείας· καὶ ἅπαν τὸ παρὸν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν ἀχρήστων ᾤοντο· ἀγνοοῦντες βαθυτέρας λόγους οἰκονομίας· καὶ τὸ ἄβυσσον εἶναι πολλὴν τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα· ὥσπερ ἐν ὀφθαλμοῖς ἤδη τὸν πικρὸν θάνατον ὁρῶντες, ὅλοι τοῦ πάθους ἐγίνοντο· καὶ περιλαβόντες ἀλλήλους· καὶ χερσὶ χεῖρας καὶ πόδας ποσὶ συμπλέξαντες· ὄμμασί τε ὄμματα· καὶ στόμα στόματι περιθέντες, ἀσπασμοῖς τε πυκνοῖς τὸ πάθος παρεμυθοῦντο· καὶ δακρύων πηγαῖς ἀλλήλους κατέκλυζον· καὶ τὴν μακρὰν ἂν ὥσπερ στέρησιν ἀπωδύροντο· εἶτα δ' ἐμόν(?) τι καὶ γοερὸν ἀναμώξαντες· βοῇ τε τὸ πάθος σημαίνοντες τῆς ψυχῆς· καὶ οἷον πικρότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου τὸν χωρισμὸν λογιζόμενοι· χαῖρε φίλη πατρὶς ὄψις· χαῖρε μῆτερ, ἔλεγον· συγγενῶν φίλων ἡδονὴ χαῖρε· οὐκέτι παρ' ἀλλήλοις ἐσθίειν(?) ἥξομεν· οὐκέτι τὰς παρ' ἀλλήλων ἀφοσιώσεις ἕξομεν· φεῦ ἀδελφὲ φίλτατε· φεῦ ὄψις ἡδίστη· φεῦ ὅπως ὀδυνηρῶς διασπώμεθα· τί ποτε ἄρα ἡ συμφορὰ γονέων ἀγαθή(?)· τί ἡ πρὸς τοὺς πένητας ἀποιίαι(?)· αἱ πρὸς τοὺς φιλαρέτους ἄνδρας καὶ μοναχοὺς θεραπεῖαι· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδεμία πρὸς θεὸν ἀνέβη ἀλλ' ἢ ἀνέβη μέν· ἰσχυροτέρα δὲ ταύτης ἡ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ὤφθη δύναμις· φεῦ ὅπως παραθρηνοῦντες πρὸ μικροῦ θνήσκοντα· ἐμέλλομεν μᾶλλον αὐτοὶ παρ' ἡμῖν(?) γενέσθαι δακρύων πρόφασις· θρῆνος οὐκ ἔχων πέρας· πένθος ὅλῳ βίῳ παρατεῖνον(?).

Νόμιζον· ἀπολήψεσθαι περὶ τοὺς παῖδας ὡς ἐλπίδας· πλήρεις μαθημάτων· πλήρεις παιδείας· ὧν οὐδὲ θανόντων κόνιν ἔξεστιν ἰδεῖν· γάμους τῶν υἱῶν ὄψεσθαι περιῶς(?) εἴχες μουσῶν(?)· καὶ τὸν ὑμέναιον ᾀδόμενον ἐπ' αὐτοῖς ἀκούσεσθαι· οἱ δὲ οὐδὲ τεθνηκότας ἀλλ' ἀθεάσῃ(?)· οὐδὲ ἀσπάσῃ τὰ τελευταῖα· δίγονον(?) γονεῦσι παῖδας προοιχομένους ὁρᾶν· ὑμῖν δὲ οὐδὲ τοῦτο δίδωσιν ὁ φθόνος· οὐδὲ ἔξεστιν ὑμῖν οἱ γηραιοὶ παίδων ὑμετέρων θάψαι σώματα· ὦ δέσποτα πάντων καὶ βασιλεῦ· εἰ μὲν ἡμῶν ἤδη καταψηφίσω τὸν θάνατον· οὐκ ἐμὴ(?) παρελθεῖν ἡμᾶς ἀρτίως ἔκρινας; ἀλλ' ὁμοῦ τοῦτον ἀνώδυνον ὑπελθεῖν· ἓν ἀμφοτέρους κῦμα καλυψάτω· ἓν θηρίον θα

λάπτεις τάφος ἀμφοτέροις γενέσθω. καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ τῶν παίδων λόγοι. τῆς δὲ
νηὸς ἤδη καθόλου περιρραγείσης· ἑκάτερος αὐτῶν ὁ μὲν σανίδος· ὁ δὲ ἄλλου τῶν ξύ
λων λαβόμενος· τῷ πελάγει ἑαυτοὺς ἐπέτρεψαν· μόνοις μὲν ἀγνοίαις ἑπόμενοι· μά
μασι δὲ θείοις σωζόμενοι παραδόξως· ἐκδέχεται τὸν γὰρ οὖν ὁ τύπος οὕτω φερομένους
αὐτούς· τὸν μὲν ἰωάννην, τὸ ποσὸς ὃ λέγεται μαλμεφεθάν· ἡ πέτρα πυργία
δὲ τὸν ἀρκάδιον· πλὴν ἑκάτερος θατέρου τὴν σωτηρίαν οὐκ εἰδὼς, οὐ μᾶλλον ἔχαι
ρεν ἐφ' ἑαυτῷ, ἢ ἐπὶ τῷ τοῦ ἀδελφοῦ κινδύνῳ ἠνιᾶτο. ὁ τοίνυν ἰωάννης πολλοὺς
ἀνελίττων λογισμοὺς ἦν· ὅποι παραφίζεται σκοπῶν· καὶ πῶς ἄρα τὰ κατ' αὐτὸν
διαθήσει· οὕτω διαμελετῶντα, μοναχὸς ἀγαθὸς ἐπιστὰς· ἐν πρώτοις ὥσπερ σπερμάτων
ἔχοντας ἀφορμάς· ὁ γὰρ πατὴρ ἔλεγεν· ὁ ἐμὸς ἀεὶ τὸν μονήρη βίον μακαρισμοῦ
ἠξίου· καὶ τὰ κατὰ βούλημα τῷ θεῷ, δουλεῦσαι μὲν μᾶλλον αὐτῷ πτωχείαν ἅμα
καὶ ταπείνωσιν ὑπελθόντα· ὁδοὶ γὰρ ἀπλανεῖς αὗται πρὸς ἐκεῖνον φέρουσαι
θεραπείαν, ἢ ἐν πλούτῳ καὶ ἀπάτῃ τὸν βίον διενεγκεῖν· ὁ τῆς πλατείας ἐστὶ
καὶ ὁδηγούσης πρὸς τὴν ἀπώλειαν· καὶ ταύτῃ μὴ δὲ ἀκουσθῆναί με τῆς μεγά
ἐκείνου χειρὸς δεόμενον· μὴ δὲ τὴν ζάλην εἰς γαλήνην μεταβαλεῖν· ἀγαθὸς
γὰρ ὤν, οἶδε πολλάκις καὶ παρορᾶν ἀγχομένους, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ψυχῆς.
καὶ κεῖνα μᾶλλον αἰτουμένοις παρέχειν· ὅσα καὶ πρὸς αὐτὴν ἀνήκει πα
ρὰ πᾶν τὸ κέρδος· δεῖ οὖν με μοναστηρίῳ προσελθεῖν καὶ ψυχῆς φρον
τίσαι· καὶ αὐτοῦ δὴ τούτου, ὅπως θεῷ εὐάρεστος ἔσομαι· ὃς οὐ κλύδωνος μόνον
τοῦ θαλαττίου, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μᾶλλον τοῦ βιωτικοῦ κλύδωνος σώσας ἡ
μᾶς, λόγοις ἀρρήτοις εἰς ὁδὸν ἤγαγε σωτηρίας. οὕτω σκοπήσας καὶ διανοηθεὶς,
εὐχῇ δίδωσιν ἑαυτόν· ἐβούλετο δὲ ἢ εὑρεθῆναί πῃ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀρκά
διον· ἢ τὴν ἴσην αὐτῷ ἑλέσθαι τοῦ βίου διαγωγήν. ὅπερ ὡς ἐν κεφαλαίῳ
ἦν· ἵνα μὴ κατὰ σῶμα μόνον εἴη· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον καὶ κατὰ ψυχὴν σωζόμενος.
πρόσεισι τοιγαροῦν ἑνὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον μοναστηρίων· καὶ ὁ ἐπὶ τῶν πυ
λῶν τεταγμένος ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μὲν ὥστε εἶδε, καὶ εὐθὺς ἐδέξατο.
ἱμάτιόν τε δίδωσι· γυμνὸς γὰρ ἦν· καὶ τραπέζης αὐτῷ κοινωνεῖν λίαν ἱλα
ρῶς καὶ προθύμως. τοῦ θεοῦ δὲ ταῦτα καλῶς τῷ ἰωάννῃ διαθέντος τὰ περὶ
αὐτὸν φέρ' ἴδωμεν.

ἔπειτα μετὰ τὸ φαγεῖν καὶ ὁμιλίας ὁ μοναχὸς ἀπετόλμησε· πόθεν εἶ, ἀδελφέ, φίλε, εἰπέ·
ὁ δὲ, οὐκ εὐγενείας· οὐ πλούτου· οὐκ ἄλλου τοῦ τῶν ἐπισήμων καὶ περιφανῶν
μνησθεὶς· ὡς περ ἤδη τὸ μετριοφρονεῖν κατορθώσας, ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων
ἑαυτὸν βούλεται παριστᾶν· ἀλλ' ὅς εἰμι λέγων ξένος καὶ ταπεινός· ναυαγίῳ δὲ περι-
ληφθεὶς ἀμέλει εἴτε τῷ θείῳ χρησάμενος· καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς ὑμετέραις διασω-
θεὶς, ἀπερρίφην ἐνταῦθα· τούτων ἀκούσας ὁ μοναχὸς, προσετίθει· τί δέ
σοι τὸ μετὰ ταῦτα σκοπός· καὶ ὁ Ἰωάννης· εἰ καὶ θεῷ ἔφη τοῦτο δοκοῦν καὶ μὴ
ἀπάγει με τῆς προθέσεως τὸ ἀνάξιον, μοναχὸν γενέσθαι· ἐπεὶ γὰρ ὡς τὸν λόγον
ἀκούσας ὁ πυλωρός· καὶ τὸν Ἰωάννην ἐμακάρισε τῆς ἐπιθυμίας· ὁ δὲ, ἀλλ' εἰ
δυνατόν μοι ἔφη ἐνταῦθα τέλος ἐπιθεῖναί μου τῇ προθέσει; καὶ ὁ μοναχός·
Προσαγγεῖλαί μοι δεῖ τῷ προεστῶτι· καὶ ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψει, τοῦτο σε
ποιῆσαι· καὶ πέρας ἀγαθὸν τῷ πράγματι ἀπαντήσει· προσήγγελε τῷ κα-
θηγουμένῳ ὁ μοναχός· μετακαλεῖται ὁ Ἰωάννης, καὶ εἰς ὄψιν αὐτῷ ἔρχεται.
ἡδονῆς τε αὐτῷ γίνεται πρόξενος, ὅσης διὰ τὴν ἐπιφαινομένην τῷ
προσώπῳ χάριν ἐκ τοῦ κάλλους τῶν ἀρετῶν· ἀκούει πλεῖστα ὁ Ἰωάννης
τῶν εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς συντεινόντων· εἶτα κατηχεῖται τὰ τῆς μοναχικῆς
ἀκριβείας· κείρεται τὴν κόμην· συναποκείρεται πᾶν εἴ τι κοσμικὸν ἦν
καὶ πρόσγειον· τὰ τῶν μοναχῶν περιβάλλεται· μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς
συνάδοντας τῷ ἐπαγγέλματι τῆς περιβολῆς λογισμούς· καὶ ἦν οὕτω νηστεί-
αις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς διακαρτερῶν· τὰ μὲν ἄλλα εὔθυμος·
μόνῃ δὲ τῇ περὶ τὸν ἀδελφὸν φροντίδι κατώδυνος τὴν ψυχήν· ᾤετο γὰρ
αὐτὸν τοῖς ὕδασι δεινῶς ἐναποθανεῖν· ἐλάνθανε δὲ τὸν γενναῖον ὡς ἐκεί-
Νου θεὸς καὶ Ἀρκαδίου πάντων ἦν. ἀμφοτέρους γὰρ ἔμελλεν ἀρέσκειν θεῷ.
διὸ καὶ ἀμφοτέρων θεὸς ἐκήδετο· τούτου τοιγαροῦν τῇ χάριτι καὶ ὁ θεῖος
διασωθεὶς Ἀρκάδιος· καὶ γῇ τῆς Τετραπυργίας ἀποδοθεὶς ὡς προέφημεν,
χάριν ὁμολογεῖ θεῷ τῷ σώσαντι· ἐδεῖτο δὲ καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ·
τῆς αὐτῆς τυχεῖν δεξιᾶς ὁδηγοῦντι καὶ φύλακος· καὶ τοῦτον ἰδεῖν ὀφ-
θαλμοῖς, πρὶν ἢ τὸν βίον ὑπεξελθεῖν· ἀδελφοὶ γὰρ ἦσαν οὐ τὰ σώματα

μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχάς· μετὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ἄπεισιν εἰς κώμην τινά, ὡς δῆθεν χρημάτων, ἄρτου δεόμενος· ἢ εἰς χεῖρας ἑτέρων βλέπων, οὗπερ ἀπήλαυον οἱ πρὸς πολλῶν δεομένων γαστέρας ἐμπλῆσαι· λαβὼν οὖν καὶ φαγὼν καὶ ἰσχύσας, ὕπνῳ προσέσχεν· ὁ δὲ ὕπνος, ὄναρ αὐτῷ εἶχεν ἐπιφανέντα τὸν ἀδελφόν· καί τί δὲ δῆτ' ἐμμέτρως εἰς ἀδελφὲ λέγοντα· ὃς ἐν Χριστῷ ζῶ· τοῦτο γοῦν ἀληθῶς πιστώσας, μηδὲν τὸ μὴ ταῦτα λυποῦ· ἐπεὶ τοίνυν ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ ὕπνος συνεὶς τὸ φανέν, χαρᾶς ἐπληροῦτο καὶ τῷ θεῷ χάριν ὡμολόγει· εἶτα σκοπῶν ἦν καθ' ἑαυτὸς καὶ λογισμοὺς στρέφων περὶ τοῦ τί δεῖ ποιεῖν· ἄν

Τί ἐπιθυμῶ γὰρ οὕτως· ἀπελεύσομαι πρὸς τοὺς τεκόντας; ἀλλὰ λύπης μᾶλλον αἴτιος αὐτοῖς ἔσομαι μόνος ὀφθείς· ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν μαθημάτων ἀνάληψιν κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἐντολὴν πορεύσομαι; ἀλλ' ἀβουλήτως καὶ ἀποστρόφως ἔχω τῆς διδαχῆς, τοῦ ἀδελφοῦ στερηθείς· τί οὖν ποιήσαιμι· τῶν πρῶτον μου ἆθλον ὁ τῶν μοναχῶν βίος ἔδοξεν ἐπαινετὸς καὶ μακαρισμοῦ ἄξιος, τοῦτον ἑλέσθαι με δεῖ· καὶ οὐ καὶ ἂν διαμαρτοίμι τῆς καλῆς γνώμης καὶ τῶν ἀγαθῶν. οὕτως εἰπὼν, ὁδοῦ τῆς πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα εἴχετο· γενόμενος δὲ ἐκεῖσε, καὶ τοὺς ἁγίους διελθὼν τόπους· ἔπειτα καὶ τοῖς μοναστηρίοις σχεδὸν ἅπασι προσιών, ἐν ὅσῳ ταῦτα μετῄει, συναντᾷ γέροντί τινι τῶν μεγάλων· οὐκ ἀσαφῆ τῆς ἀρετῆς σύμβολα· ἔν τε τοῦ βαδίσματος τε καὶ καταστήματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν δυναμένῳ παρέχειν· ᾧ προσδραμὼν ἡδέως καὶ ἀσπασάμενος, δεῖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ λέγει· πολλῇ γὰρ ἀθυμίᾳ βάλλομαι τὴν ψυχήν· ἀλλὰ μὴ ἀθύμει ὁ γέρων φησί· ὅ γὰρ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ· καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ σός, ζῶσιν· ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ μετὰ σοῦ τῷ δεινῷ κλύδωνι περισχεθέντες, ἐσώθησαν· καὶ οἱ μεθ' ὑμῶν δὲ ὄντες παῖδες, ἀπαθεῖς κακοῦ διέμειναν· καὶ τῷ τῶν μοναχῶν σχήματι ὥσπερ δὴ καὶ ὁ ἀδελφός σου κατεκοσμήθησαν· ἐπήκοος δὲ γέγονε καὶ θεὸς τῆς εὐχῆς· καὶ μέλλεις αὐτοὺς πρὶν ἢ τὸν βίον ὑπεξελθεῖν, ὄψεσθαι· ἤκουσε ταῦτα ὁ θεῖος ἀρκάδιος· θεοῦ δὲ καὶ τοῦτο πάντως ἦν· καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ χάριτος· ἣ παρακαλεῖ τὰς ἐν λύπῃ ψυχάς· καὶ τὴν παρ' αὐτῆς δρόσον ἴαμα ταύταις ὥσπερ δίδωσιν· ἤκουσε τοίνυν καὶ πιστεύσας,

τοῖς τοῦ γέροντος προσπίπτει ποσίν· ἐδεῖτό τε ἰσχυρῶς· ἰδοὺ λέγων ἅπαντά σοι τὰ

τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξεκάλυψα· μὴ τοιγαροῦν ἀπώσῃ· ἀλλ' ὅπως ἄν σοι δοκοίη μετ' ἐμοῦ ποί-

ησον· καὶ τὴν ταπεινήν μου σῶσον ψυχήν, τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα [illegible]·

πρὸς ταῦτα ὁ γέρων· ἀλογήτως ὁ θεῖος ἕπεσθαι ἀκολουθεῖν ἐκέλευσε· καὶ ἀπαγαγὼν τὸν ἄν-

δρα εἰς τὴν λαύραν, ἣ λέγεται τοῦ Σουκᾶ· καὶ κατὰ τοὺς μοναχοὺς αὐτὸν περιστέλλει· εἶ-

τα καὶ τὸ κελλίον αὐτῷ δίδωσι τὸ ἀρχαῖον· ἔνθα δὴ καὶ ὁ γέρων χρόνους οὐκ ἐλάττ-

ους ἢ πεντήκοντα διενεγκὼν ἦν· καὶ συνδιατρίψας ἐνιαυτὸν ὅλον· καὶ [illegible] ἔχων ἀπ-

Τὰ δὲ διδάξας αὐτόν· παραδούς τε κανόνα, ἔξεισιν εἰς τὴν ἔρημον· ποιμὴν γὰρ ἦν·

ἐπαγγειλάμενος τρίτον ἤδη παρελθόντος ἔτους, αὐτὸν ὄψεσθαι· ὁ μὲν οὖν θεῖος Ἀρκά-

διος τὸν κανόνα παραλαβών, εἴχετο σπουδαίως· καὶ προθύμως αὐτὸν ἤνυε·

χρόνων δὲ ἤδη δύο παρῳχηκότων· ἀλλὰ προσέχειν ἐνταῦθα μάλιστα δεῖ· ἵν' ὡς

περὶ τὰ λυπηρὰ μαθόντες ἠλγήσαμεν, οὕτω καὶ τοῖς χαριεστέροις προσχόντες, εὐ-

φροσύνῃ τὰ σκυθρωπὰ λύσωμεν· ἐπεὶ τοίνυν δύο χρόνοι παρῆλθον· ὁ πρὶν αὐ-

τοῦ παντάπασιν οὐκ εἰδὼς οἷα δὴ τοῖς ἐκείνου παισὶ συνέβη· ἑνὶ τῶν οἰκετῶν

αὐτοῦ γράμματα ἐγχειρίσας, ἐκπέμπει· γνῶναι διψῶν, τί ποτ' ἂν εἴη τοσού-

του χρόνου γράμματα αὐτὸν μὴ δέξασθαι παρὰ τῶν φιλτάτων· ἤδη δὲ τῷ ἀπε-

σταλμένῳ τὴν Βηρυτὸν φθάσαντι, διεγνώσθη τοὺς αὐτοῦ κυρίους εἰς τὴν πόλιν μὴ

ἀπαντῆσαι· ὑπολαβὼν οὖν πρὸς Ἀθήνας αὐτοὺς χωρῆσαι, τῆς αὐτῆς εἴχετο κἀκεῖ-

νος· ἀπιὼν δέ, καταλύει πρός τινι πανδοχείῳ· ἔνθα βλέπει ἕνα τῶν ὁμοδούλων αὐτοῦ

κατὰ μοναχοὺς περιεσταλμένον· ᾧ προσελθὼν καὶ γνωρίσας καὶ λαβών, ποῦ φησιν

οἱ ἀμφοῖν ἡμῶν κύριοι· ἐστέναξε μὲν ἐκεῖνος ἀκούσας· καὶ δακρύων τὰς ὄψεις ὑπο-

Πλησθείς, φεῦ εἶπεν οἷα ταῖς σαῖς ἀκοαῖς ἐρεῖν βούλομαι· ἐν τῇ θαλάσσῃ γὰρ οἱ ἡ-

μῶν κύριοι ἐλεεινῶς ἀπολώλασιν· ἐγὼ δὲ μόνος ὡς γε οἶμαι διασωθείς, [illegible]

[illegible] λυπηροτέραν, τὸν μονήρη βίον μετελθεῖν εἱλόμην· θανεῖν ὡς περὶ ἡ-

αὐτὸς διὰ τῆς δὲ τῆς ἀγωγῆς προκρίνας, ἢ ζῆν· οὐδὲ γὰρ ἔκρινα συμφέρον εἶναι

πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν αὐτῶν [illegible] ἐπανελθεῖν· ἄγγελος πονηρός· ὁ τῆς

δυστυχής· [illegible] καὶ δικαίως ἐπίφθονος· [illegible]

μον· νῦν οὖν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν πορείαν ποιοῦμαι· ἐκεῖνος ἀκούσας καὶ

ὅλος γεγονὼς τοῦ πάθους· πλήττων μὲν ἀμφοτέραις τὸ στῆθος· δεινὸν δὲ ἀνακλαυσάμενος·
καὶ τῶν κυρίων ἐπιμνησθεὶς οἰκέτου χρηστοῦ καὶ ἀμώμου μόνος, ἀφίησι φωνήν· οἴμοι κύριοί
μου λέγων· τί τὰ γεγονότα ταῦτα· τίς ἡ πικρὰ καὶ δύσφημος περὶ ὑμῶν ἀκοή· ποία
γλῶττα τῶν ὑμετέρων περὶ τὸν ὑμῶν οἰκτισμὸν ἀπαγγέλλει θάνατον· τί με ὀφθαλμοὶ τοῦ
Αὐτοῦ βλέπειν καὶ τὴν τῆς μεσ ὑμῶν ὄψονται· τίς οἶδε πικρὰν ἐκείνων καὶ τὴν φθοράν·
ἐνδύμασι σκοτεινόν· δάκρυα θερμὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπορρέοντα· κόμην κατὰ κε-
φαλῆς χεομένην· πολιὰν ἀθλίως ὑβριζομένην· οὕτω περὶ πάθους ἀνακλαύσας,
ἠβούλετο μὲν ἀγχόνῃ τραπέσθαι· καὶ μὴ πρὸς τοὺς δεσπότας ἐπανελθεῖν· μηδὲ ἄγγε-
λος αὐτοῖς γενέσθαι τοιαύτης ἀπαισίας ἀγγελίας· τῶν παρόντων δὲ μᾶλλον ὑπο-
στρέψαι παραινούντων· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς συνιεὶς ὡς τὰ γεγονότα μὲν ἅπαξ γεγόνει·
καὶ ἀμήχανον ταῦτα μεταβαλεῖν· αὐτὸν δὲ παρήκοον ὀφθῆναι δεσποτικῆς
ἐντολῆς· πρὸς τῷ μηδὲν τῷ πράγματι βοηθεῖν δύνασθαι· καὶ θεομισῆ καὶ ἀ-
πάνθρωπον· ἄλλως τε δὲ καὶ δείσας μὴ καὶ δεσποτικὴν ἀρὰν φθάσας ὑποπεσεῖν· ἐξώ-
λειαν ἑαυτῷ ἂν ὅπως περιποιήσοι, ἐπανῄει πρὸς τοὺς δεσπότας· φθάσας δὲ
τὸν οἶκον καὶ εἰσελθών, σύννους καὶ σκυθρωπὸς ἐκάθητο· κρύπτειν μὲν ὡς
δυνατὸν ἦν τὸ πρᾶγμα βουλόμενος· καὶ μηδὲν πρὸς οὐδένα περὶ ὧν ἔμαθε
φθεγξάμενος· τρανότερον δὲ γλώττης τῇ κατηφείᾳ τῆς ὄψεως· ποῦ γὰρ ἦν δυ-
νατὸν κρείττω εἶναι τοιούτου κακοῦ, σκυθρωπὰ ὄντα τὰ ἐγνωσμένα δηλῶν·
ἐν τούτου λόγος διέρρει πρὸς τοὺς ὁμοδούλους· καὶ ὑπεψιθύριζον τὰ ῥήματα πονη-
ρά· ἀληθεῖν πάντως τὴν τοῦ οἴκου κυρίαν, ἀμήχανον ἦν· μετακαλεσαμένη
γοῦν τὸν ἀπεσταλμένον, πῶς ἔχει τὰ τέκνα ἡμῶν ἤρετο· ὁ δὲ καλῶς εἶπε· τῆς δὲ
Τὰ γράμματα ἀπαιτούσης, ἐκεῖνος ἀπολέσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν ἔφασκεν· ἐπά-
ταξεν αὐτὴν ἡ καρδία· καὶ ὑποψίας μεστὴ γέγονε· καὶ τὰ σπλάγχνα δεινῶς
ἐταράττετο· ὅρκοις τοιγαροῦν τὸν παῖδα περιειλήφει ἀφύκτοις· ἦ μὴν τὸ ἀληθὲς ἐξειπεῖν·
ὁ δὲ βαρὺ ἀλγήσας καὶ πένθος στενάξας· δακρύων τε πληρωθείς, οἴμοι ἔφη κυρία
ἐμή, ὅτι τοὺς παῖδας τοὺς σοὺς τοὺς ἐμοὺς δεσπότας· τοὺς φωστῆρας φῶ τοὺς καλούς,
ὅτε τὸ λοιπὸν οὐδαμῶς· ἔργον ἤδη θαλάσσης γεγενημένους· τούτων ἐκείνη ἀκού-
σασα, μαλακὸν οὐδὲν πέπονθεν· οὐδ' ἀγεννές· οὐδὲ γυναικεῖον· ἀλλ' οἷον μὲν

δεῖξαι βουλομένη· ὅτι παίδων τοιούτων μήτηρ ἦν ἀληθῶς, ηὐχαρίστει φανερῶς τῷ θεῷ· καὶ σιωπὴν πᾶσαν τῷ πάθει παραγγείλασα, αὐτοῖς ἐχρῆτο τοῖς τοῦ Ἰὼβ ῥήμασι μετὰ τῆς αὐτῆς παρρησίας· ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω δὴ καὶ ἐγένετο· ἑσπέρας δὲ ἤδη γενομένης· τοῦ θείου Ξενοφῶντος μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος καὶ δορυφορίας ἀπὸ τῶν βασιλείων ἐπανελθόντος· τραπέζης τε ἤδη παρατεθείσης· εἰώθει γὰρ ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐν ἑσπέρᾳ τροφῆς ἅπτεσθαι, ὡς ἔμελλε μὲν ἡ γυνὴ τὰ τῆς ἀγγελίας· καὶ κοινωνὸν τὸν

δʹ ἄνδρα τῶν τῆς ψυχῆς κακῶν ὕστερον ἐξῆν λαβεῖν· ἐβούλετο δὲ ὡς οἷόν τε κούφην αὐτῷ καὶ μετρίαν τὴν λύπην παρασκευάσαι· λέγεται γὰρ οὖν αὐτῷ καὶ ὑπομιμνήσκει περὶ τῆς τοῦ παιδὸς ἐπανόδου· ὁ δὲ καὶ πρὸς τοῦτο δόξαν ἐδίδου θεῷ· καὶ ποῦ φησιν οὗτος· νόσος εἶπεν αὐτὸν ἐν τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν ταχέως εἶχε ταλαιπωρίας· κἀκεῖνος· ἀλλ' ἐνεχθήτω ἔφη τὰ γράμματα· ἡ δὲ μεγάλη πλέον ἡμῖν ἄρτου τὸ γνῶναι ἔχον· εἰώθει δὲ καὶ τοῖς γράμμασιν ἐντάξει· ἀκούσῃ δὲ καὶ ὡς μὲν ὁ παῖς ἔχει σώματος ἕξει πεῖν· ἡ πρὶν παρακρούσασθαι λόγοις τὸν θεῖον Ξενοφῶντα ἡ βοηθός· ἐνέκειτο γὰρ ἀπαιτῶν τὰ γράμματα· καὶ νῦν μὲν λέγων ἐνεχθήτω μοι ταῦτα· γνῶναι βουλομένῳ πῶς ἔχοι μετὰ τῶν παίδων· αὔριον δὲ ὡς σὺ ἔφης, τῶν δι' ἀγγελιῶν τῆς ἀκούσομαι· ἡ δὲ καὶ τῆς ὠεστ τοῦ ἀνδρὸς συμβαλλομένη· καὶ τῶν σπλάγχνων ἡττωμένη δριμέως· γλώττης μὲν καὶ ἐπεκράτησεν· καὶ εἶπεν ὅλως οὐδέν· ἐφθέγξατο δὲ τοῖς δάκρυσι· συνεὶς οὖν ὁ θαυμάσιος Ξενοφῶν· ἀσθενοῦσιν ἔφη τὰ τέκνα ἡμῶν; ἡ δὲ ἄκροις ἔτι τὸ τοῦ λόγου δακτύλοις ἅπτεται τῆς συμφορᾶς· καὶ ὁ μὲν βούλει σὺ μὴ κρύπτεις ἑκών· εἴθε γὰρ ἠσθένουν οὕτω καὶ ἐλπὶς ὑπελείπετο· νῦν δὲ οἱ παῖδες οἱ σοὶ φασί, τῇ θαλάσσῃ ἀπώλοντο· ἤκουσε μὲν ἐκεῖνος· καὶ ἀτεχνῶς ἔδειξεν ὅτι ψυχῆς γενναίας αἱ συμφοραὶ βάσανος· εἴη γὰρ ἔφη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας·

εʹ Ἔπειτα καὶ τὴν γυναῖκα παρακαλεῖν ἐπειρᾶτο· μὴ δὲ αὐτὴν ἀφιλοσόφως καὶ ἀγεννῶς καὶ ἀνδρὸς οὕτω θεοφιλοῦς ἀναξίως ἔχουσαν· μὴ λυποῦ λέγων· οὐ γὰρ ἐάσει θεὸς τοιαύτῃ περιπεσεῖν ἡμᾶς συμφορᾷ· οὐδὲ πικρῶς οὕτω λυπῆσαι τὴν ἐμὴν ἀνέξεται πολιάν· ἐπεὶ μηδὲ μίαν αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν ὡς οἶμαι ἀμελῶς παρῆλθον· πλὴν ἀγρυπνητέον τήνδε τὴν νύκτα· καὶ τὴν αὐτοῦ χρηστότητα καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς ἐξιλεωτέον· κἀκεῖνος περὶ τῶν παίδων εἰ τεθνήκασιν ἄπερ ἐμὴν ἐν

τοῖς ζῶσιν [illegible] αὐτοῖς ἀκριβῶς ἐπ' αὐτῷ τὸ τοῦ θείου Ἱερεμίου πέρας ἐλά-
μβανεν· εὐλογημένος γὰρ ἄνθρωπος, ὁ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ κυρίῳ· καὶ ἐξῆς ἐπὶ σαυτ·
καὶ ἔσται ὡς ξύλον εὐθηνοῦν παρ' ὕδατα· καὶ μετ' ὀλίγον αὖθις ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας
οὐ φοβηθήσεται· καὶ οὐ διαλείψει ποιοῦν καρπόν. ἀρχομένων οὖν παρ' ὅλην τὴν νύκτα
καὶ τοῦ θεοῦ δεομένων αὐτοῖς· ἐπεὶ περὶ ἤδη περὶ αὐγὰς ἦν ἡ ἡμέρα· καὶ πρὸς ὕπνον αὐτοῖς ἡ-
ττῶντο οἱ ὀφθαλμοί· οὐκ ἔτι λοιπὸν πρὸς τὴν συνήθη στρωμνὴν ἤ τε καὶ κλίνην ἐ-
βλεπον· ἀλλ' ἀντὶ ταύτης, ὑπηρέτει τὸ ἔδαφος· ἅμα γοῦν ὕπνου ἐγεύοντο· καὶ ὤ-
φθησαν ἀμφοτέροις οἱ παῖδες ὑπὸ ὄψιν παριστάμενοι τῷ Χριστῷ· ὁ μὲν Ἰωάννης, στέ-
φανον πολυτελῆ λίθων τιμίων· καὶ θρόνον ἔχων· καὶ σκῆπτρον δεχόμενος·
ὁ δὲ Ἀρκάδιος, στέφανον καὶ αὐτὸς ἀναδεδεμένος ἐκ ποικίλων ἀστέρων καὶ λαμ-
προτάτων· σταυρόν τε τῇ δεξιᾷ κατέχων· καὶ κλίνην ἔχων εἰς ἀνάπαυσιν καὶ
στρωμνήν· ἐκ τούτου συνιέντες τοὺς παῖδας αὐτῶν τιμῆς μεγάλης ἠξιῶσθαι
παρὰ θεῷ· καὶ τοῦτο δὲ διδαχθέντες παρὰ τῆς χάριτος, ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτοὺς
εἶναι· τἄλλα πάντα μὴ πραθέμενοι· καὶ χρυσίον λαβόντες συχνόν· ἀλλοί-
χάριν καὶ παρακλήσεως τῶν χρείαν ἐχόντων· ὁδοῦ τῆς ἐπ' αὐτὰ φερούσης
εἴχοντο· ἐπεὶ δὲ καὶ κατέλαβον· τοὺς ἁγίους περιελθόντες τόπους· καὶ τοῦτο
μὲν προσαχθῇ· τοῦτο δὲ καὶ διανομῇ χρυσίου· συνεργὸν τὸ θεῖον τοῦ προκει-
μένου κτησάμενοι· ἔπειτα καὶ τὰ μοναστήρια διελθόντες, οὐδαμοῦ τοῦ ποθου-
μένου ἐτύγχανον· οὔτε μὴν τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτῶν εἶχον ἰδεῖν· ἐντεῦθεν ὁ
πόθος αὐτοῖς θερμότερος ἀνεφλέγετο· τῇ παρατάσει τοῦ χρόνου κρυφίως ὑ-
ποτρεφόμενος· οἷον γὰρ τοῖς δεινὸν ἐν ζῶσι τέκνα τὰ οὕτω φίλτατα· οὕτως ἀπη-
πασθέντα ὑπὸ πάθων τοιαύτης, τυχόντα τῆς οἰκειώσεως· ἐνὶ δὲ συναπτῶσι τῶν οἰ-
κετῶν· οἳ καὶ συναπόδημοι τοῖς ἐκείνων παισὶν ἐτύγχανον· μοναχικὰ περι-
ειβεβλημένοι· οὓς καὶ ἀπὸ τῆς μορφῆς ἀναγνόντες· καὶ μὴ δούλους μὲν·
ἀλλ' ὁμοδούλους ἑαυτῶν· ἢ καὶ τιμιωτέρους εἶναι κρίναντες· τοῦτο μὲν τῷ σχή-
ματι τῆς περιβολῆς· τοῦτο δὲ καὶ τῷ περιόντι τῆς αὐτῶν μετριοφροσύνης·
γόνυ κλίναντες, προσκυνοῦσιν αὐτοῖς ἀλαβῶς προσῆγον· τοῦ δὲ βαρυνο-
μένου τῇ τῆς τιμῆς ἀμετρίᾳ· οὐ σοὶ τοῦτο ὁ θεῖος ἀπεκρίνατο Ξενοφῶν·

ἀνὰ τῷ σχήματι τῷ σῷ· καὶ τῇ δι' αὐτοῦ σφραγῖδι τῆς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως. ἐπειδὴ
πυνθανόμενοι περὶ τῶν παίδων, οὐδὲν πλέον εἴχομεν μαθεῖν, ὅτι μὴ τὰ ἐν θα-
λάσσῃ μόνον συμβάντα· ὅπως γὰρ αὐτοῖς διεσώθη ζωὴ ἢ διηνεκεῖ μένος οὐδὲ ποσῶς.

Οὐ παρὰ τοῦτο ῥαθυμότεροι γεγόνασιν· οὐδὲ ὅλως τὸν πόθον ἤμβλυναν· ἀλλ' ἔ-
τι καὶ μᾶλλον τῇ περὶ τοὺς παῖδας ἐπιθυμίᾳ τὰ σπλάγχνα διακαιόμενοι· ἐρά-
μης εἴχοντο· δόξαν οὖν αὐτοῖς καὶ περὶ τὰ τοῦ Ἰορδάνου μέρη ἐπιφοιτῶν· ἅμα μὲν
περὶ τῶν υἱῶν ἐκζητοῦντες· ἅμα δὲ καὶ τὴν χεῖρα διαφιλῶς ῥέουσαν τοῖς δεομένοις
προτείνοντες· ἀπιόντες δὲ συναντῶσιν ἐκείνῳ τῷ θαυμαστῷ γέροντι· ὃς καὶ
τὸν Ἀρκάδιον ἀποκείρας· καὶ τὰ τῶν μοναχῶν αὐτῷ περιβαλὼν ἦν· τούτῳ
προσελθόντες· καὶ τῶν ποδῶν ἐκείνου τῶν ἱερῶν ἁψάμενοι, ἐδέοντο· ἀρχῆς
αὐτοῦ ἀξιῶσαι τῆς πρὸς θεόν· ἐπεὶ οὖν ὁ γέρων ἀπρόθυμον ἑαυτὸν εἰς τοῦτο πα-
ρέσχε· καὶ ἤδη ηὔξατο, πρὸς ὄνομα τούτοις ἐκ καλλ' ὡς χάριτος θείας· προστι-
θεὶς καὶ τὴν ἐν χερσὶν ὑπόθεσιν· μάλα διορατικῶς καὶ θεοφορήτως· δεῖ δὲ οὖν
ὡς προελέγχθησαν, ἰδιωτικώτερον αὐτὰ παραθέσθαι· τίς ἡ ἀνάγκη σε λέγω
τὸν κῦριν Ξενοφῶντα· καὶ τὴν κυρὰν Μαρίαν τὰ Ἱεροσόλυμα καταλιπεῖν·
οὐδεὶς ἕτερος πάντως, ὅτι μὴ ἡ τῶν τέκνων στοργή· μὴ οὖν ἀθυμήσητε· ζῶσι
γὰρ ἀληθῶς ζῶσιν ὑμῶν τὰ τέκνα· ὥσπερ δὴ καὶ θεὸς ὑμῖν ἐφανέρωσεν· ἀλλ' ὑ-
πάγετε καὶ τὰς εὐχὰς ὑμῶν ἀπόδοτε τῷ θεῷ ἐργάται τοῦ ἀμπελῶνος αὐτοῦ·
ἐπανιόντες δὲ τοὺς παῖδας ὑμῶν ὄψεσθε· οὕτως εἰπὼν, ἐκείνοις μὲν ὁρίαν ἐ-

Παξάμενος ἀφῆκε· πολλὴν αὐτῶν εἰς τὴν καρδίαν καταχέας τὴν ἡδονήν· ὅτε
γὰρ οὕτω διορατικώτατα περὶ αὐτῶν ἐξεῖπεν, πίστιν αὐτοῖς παρεῖχε καὶ
περὶ τῶν υἱῶν· καὶ ὅτι μετὰ μικρὸν ὄψονται τοὺς φιλτάτους· αὐτὸς δὲ εἰς τὴν
τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν ἀνάστασιν ἀπελθὼν ἐν γειτόνων τοῦ Γολγοθᾶ, ἐκάθισεν ἐ-
πὶ ἐδάφους· καὶ ἰδοὺ πρόσεισιν ὁ Ἰωάννης ἀμνησαζόμενος· ὃς ἐπειδὴ ἴδοι τὸν γέρον-
τα· αἰδεσθεὶς καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἐπιπρεπούσης αὐτῷ ἀρετῆς, προσκύνησιν
εὐλαβῶς ἐδίδου· καίτοι ἀγνοῶν τὸν ἄνδρα μὴ δὲ ἀγνοούμενος· ὥσπερ ἤδη
καὶ ὁ λόγος δηλώσει· αὐτίκα γὰρ αὐτὸν παραχρῆμα ὁ θαυμάσιος γέρων· ἀλογη-
τε καὶ καλέσας ἐκ τοῦ ὀνόματος, ἐπεὶ παρ' ὑ καὶ προσηνεῖ τῇ φωνῇ· ποῦ

καθὰ τὸ μακάριον τοῦ ... Ἰωάννην φησίν· ἰδοὺ γὰρ ὅ,τι περ ἡ μήτηρ σου τὰ ζῶντα θα
κατέλαβον ἐπιζητοῦντές σε· οἶδα δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς σὺ τὸν ἀδελφὸν τὸν σὸν ἐκζητῶν ἐλή-
λυθας· θάμβος ἐπῆλθε τὸν Ἰωάννην, οὕτως ἐκ προνοίας εἰρηκότος τοῦ γέροντος·
καὶ ἐπεὶ πολὺς αὐτὸν εἶχε πόθος τοῦ ἀδελφοῦ· ἁρπάσας τὸ λεχθὲν αὐτίκα. ἤ-

Ποῦ ἄρα, ποῦ ἔφη ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμός· ποῦ ζῇ δὲ ὅλως; ὢ ῥήματος ἡδίστου· ὢ γλυ-
κείας γλώττης· ἀκούσω τὸ τάχος ποῦ τὸν ἀδελφὸν ὄψομαι· ὁρᾷς ὅπως ἐμπέπρη-
σμαι τὴν καρδίαν; ὅπως ἐκτέτηκα καὶ ἐμμανής εἰμι δι' αὐτόν; καὶ ὁ γέρων· κά-
θεζου παρ' ἐμοί, ἔφη· καὶ ὄψει θᾶττον τὸν ἀδελφόν· ὀλίγον παρ' αὐτὸ μεταξὺ ἦν·
καὶ παρῆν εὐθὺς ὁ Ἀρκάδιος ὠχρὸς ἄγαν καὶ κατάξηρος· μόλις τὸ ζῆν προσεῖναι τ-
οῖς ῥήμασι μόνοις καὶ τῇ φωνῇ πιστούμενος· τοσοῦτον ἐγκρατείας ἐφόρει ποι-
τῆς σώφρονος καὶ σεμνῆς· προσελθὼν οὖν τῷ γέροντι πλησίον ἀναλαβὼν καὶ μετρί·
ἰδοὺ τρίτον ἔτος φησὶν ἐξ οὗ τὸν ἀγρὸν τὸν σὸν οὐδὲ μιᾶς παρ' ἐπισκοπῆς ἠξί-
ωσας· καὶ αὐτὸς ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνήνεγκε πλείστας· λείπεται οὖν πο-
λλὰ κοπιάσαι πρὸς τὴν αὐτοῦ κάθαρσιν· οὐ κἀγώ γε εἶπεν ὁ γέρων· ἀλλ' ἡμέ-
ραν ἑκάστην ἐπισκεπτόμενος αὐτόν· καὶ πολλῆς ἠξίουν ἐπιμελείας· καὶ οἶ-
μαι ὡς οὔτε ἀκάνθας οὔτε μὴν τριβόλους ἀνῆκεν· ἀλλὰ σαφῶς ὕλην καλὴν ἤ-
σι τὸν ὥριμον· οἷς ἄρα καὶ ὁ βασιλεὺς ἥδεται τῶν ἁπάντων· καὶ οὕτω μὲν ὁ θεῖος
εἶπεν ἀνήρ· μὴ προσθεὶς δὲ δηλῶσαι τὴν ἀδελφότητα· ἠγνόησαν γὰρ ἀλλή-
λους ἔκ τε τῆς μεταβολῆς τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῆς πολλῆς τοῦ σώματος τήξεως·
πρότερον ἐβούλετο τούτοις τὸν ἀναγνωρισμὸν ἐμβαλεῖν· πόθεν τοιγαροῦν
ὁρμῆσαι τῷ Ἰωάννῃ φησίν· ὁ δὲ μὴ πόσης ἂν εἴποις τῆς μετριοπαθείας καὶ

Ταπεινώσεως, τῇ αὐτῇ ἐχρῆτο φωνῇ· ἣν καὶ πρότερον τὸν αὐτὸν ὑποστὰς
καὶ διασωθεὶς τῇ μονῇ προσῆλθεν· ἄνθρωπός εἰμι λέγων ξένος καὶ ταπεινός·
ἐπιδεὴς ἐλέους θεοῦ καὶ τῶν σῶν ἁγίων εὐχῶν· οὕτω διάπυρος ἐραστὴς ἦν
τοῦ μετρίου· καὶ ἵνα τὸ τῆς θείας γραφῆς εἴποιμι πρὸς τὸ χρηστότερον ἐ-
κλαβών, γέγονεν αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται ἡ ταπείνωσις· πρὸς
ταῦτα ὁ γέρων· ναί φησιν· ἀλλ' εἰπέ τό τε γένος τὸ σὸν καὶ τὴν χώραν·
καὶ τὴν ἀνατροφήν· ἵνα καὶ οὕτω θεὸς δοξασθῇ· ὁ τοίνυν Ἰωάννης λόγου

ἀψάμενος, τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους εἶπε· καὶ τὴν δ' ἡ γλῶττα γνωρίσματα τὰ πρὸ
τῆς συγγενείας τῷ ἀδελφῷ παρεῖχε· συμμαρτυρούσης αὐτοῖς καὶ συμφθεγ-
γομένης τῆς ὄψεως· εἰ καὶ τοὺς χαρακτῆρας ἀσαφεῖς εἶχεν αὕτη, πολλῆς ἀμ-
βλυωθέντας κακοπαθείας· ὡς δὲ καὶ περὶ τὴν διήγησιν τοῦ τε πλοίου καὶ
τοῦ κινδύνου κατέστη· καὶ ὁ πάλαι ἀδελφὸς αὐτῷ ἦν· οὗ καὶ προσόνομα μνη-
θεὶς ἐξετάζει τε καὶ δάκρυα κατέσταξε τοῦ προσώπου· μὴ ἐνεγκὼν ὁ δ' ἄρα καὶ δῖος
Τὴν τῆς φύσεως τυραννίδα· ἀναστὰς καὶ τῷ γέροντι προσπεσών, οὗτος ἔλε-
γε πάτερ ὁ ὁμὸς ἀδελφὸς Ἰωάννης· οὗτος ὁ φίλτατος· οὗτος ἐκεῖνος ὁ τὴν
αὐτήν μοι συμπλεύσας, καὶ τὸ αὐτὸ ναυάγιον ὑποστάς· καὶ παραδόξως
ὡς ὁρᾶν ἔχοιμι συνδιασωθείς· καὶ νῦν ἐμοὶ παραδοξότερον ἐπιφανείς.
ὢ θείας οἰκονομίας· ὢ θεοῦ κριμάτων ὑπερφυῶν· ὢ πάντα λόγον νικώ-
σης προνοίας· καὶ ὁ γέρων· κἀγώ σε δ' ᾔδειν φησίν· ἀλλὰ τούτου χάριν ἐ-
πέσχον· ἵν' ἀλλήλους ὑμεῖς οἴκοθεν ἐπιγνῶτε· καὶ οὕτω μὲν ὁ θεῖος ἀνήρ.
οἱ δὲ εἰς περιπλοκὰς ἐχώρουν· καὶ περιβαλλόντες ἀλλήλους· καὶ τὰ ἀδελ-
φὰ φίλτρα τούτοις μὲν προσφθεγξάμενοι, τοῦτο δὲ καὶ περιπτυξάμενοι·
εὐχήν τε παρὰ τοῦ θείου γέροντος αἰτησάμενοι· κοινὴν τὴν εὐχαριστίαν
ἀπεδίδοσαν τῷ θεῷ· οὐχ ἧττον τῆς τοῦ κινδύνου διαφυγῆς. ἢ τῆς ἀλλήλων θέ-
ας καὶ συναφείας· καὶ τούτου μᾶλλον τῆς διὰ τοῦ τοιοῦδε σχήματος καὶ τοῦ
βίου πρὸς θεὸν εἰσαγωγῆς τε καὶ οἰκειώσεως· ὥστε συμβαίνειν πολλα-
πλῶς ἠδέσθαι αὐτοὺς καὶ θεῷ τὴν χάριν ὁμολογεῖν· ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν·
Ὑπὲρ τῆς ἀλλήλων δηλαδὴ σωτηρίας· ὑπὲρ τῆς εἰς ἓν πάλιν συναγωγῆς· ὑπὲρ
τῆς εἰς τοιοῦτον βίον ἀναγωγῆς τε καὶ τελειώσεως· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκεί-
νων οὕτως· βούλεται δὲ καὶ ἡμῖν ὁ λόγος ἤδη τοῖς ἀδελφοῖς, συνάψαι
καὶ τοὺς γεννήτορας· συνάπτομεν δὲ οὕτως· οὔπω γὰρ δύο παρῆλθον
ἡμέραι· καὶ αὐτοὶ παρῆσαν φιλοτίμῳ χειρὶ τὰς διανομὰς ποιούμενοι.
πρός τε τὸ ἅγιον φημὶ τοῦ κρανίου ὄρος· καὶ τὸν ζωηφόρον τάφον
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ἔπειτα ἀξιοῦσιν, ὁ θεῖος ἐκεῖνος συνετὰ γέρων· ὃς
καὶ τοῦ ζῆν αὐτοῖς τοὺς παῖδας διεβεβαίωσε· καὶ ὅσον οὔπω θεατὴν

ἔσεσθαι.

ἔσεσθαι. τούτων γοῦν προσελθόντες, καὶ τὴν ἐνδόντες τιμήν, τέλος ἤτουν τῆς ὑποσχέσεως. καὶ τὰ σφῶν τέκνα ἠξίουν ἰδεῖν. ἡνίκα δὲ ταῦτ᾽ ἐλέγετο, οἱ γενναῖοι παῖδες ὅπως ἐνῆν ἔσω τῷ γέροντι παρεστῶτες. ἀλλ᾽ ἐπισχόντος αὐτοὺς ἐκείνου. μηδέπω ἐπιδεῖν ἐντελλάμενος. μήτε μὴν δήλους ἑαυτοὺς τοῖς γεννήτορσι καταστῆσαι. πρὸ καὶ διέμενον αὐτοῖς ἄγνωστοι. μηδὲ ἐν τῆς ὄψεως ὑποσημηνάσης. διὰ τὸ μαρανθῆναι τῇ ἀμέτρῳ κακοπαθείᾳ. ὡς καὶ ἤδη φθάσαντες ἐδηλώσαμεν. πάντως δ᾽ οὖσι τῶν μόνον. ἀλλὰ καὶ γλώττης πολλῷ μᾶλλον ἐγκρατέσιν ἦσαν. οὐδὲ γὰρ μέτριον ἦν οὐδὲ κοῦφον. τῶν πατέρων αὐτοὺς ὁρῶντας ἐφιεμένους μετὰ δριμυτάτης ἐπιθυμίας. καὶ οὕτω μὲν αὐτοὺς ποθοῦντας. οὕτω δὲ ποθουμένους, ὑπομεῖναι τὴν σιωπὴν καὶ μὴ μόνον μηδὲν φθέγξασθαι. ἀλλὰ μηδὲ δάκρυον ὑπὸ ἀμέτρου περιχαρείας ἐξενεγκεῖν. ὃ καὶ τῆς βίας κρεῖττον ἦν ἔτι

Φανερῶς τῆς παντάρισης φύσεως. ἐπεὶ οὖν οἱ θαυμαστοὶ παῖδες τοὺς ἑαυτῶν ἐπιγνόντες πατέρας, αὐτοὶ παρ᾽ ἐκείνοις διέμειναν ἄγνωστοι. ἄπιτε ἔφησε πρὸς αὐτοὺς ὁ γέρων τῆς κεχαρισμένης καὶ γλώττης καὶ ψυχῆς, καὶ νῦν ἡμῖν ἑτοιμάσοντες τράπεζαν. ἥξομαι δὲ αὐτὸς μετὰ τῶν δύο μου μαθητῶν. τῶν δὲ συμπαρακληθησομένων ὑμῖν. καὶ τὸ λοιπὸν ἀπάξω παρὰ τὸν τόπον ὑμᾶς, ἐν ᾧ τοὺς φιλτάτους υἱοὺς ὄψεσθε. ἥσθησαν ἐκεῖνοι τοῦτο ἀκούσαντες. οὐ μᾶλλον ἐπὶ τῷ ἐπαγγελθῆναι τοὺς παῖδας ἰδεῖν, ὅσον ἐπὶ τοὺς ἀξίους κριθῆναι ἀνδρὸς ἑστιάτορας ὀφθῆναι τοιούτου. ἑώρων γὰρ οὐ κατὰ τὸ γένος καὶ τὴν περιφάνειαν τὴν οἰκείαν, ἀλλ᾽ ἐς τὴν ἐκείνου πρὸς θεὸν οἰκείωσιν. πολλῷ τιμιωτέραν πλούτου καὶ εὐγενείας, ἀρετὴν εἶναι νομίζοντες. ἐκείνων τοιγαροῦν οἰχομένων. ὁ γέρων τοῖς παισίν, ἀπίωμεν ἔφη συνεστιασόμενοι τοῖς γονεῦσι τοῖς ὑμετέροις. ἐπεὶ μηδὲν ὑμεῖς βλαβήσεσθε παρὰ τοῦτο. φημὶ γὰρ ὅσον ἂν καὶ δι᾽ ἀρετὴν ὑπελθεῖν τοκέας, τοῦ μέτρου τῶν πατέρων ὑμᾶς μηδαμῶς ἐφι-

Κοισθε. ὥστε οὐ βλάβην ἀλλ᾽ ὠφέλειαν μᾶλλον ἐκ τοῦ ὁμιλεῖν. τοιούτοις ἀκολουθεῖ. τοῦτο εἰπών, ἀθικτὴν σιωπὴν αὐτοῖς παραγγέλλει. καὶ τοῦ μηδὲ ὅλως πρὸς γνωρισμὸν παραφθέγξασθαι. αὐτοῖς τοῖς πράγμασι τὴν φανέρωσιν ἐπιτρέπων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπελθόντες πρὸς τὸ φαγεῖν κατεκλίθησαν, ἠρώτων οἱ τῶν παίδων πατέρες. πῶς περιλέγοντες τὰ τέκνα ἡμῶν ἔχει. ὁ δὲ καλῶς ἔφη. ἀγωνίζονται γὰρ αὐτοὶ σώζειν τὴν ἑαυτῶν ψυχήν. κἀκεῖνοι. ἀχθόμενοι τοῦ γέροντος λόγον εἰς πέρας

525

ἐλθεῖν ἠξίωσαν· εἶτα προσελθὼν ὁ θεσπέσιος Ξενοφῶν· ὡς καλοί σου, ἔφη, πάτερ, οἱ μαθηταί·
καὶ ἐθῶν κατὰ γνῶσιν διακείμενοι· καί μου κατ' ἄκρας χαίρει ἐπ' αὐτοῖς ἡ ψυχή· καὶ τὸν ὀφθαλ-
μὸν ἥδομαι προσβάλλων αὐτοῖς. Ἄξιοι τοιγαροῦν θειότατε πάτερ· καὶ τοῖς υἱοῖς ἡμῶν ἀνα-
Ποβῆμαι τοιούτοις· καὶ οὕτω μὲν ὁ θαυμάσιος Ξενοφῶν· ἐν ἀγνοίᾳ τὰ ἑαυτοῦ ἐπαινῶν·
καὶ ὁ πατὴρ ἤδη ἐν χερσὶν εἶχε, δι' ἀγνοίας ἐξέτασιν ποιούμενος ἦν· ὁ μέντοι πολιὸς τὴν σύ-
νεσιν γέρων· εἰπέ μοι, ἔφη, τέκνον, πρὸς τὸν Ἀρκάδιον ἀπιδών· ποίας μὲν πόλεως εἶ·
ποίων δὲ γονέων· ποίας δὲ τῆς ἀνατροφῆς ἔτυχες· πρὸς ταῦτα ὁ θεῖος Ἀρκάδιος·
ἐγώ, ἔφη, πάτερ, τοῦ Βυζαντίου μὲν ὁρμῶμαι· υἱὸς δὲ εὐγενῶν γονέων· ὡς τὸ ὅσον
θεὸς βούλεται καὶ περιφανῶν· ὄνομα τῷ μὲν πατρὶ Ξενοφῶν· τῇ μητρὶ δέ, Μαρία· ὡ-
ραίαν μετὰ τοῦ σώματος ἔχουσα καὶ τὴν ψυχήν· ἦν δέ μοι καὶ ἀδελφὸς ὄνομα Ἰω-
άννης· εἶπε τὰ καθεξῆς λέγων τὰ τῆς παιδείας· τὰ τοῦ πλοῦ· καὶ τὰ τοῦ κινδύνου·
καὶ οἵας ὑπὸ θεοῦ τετύχηκε σωτηρίας· οὕτω δὲ διεξιόντος, οἱ γονεῖς ἐπιγνόντες αὐτούς·
καὶ τὸ αἷμα καὶ τὴν ὁρμήν· καὶ τὴν τῆς καρδίας μὴ ἐνεγκόντες πύρωσιν, ἐνθου-
σιῶσιν ὁμοίως ἀθρόως ἀνέστησαν· καὶ περιλαβόντες τοὺς παῖδας· καὶ τοῖς αὐτῶν πε-
ριφῦντες τραχήλοις· τοῦτο μὲν φιλήματι· τοῦτο δὲ δάκρυσι τὴν ἄμετρον ἐκείνην
τῆς ψυχῆς ἔκστασιν παρεκάλουν· οὗτοί εἰσι, πάτερ, λέγοντες οἱ ἡμῶν παῖδες· οὗτοί εἰ-
~~σι πάτερ λέγον~~ ἀληθῶς οἱ φίλτατοι· οἱ πολλὴν ἡμῖν τὴν περὶ αὐτῶν ζήτησιν παρα-
σχόντες, οὗτοι· τί τὸ μετὰ ταῦτα· κοινὴ ἡ δόξα πρὸς θεὸν καὶ εὐχαριστία· εἶτα θερμο-
τάτη τῶν γεννητόρων δέησις πρὸς τὸν ἱερὸν ἄνδρα ἐκεῖνον· ὥσπερ τῇ σφραγῖ-
δι καὶ αὐτοὺς σημανθῆναι τοῦ ἀγγελοπρεποῦς σχήματος· καὶ φανῆναι καὶ δευτέ-
ροις τῶν τέκνων, ἀγγέλων τοῦ ἴσου καλουμένου μιμηταῖς· καὶ μὴ παντάπασιν ἀμετόχους
ὅπερ ἂν ἄξιον· πείθεται τούτοις ἀξίοις ὁ γέρων· καὶ πῶς γὰρ οὔ· θεοφιλοῦς ὄντος
ἀτεχνῶς τοῦ πράγματος· καὶ τῇ αὐτῇ δεξιᾷ κἀκείνους κείρας ἅμα καὶ τελειώσας·
παραγγείλας ἀφίησι μηκέτι σώματι κοινῶς ἀλλήλους ἰδεῖν· ἕως τὸ κοινὸν τῆς γενέσε-
ως χρέος ἑκάτερος αὐτῶν ἀποδῴη· τοιαύτη χαριεστάτη καὶ θαυμαστὴ τῷ ὄντι οἰκονο-
μία περὶ τοὺς χρυσοῦς καὶ πατέρας καὶ παῖδας παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ γέγονεν· ὥσπερ
ἐπ' αὐτοῖς λαβεῖν, ὁ διὰ Ἡσαΐου αὐτὸς φθέγγεται· ἐπιθήσω λέγων τὸ πνεῦμά μου
ἐπὶ τὸ σπέρμα σου· καὶ τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου· καὶ ἀνατελοῦσιν ὡς

ἀνὰ μέσον ὕδατος χόρτος· καὶ ὡσεὶ ἰτέα ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ. καὶ ταῦτα δὲ Ἡσαΐου μὲν ἐστί· καὶ τῆς δι' αὐτοῦ φθεγγομένης τοῦ θεοῦ χάριτος· πολλὴν δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγεσθαι τὴν οἰκειότητα φέροντα· οἷον τὸ ἐμός εἶ σύ· καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμι· καὶ τὸ ἀκουστὴν ποιήσω τὴν ὡραίαν σου· καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς χειρός μου σκεπάσω σε· οἱ μὲν οὖν παῖδες τὰ τελευταῖα τοὺς γεννήτορας ἀσπασάμενοι, τῷ πνευματικῷ ἀναγεννήσαντι μᾶλλον εἵποντο· καὶ σὺν ἐκείνῳ τὴν ἔρημον εἰσελθόντες, ἐκεῖ τὸ μακάριον ὑπέρχονται τέλος· χαρισμάτων καὶ πρὸ τοῦ τέλους θείων ἀξιωθέντες· προρρήσεών τε καὶ δωρεῶν ἰαμάτων τοῦ ἀγαθοῦ πατρός· ὁ δέ γε πατὴρ αὐτῶν πληρωτὴς ἅμα καὶ κῆρυξ τοῦ εὐαγγελίου δείκνυται· καὶ

Πέμψας καὶ τὰ ἑαυτοῦ πωλήσας ἅπαντα, καὶ πένησι διαδούς· καὶ οὕτως ἀντὶ τῶν τε σμικρῶν βασιλείαν οὐρανῶν ὅλην ἑαυτῷ ὠνησάμενος· ἐλευθερίας τε ἅμα παρ' αὐτοῦ τοὺς οἰκέτας ἀξιώσας· διὰ τῶν ἑαυτοῦ γνησίους αὐτοὺς ἐγγραφῆναι τοῦ ὁσίου πατρός· εἶτα καὶ τὴν σύνοικον αὐτῷ καὶ σύμβιον ἀληθῶς καὶ τὸ ἐμπρέπον ἔχουσαν· γυναιξὶ σεμναῖς καὶ παρθένοις ἐπὶ ταῦτα· οὕτω σὺν αὐτῇ θελήσας εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον· τὴν μίαν κεφαλὴν πάντων Χριστὸν σῶμα φθῆναι· ἥπερ καὶ πολιτείαν μετελθοῦσα λίαν ὑψηλὴν καὶ ὀλίγοις βάσιμον, ἀρραβῶνας ἔσχεν ἐνταῦθα τῆς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως· καὶ τῆς ἐκδεχομένης αὐτὴν ἐκεῖθεν μακαριότητος· δαιμονῶντας ἰασαμένη· καὶ πολλῶν ἀλγηδόνων νοσημάτων ἀλλ' ἐπικρατήσασα· ὁ δέ γε θεῖος τῷ ὄντι καὶ θαυμασιώτατος ἀνδρῶν Ξενοφῶν· τρύχινα ὑπενδύς· πολλήν τε περὶ τὴν δίαιταν ἀτέλειαν χρησάμενος καὶ κακοπαθείᾳ· καὶ οἷον ἐνδείξας τὸ προλαβοῦσαν εἰς πρᾶξαι πρὸς πολυτέλειαν· τὴν πανέρημόν τε καταλαβών, κἀκεῖ τὸν ὑπόλοιπον τοῦ βίου χρόνον διενεγκών· προγνώσεών τε καὶ μυστηρίων καὶ μεγάλων χαρισμάτων ἀξιωθεὶς· τοιοῦτος τὴν

Τρίχα· μακρὸς τὴν σπουδὴν· πρὸς τὰς ἐκεῖθεν μονὰς παραπέμπεται· ἄνοσος ἀληθῶς τοῦ θεοῦ γενόμενος· καὶ οἶκον ὅλον καθιερώσας αὐτῷ· σπουδῇ τε πάσῃ θεραπεύσας πανοικεσίᾳ· κατ' ἀμφοτέρους τοὺς βίους μακάριος ἀποδειχθείς· τὸν κομψότατόν τε καὶ χαλεπώτατον· σπουδῆς ὑπόδειγμα γενόμενος πᾶσι τοῖς τὴν ἁλμυρὰν ἡμῖν τοῦ βίου πλέουσι θάλατταν· καὶ σώζεσθαι βουλομένοις· οὐ μόνον θαυμάζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ μιμεῖσθαι σπουδάζομεν, μέτοχοι τῶν μενόντων αὐτὸν ἀγαθῶν ἐσόμεθα· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα· τιμή· κράτος· μεγαλοσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:

Ὑπόμνημα τύπον ἱστορίας κεφαλαιώδους ἐπεχόμενον ἐπὶ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Χρυσοστόμου:- Εὐλόγησον δέσποτα:-

Ἀλλὰ πῶς ἄν τις αἰτίας καὶ μώμων ἡμᾶς ἀπαλλάξοι· τὸ ἱερὸν οὕτως ἐν ὑπερορίᾳ
σῶμα τοῦ θείου Χρυσοστόμου καταλιπόντας· καὶ μηδὲ βραχέα περὶ τῆς φίλης καὶ
θαυμασίας ἀνακομιδῆς ἐκείνου διαλεχθέντας· ἴσως περὶ τότε γενομένης·
οὕτω καὶ νῦν διὰ τοῦ λόγου πρὸς μνήμην ἰούσης, ἀφοσιώσεις ἐμπλήσαιμεν τὰς
τῶν φιλοθέων ψυχάς· λεγέσθω τοίνυν καὶ τὰ περὶ αὐτῆς· καὶ εἰς μνήμην αὐτῆς ἐρχέ-
σθω· ὀλίγα τῶν ὑπερορίας πρότερον διεξελθόντων ἡμῶν· ἵνα καὶ καθεξῆς ὁ λό-
γος προΐοι· ἀρχὴν οὕτω κεφαλαιωδῶς περιλαμβανούσης τῆς διηγήσεως· ἦν ὅτε καλῶς
εἶχε τῶν λαῶν τὰ πράγματα· καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἐτηρεῖτο τὸ ἀστασίαστον καὶ θεσ-
μοῖς ἀλύτοις συνείχοντο· καὶ τὰ ἡμέτερα ἤνθει· καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ γεώργιον ἐπληθύνετο·
ὅτε δηλαδὴ καὶ ὁ μέγας οὗτος τῆς ὀρθοδοξίας καὶ φωστὴρ· ἡ σάλπιγξ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος·
ἡ χρυσορρέουσα γλῶττα· χρυσοῦ δὲ μᾶλλον τιμιωτέρας ἐργαζομένη ψυχάς· ὁ Χρυ-
σόστομος Ἰωάννης φημί· τῷ τῆς ἐκκλησίας οἷά τις αἰσθητὸς ἥλιος ἐμπρέπων τῷ
ἱερῷ στερεώματι· καὶ γῆν μὲν ἅπασαν ταῖς τῶν ῥημάτων ἀκτῖσι περιαυγάζων·
σπέρματα δὲ ψυχῶν αὔξων καὶ τρέφων καλῶς τῷ πνεύματι γεωργούμενα· ἐπεὶ δὲ

Ταῦτα σφοδρῶς ἠνία τὸν πονηρόν· καὶ πράως οὐκ ἐπιφέρειν εἶχεν ὁ φθόνος,
ἐν τῶν βασιλείων αἱ συσκευαὶ κατὰ τοῦ ἁγίου· καὶ ἡ ἄδικος ἐκείνη φυγὴ καὶ ὑπε-
ρορία· καὶ ἡ κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπίνοια· ἡ γὰρ τοῦ βασιλέως σύζυγος· βοηθὸς ἐ-
πὶ κακῷ τῷ ἀνδρὶ γενομένη· ἐδέξατο γὰρ καὶ αὐτὴ τοῦ φθονεροῦ ὄφεως ψι-
θυρισμὸν τοῖς ὠσί· πάθει περιπεσοῦσα φιλαργυρίας ἁλοῦσα· καὶ δούλη χρημάτων
φανεῖσα βασιλὶς γενομένη· καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ μόνον ἀπεχομένη τῶν ἀλλοτρίων· ἀλλὰ
καὶ πολλαῖς χερσὶν αὐτοῖς ἐπιτιθεμένη· τοῦτο δὴ τὸ τῆς θείας γραφῆς· τὸν ἐλέγ-
χοντα ἐν πύλαις πρόσκομμα φανερῶς ἐτίθετο· ὡς ἀπόλοιτο ἐξ ἀνθρώπων ἡ τοῦ πλεί-
ονος ἔφεσις· ἡ παλαιὰ τοῦ κοινοῦ γένους, καὶ μηδέπω καὶ νῦν παυσαμένη ἀ-
πώλεια· ἡλίκη μὲν γὰρ αὕτη καὶ ὁποίας ὁ δεινὸς οὗτος, ὅσαι ὧραι παρήγγελτας

παραινέσεις· καὶ ὅσην εἶχε σπουδὴν ψυχὴν ἰάσασθαι κακῶς σφόδρα διακειμένην.
ἴσασι πάντες ὅσοι μὴ τῶν ἐκείνου τῆς γλώττης χαρίτων ἐσχάτως ἦσαν ἄγευστοι· ἀλλ' ἐ-
κείνη τὴν ψυχὴν ὑπὸ φιλοχρηματίας διαφθαρεῖσα· οὐχ ὅπως κωφὰ ἐγένετο· καὶ
οὐδὲ ἀγαθὰς παρεῖχε τὰς ἀντιδόσεις· ἀλλὰ καὶ πολλοῖς μᾶλλον τὸν ἄνδρα τοῖς ἐναν-
τίοις ἠμείβετο· ἐπισπασαμένη γάρ τινας τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων· καὶ μά-
λιστα τῶν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐλυσσωμένων· προμάχους εἴπερ ἄν-
τις· ἢ μᾶλλον ἀγρίας· ἢ κυνομυίας· ἀγεννῆ τινα καὶ μιαρὰ ἀνθρώπια· γαστέρα
καὶ ἡδονὰς θεραπεύειν μεμαθηκότα· καὶ πρὸς κακίαν ἐπιτηδείως ἔχοντα· ξυ-
ρὸν ὡς ἀκόνην τὸ τοῦ λόγου· ἔπειτα δὲ καὶ παρ' ἑαυτῆς προσπορίσασθαι πῦρ ἐπὶ
πῦρ· καὶ τινὰς μηχανὰς αὐτοῖς καὶ δόλους ὑποθεμένη· θερμὸν γὰρ καὶ ἴταμον
γυνὴ καὶ ἀνύσιμον· καὶ ταχὺ μάλα τοὺς τοῦ βασιλέως θυμοὺς κατὰ τοῦ ἁγίου διερε-
θίσασθαι· καὶ γὰρ ἦν πρὸς πάντα εὐένδοτος ὁ ἀνήρ· ἦ χρηστός· οὐχ ἥκιστα δὲ ταῖς
τῶν γαμετῶν γνώμαις τὰ πάντα ὡς λίαν καὶ ἀναξίως ὑπηρετῶν· ἔπειτα δὲ καὶ
τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκείνους εἰς οἰκειωσαμένη· οἳ καθάπερ ἐν δράματι καὶ σκη-
νῇ τὰ τῆς ἱερωσύνης ὑποκρινόμενοι· ταῖς ἀληθείαις κακῶς αὐτὴν καὶ λίαν αἰσχρῶς
ἐκαπήλευον· μισθοῦ τὴν ἑαυτῶν γνώμην προτιθέντες τῶν βουλομένων· ἢ ἐμ-
πορείαις μᾶλλον ἢ ἀσεβείας ὑπόθεσιν αὐτὴν ποιούμενοι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἴσως
ἡ ἀδίκαστος Ἰωάννου ψῆφος· ἀφίστησι τοῦ ἱερᾶσθαι διὰ τρόπου φαυλότητα·
πρὸς κοινωνίαν παραλαβοῦσα, ὑπερορίζει τῆς πόλεως· ἢ τῆς οἰκουμένης μᾶλ-
λον εἰπεῖν· ὥστε καὶ τοῦτο λέγειν εἰκός· ὅτι καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ συμμεθίστησιν· οὕ-
τως ὑπὸ τῆς καλῆς ἐκείνου γλώττης καὶ τῶν πνευματικῶν ῥημάτων διαθελχθεῖσαν·
καὶ φίλτροις αὐτῷ τοιούτοις συνδεδεμένην· ὡς καὶ πανταχοῦ νοερῶς αὐτῷ
συνεῖναι· καὶ ὃ ἐκείνην ὁρᾶν οἴεσθαι καὶ φωνῆς ἀκούειν· ἧς οὐκ ἔχω τίνι
τῶν πάντων ὁμοιώσω τὴν ἡδονήν· πρῶτα μὲν οὖν ἐς Κουκουσὸν πέμπεται·
πολίχνιόν τι πραπρὸν οὐχ ἧττον ἐκ τοῦ ὀνόματος, ἢ τοῦ πράγματος· ἔπειτα
δὲ καὶ Ἀραβισσὸν ὁρᾷ· καὶ μετὰ ταῦτα Πιτυοῦς αὐτὸν ὑποδέχεται· ἐρημίαι,
δὲ ταῦτα τῶν ἡμετέρων ἐσχατιῶν ὑπὸ τῶν γειτονούντων Ἰσαύρων πολιορκού-
μεναι· οὐδενὸς τῶν ἐς ψυχαγωγίαν ἢ θεραπείαν σώματος ἀπορουσαι· τοὐναν-

τίον μὲν οὖν καὶ πᾶσι κακοῖς ἀθυμοῦμεναι· περιέσταται διαφερόντως καὶ ἀπο-
ρώταται· οὐ περιουσίαν χρημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ πίστεως· διὰ μὴ δέ ποτε πρὸς
ἔννοιαν τοῦ πεποιηκότος αὐτὰς ἀναγόμεναι· ἀλλ' ἄχρι τῶν κτισμάτων ἱστάμεναι
μόνον· καὶ τὰ ὁμόδουλα θεοὺς ἑαυταῖς ἥλιον φημὶ καὶ πῦρ ἀνοήτως ἐπιφημίζου-
σαι· ἃς ὁ μέγας οὕτω περικειμένας καταλαβών, ταχὺ τῷ τῆς γλώττης πλουτίζει χρυσῷ·
τῷ καθαρωτέρῳ καὶ ἀκιβδήλῳ καὶ ψυχῶν θέλγειν ὄμματα δυναμένῳ· καὶ δογμά-
των αὐτὰς παιδεύει τὰς ἀκρίβειαν· Τριάδος προσκύνησιν· μιᾶς ὁμολογίαν θεότητος·
τελειοῖ τῷ βαπτίσματι καὶ θεῷ προσάγει· ὁ δ' οὖν πάρεργον ὁ καλὸς οἰκέτης καὶ
πραγματείαν οὕτως ἀρίστην, τῆς δ' ἐκεῖ μονῆς ἀποδημίας· ὅσῳ πόλεως αὐτοὺς ἐκ-
πίσω ὢν συνεφέρετο πλέον ἀρετῆς ἡ κακία· πόλεις ὅλας ἐς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ εἰσῳκί-
σατο· ἔνθα οὐκ ἔτι φόβος οὐδεὶς οὐδὲ κίνδυνος· οὐδέ τις ἐξ ἐπηρείας καὶ δυνα-
στείας· ἢ φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς ἀλλοτρίωσις· ἐπεὶ δὲ μετὰ πολλοὺς ἐκείνους ἱ-
τῇ ὑπὲρ τοῦ πλήθους· τῇ ταῖς ἰδίαις δρῶτας· τοὺς ἐν ἡμέρᾳ· τοὺς ἐν νυκτί· τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν· τοὺς δημοσίᾳ·
τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι· τοὺς ἐν ἐρημίαις· τοὺς ἐπὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπερορίας· καὶ
τὸ τοῦ δρόμου τέλος· καὶ τὴν ἀποστολικὴν τῆς πίστεως τήρησιν· ἤδη πρὸς τὸν
τῆς δικαιοσύνης ἔβλεπε στέφανον· καὶ τὰ ἐκεῖθεν κάλλη· καὶ τοὺς πλούτους τῶν
ἀντιδόσεων· καλεῖ μὲν αὐτὸν ὁ κοινὸς δεσπότης· καλεῖ δὲ διακόνοις τοῖς ἀγγέλοις
καὶ τῶν μαθητῶν οἰκειοτάτοις καὶ πρώτοις χρησάμενος Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ·
οἱ παραστάντες αὐτῷ ἀθέατοις ἐπιστασίαις, ἐπιρρωννύουσι τὸν ἀριστέα· δι-
αμισῶσιν· ἀλείφουσι πρὸς τὰ σκάμματα· μικρὸν καὶ τὴν πρὸς τὰ ποθούμενα ἐν-
δημίαν· καὶ τὰ τῆς νίκης γέρα· καὶ τῶν μακρῶν καμάτων τὰς μεγάλας ἀμοιβὰς
ἐκείνας· καὶ τῆς μεγαλοδώρου δεξιᾶς οὕτως ἀξίας, εὐαγγελίζονται· εἶτα καὶ
τὴν καταστροφὴν αὐτῷ τοῦ καταράτου γυναίου παρεγγυῶνται· ὅ τι οὐδὲ διὰ
μακροῦ· διὰ πάνυ σκωλήκων οὖν νόσου γενήσεται· οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον·
ὢ τῆς πολλῆς ἐκείνης ἧς ἤδη πλουτεῖν ἤρξατο πρὸς θεὸν παρρησίας, καὶ ὁ τὸ π
αὐτῷ τῆς καταθέσεως ὑποδείκνυται δὲ οὕτως· Βασίλειος καὶ Λουκιανὸς οἱ κα-
λοὶ ἐν μάρτυσι λάμποντες· διὰ νυκτερινῆς αὐτῷ θέας ἐπιφανέντες· τήν τε
πρὸς θεὸν ἀνάλυσιν· καὶ τὴν μεθ' ἑαυτῶν κατάθεσιν· τῷ καὶ τοιούτων θεατῇ

καὶ ὡς ζῶμεν προσφοροῦσι· τὴν μὲν τῷ πνεύματι· τὴν δὲ τῇ σαρκί· μονονουχὶ δει-
κνύντες ἔχοντες· ὅπη καὶ σκηνὴ μαρτύρων αὐτὸν ἐν οἴκοις ὑποδέξεται· μάρτυ-
ρα ἤδη γεγενημένον· ὡς πρόσω καὶ τάφος ὁ αὐτὸς τὸ σῶμα· τὴν ψυχὴν ἐκεῖ-
νοις ἀριστείαν ἠγωνισμένον· καὶ οὕτως ὕπνου δῶρον αὐτῷ τηλικαύτη γέγονεν
ἀγγελία· ταύτη τοι καὶ στέλλεται μὲν τὴν ἄνω πορείαν ὁ ἀριστεύς· ἢ μετακαλεῖται·
ἢ προσλαμβάνεται· οὐκ ἔτ' ἀμυδραῖς αὐγαῖς ἢ βραχείαις περιλαμπόμενος·
ὥσπερ ἐν σώματι· ἀλλ' ὑπὸ φωτὶ πλουσίῳ καὶ ἀγγέλων δορυφορίαις· τὸ δὲ σῶ-
μα τούτου τὸ καθαρὸν· ὃ καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς τοῖς πόνοις μεμέκρωτο· αὐτοῖς
μέλεσι τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ τῶν μαρτύρων σορὸς ὑποδέχεται· θησαυρὸν ἀνε-
μώτον· πλοῦτον ἄσυλον· σῶμα νεκρὸν ζωῆς αἴτιον· χοῦν ἀφθαρσίας πρόξε-
νον· καὶ θαυμασάλιαν ἐν χῷ δυνάμενον· τὸν γὰρ οὕτω μὲν ἁγνῶς βεβιωκότα·
οὕτω δὲ λαμπροῖς κοσμηθέντα τοῖς κατορθώμασι· τοιαύτης δὲ κλήσεως καὶ
ἐμφανείας ἀξιωθέντα· οἵας ἐπιτυχεῖν ἐγένετο καὶ τῆς παρὰ τῷ θεῷ δόξης
καὶ παρρησίας, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δηλοῖ· δηλώσει δὲ ὅμως καὶ τὸ ἀρτίως ῥηθησό-
μενον· ἀδελφιός τις ἐπίσκοπος· φίλος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῷ ὁσίῳ· καὶ μέν-
τοι καὶ ἀπαγόμενον εἰς τὴν ὑπερορίαν φιλοφρόνως ξενίσας· καὶ τὸ τοῦ θεοῦ
δῶρον, οὐχ ὡς εἰς δῶρον· ἀλλὰ τοὐναντίον ἐπ' αὐτῷ πληρώσας καὶ συλλυπηθεὶς
αὐτῷ καὶ παρακαλέσας, ἔκαμνε μετὰ τὴν ἐκείνου πρὸς θεὸν ἐκδημίαν τῇ
τοῦ φίλου στερήσει καὶ ἀγνοίᾳ ὡς διέκειτο· καὶ ποῦ ποτε δόξης ἐστί· καὶ ὁποίας
ἔλαχε παρὰ θεῷ χάριτος καὶ τάξεως, γνῶναί τε ηὔχετο· καὶ λίαν ἐπιμελῶς ἐ-
ζήτει μαθεῖν· τοιοῦτον γὰρ φιλοῦσα ψυχή· διὰ τὰς διατριβὰς καὶ μονὰς καὶ
ε ἰώσεις ἐνδέχεται τοῦ ποθουμένου· οὕτω τοιγαροῦν ἀδελφιὸς ἔχων· καὶ θερμό-
τατα ταῖς περὶ τούτου προσκείμενος δεήσεσι καὶ λιταῖς, ἔδοξέ ποτε ὄναρ
τῶν ὁσίων ἐπιβῆναι· καὶ τινα λαβόμενον αὐτοῦ τῆς χειρὸς λαχήμονα
νεανίαν· ἐπί τινα χῶρον αὐτὸν ἀναγαγεῖν· καὶ ὁ χῶρος ἡλίῳ πολλῷ κατε-
λάμπετο· καὶ αὐτόχρημα φῶς ἦν· διέτριβον δὲ ἐκεῖσε· ὧν γλυκείας ἐκεί-
νης διατριβῆς, ὅσοι καὶ τηλικούτου φωτὸς ἦσαν ἄξιοι· ἐπεὶ δὲ πανταχόσε
περιβλεπόμενος· καὶ ὀφθαλμοῖς ὅλοις τοῦτον ἀναζητῶν οὐχ ἑώρα

τὸν Ἰωάννην ὃν ἐζήτει· διὸ ἐτρύχετο· καὶ οὗ καταγωγὴν ἠδυνάτει ἰδεῖν καὶ ὀνομάζειν ἐ-
γλίχετο· ἐπεὶ τὰ δὲ καὶ τοὔνομα βοῶν· φωνῆς οὐκ εἶχεν ἀκούειν· τῆς χρυσῆς
οὕτως· καὶ χρυσοῦ πλέον ἀφάναι παντὸς δυναμένης, λαμβάνει σύγχυσις τὸν
ἄνδρα καὶ ἀθυμία· καὶ καταπέμπει πάλιν ἀλύων ἐνδόμυχον· καὶ τὴν ἔνδον τῆς
ψυχῆς ὀδύνην· διὰ τῆς ἔξωθεν ὑποφαίνων τοῦ προσώπου συννότητος· οὕτω
δὲ ἰδὼν αὐτὸν κατηφῆ καὶ συγκεχυμένον· ἕτερος τις νεανίας· ὁμοίως ἔχων
τῷ προλαβόντι καὶ στολῆς καὶ λαμπρότητος, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν δι' ἣν οὕ-
τως ἔχοι· καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς κατηφείας· ἀδελφὸν δὲ ἄχθος εἶναι καὶ τὴν ἀπό-
κρισιν· οἷα μηδὲ διάραι δυναμένου τὰ χείλη διὰ ἀθυμίαν· τοῦ νεανίου δὲ σφο-
δρότερον ἐγκειμένου· καὶ ἥτις ἡ αἰτία μαθεῖν ἀξιοῦντος· καὶ ἅμα οὐχ ὅσιον γ'
τῷ λυπουμένῳ ἀπειπεῖν λέγοντος· ἐκεῖνον ἐλεεινόν τι καὶ περιπαθὲς ἀνοι-
μώξαντα· ὅτι φάναι τὸν ἐμοὶ φίλτατον Ἰωάννην· τὸν Κωνσταντίνου πο- λς
φημὶ περὶ ἀρχήν· οὐχ ἑώρακα τούτοις συνδιαιτώμενον· καὶ τὸν εὐθέως ὑπολα-
βόντα· ἀλλ' οὐδ' ἔνι τοῦτον ἰδεῖν τινα τῶν ἐν σώματι· καὶ ὅπου ποτὲ ἐπὶ δόξης
ἐκεῖνος· καὶ ἧς μετέσχε παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ καὶ πρώτῳ φωτὶ στάσεως ἐγγιζούσης
θεοῦ καὶ τάξεως· περὶ αὐτὸν τὸν θρόνον παρεστηκώς; ταύτην ἀδελφιός τουτέ-
ως ἐπὶ διαζομένου λαβὼν τὴν πληροφορίαν· καὶ τοσαύτης φροντίδος
τὴν ψυχὴν ἀπολύσας, τὸ λοιπὸν ἦν τῶν κοινῶν ἐκείνων θεαμάτων· χάριν
ὁμολογῶν τῷ θεῷ· ἀλλὰ τὰ ἐν τ[illegible] ὁποῖα· ἡ θεία δίκη τὰ ἑαυτῆς ἐπιδεί-
κνυται· καὶ μετέτισεν ἀξίως τοὺς ὑβρίσαντας· ὥστε τὴν μὲν τύραννον ἐκείνην καὶ
ἄδικον βασιλίδα, σκώληκας καταβρωθῆναι· κολάσεις ἰδεῖν τοῦ ἑαυτῆς σώ-
ματος· καὶ τούτοις τὰς σάρκας διαβρωθεῖσαν ἐλεεινῶς καταστρέψαι τὸν βίον
τὸν δὲ μέχρι τινὸς νόσῳ κατεργασθέντα· Θεόφιλος οὗτος ἦν· καὶ ἀλλόκοτον δὴ
συμφορᾷ χρησάμενον οὕτως ἐνθένδε ἀπαλλαγῆναι· ὡς ὄφελόν γε καὶ πρό-
τερον, ἢ ταῦτα κατὰ τῆς ὁσίας ὠδινῆσαι ψυχῆς· κατὰ πόδας δὲ καὶ ὁ βασι-
λεὺς ἐξ ἀνθρώπων ἁρπάζεται· οἴχεται· καὶ Θεοδόσιος ὁ τούτου παῖς τὴν πατρῴαν
ἀρχὴν διαδέχεται· καὶ ὁ μετὰ ξὺν χρόνος ἀρχιερέα Πρόκλον ψήφῳ προ-
βάλλεται κοινῇ· ὃς τοῦ μεγάλου τούτου διάκονός τε καὶ ὑπηρέτης· ὤν α'

καὶ γυμνὴν τῆς ἐς δύναμιν καταστάσας· εἶτα καὶ τοῦ θρόνου διάδοχος γίνεται· οὐχ ἑλόμενος
μᾶλλον, ἢ αἱρεθείς· ἢ χάριν πλείονα δοὺς, ἢ λαβὼν, τῆς ἐπ' αὐτῷ κρίσεως· τέταρτον ἔτει τῆς
Πρόκλου ἱεραρχίας· ἡνίκα καὶ τὰ τοῦ φθόνου νέφη καλῶς διεσκέδαστο· τὸ φιλόπονον
Τῆς ἐκκλησίας πλῆθος ὃν ἦν τῆς ἀληθινῆς Χριστοῦ ποίμνης Ἰωάννου· φορητὸν καὶ οὐκ ἐπιμονιμα-
τες τὴν ποίμνην ἐκείνην τοῦ ἀγαθοῦ ποιμένος ζημίαν· καὶ τὸ μετὰ τὴν παρέλασιν
τῶν ὑβριστῶν· τὸ ἱερὸν σῶμα τοῦ Ἰωάννου κατακεκρίσθαι ἔτι ἐπὶ τὴν ἐξορίαν· ἀλλ' ὁμονοεῖα
φρονεῖν ἐκείνοις ὑπολαβόντες· ἂν ἔτι πλεῖον ~~ἐκείνοις ὑπολαβόντες~~ ἀναλάβοιεν τὸ ἐρε-
μεῖν· καὶ ἴσην αὐτοῖς προσθεῖναι πλημμέλειαν· καὶ πρὸς ἄλλοις αἰσχύνην· τοῦτο ἐ-
κεῖνοι καλῶς καὶ ὡς θεῷ φίλον ὑπολαβόντες, πέμπουσι τῷ βασιλεῖ πρέσβυν τὸν
πατριάρχην· ὥστε λῦσαι τῷ κειμένῳ τὴν ἐξορίαν· ταυτὸν δὲ ἔπαθεν καὶ αὐτοῖς τὴν ὀρφα-
νίαν· καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ πάσῃ καὶ τῷ λαῷ τὴν κατήφειαν· ἐπόθουν γὰρ καὶ νεκρὸν ἐκεῖ-
νον τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν· οὗ τὸν γλυκασμὸν εἶχον τῆς γλώττης ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐπιστά-
ζοντα· καὶ ἦν τι καὶ πολὺ κλέος καὶ αὐτοῖς ἀντ' ἄλλης ἔσεσθαι τινος ἀσφαλείας ἐνόμι-
ζον· τί οὖν; δυσωπεῖται ὁ βασιλεὺς τὸ δίκαιον τῆς αἰτήσεως· καὶ ἅμα καὶ αὐτός τι παθὼν
οἴκοθεν· καὶ τὴν καρδίαν ἐπὶ τῷ πράγματι διαθερμανθείς· ἦν δὲ τοῦτο πάντως καὶ
τῆς αὐτοῦ μονῆς ἐπὶ τῷ κειμένῳ οἰκονομίας· καί τινας τῶν ὑπὸ χεῖρα γράμμασιν οἰ-
κείοις ἐφοδιάσας, πρὸς ἀνακομιδὴν ἐκπέμπει τοῦ ἱεροῦ τοῦ δὲ σώματος οἱ τὴν
Πόλιν καταλαβόντες· τοὺς μὲν ἐν αὐτῇ πάντας· πειθομένους ἔσχον τῷ βασιλικῷ δι-
ατάγματι· καί τοι σφοδρὰ γε τοῦ λειψάνου περιεχομένους· ἢ αὐτοὺς μᾶλλον ἐκ πόθου τῆς
περιουσίας ἔλαττον καὶ μὴ ἡγουμένους, ἢ τὴν περὶ τὰ τοιοῦτα στέρησιν ὑπομ[illegible]ου.
ἡ μέντοι τοῦ ἁγίου δύναμις· κρείττων παρὰ πολὺ τῆς τοῦ βασιλέως καὶ χειρὸς καὶ γνώμης
ἰσχυροτέρα ὡς πάρεστιν ἐδείκνυντο· καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ ἐν τῷ φεύγειν καὶ θρόνων ἐξω-
θεῖσθαι καὶ πόλεως· ἐπιεικὴς ἦν καὶ πειθήνιος· οὐκ ἐρίζων οὐδὲ κραυγάζων· οὐδὲ ἐν
ταῖς πλατείαις φωνὴν προϊέμενος· οὕτω καὶ πρὸς τὴν ἀνάκλησιν ταχὺς ἐφάνη·
καὶ πάντα ἑκὼν ὡς παρ' ἐξ ἐπιτάγματος· ἀλλ' οἱ μὲν εἷλκον οὐκ ὀλίγην χεῖρα συναγα-
γόντες· ἡ σορὸς δὲ ὅλως ἀκίνητος ἦν· καὶ χερσὶ τοσαύταις οὐδαμῶς ὑπήκουσεν· ἕπετ' ἀτι-
μῶντος τοῦ ἁγίου τὸν τόπον· ὅστις αὐτοῦ τὸ γλυκὺ τέλος εἶδε· καὶ τὸ μακάριον ἐ-
κεῖνο σῶμα τὴν ἀρχὴν ὑπεδέξατο· ἔτι τῶν τῆς πόλεως ἐμβαλόντων αὐτὸν τὴν

καινὰς περιφανῶς ἐλέγχοντος· ἔτι καὶ παιδεύοντος ἐνταῦθα ἀπονεμῆσαι καὶ κοιμη-
τηρίοις· ἀλλὰ μὴ σοβαροὺς ἢ ἀλαζόνας, μηδὲ οὕτως αὐτῷ προσφέρεσθαι μετὰ ἀνθεμῶν τι·
Ὃ δὴ καὶ βεβαιοῖ μᾶλλον τὰ ἐπαγόμενα· ἐπεὶ γὰρ ἡ σορὸς εἶχε παντάπασιν ἀκίνητ(ος)·
καὶ μεστὴ μὲν ἦν ἀθυμίας ἡ τὸ σῶμα τὸ θεῖον ἔχουσα πόλις· παράδοξον οἷον ὁρῶσα
καὶ ἀηδὲς θέαμα· ὅσα καὶ κόνιν ὀλίγην ὑπὸ τοσαύτης χειρὸς ἀγόμενα· καὶ ἀποστῆναι
ταύτης πειθόμενα οὐδαμῶς· ἠγνόουν τὸ δὲ λοιπὸν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπεσταλμένοι·
δι᾽ ἀπορίαν τοῦ γινομένου· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὃ δράσουσιν, ἀναφέρεται ταῦτα τῷ βασιλεῖ·
καὶ τῷ πατριάρχῃ· καὶ τοῖς ἐν τέλει· κοινὸν γὰρ ἦν ἁπάσης τῆς πόλεως κέρδος· κοινὴ καὶ ἑορτὴ
καὶ πανήγυρις· ἡ τοῦ ἱεροῦ τούτου σώματος ἐκεῖθεν ἀνάληψις· ὥσπερ καὶ ζημία
πάλιν ὑστέρησις· καὶ συμφορὰ κοινὴ καὶ κατήφεια· συνιδὼν οὖν αὐτίκα τὴν αἰ-
τίαν ὁ βασιλεύς· ὡς ἄρα τῆς ἀδίκου ὑπερορίας ἀπομνημονεύων αὐτοῖς ἀναβάλλε-
ται τὴν ἐπάνοδον· ποῦ γὰρ τοῦτο πρέπον ἁγίοις· ἢ παρὰ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην ψυχὴν
κρουν ἴχνος μνησικακίας· ἀλλ᾽ αὐτὸν παιδεύων πρὸς ἐπιείκειαν, δεῖ καὶ τὴν αὖθις
μεταβάλλει· καὶ γράμμασιν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς αὐτοχειρία διαχαράττει τὴν
τὴν δέησιν· ὧδέ πως ἔχουσαν· τῷ οἰκουμενικῷ διδασκάλῳ καὶ πατρὶ καὶ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ
Τῷ δεσπότῃ καὶ χρυσοστόμῳ πατριάρχῃ· Θεοδόσιος βασιλεύς· μὴ κληρονόμοι ὡς τοῖς ἄλλοις τὸ
σῶμα τὸ σὸν εἶναι νομίσαντες περὶ τιμῆς· μεταποιήσασθαι μὲν αὐτὸ καὶ ὡς ἡμᾶς ἀγαγεῖν·
οἷα παῖδες φιλοπάτορες ἐποθοῦμεν· οὕτω τὴν προσήκουσαν δὲ πάντως τιμὴν· ὑ-
δι᾽ ὅσον ἔδει τὸ ὑποβεβηκὸς ἐν τούτῳ καὶ μέτριον ἦθος ἐγνώκαμεν· τύφου τὰ καὶ βα-
σιλικοῦ μόνου κατακολουθοῦντας ἐν τοῖς πολλῷ μεῖζον ἢ βασιλέα τιμᾶσθαι δίκαιον·
καὶ διὰ τοῦτο γοῦν καὶ τοῦ ποθουμένου δικαίως ἡμάρτομεν· ἀλλὰ σύ γε πάτερ πρῶν
ἀληθῶς τιμιώτατε· νῦν γὰρ ὡς ζῶντι σοι προσφθεγγόμεθα· πρὸς τὸν ἡμῶν πόθον·
καὶ πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ἀποβλέψας· συγγνῶθι μεταμελομένοις· ὁ καὶ τὴν μετά-
νοιαν εἴπερ καί τις ἄλλος καὶ διδάξας ἡμᾶς καὶ κρατύνας· καὶ παιδικὴν καὶ ὑμῶν
τοῦτο κρίνας ποθοῦσι ψυχῇ· καὶ τοῦ σφάλματος ἐπαισθομένην· τὴν μέχρι τοῦ νῦν
τῆς ἐπανόδου τῆς σῆς ἀνάνευσιν, ἐπίδος σεαυτὸν ὁ γλυκὺς ἐπίδος· μὴ γὰρ τῷ πλεί-
ονι βραδυτῆτι καὶ ἡμᾶς ἐπιμαστίξαι· οὔτε τῶν σπλάγχνων τῶν σῶν· οὔτε τῶν
φίλτρων τῶν ἡμετέρων ἄξιον· οἷς γε ἤδη σκιὰν συγγνώμης· μή τι γε σῶμα γνώριμε
τῷ ποθουμένῳ δέχεσθαι·

Ταῦτα γράψας καὶ ὑπαναγνοὺς παντὶ τῷ λαῷ· ἐγχειρίζει τοῖς διακομίσουσιν αὐτὰ μὴ μη-
σιν ἐπισκήψας, τὸ μνῆμα διανοίξασιν, ἀλαβῶς ἐπιθεῖναι τῷ στήθει τοῦ ἁγίου· τῇ πρὸ
αὐτοὺς παραμυθήσει καὶ ψαλμῳδίαις οἰκείως αὐτὸν ἱλεωσαμένους. τούτου τοιγαροῦν
γενομένου· καὶ τῆς σοροῦ πάλιν ἀναλαμβανομένων αὐτῶν· ὢ πράγματος θαυμασίου· ὢ τα-
χείας ὄντως καὶ ἀπίστου μεταβολῆς, ὀξέως ἀνῄρετο καὶ κούφως ἐφέρετο· εἶπες ἂν αὐ-
τὴν βήμασιν οἰκείοις ἐμψύχων τινὶ χρῆσθαι πρὸς τὰ πλησίως· καὶ οὐχ ὑπό τινων
ἄγεσθαι οὐδαμῶς ἐοικέναι. λέγεται γάρ τι καὶ τοιοῦτον· ἵνα καὶ θαῦμα τῷ θαύματι
συναφθῇ· τὴν τοῦ κειμένου δύναμιν παριστῶν· ὡς ἄρα συνεπικουφίζων ἦν
ὁ ἅγιος ἑαυτὸν τοῖς ἀπάγουσι· καὶ τὸ τῆς σοροῦ ἄχθος συνδιαφέρων· ῥᾷον τὴν
μετακομιδὴν αὐτοῖς ἐργαζόμενος· τί δ᾽ ἄν τις τὸ συρρεῦσαν ἐκεῖ καταλέγοι πλῆ-
θος· τοὺς παρεπομένους· τοὺς παραπέμποντας· τὴν τῶν λαμπάδων πληθὺν
καθάπερ τῷ χορῷ τῶν ἀστέρων ἁμιλλωμένην· τὰς δορυφορίας· τοὺς κρότους·
τὰς ψαλμῳδίας· τῆς ὑπαντήσεως ἐκείνης καὶ τῆς τιμῆς τὴν λαμπρότητα·
ἐπεὶ δὲ τὴν μεταξὺ πᾶσαν ὁδὸν οὕτως ἀνύσαντες εἰς τὴν ἀντιπέρας τῆς μεγαλοπό- λς
λεως ταύτης προσέσχον ἤπειρον· περαιοῦται μὲν ὅ τε βασιλεὺς αὐτὸς εἰς ὑπάντησιν.
τιμᾶν οὕτω μᾶλλον οὐ ταπεινοῦν τὸ κατὰ μέτωπον τῆς ἁλουργίδος ἡγούμενος· καὶ
συγκλήτου πάντες ὅσοι τῶν ἄλλων διαφανέστατοι· περαιοῦται δὲ σὺν αὐτοῖς
Καὶ ὁ πατριάρχης· καὶ μετ᾽ ἐκείνου πάλιν ὅσον περὶ τὸ βῆμα καθιερωμένον θεῷ καὶ
σεβάσμιον· ἔπειτα γένος ἅπαν· καὶ ἡλικία πᾶσα· ἁγιασμὸν ὥσπερ ἢ μόνην καὶ
ψιλὴν τὴν θέαν δρεψόμενοι· καὶ παρῆν μὲν ἡ τοῦ βασιλέως τριήρης· ὡς τὴν τι-
μίαν σορὸν ἐκείνην ἐκδέξασθαι· καὶ πάντα ἦν τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον εὐπρεπῆ.
θαυματουργεῖ δέ τι κἀνταῦθα ὁ θεός· πολλῷ τῶν προλαβόντων θαυμασιώτερον.
ἀθρόον μὲν γὰρ ἐμπίπτει καταιγὶς τῷ πελάγει· τῆς δὲ θαλάττης τραχυνομένης· ης
καὶ τοῦ κύματος ἄγριόν τι καὶ φοβερὸν τῇ χέρσῳ προσβάλλοντος· τὰ μὲν ἄλλα
τῶν πλοίων τῇ δὲ κἀκεῖσε διασπαρέντα καὶ ταῖς ἠόσι καὶ ἀκταῖς ἢ ὄχθαις προ-
σορμισθέντα· μόλις ποτὲ διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον ἴσχυσεν· ἡ δὲ τὸν ἅγιον ἐκεῖ-
νον σῴζουσα ναῦς· ἢ μᾶλλον ὑπ᾽ αὐτοῦ σωζομένη· τοῦτο γὰρ ἀληθέστερον· ὡς
καὶ ἤδη δηλώσων ὁ λόγος ἔρχεται· τῶν κάλων ἀπορραγέντων· οἷα τινὶ χειρὶ ἀ-

θεάτων κυβερνωμένη, τῷ τῆς χήρας ἀγρῷ προσώκειλε· χήρας ἐκείνης, δι᾽ ἣν χήρα γ-
σα μᾶλλον ἡ ἐκκλησία ποιμένος ἀγαθοῦ· φημὶ ἐπὶ πολὺν τὸν χρόνον διέμεινε·
μάρτυς ἀπαράγραπτος· διαιτητὴς ἀκριβέστατος ἐλέγχων ἀδικίαν καὶ ματαιό-
Μάταιον· τοῦ μὲν τῇ χήρᾳ τὸν ἀγρὸν ἀπονέμων· ὃν ἡ τύραννος ἐκείνη βασιλὶς κα-
κῶς ἀδίκως καὶ βιαίως ἀφῄρητο· καὶ τρανότερον ἢ γλῶττα τὴν δὲ ἀστείαν αὐτῇ
μαρτυρῶν· τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ θεοῦ καλῶς συμμαρτυροῦντος ἄνωθεν· καὶ τὴν αἰτί-
αν τῆς ὑπερορίας τοῦ ἀθλητοῦ διαφαίνοντος· δι᾽ ἣν ἄρα καὶ θρόνων καὶ πόλεως αὐ-
τῆς ἀπελήλατο· ὑπὸ τῶν αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἐκεῖνον ἀδικῆσαι προελομένων· ἐπεὶ δὲ
δὲ οὕτω ταῦτα καὶ τῇ χήρᾳ ὁ ἀγρὸς ἀπεδόθη, τί περὶ μὲν ἀθέως τὸ πνεῦμα· καὶ
ἠρέμα τῆς θαλάσσης ἐπιφριττούσης· πανταχόθεν ἀθροισθέντα πάλιν τὰ πλοῖα
τὸ καλὸν ἐκεῖνο σῶμα μετακομίζουσα τριήμερον προέπεμπον· καὶ οὕτως ὁ
οἰκεῖος τῇ βασιλίδι ὁ κόσμος· τὸ περιφανὲς ἀγλάϊσμα· προσθήσω δὲ ὅτι καὶ ὁ
τῆς δόξης στέφανος ἀποδίδοται· καὶ πρῶτα μὲν ὁ τοῦ μεγάλου θωμᾶ ναός· τοῦ τῷ
χορῷ τῶν μαθητῶν διαλάμποντος· ὃν ἀμαντίου καλεῖν εἰώθαμεν· τοσούτου
ἀγαθοῦ ἀξιοῦται· καὶ τὴν νύκτα ἐκείνης, ὕμνοι· παννυχίδες· δάκρυα· τὸ
μὲν τὴν ἐπάνοδον ἑορταζούσης τῆς πόλεως· τὸ δὲ τὴν ἐκδημίαν ὀδυρομένης·
οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς αὐτός· τήν τε ἁρμόζουσαν τιμὴν ἀποδιδοὺς τῷ ἁγίῳ· καὶ
τὴν ἱερὰν ἐκείνην σορὸν τὴν χλαμύδα περικαλύπτων· ἔπειτα δὲ καὶ δεόμενος
ὑπὲρ τῆς μητρός· ὥστε τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἠρεμαῖον τὸν κλόνον τῆς λάρνακος· πέμ-
Πτον ἤδη καὶ τριακοστὸν ἔτος οὕτω χαλεπῶς κινουμένης, ὅσον δηλαδὴ καὶ αὐτὴ
χρόνον τὴν ἐκκλησίαν συνέσεισε· καὶ μέντοι καὶ οὐ χεῖρον μάτην τῆς ἀναστάσεως·
εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ὁ τῆς μάρτυρος εἰρήνης ναὸς τὴν σορὸν ὑποδέχεται·
πάντων ἐκεῖ παρόντων ὕμνοις καὶ λαμπάσι καὶ θυμιάμασι· καὶ χαριστήρια μὲν
τὰ προπεμπτήρια· ταύτῃ τοι καὶ τίθησι μὲν τὸ ἅγιον ὁ θεῖος πατριάρχης ἐπὶ
τοῦ θρόνου· ἡ δὲ πόλις καὶ πρὸς αὐτὴν διαφθαρμὴν θεῖσα τὴν ὄψιν· καὶ προσμό-
νην τὴν φωνὴν τοῦ πράγματος· ἐκεῖνο μακρὰν ἀφεῖσα καὶ τῆς ἀληθείας· ἀπὸ
λαμβάνουσα τὸν θρόνον καὶ τὸν λαὸν καθάπερ ὑπομνᾷ τῇ γλώττῃ ἡ πάντες εἰβό-
ησαν· εἶτα βασιλικῷ πάλιν ἡ σορὸς ἐπιτεθεῖσα ὀχήματι· καὶ πρόκλου φημὶ

τοῦ θείου αὐτοῦ σώματος ἐποχουμένου, πρὸ τὸν προειρημένον φέρεται τῶν ἀποστόλων ναόν·
ἔνθα δὴ καὶ καταλαβόντων· ὁ μὲν ἅγιος εἰς τὴν ἱερὰν καθέδραν ἀνενεχθεὶς· τῷ θείῳ
τε καὶ ἐνταῦθα θρόνῳ ἐνιδρυνθείς· καὶ μυστικῶς τὰ μεμυκότα χείλη κινήσας· καὶ
εἰρήνην ἐπευξάμενος τῷ ποιμνίῳ· ὡς ὑπὸ τῶν ὁρᾶν τὰ τοιαῦτα ἠξιωμένων ἐλέγετο)
καὶ ἐπιστάσεται, τῇ σορῷ πάλιν ἐναποτίθεται· ἤδη δὲ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας κατὰ
τὸ συνηθὲς τελεσθείσης· πρὸς τὴν τοῦ λειψάνου πάντες κατάθεσιν τρέπονται·
γίνεται δὲ ἐπὶ καὶ ἐνταῦθα τῶν προειρημένων ἀκόλουθον· καὶ πολύ τῆς ἀρε-
τῆς δεῖγμα· κατεῖχέ τινα ἄνδρα νόσος χαλεπωτάτη· καὶ ὁ χρόνος αὐτῷ τῆς ἀρ-
ρωστίας πολύς· καὶ ἡ νόσος, ἀρθρῖτις· καὶ τὸ πάθος ἀκινησία καὶ σώματος
ὅλου πάρεσις· ἐπεὶ οὖν καὶ χεῖρες ἰατρῶν ἀπεῖπον καὶ φαρμακευτικαὶ τέχναι·
καὶ πᾶσα τις ἀπέγνωστο θεραπεία· κλινήρης τῷ λειψάνῳ κομίζεται· καὶ ὁ μὲν ἅ-
πτεται τῆς σοροῦ ψαύει, καὶ τοῦ πάθους ἀθρόως ἀπολύεται· καὶ τοιαύτην παρὰ νεκροῦ
δέχεται χάριν· σῶμα τῷ μὴ κινεῖσθαι καὶ αὐτὸ ἐπίσης ἐξῆς, πῶς ἂν φρίκης χω-
ρὶς δ᾽ ἐξίοιμι· ἅπτονται μὲν γάρ σου τοῦ καθαροῦ καὶ ἀμώμου σώματος· ὦ θεία
καὶ ἱερὰ κεφαλή, χεῖρες ἀρχιερέων· χεῖρες ἐκεῖναι· ἃς καὶ πρῴην εἶχες
ἐπὶ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν διακονούσας· ἄδυτα δέ σου τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου
τὸν ἱερὸν ὄντως καὶ σῶμα καὶ ψυχήν, ὑποδέχονται· καὶ προστίθεται τοῖς ἱεράρχαι-
σιν ὁ ἱεράρχης· τοῖς μάρτυσιν ὁ μάρτυς· εἰ μὴ τὴν τελευτήν, ἀλλὰ τὴν προαί-
ρεσιν· προσθήσω δὲ ὅτι καὶ τοὺς κινδύνους· εἰ καὶ μόνου χωρὶς αἵματος· τοῖς τοῦ Χριστοῦ
προφήταις καὶ ἀποστόλοις· ἡ μεγάλη σάλπιγξ τῆς εὐσεβείας· ἡ μέχρι καὶ νῦν
ταῖς ἁπάντων ἀκοαῖς ἐνηχοῦσα· καὶ τὰ εὐσεβῆ δόγματα διαπρυσίως ἅμα καὶ
μουσικῶς ᾄδουσα· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ κρά-
τος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου: εὐλόγησον πάτερ:

Ἐφραὶμ ὁ θαυμάσιος· ἔφυ μὲν ἐκ τῆς Σύρων γῆς· ἑλόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν
ἐκ νηπίου· φυλάττεσθαι μὲν ἀεὶ καὶ φεύγειν τὰς ἐπιβλαβεῖς τῶν ἡλικιωτῶν

ἔσπευδεν ὁμιλίας· ὧν μᾶλλον δὲ συνεχῶς μᾶλλον ταῖς ἱεραῖς τῶν γραφῶν βίβλοις καὶ

ἡ περὶ αὐτὰ σπουδή τε καὶ σχολὴ καὶ μελέτη πάσης ὑπῆρχε τῷ Ἐφραὶμ ἡδονῆς ἡδίων·

ὡς καὶ αὐτὸν συνῳδὰ τῷ προφήτῃ λέγειν· ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου,

ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου· ἐντεῦθεν σύντροφος αὐτῷ καὶ ἡλικιῶτις ἀρετὴ πᾶσα· καὶ

– τοὺς πόνους συνθεὶς καὶ π… γὰρ πρὸς ἀκρίβειαν αὐτῷ κατωρθώθη· οὐ νηστεία; οὐκ ἀγρυπνία; οὐ χαμευνία;

οὐ χρηστότης; οὐκ ἐπιείκεια; οὐκ ἀκτημοσύνη; οὐκ ἐπὶ τοσούτῳ πλούτῳ τῶν

ἀγαθῶν καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη; οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ διδασκαλικοῦ χαρίσματος ἄμοι-

ρος ἦν· ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἡμῖν διὰ τῶν ἑαυτοῦ λόγων ἡμῖν ὁμιλῶν· νουθετῶν·

Παρακαλῶν· ἀφ' ὧν οὐ μόνον τὸν τῆς εὐσεβείας τῆς πίστεως λόγον ὀρθοτομεῖν ἔχομεν· ἀλλὰ

καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς κτῆσιν διανιστάμεθα. Τῆς μέντοι πρὸς θεὸν ἐπιθυμίας καὶ τῆς πρὸς

τὸν πλησίον ἀγάπης τοσοῦτον ἐμέλησε τῷ Ἐφραίμ, ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον ἐπὶ χρόνου

τοῦ βίου ἀπαίροντα· δεῖ γὰρ τοῖς αὐτοῦ χρήσασθαι λόγοις· οὐδαμῶς ἐν πάσῃ

τῇ ζωῇ μου ἐλοιδόρησα τινά· οὐ λόγος ἄφρων διὰ τῶν ἐμῶν προῆλθε χειλέων· ἐν πά-

σῃ τῇ ζωῇ μου κατηρασάμην οὐδένα· καθόλου τε οὐδενὶ τῶν πιστῶν διεμαχησάμην.

Ἦν δὲ καὶ τὸ δάκρυον ἀπαύστως αὐτῷ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπορρέον· ὥσπερ τὰς ἀε-

ννάους πηγὰς τὸ ῥεῖθρον ἐπιλείπειν, ἢ ἐκείνου ὑπερίζον τὸ δάκρυον· συνεπεπήγ-

νυντο δὲ τοῖς δάκρυσι καὶ οἱ στεναγμοί· τὸ ἔνδον ὑποκαιόμενον τῆς κατανύξεως ἐμ-

φαίνοντες πῦρ· ὅπερ σαφέστερον ἔστι ταῖς τοῖς ἐκείνου συγγράμμασιν ἐντυ-

χεῖν· ὥριστο γὰρ αὐτὸν περὶ κρίσεως πανταχοῦ καὶ παρουσίας Χριστοῦ τῆς δευτέρας

φιλοσοφοῦντα· τό, τε φοβερὸν ἐκεῖνο βῆμα οἱονεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τιθέμενον·

καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὑποτυποῦντα τῇ διανοίᾳ· ἑαυτόν τε κατάκριτον ἐσό-

μενον, καὶ λίαν ἐλεεινῶς ὀδυρόμενον· ταῖς τοιαύταις ὁ Ἐφραὶμ σχολάζων τοῦ νοῦ

φαντασίαις, ἐμακρύνε κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν φυγαδεύων· καὶ θόρυβον παντὸς

βιωτικὸν καὶ κλύδωνα καὶ σάλον ἐκκλίνων· καὶ περὶ τὴν ἔρημον αὐλιζό-

μενος· ἐν τόπῳ ἐν δὲ τόποις ἀμείβων, τυχὸν οἰκοδομῆς χάριν καὶ ὠφελείας· ἅπερ καὶ

περιθέων κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐρημίαν καὶ τὸν θεῖον καὶ

οὗτος Ἀβραὰμ κελευσθείς· καὶ τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει· ἅμα δὲ τῇ

προσκυνῆσαι τῶν ἱερῶν λειψάνων τε καὶ τόπων ἐθελῶν· ἅμα δὲ καὶ κατ' ὄψιν τυχεῖν
ἀνδρὸς τῶν λογίων τινός· ὥστε γνώσεως καρπὸν ἐκεῖθεν λαβεῖν· ὃ καὶ πάλαι θεὸν αἰτῶν
τὰ οὕτως εἶπεν· Ἰησοῦ Χριστὲ δέσποτα καὶ κύριε πάντων· ἀξίωσόν με τὴν πόλιν εἰσι-
όντα, τοιούτῳ ἀνδρὶ εὐθὺς ἐντυχεῖν· ὃς ἱκανὸς ἔσται τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῆς καὶ ὠφέ-
λειαν ἐμοὶ συλλαλῆσαι. οὕτως εὐξάμενος, ἐπεὶ πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις ἦν· καὶ προ-
σεκτικὸς καὶ μεμεριμνημένος· οἷα σκοπῶν ὅπως μὲν ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ προσέλθοι·
τίνα δὲ πάθοι τὸ παρ' αὐτοῦ· καὶ ποίας ἀπολαύσοι τῆς ὠφελείας· οὕτω τοιγαροῦν ἐ-
κ συννοίας βαδίζοντι, γυνή τις εὐθὺς συναντᾷ· καὶ αὕτη πόρνη. θεοῦ δὲ τοῦτο πάν-
τως ἦν τοῦ διὰ τῶν ἐναντίων πολλάκις οἰκονομοῦντος τἀναντία· μυστικῶς τε
καὶ ἀπορρήτως. ὁ μὲν οὖν ἱερὸς Ἐφραὶμ οὕτω παρ' ἐλπίδα παλαίσας ἐντυχὼν τῇ ἑταί-
ρᾳ, ἵστατο πρὸς αὐτὴν ἐξεστηκός τι καὶ ἀτενὲς ἐνορῶν· ἀλύων τε καὶ πυνθανόμενος
καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχήν· ὅπως μὴ κατὰ χεῖρ· ἀλλὰ πάντα πᾶσιν ἀπεναντίας μᾶλ-
λον ἀπέβη τὰ αἰτηθέντα· ἡ δὲ οὕτως ὁρῶντα ἰδοῦσα· ὀξύτατον αὐτῷ πάλιν ἐπι-
βάλλει τὸν ὀφθαλμόν· ἐπεὶ δὲ οὕτω μέχρι πολλοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑώρων· βουλη-
θεὶς αὐτὴν ἐντρέψαι καὶ εἰς αἰδῶ γυναιξὶ πρέπουσαν ἀγαγεῖν, ὁ μέγας, τί δὲ οὐ-
κ ἐρυθριᾷς γύναι φησὶν οὕτω τε ἀτενὲς τοῖς ὀφθαλμοῖς εἰς ἡμᾶς ὁρῶσα; κἀκείνη·
ἀλλ' ἐμὲ οὕτως ἔφη προσήκει καὶ ἔστι πρὸς σὲ βλέπειν· καὶ γὰρ ἐκ σοῦ καὶ τῆς σῆς εἴλημμαι
πλευρᾶς· σὲ δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ὁρᾶν δεῖ· ἐξ ἧς πάλιν
εἰλήφθης αὐτός· τούτων ἔξω πάσης ἀκούσας ὁ Ἐφραὶμ προσδοκίας· τῇ τε γυ-
ναικὶ μεγάλας ὡμολόγει χάριτας ὠφελείας· καὶ θεῷ θερμῶς ἀνέπεμπε τὰς εὐ-
χαριστίας· τῷ διὰ τῶν παρ' ἐλπίδα πολλάκις καὶ αὐτῶν ἐλπίδων κρείττω μα
ποιεῖν παρὰ πολὺ δυναμένῳ· ὡς οὖν ἱκαναὶ διῆλθον ἡμέραι· ὁ Ἐφραὶμ

Τὸν ἔνδον ἡ πόλις ἐδέξατο εἶχε· πόρνη τις γυνὴ ἐγγὺς τοῦ ναοῦ αὐτῷ οἰκοῦσα, ὄργα-
νον καθάπερ τῷ πονηρῷ γίνεται· καὶ δι' αὐτῆς ὥσπερ διὰ τοῦ ὄφεως αὐτῇ πρότερον τῶν
δικαίων προσβάλλει· ἐπεὶ οὖν βρῶσιν τινα ἔτυχεν ἔχων ὁ θεῖος Ἐφραὶμ ἐκεῖ·
μὴ διανοίξασα τὴν θυρίδα ἥτις ἄρα καὶ ἦν ἐπὶ τῆς μεσαύλου· παρακύπτει τε
ἀναισχύντως· καὶ αὐτὸ τοῦτο ἑταιρικῶς· εἶτα καὶ ἀναιδῶς ἐμβλέψασα τῷ ὁσίῳ,
εὐλόγησον ἀββᾶ λέγει· ὁ δὲ μετὰ τοῦ προσήκοντος αὐτῷ σχήματός τε καὶ φθέγματος

ὅπερ φησὶν ἀλογήσασα· αὐτὴ δὲ πάλιν μετὰ θερμοῦ τοῦ γέλωτος καὶ ἀσθένου· ἀλλ᾽ ἐ
πείπερ ἐλλείπει τῷ βρώματί σου· καὶ τρεῖς ἔφη λίθοι καὶ ὀλίγη πηλός· ὥστε τὴν θυ
ρίδα ταύτην ἀναφραχθῆναι· ἐκείνη μηδὲν ὑπενδοῦσα τῆς ἀναιδείας· ὅτι προλαβόν
τες ἔφη προσηγοράσαμεν τοῦτό σοι τὸν φόρον ἐνήκει· ἐγὼ συγκοιμηθῆναι βου
λομαί σοι φησί· οὐδὲ μετὰ τὴν πρώτην ἀθικὰ ἀπηγόρευκας; πρὸς ταῦτα ὡς ἤπερ ἐκ
νηρημάτων σατανικῶν· οὕτω πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ποιμὴν ὢν οὐκ ἠπόρησε λόγων·
καὶ οἵων αὐτόν τε ἔδει λέγειν κἀκείνην ἀκούειν· ἐβούλετο γὰρ ἔφη ἀμφοτέρους συγ
καθευδῆσαι, ἔνθα ἂν καὶ ἔπωσι, ἐκεῖσε δὴ καὶ κοινῇ συγκείσομεθα· ὡς δὲ ἐκεῖ
νη τὸν λόγον ἥρπασε· καὶ ἤρετο τοῦτο ποῦ ἆρα τοῦτο γενέσθαι δεῖ· οὐκ ἐν ἄλλῳ ἔφη τόπῳ·
ὅτι μὴ ἐν τῷ μέσῳ συνεχλόσομαί σοι τῆς πόλεως· καὶ αὐτή· ἀλλ᾽ οὐκ αἰδῶς ἔφη καὶ αἰ
σχύνη σαφὴς ἀπὸ τῶν ὁρώντων ἀνθρώπων, οὕτω γοῦν ἐν τῷ μέσῳ κειμένων ἡμῶν;
ἑάλω ἡ ἑλεῖν βουληθεῖσα γυνή· τὴν ἀπαθῆ ψυχὴν καὶ ἀνάλωτον· οὐδὲ τοῦτο
γνῶναι δυνηθεῖσα ὅ φησι Σολομῶν· ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου μυριοπλασί
ως ἡλίου φωτεινότεροί εἰσιν· οἱ ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων· αὐτίκα γοῦν οἷα λα
βὶς τοῦ ῥήματος ὁ γενναῖος δραξάμενος, ἀντεπῆγεν· εἰ τοὺς ἀνθρώπων ὀφθαλμοὺς
κρίμασι κοινῶς ἔχειν ἐντρέπεται ψυχήν, καὶ πονηρᾶς ἀφίστησι πράξεως· τοὺς τοῦ
θεοῦ πάντα βλέποντας ὀφθαλμοὺς ὅσα τε ἐν ἀδήλῳ καὶ ὅσα κατὰ τοὺς ἐμφανεῖς πρά
ττονται· οὐ πολλῷ μᾶλλον αἰδεσόμεθά τε καὶ ὑποπτήξομεν· καὶ πονηροῦ πράγματος
ἀφεξόμεθα· ὃ κατήγορον ἀεὶ σύνοικον τοσοῦτον δὴ ἡμῖν ἐπεγείρει· καὶ βασά
νοις ἐκεῖθεν πέρας ἐχούσαις οὐδαμῶς ταμιεύεται; ταῦτα ἡ κακῶς γεγονυῖα οὐ
χ᾽ ἁπλῶς ἔπεισε τὴν πόρνην ἀποσχέσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν φαύλης ἐπιθυμίας·
ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν προτέρων αὐτῇ μεταμεληθῆναι κακῶν· ὅλου τε τοῦ βίου με
ταβολὴν καὶ τῆς γνώμης ἐνθεῖναι· αὐτίκα γοῦν προσελθοῦσα καὶ [illegible] τε
σοῦσα· καὶ πόδων ἐκείνου τῶν ἱερῶν ἁψαμένη· συγγνώμην τε ᾔτει τὸ τῆς ἀ
λόγιστα τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἀκολάστου ῥοπῆς· καὶ ὅπως ἂν γνησίαν ἐσχηκυ
σα τὴν μετάνοιαν τῆς πρὸς σωτηρίαν φερούσης μὴ διαμάρτοι· ὁδηγὸν αὐτὸν καὶ δι
δάσκαλον ἠξίου λαβεῖν· ὁ δὲ καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν Ἐφραὶμ ὢν ἐκεῖνος· αἰ
τήμασι τοιούτοις ὑπηρετεῖν ἑτοίμως· καὶ παραινεῖ τὰ δέοντα· καὶ τοῦ μὴ πορν

θῶναι πάλιν τὸ τοῦ θείου φάναι Ἱερεμίου· ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας
αὐτῆς τῆς πονηρᾶς· μηδὲ καταφρονεῖσθαι τοῦ δ' ἀτέρως ἀσαι ὁδοὺς αὐτῆς, ἀσφαλέστατα
παραγγέλλει· εἰς μοναστήριόν τε γυναικῶν ἴσα γὰρ ἀρετῆς ἐπιμελουμένων· καὶ τὴν
Τὴν ἐκεῖνον ὑποσκελίσαι τῆς ἀληθείας ὁδοῦ βουληθεῖσαν· αὐτὸς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μᾶλλον τῆς
πονηρᾶς ἐπιστρέψας, καὶ παρ' ὀλίγον σχεδὸν καὶ μονασιώνης τὴν ἐκείνης ἐπιστροφήν· οὗτος ὁ θεῖ-
ος Ἐφραὶμ δύο πόρναις γυναιξὶν ἐντυχών· τὴν μὲν ὠφέλησεν· ἐκ δὲ τῆς, αὐτὸς ἀ-
πήλαυσεν ὠφεληθείς· ἢ τἀληθέστερον εἰπεῖν, ἐξ ἀμφοτέρων καὶ παρ' ἐλπίδα πάσαν
ἀμφότερα· ἅτε δὴ καὶ ῥοπῆς θείας συνδραμούσης ἐπ' ἀμφοτέροις· ἐκεῖθεν ἐπὶ
τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Καισάρειαν ὑπὸ τῆς ἀγούσης αὐτὸν ἄνωθεν ὁδηγηθεὶς χάριτος·
τὸν μέγαν εἶδε Βασίλειον· τὸ στόμα τῆς ἐκκλησίας· τὴν τῶν δογμάτων πηγήν· ὃν Ἐφραὶμ
ἰδών, πολλαῖς ἤρξατο γεραίρειν ταῖς εὐφημίαις· διορατικῷ γὰρ ὄμματι τῆς ψυχῆς·
ὁρᾷ πνευματικὴν περιστεράν· ἡλίου ἀκτῖσι τὸ εἶδος ἐκλάμπουσαν ὁμοίως ὀρνίθι· τῷ δεξιῷ τούτου ὤμῳ
λαμπρῶς ἐπικαθημένην· προσομιλοῦσαν τῷ βασιλείῳ· κἀκεῖνον πάλιν
τῷ λαῷ τὰ ὑπ' αὐτῆς ὥσπερ ὑπαγορευόμενα διηγούμενον· ὃς καὶ ὑπὸ τῆς σεπτῆς ἐκεί-
νης περιστερᾶς τὰ κατὰ τὸν Ἐφραὶμ μυηθεὶς ἔγνω τε αὐτὸν ὅστις εἴη· καὶ οὗ τοῦ χάριν
ἀφίκοιτο· διὸ καὶ μεταδιδοῦσιν ἀλλήλοις τῆς ὁμιλίας· καὶ τῶν παρ' ἀλλήλοις καλῶν
ἀπολαύουσιν· ἀλλ' ἐπανιτέον καὶ αὖθις ἐπὶ τὸν θεῖον Ἐφραίμ· καὶ μόνα καθαρῶς
Τὰ ἐκείνου διηγητέον· ὅπως τε λογισμὸν οὐδένα μὴ πρὸς ἐργασίαν ἀρετῆς αὐτῷ συν-
εισφέροντά τι προσίετο· καὶ ὅπως δαψιλῶς αὐτῷ πλατυνθὲν τὸ τῆς διδασκαλίας δέδο-
το τάλαντον· ὃ καὶ διαφερόντως ἐκεῖνος εἰς τὰς τῶν ψυχῶν αὐξάνειν τραπέζας
ἐσπούδαζε· καὶ τοῦτο αὐτὸς ἐπισημαίνεται λέγων· ὡς ἄρα παῖς ἔτι ὢν καὶ ἐν τοῖς ἐ-
φήβου ἄμπελον ἴδοι τινὰ βριθομένην πυκνοῖς τοῖς βότρυσι· τῆς ἑαυτοῦ γλώττης
ἀναδοθεῖσαν· ἐπὶ πολύ τε ὕψος ἀρθεῖσαν· καὶ τὰ νῶτα πάσης ἐπισχοῦσαν τῆς γῆς·
καὶ πᾶν μὲν πετεινὸν ἐφιζάνον ἦν αὐτῇ καὶ περιπετόμενον· καὶ τῶν βοτρύων σι-
τούμενον· ἡ δὲ ἄμπελος ὅσῳ μᾶλλον τοὺς βότρυας ὑπεκείρετο· καὶ τοὺς ὄρνιθας φι-
λοτίμως ἐδεξιοῦτο, τοσούτῳ πλέον ἔβρυε τὸν καρπόν· καὶ πολὺν αὐτὸν ἐκυοφό-
ρει καὶ ἄφθονον· καὶ τοῦτο μὲν αὐτός φησι περὶ ἑαυτοῦ· ἐκεῖνο δὲ τῷ Ἐφραὶμ καὶ ἄλλοι
προσμαρτυροῦσι τῶν βλέπειν τὰ τοιαῦτα ἠξιωμένων· θεάσασθαί ποτε λέγουσιν

Ἀγγέλων πλῆθος ἄνωθεν κατιόντας· καὶ τόμον τινὰ ἔσωθεν καὶ τὰ ἐκτὸς γεγραμ-
μένον διὰ χειρὸς ἔχοντας· ἐσκόπει δὲ ἡ φανεῖσα ὄψις ἐκείνη πρὸς ἑαυτήν· τίσι πο-
τε ἄρα τὸν τόμον ἐγχειρισθείη· καὶ τῶν μὲν τοῦτον, τῶν δὲ ἐκεῖνον· ἢ ἄλλον ἄλλων
προβαλλομένων· ὅσοι δηλαδὴ καὶ βίον εὐλαβῆ καὶ σώφρονα τηνικαῦτα μετιόντες
ἔζων· τέλος ἐπὶ τῷ Ἐφραὶμ ἁπάντων συμφωνησάντων, αὐτὸς καὶ τὸν τόμον ὑπὸ τῆς
ἱερᾶς πληθύος πιστεύεται· διυπνισθεὶς ὁ τὴν ὄψιν ἰδὼν περίφοβος τὴν ἐκκλησίαν
καταλαμβάνει· καὶ τὸν Ἐφραὶμ ὁρῶν ἐν αὐτῇ διδασκαλίαις ὀχετηγούσαις· καὶ αὐτοῦ μέλιτος
ἡδυτέραις τοὺς παρόντας ἐνεστιῶντα, ταύτῃ τὸ ὄναρ συμβάλλει· καὶ ὁ μὲν ἀξίαν ὁμολο-
γεῖ τῷ θεῷ τὴν χάριν· ἐξ ἐκείνου δὲ τῷ Ἐφραὶμ οὕτως ἐχεῖτο τὰ τοῦ λόγου ῥεῖθρα περιττῶς
καὶ συντόμως· καὶ τοσοῦτον αὐτὸν ἡ τῶν ἐνθυμημάτων συνέχεια ἐπικλύζουσα ἦν,
ὡς μηδὲ τὴν γλῶτταν ἱκανῶς ἔχειν ὑπηρετεῖν τῷ τάχει τῶν νοημάτων· καίτοι γε τοι
αὕτη κεχρημένη εὐροίᾳ περὶ τὸ λέγειν· καὶ οὕτως ἑτοιμότατα τὸν ὅρον θεμένη ἀπαγγέλλου-
σαν, ὡς μηδὲ ἐν ἐλαχίστοις λόγων αὐτὴν ἀπολείπεσθαι τῶν παρ' ἐκείνοις ἐνθυμημάτων.
ὥστε κἀκεῖνον λέγεταί ποτε φάναι πρὸς τὸν θεόν· ἄνες ὦ δέσποτα τῆς χάριτός σου τὰ κύ-
ματα· ὑπὸ γὰρ τὴν γλῶσσαν ἡ τῆς διδασκαλίας ἄβυσσος πελαγίζουσα, στέγειν αὐτὸν οὐκ εἴα
λοιπόν· τῶν πρὸς τὸ λέγειν ὀργάνων οὐχ ὑπουργούντων· ἐπέκοπτε δὲ τοὺς λόγους ἕτερον
μὲν οὐδέν· ἀλλὰ δὲ μόνη καὶ ταύτην. τὰ δάκρυα· αἵ τε νύκτες αὐτὸν γρηγοροῦντα πα-
ραλαμβάνουσαι· νήφοντα πάλιν τῷ τῆς ἡμέρας φωτὶ παρεδίδοσαν· οἷα τὸν τοῦ σκό-
τους ἄρχοντα ὑπειδόμενον· μὴ καὶ καταλάβοι αὐτὸν ὕπνῳ πεπεδημένον· καὶ διὰ τοῦ-
το πρὸς τὴν ἔφοδον ἐκείνου ἐγρηγορότα· ὕπνος γὰρ αὐτῷ καὶ λίαν βραχὺς ἐξήρκει·
παραγευόμενος μόνον, οὐχ ὡς κόρον αὐτῷ χρώμενος· καὶ τοσοῦτον, ὅσον αὐτοῦ δια-
κρατεῖν ἀναγκαίως καὶ συνέχειν τὸ σῶμα· τοῖς πολλοῖς ἱδρῶσι καὶ πόνοις κατατρυχό-
μενον· ἐπῄει γὰρ φάγειν αὐτοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ὕπνον· πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα· μάλι-
στα δὲ χαμευνία· σκληραγωγία· καὶ ἡ παντοδαπὴ τοῦ σώματος τῆξις ἐκά-
μη καὶ κάκωσις· ἀκτημοσύνης δὲ τοσοῦτος αὐτῷ συνελέχθη πλοῦτος, ὥστε καὶ
μάρτυρα ἐπ' αὐτῷ τὸ οἰκεῖον σῶμα παραλαβεῖν· καὶ τὰ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἀναπνο-
αῖς αὐτοῦ ῥήματα· ὧν οὐδὲν ἀξιοπιστότερον ἢ ἀληθέστερον· εἶχε δὲ οὕτως· οὐχ ὑπῆρ-
ξε τῷ Ἐφραὶμ ποτὲ βαλάντιον· οὐ ῥάβδος· οὐ πήρα· οὔτε μὲν ἀργύριον οὔτε χρυσίον·

ἀξιοῦ δέ τι παρ᾿ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς κτησάμενον. Τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ βασιλέως ἤκουσα
Ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐπιτάττοντος· μηδὲν ἐπὶ τῆς γῆς κτήσασθαι.
ὅθεν οὐδὲ ἐμπαθῶς ἔσχον τι τοιοῦτον· οὕτως ἐπάθετο πάντα τὰ ὧδε διασκάλων·
καὶ ζηλωτὴς οὕτως καὶ μιμητὴς τῶν πρώτων ἐκείνων μαθητῶν ἐδείκνυτο. Ταπει-
νοφροσύνην δὲ καὶ συντριβὴν καρδίας καὶ μετριότητα τίς οὕτω πολὺς ἂν καὶ θερ-
μὸς· καὶ ἀκμαῖος· ὡς ἀσπουδὸν μὲν ὥσπερ ἄρτον ἐσθίειν, τὸ πόμα δὲ κλαυθμῷ συγκιρ-
νᾶν· καὶ πρὸς μὲν ἐπαίνους λίαν ἀλαβῶς ἔχειν· καὶ τοὺς εὐφημοῦντας αὐτὸν οὐ
μόνον οὐχὶ προσίεσθαι· ἀλλὰ καὶ φανερῶς αὐτοῖς ἄχθεσθαι· ὥσπερ τοῖς κωμῳδοῦ-
σιν ἕτεροι καὶ λοιδορουμένοις· ἐρυθριᾶν τε καὶ εἰς γῆν βλέπειν· καὶ χρόαν μὲν ἄλλοτε
ἄλλην τῆς ὄψεως ἀμείβειν· ἱδρῶτι λεπτῷ ῥαίνεσθαι· καὶ παντελῶς ἄφωνον μένειν·
καθάπερ τῆς αἰσχύνης αὐτῷ τὴν φωνὴν ἐπεχούσης· καὶ τοῦτο δὲ τῆς πολλῆς
αὐτοῦ μετριοφροσύνης ἴδιον· ἤδη γὰρ μέλλων ἀπαίρειν· τοιαῦτα μετὰ σφοδρᾶς
ἐπιτιμήσεως ἐπισκήπτων ἦν· μὴ ᾄσητέ τε ᾆσμα ἐπ᾿ Ἐφραίμ· μὴ ἐγκωμιάση-
τε· μὴ πολυτελεῖ ἐνθάψητε ἱμάτια ποσῶς· μὴ ἴδια τῷ σώματί μου τάφον ἐργάση-
σθε· λόγον γὰρ ἔχω μετὰ θεοῦ αὐλισθῆναι μέσον τοῖς ξένοις· ξένος ἐγὼ καὶ παρεπί-
δημος καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου· Φιλανθρωπίας δὲ καὶ πτωχοτροφίας· καὶ τοῦ πρὸς
τοὺς πένητας οἴκτου· τοσοῦτος αὐτῷ λόγος· καὶ οὕτω τῆς ἐκείνων μᾶλλον εἴχετο προ-
φασίας, ὡς ἐπεὶ πρὸ οἴκοθεν· οὐκ εἶχε μεταδιδόναι· πόθεν· ὅς γε καὶ αὐτὸς ἦν πόρρω
τῶν ἀναγκαίων· ὃ μόνον εἶχε· τοῦτο πρὸς τὴν αὐτῶν ἐκέχρητο σωτηρίαν· καὶ τῇ τῆς
Γλώττης σοφίᾳ καὶ τῇ συνέσει· πολλοῖς τῶν πλουσίων· καὶ χεῖρα· καὶ σπλάγχνα·
καὶ ταμιεῖα διανοίξας, ἀφθόνως δι᾿ αὐτῶν ἐχορήγει τοῖς δεομένοις· ἦν γὰρ οὐχ ὁ λό-
γος τοῦ ἀνδρὸς μόνον· οἷος ψυχὰς μαλάξαι καὶ καταθέλξαι καὶ κινῆσαι πρὸς ὃ δέον·
ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις· καὶ τὸ τοῦ ἤθους ἐπιεικές τε καὶ μέτριον· πολλάκις δὲ καὶ αὐ-
τὸ τὸ βλέψαι ταῖς τῶν ἄλλων ψυχαῖς ἱκανὸν πρὸς κατάνυξιν· καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοι-
αῦτα· καὶ οὕτως εἰς τὸ ἀκρότατον ἁπάσης ἀρετῆς ἀφιγμένα· τοῦ δὲ κατὰ θεὸν ζήλου
καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἱδρώτων, πολλὰ μὲν αὐτοῦ καὶ ἄλλα γνωρίσματα· ὃ δ᾿ ἐμοὶ
ὁ λόγος ἐπεὶ νῦν ὑποβάλλει· καὶ πρὸς ὃ φέρει λοιπὸν ἡ ἀκολουθία τοῦ διηγήματος, μέγιστον
ἁπάντων καὶ χαριέστατον· ἔστι δὲ οὕτως· Ἀπολινάριος ὁ πολλῶν μὲν εἰς τοῦτο τὰς

ἀδικίαν λαλήσας καὶ μελετήσας· πάντα δὲ καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν ἐπιδιαστροφῇ
τῶν ὀρθῶν δογμάτων μεμαθηκώς· πολλὰ περὶ τὴν ἀληθῆ πίστιν καινοτομῶν
κατὰ τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, ὥς που τῷ μεγάλῳ
Περὶ τούτων Ἡσαΐᾳ δοκεῖ· καὶ ἀπὸ θελήματος οἰκείου φθεγξάμενος· καὶ ταῦτα
δυσὶ βιβλίοις συντάξας· γυναικί τινι παρέθετο ἣ τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ ταῖς ἡδο-
ναῖς δουλεύειν εἵλετο· τοῦτο οὖν μαθὼν ὁ Ἐφραίμ· καὶ θήραμα οἰκεῖον εἶναι
τὸ πρᾶγμα νομίσας, οὐχ ὅπλων ἀλλὰ τέχνης δεόμενον, καὶ σοφίας, πρόσωπον
ἑνὸς ἔρχεται τῶν τὰ ἐκείνου φρονούντων· ἐν τῇ τῶν βιβλίων φυλακῇ προσέδει· τοῦ-
το μὲν ἀπολογίας αὐτῇ δῆθεν ἀπὸ τῆς ἐρήμου κομίζων· τοῦτο δὲ καὶ οἰκείων ἑαυτὸν
ἀτέχνως πρὸς τὴν γυναῖκα· καὶ συνήθης αὐτῇ γενόμενος· καθάπερ κοινωνίαν
ἐχούσῃ πρὸς αὐτὸν καὶ τρόπων καὶ διδάσκαλον· ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ σκηνὴ καλῶς εἶχεν
αὐτῷ καὶ τὸ δρᾶμα τῆς ὑποκρίσεως· καὶ πέπειστο ἤδη παντελῶς ἡ γυνὴ μαθητὴν
αὐτὸν εἶναι σαφῶς Ἀπολιναρίου· καὶ τοῦ περὶ ἐκεῖνον τῆς ἀσεβείας χοροῦ· δεῖ-
ται περὶ τῶν βίβλων τῆς γυναικός· ὥστε δοθῆναι αὐτῷ τὰ τοῦ διδασκάλου συ-
γγράμματα· ὅπως ἔχοι φησὶ τοῖς αἱρετικοῖς· οὕτως ἡμᾶς τοὺς τῆς ὀρθοδόξου μοί-
ρας ἀποκαλῶν, ἀπεχθῶς ἄγαν συμπλέκεσθαι· ἡ δὲ τῇ σοφῇ ταύτῃ καὶ πιθανῇ τέ-
χνῃ δελεασθεῖσα, ἐγχειρίζει τὰς βίβλους αὐτῷ· ταχεῖαν μόνην [illegible] γενέ-
σθαι πάλιν αὐτῷ τὴν ἀνάδοσιν· ὁ μέντοι μέγας Ἰακὼβ οὗτος· τὸν βέβηλον ταύ-
τῃ ἐπτέρνισεν Ἡσαῦ· καὶ τὰ πονηρὰ πρωτοτόκια τῆς ἐκείνου κακίας ἐγχειρισθείς·

Ἐπεξίεισι γενναίως τὸν ἀλιτήριον· καὶ τὸ τοῦ λόγου παλαιόν· Καλῶς τινὰ ἀγωνίζεται·
ὅρα γάρ μοι τοῦ σοφοῦ τὴν ἐπίνοιαν· καὶ ὅπως τηλικαύτης ψυχῆς σκαιότητα καὶ
ποικιλίαν κατασοφίζεται· τὸ μὲν οὖν πρὸς λόγους χωρῆσαι καὶ ἀντιθέσεις· ἐν
γλώτταις αὐτοῖς ἐπαφῆναι· λῦσαι πάντα καὶ ἀνατρέψαι λίαν εὐχερῶς δυναμένῳ ἦν,
οὐ πάνυ πρόχειρον ἦν αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ χρόνου συχνοῦ δεόμενον ἐν πόνου· τοῦτο
δὲ τοῦ καιροῦ τὴν ἱκανότητα μὴ ἐπιτρέποντος· ἐπείγετο γὰρ ἡ γυνὴ σφοδρῶς ἀ-
παιτοῦσα τὰς βίβλους, ἑτέραν ἐπιτρέπεται τινὰ μηχανήν· πολλὴν συντα-
χεῖ καὶ τὸ δραστήριον ἔχουσαν· ἀναπτύξας γὰρ τὰ βιβλία· καὶ τῶν φύλλων ἕκα-
στον διελών· ἰχθύος τινὶ κόλλῃ τὸ πᾶν ἱκανῶς διαχρίσας· εἶτα θάτερον συμπτύ-
ξας·

καὶ μέχρι

καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν χεῖρα ταύτας συσχών τε καὶ ἐπισφίγξας· ὥστε ἐν πάντα γενέσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλας ἀσχιστα καὶ σύσσωμα φθα· καὶ μηδὲ τέφροντος τοὺς τινὰς διασπᾶσθαι δύνασθαι ἢ ὁπωσοῦν ἀπορρήγνυσθαι, τὴν γυναῖκα ἀποδίδωσιν· ἡ δὲ ἀπολαμβάνει ταύτας μηδὲν περιεργασαμένη μηδ' ἀναπτύξασα· πλὴν ὅτι περ οὕτως εἶχον τὰ ἔξω, τοῦτο μόνον ἐπ' αὐτοῖς ἀρκεσθεῖσα.

Χρόνου μὲν οὖν οὕτω τινὰ κατεῖχε τὰς βίβλους παρ' ἑαυτῇ· ἐπεὶ δὲ καλεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἀπολινάριος· τοῦ θείου δὲ τοῦ Ἐφραὶμ καὶ τῆς διὰ χειρῶν ἀμηχάνου ὀξύτατον ψυχῆς ἐκείνης ὑποβολή· ἤδη γὰρ ὁ κατὰ τῶν ἀνοσίων ἐκείνων καὶ μιαρῶν βιβλίων εἴργαστο· καλεῖται τοίνυν ἀπολινάριος ὡς τῷ γενναίῳ προστάτῃ τοῦ λόγου διαλεξόμενος· ὁ δὲ καὶ γῆρα ἤδη καὶ τοῖς ἐν τοῦ γήρως καμάτων κακοῖς, αὐτὸς μὲν ἀπηγόρευσε τὴν διάλεξιν· ἀθυμεῖ δὲ πρὸς τὰς οἰκείας ἔβλεψε βίβλους· καὶ ταύτας αὐτῷ κομισθῆναι προστάττει· αὗται γάρ μοι φησὶν ὅσα καὶ στόματα κομήσουσιν· ἀμέλει καὶ τῶν βιβλίων τινὰ ἐπὶ χεῖρα λαβών· ὁ μὲν ἀναπτύσσειν ἐσπούδαζεν αὐτὴν περὶ αὐτάς που τὰς ἀρχὰς τῆς συγγραφῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ φρονήματος ἐπειρᾶτο· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουεν ἐκ κινήτου παράπαν· οὐδὲ τῶν φύλλων τινὰ διεσπᾶτο· ὅλη δὲ αὐτῆς εἶχε τὸ μᾶλλον καθάπερ ἓν σῶμα γεγενημένη, περὶ τὰ μέσα ταύτης μετέβαινεν· ἐπεὶ δὲ κἀνταῦθα διημάρτανε τῶν ἐλπίδων· τὴν τοιαύτην βίβλον ἀφεὶς, μετελάμβανε τὴν ἑτέραν· ὡς δὲ κἀκείνην οἱ πόνοι εἶχε παραπλησίως, ἀδιαίρετός τε ἦν αὐτὴ ἑαυτῆς καὶ παντελῶς ἀδιάσπαστος· εἰς πολλὴν κατέστη ἀπορίαν· σκότους τε τὴν ψυχὴν πληρωθεὶς ὑπὸ τοῦ τῆς ἀθυμίας ἐκείνης καὶ τῆς αἰσχύνης ἰλίγγου· καὶ ὥσπερ εἴτω πάθει περι-

Τραπεὶς, ἀναπηδᾷ τοῦ συνεδρίου· καὶ τέχνην ἑαυτὸν ὅλως δυνατὸς οὐκ ὤν· ἢ τῆς, κακῶς ἀπόλλυται· καὶ τὸν τῶν οἰκείων πόνων καὶ βιβλίων ἀμείβεται θάνατον· τοιοῦτος ἦν καὶ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ζῆλον Ἐφραίμ· καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἀρετὴ πᾶσα πεφύτευτο, ὥστε πηγὴν ἄν τις αὐτὴν εἰκότως καλέσοι· παντοδαποῖς νάμασι βρύουσαν· ἢ λειμῶνα ποικίλοις ἄνθεσι καὶ ῥόδοις κομῶντα· ἢ καὶ οὐρανὸν ἐπὶ γῆς ἄλλον· τῶν τῶν ἄστρων πλήθει πάντοθεν ποικιλλόμενον· εἰ βούλει δὲ καὶ παράδεισον· οἷον τὸν τῆς Ἐδὲμ ἀκούεις θαυμάζοντα· καὶ φαιδρὸν ἀεὶ καὶ μηδέποτε μαραινόμενον· ὅπου φυτοῖς ἐγκάρποις καὶ ἀκηράτοις ἀεί ποτε θάλλοντα· πλὴν ὅ φημι μόνον τὸ παράπαν ἄψαυστόν τε καὶ ἀνεπίβατον· τῷ πονηρῷ καὶ βασκάνῳ καὶ τῆς σωτηρίας ἐπι-

βούλῳ τῆς ἡμετέρας. ἐπεὶ δὲ ἤδη μοι πρὸς τέλος ὁρᾷ τὰ κατὰ τὸν Ἐφραὶμ διηγήματα, διὸ
καὶ τὰ περὶ τὴν ἐκείνου τελευτὴν διεξελθεῖν ἀναγκαῖον. καὶ ὃ μάλιστα τῆς ἐν
αὐτῷ χάριτος τὴν περιουσίαν ἱκανὸν παραστῆσαι. ἤδη μὲν γὰρ τὴν ἐσχάτην ἀπαίρειν
ἔμελλεν ἐκδημίαν. τὰ τελευταῖα δὲ τοῖς παροῦσι παρηγγύατο. μὴ πολυτελεῖ αὐτὸν
ἐσθῆτι ποσῶς θάψαι. καὶ καθάπερ προλαβὼν ὁ λόγος ἐδήλωσεν. εἰ δέ τις φησὶ φιλοπά
τωρ ὢν τοιαύτην ἡμῖν ἐσθῆτα προητοιμάσατο. τὴν ὁρισθεῖσαν ταύτην ἐκεῖνος εἰς
τροφὴν δότω τοῖς δεομένοις. καὶ τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος πρὸς τοὺς περιεστῶτας ἐπισκήπτων
ἦν. εἷς δέ τις αὐτῶν. καὶ οὗτος τῶν ἐπιφανεστέρων ἢ θερμοτέρων. ἐσθῆτα πολυτελῆ
καὶ φιλότιμον ἑτοιμάσας. καὶ περιβαλεῖν αὐτὴν τὸ ἐκείνου σῶμα μετὰ θάνατον διε
σκόπει. ἔπειτα τῆς ἐντολῆς ἀκούσας, ἢ λύπης μᾶλλον ὡς τὸ θέλημα καὶ τὴν πρόθεσιν
διασκεδασθείς. καὶ διὰ τοῦτο τὸ δοῦναι τὴν μνήσιν αὐτὴν ἀνεβάλετο. βέλτιον εἶναι
κρίνας χρυσίον μᾶλλον ἐκείνοις καταβαλεῖν ὅσον ἂν ἡ ἐσθὴς ἐτιμᾶτο. ἀγνοίαν
ὡς ἔοικεν ἀγνοήσας. ὅτι πολλῷ μᾶλλον οὕτως ἔφαινε τῷ Ἐφραὶμ χαριζόμενος. τὴν μὲν
ποδοῖς, ἢ θελήματι ἰδίῳ καὶ κρίσει φοιχῶν, ταύτῃ τοι καὶ παθὼν ἔγνω. καὶ τῆς
παρακοῆς αὖθις ἐπέσχε τὴν τιμωρίαν. πονηρῷ πληγεὶς δαίμονι. καὶ λογισμῶν
μονονουχὶ πράξεως, κόλασιν εἰς πραχθείς. ὅθεν καὶ τῇ τοῦ ἁγίου κλίνῃ μεταξὺ πάν
των ὁρώντων ἑαυτὸν προσαράττει. στρεβλῶν τὰς χεῖρας. διαστρέφων τοὺς ὀφθαλ
μούς, ἀφρὸν ἀποπτύων τοῦ στόματος. καὶ τἆλλα ὅσα λαμπρᾶς μανίας ἔργα ποιῶν.
Θειοτέρας λόγοις οἰκονομίας. τούτῳ παραδοθεὶς εἰς παιδείαν. ὡς παθὼν μᾶλλον περὶ
κῆς ἢ λόγοις τῆς ἐντολῆς. τίσιν ὅτα κεκρυμμένα διορῶν ἐκεῖνος καὶ τῷ πνεύματι τῷ θείῳ
φθεγγόμενος. συνῆκε τὸ πάθος ἁμαρτίας εἶναι καρπόν. καὶ τί σοι μὴ δὲ οὕτως
πέπρακταί φησιν ἄνθρωπε. ὅπως καὶ εἰς τηλικοῦτον ὤθησε κίνδυνον. ὁ δὲ τῆς μανί
ας ἀνενεγκών, ἐξαγορεύει τὴν ἀνομίαν. ἐκκαλύπτει τὴν παρακοήν. ἐλέγχει τὴν
τῶν λογισμῶν ἀθέτησιν. ὁ μὲν θεῖος Ἐφραὶμ τοῦ τε πάθους οἰκτείρας. καὶ ἀποδεξά
μενος τῆς ἐξαγορεύσεως, εὐχῇ μόνῃ καὶ χειρῶν ἐπιθέσει τοῦ δαίμονος ἀπαλλάττει.
πληροῦν αὐτῷ τὴν ὑπόσχεσιν κατὰ τὴν ἐντολὴν ἐπιτρέψας. οὗτος οὖν ὁ ἱερὸς Ἐ
φραὶμ ἐπὶ τέλει τοῦ βίου. καὶ τηλικοῦτο θαῦμα ταῖς ἄνω πράξεσιν ἐπισφραγί
σας. ἔπειτα δὲ καὶ παραινέσας τοῖς παροῦσι. καὶ συμβουλεύσας καὶ ὑποθείς. καὶ ἱκανῶς

Αὐτοὺς πρὸς ἀρετῆς ἐργασίας διαναστήσας, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν σκηνὰς διαβιβάσῃ, καὶ τὴν ἐνδεχομένην τοῦ κυρίου λαμπρότητα· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα, τιμὴ καὶ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:~

Ἰωάννου τοῦ μακαρίτου Εὐχαΐτων· λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τοὺς ἁγίους πατέρας καὶ διδασκάλους· Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον· Βασίλειον τὸν μέγαν, καὶ Γρηγόριον τὸν θεολόγον:- εὐλόγησον δέσποτα:~

Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς· καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφανὴς ἑορτή· τρίτος μέντοι νῦν οὗτος, ἐξ οὗ τῶν μεγάλων λαμπρῶς ἐπανηγυρίσαμεν· ὡς δὲ δυσχεραίνοι τάχα μηδὲν πορρωτέρω τεταγμένος τῶν ὁμοτίμων· ἄγχιστά που κἀκείνοις αὐτῷ συνηγάγομεν· τίνας τούτους φημί; τοὺς τῆς οἰκουμένης λαμπτῆρας, τοὺς δύο· τοὺς πάνυ· τοὺς οὐδ' ἔχω πῶς ὀνομάσω· Βασίλειον καὶ Γρηγόριον· τὰ σεπτὰ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις ὀνόματα· τούτων γὰρ ἑκατέρῳ, τῷ μὲν ἑωρτάζομεν χθές· τῷ δὲ μικρὸν πρὸ τῆς χθές· αὖθις οὖν ἡμῖν ἐπανῆλθεν, ὁ καὶ φωνὴν καὶ πάντα χρυσοῦς· καὶ τὸ πρᾶγμα, χορεία τις ἤδη τις ἐδόκει· πρὸς ἑαυτὴν ἀρρύθμως ἑλιττομένη· καὶ θαυμαστόν τινα κύκλον ἀποτελοῦσα· ἐκεῖ καὶ ὡς λέγοντα, ὅθεν ἤδη καὶ ἤρξατο· πλὴν ὅσον, οὐδὲ πέρας ἡ σήμερον περιόδου κατάρχει· ὅτι μηδὲ ἔχει τοὺς συγχορευτὰς ἑξῆς ἑπομένους· ἀλλ' ἐνταῦθα δεικνῦναι τὸν πόθον τοῖς φιλεόρτοις· καὶ πάλιν ἀναμέμφεται ταύτην ἀρχὴν εἰς τὰ ἐπερχόμενα, ἣν πρὸ δὴ καταλεῖ ποιησαμένοι τελευτήν· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀμφοῖν οὗτος· ἢ ὁ ἄγγελος μᾶλλον, τὸ δὴ καινότερον, τὴν παροῦσαν ἡμῖν κάλλιστα φαιδρύνει διὰ τῆς μνήμης· καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐνταῦθεν ὑπόθεσις ἀπαρτίζεται· τί ποτε οὖν τοῦτο πέπονθας ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ· ἐρωτήσω γάρ σε τολμήσας, ὡς πρὸς παρόντα· ὅτου δὴ καινοῦ κανών· ἢ τῆς ἰσότητος στάθμη· ὁ τῆς πλεονεξίας μέγας ἀντίπαλος; ὃς οὐ ταὐτὸν δύο χιτῶνας ἢ μέσον τὴν ἀρχὴν κτήσασθαι· πολὺ μὲν οὖν ἕνα καὶ ἕνα· ἢ ἡμᾶς τοῖς οὐκ ἔχουσι συμμερίζεσθαι παρέθες· πῶς οὖν ἐνταῦθα σὺ μόνον ἑτερορρεπής τε καὶ ἄνισος· διττὰς μὲν δι' ἑαυτῷ τὰς μεγίστας τελετὰς καὶ τιμάς· τοῖς δ' ὁμοτίμοις τούτοις, ἀνὰ μίαν ἑκατέρῳ τοσαύτην τηρεῖσθαι καταδεχόμενος· οὐ μὴν ὡς ἑκὼν εἰς τὸ ἑξῆς κατα-

δέξεται· ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀπολογήσομαι· κἂν ἄδωρος συγχωρεῖ ~~τοῖς περὶ αὐτὸν θεοφιλεστέροις~~ τῶν
ἐξαίρετον πρὸ ταύτην ἀπονέμειν μοῖραν αὐτῷ· οὐδὲ γὰρ ἐξέσται πάντως· τὸ γοῦν ἐφ᾽ ἡμῖν, ἔστι καὶ
παρ᾽ ἡμῶν· πλέον αὐτὸς τιμώμενος καρπούμενος· μέσον ἐν τούτοις τῶν ἐκείνων· οἷς ὑπὲρ εὐσεβείας τὰ

Ἴσασι συνέπραξε καὶ συνέκαμεν· ἀλλὰ προτιμᾶσθαι κἀνταῦθα συνήθως, τὸ κοινὸν τοῦ ἰδίου·
καὶ οὐ ζητεῖ μόνον τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἑτέρων· εἴτουν ἑταίρων καὶ συνάθλων αὐ-
τοῦ, μεθ᾽ ὧν δὴ μᾶλλον παραληφθήσεται· ἐγὼ τῆς τοῦ μεγάλου ψυχῆς τε καὶ γνώμης, ἐγγυητὴς ἀξι-
όχρεως ἐσόμενος, ἀλλὰ συλλάβεσθέ μοι καὶ ὑμεῖς τῆς σπουδῆς· οἱ τῶν τριῶν μαθηταί· καὶ
τὴν αὐτὴν θαρροῦντως ἐγγύην, ὑπὲρ τῶν δύο συνεγγυήσασθε· μία μὲν δόξα τοῖς τρισὶν
ἡ τριάς· εἷς δὲ σκοπὸς ἡ ἀρετή· εἷς δὲ ἀγὼν· κλονουμένην στηρίξαι καὶ κατασφαλίσα-
σθαι τὴν εὐσέβειαν· ἓν ἔργον ἀλλήλων· ψυχῶν σωτηρία· ἔργοις πᾶσι καὶ λόγοις καὶ τρόποις
σπουδαζομένη· ἐπίσης οἱ τρεῖς, ἐπὶ γῆς θεὸν ἐμεγάλυναν· ἐπίσης τὸν λόγον τῆς ἀληθείας
ἐκράτυναν· ἐπίσης τῷ λόγῳ, τὰς συνάξεις· τὰς ἐκκλησίας· τὰς τῶν μαρτύρων μνήμας
ἐκόσμησαν· εἴ πω τί δυσωπητικώτερον; ἐπίσης ἡμεῖς ὑπὸ τῶν τριῶν εὖ πεπόν-
θαμεν· ἐπίσης τοιγαροῦν καὶ τοὺς εὐεργέτας ἀντιτιμήσωμεν· οὗτος ὁ τοῦ λόγου σκοπός· τοῦ-
το τῆς προθυμίας ἡμῶν τὸ μυστήριον· αὕτη τῆς παρούσης διαλέξεως ἡ ὑπόθεσις· ἐπεὶ οὖν
οὕτω ταῦτα καὶ κατὰ γνώμην ὑμῖν ἅπαντα τοὐμέτερον· αἰσθάνομαι γὰρ συμπροθυ-
μουμένων ὑμῶν· καὶ τῇ συμβουλῇ τῇ δικαίᾳ συντιθεμένων, φέρε τὴν θαυμαστὴν
ἐκείνους χάριν τοῦ πνεύματος ἐπικαλεσάμενοι, πειραθῶμεν αὐτοὺς δεξιώσασθαι τοῖς κατ᾽ ἀλλήλοις
ξενίοις· καὶ οἷς μάλιστ᾽ ἂν ὡς οἰκείοις ἥσθησαν οἱ μεγαλόφρονες· τί δ᾽ ἂν γένοιτο λόγου

Τοῖς σοφοῖς οἰκειότερον· τί τοῖς λόγον πρεσβεύσασι καὶ δοξάσασι λόγους, τῆς ἐν τῷ λόγῳ
τιμῆς πρεπωδέστερον, ἢ προσφιλέστερον· λόγος οὖν ἔστω δῶρον τοῖς τιμιωτάτοις, περὶ
λόγον· οἱ μηδὲ μικρὸν κατὰ τοῦτο πλέον ἐχρῆν ἑαυτῶν παραχωρήσωσιν, ὅτι μὴ μόνον τῷ λόγῳ
καὶ ταῖς περὶ αὐτὸν λογικαῖς καὶ νοεραῖς φύσεσιν· ἀλλ᾽ ἡμῶν πρόθεσις τοιαύτη θαυμα-
σία γε μέντοι· ἡ δ᾽ ὑπόθεσις, οὕτω κατὰ τὸν ἅπαντα μεγάλη· καὶ παντάπασι κρείττων
ἢ καθ᾽ ἡμᾶς· ὅπου γὰρ ἀξίως οὐκ ἔνεστιν οὐδὲ τὸν ἔμαθον μάθειν· πῶς γὰρ· οὗ οὐκ ἦν
ἄξιος ὁ κόσμος, τηλικαύτη τις ἂν ἁρμόσειεν ἅμα τοῖς τρισὶν εὐφημία· παρὰ τῶν ἐν τῷ
κόσμῳ προσφερομένη, τοῖς ὑπερκοσμίοις καὶ τούτοις· ὥστε μὲν οὖν καὶ δ᾽ ὅπως κατὰ μη-
κρὸν οὖν ἐμεγκεῖν· συνίημι γὰρ κατ᾽ ἐμαυτοῦ σοφισάμενος· ὁ ποτε διὰ τῆς τῶν

τριῶν ~~τούτων τῶν ἱερῶν~~ φωστήρων γινώσκων, ἔλαθον σαφῶς ἐμαυτὸν παρασκευάσας τὸν ἀγῶνα βα-
ρύτερον. οὕτω τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ σκοποῦ μοι τραπέντος, τίς ἤδη γένωμαι; ἢ ποῖ
ποτε τράπωμαι; ἡ μὲν γὰρ ἔφεσις, τὴν ἐπίδοσιν προτείνει· καὶ κατεπείγει πρὸς τὸ
χρῆμα· ὁ δὲ φόβος συστέλλει, καὶ ἀποτρέπει τὴν ἐπιχείρησιν. ἀλλ᾽ ὑμεῖς οἱ τοῦ
σκοποῦ κοινωνοί, βοηθήσατε κινδυνώδη ὁρμῶντι πόθῳ· καὶ παράσχετε θάρσος, ὀ-
κνοῦντι καὶ μετοκλάζοντι· παρέξετε δέ, φιλοπονώτερον ἀκροώμενοι· τά-
χα γὰρ ἂν πλείονα ἢ μὴν αὐτοῖς δόξαιμεν, εἰ προσεκτικώτερον ἔχοντας ὁρῷμεν ὑ-
μᾶς. μᾶλλον δέ, βαβαὶ τῆς ἐπινοίας· ὡς εἰς καιρὸν ὑπῆλθεν ἡμᾶς· οὕτως ἀνάγκης
οὐδὲν ποριμώτερον. εὗρον ὅπως ὡς ῥᾷστα τὸ παρὸν διαθήσω· καὶ σκοπεῖτε τὸν
τρόπον, εἰ μὴ καλῶς. τῷ μεγάλῳ βασιλείῳ, τὴν λαμπρὰν ἐπιστῆ γλῶσσαν καὶ
θεολόγον· μετὰ τῆς ὁσίου φωνῆς· καὶ τῶν πολυυμνήτων ἐκείνων· καὶ ὡς εἰπεῖν
ἀθανάτων· ἀθανατιζόντων δὲ μᾶλλον, ἐπιταφίων· οἷς σαφῶς ἔδειξεν, ὡς ἔστιν
ἔστι ποτὲ καὶ λόγον ἔργῳ παρισωθῆναι· καὶ οὐ πανταχοῦ τῶν πραγμάτων οἱ λό-
γοι κατόπιν· ὡς ἡ παροιμία, βαδίζουσιν. ἰωάννην δὲ καὶ γρηγόριον· εἰ βού-
λει δὲ καὶ βασίλειον αὖθις· ὡς μηδ᾽ ἐνταῦθα χωρίζοιντο, πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιστρέ-
ψω· καὶ ταῖς ἰδίαις φωναῖς ταυτὸν δὲ εἰπεῖν ταῖς τοῦ πνεύματος, προσχεῖν δεηθή-
σομαι· αἷς αὐτοὶ σχεδὸν ἅπαντας τοὺς εὐηρεστηκότας θεῷ· μάλιστα δὲ τοὺς ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ὑπὲρ αὐτοῦ γενναίως ἀνδρισαμένους, ἐτίμησαν. οὔτε γὰρ πλεί-
ους τούτων ἢ κρείττους, ἀρετῆς ἐπαίνους εὑρεῖν ἐστιν· οὔτε μᾶλλον ἀλλήλοις ἁρμό-
ζοντας, ἢ τούτοις αὐτούς· ὡς ἐκ πανταχόθεν ἅπαντας συνδραμόντας, καίτοι

Κοινὴν ποιησαμένους ὑπόθεσιν· οἱ μὲν οὖν ἑαυτοῖς τε καὶ ἀλλήλοις, τὸν ἔπαινον
συμπληρούντων· πάντως γὰρ οὐδὲν οἰκειότερον· εἰ τοῦ ὁμοίου ὁμοιότερον· ὃ δὴ
λέγεται· ἡμεῖς δὲ ὑπεκστῶμεν αὐτοῖς δηλονότι καὶ σιωπήσωμεν· οὐδὲ γὰρ
θέμις ἐκείνων λαλούντων, ἄλλον ὅ τι τολμᾶν τῶν ἁπάντων οὐδένα· ἢ καθά-
περ ἐν τελετῇ μυστηρίων, ἀκροᾶσθαι σιγῇ· μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβάσματος.
ἀλλὰ τί ποτε δοκεῖ καὶ ὑμῖν· τοῦτο κελεύετε; σιωπὴν τὸ ἐντεῦθεν ἡμῖν ἐπι-
τρέπετε; ἢ παραινεῖτε· καὶ αὐτὸν ἐπενθουσιάσαι τῷ καιρῷ τι μικρόν.
καὶ τῇ μεγίστῃ τριάδι τῶν θεολόγων, προσλαλῆσαι τὰ εἰσόδια· τοιγαροῦν

ἐπεὶ συνδοκεῖ· ὁ τῆς νῦν ὑμῖν ἔξαρχος μελῳδίας Δαβίδ, προανακρουσάσθω
καὶ τῷ λόγῳ παρὰ τῶν ἑαυτοῦ, τὸ προοίμιον· ἑψόμεθα δὲ ἡμεῖς ὅποι ἂν ἄγῃ· συ-
μῳδοὶ καθόσον ἔξεστι τοῖς ἐκείνου φθόγγοις ὑποφωνοῦντες· ἰδοὺ δὴ τί καλὸν
ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό· ὁρᾷς πῶς τὸ τοῦ πνεύματος θέλημα;
Ἐπαινεῖ δοκεῖ τῇ τῶν ἁγίων ἑνώσει καὶ κοινωνίᾳ· ὁμοῦ τε γὰρ αὐτοὺς ὑποδέχεται,
καὶ τῆς εἰς τὸ αὐτὸ συνδρομῆς καὶ συνελάσεως ἀποδέχεται· ὡς δηλοῖ καὶ ὁ ἔπαι-
νος· οὐκ ἤδη μὲν τοσαύτῃ καὶ θαυμάζει, παρόντας φιλοφρονούμενος· οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ-
δεχέσθω τὴν πρότασιν ἐνταῦθα ὁ λόγος· καὶ καθ' εἱρμὸν ἀκολούθως, περαινέσθω
συνυφαινόμενος· ἐνδέχεται τοίνυν οὐ κακῶς· καὶ τηρεῖ τὴν συμφωνίαν οὐ
κακοφυῶς· τίνα ταύτην καὶ πῶς; τούτους τοὺς συνοίκους ἀδελφοὺς καὶ συμψύχους·
ἀδελφοὶ γὰρ ὄντως ἐκεῖνοι· καὶ τὸ πλέον πρὸς τὰ κράτιστα· λόγον λέγω καὶ τρόπον·
καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁμοίωσιν, δέδωκε μὲν ὁ θεὸς τοῖς ἔργοις· ἐχρῆν ποσῶς τὸ
μορφάναι καὶ ἀληθές· ὅθεν ἅπαν δώρημα τέλειον· ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἐκ τοῦ
τῶν φώτων πατρός· οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τοὺς τρεῖς ἅμα συνάψας καιρόν· ἀλλὰ τοὺς μὲν, συ-
ναφίζοντας ἀλλήλοις καὶ συνεκλάμποντας· τὸν δὲ φαιδρὸν οἷον ἐκείνοις ἐπανα-
τέλλοντα· ἵνα καὶ βραδύτερον δὲ ὢν αὐτός, ἀπολαύσῃ τοῦ βίου χρονιώτερον
γένοιτο τῆς θεσπεσίας αἴγλης ἐκείνης, καὶ διαρκέστερας ἀπόνασθαι τῆς ἐκεῖ-
θεν ὠφελείας καὶ ὄρι· ἀντέλαβε δὲ παρὰ τούτων αὖθις τὴν γῆν· δηλαδὴ τοὺς
κατοικοῦντας αὐτήν· οὓς ἐνταῦθα οὗτοι τηνικαῦτά τε προὔπεμψαν· κατὰ πλήθη
συνεχῆ καὶ συστήματα· καὶ νῦν δὲ οὐχ ἧττον ἔστι τι προπέμπουσι. ταῖς καλαῖς
τε καὶ σοφαῖς εἰσηγήσεσιν· ἐκεῖ τὸ πολίτευμα δεικνύντες ἡμῖν, ὅπου πρόδρομος
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστός· καὶ τὴν μέλλουσαν ἐν αὐτῷ κεκρυμμένην ζωήν, ζητεῖν πείθοντες·
ἀτιμάζειν δὲ πᾶν τὸ φαινόμενον, ὡς ἐν λεπτῷ διίκνουν καπνοῦ· καὶ ταχὺ διαρρέον
καὶ ἀτεχνῶς ἀπολλύμενον, ἕως πᾶσιν ὁρᾶται καὶ κρατεῖσθαι δοκεῖ, καὶ ἄμα μικρὰ
τὴν αἴσθησιν σαίνει· τῷ ἤδη παρακλέπτων τῆς πρὸς τὸ παρὸν ἀπολαύσεως·
πλὴν ἡ μὲν γένεσις, ἐκεῖθεν τούτοις σαφῶς καὶ οὐκ ἄλλοθεν· ἀναγωγὴ δὲ καὶ αὔξη-
σις, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σοφία καὶ σύνεσις καὶ χάρις, ταῖς αὐτῶν κατακοσμήσαν
ψυχαῖς· καὶ τοιούτους αὐτοὺς ἀποτελέσαν καὶ ἀπαρτίσαν· οἵους ἔπρεπεν εἶναι

τοῖς ἐν ζόφῳ καὶ σκότει καθημένοις ἀπόροις· καὶ γὰρ ἐκ παίδων εἰώθει δοκεῖν ἐν τιμῇ· μᾶλλον δὲ
ἢ τοῖς ὁμοδόξοις καὶ ὁμοτίμοις· παραφημίζων, συγκεχυμένα ἄρτι τὰ εἶχε· ἢν μικροῦ ταυ
τὸν πάλιν ὑποστῆναι προσδοκωμένους, ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον· ἡνίκα τὸν μὲν ὄντως
θεόν, οὐδεὶς ἠπίστατο· ὁ δὲ ἐκζητῶν ὡς ἔχρην· ἄνω δὲ καὶ κάτω τὸ πᾶν ἐδόκει τὸ ἧς
συνεστρέφετο· μάτην κατὰ τὸ γεγραμμένον, τῶν ἄλλων ταρασσομένων· καὶ ἄλλο τι
τῆς ἀληθείας, ἀγαπώντων ματαιότητα καὶ μανίαν διαδεῖ· τί γὰρ ἔργον, ἢ τῶν βεβηλ
εἰδώλων τιμὴ καὶ προσκύνησις· κακῶς μὲν γενομένη τοῖς ἀνοήτοις ἐλθοῦσα τὴν
ἀρχὴν ὡς μὴ ὤφελε· κακῶς δὲ παρεισφαρεῖσα τῷ βίῳ καὶ παραδεχθεῖσα· καὶ πρὸς τὸ
σοῦ τὸν κρατήσασα· ἐπὶ πολὺ θρασυνθεῖσα· καὶ τῆς ἐννοίας ἐλέγχω, τῶν ἀνασχομένων
τοιαῦτα σεβασθῆναι βδελύγματα· τί γὰρ ἔδει πλειόνων θεῶν, τοῖς οὐδὲ τὸν ἕνα φυ
λάξαι· τί δὲ τῶν κιβδήλων καὶ νόθων, τοῖς τὸν ἀληθινὸν καὶ γνήσιον ἀθετήσασι·
τοῦτο ἡμῖν, ὁ τὸ πρὸ ἀθέμενον ἄδικος διώκτης ἐκεῖνος· τὰ δὲ νῦν, μάλα δίκαιος
δραπέτης ἑλληνισμός· θεοὶ πολλοὶ καὶ ψευδώνυμοι, οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐ
ποίησαν, ἀπολέσθωσαν σὺν αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ κακοὶ κακῶς ἤδη, πανδημεὶ φθαρέντες
ἀπόλοντο· ἀφ' οὗ περὶ ἡμῶν ὁ μόνος ἐπὶ πάντων θεός· ὁ ἀκατάληπτος, ὁ ἀόρατος·
διὰ σαρκώσεως γέγονε καὶ θεατὸς καὶ ληπτός· ἵνα γνωρισθῇ καὶ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς
ἐξουσίαις, τὸ κἀκείναις ἀπ' αἰῶνος ἀποκεκρυμμένον μυστήριον· καὶ δείξῃ καταβὰς ἐ
πὶ γῆν, ἑαυτὸν τοῖς ἐπὶ γῆς ὁ θεός· κλίνει τοίνυν οὐρανοὺς καὶ κατέρχεται· καὶ γίνεται
παρθένου καθαρᾶς ἀπάτωρ υἱός, ὁ ἀμήτωρ τὸ πρὶν μονογενὴς τοῦ θεοῦ· καὶ λαβὼν
τὸ ἡμέτερον, ἀντιδίδωσι τὸ οἰκεῖον· ἐνανθρωπεῖ, καὶ θεοῖ· θνήσκει, καὶ ζωοποιεῖ·
θάπτεται, καὶ ἀνίστησι· πρὸς δὲ τούτοις καὶ διὰ τούτων, ἀπελαύνει τὴν ἀθεΐαν·
Ἀντισάγει τὴν θεοσέβειαν· ὅλον ἀναφέρει τὸν κόσμον εἰς οὐρανόν· καὶ τοῦτο πέρας ποιεῖ
ται τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀρρήτου συγκαταβάσεως· τὴν ἐμὴν χαμόθεν ἀνύψωσιν καὶ
ἀνάβασιν, διὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιγνώσεως· ἐπεὶ δὲ ἰδοὺ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις,
ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος· καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου εἰς τὸν κόσμον ἀνέτειλε·
καὶ λάμψαν ἐν δυσθεσίαις τὴν σκοτίαν διέλυσεν· ἥτις ἦν ἡ περὶ τὰ εἴδωλα καὶ τοὺς
δαίμονας τῶν ἀνθρώπων μανία· παρὰ ταύτης γὰρ ἐπὶ πόσον διώκεται· τοῖς ἔσω τ
ἀδρανῶς ἐπισκιρτοῦσι ἐπιλειψάνοις, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν· ὅσον εἴ τι μος

δράκοντος, ἀνῃρημένου μὲν ἄρτι· κινουμένου δὲ ὅμως βραχύ τι, καὶ βραχύ τι [illegible]
τούτῳ ζητοῦντος ἄρτι πλῆξαι τὸν ἀναιρέτην· πρὶν εἰς τέλος ἀπνεύσοι, σύμπαντα τιθεὶς
κακοῦ βιαιότερον· ὅτε δὴ τοῦτο γέγονε, τηνικαῦτα φωτίζειν μὲν τὸ φῶς τὸ ἀληθι-
νόν, πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον· εἰς κρίμα δὲ γίνεται τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ
φανέν· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες, βλέπωσι· καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. μᾶλ-
λον δὲ καὶ τῶν βλεψάντων ἐκείνων, ἀποτυφλωθῶσι πολλοί, διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀπ-
είαν, ἢ μοχθηρίαν· ἄρτι μὲν ἀνενεχθέντες τῆς ἐν σκότει μακρᾶς τε καὶ χρονίου δια-
τριβῆς· ὅλῃ δὲ τῇ λαμπρᾷ μαρμαρυγῇ τοῦ φωτός, ἀτενῶς ἀθρόως προσβαλόντες·
Καὶ μή ποτε τὴν ἀθρόαν μεταβολήν, ὡς ἐπισφαλῆ, μήτε τὴν τῶν οἰκείων ὄψεων
φύσιν ὡς ἀσθενῆ, ὑπολογισάμενοι· ἐντεῦθεν αὐτοῖς τὸ περιπλανᾶσθαι τῇδε
κἀκεῖσε, καὶ τὸν τῆς θείας γραφῆς τοῖχον ψηλαφᾶν ὡς τυφλούς· κατὰ Ἱερεμίαν τε
φέρεσθαι· καὶ βαράθροις ἐμπίπτειν· ἀλλήλοις τε περιπίπτειν· καὶ ὑπ' ἀλλήλ-
ων ὠθεῖσθαι καὶ ἀνατρέπεσθαι· ἐντεῦθεν αὐτοῖς κατὰ τῆς ἀπροσίτου θεότητος, τὸ
μεῖζον καὶ ἧττον· καὶ πρῶτον καὶ ὕστερον· κτιστόν τε καὶ ἄκτιστον· ἄρχον τε καὶ ἀρ-
χόμενον· καὶ ὁ τῶν τοιούτων ἀλογοτάτων ἀτοπημάτων ἐσμός· ἐντεῦθεν ἡ τῶν
ἀσυγχύτων κακίστη συναλιφή· καὶ τῶν ἀδιαιρέτων καινὴ κατατομή· αἱ
πρῶται κορυφαὶ καὶ πηγαὶ τῶν αἱρέσεων· ὁμοίως ἀλλήλαις, καὶ τῇ ἀσεβείᾳ
μαχόμεναι· ἄλλη τις πλάνη μετὰ τὴν πλάνην, οὐχ ἧττον· καὶ δευτέρα φανεῖ-
σα, μετὰ τὴν πρώτην ἀσέβειαν· ἵν' ἡ τοῦ ψεύδους κατάλυσις, εἰς ψεύδους ἀρχὴν
περιστῇ· καὶ τὸ κακόν, κακὸν διαδέξηται· καὶ λάθωμεν ἡμᾶς αὐτούς· ἐκ τῆς ἐπη-
ρείας, τηνικαῦτα ἀπολέσαντες, ὅτε τὸ νῦν μόλις ᾐρόμεθα· οἱ δὲ γὰρ ταῦτα τε-
χνάζειν τε καὶ στρέφειν πολλάκις, ὁ σοφιστὴς τῆς κακίας· ὁ πικρὸς τοῦ γένους
ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς ἐχθρὸς καὶ πολέμιος· ὃς ἀπογυμνώσας αὐτὰ σχήματα, τοῖς γυ
Τοῖς ἐπιχειρεῖ· καὶ τῶν ἀριστερῶν ἐκκρουσθείς, προσβάλλει τοῖς δεξιοῖς· σφό-
δρα ποικίλος ὢν τὴν ἐπίνοιαν· καὶ πανοῦργος πρὸς τὴν ἐπίθεσιν· οἷον δή τι
πάντοθεν κακουργεῖ καὶ σοφίζεται· τὴν γὰρ ἑαυτοῦ τιμήν τε καὶ θεραπεί-
ας ἧς μετεῖχε τὸ πρότερον, ἀπελπίσας καθάπαξ· διὰ τὴν τοῦ καταλύσαν-
τος αὐτοῦ δύναμιν· ἑτέρως ἡμῖν ὁ ἀναιδὴς ἐπιτίθεται καὶ δι' ἀλλήλης προσ
βάλλει.

τὰς διαφορὰς ἐκ χρόνων περὶ τοῦ ἑνὸς ὑπολειφθεὶς ταύτας καὶ δόξας· κατασκεδάσας ἡ-
μῶν· καὶ τὴν μίαν καὶ ἁπλῆν φύσιν· πολυτρόπως πῇ καὶ ποικίλως κατασκεδασθ
φαντάζεσθαι· ὑπηγάγετο μικροῦ τὸ ἄτιμον αὖθις εἰς ἀθεΐαν· τὸ τοῦ δόγματος ἀνίσου
καὶ ἀνομοίου, σκανδαλίζων τοὺς πλείονας· καὶ πείθων καταγνῶναι ὡς κενῶς ἀσυστά-
του τῆς πίστεως· διὰ τὸ πρὸς αὐτὴν ὡς ἂν εἴποι τις, ἀσύμβατον καὶ ἀσύμφωνον.
πόσον ἐπὶ τούτοις ἡ τῆς ἀπορρήτου σοφίας οἰκονομία· καὶ ποταπὴν ἀρίς-
σιν βοήθειαν· οὕτω πάλιν οὐχ ἧττον ἢ πρότερον κινδυνευούσῃ τῇ ἀσεβείᾳ· τὰς με-
γάλας σάλπιγγας ταύτας τῆς ἀληθείας· ἢ τὰς ὁσίους βροντάς· ἵν᾽ οἰκειότερον εἴπω·
τοῖς κακοῖς ἐκείνοις τοῦ λόγου παράκταις καὶ ὑβρισταῖς τῆς θεότητος, ἐπαφίησι·
Διὸ μὲν ἐπάπαξ, ἡ ὑπὸ πόσον κατασείεται· καὶ καταβάλλεται μὲν αὖθις ὁ τῆς Χαλάνης
πύργος ἐκεῖνος μετὰ τῆς ἐναντίας θαυματουργίας· οὐ συγχύσει ὁμοίως γλωσσῶν,
ἀλλὰ συμφωνίαν ἀπεργαζόμενος· μᾶλλον δὲ τῶν ἀγνωμονεστέρων καὶ σύγχυσιν·
καθαιρεῖται δὲ τείχη πονηρὰ καὶ πολέμια· πρίσαν πιαθέντα σαθρῶς· ἃ σα-
θρῶς ὠκοδόμητο· ταπεινοῦται δὲ καλῶς ἅπαν ὕψωμα, κατὰ τῆς θεογνωσίας
κακῶς ἐπαιρόμενον· μετασκευάζεται δὲ καὶ μεταρρυθμίζεται τὸ πᾶν πρὸς
τὸ βέλτιον· καὶ τῷ ἀρίστῳ ὅτι ἦν καὶ τάξιν λαμβάνει ταῖς ἐκκλησίαις τὰ πρά-
γματα· τῶν σκολιῶν εἰς εὐθεῖαν μεταβληθέντων· καὶ τῶν τραχέων, εἰς λείας με-
τὰ ποιηθέντων ὁδούς· τί γὰρ ὁμαλώτερον ἢ εὐθύτερον τῆς τούτων θεολογίας· ἢ τοῖς
ὑψηλῆς θεωρίας ὄρεσι προβαίνουσα· τὸ μὲν ἀναπτῆς καὶ καταπτῆς· εἴπου τὰς προθέσεις
καὶ τὰς ὑφέσεις· ἐπεὶ δὲ τὰς κατατομὰς ἢ συγχύσεις· ἢ τὸ ἀντίστροφον ἴσον τῆς ἐκείνοις ἀ-
μισότητος, ἐπίσης ἐκκλίνει· μετὰ τῶν βλασφήμων ἐκείνων καὶ θεομάχων γλωσσῶν.
καὶ δι᾽ αὐτῶν ἀνιέμενα περὶ τὰ θηρία· στερρότατα τοῖς λόγοις λιθοβολοῦντα, ἀπωθεῖται
καὶ δι᾽ ὧν ἑκὰς μακρὰν ὡς ἀκάθαρτα· καὶ τοιαύτης ὁ πᾶσας ἀνάξια· αὐτὴ δὲ τὸ μέσον ἀπο-
Λαβοῦσα καὶ ὁμαλόν· ὡς δεῖ περὶ ἁπλῶς ἀσφαλές, ἐκεῖ τὴν κεφαλὴν ἀρίσκει· καὶ ταύτης
ἴσω χωρεῖ· καὶ θεὸν προσκαλεῖ· καὶ γνωστῶς αὐτὸν βλέπει, καὶ μυεῖται καθαρὰν τὴν ἀ-
λήθειαν· ἀποκαλύπτεται γὰρ αὐτῇ φανερῶς καὶ γνωρίζεται· θεὸς μὲν ἀγέννητος ὁ πατήρ·
θεὸς δὲ γεννητὸς ὁ υἱός· καὶ θεὸς ἐκπορευτός τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· οἱ αὐτοὶ τρεῖς καὶ εἷς· τὸ πα

ξ51

δοξότατον· καὶ πᾶσι πλὴν τοῖς γνησίως λατρευταῖς τριῶν, ἀσαφὲς καὶ ἀπερινόητον.
τρεῖς μὲν χαρακτῆρες οὐχὶ θεοί· εἷς δὲ οὐχὶ πλὴν θεός. ὅτι μία θεότης· καὶ ἡ αὐτὴ τῶν τριῶν.
οὔτε τὰς ὑποστάσεις ἑνοῦσα τῷ ἑαυτῆς ἑνιαίῳ, οὔτε πάλιν ἐκείναις συμπληθυνομένη
διὰ τὸ πλῆθος· ἀλλ᾽ οἷον ἀκτῖνας ὁμοίας, ἀπορρήτως προβαλλομένη· ἐξ ἡλίου τε πρωΐ γ αι
ἑνός, καὶ τηροῦσα ἕνα τὸν ἥλιον· ἐπειδὴ τὸ ἀμφήκεστον καὶ οὕτως εἰκάσαι· τὸν πατέρα ἥλιος
εἰκασμὸν ἅμα τρέφαντα, οὐδὲν ἔχουσα διάφορον· πλὴν ἢ μόνον ἐκεῖσιν, τὴν ἰδιότητα· τα
οὐδὲν πλεῖστον ἢ ἔλλειπον· ἀλλὰ καὶ φύσει καὶ δόξῃ· καὶ δυνάμει καὶ ἀγαθότητι· λίαν
Ἀκριβὲς ἀποσῴζουσα τὸ ἴσον· μᾶλλον δὲ τὸ ταυτόν· καὶ ἀϊδίως ἀλλήλαις συνοῦσαι,
καὶ συνεσομέναις εἰς τὸ ἀπέραντον· αὕτη τοῦ παντὸς δημιουργὸς ἡ τριάς· οὗτος ὁ θεὸς
ἡμέτερος· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· οὐδ᾽ ἕτερος ἢ οὕτως περὶ αὐτοῦ πιστευθή-
σεται, τῶν φρονούντων ὀρθῶς· ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης· προφητικὴ φωνή· καὶ
δέδωκεν αὐτήν. πάλαι μὲν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα δὲ τοῖς πρὸς τούτοις λα-
τρευταῖς καὶ προσκυνηταῖς· ἔδει γὰρ πάντως τὴν δι᾽ ἧς πάντα γέγονεν ἀλλὰ τριάδα
ἰσαρίθμους ἑαυτῇ θεράποντας ὑποστῆσαι· καὶ μετὰ τῆς πρὸς ἑαυτὴν συμβουλῆς, ποιῆσαι
πάλιν ἄλλους κατὰ τὴν ἰδίαν εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν· πολὺ τῆς προτέρας ἀκριβεστέραν
καὶ σαφεστέραν· κατὰ τρία τοὺς τρεῖς· ὅτι τε τοσοῦτοι· καὶ ὅτι πάντα θεοειδεῖς· καὶ τρί-
τον κατὰ τὴν σύμπνοιαν· τὸ δὲ μεῖζον καὶ τέταρτον, καὶ τῆς ἐμφερείας μᾶλλον συνε-
κτικόν, κατὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας σπουδήν· ἧς οὐδὲν τῶν πάντων τοσοῦτον, ὅ-
σον θεῷ τε κἀκείνοις ἐμέλησε· τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῶν ἐκείνοις καλῶν· καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν
ἔργων φῶς· ὃ τῶν ἀνθρώπων ἔμπροσθεν ἔλαμψαν, θαυμαζέτωσαν ἕτεροι· λέγω δέ, τῆς
Καθαρότητα σώματος· ἁγιασμόν· λαμπρότητα βίου· χρηστότητα τρόπων· ἀκοσμη-
ἠθῶν· τὴν ἀσαρκίαν· τὴν ἀϋλίαν· τὴν ἐν νεκρῷ σαρκὶ ζωήν· τὴν ἀπάθειαν· τοὺς ἐπὶ
τούτοις ἱδρῶτας· τοὺς ὑπὲρ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀγῶνας· τοὺς διωγμούς· τοὺς πολέ-
μους· τοὺς κινδύνους· τὸν θάνατον ὃν μετὰ Παύλου κἀκεῖνοι διὰ τὸ κήρυγμα, καθ᾽ ἡ-
μέραν ἀπέθνησκον· δεῦρο δή συμπανηγυρίσατέ μοι πάντες, ὁπόσοι τῶν καλῶν
ἐρασταί· ὄργανα γὰρ ὁ λόγος· τοῖς ἐκείνων ἐπαίνοις ἐγκαλλωπίσασθαι· καὶ γε μέσον
σε πάντως οὐδείς· ὅπου γε κἀκεῖνοι πολλάκις εἰς τὰς αὐτὰς ἐμπίπτοντες ὑποθέσεις,

παρ' ἐκείνου τῶν ἀμεταγνώστως τὰς ἐξηγήσεις διαφέρονται· δ' ἡμῶν τε ὥσπερ ἡμῖν· ὅπου περ ἂν ἔφθασε συγγράφων αὐτοί· ἀμήχανον ἑτέροις ῥηθῆναι· μεθ' ὑπερβολῆς ὥρας καὶ χάριτος· ἐπεὶ καὶ μόνοις ὡς ἔοικεν ἐκείνοις ἀμιμήτοις, οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν ἦν μιμεῖσθαι· διὰ τὸ πανταχοῦ τῆς ἀκρότητος, τὴν παρ' αὐτοῖς ἀκρίβειαν ἔχεσθαι· δεῦρο τοιγαροῦν ἡλικία πᾶσα καὶ φύσις· συνερανίσασθέ μοι τὰ πρὸς τὸν ἔπαινον· καὶ ἀγωνίσασθε πρὸς ἀλλήλους· ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες· μειράκια καὶ παρθένοι· πρεσβῦται μετὰ νεωτέρων· ἱερεῖς καὶ λαός· οἱ μοναδικοὶ καὶ μιγάδες· οἱ τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς ἀκριβείας· οἱ τῆς θεωρίας, οἵ τε τῆς πράξεως·

Ὁ μὲν οὖν ἐπαινείτω τὸ ἐν νηστείαις καὶ προσευχαῖς, οἷον ἀσώματον καὶ ἄϋλον· ὁ δὲ τὸ ἐν ἀγρυπνίαις καὶ ψαλμῳδίαις, ἄτονον καὶ ἄτρυτον· ἄλλος, τὸ ἐν προστασίαις τῶν δεομένων· ἄλλος, τὴν πρὸς τὸ ὑπερέχον ἀντιτυπίαν· ἢ πρὸς τὸ ταπεινὸν συγκατάβασιν· αἱ παρθένοι, τὸν νυμφαγωγόν· αἱ ὑπόζυγοι, τὸν σωφρονιστήν· οἱ τῆς ἐρημίας, τὸν πτερωτήν· οἱ τῆς ἐπιμιξίας, τὸν νομοθέτην· οἱ τῆς ἁπλότητος, τὸν ὁδηγόν· οἱ τῆς θεωρίας, τὸν θεολόγον· οἱ ἐν εὐθυμίᾳ, τὸν χαλινόν· οἱ ἐν συμφορᾷ, τὴν παράκλησιν· τὴν βακτηρίαν, ἡ πολιά· τὴν παιδαγωγίαν, ἡ νεότης· ἡ πενία, τὸν ποριστήν· ἡ εὐπορία, τὸν οἰκονόμον· δοκοῦσί μοι καὶ χῆραι τὸν προστάτην ἐπαινέσεσθαι· καὶ ὀρφανοί, τὸν πατέρα· καὶ οἱ πτωχοί, τὸν φιλόπτωχον· καὶ τὸν φιλόξενον, οἱ ξένοι· καὶ τὸν φιλάδελφον, οἱ ἀδελφοί· οἱ νοσοῦντες, τὸν ἰατρόν· ἣν βούλει νόσον καὶ ἰατρείαν· οἱ ὑγιαίνοντες, τὸν φύλακα τῆς ὑγείας· οἱ πάντες, τὸν τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γινόμενον, ἵνα κερδάνῃ πάντας, ἢ πλείονας· κα

Ταῦτα μὲν ἅπερ εἶπον· αὐτοὶ δηλονότι καὶ οὐκ ἐγώ, διεξιέτωσαν ἕτεροι· ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ παρ' ἑκάστου τούτων δοκοῦν πλεονεκτεῖν ἐν τοῖς λόγοις· καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς παραλλάττειν, λογικώτερον τινὲς ἐπισκέπτονται· τοῦ μὲν γὰρ πρὸ πάντων τὸ λαμπρὸν καὶ διάτορον τῆς γλώττης θαυμάζουσιν· ἢ τὸ περὶ πᾶν εἶδος λόγου, προσφυὲς καὶ κατάλληλον· θεολογεῖ τε γὰρ ὑψηλῶς· καὶ τὰς φύσεις τῶν ὄντων, ἐναργῶς παριστᾷ· ἐρρωμένος δὲ καὶ τοῖς ἐξηγητικοῖς ὅτι μάλιστα, οὐχ ἧττον ἀκμάζει τοῖς ἠθικοῖς· πανηγυριστής τε λαμπρότατος,

εἴ τις ἄλλος τῶν πάντων· καὶ οὐδὲ μόνον αὖθις πλεῖστον ὑπὲρ τὰς ἄλλας ἀπειθέστι καὶ ταπεινὰ καὶ ἐν σχήματι·
καὶ αὐτὸς ἐπὶ πᾶσι μετριάζειν εἰδὼς, ἀποπροσποιεῖται τὸ μέρος τοῦτο τῶν λόγων. ἅ-
περ οὕτω μάλα τρανῶς τῶν μεγάλων πάντα διασαφεῖται· καὶ ἵν᾽ ἐμφαντικώτερον εἴπω,
διαζωγραφεῖται καὶ δείκνυται· ὥστε δοκεῖν τὸν ἀκροατὴν, ὁρᾶν μᾶλλον ἢ ἀκούειν,
τὸ παρ᾽ ἐκείνου λεγόμενον· μόνος γὰρ τῶν ὑπὲρ βασιλέως τοῖς ἀψύχοις λόγοις ψυχὴν ἐ-
χαρίσατο· ὅπερ ἄλλοις αὐτὸς ἐπιμαρτυρεῖ· γρηγορίου δὲ τοῦ σοφοῦ, τοῦ τὸ δὴ σοφώτε-
ρ ρον οἴονται, τὸ καθεστηκὸς ἐν τῷ λόγῳ, καὶ βεβηκός· ἔπειτα δὲ τὸ τοῦ νοῦ μεγαλοπρε-
πὲς καὶ μετέωρον· καὶ τῷ ἐνὸς σχήματι βραχεῖ, πολλὴν κρύπτειν δύναμιν· ὡς ὁ σινά-
πεως κόκκος· ἢ ὁ τίμιος μαργαρίτης· τὰ τῆς βασιλείας ἀφομοιώματα· ὃν ὀρθῶς
πεποίηκας ἐμνήσθην· καὶ φαμὲν οὐκ ὀρθῶς αὐτὸς εἶχεν· ἐξ ὅτου προκύπτοντα φθέγγεσθαι·
οὗ, λόγου μὲν πάντως κρείττων, ὁ γλυκασμὸς ἐκεῖνος τοῦ λόγου· καὶ τὸ τοῦ κάλλους
ἀμήχανον· ὃ καὶ τέχνης ἐστὶν ὑψηλοτέρων μεθόδων καὶ πραγματείας· ὑπὲρ καὶ με-
γέθει λόγου τοσούτῳ, τηλικαύτην ἡδύτητα καὶ χάριν ἀναμεμῖχθαι· πέτρα δὲ
παντὸς θαύματος, ἡ πανταχοῦ συμμετρία· στοχαζομένη μὲν ἀποχώτατα, τοῦ σκο-
ποῦ τε καὶ τοῦ καιροῦ· ἐνδεξιουμένη καὶ σταθμῷ φράσιν ἅμα καὶ νόημα, τεθεῖσα
καὶ ταλαντεύουσα· ὥσπερ κέντρῳ καὶ διαστήματι, πρὸς κανόνα τινὰ καὶ διαβή-
τῃ ἐξακριβουμένη· τοῦ δὲ χρυσορρόου τὸ ῥεῦμα· ἢ τὴν ἀδιήγητον ἢ ἀνα-
ματον πρὸς τὸ λέγειν φορὰν, ὑπερφυῶς καταπλήττονται· τὰ τῶν ψυχῶν
μὲν ὡς τάξει τοῦ ζῆν, καὶ πρὸς ἐκεῖνα τὴν πάθεσιν ποιουμένη ὁρμήν· ὅπως ἐφῆκο-
μ ἐν ἠγνοημένως οὐχ ἥκιστα, καὶ τὴν θαυμαστὴν ἀλωπεκίαν· οὐ τεχνικὴν τε ἀναμφη-
λογ δηκοῦσαν, ἢ φυσικήν· οὐ δ᾽ ἀλλ᾽ ἢ μὴν μᾶλλον, ἢ θείαν· δι᾽ ἧς ἀμάχους δύναμις
ἐκείνη τοῦ λόγου· θεραπεύουσα πρότερον τὰς σωματικὰς ἀκοάς· οἷον ἔπυλω-
ρούς τινας λίχνους καὶ ἀναιδεῖς, οὕτω δι᾽ αὐτῶν εἰς τὰς ψυχὰς καταρρεῖ· ἡ προ-
σηνῶς καὶ ἠπίως· δίχα ψόφου καὶ ῥοίζου, τὸν ἐλαίου καὶ μέλιτος τρόπον εἰς-
χεομένη καὶ τὰ βάθη καθαίρουσα, ταῖν καρδίας· καὶ πρὸς ᾠδῖνας ἐγείρει
μὲν τῆς ἀκαρπίας· οἷς τε τὴν γραφὴν σαφηνίζει· μετά τινος χάριτος ἀρρήτου
καὶ θεοπρεπείας· καὶ οἷς ἑτέρως ὁ πάνσοφος, τὰς ἀμείνους γνώμας ἐπάγεται· τῶν

πριώμεθα αὖ ὁμοίως ἐξωνούμενοι καὶ ὑπεραίρουσι, τῆς καρδίας τὸ πλάτος· καὶ τῆς σοφίας τὸ χύ-
μα, καὶ τὸ πάντων μὲν ἄριστα τὰ πάντα νοῆσαι· πάντων δὲ κάλλιστα περὶ πάντων εἰπεῖν.

Ὅτι μὲν οὖν εἴρηται τὰ τοιαῦτα μέν, ὁ βουλόμενος σκοπείτω φιλοπονώτερον· ἐγὼ δὲ
τοῖς εἰρημένοις ἐπιπροσθεὶς ὃ πλέον τῶν ἄλλων παρ' ἐκείνοις ἔγωγε θαυμάζω, πειρα-
ρήσω τοῦ λέγειν. τοῖς ἀπαριθμήσασθαι καθ' ἕκαστα τὰ πάντα προθυμουμένοις, ὥστ' ἂν
μὴ τὸ παραλειπόμενον ἡμῖν ὑπ' ἐκείνων μεῖζον τοῦ λόγου διὰ τὴν καλὴν περὶ τὸ μέ-
τρον αὐτῶν ἀπληστίαν λυμήνασθαι· τί δὲ τὸ καθ' ὑπεροχὴν ἐμοὶ θαυμαζόμενον;
τὸ καθ' ὑπερβολὴν αὐτοῖς σπουδαζόμενον, ἡ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν κηδεμονία
καὶ πρόνοια· καθὸ καὶ μᾶλλον φαμὲν τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὁμοίωσιν, τούτοις ἐξηκρι-
βῶσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστον σώζειν τὴν ἰδίαν ψυχήν. καὶ τὸν βίον ἀσφαλῶς παρεν-
θεῖν, μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν παγίδων ὧν ἐν μέσῳ στρεφόμεθα, οὔπω τι σε-
μνὸν οὐδὲ μέγα· ἀλλὰ πλείστοις μὲν κατορθούμενον, ἀνθρωπίνως δέ. πᾶσι χριστια-
νοῖς ὀφειλόμενον· τὸ δὲ καὶ τὸ τῶν ἄλλων ζητεῖν, καὶ σπουδάζειν κερδαίνειν τὴν τῶν πέ-
λας ὠφέλειαν, τοῦτο ἔργον ψυχῆς θεοειδοῦς καὶ μεγάλης· καὶ Χριστοῦ ὡς ἔφικτον μιμου-
μένης· τὸν λύτρον ἑαυτὸν καὶ ἀντάλλαγμα, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου παρασχόντα
ζωῆς· πῶς οὖν περὶ τοῦτο τὰ τῶν πρώην ἔχει καὶ διδασκάλων, σκοπήσωμεν.
σκοπῶμεν δέ, οὕτως ὑπ' ἐπιστηθῶ τὸ πᾶν τόδε. διὰ τὸν ἄνθρωπον τιμηθέντα θεοῦ. ἐσα-
φήνισθαι δὲ παρὰ τούτων, ἡ φύσις ἑκάστου τῶν παραχθέντων. ἐπὶ φωτισμῷ τῆς ἐκ-
μος, καὶ τῇ διὰ τῶν κτισμάτων ἐπιγνώσει τοῦ κτίσαντος. οὐρανοὶ μὲν γὰρ διηγοῦν-
ται δόξαν θεοῦ. μετὰ κάλλους τοσούτου καὶ μεγέθους ὁρώμενοι. οἱ δέ, καὶ τούτους
καὶ τὴν γῆν. καὶ τὸν ὁρώμενον κόσμον καὶ τὸν ἀόρατον, τρανῶς ἐξηγοῦνται. ὅ-
πως ἕκαστον ἔχει θέσεώς τε καὶ τάξεως, καὶ ὅπως δυνάμεως, περὶ τί τε χρήσι-
μα ἔτι τῇ τῶν ἀνθρώπων ζωῇ. καὶ τίς ὁ λόγος τῆς τούτων δημιουργίας. ὡς οὐχ ἧττον αὐτοῖς
ἢ ἐκείνοις, ἁρμόζειν τό, ψαλμικόν. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ὃ καὶ περὶ τῶν ἀποστόλων ὁ ἀπό-
στολος ἐξεδέξατο. διέθετο τοῖς δούλοις αὐτοῦ διαθήκας. παλαιάν τε καὶ νέαν,
ὁ τῶν ἀμφοτέρων θεός. ἵνα ζωὴ ἡμῖν γένηται. ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσωμεν καὶ ἐν τοῖς

προστάγμασιν αὐτοῦ πορευθῶμεν· οἱ δὲ, τὰς θείας ἐντολὰς, ὡς ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς ὅσοις
ἐδέξαντο· καὶ τοῦτο μὲν, περὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν φιλοπονήσαντες· ὡς ἄλλος οὐδεὶς
περὶ οὐδὲν ἕτερον· τοῦτο δὲ μελετήσαντες ἐπιμελῶς ἐν αὐταῖς ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἅπασαν
φύσιν· ἡμέρας τε καὶ νυκτός· πρῶτα μὲν μεσιτεύουσιν ἀμφοτέραις ταῖς διαθήκαις.
Καὶ συμβιβάζουσιν ἄριστα, τὸ γράμμα τῷ πνεύματι· καὶ πρὸς συμφωνίαν συνάγουσι τὴν
χάριν τῷ νόμῳ· τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ καθελόντες· καὶ τοῦ μὲν, περιελόντες
τὸ κάλυμμα· τῆς δὲ, τὴν λαμπρότητα, τὴν μονιμωτέραν περιλάμψαντες, καὶ
τε τοῖς τύποις τὴν ἀλήθειαν ἐφαρμόσαντες· καὶ οὕτως ἅμα πλήρωσιν δείξαντες
ταύτην ἐκείνης, ἀλλ' οὐ κατάλυσιν. εἶτα καὶ πρὸς τὴν κατ' αὐτὰς ζωήν τε καὶ πολιτείαν,
τὸν ἡμέτερον βίον ὁδηγοῦσι καὶ κατευθύνουσι· τά τε ἤθη κοσμοῦντες· καὶ παντοί
ἡμᾶς χειραγωγοῦντες· καὶ τοὺς τρόπους ῥυθμίζοντες, καὶ παντοίως ἡμᾶς χειρα
γωγοῦντες ἐπὶ τὰ κρείττονα· ἔτι· σαρκοῦται θεὸς δι' ἡμᾶς· οἱ δὲ, τὸ τῆς οἰκονομίας
μυστήριον, τίνα τε τρόπον· καὶ κατὰ τίνα λόγον ἐπραγματεύθη, γνωρίζουσι· τί
ὅτι τοῦτο κεφάλαιον τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ ἀπορρήτου κενώσεως· ἡ τοῦ σύμπαν
τος πλάσματος πρὸς τὸν πρῶτον ἀδὰμ, διὰ τοῦ δευτέρου ἐπάνοδος· ἀποστόλους ἐκ
πέμπει, συναποστέλλονται· προφήτας, συμπροφητεύουσιν· εὐαγγελιστάς, συν
ευαγγελίζονται· μᾶλλον δὲ, ἐχρῆν καὶ προσφιλοτιμήσασθαι· καὶ τὸ ἐκείνων
εὐαγγέλιον, αὐτοὶ σαφηνίζουσι. χαρίσματα διανέμει; μηδὲ γὰρ τοῦτο πλεῖον
Μεταξὺ κείμενον· καὶ τί τῶν χαρισμάτων ἐν τούτοις οὐκ ἐθαυμάστωσε· δοξάζει
διὰ θαυμάτων; καὶ ἐνταῦθα τούτοις μοῖρα οὐκ ἐλαχίστη· ὡς ἔστι γνῶναι σαφῶς
ἐκ πολλῶν ὅτι μάλιστα τῶν ταῦτα διηγουμένων· ἔτι γὰρ οὐδεὶς ὡς οὗτοι τῶν βρα
χύ τι λόγου μετειληφότων, ὅσου μάλιστα πάντων τὰ κατ' αὐτοὺς ἐξυμνεῖ· μαθη
τεύει δι' ἐκείνων πάντα τὰ ἔθνη; διὰ τούτων δέ τι· καὶ τίνα τοῖς λόγοις οὐκ ἀγ
χίνοι σοφώτατοι· οὐ γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις τοσοῦτον· οὐδ' ἀποφάσεσιν, ὅσον φυσικαῖς
καταπείθοντες. μᾶλλον δὲ καὶ ἀμφότερα, μεθ' ὑπερβολῆς θαυμαστῆς· τῇ τε τῆς
τέχνης πειθοῖ τὸν ἀκροατὴν ἑκατέρωθεν ἐν ἀφύκτῳ χειρούμενοι. Τοῖς μὲν
γὰρ αὐτόπταις τοῦ λόγου καὶ ὑπηρέταις ἐβεβαιοῦτο τὸν λόγον· γέννημα γλωσσῶν· ἑρμη

μετὰ γλωσσῶν· ἰάματα· χαρίσματα· διακρίσεις πνευμάτων· μετὰ τῶν ὁμοίων σημείων,
τῶν ἐπακολουθούντων αὐτοῖς. τοῖς δ' οὐ μὴ δεῖν ἐκείνοις πλέον ἀπολειφθεῖσι, τὸ πᾶν κρά-
τος ἦν περὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου· καὶ τὴν τῆς διαλέξεως δύναμιν· ὅση τε πνευματικὴ καὶ θεό-
πνευστος· καὶ ὅση τῆς ἀσεβείας, καὶ τῆς περὶ τὴν φράσιν ἐμμότητος· ὡς αὐτὸς φαίην ἄν,
οὐκ ἐλλογώτατα οἶμαι, καὶ κομψότητος εἴποι τις· οὐ τῆς σοφιστικῆς καὶ φλυάρου· ἀλλὰ τῆς
ἀπερίττου καὶ γλαφυρᾶς· προσελήφθη γὰρ ἤδη καὶ τοῦτο παρὰ τῆς χάριτος· ἵνα τὸ λεῖ-
πεν ἐπιδοκοῦν, ἀναπληρωθῇ τῷ κηρύγματι· καὶ μὴ διὰ παντὸς ὀνειδίζοιτο παρὰ
τοῖς φρονοῦσιν ἐν γῆς, τὸ ἰδιωτικὸν καὶ ἀγράμματον· ἐπεὶ γὰρ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω
τὸν θεὸν διὰ τῆς σοφίας ὥς φησι Παῦλος, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγ-
ματος, σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· ὅθεν ἡ πρώτη τῶν ἰδιωτῶν ἐκλογὴ καὶ ἀποστολή·
ἀλλ' αὐτίκα μοι βλέπε τὴν καλὴν παρὰ πόδας ἀντιστροφήν· ἐπεὶ γὰρ πάλιν ὁ
κόσμος οὐκ ἐπέγνω τὸν θεὸν διὰ τῆς μωρίας ὡς ἔδει, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς ἐν τού-
τοις σοφίας, σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· καὶ μέντοι πολλούς· καὶ μικροῦ δέω πάντας εἰπεῖν·
τοὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου· ἤδη τε σέσωκε, καὶ ἔτι σώζων οὐκ ἐπιλείπει· τοῖς σο-
φοῖς αὐτῶν δόγμασι καὶ διδάγμασι· τοῖς μὲν, τῇ φυσικῇ καὶ γνώσει τῶν νοημάτων ὥ-
ρᾳ προσαγομένοις· τοῖς δὲ, τῷ ποικίλῳ τε καὶ περικάλλει τῶν ῥημάτων ἀγλαΐσματι· φέρει βα
γάρ που καὶ ταῦτα κόσμον τινὰ τοῖς ὑποκειμένοις καρποῖς, ἢ ὅτι μὴ οὐκ ἄωρον· ὥσπερ
μηδὲν ἐνταῦθα τούτων ἐκείνων, καθάπερ φύλλα τοῖς κλάδοις ἐπισειόμενα· εἶτα περὶ
σοὶ τὸ φύσημα ὦ σοφὲ καὶ τὰ σαρκικά· ὁ τὰς λογικὰς ἡμῖν τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας
ἀνελών, μετὰ τῆς ὀφρύος καὶ τοῦ φυσήματος· ὁ τὴν ποιητῶν μεγαληγορίαν ἐπι-
Κομπάζων ἡμῖν, μετὰ τῶν αἰσχίστων θεῶν καὶ τῶν ἀκοῆς σωφρονούσης, ἀναξί-
ων διηγημάτων· ὁ τὴν ἐν λόγοις δεινότητα μονονοὺ προσκυνῶν· καὶ τὴν περὶ τὴν
ταύτην θαυμάσια καὶ τερατεία· ἧς τὸ τέλος, ἀπάτη· τὴν ἀκοὴν γοητεύουσα·
καὶ τῶν κεχρωσμένων τῆς λέξεως· τὸ δ' ἴσως δέ τι καὶ ἄτοπον ἐπικοσμοῦσα τῶν
λεγομένων· ὁρᾷς ἐμμελῆ καὶ παναρμόνιον σύγκρασιν· τοῦ τε νοῦ πρὸς τὸν λό-
γον, καὶ τῶν ῥημάτων αὖ πρὸς τὰ πράγματα; ὁρᾷς ἀκολουθίαν ἀρίστην· καὶ κάλ-
λος καλλεῖ σῶν τρέχον, καὶ ἀντιστίλβον ὁμαλά; τῶν κρυπτομένων τε τὸ φαινό-

2557

μένον· καὶ τῶν ὁσουμένων τὸ ἀπηχούμενον; ὁρᾷς τοὺς ἐμοὺς φιλοσόφους ἅμα δὴ ῥήτορας,
εἰ δὲ βούλει καὶ ποιητάς; χωρὶς τῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν πλασμάτων· ὁπόσον ἤδη τῶν σῶν
πείθομαι(?) διαφέρουσι; καὶ ὡς κορυφαῖοι εἰσὶ πάντες τοῖς μαθήμασι πᾶσιν, ἀπηκριβω-
μένοι καὶ ἅπαντες; ἐπιτίμιοι μὲν ἐπὶ κοινῇ πάσης· ὥστ' ἐπιδιάζομεν πόσου πλεονε-
κτήματι· ἰδοὺ γὰρ ὧν μόνων μέγα ἐφρόνεις· κατὰ τῶν ἁλιέων ἡμῶν καὶ σκυτέων
καὶ ἀμαθῶν, οὐκέτι σόν· ἀλλ' ἡμέτερον· καὶ τό γε νεανικώτερον· οὐκ ἐν τοῖς ἄλλοις μόνον
ἡμῖν ἐπινήξεται κύκλιος, ὅπλον ἀσφαλὲς καὶ σωτήριον· ἀλλὰ καὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν ἤδη.
Τῶν παλαιῶν δι' αὐτῆς ἡμῖν πολεμούντων ἀλόγως, δεξιὸν ἀμυντήριον· δηλονότι τῶν ῥη-
μάτων τοῦ θεοῦ νομοθετεῖσθαι· ὁ τομώτερον οἶδεν ὁ λόγος· ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον.
ὅθεν γοῦν ὁ πολέμιος ὑμῶν, ὑπὸ τούτων ἄρδην συστρεφομένων· ὁ θεόφονος, διὰ τοῦ
δὲ τοῦ ξίφους οὐδ' ἑτέρου, διὰ τοῦ δέ φημι· τοῦ χθὲς ἐπίπου καὶ πρίν, ὑμετέρου· ὁ
πάλαι μὲν δᾳδοῦχος ἐμός· μετὰ ταῦτα δὲ πιστῶν σῶν, νεανιδόσαθαι λέγονται· τοὺς πο-
λεμίους ἐκ πάτρος, τοῖς ἐκείνων ὅπλοις ἀνηρηκώς· τοιγαροῦν ὥσπερ τε· παῖδες ἀθῆτε π-
τες οἱ τοὺς μύθους θαυμάζοντες. ἐπεὶ πρὸ ὑμῶν ἐπλάσαμεν· ὅπως μὲν ἄνδρες ἀγχέ-
μοί τε καὶ μάχιμοι· ὅπως δὲ παῖδες ἀγεννεῖς καὶ ἀνάλκιδες, μεταχρίζονται πολέ-
μια· καὶ τινὰ μὲν λεόντων ὁρμήματα· τινὰ δὲ πιθήκων κινήματα· τὰ γὰρ τῶν
ἐμῶν πάλιν φθέγξομαι· πρός γε σοὶ οὖν ἔδοξε τοῖς ἐμοῖς προμάχοις καὶ ἀριστεῦ-
σιν, οἳ ἐμοὶ πρὸ τοῦ πολεμίων· καὶ δρομοῖ δύστηνε σὺ καὶ κακόδαιμον· ἵνα προσεί-
πω σε κατάστ· παρ' ἐμοὶ ἴσασι· καὶ ἰδὲ ἔργον βάλλοντας ὡς ὁρᾷς, ἐγχέδωκας· ἔδοξεν,
ἀλλ' ὁμολόγει τὴν ἧτταν· καὶ ὑποχώρει τοῖς κρείττοσι· πρὶν τι κακὸν παθεῖν, καὶ τοῖς
Λοιποῖς ἑλληνισταῖς ὅμοιον· ὅσοι τούτοις προσέβαλον, ἐπὶ κακῷ τῷ σφετέρῳ· δεινὸν
γὰρ δεινὸν εἰς συμπλοκὴν ἐριδος, τηλικούτοις ἥρωσιν ἀντιφέρεσθαι· ἀλλ' οἱ
μὲν τὴν φερώνυμον γνῶσιν μεγαλαυχοῦντες ἡμῖν, ἐμποδών· σὺ τοῦτο δρά-
σεις μόνον· μᾶλλον δὲ παθόντες σοφόν, παρὰ τῆς ὄντως σοφίας· ἧς κατόρθωμα
μέγιστον, ἡ τῆς ἐκείνων πλάνης κατάλυσις· τοῖς δὲ τοσοῦτον ἡ χάρις διὰ πάντων
κοσμήσασθαι, πάλιν γὰρ ὁ λόγος εἰς τούτους ἐπανῆλθεν, ἑαυτὸν αὐτοῖς ἡδέως ἐπανα-
παύσει· καὶ τὴν γνῶσιν τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων μυήσασθαι· ἐν τούτοις παντοίως

αὐτοῖς χαριτώσασα· καὶ λαμπρύνασα, οὕτως δὲ τὴν τοῦ κοινοῦ προστασίαν· ἣν τῶν
ἁγίων ἐκκλησιῶν οἱ κορυφαῖοι προβάλλεται· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶν γόνυ
κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα ὁμοίως· ἕλ-
λην τις ἢ καὶ βάρβαρος ἐξομολογήσηται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός· ὑπὸ διδασκάλοις
οὕτω θείοις· καὶ πανταχόθεν τὸ πλῆρες καὶ τὸ ἄρτιον ἔχουσι, πρὸς ἀπαρτισμὸν
ἀγομένη καὶ τελειότητα· κἂν πού ποθεν τὸ ταχέως διεσπασμένον σῶμα Χριστοῦ, τὴν ἀρ-
πότητα λάβῃ· καὶ γένηται μία ποίμνη εἷς ποιμήν· γινώσκων τὰ ἴδια, ἢ γινωσκό-
μενος ὑπὸ τῶν ἰδίων· καὶ καλῶν τούτων ἕκαστον προσφόρως κατ' ὄνομα· ὡς οὐδε-
μιᾶς ἔτι ξένης συμμιγομένης φωνῆς· ἀλλὰ πάσης ἤδη συνήθους τῷ παντὶ ποιμνίῳ
γεγενημένης· ὅπερ οὖν καὶ κατορθοῦται, διά τε τὴν τοῦ κοινοῦ καὶ πρώτου ποιμέ-
νος φιλανθρωπίαν· καὶ τὴν τῶν ἐκείνου πρὸς δύναμιν ζηλωτῶν προθυμίαν· ὃς ἡμῶν
οὐδὲν ἧττον τοῖς ἀξίοις τῆς κλήσεως, πρὸς τὴν ἄνω μάνδραν καλεῖ· ταῖς κοιναῖς
τούτων φωναῖς, οἷα σύριγξι χρώμενος· καὶ τὴν ἐν τόπῳ χλόης τρυφὴν· καὶ τὸ
ζῶν τῆς ἀναπαύσεως ὕδωρ, ὑπισχνεῖται καὶ δίδωσιν· ἐκπληρῶν ἀκριβῶς τὸ
ἑαυτοῦ θεῖον θέλημα· διὰ τῆς δεξιᾶς ὑπουργίας καὶ συνεργίας, τῶν γνησίων τῶν δὲ
θεραπευτῶν· ἣν δὲ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν συνεργοῦντες αὐτῷ, καὶ συμπληροῦντες ἔτι
διατελοῦσι· καὶ οὐ πρὶν ὡς οἶδα τοῦτο πράττοντες λήξουσι, πρὶν ἐκλέξαι τὸ
πᾶν· τοιούτοις ἡμῖν τοῖς ἁγίοις τούτοις, ὁ τῶν ὅλων θεὸς ἐχαρίσατο· ὁ ἐνδοξαζόμενος
οὕτως ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· τοῦτο τὸ ἔργον· τοῦτο τὸ κέρδος, τὴν δὲ τὴν παροῦσαν
ζωήν, τῶν μεγάλων ἐπιδημίας· οὕτως ὁ βίος ἀπώνατο τῆς αὐτῶν παρουσίας·
οὕτως πρὸς τὸν ἄνω κόσμον αὐτοὺς, καὶ τὴν ἐκεῖ χαρὰν τῶν δικαίων παρέπεμ-
ψε· τοσούτων ἀρετῶν δορυφορουμένους φαιδρότητι, τηλικαύταις χάρισι λάμ-
ποντας· τούτους ἔχομεν ἅγιοι· μετὰ τὸν σωτῆρα, σωτῆρας· μετὰ τὸν πλάστην, δημιουρ-
γούς· μετὰ θεόν, εὐεργέτας καὶ φύλακας τῶν ἡμετέρων ψυχῶν· οὗτοι τῆς ἡμῶν πί-
στεως, οἱ συνεκτικώτατοι στῦλοι καὶ τὰ μεγάλα ἐρείσματα· ἐν οἷς ἡ σοφία τὸν
ἑαυτῆς οἶκον ᾠκοδόμησε· καὶ πύλας ᾅδου μηδέ ποτε κατισχύσειν αὐτῆς ἀπεφή-
νατο· οὗτοι μετὰ τοὺς ἱεροὺς πατέρας ἡμῶν, οἱ ὑπὲρ πάντας ἐκείνους· φιλη-

οὐ χεῖρον καὶ μοι, ἢ ἐκείνῳ σύνηθες· μετὰ τοὺς σεπτοὺς ἀποστόλους· οἳ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι· τούτοις ἡμεῖς πανηγυρίζομεν σήμερον· καὶ μέντοι πανηγυρίζομεν· οὐχ ὡς τούτοις δοκεῖ· δοκεῖ δὲ ἢ λέγοντάς τι τῶν δεόντων, ἢ πράττοντας· οὕτω γὰρ αὐτοὶ μάλιστα, τὸ πνευματικῶς ἑορτάζειν ὁρίζονται. τὸ μὲν οὖν δέον ἐν λόγοις ἐφ' ὅσον ἐνῆν, τοῖς ἄλλοις παρ' ἡμῶν ἀφωσίωται· ἀπέχουσι γὰρ ἤδη τὴν εὐφημίαν· εἰ δὲ καὶ μὴ τοσοῦτον ἐνδεᾶ τῆς ἀξίας, καὶ οὕτως ἀγαπητόν· ἐπεὶ καὶ ἐκείνους· ὧν οἶδα

Φιλοκάλως πρός τε καὶ θεὸν καὶ τοὺς ἐκείνους, τὸ κατὰ δύναμιν· διὰ δὴ τῆς ἐν τῶν ἔργων ἐπιτιμῆ[ς], ἵνα μὴ χαλκὸς αὐτοῖς μάτην ἠχῶν, λογισθῆναι βουλόμεθα· λόγος γὰρ καὶ οὗτος ἐκείνων, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς λόγος τῶν παρ' ἡμῶν ἐπαίνων καὶ κρότων· ἀλλὰ τῆς τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ὠφελείας καὶ διορθώσεως· ὥστε μέγα μὲν ὁ λόγος αὐτοῖς καὶ προφόρημα, καὶ τί γὰρ ἄλλο τοιοῦτον· ἀλλὰ σὺν λόγῳ λεγόμενος· σὺν λόγῳ δ' ἂν λέγοιτο, ἡ τὴν πρᾶξιν συναπαγόμενος· ταύτης δὲ μονωθείς, οὐχ ὅπως ἐκείνοις τοῖς ἀπροσίτοις τὴν ἀρετὴν καὶ ἀδεκάστοις κρίσιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ χείρονος· ἀλλ' οὐδ' ὀλίγῳ γ' ἐπί τινι τῶν μετρίων καὶ ἧττον φιλαρέτων καὶ φιλοθέων, ἀλλ' ἀπόδεκτον δόξει τι χρῆμα καὶ περισπούδαστον· ἔτι τοίνυν ἐκείνοις χαρίσασθαι προθυμούμεθα, ἑαυτοὺς ὧν ποιήσωμεν· ποιήσομεν δέ, τοῖς ἐκείνων λόγοις ἑπόμενοι· ὁ γὰρ βίος σαφῶς, ὑψηλότερος ἢ κατὰ τὴν παρ' ἡμῶν μίμησιν· καὶ τούτοις ἐντρυφῶντες ἀεί· καὶ πᾶσαν πρᾶξιν ἢ λόγον· καὶ κίνημα ἢ γράμμα καὶ διανόημα, ὑπ' ἐκείνων καλῶς ῥυθμιζόμενοι καὶ τυπούμενοι· οὕτω προσηκόντως πανηγυρίσωμεν· οὕτω χαίρουσιν οὗτοι παρ' ἡμῶν δοξαζόμενοι· ἀλλ' ὦ τοῦ σύμπαντος κόσμου φωστῆρες ἀειλαμπεῖς τῶν τοῦ στερεώματος τούτων, κατὰ πολὺ τιμι-

ώτεροι· ὅσον οἱ μέν, τὰ σωματικὰ ἡμῶν ὄμματα, ὑμεῖς δὲ τὰς ψυχικὰς περιλάμπετε· ὦ μακαρία καὶ δευτέρα τριάς· τὸ τῆς πρώτης καὶ μεγάλης τριάδος, ἀπεικόνισμα καὶ ἀπαύγασμα· ἢ καὶ παρ' αὐτῆς δοξασθεῖσα, καὶ ταύτην ἀντιδοξάσασα· τρεῖς ὄντως ἅγιοι· μεγαλώνυμοί τε καὶ μεγαλόδοξοι· οἳ καὶ ἡμῖν τὴν καλλίστην ταύτην ἐπίνοιαν· ὡς κατὰ γνώμην ὑμῖν, ἐπινοοῦντες πρότερον, ἀγαγόντες· καὶ θαυμασταῖς ἐμφανείαις βεβαιώσαντες ὕστερον· οὐχ ἵν' αὐτοὶ

πεπλέον ἐν τῷ θεῷ ἑστηκότα ἅπτ' μέγα νοεῖσθε· πῶς γάρ· ὢ τὸ θαῦμα τῆς δόξης, τοῦ πε-
πλήρεις ἐν πᾶσιν ἔχει καὶ τὸ ἀκρότατον· ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν τούτῳ μᾶλλον τιμήσητε. καὶ
τε μαθητείαν ὑμῶν· καὶ τὸν μαθητευθῆναι ταῦτα ἠξιωμένον· ὃς οὐδὲν οὔτε
μεῖζον οὔτε βέλτιον ταύτης, ἀπογράμμην τοῦ δὲ τοῦ βίου· ὦ ποιμένες ποιμέ-
νων, καὶ διδασκάλων διδάσκαλοι· μέμνησθε μέν μου τῶν ὑπὲρ τοῦ κυρίου
λιθασμῶν ὡς ἐπετάξας, ἡμεῖς τὰ πνευματικά· καὶ τῶν μεγίστων ὑπὲρ εὐσε-
βείας κινδύνων· καὶ σοῦ τῆς ἀδίκου· διὰ δικαιοσύνην ὑπερορίας· τοῦ και-
νοῦ μαρτυρίου, τῆς ἀναιμάκτου ἀθλήσεως· μεμνήσθω μετὰ τῶν ἄλλων κα-
μάτων καὶ πόνων· οὓς πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ἀνέτλη τε·
ἀνατολῇ καὶ δύσει μαχόμενοι· ὑμῶν γὰρ καὶ τοῦτο, ἵνα τὰ πέρατα ἐρημάσητε·
ἐχόμενοι καὶ τὰ πτύξια τὰ ἅγια· τὰς πλάκας τὰς θεογράφους· καὶ διαθήκην τὴν
τρίτην· ἣν ὑμῖν ὁ θεὸς διὰ τῶν ὑμετέρων ἐνθέων γλωσσῶν, ἐξεφώνησε· τὸν
τοῦ μου φωτισμόν· τὸν ἁγιασμὸν τῶν ψυχῶν· καὶ τῶν ὀμμάτων τρυφήν·
τὸ μέγα καὶ ἄμαχον τῶν ἀγνώμων ἀνθρώπων θέλγητρον· καὶ κοινὴν ἁπάσης αἰ-
σθήσεως ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν· ἔνθα κόρος τόπος οὐδείς· τὸν ἀδαίμονα
κλῆρον καὶ πολυτίμητον ὄλβον· ὃν ἡμεῖς ἐξ ὑμῶν τῶν ἡμετέρων πατέρων
διαδεξάμενοι σῴζομεν· καὶ οἷς τοῖς μεθ' ἡμᾶς, παραπέμψομεν· τοῦτο ἡμῖν μόνι-
μον αἰώνιον· μνημόσυνον γενεαῖς γενεῶν· ἀθάνατον φυλάττον καὶ ὑμετέ-
ραν δόξαν τῷ βίῳ· μέμνησθε δέ μοι καὶ αὐτοὶ τοῦ ποιμνίου· ὃ τοῖς ὑμετέροις λό-
γοις καὶ τρόποις καὶ πειρασμοῖς κατηρτίσασθε· ἐξ ἀφανοῦς καὶ φαύλης ἀγέ-
λης ὀνομαστὸν καὶ περίβλεπτον· ὡς ἡ προσαγόρευσις ὑμῶν, ἀποδείξαντες, καὶ
ταῖς ἐκκλησίαις χαίρειν καὶ εἰρήνην· ἣν αὐταῖς ἀπελθοῦσαν ἀνασωσάμενοι κα-
ταλίπατε, σωτηρῆτε μέχρι παντὸς ἀπηρέαστον καὶ ἀκύμαντον· ἡμῖν
δὲ βραβεύοιτε, καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπιτυχίαν· ἐνταῦθα μὲν ταῖς χρησταῖς ὑποθή-
καις ἀπαρτίζοντες· αὐτόθεν δὲ, χεῖρα ταῖς πρεσβείαις ὀρέγοντες· καὶ πρὸς ἑαυ-
τοὺς ἀχερέστερον, πᾶσι μετιόντες τρόποις· ἵνα καὶ αὐτοὶ δι' ὑμᾶς τε καὶ σὺν
ὑμῖν ὡς ποθοῦμεν· ἀγαλλιαθῶμεν ἐγγύτεροι τῷ τρανοτέρῳ τῷ φωτὶ τῆς δόξης
καὶ παρουσίᾳ τῆς τριάδος· ὑπὲρ οὗ πᾶς λόγος ὑμῖν· καὶ ἅπαν ἔργον καὶ σπούδασμα·
ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:

Βίος καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων θαυματουργῶν Κύρου καὶ Ἰωάννου: εὐλόγησον πάτερ:-

Κῦρος ὁ περιφανὴς τῶν μαρτύρων ἀστήρ· πόλεως μὲν καὶ αὐτῆς ἐτύγχανε περι-
φανεστάτης Ἀλεξανδρείας· τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ κειμένης· ἣν οἰκιστὴς τοὔνομα κε-
δνῇ ἀνάλογος, καὶ ὀνόματος αὐτοῦ μεταδοῦναι· ἦν δὲ ὁ Κῦρος τὸ σέβας ἐν πρώτοις·
τὸν βίον ἐπαινετός· τὴν τέχνην ἰατρός· οὗ μέχρι καὶ νῦν τὸ ἐργαστήριον ἅπα-
σι γνώριμον· μεταβαλὸν μὲν τὴν ἐπωνυμίαν· καὶ ναὸς θεοῦ ἤδη καὶ ἱερὸν τῶν
ἁγίων τριῶν παίδων καλούμενον· συμμεταβαλὸν δέ πως καὶ τὴν ἐνέργειαν·
ἢ θειοτέραν μᾶλλον αὐτὴν ἐργασάμενον· καὶ ἀντὶ τῆς προτέρας ἐκείνης τῶν νό-
σων ἀπαλλαγῆς· ἣν ἰατρικὴ τέχνη καὶ πόνοι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης παρεῖχον
φάρμακα· παντοδαποῖς ἄρτι καὶ αὐτομάτοις βρύον τοῖς θαύμασι· ὅπως δὲ
καὶ τὴν μεταβολὴν ἐδέξατο ταύτην, ἄνωθεν ὁ λόγος δηλώσει· Ἀπολινάριος·
οὐχ ὁ σφοδρὸς ἐκεῖνος τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐχθρός· ὁ καὶ τοῦ
τῶν Λαοδικέων θρόνου πολλὴν αἰσχύνην καταχεάμενος· ἀλλ᾽ ὁ τῆς ἀληθείας
μᾶλλον διάπυρος ἐραστής· καὶ τῶν ἀσεβῶν δογμάτων ἐκδικητής· καὶ
τοσοῦτον ἐκείνῳ δόξης καὶ τοῖς τρόποις διάφορος, ὅσον ὀνόματος ταὐτότητι κοι-
νωνός· ὃς ὑπὸ θεοῦ τὸν τῶν Ἀλεξανδρέων ἐγχειρισθεὶς θρόνον· ὡς ὁ πολύς τε
καὶ ἀληθὴς περὶ αὐτοῦ βούλεται λόγος· ὅπη κρίσει θειοτέρᾳ· καί τινος ἀνδρὸς
προρρήσει τὰ μέλλοντα βλέπειν ἱκανοῦ, τὸν ἱερατικὸν ἐπεστάθη θρόνον·

Οὗτος οὖν ὁ Ἀπολινάριος· ἤδη τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπιλαβόμενος, ἔτρεφέ τινα
καὶ ἀδελφιδοῦν· ἔτρεφε δὲ λίαν ἐπιμελῶς τε καὶ φιλαρέτως· ὥσπερ αὐ-
τὸν ἔσχεν ἐγγίζοντα κατὰ γένος, οὕτω πολλῷ μᾶλλον καὶ τῷ βίῳ δεξιὸν συγγε-
νῶς ἔχοντα· ἐπεὶ δὲ καὶ ἀνδρὸς οὗτος ἐλάμβανεν ἡλικίαν· καὶ νεότητος ἀκ-
μῇ σφριγῶν ἦν· οὐ κατὰ τοὺς πολλοὺς τῶν νέων ἐνδοὺς ἑαυτὸν τῆς φύσεως ταῖς
ἐνῆκεν ὁρμαῖς· χαλινὰ πάντα χαλάσας· οὐδὲ κλέπτειν εἵλετο τὰς οὐ καλὰς
ἡδονὰς· λαθραίαις καὶ μυχαιτέραις ἐξόδοις· ἀλλὰ μηδὲ τοιοῦτον μᾶλλον ἐ-

θέλων παθεῖν.

θέλων παθεῖν· ἀγεννῶς καὶ ἐξ ἀθερίως τῷ θείῳ ἀρχιερεῖ προσελθών, ἐν μέσῳ
γυναικὸς ἢ τῆς συζυγίας· ὁ δὲ θεῖος οὗτος ἐκεῖνος ἀνὴρ οὐδὲ μέχρι τοῦ καὶ ὁ
τῶν ταύτην τὸν λόγον ἀνασχόμενος, πολλοῖς ἐκέχρητο πρὸς αὐτὸν λόγοις· τῶν
Τοῦ γάμου θορύβων ὑπομιμνήσκων· καὶ ἀπαγγέλλων αὐτὸν τῆς γνώμης περὶ ὧν
μενος· ἐπεὶ δὲ σφοδρῶς ἐγκείμενον ἑώρα· ἢ μηδὲ μικρὸν ὑποδιδόντα τῆς
ἐνστάσεως, σοφίζεται τὸ πρᾶγμα λίαν καλῶς· ἐπιθυμίαν ἔχειν με εἰπὼν ναὸν τοῖς τρισὶν
ἁγίοις παισὶν ἀνεγεῖραι· οὗ τινος σε χρὴ προστῆναι τῆς οἰκοδομίας τό γε νῦν ἔχον· ἐπεὶ τὰ
τοῦ ἔργου εἰς πέρας ἐλθόντος, καὶ σοὶ χωρήσει φησὶ κατὰ γνώμην τὸ σπουδαζόμενον· ἤ-
κουσεν ἐκεῖνος· καὶ ἡδέως λίαν ἀνεδέξατο τὸ ἐπίταγμα· θερμὴν ἐπιθυμίας ἢ
πίστει χρησταῖς ἅμα τυχὼν καὶ ἀνακτώμενος· ἦν δέ τις αὐτόθι τόπος· δορύξιμον οὕτω
καλούμενος· οὗ δὴ καὶ ἔδοξεν ἐγεῖραι τὸ ἱερόν, ἔργου καὶ πάσης σπουδῆς αὐτὸς
εἴχετο· καὶ τὸ μὲν εἰς γηροκομεῖον ἀνθεὶς· τὸ δὲ εἰς αὐλὴν ἀφορίζετο· ἡ αὐλὴ δὲ μεταξὺ
τὸ ᾀδόμενον τοῦτο περιελάμβανεν ἐργαστήριον· ὅπερ εἰς ναὸν μεταβαλόντες· τοῦ
ὀνόματος μόνον ὡς ἤδη φθάσαντες ἐφήμισαν· οὐκ ἔτι δὲ τοῦ πράγματος ἀπέστησαν· ὅπερ μὲν
καὶ μᾶλλον ἀνῆκε θέσει αὐτό· καὶ ἰατρεῖον πάθους παντὸς ἀνθρώποις εἰργάσαντο· ἀλλὰ τοῦτον
δὴ τοῦτον μετεποιήθη τὸν τρόπον· καὶ ναὸς ἐξ ἰατρείου καθίστη· ἀμαθὸν ἢ
θῶς ἰατρεῖον· ταχεῖα νόσων ἀπαλλαγή· θεραπεία, μέλλησιν ἔχουσα μηδεμίαν·
Ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτήσεις πολλάκις τῶν πασχόντων φθάνουσα· ἡ μὲν οὖν δὲ καὶ τὰ ἑξῆς
προσθετέον· καὶ οὐ ζημιωτέον θαῦμα καινὸν ἅπασι διὰ τῶν ἐκ λόγων ἐποφθέν·
εἰ καὶ μετρία δόξει παρέκβασις τοῦ μετὰ χεῖρας σκοποῦ ἡ προσθήκη τοῦ διηγήμα-
τος· ὡς γὰρ ὁ μέγας ὅλῃ σπουδῇ περὶ τὰς οἰκοδομὰς ἀπησχόλητο· εἰς ναὸν μὲν ἐμβέβα-
χεῖ τὸ ἐργαστήριον μεταβέβλητο· καὶ νοσοκομεῖον δὲ καὶ γηροκομεῖον περὶ αὐτὸ
κατεσκεύαστο· καὶ πάντα ἤδη ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀπήρτιστο· εἶτα μεταστέλλεταί
τινα ὁ ἀπολινάριος ἄνδρα ποιμενικῆς προεστηκότα· καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπίσημον·
ᾧ γράμματα δοὺς παρὰ τοὺς ὁσίους τρεῖς παῖδας εἰς βαβυλῶνα συμπέμπει· τὰ γράμ-
ματα δὲ ἱκετεία ἦν· ὥστε τινὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων λειψάνων, πρὸς τὸν ἐν Ἀλε-
ξανδρείᾳ περιφημότατον ναόν· ὃν αὐτὸς πολλοῖς μὲν ἀναλώμασι· πολλοῖς δὲ καὶ πό-

δ ςδι

μοις ἐδέχετο· τοιοῦτον γὰρ τὸ περὶ αὐτοῖς ἀπολιναρίου φίλτρον· μετὰ τῆς ἐμπύ-
ρου καὶ ζωτικῆς πίστεως· ὅτι καὶ τοσούτοις ἤδη πρότερον χρόνοις τελειωθέντας· ὡς-
περ ἔτι ζῶντας αἰσθάνεσθαι τῆς ἐπιστολῆς· καὶ μέλλων αὐτῶ μεταδοῦναι τῶν οἰ-
κείων ἐπίσταλμα· σπουδῇ τοιγαροῦν τοῦ μεγάλου ταύτην ἐκείνου καὶ μεγάλων
ὑπὸ τοῦ διακόνου τὴν ὁδὸν στειλαμένου· καὶ εἰς βαβυλῶνα φθάσαντος· εἶτα καὶ
Πρὸ τῶν ἱερῶν ἐκείνων στάντος λειψάνων· καὶ τῇ χειρὶ τὰ γράμματα ὑποδείξαντος·
πλεῖστά τε δεηθέντος ὥστε δέξασθαι τὴν ἐπιστολήν· καὶ ὧν ὁ ἀρχιερεὺς αἰτεῖ μετα-
δοῦναι· ὁ μέσος αὐτῶν ὥσπερ ἐξ ὕπνου διεγερθεὶς· ὢ θείας οἰκονομίας· ὢ φρικτοῦ
διηγήματος· τὴν χεῖρά τε ἠρέμα προτείνας· καὶ τὴν ἐπιστολὴν εἰληφὼς, αὖθις οὐ-
δὲν προσθεὶς κατεκλίνετο· ὁ γοῦν τῶν γραμμάτων διάκονος· θαυμάσας μὲν ἐπὶ τῷ
θεάματι· τῷ μὴ τυχεῖν δὲ μηδενὸς ὑπὲρ ὧν ἀφίκετο λίαν ἀνιαθεὶς· ἐπεὶ παρ' ὅλην
ἑβδομάδα τῷ ναῷ παραμείνας καὶ δεηθεὶς οὐδὲν εὕρισκε πλέον, ἀνέστρεφεν ἀθυ-
μῶν· καὶ ἀντὶ λειψάνων ἀπολιναρίῳ ἐπιμίξων δάκρυα· ὁ δὲ μηδὲ οὕτως ἀπα-
γορεῦσαι· μηδὲ τοῦ μετὰ χεῖρας ἀμελήσας σκοποῦ· τοιοῦτον γὰρ ὁ πόθος· οὐ πέ-
φυκε ῥᾳδίως ἀπογινώσκειν οὐ τῶν δυσχερῶν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ τῶν παντά-
πασιν ἀδυνάτων· ἄπιθι φησὶ καὶ αὖθις ὦ βέλτιστε· καὶ θερμότερον πάλαι τοὺς
ἁγίους αἴτησαι παρ' ἐμοῦ· καὶ ἐάν περ αὐτοῖς οἶκτος ἐπέλθῃ· καὶ τὰς ἡμετέρας δυ-
σωπηθέντες δεήσεις, ἕν γε τῶν αὐτοῦ μελῶν παράσχωσιν· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τὴν ἐπιστο-
λὴν ἀναλαβὼν ἐπανήξεις· καὶ ἔσται μοι ἀντὶ λειψάνων τὸ χρῆμα· ἐπεὶ μηδὲ ἀμοι-
ρος ἐκείνη ἁγιασμοῦ· ἅτε καλῶς προσληφθεῖσα· καὶ χρόνον ἤδη συχνὸν ἱ-
ερῶν τοιούτων μελῶν ψαύσασα. πείθεται καὶ πρὸς ταῦτα ὁ πολὺς τὴν ὑπακο-
Ἠν ἐκεῖνος ἀνήρ· ἔδει γὰρ οἶμαι πρὸς τοιοῦτον πόθον· ἀπαντῆσαι τοιαύτην ὑπη-
ρετῆσαι τύχης· καὶ εἰς βαβυλῶνα πάλιν γενόμενος· καὶ προσελθὼν τοῖς ἁγίοις,
ἐδεῖτο θερμῶς· ἱκετεύων μὴ παριδεῖν· δάκρυσι μᾶλλον ἢ ῥήμασι τὴν ἱκετείαν πλη-
ρῶν· μηδ' ἀτέρας ἀπομένειν τοῦ περιάρχοντας· μηδ' ἀπέρων αὐτοῦ πόνων τῶν
κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ὑπεριδεῖν· ἀλλὰ πρὸς τιμὴν ἐκεῖνος ἐδέχετο αὐτοῖς ἱερὸν,
τοῦτο οἰκείοις ἂν ποδοξάσαι μέλεσι· ταῦτα ἐδεῖτο μέν, ἤνυε δὲ πλέον οὐδέν· ὁ

θερμὰ ἀπὸ γάμους ταύτης τάφων, ἀλλὰ προσηκόντως ἐμμελῶς· ἀκούσατε γὰρ πρᾶγμα καὶ
μηδ' ἀκοῦσαί τε χαριέστατον· καὶ ψυχὴν ἐκπλῆξαι θαυμασιώτατον· τῶν γὰρ τάφων ὅσων
ἀπογαμοὺς ἐκεῖνος· καὶ γοῦν ἀναλαβεῖν αὐτὴν ἐσπούδαζε τὴν ἐπιστολήν· ὥσπερ εἰ
χεὶρ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐντολή· λαβὼν χώραν τῶν θερμῶν τὴν πίστιν ἀποπληρώσουσαν·
ταύτῃ τοι καὶ χεῖρα χειρὶ ἐμβαλὼν τὴν ἑαυτοῦ τῇ τοῦ μάρτυρος· καὶ τῆς ἐπιστολῆς
λαβόμενος· τὴν μὲν εἷλκε πρὸς ἑαυτόν· ταύτῃ δὲ ἄρα καὶ ἡ κατὰ τοῦ μάρτυρος ἠ-
κολούθει χείρ· ἣν καὶ οὗτος ἰδὼν τοῦ ὅλου διαιρεθεῖσαν σώματος· καὶ ποθούντως
ἅμα χερσὶ καὶ φρικτούντως ἀγκαλισάμενος· θησαυρῷ τε τιμίῳ τὰ τιμιώτατα
καταθείς, ᾀσμένος τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατέλιπε· ἐφ' ᾧ τίς ποτε ἂν ἢ τὴν ἡδο-
μ νὴν καὶ φαιδρότητα παραστήσειε τοῦ πατριάρχου· ἢ τὴν τοῦ πλήθους πάλιν ἑορτὴν
καὶ πανήγυριν· οἷα δὲ μετὰ τῆς θεοσοφίας καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφιδοῦν ὑπόσχε-
σιν ἀκούσαντες καλόν· τῆς γὰρ ἐπιούσης τὸν ὑπ' αὐτῷ πάντα κλῆρον ἀθροίσας,
χεῖρα μὲν ἐκείνην· καὶ σὺν αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν ὑπ' αὐτῆς ἐχομένην· ἱερῶς ὁμοῦ
καὶ λαμπρῶς κατατίθεται· τά τε ἄλλα τελέσας κατὰ τὸν ναὸν φιλοτίμως· καὶ
τοῦτον ὅσα χριστιανοῖς νόμοις καθιερώσας· ἔπειτα τὸν ἀδελφιδοῦν ἀναγαγὼν
ἐπὶ ἱερέα χειροτονήσας· ἂν τότε ἡ σὰ τῷ συζύγου τὴν ἐκκλησίαν μνηστεύεται.
ἱδρύσοι καὶ ἡ γνώμη πρὸς αὐτὸν εἶπον· ἀλλὰ κήδου ταύτης ὡς προσῆκόν ἐστι· τοῦ-
το λεχθέν· οὕτω τὸν νέον διέθηκε· καὶ οὕτως αὐτοῦ καθίκετο τῆς ψυχῆς· καὶ
μετέθηκε τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς πλέω τὸ μετὰ ταῦτα περὶ θεωρίας ἔρωτα σχεῖν·
ἢ τῶν γάμων πρότερον· ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἅλις· ἡμῖν δὲ Κύρου πάλιν
Κθ τῶν Κύρου μνημονευτέον· ὃν καὶ τοῦ παρόντος λόγου ὑπόθεσιν προεθέμεθα·
οὗτος τοίνυν ἰατρικὴν γεγονὼς τῶν ἄλλων διαφορώτατος, οὐδὲν ἧττον καὶ
τὸν βίον ἡμῖν ἅπασιν ὠφελιμώτατος· τῇ μὲν τέχνῃ τὰ σώματα· τῷ τρόπῳ δὲ τὰς
ψυχὰς θεραπεύων· μᾶλλον δὲ καὶ πρό που τὰ πολλὰ φροντίζων τῶν διὰ
τῆς τέχνης· καὶ διδάσκων νόσον ψυχῆς, πολλῷ τοῦ σώματος εἶναι χαλεπω-
τέραν· ὅθεν καὶ ταύτης αἰτίαν πολλάκις ἐκείνην γενέσθαι· τοῦ δὲ αὐτοῦ
πάντων καὶ ἰατροῦ διὰ νόσου σωματικῆς· ἱκετείαν ἡμᾶς ἀποθέσθαι ψυ-

χῆς σπουδάζοντος· ἣ καὶ νόσον ἐπὶ νόντως σφαλερωτάτην καὶ δυσθεράπευτον.
ἰατρῶν γὰρ εἰς τοὺς νοσοῦντας ὁ κῦρος· οὐ τῶν γαληνοῦ καὶ ἱπποκράτους καὶ τῶν
ὁμοίων πάντως ἐμέμνητο· ταῦτα γὰρ ἐκεῖνος δευτέρου λόγου· ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἄ-
μεταίρας λαμβάνων πηγῆς· καὶ πολλὰς ἐπάδων αὐτοῖς τῶν προφητικῶν τε καὶ
ἀποστολικῶν, ἀλλά γε καὶ τῶν δεσποτικῶν ῥήσεων· εἶτα καὶ τὰ τῆς χάριτος προστιθείς, ὑ-
γιαίνειν αὐτοῖς οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς παρεσκεύαζε· καὶ περὶ
μικρῶν δεομένοις, αὐτὰ παρεδίδου καὶ τὰ πολλῷ μείζονα τούτων· ἀντὶ ἀσεβείας ἐπί-
γνωσιν· κακίας κάθαρσιν· σωτηρίαν ψυχῆς, ἐχαρίζετο· πολλοὺς μὲν τῶν ἀσεβῶν
ἑδραιοτέρους ἔτι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐργαζόμενος· πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἀπίστων
τῆς ἑλληνικῆς ἐξαιρούμενος πλάνης· πολλὴ δὲ αὕτη τότε καὶ πολλῶν· ἢ καὶ τῶν
πλειόνων ἐπειλημμένη· διοκλητιανοῦ γε τὸ σκῆπτρον ἔχοντος· ὃς οὐχ ἧττον ἀπὸ τοῦ
διαδήματος μᾶλλον· ἢ ἀπὸ τοῦ περὶ τὴν δεισιδαιμονίαν τὸ ἐπίσημον ἔσχεν·
ἐν τούτῳ μὲν γὰρ πολλοὺς εὑρήσεις οἷς ἂν αὐτὸν ὁμοιώσῃς· ἐν ἐκείνῳ δὲ πάντως
ὀλίγους· ἐπεὶ δὲ οὔτε λαθεῖν ταῦτα τὸν πονηρὸν ἦν· οὔτε μὴ λαθόντα ὑπενεγ-
κεῖν ῥᾴδιον· δυσκάτοχον γὰρ ἡ κακία καὶ ἴταμον, δῆλα καὶ τῷ τῆς πόλεως
ἄρχοντι δι' αὐτοῦ γίνεται· πολλῇ καὶ αὐτοῦ κατὰ χριστιανῶν κεχρημένῳ μανίᾳ·
ὃς καὶ συλληφθέντα τὸν κῦρον, ἀθεὶ ἀχθῆναι διακελεύεται· ὁ δὲ τὸ πρόσταγμα
γνούς, τῆς πόλεως ὑπαναίρει· καὶ τῇ πρὸς αἰγύπτῳ ἀραβίᾳ γίνεται· ἀλλὰ μὴ δειλίας
ἀσθένειαν· μηδὲ μικρότητα ψυχῆς τοῦ ἀνδρὸς καταγνώτω· οὐ γὰρ πρὸς τὴν
τοῦ ἄρχοντος ὠμότητα βλέψας· οὐδὲ τὰς διὰ χριστὸν βασάνους ὑποπτήξας· οὐδὲν
μαλακὸν οὐδὲν ὑποστάς, ἐξῆλθε τῆς πόλεως· ἀλλὰ τοῦτο μὲν παράγγελμα δε-
› σποτικὸν ἐκπληρῶν· ὅταν γάρ φησι διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῆς πόλεως ταύτης,
› φεύγετε εἰς ἑτέραν· τοῦτο δὲ καὶ κατὰ σχολὴν ἑαυτὸν ἐπισκέψασθαι βουληθείς·
καὶ στομῶσαι καρδίαν· καὶ τόλμαν ἐνθεῖναι πρότερον· εἶτα καὶ πρὸς τοὺς ὑπὲρ
χριστοῦ χωρῆσαι κινδύνους· τάχα δὲ καὶ θειοτέρας αὐτὸν προνοίας εἰς τὴν ἀραβί-
αν παρακαλούσης· δι' οὕς τε προσαγαγεῖν ἔμελλε τῶν ἀπίστων ἐκεῖ τῷ χριστῷ· καὶ
οὓς πάλιν τῶν πιστῶν, ἀσφαλεστέρους ἐργάσασθαι· οὕτως οὖν τὴν ἀραβί-

ἐκεῖνος καὶ ἐπὶ τούτοις καταλαβών, μεταβάλλει παραχρῆμα τὸ σχῆμα· τὸν βίον·
τὸ ἐπιτήδευμα· καὶ κείρας ἐν χρῷ τὴν κεφαλήν, τὰ τῶν μοναχῶν ἀμφιέννυ-
ται· καὶ πρὸς ἀγωγὴν ὑψηλοτέραν ἀνάγεται· εἶτα καὶ τὸν τρόπον ἀμείβει
τῆς θεραπείας· οὐκ ἔστι γὰρ ἰατρὸς ὁ Κῦρος ἐλέγετο ποιῶν· ὅ περ ἦν θαυματουρ-
γὸς μᾶλλον· οὐ φαρμάκων· οὐ βοτανῶν ὅλως χρώμενος βοηθήμασιν· ἀλλ' εὐχὴ
μόνη καὶ διδασκαλία· τῇ μὲν πρὸς ψυχὰς ἐχούσας κακῶς· τῇ δὲ, πρὸς σώματα.
τῆς οὖν περὶ αὐτοῦ φήμης τὴν Ἀράβων πᾶσαν περιλαβούσης· ἤδη δὲ καὶ Ἰωάν-
νην ἀνήκοον μὴ ἀπολιπούσης τῶν ἐκείνου καλῶν· Ἰωάννην ἐκεῖνον· ὃς
εὐπατρίδης μὲν Ἐδέσσης τὸ γένος εἷλκε· τὸν δὲ τρόπον ἦν ἀκριβῶς ὁμοῦ πολιτ.
στρατιωτικὴν δὲ διαπρέπων ἀξίαν· ταύτης γοῦν τῆς φήμης καὶ εἰς ἐκεῖνον
ἀφικομένης· ὅπως περ δὲ καὶ Διοκλητιανοῦ τὸν διωγμὸν ἐπιτείναντος· καὶ ὁ καλὸς οὗτος
στρατιώτης τὴν τάξιν ἀμείψας· καὶ στρατείαν τὴν ἀντὶ μὴν ἀπολιπών, τοῖς τοῦ Χριστοῦ στρα-
τιώταις ἀγεννῶς συνεγράφετο· καὶ ἀριστεύειν κατὰ τῶν αὐτοῦ μᾶλλον ἐχθρῶν, ἢ τῶν
πρὸς αὐτοὺς πολεμίων προείλετο· διὸ καὶ πάντα ῥίψας ἀθρόως· πλοῦτον· εὐημερίαν·
δόξαν· ἀξίωμα, εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεται· εἶτα καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἐπιδημεῖ·
τῶν ἐρώτων Κύρου ἀπομιμητοῦ τούτων ἐλθόντων· καὶ ὅλῳ ποδὶ πρὸς τὸν ὁμότροπον
ἐπιταχυνάντων· οὗ ἀκούσας φιλοσοφεῖν ἐκείνῳ καὶ συνασκεῖσθαι προῃρημένον,
ὃς καὶ παραβαλὼν αὐτῷ καὶ σύνοικος γενόμενος· θεατὴς περὶ τῶν καλῶν ἐκείνου ἀγώνων
καὶ θαυμάτων γενόμενος· ζηλωτὴς ἦν ἀκμῆς ἐπιτυχών· καὶ τὸ λοιπὸν εἰς αὐτὸν ἑώ-
ρα· καὶ τῶν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἰχνῶν ἐμμελῶς εἴχετο· οὐ κατὰ μάθησιν τῶν ἐλλειπῶν,
ἀλλὰ τοῦ ὁμοίου πρὸς ἀκρίβειαν στοχαζόμενος· τοῦ διωγμοῦ δὲ ὡς προέφημεν ἀ-
γριώτερον πνεύσαντος, συλλαμβάνονται μὲν τρεῖς τὸν ἀριθμὸν παρθένοι μετὰ
μητρός, τὰ Χριστιανῶν μετιοῦσαι· ἄγονται δὲ εἰς Κάνωβον πόλιν· καλοῦμεν τὴν
μαρὰν ἐνταῦθα τῶν οὐ θεῶν ἱερατείαν διέποντος· Συριανοῦ δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχοντ-
ταῦτα δὲ οὐ ταῖς παρθένοις καὶ τῇ μητρὶ μόναις· ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτῷ Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ
καθάπερ εἰ προοίμια καὶ ἀρχαὶ τοῦ μαρτυρίου ἐτύγχανον· καὶ διαπλέκεσθαι
τούτοις ἤδη ὁ στέφανος ἤρχετο· δείσας γὰρ ὁ Κῦρος μὴ τὸ νεαρὸν τῶν παρθένων ἀπο-

δειλιάσῃ πρὸς τὸ τραχὺ τῶν κολάσεων· ἐπεὶ καὶ κομιδῇ τὴν ἡλικίαν ἦσαν νεώτεραι θεοκτ
σημεῖον γὰρ ἡ καὶ πρεσβυτάτη τῶν τριῶν ἦν πεντεκαιδέκατον ἄγουσα ἔτος· τῇ δὲ μέσῃ αὐτῶν
θεοδότῃ τρισκαιδέκατος ἦν ὁ τοῦ χρόνου· ἀδοξία δὲ ἡ τούτων ἐσχάτη, ἐνδέκατον ἔτος ἦγε·
διὰ ταῦτα γοῦν ὁ Κῦρος δειλίᾳ ληφθεὶς ὑπὲρ τῶν παρθένων· ἐπεὶ καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ταύτης
καὶ μᾶλλον ἐν γυναιξὶν· οὐ φόβῳ κολάσεων ἁπλῶς χειρωθῆναι πρόχειρον· ἀλλὰ καὶ κολα
Κείαις ὑποφθαρῆναι πάντα πᾶσιν εὐχερές, κατελθεῖν δὲ τὴν πόλιν ἀναγκαῖον ὑπέλαβε·
καὶ ταύτας ὡς οἷόν τε πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐπιθαρρῦναι· φόβου γὰρ ἔξω καὶ ὑποψίας, οὐ
δὲ τὴν μητέρα τούτων ἐποιεῖτο ἀθανασίαν· τοῦτο μὲν γυναῖκα οὖσαν εὐειδῶς· τοῦτο δὲ καὶ
μητέρα θυγατέρων οὕτω νεαρῶν· καὶ ἄγουσαν ἡλικίαν· ἣν καὶ μητέρες ἀφραίνειν ὀφθαλ
μοῖς οἶδε· καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ δὲ αὐτὰς παθεῖν χαλεπόν τι τῶν ἀβουλήτων μητρὶ μὴ θε
λητὸν γενέσθαι παρασκευάσαι· ταῦτα μέσον ἐποίει τὸν Κῦρον· ὑπονοοῦντα μὴ καὶ
ἡ μήτηρ ἐπικλασθῇ θυγατέρων νεότητι· μὴ πάθῃ τὰ σπλάγχνα· καὶ ἡττωμένη τῆς
φύσεως, φθέγξηταί τι πρὸς αὐτὰς, ἢ καὶ μάσῃ ἐλεεινὸν καὶ ἐνδόσιμον· ταῦτα γοῦν
ὡς προέφημεν ὑπονοοῦντα τὸν Κῦρον, εἰς τὴν πόλιν εἰσάγει· τοῦτο ἄρα καὶ ὁ καλὸς
εἶπε τοιῶ ἀμμης· καὶ γίνονται τῶν ἀγώνων αὐταῖς ἀλεῖπται· καὶ τοῦ μαρτυρίου
καλὸν ἀρχέτυπον· ὅπερ ἦν οὐκ ἐκείνας τῷ μαρτυρίῳ προσαγαγεῖν· ἀλλὰ τὴν ἑαυ
τῶν ὁμολογίαν φανερὰν καταστῆσαι· μᾶλλον δὲ δι' ἀλλήλων ἑκάτερα· ὅπως αὐτοί τε
διὰ τὰς παρθένους παρρησιάσωνται τὴν ἀσέβειαν· κἀκείνας θῦμα τῷ Χριστῷ δι' ἑ
αυτῶν προσενέγκωσιν· ὑπηρέτας οὖν καὶ αὖθις οὐκ ἀμελεῖς τῆς ἑαυτοῦ κακίας
Ὁ ἐχθρὸς ἀρπικῶς, οὕτω τῶν μαρτύρων αὐτοὺς ἀναπείθει πρὸς τὸν ἄρχοντα κατατειν·
ὡς ἄρα ξένοι τινὲς ἀγνῶτες· ὁ μὲν μοναχικόν· ὁ δὲ στρατιωτικὸν σχῆμα σώζοντες·
οἱ τὰς συλληφθείσας ἄρτι παρθένους παρασκευάζουσι· θεῶν μὲν τῶν ἡμετέρων
καταφρονεῖν· δυνάμει τε πάσῃ τὴν αὐτῶν ἀπόμοτον ποιεῖσθαι θρησκείαν· καὶ
τὰ Καίσαρος διατάγματα περιορᾶν· ἦν δέ τι μαμόνον ἐπιφημίζειν· καὶ τούτῳ προσα
νεχθέντος θεῶ· εἰς ἔνδειξίν τε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπονοίας, μικρὸν ἡγεῖσθαι τὸν θάνατον.
Συριανὸς τοίνυν οὐ πράως ταῦτα διενεγκών· ἀλλ' ὑπὸ χεῖρα ἀγαγὼν τοὺς γενναίους·
ὑμεῖς ἔφη δύστηνοι καὶ θεῶν τῶν μακαρίων ἐχθροί· ὑμεῖς· οἱ τὰς μὲν παρθέ

μουσάρια πείθειν πειρᾶσθε· καὶ τὰ χριστιανῶν αὔξειν σπουδάζετε· καὶ ὑβρίζειν
δὲ τὰ κοινὰ σεβάσματα μηχανᾶσθε πᾶσιν· πλὴν ἀλλὰ καὶ νῦν ἢ πρότερον, ἀλλὰ μεταγνόντες τῆς ματαίας
ὑμῶν ταύτης ἀποστάντες θρησκείας· ἀλλ' αἷς τε καὶ θυσίαις τοὺς μεγίστους θεοὺς ἱλεώ-
σασθε· τοῦτο γὰρ οὐ τιμωριῶν μόνον ἐλευθέρους ὑμᾶς· ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἀξίους
ὀφθῆναι παρασκευάσει· εἰ δὲ μή, ἀλλ' εἴσεσθε μὲν ὅσον οὔπω Συριανόν· εἴσεσθε δὲ
βασιλέα Διοκλητιανόν· ἀλλὰ καὶ θεοὺς αὐτούς· καθ' ὧν ἀνοήτως τὰ τοιαῦτα τολ-
μᾶτε· οἷς ἐκεῖνοι τοὺς ὑβριστὰς ἀμείβονται καὶ ἀναμνήσωσι· πρὸς ταῦτα ὁ Κῦρος
καὶ Ἰωάννης· ἡμεῖς εἶπον ὦ ἄρχον· ὀλίγα περὶ πολλῶν λέγειν πεφύκαμεν· ἴσθι τοί-
γαροῦν ὡς οὔτε τιμὰς ἀτίμους παραδεξόμεθα· οὔτε τὸν χριστιανισμὸν ἐπὶ δὰν
ἡγεμόνι τῷ προκοψόμεθα· τούτων ἀκούσας Συριανός· καὶ σφοδρῶς τὴν καρδί-
αν κινηθείς· καὶ τὸν ὀδόντα δεινῶς ὑποθήξας· ἔδει μὲν ὑμᾶς ὦ οὗτοι φησί· τοῦ το-
γοῦν τῆς τοῦ δικάζοντος ἀπολαῦσαι φιλανθρωπίας· τὸ μετάνοια τῶν προεγνωσ-
μένων· εἰ προθύμως σώσεσθε ἦν, τὰ ἐπιτιμηθέντα διαφυγεῖν· ἐπεὶ δὲ τῦφος ὡς ὁρῶ τὸ
πᾶν καὶ ἀλαζονεία· καὶ κόμπος κενός, οὐ μακρῶν ἔτι δεηθησόμεθα λόγων·
ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἤδη τὴν πεῖραν ἥξομεν· οὕτω γὰρ αὐτοί τε τῶν ποθουμένων
κρεῶν σὺ πάντως ἐπιτάξησθε· καὶ τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα καὶ ἄκοντες
δρᾶν πληρώσεσθε· ταῦτα εἰπών· καὶ τὰς παρθένους εἰς θέαν τῶν γινομένων πα-
ραστησάμενος, πᾶν εἶδος βασάνων ἐπῆγε τοῖς ἀθληταῖς· μάστιξιν ᾔκιζε·
ῥοπάλοις συνέτριβε· λαμπάσι δὲ καίων τὰ φλεγμαίνοντα μέλη, ὄξει καὶ ἅλατι δι-
αβρέξας· εἶτα καὶ τρυχίνοις ῥάκεσιν ἀνατρίβειν ἐπέταττε· πίσσῃ τε πα-
φλαζούσῃ τοὺς πόδας ἐπέχριεν· οὐδὲ ἡ ὑπομονὴ ἐποίει τῶν κολαζομένων σώματα δεινω-
μένων· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν αὐτοὺς ἀμυνόμενος· τῆς ἐνστάσεως· ἅμα δὲ καὶ τῶν παρ-
θένων προκατασείειν τὸ φρόνημα μηχανώμενος· ἐπειδὴ τοὺς ὁρῶντας μᾶλ-
λον ἢ τοὺς μάρτυρας κολάζεσθαι ἐῴκει· οἱ μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ μόνης ἔπασχον τῆς
θέας διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κολάσεων· τοῖς δὲ πάντα καθ' ἡδονὴν ἦν διὰ
τὴν ἐπίδα τῆς ἀντιδόσεως, αὐτοὺς μὲν ἀφίησι τῶν βασάνων· αἰκίζεσθαι
δὲ τὰς παρθένους ἐκέλευσεν ἀναμενεῖ· ὡς δὲ καὶ τούτων εἰς πεῖραν ἰὼν ἠ-
σχύνετο μᾶλλον·

οὐδὲ γυναικῶν ἁπλῶς κρατῆσαι δυνάμενος· ἐθεώρει τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ χεῖρας προσφέρειν τοῖς τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας ἐάσαι διαφέρειν· τὰς δέ γε ψυχὰς οὐδὲν αὐτῶν ἧττον ἠρρενωμέναι· ἢ τὴν μίμησιν πάνυ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀκριβώσασαι· ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ὁ ἀδικώτατος κριτής, θάνατον αὐτῶν κατακρίνει· καὶ τμηθῆναι τὰς κεφαλάς, τῶν ζωῆς ἀξίων ὥσπερ ἄρα καὶ γέγονεν, ἀποφαίνεται· τὰς μὲν οὖν παρθένους σὺν τῇ μητρὶ χεῖρες δημίων λαβοῦσαι, τῷ διὰ ξίφους θανάτῳ παρέπεμψαν· οὐδὲν γυναικεῖον ἢ ἄνανδρον πρὸς τὴν σφαγὴν ἐπιδειξαμένας· ἀλλ᾽ ὅπερ ἔλαβον ἀποδούσας, καὶ γενομένας τοῖς

Τοῖς ὑπόδειγμα γενναιότητος· οἷς αὐταὶ πρότερον καλὸν ἀρχέτυπον εἰς ἀνδρείαν εἰλήφασι· Κῦρον δὲ πάλιν ὁ δικάζων καὶ Ἰωάννην ἐκάλει πρὸς τὰ παλαίσματα· οὓς τὶ μὲν ἐπὶ τὸ δυσσεβὲς μεταπεῖσαι προῃρημένος· λόγοις [illegible] καὶ παρῄνει καὶ δέξασθαι προσποιούμενος· ἠπείλει τὰ χαλεπώτατα παθεῖν μὴ βουλομένοις· προτείνει δωρεάς· ὑπερβάλλει τιμωρίαις· ἀπειλὰς ἐπάγει μείζους· οὐ κολάσεις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαθῶν ἐπιδόσεις· ὡς περιφρονηθῆναι τὰς προλαβούσας ὑπολαβὼν διὰ πολλὴν ἀνδρείαν· ἢ ἐπιθυμίας μεγαλοπρέπειαν· ἐπεὶ δὲ πάντα ποιῶν οὐδὲν ἤνυε, τὴν ψῆφον ἐπάγει κατ᾽ αὐτῶν· Κῦρον μὲν πάντων τῶν Γαλιλαίων προστάτην· καὶ Ἰωάννην τὸν τοσοῦτο βας αὐτῷ παραπλήσιον· τοῖς αὐτοκρατόρων οὐχ ὑπείξαντας δόγμασι· καὶ θυσίας τοῖς μεγίστοις θεοῖς μὴ προσενεγκόντας, ἀποτμηθῆναι τὰς κεφαλὰς κατὰ τὸν κρατοῦντα νόμον ἀποφαινόμεθα· ταῦτα ψηφισαμένου Συριανοῦ, δέχονται παραχρῆμα καὶ οὗτοι [illegible] τὴν ἐκτομήν· ἀθανάτῳ δὲ τὸν ἐξ οὐρανοῦ

στέφανον· ἐπὶ τριακάδι καὶ πρώτῃ ἄγοντος τοῦ Ἰαννουαρίου μηνός· ὧν μέντοι λειψάνων οἱ φιλευσεβεῖς οὐδαμῶς ὠλιγώρισαν· τὴν τοῦ καιροῦ δυσκολίαν ὑποσταλέντες· ἀλλὰ χεῖρας εὐθὺς σπουδαιοτάτας εἰσενεγκόντες, εὐλαβῶς καὶ ὁσίως ἀνείλοντο ταῦτα· καὶ περιστείλαντες ἐν τῷ τοῦ ἀποστόλου Μάρκου ναῷ λαμπρῶς ἐκεῖσε κατατίθενται· πλὴν ὅσον αὐτοῖς αἱ θῆκαι διάφοροι· ἀλλ᾽ ἡ μὲν γὰρ τὰ τῶν παρθένων καὶ τῆς μητρὸς· ἑτέρα δὲ πάλιν τὰ Κύρου καὶ Ἰωάννου περιέχεται· χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῖς ἕλλησι μὲν καταλυ

θεὸν ἐκ τῆς σταυραμίδος. Θεοδοσίου δὲ τὸ τῆς βασιλείας σκῆπτρον ἀνειληφότος.
ἀσεβῶς ἐπὶ τῶν τῆς ἀσεβείας φίλων χριστιανῶν ἡγουμένου, κινεῖται καὶ τοῦ-
τα καὶ μετατίθεται. τὸ δὲ ὅπως, ἐπεὶ μὲν οὖν καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς φιλοθέοις διήγημα.
Θεοδοσίου τὴν βασιλείαν ὡς προέφημεν ἄρτι παραλαβόντος, μέγιστος ἐν

Τῶν πρὸς ἑσπέραν κινεῖται καὶ χαλεπὸς πόλεμος, πολλὰ γὰρ ἀθρόον ἔθνη ἐ-
πὶ τὸ αὐτὸ συνδραμόντα. συνθήκας τε πρὸς ἑαυτὰ θέμενα. ἐπικραγῆ ἐπεί-
λουν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τὴν ἔφοδον. δείσαντα οὖν τότε τὸν μέγαν ἐν βασιλεῦσι
τοῦτον Θεοδόσιον. μήτε πρὸς συλλογὴν ἀποβλέπεσθαι χρημάτων. μήτε τινὰ
χεῖρα συγγενῶν εἰς συμμαχίαν ἐπικαλέσασθαι. ἀλλ' οἷος ἐκεῖνος ἐπὶ πᾶσιν ἁρμόνης
τῆς ἄνωθεν ἠρτῆσθαι χειρός, οὕτω δὴ καὶ τότε ἠργυ καὶ ταῦτα ἐποίει. καὶ ποιῶν οὐχ ἥμαρ-
τανε. μαθὼν γὰρ ὡς κατὰ τὴν σκήτην. ἔρημος δὲ αὕτη πρὸς Αἴγυπτον μὲν κει-
μένη. οὕτως δὲ ὀνομαζομένη. φιλοσοφεῖ τις ἀνήρ. γένος μὲν καὶ αὐτὸς Αἰγύ-
πτιος. μέγιστος δὲ θαυμάτων δημιουργός, Θεοφίλῳ παραχρῆμα τῷ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας ἐπισκόπῳ γράφει. κελεύων ὥστε τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον ἄνδρα,
παρασκευάζειν τὴν Κωνσταντίνου πρὸς τάχος καταλαβεῖν. προσέκειτο δὲ
καὶ ἡ τῆς παρουσίας χρεία τοῖς γράμμασιν. ὁ δὲ ταῦτα δεξάμενος, παρ' αὐτὸν
ὡς εἶχεν εὐθὺς ἀφικνεῖται. καὶ τὰ γράμματα δούς, τὴν τοῦ βασιλέως ἀξίωσιν
καὶ τὴν ἐπισπεύδουσαν χρείαν αὐτῷ παραγγέλλει. εἶτα καὶ τὰ παρ' ἑαυ-
τοῦ ποιεῖ. δεῖται καὶ αὐτὸς οἴκοθεν. λιπαρεῖ θερμῶς. ἱκετεύει μήτε τὰς τοῦ

Βασιλέως δεήσεις παριδεῖν, μήτε κόπους τοὺς αὐτοῦ ἀτιμάσαι. ἀλλὰ ἢ τῇ πόλει
ἐπιφοιτῆσαι. καὶ τὸν κατ' αὐτῆς πόλεμον ἀγχοῦ τῇ προσθεῖναι ἀποστρέψαι. ἢ γοῦν δι-
μου τε τηλικούτου καὶ φόβου ταύτην ἀπαλλάξαι. οἱ παρ' αὐτῷ τοῦ σωθῆναι
τὴν πόλιν ἢ ἀπολέσθαι κειμένου. ὁ μέντοι θαυμαστὸς ἐκεῖνος Σενούφιος.
τοῦτο γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐκαλεῖτο. πρῶτα μὲν ὡς εἰκὸς ἀπηγόρευσε τὴν ἀξίωσιν. οὐ
πρὸς τὸ μέτρον ἧς εἶχε χάριτος. ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄμετρον μᾶλλον ἧς ἐπλούτει
ταπεινώσεως ἀφορῶν. ἡ μὲν ἐμὴ ἄγνοια ἡ πρὸς τὴν πόλιν λέγων, πολλή.
καὶ τὸ θέλειν ἀσώζεσθαι ταύτην ἐσχάτως θερμόν. πλὴν μᾶλλον τῷ θελήματι

τίμου

ἡ τοῦ ἰσχύειν αὐτῆς πρὸς θεὸν παρρησίας ἀκολουθεῖ. καὶ αὐτὸν μὲν δὴ τὸν Ἀλεξανδρείας,
μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ φρονεῖν· μηδὲ τούτων δὴ τῶν πολλῶν ἡγεῖσθαι διαφέρειν
ἠξίου· ἐπεὶ δὲ τὸ παράπαν αὐτὸς οὐ μεθίετο· μὴ ἔχων ὅτι πάθῃ λοιπὸν ὁ μέγας Σι-
νούθιος· τὴν μὲν ἀποδημίαν, ὡς ἀπρεπῶς ἂν ἀναβάλλεται· τὰ δὲ τῆς βοηθείας ἢ οὐ-
πω δίδωσι· καὶ ποιεῖ μᾶλλον αὐτὴν θαυμασιωτέραν· ἔστη περ γὰρ ἀθρόως πρὸς ἀνατολάς.
, καὶ τὴν ἐπωμίδα καὶ τὴν βακτηρίαν ἐς οὐρανοὺς ἀνασχών, δέσποτα ὁ θεὸς εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν
, δυνάμεων· δὸς καὶ ταύτῃ μου τῇ ἐπωμίδι καὶ τῇ βακτηρίᾳ τοσοῦτον ἰσχῦσαι, ὅσον περ
, ἂν καὶ αὐτῷ ἐμοὶ εἴγε δὴ ἐκεῖ παρῆν. ταῦτα πρὸς θεὸν εἰπών· τὰς εὐχὰς ἐν αὐταῖς τὸν ἀρ-
Χιερεῖ δίδωσι· δέξαι ταῦτα λέγων· καὶ πέμψον τῷ βασιλεῖ κατὰ τάχος· κἀκεῖνος τὴν
μὲν ἐπωμίδα τῇ κεφαλῇ περιθέσθω· τὴν βακτηρίαν δὲ τῇ χειρὶ φερέτω· ἔνθα δ' ἂν ἐμ-
συμβάλλειν τοῖς πολεμίοις ἡ χρεία καλῇ. τῶν ἄλλων προεξίτω πάντων· ἡ θαρρῶν
χωρείτω κατὰ τῶν πολεμίων· εἴπερ ἀκουστὸς ἐγὼ παρὰ τῷ θεῷ. καὶ αὐτὸν οἶμαι φοβερ-
ὸν ἐκείνοις γενέσθαι καὶ ἀναιμωτὶ τὴν νίκην ἀκλεῶς ἄρασθαι. τούτων ἤδη ὡς τῷ
βασιλεῖ κομισθέντων, φρουρεῖται μὲν τὴν κεφαλὴν ἐκεῖνος τῇ ἐπωμίδι. παν-
τὸς κράνους οὐδ' ὅσον εἰπεῖν ἀσφαλέστερον· ὁπλίζεται δὲ τῇ βακτηρίᾳ τὴν δεξιάν.
πολλῷ δόρατος κραταιότερον· καὶ οὕτω φοβερὸς προσοφθῆναι τοῖς πολεμίοις βαρ-
βάρων· ἢ τὸν πάλαι φασὶν Ἡρακλέα τὸ πρότερον. προσιόντων δὲ ἤδη τῶν πολεμίων.
ὁρμᾷ πρῶτος αὐτὸς τοῦ παντὸς στρατεύματος ἐξηγούμενος· ἀλλ' ἡ δὲ τῇ πρὸς τὸν θεὸν
Σινουθίου μέλλειν οὐκ εἶχεν· ἀλλ' εὐθέως πέρας ἐλάμβανεν· ἅμα τε γὰρ εἶδον αὐτὸν
οἱ βάρβαροι· καὶ ὥσπερ ἐμμάτων ὀπισθίων καταπλαγέντες, ἐς φυγὴν ἀθρόως ἔβλεψαν.
καὶ ποδῶν ἀρετὴν ἐπῄνουν· ἔφυγον δ' οὐ σὺν κόσμῳ τινὶ καὶ τάξει ὡς μὴ πάντα πά-
σιν ἀλκῆς ἐπιλελησμένοι· ἀλλ' ὡς ἂν ἄφρονες καὶ κατάφοβοι. ἀλλ' ὡς ἀλλαχοῦ
διεσκεδασμένοι· νῶτα τοῖς βουλομένοις ῥᾴδια· θήραμα ἀκλεές· ἀσφαλὴς δίωξις.
· καὶ κινδύνου παντὸς ἐλευθέρα. καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀκόσμου φυγῆς. πλὴν
ἢ τραυμάτων ἀλλήλοις ἢ καὶ θανάτου πρόξενοι· ὥστε μὴ ἀναιμωτὶ τὸν βασιλέα
μόνον· ἀλλὰ καὶ ἀπονητὶ τὴν νίκην ταύτην ἐνέγκασθαι· ἑορτὴν ἐκεῖνος ὠ-
νόμασε τήνδε τὴν ἡμέραν· καὶ νῦν πάνδημος Ἀλεξανδρεῦσιν αὕτη καὶ πολυτε-

λῆς διὰ χρόνου· ἐκόμιον οὕτω παρ' αὐτοῖς ὀνομαζόμενον· πεποίηται γὰρ δή τις τοῦ βασιλέως
αὐτοῖς καὶ Κανώβῳ ὁ πλησιάζων τὸν τόπον πρόσωπον· καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν τὴν ποταμίδα περίκει-
μένη· τὴν δεξιὰν δὲ τὴν βακτηρίαν προΐσχουσα· οὕτω δὲ τῶν Ἑλλήνων ἀπηνθηκότων.
ὅτι τῆς Ἀλεξανδρέων πρὸς τὰς ἐκκλησίας· ἑλληνικῶν μὲν πάντα καθηρέθη σεβάσματα·
Ναοῖς δὲ τὴν πόλιν ἐκόσμει· καὶ ἱεροῖς ἱδρύμασί τε καὶ ἀναθήμασι· καὶ τέμενος
ἐν Κανώβῳ τό, τε μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ὑπερφυὲς τοῖς ἀποστόλοις ἐδείματο· οὗ μεῖ-
ον ἤδη καὶ δύο σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχον· ἐπίσημος δὲ καὶ αὐτοῖς Ἕλλησιν ὁ τό-
πος· καὶ ὀνόματος οὐκ ἐλαχίστου ἠξιωμένος· τεκμαίρεσθαι δὲ ἔξεστι τῇ ὁδῷ τῇ
πρὸς αὐτὸν φερούσῃ ὅπως πλαξὶ κατέστρωται πάσῃ· ἢ λίθοις ἁρμοσμένοις· ἢ τῷ τῶν
προαστείων πλήθει καὶ βαλανείων κεκόσμηται· ἃ δὴ καὶ πιστὰ παράλογος πρὸς τοῖς ἐκεῖσε
εἶναι· καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων διαβῆναι χρόνων· πρὸς δὲ καὶ τῇ ἀγορᾷ καὶ τῇ τῶν ὠνί-
ων ἀφθονίᾳ περιττῶς ἔχει· τῆς γὰρ πόλεως ταύτης τοῦ Κανώβου φημί· κώμη τις ἦν δυ-
σὶ σταδίοις διεστηκυῖα· Μανουθὲς καλουμένη· καὶ ἡ κώμη ἤδη δαιμόνων ἦν κατοικη-
καὶ πονηρῶν πνευμάτων διατριβή· Θεόφιλος δὲ οὗτος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς προέφημεν
πρόεδρος· καθαρὸν δαιμόνων ἀποδεῖξαι βουληθεὶς τὸ χωρίον· καὶ χαρακτῆρ-
σιν αὐτὸ καὶ τύποις τῶν τοῦ Χριστοῦ εὐαγγελιστῶν τε καὶ ἀποστόλων· οἷά τισι φυλακτη-
ρίοις διαλαβεῖν, οὐκ ἔφθασε τὴν γνώμην εἰς ἔργον προαγαγεῖν· μεταξὺ γὰρ
ἡ τελευτὴ ἐπιστᾶσα τὸ ἀπαραίτητον ἀνθρώποις χρέος, τῆς παρούσης αὐτὸν ἀπῆγε
ζωῆς· ἐπέταξε μέντοι καὶ Κυρίλλῳ τὸν θρόνον· ὧν ἐπηρείας ἀπαλλάξαι τὸν τόπον.
Πολλὰ δὲ περὶ τούτου πολλάκις τοῦ θεοῦ δεηθέντι, ἄγγελος αὐτῷ κατ' ὄψιν ἐπιφανείς,
ἐπισκήπτει τὰ Κύρου φημὶ τοῦ μεγάλου· καὶ Μάρκου δή που τοῦ εὐαγγελιστοῦ φη-
μὶ λείψανα, τῇ κώμῃ τῇδε θησαυρισθῆναι· οὕτω γὰρ ἂν τῆς τῶν δαιμόνων βλάβης
ἐλευθερωθῆναι· διατί δὲ μὴ καὶ τὰ Ἰωάννου εἴρηκε; Κυρίλλῳ μὲν ἴσως ἀπε-
δείχθη· δῆλον δὲ πᾶσιν ἁπλῶς ὅτι τῷ Κύρῳ πάντως ὄνομά τι, καὶ τὸ Ἰωάννου
συνυποφαίνεται· καθάπερ γὰρ κοινὸς αὐτοῖς καὶ ὁ τρόπος, ἢ ἡ διὰ Χριστὸν ὁμολογία
ἢ ἡ τελείωσις, οὕτω δὴ καὶ ἡ κλῆσις ἁπλῆ πάντως καὶ ἀδιάφορος· ἐνταῦθα μὲν εἰς
Μανουθὲς τὰ μαρτυρικὰ λείψανα τούτων· ὀψὲ δὴ καὶ ὁ καὶ Δίδυμος Ἰουμίους χαμ-

πρῶτα ἅμα καὶ ἱερῶς κατατίθεται· φυλακὴ τῇ κώμῃ· δαιμόνων φυγή· νοσημάτων ἀπαλλαγή· καὶ ἣν ὥσπερ τόπος ἀνειμένος ἐστὶ θεῷ μάρτυσί τε τοῖς ἐκείνου καὶ ὑπουργοῖς. χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις. νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:· Τέλος μηνὸς ἰαννουαρίου:·

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου· ἐγκώμιον εἰς τὸν μελέτιον ἀρχιεπίσκοπον ἀντιοχείας· καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συνελθόντων:- [illegible]

Πανταχοῦ τῆς ποίμνης τῆς ἱερᾶς ταύτης τὰς ἀγέλας περιφέρων τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν παροῦσαν ἐνταῦθα βλέπων, οὐκ ἔχω τίνα μακαρίσω πρότερον τὸν ἅγιον μελέτιον· ὅτι τοσαύτης καὶ μετὰ θάνατον ἀπολαύει τιμῆς, ἢ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· ὅτι τοιαύτην καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν περὶ τοὺς ποιμένας τοὺς ὑμετέρους εὔνοιαν ἐπιδείκνυσθε· μακάριος μὲν γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι τοιοῦτον ἴσχυσεν ἀφεῖναι φίλτρον, πᾶσιν ὑμῖν· μακάριοι δὲ καὶ ὑμεῖς ὅτι τῆς ἀγάπης δεξάμενοι τὴν παρακαταθήκην, ἀκέραιον αὐτὴν τῷ παρακαταθεμένῳ, μέχρι νῦν φυλάττοντες, διεμείνατε· καὶ γὰρ πέμπτον ἔτος ἤδη παρέδραμεν· ἐξ οὗ πρὸς τὸν ποθούμενον ἀπεδήμησεν ἰησοῦν ἐκεῖνος· καὶ καθάπερ χθὲς καὶ πρώην αὐτὸν ~~φίλτρον~~ ἑωρακότες, οὕτω μετὰ ζέοντος τοῦ φίλτρου, πρὸς αὐτὸν ἀπηντήκατε τήμερον· διὰ ταῦτα ζηλωτὸς ἐκεῖνος· ὅτι τοιούτους ἐγέννησεν υἱούς· ζηλωτοὶ δὲ καὶ ὑμεῖς, ὅτι τοιοῦτον ἔχετε πατέρα.

Γενναία ἡ ῥίζα καὶ θαυμασία· ἀλλὰ καὶ οἱ καρποὶ τῆς ῥίζης ἄξιοι· καὶ γὰρ καθάπερ ῥίζα ~~καὶ~~ τις θαυμαστὴ τοῖς κόλποις κρυπτομένη τῆς γῆς, αὐτὴ μὲν οὐ φαίνεται· διὰ δὲ τῶν καρπῶν τῆς οἰκείας ἀρετῆς τὴν ἰσχὺν ἐπιδείκνυται, οὕτω δὴ καὶ ὁ μακάριος μελέτιος· ἐν τῇ λάρνακι ταύτῃ κρυπτόμενος, αὐτὸς μὲν ἡμῖν τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς, οὐκ ἔστι καταφανής· διὰ δὲ ὑμῶν τῶν καρπῶν, τῆς οἰκείας χάριτος τὴν ἰσχὺν ἐπιδείκνυται· καὶ ἡμεῖς μὲν σιγήσωμεν· ἀρκεῖ γὰρ μόνη ἡ ἑορτή· καὶ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς ἡ θερμότης· σάλπιγγος λαμπρο-

πρὸς ἀναβοῶσι, τοῦ ἁγίου Μελετίου τὸ φίλτρον· οὕτω γὰρ ὑμῶν τὴν διάνοιαν ἐξέκαυσε πρὸς τὸν ἔρωτα τὸν αὐτοῦ· ὥστε καὶ πρὸς ψιλὸν τὸ ὄνομα διαθερμαίνεσθαι, καὶ πρὸς αὐτὴν διανίστασθαι τὴν προσηγορίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ νῦν, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπιτηδὲς καὶ ἀπὸ σπουδῆς· συνεχῶς αὐτὸ τοῖς ἐμαυτοῦ λόγοις ἐνείρω· καὶ καθάπερ τις στέφανον πλέκων χρυσοῦν· εἶτα μαργαρίτας ἐντιθεὶς τῇ πυκνότητι τῶν λίθων· λαμπρότερον ἐργάζεται τὸ διάδημα, οὕτω δὴ καὶ ἐγώ· τὸν τῶν ἐγκωμίων

Στέφανον τῇ μακαρίᾳ αὐτοῦ πλέκων κεφαλῇ τήμερον· ὥσπερ τινὰς μαργαρίτας, πυκνότητα τῆς προσηγορίας αὐτοῦ, τὴν συνεχῆ ἐνυφαίνω τῷ λόγῳ· ποθεινότερον ταύτῃ καὶ λαμπρότερον, κατασκευάζειν αὐτὸν προσδοκῶν· οὕτω γὰρ φιλούντων ὁ νόμος· καὶ ψιλὰ τὰ ὀνόματα περιπτύσσεσθαι τῶν ἐρωμένων· καὶ πρὸς αὐτὰς διαθερμαίνεσθαι τὰς προσηγορίας· ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς πεπόνθατε ἐπὶ τοῦ μακαρίου τούτου· παρὰ γὰρ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντα δεξάμενοι· τὸ παιδίον ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ ἀπὸ τῆς προσηγορίας εἰς τὴν οἰκίαν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον ἐνόμιζον εἰσάγειν· καὶ πατέρες· καὶ πάπποι· καὶ πρόγονοι· παρατρέχουσαι μητέρες· τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίου Μελετίου, τοῖς τεχθεῖσιν ἐπετίθεσαν· ἐνίκα γὰρ τὴν φύσιν ὁ τῆς εὐλαβείας πόθος· καὶ τὰ τικτόμενα λοιπόν· οὐκ ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν φιλοστοργίας μόνον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν προσηγορίαν ἐκείνην διαθέσεως· ποθεινὰ τοῖς φυτεύσασιν ἦν· τὸ γὰρ ὄνομα αὐτοῦ καὶ συγγενείας κόσμον καὶ οἰκίας ἀσφάλειαν· καὶ τοῖς προσκαλουμένοις σωτηρίαν· καὶ τοῦ πόθου παραμυθίαν εἶναι ἐνόμιζον· καὶ καθάπερ ἐν σκότῳ καθήμενοί τινες· μιᾶς λαμπάδος ἀφθείσης· πολλοὺς ἀνάψαντες λύχνους εἰς τὴν οἰκίαν ἕκαστος εἰσάγει τὴν ἑαυτοῦ, οὕτω δὴ καὶ τῆς προσηγορίας ἐκείνης· ὥσπερ φωτὸς

Εἰς τὴν πόλιν ἐμπεσούσης· ἕκαστος ὥσπερ λύχνον ἀνάπτων, εἰς τὴν οἰκίαν εἰσῆγε τὴν ἑαυτοῦ, τὸ τοῦ μακαρίου ποτὲ ἐκείνου ὄνομα· ὥσπερ τινὰ μυρίων ἀγαθῶν θησαυρόν· διὰ τῆς ἐπωνυμίας εἰσφέρων· καὶ ἦν πολλῆς ἀγάπης καὶ εὐλαβείας διδασκαλία τὸ γινόμενον· συνεχῶς γὰρ ἀναγκαζόμενοι τῆς προσηγορίας ἐκείνης μεμνῆσθαι· καὶ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον εἶχον ἐπὶ ψυχῆς· παντὸς

γὰρ ἀλόγου πάθους ἢ λογισμοῦ φυσαδωτήριον· εἶχον τὸ ὄνομα καὶ οὕτω πολὺ γέγονε τοῦτο,
ὡς πανταχοῦ καὶ ἐν ἀμφόδοις, ἢ ἐν ἀγροῖς, καὶ ἐν ὁδοῖς τοῦτο πανταχόθεν περιηχεῖσθαι τὸ
ὄνομα· οὐ πρὸς τὸ ὄνομα δὲ τοσοῦτον ἐπάθετε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦ σώματος
τὸν τύπον. ὅπερ γὰρ ἐν ὀνόματι ἐποιήσατε, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐπράξα-
τε τῆς ἐκείνου· καὶ γὰρ ἐν δακτυλίων σφενδόναις· καὶ ἐν ἐκτυπώμασι· καὶ ἐν φιά-
λαις· καὶ ἐν θαλάμων τοίχοις· καὶ πανταχοῦ τὴν εἰκόνα τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἐνεχάραξαν
πολλοί· ὡς μὴ μόνον ἀκούειν τῆς ἁγίας προσηγορίας ἐκείνης· ἀλλὰ καὶ ὁρᾶν αὐτοῦ παν-
ταχοῦ τοῦ σώματος τὸν τύπον· καὶ διπλῆν τῆς ἀποδημίας ἔχειν παραμυθίαν·
καὶ γὰρ εὐθέως εἰσελθὼν τῆς πόλεως ἐξεβάλλετο· τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν, ἀπελαυ-
νόντων αὐτόν· ὁ δὲ θεὸς οὕτω συνεχώρησεν, ὁμοῦ καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκείνου· καὶ τὴν ἀνδρεί-
αν τὴν ὑμετέραν δεῖξαι βουλόμενος· ἐπειδὴ γὰρ εἰσελθὼν καθάπερ Μωσῆς εἰς Αἴγυπτον·
αἱρετικῆς τὴν πόλιν ἀπήλλαξε πλάνης· καὶ τὰ σεσηπότα μέλη καὶ ἀνίατα ἔχοντα τοῦ
λοιποῦ σώματος ἀποκόψας· ἀκέραιον τὴν ὑγείαν, ἐπανήγαγε τῷ πλήθει τῆς ἐκκλησίας·
οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ τὴν διόρθωσιν οὐκ ἐνεγκόντες· τὸν τε βασιλέα ἀναπείσαντες,
τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξέβαλον ταύτης· προσδοκῶντες περιέσεσθαι τῆς ἀληθείας· καὶ
τὴν τῶν γεγενημένων ἀναιρήσειν διόρθωσιν· ἐγένετο δέ, τοὐναντίον ἢ προ-
σεδόκησαν· καὶ ἐκείνου διέλαμπεν ἡ τῆς διδασκαλικῆς ἐπιστήμης ἀπόδειξις·
ἐκείνου μὲν, ὅτι ἐν τριάκοντα ἡμέραις οὐδὲ ὅλαις· οὕτως ἴσχυσεν, ὡς μυρίων
μετὰ ταῦτα προσβαλόντων πειρασμῶν, ἀσάλευτον μεῖναι τὴν διδασκαλίαν ἐκεί-
νην· ὑμῶν δὲ ἡ θερμότης ἐδείκνυτο· ὅτι ἐν τριάκοντα οὐδὲ ὅλαις ἡμέραις· οὕτω μετὰ
ἀκριβείας τὰ παρ᾽ ἐκείνου καταβληθέντα ἐδέξασθε σπέρματα, ὡς πρὸς τὸ βάθος
τῆς διανοίας παραπέμψαι τὰς ῥίζας· καὶ μηδενὶ τῶν προσενεχθέντων ἐνδοῦναι
λοιπὸν πειρασμῶν· ἄξιον δέ, μηδὲ ἐκεῖνο παραδραμεῖν· ὅπερ ἐπὶ τῷ διώξειν αὐτὸν
ς συνέβαινεν· ἐπειδὴ γὰρ ὁ τῆς πόλεως ἄρχων· τὸ ὄχημα ἐλαύνων διὰ μέσης ἐξῄει τῆς
ἀγορᾶς· πλησίον δὲ αὐτοῦ τὸν ἅγιον καθίσας ἐκεῖνον· ῥιπάδας λίθων πανταχόθεν
ἔφερον τὸ, ἐπὶ τὴν τοῦ ἄρχοντος κεφαλήν· οὐ φέρουσι τῆς πόλεως τὸν χωρισ-
μόν· ἀναιρουμένης καὶ τῆς παρούσης ἐπιστείρξωσης, ἢ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον ἀ-

[illegible]μην ἰδεῖν· πῶς ὁ μακάριος ἐκεῖνος τότε ἐποίησεν· ἰδὼν ταῖς τῶν λίθων βο-
λαῖς τοῖς ἱματίοις τοῖς ἑαυτοῦ περιβαλὼν· ἀπέκρυψε τοῦ ἄρχοντος τὴν κεφαλήν· ὁμοῦ περὶ τοὺς ἐχ-
θρούς· τὴν ἐκείνου ἐπιείκειαν ἐντρέπων ὑπερβολῇ· καὶ τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς παιδεύων· ὅσην πε-
ρὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀνεξικακίαν ἐπιδείκνυσθαι χρή· καὶ ὡς οὐ μόνον οὐδὲν αὐτοὺς ἐργά-
ζεσθαι δεινὸν προσῆκεν· ἀλλὰ καὶ παρ' ἑτέρων αὐτοῖς ἐπιόντα κίνδυνον, καὶ τοῦτον μετὰ
πάσης ἀποκρούεσθαι τῆς σπουδῆς· τίς οὐκ ἔφριξε τότε· καὶ τῆς πόλεως τὸν μα-
νικὸν ὁρῶν ἔρωτα· καὶ τοῦ διδασκάλου τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν· καὶ τὴν ἐπιείκειαν
καὶ τὴν πραότητα καταπληττόμενος· καὶ γὰρ ἦν παράδοξα τὰ τότε συμβάντα· ὁ ποι-
μὴν ἀπηλαύνετο· καὶ τὰ πρόβατα οὐκ ἐσκορπίζοντο· ὁ κυβερνήτης ἐξεβάλλετο, καὶ
τὸ σκάφος οὐκ ἐβαπτίζετο· ὁ γεωργὸς ἐδιώκετο, καὶ ἡ ἄμπελος ἐκαρποφόρει πλείον·
ἐπειδὴ γὰρ τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης πρὸς ἀλλήλους ἦτε συνδεδεμένοι· οὐ πειρασμῶν
ἐπαγωγαί· οὐ κινδύνων ἐπαναστάσεις· οὐχ ὁδοῦ μῆκος· οὐ χρόνου πλῆθος· οὐ-
κ ἄλλο οὐδὲν ἴσχυσεν ὑμᾶς διαστῆσαι τῆς συνουσίας τοῦ μακαρίου ποιμένος Με-
λετίου· ἀλλ' ἐξέβαλλε τὸ μὲν, ὡς τῇ μακρᾷ γενέσθαι τῶν τιμωρῶν· συνέβαινε δὲ,
τοὐναντίον· μᾶλλον γὰρ ὑμῖν συνεσφίγγετο τοῖς τῆς ἀγάπης δεσμοῖς· καὶ πᾶσαν
τὴν πόλιν μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν, εἰς Ἀρμενίαν ἀπήει· καὶ τὸ μὲν σῶμα, ἐπὶ τῆς πατρί-
δος ἵδρυτο· ὁ λογισμὸς δὲ καὶ ὁ νοῦς· ὥσπερ ὑπό τινων πτερῶν κουφιζόμενος ὑπὸ τῆς
τοῦ πνεύματος χάριτος· καὶ διὰ παντὸς ὑμῖν ἐπιχωριάζων· ἅπαντα τοῦτον τὸν δῆμον,
ἐν τοῖς ἐκείνου περιέφερε σπλάγχνοις· ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς ἐπάσχετε· καθήμενοι γὰρ ἐν-
ταῦθα· καὶ τῇ πόλει περιγραφόμενοι τῷ πτερῷ τῆς ἀγάπης· εἰς Ἀρμενίαν καθ' ἑκά-
στην ἱπτάμενοι τὴν ἡμέραν· καὶ τὴν ἁγίαν ὄψιν ὁρῶντες· καὶ τῆς μακαρίας φωνῆς
ἀκούοντες· οὕτως ἐπανῆκε πάλιν· καὶ διὰ ταῦτα συνεχώρησεν ὁ θεὸς τὴν αἰτίαν· δι'
Θέως αὐτὸν ἀπελαθῆναι τῆς πόλεως· ἵνα καὶ ὑμῶν ὥσπερ ἔφην ἐν πᾶσι τὸ στερρὸν
τῆς πίστεως ἐπιδείξῃ τοῖς ὑμᾶς πολεμοῦσιν ἐχθροῖς· κἀκείνου τὸ περὶ τὴν διδασκα-
λίαν ἔμπυρον· καὶ δῆλον ἐκεῖθεν· μετὰ γὰρ τὴν πρώτην δίωξιν ἐπανελθὼν, οὐχὶ
τριάκοντα ἡμέρας μόνον· ἀλλὰ καὶ μῆνας· καὶ ἐνιαυτόν· καὶ ἴσως δ' ὅλον καὶ πλεῖ-
ἐνταῦθα διέτριψεν· ἐπειδὴ γὰρ ἱκανὴν ἐδώκατε τῆς περὶ τὸν ποιμένα στοργῆς
ἀπόδειξιν·

δςςς 75

ἔδωκεν ὑμῖν μετὰ ἀδείας ἐντρυφῆσαι τῷ περὶ πάλιν· ἡ γὰρ μεγίστη τρυφή, ...

ἀρκέσαι ὥσπερ τέως ἀπολαύειν ἐκείνης· οὐ γὰρ διδάσκων μόνον· οὐδὲ φθεγγόμενος· ἀλλὰ

καὶ ὁρώμενος ἁπλῶς, ἱκανὸς ἦν· ἅπασαν ἀρετῆς διδασκαλίαν εἰς τὴν τῶν ὁρώντων

τῶν ψυχὴν εἰσαγαγεῖν· ὅτε γὰρ πρὸς ἡμᾶς εἰσέπλευσεν· καὶ πᾶσα ἡ πόλις πρὸς τὸν

Ὁ δῆμος μεθωρμίζετο· οἱ μὲν, πλησίον ἤρχοντο· καὶ ποδῶν ἥπτοντο· καὶ χεῖρα κατεφίλουν·

καὶ φωνῆς ἤκουον· οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους κωλυόμενοι· πόρρωθεν αὐτὸν ὁρῶντες

μόνον· ὡς ἱκανὴν ἀπὸ τῆς ὄψεως δεξάμενοι τὴν εὐλογίαν· καὶ οὐδὲν ἔλαττον τῶν

ἐγγὺς γενομένων ἐσχηκότες, οὕτω μετὰ πληροφορίας ἅπαντες ἀπήεσαν· καὶ ὅ

περ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο, τοῦτο καὶ ἐπὶ τούτου συνέβαινεν· καθάπερ γὰρ

ἐπ' ἐκείνων· ὅσοι προσελθεῖν καὶ ἐγγὺς γενέσθαι οὐκ ἴσχυον, τῆς σκιᾶς αὐτῶν ἐκ

τεινομένης· καὶ τῶν πόρρωθεν ἁπτομένης, τὴν αὐτῶν ἐπεσπῶντο χάριν·

καὶ ὁμοίως ὑγιαίνοντες ἀπῄεσαν· οὕτω δὴ καὶ νῦν· ὅσοι προσελθεῖν οὐκ ἴσχυον·

ὥσπερ τινὸς δόξης πνευματικῆς ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐκείνης κεφαλῆς ἐκπεμπομένης ἁγια

ζόμενοι, οὕτω καὶ αὐτοὶ· πάσης εὐλογίας ἀπὸ τῆς θεωρίας μόνης πληρούμενοι.

πάντες ἀπήεσαν· ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε τῷ κοινῷ τῶν ὅλων θεῷ καλέσαι λοιπὸν αὐτὸν ἐκ

τῆς παρούσης ζωῆς· καὶ εἰς τὸν τῶν ἀγγέλων καταλέξαι χορὸν, οὐδὲ τοῦτο ἁ

πλῶς ἐγένετο· ἀλλὰ καλεῖ μὲν αὐτὸν, βασιλέως γράμματα· τοῦ θεοῦ τὸν βασιλέα

κινήσαντος· καὶ εἶδεν αὐτὸν, οὐκ ἐγγύ που· οὐδὲ πλησίον· ἀλλ' εἰς τὴν θράκην

αὐτήν· διατί· ἵνα καὶ γαλάται, καὶ βιθυνοί. καὶ κίλικες· καὶ καππαδόκαι.

καὶ οἱ τὴν θράκην προσοικοῦντες ἅπαντες, τὰ ἡμέτερα μάθωσιν ἀγαθά·

ἵνα οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς ἐπίσκοποι· ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπον εἰκόνα· τὴν ἀφο(?)

σίωσιν ἰδόντες τὴν ἐκείνου· καὶ παράδειγμα σαφὲς τῆς κατὰ τὴν ἀρχὴν

Ταύτην διακονίας ἐξ ἐκείνου λαβόντες, καὶ ὥσπερ κανόνα τινὰ καθ' ὃν δεῖ τὰς ἐκκλησίας

οἰκονομεῖν τε καὶ κυβερνᾶν, ἂν ἔχωσι τὰ ἀσφαλῆ καὶ σαφέστατον· καὶ γὰρ διὰ τὸ

τῆς πόλεως μέγεθος καὶ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρείαν· πολλοὶ πολλα

χόθεν τῆς οἰκουμένης ἐκεῖσε ἐρρέοντο(?)· οἱ δὲ τῶν ἐκκλησιῶν ἐπίσκο

ποι· διὰ τὸ τὰς ἐκκλησίας ἐκ μακροῦ πολέμου καὶ χειμῶνος ἀνενεγκοῦ(?)·

ἀρχὴν ἱερωσύνης καὶ ἐγχειρισθεὶς ἐπιλαμβάνων, βασιλικοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐκαλοῦντο πάντες. Τό-
τε τοίνυν καὶ οὗτος ὁ ἅγιος. ἐκεῖ παραγίνεται· καὶ καθάπερ ποτὲ τῶν τριῶν παίδων ἡνίκα ἀ-
νακηρύττεσθαι ἔμελλον καὶ στεφανοῦσθαι· σβέσαντες τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν· καὶ κατα-πα-
τήσαντες τοῦ τυράννου τὸν τῦφον· ἅπαν ἀσεβείας εἶδος ἐλέγξαντες, ἐν τῆς οἰκουμένης
αὐτῆς, τὸ θέατρον ἐκάθητο πάσης· οἱ γὰρ πανταχοῦ γῆς σατράπαι· οἱ ὕπατοι· οἱ τοπάρχαι, ἐ-
καλοῦντο μὲν δι' ἑτέραν αἰτίαν· ἐγίνοντο δὲ θεαταὶ τῶν ἀθλητῶν ἐκείνων, οὕτω δὴ καὶ τότε συ-
νέβη καὶ νῦν· ἐπειδὴ γὰρ κληθέντες αἰτίᾳ· οἱ τὰς πανταχοῦ γῆς οἰκονομοῦντες ἐκκλησίας
Ἐπίσκοποι· παρεγένοντο καὶ τὸν ἅγιον ἐθεώρουν ἐκεῖνον· ὥστε γενέσθαι λαμπρὸν τῷ μα-
καρίῳ τὸ θέατρον· καὶ ἐπειδὴ ἐθεάσαντο καὶ κατέμαθον αὐτοῦ ἀκριβῶς τὴν εὐλάβειαν·
τὴν σοφίαν· τὸν ζῆλον τῆς πίστεως· πᾶσαν ἀπηρτισμένην ἔχων ἐν αὐτῷ τὴν ἱερεῖ πρέπου-
σαν ἀρετήν· τότε καὶ αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν ἐκάλεσεν ὁ θεός· ἐγένετο δὲ τοῦτο καὶ διὰ φειδὼ τῆς πόλεως
τῆς ὑμετέρας· εἰ γὰρ ἐνταῦθα τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν· ἀφόρητος ἔμελλεν ὁ τῆς συμφορᾶς ὄγ-
κος ἔσεσθαι· τίς γὰρ ἂν ἠνέσχετο τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἰδεῖν, τὰς ἐσχάτας ἀναπνέον-
τα ἀναπνοάς· τίς ἂν ἠνέσχετο ἰδεῖν τὰ βλέφαρα ἐκεῖνα τῶν ὀφθαλμῶν καθαιρούμενα·
καὶ τὸ στόμα συγκλειόμενον· καὶ ἔσχατα ῥήματα ἐπισκήπτων· τίς βλέπων ταῦτα,
οὐκ ἂν ἐξέστη τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς· ἵνα οὖν μὴ τοῦτο γένηται, ᾠκονόμησεν ὁ θεὸς ἐ-
πὶ ἀλλοτρίας αὐτὸν γῆς, ἀφεῖναι τὴν ψυχήν· ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ προμελετήσαν-
τες τὴν μεγίστην ταύτην συμφοράν· ὅταν ἴδωμεν εἰσελθόντα τὸν νεκρόν, μὴ καταπλα-
γῶμεν τὴν ψυχήν· ἐκβιασθέντες τῷ θρήνῳ τῆς διανοίας· ὃ δὴ καὶ ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ
τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκεῖνο σῶμα ἡ πόλις ἐδέξατο, ἐπένθησε μὲν καὶ οὕτως καὶ ἀπωλό-
λυξε μέγα· ἀλλὰ ταχέως κατέλυσε τὸ πένθος· ἀπό τε τῆς εἰρημένης αἰτίας· καὶ τῆς μελ-
Λούσης ῥηθήσεσθαι· ὁ γὰρ φιλάνθρωπος θεὸς ἐλεήσας ἡμᾶς τῆς ὀδύνης· ταχέως ~~[illegible]~~ ἡμῖν, ἕ-
τερον ποιμένα ἀνέδειξεν· μετὰ πολλῆς ἀκριβείας τοὺς ἐκείνου διατηροῦντα χαρακτῆ-
ρας· καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς διασώζοντα πάσης· ὃς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβὰς· εὐθέως
τὴν ταπεινὴν καὶ πενθήρη στολήν, ἡμᾶς ἀπέδυσεν· καὶ τὴν ὀδύνην ἔσβεσεν· τὴν δὲ
τοῦ μακαρίου Μελετίου μνήμην, ἀνενέωσε μᾶλλον· καὶ τὸ μὲν ἄλγος ἐμαραίνετο· ὁ
δὲ ἔρως, σφοδρότερον ἀνήπτετο· καὶ ἡ ἀθυμία τέλεον ἀνῃρεῖτο· καίτοι γε ἐν ταῖς

ἀποβολαῖς τῶν φιλτάτων. οὐχ οὕτως συμβαίνειν εἴωθεν· ἀλλ' ὅταν μέν τις υἱὸν ποθεινὸν ἢ καὶ
ἄνδρα αἰδέσιμον ἀποβάλλῃ γυνή· ἕως μὲν ἂν αὐτοῦ διατηρεῖ τὴν μνήμην ζέουσαν, καὶ τὸ πά-
θος σφοδρότερον ἐντρέφεται τῇ ψυχῇ· ὅταν δὲ χρόνος ἐπελθὼν καταμαλάξῃ τὸ πένθος,
συναποσβέννυται τῇ σφοδρότητι τῆς ὀδύνης· καὶ τὸ τῆς μνήμης ἀκμάζον· ἐπὶ δὲ τοῦ μα-
καρίου τούτου μελετίου, τοὐναντίον ἐγένετο· ἡ μὲν γὰρ ἀθυμία, πάντως ἐξεβλήθη·
ἡ δὲ μνήμη μένουσα ἀπηλλαγμένη λύπης· ἀλλὰ σφοδρότερον ηὔξηται· καὶ μάρτυρες ὑμεῖς·
οἱ μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθάπερ μέλισσαι κηρία, περιΐπτασθαι τῷ σώματι τοῦ μακα-
ρίου μελετίου· τὸ δὲ αἴτιον, οὐ φύσεως ἦν· τὸ πρὸς ἐκεῖνον φίλτρον· ἀλλὰ διακρίσεως
ὀρθῆς λογισμός· διὰ τοῦτο οὐκ ἐσβέσθη θανάτῳ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου μελετίου· οὐκ ἠμαυ-
ρώθη χρόνῳ, ἀλλ' αὔξεται· καὶ πρὸς τὸ μεῖζον ἐπιδίδωσιν· οὐχὶ τῶν ἑωρακότων μόνον ὑ-
μῶν αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ τῶν οὐκ εἰδότων· τὸ γὰρ δὴ θαυμαστὸν τοῦτό ἐστιν· ὅτι καὶ οἱ
νεώτεροι τῆς ἐκείνου ζωῆς γεγόνασιν· καὶ οὗτοι αὐτοὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐκκαίονται πόθον·
ὑμεῖς μὲν οὖν οἱ πρεσβῦται· πλεονεκτεῖτε τῶν οὐχ ἑωρακότων αὐτόν· αὐτὸ δὴ τοῦτο
τὸ συγγενέσθαι, καὶ ἁγίας ἀπολαῦσαι συνουσίας· οἱ δὲ οὐχ ἑωρακότες, πλέον ἐν τοῦ-
τῳ ὑμῶν· ὅτι μὴ τεθεαμένοι τὸν ἄνδρα· ὑμῶν τῶν ἑωρακότων· οὐκ ἐλάττονα περὶ
αὐτὸν ἐπιδείκνυνται πόθον· ἀξιώμεθα δὴ κοινῇ πάντες· ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι· γυ-
ναῖκες καὶ ἄνδρες· πρεσβῦται καὶ νέοι· δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι· αὐτὸν τὸν μακάριον με-
λέτιον κοινωνὸν τῆς εὐχῆς ταύτης λαβόντες· καὶ γὰρ πλείονα ἔχει παρρησίαν νῦν·
καὶ θερμότερον πρὸς ὑμᾶς τὸ φίλτρον, αὐξηθῆναι πάντας ἡμᾶς· καθάπερ ἐνταῦθα
πλησίον τῆς λάρνακος ταύτης ἐσμέν, οὕτω κἀκεῖ δυνηθῆναι γενέσθαι πλησίον [illegible]
τῆς μακαρίας καὶ αἰωνίας αὐτοῦ ζωῆς καὶ σκηνῆς· καὶ τῶν ἀποκειμένων αὐτῷ τυ-
χεῖν αἰωνίων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεί· καὶ εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:

Rehinged, resewn and rebound
in new poplar boards covered
with English oasis by
Mary Brune, June - July, 1963
at the Walters Art Gallery

Innaccurate order of
gatherings corrected

